

BOSTON MEDICAL LIBRARY
in the Francis A. Countway
Library of Medicine ~ *Boston*

M A G N I HIPPOCRATIS

C O I
O P E R A O M N I A,
L A T I N E T A N T U M

E D I T A

Secundum Editionem Lugduno-Batavam anni MDCLXV.

Industria & diligentia

JOAN. ANTONIDÆ VANDER LINDE N,

Doct. & Professoris Medicinæ Practicæ primi in Academia Lugduno-Batava,

A C C O M M O D A T A.

TOMUS SECUNDUS.

N E A P O L I M D C C L V I I.

P U B L I C A A U C T O R I T A T E

EXCUDERAT JOSEPHUS RAYMUNDUS

S U M P T I B U S A N T O N I I C E R V O N E.

HISTORICAL

C O I

OPERA OMNIA

LATINE TANTUM

EDITA

Secundum Editionem Lugduno-Batavam anni MDCLXV.

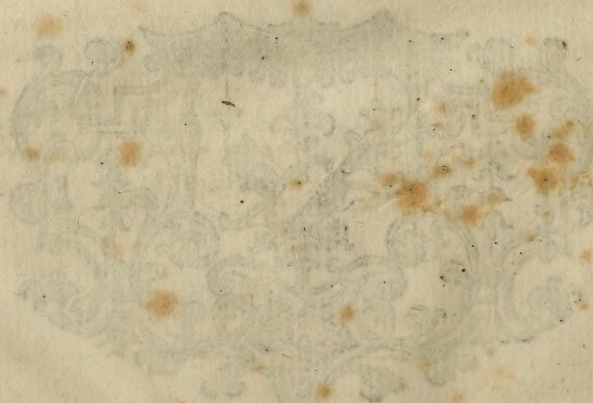
Vol. I

IOAN. ANTONIVS VAN DER LINDE

Doc. & Publicus Medicus Professor primus in Academia Lugduno-Batava

A. D. M. D. C. L. X. V.

TOMUS SECUNDUS

48893

NEA ROLANDI MDCLXV

Publ. in Lugduno-Batava
Sumptibus Ant. G. G. G.

E L E N C H U S

Librorum in Secundo Volumine Hippocratis
contentorum.

D E Morbis liber primus .	1	Veterinaria .	388
secundus .	16	Epistolæ .	398
tertius .	42	Artaxerxes ad Pætum .	ibid.
quartus .	52	Pætus ad Artaxerxem .	ibid.
De Affectionibus .	70	Artaxerxes ad Hystanem .	ibid.
De Internis Affectionibus .	85	Hystanes ad Artaxerxem .	ibid.
De Victu Acutorum .	117	Artaxerxes ad Coos .	ibid.
De Morbo Sacro .	141	Coi ad Artaxerxem .	400.
De Insania .	151	Hystanes ad Hippocratem .	ibid.
De Hæmorrhoidibus .	152	Hippocrates ad Hystanem .	ibid.
De Visu .	154	ad Demetrium .	ibid.
De Virginum Morbis .	156	Abderitæ ad Hippocratem .	ibid.
De Natura Muliebri .	157	Hippocrates ad Abderitas .	401
De Morbis Mulierum liber I .	182	ad Philopœmenem . I .	402
De Morbis Mulierum Notha , seu Adje- cta .	228	posterior .	403
De Morbis Mulierum liber II .	231	ad Dionysium .	404
De Sterilibus .	270	Ad Damagetum , prior .	405
De Superfoetatione .	283	posterior .	ibid.
De Exsectione fœtus .	291	ad Cratevam .	412
De Ulceribus .	292	Democritus ad Hippocratem .	413
De Fistulis .	299	Hippocrates ad Democritum .	414
De Capitis Vulneribus .	302	ad Thessalum F .	ibid.
De Fracturis .	312	Oratio ad aram .	415
De Articulis .	334	Decretum Atheniensium .	ibid.
Vectarius .	376	Thessali Oratio ad Athenienses .	416.

THE UNIVERSITY

HIPPOCRATIS

D E

M O R B I S

Liber primus.

Ur de sanatione recte inquire velit, percunctantique respondere, & contradicere recte, eum hæc animadvertere oportet. Primum quidem a quibus omnes morbi hominibus fiunt. Deinde vero qui morbi necessario, ubi facti fuerint, aut longi sunt aut breves, aut lethales aut non lethales, aut aliquam corporis partem mutilent aut non mutilent: & qui postquam orti sunt dubii sint, an mala ab ipsis eventura sunt, aut bona. Et a quibus morbis ad quales transitus fiat. Et quæ per fortuitum successum medici ægrotos curantes faciunt. Et quæ bona aut mala ægrotantes in morbis perpetiuntur. Et quæ importune aut dicuntur, aut fiunt a medico ad ægrotum, aut ab ægrotato ad medicum. Et quæ exacte fiunt ac dicuntur in arte. Et quæ recta in ipsa, & quæ non recta. Et quod ipsius principium, aut finis, aut medium, aut aliud quid ejusmodi demonstratum; quod recte habet ut in ipsa sit, aut non sit. Et quæ parva & magna, & multa & pauca. Et quod omne in ipsa unum est, & omnia quod unum. Et quæ fieri possunt intelligereque ac dicere: & si opus sit, neque intelligere, neque dicere, neque facere. Et quod facilitas in ipsa sit, & quod difficultas; & quod oportunitas, & quod intempestivitas, & qui-

Tom. II.

bus aliis artibus similis sit, & quibus nihil similis sit. Et de corpore, quod calidum sit aut frigidum, aut siccum aut humidum. Et quod forte aut debile, aut densum aut rarum. Et quæ multa, pauca fiunt, aut in pejus, aut in melius. Et quod honeste aut turpiter, aut tarde aut cito, aut recte aut non recte. Et quod malum supra malum fieri necesse est. Hæc animo verantem observare oportet in sermonibus, quantum quis ab his delinquat, aut in dicendo, aut percunctando, aut respondendo. Et an quæ multa sunt, pauca dicat, & an quæ impossibilia sunt, possibilia esse asserat. Et quicquid sane etiam aliud dixerit ac aberrarit, hac ratione observare oportet, & in contradictione aggredi & impetere.

2. Morbi quidem igitur universi fiunt ex his quidem quæ in corpore insunt, tum a bile, tum a pituita: ab externis vero, a laboribus & vulneribus. Sed & a calido & supercalefaciente, & a frigido ac superfrigefaciente, & sicco ac superresiccante, & ab humido ac superhumectante. Et bilis quidem ac pituita una cum nascentibus gignuntur, & sunt in corpore aut plus, aut minus. Morbos autem exhibent, partim a cibis & potibus, partim a calido supercalefaciente, & a frigido superfrigefaciente.

3. Necessitatem autem talia habent,

A

ut

ut fiant hæc quum ipsa fiunt, (velut verbi causa) in vulneribus eos qui crassos nervos fauciatos habent, necesse est claudos fieri. Itemque si musculorum capita faucia sint, præsertim eorum qui sunt in femoribus. Moritur autem, si quis cerebro fauciatus fuerit, aut spinali medulla, aut hepate, aut præcordiis, sive septo transverso, aut vesica, aut vena sanguiflua, aut corde. Non moritur autem vulneratus in his partibus, in quibus hæc membra non insunt, sed ab his longissime absunt. Ex morbis vero tales necessitatem habent, ut ab ipsis perimantur, quum fiant, tabes, aqua inter cutem ac subter carnem nascens, & si mulierem foetum in utero habentem peripneumonia, id est pulmonis inflammatio corripiat, aut febris ardens, aut pleuritis sive lateris inflammatio, aut phrenitis, id est membranarum cerebri inflammatio, aut erysipelas ignis sacer appellatus, in utero fiat. Dubii autem morbi, ut & perdant, & non, tales sunt, peripneumonia, febris ardens, phrenitis, pleuritis, angina, uva, hepatitis, splenitis, nephritis, dysenteria, in muliere fluxus sanguinolentus. Tales vero non lethales sunt, nisi quid accedat affectiones fluidæ circa articulos, atrabilis, podagra, coxendicum morbus, tenesmus qui est voluntas egerendi inevitabilis, quartana, tertiana, strangulatus urinæ, lipitudo, lepra, impetigo, morbus articularis. Multi autem frequenter ab his mutili fiunt, sideranturque manibus ac pedibus, & linguæ impotentes redduntur. Et ab atra bile quidam leviter siderantur. Claudii vero a coxendicum morbo fiunt. Oculi autem & auditus mutilantur a pituita obfirmata. Longos autem necesse est esse, tabem, dysenteriam, podagram, affectiones flui-

das circa articulos, pituitam albam, coxendicum morbum, urinæ strangulatum, in senioribus vero nephritim. Mulieribus vero fluxum sanguinolentum, hæmorrhoidas ani, fistulas. At vero febris ardens, phrenitis, peripneumonia, angina, uva, pleuritis, cito decernunt. Transitus autem fit in his, ex pleuritide in febrem ardentem, ex phrenitide in peripneumoniam. Verum ex peripneumonia febris ardens non fit, ad dysenteriam tenesmus transit, & a dysenteria, lienteria sive lævitas intestinorum, sequitur. ex lienteria in aquam intercutem transitus fit, & ex pituita alba in aquam inter cutem, & ex peripneumonia ac pleuritide, in pectoris suppurationem. Mala porro supra mala fieri necesse est: velut si rigor corripuerit, ardor igneus supervenit. Et si nervus dissectus fuerit, convulsionem facit, & ut dissectus neque coalescat, & fortiter inflammetur. Et si cerebrum concussum fuerit ac doluerit ejus qui percussus sit, necesse est e vestigio mutum fieri, & neque videre, neque audire. Si vero fauciatum fuerit, febrem necesse est supervenire, & bilis vomitum, & aliquam corporis partem sideratam fieri ac perire. Si vero omentum exciderit, necesse est putrescere. Et si sanguis ex vulnere aut vena effluerit in supernum ventriculum, necesse est ipsum in pus converti.

4. Temporum autem occasiones, ut in summa dicam, multæ sunt & variæ in arte, quemadmodum etiam morbi & affectiones, & horum curationes. Maxime vero repentinæ sunt, in his quibus animo defectis opitulari oportet, & qui neque urinam, neque sterces egerere possunt, & qui suffocantur, & si mulierem parientem, aut fauciatam liberare oportet: & quæque ejuscemodi.

Et

Et hæc quidem occasiones repentinæ sunt, & paulo posterius non sufficiunt: plerique enim paulo posterius pereunt. Occasio vero est, si horum aliquid perpetiatur homo, & quis antequam animam efflet opituletur, hoc totum ex occasione opitulatur. Est quidem igitur ferme hæc occasio etiam in omnibus aliis morbis. Semper enim in quocunque sane quis opituletur tempore, ex occasione opitulatur. Quicunque vero morbi, aut vulnera non ad mortem tendunt, sed periculosi sunt, doloresque in ipsis fiunt, verum possibile est ut cessent, si quis recte medeatur: his sane non profunt auxilia a medico adhibita, quum adhibeantur. Nam & non præsentem medico utique cessassent. Alii vero morbi sunt, quibus occasio est ut curentur matutina diei hora, nihil autem refert an valde mane, aut paulo posterius. Alii morbi sunt quibus occasio est, ut semel in die curentur, nec refert quo tempore id fiat. Alii per tertium, aut quartum diem curantur, & alii semel per mensem, & alii per tertium mensem, nec refert an id ipsum tertii augmento vel fine fiat. Tales itaque occasiones sunt, in quibus non aliam quam hanc certitudinem habent. Intempestivitas autem hæc est, si quæ mane curari oportebat, in meridie curentur. Propterea vero intempestive curantur, quia inclinationem ad pejus habent, propter curationem non in tempore factam. Quæcunque etiam citius, sive in meridie, sive vespere, sive noctu, curentur, intempestive curantur: & si vere curari oporteat, curentur autem hyeme: aut si hyeme oporteat, curentur autem æstate: aut si quod jam curari oportet, id ipsum differatur: aut quod differre oportet, id ipsum jam curetur: talia omnia intempestive curantur.

5. Recte porro & non recte in ipsa hæc fiunt. Non recte quidem fit, si morbum alium existentem, alium esse pronuncies, & magnum existentem, parvum dicas, & vicissim parvum, magnum: & si supervicturum, non supervicturum pronuncies, & periturum, non periturum. Et si suppuratum existentem non cognoscas, nec morbum magnum in corpore nutriri cognoscas: & si medicamento aut potione quis opus habeat, quo ipsi opus sit non cognoscas: & si quæ sanari possunt non sanes, & quæ sanatu impossibilia sunt, te sanaturum recipias. Atque hæc quidem circa sententiam non recte fiunt. Circa chirurgiam vero hæc. Pus in ulcere aut tuberculo existens non cognoscere: & fracturas ac luxationes non cognoscere, & specillo admoto ad caput non cognoscere, an os fractum sit: & fistulam in vesicam immissam demittere non posse, & lapidem in vesica existentem non cognoscere: & suppuratum existentem ex concussione non cognoscere, & secando aut urendo, aut a profunditate, aut a longitudine aberrare, aut urere & secare quæ non oportet. Et hæc quidem non recte. Recte autem fiunt hæc. Morbos cognoscere qui sint, & a quibus, & qui ipsorum longi, & breves, & lethales, & non lethales; & qui transmutantur, & qui augescunt, & qui minuuntur, & qui magni, quique parvi: & dum curas possibiles quidem curare, impossibiles vero scire cur curatu sint impossibiles: & dum curas eos qui tales habent, per curationem quantum possibile est opitulari. Quæ vero offeruntur ægrotis, ea sic observare oportet, recte ne an secus fiant: veluti si quis quæ siccare oportet, humectet: aut si crassefacere oporteat, non exhibeat a quibus cras-

fitudo inducitur: aut si quæ attenuare oportet non attenuet, quæ frigefacere, non frigefaciat: quæ calfacere, non calfaciat: quæ putrefacere, non putrefaciat, & reliqua juxta eandem rationem.

6. Talia autem sua sponte ac casu hominibus in morbis fiunt, tum bona, tum mala. Febrienti ac bilioso, in tempore foras dispersa bilis, bonum: diffusa vero ac dispersa sub cutem, tolerata levior est habenti, & curatu facilior sananti; diffusa autem ac dispersa, & ad unam aliquam corporis partem allapsa, malum. Alvus turbata in pleuritico aut peripneumonico, aut suppurato, malum. Febrienti aut vulnerato alvus resiccata, malum. Subaqueo ac lienoso ab alba pituita detento, alvus fortiter turbata, bonum. Erysipelas si extra diffusum intro vertatur, malum. Si vero intra diffusum foras vertatur, bonum. A profluvio alvi fortiter correpto, vomitus superveniens, bonum. Mulieri sanguinem vomenti menses erumpere, bonum. A fluxione vero infestata, ad nares aut os fluxionem transire, bonum. Mulieri a convulsione pressæ ex partu, febrem supervenire, bonum. Et tetano ac convulsione occupante, igneum ardorem supervenire, bonum. Talia enim per nullam medicorum ignorantiam aut scientiam fiunt & non fiunt, sed sua sponte ac fortuito casu contingentia, & prosunt, & nocent, juxta eandem rationem.

7. Cæterum Medici talia per fortuitum successum bona in curatione faciunt. Nimirum si medicamento sursum purgante dato, & sursum & deorsum probe purgant. Et si mulieri medicamento dato, quod bilem aut pituitam deorsum purgat, menses alias non fluentes erumpant. Et si lienem suppuratum

habenti medicamentum dederint, quod bilem ac pituitam deorsum purget, & sic pus deorsum a liene expurgent, & a morbo liberent; & si medicamento exhibito calculoso, calculum in urinarium meatum præ pharmaci violentia protrudant, ut per urinam ejiciatur. Et si medicamentum dederint, quod pituitam sursum purgat, ei qui pus in superiore ventriculo in tuberculo habet, non scientes quod habet, isque pus vomat ac sanus fiat. Et si eum qui ex medicamento sursum purgante superpurgatur, sua sponte alvo subter erumpente, a vomitu sanum faciant. At vero mala operantur Medici præ infortunio hæc. Si pharmaco bilis aut pituitæ sursum ductivo dato, venam in pectore præ vomitu rumpant, ei qui prius nullum manifestum dolorem in pectore habuit, atque sic fiat morbus. Et si mulieri in utero habenti medicamentum superne purgans exhibeant, alvus autem inferne erumpens foetum expellat. Et qui suppuratum curat, si alvus proflua fiat, ipsum perdat: & qui oculos curat ac sublinat, si dolores incendant acutiores, & si ita contingat, rumpantur oculi & destruantur, accusant medicum quod oculos sublevit. Et si puerperæ in ventris dolore medicus aliquid det, & male habeat, aut pereat, medicus in culpa est. Ferme autem quæcunque necessitatem habent, ut fiant in morbis ac vulneribus mala supra mala, ea ubi fiunt, in medicum culpam rejiciunt, & necessitatem talia fieri cogentem non agnoscunt. Et si ad febricitantem aut vulnus habentem ingressus, admotis quam primum remediis non opituletur, sed postera die æger pejus habeat, medicum accusant. Si vero opituletur, non æqualiter laudant. Oportere enim ipsum perpeti putant, ulce-

ulceraque inflammari, & in morbis quibusdam dolores fieri oportere, neque tales esse ut ne fiant. Nervus præcisus ac dissectus non coalescit, neque vesica, neque aliquod ex tenuibus intestinis, neque vena sanguiflua, neque tenuis genæ pars, neque pudendi pellicula.

8. Porro principium sanationis demonstratum quidem non est, quod sane recte principium sit universæ artis, neque secundum aliquod, neque medium, neque finis. Sed incipimus ab ea aliquando dicentes, aliquando operantes, & definimus eodem modo. Et neque dicentes ex iisdem sermonibus incipimus, neque si de iisdem dicamus, neque in iisdem definimus & operantes juxta eandem rationem, neque ex iisdem operibus incipimus, neque in iisdem definimus.

9. At vero facilitas ac promptitudo in his est. Quum quis secans aut urens, neque nervum secet, neque venam. Et si suppuratum urat, pus consequatur. Et si secet, eodem modo. Et fracturas recte componere. Et si qua pars corporis ex natura excidat, ut ipsam recte ad naturam retrudat. Item apprehendere fortiter ea quæ oportet, & apprehendendo premere. Et apprehendere leniter ea quæ oportet, & apprehendendo non premere. Et in obligando tortuosa non facere ex rectis, neque premere quæ non oportet. Et in contactu ubicunque tandem contigerit, dolorem ex superfluo non exhibere. Hæc quidem igitur facilitatis ac promptitudinis existunt. At vero digitis decenter attingere, aut probe, aut non probe, aut longis, aut brevibus, aut probe deligare omnes deligaturas, non ad artem pertinere judicatur de facilitate ac promptitudine, sed seorsum.

10. Quicumque suppurati fiunt pulmone, aut superiore vel inferiore ventre, aut tubercula habent, sive in superiore ventre, sive inferiore, aut in pulmone, aut ulcera intrinsecus, aut sanguinem vomunt aut spuunt, aut dolorem aliquem habent, vel in pectore vel in dorso, hæc omnia habent ex his quidem quæ in corpore insunt, a bile & pituita: ab externis vero ab aere infuso calori immixto. Sed & a laboribus, ac vulneribus. Et quicumque quidem pulmone suppurati fiunt, ab his fiunt. Si peripneumonia correptus in judicatoriis diebus non purgetur, sed relinquatur in pulmone sputum ac pituita, suppuratus fit. Et si quidem statim curatus fuerit, ut plurimum effugit: si vero neglecta fuerint illa in pulmone, corrumpitur, illis & inhærentibus & putrescentibus, ulceraturque pulmo, & suppuratus fit, & non amplius intro ad seipsum nutrimentum memorabile trahit, neque quicquam depurgatur ab eo sursum, sed suffocatur, & semper amplius difficulter spirat, & respirando stertit, & respirat illinc sursum ex pectore, tandem vero obturatur a sputo, & moritur.

Fit autem & suppuratus, si pituita ex capite ad pulmonem destillet: & primum quidem ut plurimum latenter defluit, tussimque tenuem exhibet, & sputum paulo amarius solito, & aliquando tenuis adest calor. Temporis autem progressu, exasperatur pulmo, & intus exulceratur a pituita inhærente ac putrescente: & gravitatem exhibet pectori, & dolorem acutum ante & retro, caloresque acutiores in corpus incidunt, & pulmo a calore trahit ad se pituitam ex toto corpore: & maxime ex capite: caput vero calefactum ex corpore, & hanc putrescentem subcrassam spuit.

spuit. Quanto vero magis tempus progreditur, tanto magis pus sincerum spuit, & febres acutiores fiunt, & tussis frequens ac fortis, & inedia vexat, & tandem alvus inferne turbatur. Turbatur autem a pituita, pituita vero de capite descendit. Hic quum ad hoc pervenerit, perit quemadmodum dictum est in superioribus, purulento ac putrido pulmone facto, aut ventre infra erumpente.

Fit præterea & ab his pulmo suppuratus. Quum venula videlicet aliqua in ipso fuerit rupta, (rumpitur autem a laboribus:) & ubi rupta fuerit, sanguinem fundit, si quidem crassior fuerit, amplius: sin tenuior, minus: & sanguinem quidem ipsum partim confestim spuit, partim vero, nisi vena adstringatur, in pulmonem funditur, & in ipso putrescit: & ubi putrefactus fuerit pus facit, progressu vero temporis aliquando pus sincerum, aliquando pus subcruentum, aliquando sanguinem, & si magis repleta fuerit vena, ipsam sanguinis copiam acervatim a seipsa revomit, spuiturque pus crassum ab accessoria & intus putrescente pituita. Hic si anticipetur incipiente morbo, priusquam vena sanguinem fundat ac fortiter laxetur, & priusquam attenuetur, & in lecto decumbat, & caput corrumpi incipiat, & reliquum corpus colliquari, superstes ab hoc morbo evadit. Si vero neglectus fuerit, & hæc occuparint, ut ea perpetiatur aut omnia, aut plurima, perit: perit autem hic aut ex iisdem quæ superius dixi, aut a vomitu, sanguine multo multoties per vomitum rejecto.

Si vero vena omnino quidem rupta non fuerit, verum acutus tractus in ipsa fiat, fit autem maxime velut varix, qui etiam statim ubi factus fue-

rit, dolorem quandam tenuem inducit, ac tussim aridam. Si vero diu duraverit & neglectus fuerit, primum quidem sanguinem modicum ac subnigrum dimittit ac rejicit, deinde vero adhuc copiosorem & sincerissimum, deinde pus, patiturque quæcunque in superioribus dicta sunt. Conducit autem talibus, si ab initio curandos suscipias, ut & venæ de manibus sanguinem emittant, & diætæ e qua quam siccissimus & exanguissimus fiat. Eodem porro modo etiam venæ in latere afficiuntur, quæ intus in superficie sitæ sunt. Quum igitur affectæ fuerint, varicosæque factæ, & intus elevatæ, & neglectæ fuerint, hæc perpetiuntur. Erumpunt & spuant a se sanguinem, & aliquando etiam vomunt, & suppurati fiunt, & ut plurimum pereunt. Si vero curentur incipiente morbo, rursus in loco venæ confidunt ad latus, humilesque fiunt. Et pulmo quidem ab his suppuratus redditur, & ab ipso etiam talia perpetiuntur, & sic moriuntur.

II. Caterum superiore ventre suppurati multipliciter fiunt. Nam quum pituita de capite copiosa & acervatim in superiorem ventrem fluxerit, putrescit & in pus vertitur. Putrescit autem maxime in diebus viginti una. Hoc igitur pus concutitur & intus fluctuat ad latera allabens. Hic si uratur aut secetur priusquam diuturnum fiat pus, sanus plerumque evadit.

Fiunt autem & superiore ventre suppurati ex pleuritide, quum fortis fuerit, & in iudicatoriis diebus neque putruit, neque sputo rejecta est, sed latus exulceratum fuerit a pituita affixa, & bile: & quum ulcus factum fuerit, reddit de se pus, & ex vicinis locis præ caliditate in seipsum pituitam adducit, & hæc ubi computruit, pus spuitur.

Aliquando vero etiam ex venis sanguis se in ulcus ingerit, & putrefactus pus fit. Hic si e vestigio assumatur, sanus plerumque fit: si vero negligatur, perit.

Fiunt præterea suppurati etiam, si pituita de capite delapsa, ad latus agglutinata fuerit & putruerit. Tunc enim latus ut plurimum inflammatur, & patitur eadem quæ ex pleuritide suppuratus. Fiunt & quum præ labore, aut exercitiis, aut alio quopiam modo, vena ante aut retro fuerit rupta, & sic rupta, ut non statim spuat sanguis, sed in carne acutus tractus sive varix fiat: & caro tracta ac convulsa humiditatem modicam traxerit, & sublivida facta fuerit: & statim quidem sic affectus non percipit pro robore ac bona habitudine, aut si etiam sentit, nihil molesti esse putat. Hic ubi deprehenderit, quum jam præ febribus, aut potu, aut venere, aut aliqua alia re correptus, fuerit attenuatus, caro fauciat subresiccatur & subcalescit, & humiditatem in seipsam a vicinistum venis, tum carnibus trahit. Ubi autem attraxerit, intumescit & inflammatur, & dolorem exhibet tenuem, & tussim raram & siccam primum. Deinde adhuc magis trahit in seipsam, & dolorem inducit vehementiorem, & tussim frequentiorem. Et primum quidem subpurulentum sputum: aliquando vero lividum & subcruentum. Et quanto magis tempus progreditur, amplius in seipsam trahit ac putrefacit: & de ipsa carne quantum ab initio lividum erat, hoc pus fit: & dolorem acutum exhibet, & febrem, & tussim multam ac frequentem, & per sputum sincerum pus exspuit.

Si vero pus in ventrè moram traxerit, totum corpus ab ipso calefcit:

maxime vero vicinissimæ partes. Calefciente autem corpore, humiditas maxime eliquatur. Et quæ quidem a supernis partibus eliquatur, in supernum ventriculum maxime confluit, & pus fit, ad hoc quod jam in ipso est. Pars vero ejus etiam in infernum ventriculum fluit: & quandoque alvus ab ipsa turbatur, & hominem perimit. Nam cibi ingesti secedunt inconcocti, & alimentum ab ipsis corpori non accedit. Et sputi sursum purgatio non æqualis contingit, alvo nimirum calefacta, & omnia deorsum trahente in seipsam. Et a sputo quidem suffocatur & sterit, dum non purgatur: a ventre vero fluente debilitatur, & plerumque perimitur. In hujusmodi autem morbis hunc fluxum maxime exhibet caput, utpote quod cavum est, & superne situm. Quum enim ab alvo fuerit calefactum, tenuissimam pituitam de corpore in seipsum trahit. Ubi vero hæc in ipso fuerit collecta, reddit rursum acervatam & crassam, velut dictum est: & pars quidem ipsius in supernum ventriculum defluit: pars vero in infernum. Quum igitur caput fluere inceperit, & reliquum corpus colliquari, non amplius æqualiter, ne usi quidem, superstites evadunt. Superant enim supra pus influenza mala, ea quæ defluunt: & carnes liquefcunt magis a malis, quam nutriuntur ab ingestis.

Qui vero hujusmodi morbos habent, partim ab his brevi pereunt, partim diutius tempus extrahunt. Differt enim corpus a corpore, & ætas ab ætate, & affectio ab affectione, & tempus a tempore, in quo ægrotarint: & aliqui majorem tolerantiam in morbis habent, alii omnino ad tolerandum impotentes sunt. Proinde certitudo exacta temporis, in quo pereunt non est,

an longum, aut breve futurum sit. Neque enim hoc tempus certum est quod quidam definiunt: & plerumque neque hoc ipsum suppurat. Differt enim & annus ab anno, & tempus a tempore. At si quis de ipsis recte cognoscere ac dicere velit, is cognoscat omni tempore, & perire, & superstites evadere, & pari quæcunque tandem patiantur.

12. Cæterum inferno ventriculo suppurati fiunt, maxime quidem quum pituita aut bilis acervata inter carnem & cutem collecta fuerit. Fiunt autem & a convulsionibus: quum venula convulsa rupta fuerit, sanguis effusus putrescit & suppuratur. Si vero caro convulsa fuerit, aut contusa, sanguinem ex venis sibiipso propinquis trahit, atque hic putrescit ac suppuratur. His siquidem foras de se significationem præbuerit & eruperit pus, sani fiunt. Si vero sua sponte intro proruperit, pereunt. At vero diffusum pus in ventriculo inferno, veluti in superno dictum est, generari haud quaquam poterit, sed velut a me dictum est, in tunicis & in tuberculis innascitur. Et siquidem intro notas habuerit, cognitu difficile est. Neque enim ex concussione cognoscere licet. Cognoscitur autem maxime ex dolore ubi fuerit; & si terram figulinam, aut aliud quid hujuscemodi imposueris, brevi id resiccat.

13. Erysipelas autem in pulmone fit, ubi pulmo fuerit nimium resiccatus, id quod contingit ab ardore, & a febribus, & a labore, ac intemperie. Et quum superresiccatus fuerit, plurimum sanguinis in seipsum trahit, maxime quidem & plurimum ex magnis venis. Hæ enim ipsi vicinissimæ sunt, ac ipsi incumbunt. Trahit etiam ex aliis vicinis. Et tenuissimum ac debilissimum trahit. Postquam autem traxit, febris

ex ipso fit acuta, & tussis sicca, & repletio in pectoribus, & dolor acutus in anterioribus ac posterioribus partibus, maxime circa spinam: nimirum magnis venis percalefactis. Et vomunt aliquando suberuentum, aliquando lividum. Vomunt item pituitam & bilem, & frequenter animo linquantur, propter sanguinis transmutationem derepente contingentem: atque hoc maximum signum est Erysipelatis in pulmone generati, & si assidua febris invasio contigerit. Huic, siquidem duobus aut tribus aut quatuor ad summum diebus id, quod intus est diffusum fuerit ac transierit foras, plerumque sanus evadit. Si vero non diffundatur ac foras transeat, intus putrescit, & suppuratus fit ac perit. Perit autem brevi, utpote pulmone toto suppurato ac putrido. Si vero foras diffusum, intro vertatur & pulmonem corripit, huic nulla vitæ spes reliqua est. Quum enim antea resiccatus pulmo, traxerit in seipsum, non amplius dimittit, sed statim ab ardore, & siccitate, nihil amplius suscipit, neque quicquam sursum distribuit, sed corrumpit.

14. Tuberculum in pulmone fit hoc modo, quum pituita aut bilis coacta putrescit. Et quamdiu quidem adhuc crudius fuerit, dolorem exilem, ac tussim siccam inducit. Postquam autem maturum factum fuerit, dolor & ante & retro acutus fit, & calores corripiunt, ac tussis vehemens. Et siquidem quam citissime maturuerit, & eruperit, & pus sursum vertatur, ac totum exspuatur, & ventriculus, in quo fuerat pus, contrahatur ac resiccet, penitus sanus evadet. Si vero ruptum quidem fuerit quam celerrime, & maturatum, ac repurgatum, verum penitus resiccati non poterit, sed ipsum tuberculum a seip-

fo pus produxerit, & a capite sane tunc, itemque reliquo corpore pituita ad tuberculum defluens putrescit, & pus fit, ac expuitur, per quod homo perimitur. Perimitur autem a ventre fluente, ab his quæ antea relata sunt: & loquente ipso ac intelligente omnes res, æque ut in priori tempore, rescatur ac perfrigeratur: conniventque venæ in corpore omnes, utpote sanguine ex ipsis a febre exusto: quandoque vero etiam præ temporis longitudine, ac morbi magnitudine, tum malorum jam præsentium, tum eorum quæ insuper accedunt. Quod si multo tempore rumpi non possit, neque sua sponte, neque a medicamentis, consumitur debilitatus a doloribus vehementibus, & inedia, & tussi, & febribus, & ut plurimum perimitur. Si vero jam attenuato, & in lectum reclinato, pus eruperit, neque sic valde revalescunt, sed tali modo perimuntur. At si eruperit quidem quam celerrime, & maturaverit, maturatum autem multa sui parte ad septum transversum effundatur, statim quidem melius habere sibi videtur: verum progressu temporis si quidem totum per sputum rejecerit, & ventriculus in quo pus inerat, confidat ac resiccetur, sanus evadit. Si vero & tempus longius protrahatur, & ipse debilior fiat, & per sputum rejicere nequeat, sed ustus fuerit aut scdus, & pus exeat, statim quidem & sic melius habere sibi videtur, verum tempore procedente perimitur ab iisdem, quæ prius relata sunt.

15. Porro in latere fiunt tubercula & a pituita & a bile, eadem ratione qua in pulmone. Fiunt etiam a laboribus, quum vena aliqua tracta rupta fuerit, non tamen penitus rupta, sed ita ut acutus tractus in ipsa factus sit. Siquidem igitur

rupta fuerit, statim sanguis e vena effusus putrescit & suppuratur. Si vero acutus tractus in vena fiat, principio quidem dolorem exhibet ac pulsat: progressu vero temporis distribuit vena sanguinem in carnem, atque hic in carne putrescens, pus fit. Eodem modo & caro, si quidem magis doluerit, & sanguinis plus in seipsam trahit ex vicinissimis venis, & statim suppuratur. Si vero minus doluerit, tardius & trahit, & suppuratur.

16. Quibusdam autem quum debiles facti fuerint tractus sive vulsuræ in carnibus aut venis, non suppuratur, sed fiunt dolores diuturni, & vocantur Ruptiones. Et quæ quidem in carne fiunt, hoc modo fiunt: Quum caro afflicta fuerit, aut convulsa, aut percussa, aut aliud quid perpeffa, livida velut antea dixi fit, non sincero sanguine, sed tenui & aquoso, eoque modico. Quum autem plus solito fuerit resiccata, percalefcit, & dolorem exhibet, & a venis ac carnibus vicinis humiditatem in seipsam trahit: & ubi nimium fuerit humectata, atque ea ipsa humiditas ubi a carne fuerit supercalefacta, per totum corpus dispergitur, qualis est attracta, magis tamen in venas dispergitur quam in carnes. Venæ enim magis trahunt quam carnes. Trahunt tamen etiam carnes. Quando vero ad multam in corpore humiditatem, modica de carne attracta fuerit, obscura jam fit, & doloris exors, & pro morbida cum tempore sana evadit. Si vero caro magis fuerit percalefacta, & ampliolem humiditatem traxerit, dolorem exhibet: & ad quamcunque corporis partem ab ipsa processerit ac firmata fuerit, dolorem inducit acutum, & aliqui putant ipsis ruptionem transmutatam esse, verum hoc fieri non potest. Propinquissima

vero ulceri sunt quæcunque talia & alia. At humiditas de carne exilit per venas: quum autem percalescunt, & crassa, & copiosa facta fuerit, dolorem exhibet, donec similis fiat reliquæ humiditati, in tenuitate ac frigiditate.

17. Quæcunque vero in venis fiunt, sic habent. Ipsa quidem vena in quantum tracta est, in loco manet. Quum autem tracta fuerit (trahitur autem ac convellitur a labore & violentia) fit veluti varix. Percalescit autem & trahit in seipsam, liquidam quandam humiditatem, quæ est a bile ac pituita. Et ubi mixta fuerint sanguis & humiditas de carne, crassescit sanguis, & multipliciter ipse seipso, ea parte qua vena convulsa est, & morbosior fit, & amplius stabilior. Et quum copiosior factus fuerit, plenitudo ipsa transmigrat, quocunque tandem contigerit, & dolorem inducit acutum, ut aliquibus videatur ruptio locum permutasse. Et si contigerit ut ad humerum transferatur, & gravitatem in manu inducit, & torporem ac segnitiam. Et si quidem ad venam proruperit, aut ad humerum & dorsum tendat, dolor plerumque statim quiescit. Fiunt porro convulsionones, & a laboribus, & lapsibus, & a plaga, & si quis onus majus levet, & a cursibus & lucta, & ejusmodi omnibus.

18. Quicunque vero a vulneribus suppurati fiunt, aut ex hasta, aut pignore, aut jaculo, intro sauciati fuerint, quandiu quidem habuerit ulcus respirationem foras per antiquum vulnus, & hac parte frigidum in seipsum adducit, & calidum a seipso hac parte emittit, & sane facile tum pus, tum si quid est aliud expurgatur. Et si quidem & interna, & externa pars simul fuerint sanata, sanus penitus homo evadit. Si ve-

ro externa quidem sanata fuerit, interna vero non, suppuratus fit. Et si etiam sanata simul sint interna ac externa pars, cicatrix autem intus debilis fiat, & aspera ac livida, reulceratur quandoque, atque sic suppuratus fit. Rursus exulceratur etiam si quid amplius laborarit, & si attenuatus fuerit, & si pituita aut bilis ad cicatricem affixa fuerit, & si alio morbo correptus attenuatus fuerit. Ubi vero ulcus factum fuerit, sive hoc modo, sive ubi externa pars priusquam interna coaluit, dolorem acutum inducit, & tussim, & febrem: & frigiditatem ipsum sibiipsum ulcus inducit, eo quod amplius calidum existat: & ipsum a seipso caliditatem efflat, & pus expurgatur, & per longius tempus curatur, & tardius sanescit. Quandoque vero neque sanescit. (Nam caro, & ulcus, ab ardore qui est in corpore coquitur, & nimium humectatur, ut non possit neque sicari, neque carnem producere, neque sanari.) Sed cum temporis progressu moritur, patiens talia, quæ etiam prius dicta sunt.

19. At si contingat ut crassarum venarum aliqua saucietur, & sanguis intro fluat ac putrescat, suppuratus fit. Et si quidem hoc pus totum per sputum rejectum fuerit, & vena sauciata coaluerit, & ulcus intus ac foris sanatum fuerit, penitus sanus evadit. Si vero neque ulcus intus coalescere poterit, neque vena constringatur, sed alias atque alias sanguinem remittat: & si statim vomatur & spuatur, aut etiam putrescat, & pus exspuatur, plerumque perimitur, aut statim sanguinem vomens, aut posteriori tempore, dum perit ab iisdem quæ antea dicta sunt. Sæpe vero hi quibus venarum aliqua intus sauciatur a vulneribus, aut quibusdam la-

bori-

boribus, aut exercitiis, aut alia quadam causa, quum coaluerit, & sana esse videtur vena, alio tempore iterum rumpitur, idque ab iisdem contingit causis, a quibus etiam prius patiebatur. Ubi vero iterum rupta est, sanguinem multum ac saepe vomentes (aut alias atque alias sanguinem recentem vomunt) pus autem spuentes per omnem diem multum ac crassum, tali aut consimili modo pereunt, velut etiam in aliis morbis dictum est.

20. At vero in his ac similibus morbis multum refert, quantum ad facilem ac difficilem curationem, vir sit an mulier qui morbum habet, juvenis an senex, & mulier juvencula an ancilla. Et praeterea tempus a tempore differt in quo aegrotant. Interest item an ex alio morbo aegrotent, aut non ex alio. Differt etiam affectus ab affectu, major a minore, & corpus a corpore, & curatio a curatione. His autem sic inter se differentibus, necesse est etiam tempus diurnitatis differre: & aliis longius fieri, aliis brevius: & alios perire, alios non: & morbos aliis durabiliores esse, & majores, aliis minores & brevioris temporis: aliis permanere usque ad senectutem & commori, alios perire ab ipsis brevi. Et qui quidem juniores patiuntur eas affectiones, quae a laboribus fieri dictae sunt, hi & ampliores & vehementiores ipsas patiuntur, & magis quam alii dolent, & statim in ipsis manifestae fiunt, ut sanguinem aut spuunt, aut vomant. Sed & quaedam contingentia ipsis fallunt ipsos, praeter bona corporis habitudine. Seniores autem raro quidem patiuntur, & si patiantur, debiles ipsas perpetiuntur, utpote ipsi debiliores existentes, & remittunt magis ipsis, & affectionum majorem curam gerunt. Fiunt igitur ab

initio omnino minus seniori quam juniori, & ubi factae fuerint, seniori debiliores fiunt, juniori vehementiores. Et juniori quidem, utpote qui habet corporis vigorem & siccitatem, & carnem densam ac robustam & ad ipsa ossa affidentem, cute circum ipsam circumtenta: quum aliquid amplius laborarit, solito magis & derepente, convulsionem vehementem fiunt, & ruptiones multae ac omnigenae venarum ac carniarum. Et horum aliqua statim manifesta fiunt, aliqua posteriori tempore comparent. At senioribus vigor fortis non inest, & carnes circum ossa diffuunt, & cutis circum carnes: & ipsa caro rara est ac debilis, & neque tale quid pati possit similiter senior veluti junior. Et si quid patiat, leviter patitur, & statim manifestum redditur. Atque in tantum quidem in affectionum principio, juniores senioribus difficiliter liberantur.

21. Quum vero morbus conspicuus factus fuerit, & aut pus, aut sanguinem, aut utrumque expuerint, qui quidem juniores sunt, quum corpus ipsorum sit robustum ac densum, non aequaliter depurgari possunt, ab ulceribus, quorum pus in superno ventriculo existit. Nam & pulmo non valde trahit ad arterias, ut qui densior sit: & arteriae quum tenues & arctae sint, pus non suscipiunt, nisi modicum & raro. Quare necesse est pus in thorace, & in ulceribus coacervari, & crassum fieri. At seniori & pulmo rarior ac caviore est, & arteriae ampliores, ut pus non diutius in ventriculo & ulceribus moretur, & quicquid ejus insuper generatum fuerit, hoc totum necessario sursum attrahitur a pulmone ad arterias, & statim expuitur. In juniore igitur, utpote quum sint affectiones

vehementiores & purgatio pro sputi ratione non fiat, & febres acutiores & frequentiores fiunt, & dolores acuti incidunt, tum in ipso affectionis loco, tum in reliquo corpore: nimirum quum venæ sint robustæ ac sanguine plenæ. Vbi vero hæ percalescunt, dolores ab ipsis transfiliunt alias ad aliam corporis partem. Ac hi quidem plerumque brevi perimuntur. Senioribus vero quum effectiones sint debiliores, & sputum ab ipsis purgetur, & febres mitiores, ac paucae fiunt, & dolores adsunt quidem, verum exiles. Et ab huiusmodi affectionibus ne senes quidem penitus liberantur: sed longo tempore afflicti pereunt. Et aliquando pus spuunt, quandoque sanguinem, quandoque neutrum, tandemque cum his moriuntur. Moriuntur autem hoc modo, quum ipsos morbus aliquis huic quem antea habent confimilis apprehendit, ita ut & hunc habeant, & is quem prius habent vehementior fiat, & ut plurimum pereunt. At vero morbi qui hos morbos afficiunt, maxime sunt pleuritis & peripneumonia.

22. Febris porro ab his fit. Quum bilis aut pituita calefacta fuerit, totum reliquum corpus ab his calefcit, & vocatur hoc febris. Calefcit autem bilis & pituita, intrinsecus quidem a cibis & potibus, a quibus etiam nutritur & augetur: extrinsecus autem a laboribus ac vulneribus, & a calido nimium calefaciente, & a frigido nimium frigefaciente. Calefcit item a visu & auditu: verum minimum ab his.

Rigor autem in morbis fit quidem & ab externis, ventis, aqua, serenitate, sub dio degentibus, & aliis huiusmodi. Fit autem & ab ingestis cibis ac potibus. Maxime vero & vehementior fit, quum bilis & pituita sangui-

ni fuerint permixta, aut altera ex his, aut utraque. Magis tamen si pituita sola permixta fuerit. Est enim pituita frigidissima ex natura. Calidissimus autem sanguis. Frigidior est etiam aliquanto bilis sanguine. Quum igitur hi humores ambo, aut alter solum, permixti fuerint ad sanguinem, ipsum congelant, non tamen omnino. Neque enim vivere posset homo, si sanguis densior & frigidior seipso multis modis fieret. Frigescente igitur sanguine, necesse est & reliquum totum corpus perfrigerari. & ubi huiusmodi quid factum fuerit, rigor appellatur. Et siquidem vehemens fiat rigor, vehementior est etiam tremor. Nam dum contrahuntur venæ, sanguine & coacto, & congelato, corpus & contrahunt, & tremere faciunt. Si vero minus aliquanto sanguinis coactio fiat, hoc rigor appellatur. Horror autem dicitur debilissimus rigor. Quod autem post rigorem necessario corripiat febris, aut major, aut minor, sic habet. Quum sanguis percaluerit, & vim depulerit, ac rursus ad suam naturam redierit, concalescit simul & pituita, & bilis sanguini permixta: & sanguis ipse seipso multipliciter calidior evadit. His igitur percalefactis, necesse est febrem succedere post rigorem, præ sanguinis caliditate.

Sudor vero fit hac de causa. Quicumque morbi in iudicatoriis diebus judicantur, & febrilis ignis dimittit, in his de pituita & bile quod tenuissimum est eliquatur & secernitur, & secedit partim extra corpus, partim intus, & isthic in corpore relinquitur, partim præ caliditate attenuatur, & vapor fit, & cum spiritu permixtum foras procedit. Atque hæc quidem huiusmodi sunt, & ab his sudor generatur. Quare ve-

ro quandoque calidus, quandoque frigidus est, ita contingit. Calidus quidem de percalesceto malo, & exusto, & attenuato, & debili, & non valde multo secernitur, & necesse est ipsum calidiorem ex corpore excerni. Frigidus autem de ampliore malo secernitur, & de eo quod reliquum est & adhuc validum, & nondum putrefactum, neque attenuatum, neque exustum, & frigidior ac crassior & graveolentior prodit. Manifestum autem hoc ex hac re fit. Qui frigidum sudorem exudant, & longis morbis plerumque ægrotant, invalescente malo eo quod in corpore relinquitur. Qui vero calidum sudorem excludunt, citius a morbis liberantur.

23. Pleuritis & peripneumonia fiunt hoc modo. Pleuritis quidem, quum potiones acervatæ & fortes valde corripunt. Percalescit enim totum corpus ac humectatur a vino; maxime autem & bilis, & pituita percalescit ac humectatur. Et sane his commotis ac humectatis, continget ut rigor invadat sive ebrium sive sobrium. Et quum latus natura carne nudum sit, præ omnibus corporis partibus: & non sit quicquam in ipso quod renitatur, præter ventriculi cavitatem: maxime rigorem percipit. Et quum riguerit ac perfrigeratum fuerit, tum caro quæ est in latere, tum venæ contrahuntur ac convelluntur. Et quantum in ipsa carne inest bilis ac pituitæ, aut in venis quæ in ipsa carne sunt, id magna ex parte, aut totum secernitur, introque compellitur ad caliditatem, carne extrinsecus condensata: atque id ad latus affigitur, & dolorem vehementem exhibet, & percalescit: & per caliditatem trahit ad seipsum, a vicinis venis ac carnibus, pituitam ac bilem. Atque hoc sane modo fit. Ubi vero

ad latus affixa putruerint, & per sputum rejecta fuerint, sani fiunt. Si vero & antiquum multum affixum fuerit ad latus, & aliud insuper accesserit, statim pereunt, præ salivæ copia exspuere nequeunt: aut suppurati fiunt, & partim pereunt, partim evadunt. Indicium autem hæc de se præbent in septem diebus, aut novem, aut undecim, aut quatuordecim. dolorem quoque inducunt ad humerum, & ad claviculam, & ad alas, hac de causa. Vena, quæ splenitis appellatur, tendit a splene ad latus, a latere vero ad humerum & sinistram manum. Hepatitis autem ad dexterarum partes eodem modo. & quum hujus in latere pars a rigore contracta fuerit, & sanguis in ipsa horruerit, ad alas & claviculam ac humerum concedit, & convellit ac dolorem inducit. Eodem modo & loci circa dorsum, ab affixo ad latus humore pituitæ ac bilis percalescunt: & quandoque dolorem locis infra latus exhibent. Sæpe vero si ad infernas partes convertatur, dolorem per venas ad vesicam distribuit, multumque ac biliosum æger mingit. Arbitrantur autem hujus morbi causam ac principium rigorem esse.

24. Peripneumonia fit, quum commota ac calefacta pituita ac bile, pulmo præ caliditate traxerit in seipsum de vicinis locis, ad ea quæ jam sunt in ipso. Et percalescit quidem totum corpus ac dolorem exhibet, maxime autem dorso, & costis, & humeris, ac spinæ: nimirum ab his in seipsum attrahens plurimam humiditatem, & superresiccantur hæc partes, & nimium calescunt. Postquam autem attraxit in seipsum, & tum bilis, tum pituita, sedem in pulmone occupavit, putrescit ac suppuratur. Et siquidem in diebus

iudicatoriis putrefacta per sputum rejecta fuerint, æger superstes evadit. Si vero & ea quæ ab initio advenerunt susceperit, & alia insuper accesserint, & neque spuens, neque putrefaciens superarit, præ copia eorum quæ insuper accedunt, ut plurimum moriuntur. Si vero ad dies perveniant duos & viginti, & febris remittat, & in his per sputum purgati non fuerint, suppurati fiunt. Fiunt autem maxime ex his, quibus & pleuritis, & peripneumonia vehementissima existit.

25. Fit autem & peripneumonia, & pleuritis sine sputo, ambæ ex eadem causa, præ siccitate. Siccant autem & calida, ubi nimium calfaciunt: & frigida, ubi nimium frigefaciunt. Congelatur autem latus, & quæ sunt in ipso venæ, & convellitur: & quantum in ipso inest pituitæ aut bilis, id a caliditate resiccatur, & dolorem inducit, & a dolore febrem. Huic venam secare conducit in manu splenitidem appellatam, aut hepatitidem, juxta utram sane fuerit morbus. Atque sic dolor mollior fit, & lateris, & aliarum partium. Nam vena & quantum in ipsa inest bilis ac pituitæ, & ipsius sanguinis ægrotantis una cum his magnam partem foras dimittit. Pars vero ex carne per medicamenta & potiones diffunditur, & a calefactoriis forinsecus adhibitis, ita ut morbus per totum corpus dispergatur. Vocatur autem hæc pleuritis sine sputo.

26. Peripneumonia vero quum pulmo etiam ipse superresiccatus fuerit, & quantum in ipso inest bilis aut pituitæ, neque putrefacit æqualiter, neque per sputum reddit: & quantum in ipso est humiditatis, aut a potu, aut a sorbitione, aut a vicinis locis, hoc totum exurit, præ nimia siccitate ac

caliditate. Huic potiones bibere conducit, a quibus pulmo humectatur, ac sputum rejicit. Si enim sputum non rejecerit, & durior fit, & coarescit, & hominem perimit.

27. Febris ardens corripit magis biliosos, corripit item pituitosos. Corripit autem hoc modo. Quum bilis commota fuerit per corpus, & contigerit ut venæ & sanguis attrahant bilem, eamque plurimam ex carnibus ac ventriculo, ad eum qui prius inest, utpote quum etiam natura calidissimus sanguis in corpore existat. Quum itaque percaluerit ex carnibus & ventriculo, supra eum qui jam inest, adhuc magis a bile, percalefacit etiam reliquum corpus. Et quædam sane partes præ multa humiditate, penitus resiccari non possunt. Si vero resiccata fuerint, homo moritur. Extremæ vero corporis partes, utpote natura sicca, resiccantur, & plurima humiditas ex ipsis exurit: & si ipsas contingere velis, frigidas comperies ac siccas. Quapropter hi qui a febre ardente corripiuntur, internis quidem partibus a febre exuruntur, externis autem frigidi sunt. Et lingua ac fauces ab interno spiritu ac caliditate exasperantur & arescunt.

Quantum autem in ventriculo & in vesica inest bilis, quod quidem in ventriculo est, aliquando deorsum exturbatur, plerumque vero in primis diebus vomitur, aut in quatuor aut quinque. Vomitur autem hæc de causa. Quum supernus ventriculus supercalefactus fuerit, attrahit in seipsum, & fit vomitus. Et ob hoc ipsum etiam ex febre ardente, & ex pleuritide, ad peripneumoniam maxime morbi transmutantur. Ubi enim supernus ventriculus supercalefactus fuerit, trahit in seipsum, & suscipit pulmo, & fit peripneumonia:

nia: & plerumque pereunt, nimirum debiles jam existentes, & morbo alio novo insuper generato, dies transigere nequeunt, donec sputum in pulmone concoquatur. Verum ut plurimum pereunt præ debilitate. Aliqui tamen evadunt. At quibus in vesicam confluit quid bilis, his crassa urina mingitur, crassa autem a pituita. Biliosa vero alvi egestio prodit, eo quod combusta sint ea quæ sunt in ventre.

28. Phrenitis hoc modo se habet. Sanguis qui est in homine, maximam partem ad prudentiam confert, quidam dicunt totum. Quum igitur bilis commota ad venas & ad sanguinem ingressa fuerit, sanguinem ex consueta compage ac motione dimovet, & seorsum facit, ac calfacit. Calefactus autem, etiam reliquum corpus totum percalefacit, & desipit homo, & non sibi constat, præ febris copia, & sanguinis ad ferositatem transmutatione, & motione non solita contingente. Assimiles autem sunt maxime hi qui phrenitide tenentur, his qui ab atra bile delirant. Nam & hi ubi sanguis ex bile & pituita corruptus fuerit, morbum habent, & dementes fiunt: aliqui vero etiam insaniunt. Et qui phrenitide correpti sunt, eodem modo. Tanto autem minor insania ipsumque delirium fit, quanto paucior ac debilior est bilis quam pituita.

29. Porro subcruentum & lividum est sputum in pleuritide ac peripneumonia, idque ob hanc causam. Principio quidem plerumque neutrum spuunt, neque lividum, neque subcruentum: unde nosse convenit morbum vehementem esse. Quum autem sputum subcrassum spueri cœperint, tunc maxime purgantur. Spuitur autem id a distentione venarum, in pleuritide quidem earum quæ

sunt in latere: in peripneumonia vero earum quæ sunt in pulmone: & caliditatem ad seipsam affectio trahit.

Si vero ægro abscessus fuerit ruptus, ac purulentus fuerit, prima mox die sanguinem, & pus subcruentum ac lividum cum saliva spuit. Lividum autem fit a sanguine, si modicus ad multam salivam ammixtus fuerit, & non statim spuat, sed semiputrefactum & effeminatum in corpore manet.

30. Moriuntur autem ex pleuritide, ubi & multum pituitæ ac bilis ab initio lateri fuerit affixum, & multum insuper ex reliquo corpore affluxerit, & neque spuens, neque putrefaciens separarit, præ materiæ affluentis copia. Implentur autem arteriæ ab his quæ insunt, pituita ac pure. Deinde stertit, & frequenter, & illinc statim respirat, tandem vero omnia obturantur, & moritur. Eodem modo ex peripneumonia pereunt.

Quicumque vero ex febre ardente moriuntur, omnes præ siccitate moriuntur. Et resiccantur primo quidem extremæ ipsorum partes, manus ac pedes: deinde partes sicciore. Ubi autem humiditas ex corpore penitus fuerit exusta ac resiccata, sanguis quidem congelatur penitus ac perfrigeratur: reliquum vero corpus exsiccatur, ac sic homo moritur.

At ex phrenitide ita perit. Desipiunt in hoc morbo semper, nimirum sanguine corrupto, & ex consueta motione emoto: & quum desipiant, nihil eorum quæ ipsis exhibentur accipiunt, quod saltem memoratu dignum sit. Quum vero progressum fuerit tempus, marcescunt ac imminuti consumuntur, tum ex febre, tum quod nihil alantur. Et primum quidem extremæ partes consumuntur, ac perfrige-

rantur: deinde ipsis proximæ. Sed & frigiditatis, & febris, & dolorum principium hoc habet. Quum sanguis qui est in venis, perfrigeratus fuerit a pi-

tuita, transmutatur & convellitur acervatim alias alia parte, & tremitt: tandem vero omnia perfrigerantur, & moritur.

H I P P O C R A T I S

D E

M O R B I S

Liber secundus.

MULTUM urinæ emittitur, ubi caput nimium incaluerit. Liquefcit enim in ipso pituita, liquefcens autem secedit partim ad nares, partim ad os, partim per venas quæ ducunt ad pudendum. Quum autem ad pudendum pervenerit, mingit homo, & patitur quemadmodum ab urinæ stillicidio. Cæcutiunt autem quum ad venas in oculis pervenerit pituita. Aquosior enim fit visus & turbulentior, & splendor in oculis non similiter splendidus est, neque in ipso comparet si videre voluerit, similiter sicut ante quum splendidus & purus esset. Hic in quadraginta diebus maxime sanatur. Si vero longo tempore postea morbus revertatur, cutis capitis crassescit, & reliquum corpus attollitur, & crassescit, ac bonum colorem habet. Hæc pituita ad carnes convertitur, & ab hac crassus esse videtur. Nam carnes quum sint perrigatæ & elevatæ ac rariores, sanguinem ex venis trahunt, & propterea bene colorati esse videntur.

2. Alius morbus. Caput ulceribus impletur, & corpus intumescit, & color morbi regii est, & alias alia cor-

poris parte ulcera erumpunt: & febris alias atque alias corripit, & ex dorso aqua fluit. Hic quum in capite pituita subbiliosa connutrita fuerit, ulcera fiunt, ubiincipit pituita & bile peririgatum fuerit, & ubi pituita rara & acervata fuerit, itemque bilis. Hæc enim consistit, putrescit, & ulceratur. Attenuata vero pituita ad aures penetrat. At in reliquo corpore ulcera eadem ratione qua in capite fiunt, sanguine & bile putrefactis, quacunque in parte fuerint collecta. Hæc enim parte caro putrescit & exulceratur, & accedentem pituitam ac bilem insuper putrefacit, & fit pus.

3. Alius morbus. Dolor circumcirca caput vexat, & vomit bilem, & difficulter mingit, & desipit. Hic caput quidem dolo, præ nimia ejus calefactione. Desipit autem quum sanguis in capite a bile aut pituita fuerit calefactus, & plus solito commotus. Vomit autem bilem, utpote commota ipsa in corpore. Et caput præ caliditate trahit in seipsum, & crassissimum quidem vomit, tenuissimum vero in seipsum trahit. Mingit autem & in hoc morbo ab iisdem, velut etiam in

In-

superiore dictum est.

4. Alius morbus. Si circa cerebrum venulæ superevoment, nomen quidem rectum morbo non est: (neque enim fieri potest, ut aliqua vena, siue parva, siue magna, superevomat:) nominant tamen & dicunt supervomitum. Si vero etiam quam maxime superevoment, morbum ab hoc ipso fieri non est verisimile. Nam a bono malum fieri non potest, nequē a malo utique bonum fiat. Neque rursus bonum plus iusto fieri potest. Verum superevomere videntur, quum ad venas bilis aut pituita ingressa fuerit. Elevantur enim venæ & pulsant, & dolor per totum caput dispergitur, & aures sonitum percipiunt ac nihil audiunt. Et sonitum quidem percipiunt, utpote venis pulsantibus & palpitantibus. Tunc enim sonitus est in capite. Graviter autem audiunt, partim præ interno strepitu ac sonitu, partim quum cerebrum & venæ circa ipsum elevantur. Præ nimia enim caliditate, vacuum circa aurem partem cerebrum de seipso implet; & quum æqualis aeris copia non insit, velut priore tempore, neque æqualem sonum exhibeat, ea quæ dicuntur non æqualiter se imprimunt, atque ex hoc gravem auditum habent. Hic siquidem erumpat ipsi ad nares, aut ad os aqua & pituita, sanus fit. Si vero non erumpat, septima die maxime moritur. At si in capite venæ superevoment, id quod ab iisdem fit quæ & prius relata sunt. Signum vero quod tali modo superevoment, hoc est. Quum quis aut manum, aut caput, aut aliam quandam corporis partem, hoc patientem incidat, sanguis niger profluit, & turbatus ac morbosus: quanquam neque sanguis nominari iuste mereatur, nisi tunc quum rubicundus ac sincerus fluit.

Tom. II.

Quum itaque superevoment ab iisdem causis, dolor & vertigo, & gravitas caput occupant. Dolor quidem, præ nimia sanguinis caliditate. Vertigo vero, quum acervatus ad faciem processerit sanguis. Gravitas autem, quod copiosior sanguis fit in capite, turbulentior ac morbosior, quam intrinsecus.

5. Cerebri corruptio. Si cerebrum corruptum fuerit, dolor ex capite spinam occupat, & ad cor animi deliquium procedit, & sudor est, & somni expers est, & ex naribus sanguis fluit. Sæpe etiam sanguinem vomit. Corruptum autem cerebrum tali modo, quum aut nimium calefactum, aut perfrigeratum, biliosum aut pituitosum plus solito factum fuerit. Ubi vero horum aliquid perpeffum fuerit, etiam spinalem medullam supercalefacit. Et quum etiam hic percalefcit, dolorem spinæ inducit. Animo vero linquitur homo, quum pituita aut bilis ad cor consistit. Consistere autem necesse est commotis ac humectatis. Sudor autem fit præ dolore. Sanguinem vero vomit, quum venæ, quæ sunt in capite, a cerebro fuerint calefactæ: quæ vero circa spinam sunt, a spina: spina autem a spinali medulla: medulla vero a cerebro, unde sane originem trahit. Quum igitur calefactæ fuerint venæ, & sanguis in ipsis efferbuerit, quæ quidem in capite sunt venæ, distribuunt ipsum ad nares, & ad os: quæ vero circa spinam sanguifluæ, in corpus. Hic tertia aut quinta die plerumque perit.

6. Alius morbus. Derepente dolor occupat caput, & statim vox intercipitur ac sui impotens fit. Hic in septem diebus moritur, si non febris invaserit. Si enim hæc invaserit, sanus evadit. Patitur autem hæc quum atra bilis

C

bilis ipsi in capite commota fluxerit: maxime in partem, in qua plurimæ sunt venæ, in collum inquam, ac pectus. Deinde postridie sideratus fit ac impotens, sanguine nimirum perfrigerato. Et si superior evaserit, ita ut sanguis caleseat, sive ab his quæ exhibentur, sive a seipso, attollitur & diffunditur ac movetur, & spirationem inducit, & spumescit, & a bile separatur, & sanus evadit. Si vero superior non evaserit, adhuc magis perfrigeratur: & ubi penitus perfrigeratus fuerit & calor ex ipso defecerit, congelatur, & moveri non potest, sed moritur. At si ex ebrietate hæc patiatur (nam & hoc contingit) itidem moritur.

7. Caries ossis capitis. Quum caries facta fuerit in osse, dolor ex osse corripit. Temporis autem progressu cutis de capite alia atque alia parte discedit. Talia vero patitur is cui in secunda ossis lamina, pituita superveniens resiccata fuerit. Hac enim parte rarum fit, & omnis humiditas ex ipso deficit, & quia aridum est, cutis ab ipso discedit. Hic morbus lethalis non est.

8. Alius morbus. Si sideratus fiat, anteriorem capitis partem dolet, & oculus non æqualiter videt, & soporatur, & venæ pulsant, & febris debilis tenet, & corporis impotentia. Hic patitur hæc, quum venæ in capite fuerint calefactæ, & calefactæ pituitam in seipsas traxerint. Et principium quidem morbi ex hoc fit. Anteriorem vero capitis partem ideo dolet, quod venæ in hac sint crassissimæ, & cerebrum ad anteriorem capitis partem magis situm est quam ad posteriorem. Et oculis ideo non videt, procumbente eo cerebro ac inflammato. Impotentia vero ideo corpus occupant. Postquam venæ pituitam in

seipsas traxerint, necesse est præ pituitæ frigiditate, sanguinem magis nunc sisti ac perfrigeratum esse quam priori tempore: dum autem sanguis non movetur, fieri non potest ut non etiam corpus quiescat ac torpeat. Et siquidem sanguis ac reliquum corpus superarint, ita ut calecant, homo evadit. Si vero pituita prævaluerit, sanguis magis perfrigeratur ac congelatur. Et si frigiditas ac congelatio augeantur, penitus congelascit ac perfrigeratur homo, & moritur.

9. Angina. Angina sive Cynanche fit, quum pituita in capite commota acervatim deorsum fluxerit, & in maxillis ac circa collum constitit. Hic neque salivam deglutire potest, respirat autem violenter ac stertit, & aliquando etiam febris ipsum corripit. Et morbus sane ex hac causa fit: & aliquando sub ipsam linguam, aliquando paululum supra pectus.

10. Uva morbus. Uva fit, quum pituita de capite ad gurgulionem descenderit, & gurgulio præceps dependet, ac fit rubicundus: temporis autem progressu, nigrescit. Nigrescit autem hoc modo. Venosus est gurgulio ac crassus, & postquam inflammatus est, calefit: & præ caliditate sanguinem ex vena attrahit, ac ab ipso nigrescit. Quapropter & si non turgentem feces, statim inflammatur. Nam vena calefacit, & præ caliditate partes circa gurgulionem sanguine replet, & brevi suffocantur.

11. Tonsillæ ac vicinæ partes. Tonsillæ, & partes sub lingua, & gingivæ, & lingua, & quæcunque huiusmodi hoc loco consistunt: hæc omnes partes ex pituita ægrotant. Pituita autem de capite descendit. Caput autem ex corpore trahit. Trahit autem ubi

sue-

fuerit calefactum: percalefcit autem a cibis, & sole, & frigore, & laboribus ac febrili calore. Quum vero calefactum fuerit, tenuissimum ex corpore ad seipsum trahit. Ubi vero traxerit, rursus id ad corpus descendit.

12. Morbi a capite orientes. Quum repletum fuerit caput, & ab aliquo ex relatis percalefactum, torpor caput tenet, & frequenter mingit, & alia patitur quæ ex urinæ stillicidio contingere solent. Idem per novem dies hæc patitur. Et siquidem per nares aut aures aqua & mucus erumpat, a morbo liberatur, & urinæ stillicidium sedatur, mingitque citra dolorem, urinam multam & albam, ad viginti dies. Et dolor capitis cessat, & inuenti splendor ex oculis subtrahitur; & dimidiatas rerum facies se videre putat. Hic quadragesima die penitus sanus evadit. Multis vero quandoque morbus redit, septimo aut decimo quarto anno. Et capitis cutis ipsi crassescit, & ad tactum cedit: & de paucis cibis tener ac bene coloratus apparet, & non acutum auditum habet. Quum ita habentem offenderis in principio morbi, priusquam erumpat aqua per nares & aures, & tenuerit ipsum dolor: derafo capite utrem coriaceum circum frontem deligare oportet, aqua plenum calidissima, quantum sustinere potest, atque hinc ipsum calefieri permittere, & ubi perfrigeratus fuerit, alium adhibere. Si vero hinc debilitetur, desistere: ac tempore interposito eadem repetere, donec remiserit dolor. Et si alvus non egerat, infusum per clysterem immittere, & urinam cientibus in potu datis, aquam mulsam aquosam insuper bibendam exhibere: & calore quam maxime foveatur. Sorbeat autem succum ptisanæ tenuem. Si vero venter non subeat, mercuria-

lem in aqua coctam tertio, ac succum excolato, & de ipso, ac de ptisanæ succo, parem mensuram permisceto, & modicum mellis adjicito. Hunc succum tertio die sorbeat, & vinum mellei coloris, aquosum, album modicum, a sorbitione insuper bibat. Postquam autem eruperint ipsi per nares mucosa, & urinam crassam ejecerit, & a dolore capitis liberatus fuerit, utre amplius ne uratur, sed multa calida lotus, urinam cientia, & aquam mulsam aquosam bibat. Et primis quidem diebus milium delingat, & cucurbitam edat, aut betas per triduum. Deinde cibis utatur mollissimis ac quam maxime per alvum subeuntibus, ita ut semper modicum ad cibos priores addat. At ubi quadraginta dies præterierint, (sedatur enim morbus maxime in tanto tempore,) capite ipsius purgato, prius medicamento exhibito, ipsum deorsum purgato, si tempus anni hoc permittat. Deinde serum addies septem bibendum dato, aut pauciores, si debilis existat. Si vero morbus revertatur, fomento per totum corpus adhibito, postridie veratrum bibendum dato. Deinde quanto tempore tibi visum fuerit intermittito, & tunc capite purgato, medicamento deorsum purgante exhibito, crustas octo capiti inurito: duas circa aures, duas in occipitio, hinc atque hinc ad cervicis nervum, duas in naso circa angulos oculorum. Venæ autem circa aures urandæ sunt, donec pulsare desinant. Ferramentis vero cuneoli forma paratis obliquas venas perurito. Atque hæc ubi feceris, sanitas continget.

13. Alius morbus. Ulceribus impletur caput, & crura intumescunt, velut ab aquæ potu, & in tibias tumor infarcitur, & si premas, color morbi regii apparet, & ulcera alias alia cor-

poris parte erumpunt, maxime tamen circa tibias, & malum aspectum præ se ferunt. Ubi vero inflammatione liberata sunt, cito sana fiunt: & febris alias atque alias corripit. Caput autem semper calidum est, & ex auribus aqua fluit. Quum ita habet, medicamentum ei dandum est, a quo pituita & bilis sursum purgatur, siquidem frigus fuerit, præferto ac calida loto. Deinde tribus diebus interpositis caput purgato. Postea etiam deorsum purgans medicamentum bibendum dato. Si vero tempus anni ferat, etiam serum postea bibat: sin minus, lac asininum. Post purgationes, cibus quam paucissimis, & quam maxime per alvum subeuntibus utatur, & non lavet. Si caput exulceratur, fecem vini comburito ad smegma faciendum, & glandis corticem tritum lævigatum ammisceto, & pari nitro ammixto, his defrictus multa calida lavetur. Inungat autem caput baccis lauri tritis, & gallis, myrrha, & thure, & argenti flore, adipeque suillo ac oleo laurino. His permixtis inungatur. Post hoc autem tempus vomitibus utatur bis in mense, & exerceat se, ac calida lavet. At si his adhibitis, ex reliquo quidem corpore morbus fuerit exclusus, verum in capite ipsi ulcera adhuc fiant, rursus capite purgato, medicamentum deorsum purgans postea bibendum dato. Deinde raso capite fissuras raras incutito, & ubi sanguis effluxerit confricato. Postea lanas succidas vino imbutas superligato, & postquam exolveris, spongia detergito, & ne humectato. Deinde oleo sublimato cupressum inspergito. Lanæis autem deligamentis donec sanus fiat utatur.

14. Alius morbus. Dolor caput corripit, & si paululum moveatur, bilem vomit. Quandoque etiam urinam dif-

ficulter emittit, ac desipit, & septima die quandoque moritur: & nona quoque ac undecima, septimam transgressus, si non eruperit per nares aut aures: si vero eruperit, evadit. Fluit autem aqua subbiliosa: deinde temporis progressu putrefacta pus fit. Quum igitur ita habuerit, quandiu quidem dolor tenuerit in principio, priusquam ex naribus ac auribus erumpat, spongas aqua calida imbutas cito capiti admoveto. Si vero his non laxetur, utre utaris eodem modo velut in superiore morbo. Bibat autem aquam mulsam aquosam. Sin minus, aquam de farina crassa in ipsa macerata. Sorbeat prisanæ quoque succum, & vinum album aquosum insuper bibat. Postquam verò per aures eruperit, & febris ac dolor remiserit, cibus utatur per alvum subeuntibus, a modicis initio factis, semper aliquid addendo. Et caput calida lavetur: & aures colluat aqua pura, & spongiam melle tinctam indat. Si vero neque sic resiccetur, sed diuturna fluxio fiat, collutione facta, argenti florem, sandaracham, cerusam, singula æquis portionibus trita lævigataque in aurem indito, eamque expleto: & si quid præterlabatur, de medicamento amplius superaddito. Ubi vero resiccata fuerit auris, expurgato ac medicamentum eluito. Postea (obfurdescit enim primum resiccata) lenibus fomentis aures foveto. Nam & sic vix ac longo tempore sedabitur. Moriuntur autem etiam, si dolor in aure fuerit, & nihil in septem diebus eruperit. Hunc multa calida lavato, & spongas aqua calida imbutas exprime, & tepidas ad aurem appone. Si vero neque sic erumpat, auri fomentum adhibeto. Sorbitionibus autem ac potionibus iisdem utatur, quibus in superioribus.

15. Alius morbus. Si aqua in cerebro fuerit, dolor acutus per sinciput ac tempora emergit, alias alio loco: & rigor ac febris alias atque alias, & regiones oculorum dolet, & cæcutit, & pupilla finditur, & ex uno duo se videre putat, & si surrexerit, vertigo ipsum corripit, & ventum non sustinet, neque solem: & aures tinnunt, ac inter audiendum strepitu offenditur: & vomit salivam ac pituitam, quandoque etiam cibos: & capitis cutis attenuatur, & contractu gaudet. Quum sic habuerit, primum dandum est ipsi medicamentum quod lursum pituitam educit, & postea caput purgato. Deinde interpolito tempore medicamentum deorsum purgans bibendum dato. Postea cibus quam maxime alvum subeuntibus ipsum reficito, semper modica addendo. Postquam vero comederit jam cibos sufficientes, vomitibus jejunos utatur, lenticulæ decocto mel & acetum miscens, & olera antea comedens: & in die illa qua vomuerit, primum cyceonem bibat tenuem: postea ad vesperam cibus modicis utatur, & non lavet, & a cibus deambulet, itemque mane, vitans ventum ac solem, & ad ignem ne accedat. Et siquidem talia faciens, sanus fiat, bene est: sin minus, vere ubi ipsum prius purgaris, primum veratro, postea etiam in nares medicamentum infundito, & paucio tempore interpolito deorsum purgato. Deinde cibus reficito. Postea inciso capite juxta sinciput, ad cerebrum usque perforato, & veluti sectionem ac perforationem curato.

16. Alius morbus. Rigor, dolor, & febris per caput, maxime ad aurem, & ad tempora, & ad sinciput, & oculorum regiones dolet, & supercilia ipsi incumbere videntur, & gravitas ca-

put detinet, & si quis ipsum moverit minget, & multum ac facile mingit: & dentes torpent, & stupor ipsos tenet, & venæ attolluntur ac pulsant in capite, & non potest quietus esse, sed anxius est ac desipit præ dolore. Huic siquidem per nares aut aures eruperit, aqua profluit subpurulenta, & sanus evadit. Sin minus, plerumque in septem diebus moritur. Hic morbus maxime fit ex febre lipyria, quum liberatus a febre, nondum purgatus, aut cibus se impleverit, aut inebriatus fuerit, aut in sole laborarit. Quum sic habuerit, primum sanguinem de capite mittito, undecunque tibi visum fuerit. Et post sanguinis missionem, raso capite perfrigeratoria ipsi adhibeto. Et si alvus non lubeat, infusum per clysterem immitto. In potu vero prisanæ succum frigidum dato, & aquam insuper bibendam. Si vero ad perfrigeratoria non remittat, transmutatione facta, utre utitor ac calefacito; postquam autem quieverit dolor, cibus utatur alvum subeuntibus, & ne impleatur. Ubi vero vigesimum diem attigerit, sedato dolore, fomento capiti ipsius adhibito, ad nares medicamentum apponito, & interpolito triduo medicamentum deorsum purgans exhibeto.

17. Alius morbus. Si venæ circa cerebrum sanguinem superevomuerint, ac cerebrum calefecerint, febris emergit fortis, & dolor ad tempora, & sinciput, ac posteriorem capitis partem, & aures tinnunt ac flatu implentur, & nihil audit, & anxius est, & seipsum præ dolore jactat. Hic quinta aut sexta die moritur. Quum sic habuerit, caput ipsius calefacito. Si enim per aures aut nares aqua eruperit, mortem effugit. Si vero sex dies evaserit, victum ipsi velut in superiore morbo constituito.

18. A-

18. Alius morbus. Si venæ superevomuerint in caput, dolor gravis totum caput tenet, & ad collum, & alias ad alias capitis partes transit. Et ubi surrexerit, vertigo ipsum corripit, febris autem non invadit. Quum igitur sic habuerit, deraſo capite, ſi non calefactoriis ceſſerit, frontem ea parte qua capillus deſinit a capite ſindico: ubi vero ſecueris, diſparata ac diducta cute, quum ſanguis deſluerit, ſalem tenuiſſimum inſpergito: & poſtquam eſluerit ſanguis fiſſuram componito, & duplici filo totam ipſam includito. Deinde ſplenium cera ac pice illitum, ulceri imponito, & lana ſordida ſuperimpoſita deligato, & ad dies ſeptem ne ſolvito, ſi non dolor vexet: ſi vero dolor adſit, exolvito. Donec autem ſanus fiat, aquam de macerata in ipſa craſſa farina bibendam dato & piſanæ ſuccum ſorbendum, & aquam inſuper bibendam.

19. Alius morbus. Si cerebrum bile infeſtatur, febris emergit debilis, & rigor, & dolor per totum caput, maxime ad tempora, ad ſinciput, & ad regiones oculorum: & ſupercilia ipſis impendere videntur, & ad aures dolor procedit, & quandoque per nares bilis deſluit: & oculos hebetes habent, & plerique dolor ad dimidiam capitis partem extenditur, quandoque etiam per totum caput. Quum ſic habuerit, perfrigeratoria ad caput apponito, & poſtquam dolor ac fluor ceſſarit, apii ſuccum in nares inſtillato, & ne lavet quandiu dolor obtinuerit. Et ſorbeat milium tenue, modico melle aſuſo, & bibat aquam. Si vero alvus non ſubeat, braſſicaſ edat & ſuccum ſorbeat. Sin minus, folia ſambuci eodem modo. Et poſtquam tempeſtivum tibi eſſe viſum fuerit, cibos quam maxime alvum

ſubeuntes ipſi exhibeto. Et ſi depulſo fluore ac dolore, gravitas ipſi ſuprà ſupercilia incumbat, & in naſo mucus craſſus ac putridus fuerit, fomento ex aceto, & aqua, ac origano ipſi adhibito, deinde calida aqua loto, florem æris & myrrham ad nares apponito. Atque hiſ factis plerumque ſanum efficies. Morbus autem non eſt lethaliſ.

20. Alius morbus. Si cerebrum corruptum fuerit, dolor ex cervicis nervo ad ſpinam tendit, & ad cor frigus deſcendit, & derepente novus ſudor ad eſt, & per nares ſanguis fluit. Vomunt quoque multi. Hic triduo moritur. Si vero ſeptem dies tranſgrediatur: (plerique autem non tranſgrediuntur) & ſi ſanguinem vomat, aut e naribus fundat, neque calida ipſum lavato, neque calefactoria adhibeto. Verum acetum album aquoſum bibendum dato, & ſi debiliſ ſit, piſanam ſorbendam. Si vero plus juſto ſanguinem vomere tibi videatur, aut ex naribus ipſi fluat, a vomitu quidem bibat farinam triſtriſ tritici in aquam inſperſam. Si vero ex naribus fluat, venas & in brachiis, & in temporibus, ſpleniis ſuppoſitis deligato. At ſi neutrum horum ipſi adſuerit, dolet autem cervicis nervum, & collum, & ſpinam, & frigus ad cor proceſſerit, cum ervo pectora, & dorſum, & cervicis nervum, & collum calefacito. Nam hiſ factis maximam utilitatem capere poterit. Verum pauci huiusmodi morbum effugiunt.

21. Alius morbus. Sanum derepente invadit dolor circa caput, & ſtatim vox intercipitur, & ſterit, & os hiat: & ſi quis ipſum vocet aut moveat, ſolum ſuſpirat, nihil autem intelligit, & multum mingit, & mingere ſe non ſentit. Hic ſi non febris ipſum corripit, in ſeptem diebus moritur. Si ve-

ro corripit, plerumque sanus fit. Huiusmodi vero morbus senioribus maxime fit, & magis quam junioribus. Hunc ubi sic habuerit, lavare oportet multa calida, & quam maxime calefacere, & aquam mulsum tepidam in os instillare. At si resipiscat, & morbum effugiat, ubi ipsum cibus refeceris, ita ut viribus valere tibi visus fuerit, indito in nares ipsius medicamento, & paucis diebus interpositis, pharmacum deorsum purgans bibendum dato. Si enim ipsum non purgaveris, timor est ne rursus morbus revertatur. Effugiunt autem non ita valde ex primo.

22. Alius morbus. Si quis ex ebrietate voce privetur, & statim sane ipsum etiam febris corripit, sanus fit. Si vero non corripuerit, die tertia moritur. Si itaque in ita affectum incideris, multa calida lavato, & spongas in aqua calida tinctas ad caput apponito, & cepas decorticatas in nares indito. Hic si quidem apertis oculis, & loquutus ad se redierit, & non nugeatur, hac die sopore pressus jacet, postmodum vero sanus fit. Si vero exurgens bilem vomuerit, insanit, & moritur maxime in quinque diebus, si non dormierit. Huic igitur hæc facere oportet. Multa calida lavato, donec ipse ad seipsum redeat. Deinde multo oleo illitum, ad stragula molliter reclinato, & vestimentis contegito, & neque lucernam apud ipsum ardere, neque loqui permittito. Ut plurimum enim ex balneo obdormit, & si dormierit, sanus evadit. Postquam vero ad se redierit, primis tribus aut quatuor diebus, milium tenue sorbeat, aut psisanæ succum, & vinum mellis speciem referens bibat. Deinde cibus utatur mollissimis, ac paucis primum.

23. Cerebri corruptio. Si corruptio

cerebrum invaserit, dolor tenet maxime anteriorem capitis partem, paulatim etiam intumescit, & livida fit: & febris, & rigor apprehendit. Quum ita habuerit, secare oportet qua parte intumuit, & perpurgato osse, ipsum radere donec ad secundam laminam perveniat: deinde velut fracturam curare.

24. Caries sive teredo. Quum caries facta fuerit in osse, dolor ex hoc corripit ipsum os, & progressu temporis attenuatur ac inflatur, & fit in ipso fractura. Et si hanc rescueris, comperies ipsum os elevatum, & asperum, ac fulvum: quibusdam vero etiam ad cerebrum usque corrosum. Ubi in hoc modo affectum incideris, siquidem ultra corrosum fuerit, sinere optimum est, & ulcus quam celerrime curare. Si vero corrosum non fuerit, sed asperum, ad secundam usque laminam rasum, velut præcedens curare.

25. Alius morbus. Si sideratus quis fiat, & anteriorem capitis partem dolet, & oculis videre non potest; sed sopor ipsum tenet, & venæ in temporibus pulsant, & febris debilis tenet, & totius corporis impotentia, & emarcescit. Quum sic habuerit, multa calida ipsum lavato, & calefactoria ad caput adhibeto. A fomentis vero myrrham & æris florem in nares infundito. Sorbeat autem psisanæ succum, & aquam bibat. Et siquidem ubi hæc feceris melius habuerit, bene est. Sin minus, quæ una spes reliqua est,incipit ipsius findito, & ubi sanguis defluerit, labiis compositis curato ac deligato. Si vero non secueris, decimo octavo aut vigesimo die plerumque moritur.

26. Angina. Febris corripit & rigor, & dolor capitis: & maxillæ intumescunt, & sputum difficulter deglutit.

tit. Exspuit autem & salivas duras ac paucas: & infra in faucibus stertit: & si apprehensa lingua inspexeris, gurgulio non magnus est, sed mollis: fauces autem intrinsecus saliva viscosa plenae sunt, & non potest exscireare, & decumbere non sustinet, verum si decumbat suffocatur. Hunc si ita affectum deprehenderis, hæc facito. Primum quidem cucurbitas ad verticulum in collo primum affigito. Deinde in capite præraso, & juxta aurem ab utraque parte apponito. Et ubi cucurbitam affixeris, ad multum tempus adhærere finito. Postea fomentum ipsi ex aceto, nitro, origano, & nasturtii semine adhibeto. Hæc tertio, & cum aceto pari aqua permixta diluito, ac parum olei instillato. Deinde in ollulam infusis, operculo addito, arundinem cavam immitto, & prunis imposita fervefacito: & ubi per arundinis fistulam vapor ascenderit, hianti ore vaporem intro trahat, cavens ne fauces adurat. Forinsecus autem spongas aqua calida imbutas, ad genas ac maxillas apponat. Gargarismus porro ipsi parandus est, ex origano, satureja, apio, mentha, & modico nitro, cum aqua mulsa aquosiore, & modico aceto instillato: prædictarum herbarum folia trita, & nitrum, in aqua mulsa diluito, tepesacito, ac sic gargariset. At si saliva superimatur, myrti ramulum complanatum sumito, & tenera ipsius summa parte incurvata, ac molli lana obvoluta, in fauces immissa, salivam expurgato. Et si venter non egerat, glandem subdito, aut clysterem adhibeto. Sorbeat autem prisanæ succum, & aquam bibat. Si vero tumor ipsi oboriatur, & ad pectus intumescat, ac rubicundum sit, & ardeat, amplior spes salutis est. Facienda vero hæc sunt, postquam inflamma-

tiō foras conversa fuerit. Betas in frigidam aquam tinctas apponat. Tepidas collutiones ore gargariset, & ne lavet. Hæc faciens maxime evaserit. Est autem morbus lethalis, & paucissimi evadunt.

27. Alia angina. Febris & dolor capitis corripit, & fauces inflammantur, itemque maxillæ, & salivam deglutire non potest, sputum autem crassum ac multum, & difficulter loquitur. Quum ita habuerit, primum cucurbitam affigito, eodem modo veluti supra diximus. Deinde spongiam aqua calida imbutam, ad collum ac maxillas adhibeto. Aquam autem mulsam aquosam colluendam dato. Et succum prisanæ sorbere cogito. Si vero ipsi talia facienti saliva non exierit, eodem modo velut in priore fomentum adhibeto. At si ad pectus convertatur inflammatio, aut ad collum, betas aut cucurbitas concisas, in frigidam aquam tinctas superimponat, & frigidam aquam bibat, quo saliva facilius exscireetur. Quum autem ad pectus extumuerit, plerique evadunt. Si vero faucibus ac tumoribus sedatis, morbus ad pulmonem conversus fuerit, febris statim corripit, & lateris dolor: & ut plurimum moritur, ubi hoc factum fuerit. Si vero quinque dies effugerit, suppuratus fit, si non ipsum statim tussis invaserit. Si vero invaserit, facta exscreatione depurgatus, sanus fit. Huic quamdiu dolor latus tenuerit, latus calefaciendum est, & adhibenda quæ in peripneumonia adhiberi solent. At si quinque dies effugerit, & febris remiserit, tussis autem remanserit, primis quidem diebus sorbitionibus utatur. Postquam autem cibos sumere inceperit, quam pinguissimos ac maxime salios edat. Quod si tussis non affuerit, nimirum

sup.

suppuratum fieri scito, & ubi cœnavit quum dormire volet, allium edat crudum quam plurimum: & vinum insuper bibat vinosum meracius. Et siquidem ita pus eruperit, bene habet. Sin minus postridie calida loto suffitum adhibeto. & si eruperit, velut suppuratum curato.

28. Alia angina. Linguae posterior pars inflammatur, itemque locus sub tonsillis ad guttur, & neque salivam, neque quicquam aliud deglutire potest. Si vero coactus fuerit, per nares ipsi effluit. Quum ita habuerit, mentham viridem tritam, apium, origanum, & nitrum, & rhoem rubrum melle diluito, & ad crassam formam redacta, intus linguae qua parte tumet illinito. Postea ficus aqua coquito, & de rhoeparum tritum, hoc ficuum decocto diluito, ad gargarisandum dato si id potest: sin minus, colluendum. Bibendam vero aquam de farina crassa in ipsa macerata exhibeto. Foris autem cervicem & maxillas, farina calida in vino & oleo coacta integito, & panes calidos apponito. Suppuratur enim plerumque in loco sub tonsillis: & siquidem sua sponte eruperit, sanus fit. Si vero non rumpatur, ubi digito contigeris an molle sit, ferramento acuto ad digitum alligato perforato. His adhibitis multi sani fiunt. Est autem hic morbus minime lethalis.

29. Uva morbus. Si uva morbus in faucibus fiat, summa gurgulionis pars aqua impletur, & rotunda fit ac pellicula, & spirationem intercipit. Et si maxillae ab utraque parte inflammatae fuerint, suffocatur. Si vero ipse morbus per se consistat, maxillis non inflammatis, minus moritur. Quum sic habuerit, gurgulionem digito apprehensum sursum ad palatum apprimito, &

summam ipsius partem praefecato. Postea foliorum hortensium condimentariorum decoctum gargarisandum dato, & farinam frigidam delingendam, aquam insuper bibendam: & ne lavet.

30. Tonsillae, morbus. Si tonsillae fiant, intumescunt sub maxillis ab utraque parte, & ad contactum foris durum est tuberculum, & gurgulio totus inflammatus est. Quum sic habuerit, immisso digito tonsillas protrudito: ad gurgulionem autem florem æris siccum illinito: & foliorum condimentariorum hortensium decoctum, velut a sole calidum gargarisandum dato. Foris qua parte tumor est, hordeaceam farinam in vino & oleo coctam calidam pro cataplasmate apponito. Postquam vero tubercula mollia esse tibi visa fuerint intrinsecus ad contactum, scalpello ipsa pertundito. Quaedam etiam sua sponte sedantur.

31. Tuberculum sub lingua. Si tuberculum sub lingua, hypoglossis appellatum fiat, lingua intumescit, & pars sub ipsa ac externa ad tactum dura est, & salivam deglutire non potest. Quum sic habuerit, spongiam aqua calida imbutam apponito, & hordeaceam farinam vino ac oleo coctam, foris ubi tumor est, imponito. Gargariset ficuum decoctum, & ne lavet. Postquam autem purulentum factum fuerit, secato. Aliquando vero sua sponte erumpit, & sedatur non sectum. Si vero foras suppuraverit, perurito.

32. Tuberculum consistens ad palatum. Si tuberculum consisterit ad palatum, intumescit, & suppuratur. Quum sic habuerit, tuberculum inurito. Ubi vero exierit pus, reliquum eluito, primum nitro & aqua calida, deinde vino. Postquam autem elueris, uvam passam albam exemis vinaceis tritam,

in uſturæ locum indito, & ubi exciderit, vino meraco tepido colluat. & ubi edere quid aut ſorbere uolet, ſpongiam indat, atque hæc faciat donec ſanus fiat.

33. Polypus. Si polypus fiat in naſo, ex medio cartilaginum dependet, ueluti gurgulio: & ubi exſpirationem facit, progreditur foras, & eſt mollis: ubi uero inſpirationem facit, retrocedit: & loquitur obſcure, & quum dormit, ſterit. Quum ſic habuerit, ſpongiam in rotundum conciſam, & uelut ſpiram factam, lino Ægyptio obuoluito, ac duram efficit. Sit autem ejus magnitudinis, ut ad naſum quadret. Spongiam uero quadruplici lineo filo deligato, ita ut unumquodque longitudinem habeat cubitalem. Deinde facto uno ipſorum principio, uirgam ſtanneam tenuem ſumito, quæ ad alteram ſui partem foramen habeat, & tranſmiſſo per foramen filorum principio, uirgam in acutum in os tranſmittito, & attrahito donec filorum principium apprehendas. Poſtea ſpecillo inſtar ungulæ bifurcato ſub gurgulionem ſuppoſito, renitens trahito, donec polypum extraxeris. Poſtquam uero ipſum extraxeris, & ſanguis fluere deſierit, ſic cum linamentum ſpecillo obuolutum indito, & de cætero æris flore in melle cocto, linamentum illine, atque ſic in naſum inde. Et ubi jam ulcus curatum fuerit, plumbum efformatum ait ut ad ulcus perueniat, melle illine, & donec ſanus fiat appone.

34. Alius polypus. Impletur naſus carnibus, & ad contactum caro dura apparet; & per naſum ſpirare non poteſt. Quum ſic habuerit, fiſtula immiſſa, ferramentiſ tribus aut quatuor urito, & poſt uſtionem ueratrum nigrum tritum injicito, & poſtquam compu-

truerit ac exciderit caro, linamenta melle illita cum æris flore indito: & ubi curatum fuerit, ulcus, plumbeas maſſas ſive fiſtulas melle illitas immittito, donec ſanus fiat.

Alius polypus. Intrinſecus ex cartilagine caro rotunda prominet, quæ ad contactum mollis eſt. Quum ita habuerit, chordam nerveam accipito, & facta in ipſa parua anſula, eam tenui filo obligato: deinde alterum principium per anſulam tranſmittito, alia majore anſa facta. Poſtea principium illud per uirgam ſtanneam tranſmittito. Deinde anſam illam majorem in naſum indito, & ſpecillo inſecto ipſam circum polypum obducito ac adaptato: & ubi circumſita fuerit, uirgam in os tranſmittito, & arreptam ipſam trahito, eodem modo ſpecillo inſtar ungulæ bifurcato ſuppoſito ſub gurgulionem ac renitente. Poſtquam autem extraxeris, curato uelut ſuperiorem.

Alius polypus. Intrinſecus circa cartilaginem alicunde durum quid naſcitur, & uidetur quidem caro eſſe: ſi uero ipſum attigeris, ſtrepitum edit uelut lapis. Quum ſic habuerit, fiſſo per ſcalpellum naſo expurgato, deinde inurito. Atque hoc facto naſum rurſus conſuito, & ulcus curato, linamentum melle illitum indens: & ubi computruerit, æris florem cum melle illinito. Fiat autem curatio plumbeis maſſis itidem immiſſis.

Alius polypus. Naſcuntur ex obliquo cartilaginis in ſummo, uelut cancelli. Omnes autem hos urere oportet, & poſt uſtionem ueratrum inſpergere. Poſtquam autem computruerint, æris flore cum melle expurgare. Curatio autem etiam plumbo immiſſo fiat.

35. Morbus regius niger. Color ſit niger circa faciem & maxime circa par-

partes velut in umbram occultatas : & oculi cum virore pallidi , itemque lingua inferne , & venæ sub lingua crassæ , ac nigre : & est homo sine febre , ac mingit urinam crassam , biliosam . Quum ita habuerit , primum venas sub lingua secato , deinde calida multa loto , asphodeli radices bibendas jejuno dato , ita ut æquales quinque radices depurgatas in vino coquas , & apii foliorum quantum manus plena capit addas . Affundito autem vini dulcis tres heminas dimidiatas Æginenses , ut a costura semihemina superfit . Hoc permixtum bibendum dato . Postquam autem minxerit , cibus alvum subeuntibus utatur , & a cibo cicer album edat , & vinum album , multum , aquosum bibat : & apium ac porrum in cibo edat ; faciat autem hæc per dies septem : & siquidem in his color probe depurgatus esse tibi visus fuerit , bene est . Sin minus , etiam alios tres hæc faciat . Postea interposita una atque altera die , medicamentum ad nares apponito . Deinde pharmacum deorsum purgans bibendum dato , a quo bilis purgatur . Et si splenicus fuerit , asininum lac aut serum postea exhibeto . Hæc faciens , sanum efficies .

Alius morbus regius . Febris corripit debilis , & gravitas caput tenet , & quibusdam sane febres cessant . Ipse vero fit cum virore pallidus , & maxime oculi , & debilis est , & corporis impotentia adest , & urinam crassam cum virore pallidam emittit . Hunc calida lavato , & urinam cientia bibenda dato . Postquam autem purior esse tibi visus fuerit , & color melior apparuerit , medicamentum ad nares appone , & postea deorsum purgans bibendum præbe . Cibus autem utatur quam mollissimis . Vinum bibat album ,

dulce , aquosum . Hæc faciens sanus evadet .

36. Febres a bile . Si bile infestatur homo , febris ipsum corripit quotidie , ac dimittit . Detinet autem maxime in meridie . & os amarum est , & quum sine cibo manet , offendit hoc ipsum . Ubi vero ederit , strangulatur , & a modicis quibusdam cibis impletur , & abominatur , & vomitiones ipsum invadunt , & ad lumbos ac crura gravitas incumbit , & multum dormit . Hic si post febrem exudarit frigidum ac multum sudorem , & febre non liberetur , morbum diuturnum sentiet . Si vero non sudarit , citius judicatur . Quum sic habuerit , & ad nonum diem devenerit , pharmacum dato . Nam si statim a febris initio dederis , postquam purgatus est , febris repetit , & rursus medicamento opus habet . At si os non afficiatur , verum ad imum ventrem tormen irruat , pharmacum deorsum purgans bibendum dato , & postea lac asininum , aut serum , aut aliquem succum . Si vero debilis fuerit , per clysterem subtus eluito . Ante medicamenti vero potionem , si quis febriat , danda est ipsi aqua mulsa aquosa . Altera autem die qua febris detinet , aquam frigidam quantum bibere volet , dabis . Ubi vero remiserit febris , prisanæ succum , aut milium tenue sorbeat , & vinum album , odoratum , aquosum insuper bibat . Si vero febris neque noctu , neque interdiu remittat , & ad contactum supernas partes habeat calidas , venter autem & pedes frigidi sunt , & lingua aspera : huic medicamentum ne dederis , sed molli infuso per clysterem subluo , & prisanæ succum bis in die frigidum sorbendum dato , & vinum aquosum insuper bibendum . Reliquo vero tempore aquam frigidissimam bibat . Hic siquidem septima die exuda-

rit, & febris ipsum dimiserit, bene est. Sin minus, decimaquarta die plerumque moritur.

37. Alia febris. Foris ad contactum febris debilis est, intrinsecus autem ardet, & lingua ipsius aspera est, & per nares & per os spirat calidum. Quinta die præcordia dura sunt, & dolor inest, & color qualis in morbo regio apparet, & crassam & biliosam urinam ejicit. Hunc si septima die rigor, & febris vehemens apprehenderit, & exudarit, bene est. Sin minus, moritur septima aut nona. Corripit autem maxime hic morbus, si non annus squallidus fuerit. Quum sic habuerit, quotidie calida lavato, aquamque multam aquosam multam bibendam dato, & ptisanæ succum frigidum bis in die sorbendum. A sorbitione vero vinum bibat aquosum, album, modicum. Si vero alvus non egerat, clysterem adhibeto, aut glandulam subdito. Cibus autem ne exhibeas, donec febris remittat. Ubi vero sedata fuerit, pharmacum deorsum purgans bibat. Revertitur enim quandoque morbus, si impurgatus permanserit. Et amplius morbus hic rursus corripit, si sanguis nimium biliosus factus fuerit.

38. Alia febris. Si tertiana febris tenuerit, siquidem non omisis tribus invasionibus, quarta corripit, pharmacum deorsum purgans bibendum dato. Si vero pharmaco non opus habere tibi videatur, radicum quinque folii tritarum acetabuli mensuram ex aqua bibendam dato. Si vero neque sic cesset, multa calida loto, trifolium, & silphii succum, in vino pari aqua immixta, bibenda præbeto, & reclinato vestimenta integito, donec exsudet. Postquam vero exudarit, si sitiat, potentiam cum aqua bibat. Vesperi au-

tem milium coctum tenue sorbeat, & vinum insuper bibat, donec febris cesset: & cibus quam mollissimis utatur.

39. Febris quartana. Quum febris quartana ex alio morbo non purgatum apprehenderit, pharmacum deorsum purgans bibendum dato. Deinde caput purgato. Postea rursus infra purgato. Si vero his factis non cesset, interpositis duabus invasionibus post purgationem infernam, multa calida ipsum lavato, & seminis hyoscyami milli magnitudinem, & mandragoræ tantundem, & succi silphii trium fabarum magnitudinem, & trifolii tantundem, in vino meraco bibat. At si firmus & sanum se esse putans, ex lassitudine, aut profectione febre correptus, ad quartanam deveniat: fomentis ipsi adhibitis allium dato, in melle tinctum. Deinde lenticulæ decoctum bibat, melle & aceto ammixtis. Postquam autem repletus fuerit, vomat. Postea calida lotus, ubi frigidus factus fuerit, cyceonem ex aqua bibat. Vesperi cibus mollibus & non multis utatur. Altera vero exacerbatione, ubi multa calida laveris, & stragula ipsi intexeris, donec exudet, statim veratri albi radices trium digitorum longitudine, & trifolii drachmam, & succi silphii duarum fabarum magnitudine, in vino meraco bibat. Et si vomitiones ipsum urserint, vomat. Sin minus, similiter post caput purgatum. Cibus autem utatur quam mollissimis & acerrimis. Quum vero exacerbatio ipsum invaserit, jejunos medicamentum ne bibat.

40. Pleuritis. Pleuritis ubi corripuerit, & febris & rigor tenet, & dolor per spinam ad pectus, & erectæ cervicis spiratio, & tussis, & saliva alba ac subbiliosa, & non facile per tussim rejicit, & per inguina dolor est, & cruen-

cruentam urinam mingit. Quum ita habuerit, siquidem febris septima die remiserit, sanus evadet. Si vero non remittat, devenit morbus ad undecimum aut decimumquartum diem. Et sane multi in his diebus moriuntur. At si decimum quartum transgrediatur, evadit. Quum ita habuerit dolor, calefactoria adhibeto. Bibat autem mel, æquali aceto affuso coctum, ita ut quanta fuerit mensura cocti mellis & aceti, undevigesimam partem aquæ affundas. Hoc paulatim & frequenter bibendum dato. & postea quoque aquam modico aceto affuso ammisceto. Sorbeat & milii succum, melle modico adstillato frigidum, quartæ heminæ partis mensura, quoties utrunque cibum sumit, & bibat vinum album vinosum, aquosum modicum. Sit autem vinum quam mollissimum, odorem non habens. Ubi vero febris dimiserit, per biduum milium bis in die sorbeat, & betas jucundissime paratas edat. Deinde catulum aut aviculam coquat, & jus sorbeat, & de carnibus parum edat. Reliquo vero tempore, maxime quando a morbo tenetur, in prandio milium sumat, vesperi cibis paucissimis ac mollissimis utatur.

41. Alia pleuritis. Febris tenet, & tussis, ac rigor, & dolor ad latus, & quandoque ad claviculam, & salivam spuit subbiliosam ac subcruentam. Quod si ægro abscessus ruptus fuerit, qua parte dolor maxime urget, calefactoria adhibeto, & calida lavato, si non magna febris ipsum teneat: sin minus, non. Bibendum autem dato favum in aqua maceratum, ita ut aquam jam subdulcem facias, & postea quoque aquam ammiscas. Sorbeat ptisanæ succum bis in die, & vinum inde bibat album, aquosum. Et si quatuordecim dies ef-

fugerit, sanus evadit.

42. Alia pleuritis. Febris detinet, & dentium stridor, & tussis sicca, & cum virore pallida rejicit, quandoque etiam livida: & dolor latus corripit, & dorsum subrubrum fit. Caput & pectus calescent, aliquando etiam venter, & pedes, & crura. Et quum erectus sedet, magis tussit: & alvus turbatur, & alvi egestio cum virore valde pallida est, ac graveolens. Hic in viginti diebus moritur. Si vero has effugerit, sanus fit. Huic donec quatuordecim dies præterierint, aqua de farina crassa in ipsa macerata bibendam dato, & vinum album vinosum, aquosum postea bibendum. Sorbeat succum ptisanæ frigidum, bis in die. Verum pro melle mali punici succum, ad ptisanæ succum admisceto, postquam jam hic ptisanæ succus coctus fuerit, & lavet non multa. Ubi vero quatuordecim dies præterierint, in prandio milium sumat; ad vesperam carnibus avicularum, cum jusculo, & paucis cibis utatur. At talem morbum pauci effugiunt.

43. Peripneumonia. Febris detinet dies quatuordecim ut minimum, ad summum duos de viginti, & per hos dies fortiter tussit, & primum quidem excreat salivam crassam ac puram, septima & octava die. Si vero febris corripuerit, nona ac decima, subdulcem & purulentam, donec quatuordecim dies præterierint. Et siquidem decima quinta die pulmo resiccatus fuerit, & tussiendo rejecerit, sanus fit. Sin minus, duas de viginti observato, & siquidem in his diebus tussis sedata fuerit, evadit. Si non sedata, interrogato ipsum, an saliva ipsi dulcior appareat: & si hoc confessus fuerit, morbus annum durabit. Nam pulmo sup-

puratus fit. Huic primis diebus vinum dare convenit dulce, album, aquosum, paulatim frequenter bibendum. Sorbeat etiam prisanæ succum melle ammixto ter in die, donec dies decem & octo præterierint, & febris desiverit. Periclitatur autem maxime in septem, aut quatuordecim. Postquam autem decem & octo dies transgressus fuerit, non amplius moritur, sed pus sput, & pectus dolet, & tussit. Quum sic habuerit, jejunos cum salvia vini illam portionem bibat, & leguminis fressi decoctum forbeat, adipe multo ammixto, si non calor fuerit. Si vero fuerit, ne forbeat, sed cibus utatur falsis ac pinguibus, & marinis potius quam carnibus. Et si pro ratione purgari tibi visus fuerit, in os infundito, ac fomenta adhibeto: siquidem crassum fuerit pus, fomenta adhibeto: si vero tenue, infundito: & ex cibus hæreat quam maxime, & ab acris abstinence, & a carnibus bubulis, ovillis, ac porcinis.

44. Suppuratus ex peripneumonia. Quum ex peripneumonia suppuratus factus fuerit, febris detinet, & tussis sicca, & difficultas spirandi, & pedes intumescunt, & manuum ac pedum ungues contrahuntur. Hunc ita affectum ad decimam diem a suppurationis initio progressum, multa calida lavato, & a radicem tali magnitudine tritam, & salis granum, & modicum mellis, & aquam, & olei parum, extracta lingua tepita infundito, & postea humerum concutito. Et siquidem ab his pus erumpat, bene habet. Sin minus, aliud facito. Cibos acres & cyclaminum exsuccato, sitque succi utrorumque acetabulum parvum: deinde silphii succum fabæ magnitudine terito ac diluito, & lactis caprini aut asinini acetabulum ammisceto. Hoc tepidum infundito. Quod

si ab hoc non erumpat, raphani corticem, & æris florem, trium fabarum magnitudine terito: Sit autem raphani duplum: & oleo diluito quarta hemina parte. Hoc tepidum infundito. Et si eruperit pus, cibus quam salissimis ac pinguis utatur. At si non prodierit pus, paulatim fomentum adhibeto in os, ex sili succo, vino tornio, lacte bubulo, aut caprino, singulis pari mensura permixtis, ita ut sint hemina tres, in quas postea furni testas igni candefactas injicito, atque inde vaporem per fistulam trahat, cavendo ut ne aduratur. Postquam autem purius jam sputum prodierit, urticæ semen, thus, origanum, in vino albo, melleque ac oleo modico, ipsi infundito, idque per tertium diem: postea vero butyrum, resinam in melle liquatam. Et cibus non amplius utatur falsis, neque pinguibus. At diebus interpositis, infusio- num oris usu cessante, salivam, rutam, satureiam, origanum, pari portione jejunos ex vino bibat acetabuli mensura, omnibus illis inspersis. Quod si ab infusionibus his oris non eruperit, nihil miri est. Sæpe enim prorumpit ad alvum, & statim melius habere sibi videtur, ubi ex angusto ad ampliorem regionem devenerit.

45. Alius morbus. Quum tempus longius protrahitur, & febris vehemens ac tussis corripit, & latus dolet, & ad sanam partem decumbere non potest, sed ad dolentem, & pedes, & oculorum cavitates intumescunt. Hunc ubi decimusquintus ab eruptione dies adest, multa calida lotum in sella firma collocato, & alius quidem manus ipsius teneat, tu vero humerum concutito, ut audias in utrum latus affectio strepitum edat: optandum autem esset in sinistrum. Hunc ipsum igitur locum sec-

ces, minus enim lethalis est. Si vero præ crassitudine ac copia strepitum non edat, quo ipsum cognoscere possis, (nam hoc aliquando contingit) utrum latus tumuerit ac magis doluerit, hoc infime secato retro tumorem magis quam ante ipsum, quo puris exitus facilem fluxionem habeat. Secato autem inter costas per novaculam primum cutem, deinde scalpello acuto, quod panniculo sit obligatum, ita ut summa ipsius pars, ad unguis magni digiti mensuram expedita restet, quam intromittas. Postea emisso pure quantum visum fuerit vulnus linamento ex lino crudo, alligato foras propendente filo, concludito: & quotidie semel pus educito: postquam autem decimus affuerit dies, omni pure emisso linamentum ex linteo indito. Deinde vinum & oleum tepesacta per fistulam infundito, ne pulmo a pure humectari solitus derepente resiccat. Emittendum autem est id quod mane insulum est, ad vesperam: quod vespera, mane. Ubi vero pus tenue velut aqua fuerit, & ad digiti contactum viscosum ac modicum, penicillum stanneum cavum indito. Postquam autem omnino venter resiccatus fuerit, paulatim linamentum præfectum minuito, donec ulcus coalescat, & ipsum penitus eximas. Signum autem an evasurus sit habes: si pus album ac purum fuerit, & fibræ sanguinis insint, plerumque sanus fit. Si vero prima die profluat lutei ovi speciem habens, aut secunda die defluat crassum, cum virore subpallidum, foetens, moriuntur ubi pus effluxit.

46. Alius morbus. Quum quis ex pulmonis affectu tabescit, is salivam crassam, cum virore subpallidam, dulcem, tussiendo rejicit, & stridor ac dolor ad pectus & ad dorsum fit, & in

faucibus tenuis sibilus auditur, & fauces siccae sunt, & oculorum cavitates rubicundæ, & vox gravis, & pedes intumescunt, & ungues contrahuntur, & supernæ partes attenuantur ac imminuuntur, & salivam abominatur ubi exscreaturus ipsam in ore habet, & tussit mane maxime & circa mediam noctem, imo etiam aliis temporibus. Et corripit magis hic morbus mulierculam quam vetulam. Huic si jam pili de capite defluant, & nudum sit caput, velut ex morbo: & si prunis inspuenti saliva graveolens sit, intra breve tempus ipsum moriturum esse pronuncia; id vero quod occidet, alvi profluvium fore. Ubi enim jam pus circa cor putruerit, nidorosum odorem prunis injectum de se præbet: & cerebrum concalescens falluginosum humorem effundit, qui alvum movet. Hujus autem signum est, quod capilli ex capite defluunt. Hunc ubi ita habuerit ne curato. Si vero a principio morbus obrigerit, lenticulæ decoctum bibendum dato. Deinde interposita una die, veratrum dato temperatum, ut ne alvum infernam moveat. Et quum noctu ad os falsuginosus humor ipsi influit, medicamenta ipsi frequentiora ad nares appone. Si vero non fluit, appone quidem, sed rarius, & mense semel, ita ut insuper veratrum bibendum des, quantum duobus digitis comprehendi potest, in vino dulci temperato. Statim vero lenticulæ decoctum inde bibendum dato. At medicamenta quam paucissima bibat, si non febres acutiores ipsum corripiant. Radicem dracontii albam, & veratri delingat, sed non ex melle. Sic enim minime alvum movebit. Si vero tormen in alvo inferna oboriat, primum per clysterem illud insulum immittito, in quod coccus Cnidius

dius ammiscetur. Quod si neque sic sedetur, lacte asinino cocto purgato, pharmacum autem nullum deorsum purgans dato. Si vero ante medicamentum, præpotato veratro bilem vomat, ab ipso lenticulæ decocto accepto vomat. Cibis autem utatur, si febres acutæ tenuerint, carnibus ovillis coctis, & volucrum, & cucurbita, & beta. Jusculum autem ne forbeat, neque ad intinctus utatur. Piscibus utatur scorpiis, & cartilaginei generis coctis. Calidum vero nihil edat, neque lavet, si febris multa teneat. Neque oleribus acribus utatur, præterquam satureja, aut origano. Vinum bibat album. Si vero sine febre sit, calores autem alias atque alias corripiant, pisces edat optimos ac pinguißimos: & pinguia, & dulcia, & quam maxime falsa. Et deambulationibus utatur, neque in vento, neque in sole. Et a cibis vomat, ubi tempestivum visum fuerit. Et calida lavet, capite excepto. Ex cibis frumentaceis præstat panis, his qui non mazam edere soliti sunt: mazam vero edere solitis, utraque dato.

47. Alius morbus, appellatus Tabes. Tussis vexat, & sputum multum ac liquidum, & quandoque facile tussiendo rejicitur etiam pus, veluti grando: quod dum digitis conteritur, durum & male olens est. At vox pura est & doloris exors, & febres non corripunt, verum calor quandoque alias atque alias, atque hic debilis. Huic veratrum bibendum est, & lenticulæ decoctum, & large cibus sumendus, ita ut abstineat ab acribus, & carnibus bubulis ac porcinis, & ovillis. Exerceatur modice & deambulet, & a cibis vomitu utatur: a venere abstineat. Hic morbus per annos septem aut novem durat.

Quod si ab initio æger curatus fuerit, sanus evadit.

48. Alius morbus. Si ex fervido ulcere, aphtha appellato, pulmonis fistula laborarit, febris debilis tenet, & dolor medium pectus, pruritus corporis adest, & vox raucofa, & salivam liquidam ac tenuem spuit: quandoque etiam crassam, velut prisanæ succum. Et in ore odor oboritur ipsi gravis, velut a piscibus crudis, & alias atque alias in saliva apparent dura, velut fungus ab ulcere: & supernæ partes attenuantur, atque adeo homo totus: & circuli faciei rubescunt, & progressu temporis unguis contrahuntur, & aridi ac cum virore pallidi fiunt. Moritur autem statim, si non curatus fuerit, sanguinem ac pus spuens: postea etiam febres vehementes accedentes ipsum perimunt. Si vero curetur, effugit ex hac tabe. Curare porro oportet, ut lenticulæ decocto potu vomat. Quod si tempestivum esse visum fuerit, veratrum bibat, siquidem potens fuerit homo, per se: sin minus, dimidium potionis ad lenticulæ decoctum ammisceto, ita ut in quinta aut sexta potione desinat. At ventrem infernum medicamento ne moveas, si non febres fortes corripuerint. Si vero non corripuerint, lacte asinino subtus purgato. Quod si debilis sit, ut bibere non possit, per clysterem infundito. Minus autem caput moveas: & siquidem saliva ad os prodierit multa ac falsuginosa, ad nares apponito quid, quod bilem non ducat. Si vero fluxio ad os non fiat, nihil capiti adhibeto: ubi autem saliva graveolens fuerit, interpositis inter lenticulæ decocti usum diebus, medicamentum in pulmonem infundito, & interposita una die suffito. Cibis utatur carnibus ovillis & volucrum,

erium, & piscibus cartilaginei generis, & scorpiis coctis. Quarto vero quoque die fallamentum edat optimum ac pinguißimum, & in prandio mazamumat, in cœna vero etiam panem ad hanc addat, & nihil forbeat, neque cyceonem bibat, si edere poterit. Porro obsonia condiat ac edat sesamo pro tritico, & coriandro ac anetho. Silphio autem ne utatur, neque alio quopiam olere acri, præterquam origano, aut thymo, aut ruta. Deambulationibus autem utatur ante & post cibum, vitans ventum & solem. Ab ebrietatibus & re venerea abstineat. Lavet tepida, excepto capite, quod quam rarissime lavari debet.

49. Tabes dorsalis. Dorsalis tabes a medulla fit. Corripit autem maxime recentes sponfos, & veneri deditos. Sunt autem sine febre, & bene cibum capiunt, ac consumuntur. Et si interrogas ita affectum, dicet sibi superne de capite in spinam velut formicas descendere videri: & ubi mingit, aut ventrem exonerat, prodit ipsi genitale semen multum ac liquidum, & genitura in utero non manet, & in somnis semen profundit, sive dormiat cum uxore, sive non. Et quum iter fecerit aut cucurrerit, tum alias, tum ad acclivem locum, anhelatio ac debilitas ipsum corripit, & capitis gravitas, & aures sonant. Hunc temporis progressu ubi febres fortes ipsum corripuerint, perdunt febres lipyriæ. Quum ita habuerit, si ab initio curandum susceperis, fomento per totum corpus adhibito, medicamentum sursum purgans bibendum ipsi dato, & postea caput purgato. Deinde deorsum purgans exhibeto. Optandum autem fuerit ut vere hanc curationem aggrediamur. Postea vero serum aut lac asinum bibendum dato.

Tom. II.

Cæterum bubulum lac per quadraginta dies bibendum præbeto. Ad vesperam vero quandiu lac potat, alicam forbendam dato. A cibis autem abstineat. Postquam vero lac bibere cessarit, cibis mollibus ipsum reficito, ex modico initium sumens, & quam maxime crassum ac pinguem facere studeto. Per annum ab ebrietatibus, & venere, & laboribus abstineat, exceptis deambulationibus, in quibus vitet frigus & solem. Tepida autem lavet.

50. Pulmonis morbus. Saliva crassa ac fuliginosa tussi rejicitur, & color niger, ac subturgidus est: & dolores tenues sub pectus & sub scapulas fiunt: & ulcera ipsis ægre sanescunt. Minus tamen periculosus est hic morbus superiore, & plures evadunt. Hunc veratrum bibere oportet, & per se, & leniculæ decocto ammixtum. Infundere etiam in pulmonem oportet ac sufficere facere. Cibis quoque large utatur, abstinendo a carnibus bubulis, ovillis, & porcinis, & ab acribus, præterquam origano, aut satireja. Utatur deambulationibus. Mane vero jejunos ad acclivem locum iter faciat. Deinde folia condimentaria hortensia bibat in vinum temperatum inspersa: deinde vero cibis relatis utatur.

51. Arteria vulnerata. Si vulnerata fuerit arteria, tussis habet, & sanguinem tussiendo rejicit, & fauces sanguine latenter implentur, & grumos ejicit, & dolor fit acutus ex pectore ad dorsum, & saliva viscosa ac multa, & fauces siccæ, & febris ac rigor corripit, & strident fauces velut a pinguedine, atque hæc ad quindecim dies patitur. Postea vero pus sputat, & velut ulceris ricinos, bronchia in pulmone cartilaginosa, & rursus tussit, & sane sanguis erumpit, & postea pus cras-

E

fius

sius sputi, & febris fortior fit, & in pulmonem definit, & vocatur ruptio pulmonis. At si post primum sanguinem pus non sputat, a laboribus ac exercitiis quiescere oportet, & vehiculum inscendere, abstinereque a cibis salsis ac pinguibus, & ab oleribus acris. & postquam ipse seipsum optime corpore affectum esse putat, pectus ad dorsum inurito, ex parte utrunque & postquam ulcera sana fuerint, per annum abstineat ab ebrietate, & ne nimium impleatur, neque manibus laboret, neque vehiculum inscendat, sed studeat ut corpus quam maxime crassum efficiat.

52. Articuli pulmonis convulsi. Quum articuli pulmonis fuerint convulsi, sputum sputi album, quandoque vero cruenta, & desipit, & febris tenet, & dolor pectus, dorsum, ac latus: & si se vertat, tussit & sternutat. Huic qua parte dolor fuerit, calefactoria apponito: & centaurium, & daucum, & salviae folia trita, melle & aceto affuso, præforbenda dato, & aquam insuper sorbendam. Et ptisanæ succum præforbeat, & vinum aquosum insuper bibat. Postquam vero dolor sedatus fuerit, salviæ tusam ac cribratam, & hypericum, & irionem trita, & polentam, singula paribus portionibus, in vinum temperatum coniecta, jejuno bibenda præbeto. At si jejunus non sit, leguminis fressi decoctum sine sale sorbendum dato. Si vero calor fuerit, cibis utatur mollissimis, non salsis, & minime nidorosis: ubi jam probe se habuerit corpus, & in pectore, & in dorso.

At si ambo convulsa fuerint, tussis emergit, & saliva crassa ac alba apparet, & dolor acutus adest ad pectus, & sub scapulas, ac latus: & ardor detinet, & rubieundis in tibiis cir-

culis impletur, & pruritus habet, & non sustinet neque sedere, neque jace-
re, neque stare, sed ægre afficitur, ac viribus deficit. Hic quarta die maxime moritur. Si vero hanc effugerit, spes neque sic multa superest. Verum periclitatur & in septima. Quod si & hanc effugiat, sanus evadit. Hunc ubi sic habuerit, multa calida bis in die lavato. Et quum dolor habuerit, calefactoria adhibeto, & mel, & acetum bibendum dato, & ptisanæ succum sorbendum, & vinum album vinosum insuper bibendum. Si vero ad balneum & calefactoria affligatur, ipsaque non sustineat, crassi lintei panniculos ipsi adhibeto, quos aqua tinctos in pectus ad dorsum imponas. Et favum mellis aqua frigidissima macerato, aquamque bibendam dato: & frigidum ptisanæ succum, & aquam insuper bibat, & ad frigus decumbat. Hæc facienda sunt. Verum morbus lethalis est.

53. Erysipelas in pulmone. Si erysipelas in pulmone fiat, tussis habet, & salivam exspuit multam ac liquidam, velut de gutture, non est autem cruenta: & dolor tenet dorsum & vacuas partes ventris, ac laterum mollitudinem: & viscera sugunt, & vomit pituitam ac velut acetum, dentes stupe-
scunt, & febris, ac rigor, & sitis corripit: & ubi quid edierit, in visceribus fugit, & acidum eructat, & venter stridet, & corpus torpescit, & ubi vomuerit, melius se habere putat. Quum autem non vomuerit, digressa die tormen & dolor in ventre oboritur, & excrementum alvi liquidum procedit, Hic morbus maxime fit ex ebrietatibus, & carniæ esu, & ex aquæ mutatione. Sed & ex aliis causis emergit. Huic pharmacum deorsum purgans bibendum dato, & lac asininum insuper bibendum,

si non natura fuerit splenicus. Si vero splenicus fuerit, ne purges, neque succis, neque lacte, neque sero, sed eo quod modicum ingestum multum educet. Per clysteres quoque infusio in alvum fiat, & glandulæ subdantur in omnibus morbis, si alvus non egerat. Adhibendum est & frigida lavacrum in hoc morbo, & exercitium, ubi febres remiserint, & corpus leviter se habere visum fuerit. Et vere & autumnus vomitus inducatur. At vero allii capita, & origani pugillum, quantum tribus digitis apprehendi potest, duabus heminis vini dulcis affusis, & aceti acerrimi hemina una, & mellis quarta heminae parte, coquito donec tertia pars reliqua fiat. Deinde ubi hominem excueris, & aqua tepida laveris, calidum hoc bibendum præbeto. Dato etiam lenticulæ decoctum, melle & aceto amixtis, donec impleatur. Deinde vomat, & ea die pota polenta & aqua, ita jejunos permaneat. Ad vespeream vero betam edat, & parum de maza, & vinum aquosum bibat. Reliquo vero tempore, a lenticulæ decocto, & a cibis vomat. Et si discesserit dolor sub scapulas, cucurbitam affigito, & venas in manibus pertundito. Cibis porro utatur non falsis, neque pinguibus. Acris autem & acida edat, & frigida omnia. Utatur & deambulationibus. Hæc si fecerit, optima victus ratione usus fuerit, & per plurimum tempus morbus prorogari poterit. Est autem non lethalis, sed consenescentes relinquit. Si vero juniorem aliquem citius a morbo liberare voles, ubi ipsum purgaris, pectus & dorsum inurito.

54. Morbus dorsalis. Rigor & febris, & tussis, & spirandi difficultas corripit, & salivam sputat cum virore pallidam, quandoque etiam subcruen-

tam: & dolet maxime dorsum & inguina: & tertia aut quarta die cruentam urinam mingit, & moritur septima die. Si vero quatuordecim dies effugerit, sanus evadit: effugit autem non ita valde. Huic aquam mulsam bibendam dato, in olla nova fervefactam & perfrigeratam, apii aut sceniculi radicis cortice in ipsa macerato. Dato & ptisanæ succum bis in die, & vinum album aquosum insuper bibendum. Qua vero parte dolor constiterit, calefactoria adhibeto, & calida lavato, si non febris multa vexet. Postquam autem quatuordecim dies præterierint, in prandio quidem sumat milium, ad vespeream vero carnes catulinas, aut volucrum, coctas edat: & de jussulo sorbeat. Cibis autem quam paucissimis primis diebus utatur.

55. Tuberculum in pulmone. Quum tuberculum in pulmone natum fuerit, tussis tenet, & erectæ cervicis spiratio, & dolor ad pectus acutus, & ad latera, & usque ad quatuordecim dies ita afficitur. Nam plerisque per tot dies tuberculi affectio inflammatur. Sed & caput dolet & palpebras, & videre non potest: & corpus subfulvum fit, ac venis impletur. Hunc multa calida lavato, & aquam mulsam aquosam bibendam dato, & ptisanæ succum sorbendum, & vinum aquosum insuper bibendum. Si vero dolor urgeat, calefactoria adhibeto. Ubi autem sedatus fuerit, cibis mollissimis utatur. Quod si liberatum a morbo, spirandi difficultas corripiat, dum ad acclivem locum recta pergit, aut alias festinat, pharmacum dato, a quo inferna alvus non moveatur. Et si una cum vomitu pus sequatur, siquidem pus fuerit album, & fibræ in ipso subcruentæ fuerint, effugit: si vero lividum, &

cum virore pallidum, ac graveolens, moritur. Purgantur autem in quadraginta diebus ab ea qua erupit. Multis etiam annuus fit morbus. Hunc velut suppuratum curare oportet. Quod si non erumpat (multis enim progressu temporis abscedit ad latus, & extumescit) hunc, si hoc fiat, secato aut urito.

56. Pulmo repletus. Si pulmo repletus fuerit, tussis tenet, & erectæ cervicis spiratio ac anhelatio, & linguam exerit, & rubicundis circulis in tibiis repletur, & pruritus vexat, & dolor acutus emergit ad pectus & scapulas, & non potest sedere, neque jacerere, neque stare, sed ægris viribus est. Hic quarta die moritur. Si vero hanc evaserit, spes plerumque est: periclitatur tamen etiam in septima. Si vero hanc effugerit, sanus evadit. Hunc ubi ita habuerit, multa calida bis in die lavato, & ubi dolor habuerit, calefactoria adhibeto. Et mel & acetum cocta bibenda dato, & ptisanæ succum forbendum, ac vinum insuper bibendum. Si vero ad balneum & calefactoria affligatur, & ipsa non sustineat, perfrigeratorium ipsi adhibeto: & favum mellis aqua frigidissima macerato, aquamque bibendam dato. Et decumbat ad frigus. Hæc faciat. Morbus autem gravis est & lethalis.

57. Pulmo ad latus prolapsus. Si pulmo ad latus prolapsus fuerit, tussis tenet, & erectæ cervicis spiratio, & salivam tussiendo rejicit albam, & dolor ad pectus & dorsum emergit, & incumbens pulmo impellit, & grave quiddam in pectore incumbere videtur, & dolores acuti pungunt, & sanguis stridet velut pellis, & spirationem cohibet, & ad affectum quidem latus decubitus sustinet, non autem ad sanum:

verum veluti grave quiddam ipsi de latere pendere videtur, & per pectus transpirare se putat. Hunc calida multa bis in die lavato, & aquam multam ipsi bibendam dato. Post balneum, vinum album, cum modico melle misceto, & dauci ac centaurii semina trita his diluito, & tepida hæc forbenda præbeto. Et infusam aquam calidam in utriculum, aut vesicam bubulam, ad latus apponito, & fascia pectori alligato. Decumbat in latus sanum. Ptisanæ succum tepidum præbeto, & vinum aquosum insuper bibendum. At si ex vulnere hoc fiat, aut suppurato secundo fieri (fieri enim in his solet) huic vesicam ad fistulam alligatam flatu impleto, ac intro mittito, & peniculum solidum stanneum indito, ac ulterius propellito. Sic curationem instituens maxime profeceris.

58. Lateris tuberculum. Quum in latere tuberculum fit, tussis emergit dura, & dolor, & febris, & gravitas in latere incumbit, & dolor acutus in eodem semper loco urget, & sitis vehemens, & calidum potum averlatur, & in dolens latus decumbere non potest, sed in sanum. At ubi decumbit, velut lapis impendere ipsi videtur, & intumescit, & rubescit, & pedes intumescunt. Hunc secato aut urito. Postea pus emittito, usque ad decimum diem, linamento ex lino crudo indito. Decima autem die pure omni emisso, vinum & oleum tepida immittito, ut ne repente resiccat, & linamento ex linteolo utitor, ubi vero id quod infusum est emiseric, aliud infundito: atque hæc per dies quinque facito: postquam autem pus tenue effluerit, velut ptisanæ succus, ac modicum, ad manus contractum, stanneum penillicum indito, & ubi penitus resiccatum fuerit,

rit, linamento semper modice præfeto, ulcus ad linamentum coalescere finito.

59. Hydrops pulmonis. Si hydrops in pulmone fiat, febris & tussis tenet, & acervatim respirat, & pedes tument, & ungues contrahuntur omnes, & patitur talia, qualia is qui suppuratus fit, sed debilius ac diuturnius. Et si quid infundas, aut fomentum aut suffitum adhibeas, pus non sequitur, atque ex hoc sane cognoveris, non pus, sed aquam intus esse. Et si multo tempore aure ad latera adhibita audire tentaveris, ebullit intrinsecus velut acetum: & hæc quidem aliquandiu patitur, postea erumpit ad alvum, & statim quidem sanus esse sibi videtur, ac a morbo liberatus. Verum progressu temporis alvus incenditur, eademque illa patitur, & adhuc amplius. Aliqui etiam intumescunt ventre, scroto, ac facie. Et quidam ab inferna alvo id esse putant, quum videant ventrem magnum, & pedes tumentes. Intumescunt enim hæc, si sectionis tempus transgrediaris. Hunc siquidem extra intumuerit, inter costas sectum curare oportet. Si vero non intumuerit, multa calida lotum velut suppuratos collocato, & qua parte strepitum perceperis, ea secato, quam potes infimo loco, quo effluxio facilis contingat. Postquam secueris, linamentum ex lino crudo indito, ita ut crassum & acutum linamentum facias, & sanguinem paucissimum parce emittas. Et si quidem in linamento pus adhæserit quinta die, plerumque evadit. Sin minus, ubi aquam exhauseris, sitis corripit & tussis, & moritur.

60. Pectus aut dorsum ruptum. Si pectus aut dorsum fuerit ruptum, dolores tenent pectus ac dorsum perpetuo, &

calor alias atque alias corripit, & salivam subcruentam tussiendo rejicit, & velut pilus cruentus per salivam transcurrit. Atque hæc maxime patitur, si manibus quid laborarit, aut in currum, aut equum inscenderit. Hunc ante & retro urito ex partibus utroque loco, & sic sanus evadit. Caterum per annum a labore se contineat, & ab ustura pinguefaciendo corpori studeat.

61. Febris ardens. Febris tenet, & sitis vehemens, & lingua aspera, & nigra, & cum virore pallida, & sicca, & vehementer rubicunda: & oculi cum virore pallidi sunt, & excrementum egerit rubicundum & cum virore pallidum, talem quoque urinam mingit, & multum sputat. Sæpe etiam transmutatur velut ad peripneumoniam, & delirat. Ex qua re cognoveris quod peripneumonia fit. Hic siquidem peripneumonicus fiat, & quatuordecim dies transgrediatur, sanus fit. Si vero in decem & octo diebus peripneumonicus fiat, si non impurgatus permanens suppuratus fiat. Huic necesse, ut aquam de crassa farina in ipsa macerata bibat, & acetum album quam odoratissimum postea bibat, & ptisanæ succum forbeat bis in die: si vero debilis fuerit, ter; & vinum vinosum, album, aquosum insuper bibat, & quam minimum lavet. At si suppuratus fiat, velut suppuratum curato.

62. Febris singultiens. Febris detinet vehemens, & rigor, & tussis, & singultus, & una cum saliva, grumos sanguinis tussiendo rejicit, & septima die moritur. Si vero decem dies efugerit, melius habet. Verum vigesima suppuratur, & primis diebus pus modicum tussiendo rejicit, deinde amplius. Purgatur autem in quadraginta diebus. Huic primis diebus acetum &

mel

mel cocta bibenda dato, & postea acetum & aquam ammisceto, quo aquosior potio fiat. Et ptisanæ succum modico melle ammixto sorbeat, & vinum album vinosum insuper bibat. Postquam autem decem dies præterierint, si febris sedetur, & sputum purum sit, ptisanam integram sorbeat, aut milium. At si vigesima die pus spuatur, salviā, & rutam, & satireiam, & origanum, ac hypericum, singula æquis portionibus confusa ac cribrata permisceat, ita ut omnium cyathi parvi, sive conchæ marinæ sit mensura, & polentæ tantundem. Hæc jejunos in vino dulci temperato bibat. Et si hyems sit, aut autumnus, aut ver, sorbitionibus utatur: si vero æstas, minime. Verum amygdalas, & cucumeris semen torrefactum, & sesamum, singula æquis partibus, ut in totum sit conchæ marinæ mensura, terat, & aquæ heminam æginæam affundat, & farinam ac favum inspergat. Hæc post potum sorbeat. Cibis utatur pinguibus falsis, & marinis magis quam carnibus. Calida lavet, minime vero caput. Hæc faciens a morbo liberatur.

63. Morbus lethargus dictus. Tussis oboritur, & salivam spuit multam ac liquidam, & nugas garrit, & ubi nugari desierit, dormit: & recrementum male olens egerit. Huic aquam demacerata in ipsa farina crassa bibendam dato, & vinum album vinosum postea bibendum, & ptisanæ succum sorbendum. Verum huic mali punici faccum ammisceto: & vinum vinosum album insuper bibat, & ne lavet. Hic in septem diebus moritur. Si vero has effugerit, sanus evadit.

64. Morbus, siccatorius appellatus. Neque sine cibo esse, neque cibum acceptum tolerare potest. Verum ubi qui-

dem sine cibo manet, viscera sugunt, & os ventriculi dolet, & alias alia vomit, & bilem, & salivam, & pituitam, & acria: & postquam vomuit, aliquantisper melius habere sibi videtur. At ubi cibum accepit, ructus adfunt, & cum rubore exardescit, & semper multum se cacaturum esse putat: ubi vero ea gratia defecerit, flatus prodit: & dolor caput habet, & totum corpus velut aciculis pungi videtur, alias alia parte: & crura gravia sunt ac debilia, & consumitur, ac debilis fit. Huic medicamentum bibendum dato, primum deorsum purgans, postea superne: & caput purgato, & a cibis abstineat dulcibus, & oleosis ac pinguibus, & ab ebrietatibus. Vomat autem a succis, & a cibis: & pro anni tempore, lac aut serum asinum bibendum præbens, pharmacum insuper bibendum dato, utro tandem magis opus esse tibi visum fuerit. Æstate & vere frigida lavet. Autumno autem & hyeme unguento utatur, & deambulet, & modice se exerceat. Si vero debiliior sit quam ut exerceri possit, iter faciat. Et cibis frigidis ac alvum subeuntibus utatur. Et si venter non egerat, molle infusum, per clysterem injicito. Morbus hic diuturnus est, & consenescentes, si ita futurum est, relinquit: sin minus, commoritur.

65. Febris interficiens appellata. Febris tenet, & rigor, & supercilia impendere videntur, & caput dolet, & vomit salivam calidam, & bilem multam: quandoque etiam infra egerit, & loci oculos non capiunt, & dolor ad cervicem, & ad inguina emergit, & affectis viribus est, & nugas garrit. Hic septima die aut etiam prius moritur. Si vero hanc effugerit, plerumque sanus fit.

fit. Morbus est lethalis. Huic perfrigeratoria adhibere oportet ad viscera, & ad caput: & hordeum torrefactum una cum paleis fractum aqua macerare, & de excolata aqua, mulsam facere: atque hanc aquosam bibendam dare. Cibum autem non offerre, neque forbitionem, usque ad septimum diem, si non debilis esse visus fuerit. Si vero sit, ptisanæ succum frigidum ac tenuem modicum, bis in die exhibere, & aquam insuper bibendam. Postquam vero septem dies præterierint, & febris dimiserit, milium lingat. Ad vesperam cucurbitam, aut betas paucas sumat, & vinum album aquosum inde bibat, donec ad nonum perveniat diem. Postea cibo quam paucissimo utatur, milium in prandio sumens. Balneo donec dolor & febris affuerint, ne utatur: ubi vero cessaverint, multa lavet. Quod si venter non egerat, molle infusum per clysterem immittito, aut glandulas subdito. Quam vero validus factus fuerit, molli pharmaco ad nares appposito, alvum infra purgato, postea lac asininum bibendum dato.

66. Morbus lividus. Febris detinet sicca, & horror alias atque alias, & caput dolet, & dolor viscera tenet, & bilem vomit, & quum dolor tenet, suspicere non potest, sed gravatur, & venter durus fit, & color lividus, & labia, ac albæ oculorum partes livescunt, & aspectum præ se fert velut qui strangulatur. Quandoque etiam colorem transmutat, & ex livido, cum virore subpallidus fit. Huic medicamentum & deorsum, & sursum purgans bibendum dato, & clysterem adhibeto, & a capite purgato. Et calida quam minime lavet, sed & ubi laverit, ad solem apricetur. Serum etiam & lac asininum pro anni tempore bibat, &

cibis quam mollissimis utatur & frigidis, abstinens ab acribus & falsis: verum dulcioribus ac pinguioribus utatur. Caterum hic morbus ut plurimum cum agro commoritur.

67. Morbus ruëtuosus. Dolor corripit acutus, & dolitat vehementer, & ipse seipsum jactat, & vociferatur, & frequenter eructat, & ubi eructavit, melius habere sibi videtur. Sæpe etiam bilem revomit modicam, poculi parvi mensura: & dolor corripit a visceribus ad imum ventrem, & laterum mollitudinem, & ubi hoc factum fuerit, melius habere sibi videtur: & venter inflatur, ac durus fit, & strepit, & flatus non egreditur, neque stercus. Hunc si dolor habuerit, multa calida lavato, & calefactoria ipsi adhibeto. Ubi vero in ventre dolor ac flatus fuerit, clysterem adhibeto: & mercurialis costæ succum, ad ptisanæ succum ammisceto, ac sorbendum dato, & vinum dulce, aquosum, insuper sorbendum. Cibum autem ne exhibeas, donec dolor remiserit, & uvarum expressarum retrimenta dulcia, per noctem in aqua maceret, & hanc aquam per sex dies bibat. Si vero uvarum expressarum retrimenta non habeat, mel & acetum costæ bibat. Postquam autem dolorem emoverit, medicamento deorsum alvum purgato. Cibis utatur inde mollibus & alvum subeuntibus, & marinis magis quam carnibus, carnibus autem volucrium & ovillis costis: edat etiam betas & cucurbitam: ab aliis vero abstineat. Morbus hic si juvenem corripit, tempore decedit: si seniolem, commoritur.

68. Morbus pituitosus. Corripit quidem morbus pituitosus etiam virum, sed magis mulierem: & est hæc quidem crassa & bene colorata, verum iter faciens

ciens debilitatur, & maxime si ad acclivem locum iter faciat. Corripit ipsam etiam febris tenuis, quandoque etiam suffocatio: & evomit ubi jejuna est, bilem & salivas multas, læpe etiam ubi cibum accepit, de cibo tamen nihil: & quum laborarit, dolet pectus & dorsum, alias alia parte, & rubicundis cutis eminentiis impletur, velut ab urtica inustis. Huic medicamentum bibendum dato, & serum ac lac asininum bibat. Si vero serum potest, medicamentum deorsum purgans ad plurimos dies præbibendum dato. Et si serum bibere desierit, lac asininum postea bibat: & dum hoc potarit, a cibis quidem abstineat, vinum vero quam jucundissimum bibat, donec purgari desinat. At ubi a potione cessaverit, milium in prandio sumat. Vespere cibo mollissimo utatur ac paucissimo. Abstineat a pinguibus & dulcibus ac oleosis. Et alias atque alias, maxime tamen hyeme, a lenticulæ decocto vomat, oleribus præsumptis. Et calida quam minimum lavet, sed & ad solem apricetur. Morbus autem commoritur.

69. Pituita alba. Intumescit totum corpus albo tumore, & venter ad contactum crassus est, & pedes ac femora tument: tibiæ item ac scrotum: & acervatim respirant, & facies rubicunda est, & os siccum, & sitis tenet, & ubi cibum accepit, spiritus frequens incumbit. Hic eadem die quandoque melius habet, quandoque pejus. Huic siquidem venter sua sponte turbatus fuerit in principio morbi, proximus sanitati est. Si vero non turbetur, medicamentum deorsum purgans dato, a quo aqua purgetur. Et calida non lavet, & sub dio exponatur: & scrotum ubi impletum fuerit, secato. Cibis utatur, pane puro frigido,

& beta, & piscibus scorpiis coctis; jussulo autem quam paucissimo. Et frigida omnia edat, & non dulcia, neque pingua: sed trita & acida, & acria, excepto allio, cepa, & porro. Origanum vero & satirejam multam edat, & vinum inde vinosum bibat: & ante cibum iter faciat. At si a medicamento tumeat, clysterem adhibeto, & cibo, deambulationibus, & illuvie premito. Medicamenta vero quam paucissima adhibeto. Verum fursum purgans non prius dederis, quam tumores ad infernas partes descenderint. Quod si extenuato jam ipso suffocatio in pectore oboritur, veratrum bibendum dato, & caput purgato, & postea deorsum purgans bibat. Morbus hic maxime a nullo discedit.

70. Cura, morbus difficilis. In visceribus velut spina esse videtur, & pungere, & anxietas ipsum corripit, & lucem ac homines fugit, & tenebras amat, & timor invadit, & septum transversum foris tumet, & contactum dolet, & expavescit, & terri culamenta ac somnia horrenda videt, & quandoque etiam mortuos. Et morbus hic fere plurimos vere corripit. Huic veratrum bibendum dato, & caput purgato, & post capitis purgationem pharmacum deorsum purgans bibat, postea vero lac asininum bibat. Cibis utatur quam paucissimis, si non debilis fuerit, & frigidis, & alvum subeuntibus, & non acribus, neque salis, neque pinguibus, neque dulcibus. Et calida non lavet, neque vinum bibat, sed aquam maxime, aut saltem vinum aquosum. Neque exercitiis utatur, neque deambulet. Hæc si fecerit, a morbo liberabitur temporis progressu. Si vero neglexerit, commoriatur.

71. Morbus niger. Nigrum vomit veluti fecem, quandoque cruentum, quandoque velut vinum secundarium, quandoque velut polypi atramentum, quandoque acre velut acetum, quandoque salivam & pituitam, quandoque bilem cum virore pallidam. Et ubi quidem nigrum cruentum vomuerit, cadaveris foetorem refert: & fauces & os a vomitu aduruntur, & dentes stupescunt, & id quod vomitu rejectum est, terram elevar. Et postquam vomuit, paululum melius se habere putat. Et neque sine cibo esse, neque ampliorem cibum ferre potest. Verum ubi sine cibo manet, viscera sugunt, & salivæ acidæ sunt. Quum vero cibum accepit, gravitas in visceribus est, & pectus ac dorsum velut stilis pungi videntur, & dolor tenet latera, & febris debilis est, & caput dolet, & oculis non videt, & crura gravantur, & color niger est, & consumitur. Huic pharmacum bibendum dato frequenter, & pro anni tempore & serum, & lac. Et a cibis abstineat dulcibus, & oleosis, ac pinguibus, & frigidissimis ac maxime per alvum subeuntibus utatur. Et caput purgato, & post medicamentorum potiones sursum purgantes, de manibus sanguinem detrahito, si non fuerit debilis. At si alvus non egerat, molle infusum per clysterem immittito. Et abstineat ab ebrietatibus & venere. Si vero coierit, jejunos fomentis utatur. Et a sole abstineat, neque multum se exerceat, neque deambulet, neque lavet, neque acria edat, neque

falsa. Hæc facienda sunt. Et una cum ætate aufugit etiam morbus, & cum corpore senescit. Si vero denigratus fuerit, commoritur.

72. Alius morbus niger. Subfulvus & gracilis, & oculis cum virore pallidis fit, & tenuem cutem habet, ac debilis est. Quanto autem tempus amplius progreditur, tanto morbus amplius affligit. Et vomit omni tempore velut stillamentum modicum, ad duorum poculorum parvorum mensuram, & frequenter etiam cibum, ac una cum cibo bilem & pituitam: & post vomitum dolet totum corpus, aliquando etiam antequam vomat. Et horrores tenues ac febris tenet, & ad dulcia ac oleosa maxime vomit. Hunc medicamentis sursum ac deorsum purgare oportet, & lac asininum postea bibendum præbere. Cibus autem utatur mollissimis ac frigidis, piscibus litoralibus, & cartilaginei generis, & betis, & cucurbitis, & carnibus tritis. Vinum bibat album, vinosum, aquosius. Labore & deambulationibus utatur, & calida ne lavet, & a sole abstineat. Atque hæc sane facienda sunt. Verum morbus lethalis quidem est, non autem consenescit.

73. Morbus corruptorius. Alia quidem omnia eodem modo patitur: verum grumos bilis concretos vomit, & deorsum similiter egerit, postquam cibos exerevit. Cæterum eadem facere oportet, quæ in priore morbo relata sunt, & clysterem adhibere.

H I P P O C R A T I S

D E

M O R B I S

Liber tertius.

DE Febribus universis a me dictum est, de reliquis jam dicam.

1. Cerebri tumor. Quum cerebrum ab inflammatione tumuerit, dolor totum caput occupat, maxime qua parte constiterit inflammatio. Consistit autem in temporibus: & aures sonitu implentur, & auditus hebescit, & venæ extensæ sunt, ac pulsant: & febris ac rigor aliquando corripiunt, & dolor nunquam deficit, sed quandoque remittit, quandoque magis premit, & vociferatur ac exilit præ dolore. Et ubi surrexit, rursus ad lectum decumbere festinat, & jactat seipsum. Hic lethaliter quidem affectus est, in quot vero diebus morietur, non habet judicationem; nam alii aliter pereunt. Plerumque tamen in septem diebus moritur. Si vero vigesimum primum effugerint, sani fiunt. Quum itaque dolor vexarit, frigefacere caput oportet, maxime quidem per rasuram, aut frigefactorio aliquo, velut est solani succus, & terra figularis, in vesicam aut folliculum immisso, ita ut vicissim modo apponas, modo auferas, priusquam tepescant. Sed & sanguinem detrahere oportet, & caput purgare, ad apii succos odoratis amixtis. A vino autem in totum abstinere. Præsanæ succum sorbere, & infernam alvum solvere.

2. Cerebri repletio dolorosa. Quum

doluerit caput præ cerebri repletionem, viciosorum humorum purgationem non factam esse significat, & dolores totum caput tenent, & delirat, & moritur septima die: & evadere non poterit, si non eruperit humor septima die per aures. Sic enim & dolor sedatur, & resipiscit: effluit autem multus & inodorus. Hujus aures priusquam pus erupisse videris, potius ne curato. Si vero supernam ac infernam alvum purgare voles, seorsum utranque solvito. Postea capiti, maxime quidem universo, sed & per aures, & per nares, fomentum adhibeto. Sorbeat autem ptisanæ succum, & a vino absteineat in totum. Postquam vero eruperit pus, contineto te donec multa fluxio sedetur: postea aures colluito vino dulci, aut lacte muliebri, aut oleo veteri, atque hæc tepida infundantur. Caput vero frequenter mollibus ac odoratis fomentis foveo, quo citius cerebrum purgetur: hic primum quidem non audit, progressu vero temporis & fluxio minor fit, & auditus una cum fluxione penitus quiescente contingit, & maxime sibiipsum similis redit. Cavere autem oportet solem, ventos, ignem, fumum, acrium odores, & alia hujusmodi: & quiescere, ac molli victus ratione uti. Sit autem alvus inferna præ vasorum vacatione soluta facilis.

3. Siderati. Qui isti ac siderati esse dicuntur, quum cerebrum multa im-

mun-

munditia vitioforum humorum repletum fuerit, anterior capitis pars primum dolorem ipsi exhibet, & suspicere non possunt, aliqui ambobus oculis, aliqui altero, & sopor ipsos tenet, & desipiunt, & tempora saliant, & febris tenuis habet, & corporis impotentia. Hic tertia aut quinta die moritur, & ad septem non devenit. Si vero devenit, a morbo liber evadit. Hunc si curare voles, capiti fomenta adhibeto, & sectione facta transpirationem effcito. Si vero dolor tenuerit, etiam sternutationes inducere oportet, & caput purgare levibus ac odoratis, infernam item alvum purgare. A vino autem penitus abstineat, & prisanæ succo utatur.

4. Cerebri corruptio. Si cerebrum corruptum fuerit, dolor caput tenet, & per collum procedit ad spinam, & æger non audit, & frigus ad caput devenit, & totus intumescit, & derepente privatur voce, & ex naribus sanguis fluit, & lividus fit. Quod si morbus leviter corripit, ubi sanguis discessit, melius habet. Si vero vehementer correptus fuerit, cito perit. Huic sternutationes per odorata inducito, & alvum utranque aut alteram saltem purgato, & odorata, quæ leves odores habent, naribus admoveto: & sorbitionem tenuem ac tepidam exhibeto. Abstineat autem penitus a vino.

5. Lethargus. Morbi lethargi appellati status idem est, qui & peripneumoniæ. Verum difficilior, & non omnino liber ac remotus est ab humida peripneumonia. Sed multo tardior est morbus. Patitur autem æger hæc. Tussis & sopor ipsam tenet, & salivam liquidam & multam educit, & vehementer impotens est: & quum moriturus est, multum atque id liquidum infra egerit. Huic valde exigua vitæ spes est.

Attamen hoc curandum est, ut plurimum sputat, & calefiat, & a vino abstineat. Si vero effugerit, suppuratus fit.

6. Morbus sive febris ardens. In morbo febris ardente appellato, sitis tenet multa, & lingua horret. At color ejus primo quidem tempore est veluti solet: verum valde sicca est. Progressu vero temporis induratur, exasperatur, crassescit, ac nigrescit. Si vero in principio hæc patiantur, citiores judicationes fiunt: si posterius, tardiores. Cæterum remissionis eadem omnia signa lingua exhibet, quæ in peripneumonia: & urinæ biliosæ aut cruentæ, dolorem ampliorem: flavæ vero, minorem significant: & sputum præ caliditate ac siccitate combustum ac crassum est. Sæpe vero etiam in peripneumoniâ transit: quod si contigerit, brevi moritur. Hunc autem hoc modo curare oportet: calida bis aut ter singulis diebus lavato, capite excepto. At in judicationibus lavare non oportet. Et primis quidem diebus deorsum purgato, & aquam bibendam dato. Nam plerumque vomitum aqua ciere solet. Posterioribus vero post purgationem humectato, & sorbitionibus utatur, ac vinis dulcibus. Quod si non ab initio ægrum curandum susceperis, sed signis jam in lingua existentibus, sinere oportet donec judicationes præterierint, & linguæ signa mitiora facta fuerint: & neque medicamentum dederis, neque ad purgationem faciendam clysterem adhibueris priusquam judicationes prætereant.

7. Pulmo tumens præ calore. Quum pulmo tumuerit præ nimio calore repletus, tussis tenet fortis & dura, & erectæ cervicis spiratio, & acervatim respirat, & frequenter anhelat, & intumescit, & nares expandit, velut equus ex cursu, & linguam frequenter ex-

rit, & pectus ipsi canere videtur, & gravitas in ipso inesse. Quapropter hanc capere pectus non potest, sed dirumpitur & impotens fit, & dolor acutus emergit: & dorsum, & pectus, & latera velut acubus punguntur: & ardent hæ partes velut ejus qui sedeat ad ignem, & rubores exoriuntur ad pectus & dorsum, velut a flamma, & morsus fortis incidit, & angustia, ut neque stare, neque sedere, neque decumbere possit. Verum ita velut desperatis rebus anxius jactat seipsum, & jam mori videtur. Moritur autem maxime quarta aut septima die, quas si effugerit, non valde perit. Hunc si cures, infernam alvum quam citissime clystere adhibito, probe purgare oportet, & de cubitis, & naso, & lingua, ac de omni corporis parte sanguinem mittere. Potiones item frigefacientes exhibere, & prohibitiones idem præstantes. Danda sunt & urinam cientia sæpe, sed quæ non calefaciant. Et ad ipsos quidem dolores quum irruunt, calefactoria levia ac humida adhibendo, locum calefacere ac humectare oportet, ubicunque dolor fuerit, ad reliquas vero partes frigefactoria adhibere, vicissim ea apponendo ac tollendo, & ubicunque arserit, frigus facere. A vino autem penitus abstinerere.

8. Capitis dolor. Quum a capite initio sumpto, dolor acutus statim vocem interceperit, tum alias, tum si ex ebrietate hoc contingat, ita affectus septima die moritur. Minus tamen moriuntur, qui ex ebrietate tale quid perpassi sunt, & voce privati permanferunt. Nam si eadem die, aut postera, aut tertia vocem edant, sani evadunt: faciunt autem hoc aliqui ex ebrietate, & neutri moriuntur. His sternutationes fortes inducere oportet, & infusum per

clysterem injicere, quod bilem vehementer ducat. Quod si sensum æger receperit, thapsiæ succum in multa calida aqua dato, quo quam citissime revomat. Postea attenuato, & a vino prohibeto per septem dies. Detrahendus est & a lingua sanguis, si venam comprehendere possis.

9. Phrenitides. Phrenitides fiunt etiam ex aliis morbis. Patiuntur autem ægri hæc. Septum transversum dolent, ut ne contingere quidem permittant, & febris accedit, & mente moventur, intentis oculis vident, & alia similia faciunt his qui peripneumonia affecti sunt, ubi sane in peripneumonia mente moventur. Hoc modo affectum calefacere oportet calefactoriis humidis & potionibus, excepto vino. Et siquidem fieri poterit, sursum purgare, & per tussim ac spuitionem educere oportet, quemadmodum in peripneumonia. Sin minus, inferna alvus præparanda est, ut egerat. Humectato autem potionibus, hoc enim conducit. Morbus autem lethalis est. Moriuntur enim tertia aut quinta, aut septima die. Si vero leniter corripiat, judicat velut peripneumonia.

10. Angina. Ab angina appellata suffocatur homo, & in faucibus magis ipsi inhærere videtur, & neque salivam, neque quicquam aliud detrahit, & oculi affecti sunt ac prominent, velut strangulatis, & intente per ipsos videt, & ipsos convertere non potest, & anxius est, & exilit frequenter, & facies, & fauces ardent, imo etiam collum. At videntibus nihil mali habere videtur, & videt ac audit obtusius, & præ suffocatione non intelligit, neque quid dicat, neque quid audiat, aut faciat. Verum lians decumbit salivam fundens, ac talia faciens. Hic quinta, aut septima,

ma, aut nona die moritur.

11. Levis angina, paracynanche appellata. At ubi horum signorum quid abfuerit laxiorem morbum significat, quem paracynanchen vocant. Huic venam secare oportet, maxime sub mamma. Concomitatur enim hac parte ex pulmone spiritus calidus. Oportet quoque deorsum purgare medicamento, aut per clysterem. Fistulas item detrudere convenit in fauces juxta maxillas, quo spiritus ad pulmonem trahatur. Et faciendum uti quam citissime spuat, & pulmo gracilis fiat. Et sufficus fiat per hyssopum cilicium, sulphur, & bitumen: & attrahat & per fistulas, & per nares, ut exeat pituita. Fauces & lingua confricentur his quæ pituitam ducunt. Et venæ sub lingua secantur. Sed & a cubitis sanguis dimittatur, si vires validæ fuerint. A vino abstineat & pisanæ succum tenuem sorbeat. Postquam vero remiserit morbus, & jam cibos gustarit, elaterio recenti purgato, ut ne in aliud malum incidat.

12. Morbus regius. Morbus regius hujusmodi acutus est, & cito occidit. Color totus malicorium valde refert, & cum virore pallidus est, quales sunt lacerti cum virore pallicantes. Consimile est etiam corpus: & in urina subfidet velut ervum fulvum, & febris ac horror debilis habet. Quandoque etiam vestimenta ferre non potest, sed mordetur ac raditur. Et mane quum cibum non accepit, viscera plerumque lancinantur. Et quum quis ipsum excitat, aut alloquitur, non paritur. Hic plerumque in quatuordecim diebus moritur. Has si effugerit, sanus evadit. Oportet autem ipsum calida lavare, & aquam mulsam bibendam dare, ita ut de nucibus thasis decorticatis, & absinthii coma, æquis portionibus acce-

ptis, & de aniso cribrato dimidia parte ammixta, ut obolos tres jejunus ex illa bibat, & rursus dum cubitum it, hanc aquam mulsam sumat. Bibat etiam vinum vetus tenue, & sorbitionibus utatur. Nec a cibis abstineat.

13. Tetanus. Quum distentiones, Tetani appellati, corripuerint, maxillæ rigent velut ligna, & os aperire non possunt, & oculi lachrymantur ac distorquentur, & dorsum riget, & crura contrahere non possunt, similiter neque manus, & facies rubicunda est, & valde dolet, & ubi moriturus est, & potum, & sorbitionem, & pituitam per nares revomit. Hic tertia die, aut quinta, aut septima, aut decimaquarta perit. Ubi vero has effugerit, sanus evadit. Huic catapotia ex pipere & veratro nigro devoranda dato: & jusculum volucrum pingue calidum. Inducendæ sunt etiam fortes ac multæ sternutationes, & fomenta adhibenda. Quum autem fomentis non utitur, calefactoria humida ac pingua undequaque in vesicis ac utriculis apponantur, maxime tamen ad partes dolentes, & calido oleo multo ac sæpe illinatur.

14. Opisthotonos. Quum autem distentio in posteriores partes, opisthotonos appellata, tenuerit, reliqua quidem plerumque eadem sunt: verum in posteriores partes convellitur, & vociferatur aliquando, & dolores emergunt vehementes, & crura interdum contrahere non permittit, neque manus extendere. Sunt enim cubiti incurvati, & digiti in pugnum contracti, & pollicem plerumque aliis digitis continet, & clamat, & nugas garrit quandoque, & non potest seipsum continere, sed aliquando exilit, ubi dolor premit: quum vero dolor remittit, quietem habet. Aliquando etiam vox intercipitur simul

ut morbo corripiuntur, aut infani & atra bile perciti fiunt. Hi tertia die moriuntur voce soluta, & revomunt per nares. Si vero effugerint decimum-quartum diem, sani fiunt. Curandus hic est velut superior. Quod si volēs, etiam sic facies. Aquam frigidam plurimam superfundito, & postea vestimenta tenuia, pura, ac calida superintregito. Ignem autem tunc non adhibeto. Hoc auxilium & ad tetanos, & ad opisthotonos adhibere oportet.

15. Volvuli fiunt quum supernus ventriculus calefcit, infernus vero frigeſcit. Reficcatur enim simul intestinum, & præ inflammationis caliditate obturatur, ut neque flatus, neque cibi pertranſeant, sed venter durus fit, & quandoque vomat, primum pituitosa, deinde biliosa, postremum stercus. Et æger sitim habet ac dolorem, maxime circa præcordia. Verum & totum ventrem dolet, & inflatus est, & anxius est, & febres corripiunt, & fiunt maxime septima die. Hos sic curare oportet. Supernum ventriculum quam citissime purgato, & sanguinem de capite ac cubitis detrahito, ut superna alvus caleſcere deſinat, & partes supra septum tranſverſum frigeſfacito, excepto corde. Infernas autem caleſfacito, homine in solio aquæ calidæ collocato, ac semper oleo illito. Caleſfactoria quoque humida apponito. Et glandulam de melle solum decem digitorum longitudinis facito, & ex summa anteriori parte fel taurinum oblinito: atque sic bis ac ter subdito, quo omnia combusta stercora circa rectum ac princeps intestinum contenta educas; & siquidem sic obedierit, clysterem adhibeto. Sin minus, follem fabrillem indito, & in ventrem flatum immittito, a quo & ventrem & intestini contractionem distendas. Deinde

extracto folle, clysterem adhibeto. Sit autem infusum per clysterem injiciendum paratum non ex valde caleſfactoriis, sed ex his quæ stercora dissolvunt ac colligunt. Postea obturata per spongiam sede, in aqua calida desideat continens clysteris infusum. Et si hoc infusum susceperit, & rurſus dimiserit, sanus evadit. Cæterum priore tempore mel optimum delingat, & vinum splendidum vernaculum bibat. Quod si volvulo amoto, febris ipsum corripiat, desperatus est. Fortassis enim & inferna alvus soluta ipsum occiderit.

16. Peripneumonia. Peripneumonia talia facit. Febris acuta tenet, & spiritum frequentem ac calidum respirat, & anxietas adest, & impotentia, & jaſtatio, & dolor sub ſcapulas, & ad claviculam: & ad mammam, & gravitas in pectore, quandoque etiam delirium. Quidam dolorem non sentiunt, donec tuffire inceperint. Verum hic morbus diuturnior ac difficilior illo est. Salivam tenuem ac spumofam primum spuit. Lingua flava est: verum progressu temporis nigreſcit. Si igitur in principio nigreſcat, citius morbus finitur. Sin posterius, tardius. Tandem vero etiam rumpitur lingua, & si digitum apponas, inhæret. At liberationem a morbo ſignificat lingua, ſimiliter velut in pleuritide. Hæc autem patitur homo, minimum diebus quatuordecim, ad ſummum una & viginti, & per hoc tempus tuſſit vehementer, & una cum tuſſi purgatur, primum saliva multa & ſpumofa. Septima vero & octava die ubi febris in vigore fuerit, ſi humida ſit peripneumonia, craſſior prodierit: ſin minus, non. Nona vero & decima, cum virore pallida ac ſubcruenta. Duodecima autem uſque decimamquartam, multa & purulenta.

At.

Atque hoc in his contingit; quorum naturæ & corporis affectiones humidæ sunt, & morbus fortis est. Quorum vero & natura, & morbi constitutio sicca est, in his minus. Siquidem igitur decimaquarta die resiccatus fuerit, & non amplius purulentum tussiendo rejecerit, sanus est. Sin minus, ad duodevigesimalam, & vigesimalam primam annum adverte, & siquidem tunc sputum illud quieverit, evadit. Sin minus, interroga ipsum, an dulcior sit saliva: & si affirmaverit hoc, scito pulmonem ipsi suppuratum esse, & morbus annum durabit, si non quadraginta diebus pus eduxerit. Si vero insuavem salivam esse dixerit, status morbi lethalis est. Verum in primis diebus hi maxime manifesti sunt. Si enim putrefactum ac purulentum expuerit in diebus duobus ac viginti, & non exulceratus fuerit, evadit: sic minus, non. Hæc peripneumonia nihil abest ab affectionibus quæ in pulmone sunt. Si igitur aliquid harum affectionum absuerit, cognoscere oportet & quæ agrotus mala habeat, & quæ medicus aggredi debeat. Si vero pauca horum signorum habuerit, ne decipiatur. Nam perniciofa non est peripneumonia, sed mollis.

17. Cæterum peripneumoniam hoc modo curare oportet. Non tamen peccabit, si quis tamen pleuritidem & phrenitidem ita curare aggrediatur. Primum caput levius facere incipe, quo nihil influat ad pectus. Primis autem diebus sorbitiones sint dulciores. Sic enim id quod consedit ac compactum est, potissimum elueris ac commoveris. Quarta die & quinta ac sexta, non amplius dulces, sed pingues. Nam ad sputum sursum excreandum conducunt. Si vero pro ratione spuere non possit, ex pharmacis sursum educentibus dato.

Alvum autem in primis quatuor aut quinque diebus subducere oportet, & hoc paulo amplius, quo & febres obstusiores sint, & dolores leviores. Quum autem evacuatus fuerit, & corpore debilis, infernam alvum tertio quoque die deorsum commoveto, & quo corpus potens sit, & supernæ regiones humoris exortes. Nam si multus humor infra secedat, a quinta die, mortem inducit. Infra enim humore secedente, supernæ partes resiccantur: & sputi purgatio sursum non prodit. Oportet igitur & infernam alvum, neque valde suppressam esse, ut ne febres sint acutæ: neque valde egerere, quo saliva sursum educi possit, & æger viribus valeat. At medicamenta sursum educentia, sexta & septima ac nona die, & morbo adhuc ulterius progresso, magis exhibeto. Sit autem medicamentum, veratrum album, thapsia, elaterium recens, singula æquis portionibus.

18. Quod si saliva non probe purgetur, & spiritus fuerit frequens, & purgatio non prævaleat, prædicendum est nullam spem vitæ reliquam esse, si purgatione nihil efficere possit. Sed & alia facienda sunt quæ in peripneumonia fieri solent, si inferna alvus ministerium suum probe obierit. Quin & aliter facere curationem oportet. A prima die initio sumpto, ari magni conchulam majorem dato, dauci, & urticæ utriusque itidem unam, sinapis, & rutæ quantum tribus digitis comprehendere potes, & succum silphii magnitudine fabæ. Hæc in aceto dulci & aqua permixta & diluta ac excolata, jejuno tepida bibenda dato. Postquam vero purum exspuere cœperit, ari conchulam majorem, & sesamum, & amygdalas purgatas, in aceto dulci aqua diluto bibenda præbeto. Si vero magis du-

ducere voles, radicis capparis corticem his ammisceto.

19. Pleuritis. Quum pleuritis apprehenderit, hæc patitur. Dolor latus, & febris & horror tenet, & frequentem spiritum habet, & erectæ cervicis spiratio urget, & tussiendo rejicit subbiliosa, velut a mali punici corio, si non ruptiones habuerit: si vero habuerit, etiam sanguinem a ruptionibus. Est autem & sanguinea pleuritis, in qua subcruenta rejicit. Et est quidem biliosa, mitior, si non ruptiones æger habeat: sin minus, dolorosior quidem est, sed non lethalior, & sanguinea fortis, & dolorosa; & lethalis est. Quum igitur affuerit simul singultus, simulque cum saliva sanguinis grumos nigros tussiendo rejecerit, septima die moritur. Si vero dies decem transgressus fuerit, a pleuritide quidem sanus fit, verum vigesima suppuratur, & pus tussiendo rejicit, demum vero revomit, & non adeo facilis curatu est.

20. Pleuritides siccæ. Sunt & siccæ pleuritides sine sputo. Verum hæc difficiles sunt. Judicationes autem similes aliis sunt, sed ampliore in potu humectatione opus habent quam aliæ. Biliosæ vero & sanguineæ, nona & undecima die judicant, atque hi magis sani fiunt. At si a principio quidem molles quidam tenuerint dolores, a quinta vero ac sexta die acuti, hi usque ad duodecesimum perveniunt, & non valde effugiunt. Periculum autem maxime est usque ad septimum: immo etiam usque ad duodecesimum. Post has vero sanantur. Quæ vero ab initio molles sunt, a septima autem & octava acutæ ad decimumquartum judicant, & sani fiunt.

21. Pleuritis ex dorso. Pleuritis ad

dorsum in tantum ab aliis differt: dorsum dolet velut ex plaga, & suspirat, & acervatim respirat. Statim autem spuit pauca, & corpus delassatur. Tertia aut quarta die saniem mingit subcruentam. Moritur autem maxime quinta die: sin minus, septima. Has si effugerit, vixerit. Et morbus lenis est ac minus lethalis. Custodire tamen oportet usque ad decimumquartum. Postea vero sanus evadit. Cæterum quibusdam pleuriticis saliva quidem pura est, mistio autem cruenta, velut serosa a carnibus assatis sanies: dolores vero acuti per spinam ad pectus, & ad inguen tendunt. Hic si septimum diem effugerit, sanus fit. At si alicui in his pleuritidibus contingat dorsum rubesceri, & humores calefcere, & inter desidendum gravari, & venter exturbatur egestionem cum virore pallida, ac valde grayeolenti, hic propter ventris egestionem, vigesima prima die moritur. Has si effugerit, sanus fit. Quibus autem statim sputa varia sunt, & dolores valde acuti, hi tertia die moriuntur. Hanc autem transgressi, sanescunt. Qui vero sanus non fit, septima, aut nona, aut decima, hic suppurari incipit. Melius est autem suppuratum fieri, etiamsi dolorosum sit. Minus enim lethale est. Porro supra omnia relata signa, in unaquaque pleuritide considerari oportet linguam. Si enim bulla sublivida fiat in lingua, velut ferro in oleum tincto, siquidem in principio fiat aspera, difficilior est morbi emotio, & necesse est sanguinem tussiendo rejicere in diebus, quibus id fieri oportet. Si vero facto morbi progressu fiat, judicationes quidem contingent ad decimum quartum diem. Verum necesse est sanguinem spueri. Habet autem se res de liberatione

tione ab hoc morbo, hoc modo. Siquidem tertia die inceperit maturari ac exspui, citius liberabitur. Si vero posterius maturescat, posterius judicationes fiunt, quemadmodum in capitis signis. Dolores porro in omni pleuritide, plerumque magis interdiu quam noctu leviores fiunt.

22. Curare vero pleuritidas hoc modo oportet, ut plurimum velut phrenitidem & peripneumoniam, præterquam quod hic balneis calidis & vino dulci utendum est. Si igitur prima aut secunda die postquam invasit, ægrum accesseris, si stercois prodiit purum aut leviter biliosum & modicum, infusum ex thapsia per clysterem injicito. Si vero alvus commota, noctu quidem egerat, postridie vero dolor & tormentum vexet, rursus clysterem adhibeto. At si æger biliosus sit natura, & non purgatus correptus fuerit a morbo, priusquam salivam biliosam exspuat, etiam medicamento bilem probe purgato. Si vero jam exspuat biliosa, medicamentum ne dederis. Si enim dederis, sputum sursum prodire non poterit, sed septima aut nona die suffocabitur: maxime si præcordia doleant.

23. Quod si ad dolores in lateribus etiam præcordia doleant, clysterem adhibere oportet: & in potu jejuno bibendam dare aristolochiam, hyssopum, cuminum, silphium, peplum, mecona appellatum album, florem æris, mel, acetum, & aquam. Et per medicamenta quidem ita primas curationes facere oportet. Reliqua vero sic se habent. Multa calida pro viribus ægri lavato, capite excepto: & quum judicationes sunt, dolentes locos humidis fomentis tepefacito, & oleo illinito.

24. Quum vero impetu fertur morbus, & ægrum, & medicum a curationibus quiescere convenit, ne quid ma-

li inducatur. Dandus autem est prisanae succus coctus, aliquanto crassior spissitudine mellis. Post balnea etiam vinum dulce & aquosum bibendum est, non frigidum, modicum, ex angustiori pocillo, & ubi tussis invaserint, amplius bibendum, & quam maxime excrescendum, & potu humectandum, quo pulmo humidior factus, facilius ac citius sputum reddat, & tussis minus affligat. Sed & mali punici dulcis vinosi succum, lacte caprino modico, & melle ammixto, paulatim sæpe dato, & noctu & interdiu, & somnum quam maxime prohibeto, quo purgatio & citius, & copiosior fiat.

25. At vero sanguineam pleuritidem sic curare oportet. Post judicationes cibis levibus reficito, & quietem agat: & nimium caveat solem, ventos, repletiones, acida, falsa, pingua, fumum, flatum in alvo, laborem, venærem. Si enim morbus recidivarit, mors sequetur. In exspuitionibus autem si dolor habeat, & exspuere non possit, jejuno æris florem dato, magnitudine olivæ, & succi silphii dimidium ejus, & trifolii feminis modicum. Hæc ex melle delingat: Aut piperis grana quinque, & succi silphii magnitudinem fabæ, mel, acetum, & aquam, jejuno tepida bibenda præbeto. Hoc etiam dolores sedat. Quod si pro ratione spueri non possit, sed moretur sputum hærens in ipso, & stertat in pectore, ari magni radicis conchulam majorem, & oleum ac acetum mixta dato, & acetum aqua dilutum insuper bibat. Aliud forte. Florem æris magnitudine fabæ, & nitrum assatum dupla portione, & hyssopi quantum tribus digitis comprehendere potest, melli misceto, & aquam ac oleum modicum adstillato, & tepefacta in conchula majore infundito,

dito, ut ne suffocetur. Hoc etiam in peripneumonia facere oportet, si non purgetur. Si vero neque stertat, neque velut oportet spuatur, capparis fructus quantum tribus digitis comprehendendi potest, & piper, & nitrum modicum, & mel, & acetum, & aquam misceto, atque hæc tepida sorbenda præbeto. Altera die eadem in aceto, melle, & aqua fervefacta sorbeat. Hoc etiam stertentibus dato, & his qui purgari non possunt. At si fortius facere voles, hyssopi & sinapis, & nasturtii concham majorem, melle & aqua terito, & fervefacta ac excolata, tepida sorbenda dato.

26. Atque hoc modo hi morbi curati sanantur, si non quid sputi in pulmone relictum pus fiat, a quo arida tussis sequitur, & febris ac horror emergunt, & erecta cervice spiratio tenet, & frequentem & acervatam respirationem æger habet, & vox paulo gravior, & color cum calore faciem occupat. Progressu vero temporis, morbus magis manifestus redditur. Hunc si intra decem dies susceperis, ubi victu & balneo calido calefeceris, medicamentum quod pus ducat in pulmonem infundito, aliisque pus ducentibus utitor, atque sic velut suppurato victus rationem præscribas. Caput quoque resiccato, ut ne quid influat. Si vero ex eo quod in pulmonem infusum est, pus non educatur, rumpitur hoc ipsum ex pulmone in thoracem, & post ruptionem sanus esse videtur, quoniam ex angustia ad amplam capacitatem pus pervenit, & spiritus quem respirando attrahimus, in pulmone locum ac sedem habet. Verum progrediente tempore pectus pure impletur, & tusses, & febres, & alii dolores omnes magis ipsum premunt, & mor-

bus inclarescit. Hunc post eruptionem per quindecim dies finire oportet, quopus rursus maturescat. Nam ex eo quod pus ad ampliorem locum devenit, perfrigeratum est: & id quod in thorace humidi erat, ad seipsum attraxit, ita ut ipsum sit semiputrefactum. Siquidem igitur sua sponte expui incipiat in hoc tempore, bene est. Sin minus, medicamentis aut potionibus opem ferre oportet, in ultimis ex quindecim illis diebus, festinando ad corporis excitationem antea quam magis affligatur, ita ut caput purum custodias, influxionum gratia. Si vero non spuatur, sed sui significationem ad latera præbeat, secato aut urito. At si neque spuatur, neque ad latera de se significationem præbeat, ubi multa calida jejunum lavasti, & neque potu usum in firma sella locasti, alter ex humeris ipsum apprehendat, tu vero concute ipsum, aure ad latera admota, quo percipias ex utra parte significationem sui præbeat. Optandum autem esset ex sinistra. Nam dexteras urere aut secare lethalius est. Quanto enim robustiores sunt dextræ partes, tanto etiam fortiores morbi in ipsis fiunt.

27. Quod si præ crassitudine humor non fluctuet, neque strepitus sit in pectore, verum spiritum frequentem trahat, & pedes intumescant, & tussicula aliqua adsit, ne te decipiant hæc, sed thoracem pure plenum esse probe noris. Proinde in terra eretriade liquida, & valde trita ac tepida, linteum tenue tingito, eoque thoracem circumcirca integito: & qua parte primum resiccatum fuerit, ea secato aut urito, quam proxime ad septum transversum, cavendo tamen ne hoc ipsum lædas. Si vero voles, ipsam terram eretriadem illinito, & similiter velut in linteo confidato.

rato. Multi simul illinunt, ne quæ primum illinuntur resiccentur. Post sectionem aut ulsionem, linamento ex lino crudo utere, & paulatim pus emitte.

28. Cæterum ubi secare vel urere voles, corpori in eadem figura, in qua inter secandum aut urendum futurum est, notam imprimito, ut ne cutis te decipiat, si in figuræ transmutatione sursum aut deorsum magis cedat. Sed & tussis vitare oportet ex victu, ut ne rursus pus revellant ad pulmonem. Malum enim hoc est: quare permittendum est ut ad sectionem quam citissime resicetur. Postquam vero duodecima affuerit dies, reliquum pus totum emittrito, & ex linteo linamentum indito, & bis in die pus emittrito, & ventrem supernum ex victu quam maxime resicato. Atque hoc modo oportet etiam suppurationes ex vulneribus, & ex peripneumonia, & ex magnis destillationibus, & pulmone ad lateres prolapsio, considerare ac curare.

29. Frigefactoriæ potiones in febre ardenti. Frigefactorias potiones in febribus ardentibus, quando voles bibendas dato. Sunt autem multarum operationum: aliæ enim mictionem inducunt, aliæ alvi egestionem, aliæ utrumque præstant, aliæ neutrum, aliæ solum frigefaciunt, velut si quis in vas aquæ ferventis frigidam aquam infundat, aut ipsum vas ad frigidum ventum exponat. Dabis itaque alias aliis. Neque enim dulces omnibus conducunt, neque acerbæ, neque eadem omnes bibere possunt.

30. Favorum siccorum heminarum duarum mensuram aqua macerato, & conterens gustato donec subdulcis aqua fiat, deinde excolato, & injectis apertis bibendam dato. Seminis lini acetabulum, aquæ heminis decem affusis, in nova olla prunis imposita coquito, ac

fervere finito ut transpirent, donec succus ad tactum pinguis fiat. Aquam mulsam aquosam ad dimidias coquito, deinde apertis injectis frigidam paulatim exhibeto. Hordeum achilleum magnum ac plenum hemina mensura siccato, & acutis spicis ablatis, ubi probe laveris, aquæ congio affuso coquito ad dimidias, frigefacito ac bibendum dato. Cumini æthiopici hemina decimæ parti, tres aquæ semicongios affunde, & olla luto piloso oblita, donec tertia pars restet, fervere sine: & frigidam hanc ad omnem ardentem aliamve febrem exhibe. Aquam cælestem ipsam per seipsam præbe. Ptisanæ hemina congio aquæ affuso, ad dimidias coquito: deinde excolato, & apertis injectis frigidam dato. Profunt & vina alba aquosa ex uvis passis. Profunt & uvarum passerum expressarum recrementa aquosa. Uvarum passerum albarum exemptis vinaceis heminam, radicum quinquefolii manipulum, tundito, & affusis aquæ heminis viginti, ad dimidias coquito, & frigidam hanc paulatim bibendam dato. Ad farinæ hordei pleni crassæ chænicem dimidiam, aquæ congium affundas, & quum jam intumescunt crassæ farinæ partes, manibus teras, donec aqua alba fiat, & adianti pugillo injectis, sub dio per noctem expedito & exhibeto. Ovorum trium aut quatuor candidum, in aquæ congio concussum bibat. Hoc valde frigefacit, & ægrum ad alvum exonerandam conturbat. Hordei torrefacti probe loti chænicem dimidiam, in aquæ congio bis aut ter fervere finito, & frigidam hanc exhibeto. Ptisanæ succum coctum tenue, & vinum dulce dato. Hoc urinam ducit. Cucumeris peponis corio nudati pollinem ex aqua præbeto. Hæc potio urinam ciet, frigefacit, & sicim

sedat. Ervum in aqua præcoquito, deinde ollam novam in majorem ollam aqua plenam ponito, & alia aqua ervo affusa, ad modicum tempus coquito: postea ubi coctum fuerit ervum, tertiam aquæ partem reliquam excolatam bibendam dato, ita ut ad singulos cyathos, & cucumeris, & ervi pollinem inspergas. Hoc constanter sitim sedat. Vinum thasium vetus parte una, cum vigintiquinque aquæ partibus dato. Trifolium, cucumeris pollinem, & crassam hordei farinam in aquam macerato, & hanc bibendam dato. Apii manipulos tres, pulegii pugillos duos, in aceti heminis decem ad tertias coquito. Hoc melle & aqua dilutum, aquosum bibat, adianti pugillo injecto. Hoc urinam ducit & alvum solvit. Mala odorata dulcia contundito, & aqua macerato, & aquam bibendam

dato. Mala cydonea eodem modo, si alvus soluta fuerit in febre ardente.

31. (De Ictero.) Quod si morbus regius insuper corripiat, uvæ passæ albæ exēmptris vinaceis, & cicerum alborum, utrorumque dimidiam heminam, & hordei achillei magni ac pleni tantundem, & enici tantundem, aquæ heminas decem, & apium, & mentam, & coriandrum, de singulis parum, terito, donec placide aqua dulcescat, & adianti pugillo postea injecto, ubi sub dio per noctem exposuisti, exhibeto. Potes etiam alia his similia imitari. Omnia vero per noctem sub dio exposita dabis febrienti, exceptis his quibus alvi plus quam convenit fluunt. Pulegii pugillos tres, apii duplum, in vino diluto coquito ac exhibeto. Hoc urinam ciet, & bilem per alvum trahit.

H I P P O C R A T I S

D E

M O R B I S

Liber quartus.

AD hominis generationem de omnibus & viri, & mulieris partibus semen profectum, & in uterum mulierem illapsum condensatur, temporeque veniente natura hominis formam referens ex ipso producitur. Habet autem & mulier, & vir quatuor species humoris in corpore, a quibus morbi fiunt, qui non a violentia aliqua fiunt. Sunt autem species hæ, Pituita, sanguis, bilis, & hydrops si-

ve aqua: & de his non minima, neque debilissima, in semen procedit portio. Et quia animal secundum parentes nascitur, tot humorum species, & sanorum & morbosorum in seipso habet. Ostendam autem, quæ in unaquaque harum specierum & plura, & pauciora in corpore fiunt, & a quo ægrotant. Et quod morbi in imparibus diebus judicantur. Et quæ sint morborum principia. Et qualia singula ex ipsis in corpore efficiant, ut morbum in-

inducant: & a quo rigor febrilis fiat, & cur post ipsum febris irruit. Primum autem demonstrare volo, quomodo bilis, & sanguis, & hydrops, & pituita, copiosiora & pauciora fiant a cibis & potibus, hoc modo.

2. Venter dum plenus est, omnium horum corpori fons est. Verum ubi vacuus est, corpore fruitur colliquescente. Sunt autem & alii fontes quatuor, a quibus unusquisque horum humorum in corpus procedit, postquam sane ipsi a ventriculo acceperunt: & hi quoque fontes ubi evacuantur, de corpore fruuntur. Sed & ipsum corpus attrahit, ubi ventriculus in seipso quid habuerit. Et sane sanguini fons est cor, pituitæ caput, aquæ splen, bili locus folliculi in hepate: hi sunt quatuor humoribus his fontes, ventriculo excepto. Ex his autem maxime cavi sunt, caput & splen. Nam in hoc ipso maxima amplitudo est. Verum de hoc paulo postea clarius dicam. Quin & hæc sic se habent.

3. In omnibus cibis & potibus & biliosi quid est, & aquosi, & sanguinei, & pituitosi: in alio plus, in alio minus. Quapropter & quæ eduntur ac bibuntur, alia aliis præstant ad sanitatem. Atque hæc mihi de hoc dicta sunt. Postquam vero comedit aut bibit homo, corpus in seipsum humorem relatum ex ventriculo, & fontes trahunt per venas de ventriculo, similis humor similem, & corpori distribuunt. Quemadmodum etiam in plantis similis humor similem trahit de terra. Habet enim eodem modo terra omnigenas in se ipsa ac innumeras facultates. Quæcunque enim in ipsa nascuntur, his omnibus exhibet humorem similem unicuique, qualem & hoc ipsum quod nascitur sibi similem, juxta

cognationem habet: & trahit unumquodque de terra alimentum, quale etiam ipsum existit. Nam & rosa de terra trahit talem humorem, qualis ipsa in potentia est: & allium de terra humorem ejusmodi trahit, quale ipsum in potentia est. Et alia omnia terræ nascentia, ex terra trahunt, singula juxta seipsa. Si enim hæc res non ita se haberet, non nascerentur plantæ similes feminibus.

4. Cui porro plantæ in terra cognatus humor multo uberior est quam convenit, ea planta ægrotat. Cui vero paucior quam opportunum est, ea reficcatur. At si ab initio non insit terræ humor, quem planta juxta cognationem trahat, ne germinare quidem poterit. Intelligentia autem hujus rei, quod si non habeat planta humorem secundum naturam, ne ab initio quidem germinet, inde nobis suppeditatur. Jonia enim regio & Peloponnesus pro temporibus anni a sole non minime calet ac illustratur, ut sol nascentibus e terra sufficere possit, attamen fieri non potest, multis frustra jam id tentantibus, ut in Jonia aut Peloponneso Silphium nascatur. At in Libya sua sponte nascitur. Non enim est neque in Jonia, neque in Peloponneso ejusmodi humor, qui ipsum alere possit.

5. Quum autem sint & aliæ multæ medicinæ, quas sole sufficiente, regiones alere non possunt, aliæ vero sua sponte producant; hoc ipsum ejus quod nunc dicturus sum considerandi occasionem exhibet, quantum videlicet locus altero loco etiam valde vicinus præstet ad jucundi vini productionem, sole æqualiter sufficiente. Hic etenim in terra humor est, qui vinum suave exhibere potest, illic non est. Sunt etiam

sylvestria non pauca in loco nascentia, quæ ad orgyæ seu cubitorum quatuor spatium translata, nasci minime compérias. Non enim habet terra talem humorem translatum, qualem illa sylvestribus plantis exhibeat. Sunt enim ex ipsis quædam venenosiores, aliæ humidiores, aliæ dulciores, aliæ sicciores, aliæ asperiores, & innumeræ aliæ aliter se habent; innumeræ enim sunt in ipsa terra facultates. Et propter hæc genera primum nihil alteri simile ex terra productum est, quod non esset cognatum. Et mihi sane videntur hæc omnes plantæ sylvestres fuisse. Verum homines ipsas mansuefecerunt, fructum ferre efficientes unamquamque juxta suum semen. Trahit enim similis humor similem ex terra, & ex hoc augetur ac nutritur: & nullum ex terræ nascentibus alteri simile est, quod non æqualem, neque similem humorem ex terra trahat. Et omnia quæ nascuntur in cibi ac potus usum venientia, multas facultates de terra ad se trahunt, & in omnibus est aliquid pituitosi ac sanguinei. Et ex hoc adeo ad hanc demonstrationis necessitatem deveni, quod a cibis ac potionibus in ventriculum procedentibus trahit corpus, secundum fontes quos nominavi, similis humor similem per venas.

6. Referam quoque aliud argumentum, quod singula prout relatum est trahant, & simul dicam, unde pituita in corpore gignatur. Ubi quis caseum comedit, aut aliquid acre, aut aliud quid edit aut bibit, quod pituitosum est, statim ipsi ad os ac nares accurrunt: atque hoc ita fieri partim omnes videmus, partim ita esse credere oportet, ex his quæ ego referam. Affero itaque, quod quantum in cibo aut potu pituitæ inest, illud ubi ad ventricu-

lum pervenit, partim corpus ad seipsum trahit, partim caput, ut quod cavum sit, & velut cucurbita corpori incumbat, ad se trahit, utpote viscosa existente pituita, ita ut hanc alia per aliam sequatur ad caput: & quæ quidem recens ex cibo generatur pituita, in capite manet: vetus autem, prout copiosior est recens, ab ipsa violente extruditur. Quapropter ubi quis edit aut bibit aliquid pituitosi, excreat pituitam. Habet autem & hæc res se hoc modo.

7. Si ubi edit aut bibit quid pituitosi homo, non rursus exeat quod redundat, neque per os, neque per nares, necesse est ipsum manere in capite, aut ad corpus descendere de capite, & ad ventriculum pervenire. Ac optimum quidem fuerit, si ad ventriculum perveniat. Exire enim poterit una cum stercore: & siquidem multum fuerit ac humidum, stercus humectare poterit: si vero modicum, non hoc effecerit. At si in capite maneat, multum dolorem capiti exhibuerit, quum in venis est. Si vero modicum, non hoc fecerit. Significationem autem de se præbet copiosumne sit an modicum. Quod si ad corpus deveniat, atque illic alio humori ammixtum fuerit, siquidem multa fuerit pituita, statim corpus læserit: si vero pauca, non adeo lædere poterit, quum magnum sit corpus, si non & aliud quoddam principium ipsi reliquum sit. Verum temporis progressu, si alia pituita superaccedat, lædi utique possit. At si corpus vesicæ ac ventriculo deleget, atque hæc foras perferant, nihil mali ex ipsa habuerit. In hoc igitur sermone demonstratum est, quomodo caput pituitam ex ventriculo trahat, & simile ad simile perveniat, & simul a me dictum

stum est, quomodo & quare copiosior pituita homini a cibis ac potibus fiat.

8. Nunc vero dicam de bile, quomodo & cur copiosior in corpore fiat, & quomodo locus folliculi in hepate ipsam trahat. Habet se res hoc modo. Postquam comedit & bibit homo aliquid amari; quodque alias biliosum ac leve est, copiosior etiam bilis fit in hepate, & statim dolet hepar, quod pueri cor. vocant: atque hoc ita fieri videmus, & clarum nobis est quod a cibo aut potu factum est. Trahit etenim corpus in seipsum de cibis omnem prædictum humorem. Trahit etiam folliculus in hepate, quicquid isthic biliosus inest. Et si drepente multa bilis fiat, homo hepar dolet, & de ventre copiosior fit. Hoc enim contingente, procedit de veteri bile propter multitudinem ad ventriculum, & ex hoc tormento ventriculo oboritur, & pars ipsius per vesicam, pars per alvum egreditur, atque sic minima pars in homine manet, & dolores cessant. Si vero neutrum horum contingat, procedit primum de veteri bile ad corpus, distribuitur enim ad ipsum: & si multa fuerit, statim significationem sui præbet alii humori ammixta: si vero modica, non adeo læserit, quum magnum sit corpus, si non & aliud quoddam principium suboritur. Verum temporis progressu, si alia bilis superaccedat copiosior, hominem utique læserit. Si vero non superaccedat, excolare illam poterit corpus, ut & bilis, & quæcunque biliosa sunt prodeant. Nam quæ in cibo ac potu sumuntur, alia aliorum medicamenta sunt. Sic sane etiam alia quæcunque lædencia sunt medicamenta, ubi aliud ab alio in ventriculum incidit, sua ipsius potestate causam habens, id quod superatum est expellit, ac ipsum

lædit. At si superaccedat alia bilis in corpore, ab his quæ in ventriculum incidunt, morbus huic oboritur. Atque in hoc sermone jam ego declaravi, quomodo bilis, & cur copiosior fiat in corpore, a cibis & potibus: & quod trahit in seipsum folliculus in hepar, juxta similitudinem id quod biliosum est a cibis ac potibus.

9. Nunc vero dicam de aqua, quomodo, & cur copiosior fiat in corpore, & quomodo splen trahat in seipsum. Affero autem ubi homo bibit amplius, & corpus, & splenem, aquam in seipsa trahere ex ventriculo. Et si plus traxerint quam oportet, statim hominem affligi: atque hoc ita fieri intelligunt quicumque homines splenici existunt. Postquam autem traxit splen, optimum est, si vetus aqua quæ in splene inerat, ad vesicam aut ventriculum excoletur, & per hæc expellatur. Nam per supernas regiones non purgatur aqua de splene, nisi quantum ejus in vasis inest, quæ de liene procedunt: verum ad ventriculum & vesicam depurgatio fieri potest. Si vero hæc ad fluxionem apta non fuerint, neque aqua per ea foras excoletur: de splene ad infernas partes aqua procedit, atque isthic alii humori miscetur. Et siquidem pauca fuerit, non sane læserit: sed de corpore ad vesicam, & ad ventriculum, per venas excolari poterit. Sunt enim multæ ex hoc tendentes deorsum, quæ ex infernis partibus ad seipsas trahunt, ubi sicciore fuerint, quam prius erant. At si alia aqua generetur, & ventriculus, ac vesica foras non expellant, splen elevatur, & infernæ corporis partes dolore afficiuntur. Atque hæc a me dicta sunt, quomodo & cur aqua copiosior generetur in corpore a potu: & quomodo splen trahit.

10. Nunc autem de sanguine dicam, quomodo & cur amplior in corpore generetur. Postquam bibit aut comedit homo aliquid quod sanguineum est, trahit quidem & totum corpus in seipsum, trahit autem & cor sanguineum ad seipsum. Et ubi plus attraxit, non oboritur cordi dolor. Est enim cor res solida ac densa, & propterea dolore non affigitur. Et ex ipso procedunt venæ crassæ jugulares appellatæ, ad quas statim si copiosius accedat, sanguineum illud distribuitur, & illæ impletæ brevi ad caput & corpus delegant. Et quum ederit aut biberit homo quid sanguinei, statim venæ jugulares attoluntur, & facies rubet. Accedente vero ad cor & corpus sanguine quam satis est uberiore, a cibis ac potibus, & ad alium humorem ammixto, si non ab ipso egressus fuerit, per alvum aut vesicam, reliquo humori ammixtus, dolorem corpori inducit. Si vero modicus accedat, non sane læserit corpus. Verum temporis progressu distribuitur ab ipso ad ventriculum, aut ad nares, quæ ipsum foras excolant, & nulla læsio contingit. Si vero paulatim copiosior fiat, morbosus efficitur. Atque ita quomodo copiosior sanguis generetur, a me declaratum est. Quum autem sint quatuor: Sanguis; bilis, pituita, & aqua, omnia hæc a me demonstrata sunt, & quomodo, & cur copiosiora fiant, a cibis ac potibus. Quod autem ex his fiant ac generentur, hoc argumento constat. Si homo parum edit, & parum bibit, nullum morbum hoc ipsi inducit. Et hæc quidem de hoc mihi dicta sunt. Attigi etiam obiter ostendere intelligenti, quomodo hæc pauciora fiant. Verum de hoc paulo post melius tractabo.

11. Cæterum fontes hi quatuor quos

nominavi, quum pleni fuerint, semper corpori distribuunt: quum vero vacui, vice versa trahunt ab ipso. Sic etiam ventriculus facit. Et habet se res hoc modo, veluti si quis tria aut plura ænea vasa in planissimo loco componat & coaptata quam optime disponat, fistulis ad foramina insertis, atque ita placide in unum vas aquam infundat, donec omnia ab aqua fuerint expleta. Ab uno enim diffluet in reliqua vasa, donec etiam alia fuerint expleta. Postquam autem plena facta fuerint vasa, si quis de uno aquam effundat, retribuet se retro fluens aqua ad unum vas, & vacua fient reliqua vasa rursus, quemadmodum etiam susceperunt. Sic sane & in corpore res se habet. Postquam enim cibi ac potus in ventriculum inciderint, fruitur corpus de ventre, & una cum fontibus impletur. Ubi vero alvus vacuatur, rursus retro humor ab ipsa redidit, quemadmodum susceperat, veluti ex aliis ad unum vasculum. Venæ enim sunt per totum corpus tendentes, aliæ tenuiores, aliæ crassiores, multæ ac frequentes. Hæ autem donec vivit homo apertæ sunt, & suscipiunt & dimittunt novum humorem. Ubi vero mortuus fuerit, clauduntur & extenuantur. Quandiu igitur vivit homo, fruitur corpus de ventriculo, ubi quid in seipso habuerit: fruuntur etiam fontes, & impleti corpori distribuunt. Si enim corpus non traheret de ventriculi humore, sed soli fontes, & hi ad corpus distribuerent, non sane haberet corpus sufficiens alimentum, sed paucius. Non enim amplius haberent alimentum fontes, quod corpori subministrarent.

12. At vero si fontes isti non essent, dum edimus ac bibimus, vere non cognosceremus, neque quid jucundum, neque quid injucundum esset, pro-

propter hanc quam referam necessitatem. Hi loci quum minores sint, & intra reliquum corpus, semper etiam antea quam attrahat unusquisque juxta suam facultatem, reliquo corpori denunciat de cibis ac potibus, qui biliosus sit, & qui pituitosus, & qui sanguineus, & qui aquosus. Quicquid enim horum humorum plus quam opportunum est, in cibis ac potibus nobis obvenerit, neque cibos illos jucundos facit. Quæ vero maxime appetimus, pro eorum ratione etiam illi jucundi sunt. Si vero cibis ac potibus opus habuerit fons quidam, pro hac ratione etiam corpus trahet ab ipsis fontibus, donec humor paucior quam oportet fiat, & tunc sane appetit homo aut edere, aut bibere tale quid, quod portionem illam expleat, ac reliquis adæquet. Et propterea ubi multum cibi sumpsimus aut bibimus, quandoque adhuc cibum aut potum appetimus, & nihil aliud libenter edimus, quam quod appetimus. Postquam autem comedimus, & adæquatus fuerit humor, his perfectis & in fontibus, & in corpore, tunc cessat appetentia. Atque hæc de hoc a me dicta sunt.

13. Quin & hoc se ita habet, quod ad folliculum in hepate, sola bilis a cibis ac potibus secernitur. Venulæ enim quum debiles & tenues sunt, alium humorem trahere non possunt, qui & gravior, & crassior existit: & simul non est ea loci capacitas, ut alius humor in hoc folliculo consistat: & est hic locus maxime familiaris bili secundum naturam, & ob id in ipso nullus alius fit morbus, quam is quem homines cardiogmum, hoc est cordis morbum vocant. At caput, & cor, & splen, de omnibus participant. Unumquodque tamen si non ægrotet, pluri-

mum de relatis participat, juxta suam ipsius naturam, caput pituita, cor sanguine, splen aqua. Trahunt autem & de alio humore venæ in seipsas, amplæ & crassæ, & instar pampini retoræ existentes, ita ut ubi trahant, alius humor alium sequatur. Et cordi quidem propinquant venæ jugulares crassæ, ad quas cito distribuitur, ubi illi amplior quam commodus est humor accedat. Hæ vero ad reliquum corpus delegant: & simul ipsum cor, solidum est ac densum, ut ab humore non ægrotet, & propterea nullus morbus in corde oboritur.

14. Caput autem & splen maxime sunt morbis obnoxia. Ægrotant enim & ab his quæ a natura insunt, quum plura quam opportunum est, accesserint. Ægrotant item ab aliis humoribus. Venæ enim in ipsis crassæ ac multæ sunt, & ipsa quoque venosa sunt ac cava, ut & aliis humoribus recipiendis capacitas in ipsis sit, paulatim nimirum accedentibus, & ad eum humorem qui a natura inest, se ammiscuentibus. Quemadmodum in vase magno amplior capacitas est quam in parvo: sic sane & in capite, aut in splene, res se habet. Magna enim capacitas maxime in ipsis est. Si repletæ fuerint humore venæ, ab ipso sane in illis morbus oboritur. Atque hæc mihi de hoc hunc dicta sunt.

15. Volo autem melius declarare, quomodo unusquisque horum humorum in corpore paucior fiat. Quatuor equidem humores esse demonstravi hominem lædentes: Quatuor item ipsorum fontes. Quatuor quoque esse dico locos, per quos homo de singulis his expurgatur. Sunt autem hi, os, nares, podex, urinæ meatus. Et ubi humor aliquis affligens copiosior factus fuerit, si

his locis homo depurgetur, nullus ipsum morbus ab illo premit. Et si ventriculus plenus fuerit, liquefcente corpore ab humore, defluit ad ipsum, & extra prodit per aliquem horum locorum, & propterea humor paucior fit in corpore. Corpus enim, velut & antea dixi, ventriculo retribuit, ubi vacuus fuerit: & fruitur de ipso, ubi plenus existit. Atque hæc a me dicta sunt, quomodo & cur pauciores fiant humores hominem affligentes.

16. Quomodo vero & cur homo sanus degat, referam. Postquam comedit ac bibit, & humor ad corpus pervenit, eo quo dictum est modo, amixtus alii, tum ei qui in corpore, tum ei qui in fonte est, ea quidem die qua accesserit, in corpore manet: postridie vero alius humor ad ipsum accedit. Atque hi quidem duo sunt dies, duo vero in corpore humores. Et alteri quidem humori duo dies sunt, alteri unus. Et qui quidem postridie accessit, manet in corpore, ut qui fit crassus. Alter autem coctus a caliditate diffunditur, & tenuis factus, postera die ad ventriculum accedit, & per omne tempus a recenti expellitur. Ubi vero ad ventriculum pervenit, cibos in hoc loco coquit, & de se sanguinem in corpore facit. Si vero permanferit, tempore graveolens fit. Tertia vero die una cum stercore, & urina exit, copia ipse sibiipso æqualis, & consimilis, & æquilibris, etiamsi suiipsius pars quædam sit, quo humor maneat in corpore juxta relatham rationem. Influit autem & tertia die humor de corpore ad ventriculum amplior & graveolentior, qui videlicet reliquus fuit a secundo, & desert cibos concoctos, & quicquid est in corpore morbosum, & rursus simul exit. Indicium est autem urina quæ

falsuginosa est, quod cibi deferunt de corpore etiam id quod morbosum est. Et cibi quidem semper postridie per alvum secedunt, humor autem ad tertiam diem. Hoc modo sanitas contingere solet. Atque hæc dicta sunt, quomodo, & cur homines sani degunt. At vero humor hic si particulatim foras prodiret postridie, cibi non similiter ex ventriculo graveolentes facti foras prodirent, sed veluti cæsti: & urina potui similis, & corpus semper evacuaretur, & per omne tempus homo, ubi ventrem exonerasset ac minxisset, opus haberet statim poru ac cibo, pro egestionis factæ copia, si modo validus esse deberet, quum humor sufficiens in corpore non relinquatur, sed una cum stercore foras prodeat postridie, aut eadem die. Et si quidem comedisset, bene esset: sin minus, & evacuatus debilis esset, neque humor crassus fieri posset, ut postridie foras prodiret. Non enim sufficiens in corpore relinquitur. Nunc vero alvum exonerantes probe valemus: & si per biduum nihil cibi acceperimus, & vivere, & facere quid possumus, & non penitus debilitamur ex evacuatione in hoc tempore. Humor enim in corpore manens, robur exhibet. Atque hæc a me dicta sunt, quomodo & cur fieri non possit, ut humor qui corpori accessit, foras egrediatur eadem die, immo neque postridie. Id porro assero, si humor pluribus quam tribus diebus in corpore permaneat, aut alius multus implens accedat, venis calescentibus ac stantibus, majus malum, aut minus, homini significationem de se præbere: hyeme quidem minus, & posterius; æstate vero majus, ac prius. Atque hæc a me dicta sunt, de eo quod fieri solet, si humor in corpore maneat. At vero si corpus
cibos

cibos eadem die egereret, non sufficienter humore uti posset, sed essent homines tenues ac debiles. Nunc vero quum maneant cibi ac potus, quamdiu permanent, corpus fruitur sensim de ventriculo trahens, & impletur. Hæc dixi & quomodo, & cur cibi non possint eadem die exire.

17. Si vero cibi maneant in ventriculo, ampliore tempore quam opportunum est, & alii ad ipsos incidant, corpus utique repleatur: & dum premuntur a plenitudine venæ, calor ac dolor corpori acceperint, æstate quidem citius, hyeme vero posterius. Æstate enim calidus est aer ambiens, & calidiorem corpus in seipsum trahit. Et si calido adhuc existente ventriculo, calidior quam opportunus est spiritus homini accedat, nihil miri est hominem ex tali febrile: hyeme vero quum frigidum spiritum trahat in seipsum, multo magis poterit corpus repletionem ferre, homine modice ventrem exonerante. Et hæc a me dicta sunt de eo quod fieri solet, si cibi ampliore tempore in ventriculo maneant. Et attingi quoque obiter ut declararem omnem humoris ac cibi, & longioris, & brevioris temporis differentiam, cur homines ægrotent. Verum de hoc melius tractabo temporis progressu.

18. Revertar rursus retro de sanitate dicturus, quod sane corpus hominis humore de cibis ac potibus fruitur, & prodeunt foras in sano, tum cibi, tum humor, juxta relatam rationem. Et si quidem foras prodeat plus humoris, quam de cibis ac potibus accessit, homo attenuatur. Prodit autem foras plus quam accessit ob hanc causam. Si in quiete degat homo, & non laboret, mali aliquid ipsi in corpore inest: verum præ alia sanitate quæ multa est,

non lædit valde. Malum vero illud hujusmodi est. Postquam aliquid ex his quatuor corpori accedentibus, advenerit copiosius, non ita multo, corpus calefcit sensim, ut non valde lædatur: & liquefcit in ventriculo, & cibum homini injucundum facit. Si vero humor alius alio copiosior fuerit, febris ex hoc homini oboritur. Verum de hoc exactius paulo post tradam. Quandoque etiam ubi cibis jucundus est, homo attenuatur. Causa vero eadem est. His autem contingentibus, plus humoris extra prodit, quam succenturiatur. Et propterea in quiete degenti contingit ut attenuetur. At vero laborantibus hominibus itidem corpus calefcit (& hoc a labore calefcite:) tum humor in ipso diffunditur, tum attenuationis morbus oboritur. Quum autem inutilis fiat humor, & ad ventriculum, & ad vesicam defluit, hæc autem foras expellunt. Pars vero ipsius extra exhalat, per internam corporis raritatem. Pars autem quæ adhuc intus manet, sudor fit, & per corpus foras procedit. Eodem modo & exercitationes juvenum idem efficiunt quod labor. Si vero etiam non paucior fuerit humor eo qui prius exivit, accedatque insuper alius a cibis ac potibus, attenuatur propterea homo. Paucior autem accedit, si non aliud quid edere poterit: & si neque laboret pro prioris laboris, aut exercitationis ratione, alii aliis pauciores fiunt.

19. Caterum bonus corporis habitus accedit ex esu, hac de causa. Postquam resiccatus est tempore humor, & in priore labore prius egressus est alius alio copiosior, & unus alius alios valde superavit, homo repletus fit. Et si quidem a multis valde superetur, febris ex hoc modo oboritur. Si vero a paucis, pa-

rum superatur. Sed & corpus hoc modo sufferre ac revalescere potest: humiditate enim uberiore in ipso existente, calorem exolvit. Calefcit enim corpus a febre. Et siquidem modicum fuerit id quod affligit, tertia die eodem modo dimittit, per duas autem continue tenet. Si vero copiosius, quinta die: per quatuor vero tenet pro ratione. Atque hoc modo morbi per dies judicantur. At si dimiserit febris in imparibus diebus, & sanus homo fit, & moritur. Qua de causa, paulo post dicam.

20. Nunc autem referam cur febris dimittat. Sic autem sentio. Quæcunque febris de corpore hominem corripuerit, necesse est tertia die humorem affligentem exire de corpore, aut in alio quopiam impari die, juxta rationem antea relatam. Non enim exit prius quam alius bonus de ventriculo ipsi accedat. Nam intermedia & postera die corpus trahit de ventriculo, quicquid ipsi in seipso dimiserit priore die, nisi ventriculus id expulerit, & alium humorem habuerit, quod sane malum homini esset. Si vero dimiserit febris tertia die, eodem modo dimittit quo etiam eadem die, velut dictum est. Atque ita quidem contingit, ut febris de corpore oriens, tertia die remittat. Dico autem, etiamsi quinta die, aut septima, aut nona dimittat, eodem modo dimittere, quemadmodum & tertia exivit. Etenim alimentum febri contingit, secundum locos quos paulo antea dixi. Ubi enim humor copiosior prævaluerit, homo liberatur a febre. Dimittit autem febris in diebus imparibus ea de causa. Quod videlicet in paribus diebus trahit corpus de ventriculo: in imparibus vero dimittit. Ventriculus autem extra propellit in homine sano. Juxta hujus-

modi necessitatem morbi in imparibus diebus judicantur. At hac quidem ratione homo febricitans sanus evadit. Assero autem & quod doleant maxime homines ægroti in imparibus diebus, propter hoc & secundum rationem fieri. Conturbatur equidem homo quum febricitat. Cujus rei signum est, quod horror alias: atque alias per corpus transcurrit. Hoc vero non sane ita contingeret, si non conturbaretur humor, & de ipso aut plus, & aut minus secerneretur, & alius alium superaret. Conturbatur autem maxime in imparibus diebus quum ægrotat. Sed & horror maxime tunc fit. Habet enim se res hoc modo. De humore affligente expellitur aliquid ex corpore, a recentissimo humore superatum, & procedit ad alvum infernam, & alvus ipsa una cum affligente calefcit, suscipiens in seipsam magis quam priore tempore. Hoc autem maxime fit in morbi judicatione. Et si paulatim corpus ad alvum dimiserit, & non multum fuerit id quod hominem affligit, & alvus, & corpus, calorem sufferre in judicatione potest: & homo sanus evadit, ubi humor affligens egressus fuerit, & is qui febri alimentum præbuit consumptus, & sanus prævaluerit. Atque hac ratione propter relatas a me causas homo ægrotus sanus evasit.

21. Nunc vero referam cur moriantur homines in imparibus diebus. Sic autem sentio. Si multum fuerit id quod affligit in corpore, magis quam opportunum est, & acervatim robustum, turbatur ad ventriculum: & quum non possit calorem sufferre corpus, eo fruatur, & graveolentiam circa spiritum fieri necesse est, & quum nequeat corpus præ debilitate, nimirum omni humore morbofo existente, spiritum trahere, quo

quo ea quæ in ventriculo sunt refrigerentur, quicquid est humoris vitalis id foras exhalat, atque ita homo moritur. Non enim superat alius salubris humor, sed totus a morboſo qui multus est elevatus, ac conſumptus a febre, exhalavit ac perſpiravit. Atque hoc modo in imparibus diebus maxime dolor affligit. Neque eſt quiſquam, cui hoc non fit notum. At vero quod humor turbetur in iſdem diebus, hoc ſignum eſt. Quicunque jam a febre continua correpti, pharmaco uſi ſunt in diebus paribus, hi nimium purgati nunquam ſunt. Qui vero in diebus imparibus medicamento forti uſi ſunt, nimium purgati ſunt. Multi vero etiam perierunt nimium purgati. Proinde priores Medici in hoc maxime peccarunt. Medicamenta enim exhibuerunt in diebus imparibus, & homines peremerunt, non ſcientes quod hæc res ſe ita habet. Humor enim in corpore ægroti magis turbatur in imparibus diebus, nimirum corpore humorem ad ventriculum transmittente. Et ſi quis jam turbatum, adhuc magis perturbet medicamento immiſſo, nihil miri eſt ex talibus hominem perire.

22. Quin & ulcera ſi curentur, maxime in his diebus inflammantur. Venit enim humor ad omnes venas, quum turbatur, eaſque replet. Et ubi ad ulcus pervenit, ſiquidem non curetur, & pus exitum habeat: expellitur ab humore qui in turbatione acceſſit, & ulcus foras expurgatur. Si vero curetur, pus exitum non habens, & iſtic una cum eo qui acceſſit permanens, dolorem inducit, & carnem circa ulcus attollit: & ex illo, ſiquidem in cruribus habuerit ulcus, attolluntur venæ quæ in juncturis crurum exiſtunt. Si vero in manibus, quæ in manuum juncturis ſunt: & ex hoc glandularum tu-

mores ſiunt. Quibuſcunque vero hominibus febris incidit, ſi nihil aliud male habeat homo, a pinguiore quam oportet exiſtente humore incidit: & venæ impletæ dolorem ac calorem ulceri inducunt. Hoc autem caſe factum, etiam reliquum corpus caſeſcit. Atque hoc modo caliditas ad ulcera pervenit. Caſeſcit enim corpus, & ulcera ab humoris commotione. Et labor talia efficit. Liberantur autem ulcera ab inflammatione quinta die, & juxta horum dierum rationem, prout etiam ulcera fuerint magna, & tertia, & quinta, & ſeptima, & nona, & undecima. Deinde abſoluto primo circuitu, ruſus ſecondi principium tertia ſequens hinc eſt, quæ a prima decimaquarta eſt. Maxima vero ulcera decimaquarta die ab inflammatione liberantur. Atque hæc ratio docet morbos in imparibus diebus judicari, & humorem in ſano homine tertia die exire, ſtercus autem ſecunda. Et hæc tertia die contingentia mutuum inter ſe teſtimonium præbent, quod res ſe ita habeat. Atque ita mihi hic ſermo univerſus ad ſummum perductus eſt.

23. Nunc vero exactius referre volo, cur homines ægrotent, ſimulque cum hoc ſermone dicam quæ ſint principia morborum, & qualia unumquodque ipſorum efficiat. Sic autem aſſero. Si cibi plures quam opportunum eſt, qui jam concocti ſunt, intus manean, & homo non purgetur, & alii cibi ſuperingerantur, corpus ab humore prior ac recenti repletum caſeſcit, & febris ex hoc homini oboritur. Verum febris hoc modo oboriens, non periculosa, neque fortis eſt, in qua humor æqualis eſt, copia paululum uberiore nos affligens. Si enim hoc ita ſe habuerit, & quis admodum validus

dus fit, & quæ commoda sunt adhibuerit, sanus evadit. Unus autem morbus solus est ex omni humore, & septem signa habet. Nam & tussis ipsum habet, quæ & debilis, & sicca est: & venter durus fit, utpote stercore intus contento: caput gravatur, & vomit, & febrit, & urina non probe prodit. Hæc septem signa hujus morbi sunt ex omni humore oborientis. Si vero alvi egestione non prodeunte, unus ex aliis humoribus superet, melius deget homo. Es si quis febre oboriens ab omni humore, non adhibeat idonea, invalescet morbus quantum ipse humores superaverit, hoc modo. Callescente sanguine exhalat maxime per hunc humor aquosus, qui feбри est infestissimus. Relinquitur autem pinguis ac levis, qui est biliosus, & feбри maxime nutrimentum est. Exhalat autem hoc modo: velut si quis aquam & oleum in vas æneum infundat, & ligna multa subiecta ad multum tempus exurat. Aqua enim multo paucior erit, ex vase enim exhalabit: oleum autem paululum imminuetur. Nam aqua præ raritate ab igne attenuari potest, & levis reddita exhalare. Oleum vero, utpote quod est conjunctum ac densum, attenuari non potest, neque similiter ut aqua exhalare. Sic sane & in homine se res habet. Aqua enim callescente corpore foras exhalat. Bilius autem humor, ut qui conjunctus est ac densus, non similiter attenuatus exhalare potest. Verum attenuatus hic biliosus humor, corpus magis calere facit. Copiosius enim & melius alimentum feбри bilis suppeditat, & prorumpens aut firmata in corpore, morbum supra priora corroborat. Atque hæc quidem dicta sunt de eo quod afficitur homo, si non purgetur

& curetur. Si vero non ipsa copia prævaluerit, sive semel multa fiat, sive paulatim colligatur, reliquum corpus dum hoc fit, præ robore sufferre potest, donec principium aliquod superaccedat. Atque hoc sane modo morbus fit, si homo a copiosiore humore non expurgetur.

24. Principia, ex quibus fiunt morbi, tria sunt. Et unum quidem jam a me relatam est, qualia & quot efficiat in corpore (demonstravi enim quomodo & cur ægrotet homo, si non purgetur). Alterum est, si contingat ut ea quæ ex cælo obveniunt, inepta & præter victus rationem sint. Tertium est, si violentum quid accidat. Violentum autem esse dico, & casum, & vulnus, & plagam, & laborem, & si quid aliud est hujusmodi. Horum vero principiorum maximum est violentia, si magna fuerit: si vero parva, non ita maximum. Secundum est, si non purgetur homo. Tertium, si quæ ex cælo obveniunt, inepta fuerint ad sanitatem. Proinde diligenter ab his se custodire oportet. Singula vero talia in corpore faciunt, qualia ego dicturus sum.

25. Equidem si vulnus fiat, manifestum est quod caro dissecta est, & ulcus factum est: hoc autem morbum esse dico. Si vero contusio fiat, homine percusso, aut lapso, aut aliud quid tale perpeffo, & tumor oboritur, sanguis statim præ violentia calesfactus, & venis hiantibus illapsus, non habens exitum præ copia, quo abire possit, conglobatur: & propterea tumor fit, & tamdiu adest, donec depurgatus fuerit, eo modo quo de locis depurgari dictum est, aut etiam per ipsum tumorem, & sive per chirurgiam, sive sine ea, sanguini transitus fiat,

fiat, aut per tempus suppurato, aut non. Sed & labor tale quid efficit. Quum enim homines laborarint, quibus sane maxime sanguinis afflictio contigerit, illic firmatur ac calefcit, & ex hoc dolor oboritur. Si vero hæc quidem superarit homo, verum multa copia labor accedat, & alvus ac vesica non brevi copiam expulerint, febris sane ex hoc irruerit. Et siquidem prior humor æqualis fuerit, nequaquam. Si vero in labore ipsorum plurimus in corpore permaneat, superat ille. Atque hæc a me dicta sunt de violentia, qualia in corpore efficit. Et hæc quidem duo sunt principia, violentia, & plenitudo: quæ si non purgentur homines, corpora calefaciunt. At vero quod ex cælo obvenit principium, si ineptum fiat in homine, superat aliquid humoris, & velut ad morbum calefacit, & frigefacit prius, si fieri contingat. Dicam autem prius de eo, quod calefacit. Sic igitur sentio. Si eodem homine fuerit aliquid morboſi, quale in priori dixi, & ea quæ ex cælo obveniunt incommoda fuerint, & caleſcat homo, turbatur humor omnis in corpore caleſcens. Hoc autem violentia facit. Et si quidem depurgetur homo, humore illo turbato, ſecernitur quantum ejus plus quam commodum est redundarit. Et habet hæc res ſimilitudinem ad id quod Scythæ faciunt ex equino lacte. Lac enim in cava vafa lignea infuſum concutiunt. Illud autem dum turbatur, ſpumefcit ac ſecernitur: & pingue quidem, quod butyrum vocant, quum leve ſit, in ſuperficie conſiſtit: grave vero & craſſum, deorſum ſidit, quod etiam ſecretum ſiccant. Ubi vero concretum ac ſiccatum fuerit, hippacen ipſum vocant. At ſerum lactis medium locum

tenet. Sic etiam in homine, dum turbatur humor, quicquid ejus eſt in corpore, a principiis, quæ dixi, diſparatur. Et in ſuperficie quidem bilis conſiſtit (leviſſima enim exiſtit): ſecundo loco ſanguis: tertio pituita. Gra-viſſimus autem horum humorum eſt aqua. His vero ita ſe habentibus, quiſquis ex his in morbo plurimus fuerit, in principio contingente turbatione, devenit ad locum, ubi plurimus eſſe poſſit. Verum in turbatione, ſpatioſa capacitate evadente, ſecretus diſtrahitur, & calefacit corpus. Aut aliqua corporis parte firmatus, una cum alio humore, cum quo eſt in alio loco, dolorem ac calorem exhibet. Qui vero calefactus eſt locus, inſuper etiam reliquum corpus concalefacit, & ex hoc febris oboritur. Et oboritur magis a bile, & pituita, & ſanguine: calidiſſimi enim hi humores exiſtunt. Et ſi quis horum in aliqua corporis parte firmatus fuerit, ut plurimum morbus illinc nominatur, & cognomen habet. Cæterum ab aqua non valde fortis febris oboritur, neque diuturna. Nam igni non bonum alimentum aqua præbet. Atque hæc quidem de hoc dicta ſunt. At vero ante turbationem non habet multus humor quo procedat, ſed ſuſum ac deorſum volvitur & diſtrahitur alii humori permixtus (omnia enim plena exiſtunt) in turbatione vero evacuantur. Verum aliud alio magis evacuat. Et multus humor ſuum locum occupat, & alienus alii non ammiſcetur, ſi firmatus fuerit, priuſquam ille viribus adæquetur. Poſteſt autem ipſi adæ-quari is qui ab ipſo poſtea ad morbum ſuperacceſſit, donec purgatus fuerit locus qualicunque purgatione. Si vero multus fuerit affligens humor, fruitur: & conſumitur ad morbum etiam alius qui

qui prius salubris erat. Et tali modo homo moritur. Fruitur autem, si morbus non amplius sufficiens alimentum habuerit, & consumitur ab humore qui in loco dolente existit: primum enim propinquum assumit, deinde longius depascitur, donec consumptum fuerit, & non amplius inest in corpore alimentum. Alimentum autem est homini humor levis. Quemadmodum igitur ut certum est, putrefactio primum paulatim fit, si maxime calefiat. Postea ubi isthic alimentum putrefactioni non amplius sufficit, depascitur de sano, initio sumpto a proximo ad totum corpus, donec totum quicquid carnosum est putrefecerit: postquam vero in totum depasta est, alimentum putredini consumitur. Sic sane etiam in morbo. Sumpto enim a loco illo initio, ubi isthic alimentum sufficiens non amplius inest, depascitur ulterius, a proximo initio facto. Postquam enim per totum grassatus fuerit, alimentum morbo consumitur, & alius salubris humor non superat. Et si hoc fiat, homo moritur. Quin & in turbatione, ubi hic salubris humor ampliorem locum occupavit, & non firmatus fuerit, sed volvatur ac distrahatur, non amplius alii miscetur, sed ad morbum consumitur, si non depurgetur. Deinde venæ superimplentur. Valde autem impletæ, nihil ex seipsis remittunt, priusquam spatiosa capacitas ipsis contingat. Quemadmodum ubi quis vehementer percussus est, sanguis sub plagam subtercurrit, nimirum venis a plaga evacuatis. Postquam autem carnes veluti spongia fuerint repletæ, non amplius remittunt, sed continent in seipsis, donec in loco aliquid ab ipsis evacuatum fuerit. Quum enim collectus fuerit sanguis, præ copia viam intercipit. Quemadmodum si

quis vas olearium coriaceum angustioris oleo impletum, in osculum vertat è directo; & si hoc fecerit, oleum ex ipso prodire non poterit: viam enim ipsum oleum interceptit, utpote multum & acervatim incumbens. Si vero quis ipsum vas inclinet, libera erit via osculi intercepta, qua effluet oleum ex ipso. Idem fecerit etiam aqua in mensa. Ita sane etiam ubi multus humor in corpore, præ turbatione locum occupavit, & venas implevit, non amplius ab ipsis discedit, priusquam ubi locus vacuus est, alimento a morbo consumpto. Atque hæc a me dicta sunt de hoc, si in corpore quid fuerit unde morbi gignantur, redundantibus etiam aliis: & quomodo principia efficiant calorem & turbationem humorum deducunt ad morbum.

26. Nunc vero dicam quæ efficiant ea, quæ ex cælo nobis obveniunt, si ad ea quæ in corpore generata sunt inepta fiant, & quum humorem in corpore superarint. Affero autem partem humoris in homine, ubi liquatus fuerit, conglobari ac spissari, donec morbum pepererit: partem vero dilatari, ac discerni. Habet autem & hæc affectio similitudinem ad lac. Si quis enim succum in lac immittat, frigiditas in ipso oborta, lac inspissat ac conglobat. At circum inspissatum, serum est. Sic etiam in homine humor, frigiditate in morbo oborta, conglobatur & inspissatur. Circum ipsum vero aquosum humorem, adhuc etiam alius humor, quanto copiosior fuerit in alio corpore, ammixtus est. At siquidem ad alvum devenerit, stercus conturbat, & tormen in alvo inducit, & foras pertransit, nullo magno damno illato. Si vero non ad alvum devenerit, firmabit se aliqua corporis parte, ubi ipsi plu-

plurima capacitas erit. Volutatur itaque exquirens sibi ipsi loci capacitatem. Et quod quidem aquosi humoris de conglobatione secretum est, utpote frigidissimum ac gravissimum in corpore existens, ad infernas partes descendit, & circum ossa ac nervos volutatum, adhuc magis corpus ad inflammationem perducit, & clarum est quod circa nervos, & præsertim circa ossa, aquosus humor qui humorem facit, existit. Circa osseas enim corporis partes, homo maxime riger, & capilli erecti stant, contorta cuticula, ac sicciore evadente quam priori tempore: nimirum aquoso humore isthic deficiente, & circa ossa obvoluto. Atque hinc sane solus ille locus, ubi primo tempore erat, humorem facere non potest, unde etiam rigor oboritur. At vero reliquus humor, qui æqualissime crassus est, partim quidem in toto corpore est, partim vero quantum abundaverit, siquidem alvus plena non fuerit, & quod affligit modicum sit: quandoque ad alvum devenit, & nullum magnum damnum inducit: & aliquando quidem febrem non inducit, aliquando vero debilem & innoxiam: & quod affligit, una cum stercore exit. Si vero alvus plena multum, quod affligit, habeat, periculum est ex ipso morbum aliquem fieri, si alicubi se firmat id quod affligit, aut ad latus, aut ad viscus, aut alicubi aliam partem concalefaciat, ut primum illum humorem simul turber. Qui vero non valde ex calore ab aquoso humore victi sunt, utpote qui circa ossa, & prope medullam consistit: hos progressu temporis magis lædet, primum quidem in illum ipsam locum, deinde ipsi propinquum: & semper ulterius depascitur, & alvus ipsum assumit, ut quæ calida sit: & postea tum alvus,

Tom. II.

tum lædens humor, adhuc magis calefacit. At humor crassus calefcens primum diffunditur, is qui propinquus affligenti existit: diffusus autem aquoso humori affligenti miscetur, deinde in concussione corporis inanior redditur: & tam diu rigor tenet, quamdiu aquosus humor alii humori ammixtus est. Quin & febris hoc modo generata oboritur. Affligentia ad locum firmata, calefcens corpus febrem in se suscipere cogunt: & ab affligente, & ab alvo calefactum, reliquum aquosum humorem superat. Atque sic febris fit post frigus, si qua corporis parte copiosior humor formatus fuerit. Si vero volvatur ac distrahatur, tali modo febris oboritur. Post frigus febris volutatur, maxime affligens circa alvum & supernam, & infernam. Isthic enim plurima loci capacitas existit. Dum autem volutatur, primum propinqua calefcunt, & viscera, & quæ in alvo sunt. Postea etiam alius humor diffusus calore fruitur, & aquoso humori miscetur. Atque febris post rigorem hinc fit, ubi affligens volutatur, immo etiam ubi firmatum fuerit reliqua corporis parte. Et hæc a me dicta sunt, quomodo, & quando rigor morbosus fiat, & quomodo, & ex quali necessitate febris post ipsum irruit. Et quæ sint principia morborum, & qualem unumquodque ipsorum morbum in corpore inducat: & quomodo, & cur in diebus imparibus morbi judicantur. Et unde homines sani sint, & unde ægrotent: & quomodo bilis, & pituita, copiosior & paucior fiat. Itemque alia multa quæ in ipsa natura humana sunt demonstravi, quæ sane hic sermo exigebat. Atque hæc ita relata finem habent.

27. Nunc autem de lumbricis latis dicam. Affero enim ipsos in puero dum

I

adhuc

adhuc in utero est nasci. Postquam enim semel ex utero egressus est, non tanto tempore sterco in alvo manet, ut ex ejus diuturnitate ac putrefactione, tantæ magnitudinis animal generari possit. Excernit enim semper hesternum sterco per omnes dies, si sanus homo esse debet. Tale vero animal nasci non possit, etiamsi multis diebus homo sterco non egeret. Multa enim nascuntur dum puer in utero est hoc modo. Ubi ex lacte & sanguine computrescente ac redundante, utpote quod dulce est, pus factum fuerit fervidum, animal isthic generatur. Nascuntur autem & rotundi lumbrici isthic eodem modo. Signum vero, quod hæc res ita se habet, hoc est. Postquam in lucem editi sunt pueri, mulieres ipsis in cibo offerunt medicamenta, quo sterco ex intestino exeat, & non comburatur, & simul ut intestinum dilatetur. Ubi vero cibum obtulerunt, multi sane pueri & rotundos, & latos lumbricos una cum primo stercore excernunt. Si vero non excreverint, fiunt etiam insuperque nascuntur in ventribus. Et rotundi quidem pariunt, lati vero non amplius, etiamsi quidam ipsos parere dicant. Nam homo, qui latum lumbricum habet, velut cucumeris semen excernit alias atque alias, una cum stercore ipso, & sunt homines qui hoc lumbrici partus esse dicunt. Mihi vero non recte dicere videntur qui talia dicunt. Neque enim ab uno animali tot pulli generari possunt: neque ea est loci in intestino capacitas, ut partus educare queant. Augescit autem puero, augescit etiam lumbricus in intestino, ab his quæ in ventriculum ingesta sunt, & æqualis fit in intestino, quibusdam in pubertate, quibusdam posterius, quibusdam paulo prius. Et postquam in-

testino adæquatus est, similiter augescit, & quanto major factus fuerit, una cum stercore excernitur de intestino recto, & excidit velut cucumeris semen, sæpe vero etiam major. Quibusdam vero iter facientibus, aut laborantibus, & ventriculo calefcente, deorsum descendit, ipsisque prominet ex podice inflatus, hocque facit, & de podice refecatur, aut retrocedit. Signa vero quod non pariat, sed ita habeat velut ego dico, hæc sunt. Si quis curet hominem latum lumbricum habentem, & medicamentum dederit aut potionem, siquidem fuerit homo bene præparatus, totus rotundus factus ad pilæ figuram exit, & homo sanus evadit. Si vero ad medicinam hæreat, recta pars de lumbrico abruptitur, longitudine duorum aut trium cubitorum, aut etiam longe amplior: & ubi abruptus fuerit, per multum tempus signa cum stercore non prodeunt. Postea vero augescunt. Atque hæc argumenta sunt, quod lumbricus latus non parit, sed abruptitur. Est autem species ipsius, qualis alba intestini rasura. Signa habet hæc. Cacat alias atque alias cucumeris semen: & ubi jejunos est homo, exilit ad hepar alias atque alias, & dolorem inducit: & quandoque sputa ori influunt ubi ad hepar affilit, quandoque non. Quibusdam etiam vocem intercipit, si fortiter ad hepar irruat, & valde multa sputa ex ore fluunt, paulo autem post sedantur, & tormen multum in ventriculo alias atque alias oboritur. Quandoque etiam ad dorsum dolor incidit. Nam & hic aliquando firmatus innititur. Hæc lumbrici lati signa sunt. Contingit & hoc. Qui hoc animalculum habet, in toto quidem tempore valde debilis fieri non poterit. Ubi vero debilis factus fuerit,

vix revalescit. Latus enim lumbricus partis alicujus particeps fit, ex his quæ in ventriculum ingesta sunt. Siquidem igitur curatus fuerit iusto modo, sanus fieri poterit. Si vero non curetur, sua sponte non exit. Mortem tamen non inducit, sed consenescit. Atque hæc a me dicta sunt de lumbrico lato, unde nascitur, & quæ morbi ipsius signa sunt.

28. Cæterum calculi morbo principium oboritur a lacte, ubi puer lac impurum fugit. Lac autem in nutrice impurum fit, si pituitosis cibus ac potibus, & alimentis impuris nutritur. Conferunt enim omnia in ventriculum illabentia in ipsa ad lac. Habet autem & hæc res se hoc modo. Si nutritrix non sana fuerit, sed biliosa, aut aquosa, aut sanguinea, aut pituitosa. lac etiam malum puero generatur. Consentiunt enim corpus & ventriculus. Plurimum vero ipsi ad lac cedit, de eo quod ipsa plurimum in seipsa habuerit. Et puer si de nutrice lac non purum suxerit, sed biliosum velut dixi, morbosus fit ac debilis: & in præsens maxime affligitur, quandiu lac pravum ac morbosum suxerit. At ubi suxerit lac non purum, sed terreum & pituitosum, & habuerit puer venas de ventriculo ad vesicam tendentes amplas ac attrahentes: procedit autem & quod bibit nutritrix, & lac in ventriculum pueri tale, quale trahit a ventriculo de lacte, in totum similiter prout venæ ad ventriculum derrudere possunt: si quid sane in lacte non purum fuerit, id quo vesica fruitur lapis fit tali modo, velut in aqua non pura, in calice aut vase æneo turbata, & rursus sedata, fex acervata fit in medio. Sic sane & in vesica de urina non pura existente. Et non per urinam ejicitur, ut quæ in ca-

vo sit loco, & maxime acervata collecta, præ dolore per mictionem non pertransit, & a pituita cruda concrevit. Glutinum enim fit pituita ad fecem amixta. Et primum parva lanugo superstat, deinde quod accedit arenosum fit, glutino existente pituita, quæ est in vesica de lacte, & augetur, & quicquid humoris in glutinatione accesserit, emingitur. Rursus autem fex solida fit, & lapidis speciem accipit. Quemadmodum ferrum ex lapidibus ac terra dum comburuntur fit. Et in prima quidem in ignem immisione, conglutinati sunt lapides cum terra ad ferri recrementum. At ubi iterum atque iterum in ignem immissa fuerint, recrementum quidem foras decedit liquecens ex ferro, id quod ita fieri oculis videmus. Ferrum autem in igne relinquitur, & recremento decedente subsidet, fitque solidum ac densum. Sic profecto etiam fex in vesica, dum pituita glutinum fit, emingitur id quod ab urina liquecit. Fex autem subsidet, & densatur, ac solida fit velut ferrum. Ubi vero subsedit ac solida facta est, sursum ac deorsum in vesica volutatur, & feriens vesicam dolorem inducit: & si vehementer feriat ac ulceret, aliquid de ipsa aufert. Verum id quod insuper affertur, adhuc magis quam id quod arenosum decessit, concretionem efficit. Atque tali modo fit lapis de lacte in vesica: & si puero anxietas aliqua ab hoc oboritur, alias atque alias, ubi mejere vult, urinæ meatum apprehendit. At si puero jam adulto lapis gignatur ex terræ esu, dolor non adest ipsi prius quam ipse sibiipsum cibum deligat. Et hæc a me de hoc relata sunt.

29. Cæterum morbus signa quinque habet. Nam ubi mejere vult, dolore affligitur, & urina paulatim fluit velut

in urinæ stillicidio, & est subcruenta, nimirum vesica a lapide exulcerata, & vesica inflammata est. Verum hoc signum inconspicuum est, indicat tamen summa pars præputii. Quandoque mingit arenosa, verum a talibus, qualia ego dicam. Ejicit autem aliquando lapides duos, aut etiam plures parvos, generatos eodem modo, velut de uno dixi. Fiunt etiam tali modo. Quum lapis fuerit concretus, & profunde subfederit in vesicam in arena separata, ita ut ipsam advenientem lapis non assumat in seipsum, sed gravior ac copiosior fiat, ut tamen ipsa ad seipsam non concreseat, etiam sic duo lapides fiunt. Fiunt etiam plures eodem modo. Sed & collisis inter se in agitatione aliquid disparatar, & arenolum per urinam ejicitur. Quod etiam aliquando contingit, ubi arena ad vesicam descendit, & non coaluit.

30. Quidam dicunt, quod potus in pulmonem devenit, ex hoc vero in reliquum corpus. Hi autem qui hæc dicunt, redarguuntur ex hoc, quod dicturus sum, quod videlicet pulmo cavus est, & in ipso fistula est. Quod si pulmo cavus non esset, & fistula non ipsi adhæreret, animalia vocem non ederent. Vocem enim edimus de pulmone, quia cavus est, & fistula ipsi adest. Vocem autem articulant labia & lingua. Verum de hoc exactius in peripneumonix tractatione egi. Cæterum hominibus quibus potus in pulmonem ferri videtur, adversabor, habetque res se hoc modo. Procedit potus in ventrem, a ventre autem in reliquum corpus expenditur. Oportet autem his quæ dicturus sum mentem adhibere. Sermonis argumenta, quod potus non procedit in pulmonem, sed in ventrem, hæc sunt. Si enim potus

procederet in pulmonem, quum pulmo expletus esset, homo non facile respiraret, neque loqui posset. Non enim esset, pulmone pleno existente, quod resonaret. Et hoc quidem unum argumentum est. Deinde, si potus in pulmonem procederet, cibi in nobis sicci existentes non similiter concoquerentur. Atque hæc duo argumenta existunt. Sed & medicamenta alvum subducentia, si in potu sumantur, extra ventrem procederent. Habet autem hæc res hoc modo.

31. Quæcunque medicamenta purgatoria sunt aut superne, aut inferne, aut etiam utrunque præstant, ea hæc faciunt. Omnia valde urunt: & fortia quidem ex ipsis, si partem aliquam teneram corporis contigerint, eam exulcerant. Mitiora vero turbulentum corporis motum faciunt, quamcunque tandem partem occuparint. Si vero aliquod ex his medicamentis in pulmonem perveniret, videtur mihi magnum aliquod malum inducturum esse. Pituita enim de capite descendens, eum in valde brevi tempore exulcerat. Tenuis enim & rara res est pulmo, & si exulceratus fuerit, non bene habebit homo ille, ob multas sane causas. At vero venter a medicamento non exulceratur. Nam res est valida ac robusta, nimirum velut pellis & corium. Et plerique sane ex Libyæ incolis pecorum pellibus pro vestibus utuntur, ventribus autem pro utriculis. Robusta enim res venter existit. Deinde, ubi a vino nigro homines repleti fuerint, nigra recrementa excernunt. Atque hæc omnia argumenta existunt.

32. Et ubi allia comederimus, aut aliud quoddam edulium olidum, urinam reddimus comesta odore referentem. Et hæc quidem omnia argumen-

ta sunt. Sed & hoc considerandum venit quod dicturus sum. Si quis cyceonem biberit, aut farinam coctam sorbuerit, aut aliud quid ejusmodi, & hoc ipsum in pulmonem pervenerit, certe arbitramur ipsum ne minimum quidem tempus vivere posse: Ubi enim modicum quiddam pituitæ in pulmonem pervenerit, aut in fistulam ipsius, multa ac foris tussis oboritur, ac convulsio. Si vero utique & vixerit homo qui cyceonem biberit, aut farinam coctam sorbuerit, ubi sane concocta fuerit sorbitio, videtur mihi multa & fortis caliditas corpori oboritura esse, multusque dolor, ut omnino moriatur homo hoc modo, si illa in pulmonem perveniant. Atque hæc jam argumenta septem sunt. Præterea quomodo lac infantes pueros nutrire posset, si ad pulmonem descenderet. Atque hoc mihi aliud adhuc argumentum est. Et hæc ne produxissem quidem ad sermonis mei confirmationem, nisi multi adeo homines essent, quibus potus in pulmonem procedere videtur: & necesse est ad opiniones fortiter inhærentes multa argumenta adducere, si quis velit auditorem a priore sententiâ abducere ac convertere ut suis verbis fidem habeat. Et propter hoc etiam potus in pulmonem non procedit, sed in ventrem: quia contigua & annexa est ipsi gula hominis semper hians, & in hanc procedit. Et simul pulmonis fistulæ velut hederæ folium incumbit, quare neque descendere permetteret in transglutendo, si in ipsum procederet. Atque hæc mihi de hoc relata sunt. Procedit namque potus in ventriculum, & ubi expletus est, splen de ipso fuscipit, & distribuit ad venas, & ad omentum, & in declive deorsum, & in scrotum, & ad crura, & ad pedes.

33. Et postquam morbus ex aqua multa obortus fuerit, procedit de ventriculo, & semper ad splenem venit de potu, ubi biberit homo. Contingit autem in hoc morbo, ut neque febricitet alias ex ventre, quam ubi homo sitiat, vesica autem & ventriculus non justo modo excolent, neque conveniente diata homo utatur. At splen subægotans a ventre de potu trahit. Morbus autem oboritur, & scrotum pellucidum fit, & claviculæ, & collum, & pectora attenuantur. Colliquantur enim ab hoc morbo, & humor ad ventriculum defluit, & infernæ partes aqua plenæ sunt: & venter cibum averfatur, & quandoque valde adstringitur: quandoque defluit. Nec vesica justo modo excolat, & plerumque horror alias atque alias per corpus discurrit, & quandoque febris corripit. Et quibusdam facies tumida fit, quibusdam non. Aliquibus etiam tibiarumpuntur, ubi morbus diuturnus factus fuerit, & aqua illinc effluit. Incidunt & vigilæ, & impotentia corporis, ac maxime lumborum. Et postquam edit aut bibit, etiam paulo amplius splen affligitur, & spiritum frequentem semper emittit. Atque hæc signa hydropis sunt. Est autem & circa ventriculum solum, sive febris corripuerit, sive non. Et venter magnus fit, & crura implentur aqua. Verum supernæ corporis partes attenuantur his qui ita affecti putantur. At signa omnia debiliora sunt, & simul in cruribus aqua non accedit, & dolor tanto minor existit. Cæterum circa ventriculum solum hydrops & aqua hac de causa fit. Etenim ubi acervatim aqua accessit, & via in principiis non pateat ad infernas partes, sed acervatim in venis concludatur, nimirum ut quæ respi-

respirationem non habeat, neque sursum, neque deorsum inniti potest: (haud aliter quam si quis magnum vas angustii osculi occludat, ac subito invertat, deinde sensim operculum de osculo detrahatur. Et si enim hoc fecerit, aqua non effluet foras, neque enim respirationem habet, sed a spiritu qui intus est, conclusa est. Nam spiritus qui intus est replet vas, & externo spiritui renititur, & excursus aquæ non datur præ spiritu vas implente, & simul aere incumbente. Si vero quis sensim vas inclinarit, aut fundum perforarit, spiritus de vase exibat: egresso autem spiritu, procedit etiam aqua foras. Sic sane in hydropo, siquidem perspiratio sursum, aut deorsum contingat, in principio morbi, transit ad crura hydrops, & ad pedes. Sin minus, isthic solum volutatur circa ventriculum; atque ita

quidem de his a me dictum est.

34. Fit autem & mulieribus hydrops in utero ipso, & signa sane in ventriculo, & in cruribus, & reliqua signa eadem habet. Et de hoc ipso a me dictum est in Morbis muliebribus. Atque hæc tres sunt species morborum ab hydropo.

Fiunt autem hi morbi omnes cito difficiles, & omnes cito augentur. Adhuc autem difficiliore sunt, si ex alio morbo corpus liquefactum, ad hunc devenerit. Siquidem igitur subito occupaverit morbus hominem, moritur, nempe alio morbo diutissime jam affligente. At ubi jam alvus valde fluida fuerit, citissime moritur, & sentiens, & loquens. Atque hæc a me relata sunt de hydropo, & unde oriatur, & quod hæc sint ipsius signa.

H I P P O C R A T I S

D E

A F F E C T I O N I B U S.

VIRUM prudentem ratione apud se inita, quod maximi pretii res est hominibus sanitas, nosse convenit, quomodo ex sua ipsius intelligentia, in morbis utilitatem capiat. Nosse autem convenit ea, quæ a medicis & dicuntur, & adhibentur corpori suo, eaque dijudicare posse. Atque hæc singula hæcenus nosse satis est, quatenus idiotæ contingere potest. Hæc vero noverit quis maxime, si harum rerum cognitione ac studio teneatur. Morbi omnes hominibus a bile ac pi-

tuia fiunt. Bilis autem & pituita morbos exhibent, quum in corpore nimium aut resiccantur, aut humectantur, aut incalescunt, aut frigescent: patiuntur autem hæc pituita & bilis, & a cibis, & a potibus, & a laboribus, & a vulneribus, & olfactu, & auditu, & visu, & coitu, & a calido, & a frigido. Patiuntur autem quum singula ex relatis, aut non in debito tempore corpori exhibentur, aut non consueta, aut plura & fortiora, aut pauciora & debiliora. Universi igitur morbi hominibus ex his fiunt. Oportet autem ad hæc idio-

idiotam nosse, quæ par est nosse idiotam. Quæ vero artifices nosse par est, ea etiam adhibere ac tractare. De his autem quæ dicuntur & fiunt, fieri potest ut idiota ex intelligentia quadam conjecturam faciat. Jam vero unde singula hæc nosse oportet, ego referam.

2. Si in caput dolores inciderint, hujus caput calefacere conducit: ita ut multa calida lavemus, & sternutatione facta, pituitam ac mucos subducamus. Et siquidem ex his a dolore liberetur, sufficiunt hæc. Si vero non liberetur, purgandum est caput a pituita. Victus autem sit sorbitio, & potus aqua. Vinum autem non exhibeatur, donec dolor sedetur. Quum enim calidum existens caput, vinum attraxerit, dolor fortior evadit. Dolores incidunt a pituita, quum in capite mota cumulata fuerit. Si vero alias, atque alias dolor & vertigo in caput inciderit, profunt quidem & hæc adhibita; prodest autem etiam, si sanguis a naribus fuerit detractus, aut a vena in fronte. Si vero diuturnus & fortis in capite fiat morbus, & purgato capite non decedat, hujus caput aut scarificare oportet, aut venas in circuitu inurere. Ex his enim solum sanum fore spes est. Ægrotos considerare oportet statim in constitutionis morborum principio, qua re opus habeant: & quales sint ut pharmaco purgentur, aut ut aliud quid, quodcumque tandem volueris exhibeas. Si vero omisso principio, ad finem jam vergente morbo exhibueris, in desperato jam corpore, forte quiddam præbere veritus, periculum est, ne magis delinquas, quam successum consequaris.

3. Si in aures inciderit dolor, conducit multa calida lavare, & auribus fomentum adhibere. Et siquidem ad hæc cesserit pituita de capite attenua-

ta, & dolor cessaverit, sufficiunt hæc. Sin minus, optimum omnium pharmacum fuerit, quod in potu exhibitum, sursum pituitam purgat. Aut purgandum est caput medicamento, quo capitis pituita purgatur. Fit autem & hic dolor, quum intrinsecus ad aures pituita ex capite allapsa fuerit.

4. Si vero fauces inflammatae fuerint, gargarismis uti oportet. Fit autem & hoc a pituita. Si vero gingivæ, aut aliquid sub lingua inflammatum fuerit, his quæ commendantur utendum est. A pituita autem & hæc fiunt. Si vero uva dependerit & suffocarit, (quidam hoc gurgulionem vocant) statim gargarismis utendum est, præparatis velut scriptum est in Medicamentis. Si vero ex his gracilis non fiat, retro raso capiti cucurbitæ duæ adhibeantur, & sanguinis plurimum detrahatur, & pituitæ fluxus retro revellatur. Si vero neque ex his detumescat, scalpello incidito, & aquam educito. Sectio autem facienda est: ubi summum subrubicundum factum fuerit. Nam si tale factum sectum non fuerit, inflammatur, & aliquando derepente strangulat. Fit autem & hoc a pituita, ubi ex calefacto capite acervarim defluxerit.

5. Cæterum quod ad dentium dolores attinet, si corrosus fuerit dens, & movetur, eximatur. Si vero non corrosus est, neque movetur, dolorem autem exhibet, per unctionem resiccatur. Profunt etiam quæ commanducantur. Dolores autem fiunt, quum pituita sub radices dentium subierit. Exeduntur autem & corroduntur, partim a pituita, partim a cibis, si natura debiles fuerint, & cavitatem habuerint, & male in gingivis fixi fuerint.

6. Si in narē Polypus nascatur (quæ res ex naso in obliquum per respiratio-

nem

nem diffatur, ac intumescit.) eximitur laqueo ex naso ad os distractus. Aliqui etiam pharmacis erodunt. Nasceitur autem a pituita. Atque hi quidem sunt morbi, qui a capite oriuntur, exceptis oculorum morbis, de quibus privatim agemus.

7. At vero de morbis circa ventrem, hæc considerare oportet. Pleuritis, peripneumonia, febris ardens, phrenitis, hi morbi acuti vocantur, & fiunt maxime quidem ac fortissimi hyeme: fiunt etiam æstate, verum minus, & molliores. Quod si forte in tales incideris, hæc sane faciens & consulens, maxime successum senseris.

8. Pleuritis. In pleuritide febris detinet, & lateris dolor, & erecta ceruice spiratio, & tussis, & sputum ab initio quidem subbiliosum sputum. Postquam autem quinta aut sexta dies advenerit, etiam subpurulentum. Huic ad lateris quidem dolorem dandum est, quod pituitam & bilem a latere deducat. Sic enim dolor lenissimus fuerit. Alvus autem curanda est per clysterem subducentem ac frigefacientem. Hoc enim universo morbo commodissimum erit. Exhibendus est etiam potus & sorbitio. Et potiones dandæ sunt acidiores, quo sputum de latere repurgetur. Quum autem pus purgari inceperit, latus calefacere conducit, & forinsecus maturare ea, quæ circa latus sunt: prius autem hoc facere non expedit. Resiccatur enim. Fit autem hic morbus maxime ex potu, quum quis humecto corpore, aut ebrius, aut sobrius, friguerit. Fit etiam aliter. Judicatur autem morbus brevissimus septima die, longissimus decima quarta. Et siquidem in hac, per sputum rejectum ac purgatum fuerit pus a latere, sanus fit. Si vero per sputum non fuerit pus re-

jectum, pectore suppuratus efficitur, & morbus longus erit. Porro judicari in morbis est, quum morbi augeantur, aut marcescant, aut in alium morbum transeunt, aut desinunt.

9. Peripneumonia. In peripneumonia febris detinet, & tussis, & exscreat primum quidem pituitam crassam ac puram: sexta vero & septima subbiliosam & sublividam: octava autem & nona subpurulentam. Huic, siquidem dolor adest aut dorsi, aut laterum, dandum est medicamentum, quod in pleuritide ad lateris dolorem, in Medicamentario libro scriptum est. Per potus autem, & sorbitiones, & ventris subductionem ac frigefactionem eadem curatio adhibeatur quæ in pleuritide. Quo vero sputum & pus ex pulmone repurgetur, danda sunt pharmaca in potu, quibus pulmo humectatur, & pus sursum purgatur. Fit autem hic morbus, quum pituita acervatim ex capite ad pulmonem fluxerit. Aliquando etiam ex pleuritide in peripneumoniam & febrem ardentem transitus fit. Judicatur autem brevissimus quidem in diebus quatuordecim, longissimus vero in duobus de viginti. Pauci vero hunc morbum effugiunt. Fiunt etiam pectore suppurati ex hoc morbo, si non in judicatoriis diebus pulmo fuerit purgatus.

10. Phrenitis ubi apprehenderit, febris primum debilis detinet, & dolor circa præcordia, magis autem dextra, ad hepar. Quum autem quarta aut quinta advenerit, & febris fortior fit, & dolores augeantur, & color subbiliosus efficitur, & mens percellitur. Huic ad dolorem quidem danda sunt quæ in pleuritide, & repot faciendus ubi dolor hæret. Sed & alvus curanda, & reliqua similiter facienda sunt, excepto
• potu.

potu. Potu vero utendum est quocunque alio volueris, præter vinum. Aut acetum & mel ac aquam dato. Vinum autem non convenit mente motis, neque in hoc morbo, neque in quibusvis aliis. Conducit autem in hoc morbo etiam caput multa calida lavare. Molli to enim corpore, sudor quoque magis sequitur, & alvus, & urina secedit. Et æger ipse seipso temperatior evadit. Fit hic morbus a bile, quum mota visceribus ac septo transverso infederit. Judicatur autem morbus, brevissimus septima die: longissimus, undecima. Effugiunt & hunc pauci, transiitque etiam ipse in peripneumoniam, & si transierit, pauci effugiunt.

11. Febris ardens, five causos, quum habuerit, febris detinet, & sitis fortis, & lingua aspera ac nigra fit, a spiritus sane caliditate. Et color subbiliosus fit, & sputa biliosa. Et æger extrinsecus quidem frigidus fit, intrinsecus vero valde calidus. Huic conducit frigefaciencia adhibere, & ad alvum, & forinsecus ad corpus, cavendo ne inhorrescat: potiones quoque ac sorbitiones dandæ sunt frequentes, & paulatim quam frigidissimæ. Venter autem curetur: & siquidem non subeant quæ insunt, infusa frigidissima per clysterem immittantur, aut quotidie, aut alternis. Hic autem morbus fit a bile, quum mota intra corpus firmata fuerit. Solet etiam in peripneumoniam transire. Judicatur autem brevissimus quidem nona aut decima die: longissimus autem, decimaquarta. Et siquidem transierit in peripneumoniam, pauci effugiunt. Si vero non transierit, multi effugiunt. Atque hi quidem morbi acuti vocantur, & oportet hos sic curare.

12. Quæcunque vero aliæ febres hye-

Tom. II.

me fiunt, five ex vino, five ex lassitudine, five ex aliqua alia re, eas observare oportet. Transiunt enim aliquando in morbos acutos. Transitiõ vero ipsarum talis est. Quum commotis duobus humoribus, pituita & bile, non conducentia corpori exhibentur, ipsi inter seipsos coacti, pituita videlicet ac bilis, corpori ubicunque tandem contigerit, allabuntur. Et fit pleuritis, aut phrenitis, aut peripneumonia. Observare igitur ac vitare oportet febres in hyeme. Sit autem observatio, & tutela ab ipsis, quies, & gracilitas, & ventris evacuatio. In sorbitionibus autem & potionibus degendum est, donec febris imminuta fuerit. Ex morbis ferme maxime acuti & occidunt, & laboriosissimi sunt, & opus est ad ipsos plurima tutela, & exactissima curatione. Et a curante nullum malum accedere oportet (sufficiunt enim quæ ab ipsis morbis adsunt) verum ut boni quid præstet, pro viribus conetur. Et siquidem recte curante medico, a magnitudine morbi superetur æger, non hæc culpa medici est. Si vero non recte curante, neque cognoscente, a morbo superetur, medici culpa est.

13. Æstate porro hæc fiunt: febris detinet fortis, & sitis, & vomunt aliqui bilem, aliquibus vero etiam inferne secedit. His in potu dandum est, & ad sorbendum, quodcunque tandem tibi idoneum esse visum fuerit. Si vero bilis aut pituita ad cor confederit, aqua frigida, aut aqua mulsæ pota, vomant. Si vero venter non secesserit, clystere utendum est, aut subditiâ glande. Morbus autem fit a bile. Liberantur autem maxime septima die, aut nona. Si vero febre detinente non purgentur, neque deorsum, neque sur-

K

sum,

sum, dolor autem affuerit per totum corpus, tertia aut quarta die, pharmaco levi aut potione, deorsum purgato: facito autem sorbitionem ex milio, aut farina: & iisdem potionibus curato. Patiuntur autem & hæc a bile.

14. Si vero externæ partes non valde fervidæ fuerint, verum internæ, & lingua aspera ac nigra fit, (& pedes ac manus summæ frigidæ sunt,) huic pharmacum ne dederis: curato autem frigefacientia adhibendo, & ad alvum, & ad reliquum corpus. Vocatur autem hæc febris æstuosa. Judicatur maxime undecima die, & decima-quarta. Si vero febrilis calor apprehenderit ac dimiserit, gravitas autem corporis ipsum detinuerit: hunc, donec quidem calor tenuerit, sorbitionibus ac potionibus curato: quum autem non detinuerit, etiam cibos dato. Purgato autem quam celerrime pharmaco, sive sursum, sive deorsum opus habere tibi visum fuerit. Si vero febris quidem non tenuerit, os vero amarum habuerit, & corpus gravetur, & cibum aversetur, pharmacum dandum est. Patitur autem hæc a bile, quum in venas ac articulos incubuerit & firmata fuerit.

15. Quicumque vero alii dolores in æstate circa ventrem fiunt, siquidem ad præcordia & cor tenderint, aquam mulsam aquosam facito, & aceti tribus heminis affasis, tepidam bibendam dato: & ubi modico tempore ipsam retinuerit, & igne ac vestibis concaléfactus fuerit, vomat. Si vero a vomitu rursus accesserint ac suffocaverint, rursus vomitum faciat. Aut ipsum multa calida lotum, per clysterem subluet: & tepefactoria adhibe, si affuerit dolor. Patiuntur autem hæc maxime a pituita, quum commota ad cor allapsa

fuerit. Danda sunt etiam his, qui talibus doloribus vexantur, pharmaca quæ descripta sunt ad ejusmodi morbum in Medicamentario libro. Si vero transierit dolor alias ad alium ventris locum, & febre caruerit, multa calida lavetur, & doloris gratia bibenda dentur, quæ in pleuricide sunt descripta, aut alia prout tibi visum fuerit. Si vero a dolore non liberetur, per pharmacum deorsum subpurgetur. A cibis autem abstineat, quousque dolor affuerit. Tales autem dolores, qui sic erant, a bile fiunt.

16. Quicumque vero dolores infra umbilicum fiunt, in his molli infuso per clysterem immisso sublueto. Si vero non sedentur, pharmacum deorsum purgans dato. Quicumque vero dolores derepente in corpore fiunt citra febrem, in his lavare multa calida conducit, & tepefacere. Nam pituita & bilis compacta quidem, fortia sunt, & pravalent in quacunque corporis parte constiterint, & laborem ac dolorem fortem exhibent. Diffusa vero debilliora sunt, quacunque corporis parte manifesta fuerint.

17. At vero morbi qui in æstate fiunt, sic fieri solent. Quum corpus a sole fuerit calefactum, humectatur: humectatum autem ægrotat, aut totum, aut ea parte, in quam pituita & bilis incubuerint. Siquidem igitur quis ipsos incipientes curet, neque longi fiunt, neque periculosi. Si vero non curet, aut male curet, & longiores fiunt, & sæpe quoque occidunt. Sed & tertianæ, & quartanæ febres ex talibus fieri solent. Hæc morborum constitutio maxime quidem æstate fit, aliis quoque etiam hyeme.

18. Tertianæ febris quum apprehenderit, siquidem videbitur tibi non pur-

agrus

gatus esse, quarta die pharmacum dato. Si vero pharmaco non videbitur opus habere, medicamenta in potu exhibeto, quibus febris aut transmutetur, aut deficiat. Exhibeto autem velut scriptum est in Medicamentis. Et in apprehensione quidem, sorbitione & potu nutrito. Interposito vero tempore, cibis per alvum secedentibus. Apprehendit autem plerumque non ita sæpe. Si vero non curetur, in quartanam transire solet, & diuturna fieri.

19. Si vero quartana apprehenderit, siquidem impurgatus fuerit, primum caput purgato, & interpositis tribus aut quatuor diebus, pharmacum sursum versus purgans dato in ipsa apprehensione. Et interpositis diebus, rursus aliud deorsum purgans dato in ipsa apprehensione. Si vero ex his non sedetur, rursus interpositis diebus, multa calida lavato, & pharmaca quæ scripta sunt dato. Potibus autem & sorbitionibus, & reliqua diætâ utendum est, velut in tertiana. Apprehendit autem hæc febris plurimos multo tempore, alios vero paucos. Et fit tum tertiana, tum quartana, a bile & pituita. Cur autem tertiana & quartana, alibi a me scriptum est. Vim porro habent medicamenta in his febribus, ut potis his corpus in loco sit, in consueta caliditate ac frigiditate, & neque præter naturam calefiat, neque frigeat. Danda sunt autem velut scriptum est in Medicamentario libro.

20. Pituita alba quum tenuerit, corpus totum intumescit albo tumore: & in eadem die alia parte melius sibi videtur habere, alia deterius. Et tumor alias in alia corporis parte major & minor fit. Huic pharmaca danda sunt deorsum purgantia, a quibus aqua, aut pituita purgatur. Victus autem ratio

constituenda est in cibis & potibus, ac laboribus, a quibus siccissimus ac gracillimus evadat. Morbus autem hic fit a pituita, quum quis ex febribus diuturnis pituitosus existens, impurgatus manserit, & pituita ad carnes ipsius conversa fuerit. Et nihil quidem albidior est hæc pituita quam alia, verum corporis color albidior apparet. Sanguis enim a pituitæ copia aquosior fit, & non inest similiter in ipso bonus color. Quapropter albidiores apparent: & vocatur hic morbus pituita alba. Siquidem igitur curatus fuerit inchoante morbo, sanus fiet. Sin minus, in hydropem transit morbus, & hominem corrumpit.

21. Quicumque splenem habent magnum, qui quidem fuerint biliosi, hi mali coloris fiunt, malis ulceribus scætant, & ex ore grave olent, & tenues evadunt; & splen durus est, & semper consimili magnitudine, & cibi non secedunt. Qui vero pituitosi sunt, hæc & minus patiuntur, & splen alias major, alias minor efficitur. His conducit, siquidem impurgati fuerint & caput, & reliquum corpus purgare. Si vero purgatione non egeant, victus ratio constituenda est, ita ut pituitosis corpus rescicemus ac attenuemus, cibis & potibus, & vomitibus, & exercitiis plurimis, & deambulationibus. Et in vere sursum per veratrum purgentur. Biliosis autem conducit, ut per victum humectantem, alvum & vesicam subducamus, & ut de vena splenitide frequenter sanguinem mittant: & medicamentis urinam cientibus utantur, quæ splenem mollire scripta sunt, & ut pro anni tempore bilem purgent. Quidam vero splenici a pharmacorum potu nihil utilitatis sentiunt, neque a reliqua curatione, quicquam gracilior

splen ipsorum evadit, sed quæ adhibentur a magnitudine morbi superantur: progressu vero temporis, aliquibus in hydropem morbus degenerat, & corrumpuntur. Aliquibus autem splen suppuratur, & ulsi sani fiunt. Cum quibusdam vero consenescit, durus & magnus existens. Morbus autem fit, quum ex febribus & mala curatione, bilis aut pituita, aut ambo in splenem incubuerint. Et diuturna quidem est affectio, non autem lethalis. Ex pharmacis quæ splenis gratia exhibentur, alia per vesicam purgant, & ipsum molliorem faciunt. Alia vero purgant quidem, verum neque per vesicam quicquam, quod manifestius fiat, neque usquam alia parte. Splenem tamen molliunt.

22. Volvulus quum apprehenderit, venter durus fit, & nihil secernit, & dolor inferne omnem alvum tenet, & febris, & sitis. Aliquando vero præ dolore æger etiam bilem vomit. Hunc humectare oportet, & intrinsecus, & extrinsecus: & multa calida lavare. Et bibenda dare quæ alvum movent, & urinam subducunt. Et clysterem adhibere, si admittat. Si vero non admiserit clysterem, fistulam ad utriculi extremitatem alligato, & insufflando multum flatum immittito. Et ubi intestinum & venter elevata fuerint a flatu, exempta fistula, statim infusum per clysterem immittito. Et si susceperit, secessum emittet, & sanus evadet. Si vero non sic susceperit infusum, moritur maxime septima die. Talis autem morbus fit, quum stercore acervatim combusto in intestino, pituita circa hoc colligitur. Et intestinum intumescit, utpote his acervatim induratis: & neque pharmaca quæ superne bibuntur suscipit, sed revomit:

neque infusa inferne adhibita admittit. Est autem morbus acutus & periculosus.

23. Aqua inter cutem fit plerumque, quum quis ex longo morbo, impurgatus multo tempore manet. Corruptuntur enim carnes, & liquantur, & fit aqua. Fit etiam hydrops a splene, quum ægrotaverit: & ab hepate, & a pituita alba, & a dysenteria, ac lienteria. Et siquidem expurgatione non facta fiat hydrops, venter aqua impletur: pedes autem & suræ attolluntur: humeri vero & claviculæ, & pectora, & femora liquefiunt. Hunc si a principio acceperis, priusquam aqua superexcreseat, pharmaca bibenda dato, a quibus aqua aut pituita purgatur. Bilem vero ne moveto. Cibus autem & potus, & labores ac deambulationes constituito, a quibus gracilis ac siccus evadat, & carnes quam robustissimæ fiant. Morbus autem est lethalis, cum alias, tum si venter aqua repletus fuerit. Quum vero a splene, aut hepate, aut pituita alba, aut dysenteria in hydropem transitus fit, conducit quidem per eadem curare, effugiunt autem non valde. Nam in morbis quum alter alteri succedit, plerumque occidit. Quum enim corpori a præsentī morbo debilitato, alius morbus accesserit, præ imbecillitate perit, priusquam alter morbus, qui posterior accessit, desinat. Aqua porro sic fit. Quum carnes a pituita, & tempore, & morbo, & non purgata immunditia, & mala curatione, ac febribus corruptæ fuerint, liquefcunt & fiunt aqua. Et venter quidem non distribuit aquam in seipsum, verum in circuitu circa ipsum consistit. Siquidem igitur a pharmacis, & alia victus ratione, æger utilitatem percipiat, & venter ipsius evacuatur, bene est. Sin minus, sectione facta, aquam emittito.

to. Secatur autem vel juxta umbilicum, vel retro juxta lumbos. Effugiunt autem & hinc pauci.

24. Dysenteria quum habuerit, dolor adest per totum ventrem, & tormen, & egerit bilem ac pituitam, & sanguinem combustum. Hujus ubi purgaveris caput, pharmaco in potu exhibito, quod sursum pituitam purgat, & alvum lacte cocto elueris, reliquum corpus curato: & siquidem febre caruerit, pinguibus & dulcibus ac liquidis semper ea quæ insunt ex alvo subducito. Et multa calida partes subambilico lavato, si dolor affuerit. Potus autem & forbitiones ac cibos exhibeto, velut scriptum est in Medicamentario libro. Morbus hic fit, ubi bilis & pituita in venas ac alvum incubuerint: ægrotat quidem sanguis, & corruptus secedit: ægrotat autem & intestinum, & raditur ac exulceratur. Fit autem hic morbus, & longus, & laboriosus ac lethalis. Et siquidem robusto adhuc corpore curetur, spes est fugæ. Si vero colliquato jam, & ventre omnino exulcerato, nulla vitæ spes superest.

25. Lienteria. In lienteria, hoc est, intestinum lævitate, cibi secedunt non putrefacti, liquidi: dolor autem non adest, & corpus attenuatur. Hunc per eadem curato, velut a dysenteria detentos. Morbus autem fit, quum ex capite & superiore ventre, pituitæ defluxus fit in ventrem inferiorem. Quod ubi contingit, cibi ab ipso frigesunt ac humescantur. Et secessus ipsorum non putrefactorum velox contingit. Et corpus liquefcit, dum simul cibi per multum tempus in ventre non coquantur, & simul a ventre calido, præter naturam calefcit.

26. Profluvium ventris longum quum

detinuerit, secedunt primum quidem liquida, quæ sunt ingesta: postea pituita. Et probe quidem edit, verum a multo secessu debilis ac tenuis fit. Hunc sursum versus rescicato, veratro in potu dato, & capite a pituita purgato. Ventrem quoque lacte cocto eluiro. Deinde reliqua cibus ac potibus curato, a quibus venter & totum corpus rescicetur. Morbus autem ab iisdem fit, a quibus etiam intestinum lævitas. Hi morbi, dysenteria inquam, & lienteria, ac diarrhœa sive profluvium ventris, consimiles sunt. Et oportet ipsos sic sanare, ita ut defluxum a capite, & superiore ventre intercipias, aut avertas. Morbi enim natura hinc est. Et nemo sententiam tuam reprehendet. Ferme autem & reliquos morbos sic considerare oportet, unde unicuique natura fit. Et si sic consideraveris ac deprehenderis principium morborum, minime aberraveris.

27. Tenesmus ubi apprehenderit, secedit sanguis ac mucus, & dolor fit in ventre inferiore, maxime ubi ad secessum devenerit. Huic conducit ventrem humescere, & pinguefacere, ac resecare: & quæ insunt subducere, & calida lavare, excepto capite. Solet autem hic morbus plures cibos expetere. Tormina enim evacuato ventre a sanguine ac muco pertranscuntibus, & ad intestinum allabentibus, fiunt. Quum autem insunt cibi, minorem mordacitatem intestino inferunt. Et fit quidem ex iisdem a quibus & dysenteria, verum debilius, & brevis, & non lethalis.

28. Quum ex vino aut a convivio, bilis superne ac inferne fluxus, aut diarrhœa corripuerit, diarrhœa quidem conducit jejuna: & si sitim habeat, vinum dulce dare, aut uvarum expressarum

farum dulcium retrimenta. Ad vesp-
eram vero danda sunt, quæ etiam his
qui a pharmaco purgati sunt dantur.
Si vero non cesset, velis autem seda-
re, vomitum a cibo, aut lenticulæ de-
cocto facito, & confestim sursum revel-
litur infernus secessus: & si sicco len-
tium aut cicerum infuso elueris, etiam
sic sane sedabitur. At vero bilis fluxui
conducit, si dolor adsit, dare quæ in
Pharmacis scripta sunt sedantia dolorem.
Venter autem curetur, tum superior,
tum inferior, per portiones humectan-
tes, & per balnea calida corpus mol-
lientia, capite excepto: & sic tum vo-
mitus proclivior fit: & si liquor ali-
quis ingressus fuerit, ea quæ adversan-
tur, sursum revomuntur: tum infernus
secessus magis prodit. Si vero evacua-
veris, violenter vomuntur, & violenti-
us secedunt. Ad vesp-eram vero da-
to & huic ea quæ dari solent ei qui
pharmacum bibit. Fiunt autem & hi
dolores qui ex potationibus aut ex
convivio oriuntur, quum cibi & po-
tus & plus solito in ventrem ingressi
fuerint, & quæ extrinsecus corpus su-
percalefacere solent, bilem ac pituitam
moverint.

29. Urinæ stillicidii modi quidem
multi & omnigeni sunt. Conducit au-
tem forinsecus quidem corpus balneis
calidis mollire, intrinsecus vero hume-
tare: alvum quidem per cibos, a qui-
bus fluida fiat: vesicam vero per po-
tus, a quibus urina quam plurimum
diffunditur. Danda sunt & urinam cien-
tia medicamenta, quæ scripta sunt in
Medicamentario libro, sedantia dolorem.
Morbus autem fit a pituita. Et quum
quidem vesica siccata fuerit, aut per-
frigerata, aut evacuata, dolorem exhi-
bet. Quum vero humida est, & ple-
na, aut etiam diffusa, minus. Fit au-

tem senioribus diuturnior hic morbus:
junioribus autem brevior: neutris ve-
ro lethalis.

30. Coxendicum morbus quum fit,
dolor corripit coxæ juncturam, & sum-
mas nates, ac coxendicem. Tandem ve-
ro etiam per totum crus dolor vaga-
tur. Huic confert quum dolor tenuerit,
mollire in quacunque tandem cru-
ris parte dolor hæserit, per balnea, &
tepefactoria ac fomenta, & alvum sub-
ducere. Ubi vero quieverit dolor, phar-
macum dandum est infra purgans. Et
postea bibat lac asininum coctum. Do-
loris autem gratia dentur quæ scripta
sunt in Medicamentis. Morbus hic fit,
quum bilis & pituita in sanguisquam
venam incubuerint: aut ex alio morbo,
aut aliter, quantumcunque sanguinis a
pituita & bile compactum ægrotarit.
Hic enim per crus vagatur per sangui-
fluam venam: & ubicunque constitit,
ibi etiam dolor manifestus fit maxime,
molestus quidem, sed non lethalis. Si
vero in unum aliquem locum incubue-
rit dolor, & constitit, & medicamen-
tis non fuerit exactus, urito quocun-
que loco fuerit dolor. Uruto autem li-
no crudo.

31. Articularis morbus quum tenuerit,
corripit calor & dolor corporis ar-
ticulos. Corripit autem acutus, & in
alium atque alium articulum dolores
incumbunt, tum acutiores, tum mol-
liores. Huic conducit adhibere qua-
te dolor hæret, frigefactoria. Et quæ
insunt ex alvo subducere, per clyste-
res, aut glandem subditam. Ad for-
bendum vero & bibendum dato quod-
cunque tibi conducibile visum fuerit.
Quum vero dolor intus fuerit, phar-
macum infra purgans bibendum dato,
& post hoc serum coctum, & asini-
num lac. Hic morbus a bile fit & pi-
tuita.

tuita, quum commota in articulos incubuerint. Et brevis quidem fit & acutus, non autem lethalis. Solet autem junioribus magis quam senioribus contingere.

32. Podagra violentior est omnibus ejusmodi circa articulos morbis, diuturnissimus ac ægre cedens morbus. Et est quidem hic morbus sanguinis in venulis a bile ac pituita corrupti. Quanto autem in tenuioribus fuerit venulis, & in plurima corporis necessitate constitutis, & in nervis, & ossibus multis ac densis: tanto sane durabilior est morbus, & qui ægerrime depelli possit. Conducunt autem & huic eadem quæ morbo articulari. Et longus quidem est & hic morbus ac molestus, sed non lethalis. Si vero in digitis dolor relinquatur, venas paululum supra articuli in digito nodum inurito. Uri-
to autem cum lino crudo.

33. Morbum autem regium sic curare oportet. Extrinsecus quidem corpus molliendum est balneis calidis: alvus vero & vesica humectanda, & urinam cientia danda, quæ sunt præscripta. Si vero fortis fuerit, purgato capite, pharmacum quoddam potandum dato, quod bilem deorsum purgat. Postea vero urinam cientibus utendum est. Morbus autem fit, quum bilis commota sub cutem vertitur. Quod si hæc noverit vir idiota, non similiter incurabiles morbos inciderit. Solent enim morbi ex parvis occasionibus magni ac diuturni fieri. Et quicumque cibi, aut potus, aut sorbitiones congrue ac consequenter se habent, & quæcunque pharmaca doloris gratia, ea omnia sine periculo semper exhibentur, si juxta præscriptum exhibueris. Quæcunque vero pharmaca purgant bilem aut pituitam, in his pericula fiunt, & culpæ

medentibus imputantur. Quam maxime igitur ea vitare oportet. Atque hi quidem sunt morbi, qui circa ventrem fiunt: exceptis pectore suppuratis, & tabidis, & muliebribus morbis. Hi enim seorsim describentur.

34. Tubercula quæ enascuntur, omnia a pituita aut sanguine nascuntur, quum sane a vulnere, aut casu fuerint collecta. Conducit autem horum aliqua vero cataplasmatibus integere, & per pharmaca in potu data diffundere. Aliqua vero impositis cataplasmatibus maturare; & diffundunt quidem cataplasmata, quæ quum calida sint humectant, & non in seipsa trahunt. Maturant autem, quæ calefacientia contrahunt. Quum vero aliquod sectum fuerit, aut sua sponte ruptum, pharmaco humorem repurgare convenit: ubi autem pus effluere desiverit, velut ulcus sanare.

35. Lepra, & pruritus, & scabies, & impetigines, & vitiligo, & alopecia, a pituita fiunt. Sunt autem talia turpitudine magis quam morbi. Favus, & strumæ, & pani, & furunculi, & carbunculus, a pituita fiunt. Quo vero hæc depurges, pharmacis sic utendum est. Quicumque biliosi sunt, his dato ea, a quibus bilis purgatur: pituitosis vero ea, a quibus pituita: atrabiliaris autem ea, a quibus atra bilis: hydropicis ea, per quæ aqua. Quæcunque vero pharmaca in potu dantur, & non purgant neque bilem, neque pituitam, ea quum in corpus ingressa fuerint, vim exhibere oportet aut frigefacientia, aut calefacientia, aut siccantia, aut humectantia, aut contrahentia, aut diffundentia. Quæ vero somnum faciunt, ea quietem sanguini exhibere oportet.

36. Quum ad ægrotum deveneris, interrogare oportet, quæ patitur, & ex qua causa, & quot jam diebus; & an

venter secedat, & quo victu utitur. Et primum considerare, an morbus a bile aut pituita factus sit, aut utrisque. Et hoc probe nosse convenit, quod necesse est, ut ab altero horum, aut utrisque fiat. Deinde utrum siccitate aut humiditate opus habeat: aut aliquæ quidem partes corporis siccitate, aliquæ vero humiditate. Postea an morbum sursum purgare oportet, aut deorsum, sive per vesicam. Et an augefcit morbus, aut marcescit, & an solvitur, aut in alium tranfit.

37. Vulneratos fame affligito, & ex alvo quæ infunt subducito, aut per clysterem, aut pharmaco infra purgante exhibito: & in potu dato aquam, aut acetum: aut sorbitiones præbeto. Inflammata cataplasmatas frigefacito. Talia vero cataplasmata sint, aut betæ coctæ in aqua, aut apium, aut oleæ folia, aut fici folia, aut rubi, aut quercus, aut mali punicæ. Atque his coctis utendum est. Crudis vero rhamni foliis, aut urticis, aut salviæ, aut tithymali, aut pulegium viride, aut porrum, aut apium, aut coriandrum, aut isatidis folia impone. Si vero nihil horum habueris, neque ullum aliud cataplasma, polentam aqua aut vino subactam imponito. Tanto autem tempore hæc cataplasmata profunt, quanto frigidiora fuerint quam ulcus. Quum vero fuerint calidiora, aut similiter calida, nocent. Pingua ad inflammata non conducunt, neque ad ea quæ non sunt purgata, neque ad putrescentia. Sed ad inflammata conferunt frigida. Et ad impurgata ac putrescentia, acria faciunt, & quæ mordacitatem aliquam inducentia purgant. Ubi vero carnem producere voles, pingua & calida magis conducunt. Ab his enim caro pululat.

38. Quibuscunque cibis aut potibus homines sani in victu utuntur, ex his oportet præsentibus uti ad ægros, ita ut præpares calidos & frigidos, & humidos & siccos. Ex frigidis quidem calidos, & calidos ex non calidis: & siccos ex non siccis, & reliquos juxta eundem modum. Neque vero de præsentibus desperare oportet, tanquam nihil possint, & absentes querere, qui nullam utilitatem ægro afferant. Comperies autem, si recte consideraveris, extra hos, paucos quibus ad ægrum utaris. Sorbitiones autem in morbis omnibus dato, aut ptisanam, aut milium, aut farinam, aut alicam. Et quæcunque ex his dederis ad secessum, tenuia dato, & magis percocta, & dulciora potius quam falsiora aut calidiora. Quæ vero ad robur aut refocillationem, crassiora, pinguiora, & moderate cocta. Potibus autem utendum est, siquidem alvum & vesicam subducere velis, vino dulci aut aqua mulla: si vero adstringere, austero, albo, tenui: si corroborare, austero, nigro. Qui vinum bibunt citra affectionem erga ipsum, his dandi sunt potus qui præparantur, & in Medicamentario libro scripti habentur.

39. His qui medicamentum biberunt, post purgationem detur, febrientibus quidem, aut lenticula, aut milium tenue, aut ptisanæ succus. Danda est autem ptisana & milium, velut quæ levis sint: alica vero velut omnium robustissima: & farina velut his robustior. Lenticula autem odorata præparatur, & modica secundo loco detur, ut quæ levis sit sorbitio, & stomacho grata sursum versus. Ammisceatur autem aut sal, aut mel, & cuminum, & oleum. Ad lenticulam vero ammisceatur pulegii herba, & parum aceti.

Non

Non febrientibus autem, panis puri medullam in jusculum interito, aut mazam & frustum piscis dato, aut oviculæ tenerriam carnem, aut volucris aut catuli coctam. Febrientibus autem etiam betam dato, aut cucurbitam, aut blitum. Et post cibum bibant vinum vinosum, vetus, album quam aquosissimum. Quibus lavari non conducit, ungantur vino & oleo calido, & alternis exergeantur.

40. Quum alvum debilis, a cibis humectare volueris, mazam dato & obsonia: & marinorum quidem piscium frustra cocta cum intrito, carnes autem oviculæ tenerriam, aut hœdi, aut catuli, aut volucris coctas. Et betam aut blitum, aut rumicem, aut cucurbitam, si tempus tulerit. Ex oleribus vero apium, & anethum ac ocimum: & vinum mellei coloris, vetus, album item ac aquosum. Quum vero ficcare volueris corpus, panem dato, & obsonia assa, & sicca, & hæc omnia calidiora: & carnum partes carnosas: pisces petrosos: olera, rutam, aut thymum, aut origanum. Vinum vero nigrum austerum. Præparentur autem obsonia cum sale & cumino. Aliis vero condimentis parcissime utendum est.

41. Quum autem ex morbo refocillare volueris, alia quidem eadem dato, quæ exhibes quum ventrem humectas. Verum pro latentibus carnes fortiores, & pro catulinis, volucrum ac leporinas: & ex his aliquas assatas, tum de carnibus, tum de piscibus, & quam optime præparatas. Quibuscunque morbis siccitas conducit, his semel in die cibum exhibere expedit, & cibos ac potus pauciores dare, quam ut repleantur, & hos laboribus ac deambulatione perficere, & quam minimum dormire. Quibuscunque vero humidi-

tas conducit, his expedit inediam non ferre, & cibi ac potus non indigos esse, neque laborare, & dormire quantum voluerint.

42. Quoscunque cibos, aut obsonia, aut potus ægroti concupiscant, exhibeto, si non corpori damnum inde accessurum est. Quum aut cibos, aut potus augere inceperis aut detrachere, paulatim & additiones, & detractiones facere oportet. Quicunque cibos sufficientes perficere possint, his sorbitiones ne dederis: excludunt enim cibum; qui vero non possunt, his dato. Si vero quid dare volueris refectiois gratia, alicam dato, & prisanam triticeam. Hæ enim sorbitiones sunt fortiores. Dentur autem post coctam.

43. Pharmaca quæ potantur, & quæ ad vulnera adhibentur, discere oportet: omnibus enim hoc expositum ac proclive est. Non enim ex intelligentia homines hæc reperiunt, sed potius ex fortuna: neque artifices magis quam idiotæ. Quæcunque vero in arte medica, intelligentia discuntur & reperiuntur, aut de cibis, aut de medicamentis; ea ab his, qui dignoscere possunt quæ in arte sunt, discere oportet, si quid discere velis.

44. Post sorbitiones cibum debilibus dato, & vinum vinosum insuper bibendum. Ante cibos vero & potus aut sorbitiones, & postea, & cibum & potum, quicunque tandem tibi videbitur, debilibus exhibeto, ita ut & corpus & animam inspicias. Sic enim maxime profueris. Quam facultatem singuli cibi habeant, conjectare oportet, ex his qui vim manifestam faciunt. Quicunque flatum, aut morsum, aut repletionem, aut ructum faciunt, aut tormen, aut secedunt, aut non secedunt: hi manifesti sunt quod

hæc operantur: & ex his etiam alios considerare oportet. Habent enim singula edulia, & quo profunt, & quo lædunt. Verum alia manifestissime operantur quæ operantur, alia vero obscurius. Cibi & obsonia præparentur ac exhibeantur debilibus, a quibus neque flatus fit, neque ructus acidus, neque tormen: & quæ neque valde per alvum secedunt, neque valde resiccantur. Hæc autem sic sunt. Quæcunque quidem venter superat, & corpus ipsa suscipit, ea neque flatum exhibent, neque tormen. Si vero venter non superarit, ab his & flatus, & tormen, & alia hujusmodi sunt. Levissima sunt cibaria, & potus ac obsonia, quæ moderata in corpus ingesta, aut paulo amplius supra modum, neque repletionem exhibent, neque tormen, neque flatum, neque aliud quiddam ejusmodi, & celerrime concoquuntur, & concocta secedunt, & per omnem diem in ventrem ingesta, minime molesta sunt, etiamsi diu antea fuerint ingesta. Gravia autem sunt quæ moderata exhibita, aut infra modum, repletionem & dolorem exhibent: & quæ neque dari, neque edi, neque bibi possunt, ut non dolorem exhibeant. Et si quis ipsa per tempus rursus bibat aut edat, etiam sic dolorem exhibent, & non pro ratione secedunt. Ad sanitatem optima sunt, quæ modice ingesta sufficiunt, ut & famis, & sitis sint medela. Et plurimo tempore corpus ipsa suscipit, & pro ratione secedunt. Ad robur autem optima sunt, quæ carnem plurimam ac densissimam producant, & sanguinem crassifaciant, & pro ingestorum ratione secedunt: & corpus plurimo tempore ipsa suscipit. Pingua, & caseosa, & mellita, & ex sesamo parata, ructum acidum maxi-

me faciunt, & bilis fluxum superne ac inferne, & tormen, & flatum, & repletionem. Hoc ipsum etiam contingit, quum quis plura ederit aut biberit, quam venter concoquere potest. Debilibus siquidem pro morbi ac corporis ratione dederis, quæcunque tandem dederis, consumit hæc corpus, & neque indigum est, neque repletum. Si vero aberraris a temporis occasione, detrimentum in utraque sequitur. Quæcunque cibaria aut potus, aut obsonia corpus suscipit, ab his maxime neque tormen fit, neque flatus, neque ructus acidus. Quum enim in ventrem ingesta fuerint, corpus ab ipsis trahit quod ipsi commodum est. Et necesse est jam quod restat debilius esse, quam ut tormen, aut flatum, aut aliud quid hujusmodi in ventre faciat. Vina dulcia, & austera, & mellei coloris ventusta, ventrem subducunt, maximeque urinam cient ac nutriunt, & neque flatum exhibent, neque tormen, neque repletionem. Carnes percoctæ & exassatæ, utraq; debiles sunt ad robur augendum. Ad secessum vero percoctæ commodæ sunt, assatæ vero magis sistunt. Quæ vero moderatam habent & cocturam, & assaturam, hæc & ad robur, & ad secessum moderate se habent. At vero crudiores ad robur quidem commodæ sunt, sed non ad secessum.

45. Ex cibis ac potibus qui commodissimi sunt corpori ac maxime sufficientes, & ad alimentum, & ad sanitatem, ex his ipsis etiam, ubi quis ipsis non in tempore utatur, aut pluribus quam tempestivum est, & morbi, & ex morbis mortes fiunt. Reliqui vero cibi ac potus, qui talem vim non habent, parum utilitatis afferunt, etiamsi quis semper ipsis in tempore

utatur : parum autem etiam lædunt . In utramque enim partem debiles sunt , ut & boni aliquid faciant , & mali . Sunt autem cibi & potus qui hanc vim habent hi , panis , maza , carnes , pisces , vinum : & ex his alii magis , alii minus . Quicumque ex sicco victu vivunt , his non cum cibo potus datur , sed post cibum , multo tempore interposito . Et sic quidem siccus humor a siccis cibis ortus , corpus siccatur . Si vero quis simul cum cibo bibat , cibus humidior factus , corpus humidius facit . Panis calidus , & carnes calidæ , ipsæ per se comestæ , siccant . Si vero cum liquore dederis , aut statim a cibo potum præbueris , non siccant . Panis purus ex farinis , ad robur ac refectiorem commodior est , quam qui non est tenuibus farinis paratus : & recens utilior est quam vetus , & ex farinis recentibus melior quam veteribus . Polenta ex hordeo non madefacta , sed circumcirca conspersa ac decorticata , fortior est quam ex madefacta : & recens quam vetusta . Et maza prius subacta fortior est , quam non subacta . Vinum diffusum , ac perfrigeratum , & excolatum , tenuius fit ac debilius . Carnes coctæ , siquidem percoctas feceris , debiliores sunt ac leviores . Assatæ vero si exassatæ fuerint , & inveteratæ ex aceto aut sale , debiliores sunt & leviores recentibus .

46. Debiles ac leves cibi , ventrem quidem non lædunt , neque corpus , eo quod calefacti non intumescunt , neque replent , sed cito mollescunt , & concocti secedunt . Humiditas autem ab ipsis debilis corpori accedit , & neque augent , neque robur memorabile exhibent . At fortes cibi , & intumescunt ubi in ventrem ingesti fuerint , & replent : & difficilius quidem ac tardius

concoquuntur , & non secedunt . Verum humor ab ipsis fortior ac incorruptus accedens , multum robur ac augmentum corpori addit . Ex carnibus levissimæ sunt in corpus , caninæ , & volucrum , & leporinæ coctæ . Græves autem sunt bubulæ . Et porcinae moderatiores : flatum autem faciunt , & coctæ , & assatæ . Et sanis autem , & debilibus conveniunt ovillæ . Suillæ vero his qui laborant & exercitantur , & ad bonum habitum , & ad robur commodæ sunt . Debilibus autem & privatam vitam degentibus , fortiores . Sed & ferinæ mansuetis leviores sunt , eo quod fructum non similem edunt . Differunt autem & pecorum carnes , & eorum quæ fructum edunt , & quæ non edunt . Et fructus non idem in omnibus facit , sed partim densam ac fortem victimæ carnem efficit , partim raram & humidam , ac debilem . Ut in summa dicam , pisces leves sunt edulium , & cocti , & assati , & ipsi per se , & cum aliis cibis . Ipsi vero inter seipsos sic differunt . Stagnorum pisces , & pingues , & fluviatiles , graviores sunt . Littorales autem marini , leviores . Et percocti assatis sunt leviores . Ex his itaque fortes dato , ubi reficere aliquem voles : leves vero , ubi gracilem & tenuem facere oportuerit .

47. Balneum calidum moderatum quidem , molliat , & auget corpus : quod vero opportunum modum excedit , siccitas quidem corporis partes humectat , humiditas vero resecat . Et siccat quidem humectatæ debilitatem & animi deliquium exhibent : humidæ vero siccata , siccitatem ac sitim .

48. Ex oleribus allia , & cocta & assata , urinam cient , & per alvum secedunt , & ad menses muliebres conducunt . Cepæ ad urinas commodæ sunt .

Succus enim acrimoniam quandam exhibet, ut secedat. Atque his quidem sic utendum est, sed debilibus non exhibenda. Apium & coctum, & crudum urinam ciet, & palustre magis quam sativum, quod etiam majorem vim habet. Coriandrum stomacho gratum est, & per alvum secedit tum coctum, tum crudum. Ocimum & humidum est, & frigidum, ac stomacho gratum. Porrum coctum quidem urinam ciet, & secedit: crudum vero æstuosum est & pituitosum. Malum punicum reficit & pituitosum est, & cum nucleo quidem, alvum sistit: citra nucleum vero, secedit.

49. Calidi cibi, ficei quidem fiunt, (humorem enim in ventre resiccant:) si vero humidi sunt, humectantes per caliditatem, alvum subducunt. Acerba siccant, & contrahunt corpus. Habent & vim sistendi. Acida attenuant, morsum inducunt. Salia secedunt, & urinam cient. Pinguia & dulcia, humiditatem & pituitam exhibent. Reficiunt cucurbita, & beta, & blitum, & rumex, & per humiditatem secedunt. Brassica vero acrimoniam quandam habet ad secessum, & simul boni succi est. Caseus, & sesamum, & uva passa, reficiunt & pituitosa sunt.

50. Vinum dulce, & mellis speciem referens, ambo & reficiunt, & urinam cient, & pituitosa sunt. Austera vero, ad robur & siccitatem commoda sunt. Urinam autem cient etiam austera, vetusta, quæ alba & tenuia existunt. Oleum & quæcunque oleosa, reficiunt & pituitosa sunt. Ex oleribus coctis secedunt, quæ ex natura humidissima aut acerrima sunt, aut caliditatem habent. Danda autem sunt hæc tepidiora ac flaccidiora. Sic enim ad secessum

commodant. Cucumis pepo, & urinam ciet, & alvo secedit, ac levis est. Alter autem non pepo, frigiditatem quandam exhibet, & sitim sedat. Alimentum vero a neutro horum contingit, nisi tenue quoddam: sed neque malum, neque memorabile. Mel cum aliis quidem comestum, & nutrit, & bonum colorem exhibet. Ipsum autem per se ipsum attenuat magis quam reficit. Nam & per urinam, & per secessum plus justo expurgatur. Urinam cientia in ventre & cito calefiunt, & calefacta marcescunt ac liquefcunt, & ob id citum secessum faciunt. Stabiles autem ac alvum sistentes cibi, & calefcunt, & calefacti cito resiccantur ac compinguntur, & propterea obduri facti, non secedunt. Quæ per alvum secedunt, succosa sunt, & natura calida. Quæ vero urinam cient, sicca & frigida. Frumentum & vinum, differunt quidem & ipsa inter seipsa ex natura, tum robore & debilitate, tum levitate ac gravitate. Differt etiam locus a loco, ex quo illa fuerint. Est enim alius aquosus, alius aquarum inops, & aprius, & umbrosus, & bonus, & malus. Quare omnia hæc ad hoc conferunt, ut singuli cibi aut fortiores sint, aut debiliores.

51. Quicumque sane panem comedere soliti fuerunt, his dandus est & in morbis. Quum quis cibos aut potus plures solito acceperit, si non solito more perfecerit, optimum est ut statim revomat. Poma & fructus arborei, tum molles, tum duri corticis, propterea post cibum molestiora sunt, & sano, & debili, quia corpus ejus qui cibum sumpsit, solum ab ipsis humores trahit: si vero jejunus quis edat, plures.

52. Quicumque cibi aut flatum, aut æstum, aut morsum, aut repletionem, aut

aut tormen faciunt, a talibus liberat vinum meracum insuper potatum. Corpus enim a vino calefactum, per calorem amovet ea quæ insunt a cibis & potibus a similibus. Venter aliquando perturbatur, aliquando sistitur, aliquando etiam pro ratione secedit. Cur autem hæc sic se habent? primum quidem venter quum humidior fuerit, & quum siccior, susceptum cibum corrumpit. Deinde quum mutatio facta fuerit, sive ex frigore ad caliditatem, sive ex caliditate ad frigiditatem, itidem corrumpit. Quare necesse est ventrem, ab iisdem cibis ac potibus propter hæc ipsa, & molliorem fieri, & durior. Cibariorum & potus & obsonia (excepto pane, & maza, & carnibus, & piscibus, & vino, & aqua,) reliqua omnia tenues ac debiles utilitates exhibent, ad augmentum, & ad robur,

& ad sanitatem: tenuia item ac debilia mala ab ipsis fiunt. Quosunque ægrotos febres non continenter detinent, sed intermittentes corripiunt, his cibi dandi sunt post apprehensionem, ita ut conjecturam facias, ne febris a recens accepto cibo irruat, sed cibis jam concoctis. Vinum, & mel optima iudicata sunt in hominibus, si juxta naturam & sanis, & debilibus cum temporis opportunitate ac mediocritate exhibeantur. Et bona quidem sunt ipsa per seipsa. Bona vero etiam permixta, & tum alia, tum quæcunque memorabilem utilitatem habent. Quæcunque sanis commoda sunt, ea etiam ægrotis exhibita fortiora sunt. Et oportet detracto ipsorum vigore ea dare, alioquin non feret ipsa corpus, sed magis lædunt, quam prosunt.

H I P P O C R A T I S

D E

INTERNIS AFFECTIIONIBUS.

SI pulmonis arteria fuerit ulcerata, aut aliqua tenuis venula ex his quæ in pulmonem dependent, rupta fuerit, aut aliqua fistula ex

his quæ per pulmonem distentæ sunt: & aliam in aliam distracta fuerit, & sanguine fuerint impletæ: distrahantur sane ac rumpuntur ob has maxime causas: propter laborem, propter cursum, ob casus, ob plagas, ob vomitus violententer obortos, ob febres. Hæc igitur patitur. Primum quidem tussis sicca obtinet. Deinde paulo post exspuit salivam subcruentam, aliquando autem pu-

ram. Et siquidem hic brevi a morbo liberetur, satis est. Si vero non temporis progressu sanguis amplior prodit, aliquando purus, & aliquando etiam suppuratus. Sæpe vero etiam fauces non animadvertentibus sanguine implentur. Postea sanguinis grumos paulatim & frequenter emergentes rejiciunt. Aliquando vero etiam graveolentia ab ipsis contingit: & fauces aliquando spuma quadam replentur. Et rigor ac febris apprehendit, circa initia quidem morbi, vehementer: in progressu autem debilius: & alias atque alias corripit: & dolor quandoque in pectoribus

in-

infitus est, & in dorso, & in lateribus. Et ubi sanguinem spuere desierit, salivam multam liquidam expuit, quandoque vero etiam viscosam. Atque hæc quidem sic patitur, donec quatuordecim dies præterierint. Post hos vero si non desiverit morbus, squamas, ab arteria ruffiendo avellit, quales a pustulis decedunt: & dolor incidit in pectus, & in dorsum, & in latus, & præcordia contingens velut ulcus dolet. Huic conducit ut quam maxime quietem intus habeat, si morbus sic se habuerit. Si enim quid laborarit, & dolor acutior, & tussis magis quam prius premit, & rigor ac febris magis occupat. Et si sternutaverit, dolor acutus irruit. Dolet autem & in lecto, quum se circumvertit. Huic cibos quidem eosdem, quos & pectore suppurato exhibere oportet, verum hos non multos. Ex obsoniis autem his utatur. De piscibus quidem, squatina, aut pagro, aut galeo magno albo, aut aliis similibus, omnibus cum rhoe & origano conditis. Carnem autem edat galli assatam, sine sale, aut capræ coctam. & vino austero vetusto ac jucundissimo nigro utatur: deambulationibus autem moderatis. Veruntamen hæc fiant febre non tenente. Si vero febris tenuerit, sorbitione farinæ aut milii utatur. Si vero cibos assumat, paucos assumat, & obsonia per alvum secedentia. Et si pharmaco tibi utendum esse videbitur, cnidio, cocco, aut tithymalide ipsum subpurgato. Et post purgationem, farinæ coctæ pinguis heminam absorbendam dato. Deinde quam maxime reficito, ut quam minimum tenuis sit. Ad hujusmodi enim morbum non conducit tenuem esse. Deambulationes etiam primum paucas faciat, ut ne lassitudo succedat. Fomentum vero alias atque alias adhibeatur.

Et qua die fomentum adhibetur, sine cibo sit, excepta farina cocta, cujus heminam absorbeat. Aquam autem bibat. Postera die minus quam solitus fuit edat, & bibat vinum nigrum, jucundum, austerum, modicum. De cætero vero bis aut ter in die cibi dentur. Sic autem huic paulatim dato, donec ventrem confirmaveris. Nam ex febribus & inedia, si os quidem appetiverit, venter autem suscipere noluerit, ubi acervatim suscepit, inflammatur. Quare paulatim dare oportet. Si vero acervatim dederis, & parum laborarit, deambulationibus venter non perfrigeratur, nimirum cibus quiete compactis. Quare etiam febris succedere solet, & hyeme quidem minus, æstate vero periculum est ne delinquat. Hunc quam maxime reficere oportet, quoquam crassissimus fiat: & deambulationibus moderatis utatur, & minus solito luctetur, & parum laboret primum, deinde amplius, nunquam autem multum: hæc si fecerit, celerrime sanus erit. Si vero tenuis fiat propter laborem, remittat, ac quietem agat. Hic ubi sanus fuerit, neque ad ventum celeriter currat, neque equum, neque currum conscendat. Viret etiam vociferationem, & iracundiam. Periculum est enim ne morbus revertatur. Quare hæc omnia vitare oportet. Si vero cibum aversetur, ervum torreto, & corticem depurgato, deinde per triduum in aqua macerato, singulis autem diebus aquam diffundito. & aliam affundito. Postea quarta die excolato ac reficcato, deinde tenuissime molitum cribrato. Et lini semen tostum tundito ac terito. Et sesamum tostum tundito ac terito. Et polentam non fassam, puram, tenuem accipito. Et ervi quidem ac polentæ, amborum æqualis sit mensura,

fura, fesami vero tertia pars, lini vero dimidia unius partis. Hæc in lacte caprino cocta quam liquidissime absorbeat. Postea vero in prandium ipsi dentur cibi puri, & obsonia fortiora. Vinum autem idem bibat. Dato autem ipsi & centaureæ radices, ad has rupturas facientes, in vinum ipsas derauens; dato item dracontii radices in vinum derafas. Sed & tussis gratia, dracontium derafum in melle delingendum dato. Et si decoctum in lacte asseverarit se sorbere non posse, lac bubulum quam plurimum bibat, tertia parte aquæ mulsæ ammixta. Atque sic celerrime sanus erit. Morbus autem curatione multa opus habet. Est enim difficilis. Si enim curatus & sanus factus non seipsum custodierit, plerisque revertens morbus interitus causa fit. Hic siquidem ab hac curatione sanatus fuerit, satis est: sin minus, ipsum lacte crassum, & in pectore, & in dorso urito. Si enim successerit ustio, fuga morbi spes est.

2. Si vero arteria convulsa fuerit, aut aliqua vena ex his quæ ad pulmonem tendunt, hæc patitur. Ab initio quidem morbi, tussis acuta obtinet, & rigor, & febris, & salivam exspuit multam, albam, & spumofam, aliquando vero suberuentam: & dolor caput ac collum detinet. Hic morbus fortior est priore: & usque ad decem primos dies talia patitur. Postea plerique undecima die pus crassum violenter exspuunt. Decimaquarta vero die puriora exspuit, si evasurus est, & dolore minus vexatur, & brevi sanus fit. Si vero morbus diuturnus futurus est, tunc & pus multo amplius exspuit, & reliquus dolor multo amplior in corpore inest. Calores autem debiliores habent quam prius. Hunc si a principio acceperis, infra

subpurgato scammonia succo, si non febricitarit. Post purgationem autem accipiat ea, quæ prius, & alia eadem assumat, quieto quam maxime corpore, & molliter cubet: & hæc quidem ab initio faciat usque ad decem dies.

3. Si vero pectore suppuratus fiat, eadem quæ etiam prius faciat. Si vero sanus fiat, ab his cibis ac potibus abstinere oportet, ab acidis, & acerbis, & salis, & pinguibus. A labore item ac iisdem a quibus prior abstinere. Hæc si fecerit, celerrime a morbo liberabitur. Si vero quid horum non fecerit, rursus reverso morbo periclitabitur, & morbus pejor erit. Nam multi rupto pulmone vitam degunt, donec moriantur. Hunc si non statim quis curret, recidivante morbo postea non habueris quo prodesse possis, nisi hæc feceris. Lacte bubulo crassum, in pectore & dorso urito. Si enim ustio successerit, proderis. Morbus autem hic ex iisdem delictis fit, ex quibus etiam prior.

4. Pneumonia sive pulmonia, ab his maxime fit. Quum pulmo sanguinem in seipsum traxerit, aut pituitam salis, & non rursus dimiserit, sed in ipso coacta & compacta fuerint: ab his tubercula fieri solent in pulmone & suppurari. Hic autem hæc patitur. Ab initio & per totum morbum tussis acuta sicca obtinet. Et rigor, & febris, & dolor in pectoribus & in dorso incumbit: aliquando etiam in latere: & erecta cervice spiratio vehemens incidit. Hic usque ad quatuordecim dies talia patitur: sæpe vero etiam plures. Deinde erumpit pus, & multum exspuit. Sæpe vero etiam velut araneorum tunicas exspuit: sæpe etiam suberuentum. Et siquidem depurgatus fuerit & brevi gracilis factus pulmo

mo, interitum effugit. Si vero non adhæret, & per annum morbus tenet, & transmutatur, ut alias alia æger patitur. Huic in principio antequam pus erumpat, hæc adhibere oportet. Quum febris remiserit, multa calida lavetur, & sorbitionibus multis utatur. Ptisanæ succum coctum, melle ad coctum affuso, sorbeat. Et vinum bibat dulce album, aut aquam mulsam coctam. Quum vero pus exspuere inceperit, eadem bibat, quæ prior suppuratus: & cibis & potibus, & obsoniis iisdem utatur, abstinens ab acidis, & acribus, & falsis, ac pinguibus, & a venere ac ebrietatibus, nisi morbo commodum fuerit. Ex coloris autem inspectione æstimandum est, qualibus opus habere videatur. Reliqua vero eadem faciat. Bibat etiam lac bubulum, ac caprinum pro tempore: prius autem subpurgetur lacte asinino cocto. Bibat etiam equinum lac excolatum quotidie mane, poculi tres heminas continentis mensura, si facere poterit. Siquidem igitur sic curatus melius habebit, satis est: & si non eruperit pus in pectus, ipse seipsum curet, quietem quam maxime corpori exhibens, & quæ commoda sunt sibiipso exhibens. Si vero erumpat pus in pectus, qua parte tibi significationem de se præbere videbitur, illic maxime sectione aut ustione facta, pus emittito modicum primum. Reliqua vero eadem facito, quæ & in priore suppurato facto descripta sunt.

5. Si in pulmone varix fiat, tussis sicca corripit, & rigor, & febris in principio quidem morbi valde vehementer, habet etiam erecta cervice spiratio, & dolor in capite consistit. Et supercilia impendere videntur: & tumor in faciem descendit, & in pedibus, & in pedes. Sæpe vero etiam

in capite innititur: & præ dolore ubi is vexat, respicere non potest: & corpus subpallidum est, & venæ per ipsum tendunt flammeæ, aut nigræ. Huic quum sic habuerit, & dolor maxime premit, primum sanguis detrahatur. Deinde multa calida lavato. Et ubi sitis habuerit, cyceonem in vino nigro austero quam jucundissimo, æquali mensura aquæ mixtum, bibendum dato. Frigidum autem maxime bibere oportet. Sorbitionibus autem utatur ptisanæ succo cocto, melle bono affuso. Hæc exhibere oportet in primis quatuordecim diebus. Si vero diutius morbus teneat, & dolor amplior fuerit in corpore, & impotentia aderit. Huic sic habenti eadem exhibeto, quæ ei qui pulmonem suppuratum habet, ubi quatuordecim dies præterierint. Hic morbus fit a labore, & atra bile.

6. (Alius morbus.) Quum venæ cavæ per pulmonem tendentes, sanguine aut atra bile impletæ fuerint, venulæ aliæ in alias rumpuntur, ut quæ in angustiis sunt conclusæ, & exitum non habeant: & dolorem exhibent ac flatum in pulmone. Hic morbus difficilis est, & multa curatione opus habet. Alioqui ægrum non relinquit, & plerumque in multis simul commoritur.

7. Si inflammatio in pulmone fiat, (fit autem maxime a vinolentia, & gulositate piscium capitonum, & anguillarum. Hi enim pinguedinem habent naturæ hominis infestissimam. Jam vero etiam factus est morbus a pituita, ubi sanguini mixta in pulmonem influxerit. Accidit etiam ex carnis esu, & ex aquæ mutatione.) Hæc igitur æger patitur. Tussit fortiter, & salivam exspuit liquidam ac multam. Sæpe etiam crassam & albam, velut a raucedine. Et dolor premit acutus in

pectora, & dorsum, & laterum in mol-
litudinem ac latera. Et acidum eructat.
Et ex pectoribus & pulmonibus, vel-
ut venter murmurat. Et vomit pitui-
tam acidam: & si id quod vomuit in
terram effundas, radit terram velut ace-
to infuso: & dentes stupefunt: & rig-
or ac febris, & sitis fortis detinet:
& si quid pingue voluerit edere, exu-
gitur ad viscera, & vomitum inducit.
Et totum corpus torpor occupat. Quum
vero revomuerit, paulo levior sibi esse
videtur: postea ubi vespera diei acces-
sit, venter sonitum edit, & tormine
versatur, ac murmurat. Huic quum
sic habuerit, & tempestivum esse visum
fuerit, curationem sic adhibeto. Mel
& lac, & acetum, & aquam, mixta
in ollam infusa tepefacito, & origani
capitati ramulis agitato: ubi vero te-
pida facta fuerint, bibenda dato, aut
apprehensa lingua, sensum per fistulam
infundito. Deinde convolutum quietem
habere iubeto. Postea si vomitus suc-
cedat, prompte vomat. Si vero non
succedat, irritatione per pennam facta
vomat: & si quid pituitæ vomuerit, per
dies quinque idem faciat: hinc enim
levior evadet. Bibat autem hæc exer-
citus, si fieri poterit, & multa cali-
da lotus: Sin minus, saltem lotus.
Postquam vero quinque dies præterie-
rint, mane jejunos bibat in aqua mul-
sa, aut vino mulso silphii succum, er-
vi magnitudine: & allium comedat ac
raphanidas jejunos, & meracum vinum
insuper absorbeat nigrum, aut album
austerum. Bibat etiam inter cibum, &
post cibum. Cibis vero siccis, & car-
nibus caninis utatur coctis, si rigor &
febris non apprehenderit. Hic si a tali
infusione per fistulam in os purgetur,
satis est. Sin minus, sursum per vera-
trum ipsum purgato. Post purgationem

vero farinæ coctæ duas heminas absor-
bendas dato, melle affuso. Vinum ve-
ro idem bibat aquosum. At si non in
principio affuerit morbo, lacte ipsum
crassifacitum in pectore ac dorso urito:
ita enim maxime a morbo liberari po-
terit. Si vero non fuerit ustus, perman-
et, & non valde deficit, sed ad sene-
ctam usque adhæret. Sæpe etiam com-
moritur, si non in primis quadraginta
diebus mortuus fuerit. Quare multa
quam maxime opus est cura. Et serum
ac lac pro tempore bibat, bubulum &
caprinum, & asinum ac equinum.
Sic enim facillime deget. Est autem
morbus difficilis.

8. Si pulmo ab erysipellate intumue-
rit. Hic autem tumor maxime a san-
guine fit, quum pulmo in seipsum san-
guinem attraxerit, & susceptum tenue-
rit. Morbus autem hic ætatis tempo-
re maxime fit. Hæc igitur ab ipso æger
patitur. Tussis incidit sicca, & rigor,
& febris, & erecta cervice spiratio,
dolor fortis in pectoribus: & nares ape-
rit, velut equus a cursu. Et linguam
exerit, velut canis ætate ab ardoris
flatu ustus. Et tumor detinet pectora,
& parum loquitur, & robur est in fa-
cie, & pruritus fert in corpore, &
præ dolore decumbere non potest, sed
ipse seipsum anxius jactat. Hic in se-
ptem diebus moritur. Veruntamen in
principio quum sic habuerit, per hæc
curetur. Corpus quidem perfrigeretur,
betis in aqua frigida tinctis, ac corpo-
ri impositis, in recenti maxime dolo-
re. Aut lintea frigida aqua tincta ac
expressa apponito. Et siquidem sic me-
lius habuerit, satis est: sin minus, ter-
ram figularem frigidam pro cataplasma-
te imposito, & sub dio decumbat. Sic
enim tractatus sæpe septem dies effuge-
rit. Quum autem septem dies præterie-
rint,

rint, & dolor adhæserit, dolentem partem intus, cum oleo illinito, & tepidatoria eadem quæ in pleuritide adhibeto: & portionem ad subpurgationem ipsi dato, ex peplio, & meconide, sive peplo, & grano cnidio. Et post purgationem, lenticulæ heminam absorbendam dato. Bibat autem aquam. Postera die multa calida aqua ipsum lavato, capite excepto. Postea origanum in aqua multa macerato, & bibendam dato. Potibusque quam calidissimis utatur. Cibos autem accipiat eosdem quos & qui a pleuritide correptus est, si non febris adhæserit. Hic morbus gravis est, & pauci effugiunt.

9. Si pectus & dorsum dirupta fuerint (dirumpuntur autem maxime a labore) æger hæc patitur. Tussis obtinet acuta, & salivam exspuit aliquando subcruentam, & rigor & febris plerumque corripit. & in pectore, & in dorso, dolor inest acutus, & in latere velut lapis incumbere videtur, & a dolore perpetuo pungi, velut si quis ac stimulet. Huic quum sic habuerit, statim lacte in potu dato, pectus & dorsum inurito. Et sic celerrime sanus erit. De cætero vero quietam maxime corpori vitam degat. Si quid enim laborarit, & aut currum, aut equum ascenderit, aut humeros oneri subdiderit, periclitabitur ne rursus morbus recidivam faciat. Et si hoc contingat, periculum est ut corrumpatur. Morbus enim reversus magis premit quam ab initio. Si vero non fuerit ustus, iisdem ipsum curato quibus & suppuratum, sorbitionibus, & potibus, & cibis. In summa vero, quietem agat, & commotis cibis alatur: Si enim sic tractatus fuerit, celerrime sanus erit. Morbus autem gravis est.

10. Si in latere tuberculum nasca-

tur, & suppuratus fiat, hæc patitur. Rigor tenet & febris, & tussis sicca, per multos dies. Et dolet latus: & ad mammam, & ad claviculam, & ad scapulas, dolor impetum facit. Hic quum sic habuerit, in primis decem diebus sorbitionibus utatur, pitisanæ succo cocto, melle affuso, quum sorbitio costaverit. Vino autem utatur albo, dulci, aut austero, & aquoso. Et ut vinum sæpe sorbeat, ac exspuat jubeto. Et a somno impedito, donec undecim dies præterierint. Post hos dies cibis paucissimis utatur, carnibus catulinis aut galli calidis. Oportet autem ipsas probe cum juscule præparare, & jusculem absorbere. Et sorbitionibus prius quam cibo utatur: & ne sitiat, donec latus suppuratum fiat. Suppuratur autem maxime in quadraginta diebus, aut paulo prius. Hoc autem cognosces, ubi suppuratum fiat latus. Pus enim non exspuit, neque revomit. Hunc quum sic habuerit, ubicunque tumor significationem de se præbuerit, secato aut urito. Et postea pus paulatim emittito. Et postquam exhausseris, linamentum crudi lini immittito: & hoc postmodum rursus exempto, paulatim pus exhausto. Deinde rursus linamentum indito: & rursus tertia die, & aliis deinceps, bis per diem exhausto, donec resiccatum fuerit. Dato autem & cibos, & obsonia, si admiserit. Et bibat modicum non multum, sive vinum, sive aquam. Edat etiam origanum tenellam plurimam melle tinctam. Si vero tenellam non habeat, siccam tritam & melli ammixtam plurimam exhibeto. Et neque frigeat, & balneis laver, & molliter cubet. Et sic hunc morbum curans, celerrimum sanum feceris. Quum autem sanus evaserit, vitet frigus, calorem, solem. Et deambulatio-

nibus modicis utatur post cibum, ut ne lassitudo corpus corripiat. Hæc faciens sanus erit. Ex his morbis quoscunque ufferis, statim post unctionem, porrum multum tritum super uesturas imponito, & per diem unam finito.

11. Tres sunt tabis species. Prima quidem fit a pituita. Quum enim caput pituita impletum ægrotarit, & calor accesserit, pituita in capite computrescit, ut quæ & moveri non potest ut decedat. Postea quum crassescit fuerint & putrescit ac superexpletæ venulæ, fluxio in pulmonem fit. Et pulmo ubi susceperit, statim ægrotat, ut qui a pituita mordetur, quæ salsa est ac putrida. Hæc igitur æger patitur. Febris debilis invadere incipit, & rigor, & dolet pectora ac dorsum. Aliquando etiam tussis premit acuta, & exspuit salivam, multam & liquidam ac saliam. Et hæc quidem in principio morbi patitur. In progressu vero corpus attenuatur, cruribus exceptis: hæc enim intumescunt, & pedes & ungues contrahuntur: ex humeris autem tenuis & debilis est, & fauces velut lanugine implentur, & velut per arundinem sibilat: & fortiter sitit per totum morbum: & multa impotentia corpus habet. Hic quum sic habuerit, in anno corruptus male perit. Verum studium quam maxime adhibere oportet, ac reficere. Et primum quidem veratrum bibendum dare, infra autem subpurgare epithymo, aut peplio, aut grano cnidio, aut rithymalide. Hæc quater in anno dare oportet, sursum bis, deorsum bis. Dandum est & lac asinum coctum ad subpurgationem, aut bubulum, aut caprinum. Bibat etiam crudum lac bubulum, tertia aquæ mulsæ parte ammixta, per quinque & quadraginta dies, ammixto etiam ori-

gano. Caput autem ipsius prius purgetur, pharmaco ad nares appposito. Cæbaria autem & obsonia dentur, neque pingua, neque nidorosa, neque valde acrida. Hæc autem morbum observando facere oportet, & deambulationibus ad cibos uti, observando ne frigeat. Hyeme vero juxta ignem habitationem faciat. Vinum autem bibat austerrum, nigrum, quam vetustissimum ac jucundissimum, verum modicum. Et si tibi visum fuerit, ante pharmacum fomentum adhibeto, & sic pharmacum dato. Si vero dare nolueris, facto fomento, vomitum ex cibis facere cogito, velut prius scriptum est. Huic si commodæ fuerint, deambulationibus utatur. Si vero non conducant, corpore quam maxime quiescat. Hic hoc modo tractatus, facillime in morbo deget. Est autem morbus lethalis, & pauci hunc effugiunt.

12. Secunda tabes fit a labore. Eadem autem æger patitur quæ & prior. Morbus autem hic magis priore quiescit, & æstate remittit. Salivam vero exspuit crassiorem priore, & tussis premit maxime senes, & dolor fortior est in pectoribus & velut lapis incumbere ipsis videtur. Dolet etiam dorsum. Et color ipsius limpidus existit: & si quid laborarit, flatus & anhelatio oboritur. Hic ex hoc morbo in tribus annis maxime moritur. Curare autem oportet iisdem, quibus etiam priorem. Hic morbus multis adhæret usque ad tres annos, sed moriuntur. Estque morbus gravis.

13. Tertia tabes. Ab hac hæc patitur. Medulla ipsius spinalis sanguine plena fit. Tabescit autem similiter & a cavis venis. Hæc vero pituita hydro-piformi, & bile replentur. Patitur autem eadem, ab utris tandem tabescat.

Et homo statim niger fit ac subtumidus. Et partes sub oculis pallidæ fiunt. Et venæ in corpore pallidæ distentæ sunt, quædam vero valde rubicundæ. Maxime autem manifestæ sunt, quæ sunt sub alis. Et sputa pallida, quæ ubi ipsum invaserint, suffocant: & tussire volens aliquando non potest. Quandoque autem præ suffocatione & tussendi cupiditate, bilem acervatim vomit, aliquando vero pituitam, sæpe vero etiam cibos, quum comederit. Et ubi reveniunt, levior sibi esse videtur. Deinde modico tempore interposito, in iisdem doloribus jacet. Hic etiam acutius loquitur quam quum sanus esset. Et rigor ac febris interquiescens, rursus sudorosa corripit. Hunc ubi sic habuerit, cibis & forbitionibus, & potibus ac pharmacis, & reliquis omnibus curato, velut priores. Morbus autem durat maxime annos novem. Postea durat dum corrumpitur. Pauci vero ex ipso effugiunt: gravis est enim morbus. Si vero voles, sic ipsum curato. Primum fomentum adhibeto, & ubi fomentum adhibueris, postridie aquæ mulsæ dimidium congium ipsi bibendum dato, modico aceto affuso: & hæc citra respirationem bibere iubeto. Deinde stragulis ipsum ad multum ac quam longissimum tempus contegito. Si vero non sustineat, & vomere velit, vomat. Si vero vomitus non sequatur, tempore jam aliquo interposito, aquæ tepidæ poculo magno superingesto vomat, irritatione per pennam facta. Quum vero evomuerit, ut bene habeat, quietem agat, per hunc diem. Ubi autem cœnæ tempus fuerit, cœnet mazam modicam, & obsonium habeat, fassamentum & porrum. Hæc autem quamplurima edat. Vinum vero bibat dulce. Reliquo tempore per totam diem, exor-

dio mane facto, multa calida lavetur: & post balneum cavere oportet, ut ne frigescat, sed decumbens plurimo tempore dormiat. Quum autem a somno surrexerit, viginti stadia minimum circumbeat illa die. In aliis autem diebus, alia quinque stadia prioribus addens vadat, singulis diebus additione facta, donec ad centum stadia perveniat. Ventrem vero quotidie subpurgare oportet, succis betæ, & a brassica, ita ut utranque seorsum coquas, & de utraque congium excoles. Deinde adipis a renibus detracti minæ quadrantem ammisceas ac simul coquas, in utrisque succis divisim facta coctura. Quum autem bibere voluerit, ad brassicæ quidem succum, sale adjicito: ad betæ vero succum, mel affundito. Licet autem seorsum utranque bibere; aut melle in alterum poculum affuso bibat, in alterum vero immisso sale. Ebibere autem oportet totum succum, & hæc facere per triginta dies. Secundo vero mense edat panem, & carnes pingues suillas coctas, aliud vero nihil. Vinum autem bibat album, austerum, & iter faciat, non minus stadiorum triginta ante cœnam: post cœnam vero decem: & ne frigeat, sed contegatur. Hæc si fecerit, levius morbum feret. Tercio autem mense cyceonem floridum bibat, apii radices, & anethum, & rutam, & mentham, & coriandrum, & papaver tenerum, & ocimum, & lentem, & mali punici dulcis & vinosi succum. Oportet autem dulcis duplam mensuram esse, ita ut utriusque succi simul sit hemina dimidium, & vini nigri jucundi austeri hemina dimidium, & aquæ hemina dimidium. Postea flores tritici in hoc diluantur permixto, & in poculum infundantur. Et postea farinæ ervi acetabulum adjiciatur, & polentæ tan-

tantundem, & casei veteris caprini rasi tantundem, & hæc permixta ebibat: Deinde modico tempore interposito prandeat panem, & obsonium habeat, frustum torpedinis, aut squatinæ, aut galei, aut raizæ. Et carnes suillas edat coctas, & crassefaciat seipsum, quietem quam maxime agens. Et decimo quoque die fomentum sibiipfi leviter adhibeat. Quarto autem mense, quinto quoque die leviter fomento utatur. Et edat obsonium plurimum. Sint autem obsonia, caseus, & carnes ovillæ coctæ paucæ. Et iter faciat per stadia, velut antea dictum est. Et prima quartæ mensis die, initio a decem stadiis factio eat, & quotidie addat, donec octoginta stadia fiant. Et deambulet in die stadia octoginta: ante cœnam, triginta: post cœnam, viginti: mane, triginta. Reliquo vero tempore victu utatur, mazam & panem utraque edens. Et obsonium habeat cartilaginea. Sed & carnes omnes edat, exceptis bubulis ac porcinis. A piscibus autem his abstineat, a mugile, anguilla, & melanuro. Edat autem torpedinem, squatinam, rajam, galeum, pastinacant, & ranas: ex aliis nihil. Si vero videatur innoxius esse, etiam cyceonem bibat. Postquam autem dormire voluerit, bibat de vino nigro, jucundo, veteri, poculum duarum heminarum. Et per diem eodem vino utatur inter cibum. Et in die iter faciat per stadia centum quinquaginta: ante cœnam, nonaginta: post cœnam, viginti: mane, quadraginta. Hic hoc modo curatus, in anno sanus evadit.

14. Resiccatur medulla spinalis maxime, quum venulæ ad medullam tendentes fuerint obturatæ, itemque ex cerebro accessus. Propter corporis autem afflictionem hæc patitur, & ægrotat.

Resiccatur etiam a venere. Hæc igitur patitur. Dolor acutus incidit ipsi in caput, & in collum, & in lumbos, & in lumborum musculos, & in articulos crurum, ut aliquando flectere non possit. Et sterqus non secedit, sed sistitur. Et urinæ difficultate vexatur. Hic in principio quidem morbi quietus degit. Quanto autem magis tempus morbo prolongatur, tanto magis omnia dolent. Et crura velut ab aqua intercutem tument. Et ulcera a lumbis emergunt, & alia quidem sanescunt, alia vero nascuntur. Huic quum sic habuerit, caput purgato, hippophais succo, aut cnidio grano, corpore prius valde bene feto. Vespere vero post purgationem ptisanæ duas heminas sorbeat, melle affuso. Vinum autem bibat album molle. Postera die asinini lactis cocti, melle affuso, octo heminas ebendas ipsi dato. Si vero asininum non habeas, bubuli aut caprini cocti tres semicongios, melle affuso. Et dum temporis opportunitas adest, lac bibat, sero & lacte utens, per quinque ac quadraginta dies. Cibis autem & obsoniis utatur quam maxime per alvum secedentibus. Vinum bibat album, molle, mendesium. Quum autem crassissimus fuerit, in lumbos ipsius ab utraque ventriculorum parte crustas quatuor inurito, & in dorsum utrinque quindecim, & in cervicem duas, inter tendines. Si enim ustio successerit, sanum facies. Est autem morbus hic gravis.

15. Quatuor morbi a renibus fiunt. A primo hæc patitur. Dolor acutus incidit in renem, & in lumbos, & in testem secundum renem situm. Et frequenter mingit, & adstringit paulatim ac supprimitur urina, & cum urina procedit arena; & ubi per urinæ mem-

um exit arena, dolorem fortem in meatu exhibet. Quum autem ipsam per urinam ejecerit, dolor remittit. Postea vero rursus in iisdem doloribus jacet. Quum autem mingit, etiam collem præ dolore fricat. Vulgus autem medicorum quod non intelligit morbum, ubi videt arenam, putat vesicam è calculo laborare. At non vesica, sed ren lapide laborat. Hic morbus fit a pituita, quum ren susceptam in seipsum pituitam, non rursus dimiserit, sed in ipso in tosum concalluerit, & fiunt ex ea tenues lapilli, velut arena. Huic quum sic habuerit, cum scammonia succo aut ipsa radice, fomento prius adhibito, totum corpus purgato. Postera vero die duobus congiis succi cicceris albi subpurgato, quem sale injecto bibendum dabis. Post hæc potibus, & cibus, & balneis curato: & eadem quæ in urinæ stillicidio exhibentur pharmaca dato. Quum autem dolor presserit, multa calida lavato, & tepefactoria qua parte maxime dolet adhibeto. Quum autem intumuerit & elevatus fuerit, sub id tempus juxta renem secato, & extracto pure arenam per urinam scientia sanato. Si enim sectus fuerit, fugæ spes est: sin minus, morbus homini commoritur.

16. Secundus renum morbus. Dolores fortiter premunt, velut in priore: fit autem morbus a labore, quum ruptæ fuerint venulæ ad renem tendentes, & postea ren sanguine repletus fuerit. Hic ubi hæc patitur, cum urina sanguinem mingit in principio morbi, deinde progressu temporis pus. Hic si quietem corpore habuerit, celerrime sanus erit. Si enim quid laborarit, dolores multo magis obrinebunt. Quum itaque suppuratus fuerit ren, circa spinam intumescit. Hunc ubi sic habue-

rit, circa tumentem partem secato, profunda maxime sectione juxta renem. Et siquidem successerit sectio, e vestigio sanum facies. Si vero aberraveris, periculum est ne ulcus linamentis curandum fiat. Si autem concreverit ulcus, venter intrinsecus a rene suppuratur: & siquidem pus intus rumpatur, & ad intestinum rectum procedat, fugæ spes est. Si vero contigerit alterum renem, periculum est ne pereat. Curetur autem pharmacis, & iisdem omnibus, quibus & prior, & diætam eandem habeat. Hic morbus gravis est, & multi ex ipso ad tabem renalem devenerunt.

17. Tertius renum morbus. Urina prodit, velut a carnibus bubulis affatis succus; fit autem morbus ab atrabile, quum bilis in venas confluerit quæ ad renem tendunt: & quum confiterit, exulcerat venulas & renem. Ab ulceratione igitur tale quiddam cum urina procedit. Dolores autem hærent in lumbis, & in vesica, & inter anum ac pudendum, & in ipso rene, ad modicum tempus. Deinde remittit dolor, & rursus acutus brevi corripit: & in tenuem ventris partem aliquando dolor incidit. Huic quum sic habuerit, ventrem subpurgato, epithymo, aut scammonia radice. Bibenda vero eadem dato, quæ & ex urinæ stillicidio laboranti: & quum dolor habuerit, multa calida lavato: & tepefactoria ad dolentem maxime locum adhibeto, & sorbitione utatur farina cocta, melle affuso: & reliquo victu utatur quam maxime per alvum secedente, & vinum bibat album mendesium mellei coloris: aut aliud album jucundissimum probe temperatum. Hic morbus non valde deficit: & pro temporis opportunitate serum & lac bibat. Serum quidem ad pur-

purgationem. Lactis autem potum faciat in tempore per quinque ac quadraginta dies. Hæc si ita feceris, morbum in melius dispones.

18. Quartus renum morbus. Morbus hic fit a bile & pituita, maxime tempore æstatis: fit etiam a venere morbus. Hic æger hæc patitur. Dolores premunt ipsum in lateris mollitudine, & in lumbos, & in lumborum musculos: & patitur qualia solet mulier ex partu laborans, & non sustinet in sanam partem decumbere, sed valde dolet: & ex lateris mollitudine quædam pendere videntur, velut abrupta. Si vero pronus decumbat, non dolet; pedes & tibie ipsius semper frigent. Urina vero vix prodit, præ pituitositate & crassitudine sua; & si siveris ipsam ad modicum tempus depositam donec defecerit, videbis subsidentiam crassam, velut farinam: & siquidem bilis prævaluerit, subfulvam ipsam videbis. Si vero a pituita fuerit morbus, alba & crassa erit: & primum quidem in annum, aut paulo amplius aut brevius tempus, æger talia patiens perseverat. Si vero prolongetur morbus, & magis dolet, & suppuratur: & quum suppuratus factus intumuerit, qua maxime parte intumuerit, in renem sectato, & pus emittito: & siquidem successerit sectio, statim sanum facies. Hunc quum sic habuerit, iisdem omnibus curato, quibus etiam priores. Et a principio morbi oportet & purgare, & ante subpurgationem fomentum adhibere, & balneis frequenter lavare. Ungatur item, & magis calefiat, neque frigeat: & a sole abstineat, & neque venere utatur. Hæc si fecerit, & non celerrime sanus evaserit, nihil novi est. Morbus enim est gravissimus. Si vero citra pharmaca curari

velit, crassum ex diætâ facere oportet, five ex hoc morbo ægrotet, five ex aliquo de prioribus, divisis cibis quos edere solet in decem portiones, ita ut una parte detracta, reliquas comedat. Obsonium autem habeat, carnem suis tritam: & ea die decem stadia deambulet. Postera vero die & tertia usque ad decem dies, portionem minus edat, & deambulet decem stadia aut plura, singulis diebus addens. Quum autem ad ultimam cibi portionem venerit, etiam ad centum stadia iter faciat: & edat quidem unam tantum portionem, & ea die centum stadia deambulet: post cœnam autem, viginti, mane vero, quadraginta. Vinum autem bibat mendesium album, austerum, atque hæc per tres menses faciat; postea reliquo tempore deambulationes imminuat, & cibos plures comedat, eodem modo additione facta velut detrahebat. Deambulationem vero detrahat usque ad decimum diem: & postea quam maxime quietem habeat; & cibis puris alatur, & obsonia quam pinguissima habeat: & dulcia omnia ipsi commoda sunt. Ab oleribus autem, & acidis omnibus abstineat, itemque ab acribus, & quæ flatum faciunt; multa etiam calida laver, & ne frigeat. Hæc si fecerit, celerrime sanus erit.

19. A renum morbo corripit morbus magnus venarum cavarum, quæ a capite juxta jugulum per spinam tendunt, ad malleolum pedis externum, & ad intermedium magni digiti locum. Morbus hic fit a pituita & bile, quum in venas confluxerint. Venæ autem hæ sanguine plenæ sunt. Si igitur quid alieni in ipsis præterlapsum fuerit, ægrotant. Si dextram partem morbus corripit, dolorem ex coxæ acetabulo in principio exhibere incipit. Quanto au-

tem amplius tempus progressum & prolongatum fuerit, tanto acutior dolor infra descendit: & quum ad malleolum pedis externum, & ad magni digiti intermedium locum devenerit, rursus ad caput venire incipit: & ubi in ipso ulcus constiterit, fortiter premit, & homo caput sibi diffringi putat: & oculi pituita replentur, itemque totum corpus. Huic quum sic habuerit, elaterium bibendum dato, aut thapsiæ radicem, aut veratri, aut succum scammonia: post purgationem vero eadem exhibeto quæ superioribus. Si vero ab hac curatione non desinat, lacte ipsum crassefacito, & in scapulam dextram quatuor crustas inurito: & in acetabulum coxæ dextræ, tres: & sub nates, duas: & in medio femore, duas: & supra genu, unam: & supra malleolum, unam. Hic ubi sic ustus fuerit, neque sursum, neque deorsum morbum procedere permittit. Si vero alicubi dolor ruptus visus fuerit, siquidem in crus incubuerit priusquam utatur, claudus erit. Si vero in caput, surdus aut cæcus. Si vero in vesicam, prodit simul cum urina sanguis, maxime per quadraginta dies. Verum si in vesicam eruperit, eadem pharmaca, quæ & in urinæ stillicidio dato: & si alicubi dolor congregatus fuerit, urito. Urere autem oportet carnosam quidem, ferro: ossea vero & nervosa, fungis. Cæterum ante hæc si in principio morbi accesseris, ista facere oportet. In potu exhibendum est vinum album mensesium, aquosius, plurimum per diem, & inebrietur donec sanguis a naribus erumpat. Quum autem fluere inceperit, minimum tres & decem dies fluit. Ubi vero hi dies præterierint, non amplius inebrietur, neque ubi semel fluere inceperit. Bibat tamen paulo amplius vi-

num inter cibum, quo sanguis fluere possit. Jam vero quibusdam sedato sanguine, erupit in vesicam, & prodit sanguis ac pus. Si igitur eruperit, eadem pharmaca quæ & ex urinæ stillicidio laboranti dato. Et de eodem vino plus bibendum exhibeto. Hic si ita curetur, & cibos per alvum secedentes assumat, & obsonia ejusdem facultatis, citissime sanus erit. Morbus autem gravis est.

20. Alius morbus a sinistra vena. Hic æger alia quidem eadem patitur, quæ etiam prior. Verum in splenem dolor acutus incumbit statim, & in principio morbi. Et si non intellexerit priusquam incubuerit, proflit in pulmonem. Huic per fungos crustas octo inurito, capite lienis quam celerrime intercipientis. Et ubicunque alius dolor incubuerit, urito. Sic enim statim sanus erit. Si vero non fuerit ustus, sanus autem sponte fiat, plerisque post duodecim annos, morbus rursus revertitur: & si splenem occupavit, multis aquam inter cutem inducit. Verum oportet statim curare velut priorem, & si visum fuerit urere velut priorem, si dolor in iisdem articulis constiterit. Si vero non sic curatus fuerit, de cætero colliquefcens moritur. Morbus enim gravis est.

21. De pituita easdem sententias habeo, quas & de bile: & species ipsius multas esse puto: & alia quidem popularis est, quæ sane recentissima est. Cujus etiam curatio facillima est. Vomitus enim post cibum facere oportet per duos aut tres dies, ita ut & prandeat insuper ac quiescat, si prioribus diebus semel in die cibum capere, & laborare solitus fuit. Sin minus, hujusmodi diætata utatur. Primum multa calida lavetur, quum vomitum facere voluerit.

luerit: & edat mazam oleo & melle subactam, & panem exassatum veterem. Hæc enim magis pituitam trahunt. Obsoniis autem utatur & oleribus acribus. Sed & pingua, & dulcia, & acida omnia idonea sunt, ut permixta assumentur. Et oleribus omnibus viridibus utatur. Et bibat inter cibum frequenter modicum vinum dulce, & in fine placentam insuper edat, & mel, & ficus. Et quum cœnabit, pocula large exhauriat: & ubi jam repletus fuerit, parum dormiat. Deinde experretus vomat, magno vini poculo epoto, cum tepida aqua temperato. Trahit enim magis pituitam & humorem ex carnibus, & corpus magis resiccat. Evomat autem donec ficus evomuerit. Hæc enim postremum evomuntur. Atque hæc quidem hac die faciat. Postera vero contineat seipsum usque ad cœnam, & in cœna sumat panem, cui nihil fursurum decessit. Obsonium autem sit ex fortioribus. Vinum vero bibat nigrum, austerum. Atque hæc quidem popularis pituitæ medela est.

22. Si vero edere & bibere potest, & cibus delectatur, deinde vero crura graventur, & color immutatus fuerit, huic ostendendum est, pituitam molestantem in ventre esse. Verum oportet quum sic habuerit, mel & vinum dulce, & oleum, & nitrum tali ovilli magnitudine, permixta per clysterem infundere. Hæc enim mitissima sunt in clysterem ad hominis naturam. Mensuram autem singulorum esse oportet, vini quidem heminam, olei vero hemina dimidium, & mellis tantundem. Si vero clysterem non voluerit, humectum hominem facere oportet, fomento humido admoto. Fortassis enim etiam sic sterco subevacuari poterit. Nam a ciborum nimia resiccatione hæc pati-

tur. Si quidem igitur quis edat cibos valde succosos, fortassis hæc non ita vehementer patiat. Si vero etiam aliquando patiat, modica curatione opus habuerit. Hunc ita curans, celerrime sanum feceris.

23. At si antiquior fuerit pituita (appellatur autem hæc pituita alba) hæc patitur. Gravatur hominem magis, & speciem a populari alienam habere videtur pallidiorem: & totum corpus laxo tumore intumescit, & facies rubet, & os siccum est, & sitis tenet: & quum comederit, spiritus densus ipsi incidit. Hic eadem die aliquando melius habet, aliquando derepente dolet, & sibi mori videtur. Huic siquidem venter sua sponte turbatus fuerit, sanitati proximus erit. Si vero non sua sponte venter turbetur, purgare oportet cneoro dato, aut hippophaë, aut cnidio grano, aut lapide magnesiæ. Et post purgationem, lenticulæ hemina una aut duæ dentur ad absorbendum. Coquatur autem allium in lenticula. Detur etiam betæ pinguis hemina non condita, potentia circuminspersa. Bibat vinum nigrum, austerum, & forte. Postera vero die mane stadia viginti deambulet. A qua deambulatione reversus, panem edat parvum exassatum, & obsonium habeat allium coctum: & de eodem vino paulo meracius bibat: deinde stadia vadat triginta: & ubi tempus adierit cœnet, quantum etiam prandere consuevit: obsonium autem habeat, maxime quidem pedes, & capita suilla. Sin minus, galli carnibus & suis tritis utatur. Ex piscibus autem scorpio, aut dracone, aut cuculo, aut callionymo, aut gobio, aut aliis piscibus qui æqualem facultatem habent. Ex oleribus autem solo allio, & nullo alio utatur. Hoc

N

vero

vero quam plurimum edat, & crudum, & assatum, & coctum, semper plus singulis diebus: & laboret ex modico amplius, respectu ad cibos facto. Hic morbus maxime fit tempore æstatis ex aquæ potu. Insuper & a somno multo. Judicatur autem in triginta diebus, an lethalis sit, aut non. Atque hæc quidem faciat, ubi triginta dies præterierint. In primis autem diebus, sorbitionibus utatur, lenticulæ cocta acidiorē ab aceto, & pituita acida. Bibat aquam mulsam tepidam, polenta modica inspersa, quo corpus præparatum sit ad pharmacorum potum. Ex his diebus sub dio dormiat: & si tibi visum fuerit sanguinem a lumbis detrudere, cucurbitam affigito, & venas in scroto crassissimas secato. Hic ita curatus, citissime sanus fiet.

24. A pituita maxime in aquam intercutem transitus fit, hoc modo. Pinguedo colliquefcit, & a calore qui in pituita est fit aqua. Cognosces autem hoc an quis sanari possit, aut non. Donec enim quis in pectine pinguedinem habet, fieri non potest ut ipsum sanes. Cognosces autem ex his maxime, an pinguedo insit in pectine, aut non. Siquidem febres succedant, & non potest exurgere, & umbilicus inflatus extra prominet, indicium est non amplius inesse pinguedinem, & sanabilem esse. Huic conducit ventrem siccare, & panem dare cui nihil furfurum decessit, antiquum, calidum. Obsonium autem carnem leporinam, & canis perfecti, & oviculæ, & suis assatam, & galli assatam ac calidam, & polypos edat coctos in vino nigro austero. Vinum autem bibat nigrum, austerrum, quam crassissimum ac acerbissimum. Piscibus autem utatur, gobio, dracone, callionymo, cuculo, scorpio, & aliis

hujusmodi, omnibus coctis, non recentibus, & frigidis. Hi enim siccissimi sunt: & in jusculum ne intingat, & insulsi sint pisces. Ex oleis autem utatur raphanis, & apio. Torreat autem lenticulam ab aceto acidiorē, & edat. Et deambulet quotidie, & post cœnam, & mane: & serotino tempore dormiat, & mane exurgat. Et siquidem ab his restituitur, satis est. Sin minus, teneorum, aut hippophais succum, aut granum enidium, bibendum dato. Et post purgationem, lenticulæ heminas duas sorbeat, & panem parvum comedat. Vinum vero bibat nigrum, acerbum modicum. Bibat autem pharmacum bis in die, donec vacuus fiat. Si vero tumor constiterit in seroto, & femoribus ac tibiis, acuto scalpello multa & frequentia vulnuscula incutito. Et si hæc feceris, cito sanum efficies.

25. Aqua inter cutem ex his fit. Quum æstatis tempore siti vexatus aquam multam biberis (nam ex hoc maxime fieri solet) & pulmo expletus fuerit, rursus ad pectora dimittit. Et quum in pectoribus fuerit, calorem vehementem exhibet, ut pinguedo quæ in arteriis inest colliquefcit: & si semel liquari pinguedo inceperit, multo amplius in brevi tempore aquam intercutem facit. Fit etiam si tubercula in pulmone fuerint enata, & aqua repleta, & in pectora rupta. Quod autem fiat etiam a tuberculis aqua intercutem, testimonium habeo, & in bove, & in cane, & in sue. In his enim quadrupedibus maxime fiunt tubercula in pulmone, quæ aquam habent. Si enim dissecueris, citissime cognoveris. Fluet enim aqua. Videntur autem talia multo magis in homine fieri, quam in pecoribus, quanto etiam morbosio-

re diæta utimur. Facti sunt autem & multi pectore suppurati tuberculis obortis. Hæc igitur in principio ad morbum consequuntur. Tussis sicca, & fauces exasperari videntur: & rigor ac febris succedit, & erecta cervice spiratio: & corpus intumescit, & pedes tumet, & ungues contrahuntur: & donec quidem in superno ventre fuerit aqua intercus, adest dolor acutus: postquam autem ad infernum ventrem venerit, melius habere sibi videtur. Postea progressu temporis patitur qualia prius impleto ventre. Quandoque etiam ad latus intumescit, & indicat ubi secare oportet. Si vero non indicat, multa calida lavato, & humeris apprehensum concutito, & deinde in utro latere magis fluctuet, audito. Quo intellecto, costam tertiam ab ultima usque ad os secato. Deinde cum terebra cava ultra perforato. Et ubi perforata fuerit, aquæ parum emittito: & ubi emiseric, linamentum ex crudo lino indito, & spongiam mollem superimponito. Deinde ut ne excidat linamentum deligato. Emittere autem per duodecim dies aquam oportet, semel in die. Post duodecimum autem diem frequenti decimatertia totam aquam emittere: & reliquo tempore si subnascat aqua emittere: & ventrem cibis reficcare. Post sectionem autem hæc exhibere oportet. Succum silphii drachmæ pondus parato, & aristolochiam tali cervini magnitudine deradito, & lentium ac ervi torrefactorum polentam, dimidiæ chœnicis mensura utranque purgato, atque hæc melle & aceto subigito. Deinde pastillos sexaginta efformato, & quotidie unum tritum in vini nigri austeri ac jucundissimi hemina dimidia diluito, & mane in potu dato. Reliquum vero victum ac laborem eun-

dem, velut priori tempore, habere iubeto. Et si intumuerint pudenda ac femora, confidenter vulnusculis impactis pertundito. Hunc si ita curaveris, celerrime sanum facies.

26. Ab hepate fit aqua intercus, quum in hepar pituita acceperit, & hepar ipsam susceperit, & humectum fuerit. Statim igitur calorem huic exhibet, & flatum inducit. Deinde temporis progressu aqua impletur. Postea morsus in corpus incidit. Et tumor in tibiis ac pedibus inest: & hepar durum est ac intumescit, & claviculæ attenuantur. Huic quum sic habuerit, in principio si hepar doluerit, origanum tritum, & silphii succum ervi magnitudine, in vini albi dimidia hemina diluta, bibenda dato: & lactis caprini poculum quatuor heminarum, tertia aquæ mulsæ parte ammixa. A cibis autem per primos decem dies abstineat. Hi enim judicant morbum, an lethalis sit, aut non. Sorbeat autem prisanz succum coctum, melle affuso. Vinum autem bibat album mendesium, aut aliud jucundissimum aquosum. Quum autem decem dies præterierint, cibos accipiat puros, & obsonium habeat, galli carnem assatam calidam: habeat & catulinam coctam. Pisce vero utatur galeo, & torpedine assatis. Vinum vero idem bibat. Et siquidem ab his quiescat, satis est. Sin minus, postquam sane crassissimus factus fuerit, & hepar maximum, fungis urito. Sic enim celerrime sanum feceris. Inurere autem oportet crustas octo.

27. Si vero aqua intercus innascat, & rumpatur in ventrem, iisdem medicamentis & potibus, & cibis, ac laboribus, quibus priores curato. Vinum vero bibat austerum nigrum. Si

vero tibi videatur discessisse ab hepate, per ferrum ubicunque apparuerit urito, & aquam paulatim emittito, & velut reliquos priores curato. Si vero ab his non sanus fiat, temporis progressu corrumpitur ac moritur. Morbus enim est gravis, & pauci hunc effugiunt.

28. Aqua vero intercus a splene, hoc modo fit, & ab huiusmodi maxime causa, quum quis ficuum viridium, & malorum fructus multos ederit. Multi vero jam etiam a cibo botrorum multorum, & a multo multo, morbum inciderunt. Siquidem igitur in morbum collabatur, statim in doloribus est. Dolores enim acuti in splene consistunt, transeunt autem & in humerum, & in claviculam, & in mammam, & ad lumbos, & febres fortes tenent. Et si parum quid ederit, venter impletur, & splen attollitur, & dolorem exhibet. Hic morbus si duraverit, reliquo quidem tempore minus dolet. Quum vero fructuum malorum tempus fuerit, & hos ederit, magis quam prius dolet. Hunc ubi sic habuerit, a principio curato, & sursum quidem veratrum exhibeto: deorsum vero cneorum, aut hippophais succum, aut enidium granum, lactis item asinini heminas octo, melle affuso. Et siquidem ab his restituitur, satis est. Sin minus, quum maximus fuerit lien, & maxime intumuerit, fungis urito, capita ejus intercipiens: aut ferramentis, cum multa cautione ac observatione ne ultra peruras. Hæc a morbi principio facito, & hac diætâ nutriatur. Siquidem febris non affuerit, pane utatur triticeo affato, aut ex duro tritico bis cocto. Obsonium autem habeat falsamentum gaditanum, aut salperdam, & carnem ovillam tritam.

Et acida ac salsa omnia edat. Et bibat vinum austerum eodem quam nigrum. A dulcibus abstineat. Quum autem exsurgit, & potens est, luctetur summis humeris, & laboret per circuitus multos in die, & comedat ea quæ dicta sunt. Si vero aqua intercus fiat, iisdem curato quibus & priores.

29. Alia aqua intercus ab his fit. Æstatis hora si iter faciens per viam longam, in aquam pluvialem ac stabilem inciderit, & biberit de ipsa multum affatim. Si igitur carnes absorbuerint & continuerint in seipsis aquam, secessus autem nusquam fiat, hæc patitur. Siquidem fuerit in carne, calorem facit & in ventre, & in corpore, ut pinguedo ventrem ambiens collescat. Hic quandiu quidem iter facit, nihil mali habere videtur. Postquam autem iter facere cessarit, & sol occiderit, statim dolorem multum habet: progressu vero morbi valde attenuatur. Si vero etiam cibi fastidium accedat, multo plus attenuatur. Si vero cibos edere poterit, & ad laborem impotens fuerit, etiam amplius læditur: & plerisque horum tumor in totum corpus deducitur. Et tenui quidem color corporis lividus fit, & venter magnus, & sitis fortis tenet, & viscera ipsius a calore resiccantur: progrediente vero tempore, ad edendum quidem promptus fit, & edit quodcunque quis dederit, & bibit, & dolet nihil. Si vero tumor obtinuerit, color huic fit pallidus. Et venæ nigræ frequentes per corpus distenduntur. Indignatur autem & tristatur ex quavis re, etiam si nihil novi accidat. Venter vero aqua perhumescit, & magnus fit, & laternæ speciem præ se fert. Et temporis progressu cibos non admittit, sed videntur ipsi cucumeris sylvestris odorem habere,

re, præ abominatione. Huic ubi sic habuerit, cneori aut hippophais succum dato, aut cnidium granum. Hæc vero pharmaca ita dare oportet. Cneorum quidem per sextam diem. Hippophais autem succum per octavam. Cnidium vero granum per decimam: & dare ipsa oportet donec expurgetur, & vacuus fiat. Interpositis autem diebus alatur ex iisdem quibus & prior. Maxime autem de eadem aqua bibendum dato, ex qua morbus corripuit, plurimum, quo ventrem ipsius turbet & valde secessum faciat. Sic enim potissimum sanum facies. Si vero tibi videbitur, etiam frequenter clysterem adhibeto, ex cneori triti dimidia hemina, mellis tertia hemina parte amixta, his cum quatuor succi betæ heminis dilutis, atque sic infusis. Postera die etiam asinini lactis cocti octo heminae dentur affuso melle, aut adjecto sale potandæ. Et post purgationem, iisdem utatur quibus prior: & interjectis diebus, cibis ac potibus iisdem utatur, & deambulationibus similiter. Et sic curatus brevi a morbo liberabitur tertio mense, aut sexto. Si vero negligentia aliqua contigerit, & non statim curatus fuerit, brevi moritur. Sed & in attenuato iisdem utendum est ad sanationem. Præhumeſtare vero antea corpus ipsius oportet per fomenta: quo magis pharmacis obediat. At vero statim curam adhibere oportet. Sin minus, cum multis confenscit morbus. Sed & uter tandem morbus sit, clysterem ex his adhibere convenit. Vini albi heminas duas accipito, & mellis heminam dimidiam, & olei heminam dimidiam, nitri ægyptii rubri torrefacti quadrantem, foliorum cucumeris sylvestris tusorum ac expressorum succi heminam. Hæc omnia mix-

ta, & in ollulam infusa ferveſacito, & per clysterem infundito.

30. Morbus hepaticus. Fit ab atra bile, quum influxerit ad hepar. Accidit autem maxime in autumnno, in mutationibus anni. Hæc igitur æger patitur. Dolor acutus ipsi in hepar incidit, & sub ultimas costas, & in humerum, & in claviculam, & sub mammam. Et suffocatio fortis tenet. Et aliquando lividam bilem revomit: & rigor, & febris primis diebus debilior habet: & dum attingitur, hepar dolet, & color ipsius sublividus est: & cibi quos prius comedebat, suffocant ipsum, & ingesti urunt ac torquent ventrem. Atque hæc quidem in principio patitur. Morbo vero progrediente, & febres remittunt, & a paucis cibis repletur. In solo autem hepate dolor restat, & ipse aliquando fortis, aliquando quietus, quandoque vero acutus corripit, & sæpe derepente æger animam efflavit. Huic conducunt ubi dolor habuerit, tum alia, tum tepeſactoria eadem apposita, quæ etiam pleuritidi. Quum vero remiserit dolor, multa calida ipsum lavato: & aquam mulsam bibendam dato, & vinum album dulce, aut austerum, utrum tandem profuerit. Et sorbitiones easdem quas etiam a pleuritide correpto. Cæterum ad dolorem hæc bibenda dato. Ovi gallinacei cocti liquorem terito, & succi solani dimidiam heminam affundito, & aquæ mulsæ dimidiam semiheminam partem ammisceto, diluito, ac bibenda dato, & sedabunt dolorem: dato autem quotidie donec calor quiescat. Bibat etiam silphii succum ervi magnitudine, & cum eo origanum tritum in vino albo diluat, & sic jejunos bibat. Bibat insuper & pharmaca quæ in pleuritide dantur doloris gratia. Bibat &

capri-

caprinum lac, tertia parte mellis ammixta. Sint autem lactis heminae quatuor. Hoc mane bibat, quum alia non biberit. A cibis autem abstineat, donec judicetur morbus. Judicatur autem maxime in septem diebus, in his enim manifestum fit, an lethalis sit, an non. Si vero etiam suffocatio accesserit, hæc dare oportet quo vomat. Mel, aquam, acetum, salem, permixta in ollam novam infundito. Deinde tepefacito, & origani capitati ramulis una cum semine agitato. Ubi vero tepesacta fuerint, tepida ebibenda dato. Deinde stragulis injectis contextum finito, donec quam maxime exudarit. Et ubi vomitus ipsum apprehendit, prompte vomat, irritatione per pennam facta. Si vero vomere non possit, aquæ mulsæ tepidæ poculum duarum heminarum insuper bibat, & sic vomat. Et si quid pituitæ aut bilis evomuerit, rursus idem facere oportet ad horas quatuor: proderit enim. Post morbi vero judicationem curato modicis cibis, iisque puris datis: & siquidem panem edere euperit, panem calidum maxime purum edat. Si vero mazam, eam, quæ vino dulci subacta non est, edat, ubi tamen prius aqua subegit. Obsonium autem habeat carnes catuli coctas, aut columbæ, aut pulli gallinacei carnibus, omnibus coctis utatur. Ex piscibus autem galeo, torpedine, pastinaca, & rajis parvis, omnibus coctis. Lavetur autem quotidie, & frigus vitet, & parum deambulet ante in securitate. Hæc si servaverit, non est timor ut morbus revertatur. Nam hujusmodi morbus gravis est ac diuturnus.

31. Alius hepaticus morbus. Dolores quidem eodem modo premunt in hepar, & color differt a priore. Malicorii enim formam habet. In tem-

pore vero æstatis maxime incidit. Fit autem a bubulæ carnis esu, & vini potu nimio. Hæc enim omnia isto anni tempore hepatis sunt infestissima, & bilem maxime ad hepar adducunt. Hæc igitur æger patitur. Dolores acuti incidunt, & non deficiunt ulla hora, sed semper magis premunt. Aliquando etiam vomit bilem pallidam: & ubi vomuit, paulo melius sibi habere videtur. Si vero non vomuerit, bilis ad oculos pervenit, & fiunt valde pallidi. Et pedes intumescunt. Atque hæc patitur, quandoque valde, quandoque minus. Quum autem dies præterierint in quibus morbus judicatur, dolor minus urget, si nihil deliquerit: & ejusmodi dietam huic constituere oportet, qualem & priori. Si enim inebriatus fuerit intempestive, aut venere usus fuerit, aut aliud quid fecerit quod commodum non est, hepar statim ipsi durum fit, & intumescit, ac a dolore pulsatur. Et si quid facere festinarit, de repente hepar & totum corpus dolet. Huic ubi sic habuerit, & primi dies præterierint, fomentum adhibeto: deinde scammonio subpurgato. Si vero venter combustus fuerit, clysterem ex iisdem quibus in prioribus usus es adhibeto, quæ probe ducant: & post clysterem lacte asinino cocto subpurgato, octo heminis ejus, melle affuso, in potu datis. Dato etiam caprinum lac mane poculi quatuor heminas completentis mensura, tertia parte aquæ mulsæ ammixta. Dato item cocti lactis caprini heminas duas, tertia aquæ mulsæ parte ammixta, aut ipso solo melle affuso: dandum est etiam equinum lac, eodem modo velut asininum. Et siquidem ab his morbus curatus cedat, satius est: sin minus, dextri cubiti internam venam secato, & sanguinem detra-

detrahito. Si vero non visus fuerit tibi per asinum lac subpurgandus esse, bubuli lactis crudi duas heminas dato, tertia aquæ mulæ parte ammixta, quotidie ad dies decem. Deinde ad alios duodecim dies, sexta parte aquæ mulæ affusa, ad bibendum dato. De cætero vero ipsum lac duarum heminarum mensura, donec pinguescat exhibeto. Si vero neque sic desinat, urere oportet, quum maximum hepar factum fuerit, & maxime eminuerit. Urto autem per buxeos fusos, in oleum fervens tinctos. Apponito autem donec tibi bene habere, & unctionem factam esse visum fuerit. Aut per fungos octo crustas inurito. Si enim ustio successerit, sanum facies, & reliquo tempore melius deget. Si vero non successerit, de cætero ab aliis sanus non evadens, corrumpitur ac moritur.

32. Alius morbus hepaticus. Reliqua quidem eadem patitur hic æger velut priores. Color autem niger est. At hepatis fel, pituita & sanguine repletum, velut ratiocinamur, dirumpitur: & ubi diruptum fuerit, celerime insanit, & indignatur, & loquitur stulta, & latrat velut canis. Et ungues punicei fiunt, & oculis videre non potest, & pili in capite erecti stant: & febris acuta corripit. Huic eadem adhibere oportet quæ etiam prioribus. Plerique vero moriuntur in undecim diebus: paucique effugiunt.

33. Splenis morbus primus. Fit huiusmodi morbus propter caliditatem solis bile commota, quum splen in seipsum bilem traxerit. Hæc igitur æger patitur: febris acuta in principio accedit: progrediente vero morbo remittit, excepto ipso splene, in quo semper calor hæret: & dolor alias atque alias incidit acutus, & in lateris mollitudi-

nem, & in ventrem. Et cibos in principio quidem admittit, non autem valde secedunt: progressu autem temporis, & color pallidus fit, & dolor fortis irruit: & claviculæ attenuantur: & cibos non similiter admittit, velut in principio, & a modico impletur. Lien vero alias magnus fit eadem die & alias minor. Huic quum sic habuerit, veratrum purgans deorsum, bibendum dato, & cnidio cocco subpurgato. Ad vesperum autem post purgationem, lenticulæ acidioris heminam sorbendam dato: & betarum pinguium heminam polenta inspersa. Postera vero & tertia die panem parvum dato, pro obsonio autem lenticula utatur, & carne suilla in lenticula cocta trita. Vinum bibat austèrum, nigrum, paulo meracius. Et quietem his diebus habeat, nisi quod intus in umbra paululum deambulet. Reliquo vero tempore hæc exhibenda sunt. Cibus sit panis cui nihil fursurum decessit. Obsonium habeat carnem canis majoris, vel capræ, vel oviculæ tritam: & salsamentum gaditanum, aut saperdam: & acida ac salsa omnia assumat, & acerba. Bibat vinum cum subastringens quam nigerrimum: a dulcibus autem & pinguibus ac nidorosis abstineat: & silphium non accipiat, neque allium, neque carnem porcinam: neque mugilem, nec recentem, nec salsum, neque anguillam: neque olus ullum coctum sine aceto. Ex troximis autem, hoc est his quæ cruda eduntur, raphanide utatur & apio, in aceto tinctis, & polentam vino subactam edat: & vinum meracum forbeat. Si vero velit etiam panem in vinum interat, ac calidum edat. Dentur etiam pisces, scorpius, draco, cuculus, gobio, callionymus. Hos coctos & frigidos dato. Dato etiam quæ splenem attenuare possunt

sunt singulis diebus, asphodeli semen, aut visci folia, aut scœnum græcum, aut viticis semen, aut rutam, aut menthæ radicem: ex his quodcunque volueris, tritum in vino austero dato jejuno. Si vero adeo validus fuerit, per triginta dies ad ligna secanda cogito: & fummis humeris luctetur: & interdiu deambulet, & vespere dormiat: mane vero surgat, & quæ relata sunt edat. Si vero ab his non melius habeat, splenem fungis urito, decem magnis crustis indistis, quum maximus fuerit splen, & maxime elevatus. Si enim successerit ultio facta velut oportet, sanum facies, verum non brevi. Opus enim habet morbus curatione. Gravis est enim & diurnus, si non fuerit statim curatus.

34. Alius splenis morbus fit quidem ab iisdem a quibus & prior. Patitur igitur æger ab hoc morbo hæc. Venter inflatur: postea vero etiam splen intumescit, & durus est, & dolores acuti in splenem incidunt. Color autem mutatur, & conspicitur niger, pallidus, malicorii speciem referens, & ex aure male olet, & gingivæ male olent, & a dentibus discedunt: & ex tibiis, ulcera erumpunt, velut pustulæ nocturnæ. Membra vero attenuantur, & stercus non secedit. Hunc quum sic habuerit, iisdem pharmacis & eduliis, & potibus, & laboribus, atque aliis omnibus curato: & ubi stercus secedere noluerit, clysterem adhibeto, ex mellis hemina dimidia, & nitri ægyptii magnitudine tali ovilli. Hæc trita in quatuor heminis aquæ de betis coctis diluito, & per clysterem infundito. Si vero morbus ab his non sedetur, splenem ipsius urito velut prioris: & si ultio successerit, sanum efficies.

35. Alius splenis morbus fit, in an-

no, veris maxime tempore, verum a sanguine. Quum enim repletus fuerit splen sanguine, erumpit in ventrem, & dolores acuti in splenem incidunt, & in mammam, & in claviculam, & in humerum, & sub scapulam. Color autem corporis est plumbiformis: & parva ulcuscula velut lancinata in tibiis exurgunt, ex quibus ulcera magna fiunt: & quæ primum infra secedunt, sanguinolenta sunt & æruginosa: & venter durus subit, & splen velut lapis est. Hic morbus magis lethalis est quam priores, & ex ipso pauci effugiunt. Hunc quum sic habuerit, iisdem purgato quibus & priorem, veruntamen pharmacum sursum purgans ne dederis. Deorsum vero granum cnidium exhibeto. Et postera die etiam lactis equini cocti octo heminas dato, melle affuso. Si vero hoc non adsit, bubuli aut caprini cocti duos congios præbeto, ita ut alternatim mel in poculum ammiscetur, & vicissim bibantur. Ad vespem autem post purgationem eadem quæ priori dato. Et si visum fuerit, ab interna cubiti sinistri vena sanguinem detrahit. Reliquis autem diebus quotidie in jejuno lactis bubuli quatuor heminas dato, tertia muræ parte ammixta. Cibis vero & potibus, & aliis omnibus iisdem curato, quibus & priorem. Abstineat autem a venere, & ebrietate hic velut prior. Et si videatur etiam urito, quum crassissimus & maximus splen factus fuerit: & si opportune uferis, ac successerit, sanum facies. Si vero ab hac curatione sanus non fiat, tempore corruptus moritur. Est enim morbus valde gravis.

36. Alius splenis morbus. Accidit & hic morbus vere maxime, quum splen pituitam assumpserit in seipsum, & statim magnus factus fuerit ac durus, & deinde
rur-

rursus sedatur. Et quum quidem elevatus fuerit, dolores incidunt acuti. Quum vero mollis fuerit, doloris exors est. Et ubi diuturnus factus fuerit morbus, obscurior esse videtur: & insurgit, & cito sedatur. Hic quum sic habuerit, in principio morbi cibos admittere non potest, & cito attenuatur: & corpus impotentiam multam habet. Morbus autem si non statim curatus fuerit, aut sua sponte quieverit, interpositis quinque aut sex mensibus, rursus surgit. Intermittit autem maxime per hyemem. Hunc si in principio acceperis, decem crustas in splenem urito, & statim sanum facies. Si vero non ufferis, iisdem pharmacis curato, quibus & priores: itemque iisdem, & potibus, ac laboribus. Sic enim celerrime sanum feceris. Hujus autem color fit exalbidus, subpallidus, & squalidus.

37. Alius splenis morbus. Fit autumno maxime ab atra bile. Fit autem ab olerum multorum quæ cruda eduntur esu; & ab aquæ potu. Patitur itaque æger hæc. Quum morbus corripuerit, splenem vehementer dolet, & rigor & febris apprehendit, & inedia ipsum habet, ac cibos averfatur, & corpus cito concidit. Splen autem, magnus quidem non valde fit, verum durus: & ad viscera allabitur, & adhærens surgit. Hunc quum sic habuerit, iisdem pharmacis & eduliis ac laboribus quibus priores curato. Et si se tibi exhibuerit, urito ipsum eo modo quo etiam alios. Hic morbus in plerisque si statim curatus fuerit, brevi decedit.

38. Quatuor morbi regii. Primus quidem æstate maxime corripit, bile commota. Consistit igitur bilis sub cute, & in capite, quare statim corpus in alium colorem mutat, & fit pal-

lidum, velut malicorium. Et oculi pallidi fiunt: in capite sub pilis velut cortex subest: & rigor ac febris corripit: & pallidam urinam mingit, & crassum subpallidum in ipsa subsidet, & mane quamdiu jejunos fuerit, ad cor & viscera exugitur: & si quis ipsum alloquatur, aut interroget, ægre fert, & anxius fit, & non sustinet audire. Stercus autem excretum cum pallore albicat, & male olet. Hic quum ita habuerit, maxime moritur in quatuordecim diebus. Si vero has effugiat, sanatur. Curare autem oportet ipsum sic. Quum febris remiserit, multa calida lavato, & aquam mulsam bibendam dato. Et sorbitionibus utatur, ptisanæ succo, melle affuso. Mel autem non simul coquito, donec præterierint quatuordecim dies. Hi enim judicant an lethalis sit morbus, aut non. Postea vero bis in die lavato, & nutrito primum modicis quæcunque maxime admiserit. Postea tamen plura dato. Vinum bibat album plurimum per diem: & si progressu temporis videatur tibi pallidus esse & debilis, vomitum a cibis facere jubeto, velut in superioribus morbis habetur. Et siquidem ab his morbis quiescat, satis est. Sin minus, veratrum bibendum dato. Post talem autem purgationem, ad vesperam edat mazam mollem, aut panis medullam. Obsonium vero edat, pulum gallinaceum percoctum, probe conditum cum cepa, coriandro, caseo, sale, sesamo, & uva passa alba. Vinum autem bibat album, austerum, vetustissimum. Alvum vero infra subpurgato, postera die succo cicerum alborum, melle affuso, utatur, & duas heminas hujusmodi succi ebibat. Tertia vero die initio facto, singulis diebus hanc aquam bibat, ex his rebus

coctam. Fœniculi radices tenues, ea copia quanta tribus digitis comprehendi potest, in duos aquæ congios mitto, ac coquito usque ad dimidias. Et cicerum alborum chœnicen, in duobus aquæ congiis ad dimidias item coquito, & quod superest excolatum sub dio per integram noctem exponito, & ambo hæc decocta misceto. Cum hac aqua & vinum temperatum bibat, & ipsam aquam solam si velit, quamplurimam bibat: & aliam aquam non bibat. Si vero hanc potionem non admiserit, aliam sic præparatam dato. Caricarum albarum chœnicen in duobus aquæ congiis coquito, excolato, & sub dio per integram noctem exponito. Postea hanc aquam bibat, sive nudam ipsam voluerit, sive cum vino mixtam. Bibat autem non acervatim multam, sed pro una vice dimidiam heminam, ut ne alvi profluvium ipsi succedat: & modico tempore interposito rursus bibat. Commoda autem sunt & hæc in potu data jejuno singulis diebus, trita & in vini veteris albi hemina diluta, apii semen, cucumeris semen, fœniculi semen, cuminum æthiopicum, adiantum, coriandrum herba, uvæ passæ albæ. His & illis in potu acceptis utilitatem percipiet, & celerime sanus fiet.

39. Alius morbus regius sive arcuatus. Hic corripit tempore hyemis, & ex ebrietate & frigore. Incipit autem primum rigor invadere, postea etiam febris detinet. Et humor qui est in corpore, congelatur in cute. Quod autem sic habeat, ex his ostenditur. Lividum est ipsius corpus & subdurum. Et venæ per corpus distentæ sunt pallidæ: majores autem & crassiores sunt quam prius. Et aliæ venæ subnigriores distentæ sunt. Et si quis aliquam

ipsarum secet, sanguis effluet pallidus, si pallidæ sunt venæ. Si vero nigræ fuerint, niger sanguis effluet. Et vestem interiorem corpori adjacentem præpruritu non sustinet. Hic promptus est ad iter faciendum & ambulandum, sed præ debilitate crura labascunt, ac ipsum non sufferunt, & sitit vehementer. Hic morbus non minus priore lethalis est. Procedit autem ad amplius tempus, si non in primis diebus sanus fiat. Si vero morbus prolongetur, & ad octavum aut nonum diem duret, in morbum incidit, & morbus & dolor magis premit, & exsurgere non potest. Et plerique in hoc tempore statim pereunt. Huic ubi sic habuerit, siquidem principio morbi accesseris, quum jam septem dies præterierint, veratrum bibendum dato. Ventrem vero infra subpurgato per succum, velut priori. Et alia eadem pharmaca dato. Exhibeto & cantharidas, sine alis, & capite, quatuor tritas, & in vini albi hemina dimidia dilutas, modico etiam melle affuso. Atque has bis aut ter in die bibat. Progrediente vero morbo, balneis & fomentis curato. Edat autem quæcunque admittit. Vinum bibat album, austerum: & alia eadem assumat quæ prior. Hic morbus diuturnus est & gravis, si non ab initio probe fuerit curatus.

40. Alius morbus regius. Popularis appellatur hic, eo quod omni tempore corripit. Fit autem a repletionemaxime ac ebrietate: & postquam riguerit, statim sane corpus immutatur, & pallidum fit, & oculi pallidi valde sunt. Et sub pilos ac sub unguis morbus procedit. Et rigor ac febris debilis tenet. Et debile est corpus, & in capite dolor adest. Et pallidum ac crassum mingit. Hic morbus minus lethalis est

prio.

prioribus : & curatus brevi sanatur . Huic quum sic habuerit , cubiti venam secato , & sanguinem detrahito . Deinde fomento adhibito , elaterium bibendum dato . Tertia vero die rursus intra subpurgato , cum lacte asinino . Reliquas vero sorbitiones , & potus , ac edulia , eadem dato quæ priori . Et caput ipsius frequenter purgato : & de succo bibendum dato . Et multa calida ipsum lavato , ac carnem defricato , & defricatas sordes in vino albo bibendas dato : & ad alia omnia iisdem utatur : & brevi sanus evadet .

41. Alius morbus regius . Fit quidem a pituita , hyeme autem maxime corripit : & color ipsius ægri est albus , & pectora ipsius pituita plena fiunt : & spuit salivam : & quum excreat , singultus ipsi oboritur . Et album lotium ac crassum mingit , & in urina subsidet velut farina . Hic morbus non est lethalis , & brevi sanatur . Huic quum sic habuerit , cnidium granum bibendum dato . Et post purgationem , succi ptisanæ quatuor heminas , melle affuso , exforbendas dato . Superiorem vero ventrem vomitu inducto , velut in prioribus purgato . Sic enim facillime pituitam a pulmone & arteriis abduxeris . Sed & gargarismum ipsi frequenter præparato . Hic aliquando etiam febricit debili febre , & horror tenuis succedit . De cætero vero iisdem quibus priores curato , & pharmacis , & fomentis , & balneis , & eduliis , & potibus , & sorbitionibus . Sic enim maxime sanum facies .

42. Morbus Typhos vocatus . Typhos quidem appellatur hic morbus , hoc est stupor attonitus : corripit autem tempore æstatis , quum canis sydus oritur , bile per corpus commota . Statim igitur ipsum febres fortes te-

nent , & calor acutus , & a gravitate debilitas , & crurum ac manuum impotentia : maxime enim inutilia ipsi fiunt hæc membra : & venter turbatur , & quæ secedunt grave olent , & tormentum forte succedit . Sed & hæc paritur . Si quis ipsum erigere velit , erigi non potest : neque oculis videre potest præ calore . Et si quis ipsum interrogat , præ dolore respondere non potest . Quum autem moriturus est , acutius videt , & loquitur confidenter : & bibere & edere cupit : & si quis det quod edat , brevi etiam animam emittit , si non evomuerit . Huic morbus hic judicatur in septem , aut quatuordecim diebus . Multi vero perveniunt etiam ad viginti quatuor . Si igitur hos transierit , sanus erit . Nam in his diebus judicatur , an lethalis sit morbus , aut non . Hunc quum ita habuerit , sic curato . In primis quidem diebus a balneo abstineat . Ungatur autem vino & oleo tepido , in lecto , & a cibis abstineat . Sorbitiones autem tenues frigiditas dato . Vinum autem bibat nigrum , austerum , si ipsi conducat : sin minus , album , aquosum , austerum . Si vero sitis fortis premat propter calorem , potu acervatim dato , evomere jubeto , bis aut ter hoc repetito . Et quum calor habuerit , lintea aqua frigida tincta adponito , qua parte se maxime ardere dixerit . Si vero horrorem habuerit corpus , frigefactoria remittito . Hic quum doluerit , ab huiusmodi maxime dolore periclitatur , ne repente animam relinquat . Verum exhibere oportet ipsi doloris causa festinanter , eadem pharmaca quæ ei qui a pleuritide tenetur . Quum autem exsurrexerit , cibo & potu , & balneis quam celerrime refocillato . Morbus enim est difficilis , & pauci effugiunt .

43. Alius typhos. Corripit quidem hic morbus omni tempore: fit autem propter corporis humiditatem, quum cibos humidos, & potum multum carnes combibunt, & fluidæ fiunt, ab his maxime fit morbus. Incipit igitur febris, tertiana aut quartana, in principio oboriens. Et dolor fortis in capite consistit. Aliquando etiam in corpore intermittens. Et vomit salivam, & frequenter eructat, & oculorum regiones dolet, & facies albescit, & tumor in pedes descendit. Quandoque vero etiam totum corpus intumescit. Et ad pectora, & ad dorsum aliquando dolor currit: & venter turbatus est: & oculis fortiter tuetur, & salivam multam & spumofam expuit, & in faucibus detineri videtur: & exasperat ipsas. Sæpe vero etiam inflammantur fauces. Hic ubi sic habuerit, & dolor ita prefferit, & erectæ cervicis spiratio fortis inciderit, quandoque derepente præ dolore animam emittit, in septem diebus, aut quatuordecim. Multi vero usque ad viginti quatuor dies durant. Sæpe vero etiam derepente morbus remittit, & æger sanus esse videtur. Verum observare oportet donec quatuor & viginti dies præterierint. Si enim has effugerit, non valde moritur. Huic quum ita habuerit, in primis diebus sorbitiones dare oportet, farinam coctam, tenui melle affuso. Vinum vero dandum est nigrum, paulatim, prout voluerit temperatum. Cibi autem ne exhibeantur priusquam hi dies præterierint. Polypi vero in vino cocti edendi dentur, & jusculum sorbendum. Et raphanidas multas edat, & nasturtii semen torrefactum, molitum, ac cribratum, vino nigro acerbato affuso bibat. Et polenta tenuis modica mane bibenda detur. A balneo

autem abstineat, donec hi dies præterierint. Vino vero & oleo tepesfactis in lecto illinatur, & extergeatur. Et fructus pæoniæ grana decem in vino nigro cocta bibenda dato: & rapi probe percocti succum sorbeat, caseo infuso conditum, & papavere, & sale, & oleo, & filphio, & aceto. Si vero etiam pharmacum bibendum dare volueris, cnidium granum dato. Et post purgationem, farinæ coctæ & pinguis duas heminas exsorbendas dato. Vinum autem bibat idem. Et ex pharmacis & sorbitionibus ac potibus quicquid dederis profuerit, sive singulatim, sive plura simul exhibueris. Atque sic celerrime sanum feceris. Morbus autem est gravis, & pauci effugiunt.

44. Alius typhos. Hic quidem propter hoc fit. Quum bilis putrescens ammixta fuerit sanguini, per venas & articulos, quum sanguis steterit, consistit quidem maxime in articulis. Incumbit autem quandoque etiam in reliquum totum corpus, & dolores acutos exhibet: & multi ex huiusmodi morbo claudi fiunt, quum bilis in articulis conclusa in totum callescit. Dolor autem intermittens, corripit per tres & quatuor dies. Hunc ubi sic habuerit, hoc modo curato. Dolore in corpore prævalente, tepesfactoria facere, & adhibere oportet, oleo prius illito. Quum autem remiserit, veratrum ipsi dato, toti corpori antea fomento adhibito. Postera die serum caprinum coctum bibendum dato, duorum congiarum mensura, ita ut in alterum congiarum mel affundas, & in alterum sal injicias, deinde poculis vicissim permutatis bibat, donec totum ebiberit. Ad vesperam vero post purgationem, lenticulæ heminam sorbeat: & betarum pinguium heminam, polenta

inspersa ebibat. Et pulli gallinacei carnem, aut columbæ, aut turturis, aut oviculæ, aut suis pinguem edat. Ventrurum autem per sextum diem dato: & si alicubi in articulis tumor fiat, & abscessus fieri nolit, cucurbita affixa sanguinem detrahito, punctura per acum triangularem facta in genua, si in genibus tumor fuerit. Verum nullum ex aliis articulis perpunxeris. Interpositis autem diebus cibum accipiat, panem maxime assatum: mazam verò maxime oleo & melle subactam. Obsonia vero habeat, maxime quidem assatas carnes volucrum, non fassas: sin minus, etiam coctas, conditas, verum sine caseo, & sesamo, & sale. Piscibus autem utatur carnosissimis, assatis eodem modo velut carnes: & coctis origano conspersis, ac oleo ipsis affuso. Vinum autem bibat album, si conducatur: aut si hoc non comedet, nigrum: & in deambulationibus se exerceat per diem, & post cœnam, & mane. Serum autem & lac pro tempore semper bibat. Si vero tibi visum fuerit, etiam asininum lac decoctum dato. Et si sanus fiat, in custodia ipsum esse oportet, ut ne a frigore & æstu lædatur: & cibis non valde expleatur. Periculum est enim ne morbus revertatur. Hic itaque morbus si sic curetur, in sex mensibus sanatur. In tot enim mensium spatio iudicatur an mortalis sit, aut non, etiam si statim curetur. Nam morbus est gravis, & plerisque commoritur.

45. Alius typhos. Fit quidem hic morbus in tempore pomorum, quum quis se fructibus mollis corticis, & foris non lignosi, omnis generis repleverit. Plerisque vero etiam ab his factus est talis morbus, ubi videlicet placentarum, & liborum sesaminorum, &

aliorum dulciorum ex melle paratorum, esu se insatiabiliter expleverunt. Mel enim coctum æstuosum est, & ventri adæret: postea quum concoctum fuerit in ventre, effervesceat: & venter derepente attollitur, & ardet ac dirumpi videtur. Deinde repente ventris profluvium succedit: & quum semel secedere inceperit, per multos dies purgatur: & multi post hanc purgationem sani fiunt. Quum igitur sua sponte purgari cessaverit, lentum succi tres semicongios ipsum ebibere cogito, sale adjecto. Post purgationem vero succi, ad vesperam lenticulæ frigidæ non falsæ heminam sorbeat. Multum autem silphii in ipsam deradat: & betæ pinguis non conditæ heminam, polentâ inspersa. Vinum autem bibat nigrum, austerum, paulatim. Reliquo vero tempore eadem faciat. Et cibos accipiat, panem exassatum, & mazam oleo & melle quam maxime subactam. Primis autem diebus farinam edat coctam frigeactam, melle affuso. Vinum autem bibat nigrum, acerbum: & donec quieverit morbus, hæc assumat. At qui ex fructibus morbo arreptus est, flatum sentit, & tormen, & dolorem: & cibi secedere non volunt, & venter ipsius magnus ac durus est, & rigor ac febris habet. Huic siquidem sponte turbatus fuerit venter, in viginti diebus ut minimum purgatur: & quum purgari cessaverit, sanus statim erit. Si vero non fuerit purgatus, purgato ipsum hippophaes succo, aut cnidio grano. Ad vesperam autem eadem exhibeto, quæ ei qui sponte purgatur. Postera die si febris habuerit, quietem habeat. Et de eodem vino in aqua frigidissima ipsi bibendum dato. Si vero febris non habuerit, victu utatur, non humido, sed fortiore. Et deambulet,

conjectura juxta cibos facta. Ab hoc morbo multis jam aqua intercus facta est. Et si tibi clysterem adhibere visum fuerit, eadem quæ etiam hydropico per clysterem infundito. Si vero volueris, hæc infundere potes. In aquæ mulsæ hemina, herbam thapsiæ coquito, & sic infundito. Hic hoc modo curatus celerrime sanus erit.

46. Alius typhos. Fit hic morbus, quum humor, qui est in corpore, putrefactus fuerit, & magis quam opportunum est resiccatus. Fit igitur æger hoc morbo correptus, specie limpidus, ac humectus, subpallidus, pellucidus, & vesicæ urinæ similis: verum non intumescit, sed tenuis & aridus est, ac debilis. Attenuantur autem in corpore maxime claviculæ, & facie fortiter gracilescit, & oculi valde sunt excavati: & hæc quidem a morbo patitur. Color autem corporis niger est, causa vero hæc est. Quum bilis atra in venas, & ad cutem subierit, & postea calor successerit, necesse est a calore venas comburi ac resicari. Quare sanguis e venis excedit. Hæc igitur patitur. Hic tenuis fit, & fortiter gracilis, & oculis raro nictat, & muscas a stragulis venatur. Et gravitas ciborum major est quam quum sanus esset, & lucernæ extinctæ odore delectatur: & frequenter semen per somnum effundit. Sæpe vero etiam inter eundem genitura ipsi exit. Huic quum sic habuerit, ventrem nigro veratro purgato, superum videlicet; infernum vero scammoniæ succo. Post purgationem vero eadem quæ & aliis dato: & serum ac lac bubulum, aut caprinum pro tempore exhibeto: dato & lac asinum decoctum, ad purgationem. Hic ita curatus in duobus maxime annis sanus fit. Cibos autem quos vult assumat, & quam

maxime nutriatur, & deambulet conjectura ad cibos facta. Hic morbus corripit majorem viginti annis. Ubi vero corripuit, si non a principio morbi quis curatus fuerit, non desinit, nisi viginti anni præterierint, sed adhæret. Postea ab aliquibus dum curantur decedit. Morbus autem gravis est.

47. Volvuli porro vocantur hi morbi; fiunt autem maxime ab his. Si hyemis tempore quis calido & humido victu utitur, & non deambulationibus se exerceat, respectu ad cibos facta: (verum repletus semper dormit) & deinde longum iter perficere cogatur, frigore sævientem: deinde riguerit sub ossa. Hæc igitur patitur. Flatus in toto corpore oboritur: & color ipsius fit plumbiformis: & riget semper, ut etiam calida ipsi affusa, calida esse non videatur. Corpus autem ipsius dum lavatur, a calida desquamatur, maxime scrotum: & si digito corpus compresseris, impressionem facies, & notæ tibi apparebunt, velut in farina aqua subacta. Maxime autem in pedibus impressionem perfert. Crura vero ipsius gravia sunt: & si obambulet, tremit: & si ad acclivem locum iter faciat, vehementer anhelat, & ulnæ dependere videntur, & fisis urget noctu, cibi vero crudi secedunt quosunque ingestit. Huic quum sic habuerit, fomento prius adhibito, cneorum bibendum dato aut hippophaes succum, aut cnidium granum. Post purgationem vero eadem dato quæ prioribus. Postera die lactis asinini cocti congiuntum dato bis ebibendum, sale adjecto. Ad vesperam cœnet panem. Obsonium autem habeat, oviculæ carnes coctas, & polypos coctos in vino nigro, & jusculum forbeat: & lenticulam habeat sic præparatam. Heminam lentis coctam probe teri-

terito, deinde farinam ammisceto, & silphium derafum addito, & salem adjicito, & acetum affundito, & allium ad hæc simul coquito, & affusa aqua bis aut ter fervefacito, & cum tudicula undiquaque expansa brachia habente, simul ipsa agitato: deinde ablata frige-facito. Sit autem non valde crassa, & odoris gratia etiam pulegium ut simul coquatur, adjiciatur. Intermediis vero diebus, vomitus faciat per sextum diem. Verum alias atque alias ante vomitum, & pharmaci potum, fomentum adhibere oportet. Et per tertiam diem lavetur, si conducat. Sin minus, ungatur. Et deambulet si ita potens fuerit, conjectura ad cibos facta: & sambuci, ac conyzæ semper teneræ, folia cocta edenda dato. Sic enim curatus, facillime deget, & morbus annum desinet. Multis vero jam sanis factis, post duos annos morbus reversus est. Sed si hoc contingat, eodem modo curetur. Si vero tertium revertatur, tumor quidem non succedit. Tenuis autem fit & gracilis, incipitque a facie attenuari, & colore exalbescit magis quam prius. Huic quandoque aqua intercus fit in ventre. Si igitur facta fuerit, secare ipsum non oportet, moritur enim; sed iisdem curare quibus eum qui a splene aqua inter cutem laboret. Hunc maxime in principio curare velis, & sic cito sanum facies. Opus autem habet morbus multa curatione. Est enim gravis.

48. Alius volvulus arcuatus. Hic maxime æstatis tempore in palustribus regionibus corripit: magis autem ab aquæ potu. Multi vero jam a tali morbo correpti sunt, ex volutatione ad solem capitis dolore affecti. Verum similia prioribus patiuntur, excepto colore. Nam pallidus fit æger, velut

malicorium. Et oculi aliquando morbo arcuato implentur. Hunc ubi sic habuerit, iisdem curare oportet quibus priorem. Danda etiam in potu aqua a cicere albo cocta, & cum vino eadem permixta danda est. Et caput ejus tetragono medicamento purgetur. Hic minus quam prior lethalis est, & vocatur volvulus arcuatus.

49. Vvolvulus hæmatites. Reliqua quidem eadem patitur cum prioribus. Incipit autem morbus autumno fieri. Hæc vero in morbo accedunt. Ex ore male olet a dentibus, & gingivæ abscedunt, & a naribus sanguis fluit. Aliquando etiam ex cruribus ulcera pululant, & alia sanescunt, alia emergunt. Et color niger fit, & cutis tenuis. Est autem ad deambulandum ac laborandum promptus. Hunc ubi sic habuerit, iisdem curato quibus priores, & hæc per clysterem infundito. Cucumeris sylvestris folia quinque terito, & mellis dimidium heminæ ammisceto, itemque olei heminam dimidiam, & salis quantam una manu comprehendere potes, & succi betarum heminas quatuor. Ad subpurgationem vero lactis asinini cocti heminas octo exhibeto, melle affuso. Bibat etiam bubulum lac pro tempore, per quadraginta dies. Bibat item mane bubuli lactis duas heminas, tertia aquæ mulsæ parte ammixta, per intermedios dies. Hic morbus multa medela opus habet. Sin minus, non exit, sed cum homine moritur. Vocatur autem volvulus hæmatites.

50. Morbi crassi appellati. Ex crassis appellatis morbis, hi maxime fiunt. Quum pituita & bilis mixta fuerint in corpore, fluunt in ventrem: & quum congregata fuerint in ventre, attolluntur, & sursum ac deorsum discurrent, velut unda. Et rigor ac febris corripit.

Et

Et dolor in capite consistit : & quum dolor circa viscera constiterit, suffocationem inducit. Aliquando vero vomit pituitam acidam, quandoque etiam falsam : & postquam evomit, os amarum ipsi esse videtur. In lateribus autem rubores detinentur. Nam quum pituita in ventre sit, sanguis a caliditate congregatus in latera allapsus est, & rubores in lateribus excitat. Et calor maxime latera occupat, ac costas. Et dorsum ipsius incurvum fit. Et quum maxime doleat, corporis contactum non sustinet. Nam velut ex ulcere dolet. Et carnes præ dolore vibrantur ac palpitant : & testes contrahuntur : & in sedem, & in vesicam, calor quidam ac dolor irruit. Et mingit crassum velut in aqua inter cutem. Et ex capite defluunt capilli : & pedes semper frigidi sunt : & dolor premit maxime latera, & dorsum, & collum : & ad cutem aliquid ipsi proserpere videtur. Morbus vero quandoque urget, quandoque remittit. In progressu autem magis assidue premit, & cutis capitis crassa ac rubicunda est. Hic usque ad sex annos talia pati perseverat. Postea & sudor multus diffunditur, & male olet. Sæpe vero etiam per somnum semen effundit. Quod vero per coitum emit, subcruentum ac sublividum prodit. Hic morbus fit propter calorem solis, & aquæ potum. Proinde hunc quum sic habuerit, cneoro aut hippophæ, aut cnidio grano dato, subpurgato : dato etiam lactis asinini cocti heminas octo bibendas, melle affuso. Postera die post purgationem eadem, quæ aliis exhibeto. Primis autem diebus ex iisdem nutriatur, ex quibus etiam is qui ab aqua inter cutem correptus est : & deambulationibus se exerceat, si ita potens fuerit. Si vero præ febribus im-

potens fuerit, & cibos edere non poterit, lenticulæ sorbitione utatur : potu vero vino nigro quam maxime austero. Hic morbus maxime corripit autumno, & tempore fructuum pomorum. Hic siquidem curatus fuerit in sex annis, satis est : sin minus, adhæret usque ad decem annos. Cum multis vero simul moritur, si non statim curatus fuerit.

51. Alius crassus morbus. Tales crassi morbi a bile fiunt, quum bilis in hepar influxerit, & in capite constiterit. Hæc igitur æger patitur. Hepar intumescit, & præ tumore ad septum transversum expanditur : & dolor statim in caput irruit, maxime vero in tempora : & auribus non acute audit. Sæpe vero etiam oculis non videt : & horror ac febris corripit. Atque hæc quidem in principio morbi ipsi fiunt, intermittentia quandoque valde, quandoque minus. Quanto autem magis morbus progressus fuerit, tanto amplior dolor in corpore existit : & pupillæ oculorum disperguntur ac hebetantur : & si digitum oculis admovearis, non sentit, eo quod non videt. Quod autem non videt, ex hoc cognoveris, quod admoto digito non nitatur : & floccos de stragulis tollit, si quos viderit, pediculos ipsos esse putans : & quum hepar magis ad septum transversum expansum fuerit, delirat ; & ob oculos ipsi obversari videntur reptilia, & omnis generis peregrinæ feræ, & milites armati pugnantes : & ipse sibi inter ipsos pugnare videtur : & talia loquitur velut qui videat pugnæ & bella geri, & invadit, & minatur, si quis ipsum exire vetet : & si surrexerit, crura elevare non potest, sed concidit : & pedes ipsius frigidi sunt. Et quum dormit, exilit a somno,

no, & timet quum insomnia viderit horrenda. Cognoscimus autem hoc, quod ab insomnia exilit ac timet, postquam resipiscit. Nam insomnia denarrat, & ea quæ corpore fecit, & quæ lingua loquutus est. Atque hæc quidem sic patitur. Quandoque vero etiam per totam diem ac noctem voce privatus jacet, respirans spiritum multum acervatum. Quum autem delirare cessavit, statim evestigio resipiscit, & si quis ipsum interroget, recte respondet: & cognoscit ac intelligit omnia quæ dicuntur. Deinde rursus post modicum tempus, in iisdem afflictionibus jacet. Hic morbus accidit maxime in peregrinatione. Et si quis alicubi per desertam viam iter faciat, & timor ipsum ex spectro corripit. Fit etiam aliter. Huic quum sic habuerit, veratri nigri obolorum quinque pondus, in vino dulci bibendum dato. Aut hæc per clysterem infundito. Nitri ægyptii magnitudinem tali ovilli terito, & mellis optimi cocti dimidiam heminam, & olei dimidiam heminam, in mortario ammisceto, & aquæ a betis coctis heminas quatuor per noctem sub dio expositas addito: aut si volueris, pro beta lac asininum coctum ammisceto: & hæc mixta per clysterem immittito, si febris habeat, si non. Sorbitionibus autem utatur, ptisana cocta, melle affusa. Bibat etiam mel & aquam & acetum, simul permixta, donec judicatus fuerit morbus. Judicatur autem in quatuordecim diebus ad summum, si febris lethalis est, si non. Multis autem jam hujusmodi morbus sedatus, rursus rediit. Si igitur redierit, periculum est ne æger pereat. Judicatur morbus in septem diebus, an lethalis sit, aut non. Si vero has effugerit,

Tom. II.

non valde moritur, sed morbus in plerisque curatus decedit. Quum autem desiverit morbus, diætâ bona utatur, quiete ingerens quæ venter suscipiat, & non comburantur, neque ventris profluvium succedat. Ambo enim hæc periculosa esse videntur. Lavetur autem quotidie, & deambulet post cibos modice. Veste vero induatur levi ac molli: & pro tempore anni lac & serum bibat, per quinque ac quadraginta dies. Hæc si fecerit, celerrime sanus erit. Morbus autem gravis est, & multa cura opus habet.

52. Alius morbus crassus. Fit a pituita putrefacta. Quod autem putrida est unde fit, ex hoc manifestum est. Eructat ab hac quod odorem habet, velut si quis raphanides edisset. Incipit autem fieri talis morbus a cruribus, deinde ab his ascendit ad ventrem. Et quum in ventre constiterit, rursus decurrit ad viscera. Et quum in his constiterit, fugit & vomitum facit, pituitam acidam subputridam educens: & ubi evomuit, non habet seipsum, neque sibi constat æger. Deinde angustia fit circa viscera. Quandoque etiam in caput derepente dolor incumbit acutus. Et auribus acute audire non potest, neque oculis videre, præ gravitate: & sudor multis diffunditur male olens, & maxime quum dolor habuerit, & morbum levat. Color autem ipsius arcuatus apparet. Hic morbus priore paulo minus lethalis est. Huic quum ita habuerit, ventrem purgato deorsum quidem, per hippophaes: sursum autem, per veratrum; & caput tetragono purgato: & quum a veratro purgatus fuerit, postera die lacte asinino cocto subpurgato. Tertia deinde caprino cocto, & similiter quarta ac quinta. Reliquis vero viginti diebus,

P

lac

lac bubulum crudum, aut. etiam caprinum dato, tertia aquæ mulæ parte amixta. Bibat autem lactis congium. Post purgationem vero deorsum versus, eadem pharmaca exhibeantur quæ hydropicis. Reliquo tempore quum lac bibit, cœnet panem exassatum. Obsonium autem habeat, ex piscibus scorpium, aut callionymum, aut cuculum, aut squatinæ frustum cum condimentis coctum: ex carnibus, ovillas, aut gallinacei pulli coctas. Vinum bibat album, si conducatur: sin minus, nigrum austerum: deinde post cibum deambulet, ut ne frigeat. Siquidem igitur conducatur, cibos huic dato qui dicti sunt. Si vero non conducunt, sorbitiones dato psisanæ aut milii. In hoc morbo si æger triginta dies transgressus fuerit, sanus fit. Hi enim judicant an lethalis sit, an non. Est autem morbus gravis.

53. Alius morbus crassus. Fit hic morbus a pituita alba. Congregatur autem in ventre, quum febres diurnæ corpus occuparint. Initium hic morbus a facie sumit, & intumescit facies, deinde descendit in ventrem, & ubi in ipso constitit, ventrem magnum attollit, & corpus velut a labore lassatur, & in ventre gravitas inest, & dolor fortis, & pedes tument, & si pluvia in terram effundatur, pulveris odorem non sustinet. Si vero in pluvia steterit, & terram odoret, derepente cadit. Hic morbus interquiescens, longiore tempore quam prior occupat, & tardius decedit. Curare vero ipsum oportet iisdem quibus hydropicum, fomentis videlicet & pharmacis, & eduliis ac laboribus. Hic morbus per sex annos maxime obtinet: deinde decedit temporis progressu, si probe curetur, etiamsi non in principio fuerit cura-

rus. Est autem morbus difficilis, & multa cura opus habet.

54. Coxendicum morbus ex his maxime causis fit plerisque. Si quis diutius in sole versetur, & coxendices fuerint calefacti, & humor qui est in articulis, a calore fuerit resiccatus. Quod autem id quod resiccatur, condensatur, ac constringitur, hoc mihi signum est. Æger enim articulos vertere aut movere non potest, præ dolore qui est in ipsis, & eo quod verticula sunt compacta. Doler autem maxime lumbos, & verticula ex obliquo juxta coxendices, & genua: consistit autem dolor multo tempore in inguinibus, simulque coxendicibus, acutus & æstuosus: & si quis ipsum erigat, aut transmoveat, præ dolore ejulat quam maxime potest. Aliquando etiam convulsio succedit, & rigor ac febris. Fit autem & a bile, & a pituita, fit item a sanguine, dolor consimilis velut ab omnibus morbis: & rigor ac febris aliquando corripit debilis. Cæterum eum qui a sole hoc morbo correptus est, sic curare oportet. Corpus ipsius fomento humectetur: & cibi ac potus, & alia quæ exhibentur, tepida ac humida præbeantur: atque hæc omnia cocta. Cibo utatur maza molli, vino dulci non subacta. Vinum bibat album, aquosum: & corpore quietem habeat, & quamvis impotens fuerit ut exurgat, tamen modice singulis diebus deambulet: & ne frigeat, & non multa aqua lavetur: & quum tibi bene habere visus fuerit, & corpore humidus esse, leni fomento vehementer foveo. Magis enim remittit, & condensationem ex articulis humectat ac relaxat. Deinde postera die, cnidium granum bibendum dato. Si vero non profuerit, hæc per clysterem infundito.

Cumini heminam dimidiam terito, & colocynthidem integram parvam ac rotundam in mortario tundito ac cribrato, & nitri rubri ægyptii minæ quadrantem torreto, ac terito. Atque hæc in ollam conjicito, & olei heminam, mellis heminam dimidiam, vini albi heminam, & succi betæ quantum videbitur affundito, & donec bonam crassitudinem habere visa fuerint coquito. Deinde per linteum excolato, & si mel non simul coquere velis, mellis atticci heminam ipsis ammisceto. Si vero atticum non habeas, optimi alias cocti heminam in mortario ammisceto. Si vero crassius fuerit hoc infusum, de eodem vino affundito, justæ crassitudinis respectu habito, & per clysterem infundito: deinde usque ad dies tres purgari finere oportet. Si vero pluribus diebus purgetur, bubuli aut caprini lactis heminas tres ebibendas dato: deinde betas pingues non falsas, condimentis conspersas, edendas exhibeto. Ex hoc morbo multi claudi sunt.

55. Si vero a bile morbus fiat, veratrum deorsum purgans ipsi bibendum dato: aut scammonia succum. Post hujusmodi vero purgationem, succi prisanæ melle affuso, heminas duas exorbendas dato. Postera vero aut tertia die adhibito fomento, lacte asinino cocto subpurgato. Ad vesperam autem pinguis betæ heminas duas edat, polenta inspersa. Vinum bibat album, aquosum, dulce, & nunc, & post pharmaci purgationem.

56. Si vero a pituita ægrotet, cniidium granum, aut hippophaes, adhibito prius fomento, bibendum ipsi dato. Post purgationem vero, easdem sorbitiones ac potus exhibeto. Itemque lactis potionem. Intermediis autem diebus, diæta quam levissima utatur. Et

liquidem ab his utilitatem sentit, bene est. Sin minus, ipsum urito multitis ac profundis crustis inustis, in ossibus quidem partibus, per fungos: in carnosis autem, per ferramenta.

57. Si vero a sanguine ægrotarit, fomentum adhibeto, & cucurbitam affigito, & venas in poplitibus secato. Si autem tibi visum fuerit, etiam cniidium granum ipsi bibendum dato. Diæta vero quam siccissima utatur. Vinum autem ne bibat. Si vero bibere velit, quam minimum & aquosissimum dato, & modice deambulare jubeto, aut si potens fuerit, plurimum. Conducit autem & a pituita ægrotanti talia facere. Si vero stare non possit, in lecto ipsum quam frequentissime circumferre oportet, a quacunque causa ægrotarit, per omnia similiter, ut ne intus cartilago concreseat.

58. Si vero concreverit, & articuli conglutinati fuerint, omnino necesse est hominem claudum fieri. Et si clysterem adhibere volueris ei qui a sanguine ægrotat, quo sanguinem ac pituitam a coxendicibus abducas, hæc infundere oportet. Salis pugillo trito olei heminam, & de hordei decocto duas heminas ammisceto, atque sic infundito. Si enim sic curationem feceris, celerime sanum facies. Morbus autem gravis valde est ac diuturnus.

59. Tetani tres. Si ob vulnus tetanus sive distentio fiat, æger hæc patitur. Maxillæ conglutinantur, & rigent, & os aperire non potest: & oculi lachrymantur & contrahuntur, & dorsum conglutinatum riget, & crura flectere nequit, neque manus, neque spinam. Quum autem lethalis fuerit, potum & cibos, quos prius accepit, aliquando per nares reddit. Hunc quum sic habuerit, fovere oportet, & pingui-

guiter unctum, ad ignem non ita propere calefacere, & tepefactoria illito corpori adhibere. Et absinthium, aut lauri folia, aut hyoscyami semen, & thus terito, deinde vino albo diluta in ollam novam infundito, & oleum paricum vino mensura affundito, & cum his calefactis large calidis corpus ac caput illinito. Postea super pelliceum indumentum reclinatum, ita ut pars ad quam fuit animalis caro sursum vergat, mollibus ac puris stragulis ac vestimentis contegito, quo vehementer exsudare possit. Aquam vero mulsum tepidam, siquidem hanc bibere poterit, per os exhibeto. Si vero non poterit, per nares infundito. Vinum autem album quam jucundissimum ac plurimum bibendum dato. Hoc quotidie facere oportet, donec sanus fiat. Est autem morbus gravis, & statim curatione opus habet.

60. Opisthotonos. In distentione retrorsum contingente (opisthotonum vocant) alia quidem eadem æger patitur. Fit autem, quam tendines qui ipsi sunt retro in cervice ægrotant. Ægrotat autem, ab angina, aut ab uva, aut locis circa tonsillas suppuratis. Aliquando etiam a capite febribus succedentibus, convulsio succedit. Jam vero etiam a vulneribus. Hic trahitur in po-

steriorem partem, & præ dolore circa dorsum ac pectora, ejulat. Hic convellitur vehementer, ut vix detinere possint ipsum præsentem, ne e lecto excidat. Hic sæpe in die dolore affligitur, sæpe etiam levius degit. Huic sic habenti eadem exhibere oportet, quæ priori. Morbus autem adhæret ad summum diebus quadraginta. Si vero hos evaserit, sanus fit.

61. Alius tetanus. Hic tetanus minus lethalis est quam priores. Fit autem ab iisdem. Multi vero etiam ex casu in partes posteriores, a morbo correpti sunt. Patitur igitur æger hæc. Totum corpus convellitur. Aliquando vero quacunque corporis parte id contigerit, convellitur: & primum quidem obambulat. Postea temporis progressu in lectum cadit: & rursus remittit dolor & convulsio: & si surrexerit, & fortassis ad paucos dies obambularit, postea rursus in iisdem afflictionibus jacet. Atque hæc patitur ac transmutat, per multum tempus: & si quid comedit, non secedit infra, nisi difficulter, atque hoc combustum. At in pectoribus hæret cibus & suffocationem inducit. Hunc si iisdem curaveris quibus priores, celerrime sanum facies. Clysterem vero ex ptisana cocta tenui, at melle adhibeto.

HIPPOCRATIS

D E

VICTU ACUTORUM.

Ut Cnidas appellatas sententias conscripserunt, recte quidem scripserunt ea, quæ patiuntur ægroti, in singulis morbis, & quomodo quædam ipsorum evenerunt: hætenus quidem etiam qui medicus non sit, recte conscribere possit, si probe ex singulis ægrotis quæ patiuntur didicisset. Quæ vero medicum ante discere oportet, ægroti non referente, horum pleraque omissa sunt, alia in aliis, & quædam valde commoda ad conjecturam. Quum autem ad conjecturam dicatur, quo modo singula curare oporteat: in his multa aliter sentio, quam velut illi prodiderunt. Et non solum ob hoc non laudo: verum quod etiam paucis numero usi sunt medicamentis. Nam exceptis morbis acutis, plurima ab ipsis relata sunt pharmaca alvum deorsum purgantia exhibenda, & serum ac lac pro tempore. Siquidem igitur hæc bona essent, & morbis convenientia, in quibus exhibenda esse monuerunt: longe magis laudanda essent, eo quod quum pauca sint sufficiunt. Nunc vero res non ita habet. Qui tamen postea eam tractationem repetiverunt, magis sane medico modo, de his quæ singulis exhibenda sunt transierunt.

2. At neque veteres quicquam memorabile de victus ratione conscripserunt, & quanquam magna hæc res sit, eam omiserunt: attamen multos in singulis morbis modos, multiplicemque

ipsorum divisionem non ignorarunt aliqui. Cæterum numeros singulorum morborum clare pronunciare volentes, non recte scripserunt. Non enim facile sit enumerare, si ex eo quis ægrotantium morbum æstimet, quod alter ab altero aliqua re differt: & ideo non putet eundem morbum esse, si non idem nomen habeat. Mihi vero placet, ut in universa arte mentem adhibeamus. Nam quæcunque opera bene ac recte tractat, ea singula bene ac recte facere oportet: & quæ cito, cito: & quæ pure, pure: & quæ citra dolorem tractare oportet, ita facere, ut quam minimus dolor sentiatur: & alia omnia ejusmodi insigniter præ aliis ad meliorem modum transigere oportet. Maxime vero laudaverim medicum qui in acutis morbis, qui plurimos homines occidunt, præ aliis insigniter ad meliorem partem excellat.

3. Sunt autem hi acuti, quos veteres nominaverunt pleuritidem, peripneumoniam, phrenitidem, & febrem ardentem, & alii morbi qui ex his hærent, quorum febres omnino continuæ sunt, & occidunt. Quum enim non pestilentis morbi modus quis communis grassatus fuerit, sed sparsi fuerint morbi, & non similes, ab his morbis plures moriuntur, quam ab aliis omnibus. Idiotæ igitur non valde cognoscunt eos qui in his, aliis præstant: aliarumque curationum magis aut laudatores, aut vituperatores existunt. Et profecto magnum

gnum signum hoc est, quod populares minime de his morbis intelligentiam habeant, veluti quos studio consequi oportet. Nam qui medici non sunt, medici esse videntur, maxime propter hos morbos. Facile est enim nomina ediscere quæ proferri solent apud ægros his morbis affectos. Si enim quis ptisanâ succum nominarit, & vinum tale, aut tale, aut etiam aquam mulsam, omnia hæc eadem plebeis hominibus, & meliores, & deteriores medici dicere videntur. At res hæc non ita se habet, sed in his sane vel maxime alii ab aliis differunt.

4. Videntur autem mihi digna esse quæ scribantur, maxime hæc, quæ ignorantur a medicis, maxime scitu commoda, & quæ magnas utilitates, aut magna detrimenta afferunt. Quæ itaque ignorantur, hæc sunt. Cur nam in acutis morbis, aliqui medici omne ævum terunt, ptisanas non colatas exhibentes, & recte se medicari putant? Aliqui vero plurimi faciunt, ut nullum hordeum æger devoret: (magnum enim detrimentum afferre arbitrantur) verum per linteum excolantes succum exhibent. Quidam vero ipsorum neque ptisanam crassam dederint, neque succum: atque hi partim donec ad septimum diem æger perveniat, partim vero perpetuo, donec judicatus fuerit morbus. Sane hujusmodi quæstiones ne proponere quidem medici consueverunt, fortassis autem neque si proponantur, comperiantur. Proinde calumniam incurrit tota ars apud vulgus adeo magnam, ut neque omnino medicinam esse putent. Nam in acutis morbis in tantum inter se differunt artifices, ut quæ alter exhibet optima esse putans, ea alter jam mala esse existimet: & fere ob id artem vaticinationi similem esse dixerint.

5. Quia vates eandem avem, si sinistra appareat, bonam esse ducunt: si dextera, malam. Et in aruspicina talia sunt, alia in aliis. Verum aliqui vates contraria his dicunt. Affero autem hanc speculationem pulcherrimam esse, & cognatam plurimis ac maxime commodis in arte. Nam ægotantibus omnibus plurimum ad sanitatem confert, & sanis ad securitatem, & his qui se exercent, ad bonum habitum, & ad quod quisque voluerit. Ptisana igitur recte omnibus frumentaceis eduliis prælata esse videtur, in morbis acutis: & laudo sane eos qui ipsam prætulere. Nam viscositas ipsius levis est, & continua, & jucunda, & lubrica, & moderate humida, & sitim eximit, & facile eluitur, si forte & hoc opus sit: & neque adstrictionem habet, neque malam turbationem, neque in ventre intumescit. Intumuit enim in costura, quam maxime tumescere solet. Quicunque igitur ptisana in hisce morbis utuntur, nulla die vasa vacua fieri permittant, ut ita dicam, sed utantur, & non intermittant, si non aut ob medicamento, aut infusi per clysterem usum, intermittere oporteat. Et qui quidem bis in die cibum capere soliti sunt, eis bis danda est: qui vero semel edere consueverunt, his semel primo die danda est. Verum sensim progressu facto, si fieri poterit, etiam his bis datur, si sane opus habere visum fuerit. At vero copia sufficit ab initio dare non multa, neque minus crassam: sed ut consuetudinis gratia quid ingeratur, & ut ne multa vasorum vacuatio fiat.

6. Cæterum quod ad augmentum copiarum sorbitionis attinet, siquidem siccior fuerit morbus, quam quis putarit, non ita magna copia dare oportet, sed ante sorbitionem, aut aquam mulsam,

aut vinum præbendum exhibere, utrum ex his convenientius fuerit. Utrum vero conveniat, in singulis modis refertur. Si vero os humectetur, & a pulmone prodeuntia, qualia oportet fuerint, sorbitionis copiam, ut in summa dicam, augere oportet. Quæ enim citius & magis humectantur, celeritatem judicationis significant. Quæ vero tardius & minus, tardio rem judicationem significant. Et hæc quidem per se talia omnino existunt. Verum multa quoque alia commoda omittuntur, ex quibus conjecturas facere oportet, quæ postea referentur, & quanto copiosior purgatio fuerit, tanto plus dare oportet, usque ad judicationem, maxime duobus a judicatione diebus, quibus sane quinta, aut septima, aut nona judicare videtur, ita ut etiam parium ac imparium dierum rationem habeas. Postea vero sorbitione quidem mane utendum est: vespere vero ad cibos transeundum. Conveniunt autem talia ut plurimum his qui statim tota ptisana utuntur.

7. Nam & dolores in pleuriticis statim sua sponte cessant, ubi memorabile quid spueri ac expurgari coeperint: & purgationes longe perfectiores sunt, & minus suppurant, quam si quis aliter victum suppeditet: & judicationes simpliciores, & melius judicantes, & minus revertentes. Ptisanam porro ex optimo hordeo factam esse oportet, & quam optime coctam, & præsertim si non solo succo uti velis. Nam una cum reliqua ptisanæ virtute, lubricitas facit ut hordeum dum deglutitur non lædat. Nusquam enim adhæret, neque secundum thoracis rectitudinem moram trahit. Lubricissima autem est, & maxime sicim eximit, & facillime concoquitur, & debilissima est, quæ optime

cocta est, quibus omnibus opus est. Siquidem igitur non opem tulerit quis quantum opus est, ut sufficiens sit ejusmodi ptisanæ sorbitionis modus, multis modis lædetur. Etenim verbi causa, quibus cibus intus conclusus est, si quis non facta deorsum evacuatione, sorbitionem dederit, dolorem si adest amplius exacerbaverit: & si non adest, statim induxerit, & sic spiritus densior fiet. Hoc vero malum est. Pulmonem enim resiccat, & præcordium, & pectinem, ac septum transversum dolore affligit. Quinetiam si lateris dolor asfiduus est, & ad calefactoria non remittit, & sputum non prodit, sed citra putrefactionem ac concoctionem valde viscosum fit, si non solverit quis dolorem, aut ventre mollito, aut vena secta, utrum tandem horum conducet: ptisanam autem ita habentibus dederit, cita mors talium contingeret. Propter has igitur causas, & alias hujusmodi adhuc magis, qui tota ptisana utuntur, septima die & citius moriuntur, partim mente læsi, partim ab erectæ cervicis spiratione, & stertore suffocati.

8. Tales vero veteres sydere ictos esse putaverunt, ob hoc quidem maxime, non minus autem, quod & mortuis ipsis latus lividum reperitur, ut simile quid plagæ appareat. Causa vero hujus est, quod prius quam dolor solvatur moriuntur. Cito enim anhelosi fiunt. Præ multo autem ac denso spiritu, velut jam dictum est, valde viscosum citra concoctionem fit sputum, & egressum fieri prohibet. Imo stertorem inducit, cartilaginosis pulmonis arteriarum partibus, bronchiis appellatis, impactum, & ubi ad hoc devenerit, lethale jam plerumque existit. Nam & ipsum sputum impactum, prohibet quidem

dem spiritum intro ferri, cogit autem cito extra ferri. Atque sic mutuam opem ad malum inter se conferunt, dum & sputum impactum, densum spiritum facit: & hic quum densus sit, sputum insuper viscosum facit, & lubricum fieri, ac elabi impedit. Occupant autem hæc, non solum si pituitiosa intempestive utantur: verum multo magis, si quid aliud ederint, aut biberint, quod minus quam pituitiosa idoneum sit: proinde plerumque consimilia sunt auxilia, & his qui tota pituitiosa utuntur, & his qui succo ipsius: his vero qui neutro horum, sed solo potu, quandoque etiam diversimode auxiliari oportet.

9. At vero hoc modo omnino facere oportet. Si cui a cibo recens accepto, & alvo nondum subevacuata, febris inceptit, sive cum dolore, sive sine dolore, inhibenda est sorbitionis exhibitio, donec putarit cibum ad infernam intestini partem secessisse. Utendum autem est potu aceti mulsi, si dolor affuerit, hyeme quidem calidi, æstate vero frigidi. Si vero multa fuerit sitis, etiam aqua mulsa, & aqua. Postea vero si dolor aliquis affuerit, aut periculosi aliquid apparuerit, danda est sorbitio neque multa, neque crassa, atque hæc post septimum, aut novum diem, si validus æger fuerit. Si vero non subiit vetustioribus ei qui recens cibum accepit, siquidem validus sit, & ætate vigeat, infusum per clysterem adhibendum est. Si vero debiliior fuerit, glande utendum est, si non sua sponte probe prodierit.

10. Tempus porro exhibendæ sorbitionis hoc maxime observare ab initio, & per omnem morbum oportet. Quum quidem pedes frigidi fuerint, inhibere oportet sorbitionis exhibitionem.

Maxime vero & a potu abstinendum est. Ubi vero calor descenderit ad pedes, tunc exhibere convenit, & putare in omnibus morbis, & non minime in acutis, & maxime in his qui magis febriles ac periculosissimi sunt, tempus hoc magnam vim habere. Utendum est autem primum quidem maxime succo: deinde vero pituitiosa, juxta prædictas conjecturas diligenti facta consideratione.

11. Caterum pleuritis, hoc est dolor lateris sive ab initio, sive postea, calefactoris quidem primum non alienum est tentare dissolvere. Ex calefactoriis vero optima est aqua calida in utre aut in vesica, aut vase æneo, aut testaceo admota. Verum molle quid antea ad latus supponere oportet, lenitatis ergo. Commode etiam spongia, mollis, magna, ex aqua calida expressa apponitur. Contegere vero stragulis ipsum fomentum oportet. Nam & ampliore tempore sic sufficere & durabit, & simul ut ne vapor ad ægrotantis spiritum afferatur: nisi fortassis & hoc ad aliquid commodum esse visum fuerit. Aliquando enim ad aliquid commodat. Insuper autem & hordeum, & ervum, in aceto diluto, ita ut paulo acidius sit quam ut quis bibere possit, dissoluta ac fervescentia, & in marsupia conjecta, apponere oportet: & furfur eodem modo. Siccum autem fomentum præbent sal & milium torrefactum, in laneis facculis convenientissimum. Nam & leve, & lene est milium.

12. Solvit autem hujusmodi molli-torium fomentum etiam dolores ad claviculam pertinentes. Sectio autem venæ non similiter solvit dolorem, si non ad claviculam pertingat dolor. Quod si ad calefactoria dolor non solvatur,
non

non multo tempore calefacere oportet. Reficeat enim hoc pulmonem, & supurationem facit. At siquidem dolor ad claviculam de se significationem præbeat, aut gravitas ad brachium, aut circa mammam, aut supra septum transversum: venam secare prodest in cubiti flexura internam, & non cunctari copiosum sanguinem detrahere, donec multo rubicundior fluxerit, aut pro puro & rubicundo lividus. Utrunque enim contingit. Si vero sub septo transverso fuerit dolor, ad claviculam autem de se significationem non præbeat, alvum mollire oportet, aut veratro nigro, aut peplio, ita ut veratro quidem daucum, aut seseli, aut cuminum, aut anisum, aut aliud quid ex odoratis ammisceas, peplio vero silphii succum. Sed & hæc inter se si misceantur, consimilis modi existunt.

13. Ducit autem nigrum veratrum melius, & ad judicationem commodius quam peplium. Peplium vero status magis erumpere facit. Ambo autem hæc dolorem sedant. Sedant item alia multa alvum subducentia medicamenta. Verum hæc inter ea quæ ego novi optima sunt. Alioqui & ea quæ in sorbitionibus exhibentur alvum subducentia medicamenta, opitulantur, quæcunque non valde injucunda sunt, aut ob amaritudinem, aut propter aliam quandam injucunditatem, aut ob copiam, aut colorem, aut aliquam suspicionem. Ptisanam tamen statim insuper forbendam dare oportet, postquam medicamentum bibit, non memorabili copia pauciores, quam quanta sumere adsuetus est. Nam & rationi consentaneum est, in media purgatione sorbendam non dare. Quum autem cessaverit gurgatio, tunc minus sorbeat de ea quam adsuetus est. Postea vero redu-

cat semper ad majorem copiam, si & dolor sedatus fuerit, & nihil aliud adverteretur. Idem mihi sermo est, si etiam ptisanæ succo uti opus fuerit. Melius enim esse assero, statim omnino incipere sorbere, quam prævacuatis jam vasis sorbere auspicari, aut tertia, aut quarta, aut quinta, aut sexta, aut septima die, si sane non judicatus fuerit morbus ante hoc tempus. Præparationes autem & his consimiles faciendæ sunt, quales dictæ sunt. De sorbitionis igitur exhibitione ita sentio. Sed & de potu, qualemcumque tandem quis ex describendis sumpturus est, eadem mihi penitus sermonis ratio est.

14. Novi autem etiam medicos maxime contraria facere his quæ fieri oportebat. Omnes enim volunt, ubi sub morborum initia homines fame præmacerant, duobus aut tribus, aut etiam pluribus diebus, sic sorbitiones exhibere, itemque potus: & fortassis etiam par ipsis esse videtur, ut magna corpori mutatione contingente, etiam magnum quid valde contra obijciatur. Verum mutare quidem non parum, bene habet. Recte tamen mutatio transferenda est, & ex mutatione adhuc magis exhibitio eorum quæ per os sumuntur. Maxime igitur lædi poterint, si non recte mutationem fecerint, hi qui tota ptisana utuntur. Poterint etiam lædi qui solo succo utuntur, lædi quoque possunt qui solo potu utuntur. Minime vero hi. Oportet autem & in sanorum adhuc hominum victu addiscere quæ conferunt. Si enim sanis tales aut tales victus multum differre videntur, tum in aliis quibusdam, tum in mutationibus: quomodo non etiam in morbis multum differant, & maxime in acutis?

15. Atqui facile est hoc addiscere, quod

quod simplex victus cibi ac potus, ipse sibiipſi ſemper ſimilis ſecurior omnino eſt ad ſanitatē, quam ſi quis derepente ad alium meliorem, magnam mutationem faciat. Nam & his qui bis in die cibum ſumunt, & his qui ſemel, repentinæ mutationes noxas ac ægritudines inducunt: & eos ſane qui prandere non adſueti ſunt, ſi pransi fuerint, ſtatim infirmos facit hoc, & toto corpore graves, & debiles, & pigros. Si vero etiam inſuper cœnauerint, acidum ructantes. Quibusdam vero etiam alvi liquida egeſtio oboritur, quum præter conſuetudinem ventriculus gravetur, ſolitus reſiccari, & non bis intumefcere, neque bis cibos coquere. Auxiliatur igitur his, mutationem rurfus adæquare: dormire enim oportet velut nocte reducta poſt cœnam, hyeme quidem abſque frigore, æſtate vero, abſque calore. Si vero dormire non queat, ubi multam lentam deambulationem non ſtando oberavit, nihil cœnet, aut pauca, eaque innoxia. Inſuperque minus bibat, & potum non aquoſum. Talis autem adhuc magis affligetur, ſi ter in die ad ſatietatem cibum acceperit, & adhuc magis ſi ſæpius. Quanquam ſane multi ſint, qui facile ferunt, ſi ter in die cibum copioſe accipiant, qui ita ſunt adſueti.

16. Quin & hi qui bis in die cibum capere ſoliti ſunt, ſi pransi non fuerint, debiles & infirmi ſunt, & ad omne opus timidi, & ventriculi oſculum dolent. Viſcera enim pendere ipſis videntur: & calidam ac cum virore pallidam urīnam mingunt, & alvi egeſtio comburitur. Quibusdam etiam os amareſcit, & oculi cavi ſiunt, & tempora palpitant, & extremæ partes perfrigerantur. Et plerique ex his qui

pransi non ſunt, cœnam edere non poſſunt. Si vero cœnam ſumpſerint, ventriculum gravant, & multo magis ægre in lecto degunt, quam ſi etiam pransi fuiſſent. Quum igitur talia hæc ſanis ſiant, ob victus dimidiæ diei mutationem præter conſuetudinem: apparet neque apponere, neque detrahare commodum eſſe. Eum igitur qui præter conſuetudinem ſemel in die cibum accepit, ſi, ubi tota die vaſa vacua fecit, quantum conſuevit cœnauerit, veriſimile eſt, ſi tunc quum impranſus eſſet doluit ac ægrotavit, & ubi cœnavit gravis fuit, multo magis gravari. Si vero etiam longiore tempore evacuatis vaſis, poſtea derepente cœnauerit, adhuc magis gravabitur.

17. Qui igitur præter conſuetudinem vaſa vacua fecit, ei hanc diem rurfus adæquare ſic conducit abſque frigore & calore atque labore. Hæc enim omnia graviter tulerit: & cœna multo minor exhibenda eſt, quam conſuevit, eaque non ſicca, ſed modi humectioris: & poſtea bibat potum non aquoſum, neque pauciorē quam pro cibi ratione. Sed & poſtera die pauca prandeat, quo ſenſim progreſſu contingente ad conſuetudinem revertatur. Qui tamen ſupernas partes amara bile infeſtantur, talia moleſtius ferunt. Pituitoſi autem ſupernis partibus, cibi præter morem abſtinentiam omnino facilius ferunt. Quare etiam ſemel in die cibum præter morem capere, facilius utrique iidem tulerint. Sufficiens igitur & hoc ſignum eſt, quod maximæ mutationes eorum quæ circa naturas noſtras ac habitus contingunt, maxime morbos faciunt. Non igitur licet intempeſtive, neque vehementiſſimas vaſorum vacuationes facere, neque vigen-
tibus morbis, & in inflammatione con-
ſiſten-

stantibus, cibos exhibere, neque licet derepente in tota re quicquam aut huc, aut illuc mutare.

18. Multa vero his cognata, ex his qui ventri contingunt, itemque alia referre quis possit, quod facile quidem ferunt cibos, quibus adfueti sunt, etiam si natura non sint boni. Similiter etiam potus. Ægre autem ferunt cibos, quibus adfueti non sunt, etiam si non sint mali: similiter etiam non potus. Et quæ quidem multus carnis efus præter consuetudinem assumptus facit, aut allium, aut silphium, aut succus ipsius, aut caulis, aut alia huiusmodi, magnas quasdam peculiare vires habentia, minus admiretur quis ubi talia dolores ventriculis magis quam alia inducunt. At iusta fuerit admiratio, si didiceris quantam maza turbationem, & molem, & flatum, & tormen ventriculo inducat, si præter morem ingesta fuerit, ab eo qui mazam edere non est solitus: aut qualem firim panis ipse calidus ingestus inducat, & repentinam repletionem, ob siccandi vim, & quod tarde transit: & quam diversas inter se affectiones faciant, & panes valde puri, & qui ex toto sunt collati, præter consuetudinem in cibo accepti, itemque maza sicca præter morem, aut liquida, aut viscosa: & quale quid faciant polentæ recentes non adfuetis, & aliæ his qui recentibus uti adfueri sunt: itemque vini & aquæ potus, præter morem derepente vicissim permutatus, & aquosum vinum, & meracum, præter consuetudinem derepente potatum. Illud enim humiditatem in superno ventre inducit, & flatum in inferno. Hoc vero venarum palpitationem, & capitis gravitatem accipit. Quin & album vinum, & nigrum, si quis præter consuetudinem

permutet, etiam si ambo vinosæ fuerint, tamen multa in corpore alterarint, ut minus mirum esse quis dixerit, dulce & vinosum vinum non idem posse, si derepente permutata fuerint.

19. Porro huiusmodi aliquam partem sermoni contrario patrocinari oportet: quod mutatio victus his facta est, corpore non mutato, neque ad robur, ut cibos apponere opus sit, neque ad debilitatem, ut detrudere oporteat. Insuper autem & robur coniectandum est, & morbi uniuscuiusque modus, & hominis natura, & consuetudo, & victus ægri, non ciborum solum, sed etiam potuum. Multo autem minus ad additionem procedendum est. Nam detractionem omnino tollere sæpe conducit, ubi suffecturus est æger, donec morbi vigor maturescat. In quibus autem hoc faciendum sit, scribetur. Multa vero etiam alia relatis cognata scribere quis possit. Hoc tamen melius testimonium est. Non enim cognatum est rei illi, de qua plurimus a me sermo habitus est, sed ipsa res opportunissimum est documentum.

20. Nam ab acutorum morborum initio, aliqui quandoque eadem die qua morbus incipit, cibos comederunt: aliqui postridie: quidam etiam forbuerunt quicquid oblatum esset, quidam etiam cyceonem. Omnia autem hæc deteriora quidem sunt, quam si quis alio modo victum institueret, multo tamen minus detrimentum afferunt in hoc tempore peccata, quam si quis primis duobus aut tribus diebus, penitus vasa vacua fecisset, & quarta aut quinta die, tali victu usus esset. Deterius tamen est, si omnibus his diebus vasis evacuatis, in posterioribus diebus hoc modo victum instituat, prius quam concoctus ac maturus sit morbus. Ete-

nim hoc modo mortem plurimis manifeste affert, si non omnino facilis fuerit morbus. Quæ vero ab initio committuntur peccata, non similiter, ut illa medelam omnem respuunt, sed multo facilius correctionem admittunt. Hoc igitur maximum documentum esse arbitror, quod primi dies sorbitione tali vel tali non sint privandi, in his qui paulo postea talibus aut talibus sorbitionibus usuri sunt.

21. Funditus igitur ignorant, tum hi qui granosa prisana utuntur, quod ab ipsa læduntur, quum sorbere inceperint, si duobus, aut tribus, aut pluribus diebus antea vasa evacuaverint: tum hi qui succo utuntur, quod sorbentes læduntur, ubi non recte sorbitionem inceperunt. Tunc tamen cavent, & magnam noxam asferre cognoscunt, si priusquam maturus factus fuerit morbus, granosam ptisanam sorbuerit æger, succo uti adfuerit. Omnia igitur hæc magna testimonia sunt, quod medici ægros non recte ad victum perducunt. Sed in quibus morbis vasa vacua facere non oportet, his qui sorbitionibus uti debent vasa vacua faciunt. In quibus vero ex vasorum vacuatione, ad sorbitiones mutationem facere non oportet, in his mutationem faciunt, & hoc plerumque absolute. Aliquando vero in his temporibus mutationem ad sorbitiones faciunt ex vasorum vacuatione, in quibus sæpe ex sorbitionibus ad vasorum vacuationem accedere expediebat, si ita morbum exacerbari contingat. Aliquando autem & cruda attrahuntur de capite, & a thoracis regione, biliosa, & vigilæ ipsis coincidunt, ob quas non coquitur morbus: & tristes ac amarulenti fiunt, & delirant, & splendores ipsis ob oculos obversantur, &

auris sonitu plenæ sunt, & extremæ partes perfrigeratæ, & urinæ incoctæ, & sputa tenuia, & falsa, & meraco colore tincta, ac pauca, & sudores circa collum, & anxietudines, & spiritus in latione sursum versus offendens, densus aut etiam valde magnus, supercilia distenta ac gravata, deliquia animi prava, & stragulorum de pectore rejectiones, & manus tremulæ. Quandoque vero labium infernum concutitur.

22. Hæc autem in principiis comparentia, vehementis delirii significationem præbent, & plerumque ægri moriuntur. Qui vero effugiunt, aut cum abscessu, aut cum sanguinis e naribus fluxione, aut ex crassi puris sputo effugiunt: alias vero minime. Neque enim talium rerum peritos medicos esse video, quomodo debilitates in morbis dignoscere oporteat, & quæ ex vasorum vacuatione efficiuntur, & quæ propter aliam aliquam irritationem, & quæ propter dolorem, & præ acumine morbi: itemque quot affectiones, & omnigenas species, natura nostra & habitus singulis pariat: & quidem quum talium cognitio, aut ignorantia, salutem aut mortem afferant. Majus enim malum est, si ob dolorem & morbi acumen debilitato, exhibet quis potum aut sorbitionem copiosorem, aut cibum, ob vasorum vacuationem debilem esse existimans. Indecorum etiam est ob vasorum vacuationem debilitatem non cognoscere, & victu premere. Affert equidem periculum aliquod & hoc peccatum, verum multo minus quam alterum. Multo autem magis risu dignum hoc peccatum est quam illud alterum. Si enim alius medicus, aut etiam idiota, ingressus cognoverit ea quæ contigerunt, & edenda ac bibenda dederit ea quæ alter prohibuit, palam auxilium

xilium tulisse putabitur. Talia vero faciunt, ut artifices maxime ab hominibus vituperentur. Videtur enim ipsis ille qui ingressus est medicus aut idiota, velut mortuum suscitasse. Scribentur autem de his quoque signa, ex quibus singula dignoscere oportet.

23. Consimilia tamen illis quæ circa ventrem contingunt, & hæc sunt. Nam si totum corpus præter consuetudinem multum quiescat, non statim magis robustum fit. Si vero etiam ubi multo tempore quievit, derepente ad labores prodierit, vitiosum quiddam palam operabitur. Ad eundem modum etiam singulæ corporis partes. Nam & pedes tale quiddam operabuntur, & alii articuli laborare non adfuerit, si interposito tempore derepente ad laborandum prodeant. Eadem etiam oculi & dentes perperientur, & quæcunque tandem pars. Nam & lectus præter morem mollis dolorem inducit, itemque præter consuetudinem durus. Sed & si sub dio lectus præter morem sternatur, corpus indurat. Quin & talium omnium exempla scribere satius fuerit. Si quis enim accepto ulcere in tibia, neque valde periculoso, neque adeo contemnendo, ita ut neque ipsi ita difficulter, aut adeo facile ulcera sanescant, statim prima ab initio die decumbens curetur, & nequaquam crus eleuet: hic sane hoc modo citra inflammationem fuerit, & sanus multo citius fiet, quam si obambulans curetur. Attamen si quinta aut sexta die, aut etiam prius surrexerit, & progredi voluerit, magis utique affligetur, ac dolebit, quam si statim ab initio obambulans curatus esset. Si vero etiam multum derepente se fatigaverit, multo magis dolebit, quam si illo modo curatus, in illis diebus ita se fatigasset.

Perpetuo igitur hæc omnia inter se testimonium præbent, quod omnia quæ derepente multum supra modum huc & illuc mutantur, lædunt.

24. Multiplex igitur in ventre læsio est, si ex multa vasorum vacuatione, plus moderato derepente ingeratur. Quin & in reliquo corpore, si ex multa quiete ad ampliorem laborem derepente deveniat, multo magis lædetur, quam si ex multo cibo ad vasorum vacuationem transmutetur, & si ex multo labore derepente ad otium ac segnitiam exciderit. Oportet tamen & his corpus quiescere. Oportet item illis ventrem a ciborum copia quiescere. Sin minus, & dolorem in corpore inducet, & totius corporis gravitatem. Plurimus itaque sermo de mutatione huc atque illuc a me habitus est, eo quod hæc nosse ad omnia commodum sit, & ad hoc præsertim de quo nobis sermo erat, quod in acutis morbis ad prohibitiones mutationem faciunt ex vasorum vacuatione. Facienda enim est mutatio velut ego jam jubeo. Deinde non est utendum sorbitionibus priusquam morbus maturus factus fuerit, aut aliud quoddam signum apparuerit, vel vacuatorium, vel irritatorium, circa intestinum, aut circa præcordia, qualia scribentur signa. Vigilia fortis potus & cibos crudos & inconcoctiores facit. Et rursus in contrariam partem mutatio dissolvit corpus, & excoctionem ac capitis gravitatem inducit.

25. Vinum porro dulce, & vinosum, & album, ac nigrum, & aquam mulsam, & aquam, & acetum mulsum, his notis distinguere oportet in morbis acutis. Vinum dulce minus caput gravat, quam vinosum, & minus mentem ferit, & magis quam alterum per alvum & intestinum subit. Viscera ve-

ro magna facit splenem & hepar. Quare neque his qui amara bile abundant commodum est. Nam & siticulosum in talibus est, & flatuosum in superno intestino: non tamen inferno intestino inimicum pro flatu ratione, & quidem quum non valde penetret flatu a vino dulci, sed circa præcordia moretur. Certe per urinam hoc minus exit omnino quam vinosum album. Sputum vero magis educit dulce quam alterum: & quibus quidem siticulosum est dum bibitur, his minus quam alterum vinum educit. Quibus vero siticulosum non est, his magis quam alterum educit. At vero album vinosum vinum, plurima ac maxima ex parte jam & laudatum & vituperatum est, in dulcis vini enarratione. Ad vesicam autem magis penetrat quam alterum: & quum urinam cieat, ac semper perumpat, multum in his morbis profuerit. Nam etsi ad alia incommodius sit altero, attamen quæ in vesica fit ab ipso purgatio, liberat, si quale oportet propellatur. Bonæ vero hæ notæ sunt de vini utilitate ac detrimento, quas seniores me non noverunt. Fulvo vero vino & nigro austero in his morbis ad hæc uti poteris, si capitis gravitas non affuerit, neque mentis percussio, neque sputum ab ascensu prohibeatur, neque urina suppressa sit: alvi autem egestiones humectiores ac ramentosiores fuerint. In talibus sane, vel maxime convenerit ex albo transmutationem facere, & si qua his similia existunt. Hoc vero insuper intelligere oportet, quod si aquosum fuerit vinum, supernas partes omnes, & eas quæ circa vesicam sunt minus lædet. Verum partibus circa intestinum magis proderit, si meracius fuerit.

26. Aqua vero mulsa si bibatur per

totum morbum in acutis morbis, in totum quidem his qui amara bile abundant, ac magna viscera habent, minus commoda est quam his qui sales non sunt. Siticulosa tamen minus est dulci vino. Pulmonem enim molliat, & sputum moderate educit, & tussim leniat. Habet enim vim quandam extensoriam, quæ magis moderato sputum viscosum facit. Urinas etiam sufficienter cieat aqua mulsa, si non aliqua ex visceribus affectio prohibeat. Sed & biliosa per alvum magis egerit, quandoque bona, quandoque magis quam convenit colore saturata, ac spumosiora: atque hoc biliosis & magna viscera habentibus magis contingit. Sputi igitur educationem, & pulmonis mollitionem, aquosior aqua mulsa magis facit. At spumosas alvi egestiones, & biliosa magis quam convenit colorata, ac magis calida, meraca aqua mulsa magis ducit quam aquosior. Talis autem egestio habet quidem & alia magna nocumenta. Neque enim ex præcordiis ardorem extinguit, sed concitat, & anxiam molestiam, ac membrorum jactationem facit: verum & intestina, & sedem exulcerat. Horum autem auxilia scribentur. Qui igitur aqua mulsa utitur, absque sorbitionibus, pro alio potu, in his morbis, hic multum successum percipiet, & non in multis successu destituetur. Quibus autem danda sit, & quibus non, & ob quas causas non danda, maxima ex parte dictum est.

27. Damnata vero est aqua mulsa ab hominibus, veluti quæ bibentes ipsam extreme debilitet: & propter mortem accelerare putata est. Verum hoc propter eos qui seipsos fame conficere constituerunt dictum est. Aliqui enim aqua sola in potu utuntur, nimirum velut talis existat. At hoc non

omnino hoc modo se habet. Sed si sola bibatur, multo quidem fortior est, quam aqua, si non alvum exturbet. Sed & vino albo ac tenui, & parum aquæ fereute, & inodoro, aliquatenus fortior est, aliquatenus debilior. Multum tamen differt & vini, & mellis meracitas, ad utriusque vires. Nam etiam si duplam mensuram vini meraci quis bibat, respectu mellis quod delingat, multo tamen fortior fuerit ex melle solo, si alvum non turbarit. Nam & multo plus stercoreis ipsi prohibet. Si tamen ptisanæ sorbitione utatur, insuper autem aquam mulsam bibat, valde ipsum replebit ac status excitabit, & visceribus circa præcordia incommoda erit. At si ante sorbitionem aqua mulsa bibatur, non ita lædit velut si insuper bibatur, sed etiam aliquo modo proderit. Cæterum cocta aqua mulsa, aspectu quidem multo melior est quam cruda. Splendida enim & tenuis, albaque ac pellucida fit. Sed quam ipsi virtutem attribuam, quæ crudam præcellat, non habeo. Neque enim jucundior est quam cruda, si mel bonum esse contigerit: debilior tamen, & minus stercoreis ducens: quorum neutro ut castigetur, aqua mulsa opus habet. Proxime vero utendum tali cocta, si mel pravum fuerit, & impurum, & nigrum, & non boni odoris. Coctura enim maiorem partem turpitudinis pravitatis ipsius detrahare poterit.

28. At vero acetum mulsum appellatum si bibatur, sæpe quidem commodum esse in his morbis comperies. Nam & sputum educit, & facilem spirationem facit. Tempora vero huiusmodi habet. Etenim quod valde acre est, nihil moderati fecerit, ad sputa quæ non facile prodeunt. Si enim edu-

ceret ea quæ stridulam asperitatem faciunt, & lubricitatem induceret, & guttur velut dilataret, pulmonem utique leniret. Ipsum enim mollit: & si quidem hæc contingerent, magnam sane utilitatem afferret. Aliquando vero id quod valde acre est, educationem sputi non obtinet, sed insuper viscosum id facit, & lædit. Maxime autem hoc perpetiuntur hi, qui etiam alias perniciosè habent, & qui neque tussire, neque exscreare inhærentia possunt. Ad hoc igitur vires ægroti insuper conjectare oportet, & si spem de ipso habeas, exhibere. Exhibere autem oportet, si dederis, summe tepidum: atque tale paulatim, & non large. Quod vero parum acre est, humectat quidem os & fauces, sputum item educit, & sitim sedat, & præcordio & visceribus quæ sunt hac parte lene est, & detrimenda ex melle hac parte prohibet. Quod enim biliosum est in melle, castigat. Flatus etiam erumpere facit, & ad mictionem proritat. Intestini tamen infernam partem humectiorem facit, & ramenta inducit. Quandoque vero etiam malum hoc fit in acutis morbis, maxime quidem, quod flatum penetrare prohibet, imo recurrere facit. Insuper autem & alias debilitat, & extremas partes frigefacit. Atque hanc solam læsionem ex aceto mulso contingere novi, quæ sane digna sit ut scribatur. Parum autem de huiusmodi potu, nocte & jejuno ante sorbitionem præbibendum dare commodum est. Sed & ubi multum temporis post sorbitionem intercessit, bibere nihil prohibet.

29. His vero qui solo potu degunt absque sorbitionibus, propterea non est commodum semper & perpetuo hoc uti, maxime propter rasuram aut exasperationem.

tionem intestini. Quum enim stercore vacuum sit, magis utique hæc induxerit: & quum vasorum vacuatio adfit, postea etiam aqua mulla vires detraherit. Si tamen opitulari apparuerit ad totum morbum multus hujus potus usus, parum aceti affundere oportet, ut saltem cognosci possit. Ita enim & ea quæ lædere solet, minime læserit: & his quæ auxilio opus habent, opem tulerit. Cæterum ut in summa dicatur, acedines, siue aciditates ex aceto, amara bile abundantibus magis conferunt, quam atrabiliariis. Amara enim dissolvuntur, & in pituitam transeunt, dum ab ipso attolluntur. Nigra vero fermentantur, & attolluntur ac multiplicantur. Acetum enim nigra sursum ducit. Mulieribus autem omnino magis adversatur acetum, quam viris. Dolores enim uteri inducit.

30. Aquæ porro potui in acutis morbis, nullum aliud opus habeo quod attribuam. Neque enim leuit tussim in peripneumoniacis, neque sputum educit, sed minus quam alia, si quis semper aquæ potu utatur. Si tamen inter acetum mullum & aquam mullam, parum aquæ absorbeatur, sputum educit, propter qualitatis potuum transmutationem. Inundationem enim quandam inducit, alias autem neque sitim sedat, sed exacerbat. Est enim naturæ biliosæ biliosa, & præcordio mala, imo pessima fit ac biliosissima, & vires maxime prosternt, ubi in vacuitatem ingressa fuerit. Sed & splenem auget & hepar, ubi inflammatum fuerit, & fluctuat ac superinnatat. Nam & tardi transitus est, eo quod frigida est & cruda ac incoctilis, & neque per alvum secedit, neque per urinas transit. Insuper autem & propterea læsionem inducit, quod a natura sterces non subducit. Si vero

etiam dum adhuc frigidi sunt pedes, aliquando bibita fuerit, hæc omnia multo plus lædit, ad quodcunque tandem ipsorum pervenerit. Ubi tamen in his morbis suspicatus fueris, aut capitis gravitatem vehementem, aut mentis percussionem, penitus a vino abstinendum est, & aqua in tali utendum: aut vinum aquosum & album penitus dandum, & penitus inodorum, & post ipsius potum aqua modica insuper bibenda. Ita enim robar vini caput & mentem minus percellet. In quibus autem potu ipsius maxime utendum sit, & quando valde multa, & quando moderata, & quando frigida, & quando calida, partim prius dictum est, partim pro temporis occasione dicetur. Cæterum de reliquis potibus, qualis est hordeacea aqua, & qui ex herbis fiunt, & qui ex uva passa, & uvarum expressarum retrimentis, & ex tritico, & cnico, & myrti baccis, & malo punico, & de aliis, ubi alicujus ipsorum usus contigerit, scribetur circa ipsam morbum: quemadmodum etiam de aliis compositis medicamentis.

31. Balneum vero in multis morbis opem tulerit eo utentibus, ad aliquos quidem assidue, ad aliquos non item. Quandoque vero minus eo utendum est, propterea quod homines ad hoc sint imparati. In paucis enim domibus præparata sunt necessaria instrumenta, & nec ministri velut opus est parati habentur. Si vero non omnino bene quis lavetur, non modicam læsionem incurreret. Nam & tugurio fumum non habente opus est, & aqua larga, & balneo multo, & non valde large affuso, si sane non ita opus fuerit. Et defricione quidem potius utendum non est. Si vero defricetur, calido utendum est ipso defricatorio medicamento, eoque mul-

multiplici magis quam alias receptum est, & insuper non pauca aqua perfundendum, & cito perfundendum. Brevi quoque via ad solum opus est, & ut facilis sit insensus, & facilis item exitus: oportet autem eum qui lavatur esse moderatum ac taciturnum, & nihil ipsum operari, sed alios & perfundere, & defricare. Debet etiam postea multa aquæ mixtura parata esse, & celeres perfusiones fieri, & spongiis utendum est pro strigili, & non valde siccum inungendum est corpus.

32. Caput tamen resiccatum esse oportet, quantum ejus fieri potest maxime, ita ut spongia extergeatur: & neque perfrigerari caput oportet, neque extremas partes, neque reliquum corpus: & neque eum qui recens sorbitionem accepit: neque eum qui recens potum sumpsit, lavare oportet: & neque forbere, neque bibere cito post balneum. Magnam tamen partem ægro tribuere convenit, si sanus balnei valde amans fuit, & lavari adfuetus. Tales enim magis appetunt, & loti utilitatem sentiunt, & non loti læduntur. Conveniunt autem in totum magis peripneumoniis, quam febribus ardentibus. Nam dolorem lateris & pectoris ac dorsi balneum lenit, & sputum maturum facit, ac educit: & facilem spirationem reddit, & lassitudinem eximit, articulos enim & cutis superficiem mobilis. Sed & urinam ciet, & capitis gravitatem solvit, & nares humectat: tot igitur bona balneo adsuat, quibus omnibus opus est. Si vero apparatus penuria aliqua fuerit, in una re vel pluribus, periculum est ne magis lædat balneum quam profit. Singula enim ex ipsis magnum detrimentum afferunt, si non a ministris velut convenit preparata fuerint. Minime vero tempestivum

est eos lavare, quibus alvus in morbis liquidior justo est: itemque eos quibus plus justo adstricta est, & non prius subit. Sed neque debilitatos lavare oportet, neque ex ciborum fastidio nauseantes, aut vomentes, neque eos qui biliosum eructant, neque eos quibus sanguis ex naribus erumpit, nisi minus quam pro occasione convenit, fluat. Occasiones autem nosti. Si vero minus, quam pra occasione fluat, lavare expedit, sive totum corpus ad reliqua inde opem sentiat, sive caput solum.

33. Si igitur præparationes commodæ fuerint, & æger bene suscepturus est balneum, quotidie lavare convenit. Eos vero qui balneo delectantur, etiam si bis in die laveris, nihil peccaveris. Cæterum balneis uti, multo magis licet his qui tota ptisana utuntur, quam his qui solo utuntur succo. Licet autem & his aliquando. Minime vero his qui potu solo utuntur. Sunt tamen ex his quoque quibus licet. Conjectare vero ex præscriptis oportet, & quibus balneum in singulis victus modis profuturum est, & quibus non. Quibus enim aliquid horum deest commodorum, quæ balneum facit, & quæ balneo commodant, lavare non oportet. Quibus vero nihil horum deest, & adsunt ipsis signa, in quibus lavari conducit, lavare oportet.

34. Febris autem ardens fit, quum resiccata venulæ, hora æstiva acres ac biliosos serosos humores in seipsas attraxerint: & febris multa detinet, & corpus velut ex ossium lassitudine detentum, delassatur ac dolet. Fit autem plerumque & ex longo itinere, & longa siti, quum resiccata venulæ acres ac calidas fluxiones in seipsas attraxerint. Fit autem lingua aspera ac sicca, & valde nigra, & dum circa ventrem

morderetur, dolet: & alvi egestiones valde liquidæ ac pallidæ fiunt: & sitis vehementer inest, itemque vigiliæ. Aliquando etiam mentis emotiones. Huic & aquam, & aquam mullam aquosam coctam, quantum voluerit, bibendam dato: etsi amarum fuerit os, vomere conducit, & ventrem per clysterem subluere. Si vero ad hæc non solvatur, lacte asinino cocto purgato. Salsum autem nihil, neque acre exhibeto. Non enim sufferet. Sorbitionem vero donec extra judicationes fuerit, ne dato. Et si sanguis ex naribus fluxerit, solvitur affectio: itemque si sudores accedant judicatorii, genuini, cum urinis albis & crassis, ac subsidentibus lævibus, etsi abscessus aliquis fiat: si vero absque his soluta fuerit, recidiva rursus ægritudinis continget: aut coxæ, aut crurum dolor emerget, & crassa exspuet, si sanus futurus est.

35. Febris ardentis genus aliud. Alvus subit, sitis plena est, lingua aspera, sicca, sanguinolenta. Urinæ interceptio, vigiliæ, extremitates frigidæ. Tali si non sanguis ex naribus fluxerit, aut abscessus circa collum fiat, aut crurum dolor, & sputa crassa spuerit (hæc autem suppressa alvo fiunt) aut coxæ dolor, aut pudendi livor, non iudicatur: & testis intensus judicatorium signum est. Sorbitiones attractorias dato. Verum in acutis morbis venam secabis, si vehemens appareat morbus, & qui ipsum habeant, in vigoris ætate fuerint, & robur ipsis affuerit. Siquidem igitur angina fuerit, sive aliquis alius ex pleuriticis morbus, eclegmatis delinctu repurgato. Si vero debiliores appareant, si plus de sanguine detraxeris, infuso alvi per clysterem tertio quoque die utere, donec in tuto fuerit æger, aut etiam fame opus habeat.

36. Præcordia inflammata non ex flatuum interceptione: septi transversi intensiones, aut spirituum protensiones: in rectæ cervicis spiratione sicca, quibus pus non subest: verum ex flatuum interceptione, affectiones hæ accedunt. Maxime autem & hepatis dolores, & splenis gravitates, & aliæ inflammationes, & supra septum transversum dolores, ac morborum collectiones, solvi non possunt, si quis prius medicamenti purgare aggrediatur. Nam venæ sectio in talibus principalis est: deinde infusa per clysteres, si non magnus & vehemens fuerit morbus. Sin minus, etiam postea medicamento purgante opus est. Sed & post venæ sectionem, purgans medicamentum securitate ac moderatione opus habet. Quicumque vero ea quæ inflammata sunt, statim in principio morborum medicamento solvere aggrediuntur, hi de intento quidem ac inflammato nihil auferunt: non enim remittit affectio quæ adhuc cruda est: quæ vero morbo resistunt ac sanæ sunt, colliquefaciunt. Debili vero evadente corpore, morbus invalescit. Quum autem morbus corpori prævaluerit, tale jam incurabiliter affectum est.

37. Ut aliquis derepente voce privatus fiat, venarum interceptiones faciunt, si sano hoc contingat absque manifesta, aut alia forti causa. Venam igitur secare oportet, in brachio dextro internam, & sanguinem detrahere, juxta habitum ac ætatem rationem ineundo, an plus aut minus oporteat. Coincidunt autem plurimis ipsorum hæc: rubores faciei, oculorum stabilitates, digitorum in manibus distentiones, dentium stridores, pulsationes, maxillarum contractiones, extremitatum perfrigeratio, spirituum per venas interceptiones.

Quum

Quum dolores accesserint, atræ bilis, & acrium fluxionum affluxus fiunt. Dolent autem partes internæ dum mordentur. Conversæ vero, & valde siccæ factæ venæ intenduntur, & inflammata affluencia attrahunt. Unde corrupto sanguine, & spiritibus non potentibus naturales in ipso vias permeare, perfrigerationes fiunt ex statione, & vertigines, & vocis interceptio, & capitis gravitas, & convulsiones, si jam ad cor, aut hepar, aut ad venam devenerint.

38. Hinc morbi comitiales fiunt, aut semisiderati, si in ambientes locos fluxiones inciderint, & a spiritibus pertransire non potentibus resiccata fuerint. Quare talibus, fomentis prius adhibitis, venam secare oportet statim ab initio, dum adhuc elevati sunt omnes affligentes spiritus, ac fluxiones. Facilius enim auxilium admittunt: & resectis viribus, & consideratis judicationibus, medicamentum exhibere sursum purgans, si non allevetur: ad infernam vero alvum, si non subeat, infusum per clysterem adhibere. Postea vero lac asininum coctum dato, & non minus quam duodecim heminas bibat. Si vero virium robur adsit, plures quam sedecim.

39. Angina fit, quum fluxio ex capite multa ac glutinosa, tempore hyberno aut verno, ad venas jugulares influxerit, & hæ fluxionem ampliorem, propter amplitudinem, attraxerint. Quum autem frigida & glutinosa sit, spiritus transitus obturabit, & sanguinis transitus obturans, propinquas sanguinis partes congelat, ipsamque immobilem ac stabilem facit: quum natura frigida sit, & obturandi vim habeat: & propterea suffocantur, lingua, livescens, & rotunda evadente ac reflexa, propter ve-

nas quæ sunt sub lingua. Præcisa enim uva, quam aliqui columellam vocant, vena crassa ab utraque parte est. Quum igitur hæ plenæ sunt, & in linguam innitantur, quæ rara est ac spongiosa, propter siccitatem: contingit ut ipsa præ violentia humorem ex venis suscipiens, ex lata fiat rotunda: ex bene colorata, livida: ex molli, dura: ex facile flexibili, inflexibilis: adeo ut æger cito suffocetur, si non quis cito auxilium ferat, venæ sectionem a brachiis faciens, & venas sub lingua secans, & eclegmatum delinctu curans, & calidos gargarismos exhibens, & caput radens. Debet autem & ceratum collo ac capiti circumponere, & lanas obvolvere, & spongiis mollibus ex aqua calida expressis fovere. Bibat autem æger aquam, & aquam mulsam, non frigidam. Succum vero ptisanæ tunc sumet, quum jam ex judicatione in tuto fuerit.

40. Quum vero æstivo vel autumnali tempore, fluxio calida ac nitrosa, de capite defluerit, utpote ex tempore acris ac calida facta: talis ubi est mordet, & ulcerat, & spiritu implet, & erecta cervicis spiratio accedit, & siccitas multa, & quæ videntur gracilia apparent: & tendines posteriores in collo distenduntur, & velut in tetano distenti esse videntur: & vox abrupta est, & spiritus parvus est, & retractio spiritus densa ac violenta accedit. Talibus arteria ulceratur, & pulmo ardet, quum non possint extrinsecus spiritum inducere. Et si his affectio non ultronea ad externas colli partes deferatur, gravior ac inevitabilior est, & propter tempus, & quod a calidis & acribus sit humoribus.

41. Si febris corripiat, veteri stercore non subeunte, aut a cibo recens

accepto, five cum dolore lateris, five absque eo, quietem agere oportet, donec cibi descenderint prius ad infernam alvum: potu vero uti aceto mulso. Quum autem ad lumbos gravitas devenerit, infuso per clysterem eluere, aut medicamento purgare oportet. Ubi vero purgatus fuerit, victum præscribere ex sorbitione primum, & aquæ mulsæ potu: deinde ex cibis ac piscibus coctis, & vino aquoso, modico, ad noctem. Interdum autem, ex aqua mulsæ aquosa. Quum vero status graveolentes prodierint, glandula subdititia, aut infuso per clysterem utendum erit. Sin minus, in aceti mulsi potu cohibere oportet, donec ad infernam alvum descenderint cibi: deinde sic per infusum clysteris subducere.

42. At si mollem ac vacuum ventrem habenti febris ardens accedat, si tibi commodum esse visum fuerit medicamentis purgare, intra tres dies id ne feceris, sed quarto. Postquam vero medicamentum exhibueris, sorbitionibus utere, observans febrium exacerbationes, ut nunquam exhibeas quum sunt, aut futuræ expectantur, sed ubi desinunt, aut quieverunt, & quam longissime a principio. Quum vero frigidi sunt pedes, neque potum, neque sorbitionem, neque aliud quicquam ejusmodi dato: verum maximum hoc esse ducito, ut expectes donec valde fuerint calefacti: deinde sic id quod conducit exhibe. Plerumque enim futuræ exacerbationis febris signum est pedum frigiditas. Si vero in tali tempore exhibueris, maxime per omnia peccaveris. Morbum enim non parum augeris. Quum autem febris desinit, vice versa pedes reliquo corpore calidiores fiunt. Augetur enim frigefaciens pedes, accensa ex thorace, ad caput flam-

mam remittens. Univerſo autem calore acervatim sursum concurrente, & ad caput exhalante, merito pedes frigidi fiunt, ut qui excarnes & nervosi natura existant. Insuper autem etiam quum longe a calidissimis locis absint, perfrigerantur, calore ad thoracem coacervato. Et rursus juxta proportionem, quum febris solvitur, & intenuēs partes dirimitur, ad pedes calor descendit. Hoc igitur tempore & caput, & thorax ipsorum perfrigeratur, quia de causa sorbitio exhibenda est. Nam ubi pedes frigidi fuerint, necesse est ventriculū calidum esse, & multo fastidio plenum, & præcordium intentum, & corporis jactationem, propter internam turbationem: & mentis abalienationem, & dolores: & æger distrahitur, ac vomere cupit, & si prava vomuerit, dolet. Postquam vero calor ad pedes descendit, & urina progressa est, etiam si non sudarit, omnia desinunt. Hoc igitur tempore sorbitionem dare oportet, alioqui pernicioſa est.

43. Quibus vero perpetuo alvus in febribus liquida est, in his præcipue pedes calefaciens, & ceratis integens, & fasciis obvolvens, animum adverte ut ne sint reliquo corpore frigidiores. Si vero calidi sunt, calefactorium nullum adhibe, sed conserva ut ne perfrigerentur: potu autem utendum est quam paucissimo, aqua frigida, aut aqua mulsæ. Quibus autem in febribus alvus liquida est, & mens perturbata, & multi ex talibus floccos auferrunt, & nares scalpunt, & paulatim quidem respondent, si interrogentur, ipsi vero a seipsis nihil aptum dicunt: talia atrabilaria esse mihi videntur. Talibus igitur ita se habentibus, si alvus liquida fuerit, ac colliquiverit, videtur mihi sorbitiones frigidiores ac

cras-

crassiores exhibere oportere, & potiones alvum sistentes & vinosiores magis quam adstringentes.

44. At quibus in febribus vertigines ab initio, & capitis pullus sunt, & urinæ tenues, in his exspectare oportet, ut ad iudicationes febris exacerbetur. Nec vero admirarer, si delirarent. Quibus in principio urinæ nebulosæ, aut etiam crassæ sunt, tales depurgare oportet, si etiam alia contulerint. Quibus vero in principio urinæ tenues, tales ne purgato, sed si visum fuerit, infusum per clysterem adhibeto. Hos sic curare conducit. Æger corpore quietem agat, ungaturque ac æqualiter contegatur. Potu utatur aqua mulsa aquosa: & sorbitione succi pitisanæ ad vesperam. Alvum vero ab initio per clysteris infusum subducito. Medicamenta autem his ne exhibeto. Si enim quid circa ventrem commoveris, urina non concoquitur, sed absque sudore ac iudicatione, febris ad multum tempus durabit. Sorbitiones autem ubi prope iudicationem fuerit, ne dato, si turbetur: verum quum remiserit turbatio, & ad melius procedet.

45. Observare vero etiam omnium febrium iudicationes oportet, & in hoc tempore sorbitiones detrahare. Solent autem longæ fieri hæc febres, & impetuosos humorum de loco ad locum illapsus habere, siquidem infernæ partes frigidæ fuerint, circa aures & collum. Si vero non fuerint frigidæ, alias immutationes habent. Fluit autem sanguis ex naribus, & alvi his exturbantur. Quibuscunque vero febres anxiosæ sunt, & quæ præcordia intendunt, & decumbentes in eodem loco decubitus non sustinent, & extremæ partes perfrigerantur, hi plurima omnino

diligentia ac custodia opus habent. Degant autem hi ut nihil ipsis exhibeas aliud, quam acetum mulsum aquosum. Sorbitionem vero ne exhibe, donec febris desierit, & urina concocta fuerit. Decumbere autem debet æger in domo obscura, & in stratis quam mollissimis reclinatus esse, ita ut multo tempore decubitum in eodem loco toleret, & quam minimum se jactet. Hoc enim talibus maxime prodest. Super præcordium vero, lini semen linteum illi tum imposito, observando ut ne horrescat æger dum apponitur. Sit autem summe tepidum, aqua & oleo coctum.

46. Conjectare vero ex urinis oportet id quod futurum est. Si enim crassiores ac pallidiores fuerint, meliores sunt. Si vero tenuiores ac nigriores, deteriores. Si autem mutationes habent, temporis diuturnitatem significant: & necesse est ut morbus & ad deterius, & ad melius, inæqualitatem permutet. Cæterum inconstantes febres finire oportet, donec constiterint. Quum vero constiterint, & victu, & curatione convenienti occurrere, speculatione secundum naturam facta. Sunt autem aspectus ægrotorum multi. Quare animadvertendum est medico, ut ne aliqua manifesta causa ipsum lateat, neque ex his quæ ratiocinatione cognoscuntur, neque ex his quæ ad numerum parem aut imparem apparere oportet. Maxime igitur numerum imparem vereri oportet. Nam hi dies in alterutram partem ægrotos inclinare faciunt. Primum itaque diem observare oportet, quo æger debilis esse cœpit, cognito principio ex quo, & quando. Præcipuum enim hoc est ut sciatur.

47. Quum vero ægrum interrogaveris, etiam hæc omnia considerabis. Primum quidem quomodo caput habet,

an doloris exors sit, neque gravitatem in seipſo habeat: deinde præcordia & latera an doloris exortia ſint. Si enim præcordium doloroſum fuerit, aut elevatum, aut obliquitatem aliquam habuerit; aut ſatietatem: aut lateris dolor affuerit, & una cum dolore, ruſſicula, aut tormen, aut ventris dolor. Quum horum quid affuerit in præcordio, alvum maxime inſuſis per clyſterem ſolvere oportet. Bibet autem aquam muſſam calidam coctam. Considerandum vero eſt an dum exurgit, animi deliquium incidat, an bona ſpiritus tolerantia ipſum habeat: & inſpicienda alvi egeſtio, num vehementer nigro colore prodierit, aut pura, quales ſani hominis ſunt egeſtiones: & an febris ad tertium diem exacerbetur. Ubi vero valde probe tales conſideraveris in his morbis tertia die, ad hæc jam etiam alia contemplare: & ſi quarta ſimile quid tertiæ habuerit ex iſdem illis, æger in periculo verſatur.

48. Ex ſignis autem, nigra alvi egeſtio mortem ſignificat. Quæ vero ſani hominis egeſtioni ſimilis eſt, ſi per omnes dies apparuerit, ſalutare ſignum eſt. At ſi glande ſubdita non obedierit, & ſpiritus bona tolerantia affuerit, ſi ubi ad ſedem exurrexit, aut iſthic in lecto, animi deliquium incidit. Hæc ubi ægroto, aut ægrota, ab initio affuerint, delirium exſpecta. Intentus autem ſis quoque ad manus. Si enim tremulæ fuerint, tali ſanguinis de naribus deſtillationem futuram exſpecta. Inſpicere vero ipſas nares oportet, an ſpiritus æqualiter per utraſque feratur: & ſi multus feratur è naribus, convuſſio fieri ſolet. Si vero convuſſio fiat, tali mors exſpectanda eſt: & bene habet ſi quis hoc prædicat. Si vero in febre hyberna, lingua aſpera

ſiat, & animi deliquia adſint, tali remiſſio febris contingere ſolet: attamen fame talem macerare oportet, & aquæ, & aquæ muſſæ potu, ac piſanæ ſucco conſervare, ita ut fidem ne habeas februm remiſſioni. Nam qui talia ſigna habent, de vita periclitantur. Ubi vero hæc cognoveris, ac probe contemplatus fueris, ita fore prædicere potes, ſi placuerit.

49. Quum vero in febris horrendum quid acciderit quinta die, aut alvus derepente liquida dejecerit, & animi deliquium incidat: aut vocis privatio contingat, aut convuſſio, aut ſingultus fiat: ex his anxioſus fieri æger ſolet, & ſudores ſub naſo, & circa frontem ac cervicem a poſteriore capitis parte oboriri. Qui vero hæc patiuntur, ſpirituofi facti non longe poſtea moriuntur. Quibus autem in febris crura ſunt tuberculoſa, atque hæc tubercula moram trahentia non maturantur, febris perſeuerantibus, & ſtrangulatio acciderit in faucibus, ita ut partes circa fauces graciles exiſtant, & tubercula non matura facta, ſed extincta fuerint: talibus ſanguis e naribus fluere ſolet. Et ſiquidem multus fluxerit, ſolutionem morbi ſignificat: ſi minus, morbum longum. Quanto autem minus fluxerit, tanto deterius eſt, & longitudo major. Si vero reliqua facillima ſiant, tali dolores ad pedes exſpectare oportet. Si autem contigerint pedem, & doloroſus eſſe perſeueret æger, & calore affligatur, ac non ſolvatur: paulatim & ad cervicem dolores pervenient, & ad claviculam, & humerum, & pectus, & articulum. Nam & hunc tuberculoſum fieri oportebit. His autem extinctis, ſi manus contrahantur, aut tremulæ ſiant, convuſſio talem corripit, & delirium. Sed
& pu-

& pustulæ in supercilio oriuntur; & rubores habet, & palpebra altera ad alteram progerminat, & inflammatio dura detinet, & oculus vehementer intumescit, & delirium valde augefcit.

50. Nôctes autem plus quam dies delirii significationem præbent. Multa vero signa ad imparcm numerum magis fiunt, quam ad parem. Utro autem horum numerorum fiant, lethalia existunt. Tales vero siquidem ab initio medicamentis purgare volueris, ante quintum diem id facito, si venter murmurarit: Sin minus, impurgatos finito. Si vero murmurarit, & alvi egestiones biliosæ fuerint, scammonio dato moderate purgato. In reliquo vero victu potus ac sorbitiones parcissime exhibeto, quo melius æger habeat, si non remissione facta decimumquartum diem transgressus fuerit. Quum febricitanti decimaquarta die vocis interceptio accesserit, non cito solutio contingere solet, neque liberatio a morbo fieri, sed temporis diuturnitatem tali significat. Quum itaque apparuerit in hac die, longius protrahetur morbus. Quum febrienti quarta die lingua conturbata loquitur, & alvus biliosa liquida egerit, talis delirare solet. Sed observare ac assequi eventus oportet.

51. Æstivo ac autumnali tempore in morbis acutis, sanguinis destillatio repentina, firmitatem ac multam inflammationem circa venas significat, & in posterum diem tenuium urinarum apparitiones. Et si ætate vigerit, & corpus in exercitio, aut bene carnosum habuerit, aut atrabiliarius fuerit, aut ex potu manus tremulas habuerit, bene habet ut delirium, aut convulsionem prædicas. Et siquidem in diebus paribus accedat, melius est: in iudicatione vero perniciosum, si non multus

acervatim concitatus sanguis, redundantia exitus faciat per nares aut per sedem: aut abscessus, aut præcordiorum dolores, aut ad testes, aut ad crura dolores inducat. His autem concoctis, exitus fiunt sputorum, crassarum urinarum, lævium, albarum. Febri singultuosæ silphii succum, acetum mulsum, daucum tritum bibenda dato, & galbanum in melle, & cuminum in eclegmate delingendum, & ptisanæ succum post hæc sorbendum. Talis autem effugere non potest, si non sudores iudicatorii, & somni æquales accesserint: & urinæ crassæ & acres decurrerint, aut ad abscessum morbus decubuerit. Nux pinea, & myrrha, in eclegmate dentur. Bibendum autem talibus acetum mulsum quam minimum dato. Si vero valde siticulosi fuerint, aquam hordeaceam.

52. Peripneumonicas ac pleuriticās affectiones sic considerare oportet, an acuta sit febris, & dolores lateris alterius, aut utriusque: & dum spiritus sursum fertur an doleat: & an tusses adsint, & sputa prodeant fulva, aut livida, aut etiam tenuia, & spumosa, & florida: & si quid aliud diversum habeat, ab his quæ illis fieri solent. Hunc sic degere oportet. Siquidem dolor sursum tendat ad claviculam, aut circa mammam, & brachium, venam in brachio secare oportet internam, utra tandem fuerit parte, in ea ipsa: detrahare vero sanguinem, juxta corporis habitum, & tempus, & ætatem, & colorem, plus & confidenter; & si acutus fuerit dolor, ducere usque ad animi deliquium. Postea vero infusum per clysterem adhibere. Si vero sub thorace fuerit dolor, & valde distendat, pleurítico medicamento alvum subpurgato, & interim dum purgatur nihil

nihil dato . Post purgationem vero acetum mulsum . Medicamentum autem purgans exhibeto quarta die . Verum per tres ab initio , infusum per clysterem adhibeto : & si hinc non allevetur , sic subpurgato . Custodia autem fiat usque ad febris quietem ac septimum diem : deinde si in tuto esse videatur , succum modicum ac tenuem primum melle ammixto exhibeto . Si vero facile educat sputum , & bene spiraret , ac doloris exors sit circa latera , etiam paulo crassiores ac ampliores , & bis in die dabis . Si vero non facile liberetur , portionem pauciores , & modicam sorbitionem , succum tenuem , eumque semel , & in quo tempore melius degit , exhibeto . Cognosces autem hoc ex urinis . Sorbitionem enim exhibere in his morbis non prius oportet , quam urinas concoctas , aut sputa matura facta esse videris . Si vero is qui medicamentum accepit , frequenter & multum purgatus fuerit , necesse est dare , verum pauciores ac tenuiores . Non enim poterit dormire , præ vasorum vacuatione : neque similiter coquere : neque judicationes sustinere ac expectare . At ubi crudorum colliquationes factæ fuerint , & ea quæ renituntur abjecerit , nihil obstabit .

53. Matura vero sunt sputa quidem , quum similia fuerint puri . Urinæ autem subsidentias habentes subrubras , velut est ervum . Nihil autem prohibet , & ad alios laterum dolores tepefactoria apponere & cerata . Inungere autem crura ac lumbos oleo calido : & pinguedinem illinere , præcordia vero ex lini semine integere usque ad mammas . At ubi in vigore est peripneumonia , auxilium non admittit , si non expurgetur : & malum est si æger difficulter

spiraverit : & urinæ tenues & acres , & sudores circa collum ac caput fiant . Tales enim sudores pravi sunt , præ suffocatione , & impetu ac violentia , superantibus morbis , si non urinæ multæ ac crassæ prodierint , & sputa matura exierint . Utrum autem horum sua sponte venerit , morbum solvit . Ad peripneumoniam medicamentum quod delingitur . Nux pinea & galbanum , in melle attrito . Abrotonum in aceto mulso , piper , veratrum nigrum , fervefacito , & pleuritico in principiis dum dolor vexat , bibenda dato . Bonum est & panacem in aceto mulso fervefacere , & excolare , ac bibendum dare , tum hepaticis , tum in doloribus septi transversi . Et quæcunque ad ventrem , aut ad mictionem impellere oportet , hæc in vino & melle dabis , illa ad ventrem , cum aqua mulsa aquosa copiosiore bibenda dato .

54. Dysenteria sedata abscessum , aut tumorem aliquem faciet , si non ad febres , aut sudores , & urinas crassas , & albas , ac valde perspicuas , aut ad tertianas , aut ad varicem , aut ad testem , aut ad crura , aut ad coxam dolor decubuerit . In febre biliosa ante septimum diem , cum rigore morbus regius accedens , solvit febrem . Verum sine rigore si accedat , extra temporis occasiones , perniciosus est .

55. Tetanus lumborum in anteriorem ac posteriorem partem distentio : & in atrabiliaris , ubi spirituum per venas interceptiones fuerint , venæ sectione solvuntur . Quum autem a tendinibus vehementer in anteriorem partem revelluntur , & circa collum ac faciem sudores fiunt , dum præ dolore mordentur ac resiccantur tendines usque ad sacri ossis finem exportecti , qui crassiores spinam continent , qua parte maxima ligamenta exor-

ta, deorsum ad pedes usque desinunt. Tali si non febris & somnus accesserit, & sequentes urinæ concoctionem habentes prodierint, & sudores judicatorii, vinum creticum vinosum bibendum dato, & farinam coctam edendam. Et cerato ungito ac illinito, & integito crura usque ad pedes, ubi calida aqua prius in scapha perfudisti: brachia quoque ad digitos usque integito: & lumbos ac spinam e collo usque ad coxas, pinguedine incerata molli pelli illita circumdato, ita ut etiam anteriores partes complectantur: & interposito tempore, per utriculos calida aqua infusa foveo, & circumtento linteo ipsum reclinato. Alvum vero ne valde solvas, nisi glandula subdititia, si multum tempus fuerit, quo absque egestionem permanfit: & siquidem in melius res tibi processerit, satis est: sin minus, meum radicem in vino odorato tritam, & daucum bibenda dato, mane ubi jejunos est ante calidæ perfusionem: & post hæc brevi farinam coctam, tepidam, plurimam edat, & vinum ubi voluerit, bene temperatum insuper bibat: & siquidem in melius res tibi processerit, satis est. Sin minus, prædicere oportet.

56. Morbi porro omnes solvuntur, aut per os, aut per alvum, aut per vesicam, aut alium aliquem ejusmodi articulum. Verum sudoris species omnibus communis est. Veratrum dare his oportet, quibus a capite fluxio fertur. Quicunque vero ex abscessibus, aut venæ ruptura, aut propter intemperantiam, aut ob aliam quandam fortem causam, suppurati sunt, talibus veratrum ne dato. Nihil enim profuerit, & si quid perpetietur æger, veratrum in causa esse videbitur. Si vero corpus dissolvatur, aut dolor in capite sit, aut aures obturata sint, aut nares, aut sputatio,

aut genuum gravitas sit, aut corporis tumida moles præter consuetudinem, dato quicquid tandem horum contigerit, si non ex potibus, neque ex rebus venereis, neque ex tristitia, neque ex curis, neque vigiliis hæc fiant: & siquidem horum quid in causa fuerit, ad hoc ipsum curationem instituito.

57. Dolores ex itinere, laterum, dorsi, lumborum, coxarum, & quicunque respirantes dolent, causam manifestam habentes (sæpe enim ex crapulis & cibis flatuosis, dolores procedere solent, & ad lumbos, & ad coxam). Quibus vero ipsorum talia fuerint, urinæ difficultas ipsis accedit. Horum autem causa iter est, & gravedinum ac raucedinum. Quæcunque ex victus ratione contingunt, pleraque unusquisque prout præter consuetudinem victu usus fuerit, maxime annotat. Nam qui non soliti sunt prandere, si pransi fuerint, multus ventris tumor ipsis accedit, & dormitatio, ac repletio. Si vero insuper cœnaverint, alvus exturbatur. His ubi balneo usi sunt, dormire conducit. Ubi vero dormiverint, deambulare lenta ac multa circuitione: & siquidem alvus evacuata fuerit, cœnare, & bibere vinum paucum, meracius. Si vero evacuata non fuerit, corpus oleo calido illinere: & si sitierit, vinum aquosum album aut dulce bibere ac quiescere. Si vero non obdormierit, amplius quiescere. Reliquus victus similiter ut his qui crapula gravantur, constituatur.

58. Quod vero ad potus attinet, qui quidem aquosi sunt, tardioris transitus sunt, & intus obvolvuntur, & circa præcordia redundant, & ad mictionem non decurrunt. Tali vero potu repletus, nullum opus celeriter perficere poterit, ex his quæ intento corpore per

violentiam aut celeritatem perfici solent. Quiescat autem quam maxime, donec una cum cibis concoctus fuerit. Quicumque vero potus meraciores sunt, aut austeriores, palpitationem in corpore, & pulsationem in capite inducunt. His commodum est ut insuper dormiant, & calidum quid sorbeant, ad quod maxime jucunde affecti sunt. At vero jejunium ad capitis dolorem ac crapulam malum est. Ceterum qui semel in die cibum capiunt, hi & impotentes sunt, & calidam urinam mingunt, præter consuetudinem vasa vacua habentes: fit autem & os salsum ac amarum, & in omni opere tremunt, & tempora ipsis distenduntur, & cœnam concoquere non possunt, velut si pransi essent. Hos autem minus bibere oportet, quam soliti fuerunt, & mazam liquidiorum pro pane sumere: & ex oleribus, rumicem, aut malvam, aut ptisanam, aut betas. Bibere vero vinum inter cibum, moderatum & aquosius: & a cœna modice deambulare, donec urina descenderit, ac minxerint. Utantur autem & piscibus coctis.

59. Edulia porro maxime de se significationem præbent. Allium, flatum & calorem circa thoracem facit, & capitis gravitatem, & anxietatem, & si quis alius dolor antea fieri consuevit, eum exacerbaverit. Urinam autem ciet, & hoc bonum habet. Optimum vero est ut quis ipsum edat, si aut ebrius est, aut ad potationem ire volet. Caseus flatum, & adstrictionem, & ciborum accensionem facit, quum crudum & incoctile sit edulium: pessimum autem est repletos ipsum inter potum edere. Legumina omnia flatuosa sunt, & cruda, & cocta, & frigida, & macerata, & viridia. His autem utendum non est nisi cum cibis. Unumquodque

vero ex ipsis sua peculiaria vitia habet. Cicer flatum, tum crudum, tum frictum, & dolorem inducit. Lens adstringit, & turbationem inducit, si cum cortice fumatur. Lupinus minime inter hæc mala habet. Silphii caulis & succus, quibusdam quidem maxime, inexpertis autem non transit per ventrem. Verum vocatur hoc malum cholera sicca. Fit autem maxime, ubi cum multo caseo mixtus fuerit, aut cum carnis bubulæ esu.

60. Nam & atrabiliaræ affectiones a bubularum carniū esu exacerbantur. Est enim insuperabilis ipsarum natura, & non cuiusvis ventriculi est ipsas concoquere. Optime tamen ipsas concoxerint, ac summo verint, qui percoctis, & quam vetustissimis utantur. At caprinæ carnes quæcunque in bubulis insunt mala, omnia habent: itemque a concoctione alienitatem: & flatuosiores sunt ac rufius ampliores faciunt, & choleram generant. Sunt autem odoratissimæ, solidæ ac jucundissimæ, optimæ & percoctæ, & frigidæ. Verum injucundissimæ & graveolentes ac duræ, pessimæ: imo etiam recentes. Optimæ vero sunt æstatis tempore: pessimæ autumno. Porcinæ vero carnes pravæ sunt, quum fuerint crudiores aut ambustæ. Magis autem choleram generant, & turbationem faciunt. Suillæ autem optimæ sunt omnium carniū. Sed præstant etiam ex his quæ non vehementer pingues sunt, neque tenues, neque veteris victimæ ætatem habent. Edere vero ipsas oportet absque pelle, & subfrigidas.

61. In cholera sicca venter inflatus est, & strepitus insunt, dolor laterum ac lumborum. Secedit autem nihil deorsum, sed alvus adstricta est. Talem observato ut ne vomat, sed alvus subeat.

Insu.

Infusum itaque calidum ac pinguiſſimum quam citiſſime per clyſterem immittito: & oleo illicum in aquam plurimam calidam demittito, in ſolium reclinans, & calidam paulatim affundens. Et ſi caleſcenti ipſi alvus ſubierit, morbus ſolutus eſt. Dormire quoque tali conducit, & bibere vinum tenue, & vetus ac meracius, & oleum dato, ut & quieſcat, & alvus ſubeat, & ſolvatur morbus: a cibis vero & aliis abſtineat. Si vero non remiſerit dolor, aſininum lac bibendum dato, donec purgatus fuerit. At ſi liquida fuerit alvus, & bilis ſubeat, & tormina ſint, & vomitus, ac ſuffocationes: his optimum fuerit quieſcere: bibere vero aquam mulſam, & non vomere.

62. Hydropum duæ naturæ ſunt: quorum alter ſub carne ſi fieri aggreditur, inevitabilis eſt. Qui vero cum inflationibus ſit, multa bona fortuna opus habet, maxime autem ærumnis, & fomentis, ac temperantia. Edat autem ſicca & acria. Sic enim vel maxime urinam ejecerit, & plurimum viribus polluerit. Si vero difficulter ſpiraverit, & tempus vernum fuerit, & ſimul ætas viguerit, & virium robur adſit, de brachio ſanguinem detrahare oportet: deinde panes calidos ex vino nigro & oleo tinctos edat: & quam minimum bibens, quam plurimum laboret, & carnes ſuillas carnoſas edat cum aceto coctas, ut adverſus aecives deambulationes reniti poſſit. Quicumque infernum ventrem calidum habent, & alvi egeſtiones acres & inæquales ipſis prodeunt præ colliquatione: his liquidem potentes fuerint, veratro albo revelle-re oportet. Sin minus, ſuccus tritici horni craſſus, frigidus dandus eſt, & lenticulæ freſcæ decoctum, & panes ſubcineritii, & piſces febrienti quidem co-

cti, non vero febrienti, aſſati: & vinum nigrum non febrienti: ſin minus, aqua a meſpilis, aut myrti baccis, aut malis, aut ſorbis, aut palmulis, aut vitium cœnanthe.

63. Si vero febris non habeat, & tormina adſint, lac aſininum calidum modicum primum: deinde ſenſim facto progreſſu amplius, & lini ſemen, & triticeam polentam, & fabas ægyptias, exempto eo quod in ipſis amarum eſt, molita ac trita hæc inſpergens bibat: aut ova ſemiconcreta aſſata edat, & ſimilaginem, & milium: & alicam coctam in lacte: hæc cocta frigida edat, & quæ his ſimilia exiſtunt, tum pocula, tum edulia in cibo aſſumat. Maximi momenti circa victus rationem, eſt obſervare ac cavere, tum in acutis, tum in longis morbis, & intenſiones febrium, & remiſſiones, quo temporum occaſiones ſcias, quando cibos adhibere non oportet, & quando tuto exhiberi poſſunt. Insuperque quando plurimum ab intentione abſunt.

64. Noſſe porro oportet eos quibus caput dolet ab exercitationibus, aut curſibus, aut profectionibus, aut venationibus, aut ex alio quopiam intempeſtivo labore, aut ex re venerea; decolores item, raucos, ſplenicos, exanguis, ſpirituos, & ſiccam tuſſim habentes, & ſticuloſos, & flatuoſos, & venarum interceptiones: & eos qui intenta habent præcordia, & latera, & dorſum, & torpefactos, & obſcure videntes, & quibus aurium ſonitus incidunt, & qui urinariam fiſtulam urinam non continentem habent, & morbo regio laborantes, & quorum alvi cruda ejiciunt, & quibus ex naribus, aut per ſedem ſanguinis vehementer erumpit, & qui tubercula habent, & quibus vehemens delor incurrit, & non ſupera-

verint: ex talibus nullum medicamentum purgandum esse. Periculum enim habebis, & nihil opis afferes, & spontaneas liberationes ac iudicationes tolles.

65. At si sanguinem alicui detrahere conducit, solidam alvum facere oportet, atque sic detrahere, & fame macerare, ac vinum auferre. Postea victu conveniente, & fomentis humidis, reliquam curationem perage. Si vero alvus densa ac adstricta esse videatur, molle infusum per clysterem immitte. Si vero medicamentum dare visum fuerit, per veratrum tuto sursum purga. Deorsum vero nullum talium. Optimum autem est ad mictionem & ad sudores, & ad deambulationes perducere, & leni frictione uti, ut ne habitum densum efficias. Si vero in lecto decumbat, alii ipsum fricent. Et siquidem in thorace supra septum transversum, affectio ipsum infestavit, plurimum resideat, & minime ipsum reclinent: quandiu vires tolerant: & sedentem multo tempore multo oleo calido defricent. Si vero in inferna alvo sub septo transverso dolores habeat, decumbere conducit, & nullo motu moveri tali corpori confert, extra defricionem. Qui vero ex inferna alvo solvuntur dolores, per urinas & sudores, si moderate delabuntur, sua sponte solvuntur, qui parvi sunt, vehementes autem pravi sunt. Tales enim aut pereunt, aut absque aliis morbis sani non fiunt. Verum qui huiusmodi sunt incumbunt ac firmantur.

66. Potio hydropica. Cantharidas tres, detracto capite uniuscuiusque, & pedibus, & alis, corpora videlicet ipsarum in tribus aquæ cyathis terito. Quum autem is qui bibit doluerit, calida aqua perfundatur. Bibat autem prius illius, jejunos: & edat panes calidos ex oleo. Medicamentum sanguinem

sistens. Fici succum lana exceptum intus ad venam appone: aut coagulo intorto nares obturato, aut chalcitidem digito prius efformatam apprime, & cartilagine extrinsecus utrinque comprime: & alvum lacte asinino cocto solve, & caput rade, & perfrigerantia adhibe, si calidum tempus fuerit. Sesamoides sursum purgat, potus ejus est drachma dimidia in aceto mulso trita. Commiscetur etiam veratris tertia portio pars, & minus suffocat. Ad trichiasin, id est pilos pungentes in palpebris enascentes. Immissum in acum foramen habentem filum, in summa supernæ palpebræ margine deorsum versus perpunctione facta trans mitte, & aliud itidem sub hoc inferne trajice: extenta fila consue ac deliga, donec decident: & siquidem satis habuerit, bene est: sin minus & quid defecerit, rursus eadem facito.

67. Sed & hæmorrhoidas eodem modo transmittes, filo lanæ succidæ crassissimo ac maximo in acum immisso, ac deligato. Securior enim fit curatio: deinde compressionem facta medicamento erodente utere, & ne proluet donec deciderint: & semper unam relinque. Postea vero refectis viribus veratrum dato: deinde exerceatur & exudet, & ante exercitationem mane frictio multa fiat. Verum a cursu abstineat, & ebrietate, & ab acribus, origano excepto. Vomat autem per interpositos dies septem, aut ter in mense. Sic enim quam optime habuerit corpus. Vinum vero fulvum, austerum, aquosum ac modicum bibat.

68. At vero ad suppuratos, scillæ frustra rotunda secta in aqua coquito, & ubi valde bene efferbuerit, diffundito, & alia affusa coquito, donec ad contactum percocta ac mollia apparuerint:

rint: deinde leviter tritis cuminum frictum ammisce, & sesama alba, & amygdalas recentes tritas, & hæc melle excepta delingenda præbe, & postea vinum dulce bibendum. Sorbitiones vero sumat, peplum, appellatum meconium album, tritum acetabuli parvi mensura, in aqua loturæ farinæ recentis dilutum ac coctum, melle affuso tepidum absorbens. Atque sic degat per diem: deinde supputans ea quæ eveniunt, cœnam dato. Fabarum item depuratorum quadrantem, & rubiæ framenta duodecim, terito, misceto, coquito, & pingui addito delingenda præbeto. Ad oculos. Spodium lotum probe velut farinæ massam subactum, non liquidum, uvæ immaturæ acerbæ succo humectatum leviter terito, in sole reficcato, & ut ad illitionem commodum sit humectato: quum vero siccum factum fuerit, leviter trito sicco oculos sublinito, & angulos conspergito. Ad eosdem. Ebeni drachmam, æris usti obolos novem, croci obolos tres. Hæc trita in coticula terito, & vini dulcis heminam Atticam affundito: deinde ad solem obvelata exponito, & ubi cocta exaruerint, ipsis utere.

Ad dolores oculorum. Chalcitidis drachmam, uvæ expressæ, ut duæ partes sint reliquæ, myrrham & crocum terito, & mustum admisceto, & ad solem coquito, ac illinito. Sint autem in vase æneo.

69. Earum quæ ab utero strangulantur cognitio. Digitis duobus comprimito, & si senserit, uteri strangulatio est: si non, convulsio. Ad hydropicos. Pepli meconii appellati, acetabulum parvum atticum rotundum, potio una, squamæ æris spicilla lata tria. Hæc leviter trita, & cum farina recenti agglutinata, ac deglutienda dato. Purgant aquam deorsum. Aliud, quod stercorea per alvum expellit. In caricis succum tithymali instilla, in singulas septies: deinde in novum vas compositas reconde, ac exhibe ante cibum. Aliud. Peplum, quod & meconium appellatur, aqua affusa terito ac excolato, & farinam placentarum torrefactarum ammiscens, & mel coctum asfundens, hydropicis edendum dato: & vinum dulce aquosum, aut aquosam insuper bibendam. At meconium, quod primum excrementum a pueris prodit, collectum recondito, ac curato.

H I P P O C R A T I S

D E

M O R B O S A C R O.

DE morbo sacro appellato sic se res habet. Nulla re videtur mihi aliis diviniore esse morbis, neque sacratior. Verum naturam habet quam etiam reliqui morbi, unde

fit. Homines vero naturam & causam ejus divinam esse putaverunt, præ in-
experientia & admiratione, propterea quod reliquis morbis nulla re similis est. Et per inopiam quidem quod non cognoscunt, divinitas ipsi conservatur:
per

per abundantiam vero & parabilem modum sanationis medentur. Exolvuntur enim aut expiationibus, aut incantamentis. Si vero propter admirationem divinus censetur, multi morbi sacri grunt, & non unus: quemadmodum ego demonstrabo etiam alios nihil minus admirabiles, neque minus monstrosos, quos nemo sacros esse censet. Primum etenim febres quotidianæ, & tertianæ, & quartanæ, nihil minus mihi sacri esse videntur, nec minus a Deo fieri quam hic morbus, etiamsi nihil admirabile habeant. Deinde video insanos homines & delirantes a nulla manifestata causa, & multa & simul importuna facere, vidique multos in somno plorare ac vociferari, alios vero suffocari, alios exilire & foras fugere, atque ita delirare donec expurgiscuntur: postea autem etiam sanos esse ac sapientes velut prius, esseque ipsos palidos ac debiles: atque hæc non semel, sed sæpe. Aliique multi sunt ac omni-geni morbi, in quibus singulis recensendis in longum sermo extenderetur.

2. Cæterum qui primi hunc morbum sacrum esse pronunciaverunt, tales homines mihi esse videntur, quales etiam nunc sunt magi & expiatores, & circulatores, & quidam arrogantes, qui se vehementer pios esse simulant, & amplius quid scire. Hi itaque consilii ac mentis inopiæ obvelantes ac prætexentes divinitatem, quum nihil haberent quod exhibitum prodesset, ut ne manifesta fieret ipsorum ignorantia, sacram hanc affectionem esse pronunciarunt: & rationibus idoneis collectis, curationem constituerunt sibiipsis securam, expiamenta offerentes & incantamenta, & a balneis abstinere jubentes, & a cibis multis ac ineptis ad hominum ægrotorum esum,

velut ex marinis quidem a mullo, & melanuro, mugilique, ac anguilla, hi enim pisces periculosissimi esu sunt. Ex carnibus vero, a caprina, cervina, suilla, ac canina. Hæ enim carnes maxime alvum turbant. Ex volucribus autem, a gallo & turture ac otide; insuperque ab his quæ robustissimæ esse censentur. Ex oleribus, a mentha, allio, ac cepa. Nihil enim acre infirmo conducit. Pallium præterea nigrum habendum non esse præcepere. Niger enim color mortalis est. Neque in caprina pelle decumbendum esse, neque eandem gestare oportere: neque pedem supra pedem habendum esse, neque manum supra manum. Hæc enim omnia curationis impedimenta esse.

3. Omnia autem hæc divinitatis gratia apponunt, velut amplius quid scientes, & alios prætextus proferentes, quos si sanus æger evadat, ipsis gloria & dexteritas adscribatur: sin moriatur, in tuto positæ sint ipsorum excusationes, habeantque prætextum quod non ipsi sint in causa, sed Dii. Neque enim medicamentum aliquod edendum aut bibendum exhibuerunt, neque balneis incoxerunt, ut ipsi in causa esse videri possint. Mihi autem videtur nullum ex his qui mediterranea Africa inhabitant, sanum esse posse, propterea quod caprinis pellibus ac carnibus utuntur, quum neque stratum, neque pallium, neque calceamentum habeant, quod non sit caprinum. Non enim alia ulla ipsis sunt pecora, præter capras & boves. Si autem hæc admota & comesta morbum augent, & non comesta sanant, non est sane Deus alicujus auctor aut causa, neque profunt expiamenta, sed edulia sunt quæ & sanant & lædunt. Numinis vero vis dis-

diffipatur. Sic igitur mihi videntur hi qui hoc modo hos morbos curare aggre-
diantur, neque sacros ipsos putare,
neque divinos. Ubi enim præ talibus
expiamentis ac tali curatione transmu-
tantur, quid vetat etiam præ aliis
artibus similibus illis, & discere ab
hominibus & accedere? Quare non
Deus autor est, sed aliquid humanum.
Quisquis enim lustrationibus & magi-
cis incantamentis talem affectionem ab-
ducere potens est, is etiam aliis arti-
bus abduxerit: & ex hac ratione divi-
nitatis opinio penitus pessum it. Talia
itaque dicentes ac excogitantes, am-
plius quid se scire simulant, & homi-
nes decipiunt, proponentes his lustra-
tiones & purificationes, quum verba
ipsorum magna ex parte se ad Deum
ac dæmonium extendant. Atqui mihi
sane non de pietate verba facere vi-
dentur, velut ipsi putant, sed potius
de impietate, & quod Dei non sunt,
pietasque ac divinitas ipsorum impia
est ac scelestæ, velut ego docebo. Si
enim & lunam abolere, & solem ob-
scurare, tempestatemque ac serenita-
tem facere, pluvias item ac siccitates,
& mare sterile, itemque terram, &
alia huiusmodi omnia, se scire pro-
fidentur: sive ex sacrorum mysteriis,
sive ex alia quadam professione aut
meditatione, hanc potentiam jactent,
qui talia studio habent, impii sane
mihi esse videntur, & Deos non esse
putare, neque si sint, aliquid posse,
neque ullum aliquod etiam extremum
malum prohibere. Quod quum faciant,
quomodo non ipsis infesti sint? Si enim
homo incantamentis ac sacrificiis utens,
& lunam abolebit, & solem obscura-
bit, & tempestatem ac serenitatem fa-
ciet, non utique ego horum aliquid
divinum esse putaverim, sed huma-

num, si sane divinitatis potentia ab
humana voluntate superatur, & in fer-
vitudinem redacta est: fortassis autem
hæc non hoc se modo habent, sed ho-
mines victus indigi multa & omnige-
na moliuntur & evariant, tum in alia
omnia, tum in hunc morbum, in sin-
gulis affectionis speciebus causam Deo
adscribentes. Non enim semel, sed sæ-
pius eorundem mentionem faciunt. Si-
quidem enim capras imitentur, & si
balatum edant, & frendant, & si dex-
tris partibus convellantur, Matrem deo-
rum causam esse ajunt. Si vero acu-
tiores & concitiores sonum emit-
tant, equo assimilant, & Neptunum
auctorem esse dicunt. Si vero etiam
aliquid stercoreis emittant, quod sæpe
quibusdam contingit præ morbo coa-
ctis: Hecates enodiæ appellatio addi-
tur. Si autem tenuiorem & densiorem
vocem edant, velut aviculæ, Apollo
Nomius, id est pastor: si vero spu-
mam ex ore remittant, ac pedibus cal-
citrent, Mars causam habet. Quicun-
que porro pavores noctu ingruunt, ti-
moreque ac deliria, & exaltationes
e lecto, terroresque ac fugæ foras,
Hecates insidias esse dicunt, & he-
roum insultus, expiamentisque utun-
tur ac incantamentis, & scelestissimum
ac impiissimum, meo sane iudicio,
faciunt numen. Expiant enim morbo
correptos sanguine, itemque aliis sce-
leribus inquinatos, aut injustos, aut ab
hominibus intoxicatos, aut qui sceles-
tum aliquod facinus perpetrarunt, quos
contraria his facere oportebat, sacrifi-
care nimirum ac precari, & ad tem-
pla progressos Diis supplicare. Nunc
vero horum quidem nihil faciunt, ve-
rum expiant, & alia expiamenta terra
occultant, alia in mare projiciunt,
alia ad montes deferunt, ubi nemo at-
tingat,

tingat, neque conculet. Oportebat autem ea ad templa deferre, ac Deo contribuere, siquidem Deus est auctor. Non tamen ego puto hominis corpus a Deo inquinari, sordidissimum scilicet a purissimo. Verum etiam si contingat ab alio inquinari, aut quid perpeti, cupierit utique a Deo purgari ac purificari magis quam inquinari. Deus itaque est qui maxima ac sceleratissima peccata purgat ac purificat, & liberatio nostra existit, ipsique terminos templorum ac delubrorum Diis designamus, ut nullus qui non purus sit eos transcendat, & ingressi respergimur, non velut qui inquinemur, sed si quod etiam prius scelus habemus purificemur. Et de expiationibus quidem sic se habere mihi videtur.

4. Hic vero morbus nulla re diviniore reliquis mihi esse videtur. Sed naturam habet, quam etiam alii morbi, & causam unde singuli gignuntur. Naturam autem & causam ab eodem Deum fieri, a quo etiam alia omnia. Et sanabilis esse mihi videtur nihilo minus quam alii, nisi jam præ temporis longitudine invaluerit, ut fortior sit medicamentis quæ adhibentur. Incipit autem velut etiam alii morbi secundum genus. Si enim ex pituitoso pituitosus, ex bilioso biliosus gignitur, & ex tabido tabidus, & ex splenico sive lienoso lienosus: quid prohibet, ut cujus pater & mater hoc morbo correpti fuerint, etiam posteriorum ac nepotum aliquis eo corripiatur? Semen enim genitale ab omnibus corporis partibus procedit, a sanis sanum, a morbidis morbosum. Aliud porro signum magnum est, quod nihilo diviniore reliquis sit morbis: pituitosis enim natura oboritur, biliosis vero non accidit. Atqui si diviniore est reliquis,

similiter omnibus morbum hunc fieri oportebat, & non discrimen facere inter biliosos ac pituitosos. Sed enim ipsis cerebrum auctor est & causa hujus affectionis, velut etiam aliorum maximorum morborum. Quo vero modo, & ex qua causa fiat, ego manifeste docebo.

5. Cerebrum hominis duplex est, quemadmodum etiam aliis omnibus animalibus. Medium autem ipsius dividit membrana tenuis. Quapropter non semper eandem capitis partem dolet, sed particulatim utramvis, aliquando vero totum. Sed & venæ in ipsum tendunt ex universo corpore, multæ & tenues: duæ vero crassæ, altera ab hepate, altera de liene. Et quæ quidem ab hepate venit, hoc modo se habet. Altera quidem venæ pars deorsum tendit, per partes ad dextram, juxta ipsum renem ac lumbum, ad internam femoris partem, & descendit in pedem, & vocatur vena cava. Altera vero sursum tendit per venas dextras ac pulmonem. Finditur autem & in cor, & in brachium dextrum. Reliquum vero sursum fertur per claviculam in dextram cervicis partem, ad ipsam cutem, ut conspicua fiat. Juxta aurem vero occultatur, atque hic finditur. Et crassissima quidem ac maxima & cavissima ipsius pars, in cerebrum definit: alia vero pars in aurem dextram, quæ sane venula tenuis est: alia autem in oculum dextrum, alia in ipsum nasum. Atque sic quidem venæ ab hepate habent. Tendit autem & a liene vena in sinistra sursum ac deorsum, velut ab hepate, verum tenuior & imbecillior. Cæterum in has venas etiam spiritus copiam inducimus. Hæ enim corporis nostri respirationes sunt, aërem in seipsas trahentes, & in reliquum corpus

ac venulas derivantes, refrigerantque ac rursus dimittunt. Non enim possibile est spiritum stare, sed procedit sursum ac deorsum. Si enim alicubi constiterit ac interceptus fuerit, impotens redditur illa pars ubi constiterit. Cujus rei signum hoc est. Quum enim defidenti aut decumbenti venulæ compressæ fuerint, ut spiritus a vena non discurrat, statim torpor occupat. Et de venis quidem reliquis sic habet.

6. At vero morbus ipse fit in pituitosis, in biliosis vero non. Incipit autem fieri in fœtu adhuc in utero existente. Purgatur enim & florescit cerebrum, velut etiam aliæ partes prius quam gignantur. In hac autem purgatione, siquidem probe ac commodate purgatum fuerit, & neque plus, neque minus quam oportet defluerit, hic fœtus sanissimum caput habebit. Si autem amplior colliquatio a toto cerebro facta fuerit, morbosum caput augefcens fœtus habebit, & sonitu plenum, & neque solem, neque frigus tolerabit. Si vero ab una aliqua parte colliquatio contigerit, aut ab oculo, aut ab aure, aut vena aliqua simul gracilis facta fuerit, ille sic afficitur qualiter sane colliquatio contigerit. Si vero purgatio non contingat, sed in cerebro spissetur ac cogatur, sic necesse est fœtus pituitosos esse. Et quibuscunque quidem pueris existentibus erumpunt ulcera in caput, & in aures, ac in reliquum corpus, & qui salivosi fiunt ac mucosi, hi ipsi progressu ætatis facillime degunt: hic enim abit ac purgatur pituita, quam in utero purgari oportebat, & qui sic purgati fuerint, comitiali sive sacro morbo ferè non apprehenduntur. Qui vero mundi sunt, & neque ulcus ullum, neque mucus, neque saliva ulla prodit, ne-

Tom. II.

que in uteris purgationem facerunt, talibus periculum imminet, ut ab hoc morbo corripiantur. Si porro ad cor progressum fecerit defluxus; palpitatio apprehendit & anhelationes, & pectora corrumpuntur, aliqui vero etiam incurvi fiunt. Quum enim descenderit pituita frigida ad pulmonem aut ad cor, perfrigeratur sanguis. Venæ autem violenter perfrigeratæ, ad pulmonem & cor affiliunt, & cor palpitatur, ut præ hac necessitate anhelationes incidant, & spiratio cervicæ erecta. Non enim spiritum suscipere potest, donec id quod influxit, a sanguine fuerit superatum, & calefactum in venas fuerit diffusum. Deinde & palpitatio, & anhelatio sedatur: sedatur autem prout copia ejus fuerit. Si enim amplius influxerit, tardius: sin minus, citius. Et siquidem densiores ac crebriores fuerint defluxus, crebrius comitiali morbo corripitur: sin minus, rarius. Hæc itaque perpetitur homo, si ad pulmonem ac cor fluxus processerit. Si vero in ventrem, profluvia alvi apprehendunt. Si vero ab his viis exclusus fuerit, & in venas quas dixi defluxus fecerit, mutus fit & suffocatur, & spuma ex ore effluit, & dentes constringuntur, & manus convelluntur, & oculi distorquentur, & nihil sapiunt, aliquibus etiam sterces inferne secedit. Atque hæc fiunt aliquando in sinistra, aliquando in dextra, aliquando utrinque.

7. Quomodo vero singula hæc perpetiatur, ego narrabo. Mutus quidem est, quum pituita derepente in venas delapsa, aërem excluderit, & non admiserit neque in cerebrum, neque in venas cavas, neque in ventriculos, sed occuparit respirationem. Quum enim accipit homo per os & nares spiritum, primum quidem ad cerebrum venit,

T

dein-

deinde vero in ventriculum magna ex parte, pars etiam ad pulmonem, & pars ad venas. Ex his vero ad reliquas partes in venas dispergitur, & quantum quidem ejus ad ventriculum venit, perfrigerat, & nihil aliud confert. Idem præstat & qui ad pulmonem venit. Qui vero ad venas pervenit aer, confert ad ventriculos ingressus & ad cerebrum. Atque sic sapientiam & motum membris exhibet. Quare ubi fuerit exclusus a venis aer præ pituita, eumque non susceperint, mutum ac desipientem hominem reddunt. At vero manus impotentes fiunt ac convelluntur, sanguine quiescente, & dum non diffunditur velut solebat. Oculi quoque distorquentur aëre a venis excluso, & commoventur. Spuma vero ex ore prodit expulmone. Quum enim spiritus non ingrediatur in ipsum, spumescit & ebullit velut moriens. Stercus vero subit, dum violenter suffocatur. Suffocatur autem, hepate & ventre sursum ad septum transversum irruentibus, & stomacho ventris concluso. Irruunt autem, quum tantum spiritus in os non ingreditur quantum solebat. Calcitrant autem pedibus, quum aer in membris conclusus fuerit, & foras penetrare non poterit præ pituita, verum exiliens per sanguinem sursum ac deorsum, convulsionem ac dolorem inducit, & propterea sane calcitrant. Porro omnia hæc perpetitur, quum pituita frigida defluerit in sanguinem calidum existentem. Perfrigerat enim & sistit sanguinem. Et siquidem fluxus multus fuerit ac crassus, statim occidit: (Dominatur enim sanguini per frigus, ipsumque congelat.) Si vero paucior fuerit, in præsens quidem dominatur obturans respirationem. Deinde tempo-

ris progressu quum dispersus fuerit per venas, & ammixtus sanguini, multo existenti ac calido, si sic superatus fuerit, venæ aërem suscipiunt, atque ita ægri resipiscunt.

8. Et quicumque quidem pueri parvi hoc modo corripiuntur, ut plurimum moriuntur, si multus fluxus contingat, isque humidus existat. Venæ enim tennes existentes pituitam præ crassitudine ac multitudine suscipere non possunt, sed perfrigeratur ac congelatur sanguis, & sic moriuntur. Si vero modica existens pituita in utrasque venas defluxum fecerit, aut in alterius partis, supervivunt, nota ex morbo impressa relicta: aut enim os convellitur, aut oculus, aut cervix, aut manus, ubicunque sane vena pituita repleta superata fuerit & gracilis reddita. Hanc itaque venam necesse est debiliorem esse, & hanc corporis partem lasam defectuosiore. Verum ad longius tempus plerumque prodest. Non enim amplius morbo apprehenditur, si semel notam impressam susceperit. Quapropter necessario etiam reliquæ venæ affliguntur, ac partim simul gracilescent, ut aërem quidem suscipiant, pituitæ autem defluxus non amplius similiter illabatur. Debiliora tamen similiter membra esse verisimile est venis afflictis.

9. Quibuscumque autem imperfectis & valde modica pituita defluerit, & ea in dexteris partes, hi citra notæ impressionem supervivunt: verum periculum est ne morbus connutrietur ac simul augescat, si non his quæ commoda sunt curentur. Pueris quidem igitur sic fit hic morbus, aut quam proxime huic modo. Seniores vero non occidit, si accedat, neque distorquet. Nam & venæ sunt cavæ, & sanguine calido refertæ, quapropter neque super-

pera-

perare potest pituita, neque perfrigerare sanguinem ut congelet ipsum, sed ipsa superatur, ac sanguini cito amiscetur: atque sic venæ aërem suscipiunt, & sapientia contingit, signaque prædicta minus invadunt propter fortitudinem. At vero antiquissimis si hic morbus accedat, propterea ipsos occidit, aut leviter sideratos facit, quia venæ ipsi sunt evacuatae, & sanguis modicus est ac tenuis & aquosus. Si igitur multum defluerit, & hyemis tempus fuerit, occidit. Suffocat enim respirationes, & sanguinem congelat, si in utranque partem defluxus fiat. Si vero in alteram tantum, leviter sideratum facit. Non enim potest sanguis pituitam superare, quum tenuis sit frigidusque ac modicus, sed ipse superatus congelatur, ut impotentes fiant illæ partes; juxta quas sanguis fuerit corruptus. Ad dexteram autem magis defluit, quam ad sinistras, quia venæ sunt caviore & plures quam in sinistris. Ab hepate enim tendunt & liene.

10. Defluit autem & eliquatur pueris maxime, quibus sane caput fuerit percalefactum, sive a sole, sive ab igne, sive etiam derepente inhorruerit cerebrum, etiam tunc pituita secernitur. Eliquatur etenim per calorem ac cerebri diffusionem: segregatur autem a frigore ac concretione, & sic defluit. Et quibusdam quidem defluxionis causa hæc est. Aliis vero etiam ubi derepente post aquilonares ventos auster flare cœperit, compactum ac debile cerebrum derepente solvit ac laxat, ut pituita redundet, & sic defluxum facit. Defluit insuper & ex ignoto timore, siquidem timuerint aut aliquo vociferante, aut inter plorandum spiritum cito revocare non potuerint; id quod pueris frequenter contingere

solet. Quicquid sane horum ipsorum acciderit, statim horret corpus, & æger mutus factus spiritum non trahit, sed spiritus quiescit, & cerebrum compingitur, & sanguis consistit, & sic secernitur ac defluit pituita. Et pueris quidem hæ ipsæ causæ sunt, ut ab initio a sacro morbo corripiantur.

11. At vero senibus hyems infestissima est. Quum enim ad multum ignem senex caput & cerebrum percalefecerit, deinde in frigore versatus fuerit ac inhorruerit, & ex frigore ad teporem accesserit, & ad ignem defecerit, idem hoc patitur, ac sic a morbo sacro apprehenditur juxta prædictum modum. Periculum vero multum est, ut & vere patiantur idem hoc, si caput fuerit insolatum. Minime autem æstate, non enim fiunt repentinæ mutationes.

12. Postquam vero viginti anni præterierint, non amplius hic morbus corripit, præterquam paucos aut nullum, nisi ex puero connutritus fuerit. Venæ enim plenæ sunt, & cerebrum compactum est, & adstrictum, quare non defluit in venas: si vero defluerit, sanguinem non superat multum ac calidum existentem. In quo vero a puero augmentum cepit ac connutritus est, in eo per consuetudinem facit, ut in mutationibus ventorum patiat, & ut plurimum morbo sacro corripiatur, præcipue australi ac humida aëris constitutione. Et liberatio difficulter contingit. Cerebrum enim humidius quam ex natura sit, & præ pituita inundat, ut defluxiones quidem frequentiores fiant, non autem amplius possibile sit pituitam excerni, neque cerebrum resiccari, sed perrigatur & humidum existit. Cognoverit autem hoc ipsum quis maxime ex ovibus hoc morbo correptis, & præsertim capris. Hæ enim frequentissime

corripiuntur. Si enim caput ipsarum diffecueris, reperies cerebrum humidum esse, & sudore refertum, ac male plens. Et in hoc nimirum cognoscas quod non Deus corpus affligit, sed morbus. Sic vero se res habet etiam in homine. Quum enim ætatem adeptus fuerit morbus, non amplius curabilis est, cerebrum enim eroditur a pituita ac colliquatur. Id vero quod colliquatur, aqua fit, & foris cerebrum ambit ac circumalluit, & propterea frequentius ac facilius a morbo hoc corripiuntur. Propterea vero diuturnus est morbus, quia id quod influit venis, tenue est præ multitudinem, & statim suppuratur a sanguine, ac calescit.

13. Quicumque vero jam assueti sunt morbo, præcognoscunt se corripiendos, & ex hominum frequentia fugiunt, si domus ipsorum in propinquo fuerit, ad domum: sin minus, in locum desolatissimum, ubi quam paucissimi ipsos lapsos sint visuri, statimque se obvelant, idque faciunt præ pudore affectionis, non præ timore, velut multi putant, dæmonii: At vero pueri primum quidem cadunt ubicunque tandem contigerit præ inassuetudine. Quum autem sæpius a morbo corripiantur, postquam præsenferint, confugiunt ad matres, aut ad alium maxime notum, præ timore ac formidine affectionis: verecundari enim pueri nondum sciunt.

14. Cæterum in mutationibus ventorum propterea morbo sacro corripiscenso, maxime quidem austrinis, postea vero etiam aquilonaribus, deinde etiam reliquis ventis: hi autem sunt qui fortissimi ex ipsis existunt, & inter se tum statione, tum viribus contrariissimi. Etenim aliquo compingit aërem, & turbatum ac nubilosum excernit, & illustriorem ac pellucidum fa-

cit. Eodem modo etiam alii omnes venti ex mari ac aliis aquis proficiscentes. Ex omnibus enim rebus, atque adeo ex ipsis hominibus humiditatem ac tenebrositatem excernunt. Quapropter saluberrimus omnium ventorum aquilo existit. Auster autem contraria huic operatur: primum enim incipit aërem compactum liquare ac diffundere, quapropter etiam non statim magnus spirat, sed primum lentus ac lenis est, quoniam aërem statim superare non potest, qui prius densus est & compactus, sed temporis progressu ipsum dissolvit. Idem porro hoc etiam in terram operatur & in mare, fluviosque ac fontes & puteos, & quæ ex terra nascuntur, & in quibus humor inest. Est autem in omni, in alio plus, in alio minus. Omnia autem hæc ventum hunc sentiunt, & ex splendidis tenebrosa fiunt, & ex frigidis calida, & ex siccis humida. Et quæcunque in domibus vasa juxta terram sunt cum vino ac alio quopiam liquore, ea omnia austerum sentiunt, & formam in aliam speciem transmutant. Solem vero & lunam ac sydera multo hebetiora, quam ex natura sunt reddit. Quum igitur etiam his quæ adeo magna sunt ac fortia in tantum dominetur, & corpus sentire faciat, ut ex horum ventorum alterationibus transmutetur, necesse est ab austris quidem solvi ac humectari cerebrum, & venas laxiores reddi: ab aquilonis vero flatibus, quod sanissimum est in cerebro compingi, quod vero morbosissimum ac humidissimum est excerni, & forinsecus circumalluere, atque sic defluxus in horum ventorum mutationibus succedere. Hoc modo hic morbus fit & floret, tum ab accedentibus, tum a decedentibus, & nullatenus difficilior aut cognitum aut curatum est quam alii, neque etiam

etiam diviniore aliis.

15. Porro expedit homines nosse, quod ex nulla alia nobis parte voluptates contingunt, & lætitiæ, & risus, & lusus, quam ex cerebro: itemque mœrores & anxietates tristitiæque ac ejulatus & querelæ. Et hoc sapimus maxime ac intelligimus, & videmus, & audimus, & cognoscimus turpia & honesta, mala & bona, jucunda & injucunda, partim consuetudine discernentes, partim utilitate percipientes. Eodem voluptates & injucunditates pro opportunitate dignoscimus, & non eadem nobis placent. Eodem & insanimus & deliramus, & terrores & timores nobis accedunt, partim noctu, partim interdiu, & insomnia, & errores intempestivi, & curæ inanes, & ut non noscamus adstantes, & desuetudo, & inexperientia. Atque hæc omnia perpetimur a cerebro, quum sanum non fuerit: sed aut calidius quam ex natura fiat, aut frigidius, aut humidius, aut siccus, aut aliud quid perpetiatur præter naturam, & consuetudinem. Et insanimus quidem præ humiditate. Quum enim humidius fuerit quam pro natura, necesse est moveri: ubi vero movetur affectio, necesse est neque visum quiescere, neque auditum, sed alias aliud videre & audire, & linguam talia dicere, qualia semper ac singulis vicibus viderit ac audierit. Quanto vero tempore cerebrum quieverit, tanto etiam homo sapit. Fit autem corruptio cerebri a pituita & bile. Utriusque cognitio sic contingit. Qui enim a pituita insaniunt, quieti sunt, & non vociferantur, neque tumultuantur. Qui vero a bile, vociferatores sunt & malefici, & non quieti, semper aliquid intempestivum facientes. Siquidem igitur assidue insaniunt, hæc ipsis sunt

caussæ. Si vero terrores ac timores accedant, a cerebri transmutatione id contingit. Transmutatur autem dum calefcit. Calefcit autem præ bile, ubi ad cerebrum impetum fecerit ex corpore per venas hæmatitidas, hoc est sanguinarias appellatas: & timor adest donec rursus redierit in venas ac corpus, deinde quiescit. Angitur autem homo & inquietudine multa jactatur intempestive, dum cerebrum perfrigeratur, & præter consuetudinem compingitur. Hoc vero a pituita perpetitur. Ab hac autem affectione, etiam obliviosus evadit. Noctu vero clamat & vociferatur, quum derepente cerebrum percalefiat: hoc autem perpetiuntur biliosi: pituitosi enim non percalefiunt: quum sanguis multus ad cerebrum pervenerit & efferbuerit, venit autem per venas prædictas. Quum contigerit ut homo videat insomnium horrendum, & in timore fuerit, etiam si vigilet, tunc magis facies ignescit, & oculi rubescunt, quum timuerit, & mens meditatur aliquid mali operari, sic etiam in somno patitur. Ubi vero expergefactus fuerit, & resipuerit, atque sanguis rursus in venas prædictas dispersus fuerit, quiescit.

16. Et propterea judico cerebrum vim plurimam in homine habere. Hoc enim est nobis eorum quæ ab aëre fiunt interpretes, si sanum fuerit. Sapientiam autem ipsi exhibet aër. Oculi vero & aures, & lingua, & manus, & pedes, qualia cerebrum statuit ac cognoscit, talia subministrant. Sapientia enim toti corpori contingit, prout aëre participat. Ad intelligentiam vero inter-nuncius est cerebrum. Quum enim homo spiritum in seipsum attraxerit, primum quidem ad cerebrum pervenit, & sic ad reliquum corpus aër dispersitur, relinquens in cerebro suum ipsius vi-

gorem, & quicquid prudens ac sapientia præditum fuerit. Si enim in corpus primum perveniret, & posterius in cerebrum, relicta in carnibus ac venis dignotione ac judicio, ad cerebrum calidus jam existens perveniret, & non sincerus ac purus, sed ammixto humore a carnibus & sanguine, ut non amplius exacte sincerus esset. Quapropter dico cerebrum intelligentiæ ac prudentiæ internuncium ac interpretem esse.

17. Cæterum præcordia alias fortuitum nomen apud Græcos per consuetudinem habent, quum phrenes a sapientia dicta videantur, revera autem non, neque ex natura. Neque ego sane novi, quam vim habeant præcordia, ut sapiant & intelligant, præterquam si homo ex improvviso nimio gaudio perfundatur, aut tristitia afficiatur, tunc sane exiliunt & anxietatem exhibent, præ tenuitate, & quod distenta sunt maxime in corpore, & ventriculum non habent ad quem suscipiant aut bonum, aut malum allabens, sed ab utrisque his turbantur, propter naturæ debilitatem. Nam nullo sane prius sentiunt ex his quæ in corpore insunt, sed frustra hoc nomen & causam habent. Quemadmodum quæ ad cor sitæ sunt aures appellantur, quum nihil conferant ad auditum. Porro dicunt quidam quod corde sapimus, & quod hoc est quod angitur, & quod curam gerit. Verum hoc non ita se habet, sed convellitur quidem velut præcordia, & magis etiam propter easdem causas. Ex omni enim corpore venæ ad ipsum tendunt, & conclusiones habet ut sentiat, si quis dolor, aut collectio homini contingat. Necesse est enim & dum angitur, inhorreere corpus ac distendi, & si quis nimio gaudio perfundatur, idem pati. Quapropter cor quidem & præcordia

maxime sentiunt, sapientia tamen minime participant, sed omnium horum cerebrum causa est. Quemadmodum igitur etiam prudentiam ac aërem omnium primum ex his quæ in corpore insunt percipit cerebrum: sic etiam si qua mutatio fortior in aëre contingat, præ temporibus anni, etiam ipsum a seipso diversum redditur in aëre. Etenim cerebrum propterea primum sentit, quia etiam morbi in ipsum irruunt acutissimi, & maximi ac præcipue lethales, & qui difficilem judicationem habent apud inexpertos. Hic vero morbus sacer appellatus, ex iisdem causis oritur, a quibus etiam reliqui, ab accedentibus nimirum ac decedentibus, velut frigore, sole, ventis, quæ & transmutantur, & nunquam quiescunt. Hæc autem sunt divina. Quare nequaquam hunc morbum ab aliis discriminare oportet, neque reliquis morbis diviniorem putare, sed omnes divinos omnesque humanos. Naturam autem unusquisque habet & vim in seipso, & nullus nec auxilii, nec remedii expertus est, & plerique his ipsis curantur, a quibus etiam nascuntur. Alterum enim alterius nutrimentum est, alterius vero perniciēs ac afflictio. Hoc itaque Medicum nosse oportet, & temporis occasionem in singulis pernoscere, quod alterum quidem per alimentum absolvet & augebit, alterum vero detrahet & minuet. Oportet autem tum in hoc morbo, tum in reliquis omnibus, non augere morbos, sed festinare ut ipsos exteramus, id quod adversissimum est morbo exhibendo, non quod amicum & familiare. A familiari enim & consuetudo floret ac augefcit, ab adverso vero & hostili perit & dissipatur. Quisquis autem talem mutationem in hominibus novit, & humidum ac siccum facere potest hominem,

nem, calidum item ac frigidum per diætam, hic utique & hunc morbum sanaverit, si occasionem eorum quæ conferunt pernoscet, citra expiamenta ac

incantationes, citraque omnem aliam huiusmodi machinamentorum absurditatem.

H I P P O C R A T I S

D E

I N S A N I A .

UEMADMODUM in libello de Morbo sacro dixi, Insanienti necesse est præ humiditate cerebrum, in quo animæ sunt opera, moveri: ubi videlicet humidius

quam pro natura fuerit. Eo vero commoto, neque visum, neque auditum quiescere, sed alias alia & videre, & audire: & linguam talia loqui, qualia singulis vicibus viderit ac audierit. Quandiu vero cerebrum quieverit, tandiu etiam homo sapit. Fit autem corruptio cerebri a pituita & bile. Utriusque vero cognitio sic contingit. Etenim qui a pituita insaniunt, quieti sunt, & non vociferantur, neque tumultuantur. Qui vero a bile, percussores sunt, & malefici, ac non quieti. Et siquidem assidue insant, hæ causæ sunt. Si vero terrores & timores fuerint, a transmutatione fiunt, cerebro a bile calefcente, quæ ad ipsum per venas sanguinarias procedit. Cum autem bilis discefferit rursus in venas, etiam corpus quiescit. Tristatur autem & angitur homo, & præter temporis

rationem obliviosus fit, dum cerebrum a pituita perfrigeratur, & præter solitum morem compingitur. Postquam vero cerebrum derrepente a bile calefactum fuerit, sanguine in prædictis venis effervescente: insomnia vident horrenda, & facies velut in vigilante flammescit, & oculi rubescunt, & mens aliquid mali operari cogitat. Atque hoc in somno homo patitur. Cum autem sanguis rursus ad venas dispersus fuerit, quiescit. Porro in quinto Popularium morborum libro quendam recensui, cui fiebat vocis interceptio, ignorantia, frequentes delirationes, & reversiones: lingua autem erat dura: [&, nisi collutione usus esset, loqui non poterat] & plerumque etiam valde amara. Venæ sectio exsolvit, aquæ potus, aqua mulsa, veratrorum potiones. Hic ubi modicum tempus supervixisset, mortuus est. Erat & alius quidam, quem, ubi noctu ad convivium progredieretur, timor tibiae corripiebat, ubi audiret ipsam tibia canentem. Interdiu vero audiens, nihil patiebatur.

HÆMORRHOIDIBUS.

HÆMORRHOIDUM morbus hoc modo fit. Quum bilis aut pituita ad venas recti intestini decubuerit, sanguinem qui in venis est calefacit.

Calefcentes autem venæ ex vicinis venulis sanguinem attrahunt: & ubi replentur, interna sedis pars intumescit, & capita venarum supereminent: & partim dum a stercore exeunte comprimuntur, partim dum a coacervato sanguine coguntur, sanguinem ejaculantur: atque hoc maxime quidem una cum stercore, aliquando vero etiam sine stercore. Curare autem oportet hoc modo. Primum equidem nosse oportet in quo loco sint hæmorrhoides. Rectum enim intestinum & secans, & refecans, & consuens, & urens, & putrefaciens, etiamsi gravissima hæc esse videantur, nihil læseris. Jubeo autem præparari ferramenta septem aut octo, magnitudine palmi, crassitudine specilli crassi, ex summa parte reflexa ac lata, velut in obolo parvo. Et ubi priore die purgatorio medicamento purgasti, ea qua rem aggredieris urito, & homine supino reclinato, & pulvinari sub lumbos subjecto, sedem quam maxime per digitos foras extrahito: ferramentaque candentia facito, ac urito, donec resiccaveris, & hoc ita ne contingas. Urere enim oportet, & nullam hæmorrhoidem sine ustione sinere, sed omnes exurere.

2. Cognosces autem hæmorrhoidas non difficulter. Supereminent enim in

internam recti intestini partem, velut uvæ acini lividæ, & simul ut sedes extrahitur, sanguinem ejaculantur. Detineant autem aliqui ipsius caput & manus, dum uritur, ut ne moveatur: & dum uritur, vociferetur, sedes enim magis inde eminet. Postquam vero uferis, lentes ac ervum coquito, & ex aqua trita imposito, ad quinque aut sex dies. Septima vero die spongiam mollem in tenuissima frustra concidito. Sit autem latitudo spongiæ undique sex digitorum: deinde super spongiam linteum tenue, ac læve, spongiæ æquale, melle illitum imposito, & postea subjecto digito indice sinistræ manus, mediam spongiam in sedem quam penitissime protrudito, deinde supra spongiam lanam apponito, quo in sede quietâ permaneat. Et laterum mollitudines præcingito, & retrorsum fasciam ex cingulo submittito, quam per media crura receptam, ad cingulum circa umbilicum deligato. At pharmacum de quo dixi, ad densam ac robustam carnem faciendam ac producendam deligatur, & non minus quam viginti diebus hæc deligare oportet. Sorbenda autem est semel in die farina, aut milium, aut fursurum decoctum: & aqua bibenda. Si vero ad alvum exonerandam desideat, aqua calida proluito, & tertio quoque die lavet.

3. Alia curatio. Extractam quam maxime sedem, aqua calida perfundito, deinde summas hæmorrhoidum partes præsecato. Pharmacum autem ad sectio-

sectionem præparatum sit hoc. In æreum vas mingito, & in urinam, æris florem tostum, tritum, lævem inspergito, deinde diluito, ac vas agitato, & in sole siccato. Ubi vero siccatum fuerit, eradito, terito, & lævigatum ad anum apponito, & splenia oleo imbuta addito, ac spongiam supra deligato. Alius modus: Adnascitur ad venam sanguifluam extuberantem, velut mori fructus, & siquidem valde extra fuerit extuberantia, carnis testorium circum ipsam nascitur. Hominem igitur flexis genibus in duo mortaria sive excisos lapides locato, ac videto. Comperies enim inflatas partes inter nates circa sedem, sanguinem vero intrinsecus procedere. Si itaque mollis sit, & sub testorio cedat extuberantia, digito ipsam auferre oportet. Nihilo enim plus difficultatis hæc res habet, quam si quis dum ovicula excoriatur, digitum inter cutem ac carnem adigat. Atque hæc interim dum loqueris, ægro non animadvertente facito. Postquam autem extuberantiam abstuleris, necesse est sanguinis cursus ex tota detractione promanare. Itaque vino austero, in quo gallæ maceratæ sunt, cito abluere oportet: & vena sanguiflua una cum extuberantia peribit, & testorium sedabitur, & quanto vetustior affectio fuerit, tanto facilius sanatio erit.

4. Si vero penitus intus delituerit extuberantia, per catopterem inspicito, & ne catoptere decipiaris videto. Dum enim aperitur, extuberantiam explanat, dum vero rursus contrahitur, recte ostendit. Auferre autem oportet, veratro nigro in anum sublito, deinde tertia die auferre, ac vino austero infuso colluere. Cæterum quod sanguis non fluit, quum abstuleris extuberantiam, mirari non oportet. Neque enim

Tom. II.

si in articulis disseces manus aut crura, sanguis profluat. Si vero supra aut infra articulos secueris, cavas ac sanguifluas venas comperies: & difficile fuerit ut expedite sistas. Sic etiam hæmorrhoidem in sede, si supra aut infra extuberantiæ detractionem feces, sanguis profluat. Si vero ipsam extuberantiam in connexu abstuleris, non profluat. Siquidem igitur ita sedatur, bene habet. Sin minus, urito, cavendo ut ne contingas ferro, sed prope admotis ferramentis resiccato, & florem æris ex urina apponito.

5. Alius modus curationis hæmorrhoidum. Clysterem facere oportet, velut arundinem sepiariam, phragmiten appellatam, & in ipsum ferramentum probe congruum adaptare. Deinde indita in sedem clysteris fistula, ferramentum candens immittere, ac frequenter eximere, quo magis calefieri sustineat, & neque ulcus ex calore habeat, & venæ resiccatae sanæ fiant. At vero si neque utere, neque resicare voles, ubi multa calida aqua proluisti, & sedem everfam extraxisti, myrrham tritam, lævigatam, & gallam, & alumen ægyptiumustum, una & dimidia ad reliqua parte, & melanteriæ tantundem accipe, atque siccis his utere. Hæmorrhoids enim ab his medicamentis deceder, velut corium combustum. Hæc facito donec omnes extirpaveris. Et dimidia chalcitidis ustæ pars idem efficit.

6. Si vero glandulis sanare voles, sepiæ testam, plumbaginis tertiam partem, bitumen, alumen, florem æris modicum, gallam, æruginem modicam commisceto, & mel coctum asfundito, & formatam ex his glandem oblongiorem apponito, donec extirpaveris. Muliebrem hæmorrhoidem hoc

V

modo

modo curato. Multa calida aqua proluito. In aqua vero odorata, velut est myrica, trita coquito: deinde spumam argenti tostam, & gallam misceto, & vinum album, & oleum, & anseris

adipem affundito, omniaque simul trita, post factam proolutionem illinenda dato. Proluere vero oportet sede quam maxime extracta.

H I P P O C R A T I S

D E

V I S U.

CULI corrupti sponte quidem carulei evadentes, de repente tales fiunt: & ubi facti fuerint, non est tallium sanatio. Qui vero maris speciem referunt, paulatim per multum tempus procedendo corrumpuntur: & sæpe alter oculus in multo tempore postea corruptus est. Hujus caput purgare oportet, & venas urere. Et si quis ab initio curatus fuerit hoc modo, malum sedatur, & in deterius non procedit. At qui colorem inter caruleum ac marinum medium referunt, siquidem puero tales fiant, ubi senior fit, sedantur. Si vero seniori septimum annum egresso fiant, melius videt magna valde & splendida: & videt quidem procul, sed non clare: & si quid valde ad oculum admoverit, etiam hoc videt, aliud autem nihil. Confert autem huic capitis purgatio, & capitis ustio. Sanguinem vero his detrahare non conducit, neque caruleo, neque maris speciem referenti. Et visum oculorum, oculo sano existente, in junioribus hominibus, tum scemellis, tum masculis, quicquam faciendo nihil juveris, quandiu adhuc augefcit corpus. Quum autem non amplius augefcit, ipsius oculi palpebras intuitus radendo

attenuato, & si opus esse visum fuerit, etiam ferramentis non admodum candentibus intrinsecus inurito. (Postea religatum extensis cruribus, sella, cui manibus innitatur, supposita, medium quis teneat, deinde subnotatas dorsi venas retro conspicio, postea crassioribus ferramentis urito, & leviter calefacito, ut ne sanguis inter urendum erumpat. Prius autem, si opportunum videatur, sanguinem mittito. Retro autem ad os usque urito. Deinde spongia oleo imbuta intus urito, non tamen admodum ad os ipsum. Quod si ad usturam spongiam admittat, altera pinguiore indita, intus urito. Postea draconium melle subactum crustis imponito. Leviter autem usta aut perusta vena, ubi crusta exciderit, similiter vena distenditur, intumescit, & referta apparet, & interdum, quod ex inferiore parte affluit, salit. Sed si inferiore parte perustus fuerit, hæc ei omnia minus conveniunt. Si igitur primum non perusserit, iterum perurere oportet, & spongiis, ad venam fluentem magis appositis, vehementer inurere. Crustæ magis perustæ cito decidunt, & cicatrices ad os ustæ pulchriores fiunt. Postquam autem ulcera sanescunt, rursus instantur & attol-

lun-

luntur, & præter cætera rubescunt, & tamquam elevatae apparent, quoad tempus accesserit. Idem capite & pectore perusto, similiterque toto corpore contingit, quacumque in parte ustio fiat.)

2. Quum vero palpebras oculi raseris, lana milesia, crispa, pura, circum fufum obvoluta, radito, ipsam oculi coronam vitando, ut ne ad cartilaginem usque peruras. Signum autem sufficientis rasuræ est, si non amplius splendidus sanguis exit, sed sanies cruenta aut aquosa. Tunc vero liquido aliquo medicamento, in quo flos æris est, defricare oportet. Postea autem, ubi & rasionis, & ustionis crustæ exciderint, & ulcera purgata fuerint ac germinaverint, fissuram per sinciput secare oportet, & quum sanguis defluerit, medicamento cruentis vulneribus idoneo illinere: deinde vero & hujus, & omnium caput purgare operæprecium est.

3. Palpebræ si crassiores quam pro natura fuerint, ex inferna parte carne, quantum potes quam expeditissime resecta, postea palpebram inurito, non candentibus ferramentis, vitando naturam pilorum: aut flore æris tosto tenui adstringito. Quum autem crusta exciderit, velut reliqua curato. Quum palpebræ scabie laborant, & pruritus habet, floris æris glebulam ad cotem terito, & ex ipso palpebram defricato. Et tunc squamam æris quam tenuissime terito, deinde uvæ immaturæ succum excolatum affundito, ac leviter simul terito: & postea reliquum succum in vase æris rubri affundens, paulatim terito, donec crassitudo fiat velut allii intritum: & ubi resiccatum fuerit medicamentum, leviter trito utere,

4. Nyctalops medicamentum bibat

deorsum purgans, & caput purgetur, & cervicem ejus quam maxime scarificato, & fame ad multum tempus premito. Ubi vero remiserit, unum aut duo frustra, prout maxima devorare potest, de hepate bubulo crudo in melle tincto exhibeto. Si cui oculi dum sani sunt visum corrumpant, huic sectione & insuper excoriatione in sinciput facta, os excindere, & aquam auferre oportet, sicque curare: & ita sani fiunt.

5. Ad lippitudinem annuam ac popularem conducit purgatio capitis, & ventris inferni. Et si corpus habeat, sanguinis detractio ad quosdam ejusmodi dolores confert. Conferunt & cucurbitæ circa venas affixæ. Cibus modicus panis, & aquæ potus. Decumbat autem æger in tenebris, procul a fumo, & igne, & aliis splendidis, atque hoc in obliquum, modo in dextram, modo in sinistram partem. Caput vero ne humectet, neque enim conducit. Cataplasma, si dolor non adest, verum velut ad fluxionem cohibendam, non confert, quum tumores sint doloris exortes. Verum post acria medicamenta, quæ ad dolorem illinuntur, postquam dolor sedatus fuerit ac separatus, post medicamenti illitionem, tunc cataplasmata imponere conducit, si quod commodum fore visum fuerit. Nec vero ad multum tempus contentente intueri confert. Lachryma enim provocatur, quum non possit oculus ad splendida officio suo fungi. Sed neque ad multum tempus claudere oculos conducit, maxime si fluxionem calidam habeat. Lachryma enim suppressa, calefacit. Si vero fluxio non sit, cum pulvillo sicco sublitionem facere conducit.

VIRGINUM MORBIS.

PRINCIPIUM sit mihi compositionis eorum quæ perpetua sunt in arte medica. Non enim possibile est morborum naturam cognoscere: (liquidem artis est invenire) nisi quis noverit naturam in indivisibili, ex qua in principio discreti sunt: primum de morbo sacro appellato, & de attonitis sive sideratis, & de timoribus, ex quibus adeo fortiter pavent homines, ut delirent, & dæmones quosdam videre se putent, ipsis infestos quandoque nocte, quandoque interdiu, aliquando vero utroque tempore. Postea ab huiusmodi spectris multi jam se strangulaverunt, plures autem mulieres quam viri. Est enim muliebris natura animi magis dejecti ac imminuti.

2. Cæterum virgines nobiles, & maturæ viro, hoc magis patiuntur, una cum mensium descensu, antea non valde hinc afflicte. Postea enim sanguis in uteros confluit, velut effluxurus. Quum igitur osculum exitus non fuerit apertum, sanguis autem amplius influxerit, propter cibos & corporis augmentum, tunc sanguis non habens effluxum, præ multitudine resilit ad cor, & ad septum transversum. Quum igitur hæc repleta fuerint, cor fatuum fit, deinde ex fatuitate torpedit, postea ex torpeditate delirium apprehendit. Quemadmodum quum aliquo longo tempore desidente, sanguis ex coxis ac femoribus depressus, in tibia ac pedes torporem inducit. A torpore autem, pedes ad

iter faciendum impotentes fiunt, donec sanguis ad seipsum revertatur. Revertitur autem celerrime, quum steterit in aqua frigida, quæ ultra malleolos maledaciat. Atque hic quidem torpor facile cedit. Cito enim propter venarum rectitudinem refluit. Et locus corporis non est periculosus. At ex corde & septo transverso tarde refluit. Venæ enim oblique sunt, & locus periculosus, & ad delirium ac insaniam paratus. Quum enim hæ partes repletae fuerint, & horror cum febre ingruit, erroneas febres appellant. His autem sic habentibus, præ acuta quidem inflammatione insanit: præ putredine vero clamat: præ caliginositate autem timet ac formidat: præ compressione vero circa cor strangulationes parat: præ sanguinis autem malicia animus mœrens ac anxius malum attrahit. Sed & alium horribiliter compellat, & in puteos proflire ac incidere jubet, & strangulari, tanquam meliora sint hæc, & omnem vitæ utilitatem excedentia. Aliquando vero sine spectris ac phantasmatis, voluptas quædam adest, ex qua mortem, velut bonum aliquod, amat. Postquam autem resipuit homo, mulieres tum alia multa, tum pretiosissimas muliebres vestes Dianæ consecrant, a vatibus id jubentibus deceptæ.

3. Cæterum curatio ut hinc liberentur, est sanguinis detraçtio si nihil fuerit quod impediatur. Ego vero jubeo virgines quum huiusmodi patiuntur, quam citissime viris cohabitare. Si enim

conceperint, sanæ fiunt. Si vero hujusmodi non affuerint ipsis, simul cum liberibus viro junctis, steriles magis hæc pubertate, aut paulo post corripientur, patiuntur.

HIPPOCRATIS

D E

NATURA MULIEBRI.

E muliebri natura ac morbis hæc dico. Maxime quidem numen in hominibus causam esse: postea vero naturas mulierum, & colores.

Nam quæ superalbidæ sunt, humidiores sunt & fluidiores. Nigræ vero duriores acerbioresque ac adstrictiores. Quæ vero vini colorem referunt, medium quid inter utrasque habent. Sic autem & in ætatibus contingit. Juvenculæ enim humidiores sunt, & multo sanguine plerumque refertæ. Aniculæ vero sicciore, & modicum sanguinem habentes. Mediæ autem, medium quiddam inter utrasque habent. Oportet autem eum qui hæc recte tractare velit, primum quidem ex diis ordiri: deinde mulierum naturas discernere, itemque ætates, & tempora, & locos, in quibuscunque degunt. Frigidi enim loci, fluidi sunt: calidi vero, sicci & stabiles. Initium autem faciam ab humido secundum naturam.

1. Si aqua intercus in uteris oboriatur, menses pauciores ac deteriores fiunt: deinde repente deficiunt: & venter intumescit, & mammæ siccæ fiunt, reliqua male habet. Et in ventre sibi habere videtur. Et ex his cognoscet, quod aqua inter cutem laborat. Sed & in ore uterorum significationem de se præbet. Tangentibus enim gracile ap-

paret: & calor & aqua ipsam corripit. Quum autem tempus amplius processerit, dolor imum ventrem, & lumbos, ac laterum mollitudinem occupat. Hic morbus maxime fit ex abortu. Accidit item ex aliis. Quum sic habuerit, calida lavare oportet, & tepesfactoria adhibere, donec dolor sedetur. Pharmacum autem deorsum purgans bibendum dare oportet. Post pharmacum vero, uteros bubuli stercoreis fomento fovere: & postea medicamentum cum cantharide præparatum apponere. Et interpositis tribus diebus, id quod cum felle paratur. Una vero die interposita, per triduum aceto infuso colluatur: & si quidem venter mollis & vacuus fiat, & febres sedatæ fuerint, & menses prodeant, viro condormiat. Sin minus, rursus eadem facito, donec menses procedant: & aliquibus subdititiis utatur. Intermediis autem diebus crethmi corticem bibat, & pæoniæ grana nigra, & sambuci fructum, jejuna in vino: & mercurialem quamplurimam edat, & allium coctum ac crudum: & cibis mollibus, & polypis, ac aliis mollibus utatur. Si vero pepererit, sana erit.

3. Si uteri ad hepar accesserint, muta derepente fit, & dentes conserit, & color niger fit; patitur autem hæc derepente dum sana est. Fit autem hu-

jus.

jusmodi affectio virginibus maxime antiquis, & viduis, quæ juvenulae sunt & pepererunt, ac viduae manent. Quum sic habuerit, depulsione per manum infra fascia, sub hepate, aut sub praecordiis, fascia deligato, & aperto ore vinum odoratissimum infundito. Et graveolentia naribus adhibeto ac suffito: sub utero vero bene olentia. Postquam autem resipuerit, pharmacum infra purgans bibendum dato: & lac asininum postea bibendum exhibeto. Deinde uteros odoratis foveto, & medicamenta cum buprestis praeparata apponito: postridie vero netopon unguentum. Intermissis autem duobus diebus, uteros cum odoratis colluito. Et postridie pulegium apponito: die vero una interposita, aromata suffito. Atque hæc quidem viduae facito. Virginem autem ut viro cohabitaret persuadeto. Ad uteros vero nihil adhibeto, neque pharmacum bibendum dato, verum conyzam & castoreum in vino jejuna exhibeto: & caput odoratis ne ungat, neque odorata olfaciat.

4. Si uteri prociderint, & foras egressi fuerint, calor habet maxime pudenda, & sedem. Et urina paulatim destillat, ac mordet. Hæc patitur si ex partu progressa viro condormierit. Quum autem sic habuerit, myrti baccas & loti ramenta, in aqua coquito, & aquam per noctem sub dio exponito, & pudenda cum eo decocto quam frigidissimo perfundito: & eadem trita pro cataplasmate adhibeto. Postea bibens aquam lentium, & mel, & acetum, donec uteri fuerint elevati, vomat. Et lectum a pedibus altiore facito, & graveolentia sub pudenda suffito, odorata vero sub nares. Cibis vero utatur mollissimis ac frigidis. Et vinum aquosum album bibat. Ne la-

vetur autem, neque cum viro dormiat.

5. Si vero penitus ex pudendis exciderint, dependent velut scrotum. Et dolor corripit imum ventrem, & lumbos, & quum tempus processerit, ad locum redire non volunt. Morbus autem corripit, quum ex partu progressa uteros doluerit, aut cum viro in puerperii purgatione concubuerit. Quum vero sic habuerit, frigefactoria ad pudenda apponere oportet, & quod foris est depurgatum, & cum vino nigro, in quo malum punicum coctum est, ablutum intro detrudere. Deinde mel & resinam mixta infundere. Decumbat autem supina pedes sursum extensos habens. Postea spongas imponito, & ex lumbis deligato. Quum autem sic habuerit, a cibis quidem abstineat: potu vero, quam paucissimo utatur: donec septem dies præterierint: & siquidem sic ingredi voluerint, bene habet: sin minus, summas uteri oras deradito, calefacito, abluito, ac cerato picato illinito, & alligata ad scalam muliere, scalam juxta caput pulsato, & uteros cum manu intrudito. Postea crura ipsius alternatim colligato, & sic per diem ac noctem finito, & modicum ptisanæ succum frigidum dato, aliud vero nihil. Postera die decumbenti cucurbitam quam maximam ad coxendicem affigito, & multo tempore trahere finito. Postquam vero detraxeris, ne scarificato, sed reclinatam finito, & nihil aliud quam succum exhibeto, donec septem dies præterierint. Si vero siccior, aquam dato frigidam quam paucissimam. Ubi vero septem dies præterierint, cibis mollissimis ac paucissimis utatur. Si vero ventrem exonerare velit, decumbens exoneret, donec quadraginta dies prætereant: postea surgat, & parcesime obambulet, & ne lave-

laveretur, sed intra pudendum graveolentium suffitum admittat, & modica edat.

6. Si uteri adglutinati fuerint, incumbunt: & si contigeris, videbis locum durum sub lateris mollitie, & dolor corripit imum ventrem, & laterum mollitudinem, & lumbos, & in crura dolor irruit, eaque extendere non potest; sæpe vero etiam suppurantur, & linamentis inditis curatæ ac fluentes moriuntur, si non ufferis, aut secueris. Quum autem sic habuerit, pharmacum infra purgans bibendum dare oportet, & multa calida lavare ac fovere: & quum recens lota aut fota fuerit, jubere ut admota manu, cum digito os uterorum abstrahat, & myrrham caloniam suffiat, rosaceo affuso. Bibat autem præniæ grana nigra quinque, castorio ammixto, in vino odorato: & in coxam sanam decumbat, & apponat baccarum unguentum, aut oleum album ad coxam sanam: & edat allium plurimum, & crudum, & coctum, & succum sorbeat, & cibis mollioribus utatur. Postquam autem dolor quieverit, abduces euntem super sanam coxam, postea vero fomentum ex urina adhibeto, lauro inspersa, & a fomento cyclaminum apponito. Postera die lota suffitus ex aromatis adhibeatur. Cæterum ex hoc morbo maxime steriles fiunt.

7. Si complicatum fuerit os uterorum, menses non prodeunt: si vero prodeant, pauci ac pravi sunt. Et ubi cum viro coit, dolet: & dolor imum ventrem tenet ac lumbos. Et si contingat digitis & os requirat, non est manifestum. Quum sic habuerit, urina humana foveatur: & post fomentum lenticulæ decocto laveretur, & postquam lota fuerit, uteri unguento ægyptio fo-

veantur. Et si odor ad nares ascenderit, spes est ipsam sanam fore. Et quum dormire voluerit, ægyptium oleum in lana subdat. Postera vero die consideret an magis correcti sint uteri. Postea odoratis foveo: & purgatoria quæ non mordeant subdito, & post subdititia medicamenta, pari mensura acceti ad aquam ammixta eluito. Quum autem menses prodierint, jejuna, & illota, & suffita, cum viro coeat. Maxime vero ex hoc morbo steriles fiunt.

8. Si uteri ad coxam decurrerint, & menses non procedunt, & dolor ad imum ventrem accedit, & ad lateris mollitiem: & si digito contigeris, deprehendes os in coxa. Quum ita habuerit, calida lavato, & allia plurima edenda dato. Et lac ovillum purum bibat: & postquam lac purum exhaust, fomento adhibito, postea pharmacum infra purgans exhibeto. Quum autem purgata fuerit, rursus uteros foveo, & fœniculo & absinthio permixtis. Ubi vero recens fota fuerit, os cum digito abstrahito, & scillam apponito, & interposita die postea id quod præparatur cum narcissino adhibeto. Si vero tibi purgata esse visa fuerit, netopon apponito: & postridie rosaceum unguentum. Cæterum prima mensium decurrentium die ab apponendo cessato. Postera vero incipito ubi defecerint. At in mensibus siquidem sanguis eruperit, satis est. Sin minus, cantharides quatuor bibat, pedibus & alis ac capite rejectis, & præniæ grana nigra quinque, & sepiæ ova, & apii semen, cum vino. Et si dolor habuerit, & urinæ stillicidium vexarit, in aqua calida desideat: & aquam mulsam bibat aquosam. Si vero a prima non fuerit purgata, rursus bibat donec fiat. Postquam autem purgatio decurrit

rit, jejuna cum viro coeat. In purgatione vero mercurialem edat, & polypos coctos: & cibis mollibus utatur. Liberatur autem a morbo, si in ventre habuerit.

9. Si ex partu non fuerit purgata, tumet venter & crura: & rigor ac dolor imum ventrem ac lumbos tenet. Quandoque etiam ad viscera ascendit, & animo linguatur. Atque hæc patitur incipiente morbo: progressu vero temporis, cavæ faciei partes rubescunt. Quum igitur sic habuerit, fomento uteris adhibito, cyclaminum apponito. Bibat autem medicamentum cum tæda præparatum, donec fluxus fuerit commotus. Ad os vero uterorum, adipem anserinum illinito, & myrrham, & resinam tepidam: & quam maxime deambulet, & ante cibum mercurialem coctam edat, & allium ac porrum: & brassicæ succum sorbeat: & cibis mollibus utatur, & magis marinis: & calida lavetur. A pinguibus autem & dulcibus abstineat, donec sana fiat.

10. Si uteri pituita impleti fuerint, flatus oboritur, & menses albi pituitosi superveniunt: aliquando etiam sanguis tenuis pelliculis plenus: & præ humiditate cum viro coire non vult: & pallida ac tenuis fit. Interrogare igitur ipsam oportet, an quod fluit mordeat & exulceret: & si non mordeat, pronunciare a cerebro fluxum esse. Si vero mordeat, a ventre. Siquidem igitur a ventre fuerit, a lenticulæ decotto vomat. Deinde veratro purgato. Postea idem in nares immittito. Postquam autem superior venter tibi purgatus esse videbitur, pharmacum infra purgans bibendum dato. A cibis autem pinguibus ac dulcibus abstineat. Acres autem exhibeantur, velut commodi,

nisi pudenda fuerint exulcerata. Præstant autem frigidi. Et modice lavetur, non tamen calida, neque caput. Jejuna vero bibat hypericum, semen apii, salviam, in vino aquoso. Quum autem cessaverit fluxus, cum succo grossorum eluito, & postea acerbis coluito. Est autem morbus gravis.

11. Si uteri inflammati fuerint, menses omnino non prodeunt, aut pravi aut pauci. Et quum jejuna est, vomitus ipsam corripit. Ubi vero quid ederit, vomit cibos: & dolor imum ventrem ac lumbos habet: & animi deliquium invadit. Venter autem aliquando durus, aliquando mollis est, & inflatur ac magnus fit, & putat se in ventre habere. Si vero contigerit, plenitudo illa vacua fit. Huic usque ad decimum mensem tumor paulatim augebit, velut in ventre habenti. Ubi vero decem menses præterierint, venter aqua impletur, & umbilicus eminet. Et si digitum admoveris, os uteri gracile & collapsum comperies. Et ubi menses apparuerint, pauci sunt & pravi. Et claviculæ ac collum attenuantur, & pedes intumescunt. Quum sic habuerit, pharmacum infra purgans bibendum dato: & ad uteros quæ purgant & non mordent apponito. Et post appositionem uteros eluito, pari mensura aceti acerrimi ad aquam ammixta: & mercurialem edat, & succum ejus farina inspersa, ubi cocta fuerit, absorbeat. Morbus autem est periculosus.

12. Si ignis sacer, erysipelas dictus, in uteris oboritur, tumor fit a pedibus exorsus, & ad crura & ad lumbos procedens. Quum autem tempus amplius processerit, intumescit etiam venter, & rigor ac febris corripit, itemque debilitas. Præ dolore vero, quicquid

Ice.

scere non potest, sed jactat seipsam. Dolor autem ex imo ventre ascendit ad lumbos, postea sursum vergit ad præcordia, & pectora, & caput, & mori sibi videtur. Quum autem remiserit, torpor occupat manus. Aliquando etiam inguina & crura, & poplites: & livida fit, & modico quandoque tempore sibi melius habere videtur. Deinde rursus eadem patitur, & corpus pustulis impletur, & facies rubescit, & sitis fortis tenet, & fauces sicæ sunt. Hic morbus si prægnanti fiat, moritur. Sin' minus, curata sanatur. Quum igitur sic habuerit, adhibere oportet, si dolor habeat, frigefactoria, & ventrem turbare. Et siquidem in ventre habeat, cibus ac potibus utatur, a quibus fœtus non corrumpitur. Si vero non secedant, clysterem adhibeto. Si autem in ventre non habuerit, pharmacum bibendum dato: & a cibus paucissimis utatur mollissimis ac frigidis: & mercurialem edat, & sambucum: & neque falsa, neque pingua, neque acia, velut est origanum, aut thymus, aut ruta. Postquam autem calor & strangulatio remiserit, & tumor non fuerit sedatus, medicamentum fortius infra purgans postea bibendum dato. Morbum autem hunc paucæ effugiunt.

13. Si uteri præter naturam hient, & menses plus quam oportet prodeunt, viscosioresque ac frequentiores, & genitalura non manet intus. Et si digito contigeris, os hians comperies: & febris ac rigor & dolor, imum ventrem & lumbos corripit. Hic morbus a fluxu sanguinolento corripit: fit autem quum menses suppressi derepente eruperint. Huic quum dolor maxime habuerit, tepefactoria apponito. Et quum remiserit, uteros foveto: & pharma-

cum infra purgans bibendum dato. Et quæ non mordent subito: & post subdititia medicamenta, cum acerbis coluito: & quam minimum lavato. Cibus autem siccissimis utatur. Si vero his factis sana non fiat, pharmacum bibendum dato, a quo sursum ac deorsum purgetur. Et quum menses moti fuerint, & quum quieverint, ejusdem modi victum exhibeto. Morbus autem lethalis est.

14. Si uteri ad medium lumborum processerint, dolor imum ventrem habet, & crura contrahuntur: & quum alvum exonerat, dolores acutiores fiunt, & stercus cum vi prodit, & urina destillat, & animo linquitur. Quum sic habuerit, fistula ad vesicam alligata, uteros sufflato, & fomentum adhibeto. At multa calida lavato, & male olentia sub pudenda suffito: sub nares autem odorata. Quum autem dolor cessarit, lenticulæ decocto præpotato, pharmacum sursum purgans bibendum dato, a quo venter moveatur. Postquam autem uteri ad locum suum redierint, medicamentum infra purgans bibendum exhibeto: & postea lac bibendum dato. Postea fomento ad uteros adhibito ex vino, medicamenta cum lauro præparata immittito, & apponito quæ non mordent, ammixto aceto. Postea aromata suffito. Cæterum steriles & claudæ fiunt ex hoc morbo.

15. Quum fluxus albus abortus fuerit, velut urina asinina apparet. Et dolor imum ventrem habet, & lumbos, & lateris mollitudinem: & tumores sunt crurum ac manuum, & cava elewantur, & oculi humidi sunt, & color arcuatus ac albus fit. Et quum iter facit, anhelat. Morbus autem fit, si ubi natura pituitosa est, febricitarit, & bilis commota purgata non

fuerit. Siquidem igitur venter acuerit, ventris profluvia fiunt. Si vero ad uteros vertatur, fluxus fit. Postquam igitur ventris profluvium habuerit, papaveris albi ac rubri corticem pari pondere, & spinæ fructum in vino diluto terito, & polenta recenti inspersa bibat. Si vero velis, malicorium calido cinere torrefactum ac tritum ex vino bibat, pari polenta ac farina inspersa. Minimum vero lavetur. Cibus autem utatur quam siccissimis ac frigidis. Ubi vero fluxus quieverit, pharmacum bibendum dato, a quo superna purgentur, & lac asininum bibat. Postquam autem infra purgata fuerit, bubulum lac bibat, ad dies quadraginta, si poterit meracum, sub dio per noctem expositum, quarta aquæ parte ammixta. Vesperis vero ubi ebibit, alicam sorbeat. Quum autem decem dies fuerint transacti, lactis & aquæ decimam partem detrahit. Quantum autem detraxeris, tantam tepidi recens mulcti portionem additam bibat. Postridie vero duas portiones, ut in decem portionibus pro modico diluto sit meracum, & ad quatuor dies bibat. Cum autem decimam partem detrahit, etiam de forbitione amplius addat. Postquam autem quatuordecim dies transegerit, decimam lactis partem bibens, postea tertiam aquæ partem affundens, ad dies decem bibat, & cibus utatur, & sic fiant omnes dies quadraginta.

16. Quum conceperit & uterum ut partus gestarit, ea quæ natura sterilis est, primum quidem menses deficient, & pauciores fiunt, & tempus in quo prius fiebant, transmittunt. Postea de repente multi fiunt, & puri ac fortes: & siquidem semel facti fuerint, de cætero secundum rationem in ventre habet. Sin minus, & primum fiunt &

iterum atque iterum in mense, postea ex seipso desinet fluxus, pallidaque ac tenuis fit. Pharmacum igitur & sursum & deorsum purgans bibendum dare oportet. Et lac asininum postea bibendum aut serum. Postea adhibito fomento, uteros medicamento quod non mordeat purgato. Deinde cum aceto colluito. Postea aromata suffito. Hæc autem facito ut prima mensium die facta sint. Et ne sit illota, & impasta, cyceonem insulsum crassum bibens, & aromatis suffiatur, netopo affuso & unguento rosaceo. Postea cum viro coeat.

17. Si acetabula pituita plena fuerint, menses quidem bene succedunt, & in ventre habet. Corruptit autem fœtum ubi fortior factus fuerit. Non enim retinere potest, sed abrumpitur. Cognitionis autem hoc modo. Humida fit, & mucosum ac viscosum defluit, & non mordet: & in mensibus ubi a fluxu purgari cessaverit, per duos ac tres dies muci ab uteris prodeunt. Hanc grossorum succo eluito, & collutione per acerba postea bis aut ter facta: de cætero apponito id a quo pituita purgatur, & mollia fomenta adhibeto. Et post subdititia apposita, pari mensura aceti ad aquam ammixta eluito, & in mensibus aromata suffito, postea impasta & illota cum viro dormiat.

18. Quum menses occultati fuerint, dolor inum ventrem tenet, & onus incumbere ipsi videtur, & lumbos dolet, ac laterum mollitudinem.

Quum vero ad præcordia uteri allapsa fuerint, suffocant: & ubi frequenter acida evomit, ad modicum tempus melius habet. Dolor autem & ad caput, & ad collum procedit. Postquam igitur allapsum parant, aut allapsi sunt, tepesfactoria adhibeto, & graveolentia suffito, infra autem odorata, & casto-
rium

rium bibendum dato, & conyzam.

Ubi vero deorsum prociderint, infra graveolentia suffito: sub nares autem odorata. Sedatis autem doloribus, pharmacum bibendum dato. Et lac asinum postea bibendum. Deinde succum a quo vomat dato, & ad nares apponito. Postquam autem purgaveris, fomento uteris adhibito, ex his quæ cum lauro præparantur, id quod ex narcisso præparatur apponito. Et tribus interpositis diebus, fomento adhibito, id quod ex cantharide præparatur apponito, & postera die adipem anserinum. Postea intermissis tribus diebus, collutione cum aceto parata eluito. In purgationibus autem, mercurialem ante cibos edat, & cibis mollissimis utatur, & acria edat. Et his in die calida lavetur. Si vero menses non fiant, ubi hæc opportuno tempore feceris, cantharides bibendas dato: & postquam prodierint, jejuna & illota, ac suffita, cum viro dormiat.

19. Quum in ventre habens, fœtum menstruum aut bimestrem corruperit, & ad perfectionem gestare non poterit, & tenuis præter naturam fiat: hujus uteros purgare oportet, ac corpus pinguefacere. Non enim prius fœtum perferre poterit, quam uteri ipsius crassi fiant, & robusti evadant. Si vero crassifacta fuerit mulier præter naturam, non concipit in ventre. Nam omentum multum ac crassum incumbens uteros deprimit, & genituram non suscipit. Hanc attenuare oportet, & pharmacum infra purgans bibendum dare, & ad uteros apponere quod purget ipsos, & flatus inducat.

Si vero os uterorum durum fiat, aut cervix, digito intromisso id cognoscas. Itemque si ad coxam fuerint averfi. Quum sic habuerint, nihil acre adhi-

beto. Si enim os exulceraveris, ubi inflammatum fuerit, periculum est, ne penitus sterilis fiat. Verum apponito quæ non mordent, a quibus purgetur.

20. Si mulierem parere non potenter purgare velis, & fuerit biliosa aut pituitosa. Cognosces autem utrum horum sit, si arena substrata quum menses fiunt, in sole sanguinem perfundas, ac ficcari sinas. Si enim biliosa fuerit, supra arenam sanguis pallidus erit. Si vero pituitosa, velut mucus erit. Et sane utrum horum fuerit, infra purgato, & ad uteros subdititia apponito. Si menses omnino non fiant, siquidem præ dolore id contingat, primum ventrem infra purgato, deinde medicamentum a quo sanguis ex uteris purgatur, apponito. Postea intermissa die una aut altera, rursus id a quo sanguis purgatur apponito. Reliquo vero tempore corricem crethmi in vino tritum bibat.

21. Si humidius fuerit os uterorum quam oportet, acria apponito, quo morsum perceptet, & inflammatum valde durum fiat. Si vero induratum fuerit, acria adhibeto. Mordentia enim saniem diffundunt. Deinde mollia apponito. Sed & ad alios morbos non minus apponito.

22. Si puerperæ uteri in coxam incubuerint, aut ad lateris mollitudinem, ad sanam coxam oleum ægyptium album, aut baccarum unguentum apponere oportet, & in sanam coxam decumbat, & pæoniæ grana nigra quinque bibat, & fructus sambuci conchæ testam majorem, & castorii magnitudinem fabæ in vino. Postea lota suffiatur, & potibus ac cibis mollibus utatur, & mercuriali, & acribus omnibus, excepto raphano ac cepis.

Quum suffocant uteri, graveolen-

lencia omnia suffire oportet, bitumen videlicet, sulphur, cornu, lucernarium funiculum, phocæ adipem, castorium: Odorata vero subter pudenda.

23. Si vero puerperæ inflammati fuerint uteri, ardet, & suffocatio habet. Quum autem sic habuerit, muscum marinum tenuem tritum super linteolo extentum pro cataplasmate adhibeto. Postea crudam hordeaceam farinam, & cinerem sarmentitium, ac lini semen, oleo & aceto affuso coquito, donec velut fatinæ subactæ massa fiat. Deinde quam calidissima ferre potest imo ventri imposito.

24. Si vero fixi fuerint uteri, lentem & mentham multam in aceto coquito, ut vaporem inde in os trahat, & nares adhibeat: & graveolentia suffito: & mercurialem edat, & in succo ejus farinam coctam sorbeat. Quam celerrime autem & priusquam dolor occupet, exhibere oportet pharmaca, quæ uteros a dolore levant: & cibos per alvum secedentes assumat. Si vero venter calefiat, clysterem adhibeto.

25. Si ex partu inflammati fuerint uteri, solani succum in pudenda infundito: & ubi hic calidus factus est, alium infundito. Si vero hic non fuerit, lentisci, aut rhamni, aut betæ, aut cucurbitæ succum expressum infunde: & quod in medio hujus est tenerrimum, derafum longa forma inde. Postea cerusam aqua tritam & lana exceptam appone. Si vero horruerit, tolle.

26. Si mulier ab utero debilis sit, & bilis ipsam suffocet, & opus sit ipsam leviter purgare, & dolorem sedare, peucedani succum trium cyathorum mensura bibendum dato.

27. Si in lumbis aut lateris molitudine fuerint uteri, & transmovere velis, sulphur & bitumen terito, & mel-

le cocto affuso, glandulam crassam facito, & in sedem indito: & uteri si sicci fiant, hæc quam celerrime apponito.

28. Mulieri si uteri sicci fiant, & ad pudenda promineant, & inguina dura fiant, & calor in pudendis insit, cancerari incipit. Quum sic habuerit, cucumeris sylvestris internam partem aridam terere oportet, & aquæ hemina affusa in sedem immittere, & purgari sinere, donec purgetur. Quum autem mulieri pharmacum dederis, amisce ad pharmacum ea, quæ uteros purgant, & quæ expellunt.

29. Potiones, & subditiua medicamenta, quæ secundas educere, & menses detrahare possunt. Cantharides quinque avulsis alis & pedibus ac capite, deinde tribulos ad mare nascentes unam cum radice, mensuram quanta est conchæ testa terito: & anthemii pallidam sive luteam internam partem siccam tritam, conchæ testam addito, & seminis apii tantundem, & sepiæ ova quindecim, & in vino dulci diluto bibenda dato: & quum dolor habuerit, in aqua calida desideat, & aquam mulsam aquosam bibat. Aliud. Ranunculi foliorum & floris triti æginæ stateris pondus, in vino dulci bibat. Quum autem dolor habuerit, cicer album & uvas passas in aqua coquito, & perfrigeratam bibendam dato: & ubi urinæ stillicidium vexarit, in aqua repida desideat. Aliud. Adianti staterem ægineum, in vino albo pari aqua ammixta, bibendum dato. Aliud. Violæ albæ semen quantum tribus digitis apprehendere potest, in vino albo eodem modo temperato, bibendum dato. Aliud. Leucoi nigri radicem, in vino eodem modo sumat. Aliud. Crinanthemum, quod in domibus nascitur, eodem modo

do misceto, ac bibendum dato. Aliud. Anchusæ foliorum pugillos duos, in vino albo æquali aqua ammixto, bibendos dato. Aliud. Chamæleonis radicem, velut veratri potionem, derasam in vino albo, aqua pari mensura ammixta, bibendam dato. Aliud. Brassicæ & porri succum, ad utrunque succi, filphii obolis tribus ammixtis, ex vino albo cum pari aqua bibendum dato. Aliud. Olivas albas priusquam oleum insit compunctas siccato, postea tulas & cribratas ac in vinum injectas bibendas dato. Hoc & menses detrahit, & secundam expellit. Aliud. Distamni cretici obolum in aqua bibendum dato. Et si, hoc in potu dato, secundam ejicere non potes, sambuci succo cocto immisso foveo, & cantharidem apponito. Hoc etiam fœtum expellit. Quam autem morsum intulerit, auferat, & rosaceo unguento tinctum apponat, donec elapsa fuerit. Aliud. Populi nigræ creticæ grana novem trita, in vino bibenda dato. Cum hoc etiam ablatur, si difficulter pariat. Aliud. Conyza testam conchæ majorem cum porri succo diluito, & netopi testam conchæ majorem ammisceto: & hæc in vino bibenda dato.

Aliud, quod menses detrahit. Peucedanum & panaces, & pæoniæ radicem, in vino bibenda dato. Aliud, quod fœtum mortuum & secundas ejicit. Violæ & portulacæ semen contundito ac misceto, & in vino albo veteri exhibeto. Aliud, quod menses detrahit. Seminis violæ albæ quantum tribus digitis apprehendi potest, & stercoreis caprini pilulas quinque aut sex, in vino odoratissimo permisceto, & bibenda dato, ubi prius fomentum ex aqua & oleo immiseris. Adhibeto autem fomentum in sella: & ubi hæc bi-

bit, quam celerrime lotam reclinato. Brassicam vero edendam exhibeto: & succum ejus sorbendum. Aliud. Seminibus violæ albæ quantum tribus digitis apprehendi potest, in vino bibendum dato: & in aqua calida desideat. Si vero id non habeat, fœniculi radices contusas, in aqua multa tepida macerato, & exhibeto. Aliud. Fraxini grana decem, in vino bibenda dato. Hoc in omni uterorum morbo commodum est, & valde ciet urinam. Aliud. Succum filphii magnitudine ervi, & nasturtii semen terito ac ammisceto, & in vino aut lacte canino bibenda exhibeto. Hoc etiam fœtum expellit.

Aliud fœtum ejiciens. Ranunculum herbam, & parum elaterii, in aceto temperato ac mixta bibenda dato. Aliud ad idem. Brassicæ caulem tenerum, extremitate ex netopo illita, affricato.

Aliud, si menses non fiant. Terbinthi fructum tritum, in vino & aqua dilutum ac excolatum, jejuna bibendum dato, & calida lavetur. Aliud, menses ciens. Rubra pæoniæ grana, in vino jejuna bibenda dato. Aliud, ad puerperii purgamenta purganda. Fœniculi semen, & crethmi corticem, & thus, in vino bibenda dato. Aliud. Tedam quam pinguissimam in vino coquito, & pæoniæ grana quinque in vino terito, & hemina quadrantem bibendum dato. Aliud. Mercurialis semen & folia, in vino bibenda præbeto. Aliud. Pæoniæ grana nigra quinque, & sepiæ ova in vino bibenda dato.

Ad omnem puerperam. Ad irionem & potentam oleum affunde, & coctum forbeat: & cibis quam mollissimis utatur. Aliud. Scammoniam in lacte muliebri tritam, lana exceptam appone. Aliud. Mercurialis folia trita

in

in linteo subde. Aliud. Herbam artemisiā tritam, & unguento rosaceo imburam appone. Aliud. Albam radicem tritam, ac rosaceo unguento subactam appone. Aliud. Pæoniæ radicem melle, unguento rosaceo & ægyptio subactam; in lana subde. Aliud. Farinam non lotam eodem modo appone. Aliud. Lolii & tritici farinam, simul melle subactas, in lana subde.

Aliud, quod menses & puerperii purgamenta purgat & aquam ducit. Radicis struthii tusi triti quantum tribus digitis apprehendi potest, melle subactum appone. Nascitur autem in Andro in littoribus. Aliud, ad uteros depurgandos. Mercurialis contusæ, & cucumeris sylvestris modicum, in vino tere, & melle subacta appone. Aliud. Pilos leporis combustos, ac tritos in vino, & melle cocto, & aqua subactos, bibendos dato: & aqua calida lavetur. Aliud, partus purgatorium. Polentam crassius fresam dimidii hemichœnicis mensura, in aquæ heminis quatuor coquito, & ubi efferbuerit, bis aut ter forbendam dato.

Aliud, purgans puerperii purgamenta. Sambuci folia coquito, & oleo affuso bibenda dato. Edat & brassicas coctas, & porrum. Aliud, purgans uteros. Rhœis folia & irionem terito, & in vino, polenta inspersa, bibenda dato. Aliud. Misyos obolos duos tritos & vino subactos apponito. Aliud. Lini semen tritum, vino subactum apponito. Aliud. Trifolii semen in vino bibendum dato. Si vero ad lumbos uteri incubuerint, polypos coctos edat, itemque affatos: & vinum bibat nigrum, odoratum, meracum quamplurimum.

Aliæ potiones, medicamenta subdititia ac purgatoria. Rohem rubrum, & vinacea, in aqua coquito, & farina

tritici recentis in aquam inspersa, bibendam dato. Aliud. Farinam in aquam injectam bibendam dato. Aliud. Mora rubi ficcato ac terito, & polenta recenti ammixta, amborum acetabuli mensuram, in vino odorato, & aquoso, bibat. Aliud. Terram nigram Samiam in aqua tritam, tali magnitudine bibendam præbeto. Aliud. Hypocistidem in vino bibendam dato. Aliud. Mala punica vinosa exsuccato, & polentam cum succo subactam ficcato, postea tritam in vino bibendam dato. Aliud. Baccas myrti nigras tritas in aqua diluito, & polenta inspersa, bibendas exhibeto. Aliud. Mali punici dulcis affati drachmam, in vino tritam bibendam dato. Aliud. Triticum & hordeum torrefacta, trita, & ad farinam redacta, in vino nigro bibenda dato. Aliud. Mali punici dulcis internam partem pari aqua ammixta bibendam dato. Aliud. Cicutæ quantum tribus digitis apprehendi potest, cum aqua bibendum dato. Aliud. Farinæ tritici recentis, & gyphi, æquales partes mixtas in aqua bibendas dato. Aliud. Mali punici dulcis corticem ac corium, in vino bibendum dato.

Aliud, si sanguis ex uteris fluat. Viticis folia in vino nigro bibenda dato. Aliud, ad fluxum ac dolorem. Rorismarini radicem in vino bibendam dato.

Alias item potiones ad uteros habes. Cedri fructus, fœli, cuminum æthiopicum, casia fructum, juniperi baccas, milium, lentisci fructum, nigellam, dauci radicem ac semen: aromata vero, thymum, thymbram, ericen, hypericum, papaver album, crethmi radices ac semen, malvæ radices, mercurialis semen, & folia, urticæ semen, salviā, populum nigram, distam.

Stamnum, pseudodistamnum, amomum, cardamomum, helenium, aristolochium, castorium, adiantum, dracontium, peucedanum, rutæ folia ac semen, apii semen, fœniculi semen, hipposelini semen & radices, hippomarathri semen & radices, struthii semen & radices, hyssopum cilicium, irionem, pæoniam, panaces. Quodcunque horum volueris, & cum altero permixtum, & per se in vino aut aqua prout volueris coctum, exhibeto bibendum.

Commoda sunt & purgatoria, & quæ dolores sedant. Malvæ radicem in aqua dato. Aliud. Pæoniæ semen modico cedrino oleo ammixto, in vino bibendum dato. Et uterorum dolores sedabis.

Aliud, quum uteri suffocarint. Castorium, & conyzam in vino albo bibenda dato.

Si vero ad nares accefferint, cni-dii internam partem albam, melle ammixto, naribus illinito.

Aliud, sedans dolores. Malvæ radicem, & fœniculi ac crethmi corticem, ex aqua bibenda dato. Aliud. Stellæ marinas nigras, & brassicam misceto, & in vino odorato bibenda præbeto. Aliud. Myrrhæ obolos tres, coriandri parum, resinam, pæoniæ radicem, cuminum æthiopicum, hæc trita in vino albo diluta, leviter tepescata bibenda dato. Aliud, quod secundas expellit. Ricini radicem bibendam dato. Aliud, si ad cor allapsi uteri strangulârint. Viticis & pæoniæ semen, in vino bibendum dato.

Apposita acria, sanguinem ducentia. Cantharidas quinque thuri ac myrrhæ ammisceto, & glandulam longam magnitudine gallæ formato, & lana obvolutam linteo albo circumdato, & unguento ægyptio albo aut rosaceo ma-

defactam apponito. Aliud. Buprestim, si parva fuerit, totam: si magna, dimidiam, ad prædicta ammisceto, & eodem modo apponito. Si vero mollioribus uti velint, buprestidas in vinum mitte, & cuminum æthiopicum, & fœseli, ac anisum addito, ac fervefacito: ad decem vero buprestidas, acetabulum olei ammisceto, reliquis omnibus æquali portione acceptis. Ammisceto etiam myrrhæ ac thuris parum. Ex hoc pugillum accipito, & velut priorem glandulam subdito. Aliud. Nigellam terito cum melle, & vino subactam in glandulam redigito, ac utere velut superiore. Aliud. Philistium eodem modo præparatum apponito. Aliud. Telephium eodem modo præparatum subdito. Aliud. Anemonæ folia trita linteo excipito, & myrrhæ parum ammisceto, & eodem modo utitor. Aliud, quod sanguinem ducit. Glandem ægyptiam terito, & fusinum unguentum quod est in terra ægyptia addito, & aqua diluta, ac lana involuta apponito. Aliud, bilem purgans. Cucumeris sylvestris medullam tritam, ac melle subactam, & ad glandis formam redactam apponito. Aliud. Colocynthis sylvestris internam partem terito, & melle subactam eodem modo subdito. Aliud. Elaterii potiones quatuor, adipe anserino & caprino, & misy ammixto, in glandulam formato, & in linteo apponito. Aliud. Thlaspi tritum, & melle imbutum apponito. Aliud. Foliorum fici saniem deradito, & elaterii potiones duas ammisceto, & nitri tantundem, melleque subacta apponito. Aliud, si uteri inflammati fuerint. Nitrum rubrum, ficus pinguedinem internam, utriusque pares portiones tritas, & ad gallæ magnitudinem efformatas subdito. Aliud. Cumini folia cum vino trita, in

in linteo subdito. Aliud. Radicem albam terito, & melle affuso fervefacito, & glandulam inde factam subdito. Aliud. Succum silphii, & ficum, mixta, in glandem formata apponito. Aliud. Cucumeris sylvestris semen tritum eodem modo. Aliud. Fel tauri, nitrum rubrum, netopon, cyclaminum terito, & de singulis gallæ magnitudinem, de cyclamino vero plurimum, melli ammisceto, & apponito. Aliud. Cyclamini caput purgatum, in aqua tritum, ac linteo illigatum apponito. Aliud. Myrrham, salem, cuminum, fel tauri, hæc melle subacta, ac linteo excepta subdito. Aliud. Grana cnidia triginta deligito, & tria Indici pharmaci oculorum, quod piper vocatur, & alia tria de rotundis. Hæc tria in vino veteri trita, & oleo dulci diluta ac subacta, lanaque excepta subdat, & urina eluatur. Aliud. Tithymali succum melle subactum, ac linteo exceptum apponito. Aliud. Scillæ radicem longitudine digitorum sex sumito, & duobus digitis lana obvolutis subdito. Alia mollientia, a quibus aqua purgatur, & sanguis ac menses ducuntur, si non diuturni fuerint, & os uteri mollietur. Narcissinum, cuminum æthiopicum, thus, absinthium, cyperum: aliorum quidem singulorum æquales portiones sumito, narcissini vero partes quatuor. Hæc trita & in glandulam efformata, linteoque crudi lini excepta apponito. Aliud. Cyclaminum magnitudine tali, & florem æris magnitudine fabæ terito, melle subigito, & efformatam hinc glandulam subdito. Aliud. Pulegium, myrrham, thus, fel suillum, melle subigito, & in glandulam efformata subdito. Alia acerba. Rhoem vino nigro subactum apponito. Aliud. Cnicum eodem modo præ-

paratum subdito. Aliud. Loti ramenta eodem modo apponito. Aliud. Rhoem melle ammixto subdito. Alia mollientia. Sulphur, adipem, vitellum ovi, farinam, melle subige, & tepesacta in lana subde. Aliud. Pinguedinem anseris, adipem ovillum, ceram albam, resinam, unguentum rosaceum, tenui linteo excepta appone. Aliud. Medullam cervi & adipem liquefacito, & in lana apponito. Aliud. Adipem ovillum aut caprinum, & ovi candidum, rosaceo unguento subactum, ac lana exceptum apponito. Quæ ad eluendos uteros infunduntur. Grossos hybernos in aquam missos ad lentum ignem coquito, & oleo ad decoctum affuso eluito. Deinde vero malicorium, & gallam, & loti ramenta, in vino acerbato coquito, & hoc excolatum infundito. Aliud. Fecem vini combustam in aquam mitte, & postea cum aqua collue: deinde malicorio, myrti baccis, foliis rhois in vino coctis, vinum excolatum infunde. Aliud. Lentisci, salviz, hyperici folia, in vino nigro coquito, ac infundito. Aliud. Si quid in uteris fuerit exulceratum. Butyrum, thus, myrrham, resinæ parum, infunde. Aliud. Porrum in aqua coquito, & excolatam aquam in vinum ammixtam infundito. Aliud. Sambuci fructum, anisum, thus, myrrham, vinum sumito, & horum succum infundito. Aliud. Brassicam in aqua coquito, & in brassicæ succo, mercurialem coquito, modico lini semine adjecto, & postea excolatum infundito. Aliud. Myrrhæ acetabulum, thus, seseli, anisum, semen lini, netopum, resinam, mel, pinguedinem anseris, acetum album ægyptium, horum singulorum æquales portiones terito, & in vini albi heminis duabus diluito, & postea tepida in-

fun-

fundito. Aliud. Mercurialem in aqua coquito ac excolato, & myrrhæ acetabulum, thuris, netopi, singulorum æquas portiones ammisceto, ac tepida infundito. Aliud. Salviam & hypericum in aqua coquito ac infundito. Aliud. Sambuci fructum, & lauri baccas, æquis portionibus in vino coquito, deinde vinum infundito. Aliud. Pulegium in aqua coquito; & oleo ad aquam affuso immittito. Aliud. Pinguedinem anseris, & resinam, colliquefacta infundito. Aliud. Butyrum, oleum cedrinum modicum, cum melle liquefacito, & tepida infundito. Aliud. Cyperum, juncum rotundum odoratum, calamum aromaticum, pari portione myrrhæ ammisceto: & cum his sisybrium in vino coquito, ac infundito. Aliud. Semen apii, anisi, fœnelis, nigellam, in vino coquito ac infundito. Aliud. Cedrum creticam in vino costam infunde. Aliud. Bryoniam albam & myrrham, in aqua diluta infunde. Aliud. Argenti florem cum vino & aqua infunde. Aliud. Elaterii portiones duas aqua dilutas infunde. Aliud. Cucurbitas sive colocynthidas sylvestres duas, in vini aut lactis cocti heminis quatuor madefacito, excolato, ac infundito. Aliud. Cucumeris sylvestris medullam palmi parvi magnitudine, in aquæ heminis quatuor coquito, & melle ac oleo affuso infundito. Aliud. Radicis thapsiæ duas portiones, & mel ac oleum, in duabus aquæ heminis diluito ac infundito. Aliud. Veratri duas portiones in duabus aquæ heminis tepide infundito. Aliud. Thlaspios acetabulum melle admixto, in duabus aquæ heminis diluito, ac tepide infundito. Aliud. Cucumeris sylvestris magnitudinem palmi parvi, in aquæ heminis quinque

coquito, & melle affuso infundito. Aliud. Grana cnidia sexaginta, oleo & melle diluta infundito. Aliud. Si natura pituitosa fuerit. Cneori portionem tritam, in aquæ mulsæ hemina æginea diluito, ac infundito. Aliud. Si biliosa fuerit, daphnes portionem odoratæ illius drachmæ pondus, scammonia portionem, terito, & in aquæ mulsæ, aut aquæ uvæ passæ hemina attica diluito. Aliud. Daphnoidis portionem eodem modo: & si biliosa fuerit, hæc infunde. Si vero pituitosa, grana cnidia electa, & succi tithymali portionem infundito. Similiter etiam cneoro, & peplo, utrisque his uti oportet. Immittito autem cum infuso non ampliore quam duarum heminarum.

Suffitus porro sunt hæc confusa. Gallam suffito. Aliud. Ramenta loti ad oleæ folia sicca confusa misceto, & oleo subacta suffito. Aliud. Prunas subjicito, & hordei paleis humidis inspersis suffitum facito. Aliud. Super amphoræ oleariæ operculo stœben incendito. Aliud. Cupressi ramenta suffito. Aliud. Scammoniam, myrrham, thus, unguento affuso, suffito. Aliud. Bitumen, & hordei paleas misceto, ac addita pinguedine phocæ suffito. Aliud. Fraxinum, eupressi ramenta, cyperi radicem unguento rosaceo subacta suffito. Aliud. Calamum, cyperum, bryoniam, muscum arboreum, apii semen, anisum, simul mixta & unguento rosaceo subacta suffito. Aliud. Resinam siccam cineri fervido inspersam suffito. Aliud. Cinnamomum, myrrham, casiam, paribus singula portionibus suffito. Aliud. Crocum ammixta myrrha, & musco, æquali cum croco portione suffito. Aliud. Calamum, cneorum, crocum, folia rosarum rubra suaveolentia trita & siccata ad crocum

ammisceto, & styracem dimidia croci portione addito. Hæc trita mixta & siccata, melle cocto modico subigito. Horum vero omnium suffitus sit oboli atticci pondus. Suffiantur autem super stercore bubulo. Formetur autem ster- cus velut acetabulum olearium, habeat- que fundum tenue, & sit siccum. Ignis autem sit farnamentitius, in quo ster- cus jaceat, & ex illo mulier insidens contexta suffiatur. Aliud. Galbanum, resinam, mannam, unguento rosaceo subacta suffito. Aliud. Panacis & cu- pressi ramenta, unguento ægyptio albo subacta suffito. Aliud. Cinnamomum, hardum, & myrrham unguento rosaceo imbuta suffito. Aliud. Violæ albæ se- men, cedri ramenta, & galbanum, melle subacta suffito. Aliud. Stercoris caprini pilulas, & leporis pilos, pin- guedine phocæ subacta suffito. Aliud. Coaguli phocæ pelliculam contusam ac tritam, & spongiam, & muscum arbo- reum, trita simul mixta, atque phocæ pinguedine excepta suffito. Aliud. Ster- cus caprinum, & pulmonem phocæ, ac cedri ramenta suffito. Aliud. Ster- cus bubulum, cedri ramenta, & bitu- men suffito. Aliud. Spinæ ægyptiæ fructum, & cedri ramenta, & myrti siccæ folia: hæc trita & unguento mol- li subacta suffito. Multa vero aroma- ta in unguentum injicito. Aliud. Vi- nacea tusa trita, & cedri baccas, & resinam pinus, simul mista & passo cocto subacta suffito.

Fomenta. Stercus bubulum contu- sum ac cribratum, aceti dimidia mensu- ra, & decocti ervi dimidia adjecta, leni- ter pro fomento adhibeto. Postquam au- tem fomentum adhiberis, lenticulæ de- coctum bibendum dato ac revomendum. Et farinam sorbendam, ac vinum insuper bibendum. Postridie vero granum cni-

dium devorandum exhibeto. Sequenti die quod urinam ciet, hoc scilicet: ciceris albi partes duas tritas, uvæ pas- sæ tertiam partem, affusa aqua ad dimi- dias coquito, deinde excolatam aquam per noctem sub dio exponito, & po- stridie bibendam dato. Et de cate- ro salviæ ac lini semen, polenta ad ambo hæc ammixta, bis per diem in vini diluti heminis quatuor dato. Aliud. Olei heminas dimidias tres, foliorum sambuci manus plenæ mensuram: hæc cocta in craterem calidum fundito, & per testas calidas immixtas fomentum facito, muliere in sella collocata, ac vestimentis cooperta. Aliud. Foliorum sambuci manus plenæ mensuram, & myrti tantundem in aquam missa co- quito, & ad excolatam aquam, hordei paleas injicito, coquito, & linteo ex- cipito, ac cum hoc fomentum facito, prout maxime calorem ferre poterit. Aliud. Acetum, oleum, aquam, mel, hæc mixta valde fervefacito: deinde accepta vesica capiente congium, aut utriculo ex tenui corio facta, infundi- to, & panniculo laneo obvoluto, fo- veto. Quum autem tepidus factus fue- rit panniculus, alium obvolvito. Aliud. Pini corticem, & rhois folia in aquam coniecta fortiter coquito: & in exco- lata aqua hordei paleas coquito, oleo affuso: ubi vero simul coxeris, linteo excipito ac foveto. Aliud. Loti ra- menta & cupressi, aqua & oleo affusa coquito: Deinde simul cocta linteo excipito, ac foveto. Aliud. Aromata in aquæ chœnicem coniecta coquito: & in excolata aqua furfures triticeos coquito, & foveto. Aliud. Eodem modo gallam contusam, & rhamni corticem in aqua coquito: & cum aqua furfures triticeos subigito, ac oleum ammisceto. Postea semiaffatum panem

panem duos chœnices habentem facito, linteoque excipito, ac foveto. Aliud. Brassicam & porrum decoquito, & cum succo eodem modo fomentum facito. Aliud. Hordei paleas coquito, oleo affuso, & linteo excipito, ac foveto. Aliud. Solanum & oleæ folia coquito, & eodem modo fomentum facito. Atque hæc sane, siquidem humidis uti volueris, pro fomento velut scripta sunt adhibe. Si vero siccis, panes parato & exassatos, & semiasstos, & cum his foveto. Sed & testis calidis linteo involutis foveto, itemque cum ipsis linteis calefactis: & cum lenticulis vasis testaceis fervente aqua infusa. Apponito autem ad pedes. Aliud. Iridis radicem tundito ac coquito, & eodem modo foveto.

30. Si aqua in uteris gignatur, menses pauciores fiunt, & deteriores, & per longius tempus, & prægnans est subinde per duos menses, aut paulo amplius. Quum autem hoc tempus advenit, & fœtum corrumpit, & aqua multa in ipsa gignitur. Huic autem lac bibendum dare oportet, & peplum, mecona dictum, donec fœtus moveri inceperit. Plerumque vero ante hoc corrumpitur, & per abortum extruditur, & uteri sanguine manant. Hæc autem patitur nihilo magis ex labore, quam aliter. Hoc autem cognoscere poteris quod hydrops inest, ex digiti contactu. Comperies enim osculum ipsorum gracile, & obscuratum ac plenum humiditate. Si vero non circa initia, sed dum jam moveretur, fœtus ipsi corrumpatur ac suffocetur, tunc & venter imus intumescit, & ad contactum dolet, velut ulcere præsentem: & febris ipsam ac dentium fremitus corripit. Et dolorem habet acutum & vehementem, circa pudenda, & imum

ventrem; & lumbos, & laterum molitudinem ac coxendices. Quum sic habuerit, calida ipsam lavare oportet. Et qua parte dolor hæserit, tepesfactoria adhibere, experimento facto de eo quod maxime admittat: & pharmacum deorsum purgans bibendum dato. Interposito vero tempore, quantum tibi sufficiens esse videbitur, & collutione facta, & fomento adhibito, cyclaminum apponito, ita ut melle subactam, & linteo exceptam deliges, & ad os uterorum apponas. Cupressi etiam ramenta in aqua madefacta, eodem modo apponito. Verum hæc brevior tempore, & per longius temporis intervallum, quanto magis mordent & exulcerant. Et specillum stanneum paratum immittito, & digitum eodem modo. Potiones quoque bibendas dato: experimentum faciens quas libenter admittat: & cum viro dormiat, maxime opportuno tempore præsentem. Si enim genituram conceperit, & prægnans facta fuerit, ac pepererit, subexpurgantur & quæ prius in ipsa fuerant, cum ipso puerperii purgamento. Atque sic maxime sana fieri poterit.

31. Si indurati fuerint uteri, & os ipsorum asperum fit, & menses occultantur. Quum vero apparuerint, velut arena sunt: & genitura hoc tempore non fit. Si vero etiam digito contigeris, asperum comperies os uterorum. Quum sic habuerit, cyclaminum terere oportet, & falem ac ficum crudam ammiscere, & cum melle efformata apponere: & fomento adhibito, purgatoria infundere. Edat autem mercurialem, & brassicas coctas, & succum sorbeat, & calida lavetur.

Si indurati fuerint uteri, & menses occultantur, & os ipsorum connivet, & non concipit. Quum sic habuerit,

buerit, si digito contigeris, comperies os asperum, & digitum non intromittit: & febris ipsam corripit, ac dentium fremitus. Et dolor habet imum ventrem, & laterum mollitudinem, & lumbos. Patitur autem hæc, si fœtus in ipsa corruptus fuerit putrefactus. Quibusdam vero etiam ex partu contingit. Sæpe etiam aliter. Quum sic habuerit, multa calida ipsam lavare oportet: & fomentum adhibere. Quum autem recens lota aut fota fuerit, immisso specillo os aperito ac dilatato, & per digitum eodem modo, & velut in priore scriptum est apponito. Et potiones similiter bibendas dato: & eodem modo curato velut priorem.

32. Si uteri ad latus allapsi fuerint, tutius detinet, & dolor sub latus, & uterus durus velut pila insidet, & ad contactum dolet velut ab ulcere. Et contabescit, & videtur peripneumonia esse, & convellitur, & gibbosa fit. Et menses omnino non apparent. Quibusdam vero prius conspecti evanescent. Tunc autem comparentes, debiles sunt ac pauci, aut deteriores quam antea: & genitura non fit hoc tempore. Quum sic habuerit, pharmacum deorsum purgans bibendum dato: & eo epoto, multa calida ipsam lavato: & ex tepesfactoriis quod maxime admittit adhibeto: & a quibus sanguis purgatur ea apponito: & lini semen tostum, tustum ac cribratum, & peplum album, & salviæ cum polenta tenui, & caseum caprinum, sordibus & salis muria derasis: hæc misceto, ut casei sint partes duæ, reliquorum vero una: polenta autem sit antiqua non falsa, & jejunæ in vino bibenda dato. Vesperi vero cyceonem crassum melle affuso exhibeto, & ex potibus quencunque libenter admiserit bibendum da-

to. Et frequenter fomentum adhibeto. Calidam vero aspergito, & per ceratum leniter mollito, ac a latere detrudito; & latus fascia lata deligato: & lac bubulum quam primum ad dies quadraginta bibendum præbeto. Cibis autem utatur quam mollissimis. Morbus hic vehemens est & lethalis: & paucæ, etiamsi curentur, ipsum effugiunt.

33. Si os uterorum concludatur, spissum fit velut grossus ficus. Et si digito contigeris, comperies durum ac contractum: & digitum non intromittit: & menses occultantur, & genituram non suscipit hoc tempore: & dolor habet imum ventrem, & lumbos, & laterum mollitudinem. Quandoque etiam sursum procedit, & suffocat. Quum sic habuerit, pharmacum deorsum purgans bibendum præbeto, & multa calida lavato, & quæ os molliunt apponito, & specillum immitto ac aperito, & digitum similiter, & calidam aspergito. Quum autem molle factum fuerit, ea quæ sanguinem purgant apponito, & ex potionibus dato, experimento facto, quam libenter admittat, & brassicam edat, & succum ejus sorbeat.

34. Si uteri obliqui fiant, etiam os ipsorum obliquum fit, & menses ipsi nunc occultantur, nunc prius apparentes evanescent: & non similes sunt, sed deteriores & pauciores quam antea, & genitura non fit hoc tempore, & dolor habet imum ventrem, & lumbos, & coxam, & attrahit ipsam. Quum sic habuerit, pharmacum infra purgans bibendum dare oportet; & calida lavare, & fovere. Ubi vero recens fota aut lota fuerit, digito immisso os uterorum corrigat ac dirigat, & odoratorum suffitum admittat, & ex potionibus dato, juxta experimen-

tum,

tum, quam libenter suscipit. Cibis autem utatur mollibus, & allia edat cocta ac cruda, & cum viro dormiat, & in sanam coxam decumbat: alteri vero fomentum adhibeat. Morbus autem difficulter cedit.

35. Si inflati fuerint uteri, & venter attollitur ac inflatur, & pedes intumescunt, & cavæ faciei partes. Color vero deformis fit, & menses non fiunt, & genitura hoc tempore non fit, & anhelat, anxia mœret: & quum surrexerit, aut progressa fuerit, erectæ cervicis spiratio ipsam tenet: & quicquid ederit aut biberit, ipsam molestat, & gemit, & magis æger tristatur quam priusquam ederet. Sæpe vero etiam suffocatur. Quum sic habuerit, pharmacum deorsum purgans bibendum dato, & calida lavato, ac fomentum adhibeto. Interposito vero tempore quodam, apponito ea a quibus purgetur, ac non mordeatur. Frequentissime vero totum corpus foveto. Tunc autem & sub pudenda odorata suffiantur: sub nares autem graveolentia. Et potiones dato quæ uteros purgant, & ad locum compellunt. Et mercurialem edat, & lac bibat, velut de latere dictum est. Morbus autem non est diuturnus.

36. Si sanguinis grumi in utero coe-rint, os iplorum velut ervo plenum fit: & si attigeris, ita habere deprehendes: & menses non fiunt. Neque genitura retinetur, quamdiu sic habuerit. Quum igitur ita habuerit, cyclamini corticem detrahito, & allium, & salem, & ficum, & mellis parum terito ac permisceto, & glandulam hinc formatam ad uterorum os apponito: & alia uteris convenientia medicamenta subdito, quæ videlicet acria sunt ac corrodunt, & a quibus sanguis purga-

tur: & de potionibus dato eas quæ uteros purgant, & omnia circumradito: & vesicæ pellicula sive cuticula digitis obvoluta, os uterorum deradito.

37. Si obtorti fuerint uteri, & menses non fiunt, & genitura non manet intus, & dolor habet imum ventrem, & lumbos, & laterum mollitudines: & si digito contigeris, os uterorum attingere non poteris, nam fortiter secessit. Quum sic habuerit, pharmacum bibendum dare oportet, a quo sursum ac deorsum purgetur, magis tamen deorsum: & os ipsum ac uteros quam maxime fovere, ac calida lavare bis in die, & de potionibus dato quam libenter susceperit pro experimento: & viro condormiat frequentissime, & brassicam edat.

38. Si uteri commoti in loco non manserint, quo prolapsi fuerint, dolores exhibent, & inconspicui fiunt. Quandoque vero eminent, velut sedes prolapsa. Et quum quidem supina decubuerit, in loco manent. Quum autem surrexerit, aut se inclinaverit, aut alias se commoverit, exeunt. Sæpe vero etiam quietem habent. Hanc quam maxime quiescere oportet, & non moveri: & lectum ad pedes altiore statuui, & iisdem uti, velut in superioribus: & cum acerbis infusis conspergere, & graveolentia suffire, sub nares autem odorata. Et malum punicum in medio per umbilicum perforato, & in ipso picem quæ maxime congruat cum vino tepefacito, & non valde premens quam penitissime apponito. Quum autem quid apposueris, lata fascia exceptum ex lumbis deligato, ut ne dilabatur, sed maneat & faciat quod expetitur: & peplum cum caseo, & polenta, bibendum dato, velut in allapsu ad latus dictum est: & ex po-

tionibus quam maxime admiserit, bibendam præbero. Cibis autem mollissimis utatur, & cum viro quam maxime dormiat.

39. Si hiaverit os uterorum magis quam solet, menses plures fiunt, & deteriores, & humidiores, & per longius tempus: & genitura ipsam non contingit, neque intus manet, sed rursus foras effunditur: & si digito contigeris, os uterorum hians comperies: & impotentia ipsam corripit præ mensibus, & febris ac rigor, & dolor tenet imum ventrem, & lumbos, ac lateris mollitudinem. Patitur autem hæc maxime, si quid in ipsa fufum fuerit, & corruptum computruerit: patiuntur etiam ex partu, & aliæ aliter. Quum sic habuerit, pharmacum bibendum dare oportet, a quo sursum purgatur, & quum dolor habuerit, tepesfactoria apponere, & calida lavare, & interposito tempore, per infusa colluere, velut scriptum est in priore, & de potionibus dare quam libentissime susceperit, & suffire quæ siccant. Edat autem polypos & mercurialem.

40. Si lævigati fuerint uteri, & menses plures fiunt, & deteriores, & humidiores, ac frequentiores, & genitura intus non manet, sed rursus exit: & si digito contigeris, comperies os læve. Et impotentia ipsam corripit præ mensibus, & febris ac rigor, & dolor imum ventrem, & lumbos, ac lateris mollitudinem, maxime si quid in ipsa corruptum computruerit, & ex partu, & alias. Quum sic habuerit, curare oportet ubi dolor habuerit, velut scriptum est in priore.

41. Si uteri ad ventrem nutaverint, dolor acutus & vehemens coxendices, & lumbos, ac laterum mollitudinem habet. Et crus claudicat. Quum sic ha-

buerit, pharmacum infra purgans bibendum dare oportet. postridie vero suffire hoc modo. Hordei chœnices duas, & oleæ folia probe contusa, & gallam contusam ac cribratam, & hyoscyami tertiam chœnicipis partem: hæc mixta, & olei hemina dimidia affusa, efformata, in olla per dies quatuor, ter in die suffito. Noctu vero lac bubulum, & mel, & aquam bibat, & calida lavetur.

42. Si ad caput conversi fuerint uteri, signum hoc est. Venas in naso & sub oculis dolere videtur. Hanc calida multa lavare oportet, etiam in capite, lauro & myrto in aqua incoctis: & caput unguento rosaceo illinatur, & odorata subter suffiantur, & brassicam edat, & succum absorbeat.

43. Si ad crura & pedes conversi fuerint, ex hoc cognosces. Magnis pedum digitis convellitur sub ungues. Et dolor crura ac femora tenet. Quum sic habuerit, multa calida ipsam lavare oportet, & fomentum adhibere quod maxime libenter admiserit, & subter suffire graveolentia, & unguento rosaceo ungere.

44. Si mulier cibum averfans uteros doleat, & febris ipsam ac rigor corripit, pepuli albi quintam dimidiæ chœnicipis partem, & feminis urticæ tantundem, & casei caprini rasi dimidiam chœnicem, simul cum vino vetere molito, deinde cocta sorbenda dato.

45. Si ex partu fluxus corripit, & cibi in ventre non mapeant, uvam passam nigram, & mali punici dulcis grana trita, & coagulum hœdi, vino nigro diluito ac utitor, ita ut caseum caprinum derafum, & potentam tritici torrefactam adjicias, & bene temperata bibenda præbeas.

46. Si ex partu sanguinem vomat, he-

hepatis fistula fauciata est, & dolor ad viscera procedit, & cor convellitur. Hanc multa calida lavare oportet, & tepefactoria, quæ maxime admiserit, adhibere, & asinum lac bibendum ad dies quinque dare. Postea vero vaccæ nigræ lac bibendum præbere, ita ut sine cibo degat, ad dies quadraginta. Ad vesperam vero sesamum tritum bibat. Morbus hic est periculosus.

47. Si mulier diu non concepit, mensibus apparentibus tertia aut quarta die, alumen tritum unguento dilutum, lana exceptum apponito, & per tres dies appositum habeat. Tertia vero die fel bovis radito, & ramentum oleo dilutum ac subactum, linteum exceptum apponito. Et tres dies appositum habeat. Sequenti vero cum viro coeat.

48. Ad uterorum morbum sedandum, lini scissi una cum stipula pugillum tenuiter tussum, in vino albo quamjucundissimo per noctem madefacito, deinde excolatum in ollula tepescacito, & in eo lanam mollissimam tinctam apponito, & vicissim priore detracta aliam subdito.

49. Si uteros purgare voles, primum quidem hordeum oleo imbutum in prunis suffire oportet. Postridie vero carnem ovillam coquere, cum hordei decocto sub dio per noctem exposito. Sit autem decoctum hordei congi mensura, & valde ipsas carnes coquito. Ubi vero coctæ fuerint, leviter tepidas edat, & jusculum sorbeat. Postridie autem thus & pulegium tritum, melle subactum & lana exceptum ad triduum subdito.

50. Si uteri ad sedem conversi fuerint, & secessus secedere prohibuerint, dolores habent & lumbos, & imum ventrem, & ilia. Quum sic habuerit, calida ipsam lavare oportet, & lumbos

fovere, & graveolentia suffire, & apponere quæ purgant & impellunt ipsos uteros, & bibenda dare ea quæ maxime admittit.

51. Si ulceratum fuerit os uterorum aut inflammatum, myrrham, & adipem anserinum, & ceram albam, & thus, in leporis pilis qui sub ventre sunt misceto ac terito, & in lana mollissima apponito.

52. Si secundæ decedere non possint, statim quidem a cibo abstinere oportet. Viticis autem folia trita in vino & melle, oleo affuso tepescacito, & hemina mensuram bibendam dato.

53. Si inflammati fuerint uteri, sambuci folia tenerima in tritici recentis crassiore farina coquito, & leviter tepida sorbenda dato.

54. Si uteri transmoti fuerint, hederam siccissimam tritam, & linteolo tenui illigatam subdito, & pingue aliud nihil adhibeto. Bibendum vero dato triticum recens, & peplum tostum, & salviam, & cyperum, & anisum. Hæc trita vino diluta cum furfuribus hordei bis in die dato, pro vice dimidiam hemina.

55. Si menses constituto tempore non fiant, brassicæ folia, & rutam terito, postea paleas hordei chœnicis mensura madefacito donec flaccescant, & per noctem sub dio exponito. Mane vero in hemina inde excolata brassicam ac rutam diluito, & affuso oleo conquassato, & bibenda dato, postea polypum vino albo suffocatum edendum dato, & vinum ebibendum. Si vero volueris, pisces odoratissimos coctos edendos dato, & jusculum sorbendum.

56. Si ex fervido & superficiali ulcere pudenda fuerint exulcerata, myrti baccis in vino coctis pudenda colluat. Et postea mali punici dulcis putamina

in vino coquito, & myrrham ac resinam simul mixta vino diluito, & intinctum in his linteum subdito.

57. Si urinæ stillicidium corripiat, cucumeris sive cucurbitæ os & fundum refecato, & subjecta pruna cucumim circumponito, & insperfa in ignem myrrha, mulierem super cucumim locato, ita ut summam cucumeris partem quam penitissime in pudendum indat, quo vapor plurimus in pudenda transmittatur. Et ex potionibus urinam cientibus jejunæ aliquas exhibeto.

58. Si ad eor progressi uteri suffocent, & non decedant, porri semen tritum, & pulegium, in aquæ cyathis tribus, & aceri albi cyatho uno, & mellis tertia cyathi parte diluito, tepefacito, & jejunæ sorbenda dato.

59. Si ex partu aut abortu rigor corripuit, juniperi fructum & salviæ simul trita, in aceri albi cyatho diluito, & vini albi diluti poculum affundito, versato ac stare finito. Mane vero excolato, & tepefactum bibendum dato.

60. Si uteri inflati fuerint, & si ventus in utero fiat & dolor, salviæ & cyperum tusa madefacito per noctem, & mane excolato, & purum cremorem in ollam fundito, tritici farina crassiore adjecta, & aceri albi cyatho affuso, & succi silphii magnitudine fabæ addita, & cocta crudius sorbenda dato.

61. Si in pudendis graveolentia fuerit, & columella nascatur, & dolor habeat, dolorem quidem sedabit apii semen, jejunæ in vino datum. Graveolentiam vero, anisum eodem modo datum. Columellam vero refecare oportet.

Si ulcera fiant in pudendis, & pruritus corripiat, oleæ & hederæ &

rubi & mali punicæ dulcis folia trita in vino veteri dilue, & postea carnem recentem foliis integre & appone. Et habeat subditam per noctem. Mane vero eximat, et myrrum in vino decoquat, et cum vino pudenda colluat.

62. Si genituram non suscipiat, menibus secundum naturam prodeuntibus, membrana ante uteri os excrevit. Contingit etiam ex aliis causis. Cognosces autem hoc, si digitum admoveris, membrana prætextum continges. Ad hæc medicamentum subdititium facere oportet. Resinam itaque et æris florem melle diluito, et linteum ex his tinctum penitissime indito, filo ad extremam partem dependente illigato. Quum itaque hoc exiluerit, myrrum in vino coquito, & cum vino tepido eluatur.

63. Si anhelationes corripuerint mulierem, sulphuris magnitudinem fabæ, & nasturtii tantundem, & rutam, & cuminum æthiopicum, hæc trita & vino diluta, jejunæ bibenda præbeto. Oportet autem & a cibis abstinere, & non frequenter edere.

64. Si pariens inflata fuerit, hepar ovillum aut caprinum calido cinere obrutum, edendum dato meracius ad dies quatuor, & vinum bibat vetus.

Si lumbos doleat, anisum & cuminum æthiopicum bibat, & calida lavetur, & apothermon (potus id genus est) bibat.

65. Si menses non fiant, testam crassam exurito ac terito, & origanum in pinguedine anseris coctum terito, & ad testam in linteum ammisceto, ac tepida apponito.

66. Si uteri conclusi fuerint, & menses non apparuerint, colocynthidem sylvestrem, & silphii semen, cuminum æthiopicum, nitrum, salem thebaicum, adipem renalem, farinam, myrrham,

& re-

& resinam: omnia hæc fervefacito, simulque mixta ac trita in glandulam efformato, & apponito.

67. Si uteri ad viscera conversi strangularint, vinum cedrinum, & cuminum æthiopicum bibat, & calida lavetur, & apothermon bibat.

68. Si menses non fiant, adipem anseris, & netopon, & resinam, mulier lana excepta subdat.

Si vero magis quam convenit prodeant, fusinum, & rajæ linguam, in lana apponat.

69. Si transmoti uteri aliquo allapfi fuerint, hordeum decorticatam tritum una cum paleis fume, & cum cornu cervino vino subige, & hinc uteros suffito.

70. Si secundæ decedere non possint, fœniculum vino & oleo ac melle fervefactum bibendum dato.

71. Si menses non appareant, & velis ipsos detrahare, crassiorẽ tritici farinam & hordeum coquito, & oleo affuso edenda dato.

72. Si inflammati fuerint uteri, coryledonis folia, & porrum, in crassiore tritici farina coquito, & affuso oleo edenda dato.

73. Si moti uteri aliquo allapfi fuerint, & dolorem exhibuerint, oleæ scabiem, & lauri, ac cupressi ramenta, in aqua coquito, & linteo excepta apponito.

74. Si uterus doleat, & ad vesicam fuerit dolor, porri semen in aquam tritum jejunæ bibendum præbe, & resectoria adhibe.

75. Si uteri prominuerint, lotos ipsos cum aqua tepida, & vino ac oleo illitos, rursus intrudito, & ex lumbis deligato, & graveolentia suffito: & si urinam emittere non poterit, calida lavato & fovero, & cupressi ra-

menta suffito. Et potiones urinam cientes bibendas dato.

76. Si fluxus fiat, acerba suffito, & stercus asini derafum, lanæ illigatum subdito. Sit autem stercus siccum.

77. Si in pudendis ulcera fiant, adipem bubulum illinito, & apponito, & cum vino, in quo myrtus cocta est, colluito.

78. Si ex partu os uterorum fuerit exulceratum, florem rosarum tritum & vino imbutum, in pilis leporinis apponito, & acerbis colluito.

79. Si uterus doleat, allii caput integrum, & nitrum tostum, & cuminum terito, & melle subacta subdito, & calida lavetur, & subcalidam bibat.

80. Si ex fervido ac superficiali ulcere pudenda fuerint ulcerata, adipem bubulum, & butyrum, & anseris adipem, ac fusinum unguentum miscero, & ex his pudenda illinito, & aqua tepida colluito.

81. Si uteri ascendentes suffocarint, funiculum lucernarium accensum extinguito, & naribus admoveto, quo fumum attrahat, postea myrrham unguento dilutam, & lana exceptam apponito. Et resinam oleo dilutam bibendam dato.

82. Si secunda non secedat, conyzam tritam lana exceptam apponito, & igden in vino tritam bibendam dato.

83. Si caput doleat, & imum ventrem, & lumbos, bilis in uteris est. Huic itaque pharmacum dare oportet, quod sursum ac deorsum purgare potest, & calida lavare, & apponere quæ bilem purgant. Et anisum ac nigellam vino diluito, & bibenda dato.

84. Si fluxus oborietur, caneros fluviatiles in vino suffocato, & vinum bibendum dato, & quæ siccant suffito, & apponito.

85. Si

85. Si fluxus oboriatur, muli ster-
cus combustum, tustumque ac cribra-
tum, vino dilutum bibat. Reliquis au-
tem eodem modo utatur.

Si fluxus oboriatur, & jam diu-
turnus fuerit, spongiam combustam ac
tritam, vino odorato dilutam, biben-
dam dato, & per suffitus resicca, &
quæ restringunt appone.

86. Si uteros purgare velis, nitrum,
cuminum, allium, & ficus terito, &
melle subacta apponito, & calida lave-
tur, & apothermon bibat.

87. Si uteros doleat, cyclamini ra-
dicem in vino jejunæ bibendam dato:
& calida lavetur, & apothermon bibat.

88. Si lac extinctum fuerit, reliqua
quidem eodem modo curato, fœniculi
vero semen bibendum dato, & radices
fœniculi decorticatas, ac butyrum simul
coquito. Quum autem cocta fuerint,
frigefacito ac bibenda dato. Commodum
est etiam hippomarathrum & hippose-
linum simul coctum.

Si lac extinctum fuerit, porrum
tritum aqua dilutum bibendum præbe:
& calida lavetur, & porrum ac brassi-
cam edat, simul coctis cythi foliis, &
succum sorbeat.

Si lac extinctum fuerit, salviam,
cedri aut juniperi baccis adjectis co-
quat, & ad diffusum succum, vinum
affundat ac bibat, & ad cætera farina
inspersa additoque bulbo, & modico
oleo affuso, edat. Et acria, & acida,
& salsa, ac cruda olera omnia vitet.
Nasturtium vero in vino potum com-
modum est (nam lac purgat) & calida
lavetur, & apothermon bibat.

89. Si velis mulierem prægnantem
fieri, ipsam & uteros purgato, postea
farinam jejunæ edendam dato, & vinum
meracum insuper bibendum: & nitrum
rubrum, cuminum, ac resinam, melle

subacta in linteo subdito, & ubi aqua
defluxerit, nigros pessos mollitorios ap-
ponat, & cum viro dormiat.

Si prægnantem facere voles mu-
lierem, ipsam & uteros purgato. Dein-
de lintheum tenuissimum resiccatum, ac
melle imbutum in glandes efformato,
& in fici succo tinctas apponito, donec
fuerint aperti. Postea vero magis in-
trudito. Ubi autem defluxerit aqua,
vino & oleo colluta cum viro dor-
miat. Bibat autem & pulegium in
vino cedrino, quum viro condormire
volet.

90. Medicamentum fœtum ex ute-
ris pellens. Cucumeris sylvestris succum
portionis mensura, in mazam consper-
sum apponito, ubi ad duos dies antea
jejunavit. Aliud. Staphidis sylvestris
pugillos duos, in aqua mulsa dilutos,
bibendos dato.

91. Experimentum fœcunditatis. Ca-
put allii integrum derafum uteris ap-
ponito. Postridie vero digitum immit-
tat, ac contingens consideret: & siqui-
dem oluerit inde os, bene habet: sin
minus, rursus apponat. Aliud expe-
rimentum. Netopum modicum in lana
involutum apponat, & consideret an
per os oleat.

92. Alia subditiua medicamenta.
Scorpii marini fel, in lana involutum,
& in umbra siccatum apponito. Pule-
gium sicum tritum, melle imbutum
in lana apponito. Cucumeris sylvestris
semen, & testam combustam, vino
subactam, cum pilis leporinis, in lana
subdito. Alumen ægyptium, lana in-
volutum apponito. Cantharidas vino
subactas, in lana subdito. Herbam
artemisiā vino subactam apponito.
Nigellam in vino tritam, in lana sub-
dito.

93. Aliud, ad recens enixam. Un-
guen-

guentum rosaceum & ceram, in lana apponito. Bulbion ex tritico, tritum & vino subactum in lana subdito. Vini albi veteris fecem combustam, & vino albo extinctam ac tritam, in lana apponito. Galbanum, netopum, & misy, cum unguento rosaceo, in linteo apponito. Elaterii portiones duas, & favum cum vino, in linteo apponito. Butyrum & alumen melle subactum, in linteo subdito. Scammoniae succum, & adipem, cum maza misceto, & vino imbuta, in linteo apponito. Si concipere nolit, misyos fabæ magnitudinem aqua dilutam bibendam dato, & per annum non concipiet.

94. Si periculum facere velis in muliere, an prægnans sit, aut non, rubro lapide sive terra erythrea oculos sublinito. Et siquidem ingrediatur pharmacum, prægnans est: sin minus, non.

95. Si prægnanti pudenda fervido & superficiali ulcere fuerint exulcerata, amygdala trita, & medullam bubulam in aqua coquito, & modica farina adjecta, pudenda illinito, & baccarum myrti decocto colluito.

96. Si virgo ex lapide laborarit, semen radice æthiopica in vino veteri ad dies decem dato. Deinde in aqua ad dies viginti, & bis in die, multa calida lavato.

97. Cataplasmata. Allium, portulacam, apium, loti, & cedri ramenta, trita simul mixta aqua multa diluito, & cataplasma hinc factum imponito. Rubi folia, myrti folia, simul trita aqua multa diluito, & polenta ammixta subacta imponito. Sambuci folia, myrti folia, terebinthi folia tenerrima, eodem modo apponito. Loti ramenta, mori folia, simul trita mixta, aqua diluta, cum uva passa imponito.

98. Suffitus. Oviculæ aut capræ cor-

nu tusum, & hordeum tostum ac fressum, oleo subigito, ac suffito. Cervi cornu, & olivas nondum habentes oleum, simul trita mixta suffito. Rheum rubrum, & polentam tostam, oleo subigito, ac suffito. Polentam & stercus bubulum, & paleas, oleo subigito ac suffito. Loti ramenta, & rhois folia, & cupressi siccae ramenta, vino nigro austero subacta suffito. Galbanum, mannam, & resinam, unguento subacta suffito. Capræ cornu, & gallam, & adipem suillum, ac cedriam suffito. Terram ex asinorum pedibus deradito, & stercus asininum, cum vino nigro subigito, ac suffito.

99. Collutiones. Folia myrti, & lauri, & hederæ in aqua coquito, & cum hac tepida colluito. Rhois, & mali punica, ac rubri folia, in aqua multa coquito, & cum ea excolata colluito. Sambuci & lentisci folia in aqua coquito, & excolatam leviter tepidam infundito. Fœniculi & brassicæ radices tulas in aqua coquito, oleo affuso, & postea cum excolata colluito. Oenanthen, & cyperum, & uvas passas, in aqua multa coquito, ac colluito.

100. Malagmata. Malvam & scœnogræcum in aqua fervefacito, & cum excolata aqua leviter tepida colluito. Cupressi ramenta & amaracum, in passio aqua temperato coquito, ac colluito. Serpyllum & violæ albæ radicem, in aqua multa coquito, ac colluito. Hypericum, & lentiscum, & baccas cedri in aqua coquito, & cum leviter tepida colluito. Favum, & butyrum, & resinam, & adipem anserinum, in aqua coquito, & colluito.

101. Fomenta. Lolium tostum ac molitum, in posca meraciore coquito. Postquam autem coxeris, linteo illigato, & foveto. Lentem tostam, decor-

ticatam, & in farinam crassiore alicujus similem redactam, in aqua coquito, & linteo illigato, ac foveo. Ervum eodem modo parato, ac foveo. Commoda est & salvia eodem modo parata. Salviam & hypericum in aqua coquito, & hordei paleis in decocto coctis, & linteo exceptis, foveo. Loti & cupressi ramenta in uvæ passæ cremore coquito, linteoque ipsa illigato ac foveo. Oleæ, & myrti, & hederæ, ac lauri folia, in aqua coquito, & in decocto, hordei paleas coquito: deinde linteo illigato, ac foveo. Cupressi ramenta et cedri, et hordei furfures, simul misceto, et in uvæ passæ cremore subigito, ac panem formato, et cum hoc affato, calido in lintheum illigato, foveo. Violæ albæ semen, aut radices, in aqua coquito, et cum aqua furfures tritici subigito, et panem formato, cum quo calido in lintheum involuto, foveo. Serpyllum in aqua coquito, et furfure triticeo in aquam coniecto, eodem modo foveo. Spongas calefacito, et adhibeto, et cum mollibus lanis, et panniculis laneis, et vasis testaceis aqua infusa, et utriculis eodem modo, et decoctionibus in utres infusis, foveo.

102. Purgatorium. Si mulierem parere non potentem, facere velis ut prægnans fiat, considerare oportet in mensibus, an biliosa aut pituitosa sit. (Cognosces autem hoc, arena tenui sicca ad solem conspersa, et quum menses prodierint, sanguine super arenam in sole effuso, ita ut ipsum sicari sinas. Si enim biliosa fuerit, sanguis super arenam siccatus, pallidus fit: Si vero pituitosa, velut mucus existit) Horum igitur utrum tandem fuerit, ventrem purgato, sive sursum, sive deorsum purgatione opus habere visa

tibi fuerit: postea paucis diebus interpositis, uteros purgato.

103. Uterorum fomenta. Si duri fuerint uteri, et non concipiat, vinum quam jucundissimum cum pari aqua temperatum, trium semicongiorum atticorum mensura, et fœniculi radices, et seminis fœniculi quartam partem, et unguenti rosacei semiheminam. Hæc in vas novum fundito, et vinum affundito. Vasis autem operculum perforato, et imposita arundine foveo. Arundinem vero cum operculo tollito. Si enim sine operculo abstuleris, exuretur. Postquam autem fota fuerit, scillam apponito, velut infra scriptum est. Apponito autem donec dixerit molle & amplum esse uterorum osculum. Et siquidem exulcerata fuerit, & postulæ in purgatione fuerint, si summa labia exulcerata fuerint, anisum, & adipem anserinum, in rosaceo oleo terito, & in lana involvito, & accepta carne bubula, magno pedis digito crassiore, sex digitorum longitudine, ipsam pharmaco illinito, & lana exceptam involvito, & ad extremam carnis partem quæ foras spectat filum alligato, & reliquam in uteros indito, ubi est ulcus.

104. Mensium purgatoria. Si non procedat menstrua purgatio, cucumeris sylvestris internam partem pondere trium obolorum, & artemisiam herbam, & thuris obolum terito, & ammixto melle in lana involvito, & ad os uteri apponito, quinquies in die hoc faciens. Aliud. Vitem viridem terito, & melle ammixto lana excipito, & eodem modo apponito. Aliud. Cupressi fructum, & cucumeris sylvestris internam partem, & thus, terito, & melle ammixto lana excipito, & eodem modo subdito. Aliud. Cupressi fructum

fructum & thus terito, & melle amixto lana excipito, ac subdito. Aliud. Abrotoni obolos tres, cum melle lana excipe ac subde. Aliud. Elaterii obolum, & myrrhæ obolum terito, & cum melle lanæ involvito, ac subdito.

105. Purgatorium, si mulier non concipiat. Tauri urinam collige trium heminarum mensura. Deinde artemisiam herbam, aut parthenium, aut adiantum, & laurum viridem, & cedri ramenta simul contunde. Deinde in effossa scrobe carbonēs accende, & imposita olla urinam tauri infunde, & contusa in mortario adice: postea, fellam circumpone, & artemisiam herbam, aut hyssopum, aut origanum impone, & muliere super hæc collocata, donec sudet fove. Ubi vero sudarit, lava cum calida, et in lavacrum artemisiam et laurum immitte. Deinde subdititium medicamentum adhibe. Aut artemisiam, aut bulbium in vino albo tritum lanæ involutum subdat. Hæc ad tres dies faciat, et deinde cum viro dormiat. Subdititium pharmacum ad conceptum faciens. Ex nitro et thure, cum melle glandem formato, et apponito. Aliud, purgatorium molliens. Caricam coquito donec granula abjiciat, et hanc expressam levissime tritam in lana cum rosaceo unguento apponat. Aliud acrius. Brasicæ, rutæ, pares portiones tere, ac utere eodem modo. Aliud molle et purgatorium. Medullam anseris, aut bovis, aut cervi, magnitudine fabæ, affuso unguento rosaceo et lacte muliebri terito, velut molle pharmacum teri solet. Deinde ex hoc os uteri illinito. Aliud tepidum purgatorium. Anseris medullam magnitudine nucis, resinæ lentissimæ aut terebinthinæ magnitudinem nucis: Hæc in unguento

rosaceo ad lentum ignem liquefacito, et velut ceratum facito, et deinde ex hoc tepide os uteri illinito, et peccitum madefacito. Aliud, detrahens purgationem et sistens. Pæoniæ grana nigra aut rubra, tria aut quatuor in vino trita bibenda dato. Si vero magis detrahere voles, grana nigra eodem modo trita bibendo præbeto. Aliud purgans ac detrahens. Lauri baccas ad summum viginti, et seselis dimidium acetabulum, cum vino trita bibat. Aliud. Tauri fel trium dimidiorum obolorum atticorum pondere, in vino jejunæ bibendum dato. Et efformata quoque ex ipso catapotia devoranda dato. Aliud. Farinam recentem, myrrhæ obolos tres, croci tantundem, castorii obolum: hæc cum unguento rosaceo trita apponat. Aliud purgatorium. Semen urticæ, & malvæ succum, cum adipe anserino tritum subdat. Aliud. Si non purgata fuerit ex partu, floris farinæ quantum tribus digitis comprehendi potest coquito, & melle affuso, ventri velut cataplasma imponito, & bibendum dato. Aliud, quod uteros aperit & purgat. Cantharidas quinque aceto albo affuso terito, & non valde liquidum pharmacum facito, sed ut digitis affingi possit: & de ficu alba pingui, sine granulis & pelle, duplam cantharidum partem amisceto, & efformatam glandulam tenui lana involutam subdito. Aliud. Si ex partu non fuerit purgata, trifolium in vino albo bibendum dato, hoc etiam menses educit, & foetus expellit. Aliud, purgans uteros. Quum puero immortuo sanguis intus manserit, colocynthidem sylvestrem in melle tritam delingat, aut subdat.

106. Aliud, sanguinem purgans. Sanguinem ex uteris expelles, si violæ albae

albæ semen tritum, vino dilutum bibendum dederis. Aliud, quod similiter sanguinem ex uteris expellit. Rhois feminis quum rubrum fuerit, grana viridia triginta terito, & rosas caninas rubras, rubicundo ex ipsis delecto, in vino bibenda dato, quum sanguis eruperit. Aliud purgatorium. Si menses non apparuerint, styracem & origanum terito, commisceto, & adipe anserino affuso apponito. Aliud, quod subditum uteros purgat ac evacuat. Absinthii radicem tritam cum melle, cum oleo apponito.

107. Subdititia uteros purgantia, aperientia, & aquam ducentia. Scyllæ frustum longitudine sex digitorum, & digiti parvi crassitudine accipito, & de hoc duos digitos circumderadito ac lævigato, & reliquum lana fordida involvito: eam vero partem quæ cir-

cumrasa est, ad os uterorum subditam, per diem ac noctem appositam finito. Postquam autem lavit & abstulit, aqua odorata colluatur. Aliud purgatorium molle, quod aquam & pituitam ducit, & pallidos ac subcrueos menses detrahit, si non diuturni fuerint, & os emollit. Unguentum narcissinum, cuminaum, quod edimus, myrrham, thus, absinthium, cupressum, salem, roseum oleum sumito. Et de aliis quidem singulis congium accipito, narcissini vero partem quartam: & omnia in glandem efformata, ac crudi lini linteo excepta subdito. Aut lin-teum tenue pennæ circumdato ac deligato, & in oleo albo ægyptio tinctum apponito, & tota die appositum finito. Deinde ubi lavit & abstulit, aqua odorata colluatur.

H I P P O C R A T I S

D E

M O R B I S M U L I E R U M .

Liber primus.

DE muliebribus morbis sic sentio. Mulierem quæ non peperit, gravius & citius a mensibus ægotare, quam eam quæ peperit. Quum enim peperit, venulæ fluidiores sunt ad menses. Fluidas autem ipsas facit purgatio illa quæ fit a partu. Et ubi hæc erumpit, vicinæ maxime ventri ac mammis corporis partes discinduntur: discinditur item reliquum corpus. (A quo vero hoc fiat, dictum est a

me in natura pueri in partu.) Discisso autem corpore necesse est venas magis aperiri, & ampliores ac fluidiores ad menses fieri: itemque uteros magis aperiri, nimirum puero per ipsos egresso, qui & vim, & dolorem induxit. Et quum hæc sic se habeant, mulier purgationem a partu experta, minus laboriose mensibus decurrentibus purgatur. Si vero etiam affectio aliqua mulieri quæ jam peperit accidat, ut menses venientes probe purgari non possint.

possint, facilius dolorem feret, quam si non peperisset. Assueti enim sunt uteri, & corpus idoneum ut impleatur, utpote in ventre habenti, & simul multa amplitudo in corpore est. Major autem fit etiam amplitudo ubi peperit, nimirum corpore discisso: & corpus in amplitudine existens, minus dolore affligitur, si non venæ superimpleantur, & nimium doleant. At vero ei quæ non peperit, quum corpus non assuetum sit (si impleta fuerit, & fortius ac solidius & densius sit, si purgationem a partu experiatur, & quum uteri ægrius aperiantur) menses laboriose prodeunt, & affectiones plures accidunt: ut propterea menses obturentur, si prius non peperit. Habet autem res se hoc modo, velut etiam prius a me dictum est.

2. Dico mulierem rariore carne præditam & teneriorem esse quam virum: & hæc res sic se habet. A ventre trahit humiditatem, & citius, & magis, corpus mulieris quam viri. Etenim si quis super aquam, & per regionem aquosam, duobus diebus ac duabus noctibus, molles lanas ponat, & vestem puram & contextam æquali ad lanas pondere sublatis utrisque apponderatione facta, multo graviores lanas comperiet quam vestem. Fit autem hoc ex eo, quod semper aqua sursum decedit in vasa ampliora oscula habentia. Et lanæ quidem, tanquam raræ & molles, ex decedente amplius suscipiunt. Vestis autem, ut quæ plena est, & ex contextu obturata, explebitur, non multum ex decedente aqua suscipiens. Sic sane etiam mulier, velut quæ rarior est, ampliorem a ventre humiditatem corpori attrahit, & citius quam vir: & tanquam teneriori carne præditæ mulieri, ubi

corpus sanguine repletum fuerit, si non ab ipso secesserit, carnibus impletis ac calefactis, dolor oboritur. Habet enim mulier sanguinem calidiorem, & propterea calidior est quam vir. Si vero amplior accedens sanguis secesserit, dolor non fit a sanguine, neque calor. Vir autem ut qui solidiore carne præditus est quam mulier, neque in superna ventris parte adeo sanguine superimpletur, ut nisi aliquid sanguinis singulis mensibus secedat, dolorem fieri necesse sit: & sanguinis quantum satis est ad nutrimentum trahit: & quum corpus ipsi non sit tenerum, non dolore affligitur, neque superincalescit a plenitudine, velut mulieri. Multum autem confert ad hoc viro, quod magis laborat quam mulier. Nam labor aliquid humoris abducit.

3. Postquam igitur mulieri quæ non peperit, occultati fuerint menses, & viam foras reperire non poterint, morbus fit. Hoc autem contingit, si uterorum os conclusum fuerit, aut distortum, aut aliqua pudendi pars contracta. Si enim horum quid fuerit, menses exitum invenire non poterint, priusquam uteri ad sanam naturam redierint. Fit autem hic morbus his maxime, quæ angustos uteros habent, aut cervicem ultra pudendum sitam. Si enim horum alterum fuerit, & mulier viro non misceatur, & venter magis quam oportet evacuetur, ab hac affectione uteri obtorquentur. Neque enim humidi in seipsis sunt, utpote muliere non coeunte: & amplitudo ipsis spatiosa est, utpote quum venter magis vacuus existat. Quare obtorquentur, dum siccior & levior est venter quam convenit. Et aliquando dum ipsi obtorquentur, etiam os ipsum distorqueri contingit, nimirum cervice
ultra

ultra pudendum sita. Si enim humidi fuerint uteri a coitu, & venter non evacuetur, non facile distorquentur.

4. Hæc igitur causa est ut ipsi sint conclusi, nimirum a venere abstinente muliere. In tertiis porro mensibus optime afficietur, si quæ prius insunt progressa fuerint educta. Sin minus, mulier hæc patietur. Suffocatio alias atque alias in ipsam irruet, & febris alias atque alias corripiet, ac horror, & lumborum dolor. Hæc patietur in tertiis mensibus, si ipsi non prodierint. In quartis vero si non egressi prioribus exitum fecerint, etiam tunc tertii mensis afflictionibus omnibus magis affligetur, & maxime tempore mensium. Deinde minus. Sæpe vero etiam a dolore libera sibi esse videbitur. Erunt autem in quartis etiam hæc signa. Urinam multam & crassam ejiciet, alias atque alias. Et venter ipsius durus erit, & major quam prius, & dentibus fremet, & cibum averfabitur, & vigilabit. Hæc patietur in quartis mensibus. Si vero curetur, etiam in his sana evadit. Et in quintis si non multi menses descenderint, dolor adhuc fortior accidit. In sextis vero jam incurabilis est, & juxta priora quidem signa magis dolebit. Deinde ad ea etiam hæc aderunt. Anxia erit, & alias atque alias seipsam jactabit, & animo deficiet, & pituitam vomet, & sitis fortis ipsam corripiet: nimirum dum exurit venter ab uteris sanguine plenis: & ad contactum dolebit, maxime pectinem. Et alias atque alias acute febriet, & uteri alias atque alias murmurabunt, dum videlicet sanguis in ipsis commoveatur ac discurrit, & venter consueto modo non secedet. Neque vesica urinam excolabit.

5. Maxime quum uteri ad stoma-

chum qui nervosus est, mulieri allapsi fuerint, & ad ventrem irruerint, dolet spinam & totum dorsum, & lingua ipsius refrenatur, & hanc non claram habet, & animi deliquium adest. Aliquibus etiam vocis privatio: & stomachus mordetur: & flava bilis exit: spiritus offendens, & anxia est, & jactat seipsam, & ardet. Postquam autem transmutati fuerint, & vesica tenuem sanguinem ab uteris trahet, tunc urina mingitur rubra. Et dolet quidem reliquum corpus, maxime vero collum, & spinam, & lumbos, ac inguina. Et ipsi ad hoc progressæ, & venter attollitur, & crura supra modum intumescunt, & tibiæ ac pedes, & mors succedit. Et circa hanc quidem sic finiunt menstruæ purgationes ad sex menses occultatæ. Fiunt item hæc.

6. Quibusdam mulieribus menses bimestres in uteris existentes multi ad pulmonem procedunt: & ubi recepti fuerint, omnia patiuntur quæ in Tabæ dicta sunt: & non est possibile ipsam superesse. Fiunt & hæc. Quibusdam suppurati fiunt menses, ubi per duos aut tres menses moram traxerint. Hoc autem maxime fit, si a febre fuerint combusti. Signa vero sunt si suppurati fuerint: dolores enim incidunt in pectinem, & pulsationes fortes, & contactum non sustinet: & si melius habitura est, menses ipsi erumpunt in pudendum, & procedit pus ac sanguis, & procedit graveolens, ad septem, aut octo, aut novem dies. In priore vero tempore dolet velut dictum est antea. Postquam autem depurgata fuerit, optimum quidem est si non fiant ulcera. Si vero relinquantur ulcera, ampliore curatione opus habebit, quo ulcera non putrescant, & graveolentia fiant.

7. Sterilis autem evadet, etiamsi melius

lius habebit, ubi magna ulcera fuerint quæ in uteris facta sunt. Si vero non continget, ut menses ipsi in pudendum procedant suppurati facti, ad partes supra inguen, juxta lateris mollitudinem erumpent, citra tuberculum, utpote pure rupto, & illa parte purulenta graveolentia procedent: & si hoc fiat, mulier non superstes manet. Si vero etiam superstes maneat, semper sterilis erit. Hac enim parte de cætero via fit mensibus ut foras prodeant. Nam os uterorum ad hunc locum allapsum est.

8. Fit & hoc. Quibusdam ubi bimestres aut trimestres, aut diuturniores fuerint menses, & ad lateris mollitudinem allapsi fuerint, quum non suppurati sint menses, velut tuberculum fit supra inguen, sine capite, magnum, rubrum: & vulgus medicorum ignarum quid hoc esset, jam sæpe secuerunt, & sic in periculum induxerunt. Cæterum id quod velut tuberculum fit, tali modo fit. Fruitur sanguine caro ipsa, utpote osculo uterorum lateris mollitudini adjacente: & impletur caro ab ipso, & insurgit ac eminet, velut sanguine repleta.

9. Et aliquando si transmotum fuerit os uterorum, & ad pudendum conversum & menses procefferint per pudendum, id quod circa lateris mollitudinem eminuit, sedatur. In uteros enim distribuitur, hi vero foras laxantur. Si vero non conversum fuerit os uterorum ad pudendum, circa lateris mollitudinem suppuratur, & hac parte transitus fit mensibus: & eadem pericula sunt, quæ prius sunt relata. Sed & ad vomitum convertitur, & quibusdam in sedem, velut in virginum morbis a me dictum est, & signa, & dolores eosdem ostendit, quos isthic retulimus. At hanc viam minus faciunt

menses mulieribus quam virginibus.

10. Quum menses fuerint occultati, dolor habebit imum ventrem, & onus quoddam incumbere videtur, & lumbos, & laterum mollitudinem mirum in modum dolet. Si vero omnino non procedunt, præ morbo aut crassi & viscosi, aut glutinosi fiunt. Primum igitur ventrem purgare oportet fursum ac deorsum. Deinde uteros subditio medicamento, a quo sanguis purgatur. Atque ita quiescere, & potandum dare pharmacum, a quo sanguis prodeat. Bibat etiam crethmum in vino rædaceo. Si vero fluxus ipsi non fiat, continget ut prægnans esse videatur, & dum cum viro coit doleat, ut putet quid incumbere, & gravitas fit in ventre, & venter prominet, & desideriiis similibus afficitur, velut in ventre habeat: stomachi dolore afficitur, maxime ubi quinquaginta dies præterierint. Et dolor alias atque alias habet ventrem, & partem circa umbilicum, & collum, & inguina, & lumbos. Et postquam menses duo aut tres præterierint, quandoque menses acervatim ipsi in pudendum erumpunt: & quæ prodeunt velut carnem esse putat, quemadmodum ex fœtus corruptione & nigra.

11. Quibusdam etiam ulcera fiunt in uteris, & opus habent diligenti animadversione. Multis vero contingit ut putent se sex mensibus in utero habere, aut etiam paulo breviori tempore: & venter prominet, & alia sibi fieri putat, velut in ventre habenti. Postea sunt & quibus suppurati eruperunt supra inguen, simul cum quinto aut sexto mense, & viam ea parte patefecerunt. Quibusdam autem ulcera fiunt in uteris etiam infra sub inguine: & periclitatur mulier de vita. Si vero etiam superstes maneat, sterilis

A a

erit.

erit. Quibusdam etiam in pudendum erumpunt, & prodeunt ipsi putrefacti ac purulenti. Et ab his ulcera fiunt in uteris, et periclitatur. Et oportet, ut ne antiqua fiant ulcera, cum attentione mederi. Sterilis autem et hæc fit, etiam si fuerit curata.

12. Si vero non eruperint menses sex mensibus intus conclusi, omnia patietur velut ea quæ non peperit, in qua menses viam invenire non possunt. Et siquidem curata fuerit, sana erit. Sin minus, etiam ad octo menses durans moritur. Multis vero contingit, ut menses pituitosi ad multum tempus prodeuntes, etiam pauciores sanis sint: sana autem talis fit, si convenienti cura fuerit sanata.

13. Si vero menses mulieri prodeant quidem, verum pauciores quam convenit, utpote osculo uterorum paululum a pudendo emoto, aut nuper conclusa ad hoc, ut prodeant quidem, verum obturentur ab ipsis etiam transitus, per quos penetrant ubi ad uteros descendunt: moderati sane paulatim prodeunt, sanguine semper perfecte osculo incumbente. Et postquam dies præterierint quibus purgari solet, & conclusus fuerit sanguis in uteris relictus, & alii menses subdescendentes non expulerint conclusum sanguinem, sed semper paulatim gravant, & primis mensibus duobus aut tribus non valde prodeunt: postquam autem plures menses præterierint, adhuc magis dolebit: & non habet in ventre, quamdiu sane sic habuerit, & febris corripit ipsam debilis, maxime in diebus quibus purgari solet. Verisimile est autem & in intermedio tempore ipsam febrire, & horrire, & stomachi dolore vexari, & ad multitudinem addere singulis diebus.

Et dolet alias atque alias corpus, & maxime lumbos, & spinam, & inguina, & articulos manuum ac pedum. Verum his locis non simul dolet, sed alias atque alias, qua parte sanguis discretus, & in uteris esse non potens impetu suo gravavit: & qua sane corporis parte incubuerit, tumor est, fitque etiam convulsio fortis articulorum corporis. Et alias aliud ex relatis antea signis ipsi apparet. Hæc siquidem juxta debitum modum curata fuerit, sana evadet. Sin minus, morbus septimestris aut diuturnior factus, lethalis fuerit, aut claudam faciet, aut partes aliquas impotens efficiet, si præ rigore & cibi fastidio sanguis circa nervos compactus fuerit, quemcumque tandem locum occupaverit. Hic autem morbus magis fit his quæ virum non habent. Si vero hi morbi jam relati, aut quicumque postea referentur, incidant in eam quæ partum non sit experta, diuturniores erunt, & minus dolorosi. Verum signa eadem, & iidem fines, tum ei quæ non peperit, tum ei quæ puerperia experta est, contingunt, si non curentur. Oportet autem statim curationem facere. Sin minus, statim comparent morbi.

14. Si vero menses plures quam oporteat prodeant, & crassiores: (nimium corpore natura fluido existente, & osculo uterorum prope pudendum sito) & ad hæc multo cum viro coitu utatur, & convivetur, semel aliquando multi descendentes & cumulate prodeuntes, os uterorum impetu suo magis dilatant: & si ad hæc non incipiat vasorum evacuatio, sed rursus multus accesserit calor, & os amplum faciunt, & corpus: utpote dum convivante & voluptatem ac consuetudinem viri

virī confectante muliere, facili fluxu ad uteros etiam calor defertur, & decolor erit quam diu sic habuerit: & si postea morbus aliquis aut affectio inciderit, aut corpus affligatur, & uteri similiter juxta solitum morem ampli sunt, & corpus facili fluxu in ipsos præditum est. Et post hæc febris habet, & cibum averfatur, & anxia est, & tenuis ac debilis, & lumbos ex mensibus dolebit: et progressu temporis si non curata fuerit, omnia ipsam magis affligent in intermedio tempore, et periculum ipsi imminet, ne sterilis fiat, aut a tempore et morbo vexata, si alius morbus coincadat, ex hoc moriatur. Prodeunt autem menses crassiores et plurimi, in intermediis diebus. Incipientes autem et desinentes, pauciores & tenuiores.

15. Moderati vero sunt menses prodeuntes in omni muliere si sana sit, ut duarum heminarum atticarum mensura secedant, aut paulo plures, vel pauciores, atque hoc ad duos aut tres dies. Longius autem tempus aut brevius, morbosum & sterile est. Conjectare porro oportet, mulieris corpus inspiciendo & interrogare collatione ad priora facta, an semper morbosa vivat, an non. Si enim pauciores aut plures dies, quam solent prodeant, aut ipsi pauciores aut plures fuerint, morbofi sunt: nisi natura ipsa morbosa & sterilis fuerit. Si vero hoc fuerit, et ad salubriorem statum transmutatur, melius est: procedit autem sanguis velut a viâima, & cito congelatur si sana fuerit mulier. Quibus vero in natura est, ut plures quam quatuor dies purgentur, & menses valde multi prodeunt, hæc tenues fiunt, & foetus ipsarum tenues, & emarcescunt. Quibus autem purgatio infra tres dies fit, aut

pauci menses secedunt, hæc crassæ sunt, & bene coloratæ, virilesque ac partus immemores, & neque concipiunt.

16. Si suffocatio derepente accesserit (fit autem maxime his quæ cum viris non coeunt, & senioribus magis quam junioribus. Leviores enim uteri ipsarum sunt: fit autem potissime tunc, ubi mulieri vasa evacuata fuerint, aut plus solito laborarit:) resiccati a labore uteri convertuntur, ut qui vacui sint ac leves. Est enim ipsis locus spatiosus ut convertantur, utpote ventre vacuo existente. Dum autem convertuntur, impetunt hepar, & juxta consistunt, & ad præcordia irruunt. Currunt enim & progrediuntur sursum ad humiditatem, tanquam a labore magis quam opportunum est resiccati. Hepar autem humidum est. Postquam autem impetiverint hepar, suffocationem faciunt, derepente perspirationem circa ventrem intercipientes: & aliquando simul incipiunt hepar impetere, & a capite pituita defluit ad præcordia, velut ab eo quod suffocatur: & aliquando simul cum pituitæ defluxu, descendunt ab hepate ad locum suum, & cessat suffocatio. Descendunt autem detrahentes humiditatem, & gravati. Stridor autem ab ipsis fit, dum ad suam ipsorum sedem procedunt. Postquam autem eo devenerint, aliquando venter post illa humidior fit, quam superiori tempore. Laxat enim jam caput pituitam in ventrem.

17. Ubi vero apud hepar & præcordia fuerint uteri, & strangularint, mulier albas oculorum partes subvertit, & frigida fit. Sunt autem quæ lividæ fiunt. Quædam etiam dentibus frendunt, & salivæ ad os fluunt: & similes sunt his qui ab herculeo morbo detinentur. Si vero diutius moram tra-

xerint uteri apud hepar ad præcordia , mulier strangulatur . Quandoque vero ubi mulier vasa evacuata habuerit , & insuper laborarit , uteri conversi ad vesicæ stomachum allabuntur , & urinæ stillicidium inducunt . Aliud autem nihil mali habet , & curata cito sanescit , quandoque etiam sponte . Quibusdam vero ex labore aut inedia , ad lumbos aut ad coxas allapsi , dolores exhibent .

18. Si mulier corpore male habuerit , & menses biliosi prodierint , ex hoc probe cognosci possunt . Nigri sunt valde , quandoque vero nigri aut splendidi , & paucissimi prodeunt , & citissime congelantur : & semen amborum , & maris & feminae evanescit , & non habet in ventre : & incipiente quidem morbo , purgatur diebus quibus solita fuit , non pluribus : progredientibus autem mensibus , pluribus diebus purgatur , & menses pauciores singulis diebus apparent . Et febres succedunt erroneæ acutæ , cum horrore & cibi fastidio alias atque alias , & stomachi dolor : & dolebit maxime , ubi menses ipsi appropinquarent . Postquam autem purgata fuerit , & ad modicum tempus , superiorum respectu melius habuerit , postea rursus ad idem perveniet . Dum autem curatur , cito sana fit . Si vero non curetur , & tempus procedat , omnia prius relata valde ipsam affligent : & dolor corripiet , nunc ventris partem infra umbilicum , nunc inguina , nunc lumbos & coxendicum ad sedem juncturam , nunc collum : aliquando vero strangulatio fortis accidet , & caligo ante oculos obversabitur , & vertigo , utpote purgatione sursum vergente ac ascendente .

19. Si enim corpus male habuerit , mulieri menses pauciores fiant : &

quibus corpus plenum fuerit , his menses plures prodeunt . At vero biliosæ si menses prodeant , pusillanimitas incidit , & cibi fastidium alias atque alias , & anxietas , et vigilia : et eructat frequenter , et non vult deambulare , et tristis est , et non videre sibi videtur , et timet . Et , si curetur , ex his sana erit . Si vero tempus processerit , adhuc magis dolebit . Optime autem cum hac agatur , si vomitus biliosus succedat , aut venter turbetur non fortiter , et subeant biliosa , et si fluxus succedat ipsi non fortis . Si enim quid ex his forte inciderit in corpus afflictum , periclitabitur . Si vero leniter depurgetur aliquid biliosi aut totum id quod molestum est , sana fiet . Si vero neque curetur , neque quicquam horum fiat , moritur mulier . Plerumque tamen contingit ut fluxus incidat biliosus ex hoc morbo : & si fluxus fiat , primum quidem pauca sunt quæ comparent : per omnes autem dies omnino plura contingunt . Temporis autem progressu plerumque etiam morbus acutus fit , & uteri a purgatione biliosa prodeunte mordentur ac exulcerantur . Sed & in hoc adhuc sana fit , si curetur , & fluxus compescatur .

20. Si vero uteri ab ulceribus fuerint inflammati , adhuc acutior morbus erit , & multa graveolentia ac purulenta prodibunt , ab ipsis uteris jam egressa , & semper velut aqua de carnibus , & prius relata omnia ipsam magis affligent : & ulcera adhuc magis efferatiora erunt , donec ipsam vincant . Si vero etiam sanata fuerit , sterilis erit a cicatricibus .

21. Si mulier corpore male habuerit , & pituitosi menses prodierint : cognosci autem possunt si pituitosi prodeant . Pelliculosi enim apparent , & velut

velut araneorum casses distenduntur, & subalbidi sunt. Hoc autem contingit, si corpus & caput ipsi pituita repleta fuerint, & hæc non subpurgetur, neque per nares, neque per sedem, neque per urinæ meatum. Sed in mensibus, & in turbatione sanguinis, una cum purgatione foras exit. Et si hæc sic habuerit, ad duos quidem aut tres menses nihil ægrotat: postquam autem amplius tempus progressum fuerit, & non curetur, magis dolebit, & febris erronea corripiet, & cibum alias atque alias fastidiet, & stomachum dolebit, & maxime dolebit ubi menses appropinquarint. Quum vero purgata fuerit, ad modicum tempus, superiorum respectu melius habebit, postea ad idem relabitur: & si non curetur, sed tempus procedat, fient ipsi omnia quæ ei cui biliosi menses prodibant, donec fluxus sistatur. Consequitur etiam ut hæc fluxum pituitosum habeat, aut alia quæ ego dicam paulo postea. Et siquidem fluxus succedat, semper procedunt per omnes dies, nunc acervata, nunc pauca: & quandoque velut a carnis aqua prodit, quandoque velut sanies: & in hoc ipso multi sanguinis grumi insunt: & radit terram velut acetum, & mordet ubicunque mulierem contigerit, & uteros exulcerat. Et ubi ad hoc pervenit, reliqua quidem similiter patitur, velut prior. Minus vero quam illa caput dolebit: & ulcera neque deformia, neque magna, neque purulenta, neque graveolentia, similiter velut illi fiunt, sed minus huic. Si vero curetur, sana evadit, etiam ubi morbus progressum fecit: & non valde moritur, verum prægnans esse non potest quæ sic habet.

22. Quæcunque viro cohabitantes in ventre habere non possunt, interrogan-

dæ sunt, an ipsis menses prodeant, aut non: & an purulenti sint, aut frigidi. Siquidem igitur responderit, interrogetur an statim exeat genitura, an postera die, an tertia, aut sexta, aut septima. Si igitur dixerit statim exire ubi coivit, uteri osculum rectum non est, sed distortum, & genituram non capit. Si vero dixerit, postera die, aut tertia, uterus perhumectus est, & semen eluitur. Si vero sexta aut septima, semen computrescit: putrefactum vero exit. Si igitur ab initio non suscipiat semen, os uteri primum curandum est, ut rectum sit. Si vero eluatur postera, aut tertia die, uterus & caput. Si vero computrescat, & exeat, & uterus, & totum corpus curetur. Atque hæc singula sic cognoscere oportet.

23. Quali vero purgatione opus habeat, hoc modo cognoscit. Quum menses prodeunt, linteum complicatum palmi magnitudine super tenuem cinerem expandito, deinde ut quæ exeunt super hoc defluant curato. Præstat autem duo esse lintea, utrumque seorsim, alterum diurnum, alterum nocturnum: & diurnum quidem, postera die lavare oportet: nocturnum vero, ubi per diem ac noctem super cinere situm fuit. In lotura vero considerare oportet, qualia nam fiant lintea lota, ubi in sole fuerint siccata. Optimum tamen est in tenebricoso loco ea resiccare. Siquidem igitur pituita fuerit, quæ conceptionem impedit, mucosa lintea erunt. Si vero propter falsuginem & bilem impeditur, fulva & sublivida. His igitur consideratis, & diligenti animadversione expensis, totum etiam corpus inspicito, an multa purgatione opus habeat, aut secus, ita ut & ad colorem, & ætatem, & robur, & anni tempus, &

qua diætā utantur respicias.

24. Curatio vero & totius corporis est, & uteros ac osculum ipsorum sanare: & si hoc conclusum fuerit, aperire. Si vero illi distorti fuerint, dirigere oportet. Si autem humidi fuerint, reficcare, & alia quoque facere contraria. Ferme autem omnibus multa curatio eadem est, excepta mensium detractiōe. Nam quibus nihil prodit, his detrachere oportet. Immo quicquid in mensibus mali inest, hæc auferre oportet: Quum videlicet pituitosi sunt, & pelliculosi, & saniosi, & tenues, aut albi, aut grumosi: & quum nigri sunt, & carbunculosi, aut caliginosi, aut acres, falsi, turbati, purulenti. Hæc omnes causæ tollendæ. Prohibent enim in ventre conceptum,

25. Quibuscunque igitur menses pituitosi ac pelliculosi sunt, hæc carnosæ sunt, & his os humectum est, & salivæ multa ac viscosa. Et, si acidum aut acre quid gustarint, sputum in ore liquidius erit, & insulsum, & ad omnia quæ ederint aut biberint, turbatio sequitur: & supprimitur ipsis ac attollitur venter, & nausea adest, & anxietas & iactatio multa. Et a capite fluxus defluit, & omnia obducit, & multam humiditatem inducit, & partes sub oculis lividæ sunt ac inflatæ. Has totas fovere oportet, & frequenter vomere, & a cibis, & jejunas. Infernum autem ventrem mollire, sed pharmacis omnino levibus, quæ minime bilem ducunt, & semel in die cibum capere, & frequenter exerceri, & cibo siccissimo uti, & potu paucissimo meraciore. Melius autem est ut venter facile solubilis conservetur. Verum uteros si ad hanc diætā non paruerint, pharmacis subdititiis non mordacibus purgare oportet. Fomentum

tamen semper purgationibus præmittendum est, prius id quod ex foeniculo paratur, deinde quod ex suffimentis. Fomenta vero & subditiōes medicamentorum facito, conjectura facta ut omnia fiant, & pro ratione adhibeantur, quo tempore menses prodeunt. Siquidem igitur puri & sinceri ac cruenti fiant: ita ad virum accedat incipientibus mensibus. Optimum autem desinentibus, & adhuc euntibus magis, quam ubi disparuerunt.

26. Quum autem ad virum itura est, suffimentum quoddam ex adstringentibus suffiat, atque hoc per canistrum, & arundinem, pharmaco calido cineri insperso. Quum vero insperferis, & canistrum, sive operculum circumponito, & per arundinem insidenti fomentum adhibeto. Ubi vero opus fuerit ipsam suffiri, plumbea fistula utere, ut aperto osculo suffiatur. Deinde quum surrexit, rursus in lecto plumbeam fistulam apponat. Deinde ea subtracta cum viro coeat. Et si ea quæ a viro prodeunt, non fuerint ei manifesta, extensis & alternatim positis cruribus quiescat. Jejunium autem utile est in hac die, præterquam si cyceonem velit non falsum in aqua. Hunc autem tunc bibat quum vult suffiri. Si vero ubi cum viro coivit, postridie detineat genituram, & neque altera die exeat: a cibis quidem & balneis prohibeatur. Bibat autem lentam in aqua non falsam, bis ac ter in die. Atque hæc diætā sit per sex dies, aut quod melius est, septem, si non exierint ea quæ a viro susceptum cum ipso coivit. Illota vero maneat per omne tempus, & det operam ut motus viter. Si vero deambulare velit, deambulet in loco plano & lævi, nequaquam acclivi, neque decli.

clivi. Desideat etiam super mollia, si conceperit. Reliquam vero dietam eandem faciat usque ad dies triginta. Illota autem sit, aut si lavari opus habeat, pauca & non valde calida lavetur. Caput vero ne madefaciat. Cibis autem utatur & panibus, & maza, si velit. Ex carnibus autem, palumbæ, & similibus: ex marinis, his quæ alvum sistunt: prohibeatur ab oleribus acribus. Vino vero nigro utatur. Carnibus autem assatis potius quam coctis, tum mansuetis, tum ferinis. Et hæc quidem si conceperit, hoc modo facere oportet. Si vero non conceperit, sed secunda aut tertia die exeunt quæ a viro immissa sunt, fluentia cum multa humiditate: manifestum est quod uteri sunt humidiores. Curare itaque oportet juxta relatum modum, donec sicci fiant. Quum autem sicci esse videbuntur, sic curato. Optimum est pharmacum mollitorium, & retro, & anteriori parte ipsi adhibitum, donec uteri ad naturam suam redeant: & rursus ad virum accedat, quum mentes non amplius multi, sed pauci & bene colorati fuerint, & ad libidinem concitatur. Sed & in aliis diebus cum viro consuetudinem habere oportet, si optime habuerint uteri. Quum autem in relatis diebus consuetudinem habuerit cum viro, si probe parati fuerint uteri, & si genituram ad decem aut duodecim dies detinuerit, ne adeat virum.

27. Si vero non concipiat, uteri autem sani sint: contingit enim & hoc plerisque, quum debiles existentes uteri, ab affectione macilenti fiunt: aut præ medicamentis & fomento multo, genituram ferre non possunt, priusquam assueti fiant & convalescant. Hoc autem sic cognosci potest. Quum ab ipsa

exierint, secunda aut tertia die exeunt, aut adhuc prius, crassa & compacta velut mucus: nisi mali quid sit, & propter alium uterorum morbum genitura discedat. Quum igitur talia apparuerint, curatione quidem uterorum non est opus, verum reliqui corporis cura habenda est, quo hujusmodi bonus habitus sit ipsi, ut contractum simul sit corpus, & iusta mole præditum, ex paucorum balneorum, plurium vero & levium laborum usu. Ab acribus autem & falsis prohibeatur. Vomitus utatur ante dies quibus menses fieri solent, & rursus fame maceretur, & alia perficiat quæ dicta sunt. Atque hæc quidem harum curatio est.

28. Quibus autem statim ubi coiverint disfluunt ea quæ a viro sunt immissa, his os uterorum causa est. Curare vero sic oportet. Siquidem valde conclusum fuerit, tædis & plumbeis fistulis immixtis aperito, & molli fomento ex fœniculo foveo, & subditiis, quæ uteros attenuant, & in rectum redigunt, purgato. Post purgationes autem & fomenta, ea infundito quæ causæ sunt contraria.

29. Quibus vero os distortum est, & ad coxam allapsum: fiunt enim etiam talia prohibentia, ne uterus semen suscipiat. Quum igitur tale quid acciderit, odoratis fomentis fovere oportet: post fomentum autem, per digitum avulsum a coxa detractum. Quum autem discesserit, tædis & plumbeis fistulis immixtis juxta priorem rationem in rectitudinem dirigit: ubi vero reëctificati ac aperti fuerint uteri, medicamentis subditiis purgato, & alia facito juxta relatum rationem.

30. Quum autem magis quam oportet aperti fuerint uteri, purgatione

opus habent: post purgationes autem, collutionibus & suffimentis. Si vero propiores sint quam oportet, vomitibus uteri opus habent, & fomento scotido, donec ad suum locum redeant. Diata vero utendum est relata.

Si vero os pingue fuerit & crassum, & propterea non concipiat, sinapi coctum jejuna edat, & meracum insuper bibat. Apponat autem nitrum rubrum, & cuminum, ac resinam. Optimum autem fuerit nitrum vino ammiscere & resinæ, una cum cumino & unguento albo. Aut cornu cervi urito, & duplum crudæ hordeaceæ farinæ cum vino ammisceto. Si vero non melius habeat, porrum coquito, & ipsam insidere facito. Aut fagum id est glandem tritam apponat. Et allio recenti vescatur, & aqua mulsa insuper pota vomat.

31. Quibus porro intus manet viri semen & computrescit, & turbationem facit, his atriplicis semen aut succum, cum melle aut cum cumino delingendum dato. Quum autem a viro immissa graveolentia fuerint, non concipit. Portulacam igitur & adipem anserinum misceto & apponito.

Quibus vero sexta aut septima die, a viro immissa prodeunt putrefacta, his verisimile est, ab utrisque fieri, & bilis, & falfuginis influxu. Curare autem sic oportet, per veratrum, aut scammonium, aut peplum. Hæc enim sursum ac deorsum pituitam & bilem purgant, & flatus educunt. Ante purgationes autem fomentis utendum est ex suffimentis. Ubi vero fomentum adhibueris, per subdititia purgato, eodem modo velut in prioribus. Et post subdititiarum ac purgationum usum, mollitoriis utere, & subdititio medicamento ex mercuriali & artemisia her-

ba, & anemona, & veratro albo aut nigro. Atque hæc quidem medicationes hoc modo his conducunt.

32. Diatam vero respectu ad totum hominis corpus factò constituere oportet, siue siccior, siue carnosior mulier esse videatur. Et siquidem siccior fuerit, balneis pluribus, & obfoniis omnibus costis, tum marinis, tum carnibus utatur. Vino vero aquoso, & oleis costis, & pinguibus omnibus ac dulcibus. Hæc enim plerumque faciunt ut humiditas sit, tum in reliquo corpore, tum in uteris. Si vero humidior fuerit, tales uteri nullo ex his opus habent, sed vice versa: neque contrectare, neque lavare recenti motu factò oportet, neque suffire. Nam ad periculum hæc procedere solent. Et si magis quam pro natura fuerint humectæ, ficcare sanè ac suffire oportet. Si vero biliosa in ipsos confluant, medicamentum dare quod bilem purgat. Si vero falfuginosa, lac asinum, & vinum, & alia auxiliaria. Morborum porro vires considerare oportet, & causas ex quibus morbi fiunt exquirere, atque sic ad alia procedere, & morbos circa locos curare: & quæ quidem ob causam osculorum hiantium prohibentur, ut ne detineant in ventre, harum oscula præparare, ut probe diducta sint. Quum verò humiditas prohibuerit, hanc inspicere ut ne impediatur, totis mulierum negotiis expensis, siue ex toto corpore quid moveri videatur, siue ex ipsis uteris, siue ex utrisque.

33. Uteros autem sic curare oportet, ut neque humidi sint, neque valde siccæ. Imo sicciores quidem, tanto magis bono succo, quanto sunt sicciores, ejusmodi humiditate ut pingues magis fiant quam graciles. Humectos vero & madidos ficcare, ita ut relinquantur quo hu-

midii sint, & non valde resiccantur. Excessus enim in his valde sunt vitandi. Concipit autem in ventre, neque ea quæ humiditatem habet, neque quæ resiccata est, nisi quid horum in uteri natura fuerit. Cæterum virum adire ipsam oportet, post adhibitam curationem, desinentibus aut inchoantibus mensibus. Optimum est etiam ubi quieverint. Maxime vero in his diebus experiendum est, an prægnans fieri possit: hi enim sunt opportunissimi. Si vero non statim concipiat, & reliqua bene habeant, nihil prohibet etiam aliis diebus cum viro coire. Nam hæc exercitatio alacritatem ipsi inducit, & venulæ hinc laxantur: & si ea quæ a viro prodeunt concurrerint secundum constitutionem cum eo quod a muliere, citius concipiet. Hæc enim causa est his, quibus sive statim, sive posteriore tempore exeunt. Atque hæc quidem de his dicta sunt.

34. Si vero humidius fuerit os uterorum, genituram attrahere non possunt. Utendum autem est medicamentis subditiis acerbis. Commorsus enim & inflammatus stomachus, solidus ac firmus quandoque fit, & aliquo modo accommodatur. Sed & si in callum indurati fuerint, præstat acria apponere quæ mordeant. Quæ enim tenuia & fervida sunt, calli duriciam diffundunt. Si vero mollitus fuerit callus, mollibus curato, & his quæ non mordent.

35. Quod si diu non concipiat, mensibus non apparentibus, quum tertia aut quarta dies aderit, alumen tritum, unguento dilutum, & lana exceptum apponito, & habeat per triduum. Quarta vero die fel bubulum siccum in oleo fervefacito, & lanam teneram eo imbutam subdito, & habeat per triduum. Postridie autem eximat, & cum viro coeat.

Tom. II.

36. Si genituram non concipiat mulier, mensibus secundum naturam prodeuntibus, membrana præposita est (fit etiam ex aliis causis) cognosces autem ubi digito obicem contigeris. Facito autem medicamentum subditiis: resinam & æris florem cum melle subacta in linteo apponito quam penitissime, filo ad extremitatem alligato: ubi vero hoc extraxerit, myrrum in vino coquat, & vino tepido perluatur. Præstat autem membranam auferre.

37. Sunt autem mulieres quæ facile quidem in ventre concipiunt, gestare vero non possunt, sed foetus ipsis corrumpuntur, aut tertio, aut quarto mense, nulla causa accedente, neque cibo incommodo ingesto: & hæc est causa quæ relata est, & maxime quum uteri augmentum foetus dimiserint, aut venter ipsis turbetur. Debilitas autem, & febris vehemens, & cibi fastidium incidit eo tempore quo foetus corrumpunt. Est autem & hæc causa, si uteri fuerint læves, aut natura, aut ulceribus in ipsis innatis. Si enim læves fuerint, quandoque continentes ipsum pelliculæ, minus quam oportet cohærent: utpote quum uteri ipsi pleni existant: cognoverit autem quis hæc, si de his exacte interroget. De levitate vero cognoverit, si alia mulier contigerit, dum uteri vacui sunt. Non enim hoc tempore manifestum fit. Si vero menses prodierint his, acervatim prodeunt. Quibusdam tamen ipsarum contingit ut foetus edant. Et si qua curetur, spes partus adest. Et de his quidem sic habet.

38. Si mulierem puerperam facere velis, alias concipere nequeuntem, menses considerare oportet, an pituitosi sunt aut biliosi. Cognosces autem sic. Arenam tenuem ac siccam subdito,

Bb

&

& quum menses prodeunt, in sole sanguinem perfundito, ac siccari finito. Et siquidem biliosa fuerit, sanguis in arena siccatus pallidus erit. Si vero pituitosa fuerit, velut mucus. Utrum igitur horum fuerit, ventrem purgato, sive supra opus habuerit, sive infra: postea uteros purgato. Si vero concipere voles, hederæ grana septem, aut folia, singulis mensibus in vino veteri, cessantibus mensibus, bibenda dato. Et malicorium in vino odorato meraco coquito, & glandem ex hoc factam in meridie subdito. Aut alumen ægyptium tritum lanæ illigatum apponito. Quum autem sol occiderit, eo detracto, vino odorato perluatur. Hæc autem cessantibus mensibus facere oportet. Sed & hoc sic habet.

Quum purgatæ fuerint mulieres, maxime in ventre concipiunt cum viro consuetudinem habentes, & genitura ipsis corroboratur, si quando oportet coiverint. Et semen viri facile amiscetur: & si prævaluerit, illi accommodatur ac appropriatur. Tunc enim maxime os uterorum hiat, & distentum est post purgationes, & venæ genituram attrahunt. At in priore tempore, & os uterorum conclusum est, & venæ magis sanguine plenæ existentes, non similiter genituram attrahunt.

39. Si vero genitura jugi cursu defluat, mulier viro misceri non cupit, &, si misceatur, non concipit: & lumbi ac coxendices doloribus vexantur, & febris debilis corripit, & impotentia ac animi deliquium succedit, & aliquando uteri in suo loco non sunt. Siquidem igitur præ plenitudine defluat, finire ipsam optimum est. Si vero uterus laxus fiat, diætâ sit alica, caro suilla, aut palumbis, & vinum ni-

grum, potiones vero, quæ ad fluxum describentur.

40. Nunc porro dicam de morbis earum quæ in ventre habent. Pronuncio autem de muliere in ventre habente duos aut tres menses & ultra, si menses statim prodeant singulis mensibus, necesse est tenuem ipsam fieri ac debilem. Quandoque etiam febris ipsam corripit his diebus, quamdiu menses prodierint, & dum prodeunt, & postquam prodierint, pallida fit. Sed & pauci prodeunt. His uteri magis quam opportunum est hiant, & augmentum foetus dimittunt. Descendit enim, quum mulier in ventre habet, sanguis paulatim in uteros a toto corpore, & in orbem circa id quod in uteris est circumstans, illud auget. Si vero hiant uteri magis quam oportet, sanguinem singulis mensibus, velut procedere solet, dimittunt. Et quod in uteris est, tenue ac debile fit. Si vero curetur mulier, melior & foetus, & mulier evadit. Si vero non curetur, foetus corrumpitur. Sed & ipsa periclitatur, ne diuturnum habeat morbum, si purgatio plus quam oportet prodeat. Quia & post corruptionem, periculum imminet, nimirum uteris magis apertis.

41. Si vero mulieri in utero habenti caput pituitosum fuerit, & pituita acris in ventrem descenderit, & a capite ventrem perrumpit, & febris debilis ipsam corripit, & palpitationes quibusdam debiles subexolutæ, augescentes acutæ. Si vero etiam cibi fastidium, & impotentia corripiat, periculum est ne brevi foetus corrumpatur. Sed & ipsa in periculum adducetur, si non curetur. Ubi vero effugerit, utpote ventre fluido existente, statim concludere ac constringere oportet. Multa vero

etiam alia sunt pericula, in quibus fœtus corrumpuntur. Nam si mulier in ventre habens ægrotarit, aut debilis fuerit, aut onus levarit, aut percussa fuerit, aut saltarit, aut cibum fastidierit, aut animi deliquio correpta fuerit, aut amplius aut minus nutrimentum accipiat, aut timeat, & consterneretur, aut vociferetur, aut intemperanter vivat, fœtum corrumpet. Nam & cibus corruptionis causa est, & porus multus. Sed & ipsi uteri naturas habent, quibus abortum faciunt, quum sunt flatuosi, densi, magni, parvi, & alia his similia.

42. Si mulier in utero habens, ventrem aut lumbos doleat, formidare oportet ne fœtum per abortum edat, pelliculis qui ipsum continent ruptis. Sunt etiam quæ fœtus corrumpunt, si acre quid, aut amarum ederint, aut biberint præter consuetudinem, dum adhuc parvus intus est puerulus. Si enim puero quid accadat præter consuetudinem, & si parvulus adhuc fuerit, moritur. Et si ejusmodi edat aut bibat, velut diximus, ut sit necesse ipsi turbari ventrem, dum adhuc parvus est puer. Percipiunt enim & concitantur ipsi uteri, fluxione ex ventre secedente. Et si laborarit mulier plus quam oportet, & venter ipsius concludatur, aut magnus fiat, etiam sic puer corrumpitur, velut a labore calefactus, & a ventre pressus. Plerumque enim dum parvi sunt, debiles sunt. Quidam vero etiam magni corrumpuntur. Quare mirari non oportet mulieres, quod invitæ corrumpunt. Nam custodia & scientia multa opus est, ut in uteris gestent puerum & enutrient, & ut evadant ab ipso in partu.

43. Si vero mulier in ventre habens, corpore male habeat, & fuerit biliosa,

& doloribus vexata, & alias atque alias febricitet, & os amarescat, & lingua cum virore pallida fiat, oculi velut morbo regio affecti, ungues biliosi, urina acris: hæc tum alias, tum si febricitet, alias atque alias ipsi accident: postquam vero etiam purgationem contigerit biliosam esse, plane timendum est etiam pueros debiles fore. Hæc si biliosa per secessum egerat (id quod valde contingit) melius deget. Et si biliosa aut valde nigra sunt partus purgamenta, etiam ut plurimum pinguedo succedit, & prodeunt paulatim, & non cito congelantur: & primo quidem tempore levius fert, postea vero gravius, & minus purgatur quam oportet. Si enim corpus male habuerit, etiam partus purgamenta pauciora ac deteriora ipsi procedent. Patietur autem & hæc omnia, etiam si menses prodeant biliosi. Verum breviori tempore ægrotabit. Et morbus ad eadem pericula, & signa, & transmutationes deveniet. Aut enim ipsis vomitus biliosus, aut purgatio per ventrem, in hoc morbo fit, & uteri exulcerantur. Multa vero custodia mulier opus habet. Quum igitur tale quid factum fuerit, ut ne moriatur, sterilis erit. Si vero nihil horum fiat, & non curetur, sed partus purgamenta fuerint ipsi occultata, in triginta & una diebus ut plurimum moritur. Huic pharmacum in potu exhibendum est quod bilem ducat. Prodest & anisum, & quæ ad urinam ciendam dantur. Vomant autem, & sudores eliciantur, & alvus succo ptisanæ, & melle, & ovis, & malvæ aqua infusa eluatur.

44. Quibus in ventrè habentibus circa septimum aut octavum mensem, derepente mammarum & ventris plenitudo collabitur, & ubera gracilescunt, & lac non apparet, his dicendum est,

puerum aut mortuum esse, aut vivere & debilem esse. Si enim in ventre habuerint, & apparuerint menses: aut abortus fiunt, si plures fuerint & male olentes, aut foetus morbofi fiunt.

45. Si mulier in ventre habens pituitosa fuerit, & caput dolere, & alias atque alias febricit, & in capite obvolvitur pituita: & gravitatem exhibet ac frigus, & in corpus procedit, & in venas, quum caput fuerit repletum. Fit etiam colore plumbo similis, & vomit pituitam: lingua alba est, & urina communiter exalbescit: frigida est, turbatio adest, & æger motus. Ubi vero peperit, procedet ipsi purgatio pituitosa, & apparebit pelliculosa, & velut araneorum casset in hac distenti erunt, & patietur quidem eadem omnia etiam ea cui menses pituitosi prodeunt, verum breviori tempore ægrotabit: & eadem pericula & signa & transmutationes morbus habebit. Continget enim ipsi vomitum pituitosum fieri, & affectiones velut illi accident. Dependent enim eodem modo partus purgamenta, & menses pituitosi, verum purgamenta partus breviori tempore quam menses: & nisi eruperit ipsa purgatio quæ diu moram traxit, moritur in quinque & quadraginta diebus, etiamsi pituitosum partus purgamentum ipsi prodierit. Curata autem mulier sana fiet, & inflabitur ab initio si sanata fuerit. Gravis enim erit hic morbus. Huic dare oportet pharmacum quod pituitam ducit, & lac caprinum coctum cum melle miscere. Si vero sæpe non obediat, nasturtium, aut cnicum, aut cneorum, aut polypodium, aut serum, aut medicamentum ex sale compositum exhibeto, & quæcunque pituitam laxant, ac educunt.

46. Si vero mulier in utero habens,

lienosa sit a relatis affectionibus, & in hoc morbo menses hydropi similes & pituitosos demittit, & partus purgamenta procedent hydropi similia, & prodibunt modo multa, modo pauca, & fiunt quemadmodum aqua a carnibus, velut si quis carnes cruentas abluat. Aliquando vero paulo crassiora, & non congelantur. Et patietur eadem omnia etiam ea cui menses aquosi procedunt, & pericula eadem ac transmutationes morbus habebit. Continget enim ipsi fluxum aquosum fieri, & purgationem occultari, & ad ventrem converti, & ad crura, aut ad pectus, aut aliquam harum partium, & pericula erunt eadem quæ prius sunt relata.

47. Si prægnans intumescat, urticæ semen plurimum, & mel, & vinum dilutum odoratum potandum dato, bis in die.

48. Si prægnantem bilis vexet, pitisanæ succum dato, rhœ rubro insperso, aut eo qui ex moris paratur. Sorbeat autem frigidam, & sistetur.

49. Si suffocatio derepente accidat prægnanti. Fit autem hoc maxime ubi mulier laborarit, & cibum fastidierit, uteris a labore calefactis, & pauciore humore foetui accedente. Et quum uterus ac venter inanior sit quam oportet, procedit foetus ad hepar & præcordia, ut quæ sunt humecta, & suffocationem fortem derepente inducit. Intercipit enim perspirationem circa ventrem, & mulier voce privatur, & albas oculorum partes subvertit, & reliqua patitur omnia quæ relata sunt, si mulier non prægnans ab utero suffocetur. Quin & suffocatio fieri incipit mulieri in ventre habenti, quum a capite defluit pituita ad præcordia, utpote corpore respirationem trahere non

potente. Et siquidem una cum pituita descensu foetus redierit ad suum locum, velut qui humorem attrahit, & a pituita delatus sit, mulier sana fit. Stridor autem fit foetu locum suum occupante. Et venter mulieris utplurimum humidus fit. Si vero non brevi redeat foetus in suum locum, duo jam fiunt quæ foetum affligunt: pituita, quæ a capite descendit (gravat enim & insistens frigefacit) & loci alienitas, & periclitabitur. Et si non brevi quis commodiorem diætam adhibuerit, mulier suffocabitur. Et de his quidem sic habet.

50. Si vero mulieri in ventre habenti, tempus partus jam affuerit, & dolor partus tenuerit, & ad multum tempus mulier puerum edere non poterit, omnino obliquus aut in pedes procedit. Utile est autem in caput procedere. Et si obliquus procedat, difficilis fit affectio. Sicut enim si quis in vas olearium angusti oris nucleum immittat, non proclive est extrahere ipsum obliquatum. Sic sane etiam mulieri gravis affectio est, ubi foetus fuerit obliquatus. Difficile est enim ipsum exire. Grave autem est etiam si in pedes processerit: & sæpe aut matres pereunt, aut pueri, aut ambo. Est autem & hæc magna causa ut ne facile exeat, si mortuus, aut sideratus, aut duplicatus fuerit.

51. Quum mulier in ventre habuerit, tota fit cum virore pallida, quoniam purus ipsius sanguis semper quotidie ex corpore destillat, & in foetum descendit, & augmentum ipsi accedit. Et quum paucior sanguis sit in corpore, necesse est ipsam esse pallidam, & semper alienos cibos appetere, & sanguinea in ventrem intrare. Et debilior fit, quoniam sanguis minuitur. Affero

porro mulierem, ubi pariet, frequentem spiritum emittere. Et si purgatio inceperit, venter plenus est, & calore pressus. Maxime vero frequenter respirat, ubi partus appropinquat. Et tunc maxime lumbos dolet. Nam & lumbi a foetu colliduntur. Dolet autem stomachum, sive ventriculi osculum in intermedio tempore alias atque alias, utpote dum venter, maxime vero uterus, circum foetum obvolvitur.

52. Et si puerperæ uterus infletur, oviculæ aut capræ hepar cinere obruito, deinde coquito, & hoc edat: ac vinum meracius vetus, si nihil prohibuerit, bibat ad dies quatuor, si longius aberit a partu. Si vero lumbos doleat, anisum, & cuminum æthiopicum bibat. Et calida lavetur. Si vero anhelatio corripiat, sulphuris magnitudinem fabæ, & cardamomi tantundem, & rutæ ac cumini æthiopici tantundem. Hæc terito, & vino diluta jejuna bibenda præbeto. Et a cibis frequenter absteineat.

53. Si in partu purgatio multa prodierit, uterus contrahitur, & vesica, & intestinum, & neque stercus continent, sed & urinam emittunt. Ova igitur sorbenda dato, & panem cinericium edendum, & reliqua quæ scripta sunt.

54. Si vero ea, quæ in partu est, sicca fuerit, & difficulter humectetur, oleum bibat, & locos oleo calido cum malvæ aqua irriget, & cerato liquido illinat, & anserinum adipem cum oleo infundat.

55. Si vero parere non poterit, resinam, aut cuminum, aut pinus corticem suffito.

56. Quicumque vero tumores uteri in partu, aut ex partu fiunt, eos adstringere non oportet, velut medici fa-

faciunt: verum pharmaca optima exhibeto. Cuminum æthiopicum, quantum tribus digitis capi potest, & anisi, & fœselis grana quinque aut sex, pæoniæ radicis, aut etiam feminis testam conchæ majoris dimidiam. Hæc in vino albo odorato maxime jejuna exhibeto. Aut dauci æthiopici radicem, fœseli, pæoniæ radicem, eodem modo. Aut hipposelini, aut dauci æthiopici semen, eodem modo. Aut crethmi radicem, aut cuminum æthiopicum quatuor obolorum atticorum pondere. Aut piper, anisum, daucum, pæoniæ atticæ radicem. Hæc in vino terito, & bibenda dato. Aut myrtidani ramulos duos aut tres, & cuminum æthiopicum, & pæoniæ radicem: aut etiam lini semen similiter, quo etiam pueros tussientes nutriunt, cum ovi affati vitello, & cum sesamo tosto.

57. Si prægnanti pudenda superficiali ac fervido ulcere affecta sint, amygdalas tritas, & medullam bubulam cum aqua coquito, & modica farina adjecta, pudenda illinito, & aqua a coctis myrti baccis perluito.

58. Nunc vero dicam de puerperii purgamentis, & his quæ post partum exeunt. Quum mulieri aut partus purgamenta non fuerint purgata, aut menses non prodierint, aut etiam uterus durus fuerit: dolor habet lumbos, & lateris mollitudinem, & inguina, & femora, & pedes amare dolet, & venter attollitur, & horrores per corpus discurrunt. Ex talibus autem febres fiunt acutæ. Hanc ita habentem, siquidem sine febre fuerit, balneis curato. Caput autem oleo anthino inungito. Malvam autem coquito, & oleo cyprino in aquam ejus infuso, mitigandi gratia insidere jubeto. In omnibus autem morbis, in quibus fomentum

auxiliatur, melius est postea oleo ungi. Si vero febris habeat, a balneis abstinere, fomentis autem & tepesfactoriis imum ventrem & lumbos curare. In potu autem exhibere pharmaca uterina, aut sepiæ ovis, aut castorio ammixtis. Post hoc vero farinam cum ruta coctam, aut prisanæ succum sorbendum dare.

59. Si vero mulieri cum puero in partu non prodierit humor velut oportet, sed siquidem in capite habuerit humorem a calore attractum, in partu & ante, caput dolebit. Si vero in ventrem acervatim descenderit, ubi concitatus fuerit, ipsum turbabit. Et non oportet longe progredi finire, sed auxilium ferre, ut ne ex partu ventris profluvium succedens, corpore male habente, ipsam dolore affligat. Si vero a capite delatus fluxus, ad puerperii purgationem vertatur, & multum concitetur, melius habebit. Si vero plus moderato, curam adhibeto. Si vero in ventrem, facilius utique exitus puero contigerit. Si vero purgatio modica mulieri prodierit, dolor fortis corripit lumbos, & omnem circa pudenda locum, & intumescit, & femora ardent. Et ex ore ac naribus pituita fluit fortiter aquosa, & dolet caput, & febris habet, & horror, & tumet, & dentes stridunt, & venter, & vesica constringitur, & oculos subvertit, & caliginosum visum habet.

60. Quum mulieri puerperæ purgatio non facile procedit, velut uteris inflammatis, & osculo ipsorum concluso. Obtorquetur enim stomachus uteri post pueri egressum. Si enim quid horum fuerit, purgatio non procedet. Si vero non processerit purgatio, contingeret ipsam febrile, & horrorem habere, & ventrem magnum esse: & si ipsam

ipsam attingeris, totum corpus dolere, maxime si quis ventrem attingat: & alias atque alias stomachi dolore vexatur, & lumbos dolet, & cibi fastidium, & vigiliæ, & punctura adest. Postea quinto aut septimo die quandoque venter turbatur, & secedunt nigra, & valde graveolentia alias atque alias, & urina velut asina. Et si secesserint, videtur sibi melius habere, & curata, brevi sana fit: sin minus, periclitabitur profluvio ventris forti ipsi illapso. Et puerperii purgamenta ipsi occultabuntur. Si vero venter ipsi non turbetur, neque purgatio prodeat sua sponte, neque ea quæ commoda sunt brevi exhibeantur, tempus autem progrediatur, multo magis ex prædictis affligetur. Et insuper periclitabitur, ne livida fiat velut plumbum, & aquam intercutem incidat, & umbilicus extrahit ipsi ab uteris, & circumcirca nigrior erit. Et ubi hæc facta fuerint, fieri non potest ut mulier superstes maneat. Pereunt autem aliæ alio tempore, pro corporis & affectionis ratione. Verum unam & vicesimam diem non excedunt, id quod plerumque sic contingit. Si vero purgatio ipsi eruperit, sive a pharmacis, sive sua sponte (fit enim & hoc si uteri os laxarint, a sanguine acervatim derepente delato coacti: & si eruperit, graveolentia purulenta depurgantur: quandoque etiam nigra) & melius habebit, et curata sanescit.

61. Fiunt autem et ulcera in uteris, utpote puerperii purgamentis putrefactis. Si vero fiant, majore cura opus erit, ut ne ipsi ulcera magna et putredinosa fiant: periculum est autem ne moriatur, aut sterilis fiat. Signa vero hæc fiunt, ut ulcera intus fuerint. Quum purgatio ipsi prodierit,

velut spina per uteros transire videtur. Et calor ipsam corripit, ac maxime ventrem invadit. Et si attingatur, partem infra umbilicum dolet, velut si purum nervosum ulcus contingas. Post dolores fortes alias atque alias in uteros incidunt. Et febris aliquando ad contactum manus debilis: et alias atque alias puerperii purgamenta procedunt, maligna, purulenta, graveolentia. Hæc sunt signa, si ulcera in uteris fuerint, et multa cura opus habent. Atque hujus quidem morbi tot fines existunt.

62. Si vero purgatio puerperii primis tribus aut quatuor diebus processerit, verum postea derepente evanescit, easdem affectiones consimiles priori patitur, sed minus: & si transmutetur morbus, in idem transmutabitur: diuturnus autem et debiliior priore erit. Si vero curesetur mulier, superstes erit, si cito curetur: et de hoc morbo sic habet.

63. Si vero ex partu non fuerit purgata, venter intumescit, et splen, et crura: et febris habet, et rigor corripit, et dolores profluunt ad lumbos, aliquando etiam ad viscera. Et perfri-geratur, et febris habet: pulsus debiles sunt, et aliquando acuti, et alias attolluntur, alias deficiunt. Hæc patitur incipiente morbo, et sic habet. Temporis autem progressu, cavæ faciei partes rubescunt. Quum sic habuerit, leves cibos exhibeto. Et si turgēt, pharmacum infra purgans bibendum dato, si biliosa fuerit, quod bilem purgat: si pituitosa, quod pituitam. Postea vero uteros odoratis foveto, et mollitorium in die apponito. Si vero osculum solidum fuerit, tota die foveto, et mollitoria apponito. Deinde calida aqua lavato, et plumbeas fistulas indito. Postea salis grana, et myrrham in lin-teum

teum illigato, et picem coctam ammixtis aromatis lana excipito, et singulorum pares portiones ad gallæ parvæ figuram efformato, et per diem ac noctem apponito. Deinde vero intermissis tribus diebus, iisdem foveo. Et grana cnidia decorticata duarum potionum mensura, & piperis grana trita, oleo ægyptio albo, & melle optimo ammixto, in lanam infarcito, & pennæ obvolvula, tota die ac nocte apponito. Et si tibi purgata esse videatur, melius est sinere. Si vero purgatione opus habere videatur, duobus diebus interpositis, rursus id quod ex cucumere sylvestri paratur, per diem ac noctem subdito. Deinde netopon, & oleum rosaceum odoratissimum, & adipem cervi liquefacito, & die una in lana subdito, & multa calida, quantum ejus fieri potest, leniter lavato. Statim autem ubi purgatorii, & calida fuerint purgata loca affecta, adipe anserino, & myrrha, & resina tepida os uterorum illinat, & foveat. Uteros vero postridie vino & oleo narcissino eluat. Aut si narcissinum non sit, vino solo. Atque hæc die uno ante menses faciat. Postquam autem menses prodierint, primis diebus atramentum, hoc est spodium cyprium terat, & salis granum addat, & hæc lana excepta paululum in corpore habeat. Et jejuna vinum meracum odoratum absorbeat. Ubi vero quieverint menses, per diem id quod ex pulegio paratur apponat, & virum accedat. Et si in ventre conceperit, sana evadit. Cibis autem in purgatione utatur. Ad hæc commodat, mercurialem coquere, & porrum, allium, brassicam, & grana mali punici ammiscere, & succum sorbere. Aliis autem obsoniis marinis potius quam carnibus utatur. A dulcibus ve-

ro & oleosis prohibeatur. Bibat autem semper jejuna id quod ex tæda paratur, donec purgetur. Et mensibus prodeuntibus idem valde bibat.

64. Si vero paulo pauciora quam oportet prodierint mulieri puerperii purgamenta, velut uteris angusto ore præditis ac distortis, aut aliqua pudendi pars valde fuerit conclusa ab inflammatione, mulier acute febrit, stomachi dolore vexatur, & dolet totum corpus, & moleste fert: & ad articulos manuum ac crurum & lumborum dolor procedit: & locum circa collum, & spinam, & inguina dolebit: & quædam corporis partes impotentes fient. Postea calor quietus erit, & horror valde manifestus. Vomunt autem & pituitosa, amara, acria. Et de hac sic habet, & continget, ut si curetur, sana fiat: sin minus, clauda & quarundam corporis partium impotens erit. Non autem valde sterilis est hic morbus.

65. Si quidem ulcerati fuerint uteri, & puerperii purgamenta non prodierint, velut oportet, omnia dolebit: & si non magna fuerint ulcera, curata brevi sanescit. Oportet autem curationem ulcerum in uteris exacte facere, ut quæ in tenera & subtili sensu prædita sint parte, & in nervosa cavitate. Multæ autem sunt partes cum quibus societatem habet, sinciput, stomachus. Mens percellitur, & improba fit, & non facile intelligit.

66. Si vero uteri angusti oris ipsi fuerint, & puerperii purgationem non emisierint, inflammantur: & si non curetur brevi, omnia magis ipsam affligent. Et odor malus erit, & exitus intumescit. Et si non inflammati fuerint uteri, sua sponte exit malum grave olens, & lividum, aut nigrum grumosum, & mulieri puerperii purgamenta pur-

purgantur. Quandoque vero non exit, sed mulieri mortem portendit, nisi quis brevi venam secet, aut ventrem emolliat. Præstat autem etiam clysterem adhibere. Si vero ad vomitum facilis fuerit, etiam vomitum inducere. Melius autem est lotium ciere & exudare. Verum in his occasio optima est, quum opus his fuerit.

67. Si vero ex partu purgata mulier fuerit, paulo plura quam oportet (contingit enim hoc, si uteri amplioris osculi fuerint, & venæ quædam ruptæ sint, quæ sub uteros tendunt, præ violentia egressus ipsius fœtus:) febris & rigor habebit ipsam tenuis, & calor per totum corpus. Aliquando etiam horror, & cibi fastidium: & omnino abominabitur: & tenuis erit ac debilis, & pallida, & tumida, & cibum averfatur. Si vero quid edat aut bibat, non concoquitur. Quibusdam vero etiam alvus & vesica erumpit, & horror magis obtinere. Et de hac sic habet.

68. Si vero puerperæ aliqua pudendi pars obturata fuerit (jam enim etiam hoc cognovi) si ulceratum fuerit os pudendi, ubi sane ulceratum fuerit, in partu a pueri exitu violatum, simile quid fit ulceri superficiali ac ferventi, & valde inflammatur. Et labia præ inflammatione inter se coincidunt, & se mutuo contingunt, utpote quæ sunt exulcerata. Sed & frigus fit, & ambo labia clausa sunt, constringentia purgationem relictam. Si vero prodiret purgatio, ulcera non conclusa essent. Nunc autem influit, & aliena carne crassescunt. Proinde ea sanare oportet, velut in reliquo corpore, & ad cicatrices perducere. Locus autem lævis & concolor reddatur. Mulier quædam patiebatur eadem quæ patiuntur uteri, dum a puerperii purgamenti non

purgantur, & ad hæc dolebat pudendum. Et ex contactu cognovit, quod obturata esset, & narravit, & curata depurgata est, & sana evasit ac fecunda. Si vero curata non fuisset, neque purgatio ipsi sponte erupisset, ulcus majus fecisset, & malo non remittente, periclitata fuisset, ne ulcera cancerosa fierent.

69. Si vero processerit mulieri puerperii purgatio ad caput, thoracemque ac pulmonem [fit enim & hoc] moriuntur sæpe statim, si detineatur ac firmetur. Si vero probe exeat per os aut nares, sana evadit. Si vero morbus paulo diuturnior fiat, patietur sane mulier ea, quæ dicta sunt de virgine, cui menses primum comparentes sursum impetum fecerunt. Verum mulier longiore tempore superstes erit quam virgo, & affectiones debiliores erunt, donec pulmo purulentus fiat. Si vero puerperii purgatio non exeat per os, sed sursum tamen impetum fecerit, occultabitur, & non procedet iusto modo. Et tussis corripiet, & anhelationes. Et impleto pulmone a sanguine, valde dolebit latus & dorsum. Et quum tussiet, sicce tussiet. Aliquando vero spumofum exspuet. Temporis autem progressu spumum apparet subnigrum & turbatum. Et calor pectora tenet, magis quam reliquum corpus, nimirum sanguine ipsa calefaciente. Et febricit mulier, & venter ipsi coarctatur, & cibum fastidit: & vigilabit, & abominabitur: & non superstes manet, sed moritur plerumque vicesima prima die.

70. Si vero purgatio sursum progressa, per os non exeat, neque in pulmonem vertatur: convertetur ipsi ad faciem, & erit hæc valde rubicunda, & caput grave, quod neque movere potest absque doloribus: & oculi valde

rubicundi erunt, & ex ipsis sanguis re-
nuiis fluat. Et quibusdam ex naribus
sanguis manat. Et si hic exierit, diu-
turnior morbus fit. Et aures non acu-
te audiunt in hoc morbo: & stomachi
dolore vexatur, & eructat, & mente
alienatur, & deliria sunt furiosa. Qui-
busdam autem adest oculorum distor-
torum ferocitas. Et reliqua omnia per-
petietur, velut si purgatio ad pulmo-
nem vertatur. Verum non tussiet, ne-
que exspuet ejusmodi, neque dorsum
similiter dolebit. Curata vero sana fit.
Non multa vero spes est de vita ipsius.
Et si etiam superstes maneat, surditas
aut cæcitas omnino ipsi accedet. At-
que hic est hujus morbi finis.

71. Si ex partu fluxus corripit, &
cibi in ventre non maneant, uvam pas-
sam nigram, & mali punici dulcis gra-
na terito, & vino nigro dilutis utitor,
ita ut caseum caprinum derafum, &
polentam tritici torrefactam inspergas,
& bene temperata bibenda præbeas.

72. Si ex partu sanguinem vomat,
hepatis fistula sauciata est, & dolor ad
viscera procedit, & cor convellitur.
Hanc multa calida lavare oportet: &
tepefactoria quæ maxime admiserit: &
lac asininum ad dies septem vel quin-
que bibendum dare. Postea vero vaccæ
nigræ lac bibendum præbere, ita ut si-
ne cibo degat, si fieri poterit, ad dies
quadraginta. Ad vespertinam vero sesa-
mum tritum bibat. Morbus hic est pe-
riculosus. Quomodo autem lac bibat,
dictum a me est in Pueri in partu na-
tivitate, & alia similiter.

73. Si lac fuerit extinctum, porrum
tritum & aqua dilutum bibendum da-
to. Et calida lavetur, & in cibo por-
rum ac brassicam edat. Sed & cythi
folio simul coquat, & succum sorbeat.
Bibat etiam fœniculi lactum, & de ra-

dicibus fœniculi. Et hordeum molitum
ac butyrum simul coquito, frigesacito,
ac bibenda præbeto. Bonum est & hip-
pomarathrum, & hippofelinum, & cy-
tissus. Hæc omnia simul multum lac
faciunt & augment. Capræ item Scyriæ,
casei autem maxime commodi sunt. Sed
& salviæ coquat: aut a juniperi bac-
cis, aut cedri fructu, succum diffun-
dat, & vino affuso edat: & ab acri-
bus, & salsis, & acidis, & crudis ole-
ribus omnibus prohibeatur. Nasturtium
vero in vino potum commodum est:
nam lac purgat, & calida lavetur, &
apothermum bibat. Viticis item fructum
in vino bibendum dato, & betæ succus
potatus multum lac facit. Sesamum
quoque recens, & hordeum trimestre,
in mortarium coniecta terito, & suc-
cum diffusum per linteum exprimito,
& mel aut amamelidas ammisceto:
deinde in vino nigro bibenda dato.

74. Quum mulier peperit, & a se-
cunda non fuerit liberata, præstat da-
re a quibus maxime purgantur puerpe-
rii purgamenta: allia cocta aut affata
in vino & oleo, cum polypis ac se-
piolis super prunis tostis, quicquid ran-
dem ex his voluerit. Castorium vero
aut nardum bibat. Bibat etiam rutam
in vino nigro dulci jejuna, aut sine
vino. Si vero vinum non fuerit dulce,
melius est mel ammiscere. Edat etiam
brassicam coctam cum ruta & mercu-
riali: & semen aliquod utero commo-
dum bibat.

75. Si vero puerperii purgamenta in
grumos fuerint coacta, & dolor in imo
ventre fiat, porrum coctum & quacun-
que sylvestria ac hortensia olera dato,
verum omnia pingua facito: & per
tertium quemque diem sub clementi cœ-
lo lavetur. Frigus enim his inimicum
est. Et post balneum inungere melius
est,

est, & non multa calida uti.

76. Quum secunda non statim exierit post partum, imi ventris dolores fiunt in laterum mollitudine, & rigores ac febres. Et si discefferit secunda, sanatur etiam mulier. Sæpe vero putrescit, & discedit sexta aut septima die, aut etiam prius. Huic autem dare oportet pharmaca, quæ ego describam, & spiritum continere jubere. Omnium vero optimum novi artemisiæ herbam, & dictamnium, & violæ albæ florem. Et silphii succus optimus est, fabæ græcæ magnitudine in aqua potus. Et si secundas excludere non poterit, a cibo absterneat. Et postea viticis folia trita in vino & melle, oleo affuso tepefacito, & heminæ mensuram bibendam dato, & exhibunt.

Si mulieri secunda in uteris relicta fuerit, hoc sic contingit. Si per vim ruptus fuerit umbilicus, aut ab obstetricæ umbilicifeca per imperitiam resectus, quæ videlicet umbilicum pueri prius incidit, antequam secunda ex uteris exiisset, & uteri sursum retrahunt secundam, urpote lubricam & diffusam, & in seipsis detinent. Nam secunda ex umbilico pueri hæret, et umbilicus postremus ex uteris exit. Si enim prior exiret, non accederet per ipsum pueri nutrimentum, quoniam ex ipso dependet.

77. Quum in ventre hærens fœtum corruerit menstruum, aut bimestrem, & secundæ exire non poterint, fuerit autem tenuis: hujus corpus tunc purgare oportet ac pinguefacere. Non enim prius exeunt fœtus putrefacti, nisi fortes fuerint uteri, et probe compacti.

Si mulieri secunda relicta fuerit, si non ampli fuerint uteri, purgatio ipsa minus quam oportet procedit, et venter durus fit ac magnus. Et frigus detinet, et febris acuta: et dolor per

totum corpus, et ventris maxime partem eam, quæ est infra umbilicum: et gravitas fit in uteris, et tormen velut fœtus insit. Et curata secundam brevi ejicit putrefactam, et sana evadit.

78. Si ex partu uterus ulceratus fuerit, rosarum floribus curato. Sed & acerbis infusis colluatur. Si vero os ejus ulceratum fuerit ac inflammatum, myrrham, & adipem anserinum, & ceram albam, & thus, pilis leporinis sub ventre enatis misceto, & simul trita in lana apponito.

79. Si ex partu uteri fuerint inflammati, febris debilis corpus tenet, & caligo adest. Ex ventre vero nunquam deficit calor: & sitit, & coxas dolet, & venter imus fortiter intumescit, & alvus turbatur. Secessus autem est malus & olidus: & calor vehemens corripit, & cibum averfatur, & dolor juxta sinapsum est, & ventris stomachus non potest trahere cibos ac potus, & concoquere nequit: & nisi curentur statim, plurimæ moriuntur. Venter autem est in causa. Sambuci igitur folia tenerrima, in crassiore tritici recentis farina cocta, leviter tepida sorbeat. Dato & aquam mulsam, & vinum aquosum. Et pectinem cataplasmatibus frigefactoriis integito. Cibus autem quam minimum edat, & venter sistatur, & caput curetur. Præcordiis vero & uterorum loco, cataplasmata adhibeto.

80. Quum doluerit sedem, aut aliud quid, juniperi baccas, aut apii & urticæ semen terito, ac bibendum dato. Si ex partu doleat, resinam terebinthinam, & mel, & vinum tepidum, sorbenda dato. Et si inflammati fuerint uteri, inde sedantur. Si vero non doleat uterorum locum, amygdalas amaras tritas, & oleæ folia tenera, & ani-

sum, & irionem, & origanum, & nitrum: hæc misceto, terito, & uterorum collyria efformato.

Si vero inflammati fuerint, et dolor habuerit, rosarum folia, cinnamomum, et cassiam, simul terito, et netopo affuso, placentulas ac pastillos drachmales formato, easque in ollam novam fictilem igne candentem mitito, circumlocataque muliere ac vestibus contecta, in uteros suffito. Hoc dolores sedat.

81. Si vero ex partu uteri doluerint, calor debilis habet: verum venter imus intus igne ardet: et ad coxendicem aliquando intumescit: et dolor habet imum ventrem, et laterum mollitudinem. Et secëssus biliosi sunt et graveolentes: et si non sistatur venter, derepente moritur. Quum igitur sic habuerit, ventrem frigefacere oportet, cavendo ne horrescat. Bibat autem si non sistatur, aquam de crassiore tritici farina in ipsa macerata, et panis farinam edat. Sorbeat autem mali punici vinosi succum aqua dilutum, farina lentium inspersa. Et hoc coquito: misce lentem, et cuminum, et salem, et oleum, et acetum, atque hanc forbitionem frigidam exhibeto. Lenticulam item acidam dato, et vinum vinosum pramnium insuper forbendum. Aliis autem cibis abstinere oportet donec febris solvatur. Si vero visum fuerit, etiam lavetur. Si vero debilis fuerit, polentam bibendam dato. Et si imbecillior sit, ex aqua frigida. Cibum autem exhibeto levem, qui non evacuet, ubi calor remiserit. Morbus hic acutus est & lethalis.

82. Si inflammati fuerint puerperæ uteri, venter ardet, & magnus fit, & ad præcordia suffocatio habet. Quum

sic habuerit, muscum marinum, quem super pisces injiciunt, pro cataplasmate adhibeto. Verum in mortario misecto ac tundito, crudam hordeaceam farinam, & cinerem sarmentitium, & lini semen tostum: & hæc oleo & aceto subigito, & velut cyceonem crasum facito, deinde coquito donec velut farinæ subactæ massa fiat: atque ita quam calidissima imponito, & si opus fuerit, etiam insidere facito.

Si puerperæ inflammati fuerint uteri, intumescunt, &, ubi puerperii purgamenta intus manserint, occulte distenduntur, distenduntur autem ubi condensati fuerint a frigore. His siquidem perfrigerentur, calefacere conducit. Si vero inflammati fuerint, & frigus discesserit, medicamentum subdititium facere, quod inflammationi adversatur, & simul lavare, & fovere, & pharmaca adhibere, quæ ego describam, & vaporem in os ac nares attrahere. Si vero suffocent, lentes in aceto, & sale, & origano multo coquere, & attractionem facere. Et mercurialem edat, & in succo ejus tenuem farinam sorbeat: & quam celerime ac prius quam dolor corripiat, pharmaca dato quæ uterorum dolores sedant, & cibos per alvum secedentes assumat: &, si venter sit inflammatus, clystere adhibito quam citissime subluatur.

83. Si uteri pituita fuerint impleti, flatus in uteris fiunt, & menses procedunt pauciores, albi, pituitosi. Quandoquidem etiam sanguis tenuis sincerus, pelliculis plenus. Quibusdam etiam conturbatur, & ter in mense comparet: & præ humiditate cum viro commisceri non vult, neque libidine ad hoc faciendum concitatur, & tenuis fit. Dolet autem imum ventrem, et lum.

& lumbos & inguina: & si mordeat id quod effluit, & exulceret osculi uteri circumferentiam summam, fluxionem diuturnam fore pronunciat. Et si non multa fuerit fluxio, lenticulæ decoctum cum veratro exhibeto ad vomendum. Deinde in nares infundito, & pharmacum deorsum purgans bibendum dato. A cibis autem acribus prohibeatur. Si vero gravetur, & frigeat, & torpedo habeat, lac præbeto, & vinum odoratum. Bibat autem jejuna hypericum, apii semen, salviā, in vino odorato aquoso: & uteros medicamento ex vini fece colluat: & si ulcerati fuerint, interpositis diebus duobus aut tribus, pharmaco ex grano enidio eluat, & postea cum acerbis lavet, myrti ac lauri decocto, & medicamento & flore argenti illinat. Morbus autem est gravis, & paucæ effugiunt.

84. Si vero acetabula pituita plena fuerint, menses fiunt pauciores: & si in ventre habuerit, corrumpit ubi fœtus fortior factus fuerit. Non enim corroboratur, sed defluit. Cognoveris autem hinc. Humida fit, & quod defluit mucosum & viscosum velut a ventre defertur, & non mordet, & in mensibus postquam sanguine purgari desierit, per duos aut tres dies, muci ex uteris prodeunt, & horror tenet, & calor non acutus, verum non deficit. Hanc succo grossorum colluito, a quibus omnis aqua purgatur: & hoc iterum atque iterum. Postquam autem purgata fuerit, de cætero acerbis utatur. Apponat autem mollia, a quibus pituita purgatur, & foveat uteros medicamento ex lauro, & colluat pharmaco ex aceto: & aromatis suffium faciat, postquam menses cessarint. Postea vero a cibis & balneis abstinere oportet. Coeat autem cum viro, &

cibos ac vinum parce sumat, & calide degat, & tegumenta cruribus circumdet, & oleo illinat.

85. Si aqua intercus in uteris nascatur, menses pauciores & pravi fiunt, & ante tempus deficiunt: & imus venter intumescit: & mammae solidæ, molles fiunt, & lac malum. Et putat se in ventre habere: et ex his cognoscet quod aqua intercus est. Sed et in uterorum osculo significationem de se præbet. Ad tactum enim gracile et humidum apparet, et rigor ac febris corripit. Quanto vero magis tempus processerit, tanto magis dolor habet imum ventrem, et lumbos, et laterum mollitudinem, ac inguina. Hic morbus ex abortu fit: sed et ex aliis causis, et quum menses fuerint occultati. Hanc multa calida lavare oportet, et tepefactoria adhibere si dolor habuerit. Postquam autem sedatus fuerit, pharmacum infra purgans bibendum dare oportet, et uteros medicamento ex bubulo stercore fovere. Deinde id quod ex cantharide paratur apponere, et biduum aut triduum intermittere: et si robur affuerit, netopo colluere. Et si venter mollis fiat, et febres cessent, et menses secundum rationem prodeant, cum viro dormiat, et in medicamentis subdititiis perseveret: & interposita die crethmi corticem bibat, et pœoniæ grana nigra quinque, et sambuci fructum in vino jejuna. Et mercurialem quam plurimam edat, et allium crudum ac coctum, & mollibus ad somnum utatur, & multa potione, & alijs mollibus: & obsoniis marinis potius quam carnibus: & si pepererit, sana evadit.

86. Si hydrops in uteris fiat, menses pauciores fiunt ac deteriores, & per longius tempus, & pauciores quam oportet

oportet, aut paulo plures: & venter intumescit, & locus supra pectinem, & tibiæ, & lumbi. Ubi vero multum temporis processerit, & in ventre habuerit, corrumpit ac ejicit: & aqua cum ipso fœtu effunditur, & mulier plerumque moritur. Sanguis autem corrumpitur, & aquosus redditur. Huic lac bibendum dato, & peplum album potandum, donec fœtus moveri poterit. Quin & ante hoc ut plurimum fœtus corrumpitur: & per abortum ejicitur, & uteri sanguine & aqua manant. Hæc autem patitur nihilo magis ex labore, quam aliter. Cognoscere vero poteris quod hydrops est, ex digiti contactu. Deprehendes enim osculum ipsorum gracile & plenum humiditate.

Si vero fœtus in ipsa non circa initia, sed jam bimestris corrumpitur ac suffocatur, tunc & venter imus intumescit, & ad contactum dolet, velut ulcere præsentem: & febris magna ipsam ac dentium fremitus corripit, & dolor acutus & vehemens pudenda, & imum ventrem, & lumbos, & laterum molitudinem, & coxas. Quum sic habuerit, calida ipsam lavato: & si dolor habuerit, tepefactoria adhibeto, experimento facto de eo quod maxime admittat: & pharmacum deorsum purgans bibendum dato. Intermissione vero facta per tempus quantum tibi satis esse videbitur, & colluito, & fovero, & cyclaminum melle subactum, ac linteum exceptum, ad os uterorum apponito. Et cupressi ramenta in aqua madefacta, eodem modo apponito. Verum hæc breviori tempore, & per longius temporis intervallum, quanto magis mordent & lancinant. Et specillum stanneum paratum immitto, & digitum eodem modo. Potiones quoque biben-

das dato, quasunque maxime libenter admiserit: & cum viro dormiat, maxime opportuno tempore præsentem. Si enim genituram conceperit, & prægnans facta fuerit, ac pepererit, subpurgantur & ea quæ prius in ipsa fuerunt, una cum ipsis puerperii purgamentis subeuntia. Atque sic maxime sana fieri poterit.

87. Si mulier aqua intercute laboraverit, splene ipsius magno & aquoso existente. Fit autem splen aquosus ab hac affectione, quum febris habuerit, & non dimiserit hominem, & sitis ipsam corripuerit fortis, & biberit, ac non revomuerit. Nam quod in vesicam penetrat, per urinam ejicitur. Reliquum vero splen capit, abstrahens a ventre ad seipsum, ut qui rarus est & spongiformis, & secundum ventrem situs. Et si his sic habentibus non exudarit, neque alvus laxetur, ab hoc splen attollitur, & hoc magis si aqua fuerit potus: & si quis ipsum contingat, mollis est velut mollissima pluma sive lana: quandoque vero etiam renititur. Elevatus autem & impletus, distribuit per venas corpori, & maxime in omentum, & locos circa ventrem & crura. Altera enim pars ad alteram delegat in corpore, ubi singulis plus quam oportet affuerit, & continere non poterint. Succedit autem ex hoc semper hydrops, ubi splen ad seipsum trahere consueverit, quum natura rarus sit ac mollis. Quibusdam vero hoc morbi principium fit sine febre, si calor quidam in ventre consisterit, velut pituita in ipsum collapsa: & si homo sitim non continuerit, neque vesica, neque venter urinam & stercus iusto modo excolarint: neque commoda diæta homo utatur.

• Si vero hydropica fuerit, prodeunt mentes multi derepente, quandoque vero

ro pauci. Et fiunt aliquando velut aqua a carnibus, sicut si quis cruentas carnes abluisset: aliquando vero paulo spissiores, & non congelantur, & anhelatio ipsam corripit priusquam menses prodeunt, & dolor in splene, & magis si quid dulce ederit, & venter attollitur ac magnus fit. Et ubi plura quam solita est ederit, dolet ventrem, & lumbos alias atque alias dolor vexat, & febris ipsam paulatim corripit: postquam autem depurgata fuerit, melius sibi habere videtur superiorum respectu: postea ad idem relabitur. Et si curetur velut convenit, sana evadet. Sin minus, & fluxus comparet, & per omne tempus semper fluet paulatim velut serosa sanies, & ampliore curatione opus habet.

Si vero fluxus non succedat, sed uteri a prioribus menses non laxarint, tunc & venter ipsi magnus erit, & gravitas intus erit, velut in ventre habenti, & velut puer in ventre ipsius moveri videbitur, nimirum dum uteri aqua pleni sunt, & aqua movetur. Alias enim atque alias fluctuat in ipsis aqua, velut in utre, & pars infra umbilicum ad contactum dolet, & claviculae, & thorax, & facies, & oculi attenuantur, & mammae attolluntur. Quibusdam vero & venter, & crura aqua implentur, quibusdam autem alterum horum. Et si quidem ambo impleta fuerint, nulla spes est de hominis vita. Si vero etiam alterum horum, modica spes est si curetur, et non valde fuerit attenuata. Diuturnus est autem hic morbus. Et fiunt omnia magis his quae non pepererunt, fiunt autem saepe etiam his quae pepererunt. Periculosa vero sunt velut dictum est, et plerumque acuta et magna, et intellectu difficilia, eo quod mulieres participant mor-

bis, et aliquando neque ipsae sciunt quod aegrotant, priusquam morbos experiantur a mensibus, et seniores factae fuerint. Tunc autem et necessitas, et tempus, ipsas morborum causas docet; et quandoque non cognoscentibus ex quo morbo aegrotent, morbi incurabiles fiunt, antequam doceatur recte medicus ab aegrotante ex quo morbo aegrotet. Verentur enim narrare, etiam si sciant: & praeter imperitia ac ignorantia, turpe sibi id esse putant. Sed & medici simul peccant non exacte causam morbi percunctantes, sed velut viriles morbos sanantes: & multas novi jam ab huiusmodi affectionibus corruptas. Quare statim causam exacte interrogare oportet. Multum enim differt mulierum morborum ac virilium curatio.

88. Si uteri fuerint ulcerati, sanguis & pus purgatur, & foetor gravis oboritur, & dolor acutus corripit lumbos, & inguina, & intumescit ventrem, & dolor sursum procedit ad laterum molli-tudinem, & ad costas, & ad scapulas. Aliquando etiam ad claviculas pervenit, & mordetur, & caput vehementer dolet, & delirat. Progressu vero temporis tota intumescit, & debilitas ipsam corripit, & animi deliquium, & febris tenuis, & perfrigeratio. Intumescunt autem maxime crura. Morbus autem corripit ex abortu, si qua corrupto ac putrefacto intus puero, non fuerit expurgata, et calor totum corpus tenet. Corripit etiam ex fluxibus, si in ipsis acria fuerint, et biliosa mordeant. Si in hoc modo habentem incideris, ubi quidem dolores habuerint, multa calida lavato, et tepesfactoria adhibeto qua parte fuerit dolor: et si quidem superne fuerint dolores, et mulier fortis est, totam fomentato, et phar-macum deorsum purgans bibendum da-

to: et ubi tempus anni fuerit, serum coctum insuper bibendum præbeto, per dies quinque, si id facere poterit. Si vero non fuerit serum, lac asinum coquito, et per dies tres aut quatuor bibendum dato. Post lactis autem potum, cum aquis ipsam reficito, et cum cibis commodis, carnibus ovillis teneris recentibus, & volucrium: & beta, & cucurbita. Abstineat autem a salis & acribus, & marinis omnibus, & a carnibus porcinis, & bubulis, ac caprinis. Edat autem panes. Si vero animi deliquia teneant, & non valida sit, & perfrigeretur, sorbitionem accipiat. Sunt autem quidam qui his caput dolentibus lac bibendum præbent, quia caput dolent. Alii aquam, quia animo linquantur. Ego vero vice versa, si caput dolent, & mente percellantur, aquam commodam puto. Quum autem mordentur, & acria sunt quæ pungunt, lac his lenitatem inducit. Ubi vero tibi valida esse videbitur, uteros colluito: primum medicamento ex vini fece: postea interpositis diebus tribus aut quatuor, eo quod cum brassicæ decocto tepido paratur. Et rursus intermissis diebus tribus eo quod cum butyro paratur eluito. Et si ubi hæc feceris sanescant uteri, eo quod cum malicorio paratur colluito. Super ulcera vero argenti florem, & gallam, & myrrham, & thus, & spinæ ægyptiæ fructum, & cœnanthen sylvestrem, & chrysocollam, & squammam æris, & loti ramenta, & crocum, & alumen ægyptium combustum illinito. Horum singulorum una æqualis sit portio. Alumen vero & gallam, & crocum, una omnium portione sumito. Hæc omnia trita ac permixta in vino albo dulci diluito, deinde coquito, donec mellis crassitudo fiat, & dato ut cum hoc pharmaco bis

in die ulcera inungat, ubi aqua tepida prius lavit. Coquantur autem in aqua, & hederæ, & salvia. Et ubi tibi hæc facienti melius habere visa fuerit, lac caprinum coctum præbibendum una die dato. Postea vero lac bubulum præbeto eodem modo velut in prioribus: post lactis autem potum, per cibos quam maxime crassefacito, & ut in ventre habeat facito. Sana enim fiet. Plerumque vero ex hoc morbo evadunt, & steriles fiunt. Senioribus autem non valde quid horum accidit. Postea vero bibenda sunt pharmaca, lini semen torrefactum, & sesamum, & urticæ semen, & pæoniæ radix amara: hæc in vino nigro odorato trita bibat.

89. Si uteri ulcerati fuerint, & sanguis, & pus, & serosa sanies fluit (putrescentibus enim uteris, morbus ab ipsis fit) & venter imus elevatur, & attenuatur, & ad contactum dolet, velut ulcere præsentem. Et febris ac fremitus ipsam occupat, & dolor acutus ac vehemens invadit pudenda, & pubem, & imum ventrem, & lateris mollitudinem, & lumbos. Morbus autem maxime corripit ex partu, si quid in ipsis divulsus computruerit: itemque ex abortu, & alias sua sponte. In has si incideris, aqua multa calida lavato: & qua parte dolor habuerit, tepesfactoria adhibeto, & spongiam ex aqua calida expressam, & colluito acribus & acerbis vitatis, mollioribus vero ammixtis, prout tibi tempestivum esse videbitur: & lini semen ac sambuci fructum tundito, & ammixto melle pharmacum facito, atque hoc utilior, calida vero aqua lavato, & acceptam spongiam, aut mollem lanam, in aqua calida tingito, & pudenda ac ulcera expurgato. Deinde in vino meraco, rursus spongiam aut lanam tingens,

gens, eodem modo utere. Et postea pharmaco hoc inunge, quoties tibi tempestivum esse visum fuerit. Postea resina & adipe suillo mixtis simul illinito saepe interdiu ac noctu: postea vero lini semen torreto, tundito, ac cribrato, & peplum album in polenta rundito ac cribrato: & caseum caprinum affato, & fordes ac falguginem deradito, & pinguetudinem ejus, & polentæ pollinem ammisceto. Sit autem una pharmaci mensura, & casei, & polentæ. Hæc bibenda dato mane jejuna, in vino austero diluto. Ad vespeream autem misceto, & crassum cyceonem præbeto, & quicquid muliercula maxime libenter admiserit, bibendum dato. Et donec quidem sanguis multus fluxerit, & dolores acuti habuerint, & modico tempore intermiserint, hæc facito. Postquam autem ulcus minus fuerit, & dolores debiles apprehenderint, & per longius tempus, pharmaca bibenda dato, a quibus purgetur deorsum magis quam sursum, & intermisso tempore quantum opportunum esse visum fuerit, lenibus fomentis foveo, muliere in alto collocata, prout tempestivum esse videbitur. Hæc si fecerit, sana evadet. Morbus autem est lenior & lethalis, & paucæ ipsum effugiunt.

90. Si vero vehementer exulcerati fuerint, sanguis & pus purgatur, & odor fit gravis. Et quum dolor apprehenderit, velut a partus dolore fiunt ea quæ circa fluxum contingere solent. Et quum tempus affuerit, crura & pedes intumescunt. Et curant medici hunc morbum velut hydropem: verum hic talis non est. Hanc si curandam acceperis, primum calida lavato, & calefacito. Et acribus ac mollibus & acerbis, & aqua & vino colluito. Et

Tom. II.

polycarpon, & polycnemon, ac mel simul coquito, deinde lanam in his tingito, & pudenda illinito. Et resinam, ac mel, & pinguedinem suillam illinito. Et bibendum dato semen lini ac sesamum torrefactum, & butyrum, & caseum caprinum, & polentam in omnibus. Bibat autem in vino jejuna. Ad vespeream vero plurimum mellis affundito. Et donec quidem sanguis purgetur, & dolores acuti habuerint, & modico tempore intermiserint, hoc facito. Quum autem ipsi minus prodierit, & dolores debiliores per longius tempus tenuerint, pharmacum deorsum purgans bibendum dato, ac finito. Hæc si fecerit, sana evadet. Sobolis autem spes non adest.

91. Quæcunque ulcerationes in uteris fiunt, ex abortu, aut alia quadam causa, eas omnes respectu ad totum corpus factò curare oportet, quacunque curatione opus habere visæ fuerint, sive ex universo corpore hominem curandam esse putaveris, sive ex ipsis uteris. Cognosces autem an ab ipsis uteris sint, hoc modo. Quæ enim ulcerationes ab ipsis uteris sunt, purgationem exhibent purulentam et compactam: quæ vero non ab ipsis, tenuem et saniosam. Quum igitur tenues sunt fluxiones, cum pharmaco eas curare oportet, et dare quod et sursum, et deorsum purget: Primum autem sursum. Et siquidem post pharmaci portionem, fluxiones pauciores fiunt ac faciliores, intermissione facta rursus eodem modo medicari oportet. Post pharmaci vero portionem, talem victum præscribito, ex quo homo ipsa quam siccissima fiat. Id autem continget, si toti ipsius corpori, per tertiam aut quartam diem fomentum adhibueris, et a fomentis statim vomitus feceris:

D d

post

post vomitus autem et fomenta, diætā constituito ex illuvie et aquæ potu, et panis cibo, nullō vero obsonio, quam vino nigro meraco: nullo item olere. Quum vero vomitum præparas, multis et acribus oleribus opus habes, quibus ipsam impleas: multis etiam cibis, et obsonio quodcunque voluerit. Et ut impleas ipsam multo vino aquoso, et ut a fomentis ipsam laves multa calida. Atque hæc quidem curatio est huiusmodi fluxionum. Melius tamen est ut utrasque pharmacis cures, et vomitum procures, et sursum trahas. Diætā vero ficcatoria melior est, et illuvies. Cæterum uteros hoc modo curare oportet: primum quidem fovere sambuci foliis in aqua coctis: deinde post fomentum, smegmate ex vini fece colluere. Et siquidem putredo in ulceribus fuerit, & quæ exeunt graveolentia, smegmate meraciore: si vero nihil tale, aquosiore: post fecem autem, cum aqua in qua cocta est myrtus & salvia: postea vero cum vino colluere, meraco, albo, tepido. Quum autem mordetur jam a collutionibus, tunc jam pura sunt ulcera. Colluere igitur oportet fece aquosiore, & vino nigro: post vinum vero, adipem suillum recentem liquato, & pinguedinem anseris si affuerit: sin minus, aliam, maxime gallinaceam. Si vero neque hæc adsit, oleum vetus ex olivis ammisce-to, atque hoc tepido colluito post vinum, per alium clysterem in os uteri infuso. Et si fuerit ulceratum, linamenta ex mollitoriis facta apponito. Et si hæc subdita ardorem induxerint, his ademptis mulierem aqua tepida lavari iubeto, tali quali colluebatur. Si vero ad hanc diætā fluxiones non discedant, pauciores tamen fiant, & vehementer mordeant, & ea quæ effluunt

bilis fuerint ac fæugo: & non solum internas partes, sed etiam externas exulcerent, diætā transmutare oportet, & totam humectare, quo fluxiones quam aquosissimæ fiant, & minime mordaces, balneis multis calidis, maza, oleribus coctis, omnibus pinguibus, piscibus cartilagineis, cum cepis & coriandro, in muria dulci coctis omnibus, excepta bubula & caprina: his enim percoctis cum anetho & fœniculo: vino mellei coloris, fulvo, aquoso, uberiore lactis potu cum vino dulci. Reliqua vero de collutionibus juxta relatum modum facito. Atque hæc quidem est ejusmodi fluxionum curatio. Quum vero purulenta & compacta exierint, harum quidem totum corpus non movere oportet, verum colluere: & per collutiones totam curationem facere. Colluere autem oportet cum iisdem infusis, quæ prius dicta sunt eodem modo. Conscribentur tamen etiam aliæ collutiones.

Ulcerum curatio. Cervinum adipem recentem ac viridem subdito. Omnia vero statim vino sâræo sive sapa colluere oportet. Optimum autem est cerussa, si ulcera fuerint, & oleo narcissino. Cibis autem mollissimis utatur, & non acribus. Si vero sordida fuerint, & proserpant, ac proximum locum mordeant, purgato, & novam carnem producito, & carnem ad cicatricem producito: facile enim resolvuntur, & maligna fiunt, & frequenter lavato.

92. Si vero mulier ex abortu vulnus accipiat, aut ex medicamentis subdititiis uteros exulceretur (qualia multa semper mulieres faciunt ac medicando excitant) & fœtus corruptus fuerit, & mulier non purgetur, sed uteri inflammati fuerint vehementer ac conclusi, & purgationem emittere non poterint,

terint, nisi primum emittant sanguinem qui est in fœtu. Hæc siquidem curetur, brevi sana evadet, verum sterilis. Si vero puerperii purgamenta ipsi sua sponte eruperint, & ulcera sanata fuerint, etiam sic sterilis erit. Si vero purgatio quidem ipsi fiat, ulcera autem non purgentur, periculum est ea putredinosa esse. Si vero purgatio prodierit ipsi jam afflictæ ac extenuatæ, moritur. Quin & si in partu uteri valde fuerint exulcerati, fœtu non secundum naturam exeunte, eadem patientur quæ patitur ea quæ ex corruptione fœtus uteros exulceratos habet. Et transmutationes ac fines eisdem morbus habet, sive ex fœtus corruptione, sive ex partu uteri fuerint ulcerati: & si puerperii purgamenta omnia prodierint, minus dolebit, nisi magna ulcera fuerint. Et si curetur, brevi sanescit. Oportet autem curam cito adhibere, si ulcera in utero fuerint. Nam, ut quæ in tenero loco sunt, cito auge-scunt, & brevi putrescunt. Curare vero oportet ulcera, velut etiam ea quæ in reliquo corpore sunt. Nimirum ut inflammationem arceas, & repurges, & repleas, & ad cicatricem perducas. Danda est autem aqua in potum, vinum minime: cibos item paucos, ac minime multos exhibeto.

93. Quicumque abortus facti discedere non possunt, dum aut toti, aut partes fœtum sunt majores, aut minores, & obliqui ac impotentes, tales siquidem secundum naturam siti fuerint, pharmaco aliquo dato ex his quæ ego referam expellito, ubi multa calida prælaveris. Et si prodire volentes, non facile exeant, quum siti sint secundum naturam, talibus sternutatorium admoveto. Apprehendito autem nasum, & os comprimito, ac sic ster-

nutet, quo sternutatio quam maxime efficax sit. Utatur item concussionibus. Sic autem concussionem facito. Lectum altum robustum ac instratum sumito, & mulierem supinam reclinato, pectus vero & axillas ac manus, fascia aut molli lato loro ad lectum alligato, ac cingito, & crura incurvato, & malleolis apprehensam detineto. Quum autem sic disposueris, sarmentorum mollium fascem, aut aliquid huic simile parato, tantum quantus sufficit, ut lectum non negligat excipiendo ipsum, dum in terram projicitur, quo non pedibus juxta caput, terram contingat. Postea vero ipsam manibus lectum apprehendere jubeto, & lectum ad caput sublimen habere, ut declivis sit in pedes, animadversione habita ne pronua sit homo ipsa. Ubi vero hæc facta fuerint, & lectus sublimis fuerit, retro sarmenta supponito: maxime autem dirigito, quo pedes terram non contingant dum lectus projicitur, & ut sint intra sarmenta. Elevent autem duo viri ex utroque pede hinc atque illinc, quo in directum lectus cadat, plane ac æqualiter, & convulsio ne fiat. Concutiendum est autem maxime una cum partus dolore. Et siquidem discedant, statim quiescendum. Sin minus, interstitio facto, rursus concutito, & in lecto gestatam attollito, ac agitato. Atque hæc quidem sic facienda sunt, ubi recte & secundum naturam discedant. Oportet autem cerato liquido præillinare, quod in omnibus hujusmodi circa uterum affectionibus optimum est: malvæ aquam affundere, & fœnigræci, aut potius ptisanæ triticeæ succum. Oportet autem usque ad inguina, sedem & pudendum fovere, & insidere, ubi partus dolores maxime infestant, & nihil aliud mente versare: eam vero quæ

medicatur, oscula mollihus aperire oportet, & leniter hoc facere. Umbilicum vero una cum foetu attrahere.

94. Quicumque vero duplicati complicantur, & in osculo uterorum incumbunt, eos sive vivi fuerint, sive mortui, rursus retro protrufos vertere oportet, quo secundum naturam in caput exeant. Quum autem retrudere volles aut vertere, supina ipsi reclinata molle quiddam sub coxas subternere oportet: & sub lecti pedes, quo altiores sint hi a pedibus semper aliquid supponere. Sed & coxæ altiores capite sint, & ut nullum cervical sub capite sit provideto. Quum vero retrufus fuerit foetus, & hinc atque illinc obvolvitur, ut secundum naturam constitutatur, & quicquid sub lecti pedes supposuisti ac lapides, & quicquid sub coxas subdidisti, subtrahito. Capiti vero subijcito. Atque talia hoc modo curato.

95. Quicumque vero foetus vivi, manum aut crus foras præmittunt, aut etiam ambo: eas oportet quam celerime ubi exitum significarint, prædicto modo intro retrudere, & in caput vertere, & ad viam reducere. Et quicumque foetus complicantur, ad lateris mollitudinem, aut coxam in partu collapsi, eos dirigere ac vertere oportet, & in aquam calidam desidere facere, donec mulier refocilletur.

96. Quicumque vero foetus mortui, aut crus, aut manum, foras protendunt, eos optimum quidem fuerit, si id fieri posset, intro retrudere, & ambas has partes in caput vertere. Si vero hoc fieri non poterit, verum intumescit, secare hoc modo. Dissectum per scalpellum caput, cum contusorio instrumento, ut ne in ramenta findatur contundito, & ossa per offium volsellam, aut tractorium instrumentum,

juxta claviculam immiffum, prout habuerint extrahito, non inultis simul, sed paulatim exemptis, ac rursus ablati. Quum vero hæc foras extraxeris, & in ipsis humeris fueris, ambas manus in articulis cum ipsis humeris secato. Et ubi hæc extraxeris, siquidem fieri poterit ut exeant, etiam reliqua facile extrahito. Si vero non obediant, totum pectus usque ad jugulum findito. Verum caveto ne in ventrem feces, & aliquid de intestino denudes. Exit enim venter, & intestina, & stercus. Si vero horum quid excidat, majoris negotii jam res fit. Contundito autem costas, & scapulas contrahito. Et facile postea reliquum foetus procedet, nisi jam ventrem tumidum habuerit. Si enim tale quid fuerit, melius est ventrem foetus leniter perforare (Flatus enim solum a ventre exit.) & sic facile prodibit.

Si vero exciderit manus aut crus immortui foetus, siquidem fieri poterit, ambas partes retrudito, & foetum rite dirigit. Hoc enim optimum fuerit. Si vero fieri non poterit ut hoc facias, quicquid sane foris fuerit quantum potes penitissime refecato, & reliquum profunditate intus explorata protrudito, & foetum in caput vertito. Quum autem vertere ac secare puerum volles, ungues de manibus tuis refecato. Scalpellum vero quo diffecas, incurvum potius sit quam rectum: & hujus caput occultato per indicem digitum, eodemque interna explorato ac deducito, ita ut caveas ne uterum contingas.

97. Cæterum molæ conceptus hæc causa est. Quum multi menses modicum & morbosum semen conceperint, neque conceptus rectus sit, & venter plenus est velut prægnantis. Nihil autem

tem in ventre movetur, neque lac in mammis generatur. Mammæ autem turgidæ sunt. Hæc igitur ad duos annos, sæpe enim tres, sic habet: & siquidem una caro fiat, mulier perit; neque enim fieri potest ut superstes maneat. Si vero plures, erumpit ipsi per pudendum sanguis carnosus plurimus: & si hoc moderate fiat, servatur: sin minus, a fluxu correpta perit, & morbus quidem talis est. Judicare vero oportet ex plenitudinis mole, & quod in ventre non movetur. Nam mas trimestris, fœmina quadrimestris motum habet. Postquam igitur tempore hoc prætergresso non movetur, nimirum hic morbus. Est autem hoc magnum signum, quod lac in mammis non generatur. Hanc igitur maxime quidem ne curato: aut certe cum prædictione. Et primum quidem totum corpus foveto: deinde per sedem clysterem adhibeto, quo sanguis multus erumpat. Fortassis enim quod compactum est commoveris, id quod fœtus esse putatur, muliere a pharmaco concalescens. Sed & uteros colluito, quo sanguinem educas. Sin minus, subdititiis uratur fortissimis e buprestis. Et dictamnium creticum in vino bibat: sin minus, castoris testem. Et retro cucurbitam ipsi ad laterum mollitudinem affigito, & plurimum sanguinem detrahito. Atque hoc maxime rerum ac virum ipsarum conjectura facta facito. Et hætenus quidem dictum est de morbis a puerperii purgamentis oborientibus. Sunt autem pericula in ipsis non parva. Acuti enim sunt, & cito transmutantur, & magis affliguntur primiparæ, quam quæ sunt partuum expertæ.

98. Prodeunt autem puerperii purgamenta sanæ mulieri sufficienter, pri-

imum sesquiheminæ mensura, aut paulo plura: postea adhuc pauciora juxta hanc rationem, donec cessent. Prodeunt autem velut sanguis a victima, si sana, velut dixi, mulier fuerit, & sana futura est: & cito congelantur ac purgantur. Et post partum plerumque sanæ mulieri contingit ut post puellæ partum in quadraginta duobus diebus diuturnissima purgatio fiat: extra periculum autem est etiam si vigintiquinque diebus purgetur. Post masculi vero partum, purgatio diuturnior fit in triginta diebus, extra periculum est etiam, quæ in viginti diebus contingit. Et in his quæ fœtus corruerunt secundum horum dierum rationem purgatio contingit, & in junioribus quæ corruerunt paucioribus diebus: in senioribus autem, pluribus. Eadem vero sunt affectiones ex puerperii purgamentis, & ei quæ corruptum fœtum, & ei quæ peperit, si menstruum corruerit fœtum, & quæ corruerunt, magis periclitantur. Corruptiones enim graviores sunt quam partus. Non enim fieri potest ut citra violentiam fœtus corrumpatur, aut pharmaco, aut potu, aut cibo, aut subdititiis medicamentis, aut aliqua alia re. Violentia vero malum est. In hujusmodi enim periculum est ne uteri exulcerentur, aut inflammantur. Hoc autem est periculosum.

99. At vero lac quomodo fiat, dictum est a me in Natura pueri in partu. Postquam autem prægnans fuerit mulier, menses non valde prodeunt, præterquam quibusdam pauci. Dulcissimus enim humor ex cibis ac potibus ad mammas vertitur ac exsugitur. Et necesse est etiam reliquum corpus magis evacuari, & minus sanguine plenum fieri. Atque hoc ita contingit.

Sunt

Sunt autem quæ natura sine lacte sunt, & quibus lac deficit ante tempus. Hæ vero natura solidæ sunt, & densæ carnis: & propterea sufficiens humor non penetrat a ventre in mammas, quum via sit densa.

100. Ad menses detrahendos. Elaterii portiones duas sumito, & adipem ovillum de renibus, pari elaterii portione ammisceto, & non conterito, verum duas glandulas subdititias facito. Aut melanthium ex tritico terito, & aqua subigito, & duas glandulas formato, atque has ante dies quibus affuturi sunt apponito. Si enim non prodeunt, rigores ac febres inducunt.

Mollitoria, a quibus aqua & arena purgatur, ducunt etiam menses, si non fuerint diuturni, & osculum emolliunt. Narcissum, myrrham, cuminum, thus, absinthium, cyperum, singula æqualibus portionibus sumito, narcissi vero solum quatuor portiones: & pulvillum stuppæ dum pectinatur crudum linum ammisceto, & hæc cum aqua origani cocti terito, ac glandem formato & subdito. Aut cyclaminum magnitudine tali, & æris florem magnitudine fabæ terito, & cum melle glandem formato, ac apponito. Aut pullegium, myrrham, thus, fel suis ac bovis, cum melle subigito, & glandem efformato.

Si menses non prodeant, adipem anseris, & netopum, ac resinam permixta ac lana excepta apponito.

Medicamentum subdititium, purgatorium, mollitorium. Caricam percoctam ac expressam levissime terito, & in lana subdito cum rosaceo unguento: aut acris brassicæ & rutæ, utriusque dimidium terito, ac utitor eodem modo.

Purgatorium. Medullam anseris aut cervi magnitudine fabæ affuso unguen-

to rosaceo & lacte muliebri terito, velut pharmacum teri solet, & cum hoc os uteri illinito. Aliud subdititium molle. Medullam anseris magnitudine nucis, ceram magnitudine fabæ, resinæ lentiscinæ aut terebinthinæ magnitudine fabæ: hæc cum rosaceo unguento ad lentum ignem liquefacito, & velut ceratum efficit: deinde ex hoc tepido os uteri illinito, & pectinem irrigato. Aliud purgatorium. Farinam recentem, myrrhæ obolos tres, croci tantundem, castorii obolum, hæc trita cum unguento irino apponat. Aut urticæ semen, & malvæ succum, ac anseris adipem simul permixta subdat. Aliud subdititium purgatorium, si menses non compareant. Styracem & origanum terito, & permixtis adipem anserinum affundito ac apponito. Aliud quod uteros expurgat, ac sanguinem evacuat. Absinthii radicem tritam, melle ac adipe anserino ammixtis apponito. Aliud purgatorium. De buprestis caput & pedes, & alas tollito, & reliquum ipsius terito, ac ficus internam partem ammisceto. Sit autem pinguedinis ficus portio dupla. Hoc uteros inflat. Hoc etiam desperatis optimum est. Aut mercurialis folia trita subdito. Hoc tenuem biliosam purgationem ducit. Sed & artemisia facit velut mercurialis, & melius purgat. Veratrum quoque nigrum cum aqua tritum, velut aquam a carnibus ducit. Sed & alumen ac resina idem facit. Cyperum, absinthium, aristolochiam, cuminum, salem, mel: hæc omnia simul terito ac apponito. Et veratrum cum vino dulci, & farina lolii ac tritici, melle subacta, in lana subdatur. Subdititia, si catapotia non purgarint. Mercurialem, myrrham, violam albam, cepam acerrimam, & melanthium

thium ac mentham, si sufferat, permixta apponito. Subdititia acria sanguinem ducentia. Cantharidas quinque demptis pedibus ac capitibus, & myrrham ac thus simul misceto, & mel addito. Deinde in oleum rosaceum aut ægyptium tinctum per diem subdat, & ubi mordet, tollat: & rursus in lac muliebri ac unguentum ægyptium tingat, & hoc per noctem apponat: & aqua odorata perluat, & adipem subdat. Conduxerit & buprestis, si quidem parva fuerit, sine alis & pedibus ac capite. Si vero magna fuerit, non commisceto eadem quæ cantharidibus, sed solam sumito ac similiter apponito. Si vero molliore opus habuerit, ad buprestim vinum & cuminum æthiopicum ammisceto, uvam item passam & pollinem seselis ac anisi: & vinum fervefacito, eoque affuso reliqua terito, & pastillos drachmales efformato, eosque apponito myrrha ac thure ammixtis: facito autem eodem modo velut cum cantharidibus. Aut melanthium ex tritico, tritum ac melle subactum apponito. Aut hoc ipsum melanthium cum melle tritum velut glandem efficito, circum penam autem obducito. Subdititium efficax. Succum mandragoræ & cucurbitæ sylvestris, cum lacte muliebri apponito. Aut fecem siccam ex vino veteri albo urito, & vino extinguito ac subdito. Cucurbitam item sylvestrem, mercurialem, nitrum, & irionem. Citius detrahit & mandragoræ radix, cantharis, serpyllum, lauri fructus, unguentum irinum, laurinum. Tithymali succum permisceto ac agitato, & detracto visco, ervi magnitudine exhibeto. Optimum est & glandem subdititiam ex eo facere. Si vero amplius prodierit, vino proluatur: aut æs ustum dissolvito,

& tepidum lana excipito ac apponito. 101. Medicamentum ad conceptum. Cedriæ acetabulum, adipis bubuli drachmas quatuor simul terito, & talorum figuras efformato, quas jejuna apponat: & dum appositas habet, per diem jejundet. Apponat autem bis, mane & vesperi, post menses: post cœnam vero lavetur, & cum viro dormiat. Aut melanthium contundito, & in linteum illigato, & adipe anserino addito, subdendum dato. Aliud ad conceptum. Quo cures mulierem ut in ventre concipiat, urinam sumito veterem, & ferri recrementum tantum, ut in fragmenta resolvere possis. Postea mulierem in sella collocato, & corpore & capite velato, pelvique ad pedes supposita, ignita recrementi ferri fragmenta tria pro una vice injicito. Sit autem vetus hæc urina congiî mensura: & cum his triginta fomentis ipsam foveto. Dum autem fomentum adhibes, caput lavato, ita ut donec fota fuerit rursus lapides illos recrementi ferri in urina extinguas, & fomentum rursus calefacias. Postea vero caput lavato plurimum, polio & viticis foliis quam plurimis in aqua coctis. Hæc autem facito ad dies septem. Ter vero per singula hæc fomenta suscito, antequam laves. A balneo vero oleo laurino inungatur. Post cœnam autem, ubi cepas melle tinctas comedit, & aquam mulsam tepidam quatuor heminarum mensura bibit, & paululum continuit, vomat: & supina reclinata, rutam habeat auribus & naribus inditam. Et panem fermentatum sexta chœnicis parte, in jusculum volucris confringat, habeat autem hoc jusculum apii chemam, & sic assumat, & rursus tantundem in cœna dato. Et hoc per dies septem facito. Postea ve-

ro ventri per dies septem clysterem adhibeto. Sit autem infusum clysteris, resinæ drachmæ quatuor, mellis acetabulum, olei platænsium tantundem, furfurum recentium succus, spuma nitri, ova tenuia. Sit autem infusum heminæ octo, & ex his tres succi pifanæ. Obliquæ vero clysterem adhibeto, & parum lavato. Apponat etiam glandes septem in die, & detineat donec fuerint liquefactæ. Sint autem ex thure, nitro, galbano, melle cocto. Cibo vero eodem utatur. Suffito autem asini albi pilos, & lupi stercus. De his plurimum prunis injice, ipsamque circumlocatam ac contextam suffito, cavendo ne comburas. Si vero mulier parere nequeat quæ prius peperit, nitrum & resinam, & myrrham, & cuminum æthiopicum, & unguentum simul terat, & apponat. Aut pulegium siccum in linteo subdat. Bibat autem pulegium ubi dormire volet. Aliud ad conceptum. Victus rationem mulieri constituere oportet, quæ prægnans fieri cupit, & ad edendum ac bibendum exhibere ipsi, quæ libenter admittit. Viro autem mulieris reliqua dato, præter allium, & cepam, & legumina fresa cocta, & silphii succum, & quæ insant. Ab his sane absteineat. Medicamentum quod similiter infunditur si non concipiat. Lac mulieris masculinum alentis, grana mali punici recentis terito, ac succum exprimito, & testudinis marinæ partem inter anum & pudendum comburito ac terito, & hæc in pudendum muliebri infundito. Aliud, quod similiter infunditur non concipienti. Lac & resinam, & mali punici dulcis succum: hæc omnia melle ammixto infundito. Aliud ad conceptum. Bulbi albi semen, aut florem, cum melle terito, & lanæ in-

volutum per triduum ad uterum apponat. Quarto vero die malvam sylvestrem latifoliam terat, lacte muliebri ammixto, & lanæ involutam apponat: deinde cum viro dormiat: præforbeat autem pulegium in farina coctum, & bibat pulegium tenue in vino. Si vero huic non obediat, conyzam odoratam contundat, & expressum succum vino mixtum jejuna bibat. Aliud. Asparagi semen similiter in vino bibat. Aliud. Secundam mulieris, & vermium carniū capita, & alumen ægyptium, cum adipe anserino diluito, & in lana ad os uteri apponat. Aliud. Æruginem, florem æris, utrumque oboli dimidii pondere, thuris masculi, aluminis scissi, fructus vitis sylvestris, gallæ, myrrhæ, malicorii, resinæ, polii, singulorum obolum, in melle tritum, per triduum bis in die apponat. Si vero fortassis acrius fuerit, anseris adipem ac nitrum tostum ammisceto. Vinum autem exhibeto, fortitudinem in ipso vitans. Aliud ad conceptum. Vermem carniū qui caudam habet accipito, & de ipso tres aut quatuor partes sumito, & origanum tenue simul cum rosaceo unguento terito, & hoc ad uteri os apponat. Aliud. Portulacam cum adipe anserino, & myrrha, & porri semine, & felle bubulo terito, & lanæ involuta ad os uteri apponito.

Si menses quidem fiant multi, non concipit autem, floris æris obolos duos, & aluminis scissi tantundem, cum melle terito, & lana excipito. Illiget autem mulier lanam in linteum cum filo, sibi ipsi subdat, ita ut filum extra promineat. Deinde quum probe purgata fuerit extrahat, & vino odorato myrti foliis injectis fervefacto proluat, & virum accedat. Subdititium ad con-

conceptum. Mel, myrrham, myricæ fructum, resinam liquidam, adipem asferinum, omnia simul trita lanæ involuta apponat. Aliud, quod uterum valde aperire potest, quum conclusus est, & concipere non potest, & ad aquam expurgandam. Accipe anchusam parvam, & lentiscum, & cuminum, & cyperum, & cucurbitam sylvestrem, & nitram rubrum, & sal ægyptiam, & anchusam magnam. Hæc omnia trita per linteum rarum excernito, & acceptum mel ad lentum ignem coquito, postquam vero efferbuit, ceram ac resinam ammisceto. Deinde etiam aliis omnibus ammixtis oleum affundito, ac ab igne tollito: & tepida lanæ convoluta involuta utero apponito, donec purgata fuerit. Aliud. Si mulierem concipere velis, ad purgatoria quibus utitur, etiam virum accedere oportet. Et baccas lauri nigras decem, thuris pugillos tres, & cumini modicum, cum melle trita in lanam succidam involvat, & semel in die subdat, & semel auferat, ad quatuor dies, & iisdem diebus a cibo abstineat.

102. Conceptum impediens. Si vero concipere non oporteat, misyos magnitudinem fabæ aqua diluito, ac bibendam dato: & per annum, ut ita dicam, non concipiet.

103. Partum accelerans ægre parienti. Lauri radicem derasam, aut lauri baccas dimidii acetabuli mensura in aqua calefacta bibendas dato. Aliud, partum accelerans. Dictamni obolos duos tritos in aqua calida bibat. Aut abrotoni drachmam, & lauri baccas, & anisum, in vini dulcis veteris cyatho terito, & aquæ cyatho affuso bibendum dato. Hoc bonum est, si ante partus dolores fuerit datum. Aut dictamni obolum, myrrhæ obolum, ani-

si obolos duos, nitri obolum. Hæc cum vini dulcis cyatho uno terito, & aquæ calidæ cyathis duobus affusis bibenda dato, deinde calida lavato. Aliud, partum accelerans. Resinam te-rebinthinam, mel, oleum duplum horum, vinum odoratum quam suavissimum. Hæc mixta tepesacta sæpe ebibenda dato. Oportet autem & uteros sedare, si fuerint inflammati. Aliud. Cucumeris sylvestris quicumque albus fuerit semen ceræ infarcito: deinde lanæ puniceæ involutum lumbis illigato. Si vero prægnans multo tempore cohibeatur, & parere non possit, sed diebus pluribus ex partus doloribus laboret: sit autem juvenis, in vigore, et multo sanguine referta: secare oportet venas in malleolis, et sanguinem detrahare, virium respectu habito: et postea lauri corticibus incodis lavato. Viticis autem semen, et dictamnium creticum utrumque pari portione, in vino albo aut aqua bibendum dato. Subditivum autem medicamentum facito, galbano, & baccis lauri, & oleo rosaceo, in lana involutis ac subditis. Aliud. Filicis quercinæ radicem tritam in vino bibendam dato, et adiantum tritum in oleo dilutum illinendum, et in vino meraco bibendum dato.

104. Aliud, quod puerperæ puerperii purgamenta melius purgat. Testudinis marinæ hepar viride adhuc viventis, in lacte muliebri terito, & cum unguento irino ac vino subigito, & apponito. Aut mercurialem tritam in lana apponito. Aut artemisiā tritam similiter in lana subdito. Aut mercurialis & cucumeris sylvestris parum terito, & vino ac melle subactum apponito.

Purgatorium puerperii purgamentorum ex partu. Triticum trimestre fra-

Etum ac frefum, dimidiâ chœnicis menfura, in aquæ heminis quatuor coquito. Quum autem efferbuerit ter aut quater, forbendum dato. Aliud. Sambuci folia in aqua coquito, & aquam bibendam dato. Edat autem & brafficas coctas, & porrum, & fœniculum, & anethum, & polypos, & locuftas pifciculos. Aut rhois folia & eryfimum ex vino, aut polentæ pollinem bibendum dato. Aut mify duorum obolorum pondere tritum ac vino fubaetum apponito.

Purgatorium menfium & puerperii purgamentorum. Ducit etiam aquam & alia. Radicis fruthii tufi triti, quantum tribus digitis apprehendi potest, melle fubaetum apponito. Nafcitur autem in Andro in littoribus. Aliud, fimiliter purgans. Eryfimum in aqua coquito, & ubi ebullit oleum affundito, ac bibendum dato. Commodum eft etiam fuccum pro fomento adhibere per fuffitum, & cibis mollibus uti. Aliud, quod puerperii purgamenta purgat. Eryfimum placide terito, & corticem diffiato. Quum autem purum feceris, leuiter terito, & aquam adftillato, falemq; ac oleum ammisceto: & ubi polentam infperferis coquito, ac forbendum dato. Aliud, fi non defcenderit purgatio, aut puerperii purgamenta non prodierint. Cucumeris fylveftris internam partem, trium obolorum pondere fume, & artemifiam herbam, & thus oboli pondere: & hæc trita, & melle ammixto, lanæ involuta, ad uteri os appone. Et hoc femper noctu ac interdium per dies quinque facito. Aut vitis pampinos aut folia viridia terito, & melle ammixto lanæ excipito, & eodem modo fubdito. Aut cupreffii fructum & thus fimul trita, rofaceoque ac melle diluta, & lanæ excepta appo-

nat. Aut abrotoni drachmam, & cucumeris fylveftris medullæ obolum, & thus cum melle terito, & in lana involuta apponito. Aut elaterii obolum, & myrrham, cum melle terito, & lana excepta apponat. Aut cupreffii fructum, & cucumeris fylveftris internam partem, & thus, melle ammixto, in lana fubdat.

105. Purgatorium, fi ex partu non purgetur. Trifolium in vino bibendum dato. Idem etiam appofitum menses erumpere facit, & fœtum ejicit. Purgatorium uterorum, quum puero mortuo fanguis intus manferit. Cucurbitam fylveftram tritam cum melle delingat, aut apponat. Ad omnia puerperii purgamenta, fi non probe prodeant. Eryfimum coquito cum polenta, & oleo affuso ubi coctum fuerit forbeat, & cibis molliffimis utatur. Aut fcammioniam cum lacte muliebri tritam, ac lanæ exceptam apponito. Aut radicem dulcem melle & rofaceo aut ægyptio unguento fubaetam, in lana fubdat. Aut faïnam loram fimiliter apponat. Bibat autem crethmi & fefelis, & rutæ, & filphii femên, ita ut de fingulis obolos duos fimul teras, & in vino meraco, fi non febricitarit, præbeas.

106. Subdititium, quod fecundam relictam ejicit. Ex fambuci foliorum decocto prius fomentum adhibeto, & id quod ex cantharide fit apponito. Hoc & ea quæ debilia funt sanat. Si vero lancinet ac mordeat, ftatim tollito, & lanam rofaceo tinctam fubdat. Potiones quæ fecundam educere poffunt, & menses detrahère, itemque fœtum enectum. Cantharidas quinque alis & cruribus ac capite avullis, & tribulum ad mare natum cum radice ac foliis tritum conchæ menfura, & euanthemii, ac feminis apii tantundem, & fe-

sepiæ ova quindecim, in vino dulci temperato bibenda dato. Et ubi dolor habuerit, in aqua calida desideat, & aquam mullam aquosam bibat, & vinum dulce. Alia. Ranunculi foliorum ac floris triti, stateris æginæ pondus, in vino dulci bibat. Si vero dolor habuerit, cicer album & uvas passas, in aqua coquito, perfrigerato, ac bibendum dato: & ubi urinæ stillicidium vexarit, in aqua tepida desideat. Aliud, quod ejicit secundas. Cucumeris sylvestris succum in mazam conspersum apponat, ubi prius ad biduum jejunarit. Hoc nulum aliud præstantius iuveneris.

107. Fecunditatis experimentum. Caput allii integrum derafum appone, & vide an per os oleat. Aliud experimentum. Netopon modicum lana involutum apponito, ac videto an per os oleat.

108. Alia subdititia. Scorpii marini fel, lana exceptum, & in umbra siccatum appone. Aut pulegium siccatum & tritum, ac melle subactum, in lana apponito. Aut florem æris cum melle linteolo illigatum subdito. Aut cucumeris sylvestris semen, & restam combustam, cum vino subigito, & leporinis pilis ac lana excepta subdito. Aliud subdititium. Alumen ægyptium lane involutum apponito. Aut cantharidas tritas vinoque subactas subdito. Aut artemisiâ herbam vino subactam apponito. Aut melanthium cum vino tritum in lana subdito. Aut bulbion ex tritico tritum & vino subactum apponito. Aut vini veteris albi fecem comburito, & vino albo extinguito, teritque ac in linteo apponito. Aut galbanum, & netopon, & misy cum rosaceo unguento in linteo subdito. Aliud. Elaterii potiones duas, & favum cum vino in linteo apponito. Aut bu-

tyrum & alumen melle subacta similiter. Aut scammonia succum & adipem cum maza misceto, & vino imbuta in linteo apponito. Ad idem. Colocynthidis sylvestris internam partem cum lacte muliebri tritam, in linteo apponat. Potiones quæ possunt secundam in utero detentam educere. Silphium magnitudine fabæ in vino bibendum dato. Aliud quod fœtum expellit. Mulierem sub alis apprehensam fortiter concutito. In potu vero dato, viticis folia in vino. Aut dictamnium creticum oboli pondere in aqua terito ac exhibeto. Aut conyzæ graveolentis manus plenæ mensuram cum porri succo diluito, & netopum chemæ plenæ mensuram addito, atque hæc trita in vino bibenda dato. Aut rædam pinguisam cum vino dulci coquito, trium cyathorum mensura vini affusa, & galbani obolos tres, & myrrham adjicito; & ubi costa crassa facta fuerint, tepida bibenda dato. Aut porri succum, & myrrham, & vinum duce simul exhibeto. Aut portulacæ semen terito, & in vino albo veteri dato. Aut populi, nigræ creticæ grana novem in vino trita bibat. Aut ranunculi herbæ foliorum ac floris triti, drachmæ æginæ pondus, in vino dulci bibat. Si vero adhuc secunda intus detineatur senectæ anguium obolum in vino terito, ac bibendum dato. Aut apii radicem, & myrti baccas coquat, & per dies quatuor bibat. Aut cuminum æthiopicum, & castorii obolum, & cantharidis parum, hæc in vino bibenda dato. Aut sceniculi radicem, in vino & oleo ac melle servefactam bibat.

Si secunda non prodierit, conyzam tritam in lana subdito. Melius autem est ut bibat. Aut conyzæ quantum manus capit, & porri succum,

& netopum chemæ mensura misceat , & hæc in vino bibat . Aliud , quod secundam ejicit . Holoconitidis duleis radicem (est autem velut bulbus , & parva velut oliva) hanc in vino terito , ac bibendam dato . Et siquidem parva fuerit , duas dato : si vero major , una sufficit . Ammisceto autem ex feminibus cuminum æthiopicum , & feseli massiliense . Aut silphii libyci semen siccum chœnicis dimidiæ mensura , in vini heminis tribus coquat , & ad dimidias redigat , & de hoc bibat . Aliud . Viticis semen , & feselis , pari portione simul cum myrrha terito , & cum aqua bibenda dato . Alia , secundas expellentia . Viticis albæ recentis acetabulum , in vino albo odorato tritum bibendum dato . Aliud . Castorii aut sagapeni obolum , bituminis drachmam unam , nitri drachmas duas . Hæc omnia terito , & in vino dulci , ac olei hemina dimidia obolos duos jejunæ bibendos dato . Et calida probe lavato . Aliud similiter habens . Erinaceos marinos tres totos tenuiter tritos , in vino odorato bibendos dato . Aliud . Menthæ fasciculum parvum , & rutæ , & coriandri , & cedri aut cupressi semen , in vino odorato bibendum dato . Et de erinaceis si habuerit , plurimum forbeat : postea vero similiter calida lavato . Aliud . Anisum , cedri baccas , semen apii , cuminum æthiopicum , feseli , singulorum dimidium acetabulum , tenuiter tritum , ex vino albo bibendum dato . Aliud . Dictamni fasciculum , & dauci seminis drachmas duas , & melanthii tantundem , tenuiter terito , & in vino albo bibenda exhibeto . Et multa calida lavato . Dato autem juxta corporis robur . Aliud . Galbanum olivæ magnitudine , in oleo cedrino tritum apponat : hoc corrumpere & ejicere mo-

rantes secundas potest . Aliud secundarum expulforium quod uteris infunditur . Quum secunda a frigore mortificata computruerit , ubi ventus frigidus fuerit , crocum leniter tritum drachmæ pondere , cum adipe anserino infundito , & ad plurimum tempus finito . Potus , ad idem probe conferens . Conyzam suaveolentem , & mel , & resinam terito , inque vino odorato , aut in syrma potione moderate purgante bibenda dato , & calida lavato . Alius similis potus ad puerum & mala intus existentia . Æruginem tritam cum melle , & syrma potione bibendam dato .

109. Aliud subdititium , ad ejiciendum foetum immortuum . Æris ramenta in molle linteum indita , ad os uteri apponito , & profueris . Aliud . Testam recentem , & adipem anserinum terat ac apponat . Aliud . Nitrum cum resina coctum , & in glandem efformatum , gallinaceo adipe tinctum appone . Aliud . Charien appellatur herba , hujus radicem non multo adeo tempore ad umbilicum apponito . Aliud . Cucurbitam sylvestrem , & murium steracus , leviter trita apponito . Aliud , quod alligatur . Resinam & adipem gallinaceum , trita ac simul mixta , super umbilicum ac ventrem deliget . Aliud subdititium . Hederæ albæ semen , & cedri ramenta terat , & glandes hinc factas subdat . Aliud . Testudinis marinæ cerebrum , & crocum ægyptium , & salem ægyptium terito , misceto , glandes formato , ac subdito . Suffimentum expulforium , quod & sanguinem ventris expellere potest . Salicis folia in ignem posita suffito , & mulierem circumlocatam finito , donec sumus in uterum intraverit .

110. Abortus sanatio . Quum mulier abortum fecerit , & puer non fue-

rit egressus, siue putrefactus fuerit, & intumuerit, aut aliud quid ejusmodi passus fuerit, porri & apii succum per linteum expressum, de utrisque colligito, & olei rosacei heminam, & adipis anserini quadrantem adjicito, resinæque obolos tres in oleo liquefacito: & ubi mulierem ad pedes altiore feceris, in uteros infundito: ac decumbens ad plurimum tempus contineat: deinde ad dies quatuor desidere jubeto, & egreditur puer putrefactus. Sin minus, salem ægyptium & cucurbitam sylvestrem viridem accipito, & melle ammixto trita edenda dato. Et postquam ederit, hinc & hinc moveatur. Aliud. Salem ægyptium, & murium stercus, & cucurbitam sylvestrem sumito, & mellis semicocti quadrantem affundito, & resinæ drachmam unam in mel injicito, & cucurbitam ac murium stercus, omnia probe conterito, & in glandes efformato, easque ad uterum subdito, quamdiu opportunum esse visum fuerit. Aliud expulsiu, quod puerum enectum ejicit. Helxinem in vino tritam bibendam dato. Aliud ejectorium, quod puerum lividum expellit. Veratri nigri radices tenues tritas, quantum tribus digitis apprehendere potes, & myrrham magnitudine fabæ, in vino dulci bibenda præbe. Aliud expulsiu. Coriandrum cum radice, & netopum apponat, ac deambulet. Aliud quod infunditur, si mortuus fuerit puer, ut ipsum ejiciat. Crocum terito, & anserinum adipem affundito, & excolata in uteros infundito, & ad plurimum tempus relinquito. Ad foetum immobilem corrupendum ac expellendum. Aluminis scissi drachmam unam, myrrhæ tantundem, veratri nigri obolos tres, in vino nigro leviter trita, in glandes efformato, & appo-

nito donec paulatim fuerit exolutus.

III. Collutiones uteros purgantes, si ex partu aut inflammatione fuerint exulcerati. Grossos hybernos aqua affusa fervefacito, & excolato: deinde oleo tepido affuso misce, & duas heminas ad summum infunde. Omnes autem collutiones non ampliore quam hac mensura uteris infundantur. Malicorium item & mannam thuris in vino nigro austero coquito, excolatum vinum infundito. Alia collutio. Fecem vini ustam liquefacito, & cum aqua infundito. Deinde malicorium, myrti baccas, juncum odoratum, lentes, in vino coquito, & diffusum vinum infundito. Alia. Butyrum, thus, resinam, mel, simul liquefacito, & affuso vino, tepida infundito. Aut sambuci fructum in aqua coquito, & excolata aqua, apium, myrrham, anisum, thus, simul in ipsa terito: & vinum odoratum pari aquæ mensura affundito, excolatoque per linteum, & tepefactum infundito. Alia. Brassicam, & mercurialem, & lini semen, & linum viride, in aqua coquito, excolato, ac infundito. Aut foliorum myrti acetabulum, myrrham, anisum, mel, resinam, unguentum ægyptium, omnia terito ac unito, affusisque vini albi odoratissimi heminis duabus, excolato, tepefacito, infundito. Aut lauri fructum & pulegium in aqua coquito, & unguentum rosaceum affundito, et cum hoc tepido colluito. Aut anseris adipem resinæ ammisceto, affusoque ad hoc vino, tepefactum infundito. Alia. Butyrum et oleum cedrinum, in modico melle tepefacito ac infundito. Aut mel, butyrum, juncum odoratum, calamum odoratum, muscum marinum sumito, et in vino coquito, excolato, ac infundito. Aut apii semen, fœli, myrrham, anisum,

me-

melanthium, in vino coquito, et excolatum vinum infundito. Aut cedrum in vino coquito, & cum vino colluito. Aut hederam in aqua coquito, & aquam infundito. Aut elaterii, aut cnestri potiones duas in aqua coquito, & duas heminas ex hac tepida infundito. Aut cucumeris sylvestris interioris magnitudinem digiti, in duabus aquæ heminis coquito, & melle ac oleo ad aquam affuso infundito. Aut radicis thapsiæ potiones duas leviter terito, affusque oleo ac melle in duabus aquæ tepidæ heminis diluito, ac infundito. Aut veratri nigri potiones duas, vino dulci & aqua dilutas infunde. Aut grana cnidia sexaginta terito, melleque ac oleo & aqua affusa infundito.

Collutio corroborans, si ulcera pura fuerint. Grossos hybernos terito, & aquam affundito, & per totam diem macerato, & oleo affuso colluito. Aut malicorium, & lotiamenta in vino nigro coquito, & infundito. Quum autem impura fuerint, & sordes deferuntur, fecem vini ustam, cum vino & aqua infundito. Aut malicorium, rhoem coriarium, myrtique ac rubi folia, in vino nigro coquito ac infundito. Collutiones quæ infunduntur ad vetera ulcera. Succo brassicæ cocto collue. Et mercurialem similiter, ac nitrum rubrum modicum ammisce, & myrrhæ acetabulum, thus, feseli, anisum, apii semen, netopum, resinam, mel, adipem anserinum, acetum album, unguentum album ægyptium. Hæc omnia simul trita, & vini albi heminis duabus diluta, tepida infunde. Aut mercurialem in aqua coque & excola, & myrrhæ acetabulum, thus, feseli, netopum, singulorum pares portiones adde ac tepida infunde. Aut salviā & hypericum in

aqua coquito, & cum aqua colluito. Aut sambuci fructum, & lauri baccas, æquis portionibus in vino coquito, & cum vino colluito. Aut pulegii aqua colluito. Aut adipem anseris in resina liquefacito, & similiter oleum cedrinum modicum affundito, & cum melle liquefacito, ac tepida infundito. Aut argenti florem in vino & melle ac cera liquato, & cyperum, & jun-cum odoratum, ac calamum (quæ sane etiam in unguento ammiscentur) & iridem ac muscum in vino coquito & infundito. Aut apii semen, anisum, feseli, myrrham, melanthium, in vino coquito ac infundito. Aut cedrum creticam in vino coquito, aut in aqua, & infundito. Aut hederam creticam in aqua coquito ac infundito. Atque hæc facienda sunt si vulnus habet, & myrrham in aqua dilutam infunde. Aut elaterii potiones duas cum aqua infunde. Aut colocynthidas sylvestres duas in vino aut in lacte cocto, quatuor heminarum mensura macerato, & excolato, ac infundito. Aut cucumeris sylvestris interioris, palmi magnitudinem in aquæ heminis quatuor coquito, & melle ac oleo affuso colluito. Aut radicis thapsiæ duas potiones, in vino dulci dilutas, cum aquæ heminis duabus, tepide infundito. Aut veratri potiones duas, in vini dulcis heminis duabus dilutas infunde. Aut thlaspios acetabulum, melle ammixto in aquæ heminis duabus dilue, et tepido utere. Aut cucumeris sylvestris magnitudinem palmi, et cneori portionem unam, in aquæ heminis quinque coquito, et melle ac oleo affuso colluito. Aut grana cnidia sexaginta, in melle aut in oleo diluta, cum aqua infundito.

112. Si ex partu alvi profluvio corripia-

ripiatur. Bibat uvam passam nigram, et punici dulcis malicorium, et internum nucleum, et coagulum hœdi. Hæc vino nigro diluta, et caseo caprino, ac polenta triticea inspersis, bibenda dato. Triticum autem modice torreto.

113. Si vero ex partu sanguinem vomat, huic hepatis fistula fauciatæ est. Hæc lac asini bibat, deinde vaccæ nigrae, ad quadraginta dies: et sesamum tritum, donec probe habeat. Bibat autem lac jejuna.

114. Si ex partu sedem doleat, juniperi fructum et apii radicem coquat, et ad dies quatuor bibat, et lactucæ semen cum anserino adipe tritum edat.

115. Si vero ex partu uteri inflammati fuerint: solani succum infundito, aut betæ, aut rhamni.

116. Si ex partu crûs ab uteris claudum factum fuerit, & exurgere non poterit, semen hyoscyami chemæ mensura, in vino nigro ad triduum bibat. Si vero mente percèllatur ipsa bibens, lactis asinini poculum bibendum dato: deinde pharmacum a quo pituita purgatur: ex sandaracha autem & cerato, & pilis leporis, per triduum suffitus fiat.

117. Si ex partu uteri inflammati fuerint, solani succum intra pudenda infundito. Aut apii, aut rhamni, aut betæ, aut cucurbitæ succum expressum. Aut sambuci medullam ac tenerissimam partem derafam, oblongam indito. Aut absinthium in aqua terito, & lana exceptum subdito. Si vero horruerit, tollito. Aut cotyledonis folia, & porrum, in crassiore tritici farina coquito, & oleo ipsis affuso præbeto.

118. Bilem ex utero purgantia. Cucumeris sylvestris internam partem tritam ac melle subactam, in glandem efformato ac apponito. Pharmacum autem dare oportet, quod sursum ac deorsum

purget, & calida lavare, apponere vero anisum, aut melanthium: aut colocynthidis sylvestris internam partem terito, & melle subactam apponito. Aut elaterii portiones quatuor, ammixto adipe anserino aut caprino, in oblongiorem glandem redactas apponito. Aut nitrum, & cuminum, & allium, & ficum, omnia leviter trita & melle subacta apponito. Calida vero lavetur, & a balneo bibat. Aut thlaspi leviter tritum, & melle subactum apponito. Aut ficus veteris pinguetudinem derafam elaterii portionibus duabus ammixtis, & nitro tantum quantum est elaterium, cum melle subigito ac apponito. Aut peucedani tres cyathos bibendos dato. Et anisum ac melanthium vino diluta bibenda dato. Aut elaterii portiones quatuor, adipe ovillo ammixto apponat. Et hoc ablato aqua odorata lavet, quæ leniter adstringat. Aut elaterii portiones tres cum ovillo adipe, in glandem circum pennam efformato: & ubi amoverit, sufficiens aqua probe eluatur. Aut thlaspi portionem cum melle dato. Collutio, si biliosa fuerit. Elaterii portiones duas aqua dilue, & oleum narcissinum affunde, & cum tepido collue. Aut colocynthides sylvestres duas in lactis asinini cocti heminis quatuor macerato, & unam excolato, ac oleum narcissinum ammisceto, & infundito. Alia collutio biliosa & pituitosa. Cucumeris sylvestris internam partem palmi magnitudine, in aquæ potabilis heminis quatuor coque, & melle ac oleo anthino ammixto infundito. Alia pituitam & bilem purgans. Granadidia sexaginta, melle ac oleo anthino ammixto, cum aqua infundito. Aut cnestrum in aquæ potabilis heminis quinque coquito, & duabus excolatis, mel & oleum anthinum, cum narcissino ammisceto, ac colluito. Collutiones purgato.

gatoriz. Grossi hyberni usti in aqua macerantur : & ad aquam excolatam oleum ammiscetur, ac infunditur. Postea vero collutio fiat ex malicorio, galla, lori ramentis. Hæc autem in vino nigro coquere oportet : Aut feces vini usta utere cum aqua. Et postea hæc infundito, myrri folia & rhoem coriarium. Coquantur autem in vino nigro odorato. Et postea lentisci folia, & hypericum, & salviam, cum vino nigro odorato cocta infundito. Aut cum brassicæ aqua, in qua mercurialis cocta sit, modico nitro adjecto, colluito. Aut elaterii portionem, cum oleo narcissino aut anthino, tepidam infundito. Si vero biliosa fuerit, colocynthidas duas in lactis asinini cocti quatuor heminis macerato, & cum excolato colluito, oleo narcissino aut anthino ammixto. Aut cucumeris sylvestris internam partem palmi magnitudine, in aquæ potabilis heminis quatuor coquito, & melle ac oleo anthino addito, colluito. Hæc collutio pituitosæ ac biliosæ conducit.

119. Collutio pituitam trahens. Granum cnidium, & mandragoræ liquorem terito cum aqua. Nam purgatio multa & omnis generis ex hac collutione contingit. Aut allii caput integrum, nitrum, ficus internam pinguem partem, æquis portionibus trita ad gallæ magnitudinem efformato, ac apponito. Aut cumini folia cum vino trita, in lana subdito. Aut radicem albam terito, & melle affuso fervefactam in glandem redigito, ac apponito. Aut silphii liquorem cum ficis emollito, & glandem efformato. Bonum est & cucumeris sylvestris semen similiter tritum ac præparatum. Aut fel tauri, & nitrum rubrum, & netopum, ac cyclaminum, illorum quidem gallæ magnitudinem, cyclamini vero ampliorem portionem,

melle ammixto mulier quæ curatur apponat.

Aliud subditiuum. Cyclamini caput purgatum aqua terito, & lana tenera exceptum apponito. Aut myrrham, salem, cuminum, fel tauri, cum melle eodem modo. Aut grana cnidia triginta, & Indici pharmaci oculorum (quod vocatur piper) grana tria, decorticato : & rotundi item tria. Hæc autem terito, & vino veteri tepido diluta, instar glandis circum volucris penam efformato, & sic adhibeto. Aut tithymali succum melle subactum. Aut scillæ radicem longitudine digitorum sex, duobus digitis lana obvolutis subdito. Aut ipsam scillam absque radice terito, & similiter lana obvolutam apponito.

Collutio, si pituitosa fuerit mulier. Veratri potiones duas in vini dulcis heminis duabus diluito, & permixta infundito. Si purgatione opus habuerit, porrum coquere oportet, aut sambuci fructum, anisum, thus, myrrham, vinum : hæc omnia terito, & cum succo horum colluito. Aut brassicam in aqua coquito, & in hujus succo mercurialem coquito, & nitri parum, & excolato infundito. Aut cnestri portionem in melle dilutam immittito.

120. Verum menses considerare oportet, an biliosi sint, aut pituitosi. Ad hoc arenam siccam tenuem in solem subjicito, & quum menses prodierint, sanguinem perfundito, ac siccare finito. Et siquidem biliosi fuerint, sanguis in arena siccatus viridis evadit. Si vero pituitosi, velut mucus conspicitur. Si igitur pituitosi fuerint, cnestri portionem cum aquæ mulsæ hemina infundito. Purgatorium molle, aquam ducit & pelliculas, ac saniam suberuentam. Detrahit & menses, nisi diuturni fuerint,

rint, & uterorum os molliat. Unguentum narcissinum, & cuminum quod editur, myrrham, thus, absinthium, cyperum, unguentum rosaceum. Horum singulorum pares portiones, narcissini vero quatuor partes sumito, & crudi lini pulvillo dum a stupa depectinatur ammixto, omnia terito, & glandem circum pennam efformato, & linteo tenui circumdato deligato, & in oleum album ægyptium tingito, ac apponito, & per totam diem finito. Et ubi lavit & amovit, aqua odorata perluatur. Aliud purgatorium. Ducit aquam & pelliculas, & mucos, & saniem subcruentam. Myrrham, salem, cuminum, fel tauri, melle subacta & linteo indita apponito, & totum diem insita finito. Deinde ubi lavit & amovit, aqua odorata perluatur. Aliud. Salem, cuminum, fel tauri, melle subigito ac subdito. Et silphium ficui ammisceto ac apponito: deinde unguento rosaceo illinito. Aut grana cnidia decorticato, potionemque ipsorum terito, ac in glandem efformato. Aut allium & nitrum rubrum, & ficum, paribus portionibus melle ammixto subdenda dato. Et ubi amoverit, cervi adipem apponat in vino liquefactum. Aut piperis grana quinque cum modico elaterio, muliebri lacte instillato, in lana unguento tincta apponat, ac amoveat eodem modo. Aut pinguissimam ficus partem cum elaterii portione, & nitri rubri ac mellis æquali portione eodem modo. Aut fel tauri, nitrum rubrum, netopum, cyclaminum, paribus portionibus eodem modo cum melle in glandem efformato. Aut fel tauri oleo ægyptio tinctum apponat: & eo amoto rosaceum illinat. Aut cucumeris sylvestris longi internam partem, exempto semine, cum lacte mulieris masculum

Tom. II.

alentis, & myrrham puram, & modicum mel, & unguentum ægyptium, terito & apponito. Aut cucumeris sylvestris partem internam siccatam, & sine semine tundito, & adjecto melle fervefacito, & glandem oblongam efformato, atque oleo albo tinctum subdito. Aut sylvestrem cucurbitam eodem modo. Aut elaterii portiones tres cum farinæ massa terito, & glandem formato. Aliud similiter faciens. Grana cnidia decorticata trium potionum mensura coquito, & melle affuso apponito. Deinde rosaceum illinito.

121. Quæcunque vero glandem subdunt, eas prius lanam in glandem infigere, deinde linteam tenue circumdare oportet, atque sic oleo ægyptio tinctam apponere. Ducunt autem hæc maxime, & pelliculas auferunt. Subditi purgatoria fortia, quæ aquam ducere possunt, & mucos, ac pelliculas, magis quam priora. Piperis grana quatuor maxima, aut etiam parva, si opus fuerit, ac elaterii potionem ammixta terito, & muliebri lacte instillato, cum modico melle subigito. Atque hæc in lanam mollem circum pennam obvolvito, & linteo circumdato apponito, ubi prius in oleum ægyptium tinxeris. Maneant autem subdita per diem: & ubi amoverit, adipem cervi apponat. Subditi purgatoria, si portiones non purgarint. Mercurialem tritam ac myrrham apponito.

122. Portiones, similiter purgatoriæ, quæ secundas ejicere possunt, & menses detrahare, & fœtum enectum educere. Cantharides quinque, alis & cruribus ac capite avulsis, & tribulum ad mare natum cum radicibus ac foliis tritum conchæ mensura, & euanthemi viridem sive luteam internam partem, & seminis apii tantundem, & sepia ova

Ff

quin.

quindecim, in vino dulci temperato bibenda dato. Et ubi dolor habuerit, in aqua calida desideat, & aquam mulsam aquosam bibat, & vinum dulce. Alia Ranunculi foliorum ac floris triti, æginæ stateris pondus in vino dulci bibat. Quum autem dolor habuerit, cicer album & uvas passas in aqua coquito, & perfrigeratam bibendam dato. Et ubi urinæ stillicidium vexarit, in aqua tepida desideat, & vinum dulce bibat.

123. Aliud ad omnem morbum, & aperire, & purgare potens. Myrrham modicam & salviā, & anisum terito ac utitor. Purgatorium quod sterilem purgare potest. Si os uteri non recte habuerit, stercus bubulum siccum tusum ac cribratum quatuor chœnicum mensura, & aceti heminas decem, & urinæ bubulæ tantundem, & falsuginis marinæ heminas viginti, pro fomento adhibeto: & ad multum tempus hoc leniter facito. Deinde lota, ubi lenticulæ decoctum, & mel ac acetum mixta bibat, vomat. Et farinam sorbendam dato: & vinum odoratum vetus sub dio per noctem expositum, insuper bibendum. Cibum autem ea die ne gustet. Sequenti vero granum cnidium devorandum dato. Tertia vero pharmacum urinam ciens adhibeto, ita ut uvas passas & cicer album, duarum chœnicum mensura sumas, & aquæ semicongios tres affundas. Deinde facta coctura excoles, & sub dio per noctem exponas, & postera die bibendum præbeas: & subdititiis pharmacis utatur.

Aliud purgatorium mensium. Stercus bubulum velut conchæ testam efformato, & cupressi ramenta ammisce-to ac subigito, & in sole siccato: & in hoc suffimenta injicito ac suffito. Aliud quod infunditur ad similem affe-

ctionem, si menses non prodeant. Spinæ albæ folia trita, & excolata ac tepesacta infundito. Illitio purgatoria, quæ uteros purgat. Porri & nasturtii semen tritum, & vino ac lacte cocto dilutum, imo ventri illinito.

Illitio mollitoria. Ducit aquam, & mucos, & pelliculas: & puerperii purgamenta detrahit, & non exulcerat. Myrrhæ optimæ dimidiam partem, & salis granum, & picem aromatibus conditam, contundito, ac trita misceto. Sit autem myrrhæ dimidia pars, ad salem ac picem contusam: hæc in linteam ad gallæ magnæ magnitudinem efformata immittito. Sint autem duo lintea, ut alterum in die, alterum nocte habeat, donec colliquescant: Lavetur autem calida. Et deinde ubi amovet, aqua odorata perluatur. (Medicamentum infecundam purgans, si os uteri bene habet. Si infecundam cures, fimum bubulum sole siccatum cribratumque ad quatuor chœnicas atticas, aceti heminas decem, & ervi farinæ chœnicem, & marinæ heminas viginti pro fotu tepide adhibeto longo tempore. Deinde lenticulæ decoctum facito, & mel cum aceto dato, ac vomat, sorbeatque farinam, & superbibat vinum odoratum: Cibo autem abstineat eo die. Sequenti vero grana cnidia devoranda dato: tertia autem quod urinas cieat; si voles passas albas & cicera alba ad duas chœnicas, affundens aquæ tria semicongia. Dimidio ablato reliquum sub dio ponito, & postridie ex eo bibendum paulatim dato. Utendum quoque subdititiis.)

124. Si voles mulierem concipere, ipsam & uteros purgato: deinde jejunæ farinam edendam dato, & vinum meracum insuper bibendum: & nitrum rubrum, aut cuminum, & resinam, mel-

le subigito, & in linteo subdito, & ubi aqua defluerit, nigros subditios talos ad emolliendum apponito, & cum viro concumbat.

125. Si vero os conclusum fuerit, etiam fici succum apponat, donec fuerit apertum, & statim aqua eluat. Cæterum accipitris stercus in vino dulci terat, & jejuna bibat, & tunc viro condormiat. Aut ubi menses defierint, anseris aut vulpis stercus, in rosaceo unguento terat, & pudendum illinat, ac condormiat.

126. Si ulcera fuerint acria & inflammata, hac collutione utere. Adipem anseris et resinam misce, et aqua tepida diluta infunde. Aut butyrum meli ammixtum liquefacito ac infunde. Aut bryoniæ albæ conchæ testam parvam deradito, et myrrham ac mel similiter: hæc in vino nigro odorato diluito, ac tepida infundito. Si ulcerata aut pustulis plena fuerint summa labra, carnem bubulam sumito, & butyrum sive adipem anserinum, & anisum aut crocum, aut spodium cyprium: hæc omnia terito, & carni oblita apponito. Si ulcera fiant ac mordeant, bubulam carnem adipe illinito, & carnem subdito. Et si sordida fuerint, eluito, & fomentum ex fici radice adhibeto. Et postea etiam de pinguedine in vino dulci bibat. Si in pudendis fiant ulcera, bubulum adipem illinito. Et myrtum in vino coquito, & cum vino perluat. Aut oleæ folia, & rubi, & mali punicæ, eodem modo. Sit autem vinum pramnium. Atque hæc quidem sic facienda sunt. Et per seæ arboris videlicet folia terito, & ad pudenda apponito. Aut anethi & apii semen tritum illinito.

127. Si fervido ac superficiali ulcere pudenda laborent, sic curare oportet.

Carnem bubulam longitudine duorum palmorum parvorum, cassitudine vero ligni quod in foramen bipennis immittitur, pudendi videlicet virilis forma, usque ad vesperam apponat. Noctu vero auferat. Postera die autem rursus apponat usque ad meridiem: & bibat vinum dulce, melle ad vinum ammixto. Collutio si ulcerati fuerint uteri, & si urinæ stillicidium vexarit. Porrum, sambuci fructum, fefeli, anisum, thus, myrrham, & vinum æquali mensura ad horum succum: hæc mixta & fervefacta frige facito, & moderate colluito. Aut mel, butyrum, medullam, & ceram immitto, ac illinito. Ad ulcera quæ in pudendo sunt ac enascuntur. Folia oleæ, & rubi, & hederæ, & mali punicæ dulcis terito, & vino veteri diluta, noctu in lana pudendis apponito, & pro cataplasmate adhibeto. Quum autem dies venerit, detrahito: & myrti baccas in vino coquito, ac colluito. Aut anseris adipem & resinam liquefacito ac infundito. Aut butyrum & oleum cedrinum, modico melle ammixto, infundito. Ad ulcera in utero resiccanda. Argenti florem in vino terito ac infundito. Aut butyrum cum melle infundito. Aut bryoniam albam, & myrrham, & mel, vino diluta infundito. Postridie vero vino nigro tepido eluito. Aut lentisci folia in aqua coquito, & cum hac postea colluito. Si ulceratum fuerit os uterorum, butyrum, thus, myrrham, resinam, medullam cervinam infundito. Aut lenticulam in aqua coquito, & cum excolata aqua colluito.

Quum vero aqua ex uteris fluxerit, & ulcera fuerint, & lancinant, anseris adipem & ovum illinito. Aut ovillum aut suillum adipem, &

lentem in vino coquito, & hoc pari aqua temperatum infundito. Quæ vero in pudendo sunt ulcera, cum hoc perfundito: & mannam thuris, rubum, pini corticem inspergito: & cum aqua horum laventur.

128. Expulforium, si mortuus fuerit fœtus. Galbanum olivæ magnitudine linteum involutum, ac oleo cedrino tinctum, ad os uteri apponat. Aliud. Calamum odoratum, & cucumeris sylvestris medullam, cum adipe anserino terito. Deliget autem umbilicum & pectinem, & de hoc modicum lanæ instillatum, ad os uteri apponat. Et ab hoc paulatim extrahetur. Aliud. Rubiam & cedri ramenta contundito, & aqua affusa sub dio per noctem exponito. Deinde mane ad dolores partus exhibeto. Aliud. Silphii drachmam unam, & porri succi acetabulum, cedrini olei dimidio cyatho parvo amixto, bibenda dato. Aliud. Tauri fel oboli unius aut semioboli pondere in vino trito ac exhibeto. Aut fermento oblitum, torrefactum devorandum dato. Aliud. Cancros fluviatiles quinque, & rumicis ac rutæ radicem, & fuliginem de furno, omnia simul

trita, & cum aqua mulsa unita, sub dio per noctem exponat, & jejuna ter bibat. Aliud. Cucumeris sylvestris medullam tritam, in cedrina pice lanæ involvito, & cum filo ad dennam deligato: apponat autem intro, ita ut pennæ dura pars paululum foras promineat ex lana. Quum autem sanguis apparuerit, amoveatur. Aliud. Veratri nigri virgulam longitudine sex digitorum lana involvito, extremam vero ipsius partem nudam finito. Deinde quam maxime intro apponat, & ubi extrema pars cruentata fuerit, amoveat. Aliud. Veratrum nigrum, & cantharidas, & conyzam in aqua terito, & glandulam mollem sex digitorum longitudine efformato, siccato: & ubi dura facta fuerit, lana involutam apponat. Summam autem partem cedrina illinat, sitque ipsa nuda. Quum vero sanguis apparuerit, amoveatur. Aliud expulforium. Si fœtus mortuus aut sideratus intus fuerit, ranunculum & elaterii parum in aceto temperato misceto ac bibendum dato. Aut brassicæ tener coliculus in summa parte netopo illitus immittatur.

NOTHA SEU ADJECTA

Ad finem libri primi de Morbis mulierum.

Ad tussim pueri. Thapsiam in polenta edendam dato. Aliud. Ex ovo affato vitellum acceptum terito, & sesamum album tostum, & falem cum melle delingenda dato. Ad alvum pueri solvendam. Lanam illoram melle tinctam indito. Si vero antiquior fuerit puer, ceparum internas

partes tritas cum melle indito. Si lac non fuerit. Recentis tritici farinam elotam, melle ac oleo ammixto, tepidam sorbendam dato. Ad anhelitum pueri facit thus in vino dulci, & illuvies. Purgatorium. Glandulas facito ex mellis hemina, anisi acetabulo, bituminis drachmis duabus, felle bovis, myrrhæ drachmis tribus, elaterii po-
tio-

tionē. Hæc in vase æneo coquito, & anseris adipem ammisceto: & ubi uti voles, glandulis anserino aut ovillo adipe illinito. Lana autem utere molli.

2. Vomitus solvit. Ocymi succus in vino albo. Aliud. Farinæ tritici recentis exsuccatæ aqua. Aut de malis puniceis dulcibus & acidis succum exprimito, & deinde mel ammisceto. Corrosivum sic paratur. Veratrum nigrum, sandaracham, squamam æris, singula paribus portionibus seorsum terito. Quum autem trita fuerint, ad unam partem, duplam calcem ammisceto, & cedrino subacta illinito. Aliud corrosivum pharmacum sic paratur. Florem æris pure combustum donec ruber fiat, terito ac utitor. Pharmacum nigrum. Squamam æris, & florem æris, seorsum ambo terito. Ubi vero contriveris, ita misceto: duas aut tres pharmaci species facito. Unam fortissimam, quæ habet ad squamam, tertiam floris partem: alteram, quæ quartam: tertiam, quæ quintam. Hoc pharmacum ad omnia conveniens est. Illitio ad anginam. Roris marini semen, staphis sylvestris, absinthium, elaterium, mel. In doloribus podagricis. Abscessus nitro trito aqua diluto, cataplasmatibus modo integito, & tribus diebus non lavato. Ubi vero laveris, rursus nitrum rubrum crudum cum modico melle terito, & hoc semper utitor. Inflammata illine portulaca cum farinæ massa, & lactucæ rubræ drachma, ex aqua dissoluta.

3. Medicamenta oculorum. Æsustum, ærugo, fel capræ, myrrha. Hæc dissolvuntur, & omnia simul trita vino albo diluuntur, postea in arundinem coniecta, sicca in usum veniant. Pulvillus. Misy præparatum in pila terito, & spumæ argenti chrysididis ap-

pellatæ cinerem lotum ammisceto: sint autem cineris partes tres, misyos una. At misy in maza comburito vitans ne diffuat. Nam dum torretur liquefcit, ubi vero probe tostum fuerit, puniceum fit. Alius pulvillus. Cerusa eodem modo cum misy tosto miscetur, velut chrysididis cinis. Alius pulvillus fortior priore. Spodium cyprium ex fuligine lota, & cerusa, & misy torrefactum. Sunt autem duæ partes cerusæ de spodio, una vero misyos. In hæc anemonæ folia contusa exprimito, & in æris rubri vase ad solem exponito, & ut nihil illabatur contegito. Quum vero crassa facta fuerint, pastillos formato: deinde siccato, & siccatos quam maxime fieri potest comburito, & postea perfrigeratos leviter terito, & de spodio ex fuligine loto parem portionem misceto: deinde ne topom instillato, & parum terito: deinde melle diluito, & resiccata in vase æreo asservato, ac utitor. Pulvillus mollis. Spodium cyprium, chalcitis non lota leviter trita, flos æris. Hæc paribus portionibus misceto ac terito. Alius. Spodium cyprium, chalcitis leviter trita, & cinis chrysididis illotus. Hæc inter se terito. Alius. Spodium lotum, chrysidis, & æris flos, paribus partibus trita. Alius. Uvæ acerbæ succus, & spodium cyprium. Uvam immaturam in vigore constitutam fume, & succum per lintheum, in vas æris rubri exprime, & aceti albi acerrimi tertiam partem ammisce, atque sic in sole coque, & quinquies in die agita ac conturba. Et ubi crassus factus fuerit succus, spodium cyprium tritum adjice ac permisce, ita ut ubi sex aut septem dies in sole positus steterit, ad heminam succi atticam, spodii drachmas octo immittas. Si vero acius

acrius efficere medicamentum voles, minus de Spodio: sin mollius, plus. Postea vero ficcato hæc, donec in pastillos formari possunt: deinde domi ficcato, sursum in fumum suspensa, atque hoc tandiu donec testacea fiant, ut inter terendum non adhæreant, postea sic utere. Reponito autem in loco humiditatem nullam habente. Alius, Spodium, chalcitidem, aceto albo subigito: deinde factos inde pastillos ficcato: & ubi oculum sublinire voles, quam optime terito, & vino veteri dulci concalescito.

4. Ad argemon oculi ulcus, Populi nigra lachrymam, lac muliebre, misce ac utere. Si oculus lachrymetur, & dolor vexet. Mali punici dulcis succum expressum in æreo vase coquito, ut niger fiat instar picis. Si vero æstas fuerit, ad solem exponito: deinde liquidum sublinito. Si vero dulci lachryma fluat oculus, quum uva fuerit alba, valde matura, & gracilis in vite, decerptam exprimito ac excolato: deinde in sole ficcato, & ubi ficus factus fuerit succus, deradito, & æruginis dimidium obolum atticci ponderis ammisceto: deinde hoc sublinito. Pulvillus inspersilis. Plumbum & spodium, æquis partibus, myrrhae decimam partem, succi papaveris parum, vinum vetus, arida tere ac utere. Alius. Accipitur scoria sive recrementum plumbi, & spodii tertia pars, & cerusæ tertia, & chartæ ustæ tertia, & myrrhae pars decima. Si pilos ex corpore extirpare voles, vitis lachrymam cum oleo illinito. Si vero etiam circa oculum tollere velis, evellito, & illinito, & cum tenui cuticula discedet, & locus rubicundus ac boni coloris erit.

5. Ad intestinorum lævitatem. Len-

tes ac triticum recens duarum choeniacum mensura aqua macerato, & ubi mollia facta fuerint, in pila aut mortario fortiter conterito: deinde aqua heminis sex affundito, ac fortiter commoveto: & ubi purgamenta discesserint, in ollam infundito, & modico melle affuso coquito, & valde cocta torrefacito, ac edenda præbeto. Si vero sitierit, vinum vetustissimum bibat, atque hoc utatur donec sanus fiat. Ad gravedinem. Si quis gravedinem habeat, myrrham tritam ammixto melle, linteo excipiat, & nares confricet. Infusum, sedis pituitam ducens. Thapsiæ potionem, & uvas passas quadraginta, aut grani cnidii, aut cnestri potionem sumito, & mellis dimidiam heminam, ac olei tantundem ammisceto, & aqua marina diluito, in qua surfures cocti sunt, aut ptisana, donèc pinguis facta fuerit: aut adipem betæ succo ammisceto, & nitri drachmas decem. Aut salis heminam plenam aquæ marinæ ammisceto.

6. Si vero bilem ducere voles, succi silphii potionem, elaterii drachmam unam & dimidiam, colocynthis drachmam, terito, & iisdem quibus prius diluito. Si autem vehementius ducere velis; cucumeris sylvestris internam partem quarta drachmæ parte in dimidia aquæ hemina macerato, & per sedem infundito; & si in egressu mordeat, ptisanæ succum postea infundito. Aliud. In lacte asinino cocto, aut in betæ succi heminis tribus, internam cucumeris sylvestris partem macerato, & salem, mel, ac oleum ammisceto, & postea ptisanæ succum infundito. Aliud. Colocynthis drachmam terito, & in lacte asinino macerato, eademque misceto. Aliud. Cucumeris sylvestris interioris drachmam, elaterii potio-

portionem, falis quantum tribus digitis apprehendi potest, mel, oleum aqua marina diluito. At si stercus educere voles, nullum pharmacum bibito, sed aliis utere.

7. Infusum ad dysenteriam. Punici dulcis malicorium in vino ad dimidias coquito, olei quartam heminae partem ammisceto, & thuris quartam drachmae partem. Aliud. Unguenti rosacei dimidia hemina, prisanæ succus, aqua marina cocta. Aliud. Veratri portiones duas tritas, in aqua dimidia he-

mina diluito, & olei tantundem affundito. Potio. Mala cotonea diffecato, & in aqua macerato, & ubi aqua odorem acceperit, bibendam dato. Alia. Prisanæ farinam in congium aquæ misfam, coquito donec pinguis fiat. Alia. Mala concisa siccata, & favum mellis, in aqua macerato, ac simul terito: et ubi subdulcis facta fuerit excolato, et apii folia injicito. Alia. Uvam passam albam, et calaminthen, et favum mellis, in aquam mittito ac terito, donec aqua subdulcis fiat.

HIPPOCRATIS

D E

MORBIS MULIERUM.

Liber secundus.

TERI omnium morborum causæ sunt: hi enim ubi ex natura transmoti fuerint, morbos exhibent, siue ascenderint, siue descenderint. Et quum quidem uteri osculum suum non demittentes, & pudendi eminentias non contingentes, transmoti fuerint foras, levissimus morbus est. Quum vero in anteriorem partem promoti fuerint, & osculum in pudendi eminentias ac labra immiserint, primum quidem ipso contactu dolorem uterus percipit ac exhibet: deinde obturatus, & velut operculo contextus, ex eo quod pudendi eminentiis incumbit, fluxus non contingit, qui mensium nomine venit. Hic vero fluxus congregatus, tumorem ac dolorem exhibet.

60. Et siquidem infra descendens & averfus, in inguen se immiserit, dolorem exhibebit. Si vero sursum ascendens averfus & obturatus fuerit, etiam sic propter raritatem ac coarctationem dolorem exhibet. Quum vero propter hoc agrotarit, coxendicum ac capitis dolorem facit. Ubi vero uteri impleti intumuerint, nihil fluit, & pleni fiunt: quum autem pleni facti fuerint, coxendicesque contingunt, dolores exhibent, & in coxendices, & in inguen, & velut pilæ in ventre discurrunt, & caput dolore affligunt, modo altera ipsius parte, modo totum, prout contingit, ipsi morbus. Hæc itaque sic curanda sunt. Siquidem descenderit solum, & illini possit, utere quocunque libet, ex graveolentium genere, aut cedro, aut allii intrito, mytoto

toto Græcis appellato, aut aliquo alio ex graviter & male olentium numero, eoque suffitum facito, & fomenta ne adhibeto, neque cibo, neque potu urinam ciente hoc tempore utitor, neque calida lavato.

61. Si autem sursum ascenderit, & non averſa fuerit, medicamentis appoſitiſis bene olentibus, & quæ ſimul calefaciunt utere. Velut ſunt myrrha, aut unguentum, aut aliud quoddam odoratum ſimulque caleſactorium. Et hiſ quidem ſubditiſis uteriſ, fomentum autem ex inferniſ ex vino adhibebis, & calida aqua lavabis, & urinam cientiſ uteriſ. Ex hoc autem manifeſtum ſit, averſa ſit necne. Si enim ſurſum progreſſa averſa non fuerit, fluxus procedit. Si vero averſa ſit, fluxus, menſtrua appellata, non contingit. Hunc morbum fomento primum tali curare oportet. In vinum groſſoſ immittito, ipſumque vinum calefacito, & cucurbitam circum oſculum vaſiſ in quo caſcit addito, hoc modo. Cucurbitam per medium diſſectam evacuato, & ſummitate ipſiuſ modice reſciſſa, velut in utriculiſ fieri ſolet, hanc ipſam vaſi velut operculum circumdato, quo odor per anguſtiam means ad uterum perfe-ratur. Inſuper autem & calida aqua fovere, & calefacientiſ medicamentiſ ſubditiſiſ uti oportet. Calefacientia autem ſunt ea quæ ducunt ex ſuperiſ relatiſ, itemque hæc: ſtercuſ bubuluſ, fel bubuluſ, myrrha, alumen, galbanuſ, & ſi quod aliud ejuſmodi eſt. Pluriſiſ etiam ipſaruſ per purgantia inferniſ medicamenta alvuſ ſubducenda eſt, & per debilia quæ vomituſ faciunt, ne evacuatio ex ſupervacuatio-ne fiat.

62. Cæteruſ ſubditiſiaſ glandulaſ ſic facere oportet, ſi forteſ facere veliſ.

Mel ſemicoctuſ facito, & ex præſcriptiſ ſubditiſiſ pharmaciſ ea quæ valde efficaciâ ſunt immittito, & ubi immiſeriſ, glandulaſ formato inſtar earuſ quæ in ſedem induntur, veruſ longâ facito ac tenuiſ. Mulierem vero ſupinâ reclinato, lociſ a pedibuſ lecti altiſ inſtratiſ, deinde appoſito, & paniculo inſectô, aut alia quadam re conſimili calefacito, donec colliqueſcat. Si vero debiliorem glandulam ſubdere veliſ, in linteolum illigato. Sed & ſi humore pleni uteri oſculuſ tumiduſ habuerint, & non fluxerint, fluxionem facere oportet, & ſubditiſiſ pharmaciſ ſanare, itemque fomentiſ velut ſcriptuſ eſt, ita faciendo velut in priorè fluxione ſuppreſſa. Quin & ſi in anteriorem partem procedenſ uterus averſuſ fuerit, fluxionem facere oportet, velut in ſuperiore fluxione ſuppreſſa.

63. Quuſ vero fluxuſ nimiuſ fuerit, neque calida aqua, neque alio quopiam calfacere oportet, neque urinam cientiſ uti, neque cibiſ alvuſ ſubducientiſ. Lectiſ autem partiſ a pedibuſ altioreſ eſſe oportet, ut ne declinatio fluxui facilitatem præbeat. Utere autem ſimul etiam ſubditiſiſ adſtringentiſ. Fluxioneſ porro, quuſ conſeſſim venerit purgatio, ſtatim ſubcruentæ ſiunt: quuſ vero tardiuſ prodierint, purulentiæ. Et junioribuſ ſubcruenta magiſ prodeunt: ſeniorēſ vero magiſ mucoſa menſtrua habent.

1. Fluxuſ albuſ in ſenioribuſ mulieribuſ magiſ ſit, quam in junioribuſ: fluxuſ fulvuſ in utriſque: fluxuſ ruber in junioribuſ. Et ruber quidem fluxuſ ſit ex febre: magiſ autem ex abortu. Fit & ex menſium interceptione, quuſ concluſi derepente eruperint. Fit etiam ex partu & febribuſ, & ſanguis profluat valde multuſ, & grumi excidunt, &

& dolor fit claviculæ ac tendinum, & corporis torpor, & crurum perfrigeratio. Aliquando vero etiam nasus effundit ad dentes, si amplior sanguis discefferit, & sudor multus diffunditur. Ad hæc & stomachi morbus fiunt, & perfrigerationes, & febris bilis meracæ ac pruriginosæ: & eadem die sæpe rigent, & rursus sudant: & aliquando a supernis locis convulsiones ipsi fiunt, aliquando ab infernis: & ad inguina dolores acuti ac fortes irruunt, procedentes velut dolores partus. Quandoque etiam urinæ stillicidium adest, & os siccum est, & sitis premit: & lingua aspera est, & digiti pedum magni contrahuntur, & ad suras semper cum femore distenduntur. Et lumbi dolore vexantur, & manus impotentes fiunt. Quum autem hujusmodi fiunt, tunc etiam nervorum antrorsum ac retrorsum distentiones fieri solent, a claviculis juxta jugulum, ad maxillas & linguam. A talibus vero paulo post retrorsum, a tendinibus juxta spinam, ad lumbos, atque sic per violentiam pereunt.

2. Prædicere igitur oportet fluxibus inchoantibus, & diætam constituere hoc modo. Mane quidem dandum est pharmacum ad fluxiones, ex his quæ ego describam, quocunque maxime opus habere visæ fuerint. Dandum autem & ter & quater, si multus sanguis discefferit. Diætâ igitur constituatur, si quidem sine febre fuerint, ex cibis: si vero febricitarint, ex sorbitionibus. Sunt autem ex sorbitionibus hæc commodissimæ, panicum, lenticula, farina horni ac recentis tritici cocta, alica cocta sorbilis, zea cocta. Ex potionibus vero, polentæ pollen in aqua, & ramenta a panibus derafa contusa. Et polentæ recentes tenues in aqua madefactæ, quas etiam insulas delingere

Tom. II.

prodest. Ex cibis vero panis exassatus in cinere. Obsonium autem sit leporis caro, & columbæ, ac palumbis, & cocta, & assata. Et hœdi caro assata, nullo ascititio condimento addito, sed ut in acetum saltem intingant. Hepar item capræ aut bovis in cinere assatum. Ovi tenue, aut ipsum luteum. Caseus insulsus. Ex oleribus autem nullum gustent, neque coctum, neque crudum. Et a balneis abstineant. Et manus ipsis deligato, ita ut lana sordida ipsas circumdes, & laqueum immittas supra cubitos, & ad poplites, supra genua. Et cum cucurbitis sub mammis affixis, ipsas elevato, modo ad dextram, modo ad sinistram partem translatis. Si vero spirandi difficultas oriatur ad cucurbitæ admotionem, cucurbitam amoveto, sanguinem autem ne detrahit. Verum subdititiis utere, quæ ego describam: & ad sistendum sanguinem in talibus sunt apta.

3. Et siquidem ex fluxionibus mulier evaserit, ubi multus sanguis disceffit: & color est exalbidus, & facies elevata, & sub oculis tumores laxi, & crura turgida, & uterus humidus, ac semper præter rationem hians. Et quæ discedunt aquosa sunt, velut a crudis carnibus succus. Talibus, si robustæ fuerint, vomitus ciere oportet jejunis, & post vomitus prandium exhibere. His conducit modicus cibus: vinum nigrum meracius: illuvies, aut frigida lotio: deambulationes: semel in die cibum capere, omnis resiccatio. Si vero ad hæc non sedentur, neque confidant uteri, neque a fluxionibus liberentur, respectu virium corporis habito: siquidem robusta fuerit, veratrum dare oportet. Si vero non obediat, caput purgare: facta autem purgatione, per diætam reliqua curare eodem modo velut circa steriles.

G g

4. Con-

4. Considerare porro oportet etiam naturas mulierum, & colores, & ætates, & tempora, et locos, et ventos. Aliæ enim frigidæ: aliæ humidæ ac fluidæ: aliæ calidæ quidem, sicciores autem et stabiles sunt. Nam quæ superalbidæ sunt, humidiores sunt ac fluidiores: nigræ vero sicciores et acerbiores ac adstrictiores. Quæ vero vini colorem referunt, medium quiddam inter utraq; habent. Sic autem et in ætatibus contingit. Juvenulæ enim humidiores sunt, et multo sanguine plerumque refertæ. Aniculæ vero sicciores, & modicum sanguinem habentes. Mediæ vero medium quiddam inter utraq; habent, ut quæ nunc æquales existunt. Oportet autem eum qui recte hæc tractare velit, semper mulierum naturas discernere, & temporum occasiones, & ætates, & tempora, & locos, & ventos.

5. Si fluxus in utero abortus fuerit, sanguis multus fluit, & grumi compacti excidunt: & dolor occupat lumbos, & laterum mollitudinem, ac imum ventrem: & durus est venter, & ad contactum dolet: & rigor ac febris acuta corripit: & debilitas oboritur: & omnia præter humeros ad scapulas dolet: & calor invadit: & rubescit: & venæ duræ sunt ac renitentes. Morbus hic maxime fit ex abortu. Fit & quum menses multo tempore retenti derepente eruperint. Huic ubi sic habuerit, grossum siccum contusum ac cribratum in lintheum alligato, ac apponito: & imo ventri perfrigerantia imposito, cavens ne horreat. Postquam autem fluxus steterit, oleæ sylvestris folia in acerrimo aceto coquat, eoque pudenda perluat. Bibat autem vinacea: & rhoem rubrum in aceti acerrimi hemina dimidia coquat, & eo pudenda

perluat. Aut mora rubi rubra siccata ac trita, cum farina recenti, pari portione mixta, jejuna bibenda dato. Si vero fortius facere voles, duabus farinæ partibus ammixtis, bibendum dato. Et ne lavetur. Cibis autem utatur siccis, & vino nigro vinoso. Si vero intumuerit, fluxu jam sedato. Post pharmacum autem uteros grossorum decocto colluito: & postea acerbam infundito. Si vero his factis, humecta fuerit, suffitum faciat donec resiccet.

6. Ruber fluxus fluit talis, qualis sanguis victimæ recens mactatæ, & grumi pellucentes. Aliquando vero etiam fluxum rubrum emittit, & venter imus attollitur, & attenuatur, & impotens fit, & indurefcit, & ad contactum dolet, velut ulcere præfente: & febris habet, et dentium fremitus: et dolor ad ipsa pudenda, et pubem, et lateris mollitudinem, et lumbos, et tendinem, et ventrem, et pectus, et scapulas irruit. Et alias omnes partes dolet: et impotentia ac pusillanimitas occupat: et color mutatur. In principio quidem morbi hæc corripiunt. Si vero hæc omnia moram trahant, adhuc magis debilitatur: et manifestus est morbus: et cavæ partes attolluntur, et pedes intumescunt. Morbus hic ex partu maxime corripit, si quid in ipsa dilaniatum non prodierit, sed intus computruerit, et fœtus exasperatus fuerit. Hanc si in principio contigeris, spongiam humectam ipsi adhibeto, quum fuerit dolor. Aut lintheum tenue molle rasum, aqua frigida madefactum, ventri imposito, et aqua perfundito: et lectum a pedibus altius facito: atque sic insternito: et ad menses cientes medicamentum quodcunque magis admiserit, bibendum præbeto. Apii semen torreto, tundito, ac cribrato, et crysi-

erysimum similiter, et pepuli semen cum polenta cribratum, et urticae semen similiter, et scabiam oleae sylvestris, et gallam, et rutam, et origanum, et pulegium cum polenta cribrato ac misceto: polentam vero crassam torreto, et triticeam polentam commolito: et caseum caprinum fordibus derafis: et de aliis quidem singulorum aequales portiones misceto: origani vero et rutae, et scabiei et gallae dimidium. Haec jejuna ante motum bibenda dato. Miscere vero etiam oportet ad usum, si acriora prodierint, et cyceonem exhibere. Et de pharmaco quidem pars una sit, et casei una, et una polenta. Ad vesperam autem melle ammixto bibenda dato. Et donec quidem principium morbi fuerit, et sanguis multus prodierit, & modico tempore intermiserit, & dolores acuti tenuerint, haec facere oportet. Si vero sanguis paucior fluxerit, & per brevius tempus, ea quae deorsum aut sursum ducunt bibenda dato: & pudenda lenibus fomentis foveto, prout semper opportunum visum fuerit, & zeam una cum cortice fractam, & grossos siccatos, tusos ac cribratos, & oleae folia similiter, singulorum pares portiones in cataplasmate adhibeto: & lac bubulum coctum, & crudum bibendum dato, respectu ad id quod recte habet factum, & prout opportunum esse visum fuerit: & videtur morbus hic debilis ac lethalis esse, & paucae ex ipso effugiunt.

7. Quum mulieri sanguis ab articulis fluxerit, a partu aut a labore corruptae, quidam putant ex medicis hoc fluxum esse. Est autem aliud. Nam hoc quod ex articulis, & ex lumbis, ac coxendice aliud est, glutinosum est simul cum sanguine. Illud vero quod ab uteris & cavis venis fluit, sanguis

purus est. Hanc suffire oportet hoc modo: zae fractae semodium aceto modico subigito, ut ne per totum uteros humectes: & sulphuris vivi semiobolum ad zeas tritas ammisceto, & aceto subacta per noctem finito. Mane vero multo igne accenso, obturamenta de doliis oleariis imposito, et sordes officinae fullonum, et serpentis semen ammisceto. Mox autem multum ignem tollito, et non urito, sed maxime suffumigare facito. Oportet autem sellam perforatam adesse, et mulierem vestibus contextam insidere, ut ne quid praeterpiret. In ignem vero medicamentum cum aceto praeparatum inspergito, itemque de semine serpentis. Sed et myrrha ammixta efficax est, ut suffita pudendorum cruentationem sedet. Si vero satis habuerit, erysini semen torrefactum terito, et in vino exhibeto.

8. Fluxus fulvus fluit velut ex ovo vitioso multus et graveolens: et uteri inflammantur, et dolor ex lumbis et inguinibus emergit: et prodeuntia mala sunt, et si non liberetur, celeriter fluentia. At etiamsi tempus accedat, quae restant putrefacit, quam maxime id fieri potest. Riger enim, et velut a carnibus assatis humor defluit, et cum his simul febres fortes ac rigores fiunt. Ex huiusmodi vero fluxibus multae pereunt, paucae effugiunt: et siquidem in principio accesseris, sic curare oportet. Si sine febre fuerint ac robustae, veratrum ipsis dato: et intermissis tribus aut quatuor diebus, pharmacum deorsum purgans exhibeto. Post purgationem vero sic dietam constituere debes, quo fluxiones aquosae sint ac tenues. Mane quidem jejuna pharmacum aliquod ex his quae ego describam ad fluxum, bibendum dato in vinum inspersum. Post pharmacum autem, alia dia-

ta curato. Uteros vero sic curato. Si quidem inflammati fuerint aut conclusi, fomenta adhibere oportet mollia, donec os uterorum molle fiat. Post fomenta, infusis qualibus opus habere visæ fuerint colluito, sive magis purgantibus, sive mollioribus. Post collutiones, mollitoria apponito. Si vero non facile solubile sit osculum, foveto, et subditiis mollito, quæ ego describam, donec apertum fuerit. Quod si ad hæc fluxiones non sedentur, caput purgato, et sic victus rationem constituito. Si quidem sine febre fuerit, aspinum lac bibat: et oleribus coctis hortensibus ac sylvestribus utatur, excepto allio, porro, brassica, et raphano longo. Ex marinis autem, raja lævi, scorpio, congro, torpedine, anguilla, passere, gobio: coquere vero oportet cum cepis et coriandro, in muria dulci ac pingui, ita ut probe percoquantur. Ex carnibus autem, maxime suilla, deinde agnina, aut ovilla, coctis potius quam assatis, et ipsarum jusculis. Vino vero albo mellei coloris, aut aquoso. Balneis autem non valde calidis, neque multis, excepto capite. Si vero hac diætâ, ab ulceratione et inflammatione liberentur, humidi vero sint uteri, pro balneis quidem, illuviæ: pro fulvis autem vinis, nigris: et pro polenta, panibus: et pro piscibus, carnibus assatis, et omnibus cibus siccantibus, quibus sane in alvi profluviis utimur: a collutionibus autem omnibus abtineat, excepto vino et aqua. Suffitus autem fiat per adstringentia. Optimum autem esset si conciperet. Si vero juvenacula fuerit, frequenter jejuna vomat, et postea parum prandeat. Atque hæc harum fluxionum diætâ est.

9. Fluxus albus fluit velut alba asi-

ni urina, et in facie sunt tumores albi, et partes ambæ sub oculis tument: et hydropiformes ac non valde bona specie præditi sunt oculi, et splendor abest: et lachrymosi sunt oculi ac hebetes: et color corporis exalbidus ac pustulosus, et venter imus tumidus: et in maxillis pustulæ paulatim rubentes, parvæ, aquosæ ac malignæ: et in cruribus tumores laxi: et si presseris digito, notæ imprimuntur velut in fermento, et os saliva impletur: et stomachi morsus percipiunt quum jejunæ fuerint, aut etiam vomuerint velut acidam aquam: et si ad acclivem locum procedunt, anhelatio citius corripit, et strangulatio, & crurum perfrigeratio, & genuum impotentia: & in ore ulcera fervida ac superficialia: & uterus præter rationem aperitur, & ad osculum procidit gravis, veluti plumbum: & dolores per femora tendunt, & omnia inferna perfrigerantur, ab imo ventre inchoantia usque ad pedes: & plantæ torpent: ac ingredi non possunt. Tales difficile est a morbis liberare. Nam & ætate provecta sunt, & afflictiones consenscunt: nisi casus aliquis spontaneus forte fortuna allapsus ipsas solvat. Has exhaurire oportet quum redundarint, per pharmaca quæ bilem flavam non purgant. Sed urinam cientia his pota conferunt, & capitis purgationes, & illuvies, & epithymi albi potus, & deambulationes, & omnis resiccatio in victu. Hæc ubi fecerint, sanæ quidem penitus non fiunt, facilius autem degunt.

10. Fluxus albi alterius curatio. Purgatur album subluteum, & quum mingit, morsum percipit, & lancinantur, & uterus ulceratur: & febris corripit acuta, & calor multus, sitis, vigiliæ: & mente moventur. Et quum aliquid festi-

festinanter egerit, anhelatio ipsam invadit, & membra exolvuntur. Hanc mecona, hoc est peplum album bibere oportet, & urticæ semen, & quod præstat, mali punici dulcis radicem, & folia, & rhoem, & gallam. Hæc in vino acerbo bibenda dato, & mali punici succum, & caseum caprinum amisceto. Subter autem suffito zeam, & grossos hybernos, & oleæ folia, & scabiam ejusdem, & cucumeris sylvestris cortices ex tertia parte, reliqua paribus portionibus. Sorbeat etiam olera cocta, & sorbitiones ex amygdalis & fefamo, & gestetur ac curru vehatur, & non quiescat.

II. Alius fluxus. Defluit multum velut urina ovilla: color est albus, & tota intumescit, & in tibiis eminentiæ laxæ & rubicundæ emergunt: & si digito attingas, notæ foveas præ se ferentes tibiis ac pedibus imprimuntur: & si quid edat, impletur ac inflammatur: & ubi iter fecerit, & opus aliquod obierit, anhelatio & dolor ipsam corripit, & color albus, quandoque subluteus. Huic, si robusta & juvenula fuerit, & alia apparuerint, ab initio pharmacum sursum ac deorsum purgans bibendum dato: & caput purgato si pituitosa est, per ea quæ pituitam purgant. Si vero biliosa, per ea quæ bilem: & si tempus anni fuerit, & a natura non est lienosa, & si quid ex relatis fuerit, serum dato. Decoquat autem hoc & bibat quam plurimo tempore, & ad vesperam vinum dulce aquosum, si opus habuerit. Cibum vero ne contingat. Si vero debilis fuerit, sorbitione modica utatur, & non lavet. Postquam autem tempestivum esse tibi videbitur, a potu cesset: & post purgationem cibis utatur, ita ut abstineat a pinguibus, & acribus, & dulcibus,

ac falsis, & ab oleribus acribus. Utatur autem piscibus petrosis, & carnibus ovillis, aut volucrum, aut leporinis: pane frumentaceo, aut ex hordeo freso: & oleribus coctis utatur, & sylvestribus quæ cruda eduntur, itemque hortensibus, acribus exceptis: & deambulet mane & a cibo. Ubi vero his factis siccior esse visa fuerit, uteros fece vini colluito: & tribus aut quatuor diebus interpositis, postea acerba infundito, & intermissione facta, si quidem sicca fuerit, quiescito. Et si a natura fuerit biliosa aut pituitosa, a victu vero & pharmacorum potione attenuata, & se recolligere non poterit, lac bubulum bibat per quadraginta dies, calidum ex vacca. Præstat tamen pituitosam cibis quam paucissimis uti, quamdiu lac biberit. Sit autem mensura sex heminarum atticarum. Incipiatque a duabus, & singulis diebus unam apponat, donec sex fiant: & inde paulatim ad duas rursus descendat: & post lactis potum, cibis reficito & per victus rationem: & post lactis potum, mane jejuna adiantum bibat: hoc siccatum, tusum, & exacte cribratum, in vino nigro odorato diluto exhibeto. Si vero revertatur morbus, totam ipsam foveo, & rursus pharmacis infra purgato: & postea uteros colluito, si quidem natura fuerit pituitosa, per cnidium granum, aut thapsiæ radicem: si vero biliosa, scammoniæ succo, aut colocynthide sylvestri. Hanc enim conjectam, duabus aquæ heminis affusis, coquere ad dimidias oportet, & huic mel, & oleum narcissinum aut anthinum amiscere. Sit autem mellis quadrans heminæ, olei vero hemiolium mellis, hoc est mensura ipsius tota, insuperque dimidia. Postea vero colluendum est melle, & vino, & oleo solo: & suffitus

fius adhibendi, & tribus aut quatuor diebus quiescendum. Bibat autem adiantum; & si in ventre non conceperit, morbus revertitur; & si morbus revertitur, perit. Quum vero seniores morbus hic corripuerit, etiam uteri computrescunt. Valde vero paucae durabunt.

12. Alius fluxus. Purgatur velut ex ovo crudo luteum subalbidum, & ulcerat pudendum; & tument pedes ac tibiae; & cavæ oculorum partes intumescunt; & oculi humidi ac lachrymosi sunt; & si iter faciat, anhelatio ipsam corripit, & debilitas oboritur. Si vero evaserit, morbus pituitosus fuerit; & si non purgata fuerit, febricitat, bile vehementer commota. Seniores autem hic morbus magis invadit quam juniores. Quum sic habuerit, siquidem vehementer intumuerit, pharmacum deorsum purgans bibendum dato, quod pituitam & bilem purgat. Si vero non fortiter tumuerit, & pituita ipsam preferit, pharmacum sursum purgans dato: & siquidem potens fuerit, veratro purgetur: sin minus, pharmaco quod bilem & pituitam. Post pharmaca vero serum coctum bibendum dato, per plurimos dies, cum modico sale. Edat autem insuper mentham. Ad vesperam cibum ne attingat, sed modicum sorbeat, & vinum dulce insuper bibat, si opus habuerit. Si vero non affuerit serum, lac asininum coquito, & exhibeto per quatuor dies. Ad vesperam vero eadem faciat, nisi febris noctu corripiat. Si vero natura fuerit lienosa, aut flatuosa, & exanguis, neque serum, neque lac bibat: sed purgantibus inferne purgato: & ubi tibi tempestivum visum fuerit, uteros colluito, primum quidem medicamento ex vini fece, bis aut ter: post hoc scammoniae succo. Affun-

dito autem ad hunc, vinum dulce, heminae Atticae mensura, & olei narcissini maxime, quartam heminae partem. Postridie vero cum vini hemina colluito, & mellis quarta heminae parte, & resinae tertia mellis parte. Oleum autem sit melli æquale. Si vero ea quæ ab infusa collutione secedunt, prodierint pituitosa, etiam rursus colluito, interpositis tribus aut quatuor diebus. Postea grani cnidii duas portiones decorticato, & ipsas infundito. Si vero non affuerit cnidium granum, radicis thapsiae portione unam infundito: & postea iisdem colluito. Postquam autem purgata fuerint ea quæ secedunt ad has collutiones, & si prodierit aliquid cruentum, velut ab ulcere, per acerba postea colluito: & si post hæc ipsa interrogata, dixerit os uterorum durum esse, & dolorem habere, eodem modo eo quod paratur cum butyro colluito, donec uteri fuerint resiccati, & sana esse videbitur. Diebus vero inter collutiones intermediis, sambuci fructum bibat, & leporis coagulatum, & pepeli corticem, & urticae semen, & mali punici dulcis corticem, ita ut de singulis pares portiones terat, & polentam ac adiantum ammisceat, & in vino nigro odorato jeuna bibat: cibis autem utatur mollioribus, non salsis, neque acerbis. Carnes autem præstantiores sunt piscium, aut volucrum, aut leporinae, & lavetur calida non multa. Si vero non quiescat fluxus, sed relinquatur, & uteri humescant, medicamentum ex malicorio suffito: & postea virum accedat, & si in ventre conceperit, sana evadit. At seniores a morbo levare non possunt, sed pereunt præ debilitate.

13. Fluxus alius. Fluit subluteum velut ex ovo, & viscosum, & venter imus intumescit, ac durus fit: & si contin-

gas, dolet, & dentibus stridet, & febris occupat: & dolor ad pubem, & ad pudenda, & ad imum ventrem, & ad lumbos irruit: & animi deliquium, & anxietates, & perfrigerationes, & sudor multus, & pulsus ad manum accelerantes, debiles, deficientes: & statim pereunt. Si vero superstes manserit, & color ipsi mutatur, & fit velut favus aut cera: & si corpus digito prematur, mollescit, & notæ velut in massa farinæ lubæta fermento imprimuntur: & pedes intumescunt ac crura. Hic autem morbus fit maxime, si in ipsis aliquid dilaniatum fuerit, aut intus computruerit in partu. Seniores autem magis afficiuntur, & huiusmodi morbus non est valde levis.

14. Alius fluxus. Purgatur velut a carnibus affatis humor, & pudendum exulceratur, & ad quamcunque aliam corporis partem destillarit: & rigor, & febris acuta, densa, magna, & simul horror corripit: dolores autem quales in omnibus fluxibus. Hæc tota intumescit, & infra umbilicum, & cruribus, & color fit morbi arcuati. Talis autem fluxus ex hoc fit. Postquam sanguis exhaustus, subbiliosus factus fuerit, & non fuerit purgatus. Quum sic habuerit, pharmacum bibere oportet: siquidem fortis fuerit, ex veratro: si vero debilis, radicem & elaterium, & posteriore tempore lac caprinum. Aut pharmacum deorsum purgans dato, quod bilem et pituitam ducit. Uteros autem medicamento cum brassicæ decocto parato colluito. Bibat autem salviā, hypericum, apii semen, singula in vino nigro austero. Jejunæ autem hæc bibenda dato. Si vero ulceratum fuerit pudendum, postea butyro colluito: deinde pharmacum bibendum dato, et ulcera butyro, resina, myrrha, flore argenti illinito. Perluan-

tur autem myrti ac salviæ ex aqua decocto tepido. Cibis utatur neque salis, neque acribus, ut ne mordax urina fiat: et a marinis prohibeatur, et carnibus bubulis, et ovillis ac porcinis. Aliis autem carnibus utatur coctis. Edat etiam panem, et vinum vetus odoratum nigrum bibat. Si vero hæc fecerit, et sana non fiat, totam foveto, et postridie pharmacum sursum purgans dato: deinde intermissione facta, sursum quod infra purget. Et siquidem manserit fluxus post pharmaca, decoctum serum quotidie bibendum præbeto. Vesperī vero forbitionibus, et vino dulci albo utatur. Si vero non affuerit serum, lac asinum coctum per dies quatuor bibat: Ad vesperam autem iisdem utatur. Postea per dies quadraginta lac bubulum calidum bibat, et per diem nihil edat, ut ita dicam. Optimum enim hoc est. Nam et purgatur, et nutritur, et fluxus obtunditur ab huiusmodi lacte. Vesperī vero cœnet carnem volucris modicam affatam, et panem modicum subcinericiū. Bibatque insuper vinum nigrum vetus vinosum, quandiu lac biberit, si multa prodierint, et acrimonia vexarit: et si his factis in ventre conceperit, sana fit. Quæcunque vero seniores sunt, in his morbus quandoque revertitur, et pereunt. Juvenclis autem non est lethalis.

15. Diuturna porro est saniosi fluxus curatio, fuit autem talis subcruentus, velut a carnibus affatis humor, et mordet velut muria, & corrodit ac exulcerat pudenda: & uterus exulceratur circumcirca, & femora, & aliæ partes: & ubi super vestes destillarit, tinguntur & ægrè elui possunt, & venter attollitur ac durus fit, & ad contactum dolet: & calor corripit: & dolor ad pudenda & sedem, & imum ventrem, & laterum mollitudinem, & coxas, & lumbos

bos irruit, & impotentia adest, & color mutatur; velut morbi arcuati. Si vero tempus & morbus producat, hæc omnia amplius corripunt: & cavæ partes attolluntur, & pedes tument, & crura a lumbis. At hic morbus corripit ubi quid de fœtu dilaniatum fuerit, aut in abortu, aut in partu. Oportet autem fomenta adhibere, & suffire, & bibenda præbere omnia ea quæ fluxum sistunt: & lac asininum, & alia exhibere, & vomere si opus fuerit. Si vero sine febre fuerit, & debilis febris habuerit, siccum fomentum adhibere melius est.

16. Quum ad caput conversi fuerint uteri, & hac parte suffocatio definit, caput gravat. Verum aliis alicubi alias finis habetur. Signum autem hoc est. Venas in naso, & partes sub oculis dolere dicunt: & sopor altior tenet, & spumat, ubi levius habuerit. Hanc multa calida lavare oportet: si vero non obediat, frigida etiam circa caput, ita ut laurum & myrtum in aqua coquas, ac frigefacias. Unguento autem rosaceo caput illinatur, & odorata subter suffiantur: graveolentia vero sub-nares: & brassicam edat, & succum forbeat.

Si vero ad cor progressi uteri suffocent, & aër impeditus violenter attrahatur, anxia est & vomit: & quibusdam statim tractus deorsum cedit, & status exit: & aliqua quidem vomit spumosa: alicui vero quies contingit. Quibus autem non decedunt, his porri semen, et peplum, trita et tribus aquæ cyathis diluta, bibenda dato. Auxiliatur et aceti albi cyathus potatus. Aut juniperi fructum et salviā dato, aceto aut vino ad has species ammixto. Oportet autem ipsam calefieri. Aut adipem sumere anserinum, et ceratum resinatū ac picem, in ipso liquefacere,

et subdititas glandulas efformare.

17. Quum autem ad præcordia allapsi strangularint, ubi hic fuerit affectionis soliditas, et vomitus fervidus acris corripit, et modico tempore mitior fit, et dolor ad caput et ad collum penetrans. Tepefactoria igitur apponito, si sursum strangularint. Sub nares vero graveolentia suffito: sensim progrediendo. Si enim acervatim uteri infra decedunt, turba oboritur: odorata vero inferne: & castorium ac conyzam bibenda dato. Quum vero deorsum tracti fuerint, abominanda subter suffito, sub nares autem odorata. Si vero dolores quieverint, pharmacum deorsum purgans bibendum dato: et postea lac asininum aut serum bibendum præbeto, si non lienosa fuerit a nativitate, aut exanguis, aut decolor, aut aurium sonitus habuerit, velut hæc quibus propter cognationem morbi a juventute sunt familiares. At supernum ventrem ne moveo: cæcutient enim, aut circa fauces turbationes, et alia infestabunt. Verum ptisanæ succum dato. Si vero etiam valde facilis sit ad vomitum, vomat. Collutio autem optima est ex narcisso. Subdititium vero id quod ex cantharidibus præparatur.

18. Quum uteri apud præcordia constiterint, suffocatur velut a veratro: & recta cervice spirat, & stomachus fortiter vellicatur. Quædam etiam vomunt quandoque salivam acidam: & os aqua impletur, & crura perfrigerantur. Tales si non brevi a præcordiis uteri discedant, loqui non possunt: & partes circa caput ac linguam torpor occupat. Proinde ad uteros quidem lanam quam maxime fieri potest ad foramen apponito, ita ut pennæ obvolutam, unguento albo aut ægyptio, aut bacchario, aut amaracino tingas. In nares vero, de pharmaco nigro ad caput

put præparato, specillo exceptum infarcias. Si vero hoc non fuerit, filphii succo nares illinas. Aut pennam aceto tingito, & immittito, naresque illinito. Aut sternutatorium apponito. Quum autem conclusum fuerit osculum & internus trames, castorium in vino bibendum dato. Nares vero phocæ adipe illinito. Lanam autem appositam finito, donec confidant. Quum autem quieverint, auferre oportet. Si vero ea ablata rursus recurfarint, lanam rursus eodem modo apponere. Sub nares vero cornu capræ nigrum, aut cervinum suffire, scalpum, & in cinerem calidum inspersum, quo maxime suffumigetur: & nidorem sursum per nares quam maxime potest trahat. Suffito etiam phocæ adipem, prunis testæ impositis, iplaque obvelata, & capite imminente, quo odor maxime ingrediat, ita ut de adipe instilles, & ipsa odorem sursum trahat, os vero clausum habeat. Et siquidem sursum allapsi fuerint uteri, hæc facere oportet.

19. Si vero ad hepar conversi fuerint uteri, mulier derepente voce destituitur, & dentes conferti sunt, & color lividus fit. Derepente vero hæc patitur sana existens. Contingit autem maxime virginibus antiquis, & viduis, quæ pepererunt aliquando, & viduitatem agunt. Maxime vero contingit omnino non ferentibus uterum, & sterilibus ex partu. Non enim prodit puerperii purgamentum, & non intumescit uterus, neque molliitur, neque vomunt. Quum sic habuerit, tumorem ab hepate cum manu infra leniter detrudito, & præcordia cum fascia deligato, & os aperito. Vinum vero odoratissimum dilutum infundito, quando sane etiam graveolentia ad nares adhibere ac suffire convenit: ad uteros vero odorata &

suffimenta. Et postquam sic curaveris, pharmacum deorsum purgans bibendum dare oportet, siquidem biliosa fuerit, quod bilem purgat: si vero pituitosa, quod pituitam. Et postea lac asinum coctum bibendum præbeto, & uteros odoratis foveto: & medicamentum quodcum buprestis paratur apponito, postridie vero netopum. Interpositis autem duobus diebus, rursus uteros odoratis colluito: & postea intermisso die, aromatis suffito. Atque hæc vidua faciat. Optimum autem in ventre habere. Virginem vero persuadeto ut viro cohabitaret. Ad nares autem nihil adhibeto: neque medicamentum jejuna bibat. Verum castorium & conyzam in vino odoratissimo bibat per dies viginti, & caput odorato aliquo ne ungat, neque ali-quod odoratum olfaciat.

20. Si vero uteri inflammati fuerint circa latus, si contigeris durum apparet: & quum ad præcordia allapsi fuerint, strangulant: & vomit pituitam acidam, & dentes stupefcunt: & ubi vomuerit, melius habere videtur. Quum vero deorsum processerint, discedunt de ventre alias alio. Maxime vero ad laterum molliitudinem quandoque incidunt, & ad vesicam, & urinæ stillicidium corripit: & ad sedem, & cacare sibi videtur: & menses prius aut posterius solito fiunt, aut non statim huic apparent. In hoc morbo si sursum strangularint, tepefactoria apponito: & graveolentia ad nares suffito, ad uteros autem odorata: & conyzam foeminam, & castorium in vino jejuna bibat. Postquam vero ad naturam suam confederint, placide suffito. Bibat autem urinam cientia. Atque hæc faciat, quam diu dolores tenuerint. Ubi vero quieverint, totam foveto. Deinde pharmacum deorsum purgans bibendum dato,

si biliosa fuerit, quod bilem purgat : si pituitosa, quod pituitam ducit : & lac asinum bibendum dato, aut serum caprinum decoctum. Si vero lienosa fuerit, lac ne bibat, neque serum : & in purgationibus, cibis utatur. mollibus, & per alvum secedentibus : pisces autem meliores, sunt carnibus : & uteros foveto, aut subditiis purgato, ipsosque colluito : & ubi suffitum admisit, ad virum accedat. Solutio vero morbi contingit, ubi in ventre conceperit.

21. Si uteri ad latera allapsi fuerint, ruffis obtinet, & dolor sublatus : & infidet uterus durus velut pila : & ad contactum dolet, velut ab ulcere, & contabescit, & videtur ipsi peripneumonia esse, & contrahitur, & gibbosa fit, & menses non apparent : aliquibus autem quibus prius apparuerunt, etiam pereunt : & si tunc prodeant, imbecilles sunt, & pauci, ac deteriores : & genitura non fit hoc tempore. Quum sic habuerit, pharmacum deorsum purgans bibendum dato : & multa calida lavato, & ex tepesfactoriis quæcunque admiserit adhibeto : & a quibus sanguis purgatur, ea apponito. Et lini semen torreto, tundito, ac cribrato : & pepulum album, & salviæ cum tenui polenta, & caseum caprinum muria derasa. Hæc misce, ut casei sint partes duæ, reliquorum vero, & polentæ non falsæ pars una : & jejunæ in vino bibenda dato. Vespero vero cyceonem crassum melle affuso exhibeto, & ex potibus quemcunque admiserit bibendum dato. Et frequenter fomentum adhibeto : & calidam aspergito, & per ceratum leniter mollito, ac a latere detrudito, & latus fascia deligato. Et lac bubulum quam plurimum ad dies quadraginta bibendum præbeto. Cibis autem utatur quam mollissimis. Morbus

hic vehemens est & lethalis, & paucæ etiam si sic curentur, effugiunt.

22. Si vero in lumbis fuerint uteri, aut in lateris mollitudine, & spiritus sublimis iverit, & suffocatio habeat, & anhelatio densa ipsam corripiat, & moveri non vult : sulphur, aut bitumen, aut cicutam, aut myrrham terito, & melle cocto affuso, glandulam longam efformato ac crassam, eamque in sedem indito.

Si uteri devolverint seipsos ad intermediam lumborum ac coxarum partem, dolor habet imum ventrem, & crura contrahuntur, & juncturas coxarum ad sedem dolet : & quum alvum exonerat, dolores emergunt acuti, & stercus cum violentia prodit exiguum, & urina destillat, & pusillanimitas ipsam corripit. Quum sic habuerit, fistulam ad vesicam alligare oportet, & oleum calidum in uteros infundere, & fomentum adhibere, aut multa calida aqua lavare, & in oleum, & in aquam desidere. Suffire autem subter pudenda, graveolentia : sub nares vero odorata. Postquam autem dolor quieverit, pharmacum sursum purgans dato. Infernum vero ventrem turbare non oportet. Ubi vero uteri confederint, pharmacum deorsum purgans bibendum dato, & lac asinum, si non fuerit lienosa. Postea fomenta adhibeto, uterosque aspergito : & subditiu purgatorium quod cum lauro præparatur, & non mordet, apponito : deinde aromatis suffita, ad virum accedat : & si in ventre habuerit, sana fit. Verum pleræque steriles & cruribus mutilatæ fiunt.

23. Quibuscunque osculum alio inclinatur, & ad coxam allabatur. Contingunt enim & hæc, quæ uterum purgari prohibent, & genituram suscipere, & liberos gignere. Hanc odoratis fo-

vere

vere oportet, & post fomentum, digito revellere, & a coxa disparare: & postea tædulis ac plumbeis fistulis immixtis dirigere. Non enim velociter cogi potest, velut dictum est. Quum autem ad naturalem situm redierit, & uteri aperti fuerint, subdititiis molibus purgato, & alia convenienter facito.

Quibuscunque uteri ad coxam colabuntur, si non brevi discedant, & rursus in locum suum redeant, ad coxam resiccantur. Necessarium est autem osculum aversum esse, & in supernis detineri. Quum vero aversum fuerit, conclusum esse. Ex aversione vero ac conclusione, durum fieri, & mutilatum esse. Ubi vero uteri conclusi fuerint, menses sursum ad mammas delegare, & ad pectus ascendere facit: & imus venter attollitur, & inexpertæ in ventre se habere putant. Talia enim patiuntur, qualia prægnantes, usque ad septem aut octo menses: & venter pro temporis ratione crescit: & pectora elevantur, & lac innasci videtur. Quum autem hoc tempus præterierit, & mammae gracilescent ac minores fiunt, & venter idem perpetitur, & lac evanescit. Venter item eo tempore, in quo se parituram sperabat, evanescit ac concidit. His vero contingentibus, uteri modico tempore fortiter contrahuntur, & osculum ipsorum reperire non datur, adeo omnia contrahuntur ac resiccantur: & in mammis tubercula fiunt dura, partim majora, partim minora. Hæc autem non fiunt suppurata, sed semper duriora: deinde ex ipsis nascuntur cancri occulti.

24. Quum autem cancri futuri sunt, prius ora amarescunt, & quicquid edierint, omnia amara esse videntur: & si quis plura dederit, accipere renuunt,

& compescenda faciunt. Mente vero percelluntur, & oculi duri fiunt, & non acute vident: & ex mammis dolores ad jugulum transiliunt, & sub scapulas: & sitis tenet: & mammae graciles, & ipsæ per totum corpus attenuatae sunt: & nares siccae ac obstructae sunt, & non levantur. Spiritus est imminutus, & nihil omnino olfaciunt: & in auribus dolor quidem non oboritur, verum aliquando callosa concretio. Quum igitur ad hoc temporis progressæ fuerint, sanæ fieri non possunt, sed pereunt ex his morbis. Si vero priusquam huc perveniant curatae fuerint, & menses soluti fuerint, sanæ fiunt. At vero curare tales oportet hoc modo. Primum quidem omnium si adhuc fortem assumpseris, reliqui corporis respectu habito, quacunque tandem purgatione opus habere videtur, medicamentum exhibeto. Ubi vero corpus præparaveris, sic ad uterorum medelam procedito. Si vero totum corpus minime movendum esse videatur, neque morbi causæ hinc proficisci, verum uteri a se ipsis morbum habeant, curam hoc modo auspicare. Primum quidem uteros sic foveto. Ollæ duas sextulas capienti, operculum imposito ac adaptato, ut nihil præterspiret, deinde vero operculi fundum perfundito ac foramen facito. In foramen autem arundinem indito longitudine cubitalem. Oportet autem arundinem operculo probe adaptari, ut penitus nihil præterspiret. Quum autem hæc paraveris, operculum ollæ obdito, lutoque oblinito: & ubi hæc feceris, fossam duorum pedum altitudine effodito, ea magnitudine, quæ ollam capere possit. Postea vero ligna immissa urito, donec fossa ab igne excandescat. Quod ubi factum fuerit, ligna ac prunas quæ

crassissimæ ac ignitæ fuerint, eximito: cinerem vero ac favillam in fossa relinquito. Quum autem olla efferbuerit, & vapor sursum processerit, siquidem valde calidus fuerit vapor, abstineat. Si vero non, summæ arundinis parti insideat, ipsamque in uteri stomachum indat, atque sic fomentum admittat. Si vero perfrigeretur, prunas ignitas adjicito, cavendo ut ne acutum fomentum facias. Si vero adjectis prunis, acutum fiat fomentum, magis quam convenit, prunas detrahit. At vero hoc fomentum clementi cœlo parare oportet, ubi ventus non afflarit, neque perfrigeret. Ipsam autem indumentis obvelatam esse oportet. Cæterum in ollam allium siccum injicere oportet, idque magis comminutum quam ea quæ sunt contusa, & aquam affundere, quo ipsum permadescat, & aqua tribus digitis ipsum excedat: & phocæ oleum superfundere atque sic calefacere, ac fomentum adhibere per multum tempus. Post fomentum vero si potens fuerit, lavetur toto quidem corpore ad voluptatem, lumbis autem & partibus infra umbilicum amplius. In cœnam porro dato mazam, panem, & allium coctum. Postridie vero siquidem exoluta fuerit a fomento, eam diem intermittito: sin minus, rursus fomentum adhibeto. A fomento vero si considerare hoc potest, osculum contingere jubeto, num fomentum ipsum uteros flatu implet. Si enim flatu implentur, osculum ex valida aversione, & ad coxam allapsu magis dirigunt, ac aperiuntur. Tanquam igitur tale sit fomentum, & hæc facere possit, sic fovere oportet. Quum autem fomentum adhibebis, allium injicere oportet, & phocæ adipem superfundere. Atque hoc faciendum est, donec uteri

videbuntur inflati, & osculum fortiter sursum tractum. Nam ad fomentum talia contingent. Post fomentum vero diætam constituito, velut priusquam fovebatur.

25. Quum vero commoti fuerint uteri, ac facile solubiles fiant, sceniculi radicibus fovero, & aliam ollam eodem modo præparato. Radices autem sceniculi elotas contundito, & in ollam mittito, & affusa aqua eodem modo fomentum facito. Postea vero lavato: & ad vesperam mazam cœnet. Si vero panem voluerit, & bolbidia parvi polyporum generis, & sepiolas parvas, in vino ac oleo coquito, & edenda dato. At inter fomenti adhibitionem, osculum contingere coneris, an fomentum uteros propinquissime adducat. Hos fovere oportet ad dies quinque vel sex, hominis consideratione habita: & siquidem exolvatur ac debilis sit, differre ad sufficiens tempus. Si vero non exolvatur, fovere per omnem diem. Post fomenta vero, subdititia apponere conare, ex albicante tæda pinguißima: (Illicitio autem sit oleum.) facito autem hæc longitudine quidem digitorum sex: numero vero quinque vel sex: figura vero in angustum abeunte. Sit autem alterum altero paulo brevius: crassitudo vero ejus quod crassissimum est, sit digiti indicis, & forma similis digito, summa parte tenuissima, in processu vero crassior. Hæc autem levissima ac rotundissima facito, cavendo ne ulla adsit fissura. Apponat autem primum id quod tenuissimum est: & ubi apposuit quiescat, observans ne excidat. Apponatque primum summam partem: deinde semper amplius, simulque obtorqueat ac circumcirca tædam intro truat: & ubi parum susceperit, in hoc

hoc parvo se contineat, cavendo ne excidat. Postea rursus eodem modo intro tradat, donec quatuor digitorum mensura intra osculum uterorum recipiatur. Quum autem hoc susceperit, alterum postea apponat simul ut prius insitum aufert, quo priusquam osculum conniveat recipiatur, dum adhuc re-
ctum est & apertum. Hoc autem ita continget, si alterum eximatur, alterum autem indatur. Oportet autem & plumbum simile figura crassissimæ tædæ formatum intrudere, quod cavum sit, quo continere quid possit: plumbi vero amplitudo sit talis fabricata, qualis in ulcera impellitur, ita ut os ipsius leve sit, & non sauciet: formato autem hæc velut etiam subdititia ex tædis. Quum autem factus fuerit huiusmodi plumbeus penicillus, adipe ovillo trito ipsum expleto: & ubi ita præparatus fuerit, tædam quidem subtrahito, plumbum autem indito. Si vero plumbum appositum ardorem exhibeat, plumbum quidem detrahito, tædam vero rursus apponito. Et plumbum in aquam frigidam immergito, & postea rursus apponito, ac tædam eximito. Semper autem aliquid appositum esse oportet, & interdiu quidem melius est tædam habere, noctu autem plumbum. Si vero surgere voluerit, cum cautione hoc faciat, quo penicillus intus quiescat: sin minus, statim rursus subdatur. Si vero ex tædis appositis nullam suscipiat, tenuiorem facito, donec suscipiat, ex his ad illa transeundo, & obediens uteros faciendo.

26. Si vero neque osculum aperiri poterit, neque uteri prope accesserint, rursus ad veterem medicinam redito, a prima ad secundam, donec mollescant, & propinquissime accedant. Et postquam aperti fuerint, subdititia fa-

cta apponito. Sint autem magnitudine olivæ. Horum autem alterum appositum sit donec lique scat, & deinde alterum apponito. Quum autem apponere voles, ipsum subdititium medicamentum ex resina præparatum, in oleum rosaceum aut irinum tingito. Nam alias ab osculo uterorum recedis. Prius tamen plumbum appositum esse oportet, quo recto osculo, in internam osculi partem attrahatur. Postea vero mollitoria apponito. Laver autem calida, & ante, & post subdititia medicamenta. Et in cœna exhibeto quid ex relatis marinis. Exhibeto autem duobus aut tribus diebus ab appositione, consideratione habita an osculum uterorum bene habeat, & purum sit. Quod si est, ab hoc subdititio quiescito. Postea vero mollitoria apponito.

27. Quum vero inflammatum fuerit os uterorum, rursus eodem modo phar-maca apponito, reliquaque facito juxta relatum modum. Ubi vero probe habuerit corpus, velut dictum est, sufflato. Sed & osculum, & uteros sufflare oportet sic. Subdititium factum cum ficu apponito, duo autem subdititia facito: & antequam subdas, fomentum exhibeto ex fœniculo prius relatum. Postridie vero post fomentum, apponito medicamentum: & quum apponere voles, præ omnibus subdititiis ubi prius laveris ipsam ita apponito: postera autem die mollitoria auxiliantur quandiu inflammati fuerint. Post inflammationem vero, alia facito, juxta priorem rationem, facito item de hoc subdititio talia, qualia de priore. Et siquidem in mense semel appositum satis videbitur inflasse uteros, quiescito. Si vero aliqua opus habuerit, rursus apponito eodem modo quo prius. Postea vero ubi bene habere tibi visa fuerit,

rit, & tempestivum esse, fomentum ex suffimentis præparato.

28. Præparatur autem hoc modo. Cyperum tusum præparato testæ conchæ mensura, & calamum unguentarium eadem mensura, & junci unguentarii tantundem: cardamomi tantundem. Cuminum item æthiopici, & anisi, & rutæ siccæ, & hyperici ac fœniculi seminis. Quum autem hæc præparaveris, vini austeri albi odoratissimi heminas sex in ollam infundito, & de contusis quadrantem inspergito ac permisceto. Deinde unguenti ægyptii optimi, aut amaricini, aut irini, trium obolorum pondus affundito, permisceto, & molli fomento plurimo tempore foveo. Ante fomentum vero lavato, & duos aut tres dies foveo. Quum autem foveri desierit, operculum quoddam fomento imponere oportet, ut ne transpiret. Postea vero tædis & plumbeis utere. Quum autem duobus aut tribus diebus fomentum adhiveris, alias duas aut tres intermittito. Intermediis autem diebus bis in die lavato. Edat porrum coctum & crudum, & raphanos, & nasturtium, & allium assatum ac coctum: & potus sit meracior: & marinis prædictis utatur. Quum vero intermedii dies præterierint, rursus fovere oportet, ita ut modicum de singulis contusis ad prius fomentum inspergas, & vinum insuper affundas, si opus esse videbitur, itemque oleum, atque cum hoc foveas. Postquam autem fomenta bene habere tibi visa fuerint, & osculum molle esse ac apertum, velut convenit, & ipsi uteri prope: postera die a fomento, pharmacum quod cum myrrha præparatur apponito: (sint autem appositia duo:) postridie vero post purgationem, mollitoria subdito, quandiu uteri fuerint inflammati. Postea vero tæ-

dis ac plumbeis penicillis utere. Post hæc intermissis diebus quotquot visum fuerit, respectu ad inflammationes uterorum habito, & virium corporis conjectura facta, rursus velut scriptum est refovero: siquidem prius fomentum adhuc sufficiens esse videbitur, coniectis ad hoc suffimentis velut prius, & vino ac oleo affuso: si vero inutile esse prius illud fomentum videatur, aliud ex integro præparato. Oportet autem hoc pharmacum renovare in singulis adhibitionibus, quandiu subcruenta purgantur. Si vero talia purgata fuerint, quiescas. Diæta porro hoc modo constituitur. Interrogato in quibus diebus menses ipsi prodierint, & ab his initio facto, hanc diætam præscribito. Primum quidem multa calida lavetur, capite excepto. Quum autem cessaverit, caseum acrem, & rutam, vino nigro pari aqua temperato diluito, & postea polenta inspersa, statim ex balneo bibenda dato: deinde prandium tempestive exhibeto. Edat autem mazam aut panem, & porrum coctum aut crudum, & de hujusmodi omnibus acribus præscriptis, & aliquando leguminis fracti decoctum: spumam autem ne detrahit, & silphium multum derafum addito, ac multa allia incoquito. Obsoniis autem utatur piscium, cartilagineis omnibus coctis aceto mulso dulci, aut favorum cremore cocto, bolbidiis, polyposidiis, in vino & oleo: & silphii semen tritum bibat: & quam plurima tum in prandio, tum in cœna edat. Lavetur autem post cœnam, quum requiescere volet. Hac diæta ad dies quinque vel sex utatur. Post hos dies, mane jejunæ sambuci fructus baccas sex, in vino meraco dato, & sepis ova decem aut duodecim. Hæc trita simul mane jejunæ bibenda præbeto. Post hoc

vero

vero pharmacum potionem dato. At ubi interquievit, lavetur. Sit autem potio, ruta, & caseus, atque sic prandeat præscripto modo. Serius autem cœnet: & semper bis in die lavetur. Hæc autem diætâ ad dies tredecim aut quatuordecim procedat. Quum vero hi dies præterierint, catapotia ex succo silphii fabæ magnitudine formato, atque hæc primum dato, postea vero alia præscripta facito. Quum autem dies transacti fuerint viginti quinque in hac diætâ, reliqua quidem facito eodem modo. Ante prandium vero ubi prandere volet, allii segmenta quatuor, & caseum acrem tali magnitudine terito, & polentam modicam ammisceto, ac massam efformato, eamque primum edendam dato. Ante coenam vero meracum absorbeat, atque ita cibum capiat. De cætero vero eadem diætâ utatur. Quum autem novem dies reliqui fuerint ad tempus mensium, primum hoc dato. Cum ovis & sambuco, cuminum æthiopicum, & castorii obolum. Ubi vero duo dies reliqui fuerint, ab his omnibus potionibus ac catapotiiis absteineat. Verum pharmacum cum tædâ præparatum jejuna ubi lavit, sumat. Post medicamenti vero potum, mercurialem & brassicam simul in aqua cocta dato, cum aceto mulso dulci, aut favorum cremore cocto, sale, silphio, & oleo condita. Atque hæc in prandio edenda præbeto, & succos sorbendos: & potum meraciorem bibat. Obsoniis autem utatur polypodio cocto aut sepiolis: & hæc quidem in prandio. In cœna vero sumat carnem caprinam, aut ovillam, aut agninam percoctam: & porrum, & alia acria, quæcunque voluerit. A cœna vero lavetur: & hæc sit diætâ postremis duobus diebus. Si vero ex

hac diætâ menses non fuerint detracti, sequenti mense eandem diætâ ab initio repetito, usque ad postremos duos dies. In quorum priore apposititia facta apponat, juxta superiorem rationem, ex pharmaco cum tædâ facto. Apponat autem prælota. Verum considerare oportet etiam uteros quomodo habent, quo semper omni tempore bene habeant, & os rectum & apertum sit: & si ita visum fuerit, ante appositionem fomenta adhibeto. Quod si eruperint menses, siquidem frequentes fuerint, paucioribus lavacris utendum est: & reliqua diætâ ac curatione. Si vero pauciores, pluribus. Si vero significationem de se præbuerint, rursus eadem diætâ utendum est, aut curandum, donec menses apparuerint. Quum autem semel talibus prodierint, optimum fuerit in ventre concipere. Atque hæc est omnium hujuscemodi morborum curatio.

29. Si uteri contingant coxam, et incumbant, dura ac solida fit coxa ad lateris mollitudinem, et dolores imi ventris: et ad ipsam lateris mollitudinem, et lumbos, ac crura dolor incidit ac extenditur: et suppurantur, et linamentis opus habent, et pereunt, nisi quid feces aut uras. Quum sic habuerint, pharmacum deorsum purgans bibendum dato: et multa calida lavato, et uteros foveto, ita ut urinam veterem in pelvim infundas ac fervefacias, & supra ipsius cavitatem mulierem colloques vestibus contectam, ut ne præterspiret: & si frigeat urina, ferri igniti frustra in urinam immittas, & fomentum facias donec se obscure videre, & animo deficere dixerit. Lavato autem calida aqua, & postea digito contingens os uterorum ad sanam coxam trahat: & noctu molitoria apponat. Postquam autem dixerit

rit directum esse, facto prius cum odoratis fomento, rursus mollitoria quædam apponito. Imo & plumbeos penicillos per triduum, singulis diebus unum. Post hos vero bryoniam albam, aut scillam per triduum. Postea vero consideratis mensibus disce, an biliosi sint, an pituitosi, aut an sanguis sit corruptus: & si opus fuerit ipsi sanguinem purgare, quocunque maxime opus habere tibi visa fuerit, id apponito. Et postea cum ejusmodi colluito. Apponito autem subdititia medicamenta, donec sanguis purus educatur, & hoc per triduum facito: deinde cervinum adipem liquatum, molli lana eo imbuta apponat. Postea per diem pulegium subdat: & aromatis suffita sic ad virum accedat.

30. Si vero ex partu morbus fiat, ubi ex urinæ fomento penitus purgata est, statim ad odorata accedat: & postea lota, oleum album ægyptium ad sanam coxam apponat, & super hanc decumbat. Si vero neque ad hæc transmoveantur uteri, jejuna pæoniæ grana nigra quinque in vino odorato bibat. Et in cibo summat allia cruda, & affata, & cocta. Obsoniis autem utatur paucissimis. Si vero sana non fiat, similiter ipsam purgato velut in priore dictum est. Ceterum in hoc morbo si non statim in ventre habuerint, steriles fiunt. Si vero sic habuerint, mensesque non fiant, neque febrilis calor corripiat, primum pharmacis fursum maxime purgato. Si vero debilis fuerit, deorsum. Et post pharmaci potionem, si pituitosa esse visa fuerit, vomat jejuna, & accepto cibo: & plerumque sana fiet.

31. Si uteri ad coxam decurrerint, menses crassi existentes non prodeunt: verum dolor ad imum ventrem procedit, & lateris mollitudinem, & morbum percipit. Quum sic habuerit, mul-

ta calida lavato, & allia plurima edenda dato, & lac convenienter bibendum: deinde vinum meracum: & totam foveo: & pharmacum fursum purgans exhibeto: si vero debilior fuerit, infra. Si vero curata fuerit, uteros cum sceniculo foveo, & absinthium ammiscero. Postquam autem recens fota fuerit, os uterorum sensim cum digito ad sanam coxam detrahito, ita ut & ipsum os, & partes circumcirca affectas leniter mollias, & mollitorium quoddam apponas, & postea plumbeos penicillos, & mox scillam: deinde narcissinum una die interposita. Quum vero pura esse visa fuerit, netopam apponat in lana: & postmodum oleum rosaceum. At mensibus prodeuntibus melius est non apponere. Si vero non prodeat, cantharidas quatuor sine alis, sine pedibus, & sine capite, & pæoniæ grana nigra quinque, & sepiæ ova, & apii semen modicum, in vino bibat. Et si dolor affuerit, & urinæ stillicidium vexarit, in aqua calida desideat, & aquam musam aquosam bibat. Si vero non purgetur, rursus pharmacum bibat. Si autem purgatio prodeat, jejuna cum viro coeat. Si vero non prodeat, dato quod detrahat ipsam, respectu ad vires mulieris habito: & tunc tutum est ut ad virum accedat. Si enim in ventre habuerit, sana evadit. In purgatione vero si multa prodeat, mercurialem edat, & polypos teneros coctos, & cibus molli-
bus utatur.

32. Si puerperæ uteri in coxam incubuerint, aut ad lateris mollitudinem, ad alteram coxam oleum ægyptium album, aut rosaceum apponito. Sed & in sanam coxam decumbere melius est. Bibat autem pæoniæ grana nigra quinque, & sambuci fructus in tedis conchæ testam majorem, & castorium magnitudine fabæ. Et cibus utatur molli-
bus.

venerit autem mercurialis ante cibum, cocta velut brassica. Sorbeat autem & ipsam decocti aquam: & acria comedat, exceptis raphano & cepis ac nasturtio. Optima est & lactuca.

33. Quot vero morbos ex uteris fieri contingit? Dico autem quum uteri ex loco moti fuerint, alio alias allabuntur. Ad quemcunque vero locum allapsi fuerint, dolores ingentes incumbunt. Et si quis vesicam contingat, dolorem exhibent: & urinam non suscipiunt, neque genituram in seipsos trahunt: & ambo dolent: & si non celeres solutiones fiant, uteri postea suppurantur juxta eosdem locos, si ad ipsos decurrerint. Contingit autem hoc & in laterum mollitudine, et in inguinibus, & super pectine. Ceterum in principiis quum dolor habuerit, sic curare oportet, & tepefactoria adhibere, & in aqua calida sedere: bonum enim & hoc est: aut spongiis ex calida aqua expressis fovere: et pharmaca uteris commoda bibere. Si vero ad hæc non solvatur, pharmaco sursum aut deorsum purgare, utro tandem opus fuerit: cognosces autem id hoc modo. Si enim ad inguina, et pectinem, et vesicam irruerint, hæc purgatione sursum opus habent. Si vero ad laterum mollitudinem, et præcordia, hæc pharmaco deorsum purgante indigent. At vero hujuscemodi morbi omnes senioribus magis quam junioribus fiunt, ad menses suppressos: fiunt etiam juveniculis, ubi multo tempore viduæ manserint.

Si vero ad sedem convertantur uteri, secessus recrementa impediuntur, et dolores occupant lumbos, et imum ventrem, et intestinum rectum ac podicem. Quum sic habuerit, calida ipsam lavare oportet, et lumbis fomentum adhibere, et postea graveolentia subter suffire, et apponere quæ purgant et im-

pellunt uteros: et bibenda dare quæcunque libenter admiserit ex maxime conferentibus.

34. Si vero incumbant in inguina, et urinæ meatus, dolores fiunt fortes, et torpor in cruribus: et urinæ meatus obturatur, et urinam non emittit. Curare vero oportet hoc modo. Ad nares quidem odorata apponito, et unguenta. Ad uteros vero graveolentia suffito. Porro omnis occasio uteros propellere potest, si quid mali habeant. Nam et a frigore pedum ac lumborum, et a saltatione, et terrore, et lignorum sectio- ne, et cursu ad acclivem ac declivem locum, et ab aliis multis propelluntur. Proinde hæc considerare oportet, ad totum corpus respectu habito, quum præ- sentes morbi affuerint. Propter talia enim omnia necesse est plus aut minus ægro- tare: et postquam hæc reluxerint, maxi- me hac parte repentini morbi manifesti fiunt. Quum igitur hæc advenerint, pe- nitius ex toto homine deprehendere opor- tet. Nam quæcunque perfrigerationes cru- rum, aut stupefactiones ex frigore fiunt, hæc omnes etiam in uterorum morbis ute- ros elevant. In talibus itaque aquam ca- lidam affundere oportet uteris et circum- sitis locis: et ipsos ac crura excaleface- re, quum allapsi fuerint.

35. Si circumversi fuerint uteri ex partu ad dextram partem, & puerperii purgamenta non fiant, & dolor imum ventrem habet, & lumbos, & laterum molliitudinem: & dextrum crus grava- tur, & torpor occupat, & non tremit, & osculum uterorum contingere non po- test, sed ipsos leves ac fortiter planos deprehendit. Quum sic habuerit, phar- macum bibendum dato, a quo sursum ac deorsum purgetur, magis vero deor- sum: & totum corpus foveo, & præ- sertim uteros leniter: & calida bis in

die lavato : & ex potibus quemcunque libenter admiserit , experimento facto præbeto : & viro frequenter condormiat : & brassicam edat .

Si uteri ad sinistram partem , aut coxam declinaverint , dolor acutus ac vehemens habet lumbos , & laterum molli tudines ac ipsum crus : & claudicat . Quum sic habuerit , pharmacum infra purgans bibendum dare oportet , & postera die suffire hoc modo . Hordei chænicos duas , & oleæ folia parum confringito , & gallam contundito ac cribrato , & hyoscyami tertiam chænicis partem . Hæc mixta & olei hemina dimidia subacta in olla nova , per dies quatuor suffito . Nocte vero lac bubulum , & mel , & aquam bibat : & calida lavetur .

36. Si uteri transversim situm habeant , & obliqui fuerint , itemque os ipsorum , menses ipsi partim occultantur , partim prius conspicui evanescent : & non similes fiunt , sed deteriores & pauciores quam antea : & genitura non fit hoc tempore : & dolor habet imum ventrem , & lumbos , & coxam , & ipsa attrahitur . Quum sic habuerit , pharmacum infra purgans bibendum dare oportet : & calida lavare , ac fovere . Ubi vero recens fota & lota fuerit , digito immisso os uterorum corrigat ac dirigat : & odoratorum suffitum admittat : & ex potibus dato juxta experimentum , quem libenter susceperit . Cibis autem utatur mollibus , & allia edat cruda ac cocta : & cum viro dormiat : & in sanam coxam decumbat . Alteri vero fomentum adhibeat . Morbus autem hic ægre cedit .

37. Si vero propinquissimi fuerint uteri , suequenter vomat . Uteros autem graveolentibus suffiat , donec in locum suum firmari fuerint . Dieta vero ventrem non emolliente utatur .

Si uteri extra naturam progressi fuerint , febrilis calor habet pudendum & imum ventrem : & urina frequenter ac paulatim destillat : & pudendum vehementer mordetur . Patitur autem hæc , si recens ex partu viro condormierit . Quum igitur sic habuerit , myrti baccas , & lori ramenta in aqua coquito , & aquam per noctem sub dio exponito , atque sic frigidissimam pudendo affundito , & leviter trita hæc apponito . Postea aquam lentium cum melle & aceto bibens vomat , donec uteri fuerint retracti . Sed & lectum a pedibus altiore facere oportet : & pudendum graveolentibus suffire , nares autem odoratis . Cibis vero utatur mollissimis ac frigidis : & vinum aquosum album bibat : & ne lavetur , neque cum viro coeat .

38. Si penitus ex pudendo exciderint uteri , dependent velut scrotum : & dolor corripit imum ventrem , & lumbos , & inguina : & quum tempus processerit , non volunt in suum locum redire . Morbus autem hic corripit , quum recens ex partu laborarit , aut fatigata fuerit , ut uteros contactu læserit , aut cum viro coiverit in puerperiorum purgatione . Quum sic habuerit , frigefactoria mitigantia apponere oportet ad pudendum : & quod extra propendet depurgatum , malo punico in vino nigro cocto ablueri , & intro protrudere : deinde mel & resinam pariter utriusque portione colliquare , & in pudendum infundere . Et decumbat super pedes sursum extentos habens . Postea spongas apponat , & ad lumbos deliget . Quandiu vero sic habuerit , a cibis quidem abstineat , potu vero parcissime utatur , donec septem præterierint dies : & siquidem sic obedire voluerint & redire , satis sit . Sin minus ,

nus, summas uteri oras derasas & ablutas, picato. cerato illinito. Deinde pedes ad scalam deligato, ut caput deorsum pendeat, & manu intro detrudito. Postea lavato, & crura ipsius vicissim colligato, atque sic per noctem ac diem finito: & modicum prisanæ succum frigidum dato, aliud autem nihil. Postera vero die reclinato, & cucurbitam quam maximam ad coxam affigito, & multo tempore trahere finito: & ubi ipsam detraxeris ne scarificato, sed reclinatam finito, & nihil præter succum prisanæ exhibeto, donec septem præterierint dies. Si vero sitis vexet, modicum aquæ bibat. Quum autem septem transierint dies, cibus mollissimis ac paucissimis utatur. Ubi vero ventrem exonerare voluerit, decumbens id faciat, donec quatuordecim prætereant dies: deinde tepidis fomentis colluatur: melius autem est calida velut ex sole: & quam parcissime deambulet, & ne lavetur. Ventrem autem ne solveris. Cibus vero paucissimis utatur, neque acribus, neque falsis: & pudendum graveolentibus suffiatur: & postquam obambulare inceperit, subligar gessit.

39. Si vero extra pudendum os uterorum exciderit, utpote cervice uterorum prope pudendum sita, & ampla existente: (fit autem hoc magis sterilibus, contingitque maxime ex fatione, quum mulier laborarit, & uteri calefacti fuerint ac exudarint:) tunc evertitur os ipsorum per cervicem, ut quod in humidior ac lubriciore & calidior sit loco, quam in priori tempore: & ubi hoc contigerit, procedunt uteri foras ad frigus, & osculum ipsorum eversum prodit. Et si quidem brevi curata fuerit, sana fit: verum sterilis penitus relinquitur. Si

vero non brevi, osculum durum semper ipsi extra erit, & fluet illic alias atque alias saniosus humor viscosus ac graveolens. Et si menses prodierint, si adhuc ejus ætatis fuerit, in lecto decumbet. Temporis autem progressu hujusmodi morbus incurabilis fit, & consenescent uteros foris habentes.

40. Si vero uteri extra prominuerint, ablutos ipsos aqua tepida, oleoque ac vino illitos rursus indito ac deligato, & graveolentia subter suffito: sub nares autem odorata. Si vero multo tempore uteri promineant, & stupide perfrigerentur, multam calidam aquam affundito, quo refocillentur. Si vero jam inflentur, etiam aceto ad aquam ammixto foveto. Sitque hæc aqua aut lauri, aut myrti decoctum, & leniter protrudito, & cerato unguento illinito: & si paruerint, satis est. Si minus, cum aqua abluto, & aceto modico tepesacto perfundito: deinde illinito. Ubi vero confederint, ablutos velut dictum est indito, & alia prædicta facito. Oleum vero ne adhibeto, neque aliud pingue, aut pinguetudinem habens.

Si quid ex osculis uteri complicatum fuerit, menses non fiunt, aut pauci, aut pravi ac dolorifici: & quum viro condormierit, dolet: & quicquid vir immiserit ex coitu exit, & contingi non vult, neque attrahit genituram. Et dolor habet imum ventrem ac lumbos, & os uterorum ad contactum non comparet. Quum igitur sic habuerit, urina uteri foveto: deinde vomat a lentis decocto, melle & aceto ammixto. Postea aqua calida lavetur. Deinde oleo albo ægyptio in phialam argenteam aut æneam infuso, & sale addito, contacta phialæ insideat. Et si quidem odor olei per os ipsi penetra-

rit, ipsam parituram esse, & postera die sanam fore pronuncia, ac considerare jube: & ubi dormire volet, oleum ægyptium in lana apponat. Postridie vero consideret an os uterorum magis sit directum: & si esse dixerit, per triduum odoratis foveto, & subditicia quæ non mordeant apponito, purgatoque, & cum odoratis ac mollibus postea colluito, totidem diebus velut prius. Quum autem menses prodierint, jejuna, & illota, aromatis suffita, ad virum accedat. Pleræque vero ex hoc morbo steriles fiunt, si non curatus fuerit.

41. Si ulcerati fuerint uteri, & extreme foras processerint, oleo illitis manibus indito: & myrrhæ puræ pilulas tres devorandas præbe: & laurum viridem tritam bibat vino dilutam: & sic sana fiet.

Si in arctum contracta fuerint pudenda, subdititium apponito. Anisi videlicet semen & apii tritum pudendis subdito.

Si uteri non in loco manserint, sed modo huc, modo illuc transferint, ut dolores exhibeant, & nunc inconspicui fiant, nunc exeant velut sedes: & quum quidem supina fuerit, in loco maneant, quum vero surrexerit, aut ex somno expergiscatur, aut se inclinaverit, aut alium quemdam motum fecerit, exeunt: sæpe vero etiam dum quiescit. Hanc quam maxime quiescere, & non moveri oportet: & lectum a pedibus sternere altiore, & vomitibus uti. Oportet enim ipsos sursum revellere, & acerbis perfundere, & graveolentia subter suffire: sub nares autem odorata. Et ex malis punicis quodcumque maxime convenerit & nihil impedierit, in medio per umbilicum perforatum, in vino tepesactum quam penitissime subdito: deinde lata fasciâ de-

ligato ac circumdato, ut ne elabatur; sed maneat, & quod opus est faciat: & de peplo, cum caseo & polenta bibendum dato, quemadmodum supra in allapso scriptum est: & de potionibus experimento facto, quamcunque maxime admiserit, bibendam præbeto. Cibis autem mollissimis utatur, & cum viro ne dormiat, donec ad locum suum redierint.

42. Si uteri exciderint, hederam siccissimam tritam, ac linteo illigatam apponito: & nihil pingue adhibeto. In potu autem exhibeto triticum recens, & peplum album, & salviam, & cyperum, & anisum. Hæc trita vino diluta, cum fursuribus hordei bis in die dato, pro vice heminam dimidiam.

Si ad crura & pedes uteri convertantur, cognosces sic. Magni pedum digiti convelluntur sub unguës, & dolor habet crura ac femora, & incumbit ac premit nervos circa femur. Quum sic habuerit, multa calida frequenter lavare oportet, & fomentum adhibere si ferre poterit, & graveolentia subter suffire. Et femora rosaceo oleo inungat. Si vero loqui non poterit, crura derепente frigida repereris, & genua, & manus: & si uterum contigeris, non in suo mundo est: & cor vibratur, & dentibus frendit, & sudor est multus, & alia quæ a sacro morbo correpti patiuntur, & quæ ab aure exsulant. His frigidam aquam multam affundere oportet super crura & manus, & alia facere velut prius dictum est.

43. Si commoti uteri aliquo allapso fuerint, & dolorem exhibuerint, olea scabiem, & lauri ac cupressi ramenta in aqua cocta, lana excepta subdito.

Quum mulier recens enixa, onus majus quam pro natura levarit, aut timuerit, aut ligna secuerit, aut cucur-

currerit, aut alia quædam hujusmodi fecerit, uteri excidunt ob hæc maxime: aliquando vero ad sternutationem. Non enim violatur, si per vim sternutans, non apprehenderit nares. Proluere itaque aqua tepida uteros oportet: deinde betæ succo fervefacto similiter: postea vino nigro meraco. Si vero non obediat, mollitoria facere oportet. Verum hæc facere oportet priusquam perfrigerentur, & leniter intro indere: deinde crura extendere, ac subalternatim ponere, & molle quiddam ipsis supponere: a potu vero coerceri oportet tales quam maxime, & ventrem custodire, ut ne exturbetur. Naribus autem odorata adhibere. Hujusmodi vero postea si non quieverint, sed moveantur, veratro purgare oportet. Et si non satis fuerit, etiam vomitus facere, & non lavari, tacereque, ac quiescere.

44. Si inflati fuerint uteri, venter attollitur, & inflatur, ac sonitum edit: & pedes & cavæ faciei partes intumescent, & color deformis fit. Et menses occultantur: & genitura hoc tempore non manet intus: & anhelat, spumatque, ac anxia est: & quum expiratur e somno, recta cervice spiratio ipsam corripit: & quicquid ederit aut biberit, ipsam molestat, & suspirat, ac tristatur magis quam priusquam edit: & suffocatur, & nervi contrahuntur. Et uteri ac vesicæ dolent, & manus contactum non admittunt: neque lotium emittunt, neque genituram suscipiunt. Quum sic habuerit, pharmacum deorsum purgans bibendum dato: & calida lavet, ac frequenter insideat toto corpore. Quandoque etiam usque ad umbilicum fomentum adhibeto: & interposito tempore ea apponito, a quibus purgetur, & non mordeatur. Suffumiget autem odorata subter pudenda: sub

nares vero graveolentia. Et potiones dato quæ uteros purgant, & ad locum impellunt. Et mercurialem edat, & postea lac bibat, velut de latere scriptum est. Morbus autem hic non est diuturnus.

45. Si velut in callum indurati fuerint uteri, & osculum exasperatur, & menses occultantur. Quum autem prodierint, asperi apparent velut arena. Si vero etiam digito contigerit, os uteri asperum comperiet, & semper velut callus accrescit. Quum sic habuerit, cyclaminum terere oportet, & salem ac ficum simul miscere, & cum melle glandulam efformare ac subdere: & fomento adhibito, purgantibus eluere. Edat autem mercurialem ac brassicam coctam, & succum sorbeat: itemque porrum: & calida lavetur.

Si vero velut in callum indurati fuerint, & menses obtorquentur, & osculum ipsorum clauditur, & non concipit, & velut aliud quid est: & si contigeris, velut lapis illic esse videtur: & est os asperum ac multis radicibus præditum, & non læve aspectu: & qui ipsum considerat, digitum intromittere non potest: & febris circumfrigerans corripit, et fremitus: et dolor uteros habet, et imum ventrem, et laterum mollitudinem, ac lumbos. Patitur autem hæc, si ipsi corrupti menses computruerint. Quandoque vero etiam ex partu, et frigore, aut mala diæta, et aliter. Medicamentum igitur bibendum dare oportet, & multa calida aqua lavare. Oleo item utere, & fomentum adhibe. Quum autem recens lota aut fota fuerit, specillo immisso aperito, & os ipsorum dilatato, idemque cum digito similiter effcito: & mollitoria velut dictum est apponito: & potiones similiter bibendas dato, & eodem modo curato.

46. Si vero obduruerint uteri, osculum ipsorum durum sit, & clauditur, & menses non prodeunt, sed pauciores & deteriores: & dolor incidit, & febris, & rigor corripit circa anum ventrem, & lumbos, & laterum mollitudinem. Quam sic habuerit, multa calida lavato, & tepefactoria adhibeto, si dolor habuerit: & uteros multo tempore cum aqua decocti cucumeris sylvestris foveo: deinde mollitoria apponito. Atque hæc per triduum facito. Et si ex contactu osculum uterorum molle apparuerit, ex crudo lino tres penicillos suppuratorios indito, primum tenuem, secundum paulo crassiorem. Crassissimus autem sit magnitudine digiti parvi, longitudine vero quinque digitorum, ita ut hos adipe anserino illitos subdas. Sed & ubi fomentum adhibueris ex odoratis, glandem mollitoriam apponito: aut nitrum tali magnitudine illitum, ut ne sauciet. Non enim pungere oportet: & appositum sit ad duos dies. Decedit autem velut cortex & pellicula crassa. Intermittis vero tribus diebus, cyclaminum cum narcissino subdito. Si vero hæc non purgarint, cum multa consideratione apponito, id quod cum buprestis paratur, & appositum maneat per diem: & ubi fortiter momorderit, glandem extrahat, & pudendum colluat cum aqua calida, & in oleo insideat. Postridie vero lota, cervinum adipem liquatum, & molli lana exceptum apponatur: & si tibi adhuc purgatione opus habere videatur, tribus interpositis diebus, id quod cum narcissino paratur subdito, postridie autem netopum: deinde rursus tribus diebus interpositis, uteros odoratis & pinguibus colluito. Postridie vero pulegium per unum diem apponito: & sequenti die cum aromatis suffito ac foveo.

Utatur autem cibis acribus, marinis; aut carnibus. In mensibus vero castorium bibat: & jejuna illita, suffita, & cyceonem bibens ad virum accedat.

47. Si vero os uterorum non suscipiat genituram, sed durum fuerit ac conclusum, plumbeum penicillum apponat (velut dictum est) per triduum, ubi calida lota est: & mollitoriis utatur, & supina decumbat: & in aquam calidam insideat, & lanam unguento imbutam apponat. Verum noctu magis apponere oportet. Juxta coxas vero vestes laneas aut lineas molles supponat, ut ne corpus in alterutram partem dilabatur. Utatur & subditiis mollibus, ex myrrha pinguissima, pice, cera, & adipe anserino. Sit autem myrrhæ dimidium, reliquorum vero duplum, & in lana subdat. Duo vero sint subditiæ, quorum alterum lota per diem subdet, alterum per noctem, donec molle factum fuerit: & ubi hoc detraxerit, aqua odorata colluatur. Aut grana cniidia decorticata quindecim, & Indici medicamenti aliquantulum, si ita visum fuerit, in lacte mulieris masculum lactantis terito, & cervi medullam, & alia quæ dicta sunt, ac modicum mellis ammisceto. Sit autem lana qua hæc excipiuntur, mollis & pura, & ad diem subdat. Si vero fortius facere voles: myrrhæ parum quid ammisceto. Optimum autem est ovi candidum, & adeps caprinus, & mel, & oleum rosaceum. His ammiscere farinam, & tepefacere ad ignem oportet, & quod destillat, lana colligere ac apponere. Aut adipem rubrum anseris aromatibus conditum, & unguentum rosaceum, permixta, & lana excepta apponito. Præstat autem anseris adipem, & adipem ovillum, ceram albam, resinam, netopum, oleum rosaceum, hæc simul liquare ac mi-

miscere. Ubi vero lota est, hæc tepida intro ad uterorum osculum apponat. Aut cervi medullam, & anseris adipem liquato, & rosaceo aut irino oleo amixto, in valde molli lana apponito.

48. Quum mulieri uteri duri facti fuerint, & ad pudenda exierint, dura sunt inguina, & ardor in inguinibus est, & omnia cancerantur. Quum igitur sic habuerit, cucumeris sylvestris internam partem, & favum terito, & aquæ hemina affusa in sedem infundito, & purgatur.

Si os uterorum durum fiat, & cervix, præ siccitate, & morbus leviter hæserit, ex digiti contactu cognoscens: & si ad coxam devolvantur, nihil acre adhibeto. Si enim exulceretur aut inflammetur, periculum est ne penitus sterilis fiat. Verum apponito ea quæ non mordent, a quibus purgetur. Quum vero duri fuerint uteri, & sic doluerint, subdititia apponito, velut est cervi medulla, aut anserinus vel fuillus adeps: & unguentum irinum cum melle: & ovi luteum, ac ceram albam, velut cataplasma emollito, & hordeaceam aut triticeam farinam, cum aqua & ruta coquito.

49. Si uteri conclusi fuerint, oscula ipsorum dura sunt, & genituram non amplius suscipiunt, sed statim ubi cum viro condormierit, dum crura movet, exit: & dolores inum ventrem, & lumbos, & inguina occupant: & menses omnino non prodeunt. Si vero eant, pauci & pravi ac decolores prodeunt. Quum sic habuerit, multa calida lavato. Post balneum vero castorium cum pæoniæ radice, in vino nigro odorato permixta bibenda dato. Cibis autem velut puerpera utatur: & si manifesti fuerint menses, diem unam intermittito, & totam foveo, & pharmacum

potandum dato, si adsueta fuerint, sursum purgans, aut si egere visa fuerit, deorsum. Lac itaque asininum, aut serum exhibeto: & leniter foveo, & mollitoria utero apponito, & cyclaminum, & narcissinum. Cucumerum vero parvorum sylvestrium internam partem sumito, & ex divulsis semen eximito, ac lacte mulieris masculum lactantis affuso terito, myrrha pura & melle optimo ammixtis, oleoque ægyptio albo: & ne liquidum facito medicamentum, sed siccum: atque hoc in lanam mollem puram infarciat, & in oleo ægyptio albo tingat, & lota apponat. Subligetur autem & sub tecto maneat quum purgatur. Postquam autem sufficienter habere tibi visa fuerit, quiescat: sin minus, rursus aliud apponat. Postea vero obvolutam lanam mollem, rotundam faciat, & netopum immitrat, & diem unam subdat. Postridie vero oleum rosaceum itidem in lana: deinde rursus cervi adipem, etiam ipsum liquatum in lana. Lavetur autem calida aqua semper ante subditiorum appositionem. Et odoratis leniter foveatur multo tempore. Postea vero una interposita die, colluito: siquidem pituitosa fuerit, eo quod cum grano cnidio paratur: si vero biliosa, eo quod cum scammonia. Post hæc ambo, postridie etiam narcissino cum vino dulci colluito. Si vero narcissinum non fuerit, cum anthino aut irino quam optimo. Sit autem olei tertia vini pars: deinde interpositis duobus diebus, id quod cum pulegio preparatur unum diem apponat. Si vero prodierint menses, jejuna per triduum bibat castorium, cum vino odorato albo: ubi vero desiverint menses, & stabiles fuerint, lavetur: & aqua frigida perluta, cyceonem bibat non salsum: Cibum autem

ne contingat : & cum viro dormiat duobus aut tribus diebus. Quanto vero tempore purgatur, mercurialem in aqua coquens, ubi cocta fuerit exprimat, & allium ac cuminum, & salem subterat, & oleum his ammisceat, & modico succo affuso fervefaciat. Atque hoc edulium ante cibos edat. Allium item coctum ac assatum quam plurimum accipiat. Si vero mercurialis non fuerit tenera, tritam cum brassica coquere oportet, & condire, & lenis erit : & si in ventre conceperit, sana evadet, & omnia ipsi juxta ornatum procedent.

50. Si os uterorum conclusum fuerit, fit spissum velut grossus. & si digito contigeris, deprehendes durum ac convolutum, & digitum non admittit : & menses occultantur, & genituram non suscipit hoc tempore : & dolor habet imum ventrem & lumbos ac laterum mollitudinem. Quandoque vero etiam sursum ascendit & suffocat. Quum sic habuerit, pharmacum deorsum purgans bibendum dare oportet, & multa calida lavare, & apponere ea quæ os molliunt : & spicillum immittere ac aperire, itemque digitum, & similiter levigare. Quum autem molle fuerit, apponere ea quæ sanguinem purgant : & potiones exhibere, & experiri ut præbeas quodcunque aliud libenter susceperit. Brassicam autem edat, et succum sorbeat.

Si uteri conclusi fuerint, et menses non apparuerint, colocynthidem sylvestrem, et silphii semen, et cuminum æthiopicum, et nitrum, et salem thebaicum, et adipem renalem, et farinam, et myrrham, et resinam, omnia simul fervefacito, et trita mixta, et in glandem efformata apponito.

51. Si grumosi facti fuerint uteri,

os ipsorum velut ervo plenum fit : et si contigeris, videbis ita habere : et menses non fiunt, neque genitura intus manet. Quandiu sic habuerit, cyclaminum cortice detracto, et allium, et salem, et ficum, ac modicum mellis, terito, misceto, ac glandem formato, et ad os uterorum apponito. Itemque alia subdititia, quæ acria sunt ac corrodunt, et a quibus sanguis purgatur : et de potionibus dato eas, quæ uteros purgant.

Si uteri præter naturam hiarint, menses plures prodeunt et viscosi, et frequenter : et genitura intus non manet, et osculum hians est : et fieri non potest ut genituram attrahat. et febris ac rigor corripit infernum ventrem, et lumbos. Morbus autem corripit ex fluxu sanguineo, fit et quum menses suppressi derepente eruperint. Diætæ itaque ratio prius relata est. Oportet autem subdititiis curare, in principio quidem purgatoriis simulque mollibus : deinde leniter adstringentibus : et partes infra umbilicum per spongas fovere, cum myrti aut rubi aqua, aut ex oleæ aut rosarum, aut cenanthes, aut vitis foliorum decocto.

52. Si os uterorum hiarit amplius quam in mensibus solet, menses ita fiunt plures et deteriores omnes, et liquidiores, et per longius tempus : et genitura non attingit, neque manet, sed rursus exit : et si permanserit, osculum comperies disparatum, et impotentia præ mensibus obtinet : et levis est ac debilis uterus, et ulterius procedit : et vires laxantur : et febris debilis, ac rigor, et dolor habet imum ventrem, et laterum mollitudinem ac lumbos : patitur autem hæc maxime, si quid in ipsa corruptum computruerit ac compactum fuerit. Quædam vero etiam ex partu patiuntur : aliæ etiam aliter.

aliter. Quum itaque sic habuerit, pharmacum bibendum dare oportet, et facilius judicabitur: et si dolor habuerit, tepefactoria adhibeto: et frigida lavato, ac intermissione facta colluito: et ex potionibus dato quamcunque maxime libenter admiserit: & suffito ea quæ resiccant, et polypos edat ac mercurialem.

53. Si vero non conclusi fuerint uteri velut oportet, in aqua desideat in qua cocta sit myrtus, aut lentiscus, aut vitis, aut oleæ folia, aut rosarum. Diæta vero sit quæ relata est in rubro fluxu. Optimum vero ipsi auxilium est sitis, frequentes vomitus, et prohibitiones balneorum.

Quum uteri magis quam convenit fuerint aperti, et non conclusi, et purgatione opus habent, et collutionibus, et suffimentis.

Si vero menses effloruerint, plures fiunt et deteriores, et liquidiores, et frequentes. Et genitura non manet intus, sed quando illi prodierint, perit. Et si os contingas digito, comperies ipsum leve. Et impotentia ipsam præ mensibus corripit. Et febris ac rigor obtinet: & dolor imum ventrem, & lumbos, & laterum mollitudinem corripit, maxime si quid in ipsa corruptum computruerit, itemque ex partu, & aliter. Quum igitur sic habuerit, curare oportet, ubicunque tandem dolor fuerit, velut in superioribus scriptum est.

54. Si uteri inflammati fuerint, menses obtorquentur, & cervix multis tenuibus venulis, ad telarum aranearum similitudinem variegatur. Et febris est acuta, & mentem percellens, & menses pravi ac pauci ipsi comparent. Et quum jejuna fuerit, vomitus quidam ipsi supervenit: quum vero quid come-

derit, revomit. Et dolor occupat imum ventrem & lumbos: & animo linquntur: & per totum corpus perfrigeratur. Venter autem nunc durus, nunc mollis est, & incenditur & attollitur: & putat se in ventre habere. Quandoque vero ventris moles vacua apparet, & alvus aqua impletur, & umbilicus prominere, & osculum gracile fit: & de repente apparent menses stridentes, & pauci ac pravi: & attenuatur circa claviculas & collum: & pedes intumescunt, & præsertim pedum extremitates. Quum sic habuerit, pharmacum infra purgans bibendum dato: & subdititiis utatur, & fomentis uteri foveantur odoratis. Per diem vero plumbeis penicillis utatur: & ante appositionem, aqua calida non mordenti colluito, & post appositionem hoc infuso colluito. Cnestri duas potiones in aquæ hemina coquito, & aquam excolato ac infundito, oleo narcissino aut anthino ammixto. Post hæc tres dies intermitto: deinde cum eo quod cum aceto paratur colluito: & ante cibum, mercurialem cum aliquantulo vino coquens edat velut brassicam: & succum sorbeat. Si vero permanferit, pharmaca bibenda dato, a quibus aqua de uteris purgatur. Cibis autem utatur panibus, & oleribus coctis, flaccidis: Marinis autem potius quam carnibus: aut extremis partibus coctis flaccidis. Et laboret quam plurimum & ante et post cibum: et quam minimum lavetur frigida: et a dulcibus ac pinguibus omnis generis arceatur. Diebus autem purgationum intermediis, adiantum bibat jejuna in vino diluto. At morbus hic lethalis est, et paucæ effugere possunt, si non in ventre conceperint.

55. In uterorum inflammatione menses obtorquentur, et quum jejuna est

vomit. Ubi vero comedit, dolor habet in venter et lumbos. Et totus venter modo durior, modo mollis fit, et non valde confidet. Alvus magna fit, et non purgatur: et sibi pragnans esse videtur, et patitur quæcunque pragnantes perpeti solent. Et si ventrem contigeris, levem comperies tumorem velut in utero: et quum paratus tempus esse visum fuerit, uteri concidunt, et menses pauci ac deteriores fiunt. Huic pharmacum deorsum purgans bibendum dare oportet: et purgatoria apponere. Purgata vero sana evadit.

56. Si inflammatus fuerit uterus, vellicatur. Si vero quid corruptum fuerit, ac vitiatum recruderit, febris corripit acuta et magna, et horror durus, partes circa pudenda: et horribiliter afficitur, & mordetur, & concitatur: & si quis digito contingat, rursus pejus habet: & pungitur, & caput dolet ac sinciput: & caligo adest, & sudor frontis. Extremæ partes perfrigerantur ac tremunt: & sopor profundus aliquando occupat, & audire non potest: neque reliquis sensus operatur. Fastidium cibi est multum, & stomachus & venter omnino non continent cibum: & vociferatur, & exilit, & pectinem dolet, & inguina, & lumbos, & oculos pudendi locos, & cito moriuntur. Si vero dolores ad extremam debilitatem deduxerint, spongiis calidis ex aqua & oleo expressis foveto: & subdititia mollia apponito, medullam cervi, adipem anserinum, & ceram albam, & ovi luteum. Aut ceratum picatum cum resina subdito. Vino vero aut lacte caprino purgato, aut volucris jussulo. Vinum autem ne bibat, & pitisanæ succum sorbeat.

57. Ad dolorem uterorum medica-

mentum infusile. Si dolor solum fuerit vehemens & violentus, caligo in uteris inest, & flatus non exit, sed isthic manet malum. Oportet igitur sic curare. Atriplicis sylvestris semen, & betas simul trita ac tepesacta, in uteros infundito. Aliud dolores uterorum sedans. Vini suavissimi pari aqua temperati tres semicongios Atticos sumito, & sceniculi radices ac seminis ejusdem trientem, & olei rosacei heminam dimidiam. Hæc in ollam novam immitto, & vinum superfundito: deinde foveo. Apponito autem & scillam, donec osculum molle factum fuerit & ad lationem idoneum ac apertum. Et quum in purgatione pustulæ circa osculum uteri exortæ fuerint, sic curato. Carnem bubulam, cum butyro aut adipe anserino, & aniso tritis illine, & ipsam carnem in pudendum inde.

58. Si ignis sacer habuerit uteros, intumescunt pedes, & mammae, & corpus: & dolor ipsam corripit: & recta cervice spiratio fit, & dolet laterum mollitudinem, & partes sub ventre, & pectora, & caput: & tremor occupat, & torpor manus, & inguina, & poplites tremunt. Quandoque vero & in poplitibus livida fiunt, & modico tempore melius habent ex hoc colore. Maxime vero mammae attolluntur juxta gentilitatis cognationem. Attamen non valde dolet: & febris ac rigor corripit, & facies rubicunda fit, & sitis fortis est, & hepar resiccatur. Hæc si pragnanti acciderint, moritur, & non poterit effugere.

Si ignis sacer in uteris fiat, tumores fiunt lividissimi, a pedibus exorsi usque ad crura tota, & ad lumbos. Quanto vero tempus amplius progressum fuerit, etiam pectus percipit, & intumescit, & tota perfrigeratur, & febris habet

habet magna, & rigor supervenit, & spiritus densus, & animi deliquium, et debilitas, & dolor totius corporis, et tristatur, et mente variatur. Et affectio ascendit ex inferno ventre ad lumbos, et ad dorsum, et præcordia, et pectora, et collum, et caput, et stomachum, et mortua esse videtur. Quum autem dolor solutus fuerit, torpor habet lumbos, et inguina, et crura: et in poplitibus livores fiunt, et modico tempore melius habere sibi videtur: deinde rursus affligitur: et corpus pustulis completur, et rubores conspicui ac manifesti faciem occupant: et guttur siccum est, et lingua aspera. Hic morbus si prægnantem invaserit, occidit. Sin minus, medelam adhibere oportet, et lac asininum bibendum dare ac purgare. Si vero sic non solvatur, ventrem mollioribus frigefactoriis perfrigerare, et subdititiis non molestis et levibus paulatim purgare, itemque vomere. Ad hoc commodum est sambuci folia sumere cocta, cum origano, aut thymo, aut ruta. Si vero febris dimiserit, etiam vinum ac cibos dulces dato. Veruntamen paucæ curantur.

59. Aqua intercus si in uteris fiat, menses prodeunt arenosi et aquosi, et non valde cruenti. Intumescit et uterus, et venæ, et propinquissimæ partes: et prægnans fit: deinde suffocatur, et mammæ fluunt, et imus venter durus est ac intumescit, et omnis circumcirca locus, et dolet si quis ipsum attingat. Et febris ac stridor dentium corripit, et dolor vehemens laterum molitudinem ac lumbos: et semen in fornix effundit, et pejus habet. Hanc calida lavare oportet ac tepefacere: pharmacum autem bibendum dare, et cum debilibus fovere: et cyclamini obolos tres in linteo deliget ac apponat, et

cupressi succum in aqua madefaciat, ac cantharidas eadem terat, et modico tempore, et per multum temporis intervalum. Efficax est. Subdititium. Cuminum chemæ mensura, uva passa alba. Aliud. Urticæ semen, ari radix. Horum quodcumque voles leniter apponito: ubi vero expurgaveris colluatur, ita ut detrahas et cum infuso pudenda colluas: et simul cum viro dormiat: et si fœtum ad partus tempus gestarit, tota expurgatur, et sana fit.

60. Alia aqua intercus uterorum. Subcruentum quiddam fluit saniosum, et purgatur, et mordet valde, et ulcerat pudenda velut muria, et circumscitas partes, & quodcumque destillarit ulcerat, & color est morbi arcuati. De cætero vero purgatur copia velut in aliis fluxionibus. Morbus autem hic & debiliior est, & aliquando lethalis fit.

Si uteri egressi fuerint. Hanc curato velut eam quæ a fluxu albo vexatur: & lac asininum bibendum dato, & extenuato, & prædictis pharmacis curato. Eclegma, quod delingitur ad aquam intercutem. Si aqua ex uteris fluat, sulphur, & anseris adipem delingat.

61. Si ventus in uteris fuerit, flatus exit, & stridet, & tota intumescit: & febris habet & ardor: & ad hæc valde exilit præ dolore: & virum non admittit, & valde ægre fert coitum, & erigi non potest, & velut onus grave ipsi in uteris jacet, & caput dolet, & anxia est, & loqui non potest. Si vero dolor accefferit, clamat, & dolet omnia, & lumbos, & pubem, & sedem: & urina supprimitur, & venter suffocatur, & mori cupit: & præcordia distenduntur: & stomachus mordetur: & os amarum est: & vomit acida & pura ac meraca: & frequenter ructat, & melius habet: Sin minus, intumescit: & si at-

tigeris, renitur & dolet. Proinde uterum cum aqua mulsa, & aceto mulso ac oleo colluere oportet: Et cuminum aut anisum tritum, sumere, & lini folia terere, & gallinaceum adipem cum ovis in aqua infundere. Subdititiis vero ac potionibus utere, quæ ego describam. Desideat autem in oleo calido, & aromata in ipsum immittito, junci odorati florem. Aut in aqua lauri, aut marina desideat. Optimum autem est molibus infusis ventrem purgare, aut glandem apponere quemadmodum puero venter solvitur, lanam illotam cum melle. Si vero antiquior fuerit, capam in oleum aut mel tinctam apponito. Aut taurinum fel, aut nitrum cum melle. Aut mali punici acidi nucleum, cum melle & hordeacea farina.

62. Si mola ipsa innascitur, a crassa genitura intus retenta, thymbram tritam in aceto & aqua, liquidam bibendam præbeto. Aut hyoscyami semen tritum: & cum murina ac filphii succo & aceto colluito. Aut si opus fuerit cum aqua. Optimum vero est aquam mulsam infundere, cum aqua lentium, aut ervi, aut floris violæ. Si vero purgata fuerit a talibus quæ sunt velut igne ambusta, myrtum coquito ac perluito, et myrrham ac netopum cum lana apponito.

Si ventus in uteris fuerit, ac morderit, & qua transit calorem facit, & præ ardore intumescit, et dolet, et virum averfatur, et coitum valde ægre fert: et tenditur ac intumescit pecten, et erigi non potest, nec dirigi. Quum sic inveneris, scito, quod ventus et genitura in uteris est, et propterea nunc ægroter. Accipe itaque mel, ceram, lini folia trita, et adipem gallinaceum, et hæc in vino odorato tepesacta per clysterem in uteros infunde. Apponat au-

tem folia lini. Aut semen lini terito, et in lanam involvito, et ad os uteri apponito. Sin minus, efficacior utere. Irinum et crocum, et lini folia, et adipem gallinaceum terito, et lacte muliebri diluta, rasura de tenuibus linteolis derasa excipito ac illigato, et ad uteri osculum apponito.

Et si pinguitudo carnosior enascatur, quod consumat indito, et medicriter attenuato. Quæ enim valde attenuantur, raræ fiunt et abortiunt.

63. Si vero genituram non suscipit uterus, sed dimittit, et calorem in seipso non habet, instrumentum parare oportet, cui insidens vaporem intra uterum recipiat, ita ut vestes circumcirca ponantur. Suffire autem oportet casiam, cinnamomum, myrrham, singulis pari portione vino sirao sive sapia subactis, et super prunas coniectis. Modice vero lavetur, et modice cibum sumat. Opitulatur, et subdititium huiusmodi. Myrrham mollem cum melle efformato. Sit autem oblonga velut glans: et sæpe hæc facito virium respectu habito. Profunt et pelecini in frumento nascentes, cum myrrha triti. Mel quoque coquito, et cum tædis agitatum permisceto, et fabæ ægyptiæ magnitudinem apponito: fel item taurinum, et rhoem rubrum pari portione. Conyza herba est similis apio crispo, nascitur autem prope mare in locis arenosis, odor vero ejus ægre tolerari potest. Hanc cum melle et vino apponito. Aut bulbion [conspicitur autem in tritico, maxime ægyptio] acre, simile cumino arthiopico: hoc et allium et nitrum simul apponito. Veram antea lavetur.

64. Quum mulier caput dolet, etincipit ac collum, et vertigo præ oculis observatur, et timeret, et tristis fuerit, et urinæ nigræ, et similia etiam per

per uterum prodeunt, et anxietas ac mœror ipsam tenuerit: atra bilis in uteris inest. Curetur autem sic. Cucumeris sylvestris anniculi internam partem, fel tauri, florem æris, cum bacchare terito, & subdititiis formato: & pharmacum bibendum dato, ac lavato.

Quum vero mulier uteros mordeatur, & dolet, lancinaturque, & bilem flavam mingit: & uterus hiarit, & oculi fuerint velut morbo regio affectorum: scito quod bilis in uteris est. Quapropter optimum est expurgare totum corpus, & ipsos uteros subdititiis, quæ bilem educunt.

Quum vero perfrigeratur uterus, & onus insitum esse videtur, & color non est clarus, & compactus est uterus. Quum sic habuerit, purgare oportet cum eo quod pituitam ducit, & attenuare, ac frequenter vomere.

65. Quum mulieri male oluerit ex ore, & gingivæ nigræ fuerint ac prævæ, caput leporis, & mures tres seorsim exure, & ex duobus muribus ventrem exime, hepar autem & renes non: & in pila lapidea marmor, aut lapidem album tere ac cribra: deinde singulorum pares portiones miscere, ac dentes confricare oportet & locos in ore: & postea lana succidissima fricet, & cum aqua colluat. Tingat autem lanam succidam in melle, & confricet dentes ac gingivas, & internas ac externas partes. Terat item anisum, & anethi semen, & myrrham pondere duorum obolorum, atque hæc in vini albi meraci hemina dimidia diluat, & cum his os colluat, & multo tempore in ore contineat. Hoc autem frequenter faciat, & jejuna gargarisset, & post cibum. Optimum vero est modico cibo uti, & optima quæque ingerere oportet. Hoc pharmacum dentes purgat, & bene olentes facit. Vo-

catur autem Indicum medicamentum.

66. Quum mulieri mamma aspera facta fuerit, stœbes aut rubi fructum, cum aqua & oleo coquito, & cataplasmate facto mammas integito, & betæ folia superponito: deinde ex linteo velut pileum consuito, & magnitudine ut mammam capiat, atque sic mammam indito. Si vero suppuretur, secato, & ex lana succida linamentum sive penicillum immittito, & eadem superponito. Postea vero ex lenticula cocta cum polenta permixta, cataplasma adhibero.

Si in pudendo mulieris, aut intestino recto ascarides nascantur, viticis semen aut folia, cum fellis bubuli obolo permiscantur, & oleo cedrino subiguntur, & lana succida mollissima excipiuntur. Induntur autem tertio quoque die, per noctem ac diem. Postridie vero ubi amovit, calida laverur: & allium coctum ac crudum edat: & ascarides exeunt ac moriuntur. Muria vero etiam colluere oportet.

67. Ad faciem ornandam. Hepar tauri terito cum oleo: illinito autem cum vino meraco. Fel autem fursures exterrit. Sed et prisanæ succus similiter illustrat, et ovorum candidum: et farina lupinorum, et ervi, cum ficis in cataplasmate adhibita. Et brassicæ radix ac semen. Hæc etiam lentigines tollunt. Itemque alcyonium. Et si pulvis faciem læserit, ceratum liquidum ex rosaceo præparatum sublinito, et aquam frigidam affundito.

Et rugas lævigat hoc. In pila lapidea plumbaginem terito, et menstrua ex situ aqua affusa pastillos formato, qui ubi resiccati fuerint, oleo dilutos rugosæ faciei illinito.

At si capilli defluant, ladanum cum rosaceo aut anthino unguento terito, et cum vino illinat. Aut terram cimoliam

cum

cum vino, aut rosaceo, aut omphacino, aut acacia. Si vero calva facta fuerit, cuminum impone, aut stercus columbinum, aut raphanum tritum. Aut cum cæpa confricet, aut cum beta, aut cum urtica.

68. Cæterum solares appellatas maculas tollit, ervi decoctum, betæ fucus, ovorum candidum, prîsana, cucumeris sylvestris radix sicca, cum vini fece trita, ac illita. Aut fici folia adhibita. Item sesamo trito fricari, aut amygdalis amaris, et urticæ semen, et allii cortex superligatus, et lepidium.

Impetigines omnes extrahit. Acetum, manna thuris, pumex, sulphur cum aceto, nasturtium sylvestre ustum et in cinerem redactum, viperæ exuvium, rumicis sylvestris radix. Teratur autem cum aceto vinoso. Si vero pustulæ emergant, etiam spuma argenti utere.

69. Potio ad fluxum rubrum commoda. Cornu cervi ustum, ad duplum crudæ hordeaceæ farinæ ammisceto, atque hæc in vinum pramniûm inspersa bibat, & sistitur. Alia. Adianti radicem tritam, & cicer torrefactum, & lentium farinam ex melle bibat, aut velut potum exhibeto. Aut farinæ tritici recentis acetabulum, gummi albi dimidiam, mannæ thuris tertiam partem, et junci odorati parum. Aut de pinu, vel eupressi aqua dilue, & bibendum præbe. Bibat autem in die. Aut cornu cervi comburito ac terito, & crudam hordeaceam farinam cum cedri baccis quinque, & vinum austerum nigrum cum rædis ammisceto. Aut mali punici dulcis asfati succum, cum vino nigro bibat. Aut eupressi baccas tres aut quatuor: & myrti baccas nigras, & simul, & ipsas per seipsas, ad robur corporis mulieris respectu habito. Cum vino vero potio fiat. Aut castorii obolum in vino nigro austero terat ac bibat.

70. Potio ad fluxum, & omnes morbos qui ab uteris fiunt. Pæoniæ semen & radices, cuminum æthiopicum, & melanthium in vino albo exhibeto. Aut ferulæ rasæ acetabulum, & porri succum, in vino albo diluto. Hoc etiam ex naribus manantem sanguinem sistit. Aut malum punicum in vino nigro coquito, ac decorticato, & interna in vino terito, & cum polentæ farinæ exhibeto. Aut linum, vel erysimum tostum, & oleæ folia viridis, & radicem nigram aspalathi, & peplum plenum, hæc trita in eodem vino diluto bibenda dato. Aut coagulum asininum & mali punici dulcis radicem, & gallam, omnia æquis portionibus, & mali punici dulcis succum, cum vino bibat. Aut rumicis semen, cum gallæ parte externa circumrasa. Hæc simul terito, & postea cyceonem facito, ac exhibeto. Si sanguis largus ex uteris fluat, viticis folia cum vino nigro dato. Acerba item omnia fluxum sistunt, vino nigro ammixto.

71. Ad fluxum & dolorem. Canchrys radicem in vino nigro bibat. Si vero amplior fuerit, terebinthi fructus tritus prodest. Oportet autem vino & aqua diluere ac bibere. Si fluxus fiat, caneros fluviales in vino suffocato, & de tali vino cum aqua bibendum dato. Si vero adhuc feratur fluxus, promalon sive myricam torreto & tritam in vino dato: aut porri succum. Si vero multus defertur fluxus, muli stercus comburito, terito, & cum vino dato. Si autem diuturnus fiat fluxus, spongia combusta auxiliatur. Terenda est autem spongia, & cum vino odorato bibat. Cataplasma ad fluxum. Allium, & portulacam, & apium, & loti ac cedri ramenta trita simul misceto: & cum aqua mulla diluito,

luito, & cataplasma facito. Aut rubi, & rhamni, & oleæ folia trita simul miscero, & in aqua multa diluito, et cum polenta in cataplasmate adhibeto. Aut sambuci et myrti folia in cataplasmate adhibeto. Aut loti ramenta, et mori folia, ac rosæ folia, cum uva passa ad cataplasma redigito.

72. Fomenta ad fluxus. Loliaceam farinam torrefactam in posca meracior coquito, et linteo illitam pro fomento adhibeto. Aut lentestorrefactas ac decorticatas in crassiore instar alicæ farinam redigito, et in aqua coquito, ac similiter adhibeto. Aut ervum eodem modo. Commoda est et salvia. Aut paleas hordei in salviæ et hyperici decocto coquito, et imposito. Aut loti ramenta, et cupressi in uvæ passæ cremore cocta, linteo inducito, ac pro fomento adhibeto. Aut oleæ folia, aut hederæ, aut myrti, in aqua coquito, et cum his etiam hordei paleas coquito. Aut furfures triticeos in aromatatum aqua coquito. Aut furfures triticeos in uvæ passæ cremore coquito. Aut violæ albæ semen, vel radices coquito, et ad aquam decocti furfures triticeos injicito, ac foveo. Aut cum eo decocto furfures triticeos subigat, et panem faciat, eoque calido lanæ involuto foveatur. Aut in serpilli decoctum furfures triticeos injicito, et eodem modo foveo. Sed et fomentum adhibendum est cum spongiis calidis, et cum mollibus lanis, si dolore vexetur: et cum vasis testaceis aqua infusa, & cum vesicis oleo calido plenis.

73. Collusiones ad fluxus. Myrti folia, & lauri, & hederæ in aqua coquito, & cum hac tepida colluito. Sambuci & lentisci folia in aqua coquito, & cum excolata leviter tepida col-

luito. Aut cenanthen, & cyperum, et uvas passas in aqua multa coquito, ac colluito. Aut cum fœnogræci aqua, aut rubi decocto, aut oleæ viridis, aut cupressi, aut serpilli, aut mali punicæ, aut radice violæ albæ, aut lentisci decocto leviter tepido colluito. Aut medicamentum ex butyro, & resina, & adipe anserino infundito. Aut id quod ex medulla et adipe suillo præparatur.

74. Suffitus ad fluxus. Hordeum tostum prunis inspersum suffito. Aut cervi cornu cum olivis immaturis. Aut rhoem rubrum, et polentam torrefactam, cum oleo et vino duplo. Aut paleas hordei, et stercus bubulum similiter. Aut loti ramenta, aut rhoem, aut cupressum siccam, cum vino nigro austero suffito. Aut galbanum, aut mannam thuris, aut resinam vino subactam. Aut capræ cornu, & gallam: & sistetur fluxus.

Alius suffitus. Effodere oportet scrobem, & vinaceorum uvæ duarum chœnicum atticarum mensuram torrefacere, & de cinere in scrobem mittere, & vinum odoratum irrorare. Mulier autem circuminsidens, ac seipsam contegens ac convolvens suffitum admittit. Aut sordes pilorum circa sedem capræ siccas tundito, et torreto, atque cum hordeo fracto, & oleo subacta suffito prunis inspersas. Aut hordei paleas iisdem prunis injicito. Aut cupressi ramenta unguento subacta suffito. Aut cicuta, aut myrrham, aut thus, unguento affuso suffito. Aut bitumen & hordei paleas similiter. Aut cupressi radicem rosaceo oleo perfusam suffito. Aut ad calamum, juncum odoratum, cyperum, apii semen, anisum, oleo rosaceo affuso suffito. Similiter autem & resinam prunis injicito. Et cinnamomum, & myrrham, cum rubi foliis, aut

aut rosarum foliis, aut mentha, addito modico croco & styrace. Hæc omnia simul terito ac suffito, oboli attici pondere, in cinere sarmentorum vitis, aut in stercore bubulo instar acetabuli formato. Sit autem ignis ex sarmentis vitis. Mulierem vero imposito prius, ut ne odorem percipiat. Nam si odorem senserit, melius est non suffire.

75. Subditiia ad rubrum fluxum. Myrrha & bulbion cum melle tritum, optimum præstant subditiium. Aut rosæ in aqua coctæ, quas sane cum rosaceo unguento tritas, ac lanæ involutas apponito. Aut loti florem in aqua coquito, & deinde cum rosaceo unguento terito, & in lana ad uteri os adhibeto. Aut cyperum, & irim, & anisum, singula pari portione, cum rosaceo unguento trita, intro in uteri osculum detrudito. Aut myrti nigræ folia, in vino albo terito, & pini corticem ammisceto, & similiter facito. Aut cupressi fructum, & thus, pari portione simul ambo in unguento terito, & apponito.

Si resiccare fluxum opus fuerit, calamintham in vino nigro coquito, & linteo involutam apponito. Aut hyoscyami folia, & cicutam simul coquito. Similiter porrum, & malvam et ceram ac anseris adipem ammisceto: deinde tepida ad pudenda subdito. Aut vinum meracum, cum resina et malicorio cocto terito, ac similiter apponito. Aut enicum cum vino tritum subdito. Aut lotiamenta similiter. Aut lentisci folia. Aut rhoem melle cocto amixto apponito. Si vero non cesser, Sufinum, aut blitum herbam, quæ velut lingua est, in lana ad subditiium efformato.

76. Ad fluxum aquæ, subditiium et infusile. Si mulieri aqua fluat ex

pudendis, resinam siccam, et myricæ folia, et lini semen, in vino terito, et gallinaceum adipem ammisceto, et per clysterem in pudenda infundito. Aut farinæ purissimæ chemam, sive conchæ testam caviorem, aut amyllum in lana ad uteri stomachum apponat. Aliud similiter infusile. Quum aqua ex pudendo fluxerit, myricæ folia, & thus, & resinam, cum anserino adipe terito, et per clysterem in pudenda infundito.

Si pecten præ fluxu aquoso doleat, viticis semen cum melle terito, et in cataplasmate pectini probe adhibeto.

Si fluxus sanguinolentus, aut albus, aut qualiscunque fuerit, Sulphur et mandragoram in vino meraco terito, et lana excepta apponito. Et supina dormiat, et immota maneat. Aut malicorium siccum in vino pramnio terito, ac bibendum dato.

77. Ad fluxum album potus. Hedera alba semen, et pini corticem, in vino austero exhibeto. Aut cornu cervi usli partem unam, crudæ hordeaceæ farinæ partes duas, et cedri baccas quinque, aqua terat et bibat.

Quum ab uteris strangulatur, castorium et conyzam in vino, et seorsim, et simul utraque bibat. Aut bituminis obolos tres. Aut phocæ adipis quantum duobus digitis apprehendi potest. Aut radicis pæoniæ dimidiam portionem, in vino odorato bibendam dato.

Quum vero uteri suffocarint, & simul tussierint, sandaraches obolum, & sulphuris vivi tantundem, & amygdalas amaras depurgatas tres aut quatuor, misceto, & in vino odorato exhibeto.

Si vero adhæserint uteri, hordeum terito, & una cum paleis, & cornu cervi, oleo subigito & suffito.

Quum

Quum autem sursum ascenderint, & cor ac stomachus prematur, & subfiterint, myrrham aut resinam, aut netopum, aut castorium, aut silphii succum bibendum dato.

78. Quum uterus strangularit, spiritus autem acervatim sursum commotus fuerit, & gravitas incubuerit, & mens percussa fuerit, & loqui non potuerit, & perfrigeratio adest, ac spiritus offendens, & oculi obscurantur: caput quam citissime radito, & per fasciam supra umbilicum, si opus fuerit, deligatam detrudito. Dato autem castorium, & conyzam, et rutæ aquam, cuminum æthiopicum, raphani semen, sulphur, myrrham. Ad nares graveolentia, ad uteros bene olentia adhibeto. Si vero sustinuerit, etiam grani cnidii internam partem, albam illam, melle subactam ac mixtam, naribus illinito. Aut scium tenuem scillæ speciem quæ mordeat. Quum autem dolor habuerit ac suffocatur, malvæ radicem, aut acetum mulsum, aut fœniculi corticem, aut crethmum in aqua bibendum dato. Optimum vero est eructare, et sedentem collocare, et sternutationem facere, aut veratrum naribus admoveere.

79. Si vero sub septo transverso ac præcordiis uteri sedere videantur, de repente voce destituitur, et præcordia dura fiunt, et strangulatur, et dentes conserit, et vocata non audit. Oportet igitur sub nares suffiri lanam accensam, bitumen in ignem conjectum, & castorium, & sulphur, & picem: Inguina vero & femora unguento odoratissimo intus inungere. Aut stellas marinas nigras, & brassicam vino odorato misceat ac bibat. Aut myrrhæ obolos tres, coriandri parum, resinam, pæoniæ radicem, cuminum æthiopicum, hæc in vino albo & aqua trita, aut cum

aqua mulsa diluta, leniter tepida bibat. Auxiliatur & peucedanum, aristolochia, capæ lachryma, panaces in vino aut aqua leviter tepida datum. Uteros ad locum suum reducit, crotonis radix pota, aut cuminum æthiopicum, aut apium, aut fœniculi & anisi semen, aut piper, aut myrrha, & papaveris succus.

80. Si cor strangulatur, ab utero reprimitur, & spiritus habet, & anhelatio. Viticis, & pæoniæ semen in vino bibere oportet. Aut abrotonum, & panaces, & ammoniacum. Aut rutam, aut somnificum papaveris succum. Rursus igitur si similiter habet, melanthium terito, & melle subigito, & velut glandulam efformato, & pennæ circumdato & apponito. Aut philistion similiter subdito. Aut telephium, aut anemones folia trita, in linteam indito, & modica myrrha ammixta apponito. Si in lumbos uteri incubuerint, suffocatio vero caput non contigerit, polypos coctos edat, & vinum nigrum odoratum meracum quam plurimum bibat. Quum vero velut ad viscera conversi strangularint, vinum cedrinum, et vinum æthiopicum bibat: et calida lavetur: et odoratis fomentis utatur.

81. Si vento inflati fuerint uteri, aromata omnia in unguentum immittuntur, & laurus, & myrtus, & salvia, & cedri ac cupressi ramenta. Hæc contundito, & trita cribrato, & in vinum odoratum inspergito, & oleum rosaceum superfundito. Quum vero transmoti uteri prefferint, hordeum una cum paleis, & myricam, & cervi cornu, vino subigito, ac suffito. Quum assistentes strangularint, funiculum lucernarium accendito, & præ naribus extinguito, quo fuligo & nidor ipsas ingrediantur: & picem, & castorium, &

& peucedanum, & myrrham, unguento irino diluito, & subacta apponat. Bibat autem resinam oleo dilutam. Si valde strangularint. Aut testudinis juxta mare natae obolos tres, in vini albi hemina, vel cyathis tribus tritos, bibendos dato. Aut cedro in lucernam infuso, lucernam accendito, & ubi extincta fuerit, ad nares exhibeto. Aut ecenum foetidissimum similiter. Aut lannam incensam sub nares mulieris suffito. Aut bituminis parum tritum in vino albo bibat. Aut erysimi conchæ testam, & castorium in vino albo bibenda dato, & lavato. Si vero etiam tussiat, sandarachæ obolum, sulphuris vivi obolos duos, amygdalas amaras depurgatas tres aut quatuor, & castorii obolum, cum vino odorato misceto, & bibenda dato.

82. Si vero strangularint uteri, & strangulatio cor contigerit, & os conclusum fuerit, acetum calidum sorbendum dato, & os paxillo aut radio aperito, & vinum inodorum similiter exhibeto, & cum aceto mulso. Si vero valde strangularint, & voce destituta fuerit, capam in vino tepido tritam, in nares instillato & excitato. Si vero usque ad hepar ascenderint, & suffocatur, voce destituitur, & nihil videt, & dentes conferit, & dura fit, & nihil sentit, & frequenter respirat, & non audit. Hanc sub præcordiis manibus comprehensam frequenter inungito. Et dentibus cum paxillo diductis, vinum meracum tepidum infundito, si nihil prohibuerit. Et plerumque statim melius habet. Si ad inguina incumbant ac innitantur, caprini stercoris pilulas, & leporis pilos, phocæ adipe subigito ac suffito. Aut hederæ fructum, aut folia, aut corticem siccato, & quercus folia ac resinam

ammisceto, oleoque subigito ac suffito. Aut coaguli phocæ pellem conterito, et spongiam ac muscum, cum phocæ adipe ammisceto ac suffito. Aut stercoris caprini pilulas, et phocæ pulmonem, ac cedri ramenta suffito. Sed et bubulum stercus suffito. Aut cornuum bovis ramenta, et bitumen. Aut spinæ ægyptiæ fructum, et cedri ramenta, et myrti folia sicca. Hæc molli unguento subacta suffito. Multa vero aromata in unguentum injicito. Aut vinacea tula trita, et cedri baccas, et resinam pineam, simul mixta et passo cocto subacta suffito.

83. Fomenta a quibus discedunt. Stercus bubulum contusum, aceti dimidia mensura, et decocti ervi ex aqua marina aut dulci similiter dimidia adjecta, pro fomento adhibeto. foveto autem leviter, et lenticulæ decoctum bibendum dato, ac revomendum. Et farinam sorbendam, et insuper vinum. Postridie vero granum cnidium dato. Sed et quod urinam ciet. Ciceris partes duas tritas, uvæ passæ optimæ tertiam partem, affuso aquæ congio coquito: deinde excolatam aquam per noctem sub dio exponito, & postridie bibendam dato. & de cætero salviam, & lini semen, & polentam, bis per diem in vini diluti heminis quatuor dato. Aut olei heminas dimidias tres, foliorum sambuci manus plenæ mensuram, hæc coquito, & cum calidis foveto: aut testis calidis immixtis fomentum facito, muliere in sella collocata, & vestimentis cooperta. Aut sambuci folia cum myrto coquito, & in excolata aqua paleas hordei coquito, & fomentum facito, si calorem sufferre poterit. Aut acetum, oleum, mel, aquam: Hæc permixta ac valde fervefacta, in vesicam infundito. Aut pini cor-

corticem, & rhois folia in aquam injicito, & fortiter coquito, & in excolatam aquam etiam hordei paleas immitto ac coquito, & affuso oleo foveo. Aut loti & cupressi ramenta, aqua & oleo affuso, probe coquito, ac foveo. Aut cum aromatis unguentum infundito, et gallam injicito, et rhamni corticem, & polentam triticeam cum aqua.

Si vero uteri extra prominuerint, et dependent velut scrotum: myrti baccas, loti ramenta, rubi & oleæ folia, simul coquito, & leviter tepide foveo. Aut cum vino una cum illis & cum graveolentibus similiter. Externas autem partes cum ovi candido oblinito. Quum vero perfrigerantur, & lividae factæ fuerint, cum aqua calida.

84. Mollitoria uteri. Adipem ovillum, ovorum vitellum, mel, oleum rosaceum sumito, & cum his farinam subigito, & ad lentum ignem tepefacito, & quod destillat lana exceptum emollito ac apponito. Aut adipem ovillum aromatis conditum, & nitrum rubrum, anseris adipem, & oleum rosaceum colliquata & lana excepta apponat. Aut anseris adipem, ovillum adipem, ceram albam, netopum, rosaceum oleum: hæc quam optime permisceto, & tenuibus linteis excipito, & statim ubi lota est, apponat tepida osculo uterorum. Aut cervi medullam, & anseris adipem, in rosaceo oleo liquefaciat, & molli lana excepta subdat.

Mollia subdititia, quæ aquam ducunt, & mucos, & pelliculas, & non exulcerant. Myrrham quam optimam, & salis granum, & picem aromatis imbutam, terito & apponito. Aliud. Grana cnidia decorticata triginta, Indicium (quod Persæ piper vocant, & in hoc inest rotundum, quod appellant

myrtidanum) cum lacte muliebri simul terito, & melle diluito: deinde lana molli ac pura excepta, & pennæ obvoluta subdito, & per diem finito. Si vero fortius facere voles, modicum myrrhæ ammisceto, tertiam videlicet partem, sive trientem, & lanam mollem puram semisuccidam.

85. Ex uteris educunt, & osculum molliunt, narcissus, cuminum, myrrha, thus, absinthium, cyperus: hæc ipsa per seipsa, & cum oleo rosaceo, aut albo, aut ægyptio. Apponantur autem ubi lota est. Aliud, quod saniem cruentam educere potest. Cum tædis misceto myrrham, salem, fel taurinum, cuminum, mel, & in lana subdito. Aut cumini folia similiter in vino trita. Aut filphii succum ad ficum ammisceto, & glandulam inde factam subdito. Idem facit & mori radix cum melle, & postea rosaceo illinito. Efficax est & allii caput integrum, & nitrum rubrum, & ficus pinguis, pari portione: misceto autem & gallam parvam, & glandem facito, eamque liquore aliquo tinctam subdito. Et postea lota cervi adipem in lana subditum habeat. Aliud, quod cruentam omnia magis prioribus ducere potest, & mollire. Piper, elaterium, & lac muliebre misceto, & cum his terito etiam mel, & oleum album, & cervi adipem, & linteis excepta subdat. Vehementer vero ducit omnigena hoc. Fici pingue, elaterii potiones duas, nitrum rubrum quantum elaterii, mellis parum, cum linteis aut cum lana glandem facito. Aliud. Netopum, fel tauri, nitrum, cyclaminum, gallam, cum melle terat. Postea vero lota adipem cervi subditum habeat. Aut pulegium & fel tauri tritum pennæ obducatur, & in oleum ægyptium tinctum subdat. Aut cyclami-

num magnitudine tali cum æris flore . Aut anemones caput cum farina tritum pennæ obducto , & in oleo albo tingito . Aliud quod omnia ducit . Cucumeris sylvestris oblongi internam partem , exempto semine , cum lacte terito , & myrrham puram una cum ipsis , adjectoque modico melle , & oleo ægyptio , molli lana excipito . Aut cucumeris sylvestris internam partem siccato , & melle affuso terito , ac glandem formato . Postquam autem lota fuerit , adipem subdat . Aut elaterii potiones tres cum aqua .

86. Mollitoria . Ovi candidum , farinam , mel , ceram albam . Hæc simul tepescacito , & quod destillat lana exceptum apponito . Aut adipem anseris , ceram albam , resinam , unguentum rosaceum , cervi medullam liquefacito . Aut ovillum vel caprinum adipem , ovi candidum , unguentum rosaceum . Ex his aut glandem facito , aut lana excipito .

Fomenta per quæ uteri purgantur , si duri fuerint . Vinum suavissimum pari aqua temperare oportet , trium semicongiarum atticorum mensura , & fœniculi radices ac seminis ejusdem quadrantem , & olei rosacei heminam dimidiam , in ollam mittere , cujus operculum foramen habet , & vinum superfundere , & arundine indita fomentum facere , & postea scillam apponere .

87. Si dolores repentini irruerint , & animi deliquia affuerint , rosarum folia , cinnamomum , myrrham puram , netopum , papaveris succum . Hæc in pastillos drachmales efformato , & super frusto amphoræ candenti ponito , & pro suffimento utitor . Aut styracis modicum in oleum mittito , ac utitor velut priore . Omnia quæ in unguenta injiciuntur tundito ac cribrato , & super ster-

cus bubulum mittito , itemque styracem , & netopum , rosaceum oleum quam optimum , & ægyptium album affundito , & post purgationes suffito . Aut lauri & myrti folia tundito , & cyperi fructum , cum unguento albo ægyptio subigito , addito etiam netopo , & super stercore bubulo suffito . Auxiliatur & manna thuris , & cupressi ramenta , & cyperi radix tusa . Sed & juncum odoratum aromaticum , & cardamomum , & iridem tundito ac cribrato , atque hæc omnia misceto , & rosaceum oleum ac netopum ipsis affundito , & utitor in crassiore tritici farina . Aut resinam in recens formato fictili , castorio , aut aliquo ex aromatis adjecto . Caput vero oleo rosaceo tingito , in aures autem myrteum , aut melinum oleum infundito . Et cicer album , & uvas passas coquito , ac decoctum bibendum dato , & in aqua calida desideat . Et olivas albas priusquam oleum remittunt lancinato ac siccato , & in vino odorato terito , & acetabulum atticum præbeto . Aut cantharidum ventres , aut adiantum , & nitrum rubrum ægyptium , & ferulæ radicem , & apii semen tritum , hæc exhibeto .

88. Si vero urinæ stillicidium corripit , in aqua desideat , & vinum dulce bibat . Si maxime strangulatur in uterorum dolore , vinum suavissimum pari aqua temperatum , trium semicongiarum atticorum mensura , & fœniculi radices , & seminis ejusdem trientem , & olei rosacei heminam dimidiam . Hæc in novam ollam mittito , & vino superfuso foveto . Et scillam apponat , donec osculum molle & amplum esse dixerit : & si exulceratum fuerit , ac pustulæ ubique in ipsis fuerint , præstat adipe anserino cum thure curare .

Ad uterorum dolorem . Peucedanum ,

num, aristolochiam, panaces, hæc simul in vino dulci misceto: & tepesfacta bibenda dato. Et peplum album forbeat, & urtica semen. Aliud fomentum, sive suffimentum. Si dolor habuerit, malicorium punici dulcis, lotiamenta, oleæ folia siccatufa. Hæc cum oleo subigere oportet, & super ignitum sterus bubulum mittere. Aut galbanum, myrrham, thus, oleum album ægyptium, super vitis sarmenta. Aliud fomentum fortius ex bitumine. Bitumen, radicem xanthii, pilos leporis, rutam, coriandrum siccum, hæc omnia terito, & formatas inde placentulas, sive pastillos suffito. Aut ad picem, & sandaracham tusam tritam, cupressiamenta ammisceto, & unguento affuso placentulas formato, & in ignem missas suffito. Aut cornu capræ in ramenta confectum oleo subigito, & in ignem missum suffito. Aut effossa scrobe, vinacea uvæ torreto, & cinerem in scrobem mittito, & vino odorato insperso, mulieri circuminsidenti fomentum facito. Sint autem vinaceorum choenices duæ, atque hæc ipsa quam maxime sicca.

89. Si vero uterus doleat usque ad vesicam, porri semen cum aqua tritum bibat. Aut cyclamini radicem, in vino albo jejuna bibendam dato, & calida lavetur, & apothermon jejuna bibat, & tepesfactoria apponat. Aut allii caput integrum, & nitrum tostum, & cuminum, trita ac melle subacta apponito: & calida lavetur, & apothermon bibat.

Ad omnem uterorum morbum curandum. Lini scissi una cum stipula pugillum tenuiter tusum, in vino albo quam suavissimo per noctem madesacito: deinde excolatum in ollula tepesfacito, & in eo lanam mollissimam tinctam apponito, & vicissim priore detracta, aliam subdito. Opitu-

tur autem & crocus, & myrrha, & Ponticæ nuces, alba & pura lana excepta, & cum adipe anserino ac unguento irino apposita.

Si dolor vexarit ex subditiis purgatam, myrrhæ acetabulum, thuris tantundem, melanthium, cyperum, feseli, anisum, apii semen, netopum, mel, resinam, adipem anserinum, ovi candidum, unguentum ægyptium, singula paribus portionibus in vino albo dulci, duarum heminarum mensura terito, & tepidis infusis colluito. Si dolor vehemens habuerit, cantharides, cyperus, calamus, juncus odoratus, & iris profunt. Hæc in vino nigro coquito, ac utitor.

90. Alia collutio. Si dolor & urinæ stillicidium vexarit, porri succum, sambuci fructum, feseli, anisum, thus, myrrham, vinum, in succum redigito, misceto, ac infundito. Aut myrrhæ acetabulum, thuris tantundem, melanthii & cyperi tantundem, feseli, anisum, apii semen, netopum, mel, resinam, anseris adipem, ovi candidum, unguentum ægyptium, singula paribus portionibus in vino albo dulci diluito, ac infundito. Aut mercurialis aquam decoctam cum myrrha, thure, netopo. Aut salviā, & hypericum, in aqua coquito ac infundito. Aut apii semen, anisum, melanthium, feseli, myrrham, casia fructum, in vino coquito ac colluito. Alia collutio. Si dolor fuerit vehemens post purgationem. Sambuci fructum, & lauri baccas, in vino nigro coquito ac colluito. Aut sambucum in aqua coquito, & aquam excolato, & vino dulci affuso colluito. Si post collutionem infusam dolor oborietur, aromata quæ in unguenta injiciuntur coquito, & de aqua duas heminas excolato: misceto

autem adipem anseris, & oleum rosaceum, et tepida infundito. Amplius autem infusum nulli, ut semel dicam, competit quam duarum heminarum. Aut mercurialem in aqua coquito, et ad succum, myrrham ammisceto, aut thus, et netopum pari mensura, et tepidum infundito. Si vero uteros doleat, cyclamini radicem in vino albo jejuna bibendam dato. Et calida lavetur, et apothermon bibat.

91. Si ex fervido & superficiali ulcere pudenda fuerint exulcerata, myrti baccis in vino coctis colluat, & melilotum apponat. Et mali punici dulcis putamina in vino coquito, & myrrham ac resinam simul mixta vino diluito, & intinctum in his linteum subdito. Et si urinæ stillicidium corripiat, fomentum adhibeto, & pectinem illinito. Desideat autem in decocto rosarum, aut rubi, aut myrti, aut oleæ, aut pampinorum vitis, aut

juniperorum baccarum, aut salviæ.

Si ventus in utero abortus fuerit, & dolor vehemens, & flatus non exit, cuminum apponat. Et salviæ ac cyperum tusa madefacito per noctem, & mane excolato, & lucidum ac clarum cremorem in vas infundito, & crassiorum tritici farinam cum vino albo ammisceto, & silphii succum magnitudine fabæ, cum farina coquito, & crudius forbenda dato.

92. Si columella in pudendis nascatur, dolor obtinet. Et doloris quidem medela est apii semen. Columellam vero resicare oportet. Si ulcera in pudendis oboriantur, & pruritus corripiat, oleæ folia, & hederæ, & rubi, & mali punici dulcis trita, & vino veteri diluta, cum recenti carne apponito, ita ut folia carni oblinas. Et habeat subditam per totam noctem. Mane vero eximens, & myrrum in vino coquens, cum vino pudenda colluat.

HIPPOCRATIS

D E

S T E R I L I B U S .

DE his quidem quæ accidunt mulieribus in singulis affectionibus, prius dictum est. Nunc autem ostendam ob quas causas mulieres omnino steriles fiunt, et cur non pariunt antequam sanentur. Causam vero hanc esse dico. Si os uterorum omnino aversum fuerit a pudendo, non concipiunt. Non enim suscipiunt uteri genituram, sed statim foras exit. Contingit autem hoc etiam si parum distortum fuerit os

uterorum præter naturam a pudendo. Et si omnino conclusum fuerit os uterorum, neque sic suscipiunt. Neque si recens conclusum fuerit magis quam oportet. Singula vero relata manifesta sunt. Etenim si omnino aversum fuerit, aut conclusum, menses non prodeunt omnino, aut prodeunt violenter cum morbo, si sanguis coegerit uteros pro more converti. Et si purgata fuerit mulier, aliquando os uterorum ipsi a pudendo avertitur. Si vero parum di-

distortum, aut recens conclusum fuerit, prodeunt quidem menses, prodeunt autem violenter, et paulatim per multos dies. Hæc autem omnia manifesta fiunt, si sic habent, contingenti mulieri: et si horum aliquid fuerit, curata mulier fecunda fit. Quandoque vero etiam sua sponte. Hæc autem singula cur fiant, dicetur. Dictum autem est et in Muliebribus morbis.

2. Si leves fuerint uteri: contingit autem hoc et ex natura quibusdam, et si ulcera innata magnas cicatrices reliquerint. Si leves igitur uteri fuerint, mulier in ventre non concipit. Nam genituram suscipiunt quidem uteri, si non alia aliqua causa obstitit: non autem concipiunt, sed semen foras emittunt. Hoc autem maxime clarum fit contingentibus, et si interrogetur an aliquando ulcera in uteris ipsi oborta fuerint. Menses vero sano quidem modo prodeunt in hoc morbo. Verum talis plerumque incurabilis est, et hæc causa est, ut in ventre ne concipiat. Si ulcus in uteris factum fuerit ab affectione quadam ex relatis, et non statim sanatum, sed impurum factum fuerit, permanet ulcus ad multum tempus, quemadmodum et id, quod in aure existit: et male olet mulier: et quandoque sanies male olens ipsi ex pudendo fluit: et quandiu sane ulcus habuerit, in ventre non concipit. Non enim concipiunt uteri genituram. Huic autem menses sano modo procedunt. Verum ex contactu, et interrogatione, maxime clarum fit de relatis. Curata vero fecunda fit, exigua tamen spes est.

3. Si quid ex mensibus in uteris remanens scissuram ac segmentum habeat, quod circa osculum aut paulo penitius caleseat, & rursus frigescat, neque sic

in ventre concipit. Impedimentum enim hoc incumbens, genituram quo oportet transire non permittit. Et si quidem in principio curetur, sanescit, & fecunda fit. Si vero tempus accesserit, sterilis manet. Manifesta est autem affectio maxime ad contactum. Durum enim quiddam intus est. Et si magis quam convenit uteri hiarint, neque sic prægnans fit. Non enim concipiunt uteri semen genitale. Sed & hoc ad contactum clarum fiet, & menses acervatim prodeunt, & per paucos dies. Fit autem & natura hæc affectio, & a relatis morbis. Et si quidem a natura fuerit, incurabilis est morbus. Sin minus, non sani prodeunt menses, utpote muliere non existente sana: neque sic prægnans fit. Non enim compingitur semen a sanguine morbofo. Sed sanguis qui a corpore morbofus descendit, genituram serosam facit. Serosa vero facta genitura tempore modico aut multo, foras progreditur una cum sanie. Atque hoc ex corpore mulieris, & ex mensibus manifestum fit. Prodebunt enim ipsi menses velut dictum est, siue biliosa, siue pituitosa, siue aquosa fuerit. At brevi curata fecunda fit: sin minus, non.

4. Si vero mulieri menses non prodeant omnino, aut ab omnibus relatis, etiam sic non concipit. Venæ enim sanguine plenæ, genituram non suscipiunt: & in uteris aliquid inveterati sanguinis inesse necesse est, quod genituram nutriri prohibet. Si vero pauciores quam debeant menses prodeant, neque sic prægnans fit: causæ vero in priore morbo relatæ sunt. Fit autem hoc manifestum ex interrogatione: & si quidem a natura pauci menses prodeunt, incurabilis est. Si vero ab affectione aliqua ex relatis, brevi curata, fecunda erit. Et si plures quam debent menses mulieri pro-

pro-

prodeant, neque sic in ventre concipit. Uteri enim sanguine evacuato, genituram non concipiunt, præ debilitate. Si vero etiam conceperint, sanguis multus derepente in uteros mulieris descendens, genituram suffocat. Manifestum autem & hoc est ex mensibus qui multi prodibunt. Et si quidem natura mulier multos menses demittit, sterilis fit. Si vero non natura, sed ab aliqua ex relatis affectione, brevi curata fecunda erit.

5. Et si os uterorum ex pudendo exciderit, neque sic concipit. Nam os durum fit, & genituram non suscipit, & intumescit, & propterea in totum infœcunda fit. Manifesta est autem hæc affectio, ex eo quod contingit. Et si non prodeant menses velut debent, sed deorsum processerint in sedem, neque sic in ventre concipit. Manifestum est enim, quod os uterorum a pudendo aversum est, aut conclusum: & si quidem ad sedem aversum fuerit osculum, aut conclusum, curata fecunda fit. Utrunque vero ex interrogatione ac responsione manifestum fit. Si enim menses semper sic prodierint, clarum est quod his morbus causa est. Atque tot ac talia mulieribus contingunt, propter quæ non pariunt antequam curentur, & propter quæ omnino steriles fiunt: Quare mirari mulieres non oportet, quando coeunt quidem, non autem sæpe pariunt.

6. Experimenta per quæ indicatur an prægnans fiet mulier. Si cognoscere voles an mulier prægnans fiet: Butyrum & lac mulieris masculum alentis bibendum dato: & si eructaverit, concipiet: sin minus, non. Aliud. Netopum modicum lana exceptum subdat, & postea mane, an quod subditum est per os oleat, consideret: & si quidem oleat, concipiet: sin minus, non. Aliud. Cuicumque mulieri a subdititiis non valde fortibus, do-

lores ad articulos processerint, & stridor dentium ipsam habuerit, & vertigine affecta fuerit, & oscitarit: Huic major spes est ut prægnans fiat, quam ei quæ nihil horum patitur. Aliud. Caput allii integrum depurgatum ac derasum, ad uterum apponat, & postridie videat an per os oleat: & si oluerit, concipiet: sin minus, non. Aliud. Si cognoscere voles an mulier concipiet, anisum in aqua tenuissime tritum bibat, ac dormiat: & si quidem pruritus ipsam circa umbilicum corripuerit, concipiet: sin minus, non. Prægnantem mulierem si non ex alio cognoscas, ex hoc cognoscas. Oculi videntur distracti ac caviore: & candidum in oculis, albedinis naturam non habet, sed lividius apparet. Quæ in ventre habent, maculam solarem in facie habent: & postquam conceperunt, vinum odio habent, & cibos averfantur, & oris ventris morfu, ac saliva plenæ fiunt. Mel & anisum tenuissime terito: deinde in aqua diluito, ac exhibeto, & dormire finito: & si quidem tormen ipsi fiat circa umbilicum, prægnans est: sin minus, non est. Post hæc autem omnia, farinam bibat, & mel, & origanum, in vino & oleo.

7. Quæcunque in utero habentes, maculam solarem in facie habent, foemellam gestant. Quæ vero bene coloratæ permanent, masculum plerumque gestant. Si papillæ sursum conversæ fuerint, masculum gestat. Si deorsum, foemellam. Accipe de lacte, & farinam misce, & pastillum forma, & ad lentum ignem assa. Et si quidem comburatur, marem gestat. Si vero hiet ac diffundatur, foemellam. Aut idem hoc lac super folia emulsum contemplare. Et si quidem condensatur, masculum gestat. Si vero diffusum fuerit, foemellam.

8. Cu-

8. Curationes ad conceptionem experimento cognitæ. Si qua liberorum generationem expetat, quæ sine liberis sit, & si qua jam antea prægnans fuerit, nunc autem non pariat. Quum stomachus uteri durus fuerit totus, aut summa parte, & conclusus ac non rectus fuerit, sed ad alteram coxam averfus, aut ad intestinum rectum inclinatus, aut in seipsum contractus, aut labium stomachi sibi ipsi incubuerit. Undecunque igitur aut asper fuerit, aut callosus. (Fit autem durus & a conclusionem, & a callositate.) His menses non apparent, aut multo pauciores, aut peiores quam oportet apparent, & per longius tempus. Et menses quidem juxta sanitatem corporis & uterorum, exitum inveniunt. Itemque juxta naturalem ac justum modum, & a calore & humiditate mensiunt, & stomacho non valde læso. At genituram rursus non suscipit, propter læsionem, quæcunque tandem impedierit susceptionem a stomacho non bene habente. Huic post fomentum toto corpori adhibendum, pharmacum bibendum dare oportet, & corporis purgationem primum facere, sive sursum & deorsum, sive deorsum solum. Et si quidem sursum purgans pharmacum dederis, ante purgationem fomentum ne adhibeto, sed postea. At fomento prius facto, pharmacum deorsum purgans bibendum dato. Si vero sursum purgante non opus habere videatur, præmissio fomento deorsum purgans bibendum dato. Quum autem corpus probe habere visum fuerit, postea fomentum adhibeto, ita ut uteros frequenter insidere facias, in fomento, quod maxime conferre visum fuerit. Injicito autem in fomenta, cupressi ramenta, & lauri folia contusa: & multa calida sæpe lavato. Quum vero recens lota & fota fuerit, uteri osculum

Tom. II.

dilatato, simulque dirigito si opus fuerit, cum specillo stanneo aut plumbeo, a tenui auspiciatus: deinde cum crassiore si admiserit, donec probe habere videtur. Tingito autem specillum in molitorio diluto, quodcunque liquidum factum conferre videbitur. Specilla vero retro lata facito: deinde lignis longis adaptato, ac sic utitor. At vero hoc tempore, in vino albo dulci quam suavissimo, tandem pinguis in tenuia frusta concisam coquens bibat, & apii semen contusum, & cumini æthiopici semen, & thus quam optimum. De hoc jejuna bibat moderata copia, per quot dies bene habere visa fuerit: & edat catulos pingues percoctos, & polypum in vino dulcissimo coctum, & de jusculo bibat: & brassicam coctam, & vinum album insuper bibat: & ne coenat: & bis in die lavetur. A cibis vero hoc tempore absteineat. Postea vero si processerit secundum stomachum, & purgationem aliquam foras ostenderit, de potione aliquid bibat, per unum atque alterum diem, et a specillorum usu cesset: et conetur uteros purgare subditiis, et medicamentis.

9. Cuicumque vero, stomacho recto, et molli et sano, et probe habente, et in debito loco sito, menses omnino non apparuerint, aut pauciores, et per amplius tempus, et non sani: morbum perscrutatus quem uteri habent, et an corpus etiam aliquid conferat, comperies causam a qua prægnans non fit. Et quum quidem sic habet, curationem facito, adhibens id quod convenit, si admiserit, curationem incipiens a fortibus, prout tempestivum esse videbitur: desinens autem in molliora, donec uterus probe purgatus esse visus fuerit, et stomachus consistere recte habens in sufficiente loco situs.

10. Si vero a pharmaco et a potio-

M m

ne

ne non procefferit , neque ubi ipſum bibit moderato tempore , a potione quidem hac ceſſet . Quum vero probe habuerit , per uſum ſpecillorum os ſtomachi mollito , et ut hiet facito , ad viam ſubdititio præſtandam , tum a medicamentiſ ſuffumigabilibus , tum a molliſſimis . Poſtquam autem probe mollitum ac ſuffitum eſſe videbitur , appoſitis pharmacis uteri purgationem facito , donec probe habere viſum fuerit , incipiens à molliſſimis ad fortiora , deſinens autem rurfus in molliſſima odorata . Pleraque vero ex fortibus medicamentiſ ſtomachum exulcerant , et prohibent ne rectus conſiſtat , et probe habeat ad genituræ ſuſceptionem : et uterum ſiccum faciunt . Si vero mulier a pinguedine uteros ſibi læſos eſſe putet ad conceptionem , attenuato ipſam quam maxime , et ad reliqua graciſſimè facito .

II. Venum autem tempus optimum eſt ad conceptum . At vir non ſit ebrius , neque vinum album bibat , ſed fortius ac meracius , et cibos edat fortiffimos : et calida ne lavetur : et robuſtus ſit ac ſanus : et a cibus abſtineat qui ad rem non conducunt . Quum autem mulier purgata viſa fuerit , et ſtomachus uteri recte habere , lavetur , et caput fricetur , et nihil omnino illinatur . Poſtea linteo inodoro loto , capillis circumdato , reticulo loto nihil olente deliget , linteo primum ſuppoſito : deinde ubi galbanum ad ignem aut ſolem calefactum , ac probe mollitum ſubdidit , quieſcat . Poſtea mane exoluto reticulo ac linteo , caput ſuum alicui olfaciendum exhibeat : & ſi probe fuerit purgata , olet . Sin minus , non olet . Verum hæc a cibus abſtinens faciat . Si vero non ſœcundæ appoſueris , nunquam olet , neque purgata , neque alias : & ſi prægnanti appoſueris , neque ſic olebit . Quæ vero ſæpe concipit , & ſœcunda eſt ac ſana , ei ſi appoſueris , etiamſi non purgaris , olebit ipſius vertex , alibi vero non . Quum vero cognoveris ipſam recte habere , ad virum accedere iubeto : & mulier quidem a cibus abſtineat . Vir autem non ſit ebrius : verum frigida lotus , & cibus paucis conducentibus paſtus . Et ſi mulier genituram ſe concepiffe cognoverit , primo tempore non amplius ad virum accedat , ſed quieſcat . Cognoscat autem , ſi quidem vir dixerit ſe emiſſe . Mulier autem præ ſiccate ignorat . Si vero uterus rurfus reddiderit genituram eadem die , humidus erit : & ſi humidus factus fuerit , rurfus cum viro miſceatur , donec concipiat .

Alia curatio . Ubi fomentum toti corpori adhibueris , medicamentum bibendum dato ſurſum ac deorſum purgans : deinde lacte aſinino poſtea in potu exhibitum , uteros per fiſtulam duobus diebus foveto , cum urina muliebri putrida , nitro injeſto . Tertia vero die , cum urina bubula . Quarta autem & quinta , fœniculi ſemen tritum , & ſambuci folia ac lauri , & cupreſſi ramenta . Hæc coquito aqua affuſa . Oportet autem poſt fomentum , multa calida lotam , apponere adipem aromatis imbutum , ſtatim a fomento , & ad noctem . Poſtea vero hoc præparato : Myrrham , ſtaſten , butyrum , adipem anſerinum , medullam cervi , reſinam , & netopum . Horum ſingulorum æquales portiones permixtas ac liquefactas apponat in lana Mileſia molliſſimam optimam : deinde plumbeis penicillis quinque , ad octo digitorum longitudinem fabricatis , uterum aperito . Primus ex his ſit tenuis , alter craſſior : & reliqui alius alio craſſior ſit . Aperiuntur autem per dies quinque : & ſemper lota apponat , & ex lumbis deliget , ut ne excidant , & ſemper ulterius intrudat :

dat : postremum vero quam penitissime. Postquam autem aperueris, purgatorium appone, cantharidas tritas quinque, & colocynthidis longe internam spongiosam partem, & myrrham. Hæc melle cocto subacta, & in glandem efformata, lana involvito, excepta summa parte: deinde in oleum suavissimum tinguo ac apponito. Utere autem & hoc purgatorio, felle tauri, & flore æris asfato, & nitro, & myrrha modico melle dilutis, ac linteo tenui deligatis: & linteo superne pharmaco obducto apponito. Utere & buprestis cum myrrha: & elaterio cum melle cocto: & cantharidibus cum elaterio & myrrha. Postquam autem purgata fuerit, postridie ubi lavit uterum colluito. Cuminum æthiopicum tritum, & melantium, & resinam, & oleum, & mel, ac vinum dulce. Hæc mixta & tepesacta infundito. Postquam vero infuderis, erectam obambulare jubeto, quo collutio infusa concutiat. Subdito autem crocum & myrrham, & thus, singula paribus portionibus sicca linteo illigata, ita ut anserinum adipem ammiscas ac linteo oblinas. Atque hæc apponito per dies septem. Octavo vero suffitum facito, cum myrrha, bitumine, & hordeo, oleo odorato subactis, his lento igni injectis, ac suffitu per fistulam facto. Postquam autem suffitum feceris, postridie castoris testem terito, vino albo affuso: & ipsum melle oblitum, & lanæ involutum, apponat in noctem. Mane vero eo sublato ac emollito, & ad virum accedat, & ubi condormiit quiescat: & si non prima vice conceperit, eodem rursus appposito, virum adeat. Cæterum hunc medicationis ductum incipere oportet ubi menses prodierint. Desinentibus autem mensibus, conceptorio medicamento appposito condormire. Priore vero tempo-

re, neque mulier ad virum accedat, neque vir ad mulierem.

12. Quum autem mulier non conceperit, prius concipere solita, uteri vero viri genituram in seipsos suscipiunt: penitus necesse est mulierem, serosam hanc facere. Quandoque enim in uteris pus innascitur. Pus autem in uteris a tuberculis fit. Et sane ob hoc genitura viri, quando cum viro coit, uteros non contingit, quo videlicet ipsa viri genitura compingatur. Nam pus ipsam dissipat, ut ne afferatur: mortificat enim pus, & putrefacit genituram. Proinde & pus ex uteris expurgare oportet: & tuberculum in utero sedare, quo de cætero ne impediatur genituram compingi ac afferri. Festinare itaque oportet ad expurgandum, priusquam pus in uteris in callum concreascit: & uteros colluere hoc modo. Lac equinum coctum exacte colato, ut tenuissimum & purissimum evadat: & hoc infundito, clysteris instrumento idoneo facto. Et summa quidem clysteris pars levis sit, argentea velut specilli, & statim modico intercedente spatio foramen perforetur. Sint autem & alia foramina, non magna, sed angusta, hinc atque hinc, ex transverso clysteris æquali interstitio distantia: & clysteris quidem apex solidus sit: reliquum vero totum cavum sit, velut fistula. Alligare autem oportet vesicam suis sceminae, atque hanc probe radere ac confricare. Postquam autem alligaris, lac in vesicam infundito, foramina vero tenui linteo obstruito, ne lac affluat. Ubi vero obturaveris, vesicam deligato, & ipsi mulieri dato, cui collutionem infundere paras. Illa vero exemplis obturamentis, in uterum indat. Ipsa enim sciet ubi indere oportet. Postea autem tu vesicam manu premito, quando pus foras effluxerit. Manifestum au-

tem hoc erit, ubi non amplius pur simul cum lacte exierit. Palam enim clarum est, quod non amplius inest. Atque tunc cessare oportet: & post hoc ubi paululum recreata fuerit, ad modicum tempus, cucurbitæ siccae fundum refecato, itemque apicis summam partem, quo perforata sit, ita ut similem efficias in reliquis, excepto apice, velut clysterem: crassitudine vero paulo tenuior sit quam virile pudendum. Hanc cucurbitam sic formatam vasi circumponito, vase vino impleto. Sit autem vinum odorum fragrantissimum, & siccissimum ac vetustissimum: deinde lapidem nigrum pellucidum in vinum injicito: deinde cucurbitam ex ære albo factam circumponito, & mulier circuminsideat, pudendum circum cucurbitæ glandem adhibens qualiter oportet, quo cucurbita vera super æream emineat, duorum digitorum intra pudendum mensura.

13. Quum mulier genituram suscipere non poterit, necesse est membranam superexcrevisse in osculo uterorum. Oportet igitur æruginem æris, & fel tauri, & serpentis adipem, simul miscere: deinde pharmaco hoc lanam imbueri, & in hyssinum lineum involvere, linteo melle sublito, & facere subdititium magnitudine maximæ olivæ, & apponere ad pudendum per totam noctem. Supina autem jaceat: & in die auferat, & calida aqua lavetur quam plurima ex myrti decocto. Apponat autem & postea singulis noctibus: & deinde cum viro coeat.

Alia curatio. Marrubii foliorum manus plenæ mensuram, in vas atticum injicito, et aquæ potabilis heminas atticas quatuor affundito: et ubi per novem dies præmaceravit, per alios novem dies jejuna, lota, duos cyathos de hoc bibat, pari mensura passî albi

ammixta. Quum autem tertiam diem potando transegerit, fomentum adhibeatur, cicutæ foliis in ignem missis, per novem dies: et post fomentum lavetur. Atque sic rursus de hoc bibat. Quum vero per triduum fomentum adhibuerit, marrubium ipsum tritum in die apponat per triduum: et mercurialem tritam in melle attico bis in die: præmaceretur autem in vini albi congio hippomarathri et fœniculi radix, et tædæ pinguissimæ ramuli, et rubiæ quarta pars, et fœniculi semen, et verbenacæ radices multæ. Præmacerenturque diebus non minus quam novem: et postea loto capite in balneo, heminas per diem de meri cremore bibat: et postea reclinata seipsam concalescat. Atque hinc post potum, alternis diebus id quod ex felle paratur, per diem ad dies sex apponat. Quum autem jam virum accedere vult probe purgata, hyoscyami folia ac radices in aqua fervefaciat, et ex his quam calidissimis per triduum ad noctem fomentum adhibeat, et lota virum accedat. Post hoc vero fomentum, etiam cervi pudendum siccum suffuso: et de hoc in vinum album dilutum deradens, per triduum bibendum, et quum partus dolor institerit, bibendum dato. Nam hoc partum accelerat.

Alia curatio. Fel tauri fervefacito, et alumen melium, et cornu cervi ustum terito, et permixtis ac in glandulas efformatis utitor. Aliud curativum. Cuminum in vino nigro coctum tritum, in glandem efformato, et ad noctem apponito: post hæc vero fecem vini albi, tenuissimam videlicet fecis partem, comburito, et combustam in penâ auferas, linteoque illigatam, ad noctem subdas: et porrum coctum edat. Post hoc tragium terat,

et melle dilutum in noctem apponat: et deinde tragii fructum tritum, in vino albo dilutum, tædæ ramenti adjectis bibendum dato: et postea origanum alternis suffito: et sic ad virum accedat.

14. Alia curatio ad mulierem parere nequeuntem. Si mulierem parere nequeuntem, puerperam facere velis, in mensibus considerare oportet, an biliosa sit, sive pituitosa. Cognosces autem utrum horum magis sit, si ubi menses prodeunt, arenam tenuem et siccam in sole substraxeris, et de sanguine infuderis, et si quidem biliosa fuerit, sanguis in arena siccatus, luteus fit: Si vero pituitosa, velut muco. Utrum igitur horum fuerit, ventrem purgabis, sive sursum, sive deorsum opus habere videtur: deinde intermissis tribus diebus, uteros purgato: et si humidius uterorum osculum fuerit, acria apponito, quo commorsum et inflammatum os uterorum durum evadat.

Si vero mulier internis partibus non febrat, neque præ uteris concipiat, neque viro misceri queat, sed dormiat, et cibum aversetur, vinum melle ammixto pudendis infundatur: et myrrham suffito. In sedem vero glandes indat: et vinum adipe anserino ammixto, in pudendum infundat: deinde etiam oleum pari melle mixtum infundat.

15. Si mulieri uteri gracilescant, et osculum ipsorum exasperetur, et concludatur, et menses ipsi non appareant, neque concipiat. (Sed febris corripit lenta, et dolores incidunt ei in lumbos, et imum ventrem. Morbus autem hic maxime fit, quum quid in ipsa fuerit corruptum. Fit autem et ex partu.) Hanc calida lavare oportet,

et fovere. Quum autem lota ac fota fuerit, os uterorum dilatare cum specillo: et myrrham tritam cum pari netopo apponat. Aut unguentum, aut oleum rosaceum in linteo: et plumbum instar glandis formatum apponat, felle bubulo illitum. (Et in quatuor diebus infœcundas cognosces:) et fomentum adhibeto, et pharmacum bibendum dato. Si vero præter naturam mulier fuerit crassifœcta, in ventre non concipit. Nam omentum crassum ac multum incumbens, os uterorum deprimat, & genituram non suscipiunt. Hanc attenuare oportet, & pharmacum deorsum purgans bibendum dare: & ad uteros apponere quod purgat, ac flatum inducit. Si os uterorum durum fiat, aut cervix, ex digiti contactu cognoscet. Itemque si ad coxam averfi uteri fuerint. Quum sic habuerit, nihil acre adhibeto. Si enim os uterorum exulceraveris, quum inflammatum fuerit, omnino periculum est ne sterilis fiat. Verum apponito quæ non mordent, a quibus pituita purgatur.

16. Quum menses mulieri prodierint, & præterierint, primum quidem caput purgare oportet: deinde veratrum exhibere, sive semel, sive bis opus fuerit. Postea vero fomentum adhibere, fomentatorio ex cucurbita constructo: sic autem facto. Aquam marinam in vas infundito, & porro immisso, fistulam cucurbitæ imponito, & cum luto quam optimo illinito, ut ne transpiret: deinde per sellam erectam quadrangularem, transmittito ipsam fistulam, quo duorum digitorum mensura emineat ultra sectionem: deinde prunas subaccendito: & in desessu caveat, & quum desidet, & quum surgit, ut ne comburatur. Sed desideat dum adhuc frigidum est fomentatorium, &

furgat dum fistula est perfrigerata. In hoc vero fomento plurimam diei partem consumat, & in huiusmodi fomenti usu ad quinque dies perseveret. Per decem vero dies pro porro, allium in fomentum immittito: & huius fasciculum contusum in aquam marinam injicito. Postea vero reliquis diebus, ipsa sola aqua marina foveatur, ut ultra ne procedat per totam curationem.

17. Cæterum postremum fomentum, quum a curatione desistere voles, sic facito. Catulum recentissimum reseccato, & aromatum omnis generis odoratissimorum ac siccissimorum species contundito, & interaneis catuli exemptis, aromata indito ac expleto. Subjectis autem lignis, & catulo in vas misso, vinum odoratissimum affundito, & fomentum per fistulam facito: & si vires permittunt, totam diem cum hoc fomento ipsam foveo, ac interrogato, an odor aromatum per os olere videatur: non enim exiguum hoc signum est ei quæ curatur, ad conceptionem. Subdititiis vero utere. Croci quantum voles, & myrrhæ magnitudinem fabarum duarum, & salem sufficientem permisce illorum respectu, & fellis taurini fabarum duarum magnitudinem. Si vero mitiore uti voles, minus fellis ammisce. Si fortiore, plus. Hæc trita melle instillato tere, donec id quod teritur fiat tale, ut digito efformare possis. Quanto autem magis triveris, tanto siccus, & viscosus, ac melius erit. Ubi autem efformaris crassius quam glandem, & summam partem acutam, & medium crassius, & deinde consequenter, quo ad uterum apponatur, in hoc ipsam furculos origani duos levigatos infigito; sint autem longitudinis sex digitorum: deinde lana mollißima furcu-

los involvito, & filo tenui superne deligato, & præmineat filum quatuor digitorum longitudine præ furculis infixis. Postquam autem perfudit & puram seipsam fecit, ipsum ad uteros apponat, linteum sub coxas subiciens, & per noctem appositum sinat. Erit autem ipsi purgatio aquosa. Postridie ubi surrexit, laveretur, & ea die super fomentum ne insideat. Quum autem fomentum adhibuerit, & de fomento surrexerit, ceratum sit quam optimum prima illa die factum, & in ipsum cervi maxime medullam commisceto. Sin minus, adipem anserinum: & quum a fomento surrexerit, quotidie ubi se perfudit, & puram circa ventrem fecit, cerato uterum inungat. Aut reliqua quidem omnia superioribus ammisce, excepto felle: origanum vero levissime tritum in glandem permisce, & apponat. Aliud. Reliqua quidem omnia ad eundem modum facta, verum pro origano absinthium ammisce, & eodem modo efformata apponat. Aliud. Ex tritico melanthium deligito, & probe terito, melleque amixto in pilæ formam redactum apponat. Verum febres inducit, & articulum tumefacit, & vehementer mordax hoc est. Aliud. Mel, & veratrum nigrum tenue non multum, coquito. Vehementer enim mordax evadet. Sed & hoc febrificum est. Eodem modo mel coctum, & elaterii potionem coquito, & factam inde glandem subdendam dato: & hoc febrificum est. Ducit autem & sanguinem. Quædam vero ex his etiam pelliculas. Si vero voles, etiam draconium derade [est autem lene] - & hoc cum melle cocto aut crudo, in pilæ figuram velut magnam gallam efforma.

— 18. Cæterum conare ut physicus sis,
ad

ad hominis habitum ac robur respiciens. Ex his enim nullus est qui non omnia adamussim faciat. Proinde ex his ipsis conjecturam faciens, totius corporis, & capitis purgationibus, medicamentis, & uteri fomentis, ac apposititiis uti conare. Hæc autem elementa tibi sunt. Verum medela horum unicuique particularis est. Et ubi horum quid non feceris, semper in fomento perseveret. Hoc enim est quod mollit, & ducit serosos ac saniosos humores. Postquam vero ab hac curatione desiveris, his quæ secundum naturam sunt desinentibus, sanguinem de manu detrahare oportet: si quidem fortis fuerit, de ambobus brachiis: si vero debilior, de altero sufficit. At vero diæta, qua in his curationibus uti oportet, alibi a me indicata est. Si vero suffire voles, lolium ex tritico deligito, & molito: factoque igne sarmentitio lentissimo, in catinum mittito, & mulierem super fellam impositam, mollibus linteis instratam, sedere iubeto, cruribus quam maxime diductis. Atque hæc curatio si quidem sufficiens tibi fiat in quatuor mensibus, bene est. Sin minus, ad hæc præcipe etiam ut ad virum ne accedat, eo tempore quo curatur. Inter curandum autem, tædam in aqua macerato, & jejunæ cyathum bibendum dato: & penicillum stanneum assidue subditum habeat: & cotyledonas sive umbilicos Veneris, una cum sale & cumino, in aqua coquito, & tepidam sorbendam exhibeto. Et latæ quidem cotyledones femellas gignere videtur: parvæ vero & conclusæ, masculos.

19. Conceptorium summum. Melanthium mulieri in vino nigro acerbo bibendum dato. Mulierem juvenulam fluxus ruber infestabat, & medicamentis datis, & capite purgato ac vena se-

cta, nihil melius habebat. Videbatur autem hæc causa ipsi esse, ut ne conciperet. Dabam itaque ipsi vinum album, in quo aspalathi radices efferbuerant, mane & ante cœnam: & fluxus sedatus est, & non longe post concepit, & peperit masculum. Erat autem corpore coloris candicantis, & probe carnosa.

20. De mola. Molæ porro conceptus causa hæc est. Quum multi menses, modicum & morbosum semen conceperint, neque fœtus rectus fit, & venter plenus est velut prægnantis. Nihil autem in ventre movetur, neque lac in mammis generatur. Mammæ autem turgidæ sunt. Hæc itaque & ad duos annos, sæpe etiam tres sic habet. Et si quidem una caro fiat, mulier perit. (Neque enim fieri potest ut superstes maneat.) Si vero plures, erumpit ipsi per pudendum sanguis multus ac carnosus. Et si hoc moderate fiat, fervatur. Sin minus, a fluxu correpta perit. Et morbus quidem talis est. Judicare vero oportet ex plenitudinis mole, & quod in ventre non movetur. Nam mas trimestris, fœmina quadrimestris motum habet. Postquam igitur tempore hoc prætergresso non movetur, nimirum hic morbus est. Est autem hoc magnum signum, quod lac in mammis non generatur. Hanc igitur maxime quidem ne curato, aut certe cum prædictione. Et primum quidem totum corpus foveto: deinde per sedem clysterem adhibeto, quo sanguis multus erumpat. Fortassis enim quod compactum est commoveris (id quod fœtus esse putatur,) muliere a pharmaco concalesceta. Sed & uteros colluito, quo sanguinem educas. Sin minus, subdititiis utatur e buprestis: & dictamnium creticum in vino bibat. Sin minus, castoris testem:

item: & retro cucurbitam ipsi ad laterum molli tudinem affigito, & plurimum sanguinem detrahito, atque hoc maxime conjectura virium ipsius facta.

21. Ad uteri purgationes, quum non fiunt, siue ex partu, siue etiam alias. Tadam pinguissimam contusam in vino albo coquito, & trium cyathorum mensura utatur. Aut pæoniæ grana quatuor, cumini æthiopici parum, & fefelis paulo plus. Aut cedri baccas. Si vero suffocationes affuerint, castorii parum. Si vero purgatione moderata ex partu facta, venter maneat, aut etiam flatus conclusus, & dolore vexetur, siue cum febre, siue citra febrem, Succum scammonia quintam potionis partem, aut fefeli, aut aliud quoddam ex odoratis, & rutam in vino albo bibendam dato. Si autem bibere nolit, illinitionem ad sedem facito, velut verbi causa, ex felle taurino, & melle, ac nitro.

22. Si vero ex purgationis corruptione dolore vexetur, & odoratis exhibitis nihil cedat, & febris adsit, lactis caprini heminas duas decoquito: deinde eo perfrigerato pinguedinem detrahito, excolatoque, & aquæ nullæ tertiam partem ammisceto, quo dulcius fiat. Bibat autem hoc ter jejuna. Si vero dolor non quiescat, neque venter subeat, ad vesperam in calidam aquam in folio insideat. Quum autem perforta fuerit, ubi inde surrexit, cum vino nigro austero aqua diluto olei dimidia parte addita, tepide colluito: & inde dormiat.

Subditi tum uterorum. Si conclusum fuerit, aut durum osculum uterorum. Ficum albam expurgato, & nitrum ægyptium purissimum tritum ammisceto, & subditi tum facito magnitudine gallæ non magnæ, quod in lana

molli in unguentum irinum tinctum apponat, per tres aut quatuor dies, prout visum fuerit. Post hoc conducit fomentum odoratum. Postea vero molli quodam opus est subditi tio, quod saniosa maxime ducat: deinde mercurialem si tenera fuerit, cum unguento rosaceo, in linteo ad diem ac noctem subdat. Ad idem. Fel taurinum & sale m feruifacito, & sulphure trito ammixto, in oblongam spiram ac tractum efformato, & ad duos dies ac noctes nudam, ad ipsos uteros apponito. Et deinde rursus mercurialem. Post hoc myrrham puram inspergito: et rosaceo ac irino unguento ammixto diluito, indeque uteri osculum quam penitissime illinat. Ad idem. Iridem odoratam contusam ac cribratam seorsim, et cyperi tantundem, et crocomagma magnitudinis massæ manum implentis, vino odorato diluito, et ad unguenti formam redigito, et splenis palmi longitudine inducta ac illita, in parvam pyxidem reconde, ut ne transpirent, et apponat. Si vero ulcerati fuerint uteri, aut osculum exasperatum fuerit, aut ab aliquo subditi tio commossi fuerint, adipem in lana illinito: & rosacæum ac ceræ parum inungito.

23. Quum prægnans corruperit fœtum menstruum, & finem perferre non poterit, & tenuis præter naturam fiat, hujus uteros purgare oportet, & ipsam medicamentis curare, & crassefacere. Non enim ad perfectionem gestare poterit, donec seipsam resecerit, & uteri robusti facti fuerint. Si vero concipiat quidem, corrumpat autem fœtus bimestres, exacte eodem tempore, & neque prius neque posterius: & hoc perpeffa fuerit bis aut ter eodem modo: aut etiam ad amplius tempus progressum corrumpat eodem modo. Hujus uteri non am.

amplius extenduntur, foetu in ipsis augesciente, & ex bimestri aut trimestri, ad ampliorem modum excedente. Verum foetus quidem augescit: uteri vero non crescunt, & propterea multæ eodem tempore corrumpunt. Hujus uterum colluere oportet, & subdititiis quam maxime inflare, aut hisce medicamentis. Colocynthidis internam partem tusam cribrato, & silphii parum, cum paulo ampliore melle cocto ammisceto: & hæc circum specillum obducito, ea crassitudine quantam stomachus ad uteri os suscipere potest, & semper ultra protrudito, donec ad internam uteri partem penetrarit. Quum autem pharmacum collicuerit, specillum eximito, & rursus eodem modo paratum elaterium, & colocynthidem sylvestrem, similiter velut prius medicamentum apponito. Edat autem hoc tempore allium multum, & silphii caulem, & reliqua diata utatur, quæ flatum maxime in ventre inducere potest. Apponat autem abdititium tertio quoque die, donec bene habere visa fuerit. Quandoque vero pluribus diebus interpositis: & in summa, prout libenter admiserit. Interjectis autem diebus, utatur mollibus. Postquam vero per emollitoria osculum uteri præparaverit, & menses apparuerint, paulum remorata, ubi jam sicca fuerit, cum viro coeat.

24. Quum autem flatum in uterum inducere voles, allii caput integrum, & silphii succum, ad subdititia ammisceto. Quod si qua prægnans decem menses perficere non possit, sed corrumpit, & hoc sæpe patitur, ex hujus utero aquam purgato, & ipsam medicamentis curato, quo aqua purgetur. Si vero genituram continens, non prægnans fiat, id quod multis contingit: stomacho uteri præter naturam hiante:

Tom. II.

menses plures quam convenit, & humidiores prodeunt, ut & id quod a femina prodit semen, ad foetificationem non concipiatur, & viri genitura insuper accedens corrumpatur. Contingunt autem hæc, & corpore, & uteris ægotantibus. Verum oportet huic medicamenta deorsum purgantia dare, & interposito aliquo tempore, totum corpus fovere, & uteros cum aceto & aqua marina, specillis ac ferramentis ignitis immisis. Conjiciantur autem in fomentum cupressi ramenta, & lauri viridis folia contusa & polycnemi folia: faciendum est hoc fomentum tempore opportuno. Post hoc vero lavetur, & fomentum adhibeatur ex loti ramentis, & rosis, ac polycnemi foliis aceto incoctis. Ad finem autem suffitus fiat, ex verbasci foliis confusis ac loti ramentis. Verum ante lotionem suffito myrrham & thus, utraque æquis partibus trita, & myrti ac lauri folia. His permixtis & in lentum ignem conjectis, recens adhibito fomento suffito bis in die, fomentum autem adhibeatur recens lotæ. Sed & post suffitum lavet, & uteri stomachum ad pristinam naturam reducat. Et si vires sufficiant, ante hæc omnia venam in manu sinistra secato, atque ita reliqua facito. Si vero stomachus sic habeat, menses autem non prodeant, aut vitiose, aut minus, ad reliqua omnia ampliorem purgationem adhibeto, & sic curato, subdititiis etiam utens, si opus habeat, & ex prioribus lavans, & suffitum faciens, ac siccans.

25. Si mulier invita abortum faciat, nec ita ejicere velit, triticum torrefactum & molitum, & uvam passam albam confusam, aqua mulsâ dulci diluta, modico oleo affuso, jejuna bibenda dato. Postea raphani semen tritum,

N n

&

& acetum ac adipem anserinum, permixta bibat, & lauri folia trita apponat: deinde bibat origanum, & pulegium, & polentam ex aqua, ita ut lauri folia tusa ac trita ammixto gummi, aquæ inspergat, diluat, ac bibat. Aut adipem ovillum, & anserinum, & mel simul mixta ac trita delingenda præbeto. Aut pastinacæ semina levissime terito: & lacti superstantem concretionem ammisceto, & adipem anserinum eliquatum. Hæc fervefacta forbenda dato. Aut origani folia viridia, si haberi possunt: sin minus, sicca levissima trita, ex aqua bibenda dato. Aut lauri baccas levissime terito, & suis fœminæ adipem liquatum, & mel ammisceto, & simul omnia trita delingenda præbeto. Aut pastinacæ semen levissime tritum ex vino diluto bibendum dato.

26. Si uteri genituram non contineant, plumbum, & lapidem qui ferum ad se rapit, leviter terito, & linreo illigato, quo in muliebri lacte tincto, subdititio utatur. Aut æris florem tritum ac melle dilutum subdat.

Quum uteri genituram viri eruant tertia die, necesse est mulieris, quæ hæc patitur, uteros callo repletos esse, & non potest viri genitura intus in utero manere, sed excluditur, & propterea concipere non potest, quandiu callus in utero fuerit. At calli expulso sic fit. Pennas sumito minutissimas ac mollissimas, hisque simul colligatis uteros illinito, quemadmodum oculos illinere solent, ita ut pennas exæques, ipsarumque summas partes tenuissimo filo deliges, & multo rosaceo illinas. Sic autem facito. Supinam reclinato, & sub medios lumbos pulvinar subjicito, & specillum immittito, ita ut cruribus mulieris extentis, &

hinc atque illinc diductis, specillum sursum ac deorsum vertas donec promineat. Postquam autem videris in osculo uteri callum, optimum quidem hoc fuerit, si non adhæreat in coxa, sed ultro sequatur. Si ita in osculo uteri inhæret, volsella tenuissima prehensum extrahere conare, providus ut placide hoc fiat, & non violenter. Et postea viro condormiet.

27. Si prægnanti menses compareant, stercus asininum siccum, & rubricam, & sepia testam terito, & linteo illigata apponito. Aut pæonia semina nigra, in vino diluto trita bibenda dato. Si vero a coitu imum ventrem dolet, & sanguis recens ipsi appareat, lini semen tusum, & muscum mollem, & adipem anserinum, mixta ac molli lana excepta imponito. Si uteri extranaturam progressi fuerint, calor habet maxime pudenda, & sedem: & urina paulatim destillat & pudendum mordet: patitur autem hæc, si recens ex partu viro condormierit. Quum sic habuerit, myrti baccas & loti ramenta in aqua coquito, & aquam per noctem sub dio exponito, atque sic frigidissimam pudendis affundito, & trita hæc apponito. Postea aquam lentium bibens, melle & aceto ammixtis, vomat donec uteri fuerint retracti: & lectus a pedibus altior sit: & graveolentia sub pudenda suffito, odorata vero sub nares. Cibis utatur quam mollissimis ac frigidis: & vinum aquosum album bibat, & non lavetur, neque cum viro dormiat.

28. Si vero omnino ex pudendis exciderint, dependent velut scrotum, & dolor corripit. Hoc autem contingit quum ex partu laborarit, & uteros concusserit, & cum viro dormierit in puerperii purgatione. Quum sic habuerit, frige-factoria apponat, & quod foris

ris est depurgatum, ac cum vino nigro vinofo, in quo malum punicum coctum est ablutum, intro detrudat: deinde mel & refina, pari menfura eliquata, in pudenda infundantur: & decumbat fupina pedes furfum extentos habens. Poftea fpon- gias apponat, & ad lumbos deliget. Quandiu vero fic habuerit, a cibis ab- ftinere oportet: potu vero quam pau- ciffimo uti, donec feptem dies præte- reant. Et fi quidem fic redire volue- rint, bene eft: fin minus, fummæ ute- ri partes deradito, lavato, & cerato picato illinito: deinde pedes ad fcalam deligato, fcalamque juxta caput pulfa- to, & cum manu intrudito. Poftea crura ipfius alternatim colligato, & diem ac noctem finito in quiete, & modi-

cum ptifanæ fuccum frigidum dato, aliud autem nihil. Poftera die ipfam reclinato, & cucurbitam quam maxi- mam ad coxam affigito, & multo tem- pore trahere finito: & quum detraxe- ris, reclinatam jacere finito, & nihil aliud præter ptifanæ fuccum exhibeto, donec feptem præterierint dies. Cibis autem tunc molliffimis ac pauciffimis utatur. Si vero ventrem exonerare vo- luerit, decumbens id faciat, donec qua- tuordecim dies prætereant. Poftea fur- gat, & quam parciffime deambulet: & ne lavetur, & cibis modicis utatur: fub pudenda vero fuffitus per graveo- lentia fiat. Et poftquam obambulare in- ceperit, fubligar gefcet.

H I P P O C R A T I S

D E

S U P E R F Œ T A T I O N E .

UUM fupérfoetarit mulier, fi primum puerum in me- dio uteri habuerit, fupér- foetatio elabitur, a primo ac veteri expulfa. Si vero in altero cornu fupérfoetationem habue- rit, pofterius ipfam inſuper parit non vitalem, nimirum vitalitate, ubi ute- rus laxatus & humectus fuerit, exfolu- ta. Si vero non ftatim fœcedat fupér- foetatio, dolores exhibet, & fluxum fœtidum, ac febrem: & facies intume- fcit, tibiæque ac pedes: & fi pereat, cibum averſatur donec exciderit.

2. Superfoetant autem mulieres, qua- rum ftomachus id eft uteri os, poft primum conceptum non clauditur ita valde, idque apparentibus fignis con-

ſtat, clauditur autem poſt fupérfoetatio- nes, quæ poſterius inſuper pariuntur. Si fupérfoetatio nondum partium diſci- minationem habeat, ſed caro ſit, non quidem intumeſcit, ſed putreſcit donec ex utero exeat. Si cui exeat ſecunda pueri in utero, priuſquam puer foras procedere incipit, ægre parit: & ma- gis adhuc periculofe, ſi caput non præ- cedat. Si vero alicui una cum ſecunda puer foras exierit, & ad os uteri pro- greſſus, rupta ſecunda emerſerit, magis facile parit. Itemque ſi puer quidem foras prodit, ſecunda vero adhæreſcit, & ſeipſam retrahit, atque iſthic manet. Quum puer non vitalis futurus naſci- tur, caro ipſius unguis ſupereminet, unguis vero tum in manibus, tum

in pedibus deficiunt.

3. Quum vitali puero nascente manus præminuerit, primum retro retrudenda est, donec retruferis: & si ambas præminuerint, ambas retrudes. Et si crura præminuerit, etiam hoc repelles. Ubi vero ambo crura in propatulo manserint, neque alio processerint, fomento uti opus est, a quo humectissimus uterus reddatur: habeat autem odorem ipsum fomentum. Et quum caput in propatulo fuerit, reliquum vero corpus intus erit, etiam sic fomento uteris. Et quum pars corporis in utero, pars in pudendis, pars extra pudenda intumescit ac manet, etiam sic fomentum adhibebis. Et si quidem a fomento processerit, satis est: sin minus, os uteri elaterio crassa aqua diluto oblines, quo partum producat. Sed & a potibus ac cibis partus promovendus est, & pudenda ipsa cerato illinenda, si sicciora quam ex re est, esse tibi videbuntur.

4. Quum pueri capite ex stomacho apparente, reliquum corpus procedere non vult, puer autem mortuus est, digitos aqua madefactos inter stomachum ac caput immittito, & in orbem circumducito, deinde subditum submentum digitum in os intrudito, ac foras trahito. Quum vero reliquum corpus extra pudenda fuerit, caput autem intus, in pedes videlicet prodeunte foetu, postquam digitos in orbem circumduxeris, ambas manus inter stomachum ac caput aqua præmadefactas immittito ac extrahito. Si vero extra stomachum fuerit, verum intra pudenda, immixtis manibus apprehensum capite educito. Si porro foetus intus maneat mortuus, & non possit neque sponte, neque per medicamenta juxta naturam excidere, manu cerato maxime lubricante uncta, deinde in uterum intrusa, hume-

ros a collo magni digiti conamine deducito.

5. Oportet autem ad hujusmodi etiam unguentum instrumentum in magno digito habere, & distractione facta manus educere, deinde rursus immissa manu, ventrem diffindere, & ex diffisso intestina sensim eximere: deinde his exemptis latera confringere, quo confidens corpusculum levius ac expeditius fiat, & facilius exeat non tumidum existens. Caterum si secunda non facile excidat, maxime quidem ad foetum appendere sinenda est, & puerpera velut super sella ventri exonerando destinata, lasanum Græci vocant, locanda. Sit autem in altum extructa sella, vel simile quiddam, quo foetus dependens gravitate sua secundum simul extrahat. Sensim autem hoc faciendum est, non violenter, ne præter naturam divulsa, inflammationem inducat. Substernere igitur lanas molles quam maxime recens carminatas foetui oportet, quo paulatim remittant ac confidant. Aut utres duos copulatos aqua plenos supponere; & supra utres lanas insternere, & supra has puerum: deinde utrumque utrem stilo perforare, quo paulatim aqua effluat; effluente autem aqua, utres remittunt ac confidunt, confidentibus autem utribus, foetus umbilicum attrahit, umbilicus vero attrahit secundam. Si vero supra lasanum, vel simile quiddam puerpera sedere nequeat, super reclinatam sellam perforatam collocetur. Si vero adeo debilis est, ut omnino sedere non possit, lectum quam erectissimum a capitis partibus struemus, ut deorsum declinet ac repat, & sic foetus gravitas quam maxime simul secundam trahat. Verum puerperam sub alis, foris ad lectum fascia, aut loro lato ac molli, alligare

re oportet, ut ne quum erectus sit le-
ctus, corpus ipsius deorsum feratur.
Juxta eundem autem modum etiam si
umbilicus abruptus sit, aut etiam ante
tempus recisus, moderate gravibus pon-
deribus appensis, secundæ educationem
facere oportet. Optima enim hæc cu-
ratio in talibus existit, & minime
lædit.

6. Si cui puer in utero immoriatur,
& non egrediatur humido utero exi-
stente, & quum jam non habeat am-
plius humiditatem, sed siccatus fuerit
uterus, primum quidem intumescit puer,
deinde colliquescent ac putrescent car-
nes, forasque effluunt, postremum au-
tem ossa procedunt: & fluxus aliquan-
do corripit, si non prius moriatur.
Quum puer immortuus fuerit, tum aliis
signis conjectare id licet, tum jubere,
ut aliquando in dextro latere jaceat,
aliquando in sinistram transmutet. Trans-
labitur enim in utero puer eo quo mu-
lier se vertit, velut lapis, aut aliud
quiddam, si mortuus fuerit, & pecti-
nem frigidum mulier habet. Si vero
vivat, & pecten calidus est, & ven-
ter totus translabitur una cum reliquo
corpore extensus, & in ipso nihil trans-
labitur absque reliquo corpore.

7. Si cui ex partu laboranti fluxus
multus sanguinolentus citra dolorem,
ante puerum prodeat, periculum est
puerum mortuum exolvendum esse, &
non vitalem processurum. Prægnanti-
bus mulieribus plerisque stomachus ute-
ri prope extat ante partum. Mulier
prægnans si non coitu utatur, facilius
a partu liberabitur. Quæ gemellos ge-
stat, eadem die parit velut concepit,
habet autem utrosque pueros in una
secunda. Muliere ægre pariente, si puer
in genitalibus locis hæreat, & non fa-
cile exeat, sed cum labore ac medici

machinamentis, tales pueri modicæ vi-
tæ sunt; horum umbilicum secare non
oportet, priusquam mingant, aut ster-
nutent, aut vociferentur, sed finendi
sunt, & mulier proxime apud puerum
permaneât: & si sitierit, aquam mul-
sam bibat: si umbilicus infletur velut
stomachus, & moveatur, aut puer ster-
nutet, aut vocem rumpat, tunc sane
secetur dum puer respirat; si vero non
infletur umbilicus, neque moveatur,
tempore accedente vivet.

8. Prægnantem mulierem si aliter
non cognoscas, oculi tracti & cavio-
res fiunt, & candidum oculorum al-
bedinis naturam non habet, sed livi-
dus existit. Si qua partui vicina sit,
& oculos cavos habeat, & facies in-
tumescat, & ipsa tota itemque pedes
tument, ut velut pituita alba appre-
hensa appareat, & habeat aures albas,
& summum nasum album, & labia li-
vida, ea ipsa mortuos gestat quos pa-
riet, aut vivos prave, & non vitales,
& exangues, utpote morbosos, aut prius
pèperit non vitales. Huic sanguis in
aquisitatem conversus est. Oportet igitur
tali post partum odorata in vulvam
apponere, & comedere ipsam ac bibe-
re odorata; & primum in facie nasus
summus insignis evadit, ac colorem
recipit. Si qua prægnans terram edere
concupiscat, aut carbones, eaque edit,
in capite pueri ubi natus fuerit, signum
a talibus appareat.

9. Mulierem id nosse expedit, utra
mamma ipsi major est, illic enim
fœtus existit. Similiter autem & oculo
considerabit. Major enim & splen-
didior omnino erit intra palpebram,
etiam ejus partis cujus mamma major
existit. Si cui ab appositis in vulvam
non valde fortibus, dolores in arti-
culos perveniant, & stridor dentium

cor-

corripiat, & membris tendatur, ac oscitat, hanc magis concepisse spes est, quam eam quæ nihil tale patiatur. Mulier quæ præter naturam crassa est, ac pinguis, & pituita repleta, non concipit hoc tempore. Quæ verò ex natura talis est, horum gratia concipit, si non aliud quiddam ipsam impediat. Mulieribus plerisque quum menses apparituri sunt, stomachus uteri in seipsum contrahitur, magis quam alias.

10. Mulier quæ facile concipiebat, si prægnans esse desit, bis per annum a manibus ac cruribus venam secari finat. Si cui dolores in coxendice, aut in capite, aut manibus, aut aliqua alia corporis parte fuerint: quum vero prægnans est desinunt, conceptu autem ab utero exoluto rursus infunt: odorata & bibere, & ad uteri os apponere conducit. Quum mulieri alicui conceptus gratia medebris, ubi purgata esse videbitur, & os uteri recte habuerit, lavetur, & caput confricetur, nullo autem unguine illinatur, deinde linteum inodorum lotum circum capillos ipsos circumdatum, reticulo loto aut nihil olenti obliget, ita ut primum linteum ipsum capiti imponatur, postea quiescat galbano ad uteri stomachum appposito, quod coctum ac mollitum sit ad ignem, & non ad solem. Deinde mane deposito reticulo cum linteo, verticem suum alicui olfaciendum exhibeat: & si quidem oluerit, probe purgata est, sin minus, male. Hæc autem jejuna faciat; & si non fecunda fuerit, nunquam olebit, neque purgata, neque alias: & si prægnanti idem medicamentum apponatur, neque sic probe olebit. Quæ vero prægnans futura est frequenter, & facile concipit, ac sana existit, etiam si non apposueris neque purgaveris, vertex

ipsius olebit, aliud vero nihil.

11. Ubi autem omnia probe videbuntur, & ad virum accedere oportuerit, mulier ipsa jejuna sit: Vir autem non ebrius, frigida lotus, & commodo alimento nutritus. Et si cognoverit mulier genituram se concepisse, eo tempore virum non accedat, sed quiescat. Cognoscet autem, si quidem vir se emisisse dixerit, ipsa vero præ siccitate ignoraverit. Si vero uterus rursus in pudenda genituram reddat, ipsaque humecta fiant, rursus cum viro coeat, donec concipiat.

12. Mulier quæ concipit quidem, perdit autem fœtus bimestres, exacte in eodem tempore, & neque prius, neque posterius, atque hoc iterum atque iterum perpeffa fuerit, imo si etiam trimestres aut quadrimestres, sive verustiores perdiderit juxta eundem modum: talibus uteri [puero augefcente, & bimestre aut trimestre, aut quantumcunque tempus transgrediente, si quando etiam alias augefcit,] in majorem amplitudinem non porrigitur, ita ut non amplius sufficiant capiendo fœtui, sed propterea perditur eodem tempore. Huic cucumerarium medicamentum in uterum dare oportet, ipsumque distendere ac inflare pharmacis apposititiis hisce. Cucumeris sylvestris medulla contundatur ac cribretur, deinde modicum de ipsa melle cocto copiosiori misceatur, addito silphio modico: sit autem velut dixi, mel coctum; hoc circum specillum oblinatur; crassitudine formata quantam uteri stomachus suscipere potest: apponatur autem ad os uteri, & impellatur quo in internam uteri partem penetret. Quam vero colliquiverit medicamentum, specillum extrahatur. Sed & elaterium hoc modo præparatum apponere potes; si mi-

militerque colocynthidem sylvestrem. Per hoc autem tempus edat allia quam plurima, & silphii caulem, & quicquid flatum in ventre inducit. Hoc apposititium pharmacum per tertiam diem apponatur, donec probe habere visa fuerit, copia quantum uterus admittit. Interjectis diebus, mollientibus utendum est: postquam autem ex mollientibus præparatum fuerit os uteri, post mensium apparitionem ubi sicca fuerit, cum viro commisceatur.

13. Si cui uterus suppuratus fiat, aut post partum, aut ex abortu, aut quomodocunque alias, & non in vase alio ac tunica, velut in tuberculo solet, pus fuerit: huic conducit specillum unctorium in uteri os demittere. Minus enim opus fuerit ustura, si ad specillum processerit; deinde erucas à tithymalide colliges: habent autem velut aculeos quosdam, quos leniter rescindes, ne pabulum internum ex ipsis elabatur: deinde siccabis ipsas in sole, ac teres. Vermes quoque stercorearios similiter in sole siccabis ac teres, & erucæ quidem pondus duorum obolorum Æginæorum, vermium vero duplum miscebis, modico aniso addito, aut aliquo ejus generis. Nam mali odoris medicamentum evadit. Hæc autem levia facta ac contrita vino albo odorato diluito. Et postquam biberit, gravitas accedit, & torpor in ventrem irruit. Si itaque accedit, aquam mulsam modicam insuper bibat. Si qua liberis carens, imprægnatione ac puerorum generatione indigeat, atque ea jam prægnans fuit ac peperit, & hoc ipsi contingat, aut quum stomachus uteri siccus, aut summa parte affectus, aut conclusus fuerit, aut non recte habuerit, sed ad coxendicem alterum distortus, aut ad rectum intestinum occultatus, aut in seipsum contractus fuerit, aut labium

stomachi sibiipso utcunque incubuerit, aut stomachus uteri asper & callosus fuerit: (durus autem fit, & a conclusionem, & a callositate:) his menses non apparent aut pauciores quam oportet, & per longius tempus apparent.

14. Sunt autem in quibus etiam menses juxta corporis sanitatem, & uterorum exitum reperiuntur, immo consuetudo & iusto modo, & stomacho uteri præcaliditate ac humiditate mensium non valde læso. Verum genituram non suscipit propter hanc læsionem, quæ impedit susceptionem, stomacho non recte habente. Huic per totum corpus fomentum adhibere oportet, & pharmacum bibendum dare, ac corpore primum purgatam ac mundam reddere, sive superne & inferne opus habuerit, sive superne solum. Et si quidem superne purgans medicamentum dederis, fomentum ante purgationem non præmittes: verum fomentum adhibebis inferne purgaturus. Si vero superne purgante medicamento non egere videbitur, præmissio fomentum, inferne purgans bibendum dato.

15. Quum autem probe purgatum esse corpus videbitur, postea utero fomentum adhibeto, frequentes insecus ipsis adornans, si ita conferre videbitur. Immittes autem in fomentum, cupressi ramenta, & lauri folia contusa, lavabisque multa & calida aqua. Ubi vero recens lota fuerit, & fomentum admiserit, uteri os dilatabis specillo stanneo, corrigesque ubi opus fuerit: potes & plumbeo uti, initio per parvum factu, deinde crassiore adhibito si suscipere potest, donec recte habere videbitur. Intingens autem specilla in mollitorio quopiam diluto, aut etiam liquido reddito, si conferre videbitur. Specilla ipsa retrò cavā faciendā sunt, deinde circum ligna longiora adaptanda, sicque ipsis uten-

utendum. Cæterum hoc tempore bibat in vino albo odorato dulci & quam suavissimo decoctam tædam quam pinguis-
simam, in tenuia segmenta concisam, & apii semen contusum, & cumini æthio-
pici semen, & thus quam optimum: ex hoc bibat jejuna copia quanta modera-
ta esse videbitur, tot diebus quot sa-
tis habere videbitur.

16. Et edat catulos coctos, & poly-
pum in vino dulci coctum, jusculum-
que ipsum bibat, & brassicam coctam.
Vinum autem album insuper bibat, &
ne sitiat, & calida bis per diem lavet.
A cibis autem hoc tempore abstineat.
Ab eo vero tempore si quidem proces-
serit per stomachum, & quid purgatio-
nis foris apparuerit, adhuc de potione
bibendum est unum atque alterum diem,
& a specillorum usu desistendum, ac
conandum ut uteri apposititiis medica-
mentis purgentur.

17. Cuicunque autem, (stomacho re-
cto, ac magno & sano existente, ac
probe habente, & in loco ubi conve-
nit & oportet sito) menses non appa-
ruerint ex toto, aut pauciores, & per
longius tempus, & non sani, morbum
ipsum investigabis quemcunque tandem
uteri habent, & si corpus quoque ali-
quid conferat, causam perscrutaberis ob
quam non concipit, & hæc sic habeant:
& curationem facies si medelam susci-
pere volet, initio a fortioribus facto prout
opportunitatem visum fuerit, ita ut desi-
nas in molliorum usu, donec uterus vi-
sus tibi fuerit probe esse purgatus, &
stomachus recto statu esse constitutus, &
rite situs. Si vero a potu ac medica-
mento menses non processerint, etiam
si moderato tempore id biberit, nequa-
quam a potu cessandum est: ubi vero
probe habuerit, specillorum usu os sto-
machi molliendum est, & faciendum ut

hier, ac viam præbeat appositio me-
dicamento, idque pharmacis suffitui ap-
tis ac mollientibus perficies. Quum au-
tem satis suffitum ac mollitum esse vi-
debitur, apposito medicamento subditi-
tio uteri purgationem facies, donec rite
habere videbitur, a mollibus ad fortio-
ra progressu facto, ita ut rursus in mol-
libus ac odoratis desinas. Nam plera-
que ex fortibus medicamentis stomachum
exulcerant ac corrodunt. Deinde vero
tum stomachum ad rectum statum ac sa-
nitatem redigito, quo aptus sit ad su-
scipiendam genituram, tum uterum sic-
cum reddito, & statum immittito.

18. Si mulier præ pinguedine uterum
ad concipiendum læsum habere videatur,
attenuatio quam maxime, & gracilitas
inducatur, supra reliquam curam. Tem-
pus porro vernum aptissimum est ad con-
cipiendum. Vir autem non sit ebrius,
neque vinum album bibat, sed quod
fortissimum est ac meracissimum, item-
que edulia fortissima, & calida non la-
vet: robustus autem sit, & sanus, &
a cibis abstineat ad rem non conferen-
tibus. Et ubi marem generare volue-
rit, mensibus desinentibus aut defectis
misceatur, & quam penitissime intru-
dat donec delæviat. Ubi vero fœmellam
generare volet, quum plurimi menses
prodierint mulieri, & dum adhuc eunt,
coeat, ac dextrum testem obliget, quan-
tum id tolerare poterit: sed si marem
generare experat, sinister testis obligan-
dus erit.

19. Stomachus uteri a suffimentis qui-
dem, ubi conclusus fuerit, hians red-
ditur, ab emollientibus vero mollescit.
Suffire autem oportet, loti corticem,
lauri baccas, & folia ejusdem viridia con-
tusa, thus, myrrham, artemisiam semen
aut folia: item anisum & adipem aut
ceram simul contusa, sulphur, cupressi
se.

semen, peucedani radicem, myrti folia viridia contusa, fibri testem, asini masculi sterco, allia, styracem, adipem suillum; sed & si distortum os uteri fuerit, his suffiendum est. Sic quidem igitur hians redditur ac convertitur. Molire autem per hæc uteri os oportet, sandaracham videlicet, adipem caprinum, fici succum, filphii succum, cyclamini succum, thapsiam, succum tithymali, cardamomi semen, herbam quæ peplos appellatur, fibri testem, lini semen, nitrum, ari radicem, staphidem sylvestrem, calaminthæ folia viridia; herbæ lanariæ sive struthii semen, scillæ internam partem.

20. Medicamenta emollientia, & ad ciendum idonea, quo fortis purgatio fiat. Thapsiæ radicem, medullam bovis, adipem aserinum, rosaceum, hæc trita ac fervefacta per quatrimum apponat, & bibat porri succum, ac vinum dulce album. Item refinam, & oleum tepidum, cuminum, nitrum, mel, fordida lana excipiat, & per quatrimum uratur, bibatque apii semen, & thuris nucleos quinque, & cuminum æthiopicum in vino albo meraco dulci, lavetque bis per diem. Item myrrham, thus, fel bovis, refinam terebinthinam, aut netopon sive meropium unguentum, horum singulorum æqualem mensuram misceat, & in lana pura, aut linteo tenui apponat. Intingat autem linteum in unguento albo ægyptio odorato, & filo obligatum, a balneo subdet, & polypum plagis molitum edat, & apii ac asparagi semen ac vinum album bibat, ter in die jejunâ existens. Aut myrrham, casiam, thus, cinnamomum, netopum, singulorum æquas portiones lana exceptas, aut in glandes redactas apponat. Aut cucurbitæ sylvestris interiora, cuminum tostum, anethi semen, cupressi radicem, trita ac melle cocto subacta in glandes

cogito, easque subdendas exhibeto, & bibat pæoniæ radicem, apii semen, ac filphii succum, cum vino. Sed & bulbium ipsum subditum purgat. Item myrrham primariam, & florem æris modicum in vino albo odorato subdat.

21. Medicamenta subdititia, ad uterum purgandum convenientissima. Accipe æris florem ac nitri tertiam partem, melleque cocto subacta in glandulas justæ magnitudinis ac crassitudinis redige, atque sic ad uteri osculum appone: si vero fortius facere velis, elaterium ammisce, ad florem solum, & hoc modo coactas glandulas subdendas præbe. Potes & ramulorum fici corticem derafum ac tenuiter tritum ammiscere, quum os uteri siccus esse videbitur, dimidia portione eodem modo. Aliud. Elaterium & æris florem trita, duabus floris partibus, una elaterii acceptis, dilue, & cyclaminum tritum prout opportunum videbitur ammisce, & in lana simul coacta subde.

22. Glandulæ album fluxum purgantes. Artemisiæ herbam, nitrum, cyclaminum semiaridum, cuminum, subde. Alia. Artemisiæ herbam viridem tritam, & myrrhæ tertiam partem, ammixto vino odorato, in lana alba obvolve, eamque vino tinctam apponendam præbe. Ubi vero hiaverit uterus, nitrum, cucumeris sylvestris medullam, cyclaminum semiaridum, in lana appone.

23. Subdititia omnis generis purgare potentia. Staphidem sylvestrem viridem tritam, artemisiæ herbæ folia trita, melle cocto excipe, & in umbra siccata in glandulas coge, ac subdendas exhibe. Aliud. Florem æris, & alumen ægyptium cum cyclamino dilue, & velut priora melle cocto excipe, aut in caricam inde, cum modica myrrha. Aliud. Cyclaminam tritam vino albo odorato

ammixto, in linteo tenuissimo puro obligata, & subdendam præbe. Aliud. Cyclaminum semiaridum, nitrum, cantharidas, adipem, sandarachem, subde.

24. De virgine. Si virgini menses maturi non prodeant, multum, & febricitat, & dolet, & sitit, & esurit, & vomit, & furit, & rursus resipiscit: uterus movetur: & quum ad viscera vertitur, vomitus ac febris, & delirium accedit; ubi vero sedatur uterus, & hæc quiescunt, esurit, ac sitit, & febris lenis, epialon Græci dicunt, tenet. Huic pelles agninas calidas ad ventrem apponere oportet, & suffitum facere in ipsa pudenda quam penitissime, ita ut super amphoræ collo desideat, & fumum admittat. Fiat autem suffitus ex myrrha magnitudine fabæ, & thuris dupla portione, ammixta etiam zea fresa; hæc simul suffire debet, & in ignem immittere, maxime dum jejuna est, & multa calida lavare.

Medicamentum subdititium. Alumen Ægyptium emollitum lana involutum subdat. Aliud. Artemisiâ tritam, & vino albo subactam, apponendam præbe.

25. Puerperæ recens enixæ. Rosaceum, myrrham, ceram, mixta in lana apponenda præbe. Ubi autem uterus ipsi procciderit, acida & acerbâ offerenda sunt, tum potanda, tum foris adhibenda. Item

ficum nigram, allium, nitrum, cuminum, hæc omnia tenuiter trita in lana apponenda dato. Aliud. Sepiæ testam, & vino imbutam, cum leporinis pilis, lana excipe, & apponendam præbe. Si vero post partum uterus doleat, ptisanam, & porrum, ac adipem caprinum coquat, indeque modicum sorbeat.

Subdititium medicamentum. Nitrum, cuminum, ficum, omnium æquas portiones subde.

26. Subdititium purgans & molliens. Netopum, rosaceum unguentum, adipem anserinum, linteis tenuibus excipe. Si menses multi prodeunt, pæoniæ grana nigra bis septem numero, in vini cyathis duobus bibenda præbe. Si vero uteri frequenter prolabantur, uteros aqua tepida madefacies, ipsam vero mulierem supinam reclinabis, miscebisque malicorium, gallam, & rhoem rubram, hisque in vino albo tritis uteros illines, ac immittes. Postea lauri folia in vino austero bibenda dabis.

27. Quum autem mulier prægnans menses profluos habet, stercus asini ficum, & rubricam, ac sepiæ testam, trita simulque linteo illigata apponat. Si vero secunda non purgetur, elaterii oboli Attici pondus in vini albi cyathi mensura tritum bibendum præbe, & purgabitur.

EXSECTIONE FŒTUS.

DE his, qui non juxta naturalem modum pariuntur, sed excinduntur, hoc modo se res habet. Primum quidem sindone supra mulierem injecta, eam supra mammas circumdato, & caput obvelato, ne videns quod facturus es timeat ac exhorrescat. Si itaque fœtus oblique prolapsus manum protensam habuerit, manu apprehensa foras producere quam maxime conare, & brachium ipsum excoriato: atque ubi os brachii denudaveris, squatinæ pellem circum duos manus digitos obligato, ne caro lubricitate sua elabatur. Deinde vero carnem circa humerum rescinde, ipsumque juxta juncturam exime, postea caput juxta naturam protrusum foras producere tenta; fœtum vero ipsum intro protrudito, ferramento per latus & costas, aut per claviculam adacto, quo flatum emittat fœtus, & confidat ac contrahatur, atque ipsi facilior exitus pateat.

2. Cæterum caput si fieri potest juxta naturam extrahe, sin minus, confringe: atque sic fœtum una subextrahe. Postea calida large perfusam, & oleo illitam decumbere jubeto, pedum situ alternatim variato. Bibat autem vinum dulce, album, meracius temperatum. Sed & resina melle trita ac vino amixta, in potu prabeatur. De cætero vero curanda est, velut dixi, juxta ea quæ relata sunt. Quum vero parienti mulieri fœtus oblique prolapsus fuerit (id quod contingit dum vertitur puer) &

umbilicus circum collum obvolvitur, & exitum fœtus impedit, & caput in coxendicem incumbit, & manus ut plurimum foras prominet, quod ipsum mortui fœtus signum est. Quibus autem manus non exerta est, ut plurimum vivunt fœtus: periculum autem etiam hoc modo est. Aliquæ enim purgamenta ante partum mittunt, & necesse est cognoscere ex eo partum siccum, & cum dolore laboriosum esse. Quibus autem purgamenta ante partum non prodeunt, hæc in pariendo facilius liberantur.

3. Concutere porro oportet hoc modo. Sindone substrata mulierem reclinabis, & aliam superinjicies, quo pudentum ipsius sit obvelatum; obvolveque sindonem circum utrumque crus & circum utranque manum. Mulieres autem duæ utrumque crus apprehendant, & aliæ duæ utranque manum, deinde concutiant valide ipsam tenentes non minus quam decies. Postea in lectum reclinetur mulier in caput, ita ut crura sursum vergant, & mulieres omnes ipsam pedibus corripiant, manibus dimissis, sæpeque concutiant, ac rejectionem in humeros faciant in lecto, quo fœtus in spatiosorem locum retrusus vertatur, & naturaliter prodire possit. Et si dictamnium Creticum habueris, ipsum bibendum dabis: sin minus, fibri testem in vinum Chium derades.

4. Si vero uteri foras prodierint, sive ex dolore, sive ex partu, si quidem juvenculæ fuerint, aggressiorem facito: sin minus, finito. Aggressio autem hoc

modo fiat: Pelliculam uteri juxta naturalem modum & oblique incisam, linteo confricato donec inflammetur, & illinito phocæ oleo sive adipe, aut pice, aut mali punici flore integito,

& molles spongias vino resperfas apponito, & ex humeris ipsas alligato. Mulier vero decumbat cruribus quam maxime sursum versus porrectis. Moderatis autem eduliis vescatur.

H I P P O C R A T I S

D E

U L C E R I B U S.

LCERA universa, nisi vino, humectare non oportet, si non in articulo fuerit ulcus. Nam siccum sano propius est, & humidum non sano.

Est enim ulcus, humidum: quod vero sanum est, siccum. Præstat autem absque deligatione sinere, præterquam quod cataplasma imponitur: quanquam aliqua ulcera neque cataplasma ferre possint, magis autem recentia quam vetustiora, & quæ sunt in articulis. Modicus cibus, & aqua, quam maxime omnibus ulceribus conducunt, & magis recentioribus quam vetustioribus, & si quod aliud ulcus inflammatum est, aut inflammationem minatur, & si periculum est corruptionis: & ulceribus ac inflammationibus in articulis: & ubi convulsionem fieri periculum est: & vulneribus in ventre. Maxime vero omnium, fracturis in capite ac femore, & si cui alii parti fractura contigerit.

2. Stare autem ulceri minime conducit, præsertim si quis in crure ulcus habeat: imo neque sedere, neque ambulare. Verum otium & quies maxime conferunt. At vero recentia ulcera omnia, tum ipsa, tum circumstitæ partes, minime inflammationem incurrent, si quis quam citissime suppuret, & pus

ab osculo ulceris non interceptum suppressatur: aut si quis avertat, ut omnino non suppurent, præterquam necessario, eoque paucissimo pure, & sicca sunt quam maxime ex medicamento non molesto. Igneum enim fervorem hoc inducit, ubi horror & pullatio accesserit. Inflammantur enim ulcera tunc quam ad suppurationem tendunt. Suppurantur autem alterato sanguine ac calefacto, donec putrefactus talium ulcerum pus fiat. Quum vero cataplasmate opus esse visum fuerit, non ipsum ulcus cataplasmate integere oportet, sed circumstitas partes, quo pus decedat, & quæ indurata sunt mollescant. Cæterum ex ulceribus si quod acuto specillo incisum aut dissectum fuerit, cruentis vulneribus aptum medicamentum suscipit, & resiccatorium quoddam, quod prohibet suppurationem.

3. Si qua caro ex telo confusa & dissecta est, eam curare oportet, quo quam celerrime suppuretur. Nam & minus inflammatur, & necesse est carnes confusas ac dissectas, putrescere ac pus fieri, & eliquari ac consumi: & postea novas carnes nasci. Omni recenti ulceri, præterquam in ventre, conducit frequenter sanguinem defluere facere, prout opportunum esse visum fuerit.

rit, & ab ipsis partibus ulcus completentibus, tum alias, tum si in tibia ulcus fuerit, aut in digito pedis aut manus, magis quam si alicubi in alia corporis parte. Sanguine enim defluente gracilefcientia, sicciora fiunt ac minora. Prohibet enim hoc maxime talia ulcera humectari. Deinde vero in omnibus, putredo sanguinis ex sanguinis transmutatione fit. Confert autem post sanguinis defluxionem in talibus ulceribus, etiam spongiam deligare densam, mollem, concisam, siccioram quam humidioram: aut super spongiam superne folia multa ponere.

4. At oleum, & quæcunque mollia, aut oleosa sunt medicamenta, talibus ulceribus non conducunt, si non valde jam ad sanitatem tendant. Neque ulceribus ex recenti vulnere oleum conducit, neque mollientia, neque adiposa medicamenta, tum alias, tum quod ulcus ampliore purgatione opus habet. Ut autem in summa dicam, oleo illitio facienda est; & in ætate, & hyeme, in his ad quæ talibus medicamentis opus habemus. Depurgatio ventris deorsum plurimis ulceribus confert, & in vulneribus quæ sunt in capite, & in ventre, & in articulis, & in quibus corruptionis periculum est, & in his quæ confuta sunt, & in exedentibus ac serpentibus, & alias inveteratis ulceribus. At ubi deligare voles, pharmaca non prius imponere oportet, quam ubi valde siccum feceris ulcus. Tunc vero apponere oportet, ulcus autem sæpe spongia detergere: & rursus linteum siccum ac purum sæpe adhibere, atque sic imposito medicamento quod conferre videtur, deligare, aut non deligare.

5. Plerisque ulceribus tempus calidius commodius est hyeme, exceptis his quæ in capite sunt ac ventre: ma-

gis vero æquinoctii tempus. Ulcera quæcunque probe & prout oportet purgata sunt, semper ad sicciorum modum germinationem faciunt. Hæc autem plerumque carne non superexcrefcunt. Si undecunque tandem os discesserit, aut ustum, aut sectum, aut alio modo, horum ulcerum cicatrices caviores fiunt. Ulcera non purgata, non committi solent etiam si adducantur, neque sua sponte cœeunt. Ubi circumscitæ ulceris partes inflammatae sunt, quando durat inflammatio, ulcera coire non solent. Sed & ubi circumscitæ partes denigratae fuerint, & sanguinis putredine, aut etiam varice, influxionem sanguinis exhibente: neque hæc coire solent, si non circumscitas ulceris partes sanas feceris. Ex ulceribus rotunda si subcava fuerint, excidere oportet undiquaque in orbem, ea quæ discesserunt, aut omnia, aut ex dimidio circuli, secundum longitudinem naturæ hominis.

6. In omni ulcere, igne sacro accedente, corporis purgationem facere oportet, in utram partem ulceri contulerit, sive sursum, sive deorsum. Cui tumor obortus fuerit circa ulcus, ulcere non inflammato, huic postea temporis progressu tumor puris subsidentiam habet. Quodcunque ulcus ex inflammatione tumidum non sedatur, dum alia quæ simul inflammari ac tumescere cœperunt sedantur, etiam hoc non coalescere periculum est. Quæcunque vero ex casu, aut alio quopiam modo diffecantur, & contunduntur, & intumescunt, ita ut vicinæ circumcirca partes suppuratae, pus de tumoribus per ulcus egerant: in talibus quicquid cataplasmate opus habere visum fuerit, non super ipsum ulcus cataplasma ponere oportet, sed super circumscitas partes,

tes, quo pus decedat, & indurata molliantur. Postquam autem mollita fuerint, & inflammatio sedata, spongiis super ea quæ abscesserunt deligatis compescito, initio a sana parte facto, atque ita procedendo. Superne vero super spongiam folia sint multa. Quum vero compesci non poterit caro, quæ humida existit, in causa est ut hanc ejicias.

7. Si sub profunda carne ulcus fuerit, ex utrisque, & ex deligatione, & ex eo quod insuper compressit, hoc sane incurvum subattollitur: & si quis id fecerit specillo, si fieri poterit, ad fluxionem accommodatum ab ore ulcus refecare oportet, ubi commodum tempus esse visum fuerit, atque ita curationem adhibere, qualicunque tandem indigere videbitur. Plerumque vero in omni ulcere quod ventrem habet, in directum ad visum conspicua sunt omnia, tumore non præsentem. Et si quidem in ipso fuerit putredo, aut caro suberit humida ac putrida, hoc ulcus & complectentes ulcus partes, aspectu nigra sublivida erunt. Et in exedentibus, qua parte phagedæna affuerit, vehementissimeque depascitur ac edit, ea parte circumscita ulceris pars colorem habebit nigrum, sublividum. Cataplasmata tumorum & inflammationis in circumscitis partibus sunt, verbascum coctum, & trifolii folia cruda, & ligustri folia cocta, & polium. Si vero etiam purgari opus habuerit ulcus, omnia quidem etiam hæc purgant. Sed & fici & oleæ folia, & marrubium. Coquere autem oportet hæc omnia, & maxime viticem, & fici ac oleæ folia: & mali puniceæ folia similiter coquere oportet. Crudis vero his utendum est. Malvæ folia terito cum vino, & rutæ folia, & origani viridis.

Omnibus his lini semen torrefactum ac tusum quam levissime, ammiscere oportet. Ubi vero periculum est ignem sacrum in ulceribus oboriturum esse, isatidis folia trita cruda cum lini semine imposito: aut lini semen solani aut isatidis succo subactum imposito.

8. Quum autem ulcus purum quidem fuerit, verum inflammatum est & ulcus, & circumscitæ itidem inflammatæ partes, lentem vino coctam, ac leviter tritam, oleo modico subactam imposito, ac deligato: & rubi canini folia in aqua cocta, leviter trita imposito, linteo tenui subextento, puro, vinoque ac oleo madefacto. Et ubi committere ac coalescere ulcus voles, rubi canini folia velut lentem præparato. Nasturtium item, sauridion a lacerti similitudine appellatum, vinum, & lini semen tenuiter tritum commiscuntur. Et hæc, lini semen, & vitex crudus, & alumen Melium: hæc aceto subacta. Uvam albam immaturam per colum in vas æris rubri expressam, per dies ad solem exponito, noctu autem tollito, ut ne irroretur. Per dies vero indefinenter terito, ut æqualiter sicceatur, & de æneo vase quam plurimum assumat. Tanto autem tempore ad solem exponere oportet, donec ad mellis crassitudinem devenerit. Postea & hunc succum, & mel quam optimum, & vinum dulce, in æneam ollam infundito, ita tamen ut prius resinam terebinthinam in vino coquas, donec dura fiat instar mellis cocti, & postea resinam eximas, & vinum affundas. Sit autem plurimus uvæ immaturæ succus: secundo loco vinum: tertio mel. Myrrham etiam statim quam optimam leviter tritam, eodem vino paulatim affuso diluito, & postea ipsam per seipsam cum vino sæpe agitan-

tando coquito: & ubi ad bonam crassitudinem devenisse videbitur, ad uvæ immaturæ succum affundito: & nitrum optimum torrefactum sensim ad pharmacum ammisceto, & floris æris minus quam nitri. Hæc postquam miscueris, coquito non minus tribus diebus, lignis ficulneis non multis succensis, aut prunis, ut ne torreatur: & ubi hoc pharmacum illinitur, omnia quæ imponuntur sicca sint, & ulcera non humectentur.

9. Utendum autem est hoc pharmaco ad ulcera inveterata ac recentia: & ad pudendi, & capitis ac aurium ulcera. Aliud ad eadem ulcera. Fel bubulum siccum, mel quam optimum, vinum album in quo cocta sint lotiamenta, thus, myrrha æqualis, crocus æqualis, flos æris similiter. Ex liquidis autem vinum sit plurimum, deinde mel, paucissimum vero fel. Aliud. Vinum, mel, oleum cedrinum: Sicca vero sint, flos æris, myrrha, malicorium siccum. Aliud. Flos æris tostus dimidia parte, myrrhæ duæ partes dimidiæ, croci partes tres, mel modicum, cum vino hæc torrentur. Aliud. Thuris pars, gallæ pars, croci tres. Hæc singula sicca quam levissime terito: deinde mixta ad solem calidissimum, affuso uvæ immaturæ succo, donec viscosa fiat, per tres dies terito: postea vino austero, nigro, odorato, paulatim affuso diluito. Aliud. In vino dulci albo ilicis radices coquito, & ubi probe habere visum fuerit, de vino defuso duas partes sumito, & amurcæ olei quam siccissimæ partem unam. Postea agitando coquito, ut ne torrescant, lento igne, donec ad bonam crassitudinem deveniant. Aliud. Reliqua quidem eadem sint. Verum pro vino, acetum sit album

acerrimum, in quo tinctæ sint succidæ lanæ. Postea ammixta amurca coquito, & succum caprifici affundito, & alumen Melium, & nitrum ac æris florem, utraque tosta ammisceto. Hoc magis priore ulcera purgat. Verum prius non minus resiccat. Aliud. Lanæ succidas paucissima aqua tingito, deinde vini tertiam partem ad aquam misceto, ac coquito donec bona provenierit crassitudo. Ex his recentia vulnera quam citissime suppurari possunt. Aliud. Aron siccum inspergito ac adaptato. Aliud. Fici dum succulenta est corticem viridem, in vino tritum immitto: & sine vino, ipsum etiam cum melle. Aliud. Ad acetum in quo cocta sunt lotiamenta [sit autem acetum album] amurcam olivarum, & picis serum crudum ammisceto, & illinito, & instillato, & deligato sicca. (Hoc recentia vulnera avertit ne suppurentur:) aut aceto abluito, & vino imbuta sponsia extergito.

10. Aliud. Plumbum tritum cum spodio Cyprio levigatum inspergito. Et lotiamenta inspergito: & squamam æris, & chalcitidem cum ære, & solam per se, & cum lotiamentis. Et aliis ubi siccis opus fuerit, talibus utendum est, & spodio Illyrico trito cum ramentis, & ipsis solis ramentis, & flore argenti solo quam levissime trito: & aristolochiam rasam ac tritam leviter, inspergito. Aliud, ad cruenta vulnera. Myrrha, thus, galla, arugo, flos aristostus, alumen Ægyptium tostum, cenanthe, lanarum sordes, plumbago. Horum singulorum æquale pondus diluitur cum vino velut superius, & reliqua præparatio sit eodem modo. Aliud. Acetum quam acerrimum album, mel, alumen Ægyptium, nitrum optimum leviter tostum, fellis

parum, simul coquito. Hoc carnem superexcrecentem consumit, & cavat, & non mordet. Aliud. Herba est parvis foliis prædita, cui nomen est Parthenium microphyllum. Hæc verrucas de pudendo aufert: & chalcitis ex insula Melo cruda, & elaterium tenue siccum adaptato: & malicorium tenue siccum eodem modo.

11. Maxime autem replet cava, pura, herba Lagopyrus nomine: est autem tritico similis ubi arefcit, folio parvo velut olea, sed longiore: & marubii folium cum oleæ foliis. Aliud. Caricæ siccissimæ internam partem pinguem, mellis speciem referentem duabus portionibus cum seminis lini tosti non admodum, ac triti quam tenuissime parte una. Aliud. Caricæ partem internam, & florem æris tenuem modicum, & fici succum. Aliud. Caricæ partem internam, chamæleonem nigrum, bubulum fel siccum. Aliud. Reliqua quidem eadem sint. Verum ficca, nasturtium tenue crudum, irio, utrumque pari pondere: caricæ vero partes duæ sint, & seminis lini partes duæ, cum fici succo. Quum autem aliquo horum pharmacorum uteris, splenia aceto imbuta superne imposito, & spongia super splenia imposita deligato, & paulo magis apprimito. Si vero circumscriptæ partes inflammata fuerint, quicquid conferre visum fuerit circumponito. Si liquido uti voles, etiam caricum pharmacum illinito, & velut supra scriptum est deligato eodem modo. Est autem ex his pharmacum factum, veratro nigro, sandaracha, squama æris, plumbo usto, cum multo sulphure, auripigmento, cantharide. Ex his prout visum fuerit componito, ac utitor. Diluuntur oleo cedrino. Postquam vero satis fuerit illicum, pharmacum eji-

cito, & aron coctum, tritum imposito: aut siccum, tritum, oleo subactum. Et si sicco carico uti voles, liquida revomere oportet, & pharmacum inspergere. Facit autem siccum ex veratro solo constans ac sandaracha. Aliud liquidum. Herba est cujus folium simile est aro natura, (verum album, lanuginosum, ad hederæ folii magnitudinem.) Hæc herba cum vino imponitur. Aut ilicis partem eam quæ est circum truncum, cum vino tritam imposito. Aliud. Uvæ immaturæ succus, acetum acerrimum, flos æris, nitrum, succus caprifici. Ad uvæ immaturæ succum alumen injicito tenuissime tritum, & in vas æris rubri immissum ad solem exponito ac agitato, & ubi ad bonam spissitudinem devenit tollito.

12. Sicca ad cruenta vulnera hæc faciunt. Veratrum nigrum tenuissime tritum inspergitur, quandiu aliquid humoris inerit ac depascentis. Deligatio vero eadem est quæ in emplastris. Aliud. Salis grana siccissima in æneam ollam, aut fictilem novam immittito, magnitudine maxime æqualia, non magna: & mel optimum dupla salis mensura, pro conjectura facta, ad salem affundito: deinde ollam prunis imposito, & dum totum combustum fuerit, finito. Postea exterso ac expurgato per spongiam ulcere inspergito, & velut prius deligato, & paulo magis comprimito. Postridie vero qua parte non adhæserit pharmacum inspergito, comprimito ac deligato. Ubi vero pharmacum discedere voles, acetum calidum affundito, donec discedat: & rursus eadem facito, si opus fuerit extersione per spongiam facta. Aliud siccum mordax. Misy quam levissime tritum inspergito in ea quæ humida sunt ac putri-

trida: & florem æris tenuem non penitus leviter tritum. Aliud siccum similiter mordax. Ubi spongia extersisti, lanas quam maxime succidas in testa exurito, face admota donec totas combufferis: hoc pharmacum leviter tritum inspergito, & eandem deligationem adhibero. Aliud siccum ad eadem ulcera. Chamæleo niger, alumen fici succo subactum: subigito autem tostum, & anchusam misceto. Aliud. Anagallis & alumen Ægyptium tostum. Aliud. Pulvillum inspersilem Orchomenium inspergito. Cæterum ad nomas proserpendo depascentes, alumen Ægyptium tostum, itemque Melium facit. Verum nitro tosto insperfo prius præparare ac spongia extergere oportet. Facit & chalcitis tosta. Torrere autem oportet, donec flammæ speciem induat. Ad vetera ulcera in tibiis oborientia: (sunt autem sanguinolenta & nigra) meliloti florem tritum, melle subactum, cataplasmatibus modo utere. At vero supra nervos dissectos, myrti sylvestris radices contusas ac cribratas, & oleo subactas deligato. Et herbam quinquifolium (est autem alba & lanuginosa, & altior a terra, quam nigrum quinquifolium) in oleo tritum deligato, & tertia die exolvito. His autem medicamentis in hyeme potius quam æstate utendum est.

13. Medicamenta mollientia, quæ etiam cicatrices, pulchras faciunt. Scillæ internam partem mucosam terito, & resinam de picea, cum recenti adipem suillo, & oleo modico, resinaque ac cerusa modica. Et adipem anserinum, ac suillum recentem purum, & oleum modicum, & scillam, & ceram albisimam. Aut scillam, oleum album, resinæ parum, ceram, adipem suillum veterem ac recentem. Facit & oleum,

Tom. II.

& ærugo, & scilla, & resina. Sint autem duæ partes veteris adipis ad recentem: de reliquis autem quantum opportunum esse visum fuerit. Adipem recentem liquefactum in aliam ollam defundito, & plumbaginem levissime tritam ac cribratam commisceto ac coquito, & primum agitato. Coquito autem donec destillatum in terram congeletur: deinde tollito, ac reliquum diffundito, præter lapidem subsidentem: & resinam injicito ac agitato, & modicum oleum cedrinum, & quod prius diffusum ac ablatum fuit ammisceto. Porro in omnibus mollibus, in quibus resinam ammisces, ubi pharmacum ab igne abstuleris, in calidam adhuc resinam immittito ac agitato. Aliud. Adeps suillus vetus & novus, & cera & oleum. Sicca vero, loti ramenta, thus, plumbago: thuris videlicet, pars una, plumbaginis una, & ramentorum loti una. Aut adipem solum veterem suillum, & cum ipso adipem caprinum recentem, quam minime cum membrana, sed purgatum, parum terito aut contundito, & oleum affundito, & plumbum cum spodio inspergito, & ramentorum loti dimidium. Aliud. Adeps caprinus, spodium, chalcitis cærulea, oleum.

14. De Ambustis, Illicis radices coquere oportet teneras. Quarum si cortex crassissimus est ac viridissimus, confectum in tenues partes, vino albo affuso, lento igne coquito, donec ad bonam crassitudinem deveniat, ut illi possit. Potest & in aqua coqui eodem modo. Aliud non mordax. Suillum adipem solum veterem liquefactum illinito. Superne vero scillæ radicem dissectam imponito ac deligato. Postridie vero foveto ac perfundito, & adipem suillum veterem liquato, & ce-

Pp

ram

ram ac oleum ammisceto, thus item, & lotiamenta, ac minium: hoc ubi illeveris, ari folia in vino ac oleo cocta apponito ac deligato. Aliud. Postquam suillo adipe illeveris vetusto, hastulæ regię radices in vino coctas ac tritas superillinito. Aliud. Adipem suillum veterem liquato, & resinam ac bitumen ammisceto, & hæc linteo illita, ad ignem calefacta, imponito ac deligato. Quum in dorso ex plagis, aut alias ulcus factum fuerit, scilla cocta, trita, ac linteo illita deligato. Postea vero adipem caprinum, & recentem suillum, & spodium, & oleum, & thus illinito.

15. Tumores in pedibus oborti, & sponte, & non sua sponte, in quibus neque tumores, neque inflammatio a cataplasmatibus sedatur, & si quis spongiæ deliget, aut lanas, aut aliud quid super sanam partem, postea intumescunt sua sponte, ac inflammantur: influxio sanguinis per venas in causa est, si cui non contusio causa est. Et si alicubi alia in corporis parte tale quid fiat, eadem ratio est. Verum sanguinem detrahare oportet, de venis præsertim influentibus, si conspicuæ fuerint: Sin minus, pertundere tumores oportet, profundioribus ac frequentioribus vulnusculis impactis. Sed & in aliis omnibus quæ pertundis, sic facere oportet, atque hoc acutissimis ac tenuissimis ferramentis. Quum vero sanguinem detrahis, specillo ne valde premas, ut ne contusio accedat. Aceto autem perluito, & grumum sanguinis in hiatibus ne relinquito: & illito cruentis vulneribus destinato medicamento, lanas succidas, carminatas, molles deligato, vino & oleo resperfas. Et pertusam partem æger ita habeat, ut refluxus sit sanguinis, non

defluxus: & omnino non humectet: & parum cibi capiat, & aquam bibat. Si vero ubi solveris, fissuras repereris inflammatas, cataplasma ex vitice ac lini semine imponito. Si vero ulcerata fuerint fissuræ ac eruperint, ad rem respicies, & quod opus fuerit adhibens, de cætero curato.

16. At ubi varix inest in tibia, aut conspicuus, aut in carne, & tibia est nigra, & videtur opus habere sanguine ab ipsa defluente: talia nequaquam pertundere oportet. Plerumque enim magna ulcera ex fissuris fiunt, propter varicis influxum. Verum varicem ipsum alias atque alias compungere oportet, ubi opportunum esse visum fuerit. Cæterum quum venam secueris, postquam sanguinem dimiseris, & fasciam solveris, & non sistatur, in contrarium, partem habeat, quo refluxus sanguinis fiat, siue manus fuerit, siue crus, utpote sanguine retro fluente: atque ita tempus longius aut brevius decumbens expectet. Postea ipsum sic habentem deligato, nullo grumo existente in fissura: deinde ipsenium duplum vino imbutum apponito, & super ipsum lanam puram oleo imbutam. Nam etiam si influxus sanguinis fuerit violentus, suppressio fit influentis. Et si grumo in fissura manente sic inflammetur, suppuratur. Prorsum autem & potum plus aut minus venam secare finire oportet, & aliquantum calefactum: & die calidiore quam frigidiore.

17. Si vero influat sanguis, cucurbitam affigere oportet: & si ablata cucurbita, multum sanguinis, aut serosus sanguis fluat, cito priusquam repleatur rursus affigere, & quod restat extrahere. Sin minus, grumi in fissuris inhaerent, & deinde ex ipsis inflammata ulcera fiunt. Aceto autem omnia

talia perluere oportet, & postea non humectare, neque in fissuras decumbere: Verum aliquo medicamento cruentis vulneribus destinato fissuras illine-

re. Et quum infra genu, aut ad genu affigere cucurbitas oportuerit, stanti erecto, si stare potuerit, affigantur.

HIPPOCRATIS

D E

FISTULIS.

ISTULÆ fiunt quidem ex contusionibus & tuberculis, fiunt autem & ex remigatione ac equitatione, quum in natibus congregatus fuerit san-

guis prope sedem. Putrescens enim distribuitur ad molles partes, nimirum quum & intestinum rectum sit humidum, & caro mollis, in quam distribuitur, donec tuberculum eruperit, & deorsum ad rectum intestinum computruerit. Postquam autem hoc factum fuerit, in fistulam abit, ac sanie manat, & sterco per ipsam fluit, & flatus, & abominatio multa. Ex contusionibus itaque fit fistula, ubi aliquis circa rectum intestinum locus contusus fuerit ex plaga, aut ex casu, aut vulnere, aut equitatione, aut remigatione, aut quæcunque talia sunt. Congregatur enim sanguis. Putrescens autem suppuratur, a suppurato vero ea quæ de tuberculis dicta sunt patitur. Primum igitur quum tale quoddam tuberculum nascens senserit, crudum quam citissime secare oportet, priusquam suppuretur ad rectum intestinum.

2. Si vero jam ægrotantem ex fistula assumpseris, allii caulem recentem accipe, & homine supino reclinato, ductis cruribus altero huc, altero illuc, caulem immitte donec offendas ac im-

pingas: & fistulæ profunditatem per caulem metire, & seselis radicem tenuissime tritam, aqua affusa ad dies quatuor macerato, eamque aquam trium cyathorum mensura, melle ammixto æger bibat jejunos. Cum hac etiam ascaridas purgato. Quicumque vero relictæ fuerint non curati, moriuntur. Postea linteam byssinum tithymalli magni succo imbutum, flore æris tosto trito insperso, in penicilli figuram intorque longitudine fistulæ æqualem, filo per summum penicillum transmissio, & rursus per summum caulem: & homine supino reclinato, adhibito catoptere instrumento sedem expandente, corrosam recti intestini partem inspicito, & sic caulem immittito: & ubi in intestinum inciderit, apprehensum retrahito, donec penicillus fuerit intrusus, & superiori ac inferiori parti adæquatus. Postquam vero fuerit intrusus, glandem corneam in intestinum indito, & podice ex terra cimolia oblito finito. Ubi vero ventrem exonerat, eximito, & rursus indito, donec ad quintum pervenerit diem. Sexta autem eximito, extrahens penicillum ex carne, & alumen terito, eoque glandem expleto, & in intestinum indito ac finito, donec alumen liquidum fiat. Podicem vero myrrha illinito, donec coaluisse visus fuerit.

Alia curatio. Crudum linum tenuissimum accipito, & ad palmi longitudinem quincuplato, & pilum equinum circumdato: deinde facto spicillo stanneo in summa parte perforato, & initio lini complicati in spicillum immisso, spicillum in fistulam demittito, & simul sinistrae manus digitum indicem in sedem indito: ubi vero spicillum contigerit digitum, inflexa summa spicilli parte, initium lini quod est in spicillo per digitum adducito: & spicillum quidem rursus extrahito, lini vero initia bis aut ter connectito, & reliquam lini partem intortam ad nexum deligato. Postea vero dimissum negotia sua obire iubeto. Cæterum quantum putrescente fistula de lino laxatur, tantum intendere oportet, ac intorquere semper singulis diebus. Si vero linum crudum computrescat, priusquam fistula corrodat, aliud linum ad pilum innecte, immitte, ac connecte. Pilus enim ea de causa ad crudum linum additur, quod non putrescit. Postquam vero fistula computruerit, spongiam mollem in tenuissimâ frusta concisam apponere oportet: deinde in fistulam quidem, florem æris tostum multum per spicillum immittere: Spongiam vero melle illinere, & subiecto digito indice sinistrae manus, ultra protrudere: & appositam alteram spongiam deligare (eodem modo velut in hæmorrhoidibus.) Postridie vero exolvere, & aqua calida abluere, & cum spongia per sinistrae manus digitum fistulam purgare conari: & rursus æris florem immittere, ac spongiam deligare. Atque hæc facere oportet per dies septenos. (In his enim maxime tunica fistulae computrescit:) de cætero vero donec sanata fuerit spongiam deligare. Nam dum per hunc modum fistula & spongia co-

gitur ac explicatur, neque rursus concidere poterit, neque alia ipsius pars sanabitur, alia vero rursus complebitur, sed in seipsa tota sana erit. Verum in hac curatione multa aqua calida proluere oportet, & fame macerare. Si vero non corrosa fuerit fistula, spicillo immisso secato, donec diduxeris, & æris florem inspergito, & ad dies quinque finito: deinde aquam calidam affundito, & polentam aqua subactam superimponito, & betarum folia deligato. Ubi vero exciderit æris flos, & fistulae ulcus purum fuerit, velut priorem curato. Si vero in loco sit ubi fieri id non possit, & profunda etiam sit fistula, flore æris, & myrrha, & nitro in urina dilutis colluito: & in fistulae osculum plumbeam glandem indito, ut ne coalescat. Collutio vero facienda est, pennae fistula ad vesicam alligata, & fistula intro immissa, atque sic collutione infusa. Verum sanus non fit, si non secetur.

3. Si intestinum rectum inflammatum fuerit, & dolor habeat & febris, & frequenter ad exonerandum alvum desideat, & nihil egerat, & præ inflammatione sedes exiisse videatur, & aliquando urinae stillicidium corripiat: hic morbus fit, quum pituita ex corpore ad intestinum rectum decubuerit. Conferunt autem calida. Quum enim hæc adhibentur, pituitam attenuare ac consumere possunt, & simul acrimonia sua salisam pituitam aquosam reddere, ut non sit ardor, neque morsus aliquis in intestino. Curare itaque oportet hoc modo. Ægrum in calidam aquam collocato, & trita grani cnidii grana sexaginta in vini hemina, & olei hemina dimidia diluito, tepescacito, & infundito. Hæc & pituitam educunt & sterus. Si vero in aqua non sedet, ova

costa in vino nigro odorato, ad sedem apponito, calido quopiam inferne substrato, aut vesica aqua calida plena. Aut lini semen tostum, molitum, tritum, pari farina, in vino nigro odorato, & oleo ammixta, cataplasmatismodo calidissime imponito. Aut hordeum & alumen Ægyptium tritum misceto, & glandem oblongam efformato, & ad ignem tepefaciens digitis effingito, deinde summe tepidam effectam in sedem indito. Forinsecus autem cerato oblinito, & allium in vino nigro diluto costum pro cataplasmate imponito. Postquam vero exemeris, in aquam calidam collocato: & solani succum, & anserinum ac suillum adipem, & chrysocollam, & resinam, & ceram albam commisceto, simulque liquefacito, & cum his illinito: & quandiu inflammatio duraverit, allium costum cataplasma adhibeto. Et si quidem ad hæc a dolore liberetur, satis sit: Sin minus, bibat peplum, meconium album appellatum, aut aliud quoddam quod pituitam purgat. Et quandiu durat inflammatio, eduliis levibus nutriatur.

4. Urinæ stillicidium ex his incidit. Vesica ex intestino recto calescens, caliditate pituitam adducit: a pituita vero urinæ stillicidium fit. Si quidem igitur una cum morbo sedetur (solet enim plerumque ita fieri) satis est: Sin minus, medicamenta ad urinæ stillicidium destinata exhibeto. Si vero sedes elabatur, fomento per mollem spongiam adhibito, & cochleæ mucosillito, e manibus deligatum suspendito ad modicum tempus, & redibit. Si vero amplius excidat, & non maneat intus, laterum mollitudines præcingito, & retrorsum fasciam ex cingulo submittito: & ubi sedem intro protruxisti, spongiam mollem aqua calida,

in qua loti ramenta costa sunt, imbutam imponito. Sed & de aqua ipsa ad sedem affundito, spongiam vero exprimito: deinde fasciam per media crura subextentam, circa umbilicum deligato. Ubi vero alvum exonerare volet, inter tabulas angustissimas insidens id faciat. Si vero puer fuerit, intra mulieris pedes ad genua acclinatus. Dum autem ventrem exonerat, crura extendat. Sic enim minime sedes exciderit.

5. At si intestinum rectum humidum fiat, & sanies defluat, fece vini usta & aqua ex myrti decocto abluito, & adiantum siccum, tusum, cribratum inspergito. Si vero sanguis profluat, ablutione ex iisdem facta chalcitidem & cupressi, aut cedri, aut pini, aut terebinthi ramenta inspergito, pari mensura de his ad chalcitidem ammixta. Forinsecus autem ceratum crassum oblinito. Quum sedes sive rectum intestinum exciderit, & in loco suo manere noluerit, silphium optimum ac densissimum derasum tenue inspergito: & sternutatorium medicamentum ad nares apponito, & hominem ad iram exacerbato. Aut ubi aqua calida abluiti, malicorium, & alumen, in vino albo trita, ad sedem affundito: deinde panniculos apponito, & femora per dies tres colligato, & jejundet. Vinum autem bibat dulce. Si vero neque sic retro cedat, minium mixtum, cum melle illinat.

6. Intestinum rectum si procidat, & sanguis profluat, de ari radice tractum corticem in aqua coquito, deinde tritum farina ammixta calidum imponito. Aliud. Vitis sylvestris, quam aliqui psilothrion vocant, radices tenerimas derasas in vino nigro meraco austero coquito, deinde tritas tepide imponito. Sed & farinam ammisceto, &

in vino albo ac oleo subigito, & tepide impóniro. Aliud. Cicutæ semen vino albo odorato instillato terito, deinde tepide imposito. Si vero inflammatum fuerit, hederæ radicem in aqua coctam, leviter tritam, ammixta farina optima, in vino albo subactam imposito, & oleum ad hæc ammisceto. Aliud. Mandragoræ radicem maxime viridem: Sin minus, siccam: viridem itaque lotam ac concisam, in vino diluto coquito, ac imposito: siccam vero tritam similiter imposito. Aliud. Cucumeris peponis internam partem leviter tritam imposito.

7. Si vero dolor fiat, & inflammatum non sit, nitrum rubrum affato, ac leniter terito, & alumen ac salem torreto, ac leviter terito, & pari mensura singula misceto, deinde ad picem

optimam ammisceto, & linteo illita apponito ac deligato. Aliud. Capparis folia viridia trita, in marsupium coniecta adalligato: & ubi urere videberis auferto, ac rursus apponito. Si vero folia non affuerint, corticem radices capparis contusum, vino nigro subactum, eodem modo alligato. Hoc etiam ad splenis dolorem bonum est. Ex his cataplasmatibus, quæ quidem frigefaciunt, fluere prohibent: quæ vero molliunt ac calefaciunt, diffundunt: quæ in sese trahunt, siccant & attenuant. Porro hic morbus fit, quum bilis & pituita ad hos locos decubuerit. At recto intestino inflammato, medicamento in quod resina, & oleum, & cera, & plumbago, & adeps calidissimus commiscantur, illinere oportet.

HIPPOCRATIS

D E

CAPITIS VULNERIBUS.

Nullum capitis vulnus leviter contemni debet. Sæpe enim cutis sola contusa ferro, aut alia aliqua re, si non diligenter, & cum quadam cautione curetur: veluti si sanguis concretus non expurgetur, aut aliud quiddam negligatur: ulcus inrudescens non parum molestiæ exhibet, & aliquando etiam febrem inducit: & medico quidem negotia, ægroto vero periculum non minus affert. Verum hoc multo

magis contingit, si calvaria, & cerebri membranæ rumpuntur. Quare si non singula hæc diligenter medicus curaverit, sæpe mortis causa existit. Et de his quidem omnibus etiam alibi diximus, sed & nunc dicendum est. Primum igitur capite vulnerato interrogare oportet: per quid vulneratum sit: deinde quid homo fecerit, quum vulneratus fuit. Postea qua parte vulnus inflictum sit. Nam

IOMINUM capita nihil inter se similiter habent, neque futuræ capitis in omnibus eodem loco consistunt. Verum quisquis ex priore capitis parte prominentiam habet: (est autem promi-

nentia, rotunda ossis pars eminens præ alia:) hujus futuræ consistunt in capite, velut litera Græca tau T pingitur. Breuiorem enim lineam ad prominentiam transversam constitutam habet: alteram vero lineam per medium caput, sed

se.

secundum longitudinem ad collum semper habet. Qui vero ex posteriore capitis parte prominentiam habet, hujus futuræ etiam contrario priori modo consistunt. Brevior enim linea ad prominentiam transversa consistit: longior autem per medium caput, secundum longitudinem ad frontem semper constituta est. Quisquis autem ex utraque capitis parte, & anteriore, & posteriore, prominentiam habet: huic futuræ sunt similiter constitutæ, velut litera Græca Π scribitur. Consistunt autem longæ quidem lineæ ad utranque prominentiam transversæ. Brevis autem per medium caput, secundum longitudinem ad utranque longam lineam definens. At qui neutra parte ullam prominentiam habet, hic futuras habet velut litera Græca \times pingitur. Consistunt autem hæ lineæ, altera quidem transversa ad tempora pertingens, altera vero secundum longitudinem, per medium caput.

2. Duplex autem est os juxta medium caput: durissima vero ac densissima suprema ipsius pars existit, & infima quæ est ad membranam. Consimilis est color ossis sub carne: consimilis est color ossis inferne. Secedit autem a supremo ac infimo osse, a durissimis ac densissimis, ad mollius, ac minus densum, & communius, ad duplicatam laminam. Est autem duplicata lamina cavissima, ac mollissima, & maxime antrofa. Est autem & totum os capitis, excepta valde modica suprema ac infima parte, spongiæ simile: & habet os in seipso carunculas similes multas humidas: & si quis ipsas digitis conterat, sanguis utique ex ipsis prodierit. Sunt etiam in osse venulæ tenuiores ac caviore, sanguine plenæ. Quod igitur ad durtiam, & molliem, & cavitatem at-

tinet, sic habet: Quod vero ad crassitudinem ac tenuitatem, hoc modo.

3. Universi capitis os tenuissimum ac debilissimum, quod est circa sinciput: & carnem paucissimam ac tenuissimam hac parte os in seipso habet: & cerebrum hac capitis parte plurimum subest. Et quia hæc ita se habent, ut & vulnera, & tela æqualia sint magnitudine, & minora: & similiter vulneratus quis sit, & minus: os hac capitis parte & magis contunditur, & rumpitur, & magis intro contusum cedit: & lethaliora, ac ad curandum, & effugiendam mortem, difficiliora sunt vulnera hac parte, quam alibi in capite: et ut sint æqualia vulnera, et similiter vulneratus quis sit, et minus: homo ubi etiam alias ex vulnere moriturus est, breviori tempore moritur, qui hac parte capitis vulnus habet, quam qui alia. Cerebrum enim et citissime et maxime juxta sinciput sentit mala, quæ et in carne, et in osse sunt. Sub tenuissimo enim osse, ac modica carne, cerebrum est hac parte: et plurimum cerebrum sub sincipite jacet. Cæterum ex reliquis ossibus id quod circa tempora est, debilissimum est. Commissura enim est infernæ maxillæ ad calvariam, & motus in temporibus sursum ac deorsum, velut articuli: & auditus prope ipsum est: & vena per tempora extenta est, cava ac fortis.

4. Omni vero capitis osse robustius est os verricis: & quod est retro aures, robustius est quam totum quod in anteriore parte est: & carnem ampliorem ac profundior in seipso hoc os habet. Et sane his ita se habentibus, si quis & vulneribus, & telis, omnibus æqualibus ac similibus, & majoribus ac minoribus, similiter sit vulneratus, & magis: hac capitis parte os minus rumpitur, & contunditur: & si homo alias mo-

moriturus est ex vulnere, si in posteriore capitis parte vulnus habet, diutius durans tempore morietur. In longiore enim tempore os suppuratur, et deorsum ad cerebrum transpiratur, propter ossis crassitudinem: et paucius etiam cerebrum hac parte subest: et plures mortem effugiunt plerumque ex his qui posteriore capitis parte vulnerati sunt, quam qui anteriore.

5. Sed et in hyeme diutius tempore vivit homo quam in æstate, quisquis etiam alias moriturus est ex vulnere, quacunq[ue] capitis parte vulnus habeat. At vero sedes telorum acutorum ac leviorum, ipsæ in seipsis contingentes in osse, et cum fissura, et contusione, ac introcessione: [fiunt autem hæc similiter, et in anteriore et in posteriore capitis parte:] ex his mors non contingit secundum iustitiam, etiamsi contingat. Sutura vero in ulcere si compareat, osse denudato, quacunq[ue] capitis parte ulcere oborto, debilissimus æger est ad resistendum vulnere ac telo, si in ipsam futuram telum incubuerit: et maxime omnium si telum in sincipite, juxta debilissimam capitis partem incussum fuerit, et futuræ circa ulcus, si ita contingat, fuerint, et telum ipsas futuras contigerit.

6. Vulneratur porro os in capite tot modis. Singulorum autem modorum plures species fracturæ in vulnere fiunt. Os vulneratum rumpitur, et ossi fissuram continenti ac ambienti necesse est contusionem accedere, si ruptum fuerit. Nam telum quod os rumpit, idem hoc etiam os, aut magis, aut minus contundit, id ipsum videlicet os, in quo fissuram rumpit. Atque hic unus modus est. Species autem fissurarum omnigenæ fiunt. Nam et tenuiores, et valde tenues conspicuæ fiunt. Quædam vero neque statim post

vulnerationem, neque in diebus, in quibus dolorem utilitas mors homini contingere potest. Rursus autem aliquæ fissuræ crassiores ac ampliores fiunt: quædam vero etiam valde amplæ. Et aliæ quidem in longiorem modum rumpuntur, aliæ vero in breviorum: et aliæ rectiores sunt, aliæ etiam valde rectæ: aliæ vero curviores et curvæ ac profundiores: aliæ autem ad infernam partem, et per totum os. Poterit autem et os in sua ipsius natura contundi, ita ut nulla fissura ad contusionem ossi accedat. Atque hic secundus modus est.

7. Species autem contusionis plures sunt. Nam & magis, & minus contunditur, & altius ac per totum os, & minus in altum ac per totum os, & in ampliorem & minorem tum longitudinem, tum latitudinem. Verum harum specierum nullam oculis intuenti cognoscere datur, qualisnam specie existat, & quanta magnitudine. Neque enim etiamsi sint contusa, & malum factum sit, an contusa sint, oculis videre conspicuum fit, statim post vulnerationem: quemadmodum neque aliquæ fissuræ videri possunt, quæ rupto osse procul absunt. Intro etiam cedit os ex natura sua, una cum fissuris: alias enim non intro cesserit. Nam quod intro cedit, abruptiturque ac frangitur, intro cedit ab alio osse, quod in sua ipsius natura manet, & sic sane fissura adest intro cessionem. Atque hic tertius modus est. Intro autem cedit os per multas species. Nam & major ossis pars, & minor intro cedit: & magis ac profundius deorsum, & minus ac magis in superficie.

8. Quin & sede teli in osse contingente, fissura utique ad sedem accesserit, & ad fissuram etiam contusionem magis aut minus accedere, necesse est, si

si quidem & fissura accedat ea parte qua & sedes facta est: & fissura fit in osse continente & sedem, & contusionem. Atque hic quartus modus est, in quo sedes teli fit in osse. Sedes autem vocatur, quum manente osse in sua ipsius natura, telum quod in os incubuit, manifestum fecerit ubi incubuit. Verum in singulis modis plures species fiunt. Et de contusione quidem ac fissura; si ambo hæc ad sedem accedant, & si contusio sola fiat, jam dictum est, quod multæ species & contusionis, & fissuræ fiunt. Hæc autem sedes ipsa in seipsa, longior ac brevior fit, & curvior ac rectior, & orbiculatior: & multæ aliæ species talis modi sunt prout etiam figura teli fuerit, & eadem etiam profundiores deorsum, & magis & minus, & angustiores, & ampliores, & valde amplæ, si dissectione intercisæ fuerit. Quanta autem dissectio in longitudinem ac latitudinem fiat, in osse sedes est, si alia ossa dissectionem ambientia in sua ipsorum natura manserint, & non una cum dissectione intro cesserint ex sua natura. Nam si ita contingat, intro cessio fuerit, & non amplius ossis sedes.

9. Si vero alia capitis parte vulneratur, & ulcus habet homo, & os carne denudatum est, quintus hic modus est: & hanc calamitatem ubi facta est, nulla re juvare queas. Nam si passus est hoc malum, non est quod ex ipso exquirere possis, an passus sit hoc malum, neque qua capitis parte: & ex his fracturæ modis ad perforationem devenit, tum si contusio ad visum inconspicua est, tum si aliquo modo manifesta fuerit: & fissura si inconspicua visui fuerit, & ad visum manifesta. Sed & si sede teli in osse contingente, fissura ac contusio ad sedem accedat: &

si contusio sola accedat ad sedem, absque fissura: hæc quoque ad perforationem devenit. At vero os quod ex sua natura intro cessit, parum perforatione opus habet: & quæ maxime intro cesserunt, & maxime fracta sunt, & perforatione minime opus habent. Neque sedes ipsa in seipsa contingens, absque fissura ac contusione, perforatione indiget: Neque dissectio ipsa, si magna ac ampla fuerit. Dissectio enim & sedes idem sunt.

10. Cæterum primum expectare oportet in vulnerato, qua capitis parte, & num in debilioribus, vulnus habeat: & capillos considerare circa ulcus, an dissecti sint a telo, & an intus sint in vulnere: quod si est, periculum est os carne nudum esse. Itaque dicere oportet, os aliquam læsionem a telo habere. Atque hæc longe prius considerasse ac dixisse oportet, antea quam hominem contingas. Ubi vero jam contigeris, clare nosse conari, an nudum carne os sit, aut non, & si quidem oculis conspicuum fuerit os nudum, bene habet: Sin minus, specillo considerato: & si quidem inveneris os carne nudum esse, & non sanum a vulnere, ejus quod in osse est dinotionem primum facere oportet, inspiciendo & quantum sit malum, & quo opere opus habeat. Oportet etiam vulneratum interrogare ut passus sit, & quo modo.

11. Si vero non conspicuum fuerit os, multo adhuc magis interrogationem facere oportet, an habeat quid mali, aut non habeat: & si nudum est os, ut factum sit, & juxta quem modum. Nam contusiones, & fissuras in osse non apparentes, & tamen præsentis, ex vulnerati responsione cognoscere primum conari oportet, an tale quid passum sit os, aut non passum: deinde

ratione & opere exquirere, citra specilli admotionem. Specilli enim admotio non indicat, an tale quid mali os passum sit, & an habeat quid in seipso, aut non passum sit. Sed sedem teli indicat specillum, & an intro cesserit os ex natura sua, & an vehementer fractum sit os: quæ etiam oculis conspicua videnti cognoscere datur.

12. Rumpitur autem os & obscuris fissuris & manifestis: & contunditur obscuris contusionibus: & intro ex sua natura maxime cedit, quum alter ab altero fauciatur, de industria fauciare volens: aut quum ex altiore loco fit jactus, aut plagæ ictus, uter tandem fuerit, magis quam ex plano loco: & si contineat manu telum, sive jaceat, sive percutiat: & si fortior debiliorem vulnerat. Ex his vero qui cadentes vulnerantur ad os, aut in ipsum os, is qui ex altissimo loco cadit, & in durissimum ac obtusissimum: huic periculum est ut os & rumpatur, & contundatur, & intro cedat ex sua natura. Ei vero qui ex plano magis loco cadit, & in molliorem, os minus hæc patitur, aut etiam non patitur.

13. Quæcunque vero illabentia in caput tela, ad os vulnerant, ex his id quod ex altissimo loco illapsum est, & minime ex plano, & quod durissimum ac obtusissimum, & gravissimum ac minime leve est, & quod minime acutum ac molle: hoc & ruperit os, & contuderit: & maxime sane periculum est ut os hæc patiatur, quum & hæc fiant, & e directo adversus telum, os fauciari contingat, sive ex manu percutiatur, sive jactum suscipiat, sive quid ipsi incidat, sive ipse collapsus faucietur, ita ut quomodocunque fauciatus, osse adversus telum occurrat.

14. Quæ vero tela ex obliquo os

fauciant, minus & os rumpunt, & intro ad caput contundunt, etiam si carne fuerit os denudatum. Nam quædam vulnera ita inflicta, neque denudant os carne. Profecto ex telis maxime os rumpunt, & manifestis, & obscuris fissuris & contundunt, & ex natura sua os intro cedere faciunt, quæ sunt rotunda, & orbiculata, & undiquaque plana, & obtusa, & gravia, & dura: & carnem hæc contundunt, & maturam faciunt, ac concidunt: & ulcera fiunt a talibus telis in obliquum. Sed & in circulum, subcava, & suppurata magis fiunt, ac humida sunt, & diutius tempore purgantur. Necessæ est enim carnes contusas ac concisas, pus fieri ac consumi. At tela oblonga, multum tenuia, & acuta, & levia, carnem magis dissecant quam contendant, & os eodem modo. Et sedem quidem inducit id ipsum quod etiam dissecavit. Dissectio enim & sedes idem sunt. Verum non valde os contundunt talia tela, neque rumpunt, neque ex natura sua intro cedere faciunt.

15. Cæterum oportet supra conspectum tuum, quicquid tandem apparuerit in osse, etiam de omnibus his interrogationem facere. Nam magis & minus fauciati signa hæc sunt, si vulneratus soporem altiore incidit, & caligo offusa fuerit, & vertigo, & si ceciderit. Quum autem os carne denudatum a telo fuerit, & circa ipsas futuras ulcus fieri contigerit, difficile est sedem teli deprehendere, quæ in alio osse manifesta est, an insit in osse, aut non insit, & an sedes facta sit in ipsis futuris. Occultat enim ipsa futura, asperior existens reliquo osse, & non satis clarum est ubi in ipso futura est, & ubi ossis sedes, si non valde magna sedes fiat. Accedit etiam ruptio ad sedem,

dē, plerūque & ipsa in futuris contingens, & sit etiam hæc ruptio rupto osse deprehensu difficilior, eo quod circa ipsam futuram ruptio sit, si rumpitur, ut plurimum. Proclive enim est hac parte os rumpi ac dissolvi, propter ossis hac parte debilitatem ac raritatem & propterea quod parata sit futura ut rumpatur ac dissolvatur. Nam reliqua ossa futuram ambientia ruptionis exortia manere possunt, eo quod robustiora sunt quam futura.

16. Verum ruptio circa futuram facta, etiam dissolutio futuræ est, & non facile est deprehendere, neque si a teli sede fiat in futura, ubi rupta fuerit ac dissoluta. Verum difficilior est deprehendere fissuram ex contusione. Fallunt enim & mentem, & visum medici hæ futuræ, fissuræ speciem referentes, & reliquo osse asperiores existentes, nisi vehementer dissectæ fuerint ac dissolutæ. Dissectio autem & sedes idem sunt. Proinde si circa futuras vulnus factum fuerit, & ad os telum incubuerit, animadversionem habere oportet, ac invenire quod os passum sit. Nam ab æqualibus magnitudine telis, & similibus, ac multo minoribus, & similiter & multo minus vulneratus, longe magis malum accipit, qui in osse in futuras telum recepit, quam qui non in futuras id recepit. Et pleraque horum perforare oportet. Verum ipsas futuras perforare non oportet, sed secedendū in propinquo osse perforationem facere, si perfores.

17. Porro de curatione vulnerum in capite, & quo modo deprehendere oportet affectiones in capite obortas non manifestas, ita mihi videtur. Ulcus in capite nullo humore humectare convenit, ac ne vino quidem: neque cataplasmate integere, neque linamento curationem facere. Neque vero com-

primere oportet ulcus in capite, si non in fronte fuerit, aut in loco pilis nudato, aut circa supercilium & oculum. Hic enim facta ulcera, cataplasmatibus ac deligatione magis opus habent, quam in aliis capitis partibus. Continet ac ambit reliquum caput totam frontem: partes autem ulcus ambientes, in quacunque tandem parte ulcera fuerint, inflammantur ac intumescunt, propter sanguinis influxionem. Oportet autem neque ea quæ in fronte sunt ulcera, per omne tempus cataplasmatibus integere ac deligare, sed postquam inflammatio sedata est, & tumor sedatus, a cataplasmatibus ac deligatione cessare. At in reliquo capite ulcus, neque linamentis, neque cataplasmatibus, neque deligatione curare oportet, si non & sectione opus habeat.

18. Secare autem oportet ulceribus in capite ac fronte factis, quæ parte os carne nudum fuerit, & læsionem aliquam ex telo habere visum fuerit. Ulcera vero quæ non habent sufficientem magnitudinem longitudinis ac latitudinis, ad ossis inspectionem, an quid mali passum sit a telo, & quale id passum sit, & quantum caro contusa est, & quantam os læsionem habet: & rursus an illæsum sit os a telo, & nihil mali passum sit: & ad curationem, quali nam opus habet ulcus, & caro, & ossis affectio: talia sane ulcera sectione opus habent. Si vero etiam os quidem carne fuerit denudatum, subcava vero fuerint ulcera in obliquum, cavitatem quamplurimum resecare oportet, ubi non facile est medicamento quocunque pervenire. Sed & orbiculatiora ulcera, ac plurimum subcava, etiam ipsa resecare oportet, circulo divisim inciso secundum longitudinem pro hominis natura, ut longius fiat ulcus.

19. At vero in capitis sectione, reliquæ quidem capitis partes securitatem habent dum secantur. Verum tempora, & adhuc supra tempora venam quæ per tempora fertur, secare non oportet. Convulsio enim corripit sectum. Et si quidem sinistra tempora secta fuerint, dextera convulsio corripit. Si vero dextera secta fuerint, sinistra convulsio apprehendit. Quum igitur ulcus in capite secas, osium gratia carne denudatorum, scire cupiens an habeat os, quid mali a telo, aut non habeat, secare oportet vulnus tanta magnitudine, quanta sursum opus habere visum fuerit. Secantem vero carnem ab osse diducere oportet, quæ ad membranam, & ad os existit. Deinde linamentum per totum ulcus adhibere oportet, quod ulcus quam amplissimum in posterum diem faciat, cum minimo dolore: ubi vero linamentum adhibuisti, cataplasmate utere, quanto tempore etiam linamento, ita ut mazam ex tenui polenta in aceto subigas, aut coquas, & quam maxime viscosam facias. Postridie vero ubi linamentum exemeris, inspecto osse quod passum est, si non conspicua tibi sit vulneratio, qualisnam sit in osse: neque cognoscas an os aliquid mali in se habeat, aut non habeat, telum autem ad os pervenisse ac læsisse videatur, radere oportet specillo rasorio, secundum longitudinem ac profunditatem pro hominis natura: & rursus si etiam transversum sit os, ruptionum gratia ad visum inconspicuarum, & contusionis obscuræ gratia, quæ non introcessit ex natura alterius ossis capitis.

20. Indicat enim ipsa ratio magis, si non etiam alias conspicuæ fuerint hæ affectiones, ex telo in osse existentes. Et si sedem teli in osse videris, tum ipsam teli sedem radere oportet, tum

ambientia ipsam ossa, ne sæpe ad sedem ruptio accedat, & contusio, aut sola contusio, & deinde lateant, quæ non conspicua existant. Postquam autem os scalprio rasaris, si quidem ad perforationem tendere ossis lauciatio videatur, perforare oportet, & citra perforationem triduum non excedere, sed in hoc perforare, tum alias, tum tempore calido, si ab initio curationem susceperis. Si vero suspiceris os ruptum, aut contusum esse, aut ambo hæc: conjectura facta quod vehementer lauciatus sit, ex vulnerati verbis: & quod a fortiori id contigit qui lauciavit, si alius ab alio vulneratus fuerit: & quod telum quo vulneratus est, ex maleficorum telorum ordine fuit: deinde quod vertigo & caligo ipsum corripuerit, & quod in soporem profundiorum incidit, & quod ceciderit. His ita contingentibus, si non cognoscas an os ruptum sit, aut contusum, aut ambo hæc, neque alias videas: super os aliquid maxime nigri coloris, nigro medicamento liquato subactum, imponere oportet: & subextento linteo oleo imbuto super ulcus, & deinde mazæ cataplasmate appposito deligare: postridie vero exoluta ac expurgato ulcere deradere.

21. Et si sanum non fuerit, sed ruptum ac contusum, reliquum quidem os rasum album erit, fissura vero & contusio, quæ nigrum medicamentum eliquatum in seipsam suscepit, in reliquo osse albo nigra erit. Cæterum hanc fissuram conspectam rursus secundum profunditatem radere oportet. Et si quidem radens fissuram hanc conspectam nigram exemeris, & deleveris e conspectu sublatam, contusio quidem ossis, aut magis, aut minus facta fuit, quæ sane etiam fissuram a scalprio rasorio deletam rupit. Verum minus horrenda hæc est,

est, & minus negotii exhibuerit, fissura deleta. Si vero in profundo sit, & dum raditur deleri nolit, ad perforationem devenit hæc calamitas. Sed perforare oportet, ac de cætero ulcus curare. Cavere autem convenit ut ne aliquid mali os contrahat ex carne, si male curetur. Nam & perforato ossi, & alias denudato, sed sano: & si læsionem aliquam ex telo habeat, & tamen sanum esse putetur, periculum magis imminet ut suppuratum fiat, etiam si alias futurum non esset. Si & caro os ambiens male curetur, & inflammetur ac constringatur.

22. (Ignescit enim, & multa flamma impletur. Et sane os ex ambientibus carnibus in seipsum calorem & flammam, & quæcunque mala in seipsa habet caro, trahit, & ex his ita suppuratum fit. Malum est etiam humidam esse carnem in ulcere, & putrescentem, & ad multum tempus purgari.) Quare suppuratum quidem quam celerrime ulcus facere oportet. Sic enim ambientes ulcus partes quam minimum inflammabuntur, & ulcus citissime purum erit. Necessè est enim carnes concisas ac contusas a telo suppuratas fieri ac consumi. Postquam autem purgatum fuerit, siccius fieri ulcus oportet. Sic enim citissime sanum fiet, sicca carne germinante, & non humida. Et sic quoque ulceri caro non superincrescit.

23. Eadem ratio membranæ circum cerebrum est. Statim enim osse perforato & exsecto, ac de membrana detracto, ipsam denudatam membranam puram quam citissime ac siccam facere oportet, ut ne ubi ad multum tempus humida sit, computrescat ac in tumorem attollatur. His enim ita contingentibus, periculum est ipsam putrescere. At vero os quod discedere a quovis alio osse opor-

ter, ulcere in capite facto, & sede teli in osse existente, aut alias osse plurimum denudato: discedit, ubi plurimum exangue factum est. Resiccatur enim sanguis ex osse, & a tempore, & a plurimis medicamentis. Citissime enim discesserit, si quis ulcus quam citissime purgarit, & de cætero & ulcus, & os, tum majus, tum minus resiccaverit. Quod enim citissime resiccatum ac testaceum factum fuerit, ex hoc facto maxime dimittitur ab alio osse, quod sanguinolentum ac vivum existit, & quum exangue ac siccum fiat, a sanguinolento ac vivo valde discedit.

24. Quæcunque vero ossa intro contusa cedunt ex sua ipsorum natura, rupta aut etiam dissecta, valde ampla, talia minus periculosa sunt, ubi membrana sana fuerit: & quæ pluribus fissuris & amplioribus intro rupta sunt, adhuc minus periculosa sunt, & ad detractionem faciliora sunt: & nullum ex talibus perforare oportet, neque periclitari ossa auferre conando, priusquam sponte sua emergant, priore forma exoluta. Emergunt autem carne subnascente. Subnascitur autem ex duplicata ossis lamina, & ex sano osse, si superna ossis pars sola fuerit corrupta. Sic vero quam citissime & caro subnasci ac germinare poterit, & ossa emerferint, si quis ulcus quam citissime suppuratum redditum, purum faciat. Et si per totum os ambæ partes intro contusæ cesserint ad membranam, & superna ossis pars, & inferna, si quis similiter medeatur, ulcus celerrime sanum erit, & ossa quæ intro cesserunt, celerrime emergunt ac revertuntur.

25. At vero puerorum ossa, & tenuiora & molliora sunt, ea de causa, quod sanguinolentiora sunt, & cava, & neque antrofa, neque densa, neque solida: & a telis æqualibus ac debilioribus,

bus, si similiter ac minus fuerint vulnerati, junioris pueri vulnus, & magis & citius suppuratur, & in breviori tempore quam senioris: & si alias ex vulnere moriturus est, junior seniore citius perit. Cæterum si os denudatum carne fuerit, animadversione habita cognoscere conari oportet, si oculis videre ac noscere non datur, an ruptum sit os, & an contusum, aut solum contusum: & an sede teli facta, adsit contusio, aut fissura, aut ambo hæc. Et si quid horum os passum fuerit, detracto sanguine, parvo terebello modice & cum cautione, os terebrare oportet. Tenuius est enim os, & minus profundum juvenibus, quam senioribus. Quicumque vero ex vulneribus in capite moriturus est, et fieri non potest ut sanus fiat ac fervetur, ex his signis dinotionem morituri facere oportet, et quod futurum est prædicere. Patitur enim hæc.

26. Quum quis os fractum, aut ruptum, aut contusum, aut quocunque modo fractum intelligens, per errorem deliquerit, & neque raserit, neque perforaverit, veluti os non opus habeat, & velut os sanum existat: ante decimum quartum diem febris corripit ut plurimum in hyeme. In æstate vero post septimum diem febris corripit: et postquam hoc factum fuerit, ulcus colorem amittit, & ex ipso sanies pauca fluit: et quod inflammatum est ex ipso emoritur, et viscosum fit, et apparet velut salsamentum colore fulvum, sublividum: et os tunc corrumpi incipit, et fit valde nigrum, postremum pallidum aut valde album evadens. Quum vero jam suppuratum fuerit, in lingua pustulæ oboriuntur, et desipiens æger moritur, et convulsio plerosque corripit in altera corporis parte. Si quidem in sinistra parte capitis ulcus habeat, in dextra corporis

parte convulsio corripit. Si vero in dextra capitis parte ulcus habeat, in sinistra corporis parte convulsio corripit.

27. Sunt autem et qui siderati fiunt, atque sic pereunt ante septimum diem in æstate, aut decimumquartum in hyeme. Similiter autem significant hæc signa et in seniore, et in juniore, si vulnus existat. Quapropter ubi intellexeris febrem invadere hominem, et ex aliis signis aliquod ipsi accedere, non cunctari oportet, sed os usque ad membranam perforare, aut scalpro rasorio deradere. Est enim et ad perforationem, et ad rasionem, facile ac expeditum: deinde reliqua sic curare, prout conducere visum fuerit, respectu ad id quod sit habito. Quum vero in vulnere, in capite hominis terebello perforato, aut non perforato, osse autem denudato, tumor rubicundus, ignis sacri speciem referens, accesserit in facie, & in oculis utriusque, aut altero: & si quis tumorem contingat, doleat: & febris corripiat ac rigor: & ulcus ipsum tum quod ad carnem attinet, tum quod ad os, bene habeat ad aspectum: & ambientes ulcus partes bene habeant, excepto tumore qui in facie existit: & aliud peccatum nullum tumor habeat, quod ad reliquam victus rationem attinet. Hujus infernam alvum deorsum purgare oportet medicamento, quod bilem ducit: & ubi sic purgatus fuerit, & febris dimittit, & tumor sedatur, & sanus evadit. Medicamentum vero dare oportet, ad vires hominis respiciendo, prout robore validus fuerit.

28. Cæterum de perforationis ac terebrationis usu, ubi ea necessitas ingruat, ut necesse sit hominem perforare, sic statuendum est. Si ab initio assumptam curationem administras, non oportet statim os ad membranam perforare ac excin-

cindere. Non enim conducit membranam offe denudatam esse ad multum tempus male afflictam: sed postremum ubi madore corrumpi ac putrescere ipsam periculum est. Est & aliud periculum, si statim offe ad membranam perforato, ipsum auferas, ne in ipso opere membranam per terebellum vulneres. Verum terebrantem oportet, ubi jam valde parum abest ut os sit perforatum, & os jam movetur, a terebratione desistere, & sinere ut os sua sponte discedat. Nam in offe perforato, & a perforatione relicto, nihil mali accedere poterit. Tenuis enim jam id quod restat fit. Reliqua vero curare oportet, prout ulceri conducere visum fuerit. Terebrantem autem frequenter eximere terebellum oportet, caliditatis offis gratia, & in frigidam aquam immergere. Calefscens enim ex circumductione terebellum, etiam os excalefaciens ac resiccans adurit, & majus os perforationem ambiens, discedere facit, quam alias discessurum fuisset. Si vero etiam statim volueris usque ad membranam perforare, & postea os auferre, eodem modo frequenter eximere terebellum oportet, & in frigidam aquam demergere. At si non ab initio curationem assumpseris, sed ex alio traditam susceperis, ita ut posterior tarde ad curationem devenias: terebello ex-

sculpto statim os ad membranam perforare ac excindere oportet, & exemplo sæpe terebello speculari: tum alias, tum per admotum specillum, circumcirca ipsius terebelli viam.

29. Nam multo citius perforatur os, si suppuratum jam ac transpuratum perforaveris; & sæpe contingit ut non profundum os sit, tum alias, tum si ea capitis parte fuerit vulnus, qua tenuius magis quam crassum os ipsum existit. Quare cavere oportet, ut in terebelli admotione ne fallaris, verum qua parte crassissimum os esse visum fuerit, in eam semper terebellum admotum adigito, ita ut frequenter consideres, ac commoveas os, & ejicere coneris. Postquam autem abstuleris, reliqua vero ulceri conferre visum fuerit curato. At si per initia suscepta curatione, protinus os excisum a membrana auferre velis, eodem modo per specillum terebræ circuitus subinde considerandus, & in offis partem crassissimam terebra semper adigendo, osque dimovendo educere tentandum. Ubi terebræ usus inciderit, si ab initio suscepta curatione os perforandum est, non est ad membranam perveniendum, sed tenuis offis pars, velut in sectione scriptum est, relinquenda.

F R A C T U R I S.

QUODPORTET medicum & luxationum & fracturarum extensiones quam directissimas facere. Hæc enim iustissima natura est. Si vero quid vel hac, vel illac inclinarit, ad pronam partem vergere convenit. Minus enim hoc peccatum est quam ad supinam. Qui igitur nihil præmeditati sunt, plerumque nihil peccant. Ipse enim qui deligatur, manum porrigit, ut qui ita a iusta natura cogatur. Qui vero sapientes sibi videntur medici, hi sunt nimirum qui peccant. Studii igitur non multi est manum fractam trahere, & quilibet (ut ita dicam) medicus hoc potest. Verum cogor plura de hoc scribere, quod sciam medicos esse, qui sibi sapientes esse videntur ex figuris manus in deligatione, ex quibus ipsos indoctos esse putare oportebat. Sed enim multa in hac arte hoc modo judicantur. Quod enim peregrinum, quum nondum intellexerint an bonum sit, magis laudant quam familiare, quod jam bonum esse sciunt: & alienum magis laudant quam probe notum. Dicendum igitur, quænam medicorum peccata de natura manus, tum dedocere, tum docere velim. Nam & aliorum corporis ossium doctrinam hic sermo affert. Manum itaque de qua nobis sermo est, quidam pronam deligendam dedit, ille vero cogebat sic tenere velut sagittantes, quum humerum injiciunt, atque ita habentem deligabat: hoc ipsum illi secundum na-

turam esse existimans: & in testimonium adducebat, tum omnia cubiti ossa, quod directionem inter se haberent: tum coloris concordiam, quod ipsa per seipsam rectitudinem haberet, idque hoc modo & externa, & interna parte. Hoc modo etiam dicebat & carnes, & nervos, a natura productos esse, & artem sagittandi in testimonium citabat: & hæc dicens ac faciens, sapiens esse sibi videbatur.

2. Verum aliarum artium oblitus erat, & eorum quæ robore, & eorum quæ artificiis operantur ac efficiunt: non animadvertens aliam in alio figuram secundum naturam esse, & in eodem opere alias dextræ manus figuras secundum naturam esse, alias sinistræ, si ita contingat. Alia enim figura in jaculatione secundum naturam est, alia in jactu, alia in lapidis jactu, alia in pugilatu, alia in quiescendo. Quot vero artes invenire quis possit, in quibus non eadem figura manuum naturalis est? & in unaquaque arte, aliter ad instrumentum quod quisque habet, & ad opus quod perficere vult, manus figurantur. Ei vero qui sagittandi artem exercet, hanc figuram alterius manus optimam esse, consentaneum est. Cardiniformis enim brachii pars, in cubiti sede in hac figura innitens, ossibus cubiti & brachii rectitudinem facit, velut totum unum esset: & refectio articuli fracta est in hac figura. Verisimile est igitur hoc modo minime flexibilem & rigidissimum esse hunc

hunc locum, & non superari, neque remittere, dum a dextra manu nervus trahitur: & sic nervum quidem quam plurimum trahet, a firmissimo vero ac confertissimo emitteret. Ex talibus enim sagittarum emissionibus, celeres & vehementiæ & longinquitates fiunt. Deligationi vero cum arte sagittandi nihil commune est. Nam & ubi deligavit, si manum ita habiturus esset, multos utique dolores majores vulnere adderet: & si flectere juberet, neque ossa, neque nervi, neque carnes in eodem permanerent, sed superata deligatione alio transferrentur. Et quæ tandem est figuræ sagittarii utilitas? Et in hac parte fortasse non peccaret is qui sibi sapiens esse videtur, si ipsum vulneratum sibi manum exhibere permetteret.

3. Alius porro medicus supinam manum præbens ita extendere jubebat, atque hoc modo habentem deligabat, hanc figuram naturalem esse putans, conjectura ex colore facta: & ossa hoc modo secundum naturam esse existimans, eo quod os eminens circa manus juncturam, ubi parvus digitus est, e directo esse apparet ejus ossis, ex quo ulnam homines metiuntur: & hæc testimonia adducebat, quod secundum naturam hoc modo figura se haberet, & recte dicere putabatur. At vero si quidem manus supina extendatur, vehementer utique doluerit. Cognoscere autem poterit hoc quisque sua manu ita extenta, quod dolorosa est hæc figura. Nam & debiliior vir, fortior rem ita manibus suis comprehensum, ut cubiti flexura supina frangitur, quocunque voluerit duxerit. Neque enim si gladium in hac manu habeat, eo uti poterit, adeo violenta hæc figura est: deinde si ubi deligavit quis, in

hac figura sinat, major quidem dolor ubi obambularit, magnus autem etiam ubi decubuerit, sentietur. Quin & flectere manum si opus fuerit, omnino necesse est & musculos, & ossa aliam figuram habere. Sed & citra reliquam perniciem, in hac figura hæc ignorabat. Os enim circa juncturam manus eminens, juxta parvum digitum, hoc quidem cubiti est. Quod vero in flexura est, a quo ulnam homines metiuntur, id brachii caput est. Ille vero idem os esse, & hoc & illud putabat: itemque multi alii. Est autem idem cum illo, is qui cubitus sive cubiti gibbus vocatur, in quem innitimur. Si quis igitur ita supinam manum habeat, tunc & os distortum apparet, & nervi a manus junctura tendentes, ex interna parte & de digitis, distorti fiunt. Tendunt enim hi nervi ad os brachii, unde ulna mensuratur. Tanta sane ac talia sunt peccata, & ignorantia naturæ manus.

4. Si vero velut ego jubeo, manum fractam quis extendat, os quidem quod est circa parvum digitum, ad cubiti flexuram tendens, in directum converteret, reſtitutionem vero habebunt nervi a manus junctura ad brachii summas partes tendentes: & manus dum appensa excipitur, in consimili figura erit, quali etiam erat dum deligaretur, ita ut neque ambulanti, neque decumbenti, ullus dolor aut fatigatio accedat. Desidere vero hominem ita oportet, ut ossis pars ad clarissimam præsentem lucem constituatur, ne is qui extensionem tractat, circa sufficientem directionem fallatur. Nam periti artificis manum admotam, ne os quidem eminens in contactu latere poterit. Porro ex cubiti ossibus ubi non ambo fracta sunt, facilior curatio est, si supernum os sa-

ciatum est, etiamsi crassius id existat: partim quod sanum subtentum fundamenti loco ipsi est, partim quod facilius occultari potest, nisi juxta manus juncturam fauciari contigerit. Crassa enim est caro quæ superne innascitur. Infernum vero os excarne est, & non facile occultari potest, & vehementiore extensione opus habet. Si vero hoc contritum non fuerit, sed alterum illud, vilior extensio sufficit. At si ambo fracta fuerint, fortissima extensione opus habent. In puero etenim vidi extenta magis quam oportebat. Verum plerique minus quam oportet extenduntur.

5. Convenit autem facta extensione, volis admotis dirigere: deinde cerato illito non ita multo, ut ne deligamenta circum fluitent, ita deligare, ut summam manum non inferius cubiti flexura habeat, sed etiam paulo superius, ne ad summam partem sanguis influat, sed intercipiatur. Postea linteo deligare, initio ejus supra fracturam injecto, ita ut firmet quidem, non tamen admodum premat. Postquam autem circumdedit eodem loco bis aut ter, ad supernam partem deligans distribuat, quo sanguinis influxiones intercipientur, & illic desinat. Convenit autem prima lintea non esse longa. Secundorum vero linteorum initium supra fracturam injicere, ita ut semel circumdet eodem loco, deinde deorsum distribuat, & minus premens, & magis traducens, quo linteam ipsi sufficiens sit, ad recurrendum eo ubi alterum desivit. Hic igitur lintea ad sinistram, aut dextram deligentur, aut ad utram partem contulerit ad fracturæ figuram, & in utram declinare expedierit. Postea vero splenia extendere oportet modico cerato illita: (nam sic & mitius, & stabilius se habent:) deinde sic linteis

deligare alternatim, modo in dextram, modo in sinistram: & plerumque inferne initio facto, sursum ducere: aliquando etiam superne deorsum. Extremitates autem subaridas, & in acutum abeuntes, splenis obvolutis curare oportet, ita ut copia opertiorum non totum acervatim, sed particularim corrigat. Insuper autem circa manus juncturam sive articulum laxè circumdare splenia oportet alias atque alias. Copia vero linteorum sufficiens primum, duæ partes sunt. Signa autem bene curati, & terminus recte deligati, hæc sunt: si interrogaveris ipsum an compressus sit, & si compressum quidem se esse dixerit, sed leniter, & maxime circa ipsam fracturam. Hujusmodi ita facta esse perpetuo dicere oportet eum qui recte deligatur. Signa vero mediocritatis hæc sunt. Ea die ac nocte qua deligatus est, ipse sibi ipsi videatur non minus, sed magis compressus esse. Postmodum vero tumorem parvum, mollem, ad summam manum obortum esse. (Mediocris enim factæ a te compressionis signum hoc est.) Desinente autem die minus compressus esse videatur. Tertia vero die deligamenta laxa esse ipsi videantur. Et si quid horum jam relatorum defecerit, noscere oportet deligationem moderata laxiorem esse. Si vero quid ex relatis abundaverit, nosse oportet ultra modum compressum esse. Et ex his conjectura facta, postea deligans aut laxabis, aut comprimes magis. Resolvere autem oportet tertia die, ubi extenderis, ac direxeris. Et si primum moderate deligasti, hanc deligationem paulo magis quam illam comprimere oportet, & initia supra fracturam injicere, quemadmodum etiam antea. Si quidem enim hanc prius deligaveris, sanies ex hac ad extremitates hinc

hinc atque illinc exhauritur. Si vero aliquam aliam partem prius compresseris, in illam ex compressa exhauritur. Intelligentia autem ad multa utilis existit. Sic igitur semper incipere oportet & deligationem, & compressionem ex hoc loco. Reliqua vero juxta rationem, ita ut quanto longius a fractura digressus fueris, minus comprimas, nunquam quidem laxa omnino circumdando, sed adhærentia. Postea vero pluribus linteis deligare oportet in singulis deligationibus. Et si interrogetur, dicat se paulo magis compressum esse quam prius, & præsertim circa fracturam. Sed & alia, & circa tumorem, & circa dolorem, & circa allevationem, pro prioris deligationis ratione fiant. Postquam vero tertius jam aderit dies, laxiora esse ipsi videantur deligamenta: deinde resolvere oportet, & rursus paulo magis comprimendo deligare, & hoc cum omnibus linteis quibus deligandus erat. Et postea omnia ea ipsum apprehendunt, quæ etiam in primis deligationum circuitibus contingerant. Ubi vero tertius aderit dies, & septimus a prima deligatione, si quidem recte deligatus fuerit, tumor in summa manu, atque hic non valde magnus erit: locus autem qui deligatur, in omnibus deligationibus tenuior ac gracilior comperietur: verum in septimo etiam valde tenuis. Et ossa fracta magis moventur, & facilius ad correctionem ducuntur. Et si hæc hujusmodi fuerint, facta coaptatione velut ad ferulas adhibendas deligare oportet, paulo magis comprimendo quam antea, si non dolor aliquis major fuerit ex tumore qui est in summa manu. Postquam autem linteis deligaveris, ferulas circumponere oportet, & vinculis quam laxissimis circumdare, quietis saltem gratia, ut ferula-

rum appositio ad compressionem manus nihil faciat. Postea vero & dolor, & allevatio, eodem modo fiant, velut in primis deligationum circuitibus.

6. At vero ubi tertio die laxas esse dixerit, tunc postea ferulas firmare oportet, maxime quidem circa fracturam, sed & alia juxta rationem, si quidem & deligatio magis laxa fuerit, quam comprimat. Crassissimam autem ferulam esse oportet, qua parte extat fractura, non tamen multum. Et ad hoc studium vel maxime adhibendum est, ut ferula e directo magni digiti non ponatur, sed hac vel illac: immo neque a directo parvi digiti, qua parte os supereminet in manus articulo, sed hac vel illac. Quod si ad fracturam conferat, hac parte aliquas ferulas poni, breviores ipsas alias esse oportet, ut ne perveniant ad ossa præminentia, juxta manus articulum. Periculum est enim ulcerationis, & denudationis nervorum. Oportet autem tertio quoque die ferulis valde leniter firmare, hoc cogitantes, quod ferulæ deligationis conservandæ gratia apponuntur, non autem compressionis gratia alligantur. Si quidem igitur probe noveris, quod in prioribus deligationibus ossa sufficienter sunt directa, & neque pruritus infestent, neque ulla aliqua ulceratio suspecta sit: ita cum ferulis deligatum finire oportet, donec viginti dies transgressus fuerit. In triginta enim diebus universis maxime ex toto cubiti ossa corroborantur. Certum tamen nihil est. Nam & natura a natura, & ætas ab ætate valde differt. Postquam autem solveris, aquam calidam affundere oportet, & postea deligare, paulo minus comprimendo quam antea, & paucioribus linteis quam prius. Et postea tertio quoque dieolvere, ac rursus deligare, ita ut minus

comprimas, & paucioribus linteis uraris. At vero si, ubi ferulis deligatus est, ossa non recte posita esse suspicaris, aut aliud quid vulneratum vexet, in dimidio temporis spatio, aut paulo prius solvere, & rursus deligare oportet.

7. Victus porro his quibus ab initio ulcera non facta fuerint, neque ossa extra eminent, sufficit aliquanto simplicior. Verum parciore victu utendum est ipsis, usque ad diem decimum, ut qui iam etiam quiescant: & obsoniis renellis utendum, quæ transitui mediocritatem exhibent. A vino vero & carnis esu abstinendum. Postea tamen sensim progressu facto reficiendi sunt. Hic sermo velut lex iusta posita est de fracturarum curatione, & quomodo tractare oporteat, & quomodo eventus sequi ex iusta tractatione. Quicquid vero non ita eventum habuerit, scire oportet, quod in tractatione quid defectuose, aut redundanter factum est. Quin & hæc insuper in hoc simplici modo considerare oportet, quæ non ita valde curare solent medici, & quidem quum omnem curationem, & totam deligationem corrumpere possint, si non recte fiant. Si enim ambo ossa fracta fuerint, aut infernum solum: is vero qui deligatus est, in fascia quadam manum exceptam ac appensam habeat, & plurima fasciæ pars circa fracturam existit, ita ut manus hinc atque hinc pendeat: hunc necesse est reperiri os ad supernam partem distortum habentem. Si vero sic fractis ossibus, & summam manum in fascia habet, & partem iuxta cubiti flexuram: reliqua vero cubiti pars non sit elevata, hic ad infernam partem os distortum habere comperietur. Proinde in fascia molli latitudinem habente maximam cubiti partem, & manus articulum suspendere

ac elevata gestare oportet.

8. At vero si brachium fractum fuerit, si quidem quis extensam manum in hac figura extendat, musculus brachii extensus deligabitur. Postquam autem deligatus cubiti flexuram inflexerit, musculus brachii aliam figuram habebit. Iustissima igitur brachii extensio hæc est. Lignum cubitale aut paulo brevius, qualia sunt ligna quæ in foramina lignonum immittuntur, suspendere oportet, hinc atque illinc catena deligatum. Hominem vero in alta quapiam sede collocatum, ita manu superincumbere oportet, ut lignum sub ala sit, moderate habens, ut homo vix sedere possit, & fere sublevatus sit, supposito postea alio quopiam fulcimento, & coriaceo pulvino uno aut pluribus subjectis, quo moderatam altitudinem habeat cubitus, ad rectum angulum obliquatus. Optimum quidem est corium latum ac molle, aut fasciam latam circumdare, & magnum aliquod pondus appendere, quod moderate intendere possit. Sin minus, vir aliquis robustus in hac figura cubiti, circa cubiti flexuram deorsum cogat. At vero medicus erectus stans, & alterum pedem in altiore quopiam habens, aggressionem faciat, ita ut volis os dirigat ac componat: facile autem dirigetur. Nam hæc extensio bona est, si quis ipsam recte præparet: deinde deliget fasciarum principiis supra fracturam injectis: & reliqua omnia quemadmodum prius monuimus, tractet: & easdem interrogationes faciat: & iisdem signis utatur, an moderate habeat, aut secus. Et per tertium diem deliget, & magis comprimat. Et septima aut nona die cum ferulis deliget. Et si suspicionem habeat, os non bene positum esse, intermedio tempore solvat, & ubi probe col-

collocavit, rursus deliget.

9. Corroboratur autem maxime os brachii in xl. diebus. Postquam vero os excesserit, solvere oportet, & minus comprimere, & paucioribus quoque linteis deligare. Cæterum victum quandam exquisitiorum quam prius constituere oportet, & ad longius tempus. Ejus vero conjecturam facere oportet, ad tumorem qui in summa manu est robur respiciendo. Insuper autem & ad hæc animum advertere oportet: quod brachium a natura ad externam partem incurvatum est, & distorqueri solet, si non bene curetur. Sed & alia omnia ossa, quæ a natura ad hanc partem distorta sunt, etiam dum curantur ubi fracta sunt, distorqueri solent. Ubi igitur tale quippiam in suspicionem venerit, lata insuper fascia brachium circumcirca complecti oportet, & circumpectus deligare: & ubi quiescere volet, inter cubiti flexuram & costas, splenium quoddam multiplex convolutum ac complicatum supponere: aut aliud quid quod huic simile existat. Hoc enim modo incurvatio ossis evadet. Cavere tamen oportet, ut ne nimis ad internam partem vergat.

10. Pes vero hominis ex multis ac parvis ossibus compositus est, quemadmodum etiam summa manus. Franguntur quidem non ita valde hæc ossa, si non una cum corpore, ab acuto aliquo aut gravi vulnerato. Vulnerata igitur quomodo curare oporteat, in ulcerationum parte refertur. Si vero quid e loco suo motum fuerit, aut digitorum articulus, aut aliud quoddam ex ossibus summi pedis, unumquodque in suum locum cogere oportet, quemadmodum & ea quæ in manu sunt. Curare vero oportet cerato, & spleniis, & linteis velut etiam fracturas, exceptis ferulis,

eodem modo comprimendo, & per tertium diem deligando. Interrogetur item is qui deligatur similiter, velut in fracturis, & de compressione facta, & an laxa sit deligatio. At vero sana fiunt in viginti diebus perfecte omnia, exceptis his quæ cum tibiæ ossibus communionem habent, & cum ipsa e directo. Conducit autem hoc tempore decumbere. At non tolerant contemnentes morbum. Verum priusquam sani fiant obambulant.

11. Et propterea plurimi non perfecte sanantur, sed dolor ipsos sæpe merito commonefacit. Totum enim corporis pondus pedes vehunt. Quum igitur nondum sani iter faciunt, articuli moti male curantur, ideoque alias atque alias hi qui ad tibiæ sunt dolent. Quæ vero cum tibiæ ossibus communionem habent, & majora aliis sunt, & ubi hæc mota sunt, diuturniorem medelam requirunt. Curatio tamen eadem est. Verum linteis & spleniis pluribus uti oportet. Et in totum hinc atque illinc deligare, comprimere item velut alia omnia, ea maxime parte qua emota sunt, & primas quoque linteorum obvolutiones eodem modo facere. In unaquaque vero resolutione, multa calida aqua uti oportet. In omnibus enim circa articulos læsionibus; multa aqua calida affundenda est. Cæterum compressiones & laxationes in iisdem temporibus eadem signa ostendunt, quæ in superioribus: & religationes eodem modo fiant. Sani vero perfecte hi fiunt quadraginta maxime diebus, si decumbere sustinuerint. Sin minus, eadem patiuntur, quæ prius relata sunt, & adhuc amplius.

12. Porro quicumque saltu de alto quopiam loco facto, in calcaneum vehementer se fulciverunt, his ossa quidem

dem disparantur, venulæ vero sanguinem effundunt, carne circa os contusa: tumor autem accedit, & dolor multus. Os enim hoc parvum non est, & supereminet quidem sub tibiæ rectitudinem, communionem vero habet cum venis ac nervis principalibus. Tendo autem posterior huic ossi annectitur. Hos curare oportet cerato, & spleniis, & linteis, & aqua plurima calida, & linteis pluribus. Et ab his opus est etiam aliis quam optimis ac lenissimis. Et si quidem mollis fuerit a natura cutis circum calcaneum, sic sinere oportet. Si vero crassa & dura, veluti quidam habent, incidere oportet æqualiter, & attenuare, ita tamen ut ne vulneretur. At vero talia bene deligare, non cuiusvis est. Si enim deliget quis, quomodo alia circa malleolos deligantur, ita ut aliquando circum pedem, aliquando circum tendinem, fasciæ circumdantur: hæc constrictiones calcaneum separant, qua parte contusio facta est. Atque ita periculum est, ne calcanei os corrumpatur. Et sane si corruptum fuerit, per omne ævum morbus durare potest. Nam & alia quæ non ex tali modo sunt, ipsum corrumpunt, sed in decubitu denigrato calcaneo, ex figuræ neglectu: aut in tibia vulnere facto periculoso, ac diuturno, & communionem cum calcaneo habente: aut in femore, aut ubi ex alio morbo diuturnus decubitus contingit. Attamen & talibus diuturnæ ac molestæ affectiones fiunt, & quæ sæpe refringantur, si non bona diligentia, & multa quiete curentur. Quare etiam ea quæ ex tali modo corrumpuntur, supra aliquam læsionem, magna corpori pericula inducunt. Febres enim peracutæ oboriuntur, tremulæ, singultuosæ, mentem continentes, paucis diebus durantes ac occi-

dentes. Fieri etiam possunt venarum sanguifluarum livores, venarum nausæ, & cancerationes ex compressione. Fieri autem possunt hæc absque alia corruptione. Atque hæc quidem relata sunt, ubi vehementissimæ contusiones fiunt. Plurima tamen leniter circum circa contunduntur, neque ullum magnum curationis studium exigunt, sed recte tamen tractare oportet. Quum vero vehemens in fulciendo illisio facta esse visa fuerit, tunc sane relata facere convenit, & deligationem plurimam facere circum calcaneum obvolutam, ita ut aliquando ad summas pedis partes, aliquando ad medias, aliquando ad tibiæ partes, ex opposito lintea obvolvantur. Deligare insuper oportet & vicina omnia, hinc atque illinc, velut etiam prius dictum est, & vehementem compressionem non facere, sed cum multis linteis. Præstat autem & veratrum bibendum dare eadem die, aut postridie: & tertia die resolvere ac rursus deligare.

13. Signa porro an recrudescant, aut non, hæc sunt. Quum sanguis e venis effusus, & denigrationes, & his vicina, fiunt subrubra & subdura, periculum est ne recrudescant. At si quidem febre careat, rursus purgans medicamentum dandum est, velut dictum est: itemque si non continua febre laboret. Si vero continua fuerit febris, medicamentum dandum non est. Verum & a cibis, & a sorbitionibus abstinendum. Potu vero utendum aqua, non vino, sed favorum cremore decocto, aut aceto mulso dulci. Si vero non recrudescant, sanguis e venis effusus, & denigrationes, & vicinæ partes, cum virore subpallidæ fient, & non duræ: & bonum est hoc testimonium in omnibus sugillatis, sanguine e venis subter cutem

cutem effuso, quod non recrudescunt. Quæcunque vero cum duritia livescunt, ea ut denigrescant periculum est. Cæterum hoc studio habere oportet, ut pes plerumque paulo altius reliquo corpore habeatur. Sanus autem fieri poterit in sexaginta diebus, si quieverit.

14. At vero tibia duo ossa sunt, quorum alterum altero hac parte multo tenuius est, illa vero parte non multo tenuis. Cohærent autem inter se juxta pedem, & appendicem communem habent. Verum in rectitudine tibiæ non cohærent. Juxta femur autem cohærent, & appendicem habent, & appendix discriminationem. Longius vero paulo alterum os est, quod secundum parvum digitum est. Et talis quidem est natura ossium in tibia. Luxantur autem aliquando juxta pedem ambo ossa, quandoque cum appendice: quandoque vero appendix tantum emovetur, quandoque alterum tantum os. Hæc autem minus molesta sunt, quam ea quæ in articulo manus existunt, si quiescere homines sustineant. Curatio vero consimilis est velut illorum. Nam & repositionem ex extensione, velut in illis, facere oportet.

15. Verum vehementiore extensione opus habent, quanto fortius est ea parte corpus. Plerumque tamen sufficiunt viri duo, alter hinc, alter illinc extendentes. Si vero non satis robusti fuerint, facile est vehementiorem extensionem facere. Aut enim rotæ modiolum, aut aliud quid huic simile defodere oportet, & molle quiddam pedi circumdare, & postea latis bubulis loris pede deligato, principia lororum aut ad pistillum, aut ad aliud lignum alligare, atque ita ligno in summum modiolum indito refringere, ita ut alii contra extendant humeris & poplite apprehensis.

Potest etiam superna corporis pars necessitate hac extensionis urgeri, partim quidem si ita voles, Ligno rotundo levigato atque defosso, partem quandam ipsius supereminentem intra crura juxta ani & scroti intercapedinem applicato, quo corpus sequi prohibeat ad eos qui a pedibus extendunt: deinde ad crus quod extenditur, declinare non oportet, sed aliquem a latere affidere, qui nates retrudat, ne corpus circumtrahatur: partim vero si etiam circa alas hinc atque illinc ligna affigantur, manus autem extentæ serventur, apprehendat autem quis circa genu, atque ita contra extendat: partim item si quis velit, aliis loris circa genu aut circa femur deligatis, & alio rotæ modiololo supra caput defosso, & loris ex ligno quopiam alligatis, & ligno ita in rotæ modiololum defixo, ad contrariam partem his qui a pedibus extendunt, adtrahere potest. Quin & si voles, pro rotarum modiolis trabem mediocrem sub lectum extendet, deinde ad trabis hinc atque illinc caput ligna fulciens ac refringens, lora ipsis alligata intendes. Si vero & hoc velis, afellis, hinc atque illinc constitutis, in ipsis extensionem facies.

16. Sunt autem & alii multi extensionum modi. Optimum autem fuerit, si quis in magna civitate medicum agit, ut lignum habeat præparatum, in quo omnes necessitates insunt, tum ad omnes fracturas, tum ad omnes articulorum repositiones, ex extentione, ac vectium usu. Satis autem est si lignum fuerit & longitudine, & latitudine, & crassitudine tale, quales columnæ quernæ quadrangulæ sunt. Postquam autem sufficienter extenderis, facile jam est articulum reponere. Elevatur enim in directum supra pristinam sedem. Dirigere

gere itaque manuum volis oportet, ita ut his partim in id quod eluxatum eminet innitaris, partim ab altera parte infra malleolum renitaris. Ubi vero reposueris, si quidem fieri poterit, extentum ita deligabis. Si vero præ loris impediaris, his exolutis distentionem facias, donec deligaveris. Deligare autem eodem modo oportet, & fasciarum initiis similiter, in id quod luxatum eminet injectis, & primis obvolutionibus plurimis supra id factis, imo etiam spleniis plurimis supra id impositis, & compressione maxime isthic contingente. Sed & hinc atque illinc multum insuper deligare oportet. Magis autem hic articulus compressione opus habet, in prima deligatione, quam is qui in manu est. Postquam autem deligaveris, sublimius reliquo corpore deligatam partem habeat. Positum autem ipsius ita facere oportet, quo quam minime pes dependeat.

17. At vero attenuationem corporis ita facere oportet, prout talem vel talem vim ipsa luxatio habet. Aliqua enim parum, aliqua multum luxantur. In totum vero magis & longiore tempore, in vulneribus circa crura, quam his quæ circa manus fiunt, attenuare oportet. Nam & majora, & crassiora hæc quam illa sunt: & sane etiam necessarium est quiescere corpus ac decumbere. Verum postea deligare articulum tertia die, neque prohibet quicquam, neque urget: & alia omnia similiter velut superius relata curare oportet. Et si quidem quiete decumbet, sufficient quadraginta dies, si solum in suum locum ossa rursus defecerint. Si vero quiescere nolet, non facile quidem crure uti poterit, & deligatione ad multum tempus uti cogetur. Quæcunque vero ossa non perfecte desident in suum

locum, sed aliquid deficit, progressu temporis attenuatur coxa, & femur, & tibia. Et si quidem intro luxata fuerint, externa pars attenuatur. Si vero extra, interna. Plurima autem ad internam partem luxantur.

18. Postquam vero ambo tibiæ ossa fracta fuerint, citra exulcerationem, extensione vehementiore opus habent. Extendere autem oportet quibusdam modis ex prædictis, si magnæ emotiones fuerint. Sufficiunt etiam a viris factæ extensiones. Plerumque enim suffecerint duo viri robusti, alter hinc, alter illinc distendentes. Intendere autem oportet in directum, secundum naturam, & secundum rectitudinem tibiæ ac femoris, sive tibiæ fractæ, sive femoris ossa extenderis. Sed & deligare sic oportet utrisque extentis, utrum tandem horum deligaveris. Non enim eadem cruri & manui conferunt. Nam ubi cubiti & brachii ossa fracta fuerint, deligata, manus appensa excipitur. At si extenta deligaveris, figuræ carnum alterantur inter flectendum in cubiti flexura. Fieri enim non potest, ut cubiti flexura ad multum tempus maneat extenta. Non enim sæpe in hac figura, sed in flexione esse consuevit. Quin & quum homines obambulare possint, ubi circa manum sauciati fuerint, opus habent flexione in cubiti flexura. At crus quum & in ambulando, & in stando consueverit, aliquando quidem extentum esse, aliquando vero fere extentum esse, ad internam partem secundum naturam: & sane etiam ad hoc ut reliquum corpus vehat: propterea facile est ipsi extentum esse, ubi ejus necessitatem habuerit. Quin & in cubilibus sæpe in hac figura est, ut videlicet sit extentum. Postquam autem vulneratum fuerit, necessitas animi propositi.

positum in servitutem adigit. Impotentes enim fiunt ad se attollendum, adeo ut ne meminerint quidem, ut inflectant ac exurgant: sed quiescunt in hac figura decumbentes. Propter has igitur causas, neque extensionis, neque deligationis figura eadem, manui & cruri conducit. Si quidem igitur suffecerit extensio quæ per viros fit, nihil aliud laboris frustra insumere oportet. Imperitiam enim arguit, machinas adhibere ubi ipsis non est opus. Si vero non sufficiens fuerit extensio per viros, etiam ex aliis necessariis quædam adhibere oportet, si quæ commoda fuerint. Quum autem satis jam extenta fuerint, facile est dirigere ossa, & ad naturam reducere, manuum volis ac palmis corrigendo ac coaptando. Ubi vero direxeris, linteis deligare extenta, sive ad dextram partem, sive ad sinistram, circumducere prima lintea conducit. Initia autem ipsorum supra fracturam injiciantur, & circum hanc primæ quoque obvolutiones circumducantur, deinde deligando sursum ad tibiam distribuantur, velut in fracturis dictum est.

19. Cæterum lintea latiora esse oportet, & longiora, eaque multo plura circa crûs quam in manu. Ubi vero deligaveris, super planum quoddam & molle deponere convenit, ut neque hac, neque illac distorqueatur: neque repandum, neque gibbum fiat. Maxime autem confert pulvinar, aut linteum, aut laneum, non durum, laxum, per medium secundum longitudinem subjectum, aut aliud quid quod huic simile existit. Nam de canalibus qui sub crura fracta subjiuntur, quid consulam ambigo, an supponere ipsos conveniat, aut non: profunt enim, non tamen quantum putant hi qui ipsos supponunt. Non enim quiescere cogunt canales, velut illi pu-

tant. Nam neque dum reliquum corpus aut hac, aut illac vertitur, cogit canalis ut crus ne sequatur, si non ipse homo ejus rei curam habeat. Neque rursus absque corpore crûs moveri canalis prohibet, vel in hanc, vel in illam partem. Quin & crudelius est lignum subjicere, si non simul molle quiddam in ipsum indatur. At utilissimum est in strato permutando, & in progressibus ad alvum exonerandam. Licet igitur & cum canali, & sine canali, & bene, & male rem moliri. Verum vulgo persuasum est, etiam medicum minus delinquere, si canalis subjiatur, etiam si minus hoc artem referat.

20. Oportet enim super plano quopiam ac molli cubare crus ipsum, penitus in directum: alioqui necesse est deligationem superari a distortionem, quæ in positu contingit, quocunque & quantuncunque tandem inclinarit. Respondeat autem deligatus eadem quæ etiam prius dicta sunt. Nam & deligationem talem esse oportet, & tumorem ita attolli ad extremas partes, & laxationes ita, & relaxationes per tertium diem: & quod deligatur gracilius inveneri, & deligationes magis facere, & pluribus linteis, & circumdare pedem laxè, si non vulnus valde propinquum genu fuerit. Extendere autem moderate, & dirigere ossa, in unaquaque deligatione oportet. Si enim recte curetur, & tumor secundum rationem procedat: tum locus qui deligatur tenuior ac gracilior erit, tum ossa adductu faciliora, & extensioni magis obedientia. Postquam autem septimus aut undecimus aderit dies, ferulas apponere oportet, quemadmodum & in aliis fracturis dictum est.

21. Cæterum ferularum locationes vitare oportet, & secundum malleorum

rectitudinem, & supra tendinem, qui est in tibia pedis. At tibiæ ossa corroborantur in quadraginta diebus, si recte curentur. Si vero suspicionem habeas, aut de ulceratione aliqua timeas: intermedio tempore solvere, & probe coaptata religare oportet. Porro si alterum tibiæ os fractum fuerit, extensione quidem debiliore opus habet, non tamen deficere, neque segniter agere in extendendo convenit, & maxime quidem omnes fracturas in prima deligatione, quantum ejus fieri debet, extendere oportet. Sin minus, quam citissime. Quodcumque enim os non recto modo coaptatum deligans quis compresserit, locus majori dolore vexabitur. Reliqua vero curatio eadem est. At vero ex offibus his internum, tibia & prima tibia appellatum, molestiam majorem in curando exhibet, & extensione magis opus habet: & si non recte coaptata ossa fuerint, occultari non possunt. Est enim totum conspicuum & carnis exors, & hoc fracto, longe tardius progredi eo crure poterint.

22. Si vero externum os fractum fuerit, & multo facilius ferunt, & multo melius occultare possunt, etiam si non bene fuerit coaptatum. Est enim carnosum, & cito in pedes consistunt. Plurimum enim oneris internum tibiæ os vehit. Nam simul & una cum ipso crure, & oneris secundum crus rectitudine, majorem laboris partem internum os suffert. Femoris enim caput supernam corporis partem sustinet. Hoc autem intra crus est, & non extra, sed secundum tibiæ rectitudinem: & simul reliqua dimidia corporis pars huic rectitudini magis appropinquat, & non externe: & simul crassius est internum quam externum, quemadmodum etiam

id quod in cubito est, secundum parvi digiti rectitudinem, tenuius est & longius. In articulo tamen inferno non similis est ossis longioris constitutio. Inæqualiter enim cubiti gibbus sive flexura, & poples flectuntur. Propter has igitur causas, externo quidem osse fracto, celeres progressus fiunt, interno vero fracto, tardi.

23. At vero si femoris os fractum fuerit, extensionem præ omnibus facere oportet, ita ut ne defectuosius fiat. Amplior enim facta nihil læserit. Neque enim si quis distantia ex vehementia extensionis ossa deligaverit, fieri poterit ut deligatio ipsa teneat, ut ita distent: sed coeunt inter se ossa quam citissime, ubi intendentes ipsa remiserunt. Crassissimæ enim ac fortissimæ quum sint hac parte carnes, deligationem superabunt, non ab ipsa superabuntur. In eo igitur de quo agitur, intentio valida fieri debet, sic nullam ut in partem vertatur, nihilque deficiat. Magnum enim dedecus est ac detrimentum, femur brevius efficere. Nam si quidem manus brevior fiat, & occultari poterit, & non magnus est error. At crus si brevius fiat, claudum hominem efficiet. Sanum enim crus longius est, & id redarguit. Quare utilius fuerit, ut si quis male curandus sit, ambo potius crura fracta habeat, quam alterum tantum: æquilibris enim ipse sibiipso fuerit hoc modo. Postquam vero sufficienter extenderis, directione ac coaptatione per manuum volas facta, eodem modo deligare oportet, velut etiam prius scriptum est, injectis etiam fasciarum initiis velut dictum est, & deligationis distributione sursum versus factæ, & deligatus eadem respondeat, velut etiam prius: & doleat eodem modo, & melius habeat, & simili-
liter

Iter rursus deligetur, & ferularum appositio eadem sit. Corroboratur autem femur in quinquaginta diebus.

24. Insuper vero & hoc considerare oportet, quod femur gibbosum magis est ad externam partem, quam ad internam, & magis ad anteriorem, quam posteriorem. In has itaque partes etiam distorquetur, si non probe curetur: & sane iisdem partibus etiam ipse seipso magis excarnis est, ut neque occultari possit in distortionem. Si igitur huiusmodi quippiam suspectum habueris, machinari ea oportet, quæ in brachio distorto consuluimus. Pauca insuper linthea circa coxam, & locum inter coxas & lumbos, circumdare oportet, quo & inguina, & articulus circa intermediam crurum ac inguinum partem (plechada appellatam,) insuper deligetur. Nam & alias confert, & ut ne extremæ ferularum partes lædant, si ad non deligata adhibeantur. Deficere autem oportet semper ferulas, a nuda parte, & hinc atque illinc multum: & positionem ferularum semper ita providere convenit, ut neque super os aliquod circa articulos natura prominens, neque super nervum circa articulum fiat.

25. Tumores vero juxta poplitem, aut circa pedem, aut juxta aliam quampiam partem, ex compressione elevatos, multis lanis succidis probe carminatis, vino ac oleo respersis, cerato sublito, deligare oportet, & ubi preserint ferulæ, citius laxare. Graciles autem fieri poterint, si supra ferulas gracilibus linteis tumores deligaris, ab infima parte initio facto, ad supernam procedendo. Sic enim quam citissime tumor gracilis fieri poterit, & transcenderit supra priores deligationes. Verum hoc deligationis modo uti non oportet,

si non periculum fuerit in tumore, puftularum, aut denigrationis. Tale vero nihil fit, si non quis valde premat fracturam, aut suspensionem habeat, aut manu scalpat, aut aliud quid quod irriter corpori allabatur. At vero canalem si quis sub ipsum femur supponat, qui poplitem non excedat, læserit magis quam profuerit. Neque enim prohibuerit quo minus & corpus, & tibia, sine femore moveatur. Noxius enim erit ad poplitem pertingens, & quod minime oportet, id facere impulerit.

26. Minime vero oportet genu flectere. Omnem enim turbationem deligationibus inducit, & femore, & tibia deligata, quisquis genu flexerit. Necesse enim erit propter hoc, musculos alias atque alias aliam figuram habere. Necesse est item ossa fracta moveri. Præ omnibus itaque faciendum, ut poples sit extensus. Videtur igitur canalis similiter prodesse, qui a coxa, ad pedem usque subiectus continetur: & alias circa poplitem, fasciam cum canali laxè circumdare oportet, quemadmodum infantes in cunis, fasciis obvolvuntur: deinde si femur ad supernam partem distorqueatur, aut ad latus, melius ita contineri poterit una cum canali. Cæterum calcanei summi valde magnam curam habere convenit, ut & in tibiæ, & in femoris fracturis, apte se habeat. Si enim dependeat pes, reliqua tibia firmata, necesse est juxta anteriorem tibiæ partem, ossa incurva esse. Si vero calcaneum quidem moderato altius fuerit firmatum, reliqua vero tibia aliquantulum elevata, necesse est huic ossi, ut circa anteriorem tibiæ partem, moderato cavius appareat: atque hoc adhuc magis, si calcaneum hominis natura fuerit magnum. Sed & omnia os-

sa tardius corroborantur, si non secundum naturam posita fuerint, itemque ea quæ non in eadem figura quiescunt: & calli quoque debiliores ipsis obducuntur. Atque hæc quidem de his quibus ossa quidem fracta sunt, non autem extra eminent, neque alias ulcus factum est.

27. Quibus vero ossa fracta sunt simplici modo, & non multifido, ita ut eadem die reposita sint, aut postridie in sedem suam recepta, & nullus timor sit fissuræ ossium discessionis: aut etiam quibus ulcus quidem factum est, ossa vero fracta non extra eminent, neque modus fracturæ talis est, ut sint segmenta a fissis ossibus separata: tales spes est simplici modo curari posse. Et quidem sane neque magni quippiam boni, neque mali facientes, ulcera quidem curant aliquo purgatorio, aut picatum ceratum, (ut emplastrum cruentis vulneribus idoneum) aut aliud quid ex his quæ facere solent, imponentes. Ego vero eos laudo qui splenia vino imbuta, aut lanas succidas, aut aliud quid hujusmodi deligant. Ubi vero ulcera pura facta fuerint, & jam coalescunt, tunc multis linteis deligare, & ferulis dirigere conantur. Hæc quidem curatio boni aliquid facit, nihil autem magni mali. Ossa tamen non similiter in suam sedem firmari possunt. Verum corpora aliquanto tumidiora ea parte sunt, quam sit opportunum: sunt autem & breviora his quibus utraque ossa, aut cubiti, aut tibie fracta sunt.

28. Alii vero rursus sunt, qui talia statim linteis curant, & hinc atque illinc linteis deligant, ulcus vero ipsum relinquunt, & perfrigerari sinunt: deinde super ulcus purgatorium aliquod imponunt, & spleniis vino imbutis, & la-

nis succidis curant. Hæc curatio mala est, & verisimile est eos qui ita curant, tum in aliis fracturis, tum in hujusmodi maxime imprudenter se gerere. Maximum enim est cognoscere quomodo initium linteum injicere oportet, & qua parte maxime comprimere: & quæ utilitas contingat, si quis initium linteum recte injiciat, & qua maxime oportet parte premat: & quæ detrimenta inducantur, si quis non recte injiciat, neque qua maxime oportet premat, sed hinc atque illinc id faciat: & dictum quidem est etiam in superioribus, quæ in utrisque eveniant. Testatur autem & ipsa hæc medicina. Neceffe est enim ei qui ita deligatur, tumorem ad ipsum ulcus elevari. Etenim si sanum corpus hinc atque illinc fuerit deligatum, in medio vero relictum, juxta relictum utique spatium maxime intumuerit ac decoloratum reddetur, quo modo ulcus hæc non perpetietur? neceffe igitur est, ut ulcus quidem decoloratum sit, & labiis eversum ac protuberans, verum lachrymosum, & non suppurans: ossa vero etiam quæ discessura non erant, discedant: sed & pullans, & febriens ulcus fuerit. Coguntur autem propter tumorem cataplasmata insuper imponere, quod & ipsum incommodum est his qui hinc atque illinc deligantur. (Pondus enim inutile ad reliquum pulsum accedit.) Postremum vero deligamenta resolvunt, ubi jam malum ipsis recrudescit, & de cætero citra deligationem curant. Neque vero minus, etiam si aliud quoddam ejusmodi vulnus acceperint, eodem modo curant. Non enim deligationem hinc atque illinc faciunt, & ulceris perfrigerationem, in causa esse putant, sed aliud quoddam infortunium. Attamen de hoc tam multa non scripsissem, si non certo scirem incom-

incommodam esse hanc deligationem, & multos esse qui ita curent, & magni momenti esse hanc rem dediscere, & testimonio hæc esse, quod recte scripta sint ea quæ prius scripta sunt, sive maxime premendæ sint, sive minime ipsæ fracturæ.

29. Oportet autem (ut in summa dicam) his quibus non est futuri discessus ossis exspectatio, eandem curationem adhibere, velut his quibus os fractum fuerit, ulcus autem non habent. Nam & extensiones, & directiones ac coaptationes ossium eodem modo facere oportet, & consimilem deligationem. Super ipsum enim ulcus splenium tenue duplex, picato cerato illitum deligandum est, & circumsitæ partes cerato albo illinendæ. Verum lintea, & reliqua latiora, aliquantum fissa sint magis, quam si non ulcus haberent: & id quo primum deligamus, multo latius sit ipso ulcere. Quæ enim angustiora sunt quam ulcus, cinctum ulcus tenent, id quod fieri non convenit: sed prima circumductio totum ulcus comprehendat, & linteam hinc atque illinc præmineat. Itaque secundum ulceris reëctitudinem, linteam injicere oportet, & premere paulo minus, quam si ulcus non haberent. Distribuenda vero est deligatio, velut etiam prius dictum est. Lintea autem semper quidem mollis modi sint, magis tamen in talibus, quam si ulcus non esset. Copia vero linteorum non minor sit prius relatis, sed etiam aliquanto amplior. Si vero deligatus fuerit, videatur is sibi lintea firmata quidem esse, non autem compressa: dicatque super ulcus maxime firmata esse. Eadem autem tempora esse oportet, ad hoc ut magis firmata esse videantur, & ad hoc ut magis laxa videantur, quemadmodum etiam in superioribus dictum est. Deliga-

tio etiam postea facienda per tertium diem, ita ut omnia postea faciamus consimili modo, velut prius dictum est, præterquam quod in totum, minus aliquanto hæc quam illa comprimenda sunt. Quod si secundum rationem, quæ fieri par est, facta fuerint, gracilior quidem semper comperietur ulceris pars, graciliores autem & reliquæ omnes, quæ a deligatione continentur: & suppuratio-nes citiores erunt, quam in ulceribus aliter curatis: & quæcunque carunculæ in vulnere denigratæ sunt & mortificatæ, citius abrumpuntur ac excidunt in hac curatione, quam in aliis: & ad cicatricem citius pervenit ulcus, si hoc modo quam si alio curetur. At omnium horum causa est, quod & locus circa ulcus gracilis sit, & quæ circumsitæ sunt, gracilia omnia fiunt. In reliquis igitur omnibus consimiliter curare oportet, velut ossa sine ulcerationibus fracta. Verum ferulas apponere non oportet. Et propterea lintea his plura esse debent quam aliis, & quod minus comprimantur, & quod ferulæ tardius apponantur. Si tamen ferulas apposueris, non secundum reëctitudinem ulceris appones, sed ita ut laxæ adhibeantur, providendo ut nulla magna ab ipsis constructio fiat. Dictum autem hoc quoque est in his quæ prius scripta sunt. Victus autem rationem exquisitiorem, & longiori tempore constituere oportet, his quibus ab initio ulcera fiunt, & quibus ossa extra eminent: & in summa dicatur, vehementissimis vulneribus exquisitiore, eoque diuturniore victu uti convenit.

30. Eadem etiam curatio ulcerum est in his quibus ossa quidem fracta sunt, sed ulcus ab initio non fuit: verum inter medendum factum est, aut ulcere linteis magis compresso, aut a fe-
rula.

rularum in seffu, aut ab alia quapiam causa. Cognoscuntur autem tales fracturæ, an ulcus subfit, & dolore, & pulsibus: & tumor qui in extremis partibus est, talibus durus efficitur, & si digitorum admoveris, attollitur: sed & cito rursus subterfugit. Si igitur tale quid suspicatus fueris, solvere oportet: & si quidem pruritus circa subligationes fuerit, aut alia quapiam parte deligata, cerato picato pro altero uti. Si vero horum nihil fuerit, verum ipsum ulcus irritatum, reperitur nigrum valde aut impurum: & futurum est ut & carnes suppurentur, & nervi insuper excidant: hos omnino perfrigerare non oportet, neque quicquam has suppurationes vereri, sed curare in reliquis omnibus consimili modo, velut eos quibus ab initio ulcus factum est. Linteis vero deligare incipere oportet valde laxis, a tumore qui in extremis partibus consistit, atque ita deligationem distribuere semper sursum versus, nusquam quidem comprimendo, sed maxime super ulcus firmando, super alia vero minus: & prima quidem lintea hæc munda sint, & non angusta. Copia vero linteorum tanta sit, quanta est si cum ferulis deligatio fiat, aut paulo minor. Super ipsum autem ulcus sufficiens est splenium cerato albo illitum. Sive enim caro, sive nervus denigratus fuerit, excidet. Talia enim acerbis curare non oportet, sed mollibus, velut ambusta. Deligare vero postea per tertium diem convenit, ferulas autem non apponere. Quiescere vero magis quam prius, & modico cibo uti. Scire vero expedit, sive caro, sive nervus sit, id quod excidet, quod hoc modo multo minus ultra depascitur, & multo citius excidet, & multo graciliores circumstitæ partes erunt, quam si quis exolutis lin-

teis, aliquid medicamentorum purgatorum super ulcus imponat. Quin & si exciderit id quod suppurasset, & citius carne repletur, & citius ad cicatricem pervenit, quam si illo aut alio modo curetur. Omnia sane in hoc sita sunt, ut quis hæc recte & moderate deligare sciat. Conferunt insuper & figuræ, quales esse oportet, & reliqua victus ratio & linteorum aptitudo. Si vero in recens vulneratis decipiaris, ossium discessum non fore putans, quum tamen expectatio sit illa emeritura esse, modum curationis timere non oportet. Nihil enim magni mali contigerit, si modo bonas ac innoxias deligationes manu facere noveris. Signum autem hoc est, si ossium discessus in hoc curationis modo futurus est. Pus enim multum fluit ex ulcere, & gliscere ac turgere affecta pars videtur. Frequentius igitur deligare oportet, ob nimiam humiditatem, & quod alias etiam febres fiunt. Et si quidem valde premantur a deligatione, & ulcus, & circumstitæ partes graciles fiunt.

31. Quicumque itaque valde tenuium ossium discessus fiunt, hi nulla magna mutatione opus habent, nisi ut laxius deligatio fiat, ut ne pus intercipiatur, sed facile effluere possit. Sed & frequentius deligare oportet, donec os discesserit, & ferulas non apponere. Quibus vero majoris ossis discessus expectatur, sive hoc a principio prænoveris, sive etiam postea cognoveris, non amplius eadem curatione opus habet. Sed extentiones & directiones ita facere oportet, velut dictum est: splenia vero duplicata, latitudine quidem dimidio palmo non minora: (quare tamen fuerit vulnus, juxta hoc conjectura faciendum est:) longitudine vero paulo quidem breviora, quam ut bis circum sauciatum

corpus circumduci possint, multo vero longiora quam ut semel. Copia vero tot sint, quot facere conducit. Hæc in vino nigro austero madefacta, ex medio initio facto circumvolvere oportet, quemadmodum fascia ex duobus initiis deligatur: & deinde a sciatim alternatione ipsorum facta, initia dimittere. Hæc & super ipsum ulcus adhibenda sunt, & ab utraque ulceris parte, & ne comprimantur, sed saltem fulcien- di ulceris gratia incumbant. Supra ip- sum vero ulcus, ceratum picatum im- ponere oportet, aut aliquod ex em- plastris cruentis vulneribus destinatis, aut aliud quoddam medicamentum, quod familiare ac idoneum sit humectationi adhibendæ: & si quidem æstatis tempus fuerit, vino madefacere splenia frequen- ter oportet. Si vero hyems, lanas suc- cidas multas vino & oleo imbutas adhi- beto. Oportet autem capræ pellem sub- sternere, & defluxiones observare, ut facile effluere possint, ita ut memine- rimus quod hi loci in iisdem figuris multo tempore permanentes, intertrigi- nes curatu difficiles faciunt.

32. Qui vero deligatione sanari per aliquem ex relatis, aut referendis mo- dis non possunt, eos magnam huc cu- ram adhibere convenit, ut fractam cor- poris partem commodè positam habeant secundum rectitudinem, animadversione ad hoc habita, ut sursum magis quam deorsum vergat. Si vero quis bene ac facile opus perficere velit, operæ pre- tium est etiam machinamenta facere, quo justam & non violentam extensio- nem, pars corporis fracta habeat. Ma- xime vero in tibia machinamenta adhi- bere expedit. Sunt igitur aliqui qui in omnibus tibiæ fracturis, & quæ deli- gantur, & quæ non deligantur, pedem summum ad lectum alligant, aut ad

aliud quoddam lignum juxta lectum de- fossum. Hi itaque omnia mala faciunt, nihil autem boni. Neque enim ullam opem affert extensioni hæc pedis alligatio. Nihilo enim minus ad pedem concedet reliquum corpus, atque sic non amplius extenditur: neque rursus ad rectitudinem quicquam prodest, sed etiam obest. Dum enim vertitur reliquum corpus aut hac, aut illac, nihil prohibebit vinculum il- lud, quo minus & pes, & ossa pedi annexa, reliquum corpus sequantur. Imo si pes alligatus non fuisset, minus distorqueretur. Si vero quis pilas duas ex corio ægyptio consuat, tales quales gestant hi qui multo tempore in magnis compedibus vincti sunt: habeant autem pilæ hinc atque illinc tunicas, ad vulne- ris quidem partes, profundiores: ad ar- ticulorum vero partes, breviores. Sint item tumidæ ac molles, & congruen- tes ad hoc, ut altera supra malleolos, altera infra genu coapteretur. Habeat insuper utraque duas utrinque appendi- ces a latere, aut ex simplici, aut ex duplici loro, breviores velut ansas, ita ut alteræ sint ab utraque malleoli, al- teræ ab utraque genu parte: & super- na pila alteras tales habeat secundum eandem rectitudinem. Postea virgis cor- neis acceptis, æqualem inter se magni- tudinem habentibus, crassitudine quidem digitali, longitudine vero ut flexæ ap- pendicibus congruant, huc diligentiam adhibeas, ut extremæ virgarum partes non ad corpus, sed ad summas pilarum eminentias innitantur. Oportet autem tria esse virgarum paria, aut etiam plu- ra: & alias aliis aliquanto longiores, & aliquanto breviores ac minores, ut si velis magis distendere possis. Locen- tur autem virgæ utraque hinc atque il- linc a malleolorum utraque parte. Hæc itaque si bene machinatus fueris, &

extensionem justam exhibuerint, & secundum rectitudinem æqualem, & vulnere nullus dolor accefferit. Nam quæ expressa fuerint, si quid tamen exprimetur, partim ad pedem abducentur, partim ad femur: & virgæ hinc atque illinc a malleolis accomodatiores erunt, ut tibiæ positio non impediatur, & vulnus probe impingat ac sustentetur. Neque enim impedimento est, si quis velit duas virgas superiores, ipsas inter se conjungere, & si quis leviter quid superimponere velit, ut id quod superimponitur a vulnere elevatum sit. Si quidem igitur & pilæ lenes & molles, & bonæ, & recentes confutæ fuerint: & virgarum intentio probe intenta fuerit, velut jam dictum est, commodum erit machinamentum. Si vero quid horum non recte habuerit, læserit magis quam profuerit. Convenit autem & alias machinas, aut bene machinari, aut non machinari. Turpe enim est & minime artificiosum, in machinis struendis a machinis aberrare.

33. Plerique porro medici fracturas, & cum ulceribus, & sine ulceribus, primis diebus lanis succidis curant, & nihil ab arte alienum ipsis hoc esse videtur: & qui quidem a recens vulnerratis coguntur, ex linteorum inopia lanis uti, his plurimus veniæ locus patet. Non enim habuerit quis in linteorum penuria, aliud quid multo melius ad tales deligandas, quam est lana. Verum omnino multæ lanæ esse debent, & valde bene carminatæ, & non asperæ. Nam paucarum & malarum vires etiam modicæ sunt. Qui vero ad unum aut duos dies, lanis deligare justum esse censent, tertia vero ac quarta linteis deligantes premunt, ac extendunt tunc vel maxime, hi in re multi adeo ac magni in medicina momenti, se im-

prudenter gerunt. Minime etiam tertia ac quarta die, omnia vulnera movere oportet: &, ut in summa dicam, etiam omnes spicillorum admotiones vitare convenit in his diebus, & alia quoque quibus vulnera irritantur. In totum enim tertia ac quarta dies in plerisque vulneribus recrudescantias pariunt, & quæ ad inflammationem ac immundiciam procedunt, & quæ ad febres deveniunt. Et hæc res multi momenti est ut discatur, ut si qua alia. Cum qua enim ex utilissimis in medicina rebus, non solum circa vulnera, verum etiam circa alios multos morbos, communionem non habet? nisi quis etiam alios morbos ulcera esse dixerit. Habet enim & hic sermo aliquam verisimilitudinem. Multis enim modis aliis cognati sunt.

34. Quicumque tamen justum esse putant lanis uti, donec septem præterierint dies, deinde vero extendere ac dirigere, & linteis deligare, hi non similiter imprudentes videri poterint. Nam & maximum inflammationis periculum præterit, & ossa laxa ac apta post hos dies sunt. Longe tamen & hæc curatio superatur ab ea deligatione quæ ab initio linteis fit. Ille enim modus præparat ac efficit ut septima die ferulis perfecte deligari possint. Hic autem modus multo tardior est. Sed & alia quædam detrimenta habet. Verum longum esset omnia scribere. Quibus vero ossa fracta & extra eminentia in suam sedem collocari non possunt, his hæc restitutio debetur. Ferramenta facere oportet ad eum modum quem vestes habent illi quibus lapideæ utuntur, alia latiora, alia angustiora. Esse vero convenit tria, aut plura etiam, quo quis maxime congruis utatur. Postea cum his una cum

extensione motionem aggredi oportet, ita ut ad inferiorem ossis partem subjicias, ad superiorem vero partem ossis, superiorem ferramenti partem innitendo firmes, in summa, quemadmodum si quis lapidem aut lignum vehementer veste commoveat. Sint autem valida ferramenta quantum ejus fieri potest, ut ne flectantur. Hoc magnum auxilium est, si & ferramenta idonea fuerint, & si quis velut convenit commotionem faciat.

35. Nam ex omnibus instrumentis quæ homines machinati sunt, fortissima hæc tria existunt, aselli circumductio, per vestes commotio, & cuneorum usus. At sine horum uno aliquo, aut sine omnibus, nullum vehementissimum opus homines perficiunt. Non igitur spernenda est hæc per ferreos illos vestes commotio: aut enim hoc modo, aut nullo alio, in sedem suam collabentur. Si vero superna ossis pars immutata fuerit ac confracta, ut vesti adhibendo locus non sit commodus, sed acutum quid prominet, tunc osse scalpendo derafo, securam vesti sedem facere oportet. Hanc autem per vestes commotionem & extensionem; eadem die aut secunda facere oportet. Non autem tertia. Minime vero quarta. Nam etiam si non reponas, sed alias molestiam exhibeas in his diebus, inflammationem induxeris: quanto magis si reponas? Convulsionem tamen multo magis induxeris si reponas, quam si reponere omittas. Atque hæc probe nosse convenit. Si enim reponenti convulsio accesserit, non multa salutis spes est. Commodum autem est rursus ejicere os a sua sede, si hoc fieri citra molestiam possit. Non enim in laxioribus quam opportunum est, convulsiones ac distentiones accedunt, sed

in his quæ magis extenta sunt. Cæterum de qua re nunc nobis sermo est, in prædictis illis diebus molestiam exhibere non oportet, & curam adhibere ut ulcus minime inflammetur, & maxime suppuretur. Postquam vero septem præterierint dies, aut paulo plures, si sine febre fuerit, & ulcus non inflammatum sit, tunc minus vetat ut reponere tentes, si speres obtenturum te esse. Sin minus, non oportet frustra molestiam suscipere & inferre. Si igitur ossa reposueris in suam sedem, jam scripti sunt modi quomodo curare oportet, sive ossa discessura esse, sive non, expectatio sit: & si quidem ossium discessus expectatio sit, eo quem dixi modo cum linteis, in omnibus talibus deligationem facere oportet, ex medio linteo initio facto ut plurimum, velut ex duobus initiis fasciæ deligatur. Conjecturam autem facere oportet juxta ulceris formam, quo sit quam minimum hians ac labiis protuberans & expassum. Aliis enim ad dextram deligare commodum est, aliis ad sinistram, aliis ex duobus initiis.

36. Quæcunque vero ossa repositionem effugerunt, ea discessura esse nosse oportet: itemque ea quæ carnibus penitus nudata sunt. Nudatur autem quorundam superna pars, quorundam vero carnes circumcirca mortificantur. Et quibusdam quidem ex veteri vulnere aliqua ossa emarcuerunt: quibusdam vero non: & aliquibus magis, aliquibus minus, & partim parva, partim magna. Propter hæc igitur relata, uno verbo dici non potest, quando ossa sint discessura. Aliqua enim ob parvitatem; aliqua ex eo quod in summa parte existunt, citius discedunt: aliqua eo quod non discedunt, rescicata & marcida effecta desquamantur.

Præterea differt curatio a curatione. In totum igitur ossa citissime his discedunt, quibus citissimæ sunt suppurationes, & citissimæ ac optimæ carnis productiones. Subnascentes enim juxta læsam partem carnes, plerumque ossa ipsa elevant. Totus tamen ossis circulus, si in quadraginta diebus discesserit, bene discedet. Quædam enim ad sexaginta dies perveniunt. Nam & rariora ossa citius discedunt, solidiora vero tardius. Alia autem minora: multo minore temporis spacio, alia aliter.

37. Cæterum os extra emineas his de causis præsecare oportet, si reponi non possit, & parum absit ut reponi posse videatur, & fieri poterit ut auferatur, & si noxium fuerit, & de carnibus quid rumpat, & sensus molestiam exhibeat. Sed & si nudum fuerit, tale auferre oportet. Reliqua sive præseces, sive non præseces, non multum refert. Hoc enim certo scire expedit, quod ossa quæ carnibus perfecte privantur, ac exarescunt, omnia penitus discedent. A quibus vero squamæ discessuræ sunt, ea præsecare non oportet. Conjecturam vero eorum quæ discedent, ex constitutis signis facere oportet. Curare autem tales spleniis & vinosa curatione, velut etiam prius de discessuris ossibus scriptum est. Sed cavere decet ne primo tempore frigidis madefiant. Rigorum enim febrilium periculum est. Periculum item convulsionum. Frigida enim semper convulsionem provocant: quandoque vero etiam ulcera. Nosse quoque id convenit, necesse esse ibi corpora breviora fieri, ubi ossa fracta ac immutata curantur, & quibus totus ossis circulus discessit.

38. At vero quibus femoris aut brachii os extra eminet, hi non valde su-

perstites evadunt. Nam & ossa magna sunt, & multum medullæ habent: & quæ simul vulnerantur, multa sunt & magni momenti, & nervi, & musculi & venæ. Et si quidem reposueris, convulsiones accedere solent. Si vero non reposita fuerint, febres acutæ, & biliosæ, & singultuosæ oboriuntur, & denigrantur. Non minus autem superstites evadunt hi, quibus reposita non sunt, neque tentatum est ut reponerentur. Adhuc vero magis evadunt, quibus inferna ossis pars eminet extra, quam quibus superna. Evadunt etiam quibus reposita fuerint, attamen raro. Nam & curationes a curationibus multum differunt, & naturæ corporum a naturis, ad facile tolerandum. Multum etiam differt an in interna brachii ac femoris parte ossa extra promineant.

39. Multæ enim & periculosæ venarum extensiones in interna parte sunt, quarum aliquæ si vulnerentur, lethales sunt. Sunt autem & in externa parte, verum minus. In talibus igitur vulneribus qualia pericula immineant, ignorare non oportet, & ad temporum occasiones prædicere. Si vero reponere hæc ossa cogaris, & reponendi aliqua tibi spes sit, & non multa ossis immutatio fuerit, & musculi non concurrerint (solent enim concurrere) vestis molitio etiam his cum extensione, opem bene ferre poterit. Ubi vero reponis, veratrum molle bibendum dare oportet eadem die, si eadem die reposita fuerint. Sin minus, ne aggredi quidem oportet. Verum ulcus curare oportet velut in capitis ossibus fractis, & frigidi nihil adhibere, & cibos penitus auferre: & si quidem amara bile præditus natura fuerit, fa-

vorum cremorem odoratum coctum, aut

aut acetum mulsum dulce, in aquam instillato, eoque pro victu utatur. Si vero amara bile præditus non sit, aquæ potione utatur. Et si quidem continua febre laborarit, ad quatuordecim dies ut minimum hoc victu degat. Si vero sine febre sit, septem diebus. Postea sensim progressu contingente secundum rationem ad vulgarem victum adducatur. Et quibus ossa non reposita fuerint, eandem itidem medicamenti purgationem facere oportet, & ulcerum curationem, eundem item exhibere victum: & dependentem de corpore partem non extendere, sed magis adducere, quo laxior sit pars circa ulcus. At ossium discessus diuturnus est, velut etiam prius dictum est: maxime vero talia fugere oportet, si modo quis honestam fugam habeat. Nam & spes paucæ sunt, & pericula multa: & si quis non reponat, artis expers esse videri poterit: & si reponat, propinquius ad mortem quam ad salutem perduxerit.

40. Cæterum luxationes & emotiones ossium circa genua, multo mitiores sunt emotionibus, ac luxationibus circa cubiti flexuram. Nam femoris articulus pro magnitudine expeditior est quam brachii, & justam naturam solum habet, eamque rotundam. Brachii vero articulus & magnus est, & sinus plures habet. Ad hæc vero, tibiæ ossa longitudine inter se similia sunt: & externum os paululum, ne memorabili quidem modo excedit, nullum magnum impedimentum afferens, a quo externus tendo circa poplitem enascitur. At cubiti ossa inæqualia sunt, & quod brevius est, multo crassius est: quod vero tenuius est, multum superat & excedit articulum. Dependet tamen & hoc ex nervis, juxta commu-

nem ossium connexionem. Majorem autem partem connexionis nervorum in brachio os tenue habet, quam crassum. Horum itaque articulorum & ossium flexuræ cubiti natura hujusmodi est.

41. Et propter naturæ modum, ossa circa genu sæpe quidem luxantur, facile autem rursus incidunt ac reponuntur. Inflammatio vero non magna accedit, neque vinculum articuli. Luxantur autem plerumque in internam partem, aliquando etiam ad externam, quandoque etiam ad poplitem. Horum omnium repositiones non sunt difficiles. Verum si quidem foras aut intro luxentur, hominem in humili aliquo sedili sedere oportet, ita ut crus altius, non tamen multo habeat. Extensio autem plerumque moderata sufficit, ita ut ab altera parte tibia, ab altera femur in diversum extendatur. At ossa circa cubiti flexuram molestiora sunt, quam quæ circa genu sunt, & difficilius reponi possunt, etiam ob inflammationem, si quis non statim reponat. Luxantur quidem minus quam illa, verum difficilius reponuntur ac coaptantur: insuperque inflammantur, ac callum acquirunt. Sunt autem & horum plerumque parvæ inclinationes, aliquando ad partem ad costas, aliquando ad externam, non ut totus articulus sit emotus, sed manet quid juxta ossis brachii cavitatem, qua parte cubiti os excedens habet. Talia igitur sive hac, sive illac luxentur, facile est reponere: & sufficit extensio in directum facta, secundum brachii rectitudinem, ita ut alter juxta manus juncturam extendat, alter locum sub alis amplectatur. Medicus vero altera manu ad emotum articulum admota, volis impellat: altera prope ad articulum injecta retrudat. Obediunt au-

tem tales luxationes, & non tarde reponuntur, si quis antea quam inflammantur reponat. Luxantur autem plerumque magis ad internam partem: luxantur etiam ad externam. Innotescit id ex figura: & talia sæpe etiam absque vehementi tensione rursus incidunt. Oportet autem in his quæ intro luxantur, articulum quidem ad naturam suam repellere, cubitum vero magis in pronam partem vergentem circumducere. Et plerumque sane cubiti luxationes huiusmodi sunt.

42. Si vero transgressus fuerit articulus, aut hac, aut illac, supra cubiti os, quod ad brachii cavitatem excedit: fit quidem raro hoc: si vero fiat, non amplius similiter extensio in directum contingens, talibus luxationibus idonea est. In tali enim extensione, os a cubito excedens, brachii transgressionem prohibet. Oportet itaque sic emotis extensionem talem facere, qualis prius descripta est, ubi quis ossa brachii fracta deligat, ut ab alia quidem in supernam partem tensio fiat, ab ipsa vero cubiti flexura, ad infernam cogatur. Sic enim brachium supra suum sinum maxime elevabitur. Si vero elevatum fuerit, facilis est restitutio cum volis manuum, ita ut emotam quidem brachii partem apprehendentes impellamus, os vero cubiti juxta articulum retrudamus, utraque eodem modo, minus tamen. Atque talis extensio huiusmodi luxationis iustissima est. Poterit etiam reponi per extensionem in directum, verum minus quam hoc modo.

43. At si in anteriorem partem brachium luxetur: rarissime autem hoc contingit. Sed quid repentina eluctatio non ejecerit? Multa enim etiam præter naturam suam excidunt, etiam si

magnum quid sit quod prohibeat. Huic autem eluctationi magnum quoddam obstaculum est, & os crassius quod superexcedit, & multa nervorum extensio: attamen quidam sane eluctantur. Signum autem his qui ita eluctati sunt. Nihil enim de cubito flectere possunt. Manifestus est etiam articulus ad contactum. Si quidem igitur non statim repositus fuerit, vehementes ac violentæ inflammationes, itemque febriles fiunt. Si vero statim quis occurrat, facile reponi potest. Oportet autem linteum durum convolutum (suffecerit non magnum) imponere obliquum in cubiti flexuram, & derepente cubitum inflectere, & manum quam maxime ad humerum adducere. Sufficiens igitur fuerit hæc repositio, his qui ita eluctati sunt. Sed & extensio in directum, hunc repositionis modum coaptare potest: volis tamen manus in eminentem brachii partem injectis, juxta flexuram retro impellere oportet, ita ut aliquis inferne iisdem in cubiti gibbum injectis, ad cubiti rectitudinem retrudat. Efficax est etiam in hoc luxationis modo illa extensio quæ prius scripta est, quomodo ossa brachii fracta extendere oportet, ubi sunt deliganda. Postquam vero extenta fuerint, sic cum manuum volis injectis coaptationes facere, velut etiam prius scriptum est.

44. Cæterum si in posteriorem partem brachium exciderit (raro autem hoc contingit) hæc luxatio omnium maxime dolorosa existit, & febres continuas meracæ bilis paucorum dierum ac maxime lethales inducit, & tales extendere brachium non possunt. Si igitur statim affueris, extento cubiti gibbo cogere oportet, & sponte incidit. Si vero febris prævenierit, non am-

amplius reponere oportet, dolor enim in cogendo augefcet. Ut autem in summa dicam, neque alium articulum febrienti reponere oportet, minime vero cubiti gibbum. Sunt autem & aliæ læsiones ac molestiæ circa cubiti gibbum. Hoc epim os crassius, si quando ab altero emotum est, neque flecti, neque extendi similiter potest. Manifestum autem fit ex contactu, juxta cubiti flexuram, circa venæ discissionem supra musculum tendentem. Quibus autem tale accidit, his non amplius facile est ad suam naturam reducere. Neque enim aliam ullam communem duorum ossium connexionem emotam, ad pristinam naturam collocare facile est: sed necesse est tumorem habere ipsam disparationem. Quomodo vero deligare oportet in articulo, dictum est in deligatione circa malleolum.

45. Quibusdam autem os cubiti brachio subjectum frangitur, quandoque quidem cartilaginosa ipsius pars, ex qua tendo retro brachium enascitur: & ubi hæc emotæ fuerit, febrile est ac malignum. Articulus tamen manet in suo loco, æqualiter enim basis ipsius hac parte excedit. Quum autem abductus fuerit ea parte qua caput brachii excidit, vagabundus magis fit articulus, quam si penitus sit abruptus. Nam, ut in summa dicam, omnia ossa quæ franguntur, minus noxia sunt, quam si ossa quidem non frangantur, venæ autem & nervi alicujus momenti in his locis contundantur. Vicinius enim ad mortem accedunt hæc quam illa, si febris continua accesserit. Paucae tamen tales fracturæ fiunt. Quandoque vero hoc brachii caput juxta appendicem frangitur: atque hoc quum videatur multo magis noxium esse, longe mitius noxis circa cubiti gibbum contingentibus existit.

46. Quomodo igitur singulas luxationes reponere, & præsertim curare oportet, scriptum est: & quod statim reponere articulum maxime confert, propter celeritatem inflammationis nervorum. Nam etiam si elapsa statim reposita fuerint, similiter tamen nervi distentionem facere solent, & ad tempus aliquod tum extensionem, quam facere solent, tum influxionem impedire. Confert autem omnia hæc similiter curare, & quæ franguntur, & quæ disparantur, & quæ luxantur. Omnia enim multis linteis, & spleniis, & cerato curare oportet, velut etiam alias fracturas. At figuram cubiti gibbi in his etiam omnino talem facere oportet, qualem in his quibus brachium fractum, & cubitus deligabatur. Communissima enim omnibus luxationibus, & emotionibus, & fracturis, hæc figura est. Communissima item ad distentionem postea faciendam, & ad singula extendenda, ac inflectenda. Hinc enim viæ sunt ad utrasque partes consimiles. Commodissima est etiam hæc figura ipsi ægroto, ut ipsum & gestet, & appensum excipiat. His adde, si a callo apprehensus fuerit, si quidem extenta manus apprehendatur, melius fuerit si non adsit, multis enim impedimento erit, paucis adjumento. Si vero inflexa, magis quidem commoda fuerit. Verum longe commodior, si mediam figuram obtinens callo apprehendatur. Et hæc quidem de figura. Deligare vero oportet, primum lintei initio super ipsam læsam partem injecto, sive fracta fuerit, sive emotæ, sive disparatæ: primas etiam obvolutiones super ipsam facere, ita ut maxime hac parte innitantur, minus vero hinc atque illinc. Deligationem autem communem facere oportet, & cubiti, & brachii, utriusque

que multo plus quam plerique faciunt, quo quam remotissime a læsa parte tumor hinc atque illinc exprimatur. Circumdetur insuper etiam acuta cubiti pars, sive læsio in hac fuerit, sive non, ut ne tumor ibi circa ipsam colligatur. Fugiendum vero est in deligatione, quantum ejus fieri potest, ut ne circa flexuram multa lintea coacervata sint. Compressio autem quam maxime circa læsam partem facienda est. Sed & reliqua compressio ac laxatio eadem adhibeatur, & iisdem temporibus singula, quemadmodum in ossium fractorum curatione antea scriptum est. Et religationes postea per diem tertium fiant. Videatur autem laxa esse deligatio tertia

die, velut etiam tunc. Et ferulæ conveniente tempore adhibeantur. Neque enim alienum hoc est, & in his quibus ossa fracta, & quibus non fracta sunt, si non febriant. Sint autem quam laxissimæ partim a brachio extensæ, partim ad cubitum positæ: & non sint crassæ. Necesse est etiam inæquales ipsas esse inter se, ut vicissim permutentur qua parte conducit, conjectura juxta inflexionem facta. Quin & spleniorum appositionem ejusmodi facere oportet, velut de ferulis dictum est, ita tamen ut paulo tumidiora super læsam partem apponantur. Tempora vero ab inflammatione, & ab his quæ prius scripta sunt, conjectare oportet.

H I P P O C R A T I S

D E

A R T I C U L I S.

UMERI vero articulum uno modo luxari novi, ad locum sub alis. Sursum autem nunquam, neque ad externam partem. Non tamen affirmaverim an luxetur, aut non, etiam si habeam quod dicam de ipso. Sed neque in anteriorem partem unquam vidi, neque videtur mihi unquam excidisse. Medicis tamen videtur valde in anteriorem partem luxari, & maxime decipiuntur in his, quorum carnes tabes circa articulum & brachium occupavit. Apparet enim in talibus caput brachii omnino in anteriorem partem eminens. Atque ego tale aliquando non excidisse asserens, ob hanc rem apud medicos & vulgus male audivi. Solus

enim ipsis ignorare videbar, alii vero omnes cognoscere. Nec potui ipsis persuadere, nisi admodum difficulter, rem ita se habere. Si quis in brachio supernam humeri partem carnibus denudarit, denudarit autem qua parte musculus sursum tendit. Nudarit item tendinem, qui sub alis, & juxta claviculam ad pectus est: apparuerit utique caput brachii in anteriorem partem, reliquum autem brachii os, ad externam partem incurvum. Conversatur autem brachium cum scapulæ cavitate obliquum, quum juxta costas fuerit porrectum. Quum vero ad anteriorem partem extenta fuerit tota manus, tunc brachii caput e directo est in scapulæ cavitate, & non amplius in anteriorem partem emi-

eminere conspicitur. Verum de quo nunc est sermo, nunquam vidi in anteriorem partem elapsum: non tamen affirmarim ne de hoc quidem, an ita excidat, nec ne. Quum igitur exciderit brachium ad locum sub alis, multi reponere noverunt, utpote quod multis elabatur. Eruditi autem est omnes modos nosse, quibus medici id reponunt, & quo modo quis his modis quam optime utatur. Optimo vero horum modorum uti oportet, si fortissimam necessitatem videris. Optimus autem est qui postremus describetur.

2. Quibuscunque igitur frequenter humerus excidit, hi plerumque ipsi sibi ipsis ad reponendum sufficientes sunt. Immissis enim alterius manus digitis ac nodis in locum subalarem, articulum sursum cogunt, cubiti vero gibbum ad pectus adducunt. Eodem etiam modo medicus reponet, si ipse quidem sub alam, articulo magis intro elapso, subtentis digitis a costis diducat, ita ut capite suo in summum humerum injecto, renitendi gratia, genibus vero juxta cubiti gibbum ad brachium admotis, ad costas retrudat. Conducit autem eum qui reponit, fortes manus habere: aut ipse quidem manibus & capite ita faciat, alius vero quidam cubiti gibbum ad pectus adducat. Est autem & humeri repositio, ut cubitus retrorsum ad spinam subducatur, deinde altera manu in summam gibbi cubiti partem injecta retortio fiat, altera vero juxta articulum retro innitatur. Hæc repositio, & ea quæ prius dicta est, quum non sint secundum naturam, tamen articulum circumagitantem incidere cogunt. Qui vero calcaneo reponere conantur, propinquum quid ei quod est secundum naturam, cogunt. Oportet autem hominem humi supinum reclinare, eum vero qui re-

ponit, humi sedere qua parte articulus excidit: deinde apprehensam manum læsam, cum suis manibus extendere, calcaneo vero in subalarem locum injecto, dextro in dextrum, sinistro in sinistrum, retrudere. Oportet autem in cavitatem sub ala rotundum quid congruens indere. Commodissimæ vero fuerint pilæ valde parvæ ac duræ, quales multæ ex coriis consuuntur. Si enim non ejusmodi quid inditum fuerit, calcaneum ac brachii caput pervenire non potest. Dum enim manus extenditur, locus sub ala cavatur. Tendines enim qui hinc atque illinc locum sub ala constringunt, contrarii sunt. Oportet autem aliquem ab altera parte ejus qui extenditur confidentem, sanum humerum continere, ut ne corpus circumtrahatur, dum læsa manus in alteram partem extenditur. Postea ubi pila sub alam subdita fuerit, molle lorum sufficienti latitudine præditum, circum pilam circumdare oportet, ita ut quidem eo loro ex utrisque initiis apprehenso sursum retrahat, a capite ejus qui extenditur confidens, & pede ad summi humeri os innitens. Pila vero quam penitissime & maxime intus ad costas sita sit, & non ad brachii caput.

3. Est & alia repositio, quum humerum alter subdit. Majorem tamen esse oportet eum qui humerum supponit, ita ut apprehensa manu, humerum suum acuminatum sub illius luxati alam supponat, & deinde aliquantum verset, ut velut sedi insideat, ea conjectura facta, ut homo illa circa humerum suum ex ala pendeat, ipse vero seipsum in hunc humerum altiore faciat, quam in alterum, brachium autem pendentis ad pectus suum quam citissime cogendo adducat. In hac vero figura insuper concutiat, ubi hominem sustulerit, quo reli-

reliquum corpus in adversam partem brachio quod continetur vergat. Si vero valde levis fuerit homo, paer aliquis levis insuper ex ipso retrorsum dependeat. Atque hæc omnes repositiones in palæstra usitatæ sunt, eo quod non opus habent aliorum instrumentorum importatione. Poterit tamen quis etiam alibi his uti. Sed & qui circum pistillum cogunt, propemodum secundum naturam reponunt. Oportet autem pistillum molli quadam fascia esse involutum: minus enim ita labarit: & inter costas ac brachii caput subter intrusum: & si quidem breve fuerit pistillum, collocare hominem in sedili aliquo oportet, quo vix brachium circum pistillum circumdare possit. Sit autem potius longum pistillum, quo homo stans ferme circum pistillum dependeat. Postea brachium quidem & cubitus circa pistillum porrigantur, ab altera vero corporis parte, quis manibus circa cervicem ad claviculam circumjēctis deorsum cogat. Hæc repositio moderate secundum naturam est, & repositionem facere potest, si probe ipsam tractent. Quin & per scalam alia quædam hujusmodi repositio fieri potest, & adhuc melior, eo quod corpus hinc atque illic elevatum, securius librando adæquari potest. Nam circum pistillum etiam si humerus fixus maneat, periculum tamen est ne corpus hac aut illac circumagatur. Oportet tamen & super scalam superne rotundum quid deligatum esse, quod ad loci sub ala cavitatem congruum sit, & quod brachii caput ad naturam redigere insuper cogat.

4. Optima vero ex omnibus repositionibus talis est. Lignum esse oportet latitudine quidem quinque aut quatuor in totum digitorum, crassitudine vero duorum digitorum, aut etiam te-

nuius, longitudine autem bicubitali, aut paulo brevius. Sit autem altera parte summa rotundum, & angustissimum ac tenuissimum hac parte, habeatque crepidinem paululum supereminentem, in extrema rotunditatis parte, sed non ea quæ ad costas, verum ea quæ ad brachii caput existit, quo sub alam congrua sit, juxta costas sub brachii caput subdita. Linteo autem vel fascia molli, lignum summa parte obvolvatur, quo levius reddatur: deinde subdito ligni capite quam penitissime sub alam, inter costas ac brachii caput, totam manum ad lignum porrectam alligare oportet, juxta brachium, juxta cubitum, & juxta manus juncturam, quo quam maxime sit quæta: præ omnibus autem curandum est, ut summa ligni pars, quam penitissime intra subalarem locum recipiatur, brachii caput transgressa. Postea inter duas columnas trabem transversam probe alligare oportet, & deinde manum cum ligno supra trabem transmittere, quo manus ab altera parte sit, corpus ab altera, trabs vero sub ala, & postea ad alteram partem manum deorsum cogere una cum ligno, circum trabem: ad alteram vero reliquum corpus. Trabs autem ea altitudine alligetur, ut reliquum corpus elevatum summis pedum digitis innitatur. Hic modus repositionis humeri longe optimus est. Justissime enim commotionem facit, si solum penitus intus ad brachii caput lignum fuerit. Justissimæ item sunt in utranque partem adæquationem facientes librationes, & ad hæc offi brachii securæ.

5. Recentes itaque luxationes citius incidunt, quam quis putare possit, & priusquam extentæ esse videantur. Sed & veteres sola hæc repositio reponere potest, si non jam ob vetustatem, ca-

ro quidem in acetabulum devenit, caput autem brachii in loco ad quem declinavit, semitam sibi ipsi jam fecit. Veruntamen etiam ita inveteratum brachii elapsum, mihi posse reponere videtur. Quid enim justa molitio non noverit? manere tamen in loco posse, non ita mihi videtur, sed prout confuevit rursus luxabitur. Idem facit etiam si circum scalam, eodem modo velut dixi præparatam, coactio transmissi brachii fiat. Abunde item sufficit circum magnam sedem Theffalicam coactionem facere, si recens fuerit luxatio. Præparatum autem esse oportet lignum, velut dictum est: hominem vero locare oportet in sede obliquum, deinde brachium una cum ligno supra sedis reclinatorium transmittere, & ad alteram partem corpus deorsum cogere, ad alteram brachium cum ligno. Idem quoque facit coactio supra biforem januam. His autem quæ forte præsentia fuerint, utendum est. Nosse igitur expedit, quod naturæ a naturis multum differunt, ad hoc ut elabentia facile rursus incidant: differt etiam acetabulum ab acetabulo, quum aliud facile transcendendi possit, aliud minus. Plurimum item differt nervorum ligamentum, quum in quibusdam remissum sit, in quibusdam intentum.

6. Nam humiditas hominibus fit ex articulis, propter nervorum connexionem, si laxa fuerit, & intensiones facile ferat. Multos enim videas qui adeo humidi sunt, ut quando velint, articuli ipsis citra dolorem excidant, & absque dolore restituantur. Differt etiam habitus quidam corporis. Nam his quibus bene se habet membrum, & carnosum, & minus excidit, & difficilius incidit. Ubi vero ipsi seipsis tenuiores, & magis excarnes fuerint, tunc & ma-

gis excidit, & facilius incidit. Argumentum autem quod hæc ita se habeant, hoc est. Bobus enim tunc magis femora excidunt ex acetabulo, quum tenuissimi existunt. Fiunt autem tenuissimi boves ad finem hyemis. Tunc igitur etiam maxime luxantur: si tamen & huiusmodi quiddam in medicina scribere convenit. Verum convenit utique. Bene enim Homerus didicit, quod ex omnibus pecudibus boves quam maxime laborent hoc tempore, & ex bobus potissimum aratores, eo quod hyeme operentur. His itaque maxime excidunt articuli. Hi enim maxime attenuantur.

7. Nam reliqua quidem pecora brevem herbam depasci possunt. Bos autem non ita valde, prius alta fiat. Reliquis enim tenuius est labri prominentia, tenuius item superna maxilla. Bovi vero crassa est labii prominentia, crassa item & obtusa superna maxilla. Quapropter in breves herbas subicere non potest. Rursus solidipeda animalia utpote utrinque dentata, & dentes inter se committere possunt, & sub brevem herbam dentes subicere queunt, delectanturque tali herba magis quam alta. Brevis enim herba in totum melior ac solidior quam alta, adde quod alta etiam prius fructum effert. Ob hoc igitur ita cecinit.

Haud secus ac bobus nigris gratissima veris

Tempora proveniunt:

quia gratissima apparet ipsis alta herba. Sed & alias bos laxum habet hunc articulum, magis quam alia animalia, & ob id etiam magis quam alia pedem trahit, & maxime quum macilentus est, & jam senex. Propter omnia hæc etiam maxime bovi excidit. Plura autem de ipso a me scripta sunt, eo quod omnium antea relatorum testimonia hæc sunt.

8. Verum de quo nunc sermo est, ex carnibus magis excidit, sicut etiam citius incidit, quam probe carnosus: & humidis ac excarnibus minus inflammatur, quam siccis ac carnosus: & in posterum tempus quoque minus vincitur: sed & mucus amplior moderato subest, si non adsit inflammatio, & sic sane lubricus fuerit. Mucosiores enim omnino sunt articuli excarnibus quam carnosus. Nam & ipsæ carnes eorum qui non recte ex arte fame macerati sunt, in macilentis mucosiores sunt, quam in crassis. Quibus tamen cum inflammatione mucus subest, his inflammatio vinculo facto articulum continet: & ob id hi qui submucosi sunt articuli, non valde excidunt, & exciderent utique, si non plus aut minus inflammationis accessisset. Quibus igitur quum articulus incidit, circumstitæ partes non inflammantur, & statim citra dolorem humero uti possunt, hi putant quidem nihil opus esse, ut suipsorum curam gerant, medici tamen est ut contra tales vaticinetur. Talibus excidit rursus magis quam his quibus nervi sunt inflammati. Atque hæc res in omnibus in homine ita habet, & maxime circa humerum & genu. Maxime igitur etiam hæc excidunt.

9. Quibus autem nervi inflammati sunt, hi humero uti non possunt. Prohibet enim dolor & inflammationis distentio. Tales igitur curare oportet cerato, & splenis, & linteis multis deligando. Sub alam vero lanam mollem puram convolutam subicere oportet, ad cavitatem explendam, quo fulcrimentum quidem sit deligationi, articulum vero sustentet. At brachium plerumque sursum vergens tenere oportet. Sic enim procul fuerit humeri caput a loco, in quem excidit. Oportet autem postquam

humerum deligaveris, brachium ad costas adalligare, fascia quadam in orbem circum corpus obducta. Fricare quoque humerum oportet placide & accurate. Multarum autem rerum peritum medicum esse expedit, & non minus frictionis. Ex eodem enim nomine, non idem eventus subsequitur. Nam & vincere potest frictio articulum iusto laxiorem, & solvere articulum iusto duriores. Verum de frictione in alio opere a nobis tractabitur. Talem igitur humerum mollioribus manibus fricare convenit, confert enim, & alias leniter. Articulum autem commovere non violenter, sed in tantum ut citra dolorem commoveatur. Restituuntur vero omnes articuli partim longiore, partim breviori tempore.

10. An autem brachium exciderit, his signis cognoscere oportet. Nam ubi iustum corpus habent homines, manus item ac crura, sano in exemplum uti oportet, ad non sanum, & non sano ad sanum, non alienos articulos inspicendo, (alii enim aliis magis extantibus natura sunt articulis) sed ipsos ejus qui affectus est, an dissimilis sit sanus ægroto. Et hoc recte quidem dictum est, multam tamen erroneam intelligentiam talia habent: & non satis est solum sermonis doctrina artem hanc nosse, sed conversatione etiam versare oportet. Multi enim præ dolore, aut ex alia causa, quum non exciderint ipsi articuli, tamen non possunt in similes figuras restitui, in quales sanum corpus figuratur. Proinde & talem figuram insuper intelligere ac considerare oportet. Sed & in loco sub ala, caput brachii multo magis incumbere videtur, in luxato quam in sano. Quin & superne juxta supernam humeri partem, cavus apparet locus: & summi humeri

fi os extans conspicitur, utpote articulo ad infernum locum digresso: & est etiam aliqua erronea in hoc intelligentia, sed postea de ipso scribetur. Est enim dignum de quo scribatur. Præterea in luxato cubiti gibbus magis a costis distare videtur, quam in altero. Si tamen quis vim afferens cogat, adducitur quidem, sed cum dolore. Sed & sursum ad aurem manum attollere cubiti gibbo extento, non valde potest, velut sanam: neque hac & illac similiter diducere. Hæc igitur signa sunt humeri laxati: repositionis item præscriptæ & curationes hæc sunt.

II. Operæ pretium vero est discere, quomodo frequenter excidentibus humeros curare oporteat. Multi enim a certaminibus jam prohibiti sunt, ob hanc calamitatem, quum alias penitus fuerint inculpabiles. Multi etiam ad res bellicas inutiles fuerunt, & ob hanc calamitatem perierunt. Sed & propterea res digna est quæ discatur, quod nulum noverim qui recte medeatur, sed alios ne aggredi quidem sciam, alios contra quam conducit & sentire, & facere. Multi enim medici humeros luxatos ufferunt, & juxta supernam humeri partem, & juxta anteriorem, qua parte caput brachii extuberat, & juxta posteriorem paululum retro supernam partem. Hæ igitur uestiones, si quidem sursum brachium excidisset, aut in anteriorem aut posteriorem partem, recte inustæ essent. Nunc vero quum deorsum excidit, ejiciunt magis hæ uestiones quam impediunt. A superna enim spatii amplitudine caput brachii excludunt. Verum hæc ita urere oportet. Cutem sub ala digitis apprehensam attrahere oportet, secundum ipsam maxime rectitudinem, secundum quam brachii caput excidit: deinde ita attra-

ham cutem in ulteriorem partem perurere.

12. Ferramentis autem talia urere oportet non crassis, neque valde calvis, sed oblongis. Citius enim penetrant, & manu firmata transigi possunt: pellucidis item his urere oportet, quo quam celerrime pro viribus penetrent. Nam crassa tarde penetrantia, latiores crustarum elapsiones faciunt, & periculum est ne cicatrices rumpantur, & nihilo quidem deterius hoc esset, verum turpius & ab arte alienius. Postquam autem in ulteriorem partem perusseris, in plurimis satis est ut infernæ parti soli has crustas inuras. Quod si periculum esse non videatur ne cicatrices rumpantur, sed multum spatii interpositum sit, tenue quoddam spicillum per inusta foramina trajicere oportet, cute adhuc attracta (neque enim alias trajicere possis). Ubi vero trajeceris, cutem dimittere. Postea inter crustas aliam crustam tenui ferramento infligere ac inurere, donec spicillum contingas. Quantum vero de cute sub ala apprehendere oportet, hinc conjectare licet. Glandulæ sub ala sunt, sicut etiam in aliis corporis partibus. Verum in alio libro de tota glandularum natura scribetur, quod sint, & qualia in qualibus significant ac possunt. Glandulas igitur simul apprehendere non oportet, neque ea quæ glandulis sunt interiora. Magnum enim afferunt periculum. Sunt enim nervis maximi momenti vicina. Quantum vero extra glandulas est, ejus quam plurimam partem apprehendere oportet. Nihil enim periculi est. Nosse tamen hoc expedit, quod si fortiter brachium extenderis, nihil cutis sub ala apprehendere poteris, quod sane attractu memorabile sit. Distrahitur enim in

extensione. Nec vero nervos ulla machina vulnerare oportet. Hi enim prompti expōitque sunt ac extēti in hac figura. Si vero parum brachium elevaris, multum quidem cutis apprehendes. Nervi vero quorum curam gerere oportet, intus ultra apprehensionem consistunt.

13. Nonne igitur in omni arte prae omnibus curandum est, ut in singulis figurae iustae inveniantur? Atque haec quidem de loco sub ala. Et sufficiunt hae apprehensiones, si crustae fuerint iustae. Extra vero alam duo solum loci sunt, ubi quis crustas inurere queat huic affectioni auxiliantes. Unam in anteriore parte, inter brachii caput, & tendinem juxta alam. Et hac quidem parte cutem penitus perurere oportet, sed non alius. Vena enim crassa propinqua est, & nervi, quorum neutra igne calcificanda sunt. Retrorsum autem alteram crustam inurere licet, multum supra tendinem, qui est juxta alam, & paululum infra brachii caput. Et cutem quidem penitus perurere oportet: Verum neque hic valde altam crustam facere. Inimicus enim est ignis nervis. Curare igitur ulcera per omnem curationem oportet, ita ut brachium nunquam vehementer extendas, sed moderate, ulcerum saltem curandorum gratia. Minus enim perfrigerantur. Conducit enim omnes ustiones tegere, ut etiam leniter curentur, & minus disparentur, minusque sanguinis erumpat, & minus convulsio accedat. Ubi vero pura facta fuerint ulcera, & ad cicatrices devenerint, tunc sane penitus brachium semper die ac nocte costis alligatum esse oportet. Sed & quum sana facta fuerint ulcera, similiter ad multum tempus, brachium ad

costas alligandum est. Sic enim maxime cicatrix induci poterit, & spatii amplitudo intercipietur, in quam maxime luxatur brachium. Quibuscunque vero humerus repositione fuerit destitutus, si quidem homines adhuc crescant, os brachii non similiter ut sanum coaulescit, sed augescit quidem, verum altero brevius aliquanto efficitur. Et qui mustelae cubito praediti sunt, parvumque ac macilentum brachium ex nativitate habent, galeancones vocati, ob duplices has calamitates fiunt tales, tum si talis aliqua luxatio ipsos dum in utero sunt corripuerit, tum ob aliam calamitatem, de qua postea aliquando scribetur.

14. Quin & hi quibus dum adhuc infantes sunt, profundae ac submersae suppurationes circa brachii caput fiunt, omnes galeancones efficiuntur: & sive secti fuerint, sive ulsi, sive sua sponte ipsius eruperint, haec ita se habere nosse oportet. Qui tamen ex nativitate galeancones sunt, etiamsi manu potentissime uti possint, tamen neque ipsi extento cubiti gibbo, brachium ad aurem extendere ac elevare possunt. Sed multo minus hanc quam sanam manum. Quibus vero jam viris exciderit humerus, & repositus non fuerit, his superna humeri pars magis excarnis efficitur, & habitus hac parte tenuis fit. Quum tamen dolor cessaverit, non omnia ea similiter operari possunt, quae elevato cubiti gibbo a costis in obliquum operari oportet. Quae vero transmoto brachio juxta costas, aut in anteriorem, aut in posteriorem partem operari oportet, ea operari possunt. Nam & scobinam, & feram trahere poterint, securi item findere, & fodere, si non valde sursum cubi-

cubiti gibbum attollant, sed & alia juxta tales figuras operantur.

15. At vero quibus summus humerus fuerit avulsus, his os avulsam extra eminens apparet. Est autem hoc velut vinculum claviculae & scapulae. Alia enim est hominis natura hac parte quam aliorum animalium. Medici igitur in hoc vulnere maxime falluntur. Nam quum os avulsam emineat, superna humeri pars humilis & cava apparet, ut etiam velut humeri elapsi curam adhibeant. Multos igitur novi medicos alias non malos, qui graviter affixerunt, tales humeros reponere conantes, ita excidisse rati, & non prius desistunt ipsi existimare se humerum reponere, quam vel desperarint, vel frustrati fuerint. His curatio quidem eadem quae etiam aliis hujusmodi, ceratum, splenia, & lintea, & deligatio ejusmodi: deorsum tamen cogere os supereminens oportet, & splenia super hoc ponere plurima, & hac parte maxime premere: & brachium ad costas adalligatum ad supernam partem tenere. Sic enim os avulsam maxime appropinquabit. Haec tamen probe nosse expedit, & velut certa praedicere, si alioqui voles, quod nullum detrimentum, neque parvum, neque magnum, humero contingit ex hoc vulnere. Sed locus turpior evadit. Neque enim hoc os in pristinam sedem similiter firmari poterit, velut natura exigit, sed necesse est plus aut minus tumidum esse ad supernam partem. Neque enim aliud ullum os in eundem locum restituitur, quod cum alio osse communionem habet, & adhærens a veteri naturali sede avulsam fuerit. Paucis autem diebus summus humerus doloris exors fit, si probe deligetur.

16. Clavicula porro fracta, si qui-

dem penitus caulatim hoc contigerit, curatu facilior est. Si vero oblonge, difficilius sanatur: & contraria in his contingunt, aliter quam quis putaverit. Nam quae penitus caulatim fracta est, cogi magis poterit ut ad naturam redeat. Et si diligens cura adhibeatur, partem quae superior est, inferiorem fecerit figuris idoneis, & deligatione conveniente. Si vero perfecte non firmata fuerit, attamen supereminens ossis pars non valde acuta fit. At quorum os in longitudinem fractum fuerit, his similis offibus avulsis calamitas contingit, de quibus antea scriptum est. Neque enim ipsum ad seipsum valde firmari solet, & summa ossis eminentia, valde acuta fit. In universum igitur nosse expedit, quod nullum detrimentum neque humero, neque reliquo corpori, ob claviculae fracturam accedit, si non insuper corruptio aliqua contingat. Raro autem hoc fit. Deformitas tamen circa claviculae fracturam accedit, primum turpissima, deinde vero minor fit. Coalescit autem clavicula cito, itemque alia ossa laxa. Celerem enim calli obductionem talia faciunt. Quum igitur recens fracta fuerit, vulnerati ad curationem festinant, majus malum esse putantes quam est, & medici quoque prompti sunt ad recte curandum. Progressu vero temporis & vulnerati, utpote qui neque dolent, neque iter facere, neque cibum capere prohibentur, negligunt: & medici, utpote qui suis sedibus restituere non possunt, aufugiunt, neque vulneratorum negligentiam agere ferunt. In hoc autem calli obductio acceleratur.

17. Deligationis vero, modus plerisque consimilis est, ut cerato, & spleniis, & mollibus linteis curatio fiat.

In-

Insuper autem & hæc curatio, & hæc animadversio habenda est, & præsertim in hac aggressione: quod plurima splenia juxta eminentem partem imponere oportet, & plurimis deligationibus maxime circa hanc partem premere. Sunt autem aliqui quibus complacuit plumbum grave insuper adalligare, ut supereminentem partem deorsum cogat. Fortassis autem neque intelligunt qui simpliciter deligant. Sed neque hic modus ad claviculam fracturam pertinet. Neque enim fieri potest ut id quod eminet memorabili modo deprimatur. Alii vero quidam sunt, qui quum cognoverint quod hæc deligationes erroneæ sunt, & non secundum naturam supereminentia deorsum cogunt: deligant quidem ipsos splenis & linteis utentes, velut etiam alii. Verum cincto homine fascia quadam qua parte maxime cingi solet, postquam splenia supra eminentes fracturas imposuerunt, ita ut isthic magna mole extuberent, tunc initium lintei ad cincturam ex anteriore parte alligant, atque ita deligant in directum claviculæ extendentes ac retrorsum ducentes, & isthic cincturæ circumdatum in anteriorem partem reducant, & rursus in posteriorem. Aliqui vero non cincturæ linteum circumdant, sed circum interfoemineum juxta sedem, & per spinam linteum circumdantes, hoc modo fracturam comprimunt. Hæc itaque si quis inexpertus audit, prope secundum naturam esse videntur: verum si quis utatur, inutilia existunt. Neque enim stabilia sunt, etiamsi decumbat quis, quamvis ita vel maxime stabilitas contingat: attamen si decumbens aut crus inflexerit, aut ipse se inclinet, omnia deligamenta movebuntur: & alioqui noxia est hæc deligatio. Nam

& sedes intercluditur, & linteæ in hac angustia acervata fiunt: & quæ rursus cingulo circumdantur, non ita valida facta cinctura circumdari possunt, ut non cingulum sursum ascendere cogant, neque ita necesse est omnia deligamenta laxari. Quam proxime vero quis rem conficere videri possit, etiamsi non magna faciat, si quibuldam linteis cingulum circumdet, plurimis autem linteis priorem deligationem perficiat. Sic enim maxime stabiles fuerint deligationes, & mutuam inter se opem tulerint. Plurima igitur ex his quæ contingunt his quibus clavicula fracta est, relata sunt.

18. Insuper autem & hoc adintelligere oportet, quod clavicula plerumque frangitur, ita ut os quod a pectore est, ad supernam partem emineat: quod vero a summo humero est, in infernam partem subsidat. Causæ vero horum hæc sunt, quod pectus neque multo inferius, neque superius procedere potest. Nam articuli in pectore motus parvus est: ipsum enim sibiipsum, & spinæ, ex continuitate commissum est. Proxime quidem clavicula ad humeri articulum fluctuat. Cogitur enim frequentem motum habere, propter summi humeri connexionem: & alioqui ubi vulnerata est, ad supernam partem defugit ea pars quæ pectori adhæret, & non valde ad infernam partem cogi potest. Nam & a natura levis est, & loci amplitudo ipsi superne major est quam inferne. At humerus & brachium, & quæ his annexa sunt, a costis ac pectore facile exolvi possunt: & propterea multo superius ac inferius abduci queunt. Quum igitur fracta fuerit clavicula, os quod ad humerum est magis deorsum repit. Huc enim ipsum una cum humero & brachio defluere pro-

proclivius est quam sursum ferri. Quum igitur hæc ita se habeant, imprudenter se gerunt qui supereminentem ossis partem deorsum cogere oportere putant. Nam infernam ad supernam adducendam esse manifestum est. Hæc enim motum habet: hæc est quæ a natura discessit. Clarum itaque est nullo modo ipsam cogi posse: deligationes enim nihilo magis appellant quam repellunt. Si vero quis brachium quam maxime ad costas admotum sursum cogat, ut quam acutissimus esse humerus videatur, perspicuum est quod sic adaptari poterit ad os quod a pectore est, unde est divulsum. Si quis igitur legitima deligatione utatur, celeris curationis gratia, & reliqua omnia frustra fieri putet, præter figuram relatum, is & recte intellexerit, & celerrime ac optime curaverit.

19. Decumbere tamen hominem multum refert, & sufficiunt dies xiv. si quieverit, aut ad summum viginti. Si tamen contrario modo clavicula fracta fuerit, quod non valde contingit, ut os quod a pectore est subsidat, quod vero a summo humero est supereminet, alterique superstet: nulla magna curatione in his opus fuerit. Ipse enim humerus & brachium si demittatur, ossa inter se committere ac firmare potest: & vilis quæpiam deligatio suffecerit, & pauci dies satis erunt ad callum obducendum. Quod si hoc modo fracta non fuerit, sed in obliquum hac vel illac luxata, ad naturam reducere oportebit, humero cum brachio sursum adducto, velut etiam ante dictum est. Quum autem ad pristinam naturam resederit, reliqua curatio velox erit. Pleraque igitur immutationes ac luxationes, brachium si sursum cogatur, corrigat.

20. Quæcunque vero luxationes ex supernis oblique ad latus fiunt, aut deorsum, his correctio præparatur, si homo supinus decubuerit: juxta medias autem scapulas aliquid altius suppositum fuerit, quo pectus maxime in utranque partem inflexum sit, & brachium adducat quis ad costas porrectum. Medicus autem altera manus vola in brachii caput injecta retrudat, altera ossa fracta componat. Sic enim quam maxime ad naturam reducerit. Verum quod jam est, supernum os facile ad partem subsidere solet. Plerisque igitur ubi deligati fuerint, figura ipsa opitulatur, ita ut ad ipsas costas cubiti gibbum habentes, hoc modo humerum ad supernam partem cogant. Quibusdam vero humerum quidem sursum, velut dictum est, cogere oportet, cubiti autem gibbum ad pectus adducere: summam vero manum ad summum sanum humerum adhibere. Si quidem igitur decumbere sustinet, fulcimentum aliquod quod obfirmet, apponere oportet, quo humerus quam maxime superne maneat. Si vero obambulare volet, fundam ex fascia factam, & acutæ gibbi cubiti parti circumdatam, de collo appensam gestare oportet.

21. Cubiti porro gibbi articulus ubi emotus aut luxatus est, ad costas, aut foras, acuta ipsius parte in brachii cavitate manente, extensione in directum facta, id quod eminet retrorsum & in obliquum repellere oportet. Ubi vero perfecte excidit, aut hac, aut illac, extensio in qua brachium fractum deligatur requiritur. Ita enim incurva gibbi pars non impedit. Excidit autem maxime ad partem versus costas. Correctiones vero facere oportet quam plurimum abducendo, & ut ne brachii caput cornicem contingat, sublimem

circumducere ac inflectere, & non in directum cogere, simul autem contraria in utranque partem detrudere, & in sedem compellere. Contulerit etiam in his gibbi cubiti inversio, modo in supinam, modo in pronam partem. Curatio vero ex figura est, ut summam manum paulo altiore cubiti gibbo habeant, brachium vero ad costas. Sic etiam appensi exceptio, & positio, & gestandi facilitas, & natura, & usus, in communi sunt, si modo non male callus obducatur. Obducitur autem cito. Curatio fit linteis juxta legem articulare, ita ut acuta ejus pars insuper deligetur.

22. Recrudescit autem maxime cubiti gibbus febribus, doloribus, nausea & vomitu meracæ bilis, præsertim si retrorsum luxatus fuerit, ob torporem: deinde, si in anteriorem partem. Verum curatio eadem est. Repositio vero retrorsum luxati, ut extensum distendamus. Signum autem est, quod extendere ipsum non possunt, sicut in anteriorem partem luxati, quod inflectere nequeunt. Verum tunc durum quiddam involutum indere oportet, & circum hoc ab extensione derepente inflectere. Disparationis autem ossium signum est manifestum ex contactu, juxta venam quæ in brachio finditur. At vero callus cito his obducitur. Ex nativitate autem breviora sunt ossa infra noxam, plurimum quæ proxima sunt, cubiti, deinde manus, postea digitorum. Verum brachium & humerus robustiora fiunt, propter inversionem. At altera manus propter opera adhuc fortior est. Imminutio vero carniū fit; si foras excidit, intrinsecus: Sin minus, in contrarium prout excidit. Cubiti vero gibbus si intro, aut extra exciderit, extensio fit in communi figura

cubiti ad brachium: fascia enim sub alam data, ipsam exceptam suspendere oportet: ad summum vero cubiti gibbum juxta articulum pondus appendere, aut manibus deorsum cogere. Ubi vero articulus ultra elevatus est, coaptationes manuum volis fiunt, velut etiam in manibus. Deligatio quoque in hac figura, & exceptio appensi, & positio. At si in posteriorem excidit partem, statim extensum palmis dirigere ac coaptare oportet. Simul autem in directione etiam aliis opus est. Si in anteriorem, circum linteum convolutum juxta molis inflectendo simul directionem facere oportet. Si vero in alteram partem inclinarit, in directione simul utraque facere oportet. Verum curationi communis est figura & deligatio. Possunt autem & ex distensione omnia in communi contingere. At vero repositiones aliæ ex superelevatione reponuntur, aliæ ex extensione, aliæ ex circumvolutione. Hæ vero ex figurarum excessibus, aut hac, aut illac celeriter fiunt.

23. Manus articulus aut intro, aut extra luxatur, plerumque vero intro. Signa autem facilia cognitu sunt. Si enim intro luxatus est, digitos inflectere non possunt. Si extra, extendere nequeunt. Repositio fit, digitis supra mensam positis, ut ab aliis atque aliis in diversum extensio fiat, & id quod eminent, aut vola aut calcaneo retrudatur, & in anteriorem partem deorsum protrudatur. Inferne vero juxta alterum os moles aliqua convoluta mollis supponatur, si supra eminent, manu prona locata: si infra, supina. Curatio vero linteis fit. Tota porro manus, aut intro, aut extra, aut hac, aut illac luxatur: Maxime vero intro. Quandoque autem & appendix emota est. Quando

doque vero alterum os disparatum distat. His extensio fortis facienda est: & quod quidem eminet retrudatur, alterum vero contra trudatur, duabus speciebus simul contingentibus, & retrorsum, & in obliquum, aut manibus supra mensam, aut calcaneo. Quæ vero recrudescunt ac deformia sunt, tempore ad usum corroborantur. Curatio fit linteis cum manu & cubito: & ferulæ usque ad digitos ponuntur. At ferulis hæc deligata frequentius quam fracturas solvere oportet, & perfusionem ampliore adhibere. Ex nativitate autem manus brevior fit, & carnes imminuuntur maxime in contraria parte ei in qua luxatio facta est. At adulta jam ossa manent.

24. Digni vero articulus luxatus facilis cognitu est. Repositio fit extendens in directum, ita ut quod eminet os protrudatur, contrarium vero contra trudatur. Curatio fit fasciis ac linteis. Si vero non reponatur, forinsecus callo obducitur. At si ex nativitate, aut dum adhuc crescit homo, luxata fuerint ossa, breviora fiunt infra luxationem, & carnes imminuuntur contraria maxime parte ei in qua luxatio facta est. In adulto vero ossa manent. Maxilla vero paucis jam perfecte luxata est. Os enim quod a superiore maxilla prodit, cum eo osse subjugatum est, quod sub aurem annexum est, quodque capita infernæ maxillæ concludit, ac dirimit, quum altero capite superius sit, altero inferius: & extremæ infernæ genæ partes ita se habent, ut altera ob longitudinem non facile accessum admittat: altera vero cornix est, & supra jugale os excedit. Simul autem & ambarum harum extremitatum nervosi tendines existunt, ex quibus muscoli dependent, qui temporales ac manducatorii appellantur.

Tom. II.

Propterea autem appellantur, & propterea moventur, eo quod hinc dependent.

25. Nam in edendo, & in loquendo, & in reliquo oris usu, superna quidem maxilla quiescit: est enim capiti connexa, & non coarticulata. Inferna autem maxilla movetur. Coarticulata enim est a superna maxilla, & a capite. Cur igitur in convulsionibus ac distentionibus hic articulus distentus primus de se significationem præbeat, & cur plagæ temporales periculosæ sint, ac soporem inducant, alio libro referetur. Quum vero non valde luxetur, causæ hæ sunt. Sed & hæc quoque causa est, quod non valde tales ciborum necessitates hominem apprehendunt, ut magis quam potest hiet. Exciderit autem a nulla alia figura, quam si quis valde hians maxillam in alteram partem diducat. Confert tamen ad hoc ut excidat, hoc ipsum. Quicumque enim nervi, & quicumque muscoli circa articulos sunt, aut ab articulis, ex quibus colligantur, horum quicumque in usu sæpe moventur, hi etiam maxime ad extensiones remittunt, quemadmodum etiam pelles mollissimæ multum remittunt. De quo igitur sermo est, luxatur quidem & excedit maxilla raro: laxatur tamen sæpe in hiatibus, velut etiam aliæ musculorum ac nervorum imutationes hoc faciunt.

26. Manifestum vero ex his maxime fit, ubi excidit. Prominet enim inferna maxilla in anteriorem partem, & in contrariam luxationi partem abducitur: & ossis cornix circa supernam maxillam tumidior fit: & infernas maxillas difficulter committunt. Quæ vero repositio his conveniat, manifestum est. Oportet enim aliquem vulnerati caput detinere, & alterum infernam

X x

ma-

maxillam intrinsecus ac extrinsecus ad mentum digitis apprehendere, hiantem hominem quantum moderate potest, & primum maxillam aliquandiu hac atque illac manu abducere, & ipsum hominem jubere, ut maxillam laxam habeat, & simul abducatur, ac quam maxime remittatur: deinde repente tribus figuris simul laxare oportet, diligenti in hoc animadversione habita. Nam & ex distortionem ad naturam deducere oportet, & infernam maxillam retrorsum protrudere, ita ut aeger hæc sequatur, & maxillas committat, ac non hiet. Atque hæc quidem repositio est, & neque aliis figuris fieri poterit. Curatio vero brevis sufficit. Splenium enim inceratum apponitur, ac laxo deligamento deligatur. Securius autem hæc aggressio perficitur, hominem supino reclinato, & coriaceo pulvinari plenissime sacro capiti supposito, ut in ipsum innitenti quam minimum cedat. Insuper autem & caput vulnerati aliquis detinere debet.

27. Si vero ambæ maxillæ luxatæ fuerint, curatio quidem eadem est, verum hi os minus committere possunt. Nam his genæ prominentiores sunt, sed indistortæ. Quod vero distortæ non sint, maxime cognoveris ex dentium tum superiorum, tum inferiorum terminis e directo inter se correspondentibus. His confert ut quam citissime reponantur. Repositionis autem modus prius dictus est. Si vero non reponantur, animæ periculum imminet, præ febribus continuis, & torpore sopore. Soporiferi enim hi muscoli sunt, & dum alterantur, & dum intenduntur præter naturam. Solet etiam alvus his biliosa, meraca, pauca egerere. Et si vomuerint, meraca vomunt. Hi igitur etiam moriuntur decima maxime die.

At si fracta fuerit inferna maxilla, si quidem non omnino caulatim hoc contigerit, sed cohæret adhuc os, confractum tamen fuerit, dirigere quidem os oportet digitis circa linguam obliquam subiectis, forinsecus vero contra niti, prout contulerit. Et si distorti fuerint dentes juxta vulnus commoti, postquam os directum fuerit, dentes inter se conjugare oportet, non duos solum, sed etiam plures, atque hoc maxime aureo, sin minus, lineo filo, donec os corroboretur: Postea cerato, & spleniis paucis, & linteis modicis deligare, non nimium firmis, sed laxis. Nam hoc probe nosse expedit, quod deligatio per linteas, maxillæ fractæ parum quidem contulerit, si recte fiat: magno pere vero læserit, si prave deligetur. Frequenter autem circa linguam explorare oportet, & multo tempore reniti ac digitis dirigere os confractum: optimumque esset si hoc semper fieri posset, sed fieri nequit.

28. Si vero os penitus caulatim diffractum fuerit (raro autem hoc contingit) dirigere quidem os oportet, velut dictum est: Ubi vero direxeris, dentes conjugare, quemadmodum antea dictum est. Magnopere enim contulerit ad quietem, & adhuc magis si quis recte conjugat, & velut oportet futuras consuat. At enim non facile est omnem chirurgiam scripto exquisite prodere: sed ex his quæ scripta sunt, formam & imaginem concipere oportet. Postea corio opus est Carthaginensi: & si quidem junior fuerit vulneratus, satis est squama inde detracta uti: Si vero adultior, ipso corio: ita ut defecta inde particula trium digitorum latitudine, aut prout congrua fuerit, sublata prius e gummi maxilla (ita enim mitius fuerit) glutine agglutinetur summa

ma sui parte, ad diffractam maxillæ partem, digiti aut paulo ampliore distantia a vulnere. Et hæc quidem particula ad infernam partem agglutinanda est, & habeat fissuram e directo menti, quo acutam ejus partem circumcirca complectatur. Alterum autem ejusmodi lorum aut paulo latius, ad supernam maxillæ partem agglutinare oportet, tanta a vulnere distantia, quanta illa altera lori particula absuit. Sit autem & hoc fissum, ut circumcirca aurem ambiat. Sint autem hæc lora acuta, qua parte committuntur, & ubi ipsorum extremitates connectere ac colligare oportet. In agglutinatione vero, caro corii ad cutem vergat: Sic enim magis agglutinatum adhærescit. Postea extento hoc lora, magis autem eo quod circa mentum est, quam maxime, quo maxilla evacuatur, lora ipsa circa verticem connectere oportet, & deinde linteo frontem deligare: & superinjectum quid esse oportet, velut moris est, quo vincula quæta sint ac firma. Decubitum autem faciat in sanam maxillam, non maxillæ, sed capiti innitens. Attenuandum vero est corpus usque ad dies decem, deinde renutriendum non tarde.

29. Si enim primis diebus inflammatio non acceperit, in viginti diebus maxilla corroboratur: perfecte enim callo obducitur, quemadmodum etiam alia ossa rara, si non corruptio infestaret. Verum de corruptionibus omnium ossium alia longa tractatio restat. Hæc extensio per agglutinationem contingens, mitis est, & prompta ad moderationem faciendam, & ad multas ac multis locis faciendas directiones accommodata. At medici non intelligentia æque ac manibus prompti, tum in aliis vulnerebus, tum in maxillarum fracturis tales existunt. Variis enim modis, & be-

ne, & male maxillam fractam deligant. Omnis enim deligatio maxillæ sic fractæ, ossa ad fracturam magis vergentia inclinat, quam ad naturam ducit. Si vero inferna maxilla circa connexionem ad mentum divulsa fuerit. (Sola autem hæc connexio in inferna maxilla est: Verum in superna multæ. Sed non volo sermone longius aberrare. In aliis enim morborum speciebus de his dicendum est.) Si igitur connexio ad mentum disparata fuerit, ipsam coaptare cujuslibet viri est. Os enim quod eminet, ad internam partem digitis admotis detrudere oportet: Quod vero intro vergit, ad externam partem digitis immixtis reducere. Hæc tamen extensione distendendo facere oportet. Facilius enim sic ad naturam redibunt, quam si quis ossa inter se complicans cogere conetur. [Quod nosse in tota commentatione non est inveniendum.] Ubi vero coaptata fuerint, conjugare oportet dentes inter se hinc atque illinc, velut prius dictum est: Curare vero cerato, & splenis paucis ac linteis. Deligationem autem brevem potius quam variam hic locus maxime admittit. Nam ut æquilibris non est, prope tamen ad æquilibrium accedit. At lintei obvolutionem facere oportet, si quidem dextra maxilla eminet, in dextram. (In dextram enim fieri putatur, si dextra manus deligationi præsit.) Si vero altera maxilla eminuerit, aliter deligationem ducere oportet. Et si quidem recte quis coaptationem adeptus fuerit, & velut convenit quieverit, cita curatio continget, & dentes illæsi manent: Sin minus, diuturnior fiet curatio, & distortionem habebit, dentes autem læsi & inutiles fiunt.

30. Porro si nasus fractus fuerit, fracturæ modus non unus est. Verum

qui pulchris deligationibus gaudent citra intelligentiam, tum in aliis multis damnum incurrunt, tum in fracturis circa nasum vel maxime. Ex deligationibus enim hæc maxime varia est, & quæ plurimas afeias habeat, & interruptiones ac interceptiones cutis maxime varias rhombiformes. Sicut igitur dictum est, qui nulla intelligentia præditi aggressionis studio tenentur, ultro se offerunt ad nasum fractum deligandum. Una itaque alteraque die lætatur medicus, gaudet quoque is qui deligatur: deinde cito quidem is qui deligatur fatiatur. Noxia enim & molesta est gestatio: satis autem est medico ostentasse, quod nasum varie deligare novit: facit autem talis deligatio omnia contra quam convenit. Partim enim qui propter fracturam simi fiunt, si superne quis magis premat, simiores nimirum fient: partim vero quibus nasus hac aut illac distorquetur, aut circa cartilaginem, aut superius, palam est quod neque ipsis superne deligatio proderit, sed etiam magis lædet. Non enim ita congruit splenis altera nasi pars, quanquam neque hoc faciant deligantes. Proxime vero deligatio resistere mihi videtur, si juxta medium nasum circa acutam partem, contusa caro ad os fuerit, aut etiam os parum, & non multum contusum sit. Talibus enim nasus callo obducitur, & aliquanto asperior evadit. Sed tamen neque his deligatio multo negotio opus habet, si modo etiam deligare oportet. Sufficit autem super contusionem splenium incratum extendere. Postea velut ex duobus initiis deligatio sit, ita semel linteum circumdandum est. Optima tamen curatio est, per farinam triticeam hornam, lotam, viscosam, subactam, modicam, ita ut

talia ex illa velut cataplasmate intendantur. Si igitur triticea farina bona fuerit, & tractu facilis, ea ad omnia hujusmodi uti oportet. Si vero non facilis tractu sit, modicam mannâ levissime tritam, & aqua dilutam, cum farina subigere oportet, aut gummi parum, similiter ammiscere.

31. Quibuscunque igitur nasus fractus est, ut deorsum & in sinum vergat, si quidem ex anteriore parte juxta cartilaginem subsidat, fieri potest ut aliquid quod ipsum dirigat, in nares indatur: Sin minus, omnia talia digitis in nares injectis dirigere oportet, si id fieri datur: Sin minus, crassum spicillum non in anteriorem narium partem digitis indere oportet, sed qua parte nasus subsidit: extrinsecus autem ab utraque parte nasum apprehendere, simulque cogere ac sursum ducere. Et si quidem valde in anteriore parte fuerit fractura, fieri poterit ut aliquid intra nares indatur, velut jam dictum est, nimirum linteî rasura, aut aliud quid hujusmodi, linteo involutum, aut potius in corio Carthaginienâ consutum, ea figura quæ congruat loco cui incumbet. Si vero ulterius facta fuerit fractura, fieri non potest ut aliquid indatur. Si enim in anteriore parte molesta est gestatio, quomodo non sit in interiore? Primum igitur & intrinsecus conformando, & forinsecus non parcendo, ad pristinam naturam reducere ac dirigere oportet. Valde enim conformatur nasus fractus, maxime quidem eadem die: sin minus, paulo postea. Verum segniter agunt medici, & levius quam convenit primum contingunt. Injicere enim manus hinc atque illinc juxta naturam nasi quam infime oportet, ex infernis sursum cogendo, & sic quam maxime erigere, una cum in-

terna

terna directione etiam extrinsecus dirigendo. Postea ad hæc nullus talis medicus est, si studium adhibere ac tolerare vult, velut ipsius digiti indices. Hi enim maxime secundum naturam sunt. Utrunque enim digitum injicere, eoque totum nasum firmare oportet, atque ita in quiete habere, si quidem fieri posset, semper donec corroboretur: Sin minus, plurimo tempore, velut dictum est. Quod si fieri nequeat, aut puer, aut aliqua mulier hoc faciant. Molles enim manus esse oportet. Sic enim quam optime nasus curari poterit, ubi non in obliquum, sed ad infernam partem æqualiter subsidat. Ego igitur nullum unquam nasum vidi, qui sic fractus dirigi non potuisset, si statim ita cogeretur priusquam callus obduceretur, si modo quis recte curare velit. Verum homines ut ne deformes fiant, multo quidem pretio coemerint, studium autem adhibere non sciunt, simulque non tolerant, si non dolore vexentur, aut mortem timeant: quamquam brevi tempore nasus callo obducatur, decem enim diebus corroboratur, si non corruptio insuper accedat.

32. Quibuscunque vero os in obliquum frangitur, curatio quidem eadem est. Verum directionem non æqualem utrinque facere oportet, sed quod inclinatum est, extrinsecus cogendo ad naturam compellere, & in nares facta contrectatione, ea quæ intro repunt impigre dirigere, donec correctæ fuerit, ita ut ejus probe memineris. Quod si non statim corrigantur, fieri non possit ut nasus non distortus fiat. Postquam autem ad naturam reduxeris, digitos plures aut unum digitum ad locum admove oportet, qua parte eminebat, atque ita aut ipsum, aut alium quendam sustentare, donec vulnus corrobo-

ratum fuerit. Sed & in narem parvum digitum immittere oportet, & alias atque alias impellendo ea quæ inclinata sunt dirigere. At si quid inflammationis his accedat, farina subacta uti oportet: & tamen incumbente etiam farina digitos similiter admove opus est. Si vero juxta cartilaginem in obliquum fractus sit, necesse est summum nasum distorti. Talibus igitur in summam narem aliquid quod dirigat ex relatis, aut quod his simile sit, indere oportet. Poterit autem quis multa idonea invenire, quæ neque odorem habeant, neque alias lenia sint.

33. Ego vero quandoque pulmonis ovilli frustum defectum indidi. Hoc enim forte obtingebat. Nam spongiæ inditæ humiditates suscipiunt. Postea Carthaginienſis corii squamam magni digiti latitudine, aut prout contulerit reſectam, extrinsecus ad nasum inclinatum agglutinare oportet, & deinde hoc corii lorum prout contulerit extendere. Paulo tamen amplius extendere convenit, quo erectus & absolute directus sit nasus. Longum autem sit hoc lorum, ut postea infra aurem abductum circum caput obducatur: & licet quidem lori extremitatem ad frontem agglutinare, licet etiam longius ducere, & deinde capiti obductum deligare. Hic modus simul justam directionem habet, & simul ad moderationem faciendam promptus est, si quis magis aut minus nasi inclinationem ad contrarium facere velit. Nam quibus in obliquum nasus frangitur, eos in reliquis velut relatum est curare oportet. Plurimis tamen insuper opus est, ut inclinationis in contrarium gratia, lorum ad summum nasum agglutinetur.

34. Quibuscunque vero cum fractura etiam ulcera adsunt, eos ea propter turba-

turbari non oportet. Verum super ulcera ceratum picatum imponere, aut ex emplastris aliquod cruentis vulneribus idoneum. Facilia enim curata talia sunt. Similiter etiam, si ossa discessura sunt. Primam directionem impigre facere oportet nihil omittendo, & directionem per digitos etiam postero tempore, ita ut laxius quidem admoveas, admoveas tamen. Ex omnibus enim corporis partibus nasus facillime conformari potest. Cæterum lororum agglutinatione ac in contrarium inclinatione uti omnino nihil prohibet, siue ulcera affuerint, siue inflammatio. Nullam enim molestiam exhibent.

35. At vero si auris fracta fuerit, deligationes omnes inimicæ sunt. Neque enim ita laxam quis circumdare poterit. Si vero magis premat, majus malum operabitur. Nam & sana auris deligatione pressa, dolore, & pulsatione, & febre afficitur. Sed & cataplasmata pessima quidem omnino sunt, quæ gravissima sunt. Verum & alia pleraque omnia mala sunt, & abscessus inducunt, & mucum ampliorem suggerunt, & deinde suppurationes noxias. His autem fracta auris minime opus habet. Proximum tamen locum habet, si quid imponi debet, farina viscosa, quam neque ipsam gravem esse oportet. Contingere vero quam minime conducit. Bonum enim aliquando medicamentum est, etiam nullum adhibere medicamentum, & ad aures, & ad multa alia. Vellicationem insuper ac scalpturam vitare oportet. Corpus autem attenuare, & magis in quo periculum est ne auris suppuretur: melius est quoque alvum mollire. Si vero quis facile vomat, ex moderata aliqua purgatione vomitum faciat. At si ad suppurationem deveniat, cito qui-

dem aperire non oportet (multa enim ex his quæ suppurari videntur, quandoque resorbentur, etiamsi nondum quis ullum cataplasma imposuit.) Si vero quis aperire cogatur, celerrime quidem sana fit, si in ulteriorem partem perurat. Illud tamen certo scire expedit, quod mutila fiet auris, & minor altera, si perusta fuerit. Si vero non in ulteriorem partem peruratur, tumidam partem non valde parva sectione incidere oportet. Sub crassiore enim cute pus reperitur quam quis putaverit. Verum ut in summa dicam, alia quoque omnia mucosa, & mucos facientia, utpote quæ sunt viscosa, ad contactum sub digitis hac atque illac cito dilabuntur: & propterea sub crassiore cute medici talia inveniunt, quam putarint.

36. Nam & aliquas nervorum contortiones, ganglia appellatas, quæ sane laxæ ac fluidæ sunt, mucosamque carnem habent, multi aperiunt, humorem in talibus se inventuros esse putantes. Medicus quidem igitur sententia sua fallitur, verum rei hujusmodi nullum ex apertione accedit detrimentum. Qui vero aquosi loci sint, aut muco pleni: & in qualibus locis singula si aperiuntur mortem afferant, aut etiam alia detrimenta inducant, de his in alio opere scribetur. Quum igitur inciderit quis aurem, ab omnibus quidem cataplasmatibus, & ab omni linamentorum usu abstinere oportet. Curare autem vel emplastro aliquo cruentis vulneribus idoneo, vel aliquo alio, quod neque gravitatem, neque dolorem inducat. Si enim cartilago denudari inceperit, & subsidencia purulenta aut mucosa habuerit, molestum est. Fit autem & hoc propter illas curationes. Cæterum omnium eorum quæ

quæ recruduerunt, perustio in ulterio-
rem partem sufficientissima medela est.

37. Verticula vero spinæ quibuscun-
que in gibbum trahuntur ex morbis,
pleraque ut solvantur fieri non potest.
Insuperque & quæ supra septi transver-
si juncturam ac connexionem gibba fiunt.
Quæ vero infra, eorum aliqua solvunt
varices, in cruribus oborientes. Ma-
gis autem hæ varices quæ in vena jux-
ta poplitem fiunt, quibuscunque gib-
bositas contigerit, eam solvunt. Fiunt
autem & in vena circa inguina. Jam
vero quibusdam etiam dysenteria diu-
turna solvit. Et quibus quidem gibba
fit spina dum pueri sunt, priusquam
corpus ad augmentum plenum perfe-
ctum fuerit, his corpus juxta spinam
coaugeri non solet. Sed crura qui-
dem ac manus perficiuntur, illæ vero
partes defectuosiores fiunt. Et quibus
supra septum transversum gibbositas est,
his & costæ in amplitudinem augeri
non solent, sed in anteriorem partem:
& pectus acutum fit, sed non latum:
ipsique & difficulter spirant, & stridu-
lam faucium asperitatem habent. Nam
ventriculi qui spiritum suscipiunt ac
emittunt, minorem amplitudinem ha-
bent. Sed & juxta magnum verticu-
lum cervicem repandam habere cogun-
tur, ut ne caput ipsis pronuum fir.
Multam igitur angustiam faucibus ex-
hibet etiam hoc os intro vergens. Nam
& his qui natura recti sunt, spirandi
difficultatem hoc os inducit, si intro
vergat, donec regressum fuerit. Ob
talem igitur figuram ejusmodi homi-
nes eminentis gutturi, magis quam
sani apparent: & tuberculis circa pul-
monem duris ac crudis plerumque ta-
les affecti sunt. Nam & gibbositatis
ocasio, & distentio plerisque propter
tales collectiones fit, cum quibus vi-

cini nervi communionem habent.

38. Quibus vero infra septum trans-
versum gibbositas est, horum quibus-
dam morbi renum ac vesicæ accedunt:
Sed & abscessus ad suppurationem, &
circa laterum mollitudines & inguina
diuturni ac ægre curabiles: & neutri
horum gibbositates solvunt. Coxæ vero
his magis excarnes fiunt, quam his
quibus superne gibbositas contigit. Uni-
versa tamen spina his longior est quam
superne gibbosis. Pubes vero & barba
tardior ac imperfectior. Sed & infe-
cundiores hi sunt quam superne gib-
bosi. At vero quibus jam aucto cor-
pore gibbositas facta fuerit, his pa-
lam præsentis tunc morbi judicationem
gibbositas facit, per tempus tamen, ali-
quid ex iisdem significationem de se
plus aut minus præbet, quemadmodum
etiam in pueris. Minus autem mali-
gne in totum talia se habent. Et mul-
ti fane jam facile ac sano modo gib-
bositatem sustinuerunt, usque ad sene-
ctutem: & maxime hi quibus ad car-
nositatem ac pinguetudinem promotum
fuerit corpus, pauci tamen talium se-
xaginta annos transgressi sunt: pleri-
que vero brevioris vitæ sunt. Quibus-
dam etiam in latus, aut hæc aut illac,
verticula obliqua fiunt. Et omnia aut
pleraque talia, propter collectiones in-
tra spinam fiunt. Quibusdam una cum
morbo etiam figuræ insuper conferunt,
ad quas reclinari consueverunt. Ve-
rum de his in diuturnis pulmonis mor-
bis dicitur. Illic enim de his quæ fu-
tura sunt, pulcherrimæ prænotiones ha-
bentur.

39. Porro quibus ex casu spina gib-
ba fit, horum fane pauca superantur,
ita ut dirigi possint. Nam quæ in sca-
la sunt extensiones, nihil direxerunt
quod ego sciam. Utuntur enim ipsa-
ma-

maxime hi medici, qui multitudinis famam aucupantur. Apud tales enim hæc in admiratione sunt, si aut pendentem, aut projici aliquem, aut quæ his similia sunt videant, & hæc celebrant semper, neque ipsis curæ est, quale quid eveniat ex hac aggressione, sive bonum id sit, sive malum: Medici tamen qui talia studio habent, quos sane ego novi, imperiti sunt. Inventum equidem vetus est, & laudo sane vehementer eum qui primus excogitavit & hoc machinamentum, & quodvis aliud secundum naturam inventum. Nihil enim despero, si quis recte constructum concutiat, fieri posse ut quædam dirigantur. Ipse tamen omnia hujusmodi hoc modo curare erubui, propterea quod impostorum magis tales sunt modi. Quibus igitur prope cervicem gibbositas fuerit, his verisimile est has in caput extensiones minus prodesse: parvum enim pondus habet caput, & summi humeri deorsum vergentes. Verum tales verisimile est magis dirigi posse, si in pedes concutiantur. Ita enim major propensio ad hujusmodi fieret. Quibus autem magis inferius gibbositas est, hos par est ut magis in caput concutiantur.

40. Si quis igitur concutere velit, recte sane hoc modo præparare poterit. Scalam coriaceis aut laneis pulvinaribus insternere oportet probe alligatis, paulo amplius in longitudinem, & in utranque partem, quam quantum corpus hominis occuparit: deinde hominem supinum supra scalam reclinare, & postea pedes quidem alligare juxta malleolos ad scalam non disparatos, vinculo quidem satis valido, verum molli: alligare vero etiam oportet infra & supra utrumque genu, itemque circa coxas: Circa laterum autem

mollitudinem, & circa pectus, laxas fascias circumdare, ita ut ne impediant concussionem. Manus vero ad costas extentas, ad corpus applicare, & non ad scalam. Ubi vero hæc præparaveris, scalam ita ad turrim aliquam altam, aut ad domus lacunar attrahere oportet: Locus autem, in quo concussionem facis, renitens sit. Eos vero qui extendunt probe doctos esse convenit, quo æqualiter, & probe, & ex æquilibrio, ac derepente demittant, ut neque scala in alteram partem repens ad terram deveniat, neque ipsi pronui sint. Quod si tamen a turri, aut malo defixo carchesium habente, quis demittat, adhuc melius præparabit, ita ut ex trochlea aut asella laxatis instrumentis ac funibus demissio fiat. Verum injucundum est de his longius verba facere: attamen ex his structuris maxime quis concuti poterit. Si vero valde superne fuerit gibbositas, & concutere sit opus, omnino in pedes id faciendum est, velut dictum est. Ita enim major propensio ad hæc contingit. Et firmare quidem oportet juxta pectus ad scalam fortiter deligando, juxta cervicem vero fascia quam laxissima, directionis saltem gratia. Sed & ipsum caput juxta fontem ad scalam alligare oportet, manus autem porrectas ad corpus alligare, non ad scalam. Reliquum vero corpus indeligatum esse oportet, nisi quantum satis est directionis gratia, alia atque alia laxa fascia circumdatum esse. Verum considerandum est ne concussionem impediant hæc vincula. Crura vero ad scalam quidem ne deligentur, sed inter se, ita ut secundum spinam in directum vergant. Atque hæc quidem hoc modo facienda sunt, si omnino opus fuerit in scala concussionem fieri.

fieri. Turpe tamen est & in omni arte, & non minime in medicina, multam turbam, & multam ostentationem, & multum rumorem concitare, & deinde nullam utilitatem asferre.

41. Oportet autem primum spinæ naturam qualis est cognoscere, ad multos enim morbos ea opus fuerit. Nam qua parte ad ventrem vergit, verticula intus inter se paria sunt, & inter se ligata vinculo mucoso ac nervoso de cartilaginibus exorto usque ad medullam. Alii vero nervi nervosi perpetui annexi, hinc atque illinc juxta ipsa porriguntur. Verum venarum & articularum communitates, in alio sermone declarabuntur, quot & quales sint, & unde proficiantur, & in quibus qualia possint. Itemque quibus involucris ipsa medulla intacta sit, & unde profectis, & ubi desinentibus, & quibus cum communionem habentibus, & qualia potentibus. At in ulteriores parte in articulis verticula inter se cardinis in modum conferta sunt. Nervi vero communes juxta omnia, & in externis, & in internis partibus porriguntur. Et processus ossis ad externam partem, ab omnibus verticulis unus de unoquoque, tum a majoribus, tum a minoribus. In his autem processibus cartilaginum appendices, & ex illis nervorum progerminatio, cognata ac consimilis extremis nervis. Costæ vero annexæ sunt, ad internam partem magis quam ad externam capitibus vergentes: ad unumquodque autem verticulum adarticulatae sunt. Curvissimæ autem sunt hominis costæ obtorto modo. Intermediam vero partem costarum & ossium de verticulis procedentium, explent utrinque muscoli, a cervice initio sumpto, usque ad septi transversæ annexio-

Tom. II.

nem. Ipsa autem spina secundum longitudinem, rectobliqua est, a sacro quidem osse usque ad magnum verticulum, juxta quod crurum annexio dependet, gibbosa est.

42. (Nam & vesica, & genitura, & intestini recti laxa pars, in hac parte constituta sunt.) Inde vero usque ad septi annexionem, in directum repanda est: & musculos adnatos habet solus hic locus, ex internis partibus, quos lumbarios vocant. Ab hac autem parte usque ad magnum verticulum, quod supra supernas humeri partes est, e directo gibbosa est, imo magis esse videtur quam est. Nam spina media sui parte, altissimas ossium propagines habet, hinc autem atque illinc minores. Ipse vero cervicis articulus repandus est.

43. Quibuscunque igitur gibbositates juxta verticula fiunt, his expulsio magna a connexionē abrupta, unius aut plurium verticulorum, non ita multis, sed paucis contingit. Neque enim talia vulnera fieri facile est, neque ad externam partem expelli facile est, si non ex anteriore parte, forti aliqua re per ventrem quis vulneratus fuerit: (Sic autem utique perierit) aut nisi quis ex alto loco delapsus, coxis aut humeris impeggerit. Sed & hic utique morietur, etiamsi statim non intreat. At ex posteriore parte ad internam, hujusmodi expulsionem fieri non est proclive, si non in imensum grave aliquod onus irruat. Nam ex ossibus quæ foras enata sunt, unumquodque ejusmodi est, ut prius ipsum frangatur, quam magnam intro inclinationem faciat, ita ut & ligamenta, & articulos inter se alternatos ac articulatos violet. Præterea & spinalis medulla affligeretur, si ex mo-

Y y

dico

dico loco inflexionem haberet, ubi verticulum tali expulsiōe exiluisset: & verticulum quod exiluisset, spinalem medullam utique premeret, si non etiam abrumperet. At ea pressa ac intercepta, multarum & magnarum & nobilium partium torporem induceret. Quare neque curæ foret medico, quomodo verticulum dirigat ac coapter, quum multa & violenta alia mala adsint. Itaque si tale contingat, palam est quod neque concutiendo, neque alio quodam modo, reponi possit, nisi quis dissecto homine, & manu in ventrem injecta inquisitionem faciat, & ex interna parte ad externam manu retrudat: atque hæc in mortuo quidem fieri possent, in vivo autem non ita. Cur igitur hæc scribo?

44. Quia sunt quidam qui putant se curasse homines, quibus intro exciderint verticula articulos penitus transgressa: Et sane facillimam hanc distortionem esse, ut quis inde convalescat, aliqui censent, eamque nulla repositione opus habere, sed sua sponte talia sanescere. Ignari autem multi sunt, & lucro hoc habent quod ignorant. Persuadent enim alios. Verum falluntur hi hac de causa. Spinam quæ in spina ipsa eminet, verticula ipsa esse putant, quia unumquodque ex his offibus ad contactum rotundum apparet, ignorantes quod hæc ossa sunt ea quæ a verticulis enata sunt, de quibus paulo ante dixi. At verticula longe magis in anteriorem partem absunt. Angustissimum enim ventrem ex omnibus animalibus homo habet, quantum ad magnitudinem attinet, a posteriore ad anteriorem partem, insuperque etiam juxta pectus. Quum igitur horum supereminentium ossium aliquod vehementer fractum fuerit, sive unum, si

ve, plura, ea parte humilior locus reditur, quam hinc atque illinc: & propterea decipiuntur putantes verticula intro abiisse. Decipiunt autem insuper ipsos etiam figuræ vulneratorum. Si enim inclinare se conantur, dolent: quum ea parte qua vulnerati sunt, cutis sit circumtenta: & simul ossa fracta ita magis corpus affligunt. Si vero in repandum recurvantur, melius habent. Nam & cutis juxta vulnus laxior fit, & ossa minus affligunt. Sed & si quis ipsos contingat, ea parte repandi cedunt, & locus vacuus ac molli hac parte ad contactum apparet. Hæc omnia relata insuper medicos decipiunt. Verum tales cito sani & illæsi sua sponte fiunt. Cito enim omnia ejusmodi ossa quæ laxa sunt, callo obducuntur.

45. Obliquatur igitur spina etiam fanis juxta multos modos. Nam & in natura, & in usu ita se habet. Sed & præ senectute, ac doloribus. Nam hæc colligandi vim habent. At gibbositates ex casibus contingentes plerumque fiunt, si aut in costas innitatur, ac impingat, aut in humeros cadat. Necessesse est enim foris apparere in gibbositate unum aliquod altissimum verticulum, minus vero ea quæ sunt hinc atque illinc. Non igitur profilit multum ab aliis, sed parum, quum singula acervatim concedant. Propter hoc igitur etiam spinalis medulla ejusmodi distortionem facile fert, eo quod circularis ipsi distortio contingit, non angularis.

46. Oportet autem fabricam instrumenti coactorii hujusmodi construere. Licet equidem lignum robustum & latum, incisuram oblongam habens, defodere. Licet etiam pro ligno, in pariete incisuram oblongam facere, quæ

aut

aut cubiti altitudine, aut prout congruum fuerit, a pavimento extet. Postea columnam querneam, quadrangularem, obliquam ad parietem adiacere oportet, tanto spatio in medio relicto, ut aliquis pertransire possit, si forte opus sit. Et super columnam quidem, aut tunicas, aut aliud quid molle, quod tamen non multum cedat, infernere oportet: homini vero fomentum adhibere. Si vero admittat, ipsum etiam multa calida lavare. Deinde primum extensum reclinare, & manus ipsius secundum naturam extentas ad corpus alligare. Postea vero loro molli satis lato ac longo, ex duobus perpetuis inter se adversariis loris constante, ex media ipsius parte, juxta medium pectus quam proxime sub alas, bis circumdare oportet: & quod superest de loris utrisque juxta alam circum humeros obvolvatur, & initia ipsorum ad lignum quoddam pistilloforme alligentur, ita ut congruant secundum longitudinem subjectæ columnæ, ad quam lignum illud pistilloforme apponere, & renitendo extensionem facere oportet. Tali vero quoddam alio vinculo & supra genua, & supra calcanea alligato, initia item ad ejusmodi lignum alligare oportet. Postea autem alio loro lato ac molli & robusto fasciæ formam habente, longitudinemque ac latitudinem sufficientem, partem inter coxas & lumbos, quam proxime ad coxas, circumcirca fortiter deligare, atque ita tum hujus lori, tum aliorum duorum capita, ad lignum a pedibus extans alligare, & postea in hac figura hinc atque illinc, æqua simul inclinatione, simulque in directum extensionem facere. Nullum enim magnum malum talis extensio induxerit, si commode preparata fuerit,

nisi quis de industria se extendendum exhibeat. At medicus, sive alius quicumque fortis & non imperitus, imposita manus vola supra gibbum, & altera manu insuper alteri superimposita, deorsum cogat, animadversione habita, an in directum deorsum cogere oporteat, sive ad caput, sive ad coxas. Atque hæc coactio maxime innoxia est.

47. Sed & si quis insideat super gibbum, & attollendo se dum ille distenditur intuiat, innoxium est. Neque quicquam prohibet pede inscendere ac gestari supra gibbum, atque ita sensim incutere. Ad hoc autem moderate faciendum idoneus quis fuerit ex his qui in palæstra adsuæti sunt. Efficacissima tamen coactio est, si aut paries incisuram habeat, aut lignum defossam infra spinæ altitudinem incisum sit, quantum moderate habere videatur, ita ut tabula tiliacea, aut cujusdam alterius ligni, non tenuis, incisuræ indatur, & postea linteum quoddam multiplex, aut parvum quoddam coriaceum pulvinar, super gibbum imponatur. Quam paucissima tamen imposita esse conducit, cavendi saltem gratia, ut ne tabula præ duritie dolorem aliquem importune inducat. Sit autem gibbositas e directo maxime incisuræ in pariete, quo quâ parte maxime extat, ea quam maxime tabula imposita premat. Ubi vero imposita fuerit, aliquis extremam tabulæ partem deprimat, aut duo hoc faciant, si unus non suffecerit: alii vero corpus secundum longitudinem velut dictum est extendant, partim hinc, partim illinc constituti. Potest etiam afellis extensio fieri, aut juxta lignum defossis, aut in ipso ligno afellorum postibus constructis, sive erectos velis utrinque paululum supereminentes, sive hinc atque illinc juxta ligni verticem.

cem. Hæ coactiones moderationem admittunt, ut & vehementissime, & moderate fieri possint. Talem autem vim habent, ut si quis etiam ad perniciem tales necessitates adhibere velit, & non ad curationem, tunc quoque multum possint. Nam si quis secundum longitudinem hinc atque illinc saltem sic extendat, & nullam aliam necessitatem addat, tamen sic etiam extensionem facere poterit. Sed & si non extendat, & tabula solum ita quis utatur, etiam sic sufficienter deorsum cogere poterit. Bonæ autem sunt hujusmodi violentiæ, quibus & vehementioribus & debilioribus uti licet, usu ipsorum prout quisquis vult moderato. Et sane etiam secundum naturam coactionem faciunt. Nam ea quæ extant, ad locum suum redire cogit depressio. Quæ vero præter naturam coiverunt, ea extendunt extensiones secundum naturam. Proinde neque meliores his necessitates ego habeo, neque justiores. Rectitudo enim extensionis juxta ipsam spinam, inferne & juxta os sacrum appellatum, nullam ansam habet: superne vero juxta cervicem & caput, habet quidem ansam, sed in speciem indecora est: & si hac parte extensio fiat redundans, etiam alias læsiones inducere poterit.

48. Experimentum autem aliquando feci, ut hominem supino extento, utrem non inflatum sub gibbum subderem, & postea folle ex officina fabri in subiectum utrem immisso inflarent. Verum res mihi non successit. Quum enim bene extenderem hominem, vincebatur uter, & non poterat flatus aliquam coactionem facere. Sed & alias hæc res prompta erat ad dilapsionem, nimirum quum in idem & hominis gibbositas, & utris pleni incurva turgiditas cogantur. Quum autem rursus non valde

extenderem hominem, uter quidem præ flatu incurvus turgebat, homo vero omnino magis quam conducebat repandus fiebat. Scripsi autem hoc de industria. Pulchrum enim est etiam ea addiscere quæ in experimentum assumpta successu caruerunt, & cur successum non habuerunt. Quibuscumque porro verticula intro obliquantur, aut ex casu, aut gravi aliqua re illapsa, his nullum quidem verticulum extat plerumque ita multum ab aliis. Si vero extiterit multum, aut unum aut plura, mortem inducunt, velut etiam antea dictum est. Circularis etiam hæc, & non angularis emotio existit. Urinæ igitur talibus magis supprimuntur, itemque alvi egestio, quam his qui extra gibbosi fiunt: & pedes ac tota crura magis perfrigerantur: & lethalia sunt hæc magis quam illa quæ dixi. Sed & si superstites evadunt hi, magis profluam urinam habent, & cruribus impotentiores ac torpidiores fiunt. Si vero etiam in superna parte magis repandi fiant, totius corporis impotentia ac torpor accedit. Atque ego sane nullam machinam habeo, per quam talia in idem restitui possint, si non alicui concussio per scalam opem tulerit, aut etiam alia quædam ejusmodi curatio aut extensio, qualis est ea quæ paulo antea relata est.

49. At coactionem una cum extensione nullam habeo, quæ sane fieri ita posset, velut in gibbo tabula coactionem faciebat. Quomodo enim quis ab anteriore parte per ventrem coactionem facere possit? Neque enim fieri hoc potest. Sed neque rufles, neque sternutationes ullam vim habent, ut extensioni auxiliari possint. Nec vero flatus immissio in ventrem quicquam efficere poterit. Quin & si magnæ cucurbitæ affigantur, attractionis nimirum gratia ver-

verticulorum intro repentium, magno hoc mentis errore contingit. Propellunt enim magis quam attrahunt, & neque hoc animadvertunt hi qui ipsas affigunt. Quanto enim magis ipsas quis adigit, tanto magis repandi fiunt hi quibus affiguntur, cute simul sursum coacta. Possem autem & alios concussionum modos, quam hi sunt quos antea retuli, exponere, quos sane affectioni magis convenire quis putare possit, verum non valde ipsis fidem habeo, & propterea non scribo.

50. In summa igitur de his quæ relata sunt, ita acervatim constituere oportet, quod ea quidem quæ in repandum emota sunt, lethalia sunt ac noxia: quæ vero in gibbum, innoxia in totum, quantum ad mortem, & urinæ suppressionem ac torporem attinet. Non enim rivos qui sunt in ventre gibbositas ad externam partem intendit, neque fluidos esse prohibet. Repanditas vero ambo hæc facit, & ad alia multa hæc accedunt. Nam multo plures & cruribus & manibus impotentes fiunt, & corpore torpescunt, & urinæ his supprimuntur, quibus gibbositas quidem nequa extra, neque intro extiterit, verum in rectitudinem spinæ vehementer concussi fuerint. Quibus vero gibbositas extat, hi minus talia perpetiuntur. Multa vero etiam alia in medicina quis videre poterit, ex quibus ea quidem quæ fortia sunt, innoxia sunt per se totam morbi iudicationem inducentia: quæ vero debiliora, noxia, ita ut & diurnos morbos progenerent, & cum reliquo corpore ampliore communionem habeant.

51. Nam & costarum fractura ejusmodi quid perpetitur. Quibus enim fracta fuerit costa una, aut plures, velut plurimis frangitur, ita ut ossa ad in-

ternam partem non vergant, neque denudata sint, ex his pauci jam febricitarunt. Sed neque sanguinem multi jam expuerunt, neque suppurati multi fiunt, neque curatione medicamentorum ex illitis linamentis opus habent, neque ossium corruptiones accedunt, & victus vulgaris sufficit. Si enim febris continua ipsos non corripuerit, etiam vasa per inediam his vacua fieri deterius est, quam si non vacua fiant. Majorem item dolorem ac febrem & tussim inducit. Moderata enim ventris repletio, costarum fit directio. Verum vacuatio pendentes costas facit, & hæc dependentia dolorem inducit. Extrinsecus autem vulgaris deligatio talibus sufficit, ita ut cerato, & spleniis, & linteis, plana deligatio placide firmetur, aut etiam laneum quiddam insuper imponatur. Corroboratur autem costa diebus viginti. Celeriter enim his ossibus calli obducuntur.

52. At contusa circa costas carne, aut ex plaga, aut ex casu, aut renisu, aut alio quopiam ejusmodi, multi jam multum sanguinem spuerunt. Rivi enim in molli ad unamquamque costam extenta parte, & nervi, a principalissimis in corpore partibus progressus habent. Multi itaque jam tussiculosi, & tuberculosi, ac suppurati facti sunt, & linamentis opus habuerunt, & costa ipsis corruptionem sensit. Sed & quibus nihil tale accessit, carne circa costas contusa: tardius tamen dolor in ipsis sedatur, quam in his quibus costa fracta fuerit: & in talibus vulneribus locus dolorum recidivas magis habet. Proinde aliqui tales noxas magis contemnunt, si costa ipsis fracta fuerit. Quin & curatione exactiore tales indigent, si modo sapiant. Victum enim contractum esse conducit, & corpore quam

quam maxime quiescere, & a Venere abstinere, edulibusque pinguibus, & fauces exasperantibus, ac fortibus omnibus: Venamque in cubiti flexura secare, & quam maxime filere. Deligare vero locum contusum conducit spleniis non multiplicibus, sed multis & multo latioribus tota contusione, & cerato sublinire, & linteis latis cum fasciis latis ac mollibus deligare, & moderate firmare, ut deligatus non valde se compressum esse dicat, neque rursus laxum. Initium autem sumere debet qui deligat in ipsa contusione, atque isthic maxime firmare: facienda vero est deligatio velut a duobus initiis, deligandumque ut ne circumflua sit cutis circa costas, sed æquilibris. Deligandum autem aut singulis alternis diebus. Præstat autem & alvum mollire levi aliquo medicamento, cibi saltem evacuandi gratia: & ad decem quidem dies attenuare: Postea vero corpus renutrire ac tenerum facere. Quandiu vero attenuas, deligatione magis firmata utendum est: Quum autem ad teneritudinem deducis, laxiore.

53. Et si quidem sanguinem ab initio exspuerit, quadraginta dierum curationem ac deligationem facere oportet. Si vero sanguinem non spuat, sufficit viginti diebus ut plurimum curatio. Verum ex robore vulneris tempora conjectare oportet. Qui porro tales contusiones neglexerint, etiamsi aliud nihil majoris mali ipsis contingat, tamen locus contusus mucosiores carnem habet, quam antea habebat. Ubi vero tale quippiam relinquitur, & curatione non probe exprimitur, deterius quidem est si juxta ipsum os mucositas relicta fuerit. Neque enim caro amplius similiter os contingit, & os ipsum morbosius redditur, & corruptiones ossis

diuturnæ, multis jam ex hujusmodi occasionibus factæ sunt. Sed & juxta os non fuerit, verum ipsa caro mucosa sit: attamen etiam sic recidivæ, ac dolores, alias atque alias fiunt, si quis forte corpore ægrotaverit. Quapropter deligatione uti oportet bona, simulque multum conveniente, quoad ea humoris effusio, quæ in contusione facta est, resiccetur, ac resorbeatur, locus autem carne sana augeatur, & ossis quoque caro aurescat.

54. At quibus ex neglectu vetustatem contraxerit, ita ut locus sit dolorosus, & caro submucosa, his ustio medela optima est. Et si quidem ipsa caro mucosa fuerit, usque ad os urere oportet, non tamen ut os percalefeat. Si vero inter costas mucositas fuerit, ne sic quidem in superficie urere oportet, cavere tamen ne in ulteriorem partem peruras. Si vero ad os ipsum contusio esse videatur, & sit adhuc recens, & nondum os corruptionem sentiat: siquidem parva admodum fuerit, si urere oportet veluti dictum est. Si vero oblonga fuerit juxta os contusionis elevatio, plures crustas incutere oportet. Cæterum de corruptione costæ, una cum eorum qui linamentis opus habent curatione, dicetur.

55. Si vero femoris articulus ex coxa exciderit. Excidit autem juxta quatuor modos, intro quidem sæpe, foras autem præ aliis sæpe. Verum in posteriorem ac anteriorem partem excidit quidem, sed raro. Quibus igitur intro excesserit, his longius apparet crus, si ad alterum comparatur: atque hoc merito, propter duas causas. Nam os quod a coxa procedit, & sursum ad pectinem fertur, fundamentum fit capitis femoris, & articuli cervix in acetabulo vehitur: & nates forinsecus cavæ ap-

parent; utpote quam intro cesserit femoris caput. Et rursum summa femoris pars juxta genu, extra repere cogitur: Tibia item, & pes, eodem modo. Quum igitur foras repat pes, medici ob imperitiam, sanum pedem ad hunc adhibent, & non hunc ad sanum: & propterea multo longius læsum crus apparet quam sanum. Multis autem etiam aliis locis talia sinistram intelligentiam habent. Nec vero flectere juxta inguen similiter ut sanum possunt. Sed & si femoris caput in interfœmineo contingatur, palam extuberare comperitur.

56. Signa igitur hæc sunt, in quibus femur intro excidit. Quibus igitur articulus elapsus non fuerit repositus, sed aut frustra tentatus est, aut neglectus, his & ambulatio per cruris circumvolutionem, velut in duobus fit, & plurima vexatio ipsis in sano crure contingit: & coguntur juxta lateris molitudinem, aut juxta elapsum articulum, mutili ac obliqui esse. Juxta sanum vero crus, nates ad externam partem rotundæ esse coguntur. Si quis enim sani cruris pede extra ambularet, protruderet utique reliquum corpus, ut ad læsum crus veheretur. Læsum autem vehere hoc non poterit, quomodo enim posset? Cogitur igitur sic sani cruris pede intro ambulare, & non extra. Ita enim maxime vehit sanum crus, & suam ipsis, & læsi cruris partem corporis utrisque incumbentem. Quum autem juxta lateris molitudinem, ac juxta articulum caventur, parvi apparent, & baculo inniti coguntur a latere juxta sanum crus. Hac enim parte fulcimento opus habent. Ad hanc enim & nates repunt, & in hac corporis pondus vehitur. Coguntur item se inclinare. Manum enim quæ est a parte cruris læsi, ad obliquum femur firmare

coguntur. Non enim potest læsum crus vehere corpus, in crurum permutatione, si non detineatur dum ad terram premitur. In his igitur figuris esse coguntur hi quibus intro elapsus, non fuerit repositus articulus, homine non præmeditante ut quam facillime sit figuratus. Sed ipsa hæc calamitas ex præsentibus ea quæ facillima sunt eligere docet. Nam & qui ulcus habent in pede aut tibia, non omnes crure valde ingredi possunt: & infantes sic iter faciunt, extra enim ingrediuntur læso crure. Et duplex lucrum consequuntur. Duplici enim opus habent. Nam & corpus non similiter vehitur in eo crure quod extra ingreditur, sicut in eo quod intro. Non enim secundum reëitudinem ipsi incumbit pondus, sed multo magis ei quod subingreditur. Ipsi enim e directo incumbit pondus, tum in ipsa ambulatione, tum in crurum permutatione. In hac enim figura sanum crus celerrime supponere poterit, si eo quod læsum est, exterius: sano interiorius ingrediatur. Verum de quo nunc sermo est: Bonum est ut corpus ipsum sibiipso facillimas figuras inveniat.

57. Quibus igitur nondum perfectis ad augmentum, elapsus articulus non fuerit repositus, his femur decurtatur, & tibia, & pes. Neque enim ossa similiter in longitudinem augescunt, sed breviora sunt: Maxime autem femoris. Excarnè item & emusculatum, ac effœminatum & tenuius totum fit crus, simul quidem propter privationem loci articuli, simul autem quod eo uti non possunt, eo quod secundum naturam situs non est. Usus enim aliquis liberat ab effœminatione, liberat etiam aliquantum ab intercepto in longitudinem augmento. Maxime igitur læduntur hi quibus dum in ventre sunt, hic articulus fue-

fuerit luxatus. Secundo loco hi quibus valde infantibus idem contigit. Minime vero hi qui perfecti sunt. Qualis igitur ambulatio perfectis contingat, dictum est. Quibus vero dum infantes sunt, calamitas hæc incidit, plerique ad corporis directionem tardi sunt, imo male ad sanum crus devolvuntur, manu quæ est ad sanum crus, ad terram se fulcientes. Sed & ex perfectæ ætatis hominibus quidam, quibus hæc calamitas contigit, ad ambulationem rectam cunctantur.

58. Quicumque vero infantes hac calamitate pressi, recte educati fuerint, sano quidem crure in rectum utuntur, verum sub alam secundum sanum crus scipionem ferunt, aliqui etiam sub utraque alam. Crus autem læsum elevatum habent, & tanto melius habent, quanto brevius ipsius læsum crus fuerit. Sanum autem crus nihilo minus ipsis robustum est, quam si ambo sana essent. Effoeminantur tamen omnibus talibus carnes cruris, & plerumque hoc magis perpetiuntur hæc quæ sunt ab externa parte, quam quæ ab interna. Cæterum quidam fabulantur Amazonides masculam suam sobolem statim dum infantes sunt luxare, alias circa genua, alias circa coxas, quo nimirum claudi fiant, & masculum genus foemineo insidias non struat. Utuntur itaque his pro opificibus, ad coriaria, aut fabrilia, aut alia sedentaria opera. An equidem vera hæc sint, ego non novi: quod autem tales fiant, scio, si quis ipsos statim dum infantes sunt luxet. Juxta coxas igitur magna differentia est, an extra, aut intro fiat luxatio. Juxta genua vero, differentia quidem aliqua est, sed minor. Modus autem utriusque claudicationis proprius est.

59. Decurtantur enim magis hi qui-

bus extra luxatio facta est. Recti autem minus stant, quibus intro luxatio contigit. Eodem modo etiam si juxta malleolum luxatio fiat, si quidem ad externam partem id contingat, mutili quidem fiunt, verum stare possunt. Si vero ad internam, valgi quidem fiunt, minus autem stare possunt. At vero coactio ossium talis fit. Quibus quidem circa malleolum tibiæ os excessit, his pedis quidem ossa minime coaugescunt: hæc enim proxime ad vulnus sunt. Verum tibiæ ossa augentur quidem non multo defectuosius, carnes tamen minuuntur. Quibus vero juxta malleolum manserit articulus secundum naturam, juxta genu autem excefferit: his tibiæ os similiter coaugescere non solet, sed brevius fit. Hoc enim proxime ad vulnus est. Pedis autem ossa minuuntur quidem, sed non similiter, velut paulo ante dictum est, quia articulus circa pedem salvus est. Si vero ipso etiam uti possent, velut mutilo, minus adhuc pedis ossa his minuerentur.

60. At quibus circa coxam luxatio contingit, his femoris os non similiter coaugescere solet: Hoc enim proxime ad vulnus est: sed brevius sano fit. Tibiæ tamen ossa non similiter his augmento destituuntur, neque ossa pedis: atque hoc ea de causa, quod femoris articulus qui ad tibiæ est, & tibiæ articulus qui ad pedem est, in sua natura manet. Carnes tamen minuuntur his totius cruris. Si vero uti crure possent, adhuc magis ossa auferentur, velut etiam prius dictum est, excepto femore, & minus excarnes essent. Multo tamen minus carnosius quam hi qui sani sunt essent. Argumento autem quod talia ita se habent, hoc est. Quicumque enim brachio elapso, mustellæ cubito præditi sunt, parvumque ac macil-

cilen,

cilenum brachium habent, aut ex nativitate, aut etiam dum augescunt, priusquam perfecti evadant, galeancones appellati, hi os quidem brachii breve habent, cubitum autem & summam manum paulo defectuosiore quam sani, propter relatas causas, eo quod brachium vulnerato articulo proximum est, ut ideo brevius factum sit.

61. Rursus autem cubitus propterea non similiter calamitatem percipit, quia brachii articulus qui est ad cubitum, in veteri natura manet. Et rursus manus adhuc longius abest a calamitate quam cubitus. Propter has igitur causas contingit, ut & ossa quæ non coaugentur, non coaugescant, & quæ coaugentur, coaugescant. Cæterum ad carnositatem & manui, & brachio multum profuerit, si quis manu laborando se fatiget. Quæcunque enim manuum opera sunt, plurima ex ipsis galeancones hac manu operari conantur, velut altera possunt, & nihilo defectuosius quam cum illæsa efficiunt. Non enim supra manus, velut supra pedes, corpus vehi necesse: verum levia sunt ipsis opera. Propter usum autem non minuuntur carnes galeanconibus, neque circa manum, neque circa cubitum. Sed & brachium propterea aliquam opem sentit ad carnositatem.

62. Quum autem coxa eluxata fuerit ad internam partem a nativitate, aut adhuc infanti, carnes ideo magis minuuntur quam in manu, quod crure uti non possint. Quod autem hæc hoc modo se habeant, testimonium unum quoddam in paulo posterius referendis habebitur. At quibus in exteriorem partem femoris caput excefferit, his crus brevius apparet, si ad alterum extendatur, atque id merito. Non enim super os fundamentum fit capitis femo-

ris, sicut quum intro excidebat, sed juxta os quod inclinatam naturam habet, in carne humida ac cedente firmatur. Et propterea quidem brevius apparet. Intrinsecus autem juxta plechada, intermediam crurum ac inguinum partem, femur magis mutilum & ex carne fit: Nates autem extrinsecus incurviores, utpote quum extra femoris caput elapsum sit. Sed & superius apparent nates, utpote quum caro quæ isthic est, femoris capiti cesserit. Summa vero femoris pars circa genu, intro repere videtur: Tibia item & pes. Sed neque inflectere velut sanum crus possunt. Et signa quidem femoris extra elapsi hæc sunt.

63. Quibus igitur perfectis jam elapsus articulus non fuerit repositus, his totum crus brevius apparet. In ambulatione autem calcaneo terram pertingere non possunt. Verum pectore pedis in terra consistunt ac progrediuntur, parum autem ad internam partem summis digitis vergunt. At crus læsum in his multo magis corpus vehere potest, quam quibus ad internam partem excidit, partim quod caput femoris, & cervix articuli, quum natura obliqua sit, sub multam coxæ partem subsistit: partim quod summus pes non ad externam partem inclinatus esse cogitur, sed prope est ad rectitudinem corporis, & tendit etiam interius. Quum igitur semitam ac callem acceperit articulus, in carne ad quam elapsus est, & caro viscositatem contraxerit, doloris exors progressu temporis fit. Quum autem doloris exors factus fuerit, possunt quidem absque baculo iter facere, si alias voluerint: possunt autem & vehere corpus supra crus læsum. Itaque propter usum, carnes talibus minus effeminantur, quam illis de quibus paulo ante

dictum est. Effœminantur autem aut plus, aut minus. Magisque adhuc effœminantur plerumque juxta internam partem quam juxta externam. Plerique tamen ex his calceamentum sibi inducere non possunt, propter cruris inflexibilitatem. Quidam vero, etiam hoc possunt.

64. At quibus dum adhuc in ventre sunt, hic articulus fuerit luxatus, aut dum adhuc augefcunt, vi elapsus, non fuerit repositus, aut etiam præ morbo hic articulus excefferit, ac luxatus fuerit (multa enim hujusmodi fiunt) talium quibusdam si corruptionem senserit femur, suppurationes diuturnæ & linamentis indigentes fiunt, & aliquibus ossium denudationes. Similiter autem & quibus corruptionem femoris os sentit, & quibus non sentit, multo brevius fit, & velut sanum coaugescere non solet. Tibiæ tamen ossa breviora quidem fiunt quam alterius tibiæ, sed paululum, ob causas antea relatas. Ambulare vero tales possunt, & quidam ex ipsis eodem modo quo perfecti, quibus elapsus articulus repositus non est: aliqui vero etiam toto pede consistentes, progrediuntur, declinant tamen inter ambulandum propter cruris brevitatem coacti. Hæc autem hoc modo fiunt, si diligenter educati fuerint in figuris, & recte in quibus oportet, priusquam ad iter faciendum corroborati fuerint: diligenter item & recte, postquam corroborati fuerint. Plurima autem diligentia opus habent hi, quibus dum maxime infantes sunt, hæc calamitas contigerit. Si enim neglecti fuerint dum infantes sunt, inutile penitus, & omni augmento privatum, totum crus evadit, & carnes totius cruris magis minuuntur quam sani. Multo tamen minus his minuuntur quam

illis quibus intro excidit, propter usum & laborem, ita ut statim crure uti possint, velut etiam paulo ante in galeanconibus dictum est.

65. Sunt autem aliqui, quibus partim statim a nativitate, partim præ morbo, amborum crurum articuli exciderunt ad externam partem. His igitur ossa quidem easdem affectiones habent ac perpetiuntur. Carnes tamen minime effœminantur. Sed & satis carnosæ crura fiunt, præterquam si quid sane circa internam partem paululum deficiat. Propterea vero satis carnosæ sunt, quia utrisque cruribus similiter utuntur. Similiter enim fluctuant hac atque illac inter ambulandum: & vehementer eminentibus natibus hi videntur, propter articulorum excessum. Si vero ossa ipsis corruptionem non senserint, neque gibbosi supra coxas fiant: nonnullos enim etiam talia corripunt: Si igitur tale quid non contigerit, satis sani de cætero durant. Torum tamen corpus hi minus augefcens habent, capite excepto. At vero quibus in posteriorem partem femoris caput exciderit: (paucis autem excidit:) hi crus extendere non possunt, neque juxta articulum elapsum, neque ita valde circa poplitem, & multo minus quam hi quibus jamdudum id contigit. Hi enim magis & circa inguen, & circa poplitem, articulum extendunt.

66. Illud tamen insuper intelligere oportet: (Est enim commodum, & magni faciendum, & plerisque ignotum:) Quod neque sani articulum circa poplitem extendere possunt, si non simul extendant etiam articulum circa inguen, præterquam si pedem valde sursum attollant. Sic enim poterint. Hi itaque neque inflectere articulum circa poplitem similiter possunt, sed multo difficilius,

cilius, si non etiam articulum circa inguen inflexerint. Multa vero etiam alia circa corpus, hujusmodi fraternitates ac cognationes habent, & circa nervorum distentiones, & circa musculorum figuras, plurima, & pluris facienda ut cognoscantur, quam quispiam putaverit. Item circa intestini naturam, & totius ventris, & circa uterorum errores ac distentiones. Verum de his alibi nobis sermo erit cognatus his quæ nunc dicuntur. Sed de quo nunc sermo est, neque extendere possunt, velut jam dictum est, & brevius crus apparet, atque hoc ob duas causas, & quod non extenditur, & quod ad natium carnem elapsum est. Natura enim ossis coxæ ea parte est, qua & caput & cervix femoris existit. Ubi vero luxatum fuerit, primum ad externam partem natium deferitur. Inflectere tamen possunt, si dolor non prohibeat, & tibia & pes moderate recta apparent, & neque hac, neque illac multum inclinata. Juxta inguen vero caro insuper aliquanto mollior esse videtur, præsertim ad contactum, utpote articulo ad alteram partem elapso. Ad ipsas autem nates si attrectetur femoris caput, aliquanto etiam magis extuberare videtur: atque hæc quidem signa sunt, si cui in posteriorem partem femur ex-cidit.

67. Cui igitur jam perfecto elapsum, non fuerit repositum, hic ambulare quidem potest, ubi tempus intercesserit, & dolor sedatus fuerit, & articulus in carne versari adsueverit. Cogitur tamen vehementer se inflectere circa inguina, dum iter facit, atque hoc ob duas causas: tum quod multo brevius crus sit, ob ea quæ antea dicta sunt: tum quod multum valde abest ab eo ut calcaneo terram contingat. Si enim

conaretur vel paululum pede illo vehi, ita ut nihil aliud habeat quo se firmet, retro sane corruerit. Magna enim fuerit momenti inclinatio, & coxis multum in posteriorem partem supereminentibus super pedis gressum, & spina insuper ad coxas vergente. Vix autem pectore pedis terram attingit, & ne sic quidem, nisi ipse seipsum circa inguina inflectat, & altero crure circa poplitem insuper se inflectat. Ob hæc autem cogitur, ut manum, quæ est secundum læsum crus, ad supernam femoris partem in singulis gressibus firmet. Cogit igitur aliquantum hoc ipsum, ut circa inguina inflectatur. Nam in permutatione crurum in ambulando, corpus supra læsum crus vehi non potest, si non insuper firmetur crus per manum ad terram, nimirum quum non sub corpore articulus subsistat, sed ad posteriorem partem juxta coxam extet. Absque tamen baculo tales iter facere possunt, si alias adsueverint, eo quod gressus pedis in veteri rectitudine manet, & non ad externam partem inclinatus est. Quapropter nihil opus habent baculi fulcimento. Quicumque tamen pro femoris per manum apprehensione, supposito sub alam, quæ ad sinistrum crus est, scipioni inniti volunt, hi si quidem longiorem scipionem supposuerint, erectiores quidem iter facient, pede autem ad terram non innituntur. Si vero pede inniti volunt, brevior ipsis baculus faciendus est, & ad inguina ut se inflectant necesse fuerit.

68. Cæterum carniarum imminutiones etiam his secundum rationem fiunt, velut antea dictum est. Qui enim elevatum habent crus, & nihil laborant, his etiam maxime minuuntur. Si vero plurimo utuntur ingressu, his mi-

nime minuuntur . Sanum tamen crus nihil inde utilitatis consequitur , sed etiam deformius fit , si læso crure ad terram innitentes utantur . Illi enim simul inserviens , & extra prominente coxa esse cogitur , & circa poplitem se inflectere . Si vero quis læso crure non ad terram utatur , sed elevatum habeat , & scipioni innitatur , sic sanum crus robustum fiet . Nam & in naturali statu degit , & exercitationes ipsum corroborant . Possit aliquis dicere , extra medicinam talia esse . Quid enim opus est de his quæ incurabilia jam facta sunt , amplius tractare ? At hoc facere multum refert . Eiusdem enim professionis est & hæc cognoscere . Non enim fieri potest , ut inter se dirimantur . Oportet enim curabilia ita tractare , ut ne incurabilia fiant , ea intelligentia ut quam maxime prohibeamus , ne ad hoc deveniant ut incurabilia reddantur . Oportet autem & incurabilia cognoscere , ut ne maxime lædant , Prædictiones autem splendide sunt ac gloriosæ ex cognitione , quo , & qualiter , & quando singula desinent , sive eo vertantur ut incurabilia fiant , sive curationis spem exhibeant .

69. Quibuscunque vero ex nativitate , aut dum adhuc alias augefcunt , ita elapsus fuerit articulus , & non repositus , sive ex violentia elapsus fit , sive præ morbo : (Multæ enim huiusmodi luxationes fiunt in morbis : Qui vero sint hi morbi , in quibus articuli elabuntur , postea scribetur :) Si itaque elapsus non fuerit repositus , femoris quidem os breve fit , affligitur autem totum crus , & augmento destituitur , & multo magis excarne fit , eo quod ipso non utantur . Nam & articulus circa poplitem his affligitur . Nervi enim ob ea quæ antea dicta sunt

intenduntur . Quare articulum circa poplitem extendere non possunt hi , quibus hoc modo coxa excidit . Ut enim in summa dicam : Omnia quæ in corpore ad usum facta sunt , si quis moderate ipsis utatur , & in his laboribus exerceat , ad quos singula sunt adfuerunt , sic quidem sana sunt , & augefcunt , & probe consenescent . Si vero quis non utatur , sed quiescat , morbofiora fiunt , & non augefcunt , & cito consenescent . Inter hæc autem non minime perpetiuntur hoc & articuli , & nervi , si quis non ipsis utatur . Propter has igitur causas , magis in hoc luxationis modo quam in aliis affliguntur . Totum enim crus & in osfium , & in carniū natura , augmento destituitur . Tales igitur ubi jam in viros evaserunt , elevatum ac inclinatū crus hoc habent , altero vero vehuntur baculo innitentes , aliqui uno , aliqui duobus .

70. Quibus porro in anteriorem partem femoris caput elapsum fuerit (paucis autem hoc contingit) hi extendere quidem crus perfecte possunt , inflectere autem se minime possunt circa inguen . Affliguntur autem etiam , si circa poplitem se inflectere coguntur . Longitudo vero cruris consimilis apparet , & circa calcaneum quidem valde . Verum summus pes aliquanto minus in anteriorem partem prominere solet . Totum autem crus reftitudinem habet secundum naturam , & neque hac , neque illac vergit . Cæterum hi statim dolore corripiuntur maxime , & urina imprimis supprimitur , aliquanto magis quam in aliis luxationibus . Caput enim femoris proxime his incumbit ad præcipuos nervos , & circa inguen quidem extuberantes videntur , & locus extentus apparet :

Verum circa nates rugosior, & maxime excarnis. Atque hæc quidem quæ relata sunt, signa sunt eorum quibus ita femur excidit. Quibuscunque igitur viris jam factis, hic articulus elapsus, non fuerit repositus, hi ubi dolor ipsis sedatus fuerit, & articulus in eo loco in quem excidit, versari adfueverit, statim fere recti ambulare possunt absque baculo, & valde quidem recti, utpote quum ad læsum crus, neque circa inguen, neque circa poplitem, facile se flectere possint. Propter inguinis itaque inflexibilitatem, rectiore toto crure in ambulando utuntur, quam quum sani essent. Sed & aliquando ad terram pedem trahunt, utpote quum supernos articulos non facile inflectant, & toto pede ingrediantur. Nihilo enim minus hi calcaneo ingrediuntur, quam anteriore pedis parte. Si vero magnis gressibus progredi possent, etiam valde calcaneo insistentes progredierentur. Nam & sani quanto minoribus gressibus iter faciunt, tanto magis calcaneo ingrediuntur, alterum pedem deponentes, contrarium elevantes. Quibuscunque itaque hoc modo excidit, adhuc etiam magis calcaneo terram contingunt, quam anteriore pedis parte. Anterior enim pedis pars, ubi reliquum crus extensum fuerit, non similiter in anteriorem partem inflecti potest, sicut ubi crus fuerit inflexum. Neque rursus sinuari pes potest crure inflexo, sicut ubi crus fuerit extensum. Sana igitur natura hoc modo est, veluti dictum est. Quum vero elapsus articulus repositus non fuerit, sic iter faciunt, velut dictum est, ob prædictas has causas. Magis tamen excarne crus fit quam alterum, & juxta nates, & circa suram, & juxta posteriorem rectitudinem. At vero quibus

dum adhuc infantes sunt, articulus sic elapsus, non fuerit repositus, aut etiam a nativitate ita habuerint, & his femoris os aliquanto magis minuitur, quam tibiæ aut pedis ossa. Et minimum quidem in hoc luxationis modo femur minuitur. Carnes tamen undique minuuntur, maxime circa posteriorem rectitudinem, quemadmodum etiam prius dictum est. Quicunque igitur recte educati fuerint, hi ubi augescunt, crure uti possunt, brevior aliquantum existente quam altero, ita tamen ut baculo innitantur ea parte qua læsum crus est. Non enim absque calcaneo, pedis pectore admodum uti possunt, ut in id innitantur, quemadmodum in aliis claudicationibus aliqui possunt. Causa vero cur non possint, ea est quæ paulo ante relata est. Ob id igitur baculo insuper opus habent. Qui vero neglecti fuerint, & crure ad terram non utuntur, sed elevatum id habent, his minuuntur quidem ossa, ubi augescunt, magis quam his qui eo utuntur. (Minuuntur autem & carnes magis multo quam his qui utuntur) Verum circa articulos in directum mutilatur his crus, aliquanto magis, quam quibus alio modo luxatio facta est. Quo igitur in summa dicatur, Articuli excidentes ac qui luxantur, inæqualiter inter seipsos excidunt ac luxantur, aliquando multo plus, aliquando multo minus. Et quibus quidem multo plus luxati aut elapsi fuerint, his omnino difficilius reponuntur. Et si repositi non fuerint, majores & manifestiores mutilationes ac afflictiones tales habent, & ossium, & carnum, & figurarum. Ubi vero minus exciderint & luxati fuerint, tales facilius quam alii reponi possunt. Si vero frustra tentati, aut neglecti fuerint,

minores ac minus noxiæ mutilationes his fiunt, quam illis de quibus paulo ante dictum est.

71. Reliqui igitur articuli etiam valde multum differunt ad hoc ut aliquando minor, aliquando major luxatio fiat. Verum femoris & brachii capita, quam simillime inter se utraque excidunt. Nam capita prout rotunda sunt, simplicem & calvam rotunditatem habent. Orbiculatiores autem sinus sunt, qui capita excipiunt, capitibus tamen ipsis congruentes. Quapropter fieri non potest ut dimidium articuli ex ipsis elabatur. Nam ob rotunditatis circumferentiam, aut ad externam, aut ad internam partem luxari poterit. Sed de quo nunc sermo est, perfecte excidunt, nam alioqui non excidunt. Attamen & hi aliquando plus, aliquando minus, a naturali statu profiliunt, & femur aliquanto magis quam brachium patitur. Nam aliquæ etiam ex his luxationibus quæ a nativitate fiunt, si parum elapsæ fuerint, ad naturalem statum reduci possunt, & maxime articuli circa pedem. Quicumque a nativitate mutili fiunt, plerique ex his curabiles sunt, si non valde magna emotio facta fuerit, aut etiam præautis jam pueris contigerit. Optimum igitur est ut talia quam celerime curentur, priusquam valde magnus ossium defectus fiat, & priusquam admodum magnus carniū defectus circa tibiā contingat.

72. Modus itaque mutilationis non unus est, sed plures. Plurima quidem eluxata non sunt penitus, sed per figuræ consuetudinem, in quadam pedis interceptione mutilata. Animadvertendum autem in horum curatione est, ut tibiæ circa malleolum os, quod extrinsecus est, ad internam partem de-

trudatur ac dirigatur, & calcanei os quod e directo illi subjacet, ad externam partem retrudatur, quo ossa quæ eminent sibiipsis occurrant juxta medium ac obliquum pedem. Digiti vero acervati una cum magno digito ad internam partem inclinentur, atque ita circumcirca cogantur. Probe autem deligare oportet cerato resinato, & spleniis, & linteis mollibus non paucis, neque nimis compressis, atque ita deligationis circumductiones facere, velut etiam manibus directio pedis fiebat, quo pes paulo magis ad valgum vergere videatur. Soleam etiam quandam facere oportet, aut ex pelle non nimis dura, aut e plumbo, eamque insuper alligare non ad corpus positam, sed ubi jam postremis linteis deligare voles. Quum vero jam deligatus fuerit, unius alicujus linteī ex his quibus deligatur, initium, ad deligamenta quæ infra pedem sunt assuere oportet, e directo parvi digiti, & postea sursum extendere, ita ut moderate habere videatur, atque sic supra suram circumdare, quo sic extantum ac collocatum stabile maneat. In summa, quasi quis ceram fingat, ad naturam justam adducere oportet, ita ut & inclinata, & distenta præter naturam, & manibus sic dirigamus: & similiter deligatione: adducamus autem non violenter, sed leniter. Assuere vero ita oportet linteā, ut conducat ad reparationes ac appensiones faciendas. Aliæ enim claudicationes alia reparatione ac appensione opus habent.

73. Calceum insuper plumbeum facere oportet, extra deligationem adalligatum, qualem modulum crepidæ Chiæ habebunt. Verum nihil ipso opus est, si quis & manibus recte direxerit, & linteis recte deligaverit, & ap-

ensiones ac reparationes per affuta linthea recte fecerit; atque hæc quidem est curatio, & neque sectione, neque ultione, neque alia varietate quicquam opus habet. Citius enim talia medicinæ obtemperant, quam quis putarit. Devincere tamen tempore oportet, donec in justis figuris corpus auctum fuerit. Ubi vero calcei ratio habenda est. Arbylæ lutigradæ, calceamenti ita appellati species, accommodatissimæ existunt. Hoc enim calceamentum minime à pede superatur, sed potius ipsum superat. Idoneus est etiam Creticus calceamentorum modus.

74. At vero quibus tibiæ offibus luxatis, ac ulcere inducto, articuli circa pedem penitus eminent, sive intro vergant, sive extra, tales reponere non oportet, sed permittere ut quicumque velit medicus reponat. Illud enim clare scire oportet quod homo morietur, si repositi permanferint. Sed & vita paucorum dierum his continget. Pauci enim ex ipsis septimum diem transgrediuntur. Convulsio enim est quæ ipsos occidit. Sed & cancerari contingit tibiæ ac pedem. Hæc ita futura esse certo scire oportet. Et neque veratrum videtur profuturum esse, & eadem die datum, & rursus epotum, proxime autem si quicquam huiusmodi facit, non tamen mihi hoc videtur. Si vero repositi non fuerint, & ne tentati quidem ab initio, plerique ipsorum superstites evadunt. Sic autem & tibiæ, & pedem coaptari oportet, prout ipse volet, modo non sint dependentia, aut commota. Curatio vero facienda est cerato picato, & splenis vino imbutis paucis non valde frigidis. Frigiditas enim in talibus convulsionem accersit.

75. Idonea etiam sunt folia betarum, aut tussilaginis, bechii appellatæ, aut

alicujus alterius huiusmodi, in vino nigro austero semicocta ac imposita. Et facienda est curatio super ulcus & super partes adjacentes. Et cerato tepido ipsum ulcus illinendum. Si vero hyemis tempus fuerit, etiam lanæ succidæ vino ac oleo tepidis imbutæ superne ipsum madefaciant. Deligatio vero nulla, neque ullum cataplasma adhibendum est. Probe enim nosse convenit, quod compressio ac omnis oneris gestatio, talibus omne malum affert. Accommodata autem sunt ad talia, & ex emplastris aliqua quæ cruentis vulneribus destinata sunt, quibus videlicet ex ipsis confert, ut lanæ superimpositæ vino madefiant, & multo tempore sinantur. Quæ vero ex illis cruentis emplastris, paucissimis diebus incumbere debent, & quæ resina comprehenduntur forinsecus adjecta, non similiter ut illa idonea sunt: diuturna enim fit horum ulcerum purgatio, quum multo tempore madore abundant. Quosdam tamen ex his deligare, bonum est. Verum illud clare nosse oportet, quod necesse est hominem turpiter claudum fieri. Nam pes in talibus in supernam partem retractus est: & ossa luxata, extra eminentia apparent. Neque enim ullum ex talibus offibus plerumque denudatur, nisi leviter aliquantum: neque abscedit, sed tenuibus ac debilibus cicatricibus circumducitur: atque hoc si multo tempore quieverint: Sin minus, periculum est ne ulcusculum immedicabile relinquatur. Verum de quo sermo est, qui sic curantur, servantur. Si vero repositus fuerit articulus ac permanferit, moriuntur.

76. Eadem ratio est, si etiam cubiti ossa circa manus articulum ulcere facto emineant, sive ad internam manus partem, sive ad externam. Clare enim
nosse

nosse id oportet, quod is morietur intra paucos dies tali morte, qualis antea dicta est, cui reposita ossa permanferint. Quibus vero reposita non fuerint, neque repositio tentata est, hi multo plures superstites manent. Curatio autem ejusmodi etiam talibus commoda est, qualis jam dicta est. Figuram vero claudicationis turpem esse necesse est, & digitos manus debiles ac inutiles. Si enim ad internam partem ossa luxata fuerint, digitos inflectere non potest: Si vero ad externam, extendere nequit. Quibus vero tibiæ os facto ulcere, circa genu eminerit foras, sive ad externam partem, sive ad internam, his si quis reponat, adhuc promptior mors adest quam aliis, etiam si etiam illis prompta aderat. Si vero omissa repositione medearis, spes quidem salutis hoc solo modo existit. Verum periculosiora hæc ossa sunt, quanto superiora ac robustiora sunt, & a fortioribus elapsa.

77. At si os femoris quod ad genu est, ulcere facto elapsum fuerit & repositum permanferit, mortem adhuc violentiorem citius induxerit quam prius relata. Si vero repositum non fuerit, longe magis periculosum est quam priora. Sola tamen hæc salutis spes est. Eadem vero ratio est, & de articulis circa gibbum cubiti, & de cubito ac brachio. Quæcunque enim ex his luxata, ulcere facto eminerint, ea omnia si reposita fuerint mortem inducunt: non reposita, spem salutis: claudicationem vero superstitis. Lethaliores autem sunt superiores articuli, si reponantur. Sed & si non reponantur, periculosiores iidem sunt. Si vero alicui superiores articuli luxati, facto ulcere emineant, hi & si reponantur celerrimam mortem inducunt: & si

non reponantur, periculosiores sunt. Curatio vero jam relata est, quæ mihi accommodatissima esse videtur.

78. At vero quibus articuli digitorum aut pedis, aut manus luxati, facto ulcere eminerint, osse non fracto, sed circa ipsam connexionem avulso, his si repositi permanferint, adest quidem periculum convulsionis, si non bene curati fuerint: attamen operæ pretium est ut repositio fiat, cum prædictione quod multa custodia ac cura opus habet. Reponere vero facillimum est, efficacissimumque ac artificiosissimum per vesticulum, velut etiam antea dictum est in fractis ac eminentibus ossibus. Postea quiescere quam maxime convenit, & decumbere, ac paucis cibo uti. Melius est & pharmaco sursum purgante levi aliquo uti. Ulcus vero curare oportet aut cruentis emplastris quæ madefiunt, aut polyophthalmi sive buphthalmi foliis impositis, aut quibus ossa in capite facta curantur: Nihil autem valde frigidum adhibere. Minime igitur primi articuli periculosi sunt: superiores autem periculosiores. Reponere vero oportet eadem die aut postridie: Tertio ac quarto minime. Quarto enim die maxime recrudescere solent. Quibus autem non statim repositi fuerint, in his dictos dies transgredi oportet. Quicquid enim intra decem dies repositum fuerit, omne id continetur. Si vero reposito osse convulsio accedat, articulum statim ejicere oportet, & calida quam sapissime humectare, & totum corpus, & præsertim circa articulos, calide & leniter ac molliter tractare. Verum inclinatum magis quam extensum totum corpus esse oportet. Expectandum tamen est articulos circa digitos qui reponuntur abscessuros esse.

Plerumque enim ita contingit, si vel quævis inflammatio subsit. Quare si non propter vulgi imperitiam, medico vrenda esset accusatio, nullum penitus reponere oportebat. Atque ad hunc modum periculosa sunt, circa articulos eminentia foras, si reponantur, quemadmodum dictum est.

79. Quæcunque vero circa articulos digitorum penitus refecantur, ea plerumque innoxia sunt, si non quis in ipsa vulneratione ex animi deliquio lædatur. Et curatio vulgaris talibus ulceribus sufficit. Sed & quæ non circa articulos, sed juxta aliam quandam offium rectitudinem refecantur, & hæc innoxia sunt, & adhuc aliis curatu facilliora. Et quæ juxta digitos ossa fracta extra eminent, non ad articulum, & hæc si reponantur, innoxia sunt. At resectiones offium perfectæ circa articulos, & in pede, & in manu, & in tibia ad melleolos, & in cubito ad juncturam manus, plerisque quibus refecantur innoxie sunt, si non statim animi deliquium evertat, aut quarta die febris continua accedat.

80. Corruptiones tamen carnum contingunt, & in vulneribus sanguifluis evadentibus, & vehementibus constrictionibus, & in offium fracturis magis quam oportet compressis: & aliis vinculis violentis intercepta plerisque decidunt. Et plerique ex talibus superstites evadunt, & quibus femoris pars aliqua & carnum & ossis decedit, & quibus brachii pars (Minus autem si cubiti aut tibiæ pars deciderit) & amplius facile ferentes superstites evadunt. Quibus igitur fractis offibus corruptiones statim fiunt, & denigrationes, his abruptiones corporis celeres circumcirca fiunt, & decidentia cito decidunt, ut quum ossa jam antea remiserint emol-

lita. Quibus vero dum ossa sana sunt, denigrationes fiunt, carnes quidem etiam his cito moriuntur, ossa vero tarde abscedunt, qua parte termini sunt denigrationis, & ossis nudatio extat. Oporteret autem partes corporis, quæcunque infra terminos denigrationis sunt, quum jam penitus mortuæ fuerint, & doloris exortes, juxta articulum auferre, providendo ut ne vulneres. Si enim is cui resectio fit, dolore affectus fuerit, & corpus nondum mortuum fuerit ea parte qua refecatur, magnum periculum est ne præ dolore animi deliquium incidat. Talia vero animi deliquia multos jam e vestigio peremerunt.

81. Femoris itaque os tali modo denudatum octogesimo die abscedere videtur. Tibia tamen huic homini circa genu vigesima die ablata fuerat, aut ut mihi videbatur etiam citius. Non enim simul, sed ad majorem providentiam facere quid mihi visum fuit. At tibiæ ossa ex ejusmodi denigratione circa mediam tibiæ, sexagesimo die mihi deciderunt, quæcunque ex ipsis fuerunt denudata. Differt equidem & curatio a curatione, ad hoc ut ossa denudata citius aut tardius decident. Differt etiam compressio a compressione, prout vehementior aut debilior fit, ad hoc ut citius aut tardius nervi denigrati emoriantur, carnes item & arteriæ ac venæ. Nam quæcunque non vehementer intercepta moriuntur, ex talibus quædam ad offium denudationes non perveniunt, sed magis in superficie decidunt. Propter has igitur causas, non unum numeri nomen tempori poni potest, in quanto singula ex his judicantur. Assumere vero valde oportet tales curationes. Sunt enim magis horrendi aspectus curationis, & curatio lenis omnibus talibus sufficit. Ipsæ e-

nim seipsa solum judicant. Et circa victum diligentiam adhibere oportet, ut pro viribus febris exors sit: & in justis figuris corpus collocare. Justæ autem hæ sunt, ut neque sublimius elevatum sit, neque deorsum repat: Sed magis præterea sursum vergat, donec perfecte fuerit circumcirca abruptum. Nam in hoc tempore sanguinis eruptionum periculum imminet. Ob id igitur vulnera deorsum repentia facere non oportet, sed vice versa. Alioqui ubi tempus amplius accesserit, & ulcera pura facta fuerint, non amplius hæ figuræ commodæ sunt, sed positio recta, & aliquando deorsum repentes. Temporis enim progressu quibusdam horum offis discessionibus fiunt, & subligaminibus opus habent. Expectare tamen oportet, ut tales per tempus a dysenteria corripiantur. Nam in ple-riisque denigrescentibus dysenteria accedit, & in sanguinis eruptionibus ex ulceribus. Accedit autem judicatis jam denigrationibus ac sanguinis eruptione, & procedit quidem large ac vehemēti impetu, sed non ad multos dies durat, neque lethalis est. Neque enim valde cibum averfantur tales, neque alias vasa vacua facere conducit.

82. Femoris porro luxationem circa coxam hoc modo reponere oportet, si ad internam partem elapsum fuerit. Bona quidem ac justa & secundum naturam hæc repositio est, & sane etiam aliquid ostentationis habens, si quis talium rerum jactatione superbire velit. Ex pedibus hominem ad transversam mediæ domus trabem suspendere oportet, vinculo forti, sed molli ac lato, ita ut pedes quatuor digitorum spatium, aut minus, inter se distantes habeat. Sed & supra genua latum ac molle locum circumdatum esse oportet, quod

item ad trabem illam extendat. Crus autem læsum duobus digitis amplius quam alterum extensum esse oportet. A terra vero absit caput ad duorum cubitorum spatium, aut paulo plus, aut minus. Manus autem juxta latera extensæ, aliquo molli sint alligatæ. Omnia vero hæc supino jacenti ipsi præparentur, ut quam brevissimo tempore pendeat. Postquam vero suspensus fuerit, virum peritum, & non debilem immisso inter femora cubito ita agere oportet, ut cubitum inter caput femoris elapsum, & interfemineum locumque inter anum ac pudendum ponat, & postea altera manu ad illam interpositam conjuncta, rectus astans ad suspensi corpus, derepente se appendens sublimis quam æquabilissime dependeat. Hæc repositio omnia quibus secundum naturam opus est, exhibet. Nam & ipsum corpus suspensum sua ipsius gravitate extensionem facit: & is qui appender, una cum extensione, femoris caput super acetabulum elevari cogit, simulque cum cubiti osse, velut cum veste molitur ac cogit, ut ad pristinam naturam relabatur. Oportet autem vincula omnino bene constructa esse, & curare ut fortissimus sit is qui se appender.

83. Quemadmodum igitur etiam antea dictum est, magna est differentia naturarum in hominibus, ad hoc ut vel facile, vel difficulter repositio fiat. Et cur magna sit differentia, dictum est antea, ubi de humero egimus. Quibusdam enim femur rursus incidit, nullo adhibito apparatu, sed ex modica extensione, quantum manibus directio fieri potest, & ex levi commotione. Multis autem qui crus juxta articulum inflexerunt, jam facta circumagitatione rursus incidit. At multo plura vulgari cuilibet apparatui non obrem.

obtemperant. Quapropter scire quidem oportet de singulis optima in omni arte, uti vero his quæ singulis vicibus idonea visa fuerint. Relati igitur sunt extensionum modi etiam in superioribus, ut quis uti possit ex his qui forte affuerint. Oportet enim in contrarias partes fieri extensionem vehementer, in alteram, cruris: in alteram, corporis. Si enim probe extensio facta fuerit, femoris caput supra pristinam sedem elevabitur. Et si quidem ita super elevatum fuerit, ne prohibere quidem facile sit, quo minus ipsum in suam sedem insideat. Quare omnis jam vestis molitio ac directio sufficit. Si enim in extensione deficiunt, & ob id maiorem turbationem exhibet. Oportet igitur non solum juxta pedem vincula alligata esse, sed etiam supra genu, quo non magis circa articulum sit deligatio in extensione, quam circa coxæ articulum. Sic igitur extensionem ad pedis partem præparatam facere oportet. Sed & in alteram partem extensionem, non solum ex deligatione circa pectus & alas, in contrarium extendere oportet, sed etiam loro longo, duplicato, robusto, leni, circa interfœmineum inserto, & a posteriore parte ad spinam porrecto, ab anteriore vero ad claviculari tendente, ibique ad alterum initium alligato, ita coactionem facere oportet, ut alii hinc, alii illinc extensionem faciant, ita tamen ut lorum circa interfœmineum, non super femoris caput porrectum sit, sed inter caput & interfœmineum. Verum inter extendendum pugno ad femoris caput quis innixus, id ad exteriorem partem propellat. Si vero is qui trahitur eleveatur, injecta manu, & cum altera manu conjuncta, simul deorsum trahat, simulque ad externam

partem cogat. Alius vero quispiam partem femoris ad genu, placide ad internam partem dirigat.

84. Dictum autem est etiam antea, operæ pretium esse ut si quis in urbe populosa medicinam exerceat, lignum possideat quadrangulare sex cubitorum, aut paulo minus: latitudine bicubitali: crassitudo autem sufficit dodrantalis. Id secundum longitudinem hinc atque illinc sectionem incisam habere oportet, ut ne altior quam oportet machinatio fiat, deinde postes aselli breves, robustos, utrinque inaptatos habere. Postea sufficit quidem in dimidia ligni parte, nihil tamen vetat etiam per totum, velut fossas longas quinque vel sex, quatuor digitorum spatio inter se distantes, incisas esse: & satis est ut sint hæ & latitudine, & profunditate trium digitorum. Habere etiam in medio hoc lignum debet excavationem profundioris quadrangulam trium digitorum, quo in hanc excavationem, ubi opus esse visum fuerit, lignum cavitati congruum infigatur, quod superne sit rotundum. Infigendum autem hoc est, si quando conducere visum fuerit, inter caput femoris & locum inter anum ac pudendum. Hoc lignum erectum stans prohibet ne concedat corpus, dum a pedibus extenditur. Quandoque enim hoc ipsum lignum sufficit pro extensione in contrarium superne facienda. Aliquando etiam dum hinc atque illinc crus extenditur, hoc ipsum lignum hac vel illac laxum incumbens, commodum ad hoc fuerit, ut instar vestis, caput femoris ad externam partem extrudat. Ob hoc enim etiam fossæ incisæ sunt, quo in quibuscunque ex ipsis congruum id facere fuerit, vestis ligneus immisus molitionem faciat, aut circa articulorum capita, aut ad ipsa penitus

capita infixus, una cum extensione, five ad externam partem, five ad internam, molitionem facere expedierit: five etiam rotundum vestem esse conducat, five latum: alius enim alii articulo conducit.

85. Commoda autem est in omnium articulorum cruris repositione, hæc per vestes molitio una cum concussione. Verum de quo nunc sermo est, tere-tem ac rotundum vestem esse convenit. Ex his machinis ac coactionibus, non videtur mihi fieri posse ut ullius articuli repositio frustra tentetur. Invenire tamen quis possit etiam alios modos repositionis hujus articuli. Si enim lignum hoc magnum habeat in medio, & a lateribus duos postes pedales, ejus altitudinis, quæ conferre videtur, alterum hinc, alterum illinc. Deinde lignum transversum, velut scalæ gradus, postibus impositum sit: atque ita sano crure inter postes transmissio, læsum crus supra gradum adaptatum habeat. Verum ad altitudinem, & ad articulum qua parte excidit, facile quiddam adaptare oportet. Gradum enim moderato altiore facere oportet, & stragulum multiplex prout congruum fuerit, sub corpus subextendere: deinde lignum moderatam latitudinem ac longitudinem habens, sub crus ad maleolum usque extentum esse oportet, quod ultra femoris caput, quantum ejus fieri potest porrigatur, & ad crus alligetur quotiescunque opus fuerit, ut moderate habeat. Postea dum extenditur crus, five ligno pistilloformi, five aliqua alia ex his extensionibus, crus simul circum gradum una cum alligato ligno, deorsum cogere oportet, ita ut aliquis supra articulum juxta coxam hominem detineat. Hoc enim modo simul & extensio femoris caput super

acetabulum attoller, simulque molitio femoris caput in pristinam naturam detrudet. Hæ omnes relatæ necessitates ac coactiones fortes sunt, & omnes calamitate superiores, si quis recte ac bene præparet. Quemadmodum autem etiam antea dictum est, a longe debilibus extensionibus, & viliori apparatu plerisque rursus incidit.

86. At vero si ad externam partem femoris caput luxatum fuerit, extensiones quidem hinc atque illinc facere oportet, eodem modo velut dictum est. Verum molitionem cum veste lato, una cum extensione facere convenit, ab externa parte ad internam cogendo, ita ut ad ipsas nates, & paulo superius vestem adhibeas. Ad sanam vero coxam juxta nates aliquis manibus renitatur, ut ne cedat corpus: aut alio quopiam ejusmodi veste submisso, & ex fossa conveniente fulcito contra obnitatur. Partem autem femoris luxati quæ ad genu est, ab interna parte foras placide abducatur. Cæterum suspensio in hoc modo luxationis articuli convenit. Cubitus enim ejus qui se appendit, caput femoris ab acetabulo propellit. Molitionem tamen cum ligno subiecto, ita quis adaptare possit, ut huic luxationis modo conveniat, si forissecus adhibeat. Sed quid opus est plura dicere? Si enim recte extensio fiat, & recte per vestes molitio contingat, qui articulus hoc modo elapsus non reponi possit?

87. At si in posteriorem partem femur exciderit, extensiones & in diversum tensiones ita facere oportet, velut dictum est, ita tamen ut super lignum multiplex stragulum insternatur, quo mollissimum sit, & homo pronus reclinetur ac sic extendatur. Verum una cum extensione, etiam ta-
bula

bula deorsum togere oportet eodem modo veluti gibbositates, e directo naturium tabula collocata, aut magis ad infernam quam ad supernam coxarum partem: & incisura in pariete ad tabulam excipiendam non recta sit, sed paululum declivis ad pedum partem. Hæc repositio maxime secundum naturam est huic luxationis modo, & simul fortissima. Suffecerit autem fortassis pro tabula, ut aliquis intideat, aut manibus innitatur, aut inscendat de repente, simulque cum extensione incumbat. Nulla vero alia ex relatis repositionibus secundum naturam est huic luxationis modo. Si vero in anteriorem partem elapsus fuerit, idem quidem modus extensionum faciendus est. Verum virum & manibus validissimum, & alias peritissimum, vola manus alterius circa inguina firmata, & altera manu insuper injecta, simul luxationem deorsum propellere, simulque femoris partem quæ ad genu est, ad anteriorem partem compellere oportet. Hic enim modus repositionis, huic luxationi maxime secundum naturam est. Sed & suspensio finitimum quid secundum naturam habet. Oportet tamen eum qui se appendit peritum esse, ut ne cubito articulum excutiat, sed circa medium inter anum ac pudendum locum, & juxta os sacrum se appendat.

88. Laudatur etiam is qui per utrem hunc articulum reponere conatus est. Et jam sane aliquos vidi, qui præ imperitia, etiam extra & retro luxatos, per utrem reponere conabantur, non animadvertentes quod magis ipsum ejicerent quam reponerent articulum. Nam qui primus excogitavit, haud dubie ad intro elapsos articulos, per utrem repositionem tentavit. Nosse igitur oportet quod alia multa utre sunt potiora.

Oportet autem utrem non inflatum intra femora ponere, quantum fieri potest supreme ad locum inter anum ac pudendum adductum: & facto a patellis genu initio, femora per fasciam usque ad mediam femorum partem deligare: deinde in partem utris solutam folle ex officina fabri immisso inflare, & utrem cogere, ut distendatur. Hominem vero in latus decumbere oportet, & læsum crus superne habere. Atque hic quidem est apparatus: sed plerique pejus præparant quam ego nunc dixi. Non enim deligant femora ad multam partem, sed solum genua, & non insuper extendunt: est autem insuper extensio quoque facienda. Attamen aliqui jam reposuerant, facile rem assequuti. Non autem ita facile est coactionem hoc modo perficere. Nam & uter dum inflatur, tumidissimas partes suas ad articuli caput non habet, quod maxime emoliri oportet: sed inferius ipso, medius ipse locatus est circa media femora, aut adhuc inferius: & rursus femora ipsa natura sunt curva. Superne enim carnosa sunt, & inter se sociata: Inferne vero sicca, ut etiam natura femorum utrem ab opportunissimo loco repellat. Si vero quis parvum utrem imponat, fieri non potest ut parvum robur articulum cogat.

89. Si itaque utre uti velis, femora inter se ad multam partem colliganda sunt: & una cum corporis extensione uter inflandus est. Crura vero ambo deliganda sunt usque ad finem in hoc repositionis modo. At vero in universa arte hoc plurimi facere præ omnibus oportet, ut id quod agrotat sanum facias: Si vero multis modis fieri possit sanatio, ut eum qui minime molestus est eligas. Nam & virum bonum, & artis peritum, hoc de,

declarat, qui populo imponere non studeat. Verum de quo nunc sermo est. Tales quædam sunt familiares extensiones corporis, ut ex his quæ adsunt expedita ac facili reperiri possit. Nam si vincula ex loris mollia ac lenia non affuerint, sed aut ferrea, aut funes nautici aut domestici, fasciis aut panniculis laneis ea maxime parte amplius obvolvere oportet, quæ vincula detentionem factura sunt, atque ita vinculis deligare: deinde in lecto robustissimo & ex præsentibus maximo, hominem bene extendere oportet hoc modo. Lecti pedes qui ad caput sunt, aut a pedibus, ad limen januæ, intus aut foris prout commodum fuerit firmentur. Ad alteros tamen lecti pedes lignum quadrangulare transversum objiciatur, ita ut a pede ad pedem pertingat. Et si quidem tenue fuerit lignum, ad pedes lecti deligetur. Si vero crassum, non est opus: deinde initia vinculorum, & eorum quæ a capite sunt, & eorum quæ a pedibus, utraque alligentur ad pistillum, aut ad aliud huiusmodi lignum: ita ut e directo corporis sint, aut paulo superius. Moderate vero extendantur ad pistilla erecta consistentia, quorum alterum ad limen, alterum ad lignum objectum firmetur, atque sic refractis pistillis extensio fiat. Sufficit autem scala, quæ robustos gradus habet, sub lectum extenta, pro limine ac ligno objecto, quo pistillis ad convenientes gradus hinc atque illinc firmatis, ita vinculorum extensio fiat.

90. Porro reponitur femoris articulus etiam hoc modo, si ad internam, & ad anteriorem partem luxatus fuerit. Supra scalam in terram defixam hominem collocare oportet: deinde sanum crus placide extentum deligare, ubi commodum fuerit: ex sinistro vero

vas testaceum aqua plenum, aut spoutulam lapidibus refertam appendere. Alius repositionis modus, si ad internam partem luxatus fuerit. Inter duas columnas trabem moderata altitudine deligare oportet. Præmineat autem una pars trabis pro magnitudine nati: & ubi stragula circum pectus hominis deligaveris, ipsum hominem supra præminentem trabis partem collocato, & deinde pectus ad columnam lato aliquo vinculo alligato. Postea sanum quidem crus detineat aliquis, ut ne circumagatur. Ex læso vero appendatur pondus quantum congruit, velut etiam prius dictum est. Primum igitur scire expedit, quod omnium ossium commissuræ plerumque sunt caput & acetabulum. In quibusdam vero & locus acetabuli formam refert, & oblongus est. Quidam vero loci leviter sinuosi sunt. Semper autem reponere oportet omnes articulos elapsos, maxime quidem statim dum adhuc calidi sunt: Sin minus, quam celerrime. Nam & ei qui reponit, facilius ac citius reponere contingit, & ægroto multo minus doloris affert repositio priusquam intumuerit. Omnes etiam articulos ubi reponere voles, præmollire ac commovere oportet. Sic enim facilius reponi solent. Circa omnes autem articulorum repositiones hominem attenuare oportet, maxime circa maximos articulos & repositu difficillimos: minimum circa minimos & faciles.

91. At vero si digitorum articulus, sive primus, sive secundus, sive tertius in manu exciderit, idem ac æqualis repositionis modus est: difficilior tamen semper maximi articuli reponuntur. Excidunt autem quatuor modis, aut sursum, aut deorsum, aut in obliquum utrinque: maxime quidem super-

superne, minime autem in obliquum, in vehementi motu. Utrunque autem in ea parte in quam exciderunt, velut crepido est. Si quidem igitur ad supernam aut infernam partem exciderit articulus, eo quod levior est hic locus quam a lateribus, & simul parva facta est transgressio, facile est reponere. Modus autem repositionis sic habet. Digitum summum aut deligamento aliquo, aut alia quapiam huiusmodi re obvolvito, ut ne ubi summum digitum apprehensum extendis elaboratur. Quum autem obvolveris, alter quispiam manum supra juncturam apprehendat, alter digitum obvolutum, atque ita uterque ad seipsum probe extendat, simulque elapsum articulum ad sedem suam detrudat. Si vero in obliquum excidit, extensionis quidem idem modus est. Ubi vero jam visus fuerit tibi articulus lineam transgressus esse, simul cum extensione statim ad locum suum detrudere oportet, ita ut alius quidam ex altera digiti parte observet ac repellat, ut ne rursus illic elebatur.

92. Moderate quoque repositionem faciunt vimineæ texturæ, sauræ, id est, lacertæ appellatæ, ex palmis contextæ: ita ut dum digitum hinc atque illinc distendis, altera manu lacertam, altera manus juncturam apprehendas. Postquam autem reposueris, deligare oportet linteis quam citissime tenuissimis inceratis, cera neque valde molli, neque valde dura. Dura enim de digito abscedit. Mollis autem & liquescens eliquatur, & digito calefcente deperit. Solvendus autem est digiti articulus tertia aut quarta die. In summa, si inflammatus fuerit, frequentius solvendus est: Sin minus, rarius. De omnibus articulis hæc dico. Restituitur digiti articulus decimaquarta die. Idem vero

est curationis modus digitorum manus ac pedis. Circa omnes autem articulorum repositiones attenuare oportet ac fame macerare usque ad septimum diem: & si inflammati sint, frequentius solvere: Sin minus, rarius. Quietem vero semper habere oportet afflictum articulum, & quam optime figuratum positum esse.

93. Genu porro propter expeditam ac facilem naturam, mitius est quam cubiti gibbus. Quare etiam facile excidit. Excidit autem sæpe intro: Sed & extra, & in posteriorem partem. Repositiones autem sunt ex repentina conflexione aut ex calcitracione: aut convolutam fasciæ molem in poplitem ponito, & circum illam corpus ita ad flectendum genua in terram dimittito. Potest etiam ubi in posteriorem partem excidit, moderata extensione reponi, veluti cubiti gibbus. Si vero hac aut illac excessit, ex conflexione aut ex calcitracione reponitur. Cæterum directio ex moderata extensione omnibus communis est. Si vero non inciderit, hi quibus in posteriorem partem excidit, flectere non possunt: Sed neque alii ita valde: minuitur autem femoris & tibiæ anterior pars. Si vero intro, valgiore sunt. Minuuntur autem externæ partes. Si vero extra, magis vari ac detorti, minus claudi fiunt, crassiore autem osse vehuntur, & internæ partes minuuntur. At si ex nativitate, aut in augmento hæc fiant, juxta priorem rationem res se habet.

94. Cæterum articuli circa malleolos luxati extensione vehementi opus habent, aut manibus, aut aliis huiusmodi: & simul directione utrumque præstante. Commune autem hoc est omnibus. At vero luxationes articulorum in pede, velut eas quæ in manu fiunt sana-

sanabis. Qui vero cum tibia communionem habent, & ex nativitate elapsi sunt, aut etiam in augmento luxati, eandem cum manu repositionem expectant. Quicumque vero facto saltu ex supernis, calcaneo innitentes se firmarunt, sic ut ossa disparata sint, & venarum humores effuderint, & nervi contusi sint: si graviter hæc acciderint, periculum est ne corruptione accedente per omnem vitam affligantur: obtorta enim fiunt ossa.

95. Nervi autem inter se communionem habent. Quin & quibus fractis, aut ex vulnere, vel in tibia, vel in femore, aut nervis exolutis qui his communicant, aut ex negligenti decubitu, calcaneum fuerit denigratum, etiam his maximæ recrudescentiæ ex talibus fiunt. Quandoque etiam ad corruptionem accedunt febres acutæ, singultuosæ mentem percellentes, citam mortem inducentes, & insuper venarum sanguifluorum livores. Signa recrudescentium sunt, si effuso sanguine sugillata, & denigrata, & vicina his, subdura ac subrubra fuerint. Si enim cum duritia liveant, periculum est ne nigrescant. Si vero sublivida sint, aut etiam livi-

da mollia & diffusa: aut cum virore subpallida ac mollia: hæc in omnibus talibus bona sunt. Curatio, si febris absit, veratro in potu dato, fit: sin minus, non; sed potu si opus sit, favorum cremor decoctus, aut acetum mulsum dulce detur. Deligatio convenit qualis in articulis. Ad contusiones autem magis quam ad omnia, linteis pluribus ac mollioribus utendum est, & minus comprimendum, & plurima insuper calcaneo obvolvenda. Figura sit velut deligatio postulat, ut ne ad exprimatur. Ferulis utendum non est.

96. Quibus vero aut ipse pes solus excefferit, aut cum appendice, excidit quidem magis ad internam partem: his si non rursus incidat, attenuatur progressu temporis & coxa, & femur, & tibiarum pars luxationi opposita. Repositio est velut junctura ad manum. Extensio autem vehemens. Curatio pro lege articularum. Recrudescit, sed minus quam manus articulus, sive junctura, si quieverint. Viæ parciore quiescentibus expedit. Quæ vero ex nativitate, aut in augmento fiunt, juxta priorem rationem.

H I P P O C R A T I S

V E C T I A R I U S.

Asus autem confractus eodem momento conformari potest. Si quidem igitur cartilago desit, derafam lintei lanuginem Carthaginiensis corii cortice, aut aliqua alia re, quæ non irriter, convolutam, in nares immittere oportet. Id autem deligatio præstat. Est & alia curatio, ubi simul

injecto sulphure cum cerato, statim natus componitur, deinde digitis immixtus explorando continetur, & in alteram partem convertitur. Carthaginiense vero corium sinendum, donec callum obdlexerit, sive ulcus adfuerit, sive ossa discessionem factura sint. Neque enim committendum ut sic maxime recrudescant.

6. Auri fractæ neque vinculum, neque cataplasma adhibendum. Quod si quo sit opus, ceratum quam maxime leve, aut sulphuris agglutinatio conveniet. At quibus aures ad suppurationem tendunt, iis pus crassiore loco reperitur. Tibi autem imponent quæcunque submucosa & humida carne plena sunt, ac neque ex huiusmodi sectione detrimentum contingit. Ubi autem, & quænam mortifera existant, ea sunt apposita. Aures cito sanescunt si in utramque partem ferramentum candens adigatur. Mutila tamen & minor candenti ferro præter trajecta auris redditur. Quod si aperta fuerit, levi aliquo medicamento, quod cruentis vulneribus adhibetur imposito opus erit.

7. Maxillæ autem frequenter quidem convelluntur, raro vero excidunt, maxime quidem hiantibus. Neque enim hic casus incidit, nisi quis vehementer os aperiendo, in alteram partem torqueat. Idque magis incidit, quod nervi in obliquum etiam ubi contorquentur concedunt. Cujus rei hæ notæ sunt, maxilla inferior in anteriorem partem prominet, & in alteram luxationis partem pervertitur, ægri maxillas committere nequeunt. Quod si utraque parte maxilla prolabatur, prominet magis, os minus committunt, minime distorquentur, quod dentium fines indicant, cum inferiores superioribus ex adverso respondeant. Utraque igitur maxillæ parte prolapsa, nisi statim reposita fuerit, hi intra decimum diem fere ex febre assidua & segni sopore moriuntur. Hi enim muscoli huiusmodi soporem invehunt, alvus paucis & synceris exturbatur, & si vomitus adfuerit, ejusmodi vomitione refundunt. At si altera parte maxilla excidat, minor est noxia, eadem tamen utrorumque est

repositio. Homine decumbente aut in sedili collocato, capite prehensò, utramque maxillæ partem ambabus manibus, tum interiore, tum exteriori parte apprehendere, ac tria simul facere oportet, in directum ac in posteriorem partem propellere, & corpus commovere. Curatio per malagmata, figurationes, & menti exceptionem perficitur. Ista enim ad repositionem faciunt.

8. At vero humerus inferiorem in partem excidit, aliam in partem excidere non audiui. Videtur siquidem in anteriorem partem excidere, quibus carnes quæ circa articulum sunt natura extenuatæ fuerint, quale quid etiam in bobus per hyemem ob macilentiam cernitur, & magis excidit, ac extenuatis, aut gracilibus, aut siccis, iisque quibus humiditates circa articulos citra inflammationem continentur. Ipsa enim colligaret quidem. Ex quo qui boves curant ac stimulant, in iisque repositionem tentant, errant, tum quia eos lateat quemadmodum bos crus ad usum jactet, tum quia etiam homini ita constituto, hic habitus communis est. Quibus quoque accedit Homeri autoritas, quod boves tunc maxime graciles existunt. At quibus humerus recondi non potuit, iis quæ cubito in latus a costis sublato fiunt, non admodum præstare possunt. Quibus igitur potissimum excidat, & quomodo habeant dictum est. Quibus vero a primo natali die ista contingunt, iis ossa potius quæ ad luxationem proxime accedunt, breviora fiunt (quale quid tunc iis qui mustellæ cubito præditi sunt, & *γαλιόγκωνες* Græcis dicuntur, usuvenire solet) quod cubito minus, adhuc autem manui accidere videtur. Quæ vero supra sunt, nihil tale sentiunt, sed quæ vicinitatem habent, valde emaciantur. Im-

minuuntur autem maxime quæ altera luxationis parte sunt, & quæ incrementum accipiunt, minus tamen quodammodo quam quæ talia sunt ab ortu. Quin & profundæ suppurationes circa juncturam recens natis præcipue ad humerum fiunt, iisque non secus ac luxata efficiunt. Quod si adultis ista contingunt, ossa quidem non minuuntur. Neque enim causa est cur alia non æque simul augeantur. At carniū imminutiones fiunt, quod hæ in dies & augeantur & minuantur, idque per ætates & corporis habitus, qui in eo obtinent. Præterea etiam indicio est id quod ad summum humerum est avulsū & cavum, propterea quod summo humero avulso & cavo, brachium prolapsū esse existimant: brachii autem caput in ala cernitur. Neque enim attollere ipsum queunt, neque huc vel illuc traducere. Quod similiter ex altero humero deprehenditur. His autem rationibus deponitur, si pugno quidem in alam injecto, caput sursum propellat, manū vero præterea ad pectus adducas, aut si retroducendo ita ut circumberret, compellas. Aut capite ad summum humerum objecto, manibus vero in alam injectis, brachii caput abducas, cubiti autem gibbum genibus protrudas, aut genuum loco alterum cubiti gibbum ad latus adducere, ut prius, jubeas. Aut si supposito in alam humero, æger in humero infideat. Aut ubi calce, adhibitis his quæ alæ cavitatem compleant, ad dextrum humerum, dextro usus fueris. Aut ubi per pistillum, aut scalæ gradum coegeris, aut una cum ligno ad manū porrecto super trabeculam transversam converteris. Curatio perficitur eo habitu ut brachium ad costas adducatur, manus summa ac humerus sursum desi-

neantur, sicque sursum deligatio fiat & appensio. Quod si repositus humerus non fuerit, summus humerus etiam extenuatur. Summus humerus avulsus, speciem quidem prolapsi humeri exhibet, nullo tamen privatur, neque in pristinum statum restituitur. Idem habitus tum in deligatione, tum in suspensione, qui etiam luxato convenit, & pro deligationis lege.

9. At vero cubiti gibbi articulo in latus, aut exteriorem in partem dimoto quidem aut subluxato, acuta ejus parte in brachii cavo remanente, distentione in directum facta, eminentia retro & ad latus propellere oportet. Quod si prorsus in hanc vel illam partem exciderit, distentio quidem in qua brachium deligatur, adhibenda. Sic nanque cubiti flexus nihil impedit, Potissimum vero ex laterum parte excidit. In suum autem locum dirigitur, quam plurimum abducendo, ne caput brachii acutum ossis processum attingat. Suspensum vero circumagere & circumflectere oportet, neque vim in directum adhibere, simulque in contrarium in utranque partem impellere, & in sedem compellere. Ad hæc quoque contulerit cubiti gibbum modo quidem pronum, modo etiam supinum contorquere. Repositio autem est, quæ ex habitu quidem pendet, si summa manus paulo cubiti gibbo altior, brachium vero ad latera adductum teneatur. Sic quoque & appensio, & facilis gestatio, & natura, & usus in commune conferunt, si modo callus, qui celeriter increfcit, prave non obducatur. Curatio per lintea pro lege articulari institui debet, & cubiti eminentia insuper deligari. Rursus autem maxime excandescit cubiti gibbus, febresque, dolorem, nauseam, ac meracæ bilis vomitio-

tionem movet, secundum id, si in anteriorem elapsus sit. Curatio eadem adhibenda. Reconditur vero ubi in posteriora excidit, si porrectum brachium in diversa contendatur. Cujus rei indicium est, quod extendi nequit, ut & in anteriorem prolapsi, quod minime flecti potest. Hic autem imposito duro aliquo collecto, super id, ubi extenderis, de repente flectendus est. At diffidentium inter se ossium indicium, qua vena in brachio scinditur, ad contactum patet. Hæc vero celeriter callo obducuntur. Quibus a primo ortu ista contingunt, iis ossa infra noxiam breviora evadunt, plurimum vero quæ cubito sunt proxima, deinde ea quæ in manu, postremo quæ in digitis. Brachium autem & humerus propter nutritionem validiora evadunt. Manus item altera, propter opera, etiam longe validior est. At carniū imminutio, siquidem in anteriorem partem articulus prolapsus est, interiore parte fit, sin minus, contra quam exciderit. Cubiti autem gibbus ubi interiore in partem, aut anteriorem exciderit, in habitu quidem angulari cubiti ad brachium communi reponitur. Ex ala namque fascia excepta suspensio facienda, ad cubitum vero summum suppositum pondus aliquod juxta articulum appendendum, vel manibus adurgendum. Tum suspenso in sublimi articulo, ossa manuum volis adducenda. Hoc in habitu deligatio, appensio, & positio velut in manibus fieri debet. At ubi posteriorem in partem excidit, de repente extensione facta, manuum palmis dirigendum, simulque hæc in directione, tum in cæteris usurpanda sunt. Quod si priorem in partem prolapsio facta sit, circum linteum convolutum, & in justam molem subla-

tum, inflectendo simul directio facienda. Sin alteram in partem inclinarit, cum directione simul utraque facienda sunt. Ad curam autem communiter habitus & deligatio spectant. Possunt enim ex distensione communiter omnia contingere. Repositiones vero partim quidem in sublime elevando, partim distendendo, partim vero circumoberando fiunt. Idque dum habitus in hanc vel in illam partem excedunt, celeriter adhibetur.

10. Manus articulus interiore aut exteriori parte luxatur, plurimum vero interiore. Cujus rei signa manifesta sunt. Siquidem intro prolabitur, digiti ipsi in totum flecti, si extra, intendi nequeunt. Repositio fit digitis supra mensam positis, si partim quidem extenduntur, partim etiam in diversa contenduntur, idque quod eminet, aut prominentiore palmæ parte, aut calce simul in anteriorem partem protrudatur, & inferiore parte ad alterum os, molle aliquid in tumorem sublatum supponatur, si superiore quidem parte eminet, manu conversa, sin inferiore, supina. Curatio linteis perficitur. At tota manus in interiore vel anteriorem, vel in hanc, vel illam partem luxatur, interiore vero maxime. Est ubi ossis accrementum emovetur, interdum quoque alterum os diffidet. His valida distensio adhibenda, & os quidem eminens protrudendum, alterum vero contra propulsandum, unaque duobus modis in posteriorem partem & in latus, aut manibus supra mensam, aut calce impulsio fieri debet. Quæ vero rursus excandescunt & deformitatem habent, tempore quidem ad usum firmanantur. Curatio linteis simul cum manu & cubito adhibetur, ferulæque ad digitos usque

apponendæ. Hæc ferulis deligata, crebrius quam fracta resolvenda, & copiosiore perfusione fovenda. At manus a primo ortu luxata brevior evadit, & carnes altera ex parte quam luxatio facta est, potissimum imminuuntur, adulto vero ossa permanent. Digni articulus luxatus facilis quidem cognitu, neque scriptione indiget. Reponitur autem in directum contendendo, & quod eminet protrudendo, & quod contra est retrudendo. Curatio vero est accommodata quæ per lintea fit deligatio. Nisi enim restitutus fuerit, exteriore parte callum contrahit. Quæ a primo ortu aut dum adolescunt ossa prolapsa fuerint, ea infra luxationem breviora evadunt, & carnes adversa ex parte in quam prolapsio facta est potissimum imminuuntur. Adulto vero ossa eadem magnitudine permanent.

II. Femoris articulus quatuor modis excidit, plurimum interiorem in partem, deinde in exteriorem, aliis vero modis similiter. Hujus rei indicium commune quidem alterum crus, intro vero emoti proprium ubi in interfœmineo coxæ caput tactu percipitur, neque similiter crus inflectunt. Crus vero multo longius videtur, nisi utroque in medium adducto distensionem feceris. Etenim pes & genu exteriorem in partem feruntur. Si igitur a primo ortu, aut dum incrementum accipiunt, exciderit, femur brevius evadit, quam calamitatem minus tibia, cætera vero pro ratione sentiunt. Carnes autem imminuuntur, maxime tamen parte exteriore. Ii in dirigendo corpore negligenter se gerunt, & ad sanum crus convolvuntur. Quod si cogantur, scipione uno vel duobus innixi incedunt, crus vero attollunt. Quo enim brevius, eo levius est. Quod si jam adultis istud

accidit, ossa quidem eadem magnitudine perseverant, carnes tamen quo ante dictum est modo imminuuntur, & crus circumvolvendo, velut boves incedunt. Ad lateris autem inanitatem incurvantur, sani cruris extra prominente coxendice. Hoc enim ut subeat ad vehendum necesse est, illud vero ut extra feratur. Neque enim vehere potest, non magis quam quibus pes ulcere laborat. Ad cruris quoque sani latus baculo corpus fulciunt. Crus vero læsum manu super genu posita adurgent, quo inter ambulandum corpus vehat. Coxendice infra si utatur, infra etiam ossa minus imminuuntur, carnes vero magis.

12. At exteriorem in partem emoti femoris, contraria tum signa, tum status sunt, genuque ac pes introrsum paulo spectant. Quibus hæc dum adhuc adolescunt, aut a primo ortu contingunt, iis crus non æque augetur, eademque ratione coxæ articulus paulo supra eminens non similiter. Quibus vero frequenter exteriorem in partem citra inflammationem prolabitur, ii humidior crure utuntur, non secus ac manus pollex, qui maxime suapte natura excidit, quibus quidem magis aut minus excidit, partim vero ægrius aut facilius prolabitur. Est ubi celerius recondi spes est, & quibus nullam curationem recipit, interdumque sæpius excidit, & curationem admittit. A primo vero ortu aut in adolescentia, aut per morbum ubi ista contingunt, ac præcipue certe per morbum, interdum quibusdam os fideratur, quin etiam quibusdam non omnia eveniunt, minus tamen quam quibus intro luxatio facta est depravantur, si proba & diligens curatio adhibeatur, adeo ut toto pede insistentes, plurima adhibita dili-

diligentia in utranque partem propendeant. Quæ si in infantia neglecta fuerint, vitiuntur, adhibita vero cura toto crure utilitatem sentiunt, minusque quodammodo imminuuntur. At quibus hunc in modum utraque ossa exciderunt, his noxiis afficiuntur, pleniores quidem sunt, præterquam interiore parte, admodum prominentibus exteriorum in partem natibus conspiciuntur & femoribus introrsum obtortis. Ii nisi fiderentur, aut gibbosi superiore coxæ parte evadant, salubriter quidem degunt, corpore tamen minus, capite excepto, augentur.

13. Quibus autem posteriorem in partem femur prolapsum est, hæ notæ adiunt, pars anterior mollior est, posterior prominet, pes rectus est, crus inflectere non nisi cum dolore queunt, extendere vero minime, his crus brevius evadit. Sed neque hoc nisi valde sustollant, tum ad poplitem, tum ad inguen extendere possunt, neque in plurimis superior articulus primus flecti incipit. Quod commune est articulis, nervis, musculis, intestinis, uteris, aliisque hujusmodi. His coxendicis os declive in natem fertur, quam ob causam, quodque crus extendere nequeunt, breve evadit. Totius cruris carnes in omnibus imminuuntur. In quibus autem maxime, aut ubi ista contingant, dictum est. Corporis pars quæque ubi sua munia obierit, robur quidem accipit, si vero otietur, vitiatur, præterquam si lassitudine, febre aut inflammatione tentetur. Quod etiam anteriorem in partem prolapsum est, eo quod in cedentem carnem excidit, brevius efficitur, quod vero in interiorem, eo quod supra os prominet, longius. Quibus igitur adultis repositum non fuerit, ii ad inguina curvati incedunt, & alterum

poplitem inflectunt, ima pedis planta vix terram attingunt, manu crus prehendant, si absque baculo incedere velint. Qui si longior fuerit, non ingredientur, quod si ingrediantur brevem esse oportet. Carnium autem fit immutatio si laborent & crus in usum admittatur, velut ante dictum est. Quod & integro cruri pro ratione accidit. At quibus ex primo ortu, aut per adolescentiam, aut per morbum affectio ista aut luxatio contigit, (quibus vero in morbis id fiat dicetur) ii maxime propter nervorum & articularum ignaviam, noxiam sentiunt. Genu quoque ob enumeratas causas vitium sentit, quo inflexo, baculo uno aut duobus innixi, incedunt. Crus vero integrum qui in usum admittitur, bene habitum est.

14. At quibus priorem in partem femur excidit, iis contraria signa adsunt, posteriore parte molle est, anteriore prominet, crus hi minime inflectunt, maxime vero extendunt, pes rectus est, crus æquale, calx summus paulum contractus aut hi statim dolore præcipue confluantur, urinaque imprimis in his luxationibus supprimitur. Femoris enim caput ad insignes nervos incumbit, loca anteriora contenta sunt, neque incrementum sumunt, morbis & maturæ senectuti obnoxia redduntur, posteriora in rugas contracta. Quibus adultis ista contingunt, ii recti inambulant, calce magis incedentes. Ac si admodum progredi valeant etiam valde (calce incedunt.) Pedem autem per terram trahunt. Femur minimum ob usum, præcipue vero posteriore parte. Toto crure erectiones mediocri baculo ad crus affectum indigent. Quibus vero ex prima origine adolescentibus hæc contingunt, ii si probe & diligenter curentur crure non secus ac adulti utuntur. At
negle-

neglectis paulum extentum est. Ipsi enim quod ad rectum habitum maxime spectat, articulis capiti sunt. Ossium autem & carniū imminutiones pro ratione contingunt.

15. Coxæ autem valida quidem distensio & directio communis est, quæ vel manibus, vel affere, vel vectis molitione præstatur. Et luxationem quidem quæ ad interiora fit, rotundo, quæ ad exteriora, lato vecte moliri decet, præcipue vero quæ ad exteriora. Quæ certe in interiorem partem prolapsa sunt, utribus ad eam cruris partem quæ in angustum tenuatur appositis curare convenit, simulque cum distensione & crurum deligatione suspensio adhibenda, diductis paulum pedibus. Deinde manibus implexis quendam appensum esse oportet, qui inter dirigendum simul utraque præstet. Istaque reponendi ratio luxationi ad anteriora & cæteris abunde convenit, minime vero ei quæ fit in exteriora. Lignum etiam velut in humero ad manum subtentum, quibus ad interiora luxatio facta est, convenit, aliis vero minus. Deorsum autem impelles cum distensione præcipue anteriorum aut posteriorum partium, aut manu, aut pede insidere, aut afferre uti conveniet.

16. Genu cubiti gibbo ob succinctam & commodam ejus naturam benignius est, ideoque facilius excidit & reponitur. Sæpius autem interiorem in partem, sed & in exteriorem & posteriorem prolabitur. At reconditur subita conflexione & exaltitatione, aut si circa obvolutum fasciæ globulum in poplite posuit, ut de repente corpus in genua flectatur permiseris. Idque præcipue luxationem in posteriora restituit. Possunt quoque quæ posteriore in partem luxantur, moderata extensio-

ne, non secus ac cubiti gibbus, suum in locum reverti. Quæ vero in hanc vel illam partem excefferunt, conflexio, aut calcium impulsio, aut extensio reponit, præcipueque hæc quod posteriorem in partem excidit. At quæ moderata extensione fit restitutio, omnibus communis est. Ac nisi repositio facta fuerit, neque ubi posteriorem in partem excidit, sed neque cum alas in partes excessit, flecti admodum queunt, femoris vero & tibiæ in anteriore parte imminuitur. Ac si interiorem in partem excidit, ii valgi magis evadunt, exterioribus autem partibus imminuuntur. Quod si exteriorem in partem prolapsum est, vari magis, claudi vero minus efficiuntur. Crassiore nanque ossis parte gestantur, ac interioribus partibus imminuuntur. At quibus a primo ortu aut dum adolescunt luxatio facta est, ii quomodo prius dictum est se habent.

17. Quæ circa malleolos luxantur, valida intensione, quæ per manus aut alia hujuscemodi adhibetur, opus habent, ac directione quæ simul utrunque efficiat: Quod omnibus commune est. Quæ vero in pede contingunt, velut ea quæ in manu sunt, curationem accipiunt. Quæ cum tibia consensione habent, & a primo ortu exciderint, aut dum adhuc corpus augetur luxantur, eandem quam in manu curationem habent. At quibus ex alto desiliens in calcem innixis, ossa desident, venæ subter cutem effunduntur, ac nervi contunduntur, ubi hæc gravissima contigerint, periculum quidem est ne iis siderata ossa per totam vitam negotium facessant. Obtorta siquidem ossa evadunt, nervi quoque consensione inter se conspirant. Quibus item ex fractura vel vulnere, vel in tibia, vel femore, vel

vel ex nervorum dissolutione qui cum his communicant, aut alioqui ex negligentiore decubitu, calx denigrata fuerit, iis quoque ex talibus recrudescere mala consueverunt. Interdum ad fiderationem febres accedunt valde acutæ, singultuosæ, cum tremoris sensu, mentem attentantes, & quæ præcipientem mortem afferunt, prætereaque venarum sanguinem fundentium livores & cancerationes. Recrudescens morbi indicia sunt, ubi sanguis è venis sub cutem effusus, & quæ nigrescunt, quæque his vicina, duritiem aut ruborem aliquem contraxerint. Etenim si cum duritie livescunt, ut nigrescant periclitantur. Quod si sublivida, aut livida & mollia fuerint, & diffusa, aut ex virore aliquantulum pallida & mollia, hæc in omnibus huiusmodi bono sunt. Curatio vero, siquidem febris absit, per veratrum confert, alioqui non exhibendum, sed potui aqua mulla acida (*ῥίζα λυκυ* vocant) si opus est, exhibenda. Deligatio quæ articulos componat, atque in his magis convenit. Ad collisa pluribus etiam linteis & mollioribus utendum. In his minor compressio, & copiosa aqua convenit, plurima fasciæ parte ad calcem circumjecta. Figura ea sit quam deligatio requirit, ut ne in calcem expressio fiat, supra genu ducta sit, beneque illic disposita, neque ferulæ adhibendæ.

18. At ubi pes, vel solus, vel cum adnato osse excessit, interiorem in partem magis excidit, ac nisi recondatur, coxæ, femoris, & tibiæ pars ex adverso luxationi respondens, temporis successu extenuantur. Repositio eadem quæ primæ juncturæ manus debetur, contentio vero vehementior, curatio pro lege articulorum. Quod si quiescant, minus quam in prima manus junctura

morbus recrudescit, & quod quietem agunt tenuior victus ratio imperanda. Quæ vero a primo ortu aut dum adulescunt contigerunt, eam quæ prius dicta est tractationem postulant. Deinde nonnullæ ex prima origine luxationes, si parum elapsæ fuerint, in statum naturalem dirigi possunt, præsertim vero ubi pes intro convertitur & varus efficitur. Neque enim id uno modo contingit. Hujus autem curationem instituunt, quasi ceram fingendo partibus conformatis ceratum quod resinam accipiat adhibitum, lintea copiosa, soleæ, aut plumbea lamina non ad cutem alligata. Ad quæ partis exceptionem, & corporis habitum accommodatum esse oportet.

19. Quod si luxata vulnerata cute extent, sinere ea præstat, ita sane ut non dependeant, neque retro adducantur. Curatio vero cerato quod picem habeat, aut splenis vino madentibus calidis (his enim omnibus frigus nocet) instituenda, & foliis, per hyemem autem lanis sordidis. Ac neque integumentis gratia quicquam imponendum, neque deligandum, victus ratione tenui utendum. Frigus, pondus multum, compressio, vis adhibita, habitus corporis constitutus, hæc sane omnia certam habent perniciem. Mediocriter autem curati, turpiter claudi fiunt. Etenim si ista pedibus contingant, pes contrahitur, & si qua alia in parte, idem pro ratione evenit, ossa non admodum abscedunt. Parum enim nudantur, & tenuibus circum cicatricibus obducuntur. Horum quæ maxima, & quæ valde supra, periculi sunt plenissimæ. Unica vero spes salutis, si non reponantur, præterquam quæ sunt ad digitos, & ad summam manum. Ac in his ubi periculum prædixeris,

xeris, ad repositionem aggredi oportet, aut primo, aut altero die, sin minus, ad decimum, quarto minime. Repositio fit per vectium molitionem, curatio autem qualis in capitis ossibus, & per calida. Veratro quoque etiam statim, deinde quibus repositio facta est, uti præstat. In reliquis probe nosse convenit, ad repositionem maximorum præcipue & superiorum, etiam celerimas mortes consequi. Pes autem ubi excessit, convulsione & cancro tentatur. Quod si repositione facta, quid huiusmodi supervenit, sola spes est, si qua restat, ut ejiciatur. Neque enim ab his quæ laxant, verum ab his quæ intendunt, convulsiones fiunt.

20. At præcisiones quæ in articulo aut circa ossa contingunt, dum non superiore parte, sed ad pedem, prope ad manum fiant, ex his supersunt, nisi statim fere animi defectione intereant. Iis eadem curatio quæ capiti, & per calida debetur. Ex sideratione tamen carnum, tum ubi vulnera sanguinem profundentia constringuntur, tum ubi ossium fracturæ comprimuntur, & ex vinculis denigrationes contingunt, & quibus pars femoris & brachii excidit, ossaque & carnes decidunt, multi supersunt, cum, si qua alia, facile tolerantur. Quibus igitur ossa fracta sunt, celeres quidem circum abruptiones fiunt, ossa autem qua parte nudantur decidunt, tardius tamen. Inferiores autem vulnere & sano corpore partes, cum prius sint mortuæ, insuper auferre oportet, ea cautione adhibita, ut dolorem evidentes. Simul enim cum animi defectione intereunt, femoris os in hoc casu octogesimo die resolutum est. Tibia autem vigesimo die detracta fuit. Tibiæ quoque media ossa sexagesimo die resoluta sunt. In his celeriter aut

tarde ut ossa decidunt, medicæ compressiones in causa sunt. In cæteris vero quæ leviter tractantur, ossa quidem non decidunt, neque in his carnes, sed summæ partes nudantur. Ista autem ad curationem assumere oportet. Plurima enim formidabilia magis sunt, quam noxia. Curatio lenis esto, quæ per calida & diligentem victus rationem institui debet. Profluentis sanguinis & frigoris periculum impendit. Habitus corporis ut ne acclivis sit, deinde, ut pus subsidat, æqualis, aut quicumque talibus, iisque quæ denigrantur accommodatus existit. Sanguinis profluvia ac cruentæ dejectiones, circa judicationem largæ quidem, sed paucorum dierum his contingunt. Neque vero hi cibos averfantur, neque admodum febribus corripiantur, neque quicquam vacuandum.

21. Quæ interiorem in partem fit vertebrarum perversio, quod ad urinæ suppressionem & stuporem attinet, lethalis est. Quæ vero exteriorem in partem incurvantur, eorum plurima minus sunt noxia, quam quæ concutiendo non excefferunt, quod illa in sese morbi discrimen recipiant, hæc vero in magnam corporis partem gliscant, & in præcipuis partibus eveniant. Quale quid in costis cernitur, quæ fractæ paucæ quidem febre, & sanguinis sputo, ossisque vitio tentantur, sive una, sive plures fractæ sint, curatioque simplex convenit absque inedia, si febris absit, deligatio quoque pro lege fracturarum. Callus vero viginti diebus, quod laxura os sit, inducitur. At circumcirca contusis costis, tuberculosi & tussiculosi evadunt, ac ea quæ per linamenta fit curatione opus habent, costæque sideratione tentantur. Ad unamquamque enim costam nervi ab omnibus partibus ducuntur. At quæ ex casu in gibbum

bum incurvantur, ea minus in directum agi possunt, verum ægrius diriguntur quæ sunt supra septum transversum. Quibus quoque a puero id contingit, ea non augentur, sed vel crura, vel manus, vel caput. Adultis gibbus si fiat, statim quidem a morbo liberat, successu tamen temporis per eadem quæ junioribus sui significationem edit, minus tamen maligne habent. Ac facile tolerant quibus corpus carnosum & pingue redditur, horum tamen pauci ad sexagesimum annum vitam produxerunt. Sed & vertebræ in obliquum intorquentur. Ad id etiam conferunt habitus in quos decumbunt, de quibus prænotiones fiunt. Multi vero etiam sanguinem exspuerunt suppuratique extiterunt. Quibus curatio diligens instituenda, & deligatio pro more. Viæ ratio primis diebus exquisita esse debet, deinde plenior, quies, silentium imperandum, habitus corporis accommodandus, alvus subducenda, venere abstinendum. Sed & quibus sanguis non exspuitur, ii dolorem magis sentiunt, temporeque recidivas potius pati solent, quam quibus costa perfracta est. At quibus mucosum quiddam relinquitur, id doloribus sui memoriam commovet. Curatio unctione perficitur, si in quibusdam quidem ab osse ad os usque candens feramentum demittas, ipsum autem non attingas. Quod si in intermediis costis fuerit, non in ulteriorem partem penetrandum, neque in summo adurendum. Alioqui sideratio sequetur, & curatio per linamenta experiunda, de quibus dicentur omnia quæ intro subire, aut sub visum cadere oportet. Verbis vero non satis explicari possunt, neque cibaria, potiones, calor, frigus, corporis habitus. Tum quod medicamenta partim quidem sicca, partim vero

Tom. II.

humida, quædam etiam fulva, quædam nigra, quædam vero etiam alba, nonnulla quoque acerba, eaque hoc modo adhibita, cum viæ ratione ulceris curationem faciunt.

22. Reponendi & dirigendi quædam lex est, tum quæ per vêtis molitionem instituitur, tum per cuneolum. Suppositus quidem asellus abducere; vêtis vero adducere solet. Quæ autem reponenda aut dirigenda sunt, ea extensione facta, in ea figura in qua unumquodque supra sinum suum sublime attolletur, adurgenda. Quod vero excessit, supra id unde excessit protrudendum. Istud autem manibus, aut appendione, aut asellis, aut ad aliquid injectis vinculis, præstatur. Manibus igitur ad partes utimur, primam vero manus juncturam & cubiti gibbum adurgere satis est. Eam quidem quæ est ad manuum juncturam recta ad cubiti gibbum: cubiti autem gibbum eo habitu ut ad brachium rectum angulum efficiat, qualem in brachio, quod manui subtenditur reddit. In quibus vero pedis aut manus digitos, in manus junctura, aut spinæ ex gibbo inclinatione, quod excessit intro cogere & adurgendo compellere convenit. In reliquis quidem propulsiones quæ manibus fiunt, abunde sunt. Eminentia vero supra aliquid collocata, calce aut sublimiore patinæ parte in suam sedem propellere oportet, ita ut qua extant mollis globulus accommodate supponatur, altera autem ex parte peritus aliquis retro & deorsum protrudat, sive interiorem, sive exteriorem in partem prolapsa sint. Quæ in obliquum inclinant, partim protrudere, partim retrudere utrinque & ex altera parte oportet. At spinæ ex gibbo inclinationes, quæ quidem interiorem in par-

Ccc

tem

tem fiunt ; neque sternutamento ; neque tussi ; neque flatu immisso , neque cucurbitula restituantur , verum aliqua distensione opus est . In errorem autem inducuntur , quod , velut aliquando fractis vertebrae contingit , etiam spinæ introrsum inclinationes præ dolore intro luxationem fecisse videantur . Hæc vero celeriter & facile coalescunt . Quæ exteriorem in partem incurvantur , partim quidem quæ supra sunt , in pedes distensio ; partim vero quæ infra contrario modo facta restituit . Impulsio vero cum distensione , aut insidendo ; aut pede ; aut assere fieri debet . Quæ in hanc vel illam partem obliquantur , si quæ admoveatur distensio , ac præterea corporis habitus adhibita victus ratione , restituit .

23. Quæ ad usum sunt accommodata , ea omnia lata , blanda , specie valida esse oportet . Neque lintea ante convoluta esse debent , præparata tamen ante , quam vis adhibeatur , omnia , moderata tum longitudine , tum latitudine , tum crassitudine . Velut in femoris distensione , quod est ad malleolum & supra genu deligari debet , & per hæc quidem eodem distensio fieri . Juxta lumbos autem & circa axillas , & ad interscæmineum , & femur , vincula injici debent , ac media sui parte , partim quidem ad pectus , partim vero ad dorsum tendere . Hæc vero ad id quod subter est , quo omnia extenduntur , deliganda , sive ad pistillares fustes , sive ad asellum . In lecto igitur si istud moliare , hæc quidem lecti fulcrâ ad januæ limen offirmare oportet , ad altera vero lignum validum transversum objicere , pistillaribus autem fustibus qui supra sunt ad hæc obnixis , distensionem facere , aut rotæ modiolis defossis , aut scala disposita , utranque

in partem impellere . In usu autem communi est asser sex cubitorum , latitudinis bicubitalis , crassitudinis do-drantalís , duos humiles asellos hinc & inde habens . In medio quoque columellas habeat , in quas velut scalæ gradus expoliti infiguntur , quæque ad subsistendum moderata ad lignum magnitudine se habeant , velut in demisso humero contingit . Cava quoque lævia exsculpta , veluti quosdam alveos habere oportet , quatuor digitorum latitudine & altitudine , tantumque inter se distare , quantum ad directionem , in ipsa per vestem molitione , satis esse videatur . In medio vero cavum in quadratam figuram exsculptum esse debet , in quod columella immittatur , quæ juxta interscæmineum posita , defluere corpus vetet , quando aliquanto laxior immissa , molitionem quandam faciet . Oportet autem tabellæ lignæ , aut quæ summum in pariete quodammodo insculptum habeat , extremum protrudere , & in alteram partem vi impellere , supposito molli aliquo quod conveniat .

24. Quibus ex palato os discessit , iis medius nasus desidit . Quibus vero caput colliditur , aut re aliqua incidente , aut frangente , aut apprimente , eorum nonnullis ex capite in fauces acria veniunt , & ex capitis vulnere . Ac ad jecur & femur partium , ubi alia super aliam effertur , & luxationem fecerunt , notæ redundant , & quatenus , quaque ratione , quantumque inter se differant , considerandum . Quibus quoque acetabulum perruptum est , & quibus nervus aliquis divellitur , & quibus os adnatum perfractum , tum quibus & quam ratione unum etiam , aut duo , (in quibus os geminum est) & quænam eos pericula circumflent , aut ipes afful-

affulgeant, quibus desperatio, & quando tristis exitus impendit, aut certa salus imminet, & quænam repositionem aut manus tractationem, & quando postulent, & quænam minime, aut quando non. In his tum spes, tum pericula prædicenda, tum qualia & quando sub manus tractationem veniant spectanda. Tum quæ a primo ortu luxata adhuc incrementum accipiunt, aut jam acceperunt, & quodnam citius, & quodnam tardius, quodque claudum & quam ratione, quodque minime existat. Tum quam ob causam & quodnam imminutionem sentiat, & quam parte, & quonam modo, ac quibus ista minus contingit. Est etiam animadvertendum quod fracta citius aut tardius coalescunt, aut perversiones & ossium ferruminationes fiunt, eorumque curationes, quibus ulcera statim, aut quibus postea contingunt, quibus etiam ossa fracta minora evadunt, quibus minime, quibus fracta cute emineant & quam parte magis extant, quibus loco emoti aut exerti articuli compingantur, & quasnam ob causas in quibus sensui patent, in quibus mentis agitatione comprehenduntur. Ad affectiones & curationes spectant quæ legitimis de deligatione præceptis continentur, præparatio, exhibitio, distensio, frictio, deligatio, suspensio, collocatio, habitus, temporum & victus ratio. Quæ laxa sunt citissime coalescunt, contra vero, quæ contrario se habent modo. In perversionibus incurvi fiunt, carne privantur & nervis. Quod repositum & longius multo loco unde excessit superabit, quam quod loco motum est. Nervi qui in motu sunt & loco humore staccescente, ii facile cedunt, qui vero non, minus. Optimum ubi quid excidit, citissime

reponi. Si febris occupaverit, non tentanda repositio, neque quarto die, minime vero cubiti gibbum quinto die. Quæcunque etiam torpidum habent sensum, ubi inflammatio remiserit, quam citissime reponere optimum. Divulla in nervis aut cartilaginibus, aut adnato osse, aut dissidentia circa juncturas, in pristinum statum restitui nequeunt, sed in plerisque celeriter callum contrahunt, usus autem servatur. Partes extremæ facile excidunt. Quæ facile excidunt, minime inflammatione tentantur. Quæ vero minime incallescunt, iis, si diligens curatio non adhibeatur, maxime rursus excidunt. Extensio eo habitu quo maxime superattollentur fieri debet, natura & loco in considerationem adhibito. Qua parte exceßerunt directio fiat, retro recta & in obliquum, propellenda autem celeri revulsione adhibita. Jam vero cito revellere per circumactionem licet. Quæ frequentissime excidunt nullo negotio reponuntur. In causa est nervorum aut ossium solutio, nervorum quidem longitudinis aut incrementi, ossium vero, acetabuli æquabilitas, capitis lævitas. Consuetudo usum facit. In causa quoque est corporis dispositio & habitus, & ætas, & mucus qui sine inflammatione subest.

25. Quibus ulcera statim facta sunt aut ossibus cute extantibus, aut postea ex pruritu aut asperitate, ea quidem ubi senseris, confestim solvito, ulceri cerato picato imposito, deligatoque fasciæ initio super vulnus injecto, ac in reliquis perinde te gerito ac si ea parte læsio nulla existeret. Hoc nanque modo ea pars maxime extenuabitur, & citissime circumabrupta exciderit, & repurgata ulcera celerrime coalescunt. Ferulæ vero neque ad ipsum, ulcus admo-

vendæ, neque apprimendæ. Et in quibus non magna ossa absunt, ita se gerendum, & in quibus magna ossa absunt, & cum multa suppuratio adsit, non amplius ista neque eodem modo facienda, sed nudatur pars recrementorum quæ moram traxerunt gratia. At quæcunque magna ossa cute eminent, iis, sive reponantur, sive non, deligatio quidem non convenit sed distensio. Orbis conficiuntur quales compedes, quorum unus quidem juxta malleolum, alter ad genu in crure adaptetur. Hi lati, leves & validi sunt, circulos habentes. Virgæ autem carneæ eam convenientem, tum magnitudinem, tum crassitudinem habeant, ut distensionem moliantur. Habenas vero utrinque in extremis finibus habeant, quibus ad annulos alligentur, ita ut extremi fines

orbibus innixi, vim adhibeant. Curationem perficiunt ceratum picatum calidum, habitus corporis, pedis & coxendicis positio, exquisita victus ratio. Quæ supereminet ossa, eodem aut postero die reponito, quarto aut quinto die minime, sed ubi gracilia evaserint. Repositio vero per vectium molitionem facienda est, aut ossis quod reponitur, si firmamentum non habeat, impedimenta præcidenda. Quinetiam nudata ossa decident, & breviora evadent. At articuli partim quidem magis, partim vero minus luxantur, & qui quidem minus, facile reconduntur. Quibusdam quoque majora tum ossium, tum nervorum, & articularum ac carnium vitia contingunt. Femur autem & brachium quam simili inter se modo contingunt.

H I P P O C R A T I S

V E T E R I N A R I A.

Pastilli ad quamvis malidem depellendam & quamvis resarciendam imbecillitatem.

BACCARUM lauri sextantem, spumæ nitri quincuncem, sulphuris ignem non experti tantundem, myrrhæ quadrantem, crocomagmatis semissem, iris Illyricæ quadrantem: seminis apii, aristolochiæ, singulorum pares modos, ea simul pilæ injecta, tantisper detrita dum fatiscant in polentam, adjuncto vino, in pastillos digeruntur. Cum postulabit usus, ex albo vino faucibus infunduntur.

De Pulmone.

Equo cui pulmo negotium exhi-

bet humida naribus profluunt, & gravem ore spiritum efflat, illa habet convulsa. Ratio infundendi talis. Fructus arborum adstringentissimi quique in una vini hemina & olei mensura pari decoquantur, & per os faucibus induntur. Levi cibatu contentus esse debet. Ervum hordeo permisce, aut suillum cerebrum in vini hemina coque, olei tres cyathos misce: quod satis videbitur infunde. Odorata portione similiter (utendum) vel gallo tantisper incocto, dum prorsus intabuerit, sextarius unus vini commixtus ingeritur. Sanguis, si (tantum) robur adest,

adeſt, ut mitti poſſit, detrahendus .
Gramine aut medica paſcendus . Aſper-
gendus farina potus, ut eo (ſultæ)
animalis vires vegetæ ſerventur .

De ſanguinis miſſione & cibatu .

Noſſe videtur optimum , unde,
quibus horis, quonam pacto, & qui-
bus modis ſanguis ſit equo dimitten-
dus . Et naturas habitusque explorare .
Siquidem nonnulli ſecunda conſtitutio-
ne præditi ſunt, alii graciles, alii mor-
bis patent . Et idem ſanguis non ineſt,
ſed ne ſimilis quidem omnibus vitiis
invenitur, verum colore ſanguis in
unoquoque vitio diſſidet . Eorum enim
qui inoffenſa valetudine degunt ſanguis
bene temperatus eſt, copioſus, flavus:
quibus, ne vitium inſideat, ſanguis
detrahatur . Elanguſcentium ſanguis va-
rius eſt, & ſpumofus: ſed eorum qui
hordeationis vitium ſentiunt, eſt ater
& glutinoſus . Primum itaque diebus
ſenis equus viridi pabulo recreandus,
nervolis campis, quandiu (læta) far-
rago & ſuavis exit, quæ novum in
venis ſanguinem creëc, & (ſic) ro-
buſtior equus reddatur . Sanguis hora
ſecunda diei detrahatur . Sed poſtquam
ſermonem hac de re fecimus, ſupe-
reſt, ut quonam deceat pacto ſangui-
nem qui gravat, evocare, proponamus .
Cervicem primum erectam oportet loro
circumplecti, & tantisper contendere,
dum tori venarum protuberent: neque
ſcalpellum tamen penitus adigere: quan-
doquidem ſi ferramento tranſigatur ve-
na, non temere coibit, erumpenſque
ſanguis ægre ſupprimi poterit . Si tem-
porum venis ſanguis ſit emittendus,
laqueus capiti circumponendus, vincu-
loque juxta aures diſtringendum, do-
nec appreſſu venæ tumefcant: poſtea,
uti diximus, vena non alte ſubcidenda .

Ut armentitiæ concipiant .

Si gregalem equam concipere ve-
lis, urticam in os equi pellito . Si ve-
ro quæ ſemel aut iterum ventrem per-
tulit equa, partum edere deſierit, hoc
auxilio teſtibilis ſœcunditas adferetur .
Aniſi acerbulum, myrrhæ ſeſcuncia,
croci ſemuncia diligenter & munde ſi-
mul contrita digeruntur in adultarum
glandium formas, quæ ſigillatim in
equæ naturalia dum uterum ſubeant,
impelluntur . Genitales loci antea ſub-
luantur, & fervefaſtæ marinæ fotu ma-
deſcant, oleoque inſtar unius heminæ
cum ſtrigmentis balnearum lumbi &
genitales ſedes ſœminum tenus, bis die
deſfricentur, uſque dum eam concepif-
ſe conſtiterit . Quinto ſeptimove quo-
que die ternæ lactis heminæ cum ro-
ſacei parte quarta & hipporrhifi drach-
ma, adjectis quinque piperum gra-
nis, & myrrhæ ſicilico, cum efferbue-
rint, tepefaſtum jus ſiſtula longa, quæ
ad vulvam perferat, inſunditur, hor-
deaceam farinam in aqua coſtam, dum
partum enitatur, dabis potandum .

Strumofis .

Strumas maxima ex parte parit aqua-
rum mutatio: exitque tuberculum ju-
glandis magnitudine: cui candens fer-
ramentum admoveatur . Si tamen tuſſis
premit, & contentius inſeſtante vitio,
grave olens ſpiritus redditur: ea quæ
leniunt inſundenda, ne laceſſita tuſſis
acerbius inſeſter . Irritata ſiquidem ar-
teria noxam trahere conſuevit . Ergo
cedrinus liquor decoctus, & linteolo
colatus, tam illitu, quam inſuſione pro-
deſt . Poſtremo odorata potio, quam
aromaticam vocant, ex vino, oleo,
melle,

melle, ovis, infillitur. Sed inter initia sanguis a cervice demittatur. Compositio ad strumas. Ficum libram, nitri, galbani, propolis, singulorum felibram, picis sextantem. Aliud. Si sub maxillis strumæ vel tubercula prodierunt, primum fomentis utere, quibus tentatis, fici & tunsu nitrum miscentur cum axungia vel hordeaceo farre, & decoquantur in hydromelite & oleo, dum cataplasmatibus lentorem referant: & illinuntur. Quod si non sanetur, excindi debet, & vulnus aduri. Strumas, furunculos, & articulorum nodos medicamentum emollit quod habet iris illyricæ, irini, singulorum felibram, ceræ unciam, ammoniaci quadrantem: quæ cum cera in irino oleo liquefacta miscentur, & cum usus requirit admoventur. Si fuerit in animo malagma componere, quod lassitudinem reficiat, acopum vocant: galbani, apoponicis ceræ, laseris, ammoniaci, singulorum dextantem, aridæ resinæ pinus, singulorum unciam, resinæ colophonæ dextantem, commiscebis, eo lassitudines discutiuntur. Sequens medicamentum dissipandi naturam habet. Buccina marina ignibus adoletur. Eorum cinis cum melle coctus illinitur.

Tussi.

Tragacantham quam minutissime dissectam, hordeo ervoque quod edendum objeceris, permisceto. Aut per triduum eandem tragacantham in una vini hemina maceratam, cui oleum sit adjectum, infundito. Aut radicem rutæ in aquæ hemina decoctam, clystere subdito, & parem modum in fauces dato. Hordeum quoque succo myricæ tunsæ conspergatur. Sed si puru-

lento quid ore aut naribus rejiciat adeps suilla quæ puerili urina triduo maduerit, & in singulis vini & olei heminis incocta sit, infunditur. Aut lauri baccæ decoctæ tunduntur, polentaque & vetus axungia vino dulci resparguntur: quæ coacta in offas, quotidie inferuntur faucibus. Vel artemisia herbæ, quæ in aqua & olei hemina decocta sit, inditur. Malva in vino dulci & oleo cocta idem præstat. Aliud. Marrubii manulem fasciculum addito, vini candidi sextario, item scænum græcum maceratum, ficorum pinguium sextarium, aut palmulas eadem proportionem ubi decoxeris ad tertias, per triduum propinabis. Quintæ etiam ad ungulas usque delibuto tergo corpus imbues. Item fursuris decocti & quam optime pressi (tortivi) cremor linteus percolatus, addito oleo quod acerbæ olivæ remiserunt, exhibendus est. Sed hanc animadversionem desiderat, ne evolutus fursure cortex huic immanerit. Suillæ adipis coactas offas butyro & melle exterius obitas per os inferes. Aliud. Brassicæ succus, cui satis aminei vini sit adjectum, infunditur.

Luxatis armis.

Si in armorum crurumque compaginibus claudicatio concitetur. Hæc sunt indicia. Nec antequam crus potest extendere, nec replicare, sed ad se contrahit. In descensu quoque præcipitanter fertur. Huic olei & vini sublitu succurritur. Sanguis prioribus cruribus detrahendus. Septem dierum spatio perluitur, dein uno die puerili strigmento cum vino & aceto linitur. Aliud. Si equus aut aliud veterini genus ar-
pro-

prosternito, ita ut armus sua sede disturbatus in superiorem partem veniat: & ubi pedem alligaveris, & arbori nixus extenderis pectoris vellusculum imposito, in perforatam armi cutem ficulneos clavos spatio quatruidi pangito, & circumdatis vellere clavis oleo liberaliore proluo. Post quatruidium resolvito, dumque similiter clavos refigeris rursus eisdem eluito. Dolorem armorum lenit hoc medicamentum. Autolycium vel veratrum candidum, & putamina quatuor ovorum cremata, cucurbita, cerasia tria, & silvester cucumis, una tunduntur, ut cataplasmatibus lentorem referant, & ita imponuntur.

De Jecinoris dolore.

Si jecinoris dolore conflētur equus, a cursu ilia ducit. Nonnihil in pulmonibus rumpitur, concidit corpus, pabulum fastidit, venas recurrens sanguis explet. Hunc sanguine a cervice misso curabis, & myrrha & thure instar denarii cum vini hemina infusis. Sed & vino misto oleo obline. Sed (pecudis fastidio succurratur) dato potui similaginis cremorem. Et cibum, siquidem cupit. Si vitium permanet, ab utroque alarum sinu sanguinem detrahare conveniet. Quosdam hoc vitium cepit, cum per lapidosum solum, aut per aspera loca, vel lapidibus constricta vehementius procurfarint: quibus acetabulum cumini cum vino & oleo immitte. Aliud. Mellis, nitri, singulorum acetabulum, cumini acetabula duo, vino immittuntur, & olei & aquæ singuli sextariis super hæc congiuntur, & per nares inferuntur. Si his bona valetudo reddita non est, sanguis a prioribus cruribus sub genua detrahatur. Si ne sic quidem dolor finitus

est, sub alis tertia costa candenti virgula vel bacillo per medium aduratur, interjecto quatuor digitorum spatio. Lacustres ranas cum vino tepefactas, tri-duo per osingere. Hæc potio jecinorosis præsidio est. Pineæ nux quam tenuissima, croci unica, cumini æthiopici tantundem, ea diligentissime creta, in vino præbentur. Item polemionium auxilio est, quod in palustribus enascitur calaminthæ similitudine, amaro gustu: silvestre organum, cum farina piperis & vino, aut butyrum & mel, opopanacem & myrrham, æquis ponderibus trita, & cum vino mista, per nares utile est infundere.

De rigore nervorum & Opisthotono.

Cassæ drachmas treis, myrrhæ troglodytidis siciliquum, tragacanthæ drachmam unam, ea levissime contrita in singulas potiones demittito, drachmas treis, & ovorum candidum liquorem, & olei heminam unam, vini veteris tantundem, mellis sextarium, per triduum infundito. Sed antequam pabulum sumat, dato ervi parum torrefacti, aut item fresæ fabæ, heminam. Aliud. Si opisthotono infestetur equus ritu canis humi confidet, & posteriora priores partes sequuntur. Huic sanguis ex inguinibus mittendus, & calida fovendus aqua. Mox oleo laurique baccis vino commistis illinendus. Caput caprina pellicula induat. Lumbi eodem liquore perfundantur. Porro myrrhæ quadrans, croci pondo denarii, olei quatuor heminæ, & vini sextarius unus infunditur. Aliud. Gummi ammoniacum, resinam, colophoniam, galbanum, bdellium, opopanacem, axungiam, sulphur ignem non expertum (medullæ cervinæ quantum satis addito) infunde. Si nervorum

rum distentione laboret equus, toto contremiscit corpore, simul & horrore concutitur. Exurgens retrocedit, iterumque rectus affurgit, & sudat. Cui sic subveniendum. Venæ pectoris solvendæ, dein sedis; mox calida largiore proluendus; dein cerato corpus unguendum. In tenebris ei susternendum. Conquiescat in equili. Cum huc ventum est ut paucos gemitus exprimat, fœnum nitro aspersum detur edendum. Hordeo, donec periculis defunctus sit, abstinenceatur.

Rigoris præsagium, & remedia.

Si equus rigore nervorum tentetur, caput immobile cervici innectit, nec nisi magna difficultate se revolutat; venæ dorsi distentæ velut in podagra rigent; aures in obliquum jactæ subriguntur; os siccum est & labia. Tum cyathum meri calefacti, & tantundem medicamenti quod podagricum appellant, qua spiritus nare prorumpens, magis cohibetur, hæc infundes. Quod ubi infuderis, cursu confestim agitetur, sitque reliqua dies abstemia: in qua nihil prorsus præter farinam in cœna prandioque detur hauriendum.

Ejusdem Tetani præsagia & cûratiô.

Primum aures equi surrectæ contenduntur. Oculos monstrat inversos, non nisi tarde admodum verti potest, sed corpus totum in orbem fere contorquet, nec in rectum pedes explicat, cervix rigida sentitur. Ergo si os concludatur, vitam fame finiet, nisi confestim uestione subveneris. Hanc igitur ab oculis auspicatus, eorum ambitum ferramentis candentibus exulcerabis; in cervice lineas treis protrahes. In ili-

bus ductos totidem versus fulcabis: sed in spina longiores: in lumbis juxta sedem treis utrinque duces. Vulnere igne concepta dulcibus unguentur & aceto foveantur. Diebus septem salivandum ægrotum pecus: octavo calida aqua vulnera laventur, & lycio sanentur. Turundæ e succidis lanis factæ & melle imbutæ ulceribus indantur.

Ad citatum ventrem.

Alvus plerumque corpus & vires carpit, operique veterinum reddit inutile. Acuti rhamni cortex ex austero vino infundatur. Aut rhamni folia cum vino austero potata ventrem confirmant. Et ut summatim dicam, omne medicinæ genus adstringens dari potest. Tritici farina & polenta cum vino data opitulatur. Præsagium & auxilia. Equi profluvio laborantis alvus, sæpius quam ex consuetudine fertur, sudor prorumpit, spirandi difficultas exercet. Cui sic subvenitur, baccarum nigræ myrti sextarius operose teritur, & additis fativæ portulacæ duabus heminis, & passis sextario, bacca dimittuntur, & per os infunduntur. Si potionem hanc fastidit, ex amylo dari convenit. Hordeo torrefacto sustineatur. Si non restiterit citata ventris proluvies, danda erit hæc infusio, quæ jure valentissimis annumeratur.

Proluviei infusiones.

Rosarum quas pinus edidit, rhus quæ coriarii utuntur, singulorum libra, gallicorum alexandrinarum tantundem, absinthii, abrotoni, hyssopi, rutæ, singulorum semibra, miscentur, ut in unum coeant: quæ vino mysiato excepta faucibus infundentur. Laseric semuncia cum

cum diluti vini sextario itidem ingeritur .

De torminibus præfagium , & remedia .

Torminosus equus sic deprehenditur ; modo huc , modo illuc , frequenter in solum , se jactat . Iterum exurgit , soloque tractim ventrem apprimit ; distorquet sese , & gemitus edit . Sudore testes perfunduntur , & collachrymantis imaginem ostendit . Atqui caudam protendit , & [inconstans] quoque versus se confert . Naribus spiritus cum fervore prorumpit ; os concluditur . Siccam linguam asperamque recondit . Flaccescunt aures , pendulæque demittuntur . Subinde nutat . Calidis lotionibus curatur , operimentisque calefactus ; mox myrrhæ drachmæ quinque in vini veteris sex heminis , per os aut nares infundantur . Post hoc infusum ad cursum procedat , non intercedente longo tempore ; neque tamen vehementi cursu concitetur . Pabuli largum apium , si suppetit interponatur . Aqua calida detur potanda . Postquam alvum dejectione sollicitaveris , rursus cursitare coges , quo sudorem possis elicere . Ceterum nasturtii semen tritum ex aqua per sinistram narem dimittatur . Vestimentis contegatur . Herba , quæ dicitur medicina , pro pabulo cedat ; ramenta priorum unguum intrita in aquæ quatuor heminis ingerantur : aut terra scrobiculi , quem mus araneus defoderit , trita fundatur .

Adversus testium inflammationes .

Testium inflammationes sublinantur figulari creta aceto subacta , aut solano in aceto cocto ; ab inguinibus sanguis mittatur ; frigidam aquam potet . Si iis

Tom. II.

non discutiatur morbus , puerili lotio foveatur , subditis lapidibus molaribus candentibus , quorum halitu profusoque vapore sudor evocetur a femoribus ; calida profundatur aqua , oleo perlinatur . Detur opera , ut adambulet . Ad tumorem testium , cretam cum bubulo fimo , cumino & posca tritam , illine , donec conquiescat .

Ad destillationem .

Sal cum melle tritus destillationem sistit .

Ad inflammationem recentem .

Si inflammatio recens infestat , rescindi debet , & candente ferro aqua frigida prius edomito vulnus emundari , dein spongia aceto madefacta per quatrimum imponi , quinto die hordeacea farina , aqua subacta , indi , donec vulnus cicatricem duxerit . Tum punici cortex confusus cum lycio sinui patefacto superponitur . Ad inflammationem & tubercula humorem aqueum eructantia , hydatidas vocant , calidi cineris unciam , calcis vivæ tantundem , cum vino & melle subacta , prius quam inarescant , ulceri superlines . Eo remedio pugnabis si recentia fuerint tubercula . Quod si vetustatem senserunt , more reliquorum , ubi egregie adusseris ferro , medicamentum postulabunt . Labor hujus morbi causam adfert , præsertim cum equus aspero loco vel lapidoso vehementer agitatus fuerit , aut ingenti pondere degravatus iter fecerit , aut dorsuarius sarcinam comportavit . Aliud Rhododaphnæ , bituminis , nitri , axungię , singulorum quadrantale pondus colatum mistumque in medicamentum coque , & postmodum illine .

Ddd

Ad

Ad dolorem nervorum & hydatidas.

Qui quodam humorum coitu abscessus exiliunt, ferro sunt aperiendi, deinde tentanda hæc curatio. Adipis taurini, galbani, bdellii, piperis candidi, ammoniaci, singulorum pondo quadrans, pollinis thuris pondo triens, baccarum lauri pondo uncia, miscentur ut in medicamentum concrecant, quo vulnus omne sanari consuevit. Nec ab hac curandi ratione tum abhorrebit, cyclamini radice crematæ cinerem cum ervi farina melle acetoque subactum superponere vulnere. Si vero vulnera penetrant altius, quam ut horum vim possint sentire, linamenti rubrica mellis mista madentibus oppleantur, mox pannus aut spongia posca imbuta admoveatur. Multis tritas gallas aut marrubii succum cum fuliginē satis est imposuisse. Ut inflammatio ferrum non experiatur. Sinapis, salis alexandrini, singulorum sextula, nasturtii aceti serupuli duo, axungie veteris sesquilibra, omnia simul terantur, illitaque linteo per triduum imponentur: dein soluto medicamine, deletili spongia cyrenaici laseris imbre rorata defricentur; sic ulcerum crustæ fatiscunt. Poeni florem ustum cum frigida posca tantisper admove, dum inflammatio prorsus confederit, & evanida abierit: deinde tritas aliorum spicas talis impone. Est autem hoc inter probatissima remedia.

Cum artus luxati dehiscunt, aut aquosa scatent uligine, aloë, mannam thuris, picem brutiam una conteres, triticam farinam adjicies, & candidum ovi liquorem, quo excipiantur reliqua; dein articulis agglutinabis, diligenter charta deligabis; post aliquot dies resolves. Rursus idem remedium dum confanescet adhi bebis.

Si poplites inflammationem sentiant, ceræ, bituminis, sulfuris ignem non experti, paria pondera resolvuntur, quibus calidis poplites sublinuntur, fures imponuntur ex aceto. Aliud. Si in equorum armis nervi crassiores protuberent, aut nodi, quos condylomata vocant, occaluerint, eos adurere necessum est. Si vero ex articulorum sede profuerint, sanguinem opus erit emittere, molliterque membra fricare. Conducit & tali uti remedio. Oleo cum aceto lana exceptum, per quatrimum articulis imponendum, sic ut quotidie id genus medicamenti admoveatur. Post hæc calido auxilio firmandi sunt articuli; cuius remedii compositio hæc capit, sinapis purgatæ libram, galbani quadrantem, medullæ, cervi tantundem, aceti quod satis esse videbitur. Si defluxio pedes equorum occupet, genua tumescunt, & claudicat. Si vero posterioribus insideat, teretibus feramentis uratur, interiore suffraginum flexu, quinque locis, exterius utrinque latis. Si vero in priora decumbat a genu plagæ cancellatim imprimantur. Ulcera igne facta ut cætera sanentur.

Si nervi plus æquo incrassescant, sænumgræcum cum ficis Afris tuis & vino mistum imponitur; id post triduum solvitur. Aliud. Si circa crura aut genua longo itinere aut multo cursu nascantur inflammationes, proderit frigida qua partes inflamas perfundere, aut in flumen agere, aut alveum adverso flumine ingredi, deinde spongiam, lafere, aceto, visco, defruto, axungiaque intinctam admove.

De pilorum marcere.

Si voles id præstare, ut jubæ, caudæque pili capeffant incrementum, puerili

rili urina subluet . Postea calcis lixivium , cerusam , & spumam argenti teres ; postquam aqua subegeris , & igni coxeris , uteris .

De fractura .

Si os in capite fractum est , aut cerebrum membranave ejus vulnus accepit , oculi cruore suffunduntur , & sanguis oculos implet , & tuffit , crura tumescunt . Talis servari non potest .

De carcinomate .

Carcinomatis optimum & presentissimum remedium est malagma , quod cicuta , resina , visco galbanoque constat , quæ simul coquuntur ; sed hoc auxilio calido utendum , modo locus non refragetur ; sin reclamet , siccis iis cataplasmatibus & liquidis est pugnandum ; cancris fluviales ustos tritosque cum acida fece superpones . Item pineum corticem tusum , pumicem crematum , & cicutæ semen , silvestris etiam cucumeris radicem ex frigida aqua & aceto tritam illines , rursusque vino fovebis . Hoc autem uteris medicamento ; candidam fecem cum plumbagine atramentoque sutorio tusam , addito calcis cinere perquam sicco , admovebis , circumdantes partes oleo perunges . Si medicamentum obduruit , ervum & mel illines .

Si carcinomata oculos occupant , ervum pinsitum ex rosaceo & ovo instillatur . Postquam vulnus purgatum fuerit , Attico melle nutriendum , ut inducta cicatrice consanescat .

De Meliceridibus .

Si meliceridas equus aut aliud jumen-

tum contraxit , genibus sanguis detrahetur ; spongia cum posca , cui mel sit adjectum , superponatur . Si permaneant , illini debent . Si adhuc perdurent , utrumque genu ferramento adure : nec alte tamen imprime , sed quasi transcurrere , ne compages resolvatur ; sed non plus quam opus est ; neque coagmen- tum etiam contingatur ; tum ulcera ut reliqua igne facta curari , & fasciari debent . Aliud . Olei libras duas , salis ammoniaci sextantem , plumbaginis bessem , æris combusti , squamæ æris , singulorum sextantem , spumæ nitri quod sit satis , mannæ thuris , cerusæ , singulorum quadrantem ; omnia miscentur ut in ulum veniant . Aliud . Nitri quadrantem , foliorum rhododendri siccorum , axungie veteris , bituminis , singulorum quadrantem : aut salis ammoniaci , plumbaginis , spumæ argenti , cerusæ , singulorum unciam , æris usti , æruginis , singulorum sextantem , olei felibram ; cum omnia miscueris , utitor . Aliud . Si melicerides equum infestent , medicamentis quæ agglutinando reprimunt , subvenies . Primo quoque die locum sale & oleo defricabis ; secutis diebus calida aqua perfundes ; unguis anserino adipe , & butyro nutries .

Varicosis .

Si varices noxii sunt , hac ratione tolluntur ; scalpello cutem aperies , & candente ferramento adures ; tum sale & oleo decem diebus defricabis . Quod si adhuc fatigent , sanguinem ab variculis evocabis , & sanitati reddentur . Interdum varices pecus male habent , ut cum somno excitum surgit , trahit pedem , ut quasi quondam luxatus videatur ; sed pressa manu terga subige , daque operam ut inambulet : & (quod

luxum videtur ;) statim ad pristinum ordinem redibit.

stam adipem inungere convenit. Ulcus non excitabitur, nisi pragnans mus araneus morsum attulerit.

Ad vermes.

Solent etiam vermes nocere : quod virium non facile medicamentis expugnatur : sed potius invictum, non cedit ; quorum signa sunt ; se in solum equus abjicit volutaturque, atque solito frequentius hinnit. Succus igitur brassicæ, cum oleo nitroque per os & nares infunduntur : aut squamæ æris, caricarum, & atramenti sutorii, singuli trientes levissime teruntur, & in collyria formantur magnitudine, qua nares sunt capaces, per quas injiciantur.

Ad morsum muris aranei.

Accidit equum in stabulo sæpius impeti morsu ; cum enim decubuit ipse, sensim ad ilia mus araneus irrepit, qui equi motu laceffit, subjectæ parti vulnus imprimit : tumorque oritur. Cui ita subvenies. Triti gith acetabulum ex vino infundes : tritas allii spicas, salem, & cuminum, paribus singulorum mensuris vino mistis illines, aut terram orbitæ urina subactam aut intritum murem araneum cum sextario vini faucibus infundes. Sin murem araneum non inveneris, creta figulari perlines ; apii etiam semen coctum in vino & oleo demittes, ac tumentem locum recto scalpello punctim vellica. Si per hæc inflammatio magis excandescat, in orbem teretibus ferramentis candentibus exulcerabit, sanæ partis aliquid deprehendens ; rectis quoque ferramentis, quo sanies emanet, redulcerabis. Quod si pars ea per ulcerationem intumescat, hordeum crematum tritumque consperges ; sed antea vetu-

De fractis.

Si intenti pars pedis fuerit contusa, curandi ratio hæc est. Ungulam scarificando circumcisam cocto in aqua hordeo linito, aut calidos furfures subactos misto pauco vetere fimo inducito. Si in cavo pedis, quam hirundinem veterinarii nominant, officulum apparuerit, oleo & aceto imbutum linamentum triduo inculcato, deinde quod astringat impone : cypressi folia ex aceto trita, aut myricæ folia similiter imposito, aut malicorium in aceto decoctum tritumque, aut aridum in farinam redactum inspergito. Item atramenti sutorii & galbæ pares portiones tunsæ eundem exhibent effectum : sed prius aceto locus eluatur.

De rabie.

Rabiosum equum hæc signa portant, oculi cruore suffusi prociidunt ; venæ solito sublimiores micant ; hunc inedia conficit, angor sollicitat. Ratio curandi hæc est ; ubi vestimento faciem obduxeris, quo minus accedentes intueatur & mediam cervicem obligaveris, latas venas solvito, & sanguinem profluere sinito, donec animus eam deficiat ; deinde resolutis colli vinculis, ruentem sanguinem sistes, & obscuro caligantique stabulo continebis, quod nullo constrepat murmure, nullumque cieat tumultum, quo possit conquirere ; appetente vero vespere unum aquæ congiunt præbebis potandum. Postridie similiter, subtrahens cibos & potus ad treis usque dies, dein ad consultam vendi

vendi rationem reduces .

Luxatis.

Luxationis eæ sunt indices notæ. Pes in ossium coitu [ubi pyxidatim coherent] qui modiolus appellatur , non persistit , sed subterfugiens labitur . Partes unguibus vicinæ sublimes prominent . Quod ad curandi rationem pertinet , circumscarificata prius ungula , picem & spongiam ex aceto septem diebus obligabis . Si non in sedem restituitur , scœnigræci , quod buceron nominant sextarios quatuor , effuso vino in quo maduit , tundes , indiumque fistili cum melle coques ; sic diebus senis illines . Veteres luxatus cancellatim sunt adurendi .

Luxatis pedibus.

Si quæ pedibus luxata dehiscant , sic nosse licebit ; manibus ungulam distringes ; sic excitatus appressu dolor ostendet injuriam , eoquæ argumento pecus luxatum cornu fatebitur ; hoc vitium equi continenter curribus juncti cum certamen initur , contrahunt . Cui sic succurritur . Sanguis e parte coronam cingens , quam ideo peristephanida vocant , elicitur , & sale & aceto perfusa defricatur , dein oleum vino dilutum , & exceptum vellere , superponitur compagini unguis . Identidem calida fovetur ; hæc curandi ratio ad duodecim usque dies adhibetur . Si nihil iis proficitur , tum unguis ubi necessitas urget scalpello deorsum succinditur dupla festertii nummi magnitudine . Quod si quid eminentius propendeat , vivo tenuis refecatur ; sed ossi parcendum . Si copiosus profluat sanguis , oleum ex aceto & sale tenui ac stercore hujus

equi inducitur linteo , quo cum ungula pes totus induitur , & post triduum calda perfunditur . Quod si luxurians caro superexcreverit , astringentibus & vulnerariis auxiliis cohibebitur . Crebrius cornu repurgatum , scalpro circumcidatur , ut hoc æquabiliter undique succrescat . Malagma quod ignem non fuerit expertum , anephton vocant , sensim adplica . Si iis remediis equus non est adjutus , adurere necessum erit .

Luxati pedis præsagium , & medela .

Primum ungue summo graditur , articulusque micans insilit , & pedem ad se trahit . Tum sanguis e luxata parte instar duarum heminarum extrahitur . Vinum & oleum inspiratur , reliquæ quæ conveniunt , adhibentur , lana fovetur , offenditur calda . Cum melius habuerit , luxatum confricari debet , & succida lana sordidaque vino & oleo cum tenui sale rigata circumvolvi , locoque vinciri . Cæterum pes obductis fasciis calceatur , leniterque substringitur , ne vehementior perstrictio moveat inflammationem , aut subdita abscondat venulas . Ea quotidie debent admoveri , nisi die quo detrahatur sanguis , quoad reddatur sanitati . Si medicamenti non finitur noxa , urens medicamentum postulabit . Ulcus igne factum ut reliqua sanabitur .

Fistulae .

Si in equo fistula hiet , atramentum futorium quam acerrimo mistum , resiccaturumque sinui respergitur ; aut sylvestris cucumis vehementer detritus , & cum lacte marinæ lactucæ , quam vocant tithymalon , subactus inditur .

Medicamen ad jumentorum pedes.

Fermentum, salem, minium, ovum in aceto terito & linito. Aliud, resinæ quadrans, ceræ tantundem, terebinthinæ uncia, axungia duopondo, ervi sextarii quatuor, aceti diluti, & lixivii sextans, picis hemina dimidium, falsamenti veteris libræ duæ, mellis hemina, falsamentum cum omnibus teritur & in mortarium mittitur. Aliud. Amurcæ & veteris cedriæ quod satis est, antiquæ axungia par modus cum vino & viva calce, terantur singula seorsim, & quod satis est coquantur, utere, addita amurca. Aliud. Alliorum felibra, sulfuris triens, iris quadrans, axungia suillæ bilibres ossæ, in aceto

coctis utere. Euphorbii fescuncia, castorii uncia, bdellii sextans galbani, opoponacis, spumæ argenti, singulorum sextans, bituminis felibra, mannæ triens, aridæ resinæ felibra, ammoniaci suffimenti sextans.

Intercisæ linguæ.

Si linguam contingat interficendi, galam vino nigro incoctam adhibebis, aut centaurium tunsum illines.

Agglutinatum.

Sapæ, tragacanthæ, croci, nucis pineæ, chalcitis, ovorum sufficientes partes miscebis ad usum.

H I P P O C R A T I S

E P I S T O L Æ.

R E X R E G U M

Magnus Artaxerxes, Pato S.

ORBUS pestilens appellatus, invasit exercitus nostros: & quum nos sæpe multa fecerimus, nihil adhuc remissit. Quare magnopere, & per omnia tibi a me data dona, te rogo, ut aut aliquid ex natura tua excogitatum, aut aliquam ex arte actionem, aut aliquod alterius viri mederi potentis consilium, celerrime ad nos mittas. Propulsa oro hoc malum. Multa enim anxietas populum corripuit, quæ spiritum magnum ac densum habet. Non belligerantes debellamur: quum hostem habeamus bestiam illam

ovilia devastantem. Sauciavit multos: ægre curabiles fecit: amara spicula immitit. Consilii inops sum. Non amplius habeo quod cum viris natura prudentibus consultem. Solve hæc omnia, neque nos bono tuo consilio destituas. Vale.

Pætus, Regi regum Magno Artaxerxæ S.

Naturalia auxilia pestilentis morbi popularem grassationem non solvunt. Qui enim ex natura fiunt morbi, eos ipsa natura judicans sanat. Qui vero
ex

ex populari graffatione, eos ars curat, artificiose judicans corporum mutationem. Hippocrates autem medicus curat hoc malum. Et genere quidem est Dorienſis, ex civitate vero Co, patre Heraclida qui filius fuit Hippocratis, qui Gnoſidici, qui Nebri, qui Soſtrati, qui Theodori, qui Cleomittadæ, qui Criſamidis. Hic divina natura præditus eſt, & ex parvis ac vulgaribus, ad magna ac artiſcioſa, medicinam evexit. Eſt igitur divinus Hippocrates, nonus quidem a Criſamide rege, decimus autem & octavus ab Æſculapio, vigefimus vero a Jove: ex matre vero Praxithea Phænaretis filia, ex familia Heraclidarum. Quare ex utroque ſemine a diis ortum habet divinus Hippocrates: ut qui a patre quidem Aſclepiades eſt, a matre vero Heraclides. Didicit autem artem, tum a patre Heraclida, tum ab avo Hippocrate. Verum ab his quidem primum, velut veriſimile eſt, in re medica initiatus eſt, quantum ſane credibile eſt hos noviſſe. Univerſam vero artem ipſe ſeipſum docuit, divina natura uſus, & in tantum animi induſtria progenitores tranſgreſſus, quantum etiam artis præſtantia eoſdem ſuperavit. Tollit autem non beſtiarum genus, ſed ferorum ac agreſtium morborum, per magnam terræ ac maris partem, Æſculapii auxilia (quemadmodum Triptolemus Cereris ſemina) diſpergens. Proinde juſtiſſime in multis terræ locis divinos honores etiam ipſe conſequutus eſt, & iſdem donariis cum Hercule & Æſculapio ab Athenienſibus dignus factus eſt. Hunc ipſum accerſe, & auri atque argenti quantum voluerit, ipſi dare jube. Hic enim non unum modum curationis hujus morbi novit. Hic eſt ſanitatis pa-

ter, hic fervator, hic dolorum curator. In ſumma, hic diviſe ſcientiæ princeps eſt. Vale.

Rex regum Magnus Artaxerxes Hyſtani Helleſponti præfecto.

Hippocratis medici Coi ab Æſculapio originem ducentis, gloria artis etiam ad me pervenit. Dato igitur ipſi auri quantum voluerit, & reliqua abunde, quibus opus habet, & ipſum ad nos mittito. Nam optimatibus Perſarum æqualis erit. Et ſi quis alius bonus vir eſt in Europa, eum domus regiæ amicum facito, nihil divitiis parcens. Viros enim invenire, qui conſilio præſtent, non eſt facile. Vale.

Regi regum meo magno domino
Artaxerxæ

Hyſtanis Helleſponti præfectus S.

Quam miſiſti epiſtolam, jubens demittere ad Hippocratem Coem ab Æſculapio originem ducentem, demiſi. Sed & ab ipſo reſponſum tuli, quod ſcriptum tradidit, & ad domum tuam tranſmittere juſſit. Itaque ejus latorem ac nuncium Gymnaſben Dieutychem ad te miſi. Vale.

Rex regum magnus Artaxerxes
Cois hæc dicit.

Date meis nunciis Hippocratem Medicum malignis moribus præditum, & in me, & in Perſas petulanter ſe gerentem. Sin minus, cognoscetis, etiam primi peccati pœnam vos duros eſſe. Urbem enim veſtram devaſtatam, & inſulam diſtrictam, in pelagus convertam, ut in poſterum tempus nemo ſciat,

sciat, an in hoc loco fuerit insula, aut urbs Cos.

a morbis liberare, qui hostes sunt Graecorum. Vale.

Coorum responsum.

Visum est populo, respondere nunciis ab Artaxerxe missis. Coi nihil indignum facient, neque Merope, neque Hercule, neque Æsculapio. Quapropter omnes cives non dabunt Hippocratem, etiam si pessima morte sint interituri. Nam quum Darius & Xerxes epistolas scripserint, & terram ac aquam a patribus nostris petiverint, populus non dedit: quum eos ipsos se impetentes, similiter velut alios homines, mortales esse videret. Et nunc idem responsum dat. A Cois discedite: quoniam Hippocratem in manus vestras non dant. Renunciate igitur ipsi vos nuncii, quod neque Dei ipsi, nostri negligentes erunt.

Hystanis Helleponti præfectus Hippocrati ex Asclepiadis prognato S.

Magnus rex Artaxerxes te opus habet, & misit ad nos præfectos, iubens tibi argentum & aurum, & reliqua quibus opus habes, & quæcunque voles, dare, & brevi ad se mittere. Fore enim te optimatibus Persarum æqualem. Tu itaque cito adsis. Vale.

Hippocrates medicus Hystani Helleponti præfecto S.

Ad epistolam quam misisti, a Rege venisse adferens, remitte Regi quæ dico, quam celerrime scribens: Quod & victu, & vestitu, & domo, & omni ad vitam sufficienti opulentia fruimur. Persarum autem divitiis uti, fas mihi non est: neque barbaros homines

Hippocrates Demetrio sanitatem.

Persarum Rex nos accersivit, ignarus quod apud me major est sapientiæ ratio, quam auri. Vale.

Senatus populusque Abderitarum Hippocrati S.

Nunc maxime urbi nostræ in periculo versatur vir noster, ô Hippocrates, qui & præsentis tempore & futuro semper gloria urbi sperabatur. (Neque nunc, ô vos dii omnes, nobis invidetur.) Hic præ multa quæ detinet ipsum sapientia ægrotat, ut timor non vulgaris sit, si Democritus mente motus fuerit, revera urbem nostram Abderitarum pessum ituram esse. Etenim oblitus omnium, & primum sui ipsius, vigilans & noctu & interdiu, & singula parva ac magna deridens, & totam vitam nihil esse putans, vitam transigit. Ducit aliquis uxorem, alius mercaturam exercet, alius concionatur, alius imperat, alius legatum agit, eligitur, abrogatur, ægrotat, vulneratur, moritur: At hic ridet omnia, dum alios mœstos ac tristes, alios gaudentes videt. Quin & de his, quæ apud inferos sunt, hic vir perscrutatur, & hæc scribit. Et idolis aërem plenum esse dicit. Et volucrum voces intentis auribus explorat. Et sæpe noctu exurgens solus cantilenas sensim cænenti similis est. Et se aliquando in rerum immensitatem proficisci dicit, & Democritos esse similes sibi ipsi innumerabiles. Et corpus una cum mente corrumpens vivit: hæc timemus, ô Hippocrates, ob hæc perturbati sumus. Quapropter nos ser-

serva, & patriæ nostræ consulturus cito adsis: neque nos contempseris. Nam neque ita viles sumus: & in nobis testimonium situm est. Ob ipsum enim conservatum, & gloriam, & pecunias, & doctrinæ famam consequeris: quamquam doctrinæ ratio multo potior apud te est, quam fortunæ. Attamen & hujus bona multa ac luculenta tibi a nobis obvenient. Etenim animæ Democriti gratia, etiam si urbs aurum esset, non nostræ voluntati responderet, aut quacunque tandem re illi carendum esset. Leges nostras putamus ægrotare, ô Hippocrates, leges prævaricari. Adsis optime vir, curaturus virum insignem. Non medicus, sed conditor, sacrationem tota Ionia murum nobis circumdabis. Civitatem, non virum curabis: & Senatum ægrotantem, & ne claudatur periclitantem, aperiens. Ipse legislator, ipse iudex, ipse princeps, ipse servator, & horum artifex advenies. Ob hæc te expectamus, ô Hippocrates, atque hæc etiam fient ubi veneris. Una civitas non ignobilis, imo tota Græcia rogat te, serva corpus sapientiæ. Quin potius ipsam apud te legationem agere puta doctrinam, ab hac prævaricatione liberari supplicantem. Cognata equidem res est omnibus, velut apparet, sapientia. Verum his qui propius ipsam complexi sunt, velut nobis, etiam longe amplius. Et, sicut probe nosti, gratificaberis etiam futuro sæculo, si non destitueris Democritum propter veritatem, cujus primas se laturum esse sperat. Tu enim & genere, & arte conjunctus es Æsculapio. Hic vero Hercules est ex fratre nepos. A quo est & Abderus, quemadmodum omnino audivisti, cujus cognomen urbs nostra refert. Quare etiam illi grata fuerit Democriti sanatio. Quum igitur videas, ô

Tom. II.

Hippocrates, & populum, & virum insignem, ad stupiditatem diffluentem: festina, rogamus, ad nos. Heu ut etiam bona redundantia, morbi exstint. Quantum enim Democritus ad summam sapientiam generose pervenit, tantum nunc pariter periclitatur, ne mentis stupore & stoliditate affligatur. At reliquum vulgus Abderitarum, quod mansit absque eruditione, communem sane sensum habet. Imo nunc prudentiores sunt ad sapientis morbum judicandum, qui prius desipuerunt. Adsis igitur cum Æsculapio patre. Adsis cum Herculis filia Epione. Adsis cum Æsculapii filiis, qui ad Ilium militarunt. Adsis nunc Pæonias adferens morbi medelas. Nunc terra radicibus, & herbis, & auxiliariis floribus, infantiæque medicamentis fecunda est. Ferme igitur nunquam fertilius producent, neque terra, neque montium cacumina, quam nunc proferunt ea, quæ pertinent ad Democriti sanitatem. Vale.

Hippocrates S. P. Q. Abderitarum S.

Civis vester Ameleffagoras venit in Co, & erat tunc in illa die Virgæ assumptio, & annua festivitas, ac publicus (velut nostis) conventus, & pompa sumptuosa fiebat, quam mos est eos, qui deo dicati sunt, ad Cyparissum deducere. Quandoquidem autem & ex verbis, & ex aspectu, Ameleffagoras festinare videbatur, credens, velut erat, rem ipsam urgere: epistolam vestram legi, & admiratus sum quod ob unum hominem, velut si unus homo esset ipsa civitas, turbati estis. Et beati profecto sunt populi, qui sciunt bonos viros sua esse munimenta, & non turre, neque muros, sed sapientium virorum sapientia consilia. Ego vero, qui cre-

E e e

do

do artes quidem esse Deorum dona, homines autem naturæ opera (& ne ægre feratis viri Abderitæ non) vos puto, sed ipsam naturam me vocare, ad conservandum ipsius opus, quod periclitatur, ne præ morbo collabatur. Quare præ vobis ego nunc, naturæ ac Diis obediens, festino ægrotantem Democritum sanare: si quidem fane & hoc morbus est, & non potius error vobis tenebras offundit: id quod opto. Atque utinam sit hoc uberius vestræ benevolentiae signum, quod etiam ad suspicionem turbamini. Argentum autem mihi venienti, neque natura, neque Deus promittere poterit. Quare neque vos viri Abderitæ cogatis: sed liberæ artis etiam opera libera esse sinatis. Qui vero mercedem capiunt, hi scientias servire cogunt, velut captivas facientes ipsas ex priore libertate: deinde, velut verisimile est, mentiri etiam poterint, velut de magno morbo: & negarint, velut de parvo: & polliciti non venerint, & rursus venerint non vocati. Misera est profecto humana vita: quoniam per totam ipsam intolerabilis avaritia, velut hybernus ventus, distributa est ac penetravit. Ad quam utinam potius omnes medici convenissent, quo graviores insaniam morbum curarent: quoniam quum morbus sit, & affligat, etiam laudatur. Ego vero arbitror etiam animæ morbos omnes vehementes esse insanias, quæ opiniones quasdam ac imaginationes rationi inducunt. A quibus qui per virtutem depurgatus est, sanus evadit. Quod si ego omnino dutescere voluisssem, viri Abderitæ, non utique decem talentorum gratia ad vos proficiscerer: sed ad Magnum accessisssem Persarum regem, ubi totæ civitates humanis opibus refertæ mihi obtigissent: sanasssem autem

illic ipsorum pestem. Verum denegavi, inimicam Græciæ regionem a malo morbo me velle liberare. Et ego, quantum in me fuisset, Barbaros expugnasssem. Habuisssem autem ignominiam ipsas a rege divitias, & opulentiam patriæ inimicam. Hæc vero mihi adfuissent, velut ei qui urbium Græciæ devastator esset. Non sunt divitiæ, undiquaque lucrari. Magna enim sunt sacra virtutis, quæ a justitia non occultantur, sed manifesta existunt. Aut non æquale peccatum esse putatis, hostes servare, & amicos mercede sanare. At non hoc modo se res nostræ habent, ô Abderitæ. Non capio fructum ex morbis, neque libenter audiui Democritum mente motum esse. Qui si ve sanus est, amicus est: si ve ægrotat, curatus magis amicus erit. Audio autem ipsum gravibus ac solidis moribus præditum esse, & urbis vestræ ornamentum. Valete.

Hippocrates Philopœmeni S.

Legati, qui urbis epistolam mihi reddiderunt, etiam tuam tradiderunt. Et valde gavissus sum, & hospitium, & reliquum victum te promittente. Veniemus autem bona fortuna: & meliore spe, velut arbitramur, accedemus, prout in literis est declaratum: quum non insaniam, sed quandam excellentem mentis sanitatem vir ille declaret, dum neque liberorum, neque uxoris, neque cognatorum, neque rei familiaris, neque omnino alicujus curam gerit: sed & diu & noctu apud seipsum consistit, & privatim vitam degit, plerumque in antris & solitudinibus, aut sub arborum ambribus, aut in mollibus herbis, aut apud frequentia aquarum fluentia. Contingunt igitur talia

taliam plerumque atra bile percitis. Taciturni enim aliquando sunt, & solitarii, ac deserti amantes, & rerum familiarium conspectum averfantur, alienum putantes. Nec vero dissimile vero est, etiam his qui circa disciplinas versantur, ab una erga sapientiam adfectione, alias curas exclusas esse. Quemadmodum enim famuli ac ancillæ in domibus tumultuantes, & seditionem agentes, ubi derepente ipsis hera comparuit, consternati conquiescunt: sic etiam reliquæ in anima cupiditates malorum sunt hominibus ministræ. Postquam autem sapientiæ conspectus seipsum ingesserit, reliquæ affectiones velut famulæ discedunt. Non autem omnino insani antra & quietem expetunt: sed etiam hi qui humana negotia contemnunt, ob tranquillitatis cupiditatem. Cum enim mens ab externis curis vexata, corpus reficere voluerit, tunc cito ipsum quieti tradit: deinde recta exsurgens, circumcirca veritatis regionem collustrat, in qua non est pater, non mater, non uxor, non liberi, non frater, non cognati, non famuli, non fortuna, non omnino quicquam ex his, quæ tumultum inducunt. Omnia autem perturbantia, exclusa stant præ timore: & neque appropinquare audent præ reverentia eorum, quæ isthic habitant. Habitant autem illam regionem, & artes, & virtutes omnis generis, & Dei, & dæmones, & senatus, & consilia. Et magnus polus in illa regione, stellis multum mobilibus coronatus est: in quam fortassis etiam Democritus præ sapientia transmigravit: deinde quum non videat amplius eos, qui sunt in urbe, utpote procul profectus: insaniam morbo laborare putatur, propter solitudinis amorem. Student autem Abderitæ argenti amorem & stu-

dium detegere, & in se manifestum facere, eo quod Democritum non intelligunt. At tu hospitium nobis, ô amice Philopœmen, præpara. Non enim volo perturbatæ urbi molestiam exhibere, quum veterem te proprium hospitem, velut nosti, habeam. Vale.

Hippocrates Philopœmeni S.

Cogitans ac sollicitus de Democrito, illa ipsa nocte dormiens, sub ipsius auroræ initium, somnium mihi oblatum habui, ex quo puto nihil valde periculosi fore. Mirabiliter enim expergefactus sum. Videbar mihi videre Æsculapium ipsum coram, & jam ad ipsas Abderitarum portas aderamus. Æsculapius autem non ut imagines eum alias ostendunt, mitis ac blandus apparebat: sed habitu concitato, & aspectu horrendo. Sequebantur autem ipsum dracones reptitium generis immanes, longum tractum ducentes, & horribile quiddam velut in desertis ac saltibus subsibilantes. Sequebantur & focii, pyxides medicamentarias probe obsignatas gestantes: deinde porrexit mihi manum Deus: quam ubi libentissime apprehendissem, rogabam ut simul mecum pergeret, & ne me in medendo destitueret. Verum is: Nihil, inquit, in præsens me opus habes: sed hæc immortalium ac mortalium communis dea te peregrinum deducet. Et ego conversus video mulierem pulchram ac magnam, simpliciter ornatam, splendidam, cujus oculorum circuli puro lumine micabant, ut stellarum fulgorem putares. Et Deus quidem disparuit. Mulier vero illa apprehensum me manu, lento gradu benigniter per urbem ducebat. Et ubi prope domum essemus, in qua hospitium mihi paratum esse putabam, ve-

luc spectrum disparuit, hoc saltem dicens: Cras te apud Democritumprehendam. Cum vero jam se illa converteret: Rogo, inquam, optima femina, quænam es, & quo nomine vocari debes? Veritas, inquit illa. Caterum quam accedentem vides (& de repente altera quædam mihi apparuit) neque ipsa mala videtur, audacior autem aspectu & concitator: Opinio, inquit, appellatur, & habitat apud Abderitas. Ego igitur ubi de somno surrexisssem, mihiipsi somnium interpretatus sum, quod non indigeret medico Democritus, quando sane ipse medendi Deus discessisset, velut qui medendi occasionem & materiam non haberet. Sed ipsa quidem Veritas, quod Democritus sanus sit, apud Democritum manet. Opinio vero, quod Democritus ægroter, revera apud Abderitas habitat. Atque hæc vera esse, mi Philopœmen, credo, & sunt sane. Et non contemno somnia, maxime ubi etiam ordinem conservant. Medicina autem & vaticinatio valde cognatæ sunt: quandoquidem & pater ambarum artium unus est Apollo progenitor noster, & præsentis & futuros morbos prædicens, & ægrotos, & ægrotaturos sanans. Vale.

Hippocrates Dionysio S.

Aut in Halicarnasso me expecta, aut ipse ad me venire, ô amice, festina. Per summam enim necessitatem abundum est mihi in Abderam, Democriti causa, ad quem ægotantem urbs me accersivit. Caterum admiranda est hominum, ô Dionysi, per consensum adfectio: velut una anima cum cive coægrotant. Quare mihi videntur etiam ipsi curatione opus habere. Ego vero neque morbum ipsum esse puto,

sed immodicam doctrinam, quæ revera non est immodica, sed ab idiotis putatur. Nam nunquam nociva est virtus immodica. Excellentia vero, morbi opinionem de se præbet, propter judicantium imperitiam. Unusquisque enim ex his, quæ ipse non habet, judicat id quod in alio abundat, superfluum esse. Sic sane etiam timidus fortitudinem immodestiam putat, & avarus magnanimitatem. Et omnis defectus, virtutis moderationem excedere putatur. Illum igitur ubi viderimus, cum prænotione hinc contingente, & ubi sermones ejus audiverimus, melius cognoscemus. Tu vero, ô Dionysi, studio habe ut ipse accedas. Volo enim te in patria mea commorari donec rediero: quo & rerum nostrarum, & imprimis urbis nostræ curam geras. Nam haud scio quomodo ex casu contigit, ut saluber sit annus, & pristinam naturam habeat. Quare neque multi infestabunt morbi: attamen venito: Inhabitabis autem meam domum nimis quam oportunam, nimirum quum & uxor apud parentes maneat propter meam professionem. Attamen & illius res inspecta, quo pudice degat, & non ob viri absentiam, alios viros approbet. Honesta equidem ab initio fuit, & parentes bonos habuit. Patrem autem mirifice virilem, & malos valde odio habentem, egregie sanem. Attamen semper opus habet mulier moderatore. Habet enim a natura in se lasciviam: quæ, nisi quotidie rescetur, velut arbores in materiæ multæ effusionem, exuberat. Ego vero amicum parentibus diligentiorum puto ad uxorem custodiendam. Non enim, velut illis, etiam huic cohabitat benevolentia adfectio, per quam sæpe umbra admonitioni obtenditur. In omnibus autem rebus

rebus prudentior est alienitas ab affectione, ut quæ minime a benevolentia infringatur. Vale.

Hippocrates Damageto S.

Cum apud te Rhodi essem Damagete, vidi navem illam, cui Solis inscriptio erat, penitus pulchram, & in puppi probe instructam, & sufficientem carinam habentem. Habebat & transtra multa. Et ut laudabas etiam in ipsa navigandi præstantiam, quod velox esset, & tuta, & ad inserviendum artificiosa. Et insuper prædicabas probum in ipsa navigationis cursum. Hanc mitte nobis: verum, si fieri potest, non remis, sed alis ad remigium instructam. Urget enim res ipsa, ô amice, ut valde cito in Abderam navigem. Volo enim ægrotantem curare urbem, propter unum ægrotantem Democritum, si unquam viri fama ad aures tuas pervenit. De hoc patria dicit, quod infania adflactus sit: ego autem cupio, imo magis opto, non revera ipsum insanire, sed illos ita putare. Ridet, inquiunt, semper, & ridere non cessat in omnibus negotiis. Et hoc ipsis infaniæ signum esse videtur. Quare tuis in Rhodo amicis dicito, ut semper moderate se gerant, & non multum rideant, neque multum tristes sint: sed inter ambo hæc modum teneant: ut aliis comis esse videaris, aliis sollicitus de virtute cogitans. Est profecto mali quiddam, dum ad singula ille ridet. Si enim immodestia malum est: ea sane perpetua longe peior est. Et dicam sane ad ipsum: Democrite, & si quis ægrotat, & occiditur, & mortuus est, & obsidetur, & quodvis malum ingruit: singula quæ fiunt, materiam risus tibi præbent. Non autem repugnas Deo,

si, quum duo sint in mundo, Gaudium & Tristitia, ut alterum ipsorum eiecisti? Beatus profecto fueris, (verum impossibile est) si neque mater tibi ægrotat, neque pater, neque postea liberi, aut uxor, aut amicus: sed propter tuum risum conservantur, penitus felix es. At si, dum ægrotant, rides: dum moriuntur, gaudes: & si quid mali audieris, exhilararis: pessimus es, ô Democrite, & procul sane a sapientia. Si vero putas hæc ipsa neque mala esse, certe atrox bile percitus es Democrite, periclitans ne & ipse Abderita sis: prudentior autem sit ipsa civitas. Cæterum de his exactius illic dicemus Damagete. At vero navis etiam hoc tempus, quo hæc tibi scribo, remoratur. Vale.

Hippocrates Damageto S.

Hoc erat illud Damagete, quod conjectabamus: non insanit Democritus, sed super omnia sapit, & nos sapientiores effecit, & per nos omnes homines. Remissi autem tibi amice revera Æsculapeam navem: cui cum Solis signo etiam sanitatis insigne apponito. Nam revera secundo numine vela fecit: & illa die in Abderam navigavit, qua scripseram ipsis, me perventurum esse. Omnes igitur ante portas congregatos invenimus, nos, velut verisimile est expectantes, non viros solum, sed etiam mulieres: insuperque senes & pueros (per deos) tristes, itemque infantes. Atque hi quidem sic habebant, velut ob Democritum insanientem. Ille vero sincere tunc in philosophando excelebat. Postquam autem me vidissent, visi sunt mihi paululum ad seipsos rediisse, & bonas spes ostentabant. At Philopœmen me ad hospitium ducere

gestiebat, & hoc ab illis comprobabatur. Ego vero: O viri Abderitæ, inquam, nullum mihi majus operæ pretium est, quam Democritum videre. Illi vero hoc audito, collaudarunt, & gavisi sunt, & compendio duxerunt me per forum, partim sequentes, partim præcurrentes, alii ab utraque parte: Serva, clamantes, auxiliare, medicare. Et ego adhortabar ipsos ut confiderent, tanquam fortassis nihil esset mali: aut si quid esset, modicum id esset, & correctu facile, confusus horis anni Etetisiis. Et simul hæc dicens ibam. Neque enim procul erant ædes: immo neque tota civitas. Aderamus igitur: propinquæ enim muro erant, & me placide eo deducunt. At retro turrim collis erat altus, longis ac densis populis nigris umbrosus, unde Democriti habitacula conspiciebantur. Et ipse Democritus sub ampla ac humillima platano sedebat, in veste crassa citra humeros desinente, solus, discalceatus, super lapidea sede, valde pallidus ac macilentus, promissa barba. Juxta ipsum vero a dextra, tenuis aqua per declivem collem decurrens leniter resonabat. Erat autem delubrum quoddam super illum collem, quantum equidem conjectura assequor, Nymphis dicatum, sponte enatis vitibus circumdatum. Ipse vero cum multo ornatu super genibus librum habebat. Sed & alii quidam ex utraque parte adjacebant: accumulata erant etiam animalia multa per totum resecta. Et ipse aliquando concitate incumbens scribebat, aliquando quiescebat, diu multumque se continens, & in seipso meditans. Deinde non longe post, his peractis, exsurgens deambulabat, & viscera animalium inspiciebat, & depositis ipsis digressus, rursus desidebat. At Abderitæ circum-

stantes me tristes, & non procul a lachrymantibus oculis habentes: Vides, inquit, Hippocrates, Democriti vitam, quam insanit, & neque quod vult novit, neque quod facit? Et quidam ex ipsis adhuc amplius ostendere volens ipsius insaniam, alta voce ploravit instar mulieris ob filii mortem lamentantis. Deinde rursus cum gemitu ejulavit, personam agens viatoris, qui aliquid ex his, quæ portabat, amisit. Verum Democritus cum hæc audisset, partim ridebat, partim cachinnis explodebat, & nihil amplius scribebat. Caput autem frequenter concutiebat. Ego vero: Vos, inquam, o Abderitæ, hic manete: ipse vero ubi & verbis, & corpori viri propior factus fuero, videroque ac audiero, cognoscam adfectionis veritatem. Et hæc loquutus, placide descendebam. Erat autem locus ille asper ac declivis. Itaque vix me suffulciens penetravi. Cum autem appropinquassem, incidi in ipsum nescio quid, quasi ex numinis adflatu & cum concitatione, scribentem. Strabam igitur isthic expectans tempus quietis ipsius. Ipse vero paulo post, intermisso scribendi impetu, & stilo scriptorio deposito, respexit ad me accedentem, &: inquit, Salve hospes. Et ego: Plurimum & tu, inquam, Democrite, vir sapientissime. At ille, verecundans arbitror, quod non nomine me compellasset: Te autem, inquit, quo nomine vocabimus? Ignorantia enim tui nominis causa erat cur te hospitem appellarem. Hippocrates, inquam, Medicus est mihi nomen. Is vero: Asclepiadarum, inquit, nobilitas & magna sapientiæ tuæ in re medica gloria multum celebris etiam ad nos pervenit. Quid autem negotii, o amice, te huc perduxit? Imo potius præ omnibus confide.

fide. Vides autem quod hæc sedes foliis instrata non est injucunda, viridis adhuc ac mollis, & ad insidendum lenior invidiosis fortunæ sellis. Cum autem confedissem, rursus inquit: Privatumne, aut publicum negotium agens huc pervenisti? Dic aperte, nam nos, quantum poterimus, adjuvabimus. Et ego: Quæ vera causa est, inquam, tui gratia huc venio, ut sapientem virum conveniam. Habet autem causam patria, cujus legatum ago. Ille vero: Hospitio itaque, inquit, primum utere nostro. Ego vero per omnia virum pertentans, etiam si jam mihi manifestum esset, ipsum non insanire, Philopœmenem, inquam, nosti civem vestrum? Etiam, inquit, valde: Dæmonis filium dicis, qui habitat apud Hermaidem fontem? Hunc ipsum, inquam, cujus ego sum ex patribus peculiaris amicus. At tu Democrite potiore me hospitio excipe, & primum sane quid sit hoc, quod hic scribis dicito. Ille vero, ubi paululum se continuisset: De insania, inquit. Et ego: O rex Jupiter, inquam, opportune profecto scribis contra civitatem. At ille: Qualem, inquit, civitatem Hippocrates? Ego vero: Nihil, inquam, ô Democrite, sed haud scio quomodo hoc verbum mihi excidit. Verum quid de insania scribis? Quid enim, inquit, aliud quam quid sit, & quomodo in hominibus generetur, & quomodo allevetur. Nam animalia hæc, quæ vides, inquit, hujus gratia refeco, non quod odio habeam opera Dei, sed bilis naturam ac sedem quærens. Nosti enim quod hæc furoris hominum causa est, ubi nimium redundarit. In omnibus equidem a natura inest: sed in quibusdam minus, in quibusdam amplius. At immoderatio ipsius morbi sunt, ipsa

velut materia aliquando bona, aliquando mala subjacente. Et ego, per Jovem, inquam, ô Democrite, vere hæc & sapienter dicis. Quare beatum te judico, qui tanta quiete frueris. Nobis autem hujus participes esse non permittum est. Interrogante vero illo, Cur, ô Hippocrates, permissum non est? Quoniam, inquam, aut agri, aut res domesticæ, aut liberi, aut usuræ, aut morbi, aut mortes, aut famuli, aut nuptiæ, aut ejusmodi quædam, opportunitatem nobis commodam eripiunt. Hic sane vir ille ad solitam affectionem delatus est, & valde effuse risit, ac cachinnatus est. Et de cætero quiescebat. Et ego: Quid vero, inquam, Democrite rides? utrum bona quæ dixi, aut mala? Ille vero adhuc magis ridebat. Et Abderitæ de colle id videntes, partim capita sua cædebant, partim frontem: alii vero capillos evellebant. Nam, velut postea dixerunt, ampliorem, quam alias solitus esset, risum effuderat. At vero, inquam, sapientum optime Democrite, cupio causam hujus tuæ adfectionis cognoscere: quo risu ego tibi dignus vilus sum, aut ea quæ dixi: quo hoc cognito, a causa delistam, aut tu reprehensus, intempestivos risus coerceas. Ille vero: O Hercules, inquit, si me reprehendere potes, curationem perficies, qualem nullam unquam, ô Hippocrates. Et quomodo non reprehendaris, ô optime? Aut non absurdum te esse putas, dum rides hominis mortem, aut morbum, aut mentis emotionem, aut insaniam, aut atram bilem, aut cædem, aut aliud quid pejus? Aut vice versa nuptias, aut festivitates, aut liberorum procreationem, aut mysteria, aut magistratus, aut honores, aut aliud quid omnino boni? Nam quorum misereri oportet,

ea tu derides : & ob quæ lætari conveniebat , ea itidem derides , adeo ut neque bonum , neque malum apud te sit discretum . At ille , Hæc quidem , inquit , recte dicis ô Hippocrates : sed non novisti risus nostri causam . Ubi vero cognoveris , satis scio quod meum risum , meliorem Legatione medelam ac curationem , tuæ patriæ & tibiipsum auferes , & alios prudentes facere poteris . Et pro hoc fortassis me vicissim medicinam docebis , ubi cognoveris quanto studio circa res nullo studio dignas versantes , & ea quæ nullius pretii sunt facere conantes , omnes homines vitam consumunt , risu digna tractantes . Ego vero , Dic , inquam , per deos , nunquid universus mundus ægrota- re se non animadvertit ? & non habet quo legationem demittat ad sui curationem ? Quid enim extra ipsum esse poterit ? Ille vero excipiens : Multæ , inquit , sunt mundorum infinitates , & nequaquam , ô amice , divitem naturam maligne extenuas . At hæc quidem , inquam , Democrite suo tempore docebis . Vereor enim ne forte dum infinitatem recensens , ridere incipias . Scias autem nunc , de tuo risu , rationem vitæ te reddere debere . Ille autem torve me intuitus : Duas , inquit , risus mei causas esse putas , bonæ & malæ . Ego autem unum hominem rideo , dementia quidem plenum , rectis autem actionibus vacuum , in omnibus consiliis pueriliter ac stulte se gerentem , & nullius utilitatis gratia labores nunquam absolvendos tolerantem , fines terræ & infinitos recessus ex immodicis cupiditatibus penetrantem , argentum & aurum quærentem , & nunquam ab his acquirendis interquiescentem : sed semper circa plura adipiscenda tumultuantem , quo ipse inferior non sit , & ne-

que pudeat , si non felix appelletur . Rideo item ipsum eo quod hiatus terræ effodit , manibus eorum perquirens , qui partim a laxa irruente terra oppressi sunt , partim diutissime in hac necessitate derenti , in supplicio velut in patria permanent , argentum & aurum inquirentes , vestigia pulveris ac ramenta perferunt , arenam aliam aliunde eruentes , & terræ venas excipientes , ad opulentiam semper glebas constantes , ex matre terra hostilem terram , quum tamen eadem sit , facientes , & hanc admirantes pedibus calcant . Quanto vero risu dignum est , quod ærumnosam & occultam terram amant , manifestam contumelia afficientes ? Alii vero canes emunt , alii equos : alii multam regionem circumscribentes , propriam sibi inscribunt : & multis imperare volentes , neque sibiipsis imperare possunt . Uxores ducunt , quas paulo post ejiciunt . Amant , deinde odio habent . Cum magna cupiditate liberos generant : deinde adultos ejiciunt . Quæ est illa vana ac absurda diligentia , nihil ab insania differens ? Bellum infinitum gerunt , quietem non amplectentes . Reges alios deponunt , alios furrogant : occidunt homines . Terram fodientes argentum quærunt . Argento re-
 pecto , terram emere volunt . Empta terra , fructus vendunt : fructibus divenditis , rursus argentum accipiunt . In quot mutationibus versantur ? in quanta malitia ? dum opes non habent , opes expetunt : dum habent , occultant , dissipant . Rideo , dum improbe agentes video . Intendo risum , dum infeliciter agentes cerno . Veritatis enim leges transgrediuntur : contentionis studio hostilem inter se litem habent , & cum fratribus , & parentibus , & civibus : atque ad hæc , pro ejusmodi opi-
 bus,

bus, quarum nemo, ubi mortuus est, dominus est, se mutuo occidunt: illicitam vitam degentes, amicorum ac patriæ penuriam contemnunt. Res indignas & inanimatas divitiarum loco habent: pro universa opulentia statuas emunt, quoniam effigies ita expressa est, ut loqui videatur: eos vero qui vere loquuntur, odio habent. Res insuper non faciles expetunt. Nam continentem habitantes, mare cupiunt. Et rursus, cum in insulis sunt, continentem desiderant, & omnia pervertunt ad propriam cupiditatem. Et in bello quidem fortitudinem laudare videntur. Vincuntur autem quotidie a petulantia, ab avaritia. Ex omnibus adfectionibus ægrotant. Therisitæ vero vitæ omnes sunt. Cur vero meum risum reprehendisti, ô Hippocrates? Non enim quispiam suam ipsius dementiam, sed alius alterius deridet: hi quidem ebrios, cum ipsi sibi sobrii esse videntur: alii vero amantes, quum ipsi graviore morbo laborent: alii navigantes: alii eos, qui circa agriculturam occupati sunt. Non enim concordant neque artibus, neque operibus. Ego vero: Hæc quidem, inquam, verâ sunt Democrite: neque alius aliquis convenientior sermo esse poterit, ad mortalium miseriam declarandam: verum ipsæ res sanciant necessitatem, & domesticæ dispensationis, & navium fabricationis gratia, reliquæ item vitæ, in qua necesse est hominem esse. Non enim ad otium natura ipsum genuit. Ex his autem rursus ambitio effusa, multorum recte sentientem animam decepit, qui omnia quidem recte ac serio agere student, velut certa ac stabili futura: Non autem ita validi sunt, ut obscuritatem prævidere possint. Si enim quis, ô Democrite, uxorem ducens, separationem aut mor-

Tom. II.

tem timeret: quispiam liberos educans, ipsorum interitum: imo neque in agricultura, & navigatione, & regno, & magistratu, & omnibus quæ sunt in vita, ullus unquam de errore præsumpsit, sed unusquisque horum bona speralitur, deteriorum vero ne meminit quidem: nunquid igitur risus tuus his minime convenit? At Democritus: Valde, inquit, tardo ingenio præditus es, & longe a sententia mea abes, ô Hippocrates, qui tranquillitatis & perturbationis modum non consideras præ ignorantia. Si enim hæc ipsa prudenti mente disponent: & ipsi facile liberarentur, & meum risum levarent. Nunc autem, velut rebus in vita firmis, dementes illi superbiunt, ob ratiocinationis expertem mentem, inordinatum impetum suum ægre discentes. Sufficiens enim admonitio ipsis esset, omnium rerum vicissitudo, quæ subitis mutationibus irruit, & derepente omnigenam circumrotationem inducit. At ipsi, velut hæc firma sit ac stabilis, obliti adfectionum assidue incidentium, aliter alias ea, quæ tristitiam inferunt, cupientes, & quæ non conferunt, quærentes, multis calamitatibus involvuntur. Si vero quis juxta propriam facultatem omnia facere cogitaret, stabilem sane vitam custodiret, seipsum cognoscens, & suipsum comparisonem clare considerans, & non cupiditatis studium in infinitum extendens: sed opulentam naturam, & omnium nutricem, per sufficientiam intuens. Quemadmodum autem in optimo corporis habitu, adfectionum periculum manifestum est: ita successuum fortunæ magnitudo periculosa est. Insignes autem palam in infelicitatibus conspiciuntur. Alii vero velut proximorum facta non videntes, a propriis malefactis pereunt,

Fff

ram

tam manifesta, quam obscura non prævidentes, quum longam vitam exemplum habeant eorum, quæ sunt, & quæ non sunt, ex quibus etiam futurum considerare oportebat. Hæc sunt quæ mihi risus materiam præbent. O dementes homines, pravitatis poenas pendentes, avaritiæ, insatiabilitatis, inimicitiae, insidiarum, doli, invidentiæ (difficile est enumerare multiplices malorum versutias: sunt enim infinitæ) & in his dolosis versutiis vicissim conversantes, & maligne sentientes. At virtutis apud ipsos modus est, id quod deterius est. Mendacii enim studium exercent, voluptatem consecretantur, legibus non obedientes. Quidam vero ex ipsis prævidentiam in hominibus esse negat, ut qui neque visus, neque auditus participes sunt. Solus autem sensus hominis recta intelligentia lucidus, & præsens & futurum prævidet. In omnibus displicentiam habent, & rursus ad eadem accedunt: abnegata navigatione, navigant: rejecta agricultura, rursus agrum colunt: ejecta uxore, aliam inducunt: genitos sibi liberos sepeliunt: & his sepultis, alios generant, ac rursus educant. Senectam optant: ad ipsam autem pervenientes, gemunt, in nullo rerum statu, constantem mentem habentes. Principes ac reges privatum prædicant: privatus autem regnum appetit. Qui reipublicæ magistratum gerit, artificem laudat, velut extra periculum constitutum: artifex autem illum, velut per omnia potentem. Rectam enim virtutis viam, puram & levem ac inoffensam, non vident, quam nemo ingredi audet. Feruntur autem in contrariam, difficilem & tortuosam, per aspera incedentes, lapsantes ac offendentes: plerique vero excidentes, anhelantes ve-

lut si qui persequatur, litigantes, modo posteriores existentes, modo præcedentes. Et quidam ipsorum petulanti alieni cubilis corrumpendi amore ardent, per impudentiam inducti, alios avaritiæ morbus infinitus consumit; alii mutuo insidias struunt, alii ab ambitionis studio in aërem sublatis, per malitiæ gravitatem in profundum perniciæ præcipientes deferuntur. Quidam destruant, deinde rursus ædificant: largiuntur, deinde poenitentia ducti, amicitiae jura tollunt, malefici per inimicitiam cognationis jura bello impetentes. Et horum omnium causa est Avaritia. Qua in re hi a pueris ludentibus differunt? apud quos consilium quidem judicio caret: quod vero se forte fortuna obtulit, id jucundum est. At vero in desideriis quid brutis animalibus reliqui faciunt, quam quod intra sufficientiam feræ ipsæ se continent? Quis enim leo aurum in terram occuluit? Quis taurus uberioris alimentii gratia depugnavit? Quam pardalim unquam insatiabilitas cepit? Sicut quidem aper, sed usque ad aquæ appetentiam. Lupus autem, devorato necessario alimento oblato, quiescit. Si dies ac noctes jungat homo, non sentit convivendi satietatem. Et annuorum quidem temporum ordo, terminus est brutis ad coitum: at homo perpetuo insano libidinis cestro stimulatur. Quæso te Hippocrates, non ridere debeo plorantem propter amorem, eo, quod commodo suo exclusus est? maxime vero si quis periculorum contemptor sit, & per præcipientia, aut pelagi profunditates feratur, risum non extendam? Non ridebo autem eum, qui navem multis mercibus onustam demersit, deinde mari indignatur, quod ipsam plenam submersit? Ego quidem nequaquam

quam mihi ridere videor. Vellem autem potius aliquid molesti contra ipsos excogitare. At neque medicinam pro his esse oportebat, neque aliquem pœonia pharmaca præparantem: atque huius rei documentum præbeat tibi tuus ille progenitor Æsculapius, qui dum servaret homines, fulminis ictus gratiam accepit. Non vides quod & ego malitiei pars sum, dum insanix causam inquirens, animalia mactō ac refeco? Oportebat autem ex hominibus causam perscrutari. Non vides quod etiam ipse mundus odio in homines plenus est? Infinitas enim contra ipsum afflictiones accumulavit. Totus homo ex nativitate morbus est. Dum educatur, inutilis est, & alienum auxilium implorat: Dum crescit, protervus, insipiens, pædagogo opus habens. Dum in vigore est, audax est. Dum decrescit, miserabilis, ubi labores suos imprudenter recolit ac jactat. Ex maternis enim uteri inquinamenti talis prodiit. Et propterea alii indignatione ac immodica ira pleni, in calamitatibus ac pugnis versantur: alii semper in adulteriis & corrupendis puellis: alii in ebrietatibus: alii in rerum alienarum cupiditatibus: alii in suis prodigendis. Utinam facultas esset nobis, universorum habitationes revelare, & nullum rerum in ipsis velamentum dimittere, atque ita ea, quæ intus aguntur, videre: videremus utique alios edentes, alios vomentes, alios suppliciis torquentes, alios pharmaca miscentes, alios insidias construentes, alios supputantes, alios gaudentes, alios plorantes, alios amicos accusantes, alios propter ambitionem amentes. Quamquam sint quædam actiones profundiores, quæ in animo occultantur. Et ex his quidam sunt juvenes, quidam

senes: petentes, negantes: pauperes, opulenti: fame pressi, luxu gravati, sordidi, vineti: alii delitiis diffuentes, famulitium magnum alentes: alii trucidantes, alii sepelientes: alii ea quæ habent contemnentes, & speratis possessionibus inhiantes: alii impudentes: alii parci, alii inexplebiles: alii occidentes, alii vapulantes: alii superbientes, alii vana gloria elati. Et ex his aliqui apud equos spectatores consistunt: aliqui apud viros, aut canes, aut lapides, aut ligna, aut æs, aut picturas. Et aliqui legationibus, aliqui militiæ, aliqui sacerdotiis præsumunt. Et alii coronas gestant, aliqui armati sunt, aliqui occiduntur. Singuli vero ex his feruntur, partim ad pugnam navalem, partim ad militiam, partim ad rusticationem: alii ad onerarias naves, alii ad forum, alii ad concionem, alii ad theatrum, alii ad fugam, alii alio. Et rursus, quidam ad voluptatem deliciasque, ac intemperantiam: quidam ad otium ac socordiam. Quum igitur tot indignas ac infelices animas videamus, quomodo non vitam ipsarum ejusmodi intemperantia præditam risu exhibearimus? Quin & valde timeo, neque medicinam tuam ipsis placere. Nam præ intemperantia omnia ipsis displicent, & insaniam sapientiam putant: profecto suspicor pleraque in scientia tua palam contumelia adfici, aut propter invidiam, aut propter ingratitudinem. Ægrotantes enim simul ut servantur, causam diis aut fortunæ attribuunt. Plerique vero suæ naturæ hoc adscribentes, benefactorem odio habent, & parum abest ut indigne fiant, si debitores esse putentur. Sed & plerique artis ignorantiam in seipsis habentes, & imperiti existentes, id quod melius est, purgant. Inter stu-

pidos enim fiunt suffragia, & neque ægroti attestari volunt, neque ejusdem artis artifices testimonium præbere. Invidia enim obstat. Non autem inexpectus es tu talium nugarum: imo probe scio, ob hæc te sæpe in memorabilibus afflictionibus accersitum fuisse, & neque causam, aut invidiam, libenter derisisse. Veritatis enim neque cognitio ulla est, neque ullum testimonium. Hæc autem cum diceret, subridebat, & mihi, ô Damagete, divina specie apparebat, & velut qui priorem suam formam exuisset. Et ego: O magnifice Democrite, inquam, magna xenia & hospitalitatis tuæ munera, in Co mecum auferam. Multa enim me sapientiæ admiratione implevisti. Discedo enim veritatis tuæ præco, qui humanam naturam investigasti ac considerasti. Quum autem mentis meæ medelam a te acceperim, abeo nunc, tempore hoc expetente, itemque corporis curatione. Cras vero, & deinceps, hoc loco rursus conveniemus. Atque hæc loquutus, surrexi. Et ille paratus erat me sequi. Cum vero quidam accederet, haud scio unde, tradebat ipsi libros. Et ego concitatus festinavi, & ad Abderitas in specula me expectantes: Viri, inquam, pro legatione vestra ad me, magna sit vobis gratia. Vidi enim Democritum virum sapientissimum, qui solus potentissimus est homines prudentes facere. Hæc habui Damagete, quæ de Democrito valde magna animi lætitia tibi recensere volui. Vale.

Hippocrates Crateuæ S.

Scio te, ô amice, optimum radicifecam esse, & propter tuam ipsius exercitationem, & propter progenitorum

gloriam, adeo ut in hac facultate, Crateuæ proavo minime cedas. Proinde nunc, si unquam alias, herbas collige, quot & quales poteris: urget enim necessitas: atque has mihi trans mitte, ad virum toti civitati comparandum, Abderitam quidem, verum Democritum. Ægrotare enim ipsum dicunt, & purgatione valde opus habere, ut qui infania sit correptus. Non utemur fortassis medicamentis, quemadmodum etiam credo. Attamen undiquaque instructum esse oportet. At vero rem herbariam apud te sæpe admiratus sum, quemadmodum etiam universorum naturam ac constitutionem, & sacerrimum terræ fundamentum, ex qua animalia, & plantæ, & alimenta, & medicamenta, & fortuna, & ipsæ divitiæ exoriantur. Neque enim alias haberet ubi confisteret Avaritia, neque sane Abderitæ nunc decem talentis inescassent me, pro medico mercenarium declarantes. Si vero possis Crateua amaræ avaritiæ radicem excindere, ut nullæ ipsius reliquæ restent: probe scito, quod hominum una cum corporibus etiam animas ægrotantes purgassemus. At hæc quidem vota sunt. Tu vero quod fieri potest, nobis montanas maxime & in alcis collibus nascentes herbas radicitus reseca. Sunt enim aquosioribus solidiores & acriores, propter terræ densitatem, & aëris tenuitatem. Nam quod attrahunt, frigidus est. Conare tamen ut etiam de his quæ circa stagna nascuntur, & de palustribus, & fluviatilibus, aut fontanis, flores colligas: quas sane debiles, & exsolutas, ac dulcis succi esse scio. Omnia autem medicamenta, quæ succi & liquoris fluidi sunt, in vitreis vasis ferantur: quæ vero folia, aut flores, aut radices sunt, in fictilibus novis probe ob-

tu-

turatis: ut ne ventis perflata, medicamento vigorem, velut in animi deliquium collapsa, amittant. Cæterum statim nobis hæc mittito. Nam & tempus anni congruum est, & necessitas dictæ insanix urget. Ab omni equidem arte aliena est res dilatio, verum maxime a Medicina, in qua dilatio est animæ periculum. Curationum vero animæ sunt temporum opportunitates, quarum observatio finis est. Spero quidem sanum esse Democritum, etiam citra medelam. Si vero aliquis error naturæ, aut temporis, aut alterius alicujus causæ contingat (multa enim nos, qui mortales sumus, latent, utpote non omnino per veritatem corroboratos) ad id quod obscurum est, omnem vim cogregatam esse oportet. Non enim contentus est is, qui in periculo versatur, his quæ possumus: sed concupiscit etiam ea, quæ non possumus. Et ferme semper ad duos fines militamus, alterum hominis, alterum artis. Quorum alter obscurus est, alter scientiæ determinatus. Opus est autem in utrisque his etiam fortuna. Incerta enim est conjectura eorum, qui in purgationibus caute procedunt. Nam & stomachi adflictionem veremur, & medicationis congruentiam, ad naturam ignotam conjectamus. Non enim una & eadem est omnium natura, & aliud semper sibiipsum decernens adsimilat ac familiare facit. Aliquando vero totum perdit. Sed & herbis multa reptilia venenum immittunt, & hiatu suo internæ ipsarum teneritudini adflictionem pro auxilio inspirant. Et hujus rei ignorantia erit, nisi sane nota aliqua, aut macula, aut odor ferus & gravis, rei factæ indicationem fecerit. Deinde ipsa ars, propter fortunæ casum, a recte faciendi proposito aberrat. Stabiliore

autem semper sunt purgationes per veratrum, quibus etiam Melampus in Præti filiabus, & Anticyreus in Hercule usi esse narrantur. Minime vero utemur nos ullo aliquo ex his in Democrito: sed contigerit opto illi sapientia, efficacissimorum ac medicatissimorum pharmacorum finis. Vale.

Democritus Hippocrati felicitatem.

Accessisti ad nos velut insanos, ô Hippocrates, veratrum nobis daturus, persuasus a viris stolidis, apud quos labor virtutis insaniam judicatur. Tunc autem de mundi dispositione, & de polis ac astris cœlestibus scribebamus. Cum vero horum naturam cognovisses, quod omnia valde commode essent creata, & quod procul ab insaniam ac desipientiam abessent: meam quidem naturam laudasti: desipientes autem & crudeles ac furiosos illos judicasti. Nam quæ simulachris per aërem vagantia nos decipiunt, quæ sane mundus esse comprehenduntur, & vicissitudinem habentia creata sunt: ea mens mea, naturam perscrutata, vere in lucem produxit. Cujus rei testes sunt libri a me conscripti. Oportebat igitur te, ô Hippocrates, cum viris ejusmodi moribus præditis minime congregari ac conversari, quorum mens superficialia & inconstans est. Si enim ab illis persuasus: mihi, velut insano, veratrum bibendum dedisses, prudentia insaniam facta fuisset: & artem tuam reprehendissent, velut quæ insanix fuisset causa. Veratrum enim sanis datum, menti tenebras offundit. Insanis autem valde prodesse consuevit. Arbitror equidem, si non deprehendisses me scribentem, verum recubentem, aut forte deambulantem, & mecum colloquentem, & nunc quidem

dem indignantem, nunc vero ridentem, ob ea, quæ mente revolvam, & familiaribus me alloquentibus non attendentem, sed cogitationi instantem, & mirum in modum speculantem: putasses sane Democritum, juxta oculorum judicium, ex his, quæ vidisses, insaniam imaginem præ se ferre. Oportet igitur Medicum non solum visu adfectiones judicare, sed etiam re ipsa: & rhythmos ac consonantias ut plurimum indagare: & utrum incipiat morbus, aut medium teneat aut desinat, perscrutari: & differentia, ac anni tempore & ætate observata, adfectionem curare: itemque totius corporis naturam considerare. Ex his enim omnibus facile morbum invenies. Porro remisi ad te de insaniam tractationem a te conscriptam. Vale.

Hippocrates Democrito felicitatem.

Artis Medicæ recta facta, ô Democrite, plerique e vulgo hominum non omnino laudant, verum Diis sæpe attribuant. Si vero natura reluctata perdidit eum, qui curatur: medicos reprehendunt, numen prætereuntes. Et ego sane mihi videor, majorem reprehensionem quam honorem artis me assequutum esse. Ego enim ad finem Medicinæ non perveni, etiamsi jam senex sim. Neque enim ipsius inventor Æsculapius: sed & ipse in multis a seipso dissensit, quemadmodum nobis scriptorum libri tradiderunt. Proinde epistola a te ad nos missa, veratri medicinam reprehendebat. Inductus equidem sum, ô Democrite, velut insanienti veratrum daturus, non perscrutatus qualis quis tandem esses. Ubi vero tecum congressus, cognovi non per Jovem desipientiæ opus, sed ferme omni laude

ac commendatione dignum, valde laudavi naturam tuam, optimumque naturæ ac mundi interpretem te judicavi. Eos vero qui me induxerunt ad te, velut insanientes reprehendi. Nam ipsi medicamento opus habebant. Quandoquidem igitur casus nos in idem conjunxit, recte feceris si ad nos frequentius literas dederis, & libros a te conscriptos impertiveris. Misi autem etiam ipse tibi de Veratri usu libellum. Vale.

Hippocrates ad Theffalum filium.

Ad cognoscendam Geometriam & Numerorum scientiam, mi fili, multum studii adhibeto. Non enim solum vitam tuam illustrem, & ad multa commodam, in humanarum rerum statu efficient: sed etiam animam acutiorem & clariorem reddent, ad omnium, quorum usus in medicina expetitur, utilitatem consequendam. Etenim Geometriæ cognitio, quæ multiformis ac varia est, & omnia cum demonstratione transigit, utilis erit & ad ossium situs, & ad exarticulationes, & reliquum membrorum ordinem. Nam ad multiplicem horum adfectionem, & articulorum luxationum repositionem, & ossium contritorum resectionem, & perforationem, & compositionem, & exemptionem, ac reliqua curatione, majore industria utetur quisquis noverit qualis est locus, & quale est os, quod ex eo eluxatum est. At verò Numerorum ratio, & ad circuitus, & ad transmutationes febrium præter rationem sitientes, & ad judicium ægrotantium, ac securitatis in morbis, sufficiens erit. Præclara enim res est, tale ministerium in medicina habere, quod tibi partes intensionis ac remissionis, cum ex parte inæquales fuerint,

rint, facile cognoscibiles exhibet, citra errorem. Quapropter ad hujusmodi experientię facultatem pervenire sedulo stude. Vale.

Oratio ad aram.

O vos multi & multarum urbium habitatores, in magna dignitate constituti, communi nomine Theffali, omnibus hominibus amara necessitas incumbit, ut quæ a fatis statuta sunt ferant. (Vi enim exsequitur quæ vult.) Quapropter ego nunc cedens cum mea sobole, oleæ ramulis coronatus, ad Minervæ aram supplex confisto. Quis sim, ignorantibus dicere oportet. Hippocrates, ô viri, Medicus Cous, non per piam & honestam causam, meipsum & liberos meos vobis commendo. Cognoscitis me ô plebs. Nam profecto vos estis viri mihi familiares, inter quos, ut verum dicam, inter plerosque vestrum & in multis urbibus vestris cognitus sum, ut in summa dicam. At vero nomen meum longe ulterius, quam formæ meæ aspectus, processit. Atque hæc causa ex arte mea sanitatis ac vitæ, ortum habuisse videtur, quod non solum hominibus vestram regionem habitantibus, sed etiam multis Græcis vobis vicinis cognitus sum. Jam vero quæ de causa tantum negotium opere peragendum adsumpsi, referam. Athenienses male habebunt, ô viri Theffali, qui Metropolim ac patriam nostram Co devastantes, in servitutem redigunt ea, quæ libera sunt ex progenitorum acquisitione, privatim sibi parta facientes: neque cognationem reveriti, quæ ipsis est ab Apolline & Hercule, quæ sane ad Ænium & Sunium filios illorum pervenit: neque Herculis malorum domitoris beneficia mente recolunt, quæ

ille communis & vobis & nobis benefaciens Deus, in illos contulit. Et vos per Jovem supplicationibus colendum, & per cognatos deos, egredimini, vindicate, liberate, propriæ virtutis memores, & nihil ad gloriam vestram spectans intermittentes.

Decretum Atheniensium.

Visum est ac decretum Senatui & populo Atheniensium. Quandoquidem Hippocrates Cous Medicus, & ab Æsculapio originem ducens, magnam benevolentiam una cum salute Græcis ostendit, quando etiam peste a Barbaris in Græciam proficiscente, discipulis suis ad locos dimissis, indicavit: quibus medelis uti oporteat, & accedentem pestem secure effugere, quo medicina Græcis data, ipsorum ægrotos tuto servaret. Sed & scripta sua de Arte medica exacta edidit, multos esse volens Medicos qui servare possent. Et Persarum rege ipsum accersente, & honores optimatibus Persarum æquales promittente, & dona quæcunque tandem ipse Hippocrates vellet offerente, Barbari promissiones contempsit, eo quod hostis & communis inimicus Græcis esset. Quo igitur appareat, populum Atheniensium semper ea, quæ utilia sunt Græcis, consultare: & ut gratiam condignam Hippocrati pro benefactis referat: Visum est populo, ipsum publice magnis mysteriis initiare, quemadmodum Herculem filium Jovis: & coronare ipsum corona aurea mille aureorum: & ipsam coronam Quinquatriis magnis Minervæ festis, in certamine gymnico per præconem proclamare. Et licere omnibus Coorum liberis, ut Athenis pubescant, quemadmodum liberi Atheniensium: quandoquidem patria ipsorum hujusmodi virum genuit. E-

se vero Hippocrati, & vitam, & vitæ provifum in Prytaneo per omnem vitam.

Oratio Theffali filii Hippocratis.

Convenire arbitror, Viri Athenienfes, constitutum apud vos, qui non omni multitudini cognitus est, primum indicare, quis fit, & unde fit: postea vero reliquam orationem persequi. Mihi equidem pater est Hippocrates: qui quantam in Medicina facultatem habeat, vos novistis. Nomen autem est Theffalus. Cognitus vero & ego sum non in postremis, neque paucis vestrum. Patria vero est mihi Cos: quæ quomodo vobis cognata sit ab antiquo, alii dicunt, qui in recensenda historia sunt præstantiores. Veni autem missus a patre, quatuor beneficia a nobis in vos collata prolaturus. Primum quidem vetus quoddam, tempore progenitorum nostrorum, commune in omnes Amphictyonas, quorum vos non minima pars est. Alterum vero illo adhuc majus, & ad plurimos Græcorum progressum. Atque hæc quidem urbis, & progenitorum meorum esse apparebunt. Tertium autem patris proprium est, & tantum, quantum nemo unus vir, & vobis & multis Græcis contulit. Postremum vero ex quatuor commune est patris & meum, & quod non ad plures, sed ad vos ipsos pervenit. Quod quidem priorum beneficiorum comparatione exiguum videri poterit: verum ad aliorum beneficia collatum, magnum est. Et sane hujusmodi beneficia sic se habent, quemadmodum esse dixi, ut summatim dicam. Oporteret autem non solum dicere, sed etiam demonstrare quod vera sunt. Principium igitur sermonis, ipsum ministeriorum nostrorum principium

faciam. Vetustissima vero primum referam: in quibus fortassis longiora ac altius repetita me dicere deprehenderitis. At quisque vetus dici expetit. Erat enim tempus quando Crisæa gens erat, & habitabat quidem circa Pythicum templum: terram vero habebat, quæ sane tunc Apollini consecrata est. Appellatur autem Crisæus quidem campus, juxta quem Locri habitant, & cui Melæna adfunt: Cirrhæus vero mons, cui Phocenses adjacent. Hi porro Crisæi cum essent aliquando populosi, & fortes, & opulenti, his bonis ad malum usi sunt. Per insolentiam enim multa horrenda ac iniqua facta perpetrarunt, in deum impietatem exercentes, Delphos in servitutem redigentes, vicinos deprædantes, agricolas spoliantes, uxores ac liberos abducen-tes, & corpora ipsorum constuprantes. Qua de causa Amphictyones ira commoti, & exercitu in terram ipsorum inducto, & ipsis pugna devictis, regionem devastarunt, & urbes expugnarunt. Ubi sane illi, qui multa & impia perpetrarunt, misere accepti sunt, non minores pœnas persolventes, quam ipsi aliis intulerant. Felicissimi vero ex ipsis fuerunt, qui intra manus hostium perierunt. Secundo loco, qui manu capti sunt, & qui ad aliam regionem ac urbes transiverunt. Sua enim mala ob oculos non habuerunt. Qui vero ex captivis isthic manserunt, infelicitissimi fuerunt, quicunque in sua ipsorum regione torquebantur. Nam cum uxoribus & liberis, agros & urbes igni tradi videbant. His vero adhuc pejus debebant hi, qui intra mœnia perseverabant, quando relata mala partim videbant, partim percunstabantur, plura veris audientes. Sic enim fieri solet. Et sane malam salutis spem ha-

habebant. Erat autem ipsis urbs prope hunc locum maxima, ubi nunc certamen equestre peragitur: cujus muros exstruxerant, & eos qui ex aliis urbibus transfugerant, exceperant. Inutilia vero ejecerant, & necessaria importaverant. Et cogitabant obsidionem sustinere, bona spe præditi, neque manuum pugna, neque longi temporis obsidione, urbem capi posse. At vero Amphictyones, tum alia devastarunt, tum ad hanc urbem præsidio constructo, & ad expugnationem præparato, reliquum exercitum per urbes dimiserunt. Temporis autem progressu, cum pestis in exercitum illapsa esset, & milites ægrotarent: quidam vero etiam morerentur: alii vero, propter morbum, præsidium reliquissent, Amphictyones turbabantur. Et alii alia consultabant. Solet autem in rebus communibus sic fere fieri. Tandem vero afflictionem moleste ferentes, & de bello desperantes, Deo rem commiserunt: & quid facere oporteret, interrogarunt. Ille vero bellum gerere iussit, & victores fore promittebat, si ad Co profecti, cervi filium in auxilium adducerent, cum auro: atque hoc festinabundi, ut ne Crisæi prius in adyto tripodem deprædarentur: Sin minus, urbem capi non posse. Ipse vero, his auditis, & ad Co profecti, oraculum proposuerunt. Cum autem Coi dubitarent, & oraculum non intelligerent: surrexit vir genere quidem Asclepiades, progenitor autem noster: Medicus vero Græcorum ejus temporis omnium confessione optimus, nomen autem ipsi erat Nebrus: qui oraculum dicere inquit, ut ad seipsum venirent. Nam Deus, inquit, admonuit vos, ut profecti ad Co, cervi filium in auxilium adducatis. Cos equidem hæc est. Cervorum autem filii Nebri appellantur:

Tem. II.

hoc est hinnuli. Nebrus autem est mihi nomen. Quod vero aliud auxilium potius contigerit exercitui ægrotanti, quam Medicus? Et profecto non videtur mihi id consequens esse, quod in tantum divitiis Græcos omnes superantes, Deus ad Co proficisci jusserit, & aureum numisma petere. Verum hoc oraculum in meam domum progreditur: Chrysos enim [hoc est aurum] vocatur masculus meus filius natu minimus. Est autem omnino & corporis specie, & animi virtute, quantum patri dicere licet, inter omnes cives præcellens. Ego quidem igitur, nisi vobis aliud videatur, & ipse proficiscar, & filium mecum adducam, nave quæ quinquaginta remis agatur, instructa meis sumptibus, & ministeriis medicis ac bellicis referta, quo in utranque partem auxilium feramus. Et hic quidem dixit: illi vero approbaverunt, qui missi fuerunt. At Nebrus hic etiam virum Calydonium apud se educatum, in navem adsumpsit: de quo statim, ubi res tulerit, dicemus. Cum igitur pervenissent hi viri ad castra, Deus gaudebat. Nam & mortes militum cessabant, & cum divina fortuna equus Eurylochi (qui belli dux erat, Thesalus genere, & ex Heraclidis ortum ducens) canalem, per quem aqua in urbem ducebatur, ungula percussisset, ubi in pulvere volutari voluisset: Nebrus aquam medicamentis infecit, unde ventres Crisæorum corrupti sunt: & sane multum contulit ad hoc ut civitas caperetur. Atque hinc jam animi obsidentium elati sunt, velut Deo jam manifeste auxilium ferente. Cum autem impetus faceret, & præmia proponerent his qui primi muros conscendissent: certamen erat fortissimum, & urbs capiebatur. Primus enim muros conscen-

G g g

di

dit Chrysus, & turrim occupavit. Sequabatur autem ipsum e vestigio vir ille Calydonius, sub communi scuto auxilium ferens, de quo antea dixi. Et Chrysus quidem hasta percussus cecidit ex summa turri, percussus est autem a Mermode Lyci fratre, qui lapidibus obrutus mortuus est, cum in adytum irrupisset tripodem deprædaturus. Hi igitur civitatem sic ceperunt: & Nebri auxilium cum Chryso, & secundum medicam, & secundum bellicam facultatem recte successit: & Deus vera dixit, & quæ promiserat fecit. Qua de causa Amphictyones Apollini quidem templum consecrarunt, quod nunc est in Delphis: & certamen gymnicum ac equestre prius non peragentes, nunc peragunt: & Crisæorum regionem universam dicarunt Deo contributori, reddentes ea quæ dedit in eo quod oraculum dedit. Et Nebri filium Crhysum in circo equestri sepelierunt: & Delphis publice ipsi parentare præceperunt. Asclepiadis vero in Co attributa est prudentia vaticinandi, quemadmodum his qui mittuntur ex urbibus ad sacrum Amphictyonum concilium: atque hoc Nebri gratia. Calydoniis autem ab illo viro, & illo ministerio, etiam nunc in Delphis primæ vaticinandi partes, & alimenta dantur. Verum redeo ad nostra. Nam quod vera dico, hinc clarum est. Cum enim pater & ego accessissemus, Amphictyones hæc renovarunt, & attribuerunt, & columna descripta in Delphis dedicaverunt. Atque hujus quidem sermonis finis clare ostendit, nostros progenitores esse vestros benefactores. Cæterum hoc relicto, alium de iisdem, non eundem sermonem adsumam. Cum enim magnus ille rex cum Persis & aliis Barbaris bellum gereret contra Græcos, qui aquam & terram non dedissent:

patria nostra maluit in totum pessundari, ut ne contra vos, & eos qui vobiscum sentirent, hostilia arma fumeret, & in navibus militarem expeditionem mitteret. Sed abnuvit, honestum quid, & dignum patribus meditata, qui Gigantes & Heraclidæ esse dicuntur. Visum igitur est ipsis, cum quatuor essent muri in insula, omnes relinquere, & ad montes confugere, & salutem tutari. Unde sane quid non mali obvenit? dum regio fuit devastata, & corpora libera mancipata, & hostili lege occisa, & urbs & alia munimenta, ac templa, ad favillam exusta. Insuper autem & filiæ Lygdamis Artemisæ, circa patrum victoriam datum est, omnia quæ reliqua essent expiscari ac exportare. Atenim, velut apparet, a Diis non sumus neglecti: verum tempestatibus ingentibus exortis, & naves Artemisæ omnes in periculo fuerunt, & multa perierunt: & in exercitum ipsius multa fulmina inciderunt, quum insula nostra paucis fulminibus impeteretur. Dicitur etiam spectra Heroum mulieri conspecta esse. Quorum sane omnium timore perterrefacta, ab immedicabilibus cœptis destitit, amara confessione facta, quæ & relatu amara est: Quare omittatur. Attribuam autem & hic progenitoribus meis propriissime minime falsa, quod neque contra vos, neque contra Lacedæmonios, aliosque Græcorum socios, Coi voluntaria arma sumperint: & quidem quum multi tum insulas, tum Asiam habitantes, cum Barbaris in bello conjuncti fuerint, nulla violentia coacti. Equidem præfati urbis tunc fuerunt Cadmus & Hippolochus. Verum autem est, & Cadmum & Hippolochum meos progenitores esse. Nam Cadmus, qui & Senatum regbat, matris meæ progenitor est: Hip-

polochus vero ex Asclepiadis, quartus a Nebro, cujus auxilio Crisæi sunt devastati. Nos autem ex virili genere Asclepiadæ sumus. Quare & hoc bonum a progenitoribus nostris profectum amplectimini. Redeo ad Cadmum. Hic sane vir adeo commodi Græcorum studiosus fuit, ut cum regio ab Artemisæ obsidione liberata esset, isthic relicta uxore ac sobole, abiverint cum his qui eadem sentirent in Siciliam, quo Gelonem & fratres ejus prohiberet, ne amicitiam cum Barbaris contraherent contra Græcos. Perpetravit & alia multa egregia facta, quæ longius producere non est tempestivum. Atque hæc quidem & hujusmodi multa sunt publica progenitorum nostrorum in vos & alios Græcos beneficia. Nam deficit me dicendi facultas. Venio autem jam ad hoc, ut beneficium Hippocratis patris mei apud eos, qui id sciunt, producam: quod hoc modo recensens, vera dicere cognoscar. Cum pestis ex Barbaria adflueret, quæ supra Illyrios ac Pæonas sita est, & cum malum in hanc regionem venisset: harum gentium Reges ad famam medicam, quæ vera erat, & undiquaque procefferat, & ad patrem meum, nuncios miserunt in Thessaliam (illic enim pater meus & prius, & nunc domum habet) vocantes ipsum ad auxilium ferendum. Et non solum argentum, & aurum, & alias opes se missuros esse receperunt: sed etiam reportaturum esse quæcunque ipse vellet, si auxilium tulisset. Ipse vero cum interrogasset, quales motus partiales fierent, & æstus, ac ventos, & caligines perscrutatus, itemque alia quæ habitus ex præsentī statu commovere solent: cum sane omnia didicissent, illos quidem retro discedere jussit, & nullam sibi facultatem esse ad illorum regionem pro-

ficiendi, pronunciavit. Verum ipse quam citissime Thessalis denunciare studuit, quibus modis malum accedens caverent: & medelam conscriptam per urbes proponebat. Me vero in Macedoniam emisit. Cum regibus enim Heraclidarum, qui isthic imperium obtinent, paterna nobis intercedit amicitia. Et ego quidem ibam a Thessalia eo, quo me pater jussit, auxilium his qui isthic essent laturus. Injunxit autem mihi ut etiam urbi vestræ opem ferrem. At fratrem meum Draconem ex Pagasis profectum, in Hellespontum navigare jussit, consimili consilio instructum, quali etiam ipse utebatur. Non enim omnes loci eadem auxilia ferunt, eo quod non omnis ambiens nos aer similis est. Polybium vero, qui filium ipsius, meam autem sororem habet, & alios discipulos, ad alios aliorum conventus & vias profecturos emisit, quo quam plurimis opitularetur. Postquam autem ipse res in Thessalia perfecit, ad vicinas gentes auxilium laturus proficiscebatur, & ad Pylas profectus, Doriensibus, & aliis, simulque Phocensibus auxilium tulit. Et cum sane ad Delphos pervenisset, supplicationem Deo pro Græcis fecit: & sacrificio facto, iter ad Bæotos arripuit. Et cum ipsis opem tulisset, similiter ad vos progressus est, & sufficientia vobis ad salutem, quæ sane nunc ego produco, ex animo penitus dixit. Arbitror autem multos vestrum nosse, quod vera dico. Non enim ita diu est, sed nonus hic est annus, quando abivi, & in Peloponnesum missus sum isthic habitantibus opem laturus. At vero undiquaque nobis, & verbis, & re ipsa, dignus honor contigit, ut minime pœniteat nos, quod non hunc cum quæstu ex Illyricis ac Pæonibus oblaro

permutavimus. Verum præ reliquis civitatibus magna sunt quæ a vobis data sunt. Nam & respublica vestra alias excedit. Athenæ enim altius quiddam sunt aliis urbibus, quantum ad gloriam attinet. Et corona illa antea in vestro theatro patri imposita, ad summam æmulationem ac felicitatem ipsum evexit. Sed & hoc beneficium superastis, dum & patrem, & me publice Cereis & Proserpinæ mysteriis ac sacris initiastis. Atque hæc quidem tria sunt beneficia, quantum ego verbis consequi potui, & fracta voce proferre, urbis, & progenitorum, & patris mei, in vos simulque multos Græcos. Quantum nunc dicere aggrediar, quod, velut antea dixi, in vos ego & pater meus collocavimus. Cum enim Alcibiadem emitteretis in Siciliam, multa quidem potentia, non autem ita multa, velut admiranda: & sermo in concione incidisset de Medico, quem exercitum sequi oporteret: pater meus progressus, me ad curanda corpora vestra se daturum esse promisit, propriis sumptibus instructum, & citra mercedis exactiorem, quam diu classis abesset, parvipendens suam utilitatem, ut qui sibi persuasisset, hoc in vestrum commodum cessurum esse. Ego enim non solum res meas insumebam, id quod faciebam vobis inserviens: sed etiam ad alia magna opera destinatus fui. Et hoc minimum est ex his, quæ sum dicturus. Decrevit enim pater ob me filium fortunæ fluctibus agitari, & in terra aliena, & in mari, & in periculis bellicis, & in ægritudinibus, quæ his qui erroneam vitam degunt, magis accedere solent, quam his qui ordinatæ vitæ rationem habent. Novit enim beneficium beneficio metiri: & non, velut qui aliquid emisset, contractu ex manu

in manum facto semel, discedere. Et hic quidem talia præstitit. Ego vero, ut qui filius illius sum, nihil studii & artis prætermisi, auxilium ferens, & periclitatus vobiscum, si quando occasio tulisset. Et ad hæc ambo præstanda, neque morbus, neque afflictio, neque timor in mari, & intra hostium manus, me prohibuit. Testes autem huius rei non alios aliquos, sed vos ipsos habeo. Quare si quis contradicere volet, is nihil cunctatus exsurgat. Verum non puto me mentiri. Cum autem hæc præstitissem ad annos tres, & aurea corona coronatus, & adhuc pulchrius laudatus, domum redii, ad nuptias: quo & artis, & generis nostri successores producerem. Et quæ quidem a civitate, a progenitoribus, a patre, & a me, vobis obtigerunt, hæc sunt. Dictum est autem & quæ vos a vobis oblata tulimus. Arbitror autem multos e vobis admirari, qua de causa hæc a me ex tam longinquo principio repetita sunt. Quo igitur & vos cognoscatis, & mihi ea quæ cupio contingant: tempestivum est ut hoc dicam. Pater meus, ô viri Athenienses, & ego petimus vos (sic enim liberos & amicos loqui decet, quo id quod petunt ab amicis liberis consequantur) contra patriam nostram hostilia arma ne sumatis. Si vero oportet, quemadmodum fortassis oportet eos, qui sua ipsorum causa progressi sunt, etiam rogamus, ut ne nos, qui ejusmodi & tam magna beneficia in vos priores contulimus, servorum loco habeatis. Insuper autem (nam & sic dicere conveniet) supplicamus, ut ne nostra faciatis vobis ipsis in bello captiva, si contigerit ut multo inferiores superetis. Verum & hoc considerate, quod fortuna alias alia cito versat: & aliquando magni par-

parvis opus habuerunt: & fortes per debiles salutem adepti sunt. Puto autem clarum esse, ut ne clarissimum dicam, quod ob unum virum non civitas, sed multæ gentes jam quandoque utilitatem in rebus bellicis consequutæ sunt. Et ubi ars in pretio est, neque nos contemnere poteritis. Nam neque ita viles ac contemnendi sumus, quemadmodum in vobis testimonium fuit. Verum ab initio quidem Dei, unde genus nostrum esse gloriamur, Æsculapius & Hercules in hominum utilitatem prognati sunt. Et hos propter virtutem, quam hic exercuerunt, omnes Deorum loco habent. Urbs autem mea, & ego qui ad vos verba facio, ad tales originem nostram referimus, quemadmodum sane hominum traditiones habent. Unde profecto etiam pro Græcis ambo hac parte, & in omni bono, ad ipsos tutandos stetisse apparebimus. Non enim fabula sunt res ad Trojam gestæ, sed facta, in quibus Cos cum insulis suis non minima, sed maxima ad ferendum auxilium existit. Sic vero etiam Æsculapii filii, non arte solum, sed etiam armis, Græcis auxilium tulerunt. Machaon equidem anima in Troade deposuit, quando, velut scriptores de his prodentes dicunt, ex equo in Priami urbem venit. Proinde neque eo quod contribules, neque eo quod ex auxiliatorum numero, auxiliares etiam ipsi Græcis sumus, nos injuria adfeceritis. Non in longum extendam sermonem, res Crisæorum, aut Persæ iterum repetendo, quando & ipsas audivistis, & in manibus magis sunt, quam ea quæ paulo ante relata sunt. Quin & sic cogitate, minime pium esse benefactores injuria adficere. Nos autem benefactores esse, facta ipsa clamant. Ex quibus patribus prognati esse videbimini

(quemadmodum fabulatores dixerunt) si injuria adficere, quam benigni esse malueritis? Neque enim amarulentius quicquam dicere volo. Illi enim, ô viri Atheniensium, Heraclidis quidem gratias rependerunt: Aliis autem multis, beneficio adfecti, vicissim auxiliati sunt. Deficiat profecto me dies longius narrantem, si recensere velim quot hominibus quanta bona obvenerint, qui nihil de vobis bene meriti fuerunt. Circumspicite vos ipsos, & me nullo dicente, considerate qualia perpetretis. Mala res est potestas, ô viri Athenienses. Non enim quæ sua sunt, mensura disponere novit. Sed & urbes quasdam & gentes jam perdidit. Si vero ad alios velut in speculum respexeritis, videritis ipsi quæ facitis, & ego vera dico. Quin & lex nova est: Quicumque felici rerum successu confusus, non etiam ad rerum difficultates respicit: Non est hoc vestrum viri Athenienses. Multum enim etiam sic Deum tentaretis. Nul- lam vobis injuriam intulimus. Si vero etiam intulimus: non armis, sed verbis judicemur. Deprecamur autem vos etiam hoc, ut ne faciatis nos aliis gratiam debere, qui nobis auxilium ferent; auxilium enim nobis ferent, si recte fecerint, & qui intra Thes- saliam, Argos, Lacedæmonia, Macedoniam, sunt reges, & sicubi alii Heraclidæ, aut Heraclidarum cognati habitant. Præstat citra violentiam, quam vi coactos facere quæ justa sunt. Non dico de insolenti adversum vos rebellionem: verum hoc vobis manifestum facio, quod multi nostri curam gerunt, aut certe curam habebunt, nisi undiquaque de terra periit, benignos adhuc esse homines. Ego quidem igitur (exiguæ enim mihi sunt ad dicendum vires, utpote qui aliarum re-
rum

rum studio sim addictus) hic desinam.
 Rogo autem vos per hospites nostros,
 & per eos qui nobis consilarii esse
 consueverunt, & per Deos, & Heroas,
 ac gratias, quæ hominibus ab homi-
 nibus contingunt, ut inimicitias qui-

dem vestras adversum nos deponatis:
 ad amicitiam vero vos convertatis. Si
 enim non in vestra civitate hæc con-
 sequemur: haud scio quo progressi,
 eorum, quæ cupimus compotes fie-
 mus.

I N D E X

R E R U M E T V E R B O R U M

L O C U P L E T I S S I M U S ,

In quo notandum venit *a.* primum, *b.* secundum volumen significare: deinde prior numerus paginam, secundus sectiones.

A.

A Blastationem qui facilius ferant. *a.* 266. 2.
ABORTUS qui discedere non potest, expellendi ratio. *b.* 211. 93. frequentes post hyemem australem & pluviosam. *a.* 153. 26. foemellæ sexaginta dierum. *a.* 341. 15. gemellorum quinto mense ex casu altero itatim prodeunte, altero prius aut posterius quadraginta diebus. *a.* 393. 48. alterius gemelli contingit, si altera mamma gracilis fiat. *a.* 41. 38. masculi, triginta dierum. *a.* 341. 12. masculus sexaginta dierum, in partuum suppressionibus, salubris. *a.* 315. 2. plurimi primis quadraginta diebus. *a.* 75. 3. fanatio. *b.* 220. 110.
ABORTUUM duplicatorum, & uterorum osculo incumbentium, expellendi ratio. *b.* 212. 94.
ex Abortu infantis febris. *a.* 327. 10. alba derepente decurrentia, si aliquantum riguerit, & ad femur impetus, in his tremor difficilis est. *a.* 260. 3.
ABORTUM invita facientis curatio. *b.* 281. 25. facit in uterum gestantibus spiritus qui cum suspiriis extra feruntur, & colliquatio præter rationem. *a.* 359. 3.
ABORTIENS sexta die. 337. 2.
ABORTIUNT quæ suspiriosum spiritum in febribus efferunt. *a.* 260. 3. præter naturam tenues existentes, si uterum gestant, priusquam crassescant. *a.* 42. 44. mulieres ex omni occasione, si hyems australis, & pluviosa, ac clemens fiat, Ver autem siccum & aquilonare. *a.* 35. 12.
ABORTIT mulier uterum gerens vena lecta, & magis si major fuerit foetus. *a.* 41. 31.
ABORTIRE facit, tenesmus, mulieri uterum gerenti accedens. *a.* 46. 27.

quæcunque Abortiunt moderate corpus habentes, bimestres, & trimestres sine causa manifesta, his uteri acerbula mucosa plena sunt. *a.* 42. 45.

ABSCUSSUS juxta aures. *a.* 220. 22. ejus futurorum notio. *a.* *ibid.* ex acutis morbis maxime in febribus ardentibus fiunt. *a.* 244. 2. num quibus tales capitis dolore affecti sunt. *a.* 221. 23. maxime fiunt anxiosi. *a.* 261. 4. ad crura in pulmonis inflammationibus fortibus ac periculosis, omnes quidem utiles sunt. *a.* 211. 18. excitant convulsorio modo exacerbata, cum stuporis detentione. *a.* 250. 3. emergunt, ex egestionibus deficientibus in spumosas, meracas. *a.* 264. 6. habent soporosi, anxiosi, præcordium dolentes, vomentes. *a.* 243. 2. quibus circa judicationem fientes non suppurantur, his submotis recidiva fit. *a.* 203. 10. in morbis diuturnis suppurati, non valde albo & inodoro pure, occidunt, & maxime mulieres. *a.* 244. 2. quibuscunque tales, aut circa infernas partes ex peripneumonia suppurantur ac fistulantur, hi superstites evadunt. *a.* 252. 3. ex pulmonis inflammati morbis. *a.* 210. 18. occidit, ex præcordio diutine afflicto, cum alvo graveolenti. *a.* 248. 2. attollit biliosis spiritus magnus, & febris acuta, post præcordiorum tumorem. *a.* *ibid.* ex furditate leniter fiunt. *a.* 244. 2. attollit præcordiorum distentionem cum sopore anxioso. *a.* 248. 2. submovent tussiculæ, cum sputatione fientes. *a.* 221. 24. *a.* 244. 2. leviter sideratis mali sunt. *a.* 221. 22.

parvos Abscessus circa aures exacerbant, convulsio, tremor, anxietas, cum stuporis detentione. *a.* 221. 23. & febris, inguinum

num inflammationem consequuntur . *a*, 180. 7. maturi, in morbis an judicent. *a*, 345. 23. ad oculos in febribus ardentibus . *a*, 342. 17. sanguinolentissimi in tabidis, optimi. *a*, 226. 14. ad articulos fiunt, quibus alvus ab initio turbatur. *a*, 264. 6. ad articulos fiunt, delassatis in febribus . *a*, 38. 31. dolorosus suppurratus in articulos fit, quibuscunque in febribus tremores circa judicationem cessant. *a*, 241. 1. ex cruribus recurrente, febre procedente, & sputo non procedente, periculum est ne moriatur, aut deliret aeger. *a*, 253. 3. aut tumorem faciet Dysenteria sedata . *b*, 136. 54. ex febribus diuturnis magis & in breviori tempore, his qui juniores triginta annis sunt, fiunt. *a*, 213. 24. in febribus qui non solvuntur ad primas judicationes, longitudinem morbi significant . *a*, 39. 51. ad internas partes quando expectare oporteat. *a*, 212. 22. ex febre ardenti juxta aurem. *a*, 383. 23. in gingivis aut circa aurem significat capitis dolor moderatus. *a*, 243. 2. circa gingivam factum dentis corruptio solvit . *a*, 245. 2. velut glandularum tumores, signum quidem sunt earum partium quæ germina habent, sed & aliarum, maxime vero circa viscera. *a*, 326. 2. hyeme magis fiunt . *a*, 241. 1. lachrymosus ad oculos, alvo turbata suppressa, devenit: & velut culicum puncturæ erumpunt . *a*, 261. 4. ad internas partes his fiunt, quibus circa præcordia inflammatio fit . *a*, 253. 3. quibus partibus fiant, & qui boni, & qui mali. *a*, 313. 1. pro partium dolentium seu affectarum differentia, vel intro vel extra fieri . *a*, 46. 36. resurgentibus ex febribus isthic fiunt ubi quid doluerit . *a*, 38. 32. si evanescent aut recurrant, sputo non prodeunte, febreque permanente, horrendum est. *a*, 211. 18. magis expectare oportet, his qui trigessimum annum egressi sunt. *a*, 241. 1. in Abscessibus retro aures urinæ cito & modice maturescentes, malæ sunt. *a*, 244. 2. Abscessum in costis aut visceribus, aut in articulis facit dysenteria intempestive suppressa. *a*, 256. 3. quibus spes est Abscessum fore ad articulos, eos liberat ab abscessu urina multa &

crassa, & alba prodians, qualis in febribus laboriosis quarta die quibuldam fieri incipit. *a*, 39. 74.

ad Abscessum verti morbum spes est, si quis morbum facile ferat, alio quodam signo salutari apparente . *a*, 207. 8. & dolorem significat urina cruda multo tempore manens. *a*, 262. 5.

ACERBA siccant, & contrahunt corpus. *b*, 84. 49.

ACETABULA muco plena, abortus causa. *a*, 42. 45.

de Acetabulis pituita plenis, signis & curatione. *b*, 162. 17. *b*, 205. 84.

ACETUM ad corpus & articulos, simile est mari. *a*, 272. 8. fordes in auribus sanat.

a, *ibid.* ejus collutio ad aures & dentes utilis. *a*, *ibid.* frigefacit, quia colliquans,

humiditatem in corpore consumit. *a*, 99. 23. mulsi exhibendi tempus ac modus. *b*, 127.

28. sex eadem, quæ acetum facit. *a*, 272. 8. impetigini ad calidum solem affusum

prodest. *a*, *ibid.* item lepris ad solem calidum affusum. *a*, *ibid.* mulsu quibus

morbis commodum. *b*, 127. 28. mulieribus omnino magis adversatur quam viris. *b*, 128. 29. ad nigredines in pudendis

utile. *a*, 272. 8. ad podagram valeret, si non corpus vulneraretur. *a*, *ibid.* ad sanguinis grumos utile. *a*, *ibid.* vitiligini-

bus ad solem calidum affusum prodest. *a*, *ibid.* unguibus leprosis conducit. *a*, *ibid.* verrucas fornicarias attenuat. *a*, *ibid.*

ex Aceto aciditates amara bile abundantibus magis conferunt, quam atrabiliaris.

b, 128. 29.

ACIDA attenuant, morsum inducentia. *b*, 84. 49. omnia pituitosa. *a*, 177. 56. non

replent, propterea quod oscula venarum aperiant & expurgant. *a*, 102. 33.

ACERBA. *a*, *ibid.*

ACRIA. *a*, *ibid.*

ACTIONES diurnæ per somnum occurrentes bonæ sunt. *a*, 286. 3. quibus, & cura

cibo obeundæ. *a*, 91. 35. eorum instrumenta, in chirurgia habilia esse oportet.

a, 278. 3.

ACUTI morbi quinam sint. *b*, 117. 3. iis obnoxii sunt, qui meridionalem plagam inhabitant. *a*, 148. 6. maxime ferme occidunt, & laboriosissimi existunt. *b*, 73.

12. alvo liquida non proveniunt. *a*, 148. 6. ex iis, aquæ inter cutem obortæ, omnes malæ sunt. *a*, 207. 8. in his aquæ potus. *b*, 128. 30. fiunt a bile ubi in hepær influxerit, & ad caput confiterit. *a*, 198. 3. significant biliofæ subfidentia ab initio tennes. *a*, 46. 32. in his attenuati, si atra bilis, aut velut sanguis niger subierit, postfridie moriuntur. *a*, 38. 23. in his motus, jactatio, somnus turbulentus, quibuldam convulsionem significat. *a*, 239. 1. faciei bonus color & torvitas, malum est. *a*, 244. 2. in quatuordecim diebus plerumque judicantur. *a*, 201. 4. *a*, 33. 23. *a*, 241. 1. fitis præter rationem soluta, malum. *a*, 238. 1. quatenus forbitiones primis diebus dandæ. *b*, 123. 20. mala est urina quæ citra rationem matura est. *a*, 261. 5.

in Acutis capitis doloribus, & in torpidis cum gravitate, convulsiones fieri solent. *a*, 243. 2.

qui in Acutis exudant submoleste ferentes, malum. *a*, 238. 1.

in Acutis ac turbulentis surditas consequens malum, malum etiam in longis. *a*, 215. 4. *a*, 243. 2. tinnitus & sonitus in auribus; lethale. *a*, 243. 2.

quæ in Acutis vomitorio modo trahuntur, mala sunt. *a*, 218. 16.

in Acuto surditas, post sanguinis eruptiones, & nigrorum egestionem, malum. *a*, 249. 3.

in Acutum morbum ex mensibus biliosis, transitus. *b*, 188. 19.

Acutissimi morbi, & omnino mortiferi in autumnno fiunt. *a*, 35. 9. ex iis maxime in febribus ardentibus abscessus juxta aures fiunt. *a*, 244. 2. spumosa, circumbiliosa alvi egestio, mala est. *a*, 263. 6. egestio valde aquosa, non desinens, mala. *a*, *ibid.* frigiditas extremarum partium, malum. *a*, 45. 1. *a*, 240. 1. æstivo ac autumnali tempore, sanguinis destillatio repentina, firmitatem ac multam inflammationem circa venas significat. *b*, 135. 51. venam secabis, si vehemens appareat morbus, & qui ipsum habeant in vigoris ætate fuerint, & robur ipsis affuerit. *b*, 130. 35. urinæ viridantis palloris, non existentes in colore, malæ sunt. *a*, 262. 5. Medici ægrotos non recte ad victum

Tom. II.

perducunt. *b*, 124. 21. si ab initio medicamentis purgare volueris, ante quintum diem id facito, si venter murmurarit. Sin minus, impurgatos finito, &c. *b*, 135. 50.

Acuto morbo corripitur mulierem uterum gerentem, lethale. *a*, 41. 30. in hoc oculorum rectitudo, & motus velox, & somnus turbulentus, & vigilæ, & quandoque sanguinis e naribus stillationes, nihil boni. *a*, 245. 2. circa fauces loci dolorosi, malum. *a*, 215. 2. leviter transeunt hybernæ febres quartanæ. *a*, 242. 1.

Acutissimi & maximi ac gravissimi morbi, & maxime lethales sunt in continua febre. *a*, 305. 3. horum non omnino tutæ sunt prædictiones, neque mortis, neque sanitatis. *a*, 33. 19. signa judicatoria bona. *a*, 241. 1.

in valde Acutis morbis, si humor turget, purgare oportet eadem die, morari enim in talibus malum est. *a*, 37. 10.

in Acutis affectionibus raro etiam in principiis medicamento uti oportet, atque hoc facere diligenti prius æstimatione facta. *a*, 32. 24. quæ cum febre fiunt luctuosæ respirationes, malum. *a*, 45. 54. septenario dierum judicantur. *a*, 140. 23. ex talibus impetus, per quatuor ad viginti dies, ex additione, desinant. *a*, 211. 20.

ACCIPITRIS stercus, ad imprægnationem. *b*, 227. 125.

ACYLI, illicis glandes, & quercinæ, & fagineæ glandes, alvum sistunt crudæ & assatæ: coctæ vero minus. *a*, 101. 30.

ADOLESCENS calidus quidem est, quia ignis impetus aquæ dominatur: Siccus autem, quia humidum ex puero consumptum est. *a*, 89. 28.

ADSUETI consuetos labores ferre, etiam si fuerint debiles aut senes, non adsuētis, fortibus ac juvenibus facilius ferunt. *a*, 34. 49.

ÆDIFICATORES. *a*, 85. 14.

AER mortalibus solus vitæ & morborum est author. *a*, 180. 6. medium locum inter ignem, sive æthera, & terram occupat. *a*, 49. 1. membris motum ac sapientiam præstat. *b*, 146. 7. igni nutrimentum præbet. *a*, 179. 5. & ignis, rarissimæ partes in hominis corpore commistæ, sanissimum habitum constituunt. *a*, 88. 24.

Æris & locorum mutatio in morbis populari-

H h h

lari-

- laribus utilis. *a*, 121. 19. ejus status Au-
strinus, quales in Thaso morbos genera-
rit. *a*, 298. 1.
Aëris constitutionis humidæ & aquiloniæ in
Thaso, morbi, *a*, 299. 2. obscuritas, rau-
cedinis causa. *a*, 156. 38. turbatio re-
pentina. *a*, 30. 11.
Aërem Democrito Idolis esse plenum. *b*,
400. 1.
ab Aëre ambiente febres oriuntur. *b*, 59. 17.
ÆGER si gravis esse appareat, & reliquo cor-
pore & manibus, & pedibus, periculo-
sum est. *a*, 207. 8.
Ægri neque de præsentibus, neque de futu-
ris sunt admonendi. *a*, 26. 11. consola-
tiones. *a*, 29. 8. morborumque genera, in
ægritudinum principiis diligenter conside-
randa. *b*, 71. 2. matutinis horis conside-
randi & inspiciendi. *a*, 223. 7. quomodo
sub morborum principia adfesti. *a*, 3. 12.
ob doloris magnitudinem desperantes se-
iplos vita exuunt. *a*, 29. 8.
Æger si morbum facile fert, morbus ad ab-
cessum vertitur. *a*, 257. 3.
circa Ægrorum curam discipulis imperitis ni-
hil est committendum. *a*, 27. 12.
Ægrorum cura, sanitatis gratia suscipitur.
a, 28. 5. eorum inobedientia quomodo co-
gnoscat. *a*, 223. 6. duplex delictum. *a*, 29.
6. levia delicta cognitu difficilia. *a*, 223. 6.
circa Ægrorum victus rationem spectanda.
b, 123. 18.
Ægros, sua potius intemperantia quam ex
iis quæ Medici præcipere consueverunt in-
terire. *a*, 3. 10.
Ægotantis ex fistula curatio. *b*, 299. 2.
Ægroti qui, & quando sint negligendi. *a*,
28. 4. in imparibus diebus maxime do-
lent. *b*, 60. 20. de aquæ qualitate judi-
care qui nequeant. *a*, 270. 2. his quibus
& quatenus gratificandum. *a*, 366. 4. cum
illis paciscendum, nisi morbi celeritas oc-
casionem præripiat. *a*, 28. 4.
Ægotanti opitulantur, omnia ex præsentī
statu transmota sive a medicamentis, sive
alimentis, ac cibis. *a*, 177. 55.
in Ægrorum congressu quæ observanda. *b*,
133. 47. *a*, 364. 2.
Ægotum converti facile convenit, & in at-
tollendo se levem esse. *a*, 257. 3.
Ægotorum diæta, ex sanorum victus ra-
tione, pro temperamentorum alimento-
rumque differentiis temperari debet ac po-
test. *b*, 80. 38. peccata medico diligenter
observanda. *a*, 26. 10.
Ægotantium historias & affectiones recte
quidem scriptas esse, & a quovis etiam qui
medicus non sit conscribi posse. *b*, 117. 1.
ex ÆGRITUDINE bene cibum capienti, ni-
hil augescere corpus, malum est. *a*, 34. 31.
in Ægypto animantia septimestria, perfe-
cta & vitalia oriuntur. *a*, 73. 1.
ÆQUINOCTIUM utrumque in exhibendis phar-
macis periculosum. *a*, 154. 30. autum-
nale, vernale. *a*, 128. 11.
Æs molliissimum ac rarissimum, plurimum
temperamentum suscipit. *a*, 88. 24.
ÆSCULAPIUS propter servatos homines, ful-
mine fuit ictus. *b*, 411. 1.
ÆSTAS si biliosa fiat, & bilis aucta ietus
relinquatur, etiam aliquantum splenici
fiunt. *a*, 145. 7. quum veri similis sit, su-
dores in febribus multos expectare oportet.
a, 35. 6. si sicca fiat, & aquilonaris, ca-
pitis dolores ad hyemem fiunt. *a*, 154. 28.
a, 35. 13.
Æstate medicamentis purgare oportet, su-
periores quidem partes magis, hyeme vero
inferiores. *a*, 37. 4. & autumnio cibos dif-
ficillime ferunt. *a*, 32. 18. sicca morbi
citius sedantur, pluviosa vero diuturni
fiunt. *a*, 148. 3. fiunt & exacerbantur
quidam morbi. *a*, 36. 21.
Æstatem fabriculosam fieri, & lippitudines
inducere necesse est, si hyems sicca & Bo-
realis, ver autem pluviosum & australe
fuerit. *a*, 153. 26.
ad Æstatem, naturarum aliarum bene, aut ma-
le se habent. *a*, 35. 2. pluviosam, &
australem, hyems morbida consequitur.
a, 154. 18.
ÆSTU, pustulis vexantur in nive ambulan-
tes, post cooperti. *a*, 14. 29.
ÆTATES quædam ad tempora, & regiones,
& victus, bene aut male se habent. *a*,
37. 2. in hominum natura septem esse,
& quibus temporibus illarum mensurentur.
a, 141. 2. periculosissimæ sunt ad tabem,
ab anno decimo octavo, usque ad trigesimū
quintum. *a*, 255. 3. vigor. *a*, 30.
11. consistentem habentes, secundo loco
post senes, jejunium facile ferunt. *a*, 32. 13.
Æta-

Ætatum differentiarum in morborum iudicationibus magni sunt momenti. *a*, 30. 12. de earum differentiis ac temperamentis. *a*, 89. 25.

AFFECTIO ex consensu. *a*, 30. 13.

Affectionum accidentia idiotarum difficulter agnoscunt. *a*, 8. 5. naturæ, quantum corporum vires excedant, cognoscendæ: *a*, 204. 1. vis non ars acculanda, si medicus finem suum non consequatur. *a*, 4. 14.

Affectiones tremulæ cum morfu, ac capitis dolore, nigras egestionem significant. *a*, 265. 6. statim turbulentæ, vigilias inducentes, & nigra compacta egerentes, partim sanguinem fundunt. *a*, 240. 1. statim turbulentæ, vigilias inducentes, & alia mala facientes, large sanguinem fundunt, & morbos solvunt. *a*, 139. 1. quibus ardentes, fatuitatem inducentes, num his turbidus spiritus, & genituræ quid simile superveniens, singultum indicat? *a*, 217. 12. insuper rigentes, aliquando urinas involuntarie emittentes, in convulsionem desinunt. *a*, 218. 13. *a*, 237. 1. plurimæ pueris iudicantur. *a*, 36. 28. Quæ vero permanferint his, & non exolutæ fuerint circa pubertatem, aut foemellæ circa mensium eruptiones, diuturnæ fieri solent. *a*, *ibid.* quæ quinta die sanguinem large fundunt, in his alvi male afficiuntur. *a*, 249. 3. quæ homini ex facultatibus & potentiis, item quæ ex figuris adveniunt, cognoscendæ. *a*, 17. 39. soporosæ, fatuitatem inducentes, stuporis detentionem inferentes, num his turbidus spiritus, & genituræ simile quid pertransiens singultum significat? *a*, 243. 2.

Affectus omnes esse divinos: verum uniusque propriam suam naturam habet, neque aliquis citra naturam accidit. *a*, 100. 51. & cognitiones a consuetudine contingunt. *a*, 183. 20.

AFFIRMANDUM temere nihil, neque contemnendum. *a*, 363. 2.

AGNINE pelles calidæ, ad menses ciendos. *b*, 290. 24. carnes leviores sunt ovillis, & hedinæ caprinis. *a*, 97. 16.

ALARUM tubercula unde. *a*, 186. 6.

ALBA derepente ex abortu decurrentia, si aliquantum riguerit, & ad femur impetus, in his tremor difficilis est. *a*, 260. 3.

quibus ex partu prodeunt, his vero suppressis, cum febre surditas, & dolor acutus ad latus fit, mente moventur, & perniciose habent. *a*, 259. 3. ex **ALICA** & pitiana triticea sorbitiones fortiores. *b*, 80. 39.

ALIMENTUM & alimenti species, quatenus unum & multæ, & quæ ejus facultas. *a*, 267. 1. quod ab aquatilibus animalibus sumitur. *a*, 97. 18. quod ægræ alteratur, ægre consumitur. *a*, 270. 11. copiosiora hyeme & vere exhibenda ob innatum calorem ampliorem. *a*, 32. 15. ejus distributio in omnes corporis partes. *a*, 267. 2. quando exile fiat, & quando destruat. *a*, 267. 1. antiquius & primordiale principium per abdomen umbilicus. *a*, 269. 7. humidum magis facile transmutatur, quam siccum. *a*, 269. 11. homini est, humor levis. *b*, 64. 25. eo multo corpus uti, sudor multus ex somno citra manifestam causam fiens, significat. *a*, 38. 41. de eo quod a plantis ipsis agrestibus sumitur. *a*, 99. 24. plurimo opus habent qui crescunt, ob plurimum calorem innatum, *a*, 32. 14. ejus potentia melior quam moles. *a*, 269. 10. siccum, humido propter suam fortitudinem magis lædit. *a*, 9. 13. etiam spiritus est. *a*, 269. 11. de eo quod a volucribus animalibus sumitur. *a*, 97. 17. ejus vehiculum humiditas. *a*, 270. 12.

de **Alimentis** eorumque facultatibus in genere & particulatim. *b*, 83. 46. *b*, 137. 58.

Alimentorum omnium principium unum, & finis omnium unus. *a*, 267. 2. succos, coloribus & viribus discrepare. *a*, 267. 3. & respirationum mutationes, periculosæ in pueris. *a*, 786. 3.

Alimenti & humidi & siccæ, os, gula, venter principium. *a*, 269. 7.

ALIS sub utrinque glandulæ & pili. *a*, 185. 2.

ALLIA cocta & assata urinam cient. *b*, 83. 48.

ALVI affectionem significat, stercoracea cum contentione egestio. *a*, 264. 6. alba egestio in phreniticis, malum. *a*, 215. 2. egestionum variarum differentiarum. *a*, 263. 6. egestionem albam, difficiles. *a*, 218. 16. alimentum. *a*, 126. 5. quibus egestionem biliosæ, lac malum est. *a*, 43. 64. in egestionibus biliosis meracis, spumosa flora.

lentia, mala. *a*, 215. 3. quibus biliosa egestio, his circa pectus morsus & amaritudo, malum est. *a*, 238. 1. egestio biliosa. *b*, 15. 27. egestionem densari oportet morbo ad iudicationem tendente. *a*, 200. 1. egestionem subfriabiles liquidæ, perfrigerantes non sine febre, malæ sunt. *a*, 218. 16. egestionem modicam mictio noctu multa fiens significat. *a*, 40. 83. egestionem, morbos ægre aut facile iudicandos, item breves aut longos ostendunt. *a*, 32. 12. egestio multa cum nigris. *a*, 249. 3. egestio multa in febre ardentis, inedia macerato. *a*, 394. 53. egestio pura superveniens, solvit febrem acutam cum sudore. *a*, 265. 6. egestio, ante & post febrem, ad multum tempus. *a*, 384. 25. egestio nigra, mortem significat. *b*, 134. 48. egestio optima est mollis & cohærens & secundum horam in qua etiam a sano egebat. *a*, 263. 6. egestionem, si in idem concedere ac consistere permiseris, velut ramenta subsident. *a*, 47. 67. *a*, 202. 8. egestionem variaz, diuturniores quidem sunt nigris, & aliis lethalibus egestionibus, nihilo vero minus perniciosæ. *a*, 202. 7. temporis progressus male afficiuntur, quibus sanguinis eruptiones plures, si non urinæ concoctæ fuerint. *a*, 219. 19. *a*, 249. 3. circumtenso ad necessitatem liquida demittens, cito intumescens, habet quid convulsorium. *a*, 218. 13. biliosæ eruptionem labium contractum significat. *a*, 246. 2. fluxus convulsiones repentinas solvit. *a*, 250. 3. defluxus ex morbo diurno malum. *a*, 48. 8. fluxio quos morbos solvat. *a*, 248. 2. fluxus, quandoque capitis dolorem solvit. *a*, 243. 2. fluxio biliosa & qualis in dysenteria fieri solet, septima aut nona aut decima quarta die febres solvit. *a*, 242. 1. fluxiones in pluviarum multitudine plerumque fiunt. *a*, 35. 16. humescentis signa sunt rubores circa nasum. *a*, 245. 2. humiditates senibus fiunt. *a*, 37. 31. in refectionibus humectantur, quibus in febribus sanguinis multitudo undecunque erumpit. *a*, 38. 27. egestio sani hominis egestionis similis, salutare signum. *b*, 134. 48. interceptæ, sed parva nigra, velut caprarum sterco-

ra ad necessitatem coacte emittentes, nasus in his erumpens, malum. *a*, 216. 5. profluvia pueris maxime fiunt, cum caninos dentes edunt. *a*, 36. 25. profluvia ætate fiunt. *a*, 36. 21. profluvium aquosum in aqua inter cutem incipiente, citra cruditatem, morbum solvit. *a*, 256. 3. profluvium vehemens, si a pituita alba occupato accedat, solutio fit. *a*, 46. 29. hydropas (leucophlegmatias appellatas) sedat. *a*, 257. 3. in tabidis, post capillorum defluxum, lethale. *a*, 40. 12. a tabe occupato accedens, lathale. *a*, 40. 14. quibus in his spumosa alvi egestionem sunt, his de capite pituita profluit. *a*, 46. 30. ex fluxu. *a*, 48. 78. lippienti sua sponte prodiens, utile est. *a*, 44. 17. *a*, 204. 12. *a*, 245. 2. ex hoc suppressio purgationis sursum versus. *a*, 48. 78. diuturna profluvia, ætatem constantem agentibus accidunt. *a*, 36. 30. profluvii ex partu curatio. *b*, 222. 112. profluvium a pleuritide, & peripneumonia occupato, accedens, malum. *a*, 44. 16. profluvii, in exercitiis utentibus, & excrementi ciborum speciem referentibus, curatio diætetica. *a*, 284. 11. profluvium quibus temperamentis fit familiare. *a*, 285. 11. qui ab hoc multo tempore detinentur una cum tussi, non liberantur, si non dolores vehementes in pedibus inciderint. *a*, 203. 11. valde rubicundum, malum quidem est in omnibus morbis, non minime vero in phreniticis. *a*, 214. 1. solutio præter rationem cum voce tremula, in his moram trahentibus diuturnis, perniciosa est. *a*, 246. 2. secessum, sistit vomitus. *a*, 349. 4. turbatio, surditatem ex febribus solvit. *a*, 244. 2. turbatio his infesta est, quæ ex partu ac foetus corruptione multa repente concitata, supprimuntur. *a*, 259. 3. exturbatio his fit, quibus ructus adsunt, & flatu, & strepitus, ac elevationes ventris. *a*, 241. 1. & intestini ulceratio bile. *a*, 351. 10.

ex Alvi dolore laborioso, febris ardens perniciofa. *a*, 241. 1.

in Alvis humectatis, præcordia elevata, alvo suppressa, malum est. *a*, 248. 2.

ex Alvis liquidis perfrigeratio cum sudore, mala.

mala. *a*, 265. 6. ex iisdem, sanguis de gingivis defluens, lethalis est. *a*, *ibid*.
 in Alvi perturbationibus & vomitibus sponte fientibus, siquidem qualia purgari oportet, purgentur, confert, & leviter ferunt: sin minus, contra. *a*, 31. 2. profluvio, egestio valde rubicunda, mala est. *a*, 264. 6. subductione ampliore, & lumborum dolore pertinaci, a veratro vomere spumosa multa, prodest. *a*, 249. 3. liquida, lassato, caput dolenti, siticuloso, vigilanti, obscure loquenti, impotenti, quibus talia sunt, his timor est ut mente moveantur. *a*, 215. 5.
 ab Alvi profluvio dysenteria. *a*, 48. 75. longo maxime corripuntur balbi. *a*, 44. 32.
 Alvo nigra stercoracea egerente, sopor insuper apparens, abscessum juxta aures producit. *a*, 221. 24. suppressa qui sanguinem effundunt, & una cum sanguinis effusione insuper rigent, his alvum velut ex intestinorum levore lubricam hæc faciunt, itemque duram, & ascaridas, aut ambo. *a*, 250. 3. quibus tumefacta ad pudendum rubor devenit, mensibus albis humidis de repente progressis, in longis febribus moriuntur. *a*, 259. 3. turbata suppressa, brevi velut culicum puncturæ erumpunt. *a*, 261. 4. liquida, acuti morbi non proveniunt. *a*, 148. 4.
 ex Alvo graveolenti, præcordio diutine afflicto, abscessus circa aurem, occidit. *a*, 248. 2. liquida, sanguis de gingivis, perniciosus. *a*, 246. 2.
 quæ de Alvo viscosa graveolentia prodeunt, suppurationem inducunt, ad pedes & lumbos, &c. *a*, 259. 3.
 Alvos humectant magnæ in principiis sanguinis eruptiones, circa refectionem. *a*, 250. 3. item uterum gestantibus ora fervido ulcere aphtha appellato affecta. *a*, 260. 3.
 Alvos intestinorum levitate affectos, hyeme sursum purgare, malum. *a*, 37. 12.
 Alvum quæ vina subducant & urinam provocent. *b*, 82. 45. movent juscula ex polypo & sepiæ. *a*, 98. 19. quandoque liquidam quibusdam faciunt linguæ tremulæ. *a*, 245. 2. *a*, 265. 6. siccant quotidianæ constitutiones Aquiloniæ. *a*, 36. 17. maxime humectat exolutio dolorem solvens. *a*, 264. 6. humectant Austrinæ

tempestates. *a*, 36. 17. male affectam significant pustulæ serpiginosæ supra inguina, ad laterum mollitudinem fientes. *a*, 264. 6. subducunt, quæ frigefaciunt ea, quæ in ventre sunt, frigida item & humida, calida etiam in ventrem assumpta. *a*, 177. 57. item quæcunque lubrica, & incisiva sunt, & quæcunque in calidis attenuantur, item saluginosa, & quæcunque ex talibus plurimum participant. *a*, 177. 56. liquidam fore significat urina aquosa, aut turbata, friabili asperitate. *a*, 262. 5. quæ moveant & purgent. *a*, 100. 27. prorumpere faciunt, circa oculos pustularum eruptiones in virium refectionibus. *a*, 245. 2. sistit aqua multa super alvum affusa. *a*, 351. 9. qua victus ratione siccus. *b*, 81. 40. ad pueri solvendam. *b*, 228. 1. dolent, una vero cum quibusdam flatibus facile tolerant, quibus ex sanguinis eruptione larga frequentia, multa facta alvi cum nigris egestio supprimitur. *a*, 249. 3. turbant juxta sedem dolorosæ suppurationes. *a*, 264. 6. post suppressam in tabidis pruriginosa corpora mala sunt. *a*, 255. 3. suppressam habentes, convulsioni obnoxii sunt. *a*, 243. 2. sistunt quæ statum exhibent, & quæ astringunt, & quæ a calore compacta sunt, & friabilia & sicca. *a*, 177. 56. post suppressam præcordia sublevata in tumorem, mala sunt & quibus maxime. *a*, 248. 2.
 quæ per Alvum secedunt, succosa sunt & natura calida. *b*, 84. 50.
 Alvus in biliosis turbata egerens pura generatur similia. *a*, 256. 3. quibus multa aquosa, & biliosa in febre dolore lateris fiente egerit, hi allevantur. *a*, 239. 1. quorum satis fluida est ac sana, hi facile urinam ejiciunt, & nihil ipsis in vesica congregatur. *a*, 152. 22. si in hydrope valde fluida fuerit, citissime moritur, & sentiens & loquens. *b*, 70. 34. glande subdita non obediens. *b*, 134. 48. a præcordiorum doloribus paulatim subviscosa egerens pauca stercoracea effundit. *a*, 248. 2. mulieri uterum gestanti multum fluens, periculum est ut abortiat. *a*, 41. 34. exturbata, morbo regio in Thaso laborantibus profuit. *a*, 302. 2.

- turbata; torpida, nigrarum egestionum, in pectoris dolore febriculoso, signa sunt. *a*, 247. 2. in febribus perpetuo liquida, *b*, 132. 43. turbata in hæmorrhoidibus. *a*, 251. 10. exturbata in febribus quibus aures obfurduerunt, morbum solvit. *a*, 39. 60. inflata ex colli dolore, soporoso, sudante, si sane ad necessitatem liquida demiserit, infuso immisso subluta, ex his ea quæ biliola non sunt supprimuntur. *a*, 217. 13. inferna in volvulo soluta, hominem occidit. *b*, 46. 15. quibus in tumorem elevata est, solvit venæ sectio, & alvi fluxio. *a*, 248. 2. si in febribus ardentibus eruperit, mortale est. *a*, 241. 1. turbata una cum febre saluginoso modo, soporosos, torpidos non valde comitatur. *a*, 265. 6. liquida, & mens perturbata in febribus. *b*, 132. 43. febrienti, aut vulnerato resiccata, malum. *b*, 4. 6. quibus in Alvi turbatione exacerbatur morbus, circa judicationem nigra inferne prodeunt. *a*, 265. 6.
- AMAZONES infantes masculos luxant. *b*, 360. 58.
- AMBUSTIONES in pedibus rubicundæ quandoque exolutionem significant. *a*, 242. 1. de Ambustis. *b*, 297. 14.
- AMBULANDUM hyemē velocius, æstate tardius, nisi per æstū iter facias. *a*, 283. 3.
- AMICUS, quam parentes in custodienda uxore, diligentior. *b*, 404. 1.
- AMOR hominis, amor artis. *a*, 28. 5.
- AMYGDALÆ æstuosæ sunt, verum probe nutriunt. *a*, 101. 30.
- ANATIS carnes, & reliquarum avicularum, quæ in paludibus degunt, aut in aquis, omnes humidæ sunt. *a*, 97. 17.
- ANAXYRIDÆ, bracciarum genus. *a*, 160. 52.
- in ANCHORAM incidens ac ventrem fauciatus. *a*, 354. 16.
- ANDROGYNI, id est, viri effœminati fiunt, si a muliere quidem masculum, a viro autem muliebri secretum fuerit: superante tamen semine materno. *a*, 87. 21.
- ANETHUM calidum est, & alvum sistit, & sternutamenta sedat olfactu. *a*, 99. 25.
- ANGINÆ diuturniores fiunt, quibuscumque fauces, & cervix simul rubuerint. *a*, 212. 23.
- ex Anginis citra judicationem præcordii dolor, cum impotentia ac torpore fines occidit occulte, etiam si valde mansuete se habere putent. *a*, 251. 3. ex his maxime evadunt, si & cervix, & pectus ruborem habuerit, & erysipelas ignis sacri non intro recurrerit. *a*, 212. 23. in his omnia perniciofa sunt, quæ non manifestum dolorem faciunt. *a*, 251. 3.
- Anginæ, quæ alioqui similiter dolorem exhibent, attolluntur autem, & in faucibus rubores faciunt, perniciosæ quidem valde sunt, verum prioribus magis diuturnæ, si rubor fuerit magnus. *a*, 212. 23. curatio. *b*, 130. 35. generatio & curatio. *b*, 131. 39. in pluviarum multitudine, plerumque fiunt. *a*, 35. 16. per fomenta curatio. *b*, 24. 26. diuturniores. *a*, 251. 3. in ea dolores ad caput, citra notas, cum febre, perniciosi. *a*, 251. 3. levis, paracynanche appellata. *b*, 45. 11. de ejus signis & curatione. *b*, 44. 10. ejus generatio. *b*, 18. 9. de signis hanc comitantibus. *b*, 24. 26. quæ perniciosæ. *a*, 251. 3. in hac ad salivam suppressam. *b*, 24. 26. quibus ad pulmonem vertuntur, partim septem diebus pareunt, partim evadentes suppurati fiunt, si noneductio pituitosa sursum ipsis fiat. *a*, 251. 3. vere fiunt. *a*, 36. 20. item autumnus. *a*, 36. 22. in hac gargarismus. *b*, 24. 26.
- ad Angina detento, tumor, & rubor in pectore accidens, bonum, foras enim vertitur morbus. *a*, 47. 49. *b*, 24. 26.
- ad Angina detento tumorem fieri foris in collo, bonum est. *a*, 44. 37.
- Anginam quicumque effugiunt, his ad pulmonem vertitur, & in septem diebus moriuntur. Si vero has effugerint, suppurati fiunt. *a*, 40. 10.
- ad Anginam illitio. *b*, 229. 2.
- ex Angina suppurati. *a*, 251. 3. hanc & lippitudinem venæ sectio curat. *a*, 323. 6.
- ex hac subarida frequentia sputa cum tussi, lateris dolorem inducentia, perniciofa. *a*, 251. 3. in his sputa gracilium subarida, malum. *a*, *ibid.* in hac dolores ad crura citra notas, cum febre, perniciosi. *a*, *ibid.* in his qui non brevi concocta expiunt, perniciose habent. *a*, *ibid.* in iis etiam ad crura dolores diuturni pro-

procedunt, & difficulter suppurantur. *a*, *ibid.* ex hac sputa viscosa, crassa, & valde alba educentes, purgatio multa deorsum, levis siderationis modo interimit. *a*, *ibid.* in hac inflammationis ad pectus, aut pulmonem conversæ, curatio. *b*, 24. 27.

Anginosa. *a*, 327. 7. *a*, 356. 25. *a*, 360. 36. dextram manum ac crus dolens. *a*, 379. 13. in Angina, hyeme, tumor, sub gutture, cum febris multa. *a*, 381. 17.

Anginosi in linguis tumores, citra signa disparentes, perniciosi. *a*, 251. 3. ex Anginosis citra notas attenuatis, dolor ad pectus & ad alvum progressus concitatus, pus egerere facit. *a*, *ibid.*

ANGOR & inquietudo in infans accedit, dum cerebrum perfrigeratur; & præter consuetudinem compingitur: hoc verò a pituita perpetitur, ab hac autem affectione etiam obliviosus evadit. *b*, 149. 15.

ANHELOSI fiunt pleuritici. *b*, 119. 8. his febris postea acuta. *a*, 140. 1. ad Anhelitum pueri. *b*, 228. 1.

HANELATIO & coxæ dolor post crepitum in pectore ex sublato onere. *a*, 366. 4. fiens, partium supernarum dolores solvit. 323. 6.

ANHELATIONES autumnò fiunt. *a*, 36. 22. in mulieribus. *b*, 176. 33. *b*, 197. 1. item pueris senioribus. *a*, 36. 26.

ANICULÆ ficiiores, & modicum sanguinem habentes. *b*, 234. 4.

ANIMA, corporis munia per somnum obit. *a*, 286. 1. horum omnium, quæ hominis, generationis & corruptionis ratio, causaque eadem. *a*, 117. 5. hujus seu mentis nutrimentum. *a*, 131. 8. deliquium ex tuberculi introrsum ruptione. *a*, 45. 8. hominis semper producitur, usque ad mortem, dilatio est periculum. *a*, 367. 6. & corpora hominum inter se differunt. *a*, 228. 20. motum, gravant meatus corporis caviore redditi. *a*, 90. 30. corporis passionibus obnoxia. *a*, 110. 15. hanc in solo homine adgeri. *a*, 82. 8. deambulatio, est cura hominibus. *a*, 367. 6. morbi, Infantiæ Hippocrati censentur. *b*, 402. 1.

Animam animæ ammisceri, similitudine de carbonibus ardentibus ostendit. *a*, 88. 22. de Animæ sapientis aut desipientis tempe-

ratura, & earundem causis. *a*, 90. 29. de iis quæ in ciborum usum veniunt. *a*, 97. 15.

ANIMALIUM quorum lac tenue est, & sanguis similiter, eorum etiam carnes consimiles sunt. *a*, 97. 15. de eorum carnis differentiis, & primum de partibus exanguibus. *a*, 98. 21. parum edacia sicciora sunt edacibus. *a*, 98. 20. sylvestria sicciora sunt mansuetis, & crudivora; & sylvarum materie pasta. *a*, *ibid.* cicerum ea quæ in sylvis & agris pascuntur, sicciora sunt his quæ intra ædes nutriuntur. *a*, *ibid.* frugivora herbivoris sicciora sunt, & frugivora non frugivoris. *a*, *ibid.* quædam ob sinus multivarios plures fœtus edunt. *a*, 72. 44. horum & volucrum partus eadem quæ hominis ratio. *a*, 71. 42. castrata non castratis sicciora. *a*, 98. 20. & mascula fœmineis. *a*, *ibid.* item nigra albis. *a*, *ibid.* item paucibiliba multibilibis. *a*, *ibid.* sanguine referta exsanguibus. *a*, *ibid.* item, quæ in vigore sunt vetustis. *a*, *ibid.* & hirta nudis. *a*, *ibid.*

Animi deliquia, calida frequenter ea utentibus invehit. *a*, 40. 16. deliquium faciunt, sanguinis venarum suppressiones. *a*, 370. 7. hoc & convulsio in fluxu muliebri, si accedant, malum. *a*, 42. 56. deliquia & dolores repentini. *b*, 268. 87. & corporum molestiæ, aut per oculos aut per auditum. *a*, 144. 4. cum ejus deliquio oculorum obscuratio brevi convulsionem inducit. *a*, 245. 2. in his frigidis extremis partibus affundere, prodest. *a*, 271. 4.

Animalibus jugulatis qualis sanguis primo, secundo, & postremo profluat. *a*, 119. 11.

Animantia aqatica per aquam, & ex aqua spiritum attrahunt. *a*, 180. 5. in Ægypto septimestria perfecta & vitalia oriuntur. *a*, 73. 1. horum omnium & hominis constitutio ex duobus igne & aqua, differentibus quidem facultate, concordibus vero & commodi usu. *a*, 80. 4.

ANIMO linquitur homo, cum pituita aut bilis ad eor consistit. *b*, 17. 5.

ANNUS quando saluberrimus. *a*, 153. 25.

Anni temporum ratio in curandis morbis observanda. *a*, 127. 8. num diligenter a medico observanda. *a*, 147. 1.

Anni

Anni tempora morborum incrementia, & vigoris indicant. *a*, 32. 12. quatuor. *a*, 32. 18. quibus ulceribus magis conveniant. *b*, 293. 4.

ex Anni constitutionibus, in summa siccitates pluviosis salubriores sunt, & minus lethales. *a*, 35. 15.

Anno salubri, morbi minus infestant. *b*, 404. 1.

ANSERINA caro humidissima. *a*, 97. 17.

Anseris medulla purgatorium muliebre. *b*, 214. 100. stercus ad imprægnationem. *b*, 227. 125.

ANTIDOTUM Hippocratis ad varios morbos. *a*, 276. 1. Aliud ad quævis mala. *a*, 277. 1.

ANTIQUI morbi, recentibus difficiliter curantur. *a*, 174. 47.

ANXIETAS, ex fungi crudi esu. *a*, 394. 50. spiritum magnum ac densum habet. *b*, 398. 1.

Anxietatem in præcordio sentientibus, tumores circa aurem oborti ipsos occidunt. *a*, 248. 2. significat, pedes nudos habere, nec admodum calidos. *a*, 205. 3. vinum æquali mensura aquæ ammixta potum solvit. *a*, 47. 56. *a*, 323. 6.

Anxietudines in diebus judicatoriis si in his sine sudore perfrigerentur, male habent. *a*, 238. 1.

in Anxiosis vigilantibus, si quis in vomitu sticulosus sit, & sitis exors fiat, malum. *a*, 261. 4. quibusdam vigiliis abscessus circa aures maxime fiunt. *a*, *ibid*.

qui Anxie se jactantes, citra vomitum exacerbantur, male habent. *a*, 217. 10.

APHTHA in pulmonis fistula. *b*, 32. 48.

APII succus, cerebro bile infestato, in nares infunditur. *b*, 22. 19.

Apium magis urinam ciet quam alvum movet, & radices magis quam ipsum, alvum movent. *a*, 99. 25. & coctum & crudum urinam ciet, & palustre magis quam sativum. *b*, 84. 48.

APOPLEXIÆ generatio. *a*, 187. 9. in pluviarum multitudine plerumque fiunt. *a*, 35. 16. hyeme fiunt. *a*, 36. 23. item senibus. *a*, 37. 31.

Apoplexiam corporis significant humorum de loco in locum decubitus, in melancholicis affectionibus. *a*, 45. 56. fortem curare impossibile, levem vero non faci-

le.

a, 34. 42.

APPETITUS ciborum & potuum unde, & quando cesset. *b*, 57. 12.

Appositione veloci quicunque opus habent, his humidum ad reficiendas vires, medicamen optimum. *a*, 270. 11.

APPOSITIVA acria sanguinem ducentia. *b*, 167. 29.

AQUA & ignis omnibus per omnia sufficientia sunt. *a*, 81. 4. in pulmone quomodo cognoscatur. *b*, 37. 59. congelata imminuitur. *a*, 152. 20. multa calida in caput affusa, si febris non a bile habeat, febris solutio fit. *a*, 46. 42. utraque lædit, calida autem magis quam frigida. *a*, 271. 3. in suppuratis aut hydro-

piciis sectis aut ultis effluens, hi omnino moriuntur. *a*, 44. 27. consistens densior & calidior. *a*, 68. 30. fontana hyeme quam æstate calidior. *a*, 68. 31. pluvialis quare cito putrescat, & odorem malum habeat. *a*, 151. 18. frigefacit. *a*, 98. 22. quæ cito calefit, & cito perfrigeratur, levissima est. *a*, 41. 26. *a*, 315. 2. frigida prodest pustulis rubicundis quales alia atque alia parte sublata erumpunt, quales per splenia attractoria emergunt. *a*, 272. 10. vorax. *a*, 306. 4. multa super alvum affusa, sistit alvum. *a*, 351. 9. multa debilitare ac mortem accelerare dicitur, propter eos qui seipso fame conficere constituerunt. *b*, 126. 27. ex hac tormen circa ventrem, mulierem prænantem arguit. *a*, 42. 41.

tepidæ in tetano per nares infusio. *b*, 116. 59. quibus in morbis acutis conveniat, & quibus non. *b*, 126. 26. coctæ ac crudæ differentiæ. *b*, 127. 27. facultates. *b*, 126. 26. aquosæ, meracæ, facultas. *b*, *ibid*. de farina crassa in ipsa macerata. *a*, 377. 9. potabilis, humectat & frigefacit. *a*, 102. 35. per nares aut os, aut aures effluens capite dolenti, & vehementer laboranti morbum solvit. *a*, 43. 10. hac secedente, lactis heminas octo bibendas dato. *a*, 323. 6. potabilis in officina medica optima. *a*, 270. 1. marina in clystere, renibus affectis. *a*, 388. 33. in ea quæ spectari soleant. *a*, 280. 9. potabilis & pura agris exhibenda. *a*, 21. 3. ex uteris fluens cum ulceri-

ceri-

ceribus. *b*, 127. 127. *e* venis in ventrem confluens hydrope detento, solutio fit. *a*, 43. 14. proximum terræ locum occupat. *a*, 50. 1. putrefacta crassior fit, & alia omnia crassiora. *a*, 53. 17. in uteris concepta, mulieribus veræ conceptionis sæpe spem facit. *a*, 150. 12. vomitum plerumque ciet. *b*, 43. 6. venter his impletur, quibus hepar aqua repletum ad omentum eruperit. *a*, 47. 55.

de Aqua & atra bile, quando, & cur copiosior in corpore fiat, & quando splenem in seipsum trahat. Item splenis dolor unde, & qua ratione sedetur. *b*, 64. 9.

Aqua intercus ex sanguinis eruptionibus. *a*, 366. 4. ab hepate nata. *b*, 99. 26. in hanc ex pituita transitus fit. *b*, 98. 24. generatur plerumque, cum quis diu ex longo morbo impurgatus manet. *b*, 76. 23. ac subter carne, hominem interimit. *b*, 2. 3. autumnus fit. *a*, 36. 22. in hac totum corpus calidum esse, ac molle, optimum est. *a*, 207. 8. & intestinorum levitates, à concepta in ventriculis humiditate. *a*, 154. 27. ex hac tumor in scroto & tibiis. *b*, 98. 24. in ea laborantibus si caput & manus frigida sunt, malum est. *a*, 207. 8. in incipiente, alvi profluvium aquosum fiens, citra cruditatem, morbum solvit. *a*, 256. 3. æstatis tempore ex aquæ potu nata. *b*, 98. 25. *b*, 100. 29. curatio. *b*, 99. 27. quomodo ex rupturis fiat. *a*, 183. 18. de hac laborante muliere, splene magno & aquoso existente. *b*, 206. 87. à splene nata. *b*, 100. 28. uterorum. *b*, 259. 60. pleræque a laterum mollitudine & à lumbis, incipiunt. *a*, 207. 8. prænotio. *a*, 146. 10. ex morbis acutis obortæ omnes malæ sunt. *a*, 207. 8. hæ ab hepate oriuntur, his tusses, tussiendique promptitudo accedit, & nihil memorabile expiunt. *a*, *ibid*. hujus periculum impendet diuturnas curanti hæmorrhoidas, nisi una quæpiam servetur. *a*, 43. 12. in hanc ex lienteria, & pituita alba, transitus fit. *b*, 2. 3. cum spirandi difficultate, urinæ purulentæ significant. *a*, 262. 5. etiam à tuberculis fieri. *b*, 98. 25. quibus ad hanc ex aliqua ægritudine res devenit, his alvi siccæ excrementa caprini

stercoris pilulis similia egerunt. *a*, 256. 3. quæcunque optimæ coctu sunt ac facillime liquecunt, eas par est ventrem maxime exolvere ac eliquare. *a*, 151. 16. & muci per nares vel aures eruptio, capitis torporem solvit. *a*, 285. 14. quæ hauritur in puteo spiritum semper movet. *a*, 68. 30. falsæ, crudæ, duræ, non omnibus naturis conveniunt. *a*, 151. 14. crassissimæ, naturam frigidam & humidam constituunt. *a*, 89. 25. palustres ad omnem rem improbæ. *a*, 150. 10. pluviales ad vitandam corruptionem, sunt coquendæ, & excolandæ. *a*, 152. 19. pessimæ quæ ad austrum & inter æstivum ortum & occasum scaturiunt. *a*, 151. 15. palustres, edaces, ac siticulosos faciunt. *a*, 150. 11. de hujus in cerebro signis, & curatione. *b*, 21. 15. investitiæ prævæ. *a*, 152. 21. orientalium, omnes splen. didæ, odoratæ, molles & amabiles. *a*, 149. 8. cœlestis in febris, potio. *b*, 51. 30. ad ejus fluxum ex pudendis, subditium & infusile. *b*, 264. 76. tam calidæ, quam frigidæ paucitas, debile quiddam est, multitudo vero forte. *a*, 271. 2. frigidæ in febre biliosa potus. *b*, 27. 36. potus in morbis acutis. *b*, 128. 30. & atræ bilis de splene purgatio non fit per supernas regiones. *b*, 57. 9. decoctæ perfrigerandæ ratio. *a*, 366. 4. potus quatenus sputum educat. *b*, 128. 30. crudæ & coctu minime bonæ, hæ ventres constringunt & resiccant. *a*, 151. 16. calidæ in articulorum læsionibus. *b*, 317. 11. frigidæ superfusio in tetano. *b*, 46. 14. civitatem meridionalium. *a*, 148. 3. & vini potus, incommoda. *b*, 123. 18. falsæ alvum (ut vulgo putatur) non solvunt. *a*, 151. 16. duræ sunt, ubicumque calidæ aquæ aut metalla existunt. *a*, 150. 13. optimæ sunt, quæ ex sublimibus locis, ac terreis collibus fluunt. *a*, 150. 14. è ventre hydropicorum per sectionem emissio. *b*, 99. 25. potus calidus attenuat, similiter & frigidus. *a*, 103. 38. duræ ac crudæ in meridionali plus sterilitatem inducunt. *a*, 149. 7. potus quibus potissimum noxius, & qua ratione. *b*, 128. 30. aut grandinis per somnum imaginatio, secretionem in corpore humidam ac

- pituitosam factam significat . *a*, 287. 4. marinæ & fontes, cur hyeme auctiores, & calidiores . *a*, 67. 27. fontes suos ad orientem habentes, omnium optimæ sunt. *a*, 151. 14. fons esse, splen. *b*, 53. 2. Aquam aquæ haud esse similem . *a*, 152. 21. in terra non consistere, sed semper in declive procedere. *a*, 67. 28. non olfacimus, quod ipsa cerebro sit humidior. *a*, 53. 17. neque Aquam ab igne, neque ignem ab aqua superari penitus posse. *a*, 80. 4. Aquarum omnigenarum, & de magnis fluminibus, & stagnorum qui morbi familiares . *a*, 152. 21. ratio à medico observanda . *a*, 147. 1. duritia & cruditas lac extinguunt . *a*, 149. 7. de differentiis in genere. *a*, 150. 10. arte non præparatarum, quæ quidem ab æthere excreta est, aut cum tonitru, æstiva: procellosa vero, mala. *a*, 366. 4. discrimina sanis non observanda. *a*, 151. 15. de Aquis pluvialibus. *a*, 151. 17. ab lacustribus, hydropes plurimi, ac lethalissimi, item dysenterix multæ ac alvi profluvia . *a*, 150. 10. his ventorum differentix robur exhibent. *a*, 152. 22. de quibusdam morbis, & naturis commodis. *a*, 151. 14. fontanis. *a*, 151. 13. ex nive & glacie generatis. *a*, 152. 20. Aquas illustrat, ac castigat Sol. *a*, 149. 8. AQUOSA ante partus erumpentia, mala. *a*, 260. 3. Aquosus humor quando in febrientibus exhalet, illisque sit infestissimus. *b*, 62. 23. hic febris infestissimus biliosus contra alimentum illi suppeditat. *b*, *ibid*. potissimum circa ossa & nervos consistit. *b*, 65. 26. AQUILO, ventorum omnium saluberrimus. *b*, 148. 14. ab Aquilone ubi cava loca urbibus adjacent, ab æstivis ventis calida & morbosa hæc regio existit. *a*, 93. 3. Aquilone flante, qui morbi expectandi. *a*, 53. 5. ARBORES ex superna & inferna parte nutriri. *a*, 66. 24. plantandi ratio & modus. *ibid*. Arbori neque duo calida, neque duo frigida simul accedere debere. *a*, 68. 32. Arboribus per tempus solidis factis, & radicibus firmatis augescere desinunt. *a*, 69. 33. in his inoculationis ratio, & cur arborum rami, aliis arboribus insiti, diversos fructus producere soleant. *a*, 69. 34. Arborum sterilitas per somnum occurrens, feminis humani corruptionem indicat. *a*, 289. 12. ARBYLA lutigrada quid. *b*, 367. 73. ARCANA per medicum non effutienda. *a*, 20. 3. ARDOR quibus fit, & ad egressas egestiones alvi insuper exsulant, his febris exacerbatur. *a*, 265. 6. ex Ardoribus vehementibus convulsio aut distentio, malum. *a*, 45. 13. ARENOSUM quid in tonsillarum ulceribus, non bonum. *a*, 266. 3. Arenosorum per urinam excretio unde. *b*, 68. 29. AROMATUM suffitus menses ducit. *a*, 41. 28. ARQUATO morbo laborans. *a*, 342. 15. ARS medica methodo quæsitæ, invenitur. *a*, 10. 14. Artes Deorum sunt donaria, homines vero naturæ sunt opera. *b*, 402. 1. aliæ robore, aliæ artificii operantur. *b*, 312. 2. omnes existunt. *a*, 1. 2. omnes, licet diversas ac discordes, cum natura humana communicare. *a*, 84. 12. Artem medicam tempus facilem efficit. *a*, 25. 4. rectum & non rectum constituunt. *a*, 2. 7. ARTERIA, aut vena aliqua, ex his quæ ad pulmonem tendunt, lacinata aut convulsa. *b*, 87. 2. magna ventrem depascitur. *a*, 131. 9. hanc sanguine, quem nos videmus, non nutriri. *a*, *ibid*. asperæ structura & positio. *a*, 128. 1. harum, cor fons est. *a*, 133. 2. cartilaginossæ structura & positio. *a*, 128. 1. ex rene. *a*, 321. 4. earum radicatio cor. *a*, 269. 7. vulneratæ signis. *b*, 33. 51. ulceratio, & pulmonis ardor. *b*, 131. 40. ARTHRITIDES in siccitatibus plerumque fiunt. *a*, 35. 16. ARTICULATIO carnis unde contingat. *a*, 61. 8. in Articulatione corporis, similia semper ad similia transeunt. *a*, *ibid*. Articulationis dies purgationi à partu pares. *a*, 62. 10. de ARTICULARI morbo, arthritideve. *b*, 78. 31. hic vere fit. *a*, 36. 20. intestini dextri dolori superveniens, morbum quieto-

- tiorem reddit. *a*, 366. 4. in hoc coxæ dolor. *a*, 393. 49. huic morbo raphani folia prolunt. *a*, 99. 25.
- ARTICULUS** femoris, ex nativitate aut dum corpus augetur, elapsus. *b*, 364. 69. qui est ad poplitem, sine illo qui est ad inguen, in sanis etiam extendi nequit. *b*, 362. 66. elapsus, non repositus. *b*, 359. 56. digiti, decimaquarta die restituitur. *b*, 375. 92. supra cubiti os transgressus. *b*, 332. 42.
- Articuli** ante repositionem, præmolliendi. *b*, 374. 90. multi in manibus & pedibus. *a*, 165. 14. circa pedem eminentes, tibix ossibus luxatis, ac ulcere induto. *b*, 367. 74. excarnibus sunt mucosiores quam carnosus. *b*, 337. 8. circa gibbum cubiti. *b*, 368. 77.
- In Articulis** tumores, frigida multa affusa, levat. *a*, 41. 25. abscessum facit dysenteria intempestive suppressa. *a*, 256. 3. abscessus suppurati quibus ex febribus fiant. *a*, 241. 1. ex his periculo maxime obnoxii sunt magni digiti, & præsertim pedum. *a*, 227. 18. ex iisdem homini fit humiditas. *b*, 337. 6.
- Articulis**, & carnibus labor prodest. *a*, 367. 5. ab iis sanguinis fluxus, a partu aut a labore corruptæ. *b*, 235. 7. ad hos abscessus fiunt. *a*, 264. 6.
- Articulorum** magna inter se differentia. *b*, 366. 71. repositiones quædam, in palæstris tantum usitatæ. *b*, 336. 3. ligamenta, sunt venæ, ac nervi non in carne sublimes, sed ad ossa protenti. *a*, 5. 18. ab eorum abscessu liberat urina multa & crassa, & alba prodiens, qualis in febribus laboriosis quarta die quibusdam fieri incipit. *a*, 39. 74. dolores senibus fiunt. *a*, 37. 31. ante febres exolutio quare contingat. *a*, 181. 12. generatio. *a*, 52. 11. durities malum. *a*, 362. 1. per utrem repositio. *b*, 373. 88. repositio quomodo sit lethalis. *b*, 368. 77. circa malleos luxatio. *b*, 375. 94.
- Articulos** induratos, operæ pretium est sanare aqua calida in utriculum infusa. *a*, 273. 11.
- circa Articulos** dolorem aliquem, aut tumorem significat, urina crassa albam subsidentiam habens. *a*, 225. 10. ad hos quibus dolores, aut tubercula diutina, ex febribus fiunt, hi cibis pluribus utuntur. *a*, 47. 64. ad eosdem abscessus fiunt, delassatis in febribus. *a*, 38. 31. item dolores fiunt quibus sunt febres longæ. *a*, 47. 63. hos tumores in infantibus. *a*, 361. 1. qui circa eos rubicundas in superficie pustulas habent, circa ventrem & inguina rubescunt, velut ex plagis dolorosis, & moriuntur. *a*, 257. 3.
- partes circa Articulos** tumefaciunt, in intestinorum levitatibus, cum animalculis, dolores, tormine soluti. *a*, 256. 3.
- ARTIS** opera libera esse debent. *b*, 402. 1. medicinx facilitas ac promptitudo quibus consistant. *b*, 5. 9. universæ principium. *b*, 5. 8. medicæ licet certitudo exacta sit difficilis, haudquaquam tamen ipsa ipsa, velut non existens, neque probe investigata, est rejicienda. *a*, 11. 21. magna pars est, iudicium rectum de iis quæ recte scripta sunt. *a*, 197. 1.
- ARTIFICUM** differentia. *a*, 7. 2.
- Artibus** nomina ex speciebus imponi: non autem rerum species ex nominibus provenire. *a*, 1. 3.
- Artium** ignotarum calumnia, proditio est inficitæ. *a*, 1. 1.
- contra Artium** ineptos calumniatores. *a*, *ibid*.
- ASCARIDES**. *a*, 312. 1. pueris grandiusculis fiunt. *a*, 36. 26. in pudendo muliebri, aut intestino recto. *b*, 261. 66.
- qui Ascaridas habent cum capitis dolore, his, surditas & sopor consequens, abscessus circa aurem exulcerat. *a*, 242. 2.
- ASIA** habet pulcherrimos minimeque differentes homines. *a*, 155. 32.
- Asiam** ab Europa, plurimum differre. *a*, 155. 31. ad naturam regionis optime temperatæ proxime accedere. *a*, 155. 33.
- ASIANI** an multum ipsi inter se differant. *a*, 155. 34. imbelles, propter ipsa anni tempora quæ non magnas mutationes faciunt. *a*, 155. 39.
- ASINI** sterqus confert prægnanti, menses profusos habenti. *b*, 290. 27.
- ASININÆ** carnes, alvo secedunt, & pullo- rum adhuc magis. *a*, 97. 16.
- ex ASINORUM** pedibus deraſæ terræ. *b*, 179. 98.
- ASPARAGUS** siccus est & alvum sistit. *a*, 100. 26. hujus semen in vino potum conceptionem juvat. *b*, 216. 101.

- ASPERITUDINES in cute miliaceæ. *a*, 317. 3.
- ASPHODELI radices in morbo regio nigro. *b*, 27. 35.
- ASSIMILATIO alimenti quando contingat. *a*, 267. 1.
- ASTHMATA autumnno fiunt. *a*, 36. 22. ætatem constantem degentibus accidunt. *a*, 36. 30.
- ex Asthmate aut tussi gibbosi, ante pubertatem moriuntur. *a*, 45. 46.
- ASTRA quæ ex circumferentia excidere videntur, suntque pura ac splendida, & ultra ac prorsum ferri videntur, sanitatem significant. *a*, 288. 8. pura, & candida in cœlo videre, sanum esse significat. *a*, 288. 9. nigra & obscura & ad occasum ferri videre, magis morbos significat. *a*, 288. 8. serenitate existente premi & debilia videri, & præficcitate a circuitu suo impediri, periculum significat delabendi in morbum. *a*, 287. 5.
- ASTRORUM fuga ac mutatio, præsentem statum in fugam verti significant. *a*, 287. 6. observatio ad morborum judicationem necessaria. *a*, 154. 30. ortus & occasus observatio & cognitio de diætâ præcipientibus, necessaria. *a*, 80. 2. Solis, Lunæ, cum partibus humani corporis cognatio, & quid horum passio per somnum occurrens significet. *a*, 286. 4. de eorum significationibus quomodo judicandum. *a*, 286. 4.
- Astronomiæ cum medicina cognatio. *a*, 148. 2.
- Atra bilis quibuscumque morbis incipientibus si supra infrave exierit, perniciosum. *a*, 38. 22. in dysenterici principio, lethalis. *a*, 38. 24. si febrienti in principio sursum aut deorsum prodierit, lethale est. *a*, 239. 1.
- Atræ bilis velut similis est hæmorrhoidis. *a*, 367. 5. ejus in uteris signa. *b*, 261. 64. augmentum. *a*, 127. 8. vomitus in vulnere, lethalis. *a*, 174. 44.
- Atræ biles quibusdam sunt, si autumnus aquilonaris & pluviarum exors fuerit. *a*, 35. 14.
- ab Atra bile quibus mente motis, tremores fiunt, malum est. *a*, 239. 1. qui ab hac, mente moti, tremuli fiunt, ac salivam fundunt, num sane phrenitici sunt? *a*, *ibid.* qui cum relatis ab hac, mente moti, tremuli fiunt, maligne habent. *a*, *ibid.*
- ATRABILIARIUM signum quando fit. *a*, 44. 23.
- Atrabiliariæ mentis emotiones, incommodæ. *a*, 227. 16.
- Atrabiliarii, etiam comitiali morbo corripi plerumque solent, & vicissim. *a*, 372. 8.
- Atrabiliarius putatitius. *a*, 392. 45.
- Atrabiliariis cum phrenitide occupatis, si hæmorrhoides oboriantur, bonum est. *a*, 203. 10. & phreniticis, hæmorrhoides accedentes, bonum. *a*, 43. 11. morbis periculosi humorum a loco ad locum decubitus. *a*, 45. 56.
- Atrabiliarios purgare oportet plenius inferiores, eadem ratione contraria apponentes. *a*, 37. 9.
- Atrabiliarium existit, si lingua derepente impotens fiat, aut aliqua pars corporis siderata. *a*, 46. 40. fit biliosum & sanguineum corpus, si non habet evacuationes. *a*, 369. 6.
- ATRAMENTUM est spodium Cyprium. *b*, 200. 63.
- ATTENUATIO, articulorum repositionem præcedat. *b*, 374. 90. circa articulorum repositionem quousque progredi debeat. *b*, 375. 92. omnis laxat cutem, deinde circumcunditur. *a*, 365. 3.
- Attenuata multo tempore corpora, lente reficere oportet: quæ vero brevi, brevi. *a*, 33. 7.
- Attenuati, quibus atra bilis, aut niger sanguis subierit, postridie moriuntur. *a*, 38. 23.
- Attenuari hominem quandoque etiam, ubi cibus jucundus est. *b*, 59. 18.
- quæ foris Attenuant, intra corpus assumpta tumefactionem inducunt. *a*, 177. 56.
- ATTRACTIO, pulmo, siccus ardor: supervacuam siccitatem & somnus multus. *a*, 367. 5.
- ATRIplex humida est, non tamen alvum movet. *a*, 100. 26.
- AVARITIA. *b*, 411. 1. malorum omnium causa. *b*, 410. 1. ejus radix. *b*, 412. 1.
- AUCTIO & nutritio partium corporis ex diætâ. *a*, 82. 8.
- si non Audit æger in febre non intermitte, mortem in propinquo esse significat. *a*, 39. 49.
- AUDITUS ratio. *a*, 53. 16. *a*, 163. 4. gravitates senibus fiunt. *a*, 37. 31. & oculi mutilantur a pituita obfirmata. *b*, 2. 3.
- Auditum hebetant Austrinæ tempestates. *a*, 35. 5. *a*, 36. 17.

AVENA comesta humectat ac perfrigerat, itemque in sorbitione accepta. *a*, 96. 12.

AUGESCIT homo in tertium annorum septenarium, in quo adolescens fit. usque ad quartum & quintum septenarium. *a*, 53. 14.

AURIFICES. *a*, 85. 15.

AURIS dolor pertinax cum febre acuta, cur juvenes septima die occidat. *a*, 243. 2. fracta nullam admittit deligationem. *b*, 350. 35. sinistra fluxio viscosa, crassa, post febrem continuam. *a*, 340. 8. incisæ curatio. *b*, 350. 36. pellicula omnium pellicularum siccissima. *a*, 53. 16. suppuratio post dentium dolorem. *a*, 340. 10. si cui doleat, lacte utatur. *a*, 322. 5. ad eum dolorem cucurbitam affigito. *a*, 323. 6. acutus cum febre continua & forti, horrendus est. *a*, 212. 22. si doleat, lana digito obvoluta, oleum calidum instillato. *a*, 367. 5. cum dextræ, & capitis dolore rigor & febris. *a*, 375. 5.

ex Auris dolore acuto cum febre continua ac forti, juniores homines septimo die, & adhuc citius, moriuntur. *a*, 212. 22.

circa Aures abscessus, ex peripneumonia. *a*, 252. 3. excitatur, quando capitis dolorem cum ascaridibus surditas, & sopor consequuntur. *a*, 242. 2. quibus circa judicationem oborientes non suppurantur, his submotis recidiva fit. *a*, 203. 10. in morbis diuturnis suppurati, non valde albo & inodoro pure occidunt, & maxime mulieres. *a*, 244. 2. attollit præcordiorum distentio, cum sopore anxioso in caput dolente. *a*, 248. 2. attollit biliosis spiritus magnus. *a*, *ibid*.

juxta Aures abscessus fiunt ex acutis morbis maxime in febribus. *a*, 244. 2. ex febre ardenti. *a*, 383. 23. emergunt ex egestionibus desinentibus in spumosas meracas. *a*, 264. 6. magis faciunt viscosæ biliosæ egestiones. *a*, *ibid*. excitant convulsorio modo exacerbata, cum stuporis detentione. *a*, 250. 3. maxime fiunt anxiosis. *a*, 261. 4.

circa Aures quæ dolorose excitantur, perniciose sunt. *a*, 244. 2. rubores, ex prægresso dolore in febribus. *a*, *ibid*. tubercula, vide Tubercula circa aures. *a*, 365. 4. tumor magnus, cum præcordio intento perfrigeratis. *a*, 240. 1. tumores leniter erumpunt, quibus circa fauces sunt irritamenta. *a*, 246. 2. habent, soporo-

sa, anxiosa, dolorosa præcordia, frequenter parum spuentia. *a*, 243. 2. in longis morbis non suppurantes, lethales. *a*, 244. 2. oborti anxietatem in præcordio sentientibus, ipsos occidunt. *a*, 248. 2. ex plurimis graveolentibus cum febre acuta, & præcordio intento tardius excitati, occidunt. *a*, 244. 2.

supra Aures quibus rubor, hi vigesima ac quadragesima die periclitantur. *a*, 251. 3.

juxta Aures tumores, in morbis longis parvi sunt. *a*, 240. 1. parvi tumores tremulis anxiosis convulsionem significant. *a*, 250. 3. tumorem faciunt, ad alvum biliosam, mollem, stercoracea egerentem, ardores comparentes. *a*, 264. 6.

Aures receptacula sermonum. *a*, 24. 1. quibus in febribus obsurduerunt, his sanguis è naribus effusus, aut alvus exturbata, morbum solvit. *a*, 39. 60. quibus in febribus obsurduerunt, his non soluta febre, insanire necesse est. *a*, 203. 11. in has pituitæ fluxiones, & quomodo curandæ. *a*, 167. 20. per has fluxiones capitis. *a*, 187. 8. frigida, & pellucida, & contracta, perniciosæ. *a*, 243. 2. frigida ac contracta, quales agrum morti proximum esse significant. *a*, 204. 2. per has ex auribus, plerumque tertia die moriuntur. *a*, 368. 6. ex hac male olet, in splenis morbo. *b*, 104. 34. ad eas resiccandas medicamentum. *b*, 20. 14. juxta easdem tubercula in febrientibus cum dolore. *a*, 304. 2. per has aut per nares si pus fluxerit, caput circumcirca dolenti ac ægotanti, solvit morbum. *a*, 204. 12.

in Aures denigratis, calida convenit. *a*, 273. 11.

circa Aures tumores, & aliæ suppurationes ex præcordiorum doloribus emergentes, maligni sunt. *a*, 248. 2. abscessus, ex inflammati pulmonis morbis. *a*, 210. 18. exurgunt, ex purgationibus meracis desinentibus. *a*, 218. 15. qui occidunt. *a*, 248. 2.

juxta Aures abscessus ex surditate leviter fiunt. *a*, 244. 2. habentibus, urinæ cito & modice concoctæ, malæ sunt. *a*, 220. 21.

Aurium abscessus dolorosi, citra judicationem dissipati, mali sunt. *a*, 221. 24. collutio. *b*, 42. 2. eruptiones, ætate quinta die fiunt, quandoque vero etiam diutius durant. *a*, 368. 6. doloris a pituita gene-

generatio, & curatio. *b*, 71. 3. dolores ætate sunt. *a*, 36. 21. fluxiones quomodo curandæ. *a*, 167. 20. humiditates parvis ac recens natis puerulis accidunt. *a*, 36. 24. sonitus, & capitis concussiones, sanguinem effundunt. *a*, 242. 2. seminum facientia sanguinem profundunt, aut menses deducunt. *a*, 220. 20. sonitus unde. *b*, 17. 4. & capitis gravitas in tabidis, postquam locum acclivem conscenderint. *b*, 33. 49. cum visus hebetudine si in febribus ardentibus accedat, mente moventur. *a*, 241. 1. sonitibus accedentibus cum visus hebetudine, & gravitate in naribus accedente in febre ardentis, melancholico modo mente moventur. *a*, 215. 3. ulcerum pharmacum. *b*, 295. 9.

AUSTER aërem compactum liquat ac diffundit. *b*, 148. 14. natura humidus, plantarum ac hominum corpora in Libya resiccat. *a*, 94. 5.

Austri auditum gravantes, caliginosi, caput gravantes, torpidi, dissolventes. *a*, 35. 5.

AUSTERA non replent. *a*, 102. 33. vina ad robur & siccitatem commoda sunt. *b*, 84. 50.

Austerum vinum & album & nigrum, frigidum, ad ulcera commodum est. *a*, 272. 9.

AUTUMNI Borealis & sicci constitutio natura pituitosis confert. *a*, 154. 29.

Autumno & ætate cibos difficillime ferunt. hyeme facillime. *a*, 32. 18. morbi fiunt, & ex æstivis multi. *a*, 36. 22. in hoc morbi acutissimi, & omnino mortiferi. *a*, 35. 9.

Autumnus tabidis, malus. *a*, 370. 7. *a*, 35. 10.

Autumnales morbos expectare oportet, cum eadem die, modo calor, modo frigus fit. *a*, 35. 4.

B.

BALBI, celeri lingua præditi, atræ bilis humori obnoxii biliosique sunt. *a*, 322. 6. ab alvi profluvio longo maxime corripiuntur. *a*, 44. 32.

de Balneis. *a*, 102. 35. ab his abstinendum, si febris habeat. *b*, 198. 58. moderati usus, non moderati incommoda. *b*, 83. 47. calida jejunum attenuant, ac frigefaciunt. *a*, 102. 35. eorum commoda, & incommoda, & eorum utendi modus. *b*, 128.

31. naturæ (quomodo ad universos homines se habeant) ignoratæ, medicis erroris causas præbent. *a*, 16. 38. frigidorum facultas. *a*, 102. 35.

Balneum oculorum dolores solvit. *a*, 44. 31. cur peripneumonici magis conveniat quam febribus ardentibus. *b*, 129. 32.

BETÆ succus alvum movet. *a*, 100. 26.

Betarum, & bechii folia, quibus ulceribus conveniant. *b*, 367. 75.

BIBENDI appetentia quibus noctu valde sitientibus, si obdormierint, bonum est. *a*, 41. 27.

BILIS, dolorum in ventre errantium causa est. *b*, 74. 15. furoris causa hominibus. *b*, 407. 1. sanguine aliquanto frigidior est. *b*, 12. 22. in superficie consistit, & est levissima. *b*, 63. 25. sanguis, hydrops, & pituita, quomodo copiosiora & pauciora fiant a cibis & potibus. *b*, 53. 1. fluxus seu diarrhœæ curatio. *b*, 77. 28. quantum in ventriculo & in vesica inest. *b*, 14. 27. fluxio periculosa, si icterus in oculis accedat. *a*, 170. 29. fluxus spontaneus, difficulter sedatur. *a*, 174. 45. in vesicam confluens, urinam crassam efficit. *b*, 15. 27. multa superius aut inferius pueris majoribus prodiens, quando periculosum. *a*, 266. 3. in tempore foras dispersa febrienti ac bilioso, bonum est, & contra malum. *b*, 4. 6. si derepente multa fiat, homo hepar dolet, & de ventre copiosior fit. *b*, 55. 8. & pituita humores in corpore permixti sanguinem ipsum congelant. *b*, 12. 22. fit, velut de vulneribus dixi, quod sint biliosæ. *a*, 368. 6. per superiora aut inferiora, in febre forti purgatio. *b*, 73. 13. vomitum iis accedere est necesse quibus cerebrum fuerit dissectum. *a*, 45. 50. vomitus die vigesimo quarto in febre erroneo. *a*, 308. 6. vomitus cum capitis dolore & urinæ difficultate. *b*, 20. 14. combustæ vomitus. *a*, 351. 9. atra autumnno plurima & fortissima existit. *a*, 119. 14. ejus vomitus. *a*, 339. 8. in egestionem subsidens. *a*, 202. 8. omnium humorum viscosissima ac tenacissima. *a*, 123. 28. ejus generatio post autumnum siccum & Borealem. *a*, 154. 29. æruginosæ facultas. *a*, 15. 34. flava per ætatem in corpore usque ad autumnum elevatur, dominante adhuc sanguine. *a*,

119. 14. fulvæ, & nigræ vomitus. *a*, 352. 11. nigræ vomitus doloribus in humeris confert. *a*, 235. 44. pallidæ in morbo hepatico vomitus. *b*, 102. 31. viridis humani corporis corruptio est. *a*, 124. 1. ab ejus fluxione infestati, cur lassitudine veniunt. *a*, 166. 18. ex illius in thoracem fluxione, tabidi, & suppurati. *a*, 167. 18. Bilem purgantia. *b*, 167. 29. *b*, 230. 6. & pituitam purgantia pharmaca, periculosa. *b*, 79. 33. ex utero. *b*, 223. 118. solam ad folliculum in hepate à cibus & potibus secerni. *b*, 57. 13. & pituitam trahentes, collutiones. *b*, 223. 118. Bile à medicamento commota, in febribus fortibus, æger neque bibens, neque forbens, plerumque perit. *a*, 274. 4. ab hac suffocatus. *a*, 354. 17. hæc quomodo & cur copiosior in corpore fiat. *b*, 55. 8. Biliosorum habitus. *a*, 126. 2. ac pituitosorum in uteros confluxus. *b*, 192. 32. sub Biliosorum vomitus in mulieribus gravidis, dum jejunæ sunt. *a*, 233. 35. Biliosæ mulieris & pituitosæ, ex menstruis purgationibus, cognitio. *b*, 224. 120. quibus sunt egestionis, surditate fiene cessant. *a*, 38. 28. in urinis subsidentia superne tenues, acutum morbum significant. *a*, 46. 32. Biliosi supernis partibus, famem minus tolerant, pituitosi contra. *b*, 122. 17. Biliosis valde, in febribus maxime, omnino quibusdam ad crura purgatio. *a*, 318. 3. in Biliosis alvus turbata, egerens parva genitura similia, ex talibus in hydropem desinunt. *a*, 256. 3. spiritus magnus, & febris acuta, cum præcordii intensione, juxta aurem abscissum facit. *a*, 240. 1. urinæ interceptio, brevi occidit. *a*, 263. 5. BLITUM calidum est, non movens alvum. *a*, 100. 26. BONI sunt, quicunque fulvi, simi, oculis magnis. *a*, 321. 5. BOTRI uvarum, calidi sunt ac humidi, ac alvum movent, maxime albi. *a*, 100. 29. BOS quare pedem magis, quam alia animalia, trahit. *b*, 337. 7. BOVES quo tempore fiant tenuissimi. *b*, 337. 6. cur brevem herbam depasci nequeant. *b*, 337. 7. cur luxationi maxime obnoxii. *b*, 337. 6. in Scythia cornibus quare careant. *a*, 158. 44. BOREAS, sive Aquilo, cur frigidus ac humidus. *a*, 94. 5. BRACHII luxati cognitio. *b*, 338. 10. fracti iustissima extensio & compositio. *b*, 316. 8. os fractum quadraginta diebus corroboratur. *b*, 317. 9. ossis incurvatio quomodo præcavenda. *b*, *ibid*. de Brachio seu cubito. *a*, 132. 4. Brachium in anteriorem partem rarissime luxatur. *b*, 332. 43. in posteriorem partem luxatum. *b*, 332. 44. BRASSICA acrimoniam quandam habet ad secessum simul boni succi est. *b*, 84. 49. calcacit ac alvum movet, & biliosa ducit. *a*, 100. 26. in spirationis difficultate. *a*, 363. 2. BULLA sublivida in lingua pleuriticorum, quid denotet. *a*, 251. 3. *b*, 48. 21. Bullæ quibus in urinis superstant, renum affectiones significant, & morbum fore longum. *a*, 46. 34. BUTYRUM lene est, & in superficie consistit. *b*, 63. 25. BUBULÆ carnis pessus, in pudendorum ulceribus. *b*, 227. 127. BUPHTHALMI folia quibus ulceribus serviant. *b*, 368. 78.

C.

- CÆCITAS, febrem ardentem solvit. *a*, 203. 11. Cæcitatem significant, humorum de loco in locum decubitus. *a*, 45. 56. Cæcutientem & corpore exolutum sibi videri. *a*, 357. 31. Cæcutire & corpore exoluto sibi videri. *a*, 391. 44. CALAMINTHA calcacit & purgat. *a*, 100. 26. CALCANEUS denigratus. *b*, 376. 95. Calcanei summi, in tibiæ & femoris fracturis, cura habenda. *b*, 323. 26. ex saltu vehementer læsi, curatio. *b*, 317. 12. contusio. *b*, 376. 94. os unum. *a*, 131. 1. CALCEUS plumbeus. *b*, 362. 73. CALCULI signa quinque. *b*, 67. 29. pueris grandiusculis fiunt. *a*, 36. 26. pueris ob vesicæ ac totius corporis caliditatem fiunt, viris vero propter earundem partium frigiditatem minime. *a*, 122. 24. ex Calculi morbo in superna palpebra hordeolum,

- deolum. *a*, 314. 2.
- Calculosæ virgini cataplasmata. *b*, 179. 97.
- Calculosorum urina, quare splendidissima. *a*, 153. 23.
- Calculorum aut urinarum crassarum mictionem, quænam significant. *a*, 263. 5.
- Calculos fortasse per urinam ægris ejiciunt tremores, qui comparentes senioribus in febre fiunt. *a*, *ibid*.
- Calculosi ita figurati ut lapis ad urinarium meatum non illabatur, facile mingunt. *a*, 256. 3.
- Calculus pueris generat, lac calidum ac biliosum. *a*, 153. 24. *b*, 67. 28.
- CALIDA suppuratoria est & grata variis affectibus. *a*, 273. 11. *a*, 41. 22. aut frigida, quæ corporis partes gaudeant. *a*, 271. 4. oculis, doloribus, suppurationibus, lachrymis mordacibus, siccis omnibus convenit. *a*, 273. 11. frequenter ea utentibus, varias noxas inducit. *a*, 40. 16.
- Calidæ usus tandiu prodest, quandiu corpus ejus exhibitionem superat. *a*, 176. 53. lavacrum, siti medetur. *b*, 288. 16. aspersione, cutis superne exulceratur. *a*, 270. 1.
- Calidissima venula sanguinis multitudine, id quod fuliginosum est exerit, & statim fecernit. *a*, 368. 6.
- Calidi, est diffundere: frigidi, congelare. *a*, 50. 4.
- Caliditas, aut frigiditas ubicunque in corpore, hic morbus est. *a*, 38. 39. *a*, 202. 8. acrimoniæ signum est. *a*, 368. 6. quomodo ad ulcera perveniat. *b*, 61. 22.
- Calidum omne moderato frigido nutriri. *a*, 59. 2.
- Calido corpori, id quod comedit, intrinsicus frigiditas est: forinsecus autem dolor a sole, igne, vestitu, in tempore æstivo. *a*, 368. 5.
- Calidum, frigidum, humidum, siccum, nihil in seipso purum ac impermixtum inventum. *a*, 13. 26. & frigidum quid permulent, & quid non. *a*, 15. 35. non simpliciter, febrium aut afflictionum homini, causa. *a*, 14. 30. assumere, non potest ægrotis imperari. *a*, 13. 27. vocatum Hippocrati immortale videtur, & cuncta intelligere, videre, audire, & scire omnia, tum præsentia, tum futura. *a*, 49. 1.
- Calfacere aut frigefacere multum aut repente, periculosum est. *a*, 34. 51.
- Calfaciendi aut refrigerandi corporum per balnea aut alia exteriora, modus. *a*, 14. 29.
- Calfacientia corpus, & alimentum non præbentia, frigiditatem exhibent. *a*, 103. 38.
- CALIGINES & nubeculæ, levigantur ac delentur, si non vulnus aliquod in eo loco accesserit. *a*, 231. 28.
- CALIGO oculorum, bonum non est. *a*, 245. 2.
- CALIGINES mensibus multis comparentibus, solvuntur. *a*, 260. 3.
- CALLORUM ex uteris expulsio. *b*, 282. 26.
- CALLOSARUM duritierum in pulmone causa. *a*, 137. 14.
- CALLYPHYLLI potus. *a*, 387. 31.
- CALOR quibus plurimus est, maxima voce præditi sunt. *a*, 366. 4. innatus hyeme & vere amplior est. *a*, 32. 15. ejus revocationem, quando frigida usus faciat. *a*, 41. 21.
- Calores quibus multi quandoque sedantur, hi non per totum corpus, sed aut circa cervicem, aut sub alis, aut capite sudantes liberantur. *a*, 387. 31. ex fomentis. *a*, 385. 27.
- Calori neque à bile, neque à pituita, sed à lassitudine aut febre oborto, quomodo medendum. *a*, 323. 6.
- CALVARIA, & cerebri membrana rupta. *b*, 302. 1. hujus os medicina destitutum. *a*, 396. 58.
- CALVI ut plurimum sunt pituitosi. *a*, 64. 18. quicunque sunt, his varices magnæ non fiunt. *a*, 44. 34. non fiunt Eunuchi. *a*, 44. 28. his ad pilos producendos. *b*, 262. 67.
- CALVITIES ex caliditate provenit. *a*, 126. 4. instrumentorum attritio. *a*, 364. 3.
- ex CAMMARO in febrientibus potio. *a*, 173. 39.
- CANALES cruribus impositi. *b*, 321. 19.
- CANCER si à ventris turbatione, aut ruffi fiat, os amarescit. *a*, 323. 6. in hæmorrhoidibus. *a*, 352. 10.
- Cancris fluviales vino suffocati, in fluxu muliebri. *b*, 177. 84. occulti difficulter submoveri possunt. *a*, 228. 21. occulti quibuscunque fiunt, eos non curare, melius est. *a*, 44. 38.
- sub CANEM, & ante canem, operolæ sunt medicamentorum purgationes. *a*, 37. 5.
- CANI ex nativitate parte aliqua, partem illam albiorem habent. *a*, 64. 19.
- CANITILES quare contingat. *a*, *ibid*.
- CANI-

CANINÆ carnes calfaciunt, non tamen al-
vo secedunt. *a*, 97. 16.

CANTHARIDES in pello ad purgandum. *b*,
290. 23.

CAPILLI in tabidis de capite defluentes, le-
thale. *a*, 40. 11. *a*, 255. 3. crispī, & recti
unde fiant. *a*, 126. 4.

Capillorum flavedo. *a*, *ibid.* in capite ob
cerebri multitudinem major est copia. *a*,
186. 7. defluviū. *b*, 261. 67. in morbis cras-
sis defluviū. *b*, 112. 50. generatio. *a*, 53. 15.

CAPITONUM & anguillarum piscium pin-
guedo, pessima. *b*, 88. 7.

CAPRÆ Scyriæ, casei ad lac augendum ma-
xime commodi sunt. *b*, 202. 73. pilorum
sordes circa sedem. *b*, 263. 74. propter
cerebrum humidum, & sudore refertum,
plerumque comitiales. *b*, 147. 12.

CAPRINÆ CARNES bubulis sunt leviores, &
magis alvo secedunt. *a*, 97. 15. & omnia quæ
in bubulis insunt, habent mala. *b*, 138. 60.

CAPUT dolenti, & circumcirca dolenti, pus
aut aqua, aut sanguis fluens per nares,
aut os, aut aures, solvit morbum. *a*, 43.
10. *a*, 204. 12. dolentes convulsioni obno-
xii sunt. *a*, 243. 2. in febribus exudantes,
alvo suppressa, convulsi fiunt. *a*, 242. 1.
perniciose habent. *a*, 243. 2. opisthotoni
corripiuntur. *a*, 217. 11. siticulosi, ali-
quatenus vigilantes, obscuri cognitu, im-
potentes, ex alvo liquida delassati, num
mente moventur? *a*, 243. 2. dolentibus
lac dare, malum. *a*, 43. 64. ex posteriore
parte, ossa rupta habentibus, fluxio è
nare larga, crassa, mala est. *a*, 243. 2.
& mente percussis, non lac sed aquam
Hippoc. propinandam censet. *b*, 208. 88.
dolent quibus abscessus sunt juxta aures.
a, 244. 2. & oculos purgantia medica-
ta. *a*, 168. 22. qui dolent, & aures fluentes
habent, his palatum cavum est, & den-
tes non è directo inter se respondentes.
a, 361. 1. circumcirca dolenti ac ægrotan-
ti, si pus per aures aut per nares fluxe-
rit, solvit morbum. *a*, 204. 12. in diu-
turno dolore purgatum magis affligitur.
a, 175. 49. si doluerit, ad pectus descen-
dit, deinde ad præcordia, postea ad coxam.
a, 322. 5. circumcirca dolenti, quicun-
que ex supernis locus doluerit, cucurbi-
tam affige. *a*, 204. 12. si doluerit, & ex

Tom. II.

hoc febris accedat, & hinc non sedetur,
dolore non cessante, febris non judicatur.
a, 201. 5. cui in febre non lethali dolue-
rit, ei biliosus vomitus aderit. *a*, 213. 25.
qui dolent, stupore correpti, delirantes,
alvo suppressa, oculo ferociente, florulen-
ti, hi in posteriorem partem convellun-
tur. *a*, 242. 2. hi stupore detenti, dolorosi,
oculum rubicundum habentes, sanguinem
effundunt. *a*, *ibid.* quomodo in balneis ha-
beri debeat. *b*, 129. 32. humores a cor-
pore attractos, quando retineat. *a*, 186. 5.
per hoc torpores & puncturæ gruriginosæ,
velut ab urtica, per caput discurrentes. *a*,
234. 37. acutum habentes, qui quidem vali-
dam habent cervicem, robusti sunt, tum alias,
tum ossibus. *a*, 361. 1. pituitæ fons est. *b*,
53. 2. & splen partes maxime cavæ. *b*, *ibid.*
gravant Austri. *a*, 36. 17. lapide percul-
sus. *a*, 356. 24. *a*, 382. 18. & splen cur
morbis maxime obnoxia. *b*, 57. 13. ve-
lut cucurbita corpori incumbit. *b*, 54. 6.
humiditatem ex reliquo corpore comple-
ctitur. *a*, 186. 5. parvum habens, neque
balbus esse poterit, neque calvus, nisi fue-
rit glaucus. *a*, 322. 6. suppuratis quomo-
do purgandum. 170. 31. & manus in
aqua inter cutem laborantibus, si frigida
sunt, malum est. *a*, 207. 8. sanissimum
qui foetus, & qui morbosum habeant? *b*,
145. 6. humore repletum quæ significant.
b, 19. 12. & pedes, & manus perfrigera-
ri, alvo & lateribus calidis malum est.
a, 257. 3. magnum, oculi parvi, balbi
iracundi sunt. *a*, 322. 6. magnum, ocu-
li nigri & magni, nasum crassum & simum
habentes, boni. *a*, *ibid.* prægnantis pitui-
tosum, febrem inducit. *b*, 194. 41. quæ
concutiunt, ea sanguinem per nares effun-
dere spes est. *a*, 220. 20. ab hoc defluxus
in ventrem procedens, profluvia alvi ge-
nerat. *b*, 145. 6.

ad Caput dolores in angina citra notas cum
febre, perniciosi. *a*, 251. 3. & thoracem,
ac pulmonem procedentia partus purga-
menta. *b*, 201. 69. refrigerandum, terra
figulina. *b*, 42. 1. recursus ex lumborum
dolore. *a*, 249. 3. & collum ex lumbis
transeuntes affectiones, levis fiderationis
modo resolventes, convulsoriæ, mentis
emotoriæ sunt, &c. *a*, *ibid.*

K k k

circa

circa Caput dolores. *a*, 233. 36. exudantes in morbis acutis & moleste ferentes, malum. *a*, 216. 5.

in Caput vapores omnis generis, a corpore retruduntur. *a*, 186. 5. editi, cur securius discedant, iis qui in pedes. *a*, 77. 2. lapsus. *a*, 372. 8. retro percussus, contuso osse ac nigrefacto. *a*, 382. 20.

Capitis cutis crassa ac rubicunda in morbis crassis. *b*, 112. 50. cutis contusa, si negligatur, molestiam exhibet. *b*, 302. 1. concussiones sanguinem effundunt. *a*, 242. 2. dolores soporosi, cum gravitate fientes ac convulsione, plerumque mali sunt, uterum gestantibus. *a*, 259. 3. aut adesse, aut adfuturos, urinæ conturbatæ in febribus significant. *a*, 39. 70. fortes & continuæ cum febre, si quidem lethaliū signorum quid accesserit, perniciosi valde sunt. *a*, 212. 22. sanguinis eruptiones solvunt. *a*, 220. 21. uterum gerentibus, soporosi, cum gravitate fientes, mali sunt. *a*, 218. 14. ad hyemem fiunt, si æstas sicca & Aquilonaris fiat. *a*, 35. 13. *a*, 36. 23. ex utero, & urinæ stillicidium. *a*, 388. 34. & pulsus temporum, ante febres quare fiant. *a*, 182. 13. post æstatem siccam & Borealem. *a*, 154. 28. quibus sunt, & sonitus aurium, citra febre, eos aut sideratos, aut comitiales, aut obliviosos fore expecta. *a*, 242. 2. dolor moderatus, cum siti cibum capiente, aut cum sudore non solvante febre, abscessus in gingivis, aut circa aurem significat, alvo non exturbata. *a*, 243. 2. in lippientibus periculum facit cæcitat. *a*, 245. 2. soporosis cum gravitate, convulsorium quid facit. *a*, 243. 2. convulsorium quiddam habet. *a*, 218. 14. præ nimia sanguinis caliditate fit. *b*, 17. 4. in muliere. *b*, 177. 83. in morbo acuto, præcordium revulsus, non profuente ex naribus sanguine, ad phrenitidem devenit. *a*, 240. 1. si pertinax cum febre acuta circa frontem ac tempora fuerit, fluxiones significat. *a*, 242. 2. num affecti sunt, quibus juxta aures abscessus. *a*, 221. 23. cum sedis & pudendorum dolore, & torpore, & impotentiam inducit. *a*, 242. 2. repentinus, cum vocis interceptione, ac sui impotentia, hominem septimo die interimit, si non febris invaserit. *b*, 17. 6. quibus fortis, & venarum pulsus, his sanguinis fluxio plerumque contingit. *a*,

241. 1. doloris in utero conceptio, solutio est. *b*, 286. 10. ejus per utrem coriaceum, aqua calidissima plenum curatio. *b*, 19. 12. dolorem solvit pus per nares, aut sputa crassa, & non olentia. *a*, 243. 2. dolor quibus in febre non lethali, & alia signa, in his bilis dominatur. *a*, 200. 2.

ad Capitis dolorem & crapulam, jejunium, malum. *b*, 138. 58. doloris a pituita, seu causa frigida aut aliis causis curatio. *b*, 71. 2. dolori diurno, venarum perussio utilis est. *a*, 175. 49. universi dolorem, quæ solvant. *a*, 204. 12. partem posteriorem dolenti vena in fronte recta secta, prodest. *a*, 43. 68. *a*, 363. 2. dolorem ut sedes, sanguinem de venis detrahito. *a*, 175. 49. significat urina alba velut jumentorum. *a*, 262. 5. in hujus dolore, quæ ante faciem feruntur, frustra venari, lethale. *a*, 203. 4. ex ejus diurno dolore & potationibus, febris. *a*, 325. 4. dimidii dolor, ex destillatione. *a*, 360. 36. in fetu mortuo extrahendi ratio. *b*, 291. 2. fluxiones septem. *a*, 166. 18. fluxiones secundum naturam tres sunt, præter naturam quatuor. *a*, 187. 8. per aures fluxiones, *a*, *ibid.* *a*, 187. 9. fluxio pituitosa per palatum in ventrem. *a*, *ibid.* dimidiam partem dolens. *a*, 386. 30. glandulæ sunt ipsi cerebro similes. *a*, 186. 7. gravitas & aurium sonitus in tabidis, postquam locum acclivem conscenderint. *b*, 33. 49. gravedine quinam minus laborent. *a*, 364. 2. gravitas quare contingat. *b*, 17. 4. gravitatem solvit calida. *a*, 41. 22. inducit eam aromatum suffitus. *a*, 41. 28. gravitas & stridor secundum pulmonem. *a*, 344. 22. os spongiæ simile, & habet in seipso carunculas. *b*, 303. 3. os si contractum fuerit, lac & vinum, ammixta aquæ pari mensura, bibenda dato. *a*, 321. 5. juxta medium, os duplex. *b*, 303. 2. passiones a cerebro fieri. *a*, 126. 3. prominentia, quid. *b*, 302. 1. ex tetragono medicamento purgatio in vulvo arcuato. *b*, 111. 48. per tetragonum in morbo crasso purgatio. *b*, 113. 52. purgatio si in cerebro non contingat, necesse est, fortis pituitosus esse. *b*, 145. 6. secandi ratio in fluxu mucoso ad oculos. *a*, 168. 27. succussiones, oculi rubicundi, mentem manifeste emoventes, perniciosæ sunt. *a*, 242. 2. sutura valde cavata. *a*, 386. 29. torpor, repletum signi-

- significat. *b*, 19. 12. torporem solvit muciper nares vel aures eruptio. *a*, 285. 14. venæ totius corporis crassissimæ existunt. *a*, 64. 16. unguentum ex variis. *b*, 20. 13. ulcera quæ parte secanda. *b*, 307. 18. vulnera, quæ lethalissima. *a*, 228. 22. posteriore parte vulnerati, cur serius moriantur. *b*, 302. 4. alia parte vulnerati, ulcus & os carne denudatum habentes. *b*, 305. 9. levissima etiam vulnera non contemnenda. *b*, 302. 1. ac colli dolor quibus est, sed & totius corporis tremula quædam impotentia, sanguinis eruptio solvit. *a*, 242. 2.
- à Capitis fluxione ad vertebrae & carnes, hydrops. *a*, 167. 18.
- de Capitis fluxionibus. *a*, 187. 8. fluxione ante coxendicum dolorem. *a*, 171. 4. fluxione in thoracem. *a*, 169. 24. fracturis earumque curatione. *a*, 173. 43. dolore acuto, cum vocis interceptione, ab ebrietate. *b*, 44. 8. cum bilis vomitu & urinæ difficultate. *b*, 20. 14. repentino, cum vocis interceptione. *b*, 22. 21. gravi, nunc ad collum, nunc ad alias partes transeunte, ex venarum supervomitur. *b*, 22. 18. morbis. *b*, 16. 2. ossium perforationis ac terebrationis usu. *b*, 310. 28.
- ex Capitis fluxionibus per venas in spinalem medullam, morbus. *a*, 188. 10. dolore vocis interceptiones si sint, cum sudoribus febriculosi laxantur in seipos, suntque morbi revertentes diutius durantes. *a*, 217. 12. *a*, 246. 2. gravitate, & temporis dextri dolore febris. *a*, 325. 3. ulcere febris. *b*, 310. 27. ulcere convulsio. *b*, 310. 26. vulneribus moriturorum signa. *b*, 310. 25. lethalissima sunt, quæ ad cerebrum pertingunt. *a*, 228. 22.
- in Capitis dolore, frontis secandi ratio. *b*, 22. 18. sopor & surditas, circa aurem abscessum aliquem eructat. *a*, 221. 24. quia ascarides habent, his surditas & sopor consequens, abscessus circa aurem exuscitat. *a*, 242. 2. doloribus cur vinum non exhibendum. *b*, 71. 2. vomitus æruginosi cum surditate vigilantibus, cito insaniam excitant. *a*, 215. 2. *a*, 242. 2. morbis, venæ circa aures urendæ sunt. *b*, 19. 12. morbis lenticulæ decoctum. *b*, 21. 15. osse, tumor rubicundus. *b*, 310. 27. vulnere febris, si incipiat quarta aut septima die, valde lethale est. *a*, 229. 23. vulneribus quid Medicus interrogare debeat. *b*, 302. 1. interdum nervi aut ossis aut amborum corruptio confert. *a*, 228. 21. post Capitis dolorem, febris ardens acuta. *a*, 334. 9. lumborum, ac colli dolores, febris. *a*, 309. 10. ad Capitis dolorem, ex crapula, aut alias. *a*, 323. 6. ulcera, pharmaca. *b*, 295. 9. cum Capitis dolore febris, hyemis tempore. *a*, 377. 10. gravitate surditas, sanguinem profundit. *a*, 244. 2.
- in Capite quibusunque sanis derepente dolores fiunt, & statim voce intercepta jacent, ac stertunt, in septem diebus pereunt, si non febris apprehendat. *a*, 45. 51. *a*, 204. 12. cui tumor depascendo proferpebat, ei primum alumen ustum profuit. *a*, 365. 4.
- circa Capitis vulnera quæ consideranda. *a*, 228. 22.
- Capite incalcescente quomodo urinæ multæ emittantur. *b*, 16. 1. gravati juxta sinciput dolentes, vigiliis infestati sanguinem effundunt. *a*, 242. 2. gravitatis, horrorem habentibus, lassitudine affectis, menses erumpunt. *a*, 260. 3. vulnerati. *a*, 346. 27. *a*, 353. 14. vulnerati hyemæ diutius vivunt. *b*, 304. 5.
- à Capite fluxionibus, veratrum convenit. *b*, 137. 56.
- ex Capite gravata mulier. *a*, 342. 17.
- in Capite ulcus. *a*, 321. 5. & reliquo corpore, qua ratione ulcera enascantur. *b*, 16. 2.
- Capita humana dissimilia, neque futuræ capitis omnes eodem loco consistunt. *b*, 302. 1. qui debilia habuerint, non fuerint boni potiores. *a*, 148. 3. humida ac pituitosa homines habere par est, hyeme frigida. *a*, *ibid*.
- CARBUNCULI æstivi. *a*, 312. 1.
- CARCINOMA circa pectus. *a*, 360. 36. *a*, 395. 56. in faucibus ustum. *a*, 394. 53.
- CARDIOGMUS solus in fellis folliculo innascitur. *b*, 57. 13.
- CARIES ossis capitis. *b*, 18. 7.
- Cariei seu teredinis in osse signa. *b*, 23. 24.
- CARO, genitura prodeunte rarefcit. *a*, 64. 17. os ambiens negligenter curata. *b*, 309. 21. si convulsa fuerit aut contusa, sanguinem ex venis sibi ipsi propinquis trahit, atque hic putrescit ac suppuratur. *b*, 8. 12.

- livida, ex osse ægrotante, malum. *a*, 45.
2. ovilla trita. *b*, 100. 28.
- Carnis generatio in genitura**, è sanguine descendente à matre, eoque congelato fit. *a*, 61. 8. eadem quæ renum generatio. *a*, 52. 10. post ejus colliquationem, à laboribus commoda est vocis exercitatio. *a*, 113. 23. ex telo contusæ, ac dissectæ, curatio. *b*, 292. 3. substantiæ usus. *a*, 136. 12.
- Carnes attractrices**, & ex ventre, & extrinsecus. *a*, 368. 6. humiditas corporibus habentibus, famem inducere oportet. *a*, 47. 59. bubulæ robustæ sunt, & alvum sistunt, & ægre in ventre coquantur. *a*, 97. 15. conditæ ac asservatæ in vino, siccant & alunt. *a*, 101. 31. in aceto asservatæ calfaciunt quidem; verum minus propter acetum: multum autem nutriunt. *a*, *ibid.* sale & aceto inveteratæ, quibus exhibendæ. *a*, 113. 24. percoctæ & exasatæ, ad robur debiles, ad secessum vero percoctæ commodæ. *b*, 82. 44. ferinæ mansuetis ob diversum victum sunt leviores. *b*, 83. 46. jumentorum, qua ratione, differant. *b*, *ibid.* pingues æstuosæ sunt, sed alvum movent. *a*, 101. 31. porcina, pravæ sunt, quum fuerint crudiores aut ambustæ. *b*, 138. 60. ex animalibus fortiores sunt: quæ optime exercentur. *a*, 98. 22. falsæ si gustanti, redundantiæ humorum signum. *a*, 367. 5. sale servatæ minus quidem alunt, attenuant autem & siccant, & sufficienter alvum movent. *a*, 101. 31. alvum turbantes. *b*, 142. 2. vulneratas, suppuratas fieri, ac consumi oportet. *b*, 309. 22. vulpinæ quibus exhibendæ. *a*, 113. 24. porcina, choleram generant. *a*, 138. 60.
- Carnium imminutiones in iis quibus semur non est repositum**. *b*, 363. 68. de earum differentiis secundum varios præparationis modos, & quomodo vires earum coctura augendæ aut minuendæ. *a*, 101. 31. effoeminationem calida, frequenter ea utentibus invehit. *a*, 40. 16. ab earum esu magis læduntur qui densam carnem, quam qui raram habent. *a*, 285. 11. partes levissimæ sunt capitales. *a*, 98. 21.
- CARNOSI** gracilibus citius ambulant. *a*, 283. 3. hos moderate & difficulter vomentes deorsum purgare oportet, vitantes æstetem. *a*, 37. 7.
- CARTILAGO dissecta**, neque augetur, neque coalescit. *a*, 44. 19.
- CARUNCULÆ** parvæ aut velut pili cum urina crassa exeuntes, de renibus excernuntur. *a*, 40. 76. *a*, 123. 26.
- CASEUS**, & sesamum, & uva passa, reficiunt, & pituitosa sunt. *b*, 84. 49. ejus facultas. *b*, 138. 59. caprinus assatus in uteris ulceratis. *b*, 209. 89. non toti naturæ humanæ est contrarius, alioqui omnes ex æquo læderet. *a*, 16. 37. robustus est, & æstuosus, & alit. *a*, 98. 21. gracilibus prædest. *a*, 16. 37.
- CASU** ac sponte in morbis contingentia. *b*, 4. 6.
- Casus non est spontaneus**. *a*, 3. 9.
- CATAPLASMA** in anginis. *b*, 25. 28.
- Cataplasmata frigefaciencia** ad inflammata vulnera. *b*, 80. 37. discutientia, maturantia. *b*, 79. 34. tumorum & inflammationis, in circumscriptis partibus. *b*, 294. 7.
- Cataplasmate** si in ulceribus opus esse visum fuerit, quomodo applicandum. *b*, 292. 2.
- Cataplasmatum formandorum ratio**, eorumque usus. *a*, 23. 10.
- CATAPULTA** in pectus percussus. *a*, 359. 34.
- CATARRHI** pernitem brevi allaturi, senibus fiunt, si hyems australis & pluviosa ac clemens fiat. *a*, 35. 12.
- CATULI** fomentum, si menses multi prodierint ac præterierint. *b*, 278. 17.
- Catulinæ carnes** humectant. *a*, 97. 16.
- Catulorum & polyporum in vino dulci coctorum usus** ad uteri conceptionem. *b*, 288. 16.
- CAUSA** qua sine nihil fit. *a*, 3. 9.
- CAVARUM** partium generatio ac ratio. *a*, 50. 3.
- CELERITAS** in medicina commendatur. *a*, 142. 2.
- CEPA** visui commoda est, corpori vero mala. *a*, 99. 24.
- Cepæ decorticatæ** in vocis ex ebrietate privatione in nares induntur. *b*, 23. 22. ad urinas commodæ sunt. *b*, 83. 48.
- CEREBRUM**. *a*, 124. 1. quare primum sentiat. *b*, 150. 17. intelligentiæ ac prudentiæ internuntius. *b*, 150. 16. morbi facri, velut etiam aliorum maximorum morborum, author & causa. *b*, 144. 4. ob sui magnitudinem, morbos majores & minores aliis partibus facit. *a*, 187. 7. des

- des ac metropolis glutinosi ac frigidi. *a*, 50. 4. a stomacho humectatur. *a*, 126. 5. propter sui humiditatem, & membranam ejus humidam, sonum non edit. *a*, 53. 16. ubi plurimum de seipso liquefecerit, in pulmonem & fauces, & palatum, & reliquum corpus destillat. *a*, 54. 17. purgatur & florescit. *b*, 145. 6. & medulla, exanguium partium robustissimæ sunt. *a*, 98. 21. hominis ut aliorum animalium duplex. *b*, 144. 5. quibus dissectum fuerit, his necesse est febrem & bilis vomitum accedere. *a*, 45. 50. quibus concussum fuerit ex aliqua causa, eos statim voce privari necesse est. *a*, 47. 58. si concussum fuerit ac doluerit ejus qui percussus sit, necesse est, evelligio motum fieri, & neque videre, neque audire. *a*, 258. 3. *b*, 2. 3.
- Cerebri affectiones esse plures.** *a*, 188. 10. corruptiones post ætatem siccam & Borealem. *a*, 154. 28. membranae duæ. *a*, 163. 5. plurima copia, qua capitis parte sit. *b*, 303. 3. signa inflammationem quæ comitantur. *b*, 42. 1. humor. *b*, *ibid.* corruptio à bile & pituita. *b*, 149. 15. corrupti signa. *b*, 22. 20. *b*, 155. 1. à bile infestati signa, & curatio. *b*, 22. 19. substantia glandularum substantiæ perfimilis. *a*, 186. 7. in ejus corruptione sæpe sanguinis vomitus. *b*, 17. 5.
- Cerebro corrupto, alii in tribus diebus, alii in septem moriuntur.** *a*, 47. 50. *a*, 243. 2. frigida inimica. *a*, 40. 18. dissesto, lethale est. *a*, 44. 18. percalescente, aut vacuo quod est in capite, perhumefcente, sternutatio fit. *a*, 47. 51. fauciatu moritur. *b*, 2. 3.
- à **Cerebro in venas defluxus.** *b*, 145. 6. non sano quæ patiamur. *b*, 149. 15. ex hoc voluptates, lætitiæ, risus, & lusus, mœrores, anxietates contingunt. *b*, *ibid.*
- CERIA** ulcera ad modum favi concreta. *a*, 227. 18.
- CERVI** caro siccatur, minus autem secedit, magisque urinam prolicit. *a*, 97. 16. medulla. *b*, 168. 29.
- Cervis** articulus repandus est. *b*, 132. 2. circa Cervicem & tempora venæ elevaræ. *a*, 370. 7.
- CHIRURGIA** quatenus tractanda. *a*, 19. 2. ejus error turpis, quando ab arte quod velis non consequeris. *a*, 21. 5.
- Chirurgus** æreis instrumentis non utatur. *a*, 21. 3. hunc militare oportet. *a*, 23. 11.
- Chirurgicorum instrumentis, ad peregrinationem, instructio.** *a*, 25. 8.
- CHOLERA** laborans. *a*, 349. 4. sicca generatio, signa, & curatio. *b*, 138. 59. *b*, 138. 61. hæ, ætatem constantem agentibus accidunt. *a*, 37. 30.
- Cholerica affectio, ex carnis esu.** *a*, 357. 27.
- Cholericæ bilis eruptiones** sursum ac deorsum ex carnis esu. *a*, 390. 40. affectiones, & febres intermittentes, quando magis fiant. *a*, *ibid.*
- ex Cholericis affectionibus nervorum distentio.** *a*, 358. 29.
- CIBARIA**, opus, ac obsonia quænam levissima sint. *b*, 82. 44. & potus, & obsonia (exceptis paucis) tenues ac debiles utilitates exhibent ad augmentum, & ad robur, & ad sanitatem. *b*, 85. 52.
- CIBUS** & potus parum deterior. *a*, 34. 38. modicus, non delassari, non sitire. *a*, 365. 3. frigidissimus quis. *a*, 367. 5. quibusnam liquidus, & inconcoctus per alvum secedat. *a*, 113. 24. ubi præter naturam copiosior ingressus fuerit, morbum facit. *a*, 33. 17.
- Cibi fastidium.** *a*, 363. 2. citrà febrem per duos menses. *a*, 356. 22. *a*, 389. 36. in morbo diuturno, malum. *a*, 45. 6. non febricitanti, purgatione per superna opus esse significat. *a*, 37. 17.
- Cibi fastidia quos ex lateris dolore sequuntur, si oris ventriculi dolore, & sudore aliquantum vexantur.** *a*, 254. 3. in dysentericiis longis mala sunt. *a*, 371. 8. purgationibus non prodeuntibus, neque horrore, neque febre accedente, mulierem in utero habere arguunt. *a*, 42. 61. quibus sunt, his vomitus fit. *a*, 241. 1.
- Cibi & labores, vires habent contrarias, verum inter se mixti conferunt ad sanitatem.** *a*, 80. 2. ac potus alii, aliis medicamenta esse solent. *b*, 55. 8. otiosis cur injucundi. *b*, 59. 18. seu alimenta, medicamenta putanda. *a*, 274. 1. offerendi qualitas & quantitas. *a*, 32. 15. potus, vel forbitiones, si consequenter se habeant, periculo carent. *b*, 79. 33. par-

- tim celeriter superantur, partim tarde .
a. 368. 5. stabiles ac alvum sistentes & calefcunt, & calfacti cito resiccantur ac compinguntur . *b.* 84. 50. ad voluptatem comparati, qua ratione lædant . *a.* 13. 26. calidi, sicci quidem sistunt . Si vero humidi sunt, alvum subducunt . *b.* 84. 49. aut potus, perperam oblatis, medici arguunt ignorantiam . *b.* 124. 22. intercepti in sudoribus, num singultum indicant ? *a.* 217. 12. non deorsum prodeuntes . *a.* 354. 17. potusque in tetano ex vulnere quandoque per nares redeunt . *a.* 198. 5. *b.* 115. 59. & potus corpori commodissimi, nisi tempestive exhibeantur, morbos generant . *b.* 82. 45. & potus quinam ad sanitatem optimi sint . *b.* 82. 44. potus, aut obsonia, quæcunque ægri concupiscunt, si non damnum consequatur, exhibeto . *b.* 81. 42. quomodo & cur non possunt eadem die ventrem exire . *b.* 58. 16. difficillime feruntur æstate & autumno : hyeme, facillime . *a.* 32. 18.
- C**ibos aut potus plus solito ingestos, optimum est si non conficias, revomere . *b.* 84. 51. etiam id quod morbosum est, de corpore deferre . *b.* 58. 16. revomere consuetorum curatio . *a.* 284. 8. quinam facile ferant . *b.* 123. 18. qui averfuntur, medicamentis purgare non oportet . *a.* 216. 9.
- C**ibum bene capientes ab initio, plerumque omnes male habentes & nihil augefcientes, ad finem rursus cibos fastidiunt . *a.* 34. 32. dare his qui circuitibus exacerbantur, non oportet . *a.* 32. 19. cum quis capiens a morbo, non corroboratur, pluri alimento corpus uti significat . *a.* 33. 8. postridie eructantes, quomodo curantur . *a.* 285. 12. semel aut bis assumere consueti, cur lædantur si a consuetudine recesserint . *a.* 11. 20. *b.* 122. 15. ex ægritudine bene accipienti, nihil augefcere corpus, malum est . *a.* 34. 31. ac potum quando homo appetat, & quando cesset appetentia . *b.* 57. 12. semel in die capere, attenuat, & siccat, & alvum sistit . *a.* 103. 38. crudum postridie eructantes citra ructum acidum . *a.* 112. 20. qui in die semel capiunt, hi & impotentes sunt, & calidam urinam mingunt . *b.* 138. 58. bis in die assumentes, nec adfecti, qua ratione lædantur, & quomodo curandi . *b.* 122. 15. dans febricitanti, sano quidem robur exhibet, ægroto vero morbus est . *a.* 47. 65.
- C**ibo pravo utentes dum medicamentis purgantur, cito exolvuntur . *a.* 34. 36.
- C**ibo actiones quibus, & cur obeundæ . *a.* 91. 35. in exacerbationibus abstinere oportet, & quibus per circuitus exacerbationes sunt, in exacerbationibus abstinere oportet . *a.* 32. 11.
- C**ibis ac potibus omnibus quatuor humores permixtos inesse . *b.* 53. 3. mollioribus, & potibus aquosioribus ac albioribus vere utendum . *a.* 108. 7. in his offerendis quid considerandum . *a.* 32. 17. quibus neque magnopere juveris, neque lædaris . *b.* 82. 45. pluribus utantur, quibus tubercula ad articulos, aut dolores ex febribus longis fiunt . *a.* 38. 45. ex his, si ampliore tempore in ventriculo morentur, incommoda . *b.* 59. 17. a iis & potibus humeri ac mammae inflantur . *a.* 320. 3. ex his superatis neque morbi, neque contrarietas fit ex his qui offeruntur . *a.* 177. 54.
- C**iborum mensura inventa, sanitatis exactæ inventio est . *a.* 80. 3. balnearum, exercitiorumque, quomodo ad universos homines se habent . *a.* 16. 38. facultas ex his conjectanda est quæ vim manifestam faciunt . *b.* 81. 44. debilius ac levius, item fortius in corpore humano facultas . *b.* 83. 46. ac potuum singulorum vim, quomodo cognoscere oporteat . *a.* 94. 7. ac potuum facultas de diætâ scripturo necessario cognoscenda . *a.* 79. 1. ad horum & potuum additionem minime procedendum . *b.* 123. 19. ex horum & potuum copia, morbos fieri . *b.* 56. 10.
- C**ICATRICES cavas fieri necesse est, & os abscedere ulceribus annis . *a.* 44. 45.
- C**ICER, flatum, tum crudum, tum frictum, & dolorem inducit . *b.* 138. 59. album per alvum secedit, & per urinam ejicitur, & alit . *a.* 98. 13.
- C**IRCUITUM inter se collata incrementa, siue quotidie, siue alternis diebus, siue per amplius temporis intervallum fiunt, morborum augmenta & constitutiones indicant . *a.* 32. 12.
- C**IVITATES quænam salubriores . *a.* 149. 8. in Civitatibus orientalibus morbi pauciores, *ac*

- ac debiliores. *a*, 149. 8.
- Civitatum septentrionalium situs & accidentia. *a*, 148. 5. meridionalium situs & earundem ventus, aquæ, & morbi singulis ætatibus atque anni temporibus vernaculi. *a*, 148. 2. ad occasum sitarum consideratio. *a*, 149. 9.
- CLAMORES nocturni in infanientibus, à bile tantum. *b*, 149. 15.
- CLAUDÆ ex uteris ad medium lumborum progressis. *b*, 161. 14.
- CLAUDI ex coxendicum morbo à sole nato. *b*, 114. 54. quando plerumque fiant. *a*, 258. 3. *b*, 2. 3. à coxendicum morbo fiunt. *b*, 2. 3.
- Claudicant, & crus contabescit illis, quibus coxendicum morbo diuturno vexatis, coxa excidit. *a*, 45. 60.
- Claudicatio quomodo à muco in articulis contingat. *a*, 166. 14.
- CLAVICULA contrario modo fracta. *b*, 343. 19. fracta quatuordecim diebus sanatur. *b*, *ibid.* fracta ad pristinam naturam residens. *b*, *ibid.* in obliquum fracta. *b*, *ibid.* quomodo plerumque frangatur. *b*, 342. 17. duobus modis fracta. *b*, 341. 16. earum venæ. *a*, 133. 4. natura. *a*, 132. 3.
- Claviculæ. *a*, 165. 11. ex huius fractura neque humero, neque reliquo corpori detrimentum ullum. *b*, 341. 16. attenuatæ ex aquis palustribus. *a*, 150. 10. deligandæ modi varii. *b*, 341. 17. ad hanc dolores modice acuti, aut sursum transeuntes, perniciosi. *a*, 239. 1.
- CLYSTER in febris acuta secunda die. *a*, 306. 1. ejus ad imprægnationem usus, & descriptio. *b*, 216. 101. hi febris etiam vehementibus & quocunque tempore vuleris adhiberi possunt. *a*, 275. 5.
- CNESTRI potiones. *b*, 222. III. *b*, 224. 119.
- CNICUS alvum movet. *a*, 97. 14.
- COACTORII instrumenti fabrica. *b*, 354. 46.
- COACERVATA difficilius curantur ductis. *a*, 175. 49.
- COAGULUM hædi in fluxu ex partu. *b*, 117. 45.
- COCTURA omnia dulcia fiunt. *a*, 152. 18.
- COCUS. *a*, 85. 15.
- COELUM quomodo morborum principium ac causa. *b*, 63. 25. quomodo ea quæ ex Cælo nobis obveniunt, morbos pariant. *b*, 64. 26.
- COELESTIUM ac subterraneorum rerum scientia, incerta. *a*, 7. 3.
- COENA liberior sine exercitio. *a*, 224. 8.
- COENUM foetidissimum in suffimento. *b*, 266. 81.
- COEUNDUM quando potissimum, prolis causa. *b*, 190. 26. *b*, 193. 33.
- COITUS voluptas ex venis & nervis universo corpore in pudeñdum desinentibus, tritis calfactus & impletis, toto corpori accidit. *a*, 55. 1. ea quæ in ventre sunt, indurat. *a*, 367. 5. tempus, & coituro-rum diæta. *b*, 274. 11. *b*, 288. 18. morbis ex pituita commodus. *a*, 367. 5. modicus, aut frequens. *a*, 224. 8. attenuat, humectat & calfacit. *a*, 102. 6. frequens, mulieribus ob uterorum humectationem expedit. *a*, 56. 7. multus venerem magis inducit. *a*, 65. 22. ab hoc ventris imidolor, & sanguis apparens. *b*, 282. 27.
- Coitu mulier tantisper delectatur, quantisper vir semen emisit. *a*, 56. 6. multo minus & brevior etiam tempore quam vir, mulier delectatur. *a*, *ibid.*
- COLI structura & positio. *a*, 129. 3.
- COLOR qui sæpe in calore transmutatur, utilis est. *a*, 240. 1. si alius ex alio fiat, morbi longitudinem significat. *a*, 38. 40. horum in vultu mutationes quomodo fiant. *a*, 139. 23.
- Colores corporum pro temporum mutatione variant. *a*, 146. 10. quibus pravi ad multum tempus, dum juvenes sunt. *a*, 224. 39.
- Coloris corporis in typho nigri causa. *b*, 110. 46. permutatio, mala. *a*, 245. 2.
- COLUMBARUM caro minus sicca quam palumborum. *a*, 97. 17.
- COLUMELLA in pudendis. *b*, 270. 92. ejus quæ una dicitur, causa & curatio. *b*, 71. 4.
- COLLIQUATIO si amplius a toto cerebro facta fuerit, morbosum caput augescens scetus habebit. *b*, 145. 6. cum raucedine in hepatico malum. *a*, 225. 3.
- Colliquationem significat urina, aranei telis similis. *a*, 208. 12. *a*, 262. 5.
- COLLUM, & caput torpida. *a*, 344. 22. dolentes perniciose habent. *a*, 243. 2. dolorosum, in quibus sanguinis eruptionem inducat. *a*, 220. 20. durum & dolorosum, perniciosum. *a*, 246. 2. si repente observatum fuerit à febre occupato, lethale est. *a*, 38.

a, 38. 35.
 infra Collum spiculo retrorsum percussus.
a, 355. 20.
 ad Collum dolores, quibus mali. *a*, 254. 3.
 Colli dolores, sanguinis eruptionem significat. *a*, 219. 19. dolores, sanguinis eruptiones solvunt. *a*, 220. 21. dolor malum omni febre. *a*, 217. 9. *a*, 247. 2. & cubitorum dolores, convulsorii. *a*, 247. 2. ac dorsi dolores convulsiones efficiunt. *a*, *ibid.* & aliarum partium impotentia. *a*, 339. 6. ac dorsi frigiditates apparentes, sed & totius corporis, convulsoria. *a*, 218. 15. *a*, 246. 2.
 ex Colli dolore alvus inflata. *a*, 217. 13.
 post Colli, capitis ac lumborum dolorem febris. *a*, 309. 10.
 in Collo tumorem foris fieri ab angina detento, bonum. *a*, 44. 37. tuberculum durum, magnum, crudum, ac dolorosum. *a*, 357. 26. *a*, 338. 34. vulnera magis lethalia. *a*, 227. 19.
 COLLUTIO corroborans, si ulcera pura fuerit. *b*, 222. 111. ad uteros ulceratos & urinæ stillicidium. *b*, 227. 127.
 COLLUTIONES bilem, & pituitam trahentes. *b*, 224. 118. uteros purgantes. *b*, 221. 111. purgatoriæ. *b*, 223. 118. quæ infunduntur, ad vetera ulcera: *b*, 222. 111. ad fluxus. *b*, 263. 73. uterorum. *b*, 179. 99.
 COMITIALIS morbi affectio quare magis sacra sit appellata. *b*, 142. 3. morbi mortem quænam inducant. *a*, 250. 3. morbi causæ sunt ventorum mutationes. *b*, 148. 14. morbus quare si senioribus accedat, neque occidat, neque distorqueat. *b*, 146. 9. antiquissimis accedens, eos occidit aut leviter fideratos facit. *b*, 147. 9. morbi affectiones hydropicis accedentes, perniciosæ sunt. *a*, 256. 3.
 Comitiali morbo laborantibus, urinæ tenues & crudæ, præter morem, sine repletionem, morbi invasionem significant. *a*, 263. 5. etiam morbo corripì solent atrabiliarii. *a*, 372. 8. morbo quando quis crebrius corripitur. *b*, 145. 6.
 Comitiali morbo, cur viginti annos nati, tuti sint. *b*, 147. 12. ex hoc nota corporis partibus impressa, eas reddit debiliores, nec amplius morbo apprehendun-

tur. *b*, 146. 8.
 Comitiales morbi quibusdam ex mensibus suppressis fiunt. *a*, 258. 3. in pluviarum multitudine plerumque fiunt. *a*, 35. 16. morbi & semisiderati. *b*, 131. 38. morbi etiam autumnò fiunt. *a*, 36. 22. vere fiunt. *a*, 36. 20. juvenibus fiunt. *a*, 36. 29. convulsiones post unctionem in balneo. *a*, 385. 26. muti ac desipientes fiunt. *b*, 146. 7. pedibus calcitrant. *b*, *ibid.* morbi quibuscunque ante pubertatem fiunt, transmutationem habent. *a*, 40. 7.
 Comitilibus juvenibus, liberationem faciunt mutationes maxime ætatis, & regionum, & victuum. *a*, 34. 45.
 in Comitilibus cur manus impotentes fiant, ac convellantur, oculi distorqueantur, & spuma ex ore prodeat. *b*, 146. 7. morbis quando venæ sectio purgantibus præmittenda. *b*, 131. 38.
 COMMOTIONES & allevationes, carnem quidem minime excalfaciunt, corpus autem & animam irritant, & spiritu evacuant. *a*, 104. 42.
 COMPLUI se videri clementi cœlo, & aqua molli, & contra, quid significet. *a*, 288. 11.
 CONCEPTUS falsi signa. *a*, 233. 35. abortus, & partus tempus, idem quod morborum, sanitatis, & mortis tempus. *a*, 76. 6. foemellæ, mensibus, annis quatuor impeditis. *a*, 349. 5. faciles à mensuum purgatione, ob uteros hiantes, & ad pudendum conversos. *a*, 70. 39.
 Conceptionis ab impositis in vulvam experimentum. *b*, 285. 9. veræ spem, aqua in uteris concepta, sæpe facit. *a*, 150. 12.
 Conceptui aptum est ver. *b*, 288. 18.
 ad Conceptionem prodest sanguinis vomitus in sterilibus & non parientibus. *a*, 260. 3.
 Conceptum juvantia. *b*, 144. 38. *b*, 226. 124. impediencia. *a*, 233. 34. *b*, 179. 93.
 ad Conceptionem quænam præstantiores sunt, *a*, 232. 33. curationes. *b*, 273. 8.
 ad Conceptum medicamentum. *b*, 215. 101.
 Conceptorium summum. *b*, 279. 19.
 quæ Conceperunt, de quibus interrogandæ. *a*, 233. 35.
 Conceptio in utero, coxendicis, capitis, manuum, aut aliarum partium doloris solutio est. *b*, 286. 10.
 Conceptioni quænam ineptæ sint. *b*, 286. 9.
 de ca-

de earum quæ Conciipiunt (alioqui natura steriles) affectionibus, & curatione. *b*, 162. 16.

Conciipiunt quando citius mulieres. *b*, 193. 33. non Conciipientium signa. *a*, 232. 33. affectiones, & curatio. *b*, 189. 21.

diu non Conciipientis, suppressis mensibus, curatio. *b*, 193. 35.

de Conciipientibus quidem facile, foetum autem tertio aut quarto mense corruptentibus. *b*, 193. 37.

CONCHYLIA, ipsa quidem sicca sunt: succi autem ipsorum alvum movent. *a*, 98. 19.

CONCOCTA medicamentis aggredi oportet, & movere non cruda. *a*, 32. 22.

Concoctionis ratio ex temperatura mutua & quasi coctura. *a*, 15. 32. humorum species variae. *a*, 15. 35.

Concoctiones, celeritatem judicationis, & securitatem sanitatis significant. *a*, 301. 2.

Concoqui quæcunque oportet, conclusa esse convenit. *a*, 363. 2.

CONCRETUM est, compactum est citius. *a*, 364. 2.

CONCUSSIONIS scalæ in gibbosis modus. *a*, 352. 40.

CONFORMATIO qualis esse debeat quæ ad homines perventura sit. *a*, 73. 1.

CONTRACTIONES articulorum, malum. *a*, 362. 1.

CONSTITUTIONES quotidianæ, aquilonares corpora compingunt. *a*, 36. 17. Australes corpora dissolvunt, & humectant. *a*, *ibid*.

CONSUETA ex multo tempore, etiam si deteriora fuerint, inconsuetis minus molestare solent. *a*, 34. 50.

ex Consuetis ac familiaribus quæcunque homo se videre putat, ea animæ concupiscentiam significant. *a*, 290. 19.

Consuetudinis macrocephalorum initium. *a*, 156. 35.

præter Consuetudinem quid facere, malum est, & mentis emotioni proximum. *a*, 238. 1.

CONTRARIA, paulatim facta accessione adhibenda sunt, & interquiescendum. *a*, 363. 2. contrariorum medicamina. *a*, 179. 2.

Contrariorum exacta cognitio, vel sola, morborum est solutio. *a*, 120. 18.

CONTUSIONES, capitis vulnera consequuntur. *b*, 304. 6. & fissuræ in ossibus, ex vulnerati responsione cognoscendæ. *b*, 305. 11.

Contusionis species plures. *b*, 304. 7.

Tom. II.

CONVERTI facile convenit agrotum, & in attollendo se, levem esse. *a*, 207. 8.

CONVULSIO & animi deliquium in fluxu muliebri si accedat, malum. *a*, 42. 56.

in febre fiens, eadem die desinens, bona est. *a*, 242. 1. ex ardoribus vehementibus, malum. *a*, 45. 13. in febre continens, pernicioza est. *a*, 250. 3. in febre, manuum & pedum dolores, maligni sunt. *a*, 237. 1. in febre fiens sedat febre eadem die, aut postera aut tertia. *a*, 242. 1. ex medicamenti potione, lethale. *a*, 46. 25. si puerperis fiat, febre excitato. *a*, 321. 5. furori accedens, dissipationem facit. *a*, 257. 3. fit aut a repletionem, aut evacuationem. *a*, 44. 39.

fit si spiritus multus è naribus feratur. *b*, 132. 48. ex superflua purgatione, malum. *a*, 40. 4. ex contrariis sectioni partibus oboritur, quibus tempora secantur. *a*, 258. 3. ex veratro, lethalis est. *a*, 40. 1. *a*, 275. 1. in meracis vomitibus & purgationibus ex medicamentis, mala. *a*, 261. 4. sanguine multo effuso, lethalis. *a*, 40. 3. ex vigilia, malum. *a*, 46. 18. aut singultus, in sanguinis fluxione multa, malum. *a*, 45. 9. *a*, 250. 3. ex ulcere. *b*, 310. 26. ex vulnere accedens, mala. *a*, 250. 3. *a*, 258. 3. eos corripit, quibus manus contrahuntur aut tremulæ fiunt, &c. *b*, 132. 6.

in Convulsione digitorum manus citra febrem, venam secato, si non caput doleat. *a*, 322. 5.

Convelluntur non valde quibus tumores in ulceribus apparent. *a*, 43. 65.

Convulsionis futuræ signa. *a*, 218. 15. curatio. *a*, 175. 48. solutio quando fiat. *a*, 260. 3.

Convulsioni quinam obnoxii sint. *a*, 243. 2.

Convulsionem significant juxta aurem tumores tremulis, anxiosis. *a*, 250. 3. significant, humorum de loco in locum decubitus in melancholicis affectionibus. *a*, 45. 56. quandoque provocant fluxiones ex naribus largæ per vim suppressæ. *a*, 250. 3. solvit febris superveniens acuta, quæ prius non fuit. *a*, *ibid*. significat urina pelliculosa. *a*, 262. 5. faciunt tumores difficiles in prægnantibus circa tenue intestinum. *a*, 260. 3. significat spiritus in febribus offendens. *a*, 39. 68. inducit veratrum. *a*, 37. 16. in morbis acutis quæ si-

- gnificent. *a*, 239. 1. facit nervi dissectio. *b*, 3. 2. inducit oculorum obscuratio cum animi deliquio. *a*, 245. 2.
- citra** Convulsionem, non liberantur, quibus præcordia non mollia, facies sana fuerit. *a*, 248. 2.
- in** Convulsionem desinunt, affectiones insuper rigentes, & quæ ad noctem aliquanto magis exacerbantur. *a*, 237. 1.
- in** Convulsionem ante ac retro sine ulcere, juveni carnosio, media ætate, multæ aquæ frigidæ affusio, caloris revocationem facit. *a*, 273. 11. febrem fieri melius est, quam convulsionem in febre. *a*, 33. 26.
- de** Convulsione tertia. *b*, 116. 61.
- à** Convulsione aut distentione nervorum occupato, febris accedens, solvit morbum. *a*, 39. 57. *a*, 204. 12. pressæ ex partu, febrem supervenire, bonum. *b*, 4. 6. febri sedatur eadem die, aut sequenti, aut omnino tertia. *a*, 175. 48.
- Convulsiones** ac anhelationes pueris familiares in civitatibus meridionalibus. *a*, 148. 4. à laboribus, & variis aliis incommodis. *b*, 10. 17. & tumores circa aurem, dolores fortes circa fauces efficiunt. *a*, 247. 2. pueris sunt ad dentitionem accedentibus. *a*, 36. 25. *a*, 266. 2. & tetanicas distentiones febris accedens solvit. *a*, 250. 3. quando pueris fiant. *a*, 214. 26.
- in** febribus acutis, malum. *a*, 39. 66. *a*, 247. 2. quibus accidunt. *a*, 43. 65. omnes molestæ sunt. *a*, 254. 3. fieri solent in acutis capitis doloribus, & in torpidis cum gravitate. *a*, 242. 2. repentinas solvit febris, alvi fluxus. *a*, 250. 3. ex utero affecto, sine febre, faciles sunt. *a*, 219. 17. *a*, 260. 3. cum vocis interceptione ac exolutione ex quibus fiant. *a*, 244. 2. antea non cognitæ in strangulatis ab utero, faciles. *a*, 250. 3. frigida multa affusa levat. *a*, 41. 25. *a*, 273. 10. frigidæ frequens usus adfert. *a*, 40. 17.
- ad** Convulsiones aliquando adducunt, quæ larga, violenta, multa ex naribus fluxerint. *a*, 220. 21.
- Convulsionibus** seniores pueri & viri, non amplius in febribus corripiuntur. *a*, 214. 26.
- in** Convulsionibus, si vox in die impari solvitur, à magno morbo liberat. *a*, 322. 6. vocis interceptio diu durans, mala est. *a*, 250. 3.
- sine** Convulsionibus pleuritides graviores sunt his quæ cum convulsionibus fiunt. *a*, 251. 3.
- à** Convulsionibus non ita valde corripiuntur, qui à quartanis corripiuntur. *a*, 43. 70. quando suppurati fiant. *b*, 8. 12.
- Convulsoria** sine sudore sputa defluentia in febrientem, levia sunt. *a*, 250. 3.
- Convulsoriæ** & mentis emotoriæ affectiones quænam sint. *a*, 249. 3. sunt frequentes in phreniticis permutationes. *a*, 215. 4. sunt urinæ pelliculosæ, & cum horrore subsidentes. *a*, 262. 2.
- Convulsorium** quid habet vesica intercepta, tum alias, tum cum captis dolore. *a*, *ibid.* quid significat capitis dolor soporofus cum gravitate. *a*, 243. 2.
- Convulsorio** modo quæ exacerbantur, cum stuporis detentione, abscessus juxta aures producant. *a*, 221. 23. *a*, 240. 1. *a*, 250. 3.
- Convulsorii** sunt colli & cubitorum dolores. *a*, 247. 2.
- Convulsus** ex ebrietate cum vocis privatione moritur. *a*, 40. 5.
- quibus** Convulsis, oculi intente relucunt, neque apud seipsos sunt, & diutius ægrotant. *a*, 250. 3. *a*, 219. 18.
- COR.** *a*, 124. 1. sanguini fons est. *b*, 53. 2. quomodo fatuum reddatur. *b*, 156. 2. venis & arteriis sanguinem suppeditat. *a*, 125. 2. ex toto ventilari, aures vero privatim, tum insari, tum considerare ac contrahi. *a*, 130. 6. caloris insiti fons, & principium. *a*, 130. 5. pertusum, dissectumve habere, lethale est. *a*, 44. 18. humorem per arteriam ad pulmonem illapsum cum aëre ad se trahit. *a*, 129. 3. musculus est valde fortis. *a*, 130. 4. quia solidum ac densum est, ab humore non ægrotat. *b*, 57. 13. arteriarum radicatio. *a*, 269. 7. membrorum omnium calidissimum est. *a*, 51. 7. pellicula est involutum. *a*, 133. 1. foliis simile quid habet. *a*, 130.
- Cordis** situs, forma & positio. *a*, 51. 6. sinister ventriculus, quare intus crassior, ac asperior. *a*, 130. 5. officia quatuor. *a*, *ibid.* fontes resiccati, mortis causa existunt. *a*, *ibid.* aures quæ vocentur, earum utilitas, & substantia. *a*, 130. 6. osculis

lis singulis tres pelliculæ sunt subornatæ. *a*, 130. 8. ventriculorum pelliculæ, nervi & vasorum aortis principia esse videntur. *a*, 130. 7. dolor post renum affectionem. *a*, 388. 33. ventriculi duo. *a*, 130. 4. dolor in semitertiana circa accessionem. *a*, 393. 48. dolor non febricitanti; purgatione per superna opus esse significat. *a*, 37. 17. humoris tanta est copia, quanta in medelam est satis. *a*, 129. 1. humor à pulmonis potu. *a*, *ibid.* humoris, & spiritus attracti, vacuatio. *a*, 129. 3. pelliculæ, quare sint productæ. *a*, 131. 9. sinister ventriculus, ob majorem calorem plus aëris attrahit. *a*, 130. 7. pelliculæ aliæ in ipsius cordis pelliculis. *a*, *ib.* strangulatio. *b*, 265. 80. alimentum. *a*, 126. 5. in Cordis sinistro ventriculo, mentis sedes. *a*, 131. 8.

Cordi dolor non oboritur. *a*, 56. 10.
in Corde de venis plurimum calidi inesse.

a, 51. 7.

Corde vulneratus moritur. *b*, 2. 3.

CORIANDRUM stomacho gratum est, & per alvum secedit. *b*, 84. 48. ejus vires. *a*, 99. 25.

CORIUM Carthaginense. *b*, 346. 28.

CORNU oviculæ aut capræ. *b*, 179. 98.

CORPUS squalidum alvum male affectam significat. *a*, 264. 6. vapores omnis generis in caput retrudit. *a*, 186. 5. humanum ex quatuor constare humoribus. *a*, 119. 15. & ventriculus consentiunt. *b*, 67. 28.

transmutatum, parum efficax ac potens est. 177. 53. sanum nec ab aliis perturbatum, animi sapientis causa est. *a*, 91. 34. sibi ipsi esse simile ac ex iisdem componi. *a*, 163. 3. æqualiter molle ac calidum esse, bonum, inæqualiter autem à febris teneri, malum. *a*, 209. 14. totum æqualiter calefcere ac molle esse, tum in phrenitide, tum in omnibus circa pulmonem morbis, bonum. *a*, 252. 3. post calidam frigescit: post frigidam vero recalciscit magis. *a*, 272. 6. si perfrigeretur aut rursus calefiat, morbi longitudinem significat. *a*, 38. 40. velut aciculis pungi videri in morbo siccatorio. *b*, 38. 64. velut à pustulis rubescit: quibus sputa fæluginosa, ac tussis supprimuntur. *a*, 264. 2.

Corporis attenuatio in tibiæ ossibus fractis. *b*, 320. 17. partes exercitatæ auge-

scunt, & sanæ sunt. *b*, 364. 69. totius aut alicujus partis dolor citra causam manifestam, repletionis signum. *a*, 110. 16. humani quadripartita divisio. *a*, 292. 3. *a*, 296. 4. debilitas à ciborum copia vel inopia aut alia transmutatione quomodo contingat. *a*, 176. 52. quicunque aliqua parte dolentes plerumque dolores non sentiunt, his mens ægrotat. *a*, 33. 6. totius dolor post Veneris usum. *a*, 352. 12. gravitas, ubi febrilis calor apprehenderit ac dimiserit. *b*, 74. 14. totius gravitas, mala est. *a*, 257. 3. magnitudo in pueris, ex temporis multitudine contingit. *a*, 76. 5. magnitudo in juventute liberale est & non indecorum. *a*, 35. 54. quibus totius tremula quædam impotentia est, cum capitis ac colli dolore, sanguinis eruptio solvit. *a*, 242. 2. minima aliqua parte affecta, cur totum corpus affici contingat. *a*, 163. 3. principium nullum, sed omnia similiter principium, & omnia finis. *a*, 162. 1. partes universæ, unde alimentum capiant. *a*, 53. 13. totius impotentiam sanguinis eruptiones solvunt. *a*, 220. 21. partes quæ calida, & quæ frigida gaudeant. *a*, 271. 4. partes soli expositæ, non exudant. *a*, 151. 17. aliqua pars stupida, melancholicum. *a*, 46. 40.

Corpora, quæcunque quis purgare voluerit, fluida facere oportet. *a*, 33. 9. *a*, 48. 70. quæcunque formæ peregrinæ in somnis apparent, & hominem perterrent, quænam præter morbum periculosum significant. *a*, 290. 17. sicciora morbos magis recipere, ac magis dolere à natura. *a*, 162. 1. exercitata ac densa citius à pleuriticis & peripneumoniacis morbis pereunt, quam inexercitata. *a*, 253. 3. cogunt quotidianæ constitutiones Aquiloniæ. *a*, 36. 17. humectant ac solvunt Austrinæ tempestates. *a*, *ibid.* densam carnem habentia, iis quæ raram habent, à carnium esu magis læduntur. *a*, 112. 22. *a*, 285. 11. quæ in vigore sunt, & ætate fecunda, augeri possunt. *a*, 86. 18. ignis fortissimi, & aquæ durissimæ temperamentum fortita, fortia quidem & robusta sunt, sed multa opus habent custodia. *a*, 88. 25. quænam fortiora sint. *a*, 86. 18. non

- pura quanto plus nutries, tanto magis lædes. *a*, 33. 10. nulla perire, neque fieri quæ prius non erant; verum permixta ac discreta alterari. *a*, 81. 5. animalium ex calido, frigido, humido, & sicco constant. *a*, 295. 2. & pili nigri à bile copiosiore. *a*, 161. 55. cur hyeme tarde & modice exerceri debeant. *a*, 108. 5. tum hominum tum animantium reliquorum triplici nutrimento sustentari. *a*, 179. 4.
- Corpori hyemem ferre melius est, quam exerceri matutino tempore. *a*, 107. 5.
- Corporum structuras in affectibus multum inter se differre. *a*, 228. 19.
- Corporibus siccis neque glandula, neque pilus inest. *a*, 185. 2. tarditatem & languorem adferunt Austrinæ tempestates. *a*, 36. 17.
- CORROSIVUM. *b*, 229. 2.
- CORRUGARI intrinsecus, malum. *a*, 362. 1.
- CORRUPTA quæcunque torpescunt, evulsa vena ulcerato, ac sanato. *a*, 322. 5.
- CORRUPTIO omnibus mutua inter se est. *a*, 81. 7. ex hac abscessus ossis. *a*, 48. 77.
- Corruptiones carniū. *b*, 369. 80.
- CORYZÆ, seu gravedinis causa & curatio. *a*, 14. 31.
- COSTA viginti diebus corroboratur. *b*, 357. 51.
- Costæ, à corru onusto contractæ. *a*, 353. 13. septem. *a*, 165. 10.
- circa Costam spuriam dolores graves solvit venæ sectio, & purgatio deorsum. *a*, 11. 203.
- Costarum processus de verticulis. *b*, 353. 41.
- fractura. *b*, 357. 51. coarticulationis consideratio. *a*, 132. 3. inflammationes post æstatem pluviosam & australem. *a*, 154. 28.
- in Costis abscessum facit dysenteria intempestive suppressa. *a*, 256. 3.
- circa Costas carni contusæ, quando ultiō conveniat. *b*, 358. 53.
- COXA. *a*, 132. 2. ad internam partem eluxata, a nativitate aut adhuc infanti. *b*, 361. 62. in hac doloris curatio. *a*, 341. 12.
- COXÆ dolor ante conceptionem. *a*, 315. 2. femoris, & tibiæ extenuatio. *b*, 320. 17.
- dolor acutus ab immunditia non purgata & à prava purgatione. *a*, 353. 15. dolor in morbo articulari. *a*, 393. 49. gibbosorum infra septum transversum magis excarnes. *b*, 351. 38. & ossis marcor, *a*, 350. 7. dolor in morbo articulari, mensibus non prodeuntibus. *a*, 359. 33.
- ad Coxam abscessum & dolorem, & in febre, & sine febre quænam significant. *a*, 262. 5.
- in Coxam incumbens uterus. *a*, 42. 47.
- ad Coxas dolor fortis, tussim siccam solvit. *a*, 322. 5. dolores una cum febre ardente, in doloribus ad præcordium, sine voce. *a*, 217. 11. dolor, partium supernarum dolores solvit. *a*, 323. 6.
- in Coxis dolor erit, si mammæ ex gracilibus, fiant duræ. *a*, 42. 53.
- Coxarum dolor fortis. *a*, 248. 2. dolor febrem ardentem solvit. *a*, 203. 11.
- ad COXENDICES dolores quibus fiant. *a*, 248. 2. dolores fiunt, & una cum febre ardente alvus deorsum erumpit, quibus dolores in febre ad præcordia exilientes, sine sudore solvuntur. *a*, *ibid*.
- Coxendicis cartilago intus concreta, & articuli conglutinati, claudicationis causæ. *b*, 115. 58. doloris, in utero conceptio solutio est. *b*, 286. 10. articuli, qui acetabula dicuntur. *a*, 165. 13.
- de Coxendice à pituita excitato. *b*, 115. 56.
- a sanguineo humore creato. *b*, 115. 57.
- a bile contracto. *b*, 115. 55.
- Coxendicum morbi consideratio. *a*, 235. 45.
- morbus quibus fortasse continget. *a*, 257. 3.
- dolores etiam autumno fiunt. *a*, 36. 22. tabes. *a*, 241. 1. & articularum ex fluxionibus affectiones. *a*, 167. 19.
- citra Coxendicum morbum, quinam non liberentur. *a*, 248. 2.
- à Coxendicum morbo diuturno quibuscunque vexatis, coxa excidit, his crus tabescit, & claudicant si non ulti fuerint. *a*, 45. 60.
- quibuscunque à Coxendicum morbo vexatis coxa excidit, & rursus incidit, his muciaccedunt. *a*, 45. 59.
- in Coxendicum morbo humores in articulis ressecati, condensantur. *b*, 114. 54.
- ex Coxendicum morbo à sole nato, claudicant. *b*, *ibid*.
- de Coxendicum dolore à fluxione. *a*, 171. 34.
- ad CRAPULAM & capitis dolorem jejunium malum. *b*, 138. 58.
- CRASSÆ quæcunque præter naturam existentes, attenuantur, non concipiunt in utero. *a*, 42. 46.
- CRAS-

CRASSI admodum secundum naturam magis cito moriuntur quam graciles. *a*, 34. 44. morbi, qui. *b*, 111. 50.

de **Crasso** altero morbo. *b*, 112. 51. morbo alio à pituita putrefacta. *b*, 113. 52. morbo quarto. *b*, 114. 53.

Crassos ac graciles quomodo ad vomitum præpares. *a*, 284. 6.

CRATEVAS radicifeca. *b*, 412. 1.

qui **CRESCUNT**, plurimum habent calorem innatum: plurimo igitur opus habent alimento. *a*, 42. 14.

CRETICUS calceamentorum modus. *b*, 367. 73.

CRETHMUM in vino tædaceo, in mensibus occultatis. *b*, 185. 10.

CRUDA quibuscunque deorsum secedunt, ex atra bile sunt. *a*, 47. 68.

CRUDITAS ex via & potu. *a*, 394. 53.

Cruenta ac cruda qui sæpe per alvum egerunt, plurimum in febre somniculosi sunt. *a*, 266. 2.

CRUS totum quando brevius appareat. *b*, 361. 63. læsum, luxationi minus obnoxium. *b*, *ibid.* claudum ex partu ab uteris. *b*, 223. 116. quibus contabescat. *a*, 45. 60.

Crura & maxillæ rigidæ. *a*, 352. 12. per somnum læsa habentibus, vomitibus revellendum est. *a*, 289. 12. tumida velut ab aqua inter cutem ei cui spinalis medulla rescicata. *b*, 93. 14. supini jacentis valde incurvata esse ac complicata, lethale. *a*, 205. 3. in febribus tuberculosa. *b*, 134. 49.

ad **Crura** abscessus in periculosis pulmonis inflammationibus, omnes commodi sunt. *a*, 211. 18. purgatio, biliosis valde in febribus maxime. *a*, 318. 3. dolores in angina, citra notas, cum febre, perniciosi. *a*, 250. 3. dolor fortis tussim siccam solvit. *a*, 322. 5.

circa **Crura** ac infernas partes quibus dolor; solvit venæ sectio, & alvi fluxio. *a*, 248. 2.

Cruris luxatio iis qui adhuc sunt in ventre, vel auctione. *b*, 362. 64. fracti decubitus. *b*, 321. 20.

Crurum & brachiorum usus. *a*, 125. 1. dolor fortis. *a*, 248. 2. amborum articuli statim a natiuitate aut præ morbo elapsi. *b*, 362. 65. ac genuum dolor ex assiduo legumi-

num esu. *a*, 321. 4. *a*, 366. 4. effoeminationes, velut si aut ante morbum iter fecisset, aut statim ex morbo. *a*, 361. 1. ac manuum impotentia. *a*, 377. 8.

in **Cruribus**, pustulæ. *a*, 394. 52. hydrofici tumor, cum tussi, malum. *a*, 322. 5.

CRUSTARUM circa umbilicum & in ipso usturum usus in splene florescente. *a*, 172. 36. in capitis morbis inustio quibus partibus facienda. *b*, 19. 12.

CUBITUS processus ex casu fauciati. *a*, 387. 32. & manus cur non ejusdem cum coxa laxatæ, calamitatis sint participes. *b*, 361. 61.

Cubiti gibbus quibus recrudescat. *b*, 344. 22. ossa, circa manus articulum, cum ulcere. *b*, 367. 76. gibbi articuli in latus aut exteriorem partem dimoti aut subluxati repositio & curatio. *b*, 378. 9. in anteriora lapsi curatio & repositio. *b*, *ibid.* in posteriora elapsi, repositio, curatio, & signa. *b*, 377. 9. qualis inde carnium imminutio. *b*, *ibid.* in interiorem aut exteriorem partem elapsi, repositio & curatio. *b*, *ibid.* gibbus luxatus aut emotus. *b*, 343. 21.

in **Cubiti** gibbis dissectiones, rationem perveniunt. *a*, 229. 25.

Cubito vulneratus. *a*, 357. 26.

de **Cubito** seu manu. *a*, 165. 12.

Cubitorum ac colli dolores, convulsorii sunt. *a*, 247. 2.

CUCUMIS pepo, & urinam cit, & alvo secedit, ac levis est. *b*, 84. 50.

Cucumeris semen per lotium magis abit quam secessum. *a*, 97. 14.

Cucumeres crudi, frigidi sunt, & ægre concoctiles: maturi autem & pepones, minguntur & per alvum secedunt: verum flatuosi sunt. *a*, 100. 29.

CUCURBITA, per humiditatem secedit. *b*, 84. 49. frigefacit & humectat. *a*, 100. 26.

Cucurbitas magnas in verticulorum intro obliquatorum attractione nullam vim habere. *b*, 356. 49.

CULICUM velut puncturæ, alvo turbata suppressa, brevi erumpunt, & ad oculos lachrymosus abscessus devenit. *a*, 261. 4.

CUPIDITATES malorum ministræ. *b*, 403. 1.

CURÆ morbi difficilis signa & curationes. *b*, 40. 70.

CURATIO à morborum causis inchoanda.
b, 189. 23.
Curandi gratis qui, & quando. *a*, 28. 5.
 in **Curandis** morbis anni temporum ratio
 observanda. *a*, 127. 8. & morborum cau-
 sæ tollendæ. *a*, 163. 3.
 de **Curationibus** ad conceptionem. *b*, 273. 8.
CURSUS per funem attenuant. *a*, 107. 4.
 longi ac curvi, in veste, recti reverten-
 tes, & circulares, quam singuli vim ha-
 beant, quibusque conveniant. *a*, 104. 41.
CUSPIS ex inguine sexto tandem anno exem-
 pta postquam esset infixæ. *a*, 355. 20.
CUTIS quibus circumtenditur arida ac du-
 ra, hi sine sudore moriuntur. *a*, 43. 71.
a, 368. 6. circa frontem dura, & circum-
 tenta ac arida cum aliis signis ægrum
 morti proximum esse significant. *a*, 204.
 2. ab ossibus citra pus discedens. *a*, 360.
 35. color plumbiformis in ileo. *b*, 110.
 47. ipsa superne exulceratur calidæ asper-
 sione. *a*, 270. 1. confidentis corrugatio,
 renutritæ extensio. *a*, 365. 3. substantiæ
 usus. *a*, 136. 16.
 de **Cutis** summæ asperitudinibus, & scabiei
 speciebus. *b*, 79. 35.
Cutem mollit & attenuat calida. *a*, 41. 22.
 obdurat frigida. *a*, 41. 20.
 in **Cute** asperitudines miliacæ. *a*, 317. 3.
CYCEON solum in aqua quidem frigefacit
 ac nutrit, in vino vero calfacit ac nu-
 trit, & alvum sistit. *a*, 95. 9. in melle
 calfacit quidem minus ac nutrit, per alvum
 vero magis secedit, si non meracum mel
 fuerit. *a*, 95. 9. in pulmonem, aut ejus
 fistulam perveniens, hominem enecat.
b, 69. 32.
CYCEONES, hoc est farinæ omnes in lacte
 bene alunt. *a*, 95. 9.
CYDONIA astringunt, & non movent al-
 vum. *a*, 100. 28.
CYNANCHES generatio. *b*, 18. 9.

D.

DEAMBULATIO à cœna, & alvum, &
 corpus, & ventrem siccant, ipsumque
 amarum fieri non sinit. *a*, 103. 40.
Deambulationes matutinæ quid faciant. *a*,
ibid. à cœna humidioribus naturis con-
 veniunt. *a*, 90. 31. matutinæ humidior

temperamento præditis quare conveniant.
a, *ibid.* post exercitia corpora pura red-
 dunt & attenuant. *a*, 104. 40.
DEBILIORES cibi brevem vitam habent. *a*,
 367. 5.
Debilitatem quæ significant. *a*, 33. 28.
Debilibus, nec tamen tabescentibus, aut ex
 febribus longis laborantibus lac conve-
 nit. *a*, 43. 64. sorbitiones post cibum
 dandæ. *b*, 81. 44.
DECIMESTRES maxime educantur quod fir-
 tissimi sunt. *a*, 76. 5.
DECOCTUM malicorii in recidivis. *a*, 374. 2.
 in his qui **DECOLORES**, usque ad septem
 annos vires recolligunt, & spiritus in viis
 acervatus, & terræ concupiscentia, san-
 guinis corruptionem & exolutionem si-
 gnificat. *a*, 250. 3.
DECRETUM Atheniensium. *b*, 415. 2.
DECRETORIORUM dierum eadem quæ in ute-
 ro gerentibus ratio. *a*, 76. 8.
DECUBITUS optimus est, velut quis sanus
 solitus fuit. *a*, 257. 3. ægrotorum confi-
 deratio, ex anni tempore, & juxta ge-
 nera. *a*, 26. 11. pronus si fiat, & de le-
 cto ad pedes delabatur, horrendum est. *a*,
 205. 3.
 à **Decubitu** notæ. *a*, *ibid.*
 ex **DEFATIGATIONE** itineris per ætatem,
 aqua subter cutem. *b*, 100. 29. tibiari-
 um tumores, cum calore. *a*, 314. 2.
DEFECTUS aliqui opificibus, alii ipsis ope-
 ribus sunt imputandi. *a*, 4. 15.
DEFLUXIONES inducunt frigida, velut nix &
 glacies. *a*, 41. 24. in ventrem supernum
 in viginti diebus suppurantur. *a*, 46. 38.
 in valde senibus propter raritatem aceli-
 quationem venarum contingunt. *a*, 154. 27.
DEFLUXUS si à cerebro in venas defluxum
 fecerit, mutus fit & suffocatur. *b*, 145.
 6. si densiores, ac crebriores fuerint, cre-
 brius morbo comitiali corripitur homo.
b, 145. 6. à capite in ventrem processerit,
 profluvia alvi apprehendunt. *b*, *ibid.*
 à **Defluxu** de capite tabes periculosissimæ
 sunt. *a*, 255. 3.
DEFORMITAS omnibus detestabilis. *b*, 349. 31.
DEGLUTITIO violenta, mala est. *a*, 251. 3.
 neque Deglutire, neque collum convertere
 posse, ut plurimum lethale est. *a*, 247. 2.
DEJECTIONES, non multitudine æstimare
 oportet.

- oportet, sed quandiu prodeant qualia oportet, & facile æger ferat. *a*, 32. 23.
- DELAASSATI**, in stragulis ac vestimentis dolorosi. *a*, 218. 15.
- Delassatis** in febribus, ad articulos, & circa maxillas maxime, abscessus fiunt. *a*, 338. 31.
- DELIGAMENTA** qualia esse debeant. *a*, 279. 6. horum multitudo, longitudo, latitudo. *a*, *ibid.* horum multitudo, longitudo, latitudo. *a*, 280. 8.
- DELIGATIO** medicinæ propria est, quum æger opem sentit. *a*, 21. 4. omnis ad declivia & acuminata fugit. *a*, 279. 4. quomodo fieri debeat. *a*, 279. 5. *a*, 281. 11.
- Deligationis** duæ species. *a*, 278. 3. initium. *a*, 280. 7. claviculæ modus. *b*, 341. 17. ratio, diligenter consideranda. *a*, 21. 3. pulchræ species. *a*, 279. 6.
- Deligatione** qui curari nequeant. *b*, 327. 32.
- Deligationes** etiam in venarum sectionibus impetum faciunt, fortes vero sanguinem impediunt. *a*, 319. 3.
- DELIRUS** si dentibus strideat, cui non familiare à puero fuit, perniciosum valde existit. *a*, 205. 4.
- in Deliris**, oculi sunt intuendi. *a*, 206. 5.
- Delirantem** dentes collidere aut stridere, penitus lethale est. *a*, 245. 2.
- Deliraturi** non diu latere possunt. *a*, 222. 2.
- Deliria** cum sopore, convulsoria. *a*, 239. 1. prædebilitatorum pessima sunt. *a*, 240. 1. circa necessaria, pessima. *a*, *ibid.* delirii metus quando sit. *a*, 211. 18. signum est, oculi audacia. *a*, 362. 1. futuri signa. *b*, 134. 48. significationem, noctes plus quam dies præbent. *b*, 135. 50.
- Delirio** solvuntur tremores, qui in febribus ardentibus fiunt. *a*, 44. 26.
- Delirium** ex plaga in caput, malum. *a*, 45. 14. si in febrium principiis accesserit, perituum hominem sciendum est. *a*, 229. 23. ex sanguinis fluxu, malum. *a*, 45. 9. ex potu multo, malum. *a*, 45. 7. in febre non intermittente, lethale. *a*, 39. 50. aut turbationem significat pulsus in præcordio. *a*, 206. 5. significat, spiritus, magnus, & qui per multum temporis intervallum expiratur. *a*, 206. 4. *a*, 246. 2. in febre significat, egestio valde rubicunda. *a*, 264. 6. significant, sputa rotunda. *a*, 365. 3. & torporem cor-
- dis inducens sanguis, quare tarde ad seipsum refluat. *b*, 156. 2. in spiritu, & sudore, lethale est. *a*, 239. 1. ex vulvulo, malum. *a*, 45. 10. unde. *b*, 16. 3. & febris vehemens, ex dentis corruptione, lethale est. *a*, 245. 2. inducit tumor & rubor in erysipelate ad pulmonem conversus. *a*, 213. 23. significat in ventrem decubitus, si quis non sit adsuetus dum sanus fuit ita dormire. *a*, 205. 4. ex ossis dissectione, si ad vacuum usque processerit. *a*, 46. 24. sedans somnus, bonum. *a*, 32. 2. & mors ex vulnere non gravi. *a*, 228. 20. ex vigilia, malum. *a*, 46. 18.
- DEMOCRITUS** quatenus insanix morbo laborare visus. *b*, 403. 1. ejus risus. *a*, 400. 1.
- DENS** quintus ab anterioribus. *a*, 340. 9.
- Dentes** collidere aut stridere, quibus non familiare id est a pueris, furiosum ac lethale est. *a*, 205. 4. *a*, 245. 2. primi nascuntur à victu in utero, & postea lactenti a lacte. *a*, 52. 12. plures habentes, longæ vitæ sunt. *a*, 322. 6. purgans & bene olentes faciens, pharmacum. *b*, 261. 65. cur alii aliis posterius nascantur. *a*, 52. 12. sapientiæ, quibusdam in quarto septenario nascuntur. *a*, 53. 14. ex phagedæna erosi. *a*, 340. 9. *a*, 355. 19. rescicari perniciosum est. *a*, 245. 2. postremi corrosi. *a*, 342. 17.
- circa Dentes** quibus viscosa in febribus adhærent, his fortiores febres fiunt. *a*, 39. 53.
- Dentis & maxillæ dolor** vehemens. *a*, 388. 34. corruptio, abscessum circa gingivam factum solvit. *a*, 245. 2.
- ex Dentis dolore maxillæ** in tumorem elevata. *a*, 357. 26. corruptione febris vehemens superaccedens, & delirium, lethale est. *a*, 245. 2.
- ad Dentitionem** accedentibus, quamam mala patientur. *a*, 36. 25.
- Dentium stridor** perniciosus, quibus non & sanis familiaris est. *a*, 216. 6. generatio. *a*, 52. 12. numerus. *a*, 125. 7. completio anno septimo. *a*, 140. 24.
- in Dentium Dolor**, quibus de supercilio tenuia discedunt, his à pipere postmodum bene affricto, crassiora descendunt. *a*, 368. 6.
- post Dentium dolorem** auris suppuratio. *a*, 340. 10.

Dentibus frigida inimica. *a*, 40. 18.
in Dentibus circumcirca viscosa, his malum est hiare ac fixis oculis intendere. *a*, 346. 27.

DENTIFICIUM ad oris mulieris foetorem, gingivis malis ac pravis. *b*, 261. 65.

in DENTITIONE febris acuta pueris accedens, convulsionem quandam inducit. *a*, 266. 2. non omnes convulsi moriuntur. *a*, *ibid*.

Dentientes quicunque habitiores manent, & altiore somno utuntur, periculum est, ne convulsione corripiantur. *a*, *ibid*.

qui Dentiunt hyeme, reliquis similibus existentibus, melius liberantur. *a*, *ibid*. qui vero cum tussicula, tardius dentes producunt. *a*, *ibid*.

DENIGRATIONES offibus adhuc sanis. *b*, 369. 80.

DENSITAS corporis ad perspirationem, quibus minus aufertur, morbidiores. *a*, 268. 6.

DENUDATA quæ sunt, ægre transmutantur. *a*, 270. 12.

DEORSUM multum purgatus. *a*, 354. 16.

DESIPIENTIÆ prædebilitatorum pessimæ. *a*, 214.

1. cum risu sientes, securiores sunt: cum studio vero serio, periculosiores. *a*, 45. 53. si quis Desipiat, caput irrigato: si non præcordia fuerint elevata. *a*, 321. 5.

Desipientes & stupidi quando nascantur. *a*, 91. 33.

Desipientiam significant rari circa latus dolores. *a*, 215. 3.

DESQUAMATA, in superficie, frigidam molleste ferunt. *a*, 272. 5.

DESTILLATIO, & tussis multa. *a*, 388. 36. à cerebro in pulmonem & fauces, & palatum, & reliquum corpus quando contingat. *a*, 54. 17. in nares hyeme, Timochari post venerem resiccata. *a*, 357. 27.

Destillatione tonsillas vexatas habentibus, his alvus amplius subducta, siccas tusses solvit. *a*, 266. 3.

Destillationes cum tussi senibus accidunt. *a*, 37. 31.

DETRACTIO quibus fiat. *a*, 364. 3.

DEUS quis sit. *b*, 144. 3.

à Deo aliquid purum accipere videri, bonum est ad sanitatem. *a*, 288. 10.

quibus Diis in rebus secundis, & quibus in adversis supplicandum. *a*, *ibid*.

DIETA circa solstitia diligenter observanda. *a*, 108. 5. quomodo per anni circulum

pro temporum vicissitudinibus variare debeat. *a*, 294. 8. in ulceribus. *b*, 292. 2. cur laborum commensurationi per omnia respondens, præscribi nequeat. *a*, 106. 1. multitudinis ac vulgi, qui ex necessitate transigunt. *a*, 107. 2. mala duplex est. *a*, 180. 9. idiotarum & privatorum, qualis hyeme, vere, æstate, & autumnio esse debeat. *a*, 282. 1. quomodo verno tempore instituenda. *a*, 108. 6.

de Diætæ æstatis tempore instituenda. *a*, 108.

6. per autumnum instituenda. *a*, 109. 11. scripturo, quænam necessario cognoscenda. *a*, 79. 1. divitum. *a*, 109. 12.

Diætæ ad ætates, ad anni tempus, & ad corporum species constituendæ. *a*, 283. 2. in fluxibus mulierum constitutio. *b*, 233. 2.

DICENTIBUS attendendum, facientibus incumbendum. *a*, 30. 11.

DIES primi & septimi in morbis & foetibus plurimum valent. *a*, 76. 6. iudicatorii. *a*, 199. 9. quarta si simile quid tertiæ habuerit, ex iisdem illis æger in periculo versatur. *b*, 134. 47.

Dierum Criticorum ratio, & cognitio. *b*, 414. 2. in ægrotis medico habenda ratio. *a*, 76. 6.

Diebus imparibus cur maxime doleant ægroti, illisque diebus moriantur. *b*, 60. 20. imparibus humores turbantur. *b*, 61. 21. in Diebus iudicatoriis perfrigerationes ex sanguinis eruptionibus vehementibus, pessimæ sunt. *a*, 249. 3.

DIGITUS index, & infernum os dextræ manus, ab anchora contractum. *a*, 358. 28. magnus, & os dextræ manus contractum. 382. 20.

Digitum ac pedes si penitus nigrescant, minus perniciosi sunt quam lividi. *a*, 207. 8. labia, & aliæ partes, subtremlæ. *a*, 345. 25. articuli luxati repositio & curatio. *b*, 380. 10. magni in pede luxatio. *a*, 383. 20. articuli luxatio, cognitu facilis. *b*, 345. 24. ac unguis ad corporis gravitatem etiam lividi facti, mortem in propinquo esse significant. *a*, 257. 3.

Digitum aut pedis, aut manus, articuli luxatio cum ulcere. *b*, 368. 78. ossa & articuli simplicia sunt. *a*, 131. 1. articulos faciunt ossa omnia quæcunque inter se committuntur. *a*, 165. 12. manuum, ac pe-

- ac pedum, eadem quæ in arborum ramificatione, ratio. *a*, 63. 15. nomina. *a*, 127. 7.
- DILATIO ab omni arte aliena est. *b*, 413. 1.
- DISCIPLINARUM studiosi, solitudinis & tranquillitatis amantes. *b*, 403. 1.
- DISPARATIONIS ossium signum. *b*, 344. 22.
- DISPOSITIO athletica. *a*, 269. 8.
- DISSECTIO & sedes, idem. *b*, 305. 9.
- DISSIMILIA, si vergant sursum elevata, inferne solvere, & contraria per eadem. *a*, 362. 2.
- DISSOLUTUM esse, malum est. *a*, 362. 1.
- DISTENTIO ex ardoribus vehementibus, malum. *a*, 49. 13. submollis quibus in dextris fit, phrenitici sunt, si non solvatur febre desinente. *a*, 346. 26. circa quas partes maxime fiat. *a*, 281. 11.
- in Distentione quandoque sine ulcere, juveni carnoso ætate media, frigida multæ affusio, caloris revocationem facit. *a*, 41. 21. in dorsum siente sudare, & corpus dissolvi, lethale. *a*, 251. 3.
- à Distentione antrorsum ac retrorsum quicunque corripuntur, in quatuor diebus pereunt. *a*, 40. 6.
- Distentiones nervis sunt valde familiares. *a*, 164. 9. mitigat calida. *a*, 41. 22. ad pedes & ad lumbos ex mensibus, suppurationem inducunt. *a*, 259. 3. corporis, malum. *a*, 362. 1. inducit frigida. *a*, 41. 20.
- in Distentionibus ante & retro sientibus, & in tergum solum contingentibus, si maxillæ solvantur, lethale est. *a*, 251. 3.
- de Distentionum signis & curatione. *b*, 45. 14.
- DISTORTIO manuum ac pedum, infaniam facit. *a*, 175. 48.
- DIVERSA quæ plurimum sunt, maxime concordant ac delectant. *a*, 85. 15.
- DIVINUM si quid in morbis, cognoscendum? *a*, 204. 1.
- DOCTRINA quantumvis multa, non tamen immodica putanda est. *b*, 404. 1.
- DOLOR quibus inceperit primis diebus, & quarta ac quinta magis premuntur, hi septima à febre liberantur. *a*, 200. 2. ex purgationis corruptione. *b*, 280. 22. inter ani & scroti interapedinem partes circa vesicam affectas significat. *a*, 40. 80.
- Doloris exortibus, frigida convenit. *a*, 273. 11. ad humeros & claviculas in pleuritide, causa. *b*, 13. 23. ex femore progressus, malignus. *a*, 238. 1. ex cerebri repletione, causæ. *b*, 42. 2.
- Dolorem & desipientiam significat, flatus cum strepitu exiens. *a*, 257. 3. & mutationem significat, urina bonam habens subsidentiam, derepente non habens. *a*, 262. 5. in locis infernis fortem, surditas solvit. *a*, 321. 5. non suppurantem facit frigida. *a*, 41. 20.
- ex Dolo diuturno partium circa ventrem suppuratio, malum. *a*, 46. 22.
- à Dolo liberatum esse, signum bonum est. *a*, 209. 14.
- Dolores quibus derepente fiunt, præcordium elevatum est superne. *a*, 203. 11. disparescentes citra manifestam causam, perniciosi sunt. *a*, 251. 3. contrariis sanantur. *a*, 176. 51. modice acuti ad claviculam aut sursum transeuntes, perniciosi. *a*, 239. 1. in omni pleuritide plerumque magis interdiu, quam noctu leviores fiunt. *b*, 49. 21. ex itinere contracti. *b*, 137. 57. repentini citra febrem à pituita & bile compacta. *b*, 74. 16. repentini & animi deliquia. *b*, 268. 87. quicunque post varia remedia non sedantur, eos ad suppurationem verti, sciendum est. *a*, 209. 14. circa generationem puris magis contingunt, quam facto jam ipso. *a*, 34. 47. eximit calida. *a*, 41. 22. fortissimos quomodo quis dinoscatur. *a*, 315. 2. circa umbilicum palpitantes, habent quidem aliquod quod mentem emovet. *a*, 215. 5. absque ulcere, frigida multa affusa levat. *a*, 41. 25. *a*, 273. 10. sine manifestis causis, & diuturni, & in toto capite. *a*, 234. 36. strangulatorii in faucibus, habent quid convulsorium. *a*, 218. 14. ad infernas partes, sonitibus in faucibus, toleratu faciles. *a*, 218. 15. quicunque ex dorso ad cubitos descendunt, venæ sectio solvit. *a*, 44. 22.
- Dolorum in ventre errantium bilis causa est. *b*, 74. 15.
- Doloribus duobus simul sientibus non secundum eundem locum, vehementior obscurat alterum. *a*, 34. 46.
- in Doloribus, proximum ventrem purgato. *a*, 368. 6.
- qui DORMIUNT bene, & habitiores sunt, multum alimentum adsumunt. *a*, 266. 2.

- non Dormire , neque noctu , neque interdiu ,
 . pessimum est . *a*, 207. 9.
- Dormire noctu quemadmodum secundum na-
 turam consuetum nobis est , interdiu vigi-
 lare oportet . *a*, *ibid.* *a*, 258. 3.
- DORSALIS morbi signa . *b*, 35. 54.
- in Dorsali morbo , urina cruenta quid si-
 gnificet . *b*, *ibid.*
- à Dorsali medulla tabis generatio . *b*, 33. 49.
- DORSI ac colli perfrigerationes , convulso-
 riæ sunt . *a*, 239. 1.
- ex Dorsi dolore ægritudinis principia diffi-
 cilia sunt . *a*, 249. 3.
- in Dorsi ac pectoris dolore mistio cruenta ,
 suppressa , perniciofa est dolorose . *a*, 247. 2.
- Dorso ac coxendice dolente , à poplitibus &
 malleolis , venæ sectio forinfecus est facien-
 da . *a*, 121. 20.
- ex Dorso horrores frequentes , celeriter trans-
 labentes , molesti . *a*, 217. 10.
- Dorsum frigida magis aggravatur . *a*, 271. 4.
- in Dorsum percussus . *a*, 360. 34.
- quæ DUCERE oportet , quo maxime repunt ,
 eo ducere oportet . *a*, 32. 21.
- DULCIA fiunt omnia cocturâ . *a*, 152. 18. pin-
 guia , ac oleosa quare replent . *a*, 102. 33.
- de DURITIA & mollitie ac cavitate offis
 capitis . *b*, 303. 2.
- Duritias facit , à veratro vomere rubicun-
 da , &c . *a*, 261. 4.
- Durities circa ventrem cum dolore , non sup-
 purantur . *a*, 265. 6.
- DYSENTERIA , ab alvi profluvio supervenit .
a, 48. 75. lienteria , ac diarrhœa , mor-
 bi sunt consimiles . *b*, 77. 26. si ab hac
 occupato , veluti carnes subjerint , lethale
 est . *a*, 38. 26. sine tenesmo , mensibus
 per septem annos retentis . *a*, 344. 22. si
 ab atra bile inceperit , lethalis est . *a*, 38.
 24. quicunque splenici ab hac corripuntur
 , his longa accedente dysenteria , aut
 hydrops accedit , aut intestinorum levitas
 & pereunt . *a*, 44. 43. *a*, 256. 3. ante partum .
a, 359. 33. ex infania , bonum . *a*, 45. 5.
 quando , & quid vocetur . *a*, 111. 19. splenici
 accedens , bonum . *a*, 45. 48. cum febre .
a, 374. 3. ex meraca alvi egestione .
a, 46. 23. sedata abscessum aut tumorem
 aliquem faciet , si non ad febres aut su-
 dores , & urinas crassas . *b*, 136. 54. qui-
 bus contingat . *a*, 43. 65. alvi egestiones
- subcruentæ & mucosæ ante partum . *a*,
 393. 49. ab hac intestinorum levitas ac-
 cedit . *a*, 48. 76.
- ex Dysenteria acuta quibus humor ad pu-
 rulentiam devenit , his id quod superstat ,
 valde alvum ac multum erit . *a*, 256. 3.
 magis laborat , quisquis sane etiam è te-
 nelmo vexatur . *a*, 315. 2. maxime pueri
 quinquennes moriuntur , & senioribus
 adhuc decennes . *a*, 231. 30.
- de Dysenteria . *b*, 77. 24.
- Dysenteria quæ malâ . *a*, 231. 30. ætatem con-
 stantem agentibus accidunt . *a*, 37. 30.
 multæ , ac alvi profluvia in occidentalibus
 ab aquis lacustribus & palustribus .
a, 150. 11. viris & mulieribus quando fa-
 miliares . *a*, 153. 25. post hyemem au-
 stralem & pluviosam mulieribus fiunt . *a*,
 35. 12. *a*, 154. 27. curatio . *a*, 111. 19.
 viris in civitatibus meridionalibus frequen-
 tes . *a*, 148. 4. podagras inveteratas sanant .
a, 226. 15. fiunt maxime mulieribus &
 viris natura humidioribus , si hyems sic-
 ca & Aquilonaris . *a*, 35. 11.
- Dysenteriam , significat egestio pituitosa acu-
 te cum oris ventriculi dolore , &c . *a*, 264. 6.
- ad Dysenteriam ex sanguinis eruptione tran-
 situs . *a*, 303. 2. tenesmus accedit . *b*, 3. 3.
- in Dysenteriam definit pulsus ac dolor in
 febris secundum venam quæ in collo est .
a, 240. 1.
- in Dysenteria longis cibi fastidia , mala .
a, 371. 8.
- Dysentericæ , ægestionis alvi , in flammeis
 valde rubicundis coloribus solutæ , insa-
 niæ timorem inducunt . *a*, 256. 3.
- Dysentericis vomitus biliosus in principio ,
 malus est . *a*, *ibid.*

E.

- E** BRIUS quis , si derepente voce privetur ,
 convulsus moritur . *a*, 40. 5.
- ab Ebrietate , capitis dolor acutus , cum
 vocis interceptione . *b*, 44. 8.
- ex Ebrietate vocis privatio . *b*, 23. 22.
- Ebrii magis sudant , & difficulter spirant .
a, 224. 8.
- ECLEGMA quod delingitur ad aquam inter-
 cutem . *b*, 259. 60. ex melle , & fabis ,
 in anhelatione . *a*, 376. 6.
- EDERE aut bibere per somnum consuetos
 cibos

- cibos aut potus, inopiam alimenti significat, & animæ tristitiam. *a*, 290. 18.
- EDULIA** ex inaquosis, ac siccis & æstuosis locis venientia. *a*, 101. 32. plus de sicca parte in se habentia, siccant, & calfaciunt. *a*, 101. 33. dulcia, & acria, & salia, & amara, & austera, & carnosa calfacere solent. *a*, *ibid.* recentia omnia majorem quam alia fortitudinem habent. *a*, 102. 34. quæ in muria præparantur, meliora sunt, & non æstuosa. *a*, *ibid.* antiqua & marcida, magis quam recentia alvum movent. *a*, *ibid.* cruda alunt, & ructus cient. *a*, *ibid.* quæcunque & pocula, excalfacientia siccant, neque salivam, neque urinam, neque secessum facientia, corpus siccant. *a*, 102. 33.
- EFFORMINATIONEM** quæ partes magis patiantur. *b*, 360. 58.
- EFFLANTES** & refracti, in somnis leviter suspicientes, morbo regio abunde colorati moriuntur. *a*, 238. 1.
- EGESTIO** si liquida fuerit, conducit neque fridere, neque frequentem esse, & paulatim secedere. *a*, 207. 9. rubicunda in soporosis delassatis, surdis factis, circa judicationem prodest. *a*, 243. 2. sit subfulva, & non graveolens. *a*, 207. 9. nigrorum multorum ex sanguinis eruptione larga ac frequenti. *a*, 220. 20.
- Egestionem** cruentam significat surditas suppuratis oborta, his ad finem nigra prodeunt. *a*, 254. 3.
- in Egestionem** quibus inferne bilis atra subfidet, si copiosior, major est morbus. *a*, 202. 8.
- ex Egestionem** moderata impedita morbi fiunt. *a*, 162. 2.
- Egestiones** liquidiores & sine febrilibus fientes, & quæ septima die, aut citius judicantur, commodæ quando sint. *a*, 224. 9. alvi nigræ, velut sanguis niger, sua sponte prodeunt, & cum, & sine febre pessimæ sunt. *a*, 37. 21. valde albæ, spumosæ, circumbilioas in morbis acutis, malæ sunt. *a*, 216. 7. alvi meracæ, in morbo diuturno, malum. *a*, 45. 6. veloces fiunt, eorum quæ acervatim & velociter nutriunt. *a*, 33. 18. alvi albæ in phrenitide, & torpor, malum. *a*, 240. 1. alvi desinentes in spumosas, exacerbato-
- riæ fiunt. *a*, 216. 6. exercitatorum. *a*, 224. 9.
- Egestionum** mutationes, in alvi fluxionibus profunt, si non ad parvas mutantur. *a*, 33. 14. alvi consideratio. *a*, 142. 3.
- Egerere** oportet juxta copiam ingestorum bis aut ter in die, & noctu semel. *a*, 207. 9.
- Ejectorium**, quod puerum expellit lividum. *b*, 221. 110.
- ex ELEMENTIS** turbatis & permixtis quomodo singulæ corporis partes sint creatæ. *a*, 50. 2.
- Elementorum** secretio. *a*, 49. 1.
- ENGASTRIMYTHI**, quasi ex ventre loquentes. *a*, 357. 25. *b*, 178. 93.
- ad ENIXAM** recens. *b*, 69. 32.
- EPIGLOTTIDIS** officium. *a*, 129. 2. *b*, 69. 32.
- EQUINÆ** carnes asininis sunt leviores. *a*, 97. 16.
- EQUITATIO** continua quomodo Scythis sterilitatem inducat. *a*, 160. 52.
- ab Equitatione**, ad lumbos & crura impotentia resolutoria, oborta. *a*, 369. 7. articulorum dolores diuturni. *a*, 159. 50.
- ex Equo** lapsus. *a*, 341. 12.
- ERECTUM** sedere velle, malum est in acutis, pessimum autem peripneumoniacis ac pleuriticis. *a*, 205. 4. *a*, 258. 3.
- Erectæ** cervicis spiratio, quibus puellis uterum gestantibus contingit, his mammæ suppurantur & menses apparere in principio, malum est. *a*, 260. 3. cervicis spirationes, facit hydrops. *a*, 254. 3.
- Erectè** titubans, obambulans multo tempore. *a*, 335. 13.
- ERINACEORUM** ova, alvum movent, & urinam cient. *a*, 98. 19. terrestrium carnes humidiores sunt, ac urinam cient. *a*, 97. 16.
- ERODENTIA** & mucosa supra aurem prodeuntia. *a*, 337. 1.
- ERUCA** ejusdem facultatis cum sinapi. *a*, 99. 25.
- ERUCTATIO** oculorum fluxionibus conducit. *a*, 363. 2.
- Eructationes** post cibos & potus, à spiritu. *a*, 181. 9.
- ERVI** vires. *a*, 99. 14.
- ERYSIPELAS** si extra diffusum intro vertatur, malum. *a*, 251. 3. qua ratione in pulmone fiat. *b*, 8. 13. in utero necessario interimit foetum. *b*, 2. 3. quando mortem significet, aut roboris recidivam. *a*, 212. 23.
- Erysipelatis** in pulmone signa. *b*, 8. 13. in

- facie futuri signum quodnam sit. *a*, 244. 2.
 de Erysipelatis in pulmone causis & curatione. *b*, 34. 53.
 in Erysipellate, tumorem & ruborem quam maxime foras verti est securius. *a*, 213. 23.
 EVACUATIO sanat morbos quicunque ex repletionem fiunt, & contrà. *a*, 33. 22.
 Evacuazione quando opus sit. *a*, 33. 8. *a*, 38. 41.
 ab Evacuazione fit convulsio. *a*, 44. 39. de-
 tentus, tenuis existens, & derepente sub-
 sidens, moritur. *a*, 174. 44.
 Evacuaciones ad extremum ducentes, peri-
 culosæ sunt. *a*, 31. 3.
 Evacuare, aut omnino quomodocunque cor-
 pus movere multum & repente, pericu-
 losum est. *a*, 34. 51.
 EUANTHEMON in potione ad secundas edu-
 cendas. *b*, 218. 106.
 EUNUCHUS ex venatione & discursu, hydro-
 picus factus. *a*, 396. 58.
 Eunuchi propter genituræ transitum ablatum
 non cœunt. *a*, 55. 3. non laborant po-
 dagra, neque calvi fiunt. *a*, 44. 28. quare
 calvi non fiant. *a*, 64. 19. ante pu-
 bertatem facti, neque in mento, neque in
 pube pilos producant. *a*, 64. 18. plurimi
 Scytharum, & quomodo fiant. *a*, 159. 49.
 Eunuchorum affectionem divinitus Scythiis
 non contingere. *a*, 160. 51.
 EUROPA & Asia quantum inter se differ-
 rant. *a*, 154. 31.
 Europæ ac Asiæ terminus. *a*, 155. 34.
 Europæi, quod ad formam & magnitudi-
 nem, multum sibi invicem sunt dissimi-
 les. *a*, 160. 53.
 Europæis Asiæ quare mansuetiores, beni-
 giores, & cultiores. *a*, 155. 31.
 de Europæis, ac primo de Sauromatis, eo-
 rum victu, moribus, anni temporibus
 ac formis. *a*, 157. 42. qui animo & cor-
 pore multum inter se differunt. *a*, 161. 55.
 EXACERBATIONES quibus fiunt, quacunque
 tandem hora febris dimiserit, si postridie
 eadem qua antea hora corripuerit, diffi-
 culter judicant. *a*, 38. 30. circa initia
 in omni morbo considera. *a*, 361. 1.
 Exacerbant omnes quidem, convulsos au-
 tem etiam valde, egestionem, desinentes
 in spumosas meracas. *a*, 264. 6.
 EXANGUIUM partium quænam robustissimæ.
a, 98. 21.
 EXCANDESCENTIA retrahit cor & pulmo-
 nem in seipsa, & ad caput calida & hu-
 midum. *a*, 367. 5. ejus utilitas. *a*, 321. 4.
 EXCESSUS in exercitiis vitandus. *a*, 107. 5.
 Excessuum in utram tandem partem con-
 tingant, prænotio ab Hippoc. primum
 adinventum. *a*, 80. 3.
 EXCITATIONES turbulentæ cum ferocia men-
 tem emoventes, malæ sunt, itemque con-
 vulsoriar, tum alias, tum cum sudori-
 bus. *a*, 239. 1.
 EXCREATIONES in febribus non intermit-
 tentibus lividæ, & cruentæ, & graveo-
 lentes, & biliosæ, omnes malæ sunt,
a, 38. 47.
 cum Excreatione violenta, lumborum dolor
 in ventriculi os dolente, habet quid con-
 vulsorium. *a*, 249. 3.
 EXCREMENTA otiosorum, ab æquali cibo-
 rum copia, procedunt plurima. *a*, 224. 9.
 ab initio nigra, post viridia. *a*, 341. 14.
 velut carunculæ in dysenteria prodeuntia,
 lethale est. *a*, 38. 26. cruenta, velut in
 dysenteriiis citra febrem, unde. *a*, 122. 23.
 tarde prodeuntia. *a*, *ibid.*
 ab Excrementis sanguinolentis, quando quis
 sua sponte curetur. *a*, 122. 25.
 Excrementum quando graveolens fiat. *b*, 58. 16.
 EXCRETIONEM subitus erumpentem desituram
 esse quando prædicendum sit. *a*, 232. 32.
 Excretionem quando considerare oporteat. *a*,
 33. 15.
 in Exercitantibus boni habitus ad summum
 progressi, periculosi sunt, si in extremo
 fuerint. *a*, 31. 3.
 in Exercitationibus signum, sudor fluens gut-
 tatim, qui exit velut ex canalibus, aut
 collapsio velut ex elevatione. *a*, 364. 3.
 EXERCITIA in pulvere & oleo quantum dif-
 ferant. *a*, 104. 43.
 EXERCITATIO in doctrinæ penuria adhiben-
 da. *a*, 30. 10.
 in Exercitiis excessus vitandi. *a*, 107. 5.
 ex Exercitiis, lassitudinibus ac potationibus
 intempestivis, febris. *a*, 307. 2.
 Exercitiorum naturis ignoratis, eorum etiam
 effecta incognita esse necesse est. *a*, 17.
 38. ratio juxta temporum anni differen-
 tias instituatur. *a*, 284. 11.
 de iis qui Exercentur, nihil prædici posse.
a, 222. 4.

EXISTENTIA tantum cognoscibilia. *a*, 1. 2.
EXOLUTIO ex tuberculi introrsum ruptione.
a, 45. 8. dolorem solvens, alvum valde
humectat. *a*, 264. 6.
Exolutionem facere poterit, alvi egestio li-
quida, paulatim fiens. *a*, 263. 6.
cum Exolutione in febre acuta, sine sudore
vocis interceptio. *a*, 246. 2. vocis inter-
ceptiones, pessimæ. *a*, 215. 3. *a*, 246. 2.
Exolutiones torpescitivæ difficiles quidem
ex partibus contingunt, & mentem emo-
ventes, non tamen perniciosæ. *a*, 260. 3.
alvi repentinæ præter rationem, in diu-
rurnitate temporis consumptis, perniciose
habent. *a*, 265. 6.
Exoluti cum capitis dolore, ex rigore, in
periculo versantur. *a*, 237. 1.
qui **Exolvuntur** sæpe & fortiter, absque ma-
nifesta causa, derepente moriuntur. *a*, 34. 4. 1.
Exolvuntur cito, sana habentes corpora,
cum medicamentis purgantur. *a*, 34. 36.
desperati, quibus urina clandestine ad pu-
dendum allabatur. *a*, 256. 3.
EXPERIMENTUM coactionis gibbi, per infla-
tum ac subjectum utrem. *b*, 356. 48. sæ-
cunditatis. *b*, 178. 91.
de Experimentis, per quæ indicatur an præ-
gnans fiet mulier. *b*, 272. 6.
EXPULSORIUM, quod puerum mortuum eji-
cit. *b*, 221. 110.
EXTENSIO iusta per machinamenta. *b*, 327. 32.
Extensione facta quomodo deligandum. *b*,
314. 5.
Extensiones gibbosorum in sealis, impofteri-
bus potius quam Medicis sunt in usu.
b, 352. 39.
Extensionum multi modi. *b*, 319. 16.
EXTENUATIONES ad extremum non sunt du-
cendæ. *a*, 31. 3.
EXTREMITATES si in utranque partem cito
transmutentur, malum est. *a*, 216. 6. *a*, 238. 1.
EXTUBERANTIA in hæmorrhoidibus penitus
intus delitescens. *b*, 153. 4.
EXUDANTES vigilantes recalescentes, malum.
a, 216. 8. *a*, 238. 1. & maxime circa caput,
in morbis acutis moleste ferentes, malum.
a, 216. 5. *a*, 238. 1. à principio urinis conco-
ctis, perniciose affecti sunt. *a*, 218. 14. su-
perne cum perfrigerationibus, non sine
febre. *a*, 239. 1. convulsioni obnoxii. *a*, 243. 2.
qui **Exudare** frequenter, cum præcordii in-

tensione non cessant, plerumque malignè
habent. *a*, 238. 1.

qui **Exudant** frequenter ac insuper rigent,
perniciosum hoc est. *a*, 237. 1. & ma-
xime capite, in morbis acutis submoleste
ferentes, malum. *a*, 238. 1. insuper in
febre, malignè habent. *a*, 238. 1.

F.

FABÆ alvum sistunt ac inflant. *a*, 96. 13.
FABRI lignarii. *a*, 84. 14. ferrarii. *a*, 84. 13.
FACIES optima erit, quæ sanorum faciei est
simillima. *a*, 204. 2. quæ ex tumida hu-
miliatur, remissionem in sequentem idem
significat. *a*, 244. 2. quibus sana, præ-
cordia non mollia, sine quibus non li-
berentur. *a*, 248. 2. decolor, ac morbo
aquæ inter cutem unde similis efficiatur.
a, 112. 21. intumescens in morbo crasso.
b, 114. 53. bona in magnis morbis, bo-
num. *a*, 363. 2.
Faciei totius color alteratus, malum signum. *a*,
205. 2. notæ in morbis acutis. *a*, 204. 2.
bonus color & torvitas in morbo acuto,
malum. *a*, 216. 6. *a*, 244. 2. corruptio,
lethalis. *a*, 244. 2.
circa Faciem & caput non sunt nervi, sed
fibræ. *a*, 164. 9. partes graciles, & ve-
narum tranquillitas, bonum. *a*, 197. 2.
partes, febre tenente, graciles factæ in
die impari, sequenti die solvunt febrem.
a, 322. 5. color bonus, & sudores non
febrientibus, quænam significant. *a*, 244. 2.
ad Faciem ornandam. *b*, 261. 67.
de Faciem decolorem post cibum habenti-
bus, & acida eructantibus cum acore in
nares proserpente. *a*, 112. 25
Facie flores habente, & alvo liquidiore,
suppurationes circa pulmonem habent.
a, 254. 3.
in Facie rubor in prægnantibus tabescen-
tibus. *a*, 259. 3. distortionem, si nulli alii.
corporis parti communicent, cito sedan-
tur. *a*, 235. 42.
FACULTAS & potentia omnia auget & nu-
trit, & germinare facit. *a*, 270. 12.
FAMES aliquando sanat, aliquando occi-
dit. *a*, 10. 15.
non Fames, non satietas, neque aliud quid-
quam bonum, quod naturæ modum ex-
cedat.

cedat. *a*, 33. 4.
 ubi Fames, non oportet laborare. *a*, 33. 16.
 Famem quibus corporibus inducere oporteat.
a, 47. 59. minus ferunt biliosi supernis
 partibus: pituitosi, contra. *b*, 122. 17.
 vini potus solvit. *a*, 33. 21.
 FARINA pura in aqua pota frigefacit. *a*,
 96. 11. cocta in pulmonem aut ejus fistulam
 perveniens, hominem enecat. *b*, 69. 32.
 Farinæ cum melle & oleo coctæ aut assa-
 tæ, omnes æstuosæ sunt, & ructum ci-
 ent. *a*, 96. 11. in lacte datæ magis per
 alvum secedunt, quam quæ in aqua. *a*, *ibid*.
 FATUITATEM inducentes affectiones arden-
 tes. *a*, 217. 12.
 Fatuos ex morbo regio voce destitui, verum
 sentientes esse contingit. *a*, 215. 4.
 Fatuum quomodo cor reddatur. *b*, 156. 2.
 FAUCES dolorosæ, graciles, cum ægre to-
 lerabili molestia, strangulatoriæ, perni-
 ciosæ acutè. *a*, 217. 11. *a*, 247. 2. exa-
 speratæ parum, si augeatur dolor, diffi-
 cile. *a*, 218. 15. exasperat aquilo. *a*, 35.
 5. modice exasperatæ, & alvus vanis co-
 natibus nitens, frontis dolores, ægri pal-
 pando contrectantes: dolorosi, quæ ex his
 augeſcunt difficilia sunt. *a*, 247. 2. san-
 guine impletæ. *a*, 229. 27. exulceratæ in
 febre, cum alio signo ex his, quæ dif-
 ficilia sunt, periculosæ sunt. *a*, 212. 23.
a, 247. 2. ubi ægrotant, aut tubercula
 in corpore nascuntur, excretiones confi-
 derare oportet. *a*, 33. 15.
 circa Fauces in acutis morbis dolorosi, gra-
 ciles, parvi, suffocatorii, quando emo-
 tionem portendant. *a*, 215. 2. proserpen-
 tia ulcera, graviora & magis acuta, ut
 plurimum spirandi difficultatem inducunt.
a, 267. 3. quibus irritamenta sunt, his tu-
 mores circa aurem leniter erumpunt. *a*,
 246. 2. dolores fortes, tumores circa au-
 rem, & convulsiones efficiunt. *a*, 247. 2.
 juxta Fauces graciles, dolores parvi in acu-
 tis, in gracili ubi hiarit, non facile os
 contrahente, mentem emoveant. *a*, *ibid*.
 in Fauces fluxionum ratio. *a*, 15. 33.
 Faucium & gingivarum inflammatio & cu-
 ratio. *b*, 71. 4. exulceratio, exasperatio,
 & inflammatio à pituita aliis humoribus
 permixta. *a*, 182. 16.
 in Faucibus exasperatis somnus multus. *a*,

218. 15. carcinoma uſtum. *a*, 394. 53.
 sonitus frequentes, cum salivæ sputatione,
 convulsorii. *a*, 218. 15. dolores strangu-
 latorii, à capitis dolore originem trahen-
 tes, convulsorii sunt. *a*, 246. 2.
 FAVUS, strumæ, panis, furunculi, &c. *b*, 79. 35.
 FEBRIS ex abortu infantis. *a*, 327. 10. acu-
 ta ex tussi matura. *a*, 318. 3. acuta ex
 casu, in octimestrem foetum gestante. *a*,
 387. 22. acuta a præcordiorum dolore. *a*,
 310. 11. acuta & rubor faciei, ex nulla
 manifesta causa. *a*, 396. 57. si fuerit acu-
 ta, & venter non egerit, convulsiones
 pueris sunt. *a*, 214. 26. acuta, ex tussi
 populariter grassante. *a*, 387. 31. acuta,
 & biliosis spiritus magnus, post præcor-
 diorum tumorem, abscessus circa aurem
 attollit. *a*, 248. 2. acuta cum alvo sic-
 ca, velut in tenesmo. *a*, 307. 3. super-
 veniens acuta convulsionem solvit. *a*, 250.
 3. acuta cum lateris dolore affiduo. *a*,
 334. 8. acuta ardens, ex dolore dextri
 femoris. *a*, 333. 5. acuta à filiarum partu,
 non facta purgatione. *a*, 332. 2. acuta
 ex laboribus, lassitudinibus ex neglecta
 virium ratione. *a*, 332. 3. acuta pueris
 in dentitione accedens, convulsionem
 quandam inducit. *a*, 266. 2. acuta ab
 initio continua. *a*, 331. 1. acuta ex lar-
 giori potatione & vomitu. *a*, 310. 12.
 ardens mollem ac vacuum ventrem ha-
 bent. *b*, 132. 42. ardentis causa, & ge-
 neratio. *b*, 129. 34. ardentis signa. *b*,
 37. 61. ardens acuta post capitis dolorem.
a, 334. 9. ardens alia. *a*, 334. 7. ardens
 quibus signis solvatur. *b*, 130. 34. ardens
 ex pleuritide fit, ex peripneumonia, mi-
 nime. *b*, 2. 3. ardens cum multo vomitu.
a, 377. 9. ardentis aliud genus. *b*,
 130. 35. ardens dum recidit, plerumque
 etiam exudat. *a*, 203. 9. ardentis in pe-
 ripneumonia transitus. *b*, 73. 11. ardens
 necessario interimit. *b*, 2. 3. *b*, 38. 65.
 ardentis (sive caulos) generatio, notæ,
 & curatio. *b*, 73. 11. cum auri dextræ
 & capitis dolore. *a*, 375. 5. si non à bi-
 le habeat, aqua multa calida in caput
 affusa, febris solutio fit. *a*, 46. 42. si ha-
 beat, à balneis abstinendum. *b*, 198. 58.
 plerumque & bilis vomitus accedit, qui-
 bus cerebrum vulneratur. *a*, 258. 3.
 circa

circa caniculæ sydus. *a*, 376. 7. post capitis, lumborum, ac colli dolores. *a*, 309. 10. ex capitis gravitate & temporis dextri dolore. *a*, 325. 3. derepente capitis doloribus correptis, superveniens, eos servat. *a*, 45. 51. ex capitis, colli, & peitoris dolore. *a*, 311. 14. à cœna. *a*, 309. 8. communis seu pestis quare omnibus accidat. *a*, 180. 8. communis quare non omnibus accidat. *a*, *ibid*. continens à bile plurima ac meracissima. *a*, 123. 27. convulsioni succedens. *a*, 291. 1. convulsionem repentinam solvit. *a*, 250. 3. a convulsione sedatur eadem die, aut sequenti, aut omnino tertia. *a*, 175. 48. convulsioni aut distentioni nervorum superveniens, solvit morbum. *a*, 39. 57. *a*, 204. 12. si non imparibus dimiserit, recidivare solet. *a*, 39. 61. *a*, 322. 5. diurna, nocturna longior, quibusdam autem & ad tabem vergit, diurnæ signum. *a*, 202. 8. diurna, nocturna longa, quibusdam autem & ad tabem vergit. *a*, 306. 3. ex diurno dolore, & potationibus. *a*, 325. 2. æstuosæ, in qua partes externæ non valde fervent, verum internæ: cura. *b*, 74. 14. erroneæ, species. *a*, 308. 6. his exacerbatur, quibus ardor fit, & egressas egestionem alvi insuper exsudent. *a*, 265. 6. foris ad contactum debilis, intrinsecus autem ardent. *b*, 28. 37. à quibus generetur, & quando febris vocetur. *b*, 12. 22. ex glandularum copiosa fluxione. *a*, 185. 1. mulieris trimestri foetu gravidæ. *a*, 311. 13. hepar circumcirca dolenti, accedens, solvit dolorem. *a*, 47. 52. horrida, acuta, post gemellarum partum, & modicam purgationem. *a*, 336. 14. horrida ex mœnore. *a*, 336. 15. hyemis tempore cum capitis dolore. *a*, 377. 10. & abscessus, inguinum inflammationem consequuntur. *a*, 180. 7. interficientis signa. *b*, 38. 65. sexta die intermittens. *a*, 386. 28. quibus aliquando intermittit, periculo vacat. *a*, 240. 1. non corripit locis impotentiis. *a*, 203. 11. quis judicatu difficilis esse solet. *a*, 38. 30. ex lassitudinibus, potationibus, ac exercitiis intempestivis. *a*, 307. 2. & lateris sinistri dolor circa plejadas. *a*, 392. 47. ex corporis totius vel alicujus partis lassitu-

dine, ejus diætæ, & cura. *a*, 110. 15. ex lassitudinibus, laboribus, & cursibus infolitis. *a*, 327. 8. lenis, epialos Græcis. *b*, 290. 24. lippienti superveniens, lippitudinem solvit. *a*, 245. 2. quæcumque longiorem moram traxerit, homine aliqui ad salutem disposito, huic abscessum expectare oportet aliquem articulum. *a*, 213. 24. omnium morborum comes. *a*, 180. 7. nocturna non admodum lethalis est, verum longa. *a*, 306. 3. nonana, septimana adhuc longior est, & non lethalis. *a*, 306. 3. ex partu masculi. *a*, 327. 12. post partum & purgationem naturalem. *a*, 307. 4. pedis dolorem à magno digito sequuta. *a*, 309. 9. post pleiadum occasum. *a*, 377. 11. dolores circa præcordium absque inflammatione solvit. *a*, 44. 40. quartanæ generatio, & cur hæc aliis sit diuturnior. *a*, 123. 28. quartanæ, cum quis alio morbo purgatus non fuerit, curatio. *b*, 28. 39. quartanæ cura. *b*, 75. 19. quotidiana continente, quare longior. *a*, 123. 27. quotidiana, ejusque generatio. *a*, *ibid*. recidiva eadem die, quibus fiat. *a*, 203. 9. remissionis signum est, lingua circa bifidam sui partem velut saliva alba obducta. *a*, 245. 2. repentina, & in somnum collapsio. *a*, 395. 56. ex repletionem. *b*, 59. 19. à ruptura non corripit amplius quam tres aut quatuor dies. *a*, 175. 48. septimana longa est, verum non lethalis. *a*, 306. 3. singultosa. *b*, 135. 51. singultientis signa. *b*, 37. 62. sine fiti perpetuo. *a*, 326. 6. si soluta fuerit, à sanguinis eruptione, & menses compa-ruerint, in utero concipiet mulier. *a*, 233. 34. à Solis ardore. *a*, 382. 19. ex splendore. *a*, 344. 21. stercore sive cibo recenti non subeunte, cum lateris dolore. *b*, 131. 41. cum sudoribus. *a*, 357. 28. ex venarum circa cerebrum supervomitum. *b*, 21. 17. tertiana, ejusque generatio. *a*, 123. 29. tertiana. *b*, 28. 38. tertianæ cura. *b*, 74. 18. propter tumefactionem ex pituita, aliquando ab iisdem fit, aliquando autem à contrariis. *a*, 176. 51. vehemens & delirium ex dentis corruptione, lethale est. *a*, 245. 2. vehemens, & lumborum gravitas dolorosa. *a*, 309. 7. ve-

- hemens, post lumborum & capitis dolorem . *a*, 324. 2. ex Venere & potu . *a*, 335. 10. amoto volvulo, quempiam corripit, desperatus est . *b*, 46. 15.
- Febre ardenti laborantes, cur primis diebus biliosa vomant .** *b*, 14. 27. ardente correpti, internis quidem partibus à febre exuruntur, externis autem sunt frigidi . *b*, *ibid.* ardente laborantes non cito calore liberantur . *a*, 14. 30. invadente, ex capitis ulcere quid faciendum . *b*, 310. 27. tenente si partes circa faciem graciles fuerint in die impari, sequenti die solvetur . *a*, 322. 5. forti correptus, quomodo sanus fiat . *a*, 275. 5. permanente, sputoque non prodeunte, si abscessus evanescent, aut recurrant, horrendum est . *a*, 211. 18. ardente desinente si accedat morbus regius, non solet amplius exudare, sed sanus fit . *a*, 200. 3.
- Febre ardente occupato, rigore accedente, solutio fit .** *a*, 39. 58. *a*, 203. 10. *a*, 241. 1. occupato si collum repente obversum fuerit, lethale est . *a*, 38. 35. forti correptus, si detinet medicamentum, ante meridiem nihil purgatur . *a*, 274. 5. occupato, tumore non existente in faucibus, si suffocatio derepente contingat, lethale est . *a*, 38. 34.
- cum Febre acuta sudores frigidi, lethales .** *a*, 202. 8. acuto tumores circa aurem ex plurimis graveolentibus, & præcordio intento excitati, occidunt . *a*, 244. 2. acuta convulsiones, perniciosæ . *a*, 247. 2. acuta sudores frigidi, mortem significant . *a*, 38. 37. acuta dolor capitis pertinax, & cum alio maligno, lethale est . *a*, 242. 2. acuta auris dolor . *a*, 243. 2. acuta capitis dolor pertinax circa frontem, & tempora, fluxiones significat . *a*, 242. 2. una alvus turbata saluginoso modo, soporosos, torpidos, non valde comitatur . *a*, 265. 6. ardente quibus tumores, somnolenti, torpidi fiunt, his dolor in latus superveniens levis siderationis ac resolutionis modo occidit . *a*, 238. 1. vox deficiens, & cum judicatione intercepta, hi tremuli moriuntur . *a*, 246. 2. continua & forti auris dolor acutus, horrendus est . *a*, 212. 22. continua vesicæ duræ, & dolentes, perniciosissimæ sunt . *a*, 211. 19. *a*, 256. 3.
- dolores fientes, circa lumbos & infernas partes, perniciosi valde sunt . *a*, 211. 19. dysenteria . *a*, 374. 3. & sine febre egestio alvi nigra velut sanguis, mala est . *a*, 264. 6. tabescentibus, fluxiones ad gingivas & dentes comparentes, malæ sunt . *a*, 255. 3. diuturna, lateris dolor puris educationem significat . *a*, 254. 3. mitiore fientes sudores, morbi longitudinem significant . *a*, 38. 37.
- ex Febre ardenti & pleuritide ad peripneumoniam quomodo fiat transmutatio .** *b*, 14. 27. ardenti abscessus juxta aurem . *a*, 383. 23. ardente, abscessu purulento circa aurem non fiente, non valde servantur . *a*, 241. 1. ardente hydropicus . *a*, 379. 13. continua qui diutius secure laborant, his abscessus expectandus est . *a*, 241. 1.
- in Febre acuta clyster secunda die .** *a*, 306. 1. acuta, bilis vomitus die quadragesimo . *a*, 308. 5. acuta sine sudore vocis interceptiones cum exolutione . *a*, 246. 2. ardente fluxio sanguinis ex naribus, quarta die mala est . *a*, 241. 1. ardente, stupefactorio modo detentis, pessima est urina valde alba . *a*, 262. 5. ardente positiones frigefactoriæ omni tempore exhiberi possunt . *b*, 51. 29. ardenti, sonitibus aurium accedentibus cum visus hebetudine, melancholico modo mente moventur . *a*, 241. 1. ardenti si alvus eruperit, mortale est . *a*, *ibid.* non lethali splendores ob oculos versari, sanguinis de naribus fluxionem significat . *a*, 213. 25. tenuis & mollis egestio, mala est . *a*, 263. 6. erronea, subsidentia rubra . *a*, 309. 6. fauces exulceratæ, cum alio signo ex his quæ difficilia sunt, periculosa sunt . *a*, 212. 23. *a*, 246. 2. forti, bilis per superiora aut inferiora purgatio . *b*, 73. 13. fractos, si soporosi fuerint, medicamentis purgare non oportet . *a*, 216. 9. hyberna si lingua aspera fiat, remissio febris contingere solet . *b*, 134. 48. non intermittente, si labium aut palpebra, aut supercilium, aut oculus, aut nasus distorqueatur, propinqua mors est . *a*, 39. 49. *a*, 48. 73. intermittente quando cibi dandi . *b*, 85. 52. non intermittente si rigor incidat, ægroto jam debili, lethale est . *a*, 38. 46. non bene judicat valde

de alba egestio. *a*, 264. 6. dolore lateris fiente quibus alvus multa aquosa ac biliosa egerit, hi allevantur. *a*, 239. 1. quibus dolores circa lumbos, & infernas partes fientes, septum transversum contingunt, infernas partes relinquentes perniciosi sunt. *a*, 240. 1. non lethali obscurum aliquid præ oculis apparens, vomitum biliosum significat. *a*, 213. 25. palpitationes juxta ventrem, mentis emotiones inducunt. *a*, 248. 2. potio urinam ciens, frigefaciens, ac sitim sedans. *b*, 51. 30. malus est dolor in pectus firmatus torpore. *a*, 249. 3. dolores ad præcordia exilientes, sine sudore soluti, maligni sunt. *a*, 248. 2. ad præcordia dolores, voce intercepta, sine sudore soluti, malum est. *a*, *ibid.* quartana pharmacum, ante quartam invasionem. *a*, 28. 39. ardenti si insuper corripit rigor, exudare solet. *a*, 203. 11. oculorum robur oboriens, alvi diurnam malignam affectionem significat. *a*, 245. 2. non lethali, sanguinis de naribus fluxiones. *a*, 213. 25. semitertiana appellata, contingit quidem & acutos morbos fieri, & est hæc præ cæteris maxime lethalis. *a*, 305. 3. somniculosi sunt, qui sæpe cruenta ac cruda per alvum egerunt. *a*, 266. 2. non intermittente ubi difficultas spirandi, & delirium fit, lethale est. *a*, 39. 50. spuri excreationes lividæ, nigræ, biliosæ, si quidem supprimantur, malæ sunt. *a*, 246. 2. tractus velut à vomitu, in creationem definens, malum. *a*, 238. 1. vehementi, sanguinis eruptio hyeme. *a*, 380. 15. vocis interceptiones convulsorio modo fientes, ad mentis emotionem cum silentio deveniunt. *a*, 246. 2. urina densitatem habens divulsam, recidivam, aut sudorem significat. *a*, 263. 5. urina albam habens & levem subsidientiam firmatam, celerem dimissionem significat. *a*, 261. 5. biliosa ante septimum diem, cum rigore morbus regius accedens, solvit febrem. *b*, 136. 54. biliosa, aquæ frigidæ potus. *b*, 27. 36. biliosa pharmacum nona die exhibetur. *b*, *ibid.* non lethali, quibus capitis dolor & alia signa circumstant, in his bilis dominatur. *a*, 200. 2. omni malum est colli dolor. *a*,

Tem. II.

217. 9. *a*, 247. 2. continua quicunque voce destituti jacentes oculis conniventes nistant, hi quando servantur aut moriantur. *a*, 239. 1. continua si quis quarta die, & septima affligatur, & undecima non judicatus fuerit plerumque perit. *a*, 202. 8. fiens convulsio, perniciofa; minime vero pueris. *a*, 250. 3. delirium significat, egestio valde rubicunda. *a*, 264. 6. sine Febre existenti cibi fastidium, & oris ventriculi morsus, medicamento sursum purgante opus habere significat. *a*, 37. 17. sanguinem vomere, salutare est. *a*, 46. 37. Febrem acutam cum sudore solvit alvi egestio pura superveniens. *a*, 265. 6. ardentem solventia. *a*, 203. 11. in capitis vulneri interciperi quarta die, aut septima, aut undecima, valde lethale est. *a*, 229. 23. iis fieri necesse est, quibus cerebrum fuerit dissectum. *a*, 45. 50. in convulsione fieri melius est, quam convulsionem in febre. *a*, 33. 26. sedat convulsio in ipsa fiens. *a*, 242. 1. à convulsione pressa ex partu, supervenire, bonum est. *b*, 4. 6. diurnam urina cruenta in principio micta significat. *a*, 262. 5. temporis progressu accedere, perniciosum. *a*, 256. 3. quibus ulceribus supervenire commodum sit. *a*, 228. 21. significat urina pinguedinem in subsidientia habens. *a*, 262. 5. ad Febrem omnem ardentem potio. *b*, 51. 30. Febres acutæ senibus non similiter ut crescentibus fiunt acutæ. *a*, 32. 14. acutæ fiunt, si hyems sicca & Aquilonaris fuerit. *a*, 35. 11. acutæ, turbulentas non bilioso insanix os ventriculi dolenti, solvunt. *a*, 260. 3. acutæ naturis siccioribus quando fiant. *a*, 35. 14. acutæ ac diurnæ post autumnum siccum & borealem. *a*, 154. 29. acutissimæ quando omnibus, maxime vero pituitosis, accidunt. *a*, 153. 25. acutæ juvenibus fiunt. *a*, 36. 29. acutæ in siccitatibus fiunt. *a*, 35. 7. qui ad tactum non adurentes habent, phrenitici fiunt. *a*, 245. 2. amburentes ad manum, torpidæ, siticulosæ, anxiosæ, in his alvo suppressa gravati exolvuntur. *a*, 242. 1. quibuscunque anxiosæ sunt, hi plurima omnino diligentia, & custodia opus habent. *b*, 133. 45. ab aqua, id est atra bile, non valde fortes, neque diu-

N n n

tur-

turnæ. *b*, 63. 25. ardentes. *a*, 312. 1. ardentes quos potissimum & quomodo corripiant. *b*, 14. 1. ardentes, homines recidivare solent. *a*, 241. 1. ardentes quatuordecim dies dijudicant. *a*, *ibid*. ardentes in occidentalibus ob ventris duritiem. *a*, 150. 12. ardentes post æstatem pluviosam & australem. *a*, 154. 28. plurimæ à bile fiunt. *a*, 123. 27. à bile, pituita, & sanguine, magis oriuntur. *b*, 63. 25. quibus cessant, neque signis solutoriis apparentibus, neque in diebus judicatoriis, his reversuras esse, expectandum. *a*, 213. 24. post clemens cœlum pleiadarum. *a*, 340. 10. continuæ, & ardentes, & tertianæ plurimæ, quartanæ item, æstate fiunt. *a*, 36. 21. in concipere nequeunte. *a*, 233. 34. diurnæ magis pueris senioribus & ad pubertatem accedentibus fiunt. *a*, 36. 27. ex doloribus vehementibus diurnæ. *a*, 239. 1. quando ab ambiente aëre calido oriuntur. *b*, 59. 17. quæ paribus diebus exacerbantur, paribus judicantur, & contra. *a*, 307. 3. fortiores quibus fiunt. *a*, 39. 53. omnes ex glandularum tumoribus malæ fiunt. *a*, 39. 55. in glandularum tumoribus, malum. *a*, 38. 3. ex hyeme austrina, vere, & æstate siccis. *a*, 317. 3. quæ una die intermittentes, altera superrigent, una cum judicatione, ad septimum circuitum durant. *a*, 319. 3. *a*, 363. 2. intermittentes, & erroneo modo invadentes, autumnio maxime in quartanam leviter transeunt. *a*, 241. 1. intermittentes ob suppuracionem, plerumque sudorificæ fiunt. *a*, 254. 3. quæcunque non intermittentes, per tertiam fortiores fiunt, magis periculosæ fiunt. *a*, 38. 43. *a*, 47. 62. intermittentes, verum inæqualiter incalcescentes, alvo inflata pauca egerente, in his post judicationem lumborum dolore sequuto, alvi erumpunt. *a*, 242. 1. judicantur in iisdem numero diebus, ex quibus & superstites evadunt homines, & ex quibus pereunt. *a*, 200. 2. *a*, 211. 20. in quibus ulcerantur labia, fortassis intermittentes. *a*, 372. 8. lenes viri in meridionalibus civitatibus frequentes. *a*, 148. 4. lethaliissimæ, & signis horridissimis fientes, quarto die

desinunt, aut prius. *a*, 200. 2. longæ in pluviarum multitudine plerumque fiunt. *a*, 35. 16. quæ longæ fieri soleant. *b*, 133. 45. quibus longæ fiunt, his aut tubercula, aut ad articulos dolores fiunt. *a*, 38. 44. *a*, 47. 63. lypticæ, bilis fursum ac deorsum effusione non accedente, non solvuntur. *a*, 240. 1. malignissimæ, & signis horridissimis fientes, quarto die, aut prius occidunt. *a*, 211. 20. partus purgamentis aut mensibus impeditis. *b*, 198. 58. quomodo hominibus otiosis accendantur. *b*, 59. 18. humoribus omnibus æqualibus, minus periculosæ, neque fortes, quarum signa septem. *b*, 61. 23. placidissimæ & signis securissimis fientes, quarto die desinunt aut prius. *a*, 200. 2. pueris ad dentitionem accedentibus fiunt. *a*, 36. 25. ex præcordiorum dolore malignæ fiunt. *a*, 216. 7. *a*, 238. 1. magis contingunt circa generationem puris, quam facta jam ipso. *a*, 34. 47. quartanæ & erroneæ autumnio fiunt. *a*, 36. 22. quartanæ, atræ bilis participes. *a*, 123. 29. quartanæ diurnæ in occidentalibus. *a*, 150. 11. quartanæ ab anno vigesimoquinto incipiunt, nec ultra quadraginta quinque pogrediuntur. *a*, 123. 29. cur & qua ratione tertia, septima, aut nona die remittant. *b*, 60. 20. quibuscunque desinunt non in diebus judicatoriis, his recidivæ fiunt. *a*, 239. 1. quæ neque in diebus judicatoriis, neque post solutorium signum decesserunt, recidivant. *a*, 241. 1. tertia aut quinta die revertentes. *b*, 60. 19. imparibus diebus solvuntur. *b*, 60. 20. soporosæ, lassatoricæ, caliginosæ, vigilias inducentes, exudantes, malignæ. *a*, 217. 10. cum sudoribus, ex timore cum perfrigeratione mente motos, & somni vocem aliquantum interceptientes, solvunt. *a*, 257. 3. perpetuo cum sudore. *a*, 105. 45. sudorificæ post canem, nec omnino perfrigerantes. *a*, 373. 1. tertianæ quænam difficiles sint. *a*, 238. 1. tertianæ naturam referentes, cum anxietudine, malignæ fiunt. *a*, *ibid*. vertiginosæ, & cum, & sine volvulis, perniciosæ. *a*, 240. 1.

in te Febres, hiatus, articulorum exolutiones, & sudoris causæ. *a*, 181. 12.

an Febres acutæ ex hyemalibus, transitus quo-

quomodo fiat. *b, 73. 12.*
 Febri aquosus humor infestissimus. *b, 62. 23.*
 Febribus fortibus correptis medicamenta purgatoria dare non oportet, donec remiserit febris. *a, 274. 4.* quum horrendum quid acciderit quinta die, non longe postea morientur. *b, 134. 49.* quibus rigor accedit, febris solvitur. *a, 203. 11.*
 à Febribus correptæ & fortiter attenuatæ sine manifesta causa, in utero habentes, difficulter pariunt & periculose, aut abortum facientes periclitantur. *a, 42. 55.*
 cum Febribus acutis sudor multus fiens, malus est. *a, 216. 7.* voces deficientes. *a, 217. 12.*
 ex Febribus ardentibus qui aliquantum perfrigerantibus, cum egestionibus alvi laborant, oculis malum est. *a, 217. 10.*
a, 241. 1. quibus dolor mammarum fit, sputatio cruenta non sæculenta oborta, solvit dolores. *a, 260. 3.* resurgentibus abscessus isthic fiunt, ubi quid doluerit. *a, 38. 32.* furditatem sanguinis è naribus fluxio, itemque alvi turbatio solvit. *a, 244. 2.* modicis, testis sinistri tumor. *a, 315. 2.* quibus tubercula diutina, aut ad articulos dolores fiunt, hi cibus pluribus utuntur. *a, 47. 64.*
 de Febribus, & symptomatis æstivis. *b, 73. 13.*
 in Febribus abscessus, qui non solvuntur ad primas judicationes, longitudinem morbi significant. *a, 39. 51.* acutis, magis ardentibus, quibus lachrymæ invitæ defluunt, his sanguinis à naribus eruptionem expectare oportet. *a, 304. 2.* acutis, floccos de vestibis evellere, aut paleas de pariete detrahare, lethale. *a, 205. 4.* acutis quibus biliosæ alvi egestionis, his lac dare, malum. *a, 43. 64.* acutis convulsiones & circa viscera dolores fortes, malum. *a, 39. 65.* acutis, quæ ante faciem feruntur & frustra venantur, lethale. *a, 205. 4.* inflata alvo, flatu non erumpere, malum. *a, 238. 1.* ardentibus si posterius septimo die morbus regius accedat, indicium est sublatis sudoris. *a, 200. 3.* ardentibus bona signa apparentia, qualia in sanis scripta sunt. *a, ibid.* ardentibus quibus tremores facti fuerint, mentis emotio solvit. *a, 44. 26.* ardentibus, quibus plerumque tussis sicca, non irritantes, hi non ita valde siticulosi sunt.

a, 39. 54. ardentibus quibus coxarum dolor, oculorum distortio, aut cæcitas, aut testium tumores, aut mammarum elevatio, febrem ardentem solvit. *a, 203. 11.* ardentibus si accedat morbus regius & singultus quinto die, lethale est. *a, 202. 8.* quibus aures obsurduerunt, his non soluta febre, insanire necesse est. *a, 203. 11.* quibus aures obsurduerunt, his sanguis è naribus effusus, aut alvus exturbata, morbum solvit. *a, 39. 60.* continuis quibus pustulæ per totum corpus erumpunt, lethale. *a, 240. 1.* quibus crura fiunt tuberculosa, & hæc tubercula moram trahentia non maturantur, febribus perseverantibus, talibus sanguis è naribus fluere solet. *b, 134. 49.* quibus circa dentes viscosa adhærent, his fortiores febres fiunt. *a, 39. 53.* durities circa ventrem cum dolore, horrore, cibos averfantibus, non suppurantur. *a, 265. 6.* erroneis nigræ in urina nubeculæ, quartanam indicant. *a, 262. 5.* ex somnis, timores aut convulsiones, malum. *a, 39. 67.* non intermittentibus excreationes bonæ & malæ. *a, 38. 47.* qui exudant, caput dolentes, alvo suppressa, convulsi fiunt. *a, 242. 1.* fortioribus, bile à medicamento commota, æger neque bibens, neque forbens plerumque perit. *a, 274. 4.* inguinis dolor morbum diuturnum significat. *a, 239. 1.* non intermittentibus si externæ quidem partes frigidæ fuerint, internæ vero ardeant, ac sitim habeant, lethale. *a, 39. 38. a, 48. 72.* non intermittentibus, quæ excreationes bonæ aut malæ. *a, 47. 69.* intolerabilibus quibuscunque septima, aut nona, aut decimaquarta morbus regius accedit, bonum. *a, 201. 4.* judicationes impeditæ ac sublata, temporis quidem diuturnitatem inducunt, non autem perniciosæ sunt. *a, 239. 1.* aut aliis ægritudinibus quicunque ex voluntate lachrymantur, nihil absurdi est. *a, 39. 52.* juxta latus dolores consistentes citra notas, venæ sectio læserit. *a, 257. 3.* longis, lac convenit. *a, 43. 64.* longis, tenuibus, erroneis, urinarum tenuium mictiones splenicæ sunt. *a, 263. 5.* longis aut tubercula, aut dolores in articulis fiunt. *a, 38. 44. a, 240. 1.* lumborum dolor præ-

cordiorum dolori submurmuranti accedens, ventres ut plurimum humectat. *a*, 248. 2. mentis emotiones taciturnæ, in eo qui voce privatus non est, perniciosæ. *a*, 238. 1. cum pedes frigidi sunt, neque potum, neque forbitionem, neque aliud quidquam ejusmodi dato. *b*, 132. 42. quartanis quibus sanguis ex naribus fluxerit, malum est. *a*, 48. 3. recentibus pharmacum exhibendum bilem ducens. *a*, 172. 38. quibus morbus regius fit ante septimum diem, malum. *a*, 39. 62. quibus morbus regius septima, aut nona, aut decimaquarta accedit, bonum. *a*, 39. 64. quibus quotidie rigores fiunt, quotidie febres solvuntur. *a*, 39. 63. quibus sexta die rigores fiunt, difficulter judicant. *a*, 38. 29. rubores circa aurem ex prægresso dolore, signum sunt erysipelatis in facie futuri. *a*, 244. 2. quibus sanguis abunde undecunque profuerit, his in refectionibus à morbo alvi humectantur. *a*, 242. 1. sanguinis è naribus larga eruptio multos fervavit. *a*, 302. 2. quibus sanguinis multitudo erumpit undecunque, his in refectionibus alvi humectantur. *a*, 38. 27. forbitiones quando dandæ. *b*, 132. 42. spiritus offendens, malum. *a*, 39. 68. derepente suffocari, & deglutire non posse, citra tumorem, malum est. *a*, 247. 2. sudores multos expectare oportet, cum æstas sit veri similis. *a*, 35. 6. exudantes, caput dolentes, alvo intercepta, convulsi fiunt. *a*, 218. 16. surditas alvum sistit. *a*, 243. 2. tertianis dolores qui exacerbantur, tertianarum generis morbum faciunt. *a*, 240. 1. quibuscunque tremores circa judicationem cessant, his temporis progressu abscessus dolorosis suppuratus in articulos fit. *a*, 241. 1. ardentibus quibus tremores oboriuntur, mentis emotio solvit. *a*, 203. 11. si tubercula pedem contigerint, paulatim ad cervicem dolores pervenient. *b*, 134. 49. secundum venam quæ est in collo, pulsus ac dolor, in dysenteriam definit. *a*, 240. 1. quibus venæ in temporibus pulsant, & facies sana est, & præcordium non molle, diuturnum morbum significat. *a*, *ibid.* circa ventrem æstus vehemens, & cordis, sive oris ventriculi morsus, malum. *a*, 39. 65. quibus vertigines ab initio, & ca-

pitis pulsus fiunt, & urinæ tenues, in his expectare oportet, ut ad judicationes febris exacerbetur. *b*, 133. 44. si mutationes habeat urina, diuturnitatem temporis significat. *a*, 202. 7. quibus urinæ conturbata, velut jumenti, his capitis dolores, aut adsunt, aut aderunt. *a*, 39. 70. sine Febribus quibuscunque dolores fiunt, plerique diuturni sunt. *a*, 233. 36. Febricitans ex levato asino. *a*, 341. 14. sicca permanens. *a*, 341. 13. Febricitanti caput non purgandum. *a*, 174. 44. si quis cibum det quem sano exhibet, sano quidem robur, aegroti vero morbus est. *a*, 47. 65. sudor oboriens febre non intermittente, malum. *a*, 39. 56. frigidi sudores accedentes, longam febrem significant. *a*, 202. 8. si sudor accedat, febre non deficiente, malum. *a*, *ibid.* quum decimaquarta die vocis interceptio accesserit, non solutio contingere solet. *b*, 135. 50. Febricitantibus lac dare, malum. *a*, 43. 64. non valde multum, lac convenit. *a*, *ibid.* quibus rubores sunt in facie, his sanguinis fluxio plerumque contingit. *a*, 241. 1. omnibus victus humidi conferunt. *a*, 32. 16. quibuscunque in urinis subsidentia crassiores polentæ partes referentes fiunt, longum morbum significant. *a*, 46. 31. Febricitantium non omnino leviter, permanere, & nihil minui corpus, aut etiam magis quam pro ratione colliquari, malum est. *a*, 33. 28. à Febricitantium naribus qualia, ab inditis prodeant. *a*, 344. 23. Febricula tenuis ex mænore. *a*, 335. 11. Febriculofam ætatem fieri quando necesse sit. *a*, 154. 26. Febrilem si non diebus imparibus febris dimiserit, recidivare solet. *a*, 39. 61. in Febrile sputa convulsoria sine sudore defluentia, levia sunt. *a*, 250. 3. Fabrienti aut vulnerato alvus resiccata, malum. *b*, 4. 6. ac bilioso in tempore foras dispersa bilis, bonum. *b*, *ibid.* si atrabilis in principio sursum, aut deorsum prodierit, lethale est. *a*, 239. 1. cibus non offerendus, neque forbitionibus subitus alvus ducenda. *a*, 172. 39. quum quarta die lingua conturbata loquitur, & alvus biliosa liquida egerit, talis delirare solet. *b*, 135. 50. in

in Febrientibus cum horrore, durities cum dolore circa ventrem, ad suppurationem quando perveniant. *a*, 248. 2. nares multa, & bene significant. *a*, 223. 5. tubercula juxta aures cum dolore oborta, quibusdam febre judicatorio modo deficiente, neque sedantur, neque suppurantur. *a*, 304. 2.

non Febrientibus si fiat tormen, & genuum gravitas, & lumborum dolor, deorsum medicamento purgante opus habere significat. *a*, 37. 20.

Febrientium potus. *a*, 172. 39. quæ potiones sub dio sint exponendæ. *b*, 52. 31.

Febriles in dorsum distentiones, urinæ genituræ similes solvunt. *a*, 251. 3.

Febrire nocivum quibus sit. *a*, 248. 2. incipientibus quibus sanguis de naribus stertutatione fiente destillat, his in septima die solutionem significat. *a*, 241. 1.

Februm ardentium purgationes. *b*, 130. 34. à bile & pituita conclusarum generatio & curatio. *a*, 172. 38. à bile signa. *b*,

27. 36. in principiis, sive delirium accesserit, sive alicujus membri sideratio, periturum hominem sciendum est. *a*, 229. 23. differentia. *a*, 305. 3. *a*, 362. 1. duo genera. *a*, 180. 7. quatuor species. *a*,

123. 27. hyemalium in acutas transitus qua ratione fiat. *b*, 73. 12. hyemalium, undecunque fiant, observatio & tutela. *b*, *ibid.* omnium judicationes observandæ. *b*, 133. 45.

FEL tauri tritum in potione ad purgationes mulierum. *b*, 181. 105. scorpii marini, ad fecunditatis experimentum. *b*, 178. 92. suillum. *b*, 186. 29.

de Fellis vesicæ situ. *a*, 133. 7.

FEMUR in posteriorem partem luxatum. *b*, 372. 87. fractum quinquaginta diebus corroboratur. *b*, 323. 23. magis gibbosum ad partem externam. *b*, 323. 24. non repositum. *b*, 363. 67.

Femoris os fractum. *b*, 322. 23. brevius effecti dedecus. *b*, 322. 23. articulus ex coxa elapsus. *b*, 358. 55. aut brachii os extra eminens. *b*, 330. 38. intrò elapsi signa. *b*, 359. 56. tibiæ & pedis decuratio, ex articulo non reposito. *b*, 359. 57. caput in posteriorem partem elapsum. *b*, 362. 65. repositio. *b*, 374. 90. caput

in anteriorem partem elapsum. *b*, 364. 70. ossis abscessio. *b*, 369. 81. circa coxam luxatio. *b*, 370. 82. punctiōem sive sanguine, mors tertia die consequuta. *a*, 355. 19. distentio quomodo & quibus instrumentis fieri debeat. *b*, 386. 23. caput in anteriorem partem elapsum. *b*,

361. 62. caput ad externam partem luxatum. *b*, 372. 86. in posteriorem partem elapsi signa. *b*, 363. 66. articuli in anteriorem partem emoti signa & symptomata. *b*, 380. 11. in anteriorem partem emoti signa & symptomata. *b*, 380. 12. in posteriorem partem elapsi signa & symptomata. *b*, 381. 13. in priorem partem elapsi signa & symptomata. *b*, 381. 14. repositio. *b*, 382. 15.

de Femore. *a*, 132. 2. *a*, 165. 13. *b*, 373. 88.

Femoribus extenuatus ex labore montano. *a*, 364. 3.

ex Femoris dextri dolore, febris acuta ardens. *a*, 333. 5.

FERINUM ulcus autumnō, & oris ventriculi dolores, & horrores, & atra bilis. *a*, 361. 1.

FERRUM sanat, quæcunque medicamenta non sanant. *a*, 48. 6.

FEROX responsio ex moderato, malum. *a*, 238. 1.

FERULÆ in deligationibus quales esse debeant. *a*, 289. 9.

Ferulam qualem esse in fracturæ partibus conveniat. *b*, 315. 6.

Ferularum locationes in quibus vitandæ. *b*, 321. 21.

FESTUCAS in febribus acutis, aut peripneumoniis; aut phrenitide, aut capitis dolore legere, lethale. *a*, 205. 4.

FEX vini combusta. *b*, 168. 29.

FIBRÆ ex ventre in vesicam. *a*, 166. 15.

Fibri testiculus in suffimento ad os uterihians. *b*, 288. 19.

Ficus primæ pessimæ sunt. *a*, 101. 30. viridis humectat, & alvum movet, & calfacit. *a*, *ibid.* & uvæ passæ, æstuosæ sunt, sed alvum movent. *a*, *ibid.* pinguedo interna. *b*, 167. 29. etsi postrema mensa sumantur, postremo tamen omnium evomuntur. *b*, 97. 21.

FIGULI. *a*, 85. 15.

FIGURÆ magis allevantes. *a*, 364. 3. spongiformes & molles (ut lien, pulmo, & mam-

mammæ) humidis admotæ partibus, humorem ad se trahunt, augenturque. *a*, 17. 40. iuste in omnibus artibus servandæ. *b*, 339. 13. cavæ & expansæ, cui rei maxime sint idoneæ. *a*, 17. 39. cucurbitales intra hominem humores manifeste ad se trahunt. *a*, *ibid*.
 Figurarum deligationis summa. *a*, 281. 12. tam intra, quam extra corpus, differentię. *a*, 18. 41.
 FILIA quædam in albis, alia in rubris mensibus prognata. *a*, 341. 13.
 FIMUM, atque alias humecta, densius compressa, a seipsis concalescunt. *a*, 67. 26.
 FINES in meraciora desinentes, putrefactionem significant, velut in Dexippo. *a*, 314. 2. circa Fines & principia, omnia sunt debiliora. *a*, 34. 30.
 FISSURÆ ex contusione deprehensu difficiles. *b*, 307. 16.
 Fissurarum ossium species omnigenæ. *b*, 304. 6.
 FISTULÆ quænam difficillimæ sint. *a*, 258. 3. primum crescentes, sunt refecandæ. *b*, 299. 1.
 cui Fistula refringebatur, tussiculæ permanere impediabant. *a*, 372. 8.
 Fistularum generatio. *b*, 299. 1.
 FLATUS circa vesicam medicamentis urinam cientibus expurgare oportet. *a*, 289. 13. graveolentes quum prodierint, glandula subdititia, aut infuso per clysterem utendum erit. *b*, 132. 41. quomodo circa hepar contingentes, ejus loci dolorem, suppurationes, ac tubercula excitent. *a*, 18. 41. in ventrem per follem immissio in volvulis. *b*, 46. 15.
 Flatum sine strepitu ac crepitu prodire, optimum est. *a*, 208. 10. *a*, 257. 3. in febribus inflata alvo non erumpere, malum. *a*, 238. 1.
 ex Flatibus plurimæ uteri affectiones fiunt. *a*, 389. 34.
 Flatuosi multum non sunt morbo regio laborantes. *a*, 43. 72.
 Flatuositas causa est in his, qui scapulas alarum modo eminentes habent. *a*, 364. 3.
 FLAVÆ bilis à muliere mistio. *b*, 261. 64.
 FLOCCOS de vestibus evellere, in febribus acutis, aut peripneumoniis, aut in phrenitide, aut capitis dolore, lethale est. *a*, 205. 4.
 FLOS rosarum in uteris ulceratio. *b*, 177. 78.

FLUIDA facere oportet corpora, cum quispam ea purgare volet. *a*, 33. 9.
 FLUMINA non solito more fluentia per forum videre, sanguinis circuitum significat. *a*, 289. 13.
 FLUXIO calida ac nitrosa, æstivo vel autumnali tempore. *b*, 131. 40. in medullam, tabis occulte generatio. *a*, 167. 18. in oculos. *a*, 168. 21. è naribus larga crassa, caput dolentibus ex posteriore parte ossa rupta habentibus, mala. *a*, 243. 2.
 Fluxionis in vertebrae & carnes notæ. *a*, 167. 18.
 Fluxioni à capite fluenti vomitus conducit. *a*, 171. 47.
 Fluxionem flatuosam pharmaco illito sistito. *a*, 322. 5.
 à Fluxione infestata, ad nares aut os fluxionem transire, bonum. *b*, 4. 6.
 de Fluxione per gulam in ventrem, ejusque curatione. *a*, 171. 32. in aures. *a*, 167. 20. capitis in thoracem biliosa. *a*, 169. 24.
 ex Fluxione retro ad vertebrae & spinam medullæ, quomodo hydrops contingat, ejusque curatio. *a*, 171. 33.
 Fluxiones sanguinis è naribus, septima die, aut nona, aut decimaquarta, plerumque febres solvunt. *a*, 242. 1. capitis septem. *a*, 166. 18. in oculis quibus tenues ac diurnæ, si maturæ in nares processerint, profunt. *a*, 389. 37. etiam contingunt valde plenis carnibus. *a*, 166. 16. ex fervido ulcere dolorosæ in gestantibus uterum, malum. *a*, 259. 3. propter frigus frequenter in thoracem fiunt. *a*, 166. 18. ad loca vicina derivandæ. *a*, 171. 33. ex naribus largæ per vim suppressa, quandoque convulsionem provocant. *a*, 250. 3. aliquando fiunt partibus infernis siccis, supernis vero humidis. *a*, 166. 17. ad gingivas & dentes, in habitibus tabescentibus cum febre comparentes, malæ sunt. *a*, 255. 3.
 Fluxionibus à capite veratrum expedit. *b*, 137. 56.
 ex Fluxionibus intra corpus abeuntibus morbus. *a*, 187. 8. coxendicum, & articulorum affectiones. *a*, 167. 19.
 in Fluxionibus alvi, mutationes egestionum profunt. *a*, 33. 14. ad coxam, venas retro

- tro aures secato. *a*, 367. 5.
 Fluxionum capitis in spinam notæ. *a*, 170.
 29. in fauces ratio. *a*, 15. 33.
 de Fluxionum tribus causis. *a*, 166. 15.
 Fluxibus inchoantibus, prædicendum. *b*, 233. 2.
 FLUXUS sanguinolentus, aut albus. *b*, 264.
 76. ex partu curatio. *b*, 174. 45. in uteris, signis, causis, & curatione. *b*, 234. 5. mulierum, albus, fulvus, & ruber, quibus magis, & unde fiat. *b*, 232. 1. ruber qualiter fluat, quas & quando potissimum invadat. *b*, 234. 6. alius, velut ex ovo crudo luteum sub albidum, & ejus curatio. *b*, 238. 12. albi alterius curatio. *b*, 236. 10. ex partu, & cibi in ventre non manentes. *b*, 202. 71. mulieribus pauciores quidem, sed falsi & biliosi, qui internas & externas partes ulcerant. *b*, 210. 91. fulvus, & albus. *b*, 235. 8. muliebris nimius quomodo sistendus. *b*, 232. 63. multus sanguinolentus, citra dolorem ante puerum prodeuntem. *b*, 285. 7. quomodo per statum generentur. *a*, 182. 15. si a capite, ad puerperii purgationem vertatur, & multum concitetur, melius habebit. *b*, 198. 59. in sanguinem pituitæ, si multus fuerit ac crassus, statim occidit. *b*, 147. 10. mucosi, à carne & osse ad oculos, curatio. *a*, 168. 22. ruptura spontanea. *a*, 182. 17. in ventrem prodeuntis curatio. *b*, 198. 59. non succedentis signa. *b*, 206. 87. si mulieri à capite in ventrem vertatur, facilius utique exitus puero continget. *b*, 198. 59. muliebris curatio. *b*, 177. 84. albi signa, causæ, & curatio. *b*, 161. 15. mucosi ad oculos notæ. *a*, 168. 22. pituitæ ad dexteram magis defluunt quam ad sinistras. *b*, 147. 9. ex puris sputo, malum. *a*, 45. 16.
 ad Fluxum, potiones. *b*, 262. 70. & dolorem uterorum. *b*, 166. 29. muliebrem. *b*, 177. 76. resiccandum, *b*, 264. 75. & dolorem. *b*, 262. 71.
 circa Fluxuum curationem quæ consideranda. *b*, 234. 4.
 in Fluxu rubro spirandi difficultas. *b*, 233. 2. mucoso, capitis secandi ratio. *a*, 168. 23. muliebri convulsio & animi deliquium si accedat, malum. *a*, 42. 56.
 ex Fluxu, alvi profluvium. *a*, 48. 78.
 à Fluxu uteri sedato, tumor. *b*, 234. 5. bilioso non purgata, nec ullis signis apparentibus. *b*, 188. 19.
 FOECUNDÆ quæ sint, quæ vero non. *a*, 42. 62.
 Fœcunditatis experimentum. *b*, 219. 107.
 FOEMELLA cur posterius formetur & coarctuletur. *a*, 63. 14.
 Fœmellæ ab aqua magis, & à frigidis ac humidis & mollibus augefcunt. *a*, 87. 19. citius quam filii pubescunt, sapiunt, ac senescunt. *a*, 76. 8.
 Fœmellam ut generes, diætæ ad aquam vergente utendum est. *a*, 87. 20.
 FOEMINA multo minus coitu, & breviori etiam tempore quam vir delectatur. *a*, 56. 6.
 FOETUS bimestres aut verustiores perdenti, quomodo medendum. *b*, 286. 12. bimestris corruptio. *b*, 206. 86. prolapsus quomodo retrudendus. *b*, 291. 3. vivi in partu manum aut crus foras præmittentes. *b*, 212. 95. mortui exsectio. *b*, 212. 96. quot diebus formentur ac abfolvantur. *a*, 269. 9. dum in utero vertitur, periculum. *a*, 77. 2. pituitosos esse necesse est, si capitis purgatio in utero non contingat. *b*, 145. 6. quæ corrupturæ sunt, his mammæ graciles fiunt. *a*, 42. 53. in latius aut caput processus, cur periculosus. *b*, 197. 50. mortui, quomodocunque tandem procedat, extractio. *b*, 284. 4. oblique prolapsi, ac manum extensam habentis, exsectio. *b*, 291. 1. septimestris ætatis, cum pelliculæ laxantur, secedunt in id quod cedit. *a*, 74. 1. perditur, exrupta, illum ambiente, pellicula. *a*, 58. 9. in utero motus ab igne. *a*, 83. 10. qua ratione sanissimum caput habebit. *b*, 145. 7. plures nonnulla animalia edunt. *a*, 72. 44. quibus de causis corrumpantur. *b*, 184. 41. masculi quidem in dextris, fœminæ vero in sinistris magis. *a*, 42. 48. qua ratione foras prodeant. *a*, 82. 9.
 ex Fœtus corruptione in morbis longis non valde purgata, dolores ex laterum mollitudine ad intestinum tenue transientes, perniciosi sunt. *a*, 259. 3.
 de Fœtus menstrui in utero corruptione. *b*, 163. 19.
 Fœtui mortuo cur venter tumidus perforandus. *b*, 212. 96.
 Fœ-

- Fœtum** qua ratione in utero verti, & non in caput edi contingat. *b*, 291. 2. sanum esse quando impossibile sit. *a*, 42. 60. corruptum quæ signa comitentur. *b*, 193. 37. menstruum, aut bimestrem, corruptionis curatio. *b*, 203. 77. debilem significat, lac ex mammis fluens. *a*, 42. 52. expellentia. *b*, 165. 29. *b*, 178. 90. *b*, 219. 108. ad Fœtum mortuum ejiciendum. *b*, 218. 105. *b*, 228. 128. immobilem corruptendum. *b*, 221. 110.
- FOLIA** ex arboribus decidentia videre, ab humidis & frigidis corpus lædi significat. *a*, 289. 12.
- FOLLIS**, & manum ad rithmum motus, micationi per summas manus similia faciunt. *a*, 104. 23.
- FOMENTA** humida. *b*, 170. 29. humida ante pharmaca in hydropse. *b*, 101. 29. in pleuritide humida & sicca quæ. *b*, 120. 11. ad uteros purgandos. *b*, 268. 86. ad fluxus. *b*, 263. 72. calida foris adhibita dolorem mitigant. *a*, 182. 14. claviculæ dolores solventia. *b*, 120. 12. sicca. *b*, 171. 26.
- FOMENTUM** ad uteri conceptionem. *b*, 287. 15. aliud fortius ex bitumine. *b*, 269. 88. ex myrrha & æris flore ad nares. *b*, 23. 25. oculorum dolores solvit. *a*, 44. 31. purgationibus semper præmittendum. *b*, 190. 25. ex suffimentis. *b*, 246. 27. uterorum modus. *b*, 243. 24.
- FONTES** & putei commoti per somnum conspecti, quid significant. *a*, 289. 13. ac marinæ aquæ, cur hyeme auctiores & calidiores. *a*, 67. 27. quatuor, sanguis, bilis, pituita, & aqua, item ventriculus, quomodo quum pleni fuerint, semper corpori distribuunt. *b*, 56. 11. quatuor non tantum, sed etiam totum corpus de ventriculo trahere. *b*, *ibid*.
- FORMÆ** & mores hominum, regionis naturæ plerumque compares. *a*, 262. 56.
- FORMAS** hominum multiplices faciunt temperum magnæ ac frequentissimæ mutationes. *a*, 155. 34. velut FORMICAS de capite in spinam descendere videri. *b*, 33. 49.
- FORTIBUS** natura, fortibus pharmacis utendum est. *a*, 177. 55.
- ex Fortissimo in igne, & tenuissimo in aqua, calidi & sicci temperamenti constitutio. *a*, 89. 26.
- FORTUNA** ex medicina aut alia quapiam arte non est pellenda. *a*, 178. 58. sui juris est. *a*, *ibid*.
- Fortunam** in curandis morbis citra artem nihil posse. *a*, 2. 5.
- FRACTURÆ** cum ulceribus. *b*, 349. 34.
- Fracturarum**, cum & sine ulceribus, curationes. *b*, 328. 33.
- FRIGATIO** & lucta externis corporis partibus magis laborem exhibent. *a*, 104. 42. ex oleo, & aqua mollit, & non vehementer excalfieri finit. *a*, 105. 43.
- quæ FRIGEFACIUNT ea quæ in ventre sunt, alvum subducunt. *a*, 177. 57.
- FRIGIDA** doloris exortibus, valde rubicundis, convenit. *a*, 273. 11. quando calorem revocet. *a*, 41. 21. dentibus & nervis inimica. *a*, 271. 4. convulsiones, antrosum ac retrorsum distentiones, nigrores, ac rigores febriles inducit. *a*, 40. 17. tumoribus in articulis, doloribus sine ulcere, podagricis, & convulsis prodest. *a*, 273. 10. velut nix, glacies, pectori inimica sunt. *a*, 41. 24. & humida alvum subducunt. *a*, 177. 57. inimica ossibus, dentibus, nervis, cerebro, spinali medullæ. *a*, 40. 18. in his uti oportet unde sanguis erumpit, aut erupturus est. *a*, 41. 23. podici & utero non valde commoda. *a*, 273. 11. ulceribus mordax. *a*, 41. 20.
- Frigida** usus in ventris dolore. *a*, 354. 18.
- Frigiditas** partium posteriorum, convulsoria est. *a*, 237. 1. extremarum partium in morbis acutis, malum. *a*, 45. 1. extremarum partium, ex dolore forti partium circa ventrem, malum. *a*, 46. 26. aut caliditas ubi in corpore isthic morbus est. *a*, 38. 39.
- præ Frigore quæ aut moriuntur, aut ulcerantur, his partibus conducit calida. *a*, 273. 11.
- a Frigiditate quæ moriuntur, aut ulcerantur, confert calida. *a*, 41. 22.
- Frigidior**, in frigido tempore ac regione calidior erit. *a*, 368. 6.
- Frigidi** temperamentum à calido. *a*, 13. 28.
- Frigidum** & auxiliatur, & occidit quæcunque ex calido sunt. *a*, 367. 5. valde venas rumpit, & tussim movet. *a*, 364. 3.
- FRONTIS** in capitis dolore secandi ratio. *b*, 22.

22. 18. contractio in morbis acutis, phrenitidis signum est. *a*, 244. 2. in ejus ulceribus, quatenus cataplasmatris utendum. *b*, 307. 17. denudatio. *a*, 360. 35. *a*, 382. 19. prurigo. *a*, 349. 4. dolores difficiles sunt. *a*, 218. 15. *a*, 247. 2. Fronte percussus supra oculum dextrum. *a*, 350. 8. FRUCTUS à suis plantis, quæ alimentum a terra trahunt, nutriuntur. *a*, 66. 23. qui ab arboribus colliguntur. *a*, 100. 28. FRUMENTUM & vinum quibus inter se differencia. *b*, 84. 50. FULCIMENTA quibus partibus adhibenda. *a*, 282. 14. FULIGO de furno ad foetum mortuum expellendum. *b*, 228. 128. FULVI, simi, oculis magnis, quicumque boni. *a*, 321. 5. naso acuto, oculis parvis, quicumque mali. *a*, *ibid*. FULLONES. *a*, 84. 13. FUNICULUS lucernarius in uteris ascendentibus ac suffocantibus. *b*, 177. 81. FUNAMBULATIONES attenuant. *a*, 107. 4. FURFURES in urina pura, vesicæ scabiosæ sunt signa. *a*, 123. 26. hordei. *b*, 175. 54. Furfurum decoctum in clystere, renibus affectis. *a*, 388. 33. succus coctus, levis per alvum secedit. *a*, 96. 11. Furfuracea quædam simul cum urina crassa prodeuntia, vesicam scabie affectam significant. *a*, 40. 77. FURIOSA quænam sint. *a*, 261. 4. in Furiosis convulsio accedens, dissipatio- nem facit. *a*, 257. 3. Furiosum ac lethale est, dentes collidere, aut stridere, quibus non familiare id est. *a*, 245. 2. FURORES etiam autumnò fiunt. *a*, 36. 22. vere fiunt. *a*, 36. 20. FURUNCULORUM species, forma, ac gene- ratio, & curatio. *a*, 272. 10.

G.

GALBANVM ad conceptum facilem. *b*, 286. 10. GALEANCONES. *b*, 360. 60. ex nativitate & casu. *b*, 340. 13. GANGLIA. *b*, 350. 36. GARGARISMUS in angina. *b*, 24. 26.

Tom. II.

post GEMELLARUM partum; & modicam pur- gationem, febris horrida, acuta. *a*, 336. 14. Gemelli quare inter se similes fiant. *a*, 88. 23. una die atque ex una secunda edun- tur. *b*, 285. 7. masculi nascuntur, cum masculum semen ab utrisque secretum fue- rit, quum vero foemineum ab utrisque foe- mellæ fiant. *a*, 88. 23. Gemellorum partum significant tumores dif- ficiles, circa intestinum tenue. *a*, 260. 3. ex Gemellorum abortu, ventris dolor, no- no anno. *a*, 393. 48. GEMINI qua ratione nascantur. *a*, 88. 23. GENÆ tenuis particula dissecta neque au- getur, neque coalescit. *a*, 44. 19. *a*, 258. 3. *b*, 5. 7. GENERATIO corruptio, auctio diminutio, commistio secretio, idem putantur. *a*, 81. 6. Generationem, neque ab uno, neque ge- nere differentibus fieri. *a*, 117. 4. Generationes hominum differentes tres. *a*, 87. 22. GENITALIUM putredines ætate fiunt. *a*, 336. 21. GENITURA non omnis fortis est. *a*, 72. 45. & nares, quibus natura humidiores, hi mor- bosius sani sunt. *a*, 43. 2. viri, graveolens à muliere reddita. *b*, 192. 31. humido in corpore calfacto ac diffuso, spumescit. *a*, 55. 2. in tabe dorsali, si quis urinam reddat aut alvum dejiciat, prodit. *a*, 33. 49. viri in uterum illapsa, caliditatem & voluptatem mulieris extinguit. *a*, 56. 6. à matre, sanguine in uterum descen- dente, augefcit. *a*, 60. 5. postera aut tertia die mulieri excidens. *b*, 189. 32. in utero coacervata, & calfacta spiritum habet. *a*, 59. 1. à coitu statim diffuens. *a*, 191. 28. à Genituræ crassa intus retenta Mola in utero. *b*, 260. 62. Genituræ in brutis foemineæ, ac masculæ ratio eodem modo habet, quo in homi- ne. *a*, 57. 7. transitum in pueris impe- diunt, venæ tenues & repletæ existen- tes. *a*, 55. 4. spiratio modica sanguinem modicum, amplior copiosorem, & ube- riorum in uteros trahit. *a*, 61. 6. sex dierum foras prolapsæ forma, ovo crudo persimilis. *a*, 60. 4. ex corpore ad pu- dendum viæ. *a*, 55. 1. mulieri a coitu statim excidentis causa. *b*, 189. 22. in ute-

Ooo

ro

- ro conceptæ, notæ *b*, 286. 11. mammarum, pectoris, & vocis communio. *a*, 313. 1.
- Genituram viri, ab omni humido quod in corpore existit, provenire. *a*, 55. 2. quo pacto mulier retinere possit. *b*, 190. 26. inflatam pelliculam acquirere. *a*, 60. 3. mulier aliquando in ipsum uterum, aliquando foras, emittit. *a*, 56. 6. non tantum à calido, sed etiam a matre spirante spiritum habere, eoque frui. *a*, 59. 3. ad decem, aut duodecim dies retinentes, virum ne adeant. *b*, 191. 26. non suscipiens, mensibus secundum naturam sentitibus. *b*, 176. 62. *b*, 193. 36. continens, nec prægnans tamen. *b*, 281. 24. in typho per somnum aut inter eundem effundentes. *b*, 110. 46. ab omnibus corporis partibus excerni. *a*, 56. 5. quales non contineant. *b*, 271. 4. pellicula ambiens ac complectens, tota ex umbilico tenditur. *a*, 60. 4.
- de Gento quæ plurimum legibus & consuetudinibus inter se differunt. *a*, 156. 35.
- GENU propter expeditam ac facilem naturam mitius est, quam cubiti gibbus. *b*, 375. 93. flexio deligationibus in femore ac tibia turbationem inducit. *b*, 323. 26. luxatum quando reponendum. *b*, 382. 16.
- ad Genu dextrum tumor ab exercitiis & mellis usu. *a*, 385. 26.
- ad Genua dolor, partium supernarum dolorem solvit. *a*, 323. 6.
- in Genubus dolor erit, si mammæ ex gracilibus rursus duræ fiant. *a*, 42. 52.
- Genuum ac coxendicum dolor, septima, aut nona, aut decimaquarta die febrem solvit. *a*, 242. 1. dolor, malus. *a*, 238. 1. gravitas, lumborum dolor, & tormentum, si fiat non febrienti, deorsum medicamento purgare opus habere significat. *a*, 37. 20.
- GEOMETRIE cognitio medico necessaria. *b*, 414. 2.
- GERMINANDI diversitas, in iis quæ ex semine, & ex plantariis proveniunt. *a*, 66. 25.
- GIBBI coactiones variæ. *b*, 355. 47.
- GIBBOSI quicunque ex anhelatione aut tussi sunt, ante pubertatem pereunt. *a*, 45. 46. raro ad sexagesimum annum vivunt. *b*, 385. 21.
- Gibbosis, plerumque pulmonis tubercula. *b*, 351. 37.
- Gibbositas in spina ex phrenitide. *a*, 356. 22. *a*, 389. 37. prope cervicem. *b*, 352. 39. supra septum transversum. *b*, 351. 37. infra septum transversum. *b*, 351. 38. aucto jam corpore. *b*, *ibid*.
- Gibbositates ex casibus. *b*, 355. 45. juxta ventriculum non facile pelluntur. *b*, 353. 43. à Gibbo, interdum spirandi difficultas. *b*, 331. 37.
- GINGIVÆ dolor. *a*, 388. 35. in lienis morbo male olentes. *b*, 104. 34. à dentibus descendentes in lienis morbo. *b*, *ibid*. vitiatæ, his sunt quibus splenes magni. *a*, 235. 42. dolor ac tumor. *a*, 357. 27.
- Gingivarum pruritus pueris denditionem accedentibus, sunt. *a*, 36. 25.
- ad Gingivas & dentes comparentes fluxiones, in habitibus tabescentibus, cum febre, malæ sunt. *a*, 255. 3.
- circa Gingivas abscessum factum dentis corruptio solvit. *a*, 245. 2.
- de Gingivis sanguis defluens, ex alvis liquidis, lethale est. *a*, 265. 6. sanguis, ex alvo liquida, perniciosus. *a*, 246. 2.
- in Gingivis denigratis, calida convenit. *a*, 273. 11.
- GLANS Ægyptia. *b*, 167. 29. virilis membri frigidior est, quam quis putarit. *a*, 272. 6.
- GLANDES subdititiæ ad menses quomodo formandæ. *b*, 225. 121.
- GLANDULA subdititia. *b*, 242. 22.
- Glandulæ quando, & à quibus fluxionibus infestentur, & à quibus non. *a*, 186. 5. album fluxum purgantes. *b*, 289. 22. renum etiam majores, quam aliis partibus. *a*, 186. 4. pectoris mammæ dicuntur. *a*, 188. 11. pectoris in viris ob locorum angustiam & corporis densitatem, magnæ non sunt. *a*, *ibid*. non valde per se, sed cum reliquo corpore ægrotant. *a*, 185. 1. fluxionibus maxime sunt obnoxia. *a*, *ibid*. ex reliqua corporis redundantia nutriuntur. *a*, 185. 2. corporis humiditatem suscipiunt. *a*, *ibid*. inguinum. *a*, *ibid*. sub alis. *b*, 339. 12. sub utraque aurium parte. *a*, 185. 2. intestinorum majores. *a*, 186. 3. utrinque sub alis. *a*, 185. 2. intestinorum, cur depiles. *a*, 186. 3. intestinorum unde. *a*, 186. 6. sunt spongiosæ, raræ, pingues, friabiles, &

venas multas habent. *a*, 185. 1. & pili eadem utilitate participant. *a*, 185. 2.
 Glandularum in corpore situs. *a*, *ibid.*
 de Glandularum colli natura tota. *a*, 186.
 5. natura & subsidentia. *a*, 185. 1. duplici genere ac ulu. *a*, 185. 2.
 ex Glandularum tumoribus febres omnes, malæ sunt. *a*, 39. 55.
 in Glandularum tumoribus febres, malum: exceptis diariis. *a*, 318. 3.
 quæ partes glandulas, & pilos, & quæ glandulas tantum habeant. *a*, 185. 2.
 de Glandulis in pectore. *a*, 188. 11.
 in Glandulis oleosus humor. *a*, 185. 1.
 GLAUCEDINES senibus fiunt. *a*, 37. 31.
 GRACILES, & facile vomentes sursum purgare oportet, vitantes hyemem. *a*, 37.
 6. secundum naturam minus cito moriuntur, quam crassi admodum. *a*, 34. 44.
 Gracilis ac macilentus à febre ustus, quomodo cibandus & curandus. *a*, 172. 39.
 Gracilitatem corporis quo studio consequaris. *a*, 283. 3.
 GRÆCORUM & Barbarorum in Asia qui fortes & bellicosi credantur. *a*, 157. 41.
 GRAMMATICA quid. *a*, 86. 16.
 GRAVE quiddam in pectore incumbens, pulmonem ad latus prolapsum significat. *a*, 36. 57.
 GRAVEDO ex frigiditate. *a*, 15. 31.
 ad Gravedinem. *b*, 230. 5.
 Gravedines post æstatem siccam & Borealem. *a*, 154. 28. vere fiunt. *a*, 36. 20.
 & raucedines, valde senibus non concoquantur. *a*, 34. 40. ad hyemem fiunt, si æstas sicca & Aquilonaris fiat. *a*, 35.
 13. quando perfecte fiant. *a*, 233. 36. quos morbos solvant. *a*, *ibid.* naturis siccioribus fiunt, si autumnus aquilonaris & pluviarum exors fuerit. *a*, 35. 14. & sternutationes in omnibus circa pulmonem morbis, & antecessisse & succedere, malum est. *a*, 209. 13. *a*, 253. 3.
 GRAVEOLENTIA circa spiritum unde fiat. *b*, 60. 21. in pudendis, & columella. *b*, 176. 61.
 GRAVIA omnia, natura deorsum feruntur. *a*, 183. 20.
 cum Gravitate capitis dolor soporosus, convulsorum quiddam significat. *a*, 243. 2.
 GULA, sive stomachus, velut infundibulum, potum, & quæcunque volumus, excipit. *a*, 129. 1. ejus fractura, & positio. *a*, 128. 2.

GURGULIONES periculosi sunt ut & rescen-
 tur & scarificentur, quamdiu rubicundi
 fuerint, & magni. *a*, 213. 24.
 GUTTUR & gula. *a*, 124. 1.
 Gutturæ præfecto, vox non editur. *a*, 54. 19.
 sub Gutturæ tumor cum febri multa in an-
 ginosa. *a*, 381. 17.
 in Gutturis dolore, aquam calidam super
 caput fundito, si non frigus fuerit. *a*, 323. 6.
 GYMNASTICÆ medicina est contraria. *a*, 174.
 46.

H.

HABITIORES sunt pueri, qui plus min-
 gunt quam egerunt. *a*, 266. 2.
 HABITUDINEM bonam ad summum progres-
 sam, non tarde solvere confert. *a*, 31. 3.
 HABITUS hominis bonus qui dicatur. *a*, 29.
 9. bonus quomodo ex esu accedat. *b*, 59. 19.
 HÆMORRHOIS, velut similis est atræ bilis.
a, 367. 5.
 Hæmorrhoides si sideratis accedant, utile
 est. *a*, 256. 3. fortes ac diuturnæ. *a*, 351.
 10. si cum phrenitide occupatis atrabilia-
 riis oboriuntur, bonum est. *a*, 203. 10.
 atrabiliariis & phreniticis accedentes, bo-
 num. *a*, 43. 11. quibusdam ex mensibus
 suppressis fiunt. *a*, 259. 3. ætatem con-
 stantem agentibus accidunt. *a*, 37. 30.
 viris in meridionalibus civitatibus fre-
 quentes. *a*, 148. 4. hyeme per duos an-
 nos. *a*, 341. 14. in fanis supervenientes,
 infaniam solvunt. *a*, 44. 21.
 in Hæmorrhoidæ alvus turbata. *a*, 351. 10.
 ex Hæmorrhoidæ parum apparente, verti-
 gines obortæ, parvam ac modicam side-
 rationem significant. *a*, 250. 3.
 Hæmorrhoidarum curatio. *b*, 140. 67. per
 glandulas curatio. *b*, 153. 6.
 post hæmorrhoidarum unctionem quæ curatio
 adhibetur. *b*, 152. 2.
 Hæmorrhoidas quum haberet Alcippus, à
 curatione prohibebatur: curatus insaniit,
 febre acuta succedente cessavit. *a*, 347.
 31. sananti diuturnas, si non una serva-
 ta fuerit, periculum est hydropem aut
 tabem accedere. *a*, 43. 12. qui habent,
 si quis hyeme multo potu uti viderit,
 & bono colore præditos, quid de his
 prædicere liceat. *a*, 222. 2.
 Hæmorrhoidum alius curationis modus. *b*,
 153. 5.

153. 5. fluxionis futuræ signa. *a*, 219. 18. generatio, curatio, & cognitio. *b*, 152. 1. bonum. *a*, 365. 3. in Hæmorrhoidibus sanguis non fluit, ablata extuberantia. *b*, 153. 4. cancer. *a*, 352. 10. extuberantia penitus intus delitescens. *b*, 153. 4.
- HEDERÆ albæ folia astringunt. *a*, 272. 9.
- HEPAR testudinis marinæ adhuc viventis, in pello. *b*, 217. 104. pueris cor dicitur. *b*, 55. 8. jaculo percussus. *a*, 356. 24. *a*, 382. 18. ovillum aut caprinum in parientibus ab inflatione laborantibus. *b*, 176. 64. venarum radicatio. *a*, 269. 7. tauri ad faciem ornandam. *b*, 261. 67. ejus structura, forma, & positio. *a*, 128. 2. dolet homo, si derepente multa bilis fiat. *b*, 55. 8. quibus dolorosum sit. *a*, 216. 7. quibus aqua repletum, ad omentum eruperit, his venter aqua impletur, & moriuntur. *a*, 47. 55. cordi sanguinem suppeditat. *a*, 125. 2. durum fieri morbo regio laborantibus, malum est. *a*, 44. 42. quicunque suppuratum uruntur, siquidem pus purum fluat & album, superstites evadunt. *a*, 46. 45. dolentes, purulenta per alvum egerunt. *a*, 255. 3. derepente circumcirca dolentibus, febris accedens dolorem solvit. *a*, 47. 52. *a*, 255. 3. quibus ultiis velut amurca prodit, lethale est. *a*, *ibid.* & vena cava. *a*, 124. 1.
- juxta Hepar ad imum ventrem tumor tuberculofus. *a*, 386. 30.
- Hepatis apex cui complicatus erat, huic concusso, derepente dolor sedatus est. *a*, 372. 8. alimentum. *a*, 126. 5. extremitates quinque. *a*, 133. 1. quibus dolor, hi sanguine per alvum egesto servantur. *a*, 248. 2. ab aqua inter cutem laborantis per fungos ultio. *b*, 99. 26. venæ, earumque distributio. *a*, 135. 9. elevatio, splenico modo. *a*, 316. 2.
- Hepate vulneratus moritur. *b*, 2. 3.
- ab Hepate, quædam aquæ inter cutem incipiunt. *a*, 207. 8. quibuscunque aquæ inter cutem oriuntur, his tussis, tussien-dique promptitudo accedit. *a*, *ibid.*
- ex Hepatis inflammatione singultus, malum. *a*, 45. 17.
- Hepatici unde. *a*, 314. 1.
- de Hepatico morbo ab atra bile. *b*, 101. 30.
- in Hepatico morbo, bilis pallidæ vomitus. *b*, 102. 31. colliquatio cum raucedine, malum. *a*, 255. 3.
- Hepaticorum ustionis per fusos buxos descriptio. *b*, 103. 31.
- Hepaticis quibus multum est sputum cruentum, statim perniciosum est. *a*, 255. 3.
- Hepatitis venæ distributio. *a*, 320. 4.
- HERBÆ lacustres quales. *b*, 412. 2. montanæ cur aquosis præstantiores. *b*, *ibid.* breviores, meliores ac solidiores sunt. *b*, 337. 7.
- HERINACEI marini triti ad secundas educendas. *b*, 220. 108.
- HERNIÆ puerorum in occidentalibus. *a*, 150. 12.
- HERPETES minime omnium ulcerum quæ depascendo proserpunt, periculosi sunt. *a*, 228. 21. ex pustulis nocturnis. *a*, 227. 18.
- HIANTEM, semper dormire, lethale est. *a*, 205. 3.
- Hiatus febres qua ratione præcedant. *a*, 181. 12.
- HIPPACE, caseus æquinus. *b*, 63. 25.
- HIPPEÆ uxor hydropica. *a*, 346. 27.
- HIPPOCRATES Artaxerxem neglexit. *a*, xv. 11. à Crisamidae Rege nonus, ab Æsculapio decimus octavus, à Jove vigesimus. *b*, 399. 1. ab utroque semine à diis ortum habuit. *b*, *ibid.* æquales cum diis honores, & donaria consequutus est. *b*, *ibid.* cur post tot de diæta scriptores suos commentarios ediderit. *a*, 79. 1. pestem Græciæ imminentem, prævidit. *a*, xv. 11. quos honores apud suos & externos sit consequutus. *a*, *ibid.* Democriti, insanire crediti, gratia Abderam vocatus. *b*, 400. 1. *a*, xv. 11. Cnidiorum bibliothecæ combustæ criminis falso accusatus. *a*, *ibid.* innumera sua in Græcos benemerita, magnis sacris publicè ab Atheniensibus fuit initiatus. *b*, 415. 2. patriam à belli periculo liberavit. *a*, xv. 11. pecuniæ contemptor. *b*, 400. 4. *a*, xvi. 14.
- Hippocratis prædictiones quales. *a*, 222. 2. de ejus scriptis diversæ opiniones. *a*, xvi. 14. patria, genealogia, & præceptores. *a*, xv. 1. de Atheniensibus prælagium. *b*, 415. 1. oratio ad aram. *b*, *ibid.* de Medicorum suæ tempestatis prædictionibus, judicium. *a*, 225. 10. mors, sepultura, & imago. *a*, xv. 11. de Democrito somnium.

- mnium . *b*, 403. 2. peregrinationum & patriæ deferendæ variæ causæ . *a*, xv. 1. sententia de humeri articulo, contra cæteros Medicos . *b*, 334. 1. in docendo ingenuitas . *a*, xv. 11. genus & familia . *b*, 399. 1.
- Hippocrati sapientiæ , quàm auri potior fuit ratio . *b*, 400. 3.
- HIRCIRE incipiens , uter testis extra appa-ruerit , si quidem dextra , masculum , si vero sinister , fœmellam portendit . *a*, 366. 4.
- HIRSUTA aliqui fœcunda , ex suppressis mensibus . *a*, 372. 8.
- Hirsuti sunt quibuscunque calvis varices ac- cedunt . *a*, 44. 34.
- HOLOCONITIDIS radix qualis . *b*, 220. 108.
- HOMO ex quatuordecim quibusdam consi-stit . *a*, 126. 6. quando optime dispositus sit . *a*, 16. 35. ex nativitate morbus est . *b*, 411. 1. in tertium annorum septena-rium augetur . *a*, 53. 14. cur medicis & philosophis quibusdam idem esse putetur . *a*, 118. 9. primis diebus sui respectu ca- lidissimus . *a*, 122. 14. maxime sanus quando sit . *a*, 117. 6.
- Hominem unum quiddam ut sanguinem , pitiuitam , bilem , esse non posse . *a*, 116. 2. non ex uno aliquo elementorum , sed ex quatuor invicem permixtis constare . *a*, 116. 1. unum quiddam statuentes , in quo fallantur . *a*, 116. 2.
- de Homine quatenus Sophistæ ac Medici aliquid cognoverint . *a*, 16. 36.
- Homines regionum naturas referunt . *a*, 155. 34. cur diebus imparibus moriantur . *b*, 60. 21.
- Hominibus fordes in auribus , dulcis quidem lethalis , amara vero non . *a*, 367. 5.
- Hominis anima , non similiter in omni- bus augetur . *a*, 86. 18. natura ad cæte-rorum animantium naturam collata . *b*, 410. 1.
- Hominum omnem naturam , & ex terra nascentium esse similem . *a*, 65. 23. erga medicos malevolentia . *b*, 414. 1. ad plagam meridionalem corporum constitu- tio qualis . *a*, 148. 3.
- HORDEUM natura frigidum est ac siccum . *a*, 95. 8.
- Hordeolum in suprema palpebra , ex calcu- li morbo . *a*, 314. 2.
- HORMINI semen consimilia lini semini fa- cit . *a*, 96. 14.
- HORROR ex potationibus . *a*, 359. 32. & spirandi difficultas in doloribus signa ta- bis sunt . *a*, 237. 1. ex sudore , non bo- num . *a*, 45. 4. ex potationibus , ad no-ctem febris . *a*, 392. 46.
- Horrore affecti , alvos humectas habent . *a*, 237. 1. affecti , caput dolentes , exudan- tes , malignum id est . *a*, *ibid.* affecti , multum insuper exudantes , difficili ma- lo implicantur . *a*, *ibid.* affecti frequen-ter ad suppurationem deveniunt . *a*, 254. 3.
- Horrorem , vinum æquali mensura aquæ ammixture potum solvit . *a*, 47. 56. ha- bentibus , menses erumpunt . *a*, 260. 3. ac rigorem inducunt , progressus ad ege- rendum paulatim fientes . *a*, 264. 6. ef- ficat sanguinis fluxio . *a*, 248. 2.
- Horrores , majores vel minores , pro flatuum in corpore qualitate & quantitate . *a*, 181. 11. unde , & cur corpus concutiant . *a*, *ibid.* excitat Aquilo . *a*, 35. 5. quibus à deambulationibus matutinis accedunt , & caput gravatur . *a*, 115. 28. ex dorso , frequentes , & cito transeuntes , ægre to- lerari possunt . *a*, 237. 1. quibus sanis frequentes sunt , hi ex sanguinis fluxu sup- purantur . *a*, *ibid.*
- Horroris inconstantis indicia . *a*, 262. 5.
- in Horroribus qui simul judicatorie exuda- runt , eos sanguinem effusuros esse arbi- tror . *a*, 220. 21. *a*, 237. 1.
- de Horrentibus ex gymnasiis , eorundemque ratione . *a*, 116. 29.
- HOSTES servare , & amicos mercede sana- re , æquale peccatum . *b*, 402. 1.
- HUMANA studia , circa res inanes , ac nul- lius studii dignas , versari . *b*, 408. 1.
- Humanæ naturæ miseria . *b*, 411. 1.
- quæ HUMECTANTUR citius & magis , ce- leritatem judicationis significant . *b*, 119. 6.
- HUMERI articulus uno modo luxatur . *b*, 334. 1. frequenter excidentis curatio . *b*, 339. 11. luxati uestio . *b*, *ibid.* frequenter elapsi repositio facilis . *b*, 335. 2. dolor & gravitas in brachio . *a*, 385. 27. *a*, 394. 51. ac mammæ cibis & potibus in- flantur . *a*, 320. 3. attenuati ex aquis lacu- stribus . *a*, 150. 10. articuli Hippocra- tis sententia contra alios medicos . *b*, 334. 1. summi avulsio . *b*, 341. 15. quibus fa- cile

- cile aut difficile inflammantur. *b*, 238. 8.
 dolor ex abscessu. *a*, 389. 38.
in Humeris dolores, bilis nigre vomitu fa-
 nantur. *a*, 235. 44. quæ suppurantur tan-
 tillis, mustellæ cubito præditos, parvum-
 que ac macilentum brachium habentes fac-
 ciunt. *a*, 361. 1. dolores. *a*, 235. 44.
 de Humero. *a*, 132. 4.
Humerus quibus & quomodo excidit: signa,
 repositio, & curatio. *b*, 377. 8. quibus id
 à primo natali die contingit iis ossa quæ
 ad luxationem proxime accedunt brevia
 sunt. *b*, *ibid.* profundæ suppurationes ad
 humerum iis idem efficiunt, non autem
 adultis. *b*, 378. 8.
HUMIDITAS cerebri, quomodo insanix cau-
 sa existat. *b*, 149. 15. alimenti vehicu-
 lum est. *a*, 270. 12. homini fit ab ar-
 ticulis. *b*, 337. 6. per prodeuntia, re-
 quirat dietam siccissimam. *a*, 320. 3.
ad Humiditatem ex reliquo corpore extra-
 hendam, quæ figuræ magis idonea. *a*, 17. 39.
ex Humidissimo in igne, & densissimo in
 aqua, mixtura, natura humida ac cali-
 da constituitur. *a*, 89. 25.
Humidi excrementi, per renes, & vesicam
 evacuatio. *a*, 126. 5.
Humiditatum & sanguinis auctio, quando.
a, 127. 8.
Humidum calidum esse. *a*, 52. 10.
HUMOR omnis calfactus fit tenuior. *a*, 166.
 15. in ventre plurimus. *a*, 83. 11. mul-
 tus in peripneumonia infra secedens, mor-
 tem inducit. *b*, 47. 17. in sano corpore
 tertio die prodit. *b*, 61. 22. qualia ante
 turbationem & in ipsa turbatione, in
 corpore efficiat. *b*, 63. 25. in partu, unà
 cum puero, velut oportet non prodians.
b, 198. 59. multus salubris in corporis
 perturbatione locum occupans. *b*, 64. 25.
 quando affligens priorem consumat. *b*, *ibid.*
 levis homini est alimentum. *b*, *ibid.* aquo-
 sus in febribus. *b*, 62. 23. quomodo ul-
 tra biduum in corpore manens, majus aut
 minus homini malum de se præbeat. *b*,
 58. 16.
Humoris in visum, fluxus curatio. *a*, 168.
 23. partem ubi liquatus fuerit, conglu-
 bari ac spissari, donec morbum pepere-
 rit. *b*, 64. 26.
Humori non est facilis via ad ardua pro-
 dire. *a*, 182. 17.
Humorem abducere oportere forti quidem
 superne, inferne debili, sudor multus ca-
 lidus, aut frigidus semper fluens significat.
a, 47. 61.
ex Humore copiosiore foras prodeunte, in-
 commoda. *b*, 59. 18.
ab Humore copiosiore non expurgato, quo-
 modo morbi fiant. *b*, 61. 23.
Humore in corpore manente, quid fieri so-
 leat. *b*, 58. 16.
Humores quamdiu in corpore morentur, &
 quomodo expellantur. *b*, *ibid.* in articu-
 lis resiccati condensantur ac constringun-
 tur in coxendicum morbo. *b*, 114. 54.
 quos singula anni tempora augeant. *a*,
 127. 8. quomodo gravitate aut levitate
 inter se differant. *b*, 63. 25. liquati, &
 ad alvum delati, stercores conturbant. *b*,
 64. 26. hominem affligentes, quomodo
 & cur pauciores fiant. *b*, 57. 15. corpo-
 ris quatuor. *a*, 56. 5. quatuor locis ex-
 purgantur. *b*, 57. 15. in homine qua-
 tuor, sanitatis & ægritudinis sunt causæ.
a, 117. 5. pro temporum anni differen-
 tiis in homine dominari. *a*, 120. 16. die-
 bus imparibus turbantur. *b*, 61. 21. qua-
 tuor homini congenitos esse. *a*, 118. 9.
Humorum quatuor in corpore differentiæ.
b, 63. 25. vacuatio per quæ loca facien-
 da sit. *a*, 32. 21. de loco in locum de-
 cubitus in melancholicis affectionibus ve-
 re & autumnis suspecti. *a*, 45. 56. in ho-
 mine potentia, & mutatio, medico ne-
 cessario cognoscenda. *a*, 18. 42. impetus
 & ferocitas quod deducenda. *a*, 141. 1.
 qualitas. *a*, 125. 1. in corpore, loci, &
 sedes. *a*, *ibid.* in homine distinctas esse
 species, & nomina. *a*, 118. 8. in corpo-
 re species quatuor morborum omnium
 causæ. *b*, 52. 1. secretio & vacuatio quan-
 do morbos generet. *a*, 117. 6. decubitus
 ad aliquem locum, in quibus factos affe-
 ctus liberat. *a*, 365. 3. excretiones in vi-
 ris & mulieribus, quor locis fiant. *a*, 126.
 6. inconstantium consideratio. *a*, 142. 2.
Humoribus ex anni temporum differentiis
 resistendum. *a*, 120. 17.
HYDROPS ex pruritu corporis, & cutis cras-
 situdine, post balnearum calidorum usum.
a, 349. 4. siccus quibus contrahatur. *a*,
 37.

37. 11. à capitis fluxione ad vertebrae & carnes. *a*, 167. 18. *a*, 171. 33. facitere-
æ cervicis spirationes. *a*, 254. 4. ex pi-
tuita alba accedit. *a*, 48. 74. ex infania,
bonum. *a*, 45. 5. ex quartanis. *a*, 153.
26. qui ad curationem remisit, recurrens
desperatus est. *a*, 256. 3.
- Hydropis generatio & signa. *b*, 69. 33.
morbi quando adhuc difficilioree fiant. *b*,
70. 34. causa & curatio. *b*, 76. 23. in
uteris signa, causæ, & curatio. *b*, 105. 86.
generatio in mulierum utero. *b*, 70. 34.
- ante Hydropem suppuratus. *a*, 394. 52.
- ad Hydropem desinuat quibus circa tenue
intestinum dolores, & urina non facile
prodit. *a*, 265. 6.
- in Hydropem siccum desinunt dolor supra
umbilicum & lumborum dolor, si medi-
camentis non solvantur. *a*, 248. 2. qui-
bus splenicis morbus degeneret. *b*, 75. 21.
aut à splene, aut hepate, aut pituita al-
ba, aut dysenteria transitus. *b*, 76. 23. desi-
nunt biliosi, alvo turbata egerente. *a*, 256. 3.
- in Hydropem quibus tumores magni facti,
emarcescunt, ac rursus attolluntur, hi
magis convalescunt. *a*, 225. 11. cui mul-
tum sanguinis sursum ac deorsum erupe-
rit, cum multa aqua repletum iri, timor
est. *a*, *ibid.* si alvus valde fluida fuerit,
citissime moritur. *b*, 70. 34. tormina si-
ne febre. *b*, 139. 63. fomenta humida,
ante pharmaca. *b*, 101. 29. siccio sui si-
gnificationem præmittente, tormina circa
intestinum tenue incidentia, mala sunt.
a, 256. 3.
- ex Hydropem quando moriantur. *b*, 70. 34.
- ab Hydropem detento, ubi aqua in venis ad
ventrem confluit, solutio fit. *a*, 43. 14.
qui detinentur, si aquositas per ventrem
ad vesicam fluat, solutio fit. *a*, 203. 11.
- de Hydropem pulmonis. *b*, 37. 59.
- Hydropas Leucophlegmatias appellatos alvi
profluvium sedat. *a*, 257. 3.
- Hydropes plurimi ac lethaliissimi ab aquis la-
custribus ac palustribus. *a*, 150. 11. &
morbi regii, qui à splene sunt nigriores
sunt. *a*, 314. 1. in testibus pueris ad pla-
gam meridionalem frequentes. *a*, 149. 7.
aut intestinorum levitates sunt, dysen-
teria longa in splenicis desinente. *a*, 256.
3. ex morbis acutis dolorosi fiunt, ac per-
niciosi. *a*, 255. 3.
- Hydropica potio. *b*, 140. 66.
- Hydropicus voce repente destitutus. *a*, 360.
36. ex febre ardente. *a*, 379. 13. si tumo-
rem in cruribus habens, tussiat, ma-
lum. *a*, 322. 5.
- Hydropici, ut sint superstites, quomodo de-
beant esse adfecti. *a*, 225. 11. qui despe-
rati. *a*, *ibid.* pueri curatio. *a*, 172. 36.
quicumque secantur aut uruntur, aqua
acervatim effluente, moriuntur. *a*, 44.
27. rivos oculos habent, & calvi sunt.
a, 321. 5. medii inter desperatos. *a*, 225. 11.
- Hydropico febrienti, urina parva, & tur-
bata, perniciofa est. *a*, 256. 3.
- Hydropicum si tussis corripiat, quid facien-
dum. *a*, 322. 5. si tussis vexet, desperatus
est. *a*, 47. 47. laborem ferre oportet facile,
& lassitudinis exortem esse. *a*, 225. 11.
- Hydropicorum alvus qualis esse debeat. *a*,
ibid. curatio. *a*, 357. 27. pectinem ne
contingito, neque internas partes. *a*, 370.
7. urinam apparere convenit pro studio-
rum ratione, & vinorum mutatione tran-
seunte. *a*, 225. 11.
- Hydropicis facta ulcera in corpore, non fa-
cile sanantur. *a*, 43. 8. circa venas aqua,
in alvum prolapsa, solutio fit. *a*, 256. 3.
tussis accedens, malum. *a*, 44. 35. co-
mitialis morbi affectiones accedentes, per-
niciosæ sunt. *a*, 256. 3. confert puero-
rum excrementum primum. *b*, 141. 69.
- ex Hydropicis comitiales, perniciosi. *a*, 256. 3.
- in Hydropicis siccis, urinæ stillicidia, ma-
la. *a*, 255. 3.
- Hydropicos citius secare oportet. *a*, 370. 7.
- ad Hydropicos. *a*, 141. 69.
- Hydropicum melius est tumores habere quam
colliquationes in extremis partibus. *a*, 225.
11. cibos libenter accipere oportet. *a*, *ibid.*
- Hydropum duæ naturæ sunt. *b*, 239. 62.
- HYEMS si australis & pluviosa ac clemens
fiat, quænam incommoda mulieribus pro-
ducat. *a*, 35. 12. morbida æstatem plu-
viosam, & australem consequitur. *a*, 154.
28. si sicca & Borealis, necesse est æsta-
tem febriculofam fieri, & lippitudines
inducere. *a*, 153. 2. si quidem sicca &
aquilonaris fuerit, necesse est æstate fe-
bres acutas, lippitudines, & dysenterias
fieri. *a*, 35. 11.

Hyeme cur corpora tarde & modice exerceri debeant. *a*, 107. 5. quænam mala magis fiant. *a*, 36. 23. inferiores partes magis purgare oportet. *a*, 37. 4. cibos facillime ferunt. *a*, 32. 18. frigida, homines capita humida ac pituitola habere par est. *a*, 148. 3.

Hyemem ferre corpori melius est quam exerceri hoc tempore. *a*, 107. 5.

ad Hyemem naturarum aliæ bene, aut male se habent. *a*, 35. 2.

post Hyemem australem, & pluviolam, abortus frequentes. *a*, 153. 26.

HYSSOPUM calidum est, & pituitam ducit. *a*, 100. 26.

I.

JACTANTES se anxie, citra vomitum qui exacerbantur, male habent. *a*, 260. 4. num lactantibus se anxie circa vomitum, spes est ut nigra per alvum prodeant? *a*, 217. 11.

JACULO ictus retro in latus. *a*, 356. 24.

JANITOR etiam ventriculus dicitur. *a*, 126. 5.

ICTERI, sive morbi regii curatio. *a*, 173. 40. in Ictericorum urina subsidet velut ervum fulvum. *b*, 45. 12.

in Ictero medicamentis bilem ducentibus non utendum. *a*, 173. 40.

Icterus quomodo in oculis cognoscatur. *a*, 170. 29.

IDIOTIS quæ à medicis dicuntur, & suo corpori adhibentur, quoquo modo novissime satis est. *b*, 70. 1.

JECUR fibris exemptis, non congelatur. *a*, 51. 9. alimentum ex triplici digestionem in succum redigit. *a*, 126. 5. pertusum dissectumve habere, lethale est. *a*, 44. 18.

Jecoris generatio. *a*, 51. 9. morbus ab atra bile. *b*, 101. 30.

de Iecinoris morbo secundo a bubulæ carnis esu, & vini potu nimio. *b*, 102. 31. tertio morbo. *b*, 103. 32.

JEJUNIUM ad capitis dolorem, & crapulam, malum est. *b*, 138. 58. facillime ferunt fenes. *a*, 32. 13.

IGNEUM ac calidum aliquid astris oppositum videre, bilis secretionem significat. *a*, 287. 6.

IGNIS sive Æter. *a*, 49. 1. nervis est ini-

micus. *b*, 340. 13. sacri in uteris signa.

b, 258. 58. sacri seu Erysipelatis in uteris signa & curatio. *b*, 160. 12. sacer ex ossis denudatione. *a*, 46. 19. omnia per

omnia movere potest. *a*, 80. 4. sanat quæ ferrum non sanat. *a*, 48. 6. sacer si mul-

lieri prægnanti in utero fiat, lethale est.

a, 42. 43. omnia quæ in corpore sunt, secundum ipsius modum exornat. *a*, 83.

11. in corpore circuitus tres. *a*, *ibid.* rarissima & siccissima mixtura, naturæ frigidæ & siccæ constitutio est. *a*, 89. 27.

inter ea, quæ in medicina urendi vim habent, extreme urit. *a*, 4. 13.

Igni & aquæ, quatuor qualitates primas inesse. *a*, 81. 5. nutrimentum præbet aer. *a*, 179. 5.

Ignem sacrum ab externis intro converti, non bonum. *a*, 44. 25.

Ignem vel aqua in temperamento aliquo prævalente, fieri nequit, ut tales naturæ ad

symmetriam aliquam perducere queant. *a*, 92. 37. sacro ulceribus accedente, corporis purgationem facere oportet. *b*, 293. 6.

ex Igne & aqua omnia constitui. *a*, 101. 31. sacro putrefactio, aut suppuratio, malum. *a*, 46. 20.

Ignes sacri. *a*, 372. 8.

IGNORANTIA cum rigore, malum. *a*, 216. 8. *a*, 237. 1.

ILLITIO, purgatoria, mollitoria. *b*, 226. 123.

ILLUVIES siccatur, quum humiditas consumatur. *a*, 102. 35.

IMPERITIA, malus thesaurus. *a*, 19. 3.

IMMINUTIONUM deligatio. *a*, 282. 13.

IMPETIGINI acetum prodest. *a*, 272. 8.

Impetigines & lepræ. *a*, 236. 49. vere fiunt. *a*, 36. 20.

ad Impetigines. *b*, 262. 68.

ad IMPRÆGNANDAM mulierem. *b*, 178. 89.

IMPOTENTIÆ præter vacuatorum vasorum rationem contingentes, malum. *a*, 216. 5. *a*, 238. 1.

INEURVI fiunt, si defluxus capitis progressum ad cor fecerit. *a*, 149. 7.

INEDIÆ quibus consequenter accedunt ac sudores, hi ubi longius ægrotarunt, peripneumonicorum modo moriuntur. *a*, 239. 1.

INEXERCITATI ubi derepente laboraverunt, & carnis colliquationem violentam ac multam fecerunt, quomodo curandi. *a*, 113. 22.

IN-

- INDICUM** medicamentum. *b*, 261. 65. num significat. *a*, 239. 1.
- INFANTIBUS** quibus in sugendo tussis instat, uvam majorem habere solent. *a*, 266. 2. 7. tumor ad sex annos. *a*, 396. 6. humor ac inflammatio. *a*, 186. 6. tubera. *a*, 390. 40.
- tussicula cum ventris turbatione, ac febre continua, significat post judicationem bimelstri, in totum vigesima die, etiam tumores ad articulos. *a*, 361. 1.
- INFÆCUNDÆ** quare Scytharum mulieres. *a*, 159. 48.
- Infœcundas** fomentis, ac medicamentis curato. *a*, 322. 5.
- Infœcundiores**, inferne gibbosi. *b*, 351. 38.
- Infœcundum** quænam venarum sectiones reddant. *a*, 164. 8.
- in INFERNIS** locis dolorem fortem solvit aut surditas, aut sanguis multus a naribus erumpens. *a*, 203. 10.
- INFLAMMATIO** in præcordio suppuratoria quibus sit. *a*, 248. 2. uterorum ex partu. *b*, 223. 115. ad palatum, ejusque curatio. *b*, 25. 32.
- Inflammatione** in principio laborantibus pharmaca inimica. *a*, 275. 1.
- Inflammationem** in locis supra septum transversum aut dolorem, spiritus densus significat. *a*, 205. 4. & dolorem in locis principalibus significat spiritus densus & parvus. *a*, 246. 2.
- Inflammationes** ex ulceribus, doloribus confecerunt. *a*, 229. 23.
- Inflammationis** in angina ad pectus, aut pulmonem conversæ curatio. *b*, 24. 27.
- Inflammationibus**, frigida uti oportet. *a*, 41. 23.
- INFUSA**, crassa, tenuia, quæ. *a*, 284. 6. quæ quibus temporibus, quibusque naturis conveniant. *a*, 284. 7.
- Infusorum** mensura. *b*, 270. 90.
- Infusum** sedis pituitam ducens. *b*, 230. 5. si mortuus fuerit puer. *b*, 221. 110.
- juxta INGUEN** sagitta percussus. *a*, 355. 20.
- circa Inguen** tubercula ex retentis mensibus. *a*, 61. 7.
- supra Inguen** erumpentes menses. *b*, 185. 7.
- Inguina** dura extuberantia. *a*, 356. 23.
- supra Inguina** ad laterum mollitudinem & pubem fientes pustulæ serpiginosæ alvum male affectam significant. *a*, 264. 6.
- ex Inguine** cuspis sexto tandem anno exempta. *a*, 355. 20.
- Inguinis** dolor in febribus morbum diuturnum significat. *a*, 239. 1.
- Inguinum** tumores plurimi fiebant. *a*, 370. 7. tumor ad sex annos. *a*, 396. 6. humor ac inflammatio. *a*, 186. 6. tubera. *a*, 390. 40.
- in Inguinibus** vulnera magis lethalia. *a*, 227. 19.
- cum Inguinum** inflammatione, abscessus, & febris consequitur. *a*, 180. 7.
- INSANIA** acute correpti, voce intercepta, moriuntur. *a*, 261. 4. magni morbi ex more fientis, solutio. *a*, 203. 11. *a*, 321. 5. tanto minor sit, quanto paucior ac debilior est bilis, quam pituita. *b*, 15. 28.
- ex Insania** ad raucedinem, cum tussi, sit discessus. *a*, 257. 3. dysenteria, aut hydrops, aut mentis emotio, bonum. *a*, 45. 5.
- Insaniæ** curatio est sanguinis detractio. *b*, 156. 3. causa existit humiditas. *b*, 149. 15. febres acutas turbulentas, non bilioso os ventriculi dolenti, solvunt. *a*, 260. 3. in mente motis causæ. *b*, 156. 2. quibus accidunt. *a*, 43. 65. morbi in occidantalibus unde. *a*, 150. 12. causæ. *b*, 151. 1.
- Insaniam** facit, distortio manuum ac pedum. *a*, 175. 48. cito affore quid denuntiet. *a*, 215. 2. *a*, 242. 2. quænam portendant. *a*, 215. 2. significat, quibuscunque mulieribus sanguis ad mammas colligitur. *a*, 41. 40. *a*, 324. 6. qualem, quales dolores solvant. *a*, 203. 10.
- ad Insaniam** quosnam deventuros esse. *a*, 265. 6. quoniam deveniant. *a*, 257. 3.
- Insani**, a liberaliore potatione, curatio. *a*, 348. 1. a bili & pituita quomodo cognoscantur. *b*, 149. 15.
- in Insanis** angor, & inquietudo, unde. *b*, *ibid.*
- in Insanientibus**, varicibus, aut hæmorrhoidibus accedentibus, insaniæ solutio fit. *a*, 44. 21.
- ne Insaniant** quibus timor sit. *a*, 264. 6.
- quibus** ut Insaniant, timor est, in his colli dolor, malum est. *a*, 247. 2.
- non Insaniunt**, quibus sunt cum ulceribus tumores conspicui. *a*, 43. 65.
- quicunque Insaniunt**, sua sponte liberati à morbis, his insaniam solvit dolor ad pedes progressus. *a*, 203. 10.
- Insanus** & iracundus est, cui vena in cubito pulsarit. *a*, 322. 5.
- INSOMNIA** in phrenitide evidentia, bona sunt. *a*, 214. 1. *a*, 239. 1. diurnis actio-

- nibus adversaria, turbationem in corpore significat. *a*, 286. 3. horrenda in morbo crasso. *b*, 113. 51.
- de Insomniis, quæ quis circa seipsum solito more fieri videt. *a*, 289. 15.
- Intensiorum in febribus vexatio. *a*, 347. 30. ratio. *a*, 183. 20.
- INSTRUMENTA uistoria. *b*, 339. 12.
- Instrumentorum, facultas cognita, artifices nos facit. *a*, 4. 13. omnium ad ossa fracta, fortissima tria. *b*, 329. 35.
- INSULÆ continenti propinquæ tempestuosiores sunt. *a*, 93. 3.
- INTEGRI & sani ex mutilatis gignuntur. *a*, 56. 9.
- INTELLIGENTIÆ ac prudentiæ internuntius, cerebrum. *b*, 149. 16.
- INTEMPESTIVITAS in curandis morbis, quid. *b*, 3. 4.
- INTECEPTIO morbi fieri non poterit, nisi in die impari. *a*, 323. 6.
- INTERCUS morbus a flatibus etiam generatur. *a*, 183. 18. aqua in ventrem rupta. *b*, 99. 27.
- Intercute laborantium foeminarum quales menses. *b*, 206. 87.
- INTESTINA. *a*, 155. 1. hominis, canis similia, ac aliquanto maiora. *a*, 133. 1. *a*, 366. 4. habent cubitos tredecim. *a*, 127. 7.
- Intestini recti inflammatio. *b*, 300. 3. recti humectatio, & saniei fluor. *b*, 301. 5. recti structura & positio. *a*, 129. 3.
- Intestino vulnerato, respiratio prodit inferne inconspicua juxta vulnus, & evacuantur pectora. *a*, 323. 6.
- ex Intestino recto, & utero inflammato, urinæ stillicidium accedit. *a*, 42. 58.
- Intestinorum levitas, a dysenteria accedit. *a*, 48. 76. quibus alvi levitate affectæ, eos hyeme sursum purgare, malum est. *a*, 37. 12. difficultates in siccitatibus plerumque fiunt. *a*, 35. 16. generatio. *a*, 50. 3. levitate quinam corripiantur. *a*, 219. 19. tum levitas, tum difficultas, autumno fit. *a*, 36. 22. levitates cum spirandi difficultate, in tabem desinunt. *a*, 256. 3. levitates, quæ malæ. *a*, 231. 31. agitationes a flatibus causantur. *a*, 182. 14. humiditas, morbos non facit. *a*, 186. 6. levitates & aqua intercus a concepta in
- ventriculis humiditate. *a*, 154. 27. volutus quibuscunque ex urinæ stillicidio accedit, hi in septem diebus moriuntur. *a*, 44. 44.
- in Intestinorum diuturnis levitatibus, ruptus acidus accedens, signum bonum. *a*, 43. 1. *a*, 315. 2. longis levitatibus qui una cum animalculis tormina patiuntur, his solutis intumescunt. *a*, 256. 3. longis levitatibus, cibi fastidium, malum. *a*, 43. 3.
- ad Intestinorum levitatem. *b*, 230. 5.
- Intestinum rectum elapsum. *b*, 301. 5. cui in dextera parte dolebat, & articulari morbo correptus est, erat quietior. *a*, 366. 4. quoddam tenue pertusum, dissectumve esse, lethale est. *a*, 44. 24. *a*, 258. 3.
- circa Intestinum tenue dolorem quæ facient. *a*, 265. 6. tenue difficiles tumores prægnantibus. *a*, 260. 3. tenue dolores diuturni. *a*, 249. 3. tenue tormina. *a*, 256. 3.
- ad Intestinum tenue dolores ex laterum molitudine transeuntes in morbis longis, ex corruptione foetus, perniciosi sunt. *a*, 259. 3.
- INTUMESCENTES medicamentis purgare non oportet. *a*, 216. 9.
- IRACUNDI quinam sint. *a*, 322. 1. ex diæta immutari non possunt. *a*, 92. 37.
- IRIO humectat & alvo secedit. *a*, 97. 14.
- ISOBRIMUM. *a*, 126. 3.
- ITINERA nocturna attenuant. *a*, 107. 4.
- ex Itinere dolores contracti. *b*, 137. 57.
- JUDICATIO in morbis quid sit. *b*, 72. 8. morbi est exolutio. *a*, 30. 12. quibuscunque fit, his nox gravis ante exacerbationem. *a*, 33. 13. cum Judicatione rigor aliquatenus horrendus est. *a*, 249. 3.
- Judicationem celeriore, aut tardiore significantia. *a*, 119. 6.
- ad Judicationem morbo tendente, alvi egestionem densari oportet. *a*, 207. 9.
- post Judicationem in morbis relicta recidivam faciunt. *a*, 33. 12. *a*, 319. 3.
- Judicationes quorum morborum sint velociores. *a*, 313. 1. in febribus impeditæ ac sublata. *a*, 239. 1. & remissiones eorum quæ febrem ardentem significant, longiorem morbum faciunt. *a*, 201. 4. ex quibus cognoscimus, aut similes sunt, aut dissimiles. *a*, 304. 2.
- sine Judicationis signo judicatorio quæcunque disparent, male judicata sunt. *a*, 318. 3.

de Judicationibus, quæ cito ad meliustendunt, plerumque eadem signa sunt, quæ sanitatis. *a*, 200. 1. Judicantur cito quorum urinæ cito subdientiam habent. *a*, 263. 5. febres & morbi diebus imparibus. *b*, 60. 20. quæ Judicantur, & judicata sunt integre, non movere, sed finire oportet. *a*, 32. 20. Iudicatoria signa quæcunque fiunt, eadem hæc si non fiunt, difficilis sunt judicationis. *a*, 313. 1. non judicantia, partim lethalia sunt, partim difficilis judicationis. *a*, *ibid*. in Judicatoriis diebus quæcunque cum anxietudine absque sudore perfrigerantur, malum est. *a*, 216. 7. JUNCUS odoratus. *b*, 221. 111. JUVENCULAE humidiores sunt. *b*, 157. 1. JUVENIBUS sanguinis spuitiones, tabes, febres acutæ, comitiales. *a*, 36. 29. ultra JUVENILEM ætatem progressis quales morbi accidunt. *a*, 36. 30. JUVENTÆ, neque indecens, neque illiberalis magnitudo corporis. *a*, 35. 54. Juvenes quibus ventres humidi sunt, his senescentibus resiccantur. *a*, 34. 53. Juvenibus senes plerumque minus ægrotant. *a*, 34. 39.

L.

LABIUM. *a*, 124. 1. aut nasus, aut oculus, aut supercilium si distorqueatur, in febre non intermittente, propinqua mors est. *a*, 39. 49. *a*, 48. 73. contractum, alvi biliosæ eruptionem significat. *a*, 246. 2. livescens, lethale. *a*, 244. 2. Labia ulcerata in febris. *a*, 372. 8. resoluta, & pendentia, & frigida, & albicantia habere, lethale est. *a*, 205. 3. Labii inferioris concussio. *a*, 124. 21. LABOR articulis & carnibus, cibus. *a*, 367. 5. *b*, 361. 61. siccatur, & corpus robustum facit. *a*, 103. 38. Labores, cibi, potus, somnus, res venereæ, omnia mediocria. *a*, 368. 6. in circuitibus, quicquid in septuaginta movetur, in triplicitate perficitur. *a*, 371. 8. consuetos ferre aduerti, non aduerti facilius ferunt. *a*, 34. 49. naturales quinam sint. *a*, 103. 39. & cibi facultates inter se habent contrarias. *a*, 80. 2. cibos præce-

dant. *a*, 367. 4. Laboris differentia. *a*, 103. 39. Laborum seu exercitiorum cognitio necessaria, de diætâ scripturis. *a*, 80. 2. Lac caninum in uterorum morbis. *b*, 165. 29. dare caput dolentibus, malum. *a*, 43. 64. ubi puer moveri inceperit, matri, sui indicationem præbet. *a*, 65. 20. post partum, si mulier lactaverit, in mammas procedit. *a*, 65. 22. mulieris masculum alentis. *b*, 225. 120. muliebri in aurium collutione. *b*, 42. 2. mulieribus raram carnem habentibus, citius prodit. *a*, 65. 20. ob quam necessitatem fiat. *a*, 65. 21. ovillum alvum sistit, caprinum magis per alvum secedit. *a*, 95. 9. si multum fluat, necesse est foetum debilem esse. *a*, 323. 6. vinum, & carnes, quibus alimentum, & quibus non. *a*, 269. 7. multum quæ faciant, & augeant. *b*, 202. 73. habens mulier, quæ neque prægnans est, neque peperit, menses ipsius defecerunt. *a*, 4. 39. in farina in ventris dolore. *a*, 375. 4. & sanguis alimenti sunt redundantia. *a*, 269. 8. quare viri non faciant. *a*, 188. 11. vaccæ nigrae. *b*, 175. 46. in nutrice quando impurum fiat. *b*, 67. 28. calidum ac biliosum pueris calculum generat. *a*, 153. 24. ad Lac extinctum. *b*, 178. 88. Lactans quædam pustulas per corpus ubique habebat. *a*, 315. 2. sine Lacte mulieres quædam natura sunt. *b*, 214. 99. Lacti extincto quæ medeantur. *b*, 202. 73. Lactis multum assumentes dum sugunt, ut plurimum somniculosi sunt. *a*, 266. 3. in mammis generatio. *b*, 213. 99. bubuli, caprini, asinini, & equini, in pulmonis affectibus usus. *b*, 88. 4. & seminis genitalis generatio eadem. *a*, 127. 6. infusum in tabe. *a*, 171. 35. LACHRYMA si procedit calida ac salsa, periculum est & pupillam exulcerari, & palpebras. *a*, 230. 28. Lachrymæ voluntariæ, malum non sunt. *a*, 48. 2. *a*, 344. 27. in acutis male habentibus, ultroneæ bonæ. *a*, 362. 1. invitæ, quibus in febris acutis magis ardentibus defluunt, his sanguinis eruptionem è naribus expectare oportet. *a*, 304. 2.

- Lachrymari** ex voluntate in febribus aut aliis ægritudinibus nihil absurdi est. *a*, 39. 52.
- Lachrymis** mordacibus calida convenit. *a*, 273. 11.
- LACTUCA** frigidissima est priusquam succum habeat. *a*, 99. 25.
- LÆTITIA** relaxat cor. *a*, 367. 5.
- Lætitiæ** ex nulla alia re quam cerebro contingunt. *b*, 141. 16.
- LAGOPYRUS**. *b*, 296. 11.
- LANARUM** in ulceribus usus ad septimum diem. *b*, 328. 34.
- Lanas** æqualis ponderis cum veste puræ & contexta plus aquæ trahere. *b*, 183. 2.
- LAPIS** si puero jam adulto ex terræ esu gignatur, dolor ipsi non adest, priusquam ipse sibiipsum cibum deligat. *b*, 67. 28. in vesica post annum quadragesimum secundum, non fit. *a*, 297. 3. in utero asper magnitudine verticilli fusi. *a*, 353. 12.
- LASSATI** cum horrore si exudarunt iudicatorio modo, recalsacti in morbo acuto, male habent. *a*, 238. 1. in febre male habent. *a*, *ibid.* singultientes, stupore detenti, mali. *a*, *ibid.*
- Lassitudo**, horror, & calor, circa solstitium hybernium. *a*, 384. 24. in linguam nigram citra rationem habentibus, mala. *a*, 245. 2.
- Lassitudine** affectis, horrorem habentibus, menses erumpunt. *a*, 260. 3. cur affligantur, qui à bilis fluxione infestantur. *a*, 166. 18.
- Lassitudines** spontanæ morbos denuntiant. *a*, 33. 5.
- Lassitudini** in corporis motu cum dolore, quies statim medetur. *a*, 34. 48.
- Lassitudinis** tres species. *a*, 105. 44.
- Lassitudinum** solutio, fit in mingente sanguinem, raro quidem & sine febre ac dolore. *a*, 224. 10.
- ex Lassitudinibus**, febris. *a*, 307. 2. pustulæ. *a*, 341. 13. laboribus & cursibus insolitatis, febris. *a*, 327. 8.
- LATÆ** pustulæ, non valde pruriginosæ sunt. *a*, 43. 9.
- LATUS** quibus in tumorem sublevatum ac calidius est, his pus ex una parte est. *a*, 254. 3.
- ad Latus** dolor acutus fit, quibus ex partu alba prodeuntia supprimuntur. *a*, 259. 3. dolore ac suffocatione accedente, hi suppurantur. *a*, 240. 1. pulmonem prolapsum quid significet. *b*, 36. 57.
- circa Latus** rari dolores in biliosis meracis alvi egestionibus, desipientiam significant. *a*, 215. 3.
- in Latus**, retro ictus jaculo. *a*, 356. 24. *a*, 382. 18.
- juxta Latus** dolores, in febribus consistentes. *a*, 257. 3.
- in Latere** dolor cum tumoribus somnolentis & febre ardente superveniens occidit. *a*, 238. 1.
- in Lateribus** & pectoribus, & in aliis partibus dolores, an multum differant, considerandum est. *a*, 43. 5.
- Lateris** dolor in sputo bilioso, præter rationem evanescens, perniciosus. *a*, 254. 3.
- dolor in febre**, alvo multa aquosa, ac biliosa egerente. *a*, 239. 1. dextri dolor. *a*, 390. 41. sinistri dolor ex nausea, & lassitudine. *a*, 393. 49. dextri dolor, cum tussis & febris. *a*, 381. 16. dolor cum febre diuturna, puris educationem fore significat. *a*, 254. 3. dolores acuti, quibus accidunt. *a*, 43. 65. & lumborum dolor quibus sine causa manifesta, hi regium morbum incurrunt. *a*, 249. 3. sinistri dolor & tussis. *a*, 379. 11. dolor, ex sputis biliosis, citra rationem si evanuerit, mente moventur. *a*, 217. 12.
- sinistri suppurati** sectio, minus periculosa, quam dextri. *b*, 30. 45. dolores facit aquilo. *a*, 35. 5. sinistri dolor ex febre æstiva, & alvi profluvio. *a*, 383. 21.
- cum Lateris** punctura intestinorum levitas & spirandi difficultas, in tabem desinunt. *a*, 256. 3. dextri dolore assiduo, febris acuta. *a*, 334. 8. dolore, non tamen pleuritico, & turbulentis, tenuibus, lenibus, hi phrenitici evadunt. *a*, 254. 3.
- ex Lateris** dolore quos cibi fastidia sequuntur, oris ventriculi dolore ac sudore aliquantulum vexantur. *a*, *ibid.*
- in Lateris** dolore, stillatio sanguinis de naribus, mala est. *a*, *ibid.*
- Laterum** ac lumborum dolores hyeme fiunt. *a*, 36. 23. naturæ quæcunque scapulas alarum modo eminentes habent, malum. *a*, 364. 3. mollitudo, à flatibus elevata. *a*, 345. 23.
- à Laterum** mollitudine & lumbis aquæ inter cutem pleræque incipiunt. *a*, 207. 8.
- ex Laterum** mollitudine dolores ad intestinum

- num tenue transeuntes in morbis longis, perniciosi sunt. *a*, 259. 3.
- LAVANDI quando semel aut bis. *b*, 129. 33.
- LAXATIONUM, avulsionum, &c. deligationes. *a*, 282. 13.
- LECTUS præter morem mollis dolorem inducit. *b*, 125. 23.
- LEGES juraque cur homines imbelles reddant. *a*, 157. 39. plurimum ad magnanimitatem conferunt. *a*, 161. 54.
- LEGUMINA omnia flatuosa sunt. *b*, 138. 59.
- Leguminum decoctum in peripneumonia. *b*, 30. 43. horum assiduo usu, crurum impotentia. *a*, 321. 4. *a*, 366. 4.
- LENS astringit, & turbationem inducit, si cum cortice fumatur. *b*, 138. 59.
- Lentes æstuosæ sunt & turbativæ. *a*, 96. 14.
- LENTICULAM quomodo præpares. *b*, 80. 39.
- ad LENTIGINES. *b*, 261. 67.
- LEPORINARUM CARNIUM vires. *a*, 97. 20.
- Leporini pili in pello, puerperæ recens enixæ. *b*, 290. 25.
- Leporis pili combusti. *b*, 166. 29.
- LEPRIS, acetum ad Solem calidum affusum prodest. *a*, 272. 8.
- LETHALES morbi qui. *b*, 2. 3.
- LETHARGUS quid, & cur sic appellatur. *a*, 126. 3.
- Lethargi hyeme sunt. *a*, 36. 23. ætatem constantem agentibus accidunt. *a*, 36. 30.
- morbi signa & curatio. *b*, 38. 63.
- ex Lethargicis qui servantur, plerumque petore suppurati fiunt. *a*, 241. 1.
- Lethargicorum affectio. *a*, *ibid.*
- ex Lethargo suppurati. *b*, 43. 5.
- LEVANT quæ non secundum rationem, his non oportet credere. *a*, 33. 27.
- LIBERIS operam daturi, quomodo præparandi. *b*, 286. 11.
- LIBYÆ incolæ pecorum pellibus pro vestibus, ventriculis autem pro utriculis utuntur. *b*, 68. 31.
- LIENIS per fungos aut ferramenta ustio in aqua inter cutem à splene. *b*, 100. 28.
- alter morbus. *b*, 104. 34. tumor autumnino fit. *a*, 36. 22. elevationes, si non ad articulos finierint, sanguinis è naribus eruptio fit. *a*, 319. 3. tertius morbus. *b*, 104. 35. quartus morbus, qui veris tempore maxime fit. *b*, 104. 36. quintus morbus, autumnino à bile natus. *b*, 105. 37. morbus à sanguine natus. *b*, 104. 35. structura. *a*, 129. 3. alimentum. *a*, 126. 5.
- in Lienis morbo, gingivæ male olentes & à dentibus discedentes. *b*, 104. 34. morbo, aures male olentes. *b*, *ibid.*
- Lienosi. *b*, 75. 21. eorum fluor. *a*, 341. 12.
- ex Lienteria in aquam intercutem transitus fit. *b*, 2. 3.
- Lienteriæ, sive intestinorum levitatis notæ, curatio, & causæ. *b*, 77. 25. ætatem constantem agentibus accidunt. *a*, 36. 30.
- LIGATIO ab initio cum linteis fiens, omnium præstantissima. *b*, 328. 34.
- LIGNI ad ossium luxatorum repositionem descriptio. *b*, 371. 84.
- LINGUA. *a*, 124. 1. quænam lethalis sit. *a*, 245. 2. tremula num mentem non firmam significat? *a*, 215. 3. *a*, 245. 2. in omni pleuritide consideranda. *b*, 48. 21. nigra & aspera in febre ardente à spiritus caliditate. *b*, 73. 11. si in peripneumonia in principio statim nigrescat, morbus citius finitur. *b*, 46. 16. peripneumonicis tota alba, ac aspera quid significet. *a*, 253. 3. aspera, & animi deliquia in febre hyberna, cui adfuerint, tali remissio febris contingere solet. *b*, 134. 48.
- tremula cum rubore juxta nasum, & alvo liquida, circa pulmonem, malum est. *a*, 245. 2. urinam significat. *a*, 367. 5. nigrescens, judicationem decimaquarta die fore significat. *a*, 245. 2. si derepente impotens fiat, atrabiliarium tale existit. *a*, 46. 40. qui offendunt, & labiorum non sunt potentes, eos necesse est, suppuratos fieri. *a*, 203. 10. *a*, 321. 5. nigra, cum virore pallida, periculosissima est. *a*, 245. 2. citra rationem tenera fiens vomituum signum est. *a*, *ibid.* concolor attingentibus ipsam humoribus; quapropter per hanc humores cognoscimus. *a*, 367. 5. in principio pleuritidis biliosa. *a*, 251. 3.
- in Lingua pustulæ, capite vulneratis. *b*, 310. 26. anginosi tumores, citra signa disparentes, perniciosi. *a*, 251. 3.
- Linguae obscuritas quare fiat. *a*, 30. 12. subasperæ quibus sint. *a*, 313. 1. tremula

- læ quibusdam etiam alvum liquidam quandoque faciunt. *a*, 245. 2. *a*, 265. 6. & faucium aridarum in febris ardenti laborantibus, causa. *b*, 14. 27. convulsiones tremulæ, mentem alienant. *a*, 240. 1. in obliqua parte quibus ulcus fit diuturnum, in his dentes considerare oportet. *a*, 227. 28. denigratæ in alvo liquida, celerem mortem significant. *a*, 245. 2. asperæ, & resiccatae, phreniticæ sunt. *a*, *ibid*.
- Lingua** circa bifidam sui partem, velut saliva alba obduci, febris remissionis signum est. *a*, 245. 2.
- Lingua** quæ elewantur collectiones & humiles calculi, & quæ podagricis sunt, circa debiles illorum articulos sunt. *a*, 319. 3.
- Lini** semen comestum alvum sistit. *a*, 96. 8.
- Linthea** circa cruris deligationem, qualia esse debeant. *a*, 312. 19.
- Linteorum** preparatio. *b*, 279. 6.
- Lippientem** alvi profluvio corripit, bonum. *a*, 44. 17. *a*, 204. 12. *a*, 245. 2.
- Lippienti** viro febre superveniente solutio fit. *a*, *ibid*.
- Lippientibus** quibus capitis dolor accedit, & ad multum tempus concomitatur, periculum est, ne cæci fiant. *a*, *ibid*.
- Lippitudinis** generatio. *a*, 187. 9.
- Lippitudinem** & anginam, solvit venæ sectio. *a*, 323. 6.
- Lippitudines** in siccitatibus plerumque sunt. *a*, 35. 16. aridæ post autumnum siccum & Borealem. *a*, 154. 29. fieri quando sit necesse. *a*, 154. 26. siccæ quibus & quando fiant. *a*, 35. 14. sunt, si hyems siccæ & aquilonaris fuerit. *a*, 35. 11. duræ ac vehementes meridionalem plagam incolentibus familiares. *a*, 149. 6. siccæ, propter carnis caliditatem ac siccitatem sunt. *a*, 154. 27. humidæ, non graves, nec diuturnæ. *a*, 148. 4. oculorum, æstas sunt. *a*, 36. 21.
- in Lippitudinibus** tumores aut livores erumpentes, recidivas faciunt. *a*, 372. 8.
- Lippitudinum** prædictiones eodem modo se habent quo in febribus. *a*, 231. 29.
- Lippitudo** annua, ac popularis. *b*, 155. 5.
- Liquidorum** perfusionibus quatenus utendum. *a*, 273. 11.
- Livores** fientes in febre, brevi mortem affere significant. *a*, 239. 1.
- Loca** lacustria ac palustria humectant & calfaciunt. *a*, 93. 2. alta & squalida, & ad meridiem sita, sicciora sunt. *a*, *ibid*. cava & non aquosa, siccant & calefaciunt. *a*, *ibid*.
- Loci** superni si turgeant, qui sunt circa caput, ulcerum purgatio, vomitus, hydrops. *a*, 323. 6. frigidi, fluidi sunt. *b*, 157. 1. alterius morbos loca excipientia, quare liberent. *a*, 365. 3.
- Locis** omnibus non eadem conveniunt auxilia. *b*, 419. 1.
- de Locis** in homine. *a*, 162. 1.
- Locorum** juxta seipsa differentia. *a*, 93. 1.
- Locus** alteri loco, etiam valde vicinus, ad vini jucundi productionem plurimum præstat. *b*, 53. 5.
- LUCERNÆ** extinctæ odore in typho delactari. *b*, 110. 46.
- LUCIS** splendorem fugere, malum est. *a*, 245. 2. species duæ, & utriusque usus duplices. *a*, 277. 1.
- LUCTA** & fricatio, externis corporis partibus magis laborem exhibent. *a*, 104. 42.
- LUMBI** cui doluerint, & mente motus fuerit, in biliosis alvi egestionibus spumosa florulentia, mala. *a*, 263. 6.
- Lumbis** dolentibus oris ventriculi dolores accedentes, signa hæmorrhoidum fluxionis futuræ sunt. *a*, 219. 18. *a*, 249. 3.
- ex Lumbis** quibus recursus fit ad caput, & manus, hi torpidi, large sanguinem profundunt. *a*, 220. 20. *a*, 249. 3. dolores diuturniores, qui febris tertianæ generis modo exacerbantur, grumosum sanguinem egerere faciunt. *a*, 248. 3. quæ ad collum ac caput progressa sunt, convulsoria fiunt, & mentem emoveant. *a*, 219. 16. affectiones ad collum & caput transeunt. *a*, 249. 3.
- in Lumbis** dolores sanguinis fluxionem inducunt. *a*, 248. 3.
- Lumborum** dolor, & supra umbilicum dolor, si medicamentis non solvantur, in hydropem siccum desinunt. *a*, 248. 2. dolor convulsorium quiddam habet. *a*, 218. 14. dolor quibus est, hi male habent. *a*, 249. 3. *op* or. *b*, 197. 52. dolor, & lateris sine causa manifesta quibus, hi regium morbum incurrunt. *a*, 249. 3. dolor citra febrem, inferna purgatio.

gatione opus esse significat. *a*, 37. 20. dolor in muliere uterum gestante. *b*, 195. 42. tetanus in anteriorem ac posteriorem partem distentio. *b*, 136. 55. ex laboribus dolores. *a*, 356. 23. dolor quibus diutinus, cum ardore fastidioso, hi si exudent, malum est. *a*, 216. 6. dolor in præcordiorum dolore submurmuranti superaccedens in febris, ventres ut plurimum humectat. *a*, 248. 2. dolor sine causa manifesta sæpe impetens, maligni morbi signum est. *a*, 249. 3. distentio ex muliebrium mensium multitudine, ad suppurationem tendit. *a*, *ibid.* dolor in dolenti ventriculi os cum sciectione violenta, habet quid convulsorium. *a*, *ibid.* & crurum doloris symptomata. *a*, 345. 24. dolor cum sopore anxioso, malus est. *a*, 249. 3. gravitas dolorosa, & febris vehemens. *a*, 309. 7. ac crurum dolor. *a*, 236. 46. dolor quibus neque à medicamentis, neque alias solvitur, in hydropem siccum firmatur. *a*, 37. 11. ad Lumborum dolores. *b*, 176. 64. ex Lumborum doloris recursus oculi distortio, malum. *a*, 249. 3. dolore ad os ventriculi recursiones, quando moriantur. *a*, 217. 11. post Lumborum, capitis, ac colli dolores, febris. *a*, 390. 10. *a*, 324. 2. in Lumborum dolore pertinaci, & ampliore alvi subductione, à veratro vomere spumosa multa, prodest. *a*, 249. 3. & testium dolore qualis venæ sectio facienda sit. *a*, 121. 20. Lumbos quando dolor fortis corripit. *b*, 198. 59. dolenti recursus ad latus. *a*, 371. 8. ad Lumbos & crura impotentiae resolutoriae ab equitatione. *a*, 369. 7. quum devenit gravitas infuso per clysterem utendum erit. *b*, 132. 41. circa Lumbos quibus sanis hyeme frigiditas, & gravitas ex levi causa, his coxendicum morbus fortasse contigerit. *a*, 257. 3. doloribus, aut coxam, aut crura, ex laboribus abortis, aquæ marinæ, acetique calidum fomentum confert. *a*, 389. 38. quibus tenues diurni dolores, ad præcordium se revolventes, his ad caput dolor intentus progressus, repente convulsorio modo occidit. *a*, 218. 13. *a*, 249. 3. & infernas partes dolores, cum febre

sientes, quando periculosi sint. *a*, 211. 19. num Lumbos dolentibus cibos fastidientibus, spes est nigra proditura esse? *a*, 249. 3. LUMBRICUS subcrassus à sene furioso. *a*, 347. 29. Lumbrici rotundi pueris grandiusculis fiunt. *a*, 36. 26. quibusdam vocem intercipiunt. *b*, 66. 27. cur partus perperam quibusdam dicantur. *b*, *ibid.* lati ac rotundi. *b*, 65. 27. Lumbricis latis ad hepar affilientibus, putata quandoque ori influunt. *b*, 66. 27. Lumbricorum vomitus. *a*, 233. 35. latorum species & signa. *b*, 66. 27. Lumbricos rotundos exire quando commodum sit. *a*, 200. 1. *a*, 207. 10. *a*, 263. 6. latos qui habet, in toto quidem tempore debilis valde fieri non poterit. *b*, 66. 27. rotundos parere, latos vero minime, sed abrumpi. *b*, *ibid.* LUNA crescente, sanguinem & medullam crescere & morbos augeri. *a*, 189. 2. tunc herbas colligi debere. *a*, 297. 16. existente in Ariete, pro varietate aspectuum, quales morbi, & quomodo curandi. *a*, 189. 3. in Aquario, quales. *a*, 196. 13. in Cancro, quales. *a*, 191. 6. in Capricorno, quales. *a*, 196. 12. in Geminis, quales. *a*, 191. 5. in Leone, quales. *a*, 193. 7. in Libra, quales. *a*, 194. 9. in Piscibus, quales. *a*, 196. 14. in Sagittario, quales. *a*, 195. 11. in Scorpione, quales. *a*, 195. 10. in Tauro, quales. *a*, 190. 4. in Virgine, quales. *a*, 193. 8. quibus Lunam aliquid pati per somnum videtur, quomodo curandi. *a*, 287. 5. Lunares purgationes Scythicis mulieribus non eveniunt. *a*, 159. 48. LUPI stercoris usus. *b*, 216. 101. LUPINI natura robusti sunt & calidi. *a*, 96. 14. LUXATA membra reponendi & dirigendi lex. *b*, 385. 22. LUXATIO extra & intrò. *b*, 360. 59. ad malleolum. *b*, *ibid.* in pede, magni digiti. *a*, 383. 20. Luxationes ossium circa genua mitiores sunt iis quæ circa cubiti flexuram. *b*, 331. 40. etiam inveteratas reponi posse. *b*, 336. 5. ex supernis oblique ad latus, aut deorsum. *b*, 343. 20. & repositiones, quibus faciles aut difficiles. *b*, 337. 6. pedis, ut illæ

illæ in manu, curandæ. *b*, 382. 17. cal-
cis quæ ex alto defilientibus contingunt
valde periculosæ. *b*, *ibid*. brachium sur-
sum coactum corrigit. *b*, 343. 19. arti-
culorum prohibet, mucus cum inflam-
matione. *b*, 338. 8. recentiores citius re-
ponuntur. *b*, 336. 5.
circa Luxationes & fracturas, earumque cura-
tiones, animadversiones quædam. *b*, 386. 24.
Luxationi, cur boves maxime obnoxii. *b*, 337. 6.
Luxationum circa coxas ratio. *b*, 360. 60.
& fracturarum extensiones quam directis-
simè faciendæ. *b*, 312. 1.
Luxatorum quæ vulnerata cute exstant, cu-
ratio. *b*, 383. 19.

M.

MACROCEPHALI quomodo prognati sint.
a, 156. 35.

MACULÆ in corpore culicum morsibus si-
miles. *a*, 390. 41.

ad Maculas solares. *b*, 262. 68.

MADEFACIIONEM, & humectationem, de-
bile quiddam esse. *a*, 270. 2.

MÆOTIS palus. *a*, 159. 42.

MAGNI, calvi, balbi, gracili, voce prædi-
ti, boni. *a*, 321. 5.

MALA supra mala in morbis aut vulneri-
bus contingentia, medico, non necessi-
tati imputantur. *b*, 4. 7.

Mala sylvestria alvum sistunt, cocta come-
sta magis alvum movent. *a*, 100. 28.

punica vinosa, minus æstuosa sunt. *a*,
100. 29. dulcia ægre concoquantur. *a*, 100. 28.

Mali sunt, quicunque fulvi, naso acuto,
oculis parvis. *a*, 321. 5. punici dulcis
succus alvum movet. *a*, 100. 29.

in Malis magnis facies si fuerit bona, bo-
num signum est. *a*, 363. 2.

Malum Punicum reficit, & pituitosum est,
& cum nucleo quidem, alvum sistit: ci-
tra nucleum vero, secedit. *b*, 84. 48.

MALAGMATA. *b*, 179. 100.

MALLEOLORUM luxatorum repositio. *b*,
382. 17.

MAMMA dextra, oculus dexter, & quæ
infra sunt hac parte, circa naturam plu-
rimam vim habent. *a*, 323. 6.

Mammæ cur maximam prudentiæ partem
habeant. *a*, *ibid*. & alia membra humi-
diora, mulieribus in partu rumpuntur.

a, 72. 43. suppurantur quibus puellis ute-
rum gestantibus erectæ cervicis spiratio
contingit. *a*, 260. 3. si solidiores fuerint,
sanior est foetus. *a*, 323. 6. graciles fiunt
his quæ corrupturæ sunt foetus. *a*, 42.
53. *a*, 41. 37. *a*, 313. 1.

Mammarum tubercula ac inflammationes.
a, 188. 12. altera gracilis facta, abortum
præsignificat. *a*, 41. 38. dolor quibus ex
febris fit, sputatio cruenta non secu-
lenta oborta, solvit dolores. *a*, 260. 3.
& ventris in prægnantibus, ante octavum
mensem collapsus. *b*, 195. 44. papillæ,
& rubor pallidus si fuerit, morbosum ute-
ri vas est. *a*, 367. 5. pectoris, genituræ,
& vocis communio. *a*, 313. 1. elevatio,
febrem ardentem solvit. *a*, 203. 11. &
oculorum majorum in prægnantibus, si-
gnificatio. *b*, 285. 9.

ex Mammarum ablatione suffocatio conse-
quitur. *a*, 188. 12.

Mammas tumidas ac magnas habere, ad
conceptionem bonum est. *a*, 232. 33.

post Mammas ablatas, quomodo mulieres
adfectæ. *a*, 188. 12.

ad Mammas quibus sanguis colligitur, insa-
niam significat. *a*, 41. 40.

Mammis asperis quomodo medendum. *b*,
261. 66.

in Mammis dolor erit, si ex gracilibus rur-
sus duræ fiant. *a*, 42. 53.

ex Mammis lac fluens uterum gestanti, de-
bilem foetum significat. *a*, 42. 52.

MANIAM significant humorum de loco in
locum decubitus in melancholicis affe-
ctionibus. *a*, 45. 56.

MANUS dextra & crus sinistrum, sideratio-
nis modo resoluta. *a*, 315. 2. articuli
luxatio. *b*, 344. 23. tota luxata. *b*, *ibid*.

ex nativitate brevior facta. *b*, 345. 23.

supinæ extensæ deligatio incommoda. *b*,
313. 3. articuli luxati repositio & cura-
tio. *b*, 379. 10. totius luxatæ repositio.

b, *ibid*. a primo ortu luxata brevior e-
vadit. *b*, 380. 10. fractæ recta extensio,
& deligatio. *b*, 313. 4. aut crura in ar-
ticulis refecata, sanguinem non fundunt.

b, 153. 4. & caput, & pedes in aqua in-
tercute laborantibus, si frigida sunt, ma-
lum est. *a*, 207. 8. in comitialibus im-
potentes fiunt, ac convelluntur. *b*, 146.

7. in foetu extra pudendum exerta, mortui signum est. *b*, 291. 2. suppurata, usque ad cubitum. *a*, 354. 16. si contrahantur, aut tremulæ fiant, convulsio talem corripit. *b*, 134. 49. si tremulæ fuerint, tali sanguinis de naribus destillationem futuram expecta. *b*, 134. 48. in Manibus ac* pedibus nervi tenuissimi, densissimi, ac plurimi. *a*, 64. 16. ac pedibus rubores, perniciosi. *a*, 238. 1. Manum fractam tractare, non multi esse studii. *b*, 312. 1. fractam quomodo in fascia gestare conveniat. *b*, 316. 7. ad Manum torpidæ, obaridæ, suppuratæ sunt. *a*, 260. 3. qui exilium, male habent. *a*, 238. 1. Manuum tremor, ante febrem acutam. *a*, 324. 1. aut aliarum partium doloris, in utero conceptio, solutio est. *b*, 286. 10. figuræ, ad omnes artes, naturales. *b*, 312. 2. de Manuum gesticulatione. *a*, 205. 4. MARCOR & corruptio, ex pressione duriore, post sectionem. *a*, 344. 23. MARE ad ulcera, & ambusta, & desquamata, contrarium est. *a*, 272. 7. bonum est, ad attenuandum, & ad piscatorum ulcera. *a*, *ibid.* spiritus haud exors est. *a*, 180. 5. perturbatum ventris morbum significat. *a*, 289. 13. MAREM aut scemellam ut generes, quo tempore coeundum, & uter testium obligandus. *a*, 288. 18. Maris & scemellæ motus in ventre. *b*, 279. 20. MARITIMUS locus ad sanitatem commodus est. *a*, 31. 13. MAS trimestris, scemina quadrimestris motum in utero habet. *b*, 213. 97. Masculi cujuscunque tandem ætatis, scemellis in suo genere sunt calidiores. *a*, 90. 28. magis augefcunt ab igne. *a*, 87. 19. dextris inhærent. *a*, 323. 6. Masculini foetus partes omnes post quadragesimum diem completum, conspicuæ sunt. *a*, 76. 8. nascuntur, si fortius semen ab utroque parente excernatur. *a*, 57. 7. in Masculis similiter ut in sceminis impeditur conceptio. *a*, 42. 63. Masculorum gemellorum & scemellarum generatio. *a*, 72. 45. Masculum gestantes mulieres, bene coloratæ sunt. *a*, 42. 42.

Tom. II.

Masculus & scemella in utero consistere possunt. *a*, 87. 21. MAXILLA superior, motus expers. *b*, 345. 25. inferna fracta. *b*, 346. 27. superior, cur non valde luxetur. *b*, 345. 25. confRACTA viginti diebus corroboratur. *b*, 347. 29. Maxillæ luxatio. *b*, 345. 24. utriusque luxatæ curatio. *b*, 346. 27. luxatæ cognitio. *b*, 345. 26. os caulatim diffractum. *b*, 346. 28. solæ venas habent, & nutrimento uberiore utuntur. *a*, 53. 33. marcor ex dentis dolore. *a*, 360. 35. *a*, 395. 55. fractæ deligatio ossa ad fracturam magis vergentia inclinat, quàm ad naturam ducit. *b*, 347. 29. si in distentionibus ante & retro fientibus & intergum solum contingentibus solvantur, lethale. *a*, 250. 3. frequenter quidem convelluntur, raro autem excidunt. *b*, 377. 7. quibus utraque parte excidunt, nisi statim reponantur, intra decimum diem moriuntur. *b*, *ibid.* quibus una parte excidit maxilla, minor est noxia, sed eadem repositio. *b*, *ibid.* ex dentis dolore, in tumorem elevatæ. *a*, 357. 26. Maxillam luxari raro, laxari vero sæpe. *b*, 347. 25. non repositam animæ periculum imminet. *b*, 346. 27. Maxillarum colligatio, perniciosa. *a*, 246. 2. Maxillas intendit alvus turbulenta. *a*, 264. 6. ad Maxillas abscessus fiunt delassatis in febribus. *a*, 38. 31. circa Maxillas dolores vehementes, periculum est, ne ad ossis educationem deveniant. *a*, 246. 2. MAZA, beta, cucurbita, etiam febrientibus sunt dandæ. *b*, 81. 40. aqua & vino dulci emollita, ac prius subacta, nutrit quidem minus, per alvum autem secedit. *a*, 95. 8. sicca, vino dulci emollita ac trita, siccatur quidem non similiter, alimentum vero plurimum corpori exhibet. *a*, *ibid.* prius subacta, resperfa, vino dulci non emollita, levem facit, & per alvum secedit, ac frigefacit. *a*, *ibid.* omnis generis quomodo utantur. *a*, *ibid.* prius subacta fortior est, quàm non subacta. *b*, 83. 45. Mazæ præter consuetudinem ingestæ incommoda. *b*, 123. 18. Mazam si statim ut subacta est exhibere velis.

Qq q

lis,

- lis, reficcatoria est. *a*, 95. 8.
- MEATUS corporis caviore redditi, animæ motum gravant. *a*, 90. 30.
- ex Meatibus spiritus, vocis differentia. *a*, 92. 38.
- MEDELA tempore, aliquando etiam occasione contingit. *a*, 27. 1. assiduæ oscitationum spiratio longa. *a*, 318. 3.
- MEDENDI arti serius fides habetur, ejusque conatus quare tardiores existant. *a*, 6. 23.
- MEDICAMENTUM in omni uterorum morbo commodum, & urinam valde ciens. *b*, 165. 29. quod similiter infunditur non concipienti. *b*, 216. 101. exhibiturus, quas interrogationes debeat præmittere. *a*, 274. 3. subdititium, purgatorium, molitorum. *b*, 214. 100. subditium. *b*, 290. 24. purgatorium, à febre forti correptis non dandum. *a*, 275. 5. cum tæda in uterorum morbis. *b*, 160. 9.
- Medicamenta caput purgantia, quæ quidem fortia sunt, à toto capite ducunt. *a*, 168. 22. emollientia, & ad ciendum idonea, quo fortis fiat purgatio. *b*, 289. 26. purgantia non temere exhibenda. *a*, 274. 1. sunt omnia quæ præsentem statum transmovent. *a*, 177. 55. quæ quibus exhibenda. *a*, 274. 1. mollientia. *b*, 297. 13. fortia morbis debilibus non conveniunt. *a*, 177. 55. quæcunque non sanant, ea ferrum sanat. *a*, 48. 6. purgantia quando in præcordiorum inflammatione noxia. *b*, 130. 36. ocularia. *b*, 229. 3. subdititia ad uterum purgandum convenientissima. *b*, 289. 21.
- Medicamenti potio oculorum dolores solvit. *a*, 44. 31.
- ex Medicamenti potione, convulsio, lethale. *a*, 46. 25.
- à Medicamenti potu quum quis superægrota-rit, & superne ac inferne ab ipso secesserit, vinum sorbeat. *a*, 174. 45.
- Medicamentis purgare oportet prægnantes, si turget humor, quarto mense, & usque ad septimum. *a*, 37. 1. aggredi concocta oportet, & movere non cruda, neque in principiis, si non turgeant. *a*, 32. 22. neque aliis irritamentis movere oportet, neque novare, sed finire, quæ judican- tur, & judicata sunt integre. *a*, 32. 20. bilem ducentibus in Ictero non utendum. *a*, 173. 40. in acutis affectionibus raro etiam in principiis uti oportet. *a*, 32. 24.
- quædam sanari non posse. *a*, 106. 1. pur-
gantibus per dies quinquaginta à canis
ortu in quocunque tandem morbo non
utendum. *a*, 275. 5. qui purgantur, sa-
na habentes corpora, cito exolvuntur. *a*,
31. 36. qui non sint purgandi. *b*, 140. 64.
- ex Medicamentis purgantibus, & vomitibus
meracis, convulsio, mala. *a*, 261. 4.
- Medicamentorum purgationes sub canem,
& ante canem operose sunt. *a*, 37. 5.
purgantium facultates. *b*, 68. 3. purgantium
natura incerta. *b*, 413. 1. offerendorum,
& deligationis ratio, diligenter conside-
randa. *a*, 21. 3. singulorum effecta ex
experientia prius sint cognita, quam mor-
borum curationes suscipias. *a*, 26. 9. for-
tium pleraque stomachum exulcerant. *b*,
288. 17. compositionis ratio. *a*, 318. 3.
- in Medicamentorum usu, qualia ex corpo-
re educere oporteat. *a*, 37. 2. præpara-
tione observabis, ut quæ siccare velis,
ab his succos detrahas, & carne utaris.
a, 97. 14. usu alvi egestio varia, abun-
de bile colorata, periculo vacat. *a*, 263.
6. usu, in defluxione, tenuis abunde san-
guis eliquescent, malum est. *a*, 265. 6.
potionibus qui dum purgantur, non si-
tiant, non cessant priusquam sitierint.
a, 37. 19.
- Medicationes difficulter ferunt, qui valent
corpore. *a*, 34. 37.
- MEDICINA quid. *a*, 1. 4. ex his est quæ
propter quid sunt excogitata. *a*, 3. 9. unde
inventæ. *a*, 9. 10. non utiles, eod-
em modo quo sani vivunt. *a*, *ibid.* deos
reverenter habet, nam & hi in morbis
multa moluntur. *a*, 25. 6. necessario in-
ventæ. *a*, 8. 6. ab Hippocrate ex parvis
ac vulgaribus ad magna est evecta. *b*,
399. 1. Deo adscripta. *a*, 12. 24. diæ-
tetica, etsi magni sit inventi, multæque
artis, tamen ob ejus usum omnibus fa-
miliarem ars non habetur. *a*, 9. 9. in
cognoscendis morbis obscuris hærens, alias
facultates coadjutrices habet. *a*, 6. 21. ex
earum artium numero est, quæ ea indi-
gis jucunda ac utilis existit, exercen-
tibus vero, minime. *a*, 178. 1. cur vati-
cinationi similis. *b*, 118. 5. artium præ-
clarissima. *a*, 18. 1. vaticinationi cogna-
ta. *b*, 404. 1. non est ars simplex, & fa-
cilis.

- cilis . *a*, 10. 15. id quod molestat tollit . *a*, 84. 14.
- in Medicina quæ vilia vulgo putantur, cognitu difficilia . *a*, 178. 1. infunt omnia quæ ad sapientiam requiruntur . *a*, 25. 5.
- Medicinæ studium, quare cognitu longe difficillimum . *a*, 175. 50. contemptus ex medicorum ignorantia, & vulgi ruditate . *a*, 18. 1. *b*, 411. 1. finem Hippocrates etiam senex non est consequutus . *b*, 414. 1. cognitio universo hominum generi necessaria . *a*, 124. 1. purgatoriarum, quibus morbis, quove tempore exhibendæ . *a*, 274. 4. artis principium natura corporis . *a*, 163. 4. præter ignominiam nulla pæna constituta est . *a*, 18. 1. principium, medium, & finis . *a*, 26. 8. ad reliquas artes dissimilitudo ab instrumentorum & affectorum præstantia . *a*, 6. 21. antiquitas & certitudo . *a*, 7. 3.
- Medicinam artem esse unde probetur . *a*, 2. 4. *a*, 8. 4. qui recte novit, & citra fortunam, & cum fortuna recte facit . *a*, 178. 58. ex hominis notitia non cognosci . *a*, 16. 36.
- ad Medicinam cognoscendam adjumentis lex opus est . *a*, 18. 2.
- MEDICUS philosophus deo æqualis . *a*, 25. 5. multarum rerum sit peritus . *b*, 338. 9. laborum suorum remunerationem & fidem quando amittat . *a*, 29. 8. instrumenta omnis generis habeat præparata . *a*, 25. 7. qui ad cognitionem morborum idoneus, idem etiam ad curationem . *a*, 6. 20. gubernatori quare similis . *a*, 10. 17.
- Medici ægrotos in morbis acutis non recte ad victum perducunt . *b*, 124. 21. veri, qui . *a*, 18. 2. officinæ & domus situs . *a*, 18. 2. personati . *a*, 18. 1. plures, in morbis acutis, & imperitia circa ægrotos obcæcante, sunt convocandi . *a*, 29. 7. gubernatio qualis esse debeat . *a*, 20. 1. quæ per fortuitum successum in curatione bona aut mala faciant . *b*, 4. 7. ferinam victus rationem primi temperant . *a*, 9. 8. integritas . *a*, 19. 2.
- Medicis imperitis scitu commoda fuisse ignorata . *b*, 118. 4.
- Medico physicæ cognitio necessaria . *b*, 278. 18. in visendis ægrotis quæ observanda . *a*, 26. 9. qualis natura optanda . *a*, 30. 10.
- quæ cognoscenda . *a*, 197. 1. in ægrotis, quæ consideranda . *b*, 414. 1. quæ consideranda . *a*, 142. 2. naturæ exactam scientiam esse necessariam . *a*, 16. 36. fines duo propositi . *a*, 413. 1.
- Medicorum reprehensio, qui putant verticula intro delapsa curari posse . *b*, 354. 44. error in renum dolore . *b*, 94. 15. dii . *a*, 19. 1. circa pituitæ potum error . *b*, 121. 14. in aggrediendis morbis cura ac studium . *a*, 3. 11. verorum & falsorum differentia, unde fumatur . *a*, 24. 2. quorundam ignorantia, qui ægrotum in morbis debilitatem non agnoscunt . *b*, 124. 21.
- Medicos a contentionibus alienos esse decet . *a*, 29. 7.
- contra Medicos imperitos, qui ex figuris in manus deligatione, sapientes sibi videntur . *b*, 312. 1.
- Medicum quæ in adeundo ægro considerare oporteat . *b*, 79. 36. apud vulgus differentem non magna laus manet . *a*, 30. 9. morum decet comitas . *a*, 25. 7. opere esse oportet, non sermone . *a*, 24. 3.
- de iis quæ Medicum animadvertere decet, tum ut de sanatione inquirendi respondeat, tum ut ipse recte contradicat . *b*, 1. 1. citra Medicum, non autem absque medicina, aliquos curari posse . *a*, 2. 5.
- MEDULLÆ spinalis defluxus post annum quadragesimum, nisi prius existat, non fit . *a*, 259. 3.
- in Medullam fluxio, tabis occultæ generatio . *a*, 167. 18.
- MEL cum aliis comestum nutrit, ac bonum colorem exhibet . *b*, 84. 50. calidum est & siccum, si meracum sit . *a*, 99. 23. simplum duplo vino meraco fortius . *b*, 127. 27. coctum æstuosum est, & ventri adhæret . *b*, 109. 45.
- MELANCOLIÆ autumno fiunt . *a*, 36. 22. Melancholici morbi vere fiunt . *a*, 36. 20. Melancholicos infra vehementius purgabis . *a*, 37. 9.
- qui MELIUS habuerunt, si postridie exacerbentur, malum est . *a*, 239. 1.
- MEMBRANA in osculo uterorum nascens . *b*, 276. 13. osculo uteri præposita . *b*, 193. 36.
- Membranæ ante os uteri cognitio . *b*, 176. 62. circa cerebrum curatio . *b*, 309. 23. earum generatio . *a*, 50. 2.

MEMBRIS motum ac sapientiam præbet aër.
b, 146. 7. tarditatem & languorem conciliant Austri. *a*, 35. 5.
 Membrorum carnositati, labor prodest. *b*, 361. 61. discretio quot diebus fiat. *a*, 62. 10.
 Mensis septimus fœtus perfectionis principium constituit. *a*, 76. 7. octavus mancum aut cæcum gerentibus difficilior. *a*, 61. 6. undecimus quando partui contingat. *a*, 79. 6.
 Menses arenosi, & aquosi, & non valde cruenti, aquæ intercutis in uteris signa. *b*, 259. 59. ad sextum mensem retenti. *b*, 186. 12. retenti uterum non gestantibus cur dolorem inducant. *a*, 61. 6. velut aqua à carnibus, in mulieribus aqua intercute laborantibus. *b*, 206. 87. stomacho recto, & molli, & sano, non prodeunt. *b*, 273. 9. decolores, & non eodem tempore temper fientes, purgatione opus esse significant. *a*, 41. 36. pallidos ac subcruentos detrahens purgatorium. *b*, 182. 107. virginibus juvenculis quare non procedant. *a*, 56. 4. in principio apparentes, febre non accedente, convulsionem solvunt. *a*, 260. 3. biliosi, & pituitosi, quomodo cognoscantur. *b*, 193. 38. terram instar aceti rudentes. *b*, 189. 21. uterum gerentes cur non molestant. *a*, 61. 6. extrudentia symptomata, seu potius morbi. *a*, 260. 3. prægnantibus, quando non prodeant. *a*, 60. 5. occultati, uteris duris, & ipsorum ore aspero. *b*, 171. 31. supra inguen erumpentes, aut mulierem interimunt, aut sterilem reddunt. *b*, 185. 7. pituitosi, à quibus prodeant. *b*, 186. 12. *b*, 190. 25. si mulieri fiant multi, nec tamen concipit. *b*, 216. 101. suppurati, quinto aut sexto mense supra inguen erumpentes. *b*, 185. 11. retenti, mulieres nonnunquam fallunt. *b*, *ibid.* prægnanti quando compareant. *b*, 282. 27. non prodeutes velut debent. *b*, 214. 100. *b*, 272. 5. putrefacti, & purulenti in pudendum, prodeutes. *b*, 186. 11. ad quadriennium suppressi, præter valde modicos. *a*, 349. 5. erumpunt, horrorem habentibus, lassitudine affectis, capite gravatis. *a*, 260. 3. in mortis uteris, aut alioqui non recte habentibus, aut non apparent, aut cer-

te pauciores. *b*, 288. 17. omnino suppressi. *b*, 271. 4. pauciores aut plures quam debent. *b*, *ibid.* in prægnantibus apparentes. *b*, 196. 44. ad suppurationem tendunt. *a*, 249. 3. ducit aromatum suffitus. *a*, 41. 28. virgini quomodo evocandi. *b*, 290. 24. remorati. *b*, 175. 55. qui optimi putentur. *a*, 232. 33. plures, & crassiores quàm oportet prodeutes. *b*, 186. 14. plures aut pauciores quibus fiant. *b*, 188. 19. aquosis, diu permanent. *a*, 361. 1. non supprimi, commodum est. *a*, 259. 3. mulieri defecerunt, si lac habens, neque prægnans est, neque peperit. *a*, 41. 39. si mulieri cohibere velis, quid faciendum. *a*, 42. 51. *a*, 323. 6. quando non prodeant. *b*, 231. 59.
 ad Menses immodice fluentes. *b*, 177. 68. detrahendos. *b*, 214. 100.
 post Menses dextra & sinistra hiant. *a*, 371. 8.
 Mensium ad pulmonem progressorum ac receptorum, signa eadem quæ in tabe. *b*, 184. 6. suppuratorum causæ & signa. *b*, *ibid.* purgatoria. *b*, 181. 105. mensura justa & tempus. *b*, 187. 15. occultatorum signa & curatio. *b*, 162. 18. *b*, 185. 10. pituitosorum cognitio & causa. *b*, 188. 21. fluxus infra descendens & sursum ascendens, quos morbos quibus in partibus faciat. *b*, 231. 60. eadem quæ dierum in prægnantibus vis & ratio. *a*, 76. 7. pauciorum quam convenit, signa. *b*, 186. 13. non apparentium vel ex toto, vel pauciores, aut per longius tempus, provocatio. *b*, 286. 17. copiam præsignificant torpefactoriæ exolutiones ex partibus. *a*, 260. 3. biliosorum cognitio, & signa. *b*, 188. 18.
 ex Mensium muliebrium multitudine lumborum distentio ad suppurationem tendit. *a*, 249. 3.
 Mensibus pluribus prodeutibus morbi fiunt. *a*, 42. 57. multis comparentibus caligines solvuntur. *a*, 260. 3. albis humidis derepente progressis, quibus alvo tumefacta ad pudendum rubor devenit, in longis febribus moriuntur. *a*, 259. 3. mulieri deficientibus sanguinem ex naribus fluere, bonum est. *a*, 41. 33. sanguinem vomenti erumpentibus, solutio fit. *a*, 41. 32. *b*, 4. 6.

de Mensibus omnino impeditiis. *b*, 163. 20. *b*, 177. 68.

ex Mensibus strangulationes, suppurationem faciunt. *a*, 259. 3. quibus dolores pertinaces, circa supernam partem, & intestinum tenue, aliquantum cibos averfantur. *a*, *ibid*. reliquæ in uteris. *b*, 271. 3. suppressis quomodo morbi generentur. *a*, 56. 7. *b*, 183. 3. mulier sana cognoscitur. *b*, 187. 15. suppressis alioqui fecunda, hirsuta est facta. *a*, 373. 8. suppressis tabes. *a*, 226. 13. biliosus in acutum morbum transitus. *b*, 188. 19.

in Mensibus tertiis quatenus bene aut male, item in quartis, quintis, & sextis, afficiantur. *b*, 184. 4. muliebribus, qui aquosi ante partus prodeunt, mali sunt. *a*, 259. 3. Menstrua juniorum & seniorum, in quo differant. *b*, 232. 63.

Menstruæ purgationes, similes octimestribus, in tendentibus ad decimum mensem fientes, malum. *a*, 320. 3. in muliere purgationis fluxus febres solvit. *a*, 242. 1. Menstruorum purgationum circuitus est. *a*, 320. 3.

circa Menstruas purgationes symptomata. *b*, 182. 1.

ex Menstruis purgationibus mulieris biliosæ ac pituitosæ cognitio. *b*, 224. 120.

Menstruorum eruptio in anhelosa. *a*, 344. 21. coloris ratio. *b*, 232. 63.

MENS ab externis curis agitata, quiete reficitur. *b*, 403. 1. mores, & corporis vires in ægrotis consideranda. *a*, 223. 7. ægrotat iis, quicumque aliqua corporis parte dolentes, plerumque dolores non sentiunt. *a*, 33. 6. ejus emotiones modice feroces, malæ & ferinæ sunt. *a*, 246. 2.

Mente valere & bene se habere ad ea quæ exhibentur, in omni morbo, bonum. *a*, 34. 33. motos morbo regio corripit, malum. *a*, 215. 4. qui moventur ex timore cum perfrigeratione, febres cum sudoribus, & somni, vocem aliquantum interceptientes, hæc solvunt. *a*, 257. 3. moventur in alvo liquida. *a*, 215. 5. moti acute, quando phrenitici fiunt. *a*, 215. 2. moventur melancholico modo, quibus aurium sonitus. *a*, 215. 3. quinam moveantur. *a*, 243. 2. mota ex capitis dolore. *a*, 359. 32. *a*, 392. 46. mo-

ti acute, insuper febrientes, phrenitici fiunt. *a*, 239. 1. moventur, si lateris dolor ex sputis biliosis citra rationem evanuerit. *a*, 217. 12.

Mentem emoveant sputa rotunda. *a*, 368. 6. emovet spiritus, velut his qui strangulantur, præ manibus expositis, cum vocis interceptione. *a*, 215. 3. *a*, 246. 2. emovet surditas accedente ægritudine, & urina subrubicunda subsidentiam non habens. *a*, 244. 2. quæ modice ferociter emovet, atrabiliaria sunt. *a*, 219. 17. non firmam significat, lingua tremula. *a*, 215. 3. *a*, 245. 2. ad nugas garriendas emovet, sputa in tabescentibus suppressa. *a*, 255. 3. emoveant, dolores juxta fauces graciles, in acutis. *a*, 247. 2. semper excitant, nec quiescere sinunt, temporum mutationes. *a*, 157. 39. emovet & sanguinem profundit sonitus aurium. *a*, 243. 2.

Mentis emotiones taciturnæ, non quiescentes, oculis circumspicientes, spiritum extra efferentes, perniciosæ sunt. *a*, 257. 3. percussiones cum voce clangorosa, linguæ convulsiones tremulæ, & voces tremulæ fientes, mentem alienant. *a*, 215. 3. emotionem portendit, si quid in urina innatarit. *a*, 215. 5. emotorius est pulsus in præcordio cum tumultu. *a*, 247. 2. emotiones inducunt juxta ventrem in febre palpitantes. *a*, 248. 2. emotionem quæ urinæ significant. *a*, 215. 4. torporem calida frequenter ea utentibus invehit. *a*, 40. 16. emotiones tremulæ, obscuræ, palpitatoriæ, valde phreniticæ sunt. *a*, 215. 4. percussiones, mentem alienant. *a*, 240. 1. in febris taciturnæ, in quo perniciosæ sint. *a*, 238. 1. emotiones cum vocis interceptione, perniciosæ. *a*, 246. 2. emotiones modice feroces, & ferinæ, & convulsionem significant. *a*, 242. 1. alienatio in morbo crasso. *b*, 112. 51. emotio ex fluxione sanguinis è naribus. *a*, 339. 8. emotiones tremulæ, palpitatoriæ, phreniticæ sunt, & dolores circa suram, in his mentem emoveant. *a*, 239. 1. emotiones modice feroces, ferinæ sunt. *a*, 215. 3. *a*, 246. 2. emotio, à furore, bonum. *a*, 45. 5. oculi superant, quæ corporales ocu-

- oculos effugiunt . *a*, 5. 19.
- à Mentis emotione liberat sanguinis ex sinistra nare eruptio . *a*, 368. 6.
- ad Mentis emotionem cum silentio deveniunt vocis interceptiones in febre convulsorio modo fientes . *a*, 246. 2.
- MENTUM . *a*, 124. 1.
- MERACÆ desinentes purgationes , omnibus exacerbatoriæ sunt . *a*, 218. 15.
- MERI potus oculorum dolores resolvit . *a*, 44. 3.
- MERIDIONALEM plagam inhabitantes , morbis acutis obnoxii . *a*, 148. 4. & hi longæ vitæ magis quam alii homines . *a*, 149. 6. iisque mores magis feri quam mansueti . *a*, *ibid*.
- MESOCOLON quid . *a*, 133. 1.
- circa MESSEM tormina circaumbilicum , & dolores , quandoque à porro . *a*, 372. 8.
- METALLA , omnia præ caloris violentia nascuntur . *a*, 150. 13.
- de METEORIS . *a*, 49. 1.
- MICATION per summas manus commodior quam follis . *a*, 113. 23. per summas manus attenuat , & carnes sursum trahit . *a*, 104. 42.
- MICTIO noctu multa fiens , modicam alvi egestionem significat . *a*, 40. 83. cruenta , in dorsi ac pectoris dolore suppressa , perniciofa est dolorose . *a*, 247. 2. flavæ bilis à muliere . *b*, 261. 64.
- post Mictionem concretio , pueris magis . *a*, 364. 3.
- Mictiones crassiorem farinam referentes in quibus sint . *a*, 246. 2.
- MILI granorum ac paleæ vires . *a*, 96. 13.
- MINGENTES nigra condensata , perniciose habent . *a*, 243. 2.
- Mingendi difficultatem inducens , tuberculum circa vesicam . *a*, 256. 3.
- qui Mingunt , non pro ratione , verum alvus frequenter cruda à pueris egeffit , morbofi sunt . *a*, 266. 2. plus quam egerunt pro ratione , sunt habitiores . *a*, *ibid*.
- MINTHA sæpe comesta , semen genitale colliquefacit , ut quis diffuat . *a*, 100. 26. calfacit & urinam cit , & vomitus sistit . *a*, *ibid*.
- MITULI & pectines ac tellinæ , conchyliis alvo magis fecedunt . *a*, 98. 19.
- ex MOERORE febricula tenuis . *a*, 335. 11.
- Moerores , ex cerebro contingunt . *b*, 149. 15.
- MOLA . *b*, 212. 97. *b*, 279. 20. seu patella humiditatem à carne in articulum expassum descendere prohibet . *a*, 163. 13. in utero , à crassa genitura intus retenta . *b*, 260. 62.
- Molæ interdum ad duos aut tres annos gestantur . *b*, 279. 20. conceptus causa , & signa . *b*, 212. 97. *b*, 279. 20. alia . *b*, 168. 29.
- Molam gestantes quatenus curandæ . *b*, 279. 20. gestantibus lac in mammis non generatur . *b*, *ibid*.
- MOLLIENTIA , aquam purgantia , sanguinem ac menses ducentia . *b*, 168. 29.
- MOLLITORIA , à quibus aqua & arena purgatur . *b*, 214. 100. uterorum . *b*, 268. 86.
- MONTANI propter mutationes temporum magnas & diversas , majora corpora gignunt . *a*, 161. 55.
- MONTES ubi ab aquilone regioni adjacent , in his aquilones perturbant ac morbos faciunt . *a*, 93. 2.
- MORA calfaciunt , humectant , ac alvo fecedunt . *a*, 100. 28.
- MORBUS fit , ubi cibis præter naturam copiosior ingestus fuerit . *a*, 33. 17. Hercules . *b*, 187. 17. ex potationibus , & Venere . *a*, 337. 16. qui redit , priore periculosior existit . *b*, 90. 9. regius cum febre . *b*, 52. 31. regius ante septimum diem in febris , malum . *a*, 39. 62. quid vocetur . *a*, 179. 2. sacer , cur illis ipsis quibus sic vocatur , neque sacer , neque divinus existat . *b*, 143. 3. regius ex spumosa circumbiliofa alvi egestionem . *a*, 263. 6. sacer quomodo foetu in utero existente incipiat . *b*, 145. 6. sacer quomodo & ex qua causa fiat . *b*, 144. 4. sacer quomodo citra expiamenta & incantationes curari possit . *b*, 151. 17. sacer à flatibus generatur . *a*, 183. 20. sacer quod reliquis nulla re diviniore sit . *b*, 144. 5. sacer quare diuturnus sit . *b*, 148. 13. sacer hæreditariis . *b*, 144. 4. sacer convulsionis species . *a*, 148. 4. sacer biliosis naturis non accidit . *b*, 144. 4. si sudore aborto deficiat , & urina fulva albam subsidentiam habens conspiciatur : his quid accadat . *a*, 200. 1. si tabidam speciem inducit , & talis ex natura æger fuerit

fuerit, ex tali morbo superstes evadet.

a, 370. 7.

Morbi sacri differentiae. *a*, 226. 16. sacri cerebrum, velut aliorum etiam morborum, author & causa existit. *b*, 144. 4. omnes quomodo solvantur. *b*, 137. 56. qui nec ante, nec post pubertatem fiant. *a*, 259. 3. in subiecto humido instabiles. *a*, 26. 10. omnes unde hominibus fiant. *b*, 2. 1. unde dinoscantur. *a*, 305. 3. *a*, 312. 1. autumnum provenientes. *a*, 312. 1. æstivales occidentalibus familiares. *a*, 150. 11. plerique imminentes, ut cœli tempestates, quibus signis cognosci possint. *a*, 292. 2. hyemales in occidentalibus. *a*, 150. 12. à principio curandi. *a*, 173. 42. incogniti quo modo aggrediendi. *a*, 174. 46. in ægroto forti, debili autem morbo, & contra, quomodo curandi. *a*, *ibid.* de repente mentem percellentes, cum anxietudine, sanguinem profundunt. *a*, 243. 2. quomodo fiant ex egestionem moderata impedita. *a*, 162. 2. muliebres, cur cognitu difficiles, & sæpe incurabiles. *b*, 207. 87. circa temporis occasionem neglecti, progressu perimunt. *a*, 26. 10. à calore externo. *b*, 61. 25. lividi signa, & curatio. *b*, 39. 66. minus infestant, anno salubri. *b*, 404. 1. sanguinem large fundentes, quibus sanguinis eruptiones plures, his temporis progressu alvi male afficiuntur. *a*, 219. 19. non de repente fiunt. *a*, 80. 3. qui in brevissimo tempore judicabuntur, faciliores cogniti sunt. *a*, 212. 21. quicumque ex repletionem fiunt, evacuatio sanat. *a*, 33. 22. quibus septima die judicantur, his nubeculam habet urina, quarta die rubram. *a*, 39. 71. connutriti, in senectâ, quomodo desinant. *a*, 367. 5. non lethales quinam sint. *b*, 2. 3. per dies judicantur. *b*, 60. 19. longitudinem quid significet. *a*, 38. 40. quando boni status & judicatu facillimi fiant. *a*, 312. 1. longitudinem quænam significant. *a*, 264. 6. cur imparibus diebus judicantur. *b*, 60. 20. siccati signa. *b*, 38. 64. quo modo à bile aut pituita fiant. *b*, 70. 1. nigri signa & curatio. *b*, 41. 71. mulieribus ad meridionalem plagam qui familiares. *a*, 149. 7. desperati neglecti, medicis non

imputandi. *a*, 3. 13. breves aut longi qui. *b*, 2. 3. quomodo fiant, si homo à copiosiore humore fiente non expurgetur. *b*, 61. 23. duplices. *a*, 4. 16. manifesti qui, & quod horum certæ etiam sint curationes. *a*, *ibid.* & nonnullæ corporis partes obscuræ quare discantur. *a*, 5. 19. occidentalium mulieribus familiares. *a*, 150. 12. citius sedantur æstate sicca. *a*, 148. 3. dubii quales sint. *b*, 2. 3. anni temporibus pares. *a*, 144. 7. regii nigri signa. *b*, 26. 35. securissimi quinam sint. *a*, 122. 25. longitudinem quæ significant. *a*, 33. 28. ex parvis occasionibus, neglecti, magni ac diuturni fieri solent. *b*, 79. 33. constantes & judicatu facillimi fiunt in constantibus temporibus, si tempestive tempestiva reddantur. *a*, 35. 8. capitis quinam sint. *b*, 72. 6. ructuosi signa & curatio. *b*, 39. 67. congeniti curationem vix admittunt. *a*, 225. 11. sive febris ardentis signa, & curatio. *b*, 43. 6. omnes quidem in omnibus temporibus fiunt. *a*, 36. 19. obscuri qui. *a*, 5. 17. violentia, & medici imperitia. *a*, 27. 2.

Morbis ex pituita, coitus commodus est. *a*, 367. 5. debilibus medicamenta fortia non conveniunt. *a*, 177. 55. incipientibus, si quid movendum videtur, move. *a*, 33. 29. quibus, quove tempore exhibendæ medicinae purgatoriae. *a*, 274. 4. quibuscunque incipientibus, si atra bilis, aut sursum, aut deorsum prodierit, lethale est. *a*, 37. 22. aut vulneribus quibus auxilia à medico adhibita non proficiunt. *b*, 3. 4.

à Morbis sparsis & non similibus, plures mori, quam ab aliis omnibus. *b*, 117. 3. qui & qua ratione superentur. *a*, 6. 20. quibus ad quos transitus fiat. *b*, 2. 3. de Morbis crassis. *b*, III. 50.

ex Morbis longis qui se refocillantes bene cibum accipiunt, & nihil proficiunt, hi maligne recidivam incidunt. *a*, 240. 1. diuturnis attenuatis quibus atra bilis, aut velut sanguis niger subierit, postmodum moriuntur. *a*, 38. 23.

in Morbis quibus & quando mala supra mala fiant. *b*, 2. 3. longis juxta aurem tumores pravi sunt. *a*, 240. 1. longis, ventris præter rationem tumores, convulso-

- vulforii. *a*, 239. 1. longis, ex corruptione foetus non valde purgata, quinam dolores perniciosi sint. *a*, 259. 3. diuturnis abscessus circa aurem suppurati, non valde albo & inodoro pure occidunt. *a*, 244. 2. crassis, rubores in lateribus. *b*, 112. 50. crassis capillorum defluvium. *b*, *ibid.* omnibus in quibus fomentum auxiliatur, melius est postea oleo inungi. *b*, 198. 58. longis parvæ comparentes sanguinis fluxiones, perniciosæ sunt. *a*, 250. 3. longis terram mutare, bonum est. *a*, 367. 5. post judicationem relicta, recidivas faciunt. *a*, 33. 12.
- Morbo sacro** quinam fere non apprehendantur. *b*, 145. 6. comitiali assueti, tempus quo corripiendi sunt, præcognoscunt. *b*, 148. 13. regio correpti, abunde colorati. *a*, 338. 2. regio mente motos corripit, malum. *a*, 215. 4. regio periculosa est egestio alba stercoracea. *a*, 264. 6. regio laborantes, non multum flatuosi sunt. *a*, 43. 72. regio quinam participant. *a*, 220. 21. sacro qui difficulter liberentur. *a*, 226. 16. sacro senes quando corripiantur. *b*, 147. 11. sacro qui pueri corripiantur. *b*, 145. 6.
- à Morbo convalescentes** quomodo sint rescindiendi. *b*, 81. 41. sacro, quomodo & quo tempore, nonnulli liberentur. *a*, 184. 23.
- de Morbo pituitoso** qui mulieres magis quam viros invadit. *b*, 39. 68. corruptorio. *b*, 41. 73.
- ex Morbo** si cibum capiens quis non fiat validus, significat quod corpus uberiore alimento utitur. *a*, 33. 8. diuturno, etiam alvi defluxus, malum. *a*, 48. 5. regio fatuitas mala est. *a*, 215. 4.
- in Morbo** omni ventrem mollem oportet esse. *a*, 207. 10. crasso capitis cutis crassa ac rubicunda. *b*, 112. 50. crasso insomnia horrenda. *b*, 113. 51. crasso facies intumescens. *b*, 114. 53. crasso, semen subcruentum ac sublividum. *b*, 112. 50. crasso, terræ odorem ex imbribus irruentibus non ferentes. *b*, 114. 53. diuturno, cibi fastidium, & meracæ alvi egestionem, malum. *a*, 45. 6. hepatico vomitum moventia. *b*, 102. 39. sacro qui curari debeant ac possint. *a*, 226. 16. sacro abscessus ad inferna convergi, boni. *a*, 127. 16. quo somnus laborem facit, mortale. *a*, 32. 1.
- Morborum causæ ritæ** quænam sint. *a*, 15. 33. homini duplex causa. *a*, 120. 18. popularium, spiritus seu ær, non autem diætæ, causa existit. *a*, *ibid.* clandestinorum cura, quam desperatorum magis admiranda. *a*, 6. 21. omnium unus modus, species & causa eadem. *a*, 179. 4. universorum animalium genera duo. *a*, 291. 1. prima principia diligenter observanda. *b*, 133. 46. alii ad alia tempora, bene aut male se habent. *a*, 35. 3. mulierum & virorum cura differt. *b*, 207. 87. ac ægrotorum mores cogniti, non tamen certam prædictionem permittunt. *a*, 223. 6. ab hydrope tres species. *b*, 70. 34. omnium fons & origo bilis & pituita. *b*, 70. 1. incurabilium tractationem esse necessariam. *b*, 364. 68. vires & causæ considerandæ. *a*, 192. 32. occasiones considerandæ. *a*, 365. 3. obscurorum sera cognitio, non medico, sed naturæ ipsius ægri, itidemque ipsius morbi imputanda. *a*, 19. 5. quomodo cælum principium & causa. *b*, 63. 25. naturam haudquaquam cognosci posse, nisi simplex & indivisibilis eorum natura, cognoscatur. *b*, 156. 1. omnium causæ, humores in corpore quatuor. *b*, 52. 1. populariter grassantium impetus, & temporis constitutiones, medico prænotationem adhibitorum, sunt cognoscendæ. *a*, 214. 27. incrementa & vigores judicant anni tempora. *a*, 32. 12. quorum judicationes sint velociiores. *a*, 313. 1. differentiarum, magnitudo, & signa. *a*, 268. 5. omnium febris comes. *a*, 180. 7. externorum seu manifestorum licet certæ sint curationes, non tamen nisi ab idoneis & veris medicis inveniri possunt. *a*, 4. 16. in toto corpore, principium nullum. *a*, 162. 1. exacerbationes ad principia, considerandæ. *a*, 340. 11. singulorum numeros enumerare, cur difficile. *b*, 117. 2. naturæ medici. *a*, 367. 5. causas nosse, eorumque impetum reprimere, ejusdem est scientiæ. *a*, 5. 19. medicamenta, manifesta ac clara esse. *a*, 178. 58. modi, qui. *a*, 144. 6.
- ad Morborum judicationem**, astrorum observatio necessaria. *a*, 154. 30. cir-

- circa Morborum principia quid considerandum . *a*, 312. 1.
 de Morborum tribus principiis . *b*, 62. 24. circuitu . *a*, 120. 17.
 in Morborum curatione observanda . *b*, 150. 18. omni curatione , plurimum refert ætatum , temporum , sexus , differentias observare . *b*, 11. 20.
 Morbos quo pacto pariant , ea quæ ex cælo nobis obveniunt . *b*, 64. 26. tum siccitatem , tum humiditatem postulantes qua victus ratione cures , *b*, 81. 41. in corpore , sudor ubicumque fit , esse significat . *a*, 38. 38. longos quosnam necesse sit esse . *b*, 2. 3. omnes , ex his quæ in corpore insunt a bile & pituita , generari . *a*, 1. 2. omnes ex spiritu seu aëre oriri . *a*, 180. 6. ostendunt pituita , urinæ , & sudores . *a*, 6. 22. omnes sanari non posse . *a*, 204. 1. maxime faciunt mutationes magnæ circa habitus ac naturas nostras . *b*, 122. 17. ex ciborum ac potuum copia fieri . *b*, 56. 10. ægre aut facile judicandos , item breves & longos indicant excrementa . *a*, 32. 12. majores aut minores qui sudores significant . *a*, 38. 42. faciunt similia , & eisdem sedant . *a*, 176. 51.
 ad Morbos extremos exactè extremæ curationes optimæ sunt , *a*, 31. 6.
 Morbum moleste ferre cum perfrigeratione , si non sine febre exsudent partes superiæ , phrenitim portendit . *a*, 215. 4. facile ferre ; morbum ad abscessum verti , spes est . *a*, 207. 8. facile ferre ; signum bonum . *a*, 209. 14. morbo succedere , lethale . *b*, 76. 23. produciunt in febre alias aliarum urinarum mictiones . *a*, 263. 5. moleste ferre cum perfrigeratione , pessimum est . *a*, 237. 1. sacrum expiationibus curantes , cur medicamenta non propinarint . *b*, 142. 3. facile ferre , in omnibus circa pulmonem morbis , bonum . *a*, 252. 3. sacrum aliis morbis , neque diviniorem , neque sacratorem esse . *b*, 141. 1.
 ante Morbum si quid doluerit , istic morbus incumbit . *a*, 38. 33.
 MORDENTIA saniem diffundunt . *b*, 163. 21.
 MORI radix , cum melle , in pecto . *b*, 267. 85. qui MORIUNTUR , eos necesse est die impari , & mense impari , & anno impari
- mori . *a*, 323. 6.
 MORTEM dolorosam inducunt vocis ex dolore interceptiones . *a*, 246. 2. citam significant tumores in præcordio duri & dolorosi , in principio . *a*, 247. 2. ad Mortem tendentia , in die ac nocte judicantur . *a*, 202. 6.
 Mortuos videre puros in vestibus albis , bonum est . *a*, 290. 16.
 MOTUM ac sapientiam membris præstat aër . *b*, 146. 7.
 quod citius Motum est ac discretum , rursus augefcit , etiam tardius , & ad longius tempus . *a*, 320. 3.
 Motus corpora turbat . *a*, 37. 14. *a*, 275. 1. cujuscunque generis ulceribus inimicus . *b*, 292. 2.
 in Motu corporis , quum inceperit dolere , quiescere statim , lassitudinem eximit . *a*, 34. 48.
 Movendum si quid videtur , incipientibus morbis : move . *a*, 33. 29.
 quibus una cum hoc quod Movere non possunt , morbosa corporis pars attenuatur , hi in sanitatem restitui non possunt . *a*, 235. 42.
 quicquid Movetur in septuaginta , in triplicitatibus perficitur . *a*, 320. 3.
 MUCI per nares vel aures eruptio , capitis torporem solvit . *a*, 285. 14.
 Mucositatis detrimentum . *b*, 358. 54.
 Mucus cum inflammatione luxationes prohibet . *b*, 338. 8. & saliva , repletionis signa ac indices . *a*, 110. 13. in articulis . *a*, 166. 14. è naribus , exercitato corpore , attenuatur & educitur . *a*, 110. 13.
 MULI stercus in vino ad fluxum muliebrem cohibendum . *a*, 262. 71.
 MULIEBRIA corpora virilibus sunt humidiora . *a*, 61. 6.
 Muliebris hamorrhoidis curatio . *b*, 153. 6.
 Muliebrum morborum , partim numen , partim ipsarum naturas , causam esse . *b*, 157. 1.
 MULIER per omne tempus coitus , donec vir semen emisit , delectatur . *a*, 56. 6. ambidextra non est . *a*, 46. 43. caput circumcirca dolens . *a*, 350. 6. capra , elaterium , aut cucumerem sylvestrem comedentes , pueris purgatio . *a*, 367. 5. à partu non purgata in magnum morbum incidit . *a*, 63. 13. à sanguine menstruo

evacuata , in utero concipit . *a* , 61. 7. uteros dolens ac cibum averſans . *b* , 174. 44. non laborat podagra , ſi non menſes ipſi deſecerint . *a* , 44. 29. ob pinguitudinem non concipiens , attenuetur . *b* , 288. 18. rariore carne prædita quam vir . *b* , 183. 2. Mulieris parere non potentis curatio . *b* , 277. 14. non concipientis , quæ prius concipere ſolebat , curatio . *b* , 175. 47. *b* , 275. 12. *b* , 286. 10. ut facile concipiat , curatio . *b* , 286. 10. biliſæ aut pituitſæ ex menſibus cognitio . *b* , 163. 20. *b* , 180. 102. *b* , 277. 14. quæ facile concipiebat , nec amplius imprægnatur , curatio . *b* , 286. 10. non concipientis , nec viro miſceri potentis , curatio . *b* , 277. 14. ſiccioris aut humidioris curatio diætetica . *b* , 192. 32. ex partu dolentis curatio . *b* , 204. 81. Mulierem purgatam quomodo ex verticis olfactu cognoſcas . *b* , 274. 11. quomodo foemellam aut maſculum geſtantem agnoſcas . *b* , 272. 7. Mulieres mento & corpore læves ſunt . *a* , 64. 18. paucos menſes demittentes , ut plurimum etiam ſine lacte ſunt . *a* , 71. 40. plurimas poſt menſtrua purgamenta concipere . *a* , 78. 5. præter naturam craſſa , pingues , ac pituitſæ non concipiunt . *b* , 163. 19. *b* , 277. 15. quædam natura ſine lacte ſunt . *b* , 214. 99. calculoſæ quare non ſiant . *a* , 153. 24. foeminofiſſimæ , ac ingenioſiſſimæ quando ſiant . *a* , 87. 22. quando audaciores verumtamen moderatæ ac ornatæ ſiant . *a* , 87. 21. ob meatuum amplitudinem , pueris plus bibunt . *a* , 153. 24. quæ purgationes a partu ſunt expertæ , minus laborioſe , menſibus decurrentibus , purgantur . *b* , 182. 1. quæ magis aut minus in utero concipiant . *a* , 232. 33. valde attenuatæ raræ ſunt , & abortiunt . *b* , 260. 62. morboſæ , ac fluxionibus obnoxie ſunt , in civitatibus meridionalibus . *a* , 148. 4. quæ ſuperfoetent . *b* , 183. 2. quomodo poſt mammas ablatas affectæ . *a* , 188. 12. quando maxime in utero concipiant . *b* , 194. 38. ſuperalbidæ humidiores ſunt , & fluidiores . *b* , 157. 1. nigræ , duriores acerbioresque ac aſtriſiores ſunt . *b* , *ibid*. Mulieri concepturæ , utrunque ſemen retinetur . *a* , 56. 7. Mulierum pharmacis admixcenda ea , quæ ute-

ros purgant , & quæ expellunt . *b* , 164. 28. à conceptu affectiones . *a* , 139. 21. corpora laxa ac mollia ſunt . *a* , 188. 11. morbi à virilibus differunt . *a* , 369. 7. Mulieribus ſiccioris modi diætæ convenit . *a* , 284. 10. in partu mammar , & alia membra humidiora , rumpuntur . *a* , 72. 43. quibus nihil intra conſtitutum tempus accidit , ſingulis , partus vitales ſunt . *a* , 319. 3. quibuſcunque ſanguis ad mammas colligitur , inſaniam ſignificat . *a* , 41. 40. de partu loquentibus (tanquam expertis) fides habenda . *a* , 75. 2. in capitis doloribus alia omnia ſunt , quæ & viris . *a* , 234. 38. frequens coitus ob uterorum humectationem expedit . *a* , 56. 7. quot & qualia contingant , propter quæ non pariant antequam curentur . *b* , 283. 1. de Mulieribus , facile quidem concipientibus , foetum autem tertio aut quarto menſe corrumpentibus . *b* , 193. 37. MULTITUDO omnis naturæ eſt contraria . *a* , 34. 51. MUNDI & hominis elementa eadem . *a* , 125. 1. in Mundo res duæ præcipuæ . *b* , 405. 1. Mundorum infinitates , Democrito multæ . *b* , 408. 1. MURIUM ſtercus in peſſo . *b* , 221. 110. MURMUR in præcordio obortum ſolvit recentes in præcordiis tumores . *a* , 247. 2. MUSCÆ à ſtragulis venari in typho . *b* , 110. 46. MUSCULI corporis quid . *a* , 5. 17. manducatorii . *b* , 345. 24. lumbares . *a* , 132. 2. ſolidiores ægre magis quam alia colliqueſcunt . *a* , 270. 11. Musculorum capita maxime in femoribus , ſi vulnerentur , claudi plerumque ſunt . *a* , 258. 3. circa Muſculos ſpinales dolores , ſi quidem circa externos locos ſiant non nephriticis ex renibus affectis , etiam abſceſſus extrinſecus futuros exſpecta . *a* , 46. 36. MUSICA . *a* , 85. 15. MUSTI vires . *a* , 9. 23. MUTATIONES ubi in toto corpore , quando longitudinem morbi ſignificant . *a* , 38. 40. *a* , 47. 60. maxime ætatis , & regionum , & victuum juvenibus comitialibus liberationem faciunt . *a* , 34. 45. temporum maxime pariunt morbos . *a* , 35. 1. colorum in

in vultu, cordis venis astrictis ac laxatis, fiunt. *a*, 139. 23. profuat, si non ad prava mutantur. *a*, 314. 2. repentinæ ex multa quiete, ad ampliorem laborem magis lædunt. *b*, 125. 24. in temporibus magnæ frigoris aut caloris maxime morbos pariunt. *a*, 35. 1. magnæ circa habitus ac naturas nostras maxime morbos faciunt. *b*, 122. 17. cavendæ. *a*, 365. 3. in recidivis profunt. *a*, 368. 6. Mutationum incommodarum in pituitana & succo utentibus, mala. *b*, 121. 14. MUTI cur ex nativitate non differant. *a*, 54. 19. Mutilationis modi plures. *b*, 366. 72. Mutilati ex mancis generantur. *a*, 58. 9. Mutilatorum ex integris parentibus, duplex causa. *a*, *ibid*. Mutum è vestigio fieri necesse est, cui cerebrum concussum doluerit. *b*, 2. 3. Mutus fit & suffocatur, si defluxus a cerebro defluxum fecerit. *b*, 145. 6. MYRRHA Colonia ad uteros. *b*, 159. 6.

N,

NARES. *a*, 124. 1. humectæ, olfacere nequeunt. *a*, 53. 17. in febrientibus multa & bene significant. *a*, 223. 5. quibus natura humidiores, & genitura humidior, morbosus fani sunt. *a*, 43. 2. *a*, 368. 6. ipsas inspicere oportet, an spiritus equaliter per utrasque feratur. *b*, 134. 48. citra causam apertam, impletas habentis, curatio. *a*, 109. 13. ad Nares aut os à fluxione transire, mulieri à fluxione infestatæ, bonum. *b*, 4. 5. in Nares destillatio hyeme, per Venerem resiccata. *a*, 357. 27. per Nares sanguinem effundere spes est, ea quæ caput concutiunt. *a*, 220. 20. cibi potusque quandoque redeunt, in tetano ex vulnere. *a*, 198. 5. aut aures, si pus fluxerit, caput circumcirca dolenti ac ægrotanti, solvit morbum. *a*, 204. 12. de Naribus aliquid destillare ex surditate ac torpore, difficultatis aliquid habet. *a*, 244. 2. qui in surditate ac torpore pauca destillant, habent quid difficultatis. *a*, 250. 3. ex Naribus erumpente sanguine, cum exiguis sudoribus perfrigescentia, maligna sunt. *a*, *ibid*.

Narium polypi generatio à pituita, ejulque curatio. *b*, 71. 6. gravedo, cum aurium sonitu & visus hebetudine, mentem emovet. *a*, 243. 2.

Nasus in infernam partem sublidens decem diebus perfanari potest. *b*, 349. 31. fractus deorsum in sinum vergens. *b*, 348. 31. acutus in morbi principio, quando ægrorum morti proximum esse significet. *a*, 204. 2. erumpens, quibus malum. *a*, 216. 5. & aures quibus semper frigida. *a*, 364. 2. medius quibus confidat, & quibus latus. *a*, 340. 9. confractus quomodo conformari debeat. *b*, 376. 5. distortus in febre non intermittente, mortem propinquam esse significat. *a*, 39. 49. livescens, lethalis. *a*, 244. 2. inflammatus. *b*, 349. 32. in obliquum fractus. *b*, *ibid*. medius aut summus quibus confidat. *a*, 361. 1. destillans in phreniticis, perniciosus. *a*, 214. 1. *a*, 243. 2. in biliosis vomitionibus destillans, perniciosum. *a*, 217. 10. ejus fractura. *b*, 347. 30.

NASTURTII vires, *a*, 99. 25.

NATARE per somnum videre sive in stagno, sive mari, sive fluminibus, bonum non est. *a*, 289. 15.

NATURA nostra agro comparatur. *a*, 19. 2. septenario subiecta. *a*, 140. 24. venis in humore est, in carnibus. *a*, 164. 9. in singulis permutata ac corrupta dolores facit. *a*, 176. 51. concitata ac averfa. *a*, 396. 58. omnibus subvenit aut forinsecus, aut intrinsecus. *a*, 268. 4. stimulata & impulsæ, artis peritis quæ sunt faciendæ demonstrat. *a*, 6. 22.

Naturæ calidæ quæ convenient. *a*, 366. 4. providentia. *a*, 5. 20. imbecilles promptius à causis externis & permutata victus ratione læduntur. *a*, 11. 21. opera vel volentibus, vel nolentibus nobis, divina necessitate perficiuntur. *a*, 81. 6. omnium nullo doctore usæ sunt. *a*, 269. 8. præstantia primum inter hominis virtutes bonaque locum obtinet. *a*, 24. 3. humanæ ad ova quæ incubantur, similitudo. *a*, 69. 36. humanæ descriptio. *a*, 124. 1. opera diversa. *a*, 82. 7. mutationes multæ, tam in animalibus, quam plantis, & sponte nascentibus contingunt. *a*, 72. 1. de Naturæ cognitione à prima constitutio-

ne quomodo cognoscere oporteat. *a*, 88. 24.
Naturam omnigenis rebus moveri ac doceri.
a, 27. 2.
 secundum Naturam contingentia, nihil lethale aut horrendi habent. *a*, 197. 1.
Naturas permutant potissimum, temporum varietates. *a*, 162. 57. humidas habentibus mulieribus, autumnus aquilonaris & aquarum exors commodus erit. *a*, 35. 14.
Naturarum diversarum constitutio. *a*, 88. 25. in hominibus magna differentia. *b*, 370. 83. aliæ quidem ad ætatem, aliæ vero ad hyemem, bene aut male se habent. *a*, 35. 2.
NEBULA est aqua in aëre cohærens. *a*, 46. 36. *a*, 67. 29.
NEPHRITICI quinam fiant. *a*, 243. 2.
Nephriticus sanguinem mingens. *a*, 395. 55. de Nephritide. *b*, 94. 16.
 ex Nephritide, tabes renalis. *b*, *ibid*.
Nephritides, senibus fiunt. *a*, 37. 31.
Nephritis post annum quadragesimum secundum non fit. *a*, 259. 3.
NERVI crassi, si vulnerantur, plerumque claudi fiunt. *a*, 258. 3. dissectio convulsionem facit. *b*, 2. 3. premunt articulos, & per totum corpus sunt extenti. *a*, 164. 9. semper crassi ac robustissimi sunt in illis partibus, in quibus paucissimæ sunt carnes. *a*, *ibid*. ac venæ, tenuissimæ, densissimæ, ac plurimæ in manibus ac pedibus. *a*, 64. 16. duo à cerebro. *a*, 321. 4. non sunt circa faciem, & caput. *a*, 164. 9. aut ossis, aut amborum corruptio interdum in capitis vulneribus confert. *a*, 228. 21. qui ex cerebri substantia propagantur. *a*, 135. 11.
Nervis frigida inimica. *a*, 40. 18. *a*, 271. 4. inimicus est ignis. *b*, 340. 13. distentiones & alii morbi maxime familiares. *a*, 164. 9.
Nervorum morbi quam venarum difficiliores. *a*, *ibid*. & ossium processus. *b*, 353. 41. inflammatorum in articulis luxatis, curatio. *b*, 338. 9. distentio ex cholericis affectionibus. *a*, 358. 29. generatio. *a*, 52. 11. substantia, eorumque in corpore situs & nutrimentum. *a*, 164. 9. exortus ab occipitio. *a*, 133. 2. impotentiam calida frequenter ea utentibus invenit. *a*, 40. 16. in cruribus distentio. *a*, 388. 35.

Nervos crassos vulneratos habentes, eos claudos fieri necesse est. *b*, 2. 3. in seipsos trahere. *a*, 347. 31.
 ad Nervos dissectos. *b*, 297. 12.
Nervus quibus elapsurus esse videtur, securius de claudicatione prædicare licet. *a*, 229. 24. præcisus ac dissectus, non coalescit. *a*, 44. 19. *a*, 258. 3. *b*, 5. 7.
NETOPON unguentum. *b*, 158. 3.
NEXUS & filum quomodo in deligationibus procedere debeant. *a*, 279. 4.
NIGRA deorsum subeuntia bona sunt. *a*, 38. 25. quibus ventura. *a*, 217. 12. ante mortem, per alvum subeuntia, in præcordiorum inflammatione cum suppuratione. *a*, 248. 2.
Nigræ sicciores, & acerbiores, & astrictiores. *b*, 234. 4.
Nigrores inducit frigida. *a*, 40. 17.
Nigrorum vomitum faciunt frequentes per eadem recidivæ circa judicationem. *a*, 261. 4. per alvum transitus post sanguinis eruptionem malus. *b*, 219. 18.
NOCTE qui vident, hi morbo corripiuntur juvenes, aut pueri. *a*, 234. 40.
Noctes plus quam dies delirii significationem præbent. *b*, 135. 50.
NOMINA rebus indita naturæ lege. *a*, 1. 3.
NOTITIAM & sensus, per septem figuras homini contingere. *a*, 86. 16.
NOVA per somnum videre, transmutationem significant. *a*, 289. 16.
NOVIMESTRES partus qui supervivant, & qui non. *a*, 75. 5.
Nox ante exacerbationem gravis est, quibuscunque judicatio fit. *a*, 33. 13.
NUCES Thasiæ in Ictericorum potu. *b*, 45. 12. rotundæ, amygdalis persimiles sunt. *a*, 101. 30.
NUCLEI interni usus. *b*, 223. 112.
NUMERUS ternarius, fortissimus. *b*, 323. 6.
NUTRIMENTO triplici omnia corpora sustentari. *a*, 179. 4.
 quanto plus Nutries corpora non pura, tanto magis lædes. *b*, 33. 10.
 eorum quæ Nutriunt acervatim & velociter, veloces etiam ejectiones fiunt. *a*, 33. 18.
NYCTALOPES. *a*, 234. 40. *a*, 346. 28. *b*, 155. 4.

O.

OBERRATIONES, & ascensus fluminum, morbum aut insaniam significat. *a*, 290. 20.

OBLIVIO. *a*, 126. 3. in dysenteria cum febre. *a*, 374. 3. cum rigore, malum. *a*, 216. 8. *a*, 237. 1.

OBSONIA ex variis intritis præparata, æstiosa, & humida sunt. *a*, 102. 34.

Obsoniorum pinguissimorum & dulcium in renum morbo usus. *b*, 95. 18.

OBTURAMENTA de doliis oleariis in suffumigiis. *b*, 235. 7.

OBVOLUTIONIS capita. *a*, 279. 6.

OCCASIO in morbis. *b*, 3. 4. in medicina brevis. *a*, 177. 54. quæ medico cognoscenda. *a*, *ibid*.

Occasionem ferme in omnibus esse morbis. *b*, 3. 4.

Occasiones in quibus maximè repentitæ sint. *b*, 2. 4. unde quis ægrotare cœpit, considerandæ sunt. *a*, 314. 1. temporum in arte medica multæ sunt & variæ. *b*, 2.

4. per quas uteri moventur. *b*, 252. 43.

Occasioni fortuitæ in aggradiendis morbis, quomodo attendendum. *a*, 28. 3.

OCCIDENTALES minime longævi. *a*, 150. 12.

Occidentium aquæ quare non sint splendidæ. *a*, 149. 9.

OCHRI, sive erviliæ, & dolichi, sive phasioli, ac filiquæ vires. *a*, 96. 13.

OCIMUM & humidum est, & frigidum, & stomacho gratum. *b*, 84. 48. siccum est & calidum, & alvum sistit. *a*, 99. 25.

OCTIMESTRES partus quare non sunt superfites. *a*, 77. 1.

Octimestria & trimestria cur non vivant. *a*, 73. 1.

OCTONOS menses difficillime uteros ferre. *a*, 74. 2.

OCULI. *a*, 124. 1. rubicundi, & singultus ex vomitu, malum. *a*, 45. 3. prout validi fuerint, ita etiam corpus. *a*, 366. 4.

in comitialibus distorquentur. *b*, 146. 7. & auditus mutilantur à pituita. *b*, 2. 3.

cavi nulla manifesta causa præcedente, sed ex morbo tales, ægrum morti proximum esse significant. *a*, 204. 2. debiles à quavis causa facile læduntur. *a*,

21. 2. robusti quorum non sunt, his mors brevi imminet. *a*, 323. 6. albas partes rubentes habentes, malum signum. *a*, 205. 3. maris speciem referentes, paulatim per multum tempus procedendo corrumpuntur. *b*, 154. 1. confractio in morbo acuto, mala. *a*, 217. 11. læduntur ex locis maxime, si exulcerantur, deinde pars quæ est supra supercilia. *a*, 231. 28. involuntarie lachrymantes, malum signum. *a*, 205. 2. assidue nictantes, mali. *a*, 245. 2. instabiles, malum signum. *a*, 205. 2. dextri affectio, velut fulgur elucens. *a*, 359. 31. *a*, 392. 44. ravi magni, caput magnum, cervix tenuis, pectora angusta, congrue adaptati hominis sunt. *a*, 322. 6. lucem fugientes, malum signum. *a*, 205. 2. vehementer cavi facti, malum signum. *a*, *ibid*. distorti, malum signum. *a*, *ibid*. cur pituita ad venas in oculis perveniente, cæcuntiant. *b*, 16. 1. in deliris intuendi sunt. *a*, 206. 5. squalentes & obscuri, malum signum. *a*, 205. 2. quibuscunque in ægritudinibus ex voluntate lachrymantur, bonum. *a*, 48. 2. valde rubicundi, sanguinis eruptionem significant. *a*, 219. 19. distortio ex lumborum recurso, malum. *a*, 217. 10. *a*, 249. 3. audacia delirii signum est. *a*, 362. 1. quibus rumpuntur, & postea prominent, ut extra locum oculi sit, his & tempore, & arte opem ferre non datur, ad hoc ut videant. *a*, 231. 28. lippientes quando optime permittuntur. *a*, 230. 28. corrupti cærulei fientes. *b*, 154. 1. venulas lividas aut nigras in ipsis habentes, malum signum. *a*, 205. 2. album. *a*, 54. 18. eminentes, malum signum. *a*, 205. 2. sani, visum corrumpentes. *b*, 155. 4. post frigidæ usum indurescunt. *a*, 272. 6.

Oculis quomodo conveniat calida. *a*, 273. 11. quibus malum sit. *a*, 241. 1. incommoda sunt, lenticula, fructus pomorum dulces, & olera. *a*, 356. 23. *a*, 389. 38. in Oculis fluxiones, tennes ac diuturnæ. *a*, 389. 37. dolor erit, si mammae ex gracilibus rursus duræ fiant. *a*, 42. 53. sub Oculis apparitiones in somnis considerare oportet. *a*, 45. 52. quibus partes vehementer attolluntur, eos magnos habere

- bere lienes comperies. *a*, 235. 42.
 in Oculo si tumor confederit, sed lachry-
 ma multa, multo tempore effundatur,
 quid viris & mulieribus prædicere oport-
 teat. *a*, 230. 28. si tumor magnus fuerit,
 dolorisque exors & siccus, periculo va-
 cat. *a*, *ibid*.
 Oculorum alter altero minor, malum si-
 gnum. *a*, 205. 2. suppuratio, *a*, 345. 24.
 puritas & albas ipsorum partes ex nigris
 aut lividis puras fieri, judicatorium est.
a, 244. 2. rectitudo in morbo acuto, &
 motus velox, nihil boni. *a*, 245. 2. mem-
 branæ tres, & quomodo ex his læsis
 morbi fiant, *a*, 163. 5. partes albas in
 principio morbi denigrari necesse est, si
 invaluerit morbus, *a*, 198. 2. obscuratio,
 convulsionem prope adesse significat. *a*,
 218. 15. humiditates senibus fiunt. *a*,
 37. 31. obscuratio & vox acuta planctum
 referens, convulsorium est. *a*, 246. 2. di-
 stortio in febribus ardentibus superfrige-
 rantibus, malum signum. *a*, 217. 10. di-
 stortio, febrem ardentem solvit, *a*, 203.
 11. cavitas & expressio valde foras, &
 splendoris extritio, mala. *a*, 245. 2. flu-
 xiones, si alias conducere videtur, revel-
 lere ad fauces convenit. *a*, 363. 2. sub-
 apparitiones in somnis, considerandæ,
a, 205. 3. dolores quænam solvant. *a*,
 44. 31. nigræ partes variegatæ, *a*, 369.
 7. agitatio, aut jactatio frequens, ma-
 lum. *a*, 245. 2. alter minor factus, ma-
 lum. *a*, *ibid*. pupillæ unde spargantur,
 & obtuse videant. *a*, 198. 3. privatio ex
 febribus. *a*, 248. 2. rubor in febre fiens,
 alvi diurnam malignam affectionem si-
 gnificat. *a*, 245. 2. humores glutinosi ac
 liquidi, *a*, 54. 18. obscuratio, cum ani-
 mi deliquio, brevi convulsionem indu-
 cit. *a*, 245. 2. obscuratio, & oculus fi-
 xus caliginosus, malum. *a*, *ibid*. color
 inter cæruleum & marinum medius. *b*,
 154. 1. fluxionis causa, & cura. *a*, 15.
 32. obscuratio mala est. *a*, 362. 1.
 ad Oculorum dolores. *b*, 141. 68.
 in Oculorum subapparitionibus in somnis,
 si albæ quid partis subapparuerit palpe-
 bris non commissis signum valde lethale.
a, 205. 3. doloribus ubi merum bi-
 bendum dedisti, & multa calida lavisti,
 venam secato. *a*, 46. 46. fluxione velut
 lapilli subtercurrentes. *a*, 168. 21. distor-
 tione, febrienti, lassato, rigor pernicio-
 sus. *a*, 217. 11. *a*, 245. 2.
 Oculos mordent quotidianæ constitutiones
 Aquiloniæ. *a*, 36. 17.
 ad Oculos. *a*, 322. 5. *b*, 141. 68. fluxus
 mucosi notæ, *a*, 168. 22. pulvillus in-
 sperisilis. *b*, 230. 4. lachrymosus abscessus
 devenit, alvo turbata suppressa. *a*, 261. 4.
 in febribus ardentibus, abscessus. *a*, 342. 17.
 circa Oculos pustularum eruptiones in vi-
 rium refectionibus, alvum prorumpere
 faciunt. *a*, 245. 2. lemæ aut sordes ap-
 parentes, malum signum. *a*, 205. 2.
 in Oculos fluxiones, earumque curatio. *a*,
 168. 21.
 Oculum ferocem aut clausum habentes, me-
 dicamentis purgare non oportet. *a*, 216.
 9. quæ molestent. *a*, 54. 18.
 ad Oculum percussus. *a*, 355. 21.
 circa Oculum, suppurationibus, & affectio-
 nibus omnibus dolor ad noctem. *a*, 387. 30.
 juxta Oculum suppuratio. *a*, 342. 16.
 Oculus in febre non intermittente distor-
 tus, aut non videns, mortem propinquam
 esse significat. *a*, 39. 49. inarescens, ma-
 lum. *a*, 362. 1. dexter, mamma dextra,
 & quæ infra sunt hac parte, circa natu-
 ram plurimam vim habent. *a*, 323. 6.
 hebes, malus. *a*, 216. 6. fixus & cali-
 ginosus, malus. *a*, *ibid*. *a*, 245. 2. qui-
 bus morbi regii colore infectus ac cali-
 ginosus est, strepitu sputi multo in pe-
 ctore existente, & facies tristis in pleu-
 ritide, hi pereunt. *a*, 252. 3. dulci la-
 chryma fluens. *b*, 230. 4. perversus, ma-
 lus. *a*, 245. 2.
 ODORES & strepitus circa ægrotos vitandi.
a, 26. 11.
 OLEUM anthinum, & Cyprinum, in
 mensibus impeditis. *b*, 198. 58. &
 quæcunque oleosa resciant & pituitosa
 sunt. *b*, 84. 10. Platæense. *b*, 216. 101.
 Ægyptium in muliebris purgationibus.
b, 182. 107. non similiter, ut aqua,
 exhalare potest. *b*, 62. 23. narcissimum
 in non purgatis à partu. *b*, 200. 63.
 Olei illitio quibus ulceribus, & quo tem-
 pore adhibenda. *b*, 293. 4.
 OLERA, quænam magis per alvum sece-
 dant

- dant quàm per urinam. *a*, 100. 27. acerbæ & austera, alvum sistunt, odorata & acria urinam cient. *a*, *ibid.* sylvestria, quæ os calfaciunt, & odorata sunt, ea calfaciunt, & minguntur magis quam per alvum fecedunt. *a*, *ibid.*
- ex Oleribus coctis quænam secedant. *b*, 84. 50.
- OLFACTUS ratio. *a*, 53. 17. *a*, 163. 4.
- OLIVÆ oleum non habentes, in suffimentis. *b*, 179. 98.
- OMENTUM elapsum putrefit. *b*, 2. 3.
- OPINIO de non apparentibus, & difficillimis ægritudinibus, judicat. *a*, 179. 2. in medicina reprehenditur. *a*, 24. 4.
- ad Opiniones fortiter inhærentes, multis argumentis est opus. *b*, 69. 32.
- Opinionis, & artis iudicium est, morborum causas, principia ac quasi fontes cognoscere. *a*, 179. 2.
- OPHTHALMIÆ siccæ fiunt mulieribus, si hyems australis & pluviosa, ac clemens fiat. *a*, 35. 12.
- OPISTHOTONI signa. *a*, 383. 20.
- Opisthotono quinam corripiantur. *a*, 217. II.
- OPPILATIONES, à flatibus causantur. *a*, 182. 14.
- OPTIMA in omni re quænam sint. *a*, 18. 42.
- ORA fervido aphthæ ulcere affecta, uterum gestantibus non sunt bona. *a*, 259. 3. graveolentia his sunt, quibus splenes magni. *a*, 235. 42.
- ORIENTALIUM hominum formæ boni coloris sunt, & magis floridæ. *a*, 149. 8.
- ORIGANUM oculis, & dentibus, malum. *a*, 356. 22. *a*, 389. 38. calfacit & biliosa subducit. *a*, 100. 26.
- Os ventriculi quibus in partu prædolvit, paulo post ejiciunt. *a*, 260. 3. uterorum conclusum. *b*, 227. 125. uterorum omnino à pudendo aversum, semen genitale non suscipit. *b*, 270. 1. uterorum ex pudendo elapsum. *b*, 272. 5. uterorum quibus durum est, his necesse est, osculum uterorum clausum esse. *a*, 42. 54. uterorum pingue. *b*, 192. 30. uteri clausum aut distortum. *b*, 191. 28. uterorum ex partu ulceratum. *b*, 177. 78. uterorum ulceratum. *b*, 227. 127. uterorum inflammatum. *b*, 245. 27. uterorum extra pudendum elapsum. *b*, 251. 39. uterorum omnino conclusum, genituram non suscipit. *b*, 254. 47. amarum, & corpus grave, sine febre. *b*, 74. 14. uteri ab omento quibus comprimatur. *a*, 42. 46. uteri humidius, genituram non attrahit. *b*, 193. 34. uterorum maxime hiat ac discentum est, post purgationes. *b*, 194. 38.
- ad Os uteri hians aut distortum suffimenta. *b*, 289. 19. ventriculi recursiones febriculosæ ex lumborum dolore. *a*, 249. 3.
- per Os aut nares, partus purgamenta. *b*, 201. 69.
- Ore male olens, in vulvulo sanguineo, à dentibus. *b*, 111. 49.
- Oris resiccatio & injucunditas. *a*, 363. 2. ventriculi morsus, cibi fastidia, quibus & malum salivæ, his vomitus fit. *a*, 241. 1. ventriculi doloris curatio. *a*, 314. 2. ventriculi dolor, senioreni frequenter impetens, mortem repentinam significat. *a*, 248. 2. ventriculi dolor & sudor, aliquantum vexat eos quos ex lateris dolore, cibi fastidia sequuntur. *a*, 254. 3. ventriculi dolor, & pulsus præcordiorum, febre perfrigerata, malum. *a*, 248. 2. ventriculi dolor, cum præcordio distento, & capitis dolor, malignum. *a*, 216. 9. ventriculi dolores accedentes lumbis dolentibus, signa hæmorrhoidum fluxionis futuræ sunt. *a*, 219. 18. uteri amplius hiantis quam in mensibus solet, signa, & curatio. *b*, 256. 52. ventriculi dolor cum exscreatione violenta, convulsorium quiddam habet. *a*, 218. 14. ventriculi dolores in lumbis dolentibus, insuper accedentes, signa sanguinis fluxionis sunt. *a*, 249. 3. ulcera (quæ aphthæ vocantur) parvis ac recens natis puerulis fiunt. *a*, 36. 24. ventriculi dolor, quibus hi sanguine per alvum egesto, servantur. *a*, 248. 2. uteri congesti signa. *b*, 256. 50. uteri duri signa. *b*, 255. 48. uterorum duri curatio. *b*, 163. 19. *b*, 277. 15. ventriculi dolores cum tormine, ventris animalcula erumpere faciunt. *a*, 248. 2. exulcerationes æstare fiunt. *a*, 36. 21.
- ad Oris fœtorem, gingivis malis ac pravis, dentifricium. *b*, 261. 65. ulcera. *a*, 385. 26.
- in Oris ventriculi morsus, sine febre existente, medicamento sursum purgare opus est. *a*, 37. 17.
- Os cubiti, brachio subjectum, fractum. *b*, 333. 45. dissectum, neque augetur, neque

- coalescit. *a*, 44. 19. quodcunque in corpore resectum fuerit, aut cartilago, non augefcit. *a*, 258. 3. abscedere est necesse, & cicatrices cavas fieri, si ulcera annua, aut etiam diuturniora fiant. *a*, 45. 45. temporum ex reliquis cur debilissimum. *b*, 303. 3. verticis, omnium robustissimum. *b*, 303. 4. ex sua natura introcedens. *b*, 305. 9. capitis quot modis vulneretur. *b*, 304. 6. tibiæ circa genu, cum ulcere eminens foras. *b*, 368. 76. sine fissura contusum. *b*, 304. 6. quibus ex palato discessit, iis medius nasus defidet. *b*, 386. 24. cum altero communione habens a naturali sede avulsus, reponi nequit. *b*, 341. 15. in obliquum fractum. *b*, 349. 32. femoris ad genu, cum ulcere. *b*, 368. 77. cubiti majus fractum, cur minore curatu facilius. *b*, 313. 4. cubiti utrunque fractum. *b*, 314. 4. intro cedit extr. natura sua una cum fissuris. *b*, 304. 7. extra eminens, cur refecandum. *b*, 330. 37.
- Ossa** quo tempore duriora fiant, & à quo caventur. *a*, 63. 15. quibus fracta fuerint, his septima die febres. *a*, 382. 19. quæ à quibus telis potissimum rumpantur. *b*, 306. 13. spinæ, viginti. *a*, 132. 5. puerorum capitis tenuiora, ac molliora. *b*, 309. 25. a calore conglutinata durescunt. *a*, 61. 9. suppurata facilius perforari. *b*, 311. 29. manus & pedis quot? *a*, 132. 5. fracta & extra eminentia, quæ in suam sedem collocari non possunt. *b*, 328. 34. juxta digitos fracta. *b*, 369. 79. livifacta. *a*, 382. 19. lumbi quinque. *a*, 132. 5. quæ citissime discedant. *b*, 330. 36. colli usque ad magnum verticulum, septem. *a*, 132. 5. quot sint in-universum? *a*, *ibid*.
- Osse** non conspicuo, quomodo vulnerati interrogandi. *b*, 305. 11. directione egente, quid faciendum. *b*, 322. 21.
- ex Osse** ægrotante caro livida, malum. *a*, 45. 2.
- Ossibus** frigida inimica. *a*, 40. 18. *a*, 271. 4. de Ossibus simplici modo fractis. *b*, 324. 27.
- Ossis** futuri discessus quibus expectatio non est, eandem curationem adhibere oportet, velut his quibus os fractum fuerit, ulcus autem non habent. *b*, 325. 29. capitis crassitudo ac tenuitas. *b*, 303. 2. rupti, aut contusi curatio. *b*, 308. 20. rupturæ neglectæ, mala. *b*, 310. 26. abscessus ex corruptione. *a*, 48. 77. inferna parseminens, minus superna periculosa. *b*, 330. 38. capitis utriusque color. *b*, 303. 2. carne denudati curatio. *b*, 310. 25. unius ab altero discessio. *b*, 309. 23.
- ex Ossis** denudatione, ignis facer. *a*, 46. 19. dissectione delirium, si ad vacuum usque processerit. *a*, 46. 24.
- Ossium** fracturæ, venarum aut nervorum in iis contusione, minus noxiæ. *b*, 333. 45. circa genu luxatio, frequens. *b*, 331. 41. circa tempora dissectiones num & convulsionem accersunt? *a*, 219. 17. primo tempore frigidis madefactorum pericula. *b*, 330. 37. nervorum, venarum, & carniū natura, ex capite æstimanda est. *a*, 369. 6. generatio ex pingui quod minimum humoris habuit. *a*, 50. 3. rigidissimorum & cavernosorum generatio. *a*, 50. 4. fracturis, calida plurimum conducit. *a*, 41. 22. *a*, 273. 11. & articularum idem numerus. *a*, 166. 14. ac nervorum substantia. *a*, 83. 10. discessurorum cognitio. *b*, 329. 36. rupturæ, quomodo medicamento nigro, explorentur. *b*, 308. 20. coactio. *b*, 360. 59. intro compulso- rum ac dissectorum curatio. *b*, 309. 24. cubiti repositio molestior. *b*, 331. 41. humani corporis numerus. *a*, 132. 5. ratio. *a*, 269. 10. valde tenuium discessus. *b*, 326. 31. resectiones plerumque innoxie. *b*, 369. 79. rupturæ, variæ. *b*, 306. 12. discessus diuturnis est. *b*, 331. 39.
- OSCITATIONEM**, vinum æquali mensura aquæ ammixta potum, solvit. *a*, 47. 56.
- Oscitationum** assiduarum medela, ispiratio longa. *a*, 305. 3.
- OSCULUM** uterorum, quod aperiri non potest. *b*, 245. 26. uterorum alio inclinatum. *b*, 242. 23. uteri ad coxam & crus, ex parte conversum. *a*, 321. 4.
- OTIOSIS** hominibus cur cibi injucundi, & quomodo febres illis accendantur. *b*, 59. 18.
- OVA** volucrum robustum quid habent, & alunt & inflant. *a*, 98. 21. adeo rara sunt ut spiritum transmittere possint. *a*, 71. 41.
- Ovorum** candidi in aqua concussi, potio in

in febris. *b, 51. 30.*
 Ovis volucrum, umbilicum inesse. *a, 69. 36.*
 OVILLUS pulmo, naso juxta cartilaginem
 fracto inditus, quatenus serviat. *b, 349. 33.*

P.

PAEONIA pharmaca. *b, 411. 1.*
 PALATUM quibus cavum sit? *a, 361. 1.*
 circa Palatum quibus humoris collectio sit,
 plerumque suppuratur. *a, 245. 2.*
 per Palatum in ventrem fluxio, pituitosa.
a, 187. 9.

de Palato quibus os discessit, his medius
 confidet nasus. *a, 361. 1.*

in Palato stertens, lingua sicca, peripneu-
 monica. *a, 379. 12.*

PALÆSTRITÆ & pædotribæ. *a, 86. 17.*

PALEAS de pariete detrahare in febris acu-
 tis, aut peripneumoniis, lethale est. *a, 205. 4.*

PALLIDI, graciles, salivam sputantes: in his
 in somnis sudores, boni sunt. *a, 247. 2.*
 cum virore colores. *a, 234. 39.* quicun-
 que multo tempore apparent, eos caput
 dolere, sciendum est. *a, ibid.*

PALPEBRA retorta aut contracta, aut livi-
 da aut pallida, morti proximum esse scien-
 dum est. *a, 205. 3.* quibus circumtendi-
 tur, malum. *a, 362. 1.* livescens, lethali-
 lis. *a, 244. 2.* in febre non intermittente
 distorta, mortem propinquam esse si-
 gnificat. *a, 39. 49.*

in Palpebra suprema hordeolum ex calcu-
 li morbo. *a, 314. 10.*

Palpebræ pro natura sua crassiores. *b, 155.*
 3. scabie laborantes. *b, ibid.*

Palpebrarum extremitatum curvitas, mala.
a, 245. 2.

Palpebras inter dormiendum non commit-
 tere, perniciosum est. *a, ibid.*

in Palpebris supernis tumores relictæ. *a, 372. 8.*

PALPITANTES per totum, num etiam voce
 intercepta moriuntur? *a, 250. 3.*

PALPITATIONES circa ventrem, cum præcordii
 intensioe sublonga, ac tumente, languini-
 nis eruptionem significant. *a, 220. 20.*
 in manibus, diuturnæ febris signum sunt,
 aut brevis judicationis in deterius. *a, 202. 8.*
 juxta ventrem in febre, mentis emotio-
 nes inducunt. *a, 248. 2.*

Tom. II.

PALUMBORUM caro siccissima. *a, 97. 17.*

PANIS purus & recens ad robur & refectio-
 nem. *b, 83. 45.* eum edere assuetis,
 etiam in morbis est exhibendus. *b, 84.*

51. pro sua differentia naturas tam ægro-
 rum, quam sanorum varie afficit. *a, 12.*

23. & mazæ prima inventio. *a, 8. 8.* ci-
 barius quisnam sit? *b, 97. 21.* ex tota

farina collata, siccatur & per alvum sece-
 dit. *a, 96. 10.* succo subactus, levior

est, & multum nutrit, ac per alvum
 secedit. *a, ibid. semiallatus. b, 170. 29.*

cinericius. *b, 197. 53.* fermentatus, levis
 est, & secedit. *a, 96. 10.* purus magis

nutrit, minus vero secedit. *a, ibid. dif-
 ferentiæ. a, 96. 11.* calidus sitim & re-

pentinam repletionem inducit. *b, 123. 18.*
 de Panis temperatura quæstio anceps. *a, 12. 23.*

Panes & carnes calidæ per se comestæ, sic-
 cant. *b, 83. 45.* maximi maxime alunt.

a, 96. 11. furnacei magis alunt, quam foc-
 carii & vervarii. *a, ibid. clibano cocti,*

& subcinericii, siccissimi sunt. *a, ibid.*
 similaginei omnium fortissimi sunt. *a,*

ibid. non fermentati ex tota farina col-
 lata, clibano cocti, in vinum austerum

incti, quibus conveniant. *a, 113. 24.* cli-
 bano cocti & subcineritii, siccissimi sunt.

a, 96. 11.

PARALYSIS unde generetur. *a, 126. 3.*

PARERE non potentem mulierem quomodo
 purges. *b, 163. 20. b, 277. 14.*

Patienti difficulter sternutatio accedens, bo-
 num. *a, 41. 35.*

Patientis inflatæ curatio. *b, 176. 64.*

Pariens difficulter & periculose, aut abor-
 tum faciunt, quæcunque in utero habentes

à febris corripuntur. *a, 42. 55.* facile,
 quæ ante partum juxta modum bilis

fursum ac deorsum erumpentis dolue-
 runt. *a, 260. 3.*

ad PARONICHIAM, unguium abscessum. *a, 323. 6.*

PARTES infernæ quibus affliguntur, pruri-
 tibus antea fortibus obortis, his arenosa

urina fit. *a, 257. 3.* corporis singulæ,
 quomodo aliæ aliis, morbos faciant. *a,*

162. 2. corporis, nota ex comitiali morbo
 impressa, debiliores redduntur. *b, 146.*

8. corporis cerebro subjectæ, ejus nutu ac
 imperio reguntur. *b, 149. 16.* quædam

S s s

san-

- sanguine plenæ, quædam exangues. *a*, 181. 11. genitales natura frigidiores. *a*, 272. 6.
- Partium similiarium generatio & temperamentum. *a*, 50. 5. corporis ex elementis turbatis & permixtis generatio & temperamentum. *a*, 50. 2. dextrarum morbi robustiores. *b*, 50. 26. in capite affectarum inflammatio. *b*, 307. 17.
- PARTU mulieri appropinquante, puer motu suo ruptis circa se pelliculis, in caput editur. *a*, 70. 37.
- de Partu septimestri & primo quot diebus nascatur, & qua ratione septimo mense edatur. *a*, 74. 1. loquentibus mulieribus fides est habenda. *a*, 75. 2.
- ex Partu crus claudum ab uteris. *b*, 223. 116. non purgatæ signa. *b*, 199. 63. non purgatæ signa & curationes. *b*, 160. 9. *b*, 181. 105. masculi, febris. *a*, 327. 12. ac fœtus corruptione quæ multa, repente concitata, supprimuntur, difficilia sunt. *a*, 259. 3. convulsione pressæ, febrem supervenire, bonum. *b*, 4. 6. quibus alba prodeunt, his vero suppressis, cum febre furditas & dolor acutus ad latus fit. *a*, 217. 10. *a*, 259. 3.
- in Partu concussa. *a*, 360. 36. mulieribus mammæ, & alia membra humidiora, rumpuntur. *a*, 72. 43. quæ os ventriculi prædoluere, paulo post ejiunt. *a*, 260. 3. sicca, & quæ difficulter humectantur, curatio. *b*, 197. 54.
- ex Partibus torpescætoriarum exolutiones difficiles quidem contingunt, non tamen perniciosæ. *a*, 260. 3.
- Partus auxiliaria. *b*, 284. 3.
- Partum utrique parenti in aliquo similem esse est necesse. *a*, 57. 8. faciliorem reddunt, purgamenta ante partum non prodeuntia. *b*, 291. 2.
- ante Partum rigorem habere, & partus citra dolorem, periculosi. *a*, 260. 3. quæ juxta modum bilis sursum ac deorsum erumpentis, doluerunt, facile quidem pariunt. *a*, *ibid*.
- post Partum molestias ex albis mordacibus, sanguinolenta in uterum gestantibus significant. *a*, 259. 3. & purgationem naturalem febris. *a*, 307. 4.
- PARTUS, decimestres & undecimestres ex septem quadragenariis, quemadmodum ex dimidio anno septimestres, nascuntur. *a*, 78. 5. octimestres, lethales. *a*, 140. 22. decimestres maxime educantur. *a*, 77. 1. purgamenta plura, & unde contingant. *b*, 201. 67. à potibus & cibis nonnunquam promovendi. *b*, 284. 3. purgamenta valde nigra & biliosa. *b*, 195. 43. purgamenta per os aut nares. *b*, 201. 69. dies cur cognitu difficiles. *a*, 74. 2. faciles sunt, si puer in caput procedat. *a*, 71. 42. cur alii patri, alii matri sint similiores. *a*, 57. 8. novem mensium & decem dierum cur vitales. *a*, 140. 22. ratione. *a*, 70. 37. singulis quibus vitales sint. *a*, 319. 3.
- ante Partus aquosa erumpentia, mala. *a*, 260. 3.
- Partum tenuium ac debiliū, ex parentibus crassis ac fortibus, duplex causa. *a*, 58. 8.
- PARUM dimittentem crassescere oportet sicco. *a*, 365. 3.
- PAULATIM quod fit, tutum est. *a*, 34. 51.
- PAVORES parvis ac recens natis puerulis accidunt. *a*, 36. 24.
- PECCATA in morbis cognoscere, facile non est. *a*, 222. 4.
- PECORA prægnantia, si non ægrotent, non prægnantibus pinguiora. *a*, 65. 21.
- PECTINIS præ fluxu aquoso dolor. *b*, 264. 76.
- Pectinum ruptiones, quæ quidem circa pubem fiunt ut plurimum statim sunt innoxia. *a*, 314. 1.
- PECTORA quorum bilem generant, balbi, furiosi, & calvi sunt. *a*, 323. 6.
- Pectore suppurati, ex sanguinis eruptione. *a*, 226. 14. plerumque suppurati fiunt, qui ex lethargigis servantur. *a*, 241. 1. suppurati. *a*, 226. 13.
- in Pectore pleuriticis strepitus sputi multus, & facies tristis, & oculus morbi regii colore infectus, hi pereunt. *a*, 252. 3.
- Pectori inimica sunt frigida. *a*, 41. 24.
- in Pectoribus peripneumonicorum rubores sublati. *a*, 254. 3.
- Pectoris dolores facit aquilo. *a*, 35. 5. dolor. *a*, 374. 2. dolores hyeme fiunt. *a*, 36. 23. & lateris dolor in partu concussa. *a*, 385. 27. ustio. *a*, 337. 1. suppuratio ex seroso ac sanioso humore fit propter

- pter purgationem ejus loci acclivorem. *a*, 122. 24. male affecti, & imminentium inde morborum, signa & curatio. *a*, 293. 5. *a*, 296. 7. glandulæ, mammæ dicuntur. *a*, 188. 11.
- de Pectoris & scapularum scissuris, causis, notis, & curatione. *b*, 90. 9. aut dorsi rupti signis. *b*, 37. 60.
- in Pectoris ac dorsi dolore, mictio cruenta suppressa, perniciofa est. *a*, 247. 2. suppurationem; ex peripneumonia ac pleuritide transitus fit. *b*, 2. 3. dolore febriculoso, alvus turbata, torpida, nigrarum egestionum signa sunt. *a*, 247. 2.
- Pectus frigida magis aggravatur. *a*, 271. 4. si dolor aliquis, prius habuerit, quotidianæ constitutiones Aquilonariæ magis exasperant. *a*, 36. 17. catapulta ictus. *a*, 396. 58.
- ad Pectus & ad alvum dolor progressus concitatus, ex anginosi citra notas attenuatis, pus egerere facit. *a*, 215. 3. dolor progressus, quam insaniam solvat. *a*, 203. 10.
- circa Pectus morsus & amaritudo in iis, quibus biliosa alvi egestio, malum est. *a*, 238. 1.
- in Pectus firmatus dolor cum torpore, malus. *a*, 216. 8. *a*, 249. 3.
- PELLICULÆ, carne generata, augescere in utero sanguine, simul augentur. *a*, 61. 8.
- Pellicularum generatio. *a*, 52. 10. reliquarum, foetum ambientium, eadem quæ primæ ac externæ ratio & generatio. *a*, 60. 5.
- PELLIUM tinctorum. *a*, 85. 15.
- PERACUTUS ubi est morbus, statim etiam extremos habet labores. *a*, 31. 7.
- PERCALIDAM naturam calido tempore, frigore cubile crassificat, tenuat. *a*, 366. 4.
- PERDICCAS Macedonum rex quomodo tabe ab Hippocrate liberatus. *a*, xv. 11.
- PERDICIS, galli & turturis caro, columbarum carne humidior. *a*, 97. 27.
- PERFORATIO ossium, quo tempore tentanda. *b*, 308. 20.
- PERFRIGERATA quæcunque sunt, excalfacere oportet. *a*, 41. 19.
- PERFRIGERATIO cum sudore, ex alvis liquidis. *a*, 265. 6. cum duritia, malum si gnum. *a*, 217. 10. *a*, 237. 1.
- ex Perfrigeratione urinas intercipi, pessimum est. *a*, 237. 1. sudorosa qui cito recalescunt, malum. *a*, 238. 1.
- in Perfrigeratione torpida, sanguinis detrahtio, mala est. *a*, 250. 3.
- Perfrigerationes ex sanguinis eruptionibus in diebus judicatoriis vehementes, pessimæ sunt. *a*, 249. 3. perniciosæ. *a*, 243. 2. ex rigore, non recalescentes, malæ sunt. *a*, 216. 8.
- Perfrigerare ac siccare quæcunque oportet, id ipsum polentæ transigunt. *a*, 95. 8.
- qui Perfrigerantur ex rigore, caput ac collum dolentes, voce destituti, moriuntur. *a*, 237. 1.
- qui cum Perfrigerationibus, non sine febre, superne exudant, moleste ferentes & phrenitici, in acuto morbo perniciose habent. *a*, 239. 1.
- PERICLITANTIUM naturæ. *b*, 413. 1.
- PERIPNEUMONIA pulmonis inflammatio est. *b*, 2. 3. in vigore, auxilium non admittit. *b*, 136. 53. post ætatem pluviosam & australem. *a*, 154. 28. hujus sine sputo, curatio. *b*, 14. 26. quibus contingat. *a*, 199. 8. ab hac & pleuritide occupato, alvi profluvium accedens, malum. *a*, 44. 16. si mulierum foetum in utero habentem corripit, necessario interimit. *b*, 2. 3. correptus in judicatoriis diebus non purgetur, suppuratus fit. *b*, 5. 10. ex pleuritide, malum. *a*, 45. 11. morbus periculosus. *a*, 169. 25.
- ex Peripneumonia, febris ardens non fit. *b*, 2. 3. ac pleuritide in pectoris suppurationem transitus fit. *b*, *ibid.* quibuscunque abscessus circa aurem, aut infernas partes fiunt, hi superstites evadunt. *a*, 252. 3. phrenitis, malum. *a*, 45. 12. suppuratorum, secandi, & puris educendi ratio. *b*, 30. 44. aut pleuritide suppurati, non moriuntur. *a*, 169. 25.
- in Peripneumonia, humor multus infra sedens, mortem inducit. *b*, 47. 17. leguminum decoctum. *b*, 30. 43. quibus urinæ crassæ in principio, lethale est. *a*, 254. 3. floccos de vestibus evellere, aut paleas de pariete detrahare, lethale. *a*, 205. 4. saliva non probe purgata. *b*, 47. 18. si lingua in principio statim nigrescat, morbus citius finitur. *b*, 46. 16. si saliva insuavis sit, status morbi, lethalis est.

- est. *b*, 47. 16.
- Peripneumoniæ hyeme fiunt. *a*, 36. 23. generatio. *b*, 13. 24. generatio à capitis fluxione biliosa. *a*, 169. 24. ætatem constantem agentibus accidunt. *a*, 36. 30. ex pleuritide transmutatæ, securiores sunt his, quæ ab initio fiunt. *a*, 253. 3. nocte, & curatio. *b*, 29. 43. *b*, 46. 16. pleuritidis, & phrenitidis, eadem curatio. *b*, 47. 17. & pleuritidis sine sputo, & generatio & causa eadem. *b*, 14. 25. in occidentalibus ab aquis lacultribus & palustribus. *a*, 150. 12.
- in Peripneumoniam ex febre ardenti transitus. *b*, 37. 61.
- Peripneumonici ac pleuritici affectiones quomodo considerandæ. *b*, 135. 52.
- Peripneumonici quicumque non purgati sunt iudicatoriis diebus, sed mente moti quatuordecim dies effugerunt, eos periculum est suppurationis fieri. *a*, 253. 3. delirantis curatio. *a*, 348. 2.
- Peripneumonicis perniciofa est urina, quæ in principio quidem cocta est, post quartum vero diem attenuatur. *a*, 262. 5. quibus lingua tota alba ac aspera sit, ambæ pulmonis partes inflammatæ sunt. *a*, 253. 3. cur balneum magis conveniat, quam febribus ardentibus. *b*, 129. 32.
- ex Peripneumonicis suppurationibus, seniores magis pereunt. *a*, 255. 3.
- Peripneumonicus, *a*, 379. 11.
- in Peripneumonicis ac pleuriticis, erectum sedere velle, pessimum: malum in acutis. *a*, 258. 3. pulmone inflammato, pessimum est, erectum sedere velle ægrum. *a*, 205. 4.
- Peripneumonicorum affectiones. *a*, 199. 8.
- in Peripneumoniis siccis in pectoribus rubores sublati, perniciosi. *a*, 254. 3. manus ante faciem ferri, & frustra venari, lethale. *a*, 205. 4. siccis, qui pauca concocta educunt, horrenda res est. *a*, 254. 3.
- PERNÆ dolor ex via aspera. *a*, 355. 21.
- PERNICIOSA, si citra signa, levia facta fuerint, mortem significant. *a*, 216. 6.
- PERNIONES pertundere oportet, & calfacere. *a*, 389. 38.
- qui PERSPIRANT probe debiliores & saniores sunt, & a morbis facile reconvalescunt. *a*, 268. 6.
- PES hominis ex multis & parvis ossibus constat. *b*, 317. 10. marcore sua sponte correptus. *a*, 354. 18.
- in Pede, magni digiti infra luxatio. *a*, 358. 29.
- Pedes in horroribus etiam calidi. *a*, 347. 29.
- nudos habere, malum est. *a*, 205. 3. *a*, 258. 3. quum frigidi fuerint, inhibere oportet ptisanæ sorbitionis exhibitionem. *b*, 120. 10. perfrigerati ex calidæ persusione deciderunt. *a*, 271. 2. & manus, & genua quibus calida sint. *a*, 363. 2. cur febre desinent, vice versa caleant. *b*, 132. 42. & tibiæ semper frigidæ in renum morbo. *b*, 95. 18.
- ad Pedes & ad lumbos distentiones ex mensibus, suppurationem inducunt. *a*, 259. 3. dolor progressus, quam insaniam solvat. *a*, 203. 10.
- circa Pedes prægnantis tumores aquosi. *a*, 376. 6.
- Pedis dolorem à magno digito febris sequuta. *a*, 309. 9. digiti ulceratio cum febre. *a*, 395. 53. ossium loco motorum, compositio eadem quæ manuum. *b*, 317. 10. ossium fracturæ curatio. *b*, *ibid.* luxatio. *b*, 376. 96.
- Pedibus torporem sanguis inducens. *b*, 156. 2.
- in Pedibus tumores, unde. *a*, 235. 42. tumorum, & sponte, & non sua sponte, curatio. *b*, 298. 15. dolores vehementes, ab alvi profluvio diuturno liberant. *a*, 203. 11. ac manibus nervi tenuissimi, densissimi, ac plurimi. *a*, 64. 16. ut in manibus, articuli multi. *a*, 165. 14.
- Pedum ac genuum situs in curatione qualis esse debeat. *a*, 278. 2. fracturæ propter neglectum decubitus, perfecte curari nequeunt. *b*, 317. 11. articuli quomodo reponendi. *b*, 375. 94.
- PESSI ad foetus bimestres aut vetustiores, perditos. *b*, 286. 12.
- Pessus ex scammonia in lacte muliebri. *b*, 165. 29. carnis bubulæ. *b*, 180. 103.
- PESTILENTIS morbi grassationem, non naturalia auxilia, sed ars ipsa corporum mutationem iudicans, curat. *b*, 399. 1.
- PHAGEDÆNÆ hyeme humida oriuntur. *a*, 148. 3.
- PHARMACA purgantia calfaciunt caput. *a*, 174. 44. proprios ac sibi familiares à corpore humores attrahere. *a*, 18. 10. bitem

- lem & pituitam purgantia , periculosa .
b, 79. 33. quibus vitanda . *a*, 275. 1. doloris causa adhibita , periculo carent . *b*, 79. 33.
- Pharmacis fortibus, natura fortibus, utendum.** *a*, 177. 55.
- in Pharmacis exhibendis Solstitia utraque, periculosa.** *a*, 154. 30.
- ex Pharmaco ad fœtum perdendum dolor.** *a*, 389. 37. ad fœtum perdendum , mortua . *a*, 356. 22.
- Pharmacorum tumefacientium & attenuantium usus.** *a*, 175. 47. facultas non ex intelligentia , sed fortuna . *b*, 81. 43.
- Pharmacum in febris quartana ante quartam invasionem.** *b*, 28. 39. nullum bibat , stercus educturus . *b*, 231. 6. nigrum . *b*, 229. 2. purgans , suffocata longe postea datum , per secessum exivit . *a*, 354. 16. bilem educens in febribus recentibus . *a*, 172. 38. ad ulcera inveterata ac recentia . *b*, 295. 9.
- PHASIANORUM corporis status.** *a*, 156. 38.
- de PHASIDIS incolis, earumque regione, consuetudine, moribus, ac vita.** *a*, 156. 37.
- Phasis, fluviorum stagnantissimus.** *a*, *ibid*.
- PHOCÆ oleum, sive adeps in uteris prolapsis.** *b*, 241. 18. pulmo . *b*, 170. 29. pulmo in suffitu uterorum . *b*, 266. 82.
- PHRAGMITES.** *b*, 153. 5.
- PHRENESIS, unde.** *a*, 126. 3.
- PHRENITICÆ vehementer affectiones, tremulæ desinunt.** *a*, 214. 1. sunt linguæ asperæ & resiccatae . *a*, 245. 2. valde sunt mentis emotiones tremulæ, obscuræ, palpitatoriæ . *a*, 215. 4.
- Phrenitici quicumque supra quadraginta annos fiunt, non ita valde sani fiunt.** *a*, 48. 1. cum perfrigeratione salivam fundentes , vomitum nigrum indicant . *a*, 240. 1. fiunt , qui febres ad tactum non adurentes habent . *a*, 245. 2. evadunt , qui cum lateris dolore , & turbulentis tenuibus lenibus sanguinem spuunt . *a*, 254. 3. parum bibentes , strepitum valde percipientes , tremuli aut convulsi . *a*, 239. 1. sunt in principiis soporosi-fientes , cum capitis, humborum, præcordii, colli dolore , vigilantes . *a*, 214. 1. sunt quibus in dextris distentio submollis , si non solvatur febre desinente . *a*, 346. 26. fiunt ,
- mente moti acute , ubi insuper febrierint cum sudore . *a*, 215. 2.
- Phreniticis & atrabiliaris, hemorrhoides accedentes, bonum.** *a*, 43. 11.
- in Phreniticis alba alvi egestio, rigor, tremores, malum.** *a*, 215. 2. affectiones frequenter transmutationem habentes, convulsoriæ, pravae . *a*, 240. 1. alvi profluvium rubicundum , malum . *a*, 214. 1. permutationes frequentes , convulsoriæ . *a*, 215. 4. comparent urinæ pellucidæ , albæ . *a*, 39. 72. vehementer , tremores, lethales sunt . *a*, 240. 1. nasus destillans, perniciosus . *a*, 214. 1. *a*, 243. 2. in principiis affectiones mansuetæ ac frequenter transmutationem habentes , malæ sunt . *a*, 239. 1. si comparet urina alba & diffusa pellucida , mala est . *a*, 262. 5. mansuetudo in principio , verum frequenter transmutari, malum est . *a*, 215. 2.
- Phreniticus.** *a*, 333. 4. *a*, 389. 39.
- cum Phrenitide atrabiliaris occupatis, si hæmorrhoides oboriantur, bonum est.** *a*, 203. 10.
- ex Phrenitide, gibbositas in spina.** *a*, 356. 22. *a*, 389. 37.
- in Phrenitide si quæ ante faciem feruntur, & frustra venantur, lethale.** *a*, 205. 4. insomnia evidentia , bona sunt . *a*, 239. 1. egestiones alvi albæ , & torpor , malum . *a*, *ibid*. floccos de vestibus evellere, lethale . *a*, 205. 4.
- Phrenitidem cum vigiliis & turbatione, significant urinæ decolores, nigra innatantia in medio habentes.** *a*, 262. 5. indicat, creatio frequens, si sane & aliud quoddam signum adfuerit . *a*, 246. 2.
- Phrenitides ætatem constantem agentibus, accidunt.** *a*, 36. 30.
- Phrenitidis signa, & curatio.** *b*, 44. 9. generatio . *b*, 15. 28. sive amentiarum generatio & curatio . *b*, 72. 10. in peripneumoniam transitus . *b*, 2. 3.
- Phrenitum portendit, morbum moleste ferre, cum perfrigeratione.** *a*, 215. 4.
- Phrenitis, necessario hominem interimit.** *b*, 2. 3. ex peripneumonia , malum . *a*, 45. 12.
- PHYSICÆ cognitio, Medico necessaria.** *b*, 278. 18.
- PICA prægnantium.** *b*, 285. 3.
- PILI.** *a*, 124. 1. nigri , & corpora nigra

gra, à bile copiofiore. *a*, 161. 55. pro humiditatum capitis ratione, colore inficiuntur. *a*, 65. 19. maximi ac plurimi in qua corporis parte oriantur. *a*, 64. 17. in mento & pube ferius nascuntur. *a*, *ibid.* cutim raram indicant. *a*, 319. 3. ex glandulis nascuntur & augefcunt. *a*, 185. 2. in rariffimis cuticulæ partibus enafcuntur. *a*, 64. 18.

Pilorum natura & alimentum. *a*, 64. 17. alimentum à moderata humiditate. *a*, *ibid.* afini albi ufus. *b*, 216. 101.

post Pilorum defluuium quartana febris, non ultra annum. *a*, 368. 6.

ad Pilos corporis, aut circa oculos extirpandos. *b*, 230. 4.

PINGUE quibus eft id quod fuperftat, & acervatum, his renum affectiones, easque acutas fignificat. *a*, 46. 35.

Pingues funt, quibus neque venæ latæ, neque ventres aut offa lata. *a*, 313. 1.

Pinguia & cafeofa ructum acidum maxime faciunt. *b*, 82. 44. quibus ulceribus aut vulneribus conducant. *b*, 80. 37. & dulcia humiditatem, & pituitam exhibent. *b*, 84. 49.

Pinguis ex gracili quomodo fiat. *a*, 283. 4.

PIPER Indicum. *b*, 224. 119.

PIRA matura calfaciunt, humectant, ac alvum movent. *a*, 100. 28. fylveftria hyberna, matura, alvum movent, ac purgant. *a*, *ibid.*

PISA fabis quidem inflant minus; per alvum autem magis fecedunt. *a*, 96. 13.

PISCES quicunque in lufis & aquofis locis alimenta habent, graviores funt. *a*, 98. 18. fluviatiles & paluftrès iis qui in lufis & aquofis locis degunt, graviores funt. *a*, 98. 19. errone & undas verberantes laboribus fracti, folidiorem carnem habent. *a*, 98. 18.

Pifciculi ex muria. *a*, 92. 36.

Pifcium partes ex dorfo & cauda, folidiores. *a*, 113. 24. natura & differentia. *a*, 83. 46.

ex Pifcibus qui ficiffimi & leviffimi. *a*, 97. 18. ficiffimæ funt fupernæ partes. *a*, 98. 21.

PITUITA hyeme augetur. *a*, 119. 14. *a*, 127. 8. quibus acervatim penetret circa judicationem. *a*, 248. 2. ipfa acribus humoribus permixta, quocunque proruperit, ibi exulcerat. *a*, 182. 16. quod hye-

mi maxime fecundum naturam conveniat & frigidiffima exiftat. *a*, 119. 12.

ad fecem ammixta, glutinum fit. *b*, 67. 28. his de capite profluit, quibus fpumofæ alvi egeftiones funt. *a*, 46. 30. per venas ad veficam converfa, doloris, inter ventrem & feptum tranfverfum, folutio fit. *a*, 47. 54. per coalitum in nobis calorem, ac ciborum ac potuum acrimoniam diffufa, item fudores & urinæ, morbos oftendere poffunt. *a*, 6. 22. hydropiformis. *b*, 91. 13. ad ventriculū & veficam perveniens cur non lædat. *b*, 54. 7. unde in corpore gignatur. *b*, 54. 6. morborum omnium fons & origo. *b*, 70. 1. de capite defcendens, pulmonem brevi exulcerat. *b*, 68. 31. per os effluens, quæ prius non fuit, in tonfillarum ulceribus, commodum eft. *a*, 266. 3. defluit ex ignoto timore, quod pueris frequenter contingere folet. *b*, 147. 10. modica exiftens, fi in utrafque venas defluxam fecerit, fupervivunt pueri. *b*, 146. 8. quibus ex capite ad carnes convertitur, cur bene colorati effe videantur. *b*, 16. 1. mucofa circa coxendices quibus colligatur. *a*, 45. 59. ex natura frigidiffima eft. *b*, 12. 22. defluit, & eliquatur, maxime pueris. *b*, 147. 10. hyeme repleri corpora, ex fputo, narium muco, & aliis fignis deprehenditur. *a*, 119. 12. defluit, ubi derepente poft aquilonares ventos auster flare cœperit. *b*, 147. 10. genituræ fimilis, per vomitum rejecta. *a*, 386. 28. alba in occidentalibus mulieribus. *a*, 150. 12.

à Pituita alba detento, fi vehemens alvi profluvium accedat, folvit morbum. *a*, 46. 29. mutilantur oculi, & auditus. *b*, 2. 3. alba prognatus morbus. *b*, 75. 20.

de Pituita alba, ejufque curatione. *b*, 40. 69.

ex Pituita alba, hydrops accedit. *a*, 48. 74. alba in aquam intercutem tranfitus fit. *a*, *ibid.* *b*, 2. 3.

Pituitæ in uteris figna. *b*, 261. 64. in ventre moleftantis per clyfterem curatio. *b*, 97. 22. fons eft caput. *b*, 53. 2. fluxiones ex mammis trahunt oculi. *a*, 322. 5. frigidus in fanguinem defluxus, fi multus fuerit ac craffus, ftatim occidit. *b*, 146. 7.

de Pituitæ fpeciebus aliquot, & earumdem cura-

- curatione. *b*, 96. 21. antiquioris seu albæ notis & curatione. *b*, 97. 23. in nares fluxione. *a*, 167. 20.
- Pituitam humorum omnium esse frigidissimam, unde colligatur. *a*, 119. 12.
- Pituitosi qui fœtus sint. *b*, 145. 6.
- ex PLAGA in caput, stupor aut delirium, malum. *a*, 45. 14.
- PLANTÆ auctæ, qua necessitate ramos spargant. *a*, 67. 26.
- Plantas ab initio humores juxta cognationem non habentes, ne germinare quidem posse. *b*, 53. 4. omnes sylvestres fuisse. *b*, 54. 5.
- Plantis quibus in terra cognatus humor multo uberior est quam convenit, ea planta ægrotat. *b*, 53. 4.
- PLEURITICI qui superstites maneant, & qui non. *b*, 13. 23. cur a veteribus siderati fuerint dicti. *b*, 119. 8. quibus in principio sputationes penitus purulentæ sunt, tertia die moriuntur, aut quinta. *a*, 251. 3. fientes quicumque in quatuordecim diebus non repurgantur, his ad suppurationem transitio fit. *a*, 40. 8. quare anhelosi fiunt. *b*, 120. 8. non ita valde fiunt, ructum acidum habentes. *a*, 44. 33.
- Pleuriticis, quibus in principio quidem dolores molles sunt, quinta vero aut sexta die exacerbantur, hi non valde servantur. *a*, 252. 3. urina cruenta, caliginosa, cum subsidencia varia, indiscreta, lethalis est plerumque in quatuordecim diebus. *a*, 262. 5. quibus in principio lingua biliosa fit, hi septima die judicantur. *a*, 251. 3. ac peripneumoniacis morbis magis pereunt corpora exercitata ac densa. *a*, 253. 3. quibus strepitus sputi multus in pectore est, & facies tristes, hi pereunt. *a*, 252. 3.
- ex Pleuriticis qui exspuunt purulenta, subbiliosa, rotunda. *a*, 254. 3.
- in Pleuriticis sputum tertia die maturari, ac exspui incipiens, citiores solutiones facit. *a*, 252. 3. urina subrubram levem habens subsidenciam, securam judicationem significat. *a*, 262. 5. ac peripneumoniacis mala est urina, quæ post potum cito mingitur. *a*, 262. 5. si sputum statim appareat, incipiente morbo, ipsum abbreviat. *a*, 32. 12. & omnibus circa pulmonem morbis morbum facile ferre, bonum. *a*, 252. 3.
- Pleuriticorum judicatio & purgatio. *b*, 119. 6. alvus quatenus, & quibus mollienda. *b*, 121. 12. signa. *b*, 48. 19.
- à Pleuriticorum curatione abstinendum quando sit. *b*, 49. 24.
- in Pleuriticorum doloribus, commodum est alvum molliori. *a*, 252. 3. lingua, bulla sublivida, quid denotet. *b*, 48. 21.
- PLEURITIS sanguinea, & biliosa. *b*, 48. 19. post ætatem pluviosam & australem. *a*, 154. 28. lethalis est. *b*, 2. 3. sive ab initio fiat, sive postea, calfactoriis quidem primum non alienum est tentare dissolvere. *b*, 120. 11.
- Pleuritidis sine sputo per venæ sectionem curatio. *b*, 14. 25. sicca citra fluxum, curatio. *a*, 172. 37. causæ & curationes. *a*, 170. 30. *b*, 49. 22. sicca signa. *b*, 48. 20. sanguineæ curatio. *b*, 49. 25. ex dorso signa. *b*, 48. 21. generatio à capitis fluxione biliosa. *a*, 169. 24. generatio. *b*, 13. 23.
- à Pleuritide & peripneumonia occupato, alvi profluvium accedens, malum. *a*, 44. 16.
- ex Pleuritide qui suppurati fiunt, in quadraginta à ruptione diebus exspuunt. *a*, 252. 3. & peripneumonia qui suppurati fiunt, nihil memoratu dignum spuant. *a*, 253. 3. in peripneumoniam & febrem ardentem transitus. *b*, 72. 9. quicumque suppurati fiunt, si in quadraginta diebus repurgati fuerint, ab ea die qua ruptio facta fuerit, liberantur. *a*, 40. 15. suppuratum fieri, minus lethale. *b*, 48. 21. qui moriantur. *b*, 15. 30. in febrem ardentem transitus fit. *b*, 2. 3. peripneumonia, malum. *a*, 45. 11.
- in Pleuritide omni lingua considerata. *b*, 48. 21. si singultus adfuerit, septima die moritur. *b*, 48. 19. fomenta humida, & sicca. *b*, 120. 11. quibus statim sputa varia sunt, tertia die moriuntur. *b*, 48. 21. omni dolores plerumque magis interdiu, quam noctu, leviores fiunt. *b*, 49. 21. sectio aut ultiio dextrarum partium, periculosior. *b*, 50. 26. saniei subcruenta mixtio. *b*, 48. 21.
- Pleuritidem comitantibus signa & curatio. *b*, 28. 40.
- Pleuritides, ætatem constantem agentibus etiam accidunt. *a*, 36. 30. sine convulsio- nibus

- nibus, graviores sunt his quæ cum convulsionibus fiunt. *a*, 251. 3. siccæ ac sine sputo, difficillimæ sunt. *a*, *ibid.* hyeme fiunt. *a*, 36. 23. biliosæ simul & sanguineæ, plerumque nona aut undecima die judicantur, & maxime sanantur. *a*, 252. 3.
- PLICATORES.** *a*, 85. 15.
- PLUVIÆ generatio.** *a*, 152. 19.
- in Pluviosis anni constitutionibus quinam morbi plerumque fiunt. *a*, 35. 16.
- PODAGRA** quid & quando durabilior. *b*, 79. 32. non laborat mulier, si non menses ipsi defecerint. *a*, 44. 29. non laborat puer, ante Veneris usum. *a*, 44. 30. ab hac senes non liberari. *a*, 226. 15. in juvenibus, curabilis. *a*, *ibid.* non laborant eunuchi. *a*, 44. 29. hujus in digitis reliquæ ustio per linum crudum. *b*, 79. 32.
- ad Podagram acetum valeret, si non corpus vulneraretur. *a*, 272. 8.
- Podagras inveteratas dysenterici sanant. *a*, 226. 15.
- Podagricæ affectiones, vere & autumno, ut plurimum moventur. *b*, 45. 55.
- Podagricas affectiones frigida multa affusa, levat. *a*, 41. 25. *a*, 273. 10.
- Podagrici. *a*, 226. 15. morbi quicumque fiunt, hi in quadraginta diebus ab inflammatione liberi, sedantur. *a*, 45. 49. *a*, 201. 6.
- in Podagricis doloribus, nota. *b*, 229. 2.
- POLENTA** ex hordeo non madefacto, fortior est quàm ex madefacto. *b*, 83. 45.
- Potentæ ac farinæ recentes quare sicciores sint vetustis. *a*, 96. 12.
- POLYCARPON** in uteris vehementer exulceratis adhibitum. *b*, 209. 90.
- POLYCNEMON**, in uteris vehementer ulceratis adhibitum. *b*, *ibid.*
- POLYPI** in naso generatio. *b*, 26. 33. & sepiæ, & ejusmodi pisces, neque leves velut videntur, sunt: neque per alvum secedunt. *a*, 98. 19.
- Polypus vino suffocatus ad provocandos menses. *b*, 175. 55.
- POMA** fortiora sunt quàm pro natura humana. *a*, 108. 9. quare magis alvum moveant. *a*, 100. 28. & fructus arborei quare ventriculo post cibos molesti. *b*, 84. 51.
- Pomorum esus tempore calidissimo. *a*, 353. 15.
- PONTEM** aut scrobem non transiens. *a*, 359. 31.
- juxta **POPLITEM** tumores, ex compressione elevati. *b*, 323. 25.
- PORCINÆ** carnes, suillis sunt graviores. *a*, 97. 16.
- PORRUM** coctum urinam ciet, & secedit. *b*, 84. 48. calcacit minus quam cepa, urinam ciet, & alvum movet. *a*, 99. 24.
- PORTULACA** fluviatilis frigefacit, condita ac servata, calcacit & purgat. *a*, 100. 26.
- POSTERIORES** corporis partes prioribus calidam magis ferunt. *a*, 271. 5.
- Posteriorum partium frigiditas in æstuosis rigoribus convulsionem accersit. *a*, 216. 8.
- POTESTAS**, res mala. *b*, 421. 1.
- à **POTATIONE** liberaliore, infania. *a*, 348. 1.
- ex Potatione largiore & vomitu, febris. *a*, 310. 12.
- ex Potationibus ac exercitiis intempestivis, febris. *a*, 307. 2. & diuturno capitis dolore, febris. *a*, 325. 4.
- Potibus ad alvum & vesicam subducendam utendum est, vino dulci & aqua mulsa. *b*, 80. 38.
- in Potibus qui substrepunt, & submurmurant in siccis, perniciose habent. *a*, 238. 1.
- POTIO** urinam ciens, frigefaciens, & sitim sedans in febribus. *b*, 51. 30. ad omnem febrem ardentem. *b*, *ibid.* ad omnem puerperam. *b*, 165. 29. ad puerperii purgamenta purganda. *b*, *ibid.*
- Potiones purgatoriæ, quæ secundas ejicere, & menses detrahere, & foetum enectum educere possunt. *b*, *ibid.* *b*, 225. 122. febricentium per noctem sub dio exponendæ sunt. *b*, 52. 31. fluxui rubro commodæ. *b*, 262. 69. ad fluxum & omnes morbos qui ab uteris fiunt. *b*, 262. 70. & subditiia medicamenta, quæ secundas educere, & menses detrahare possunt. *b*, 164. 29. ad secundas educendas. *b*, 219. 108. ad menses impeditos. *b*, 165. 29. medicamenta subditiia, & purgatoria. *b*, 166. 29. frigefactoriæ in febre ardenti. *b*, 51. 29.
- Potionis in pulmonis inflammatione ad vomitum ciendum descriptio. *b*, 89. 7. seu sorbitionis ptisanæ quantitas. *b*, 118. 6.
- POTU** facilius est repleti quàm cibo. *a*, 33. 11.
- ex Potu multo rigor, & delirium, malum. *a*, 45. 7.
- Potum qui difficulter deglutiunt, spiritu tussiente, eructatio subiacet, intro revoluta

luta dolorem ventris significat. *a*, 265. 6. in ventrem deferri, & ex hoc in reliquum corpus. *b*, 68. 30.

Potus inventum ac temperamentum. *a*, 9. 12. per fauces ac gulam, via. *a*, 133. 1. in guttur, ac arteriam fertur. *a*, 129. 2. descenditis strepitus in bibente circa pectus & ventrem. *a*, 377. 9. ad puerum, & mala in utero puerperæ existentia. *b*, 220. 108. uberior spirandi difficultatem inducit. *a*, 223. 5. aquosi tardioris transitus sunt, & intus obvolvuntur. *b*, 137. 58. & cibus parum deterior, suavior autem, melioribus quidem, sed minus suavibus est præferendus. *a*, 34. 38. meraciores & austeriores palpitacionem in corpore, & pulsationem in capite inducunt. *b*, 138. 58.

PRÆCEPTORUM cultus. *a*, 19. 1.

PRÆCOGNITIO est, antequam ægotent cognitio, quid corpora perpetiantur. *a*, 109. 12.

PRÆCORDIA quibus elevata, permurmurantia, lumborum dolore accedente, his alvi humectantur. *a*, 39. 73. *a*, 248. 2. magna, & splen. *a*, 343. 18. spirituosa & intenta. *a*, *ibid.* si distenta fuerint, manu comprimito, ac lavato. *a*, 323. 6. in tumorem sublevata post alvum suppressam, maxime tabescentibus jam diu, & quibus alvi humectantur, mala. *a*, 248. 2. *a*, *ibid.* *a*, 255. 3. quæ Græcis phrenes à sapientia dicuntur, neque cor sapientia participant. *b*, 150. 17. quibus non mollia, facies sana, sine quibus non liberentur. *a*, 248. 2. inflammata. *b*, 130. 36. permurmurantia habentibus lac dare, malum. *a*, 43. 64. frigida magis aggravantur. *a*, 271. 4. variantia. *a*, 217. 12.

ad Præcordia in febre dolores exilientes, sine sudore soluti, maligni sunt. *a*, 248. 2. dolores in febre, voce intercepta, sine sudore soluti, malum est. *a*, 217. 11. *a*, 248. 2. dolores diurni qua ratione cito occidant. *a*, 249. 3.

circa Præcordia quibus inflammatio fit, his abscessus ad infernas partes fiunt. *a*, 253. 3. dolores, aut pulmonem, si suppurentur, malum est. *a*, 244. 2.

Præcordii dextri intentio. *a*, 342. 14. dolor prægnantibus, malum. *a*, 259. 3. & oris ventriculi dolor sine febre. *a*, 245.

2. distentio cum sopore anxioso, ac capitis dolore, abscessus circa aurem attollit. *a*, 221. 24. *a*, 248. 2. dolor ex anginis citra judicationem, cum impotentia ac torpore fiens, occidit occulte. *a*, 251. 3. intentio, & ad splendorem turbatio, cum capitis gravitate & surditate, sanguinem profundit. *a*, 244. 2. dolores solvit, murmur in præcordio abortum. *a*, 208. 10. *a*, 247. 2. & oris ventriculi dolor quibus derepente dum sine febre sunt, solvit venæ sectio, & alvi fluxio. *a*, 248. 2. tensio cum capitis gravitate ac surditate, sanguinis eruptionem significant. *a*, 220. 21. palpitatio assidua. *a*, 307. 2.

Præcordiis, sive septo transverso vulnerati, moriuntur. *b*, 2. 3.

in Præcordiis tumores molles, & doloris exortes, & ad contactum cedentes, diuturniores judicationes faciunt. *a*, 201. 5. durum quid collectum. *a*, 343. 20. cum Præcordio intento perfrigeratis magnus circa aurem tumor. *a*, 240. 1.

ex Præcordio diutine afflicto, & alvo graveolenti, abscessus circa aurem, occidit. *a*, 248. 2.

in Præcordio tumores molles & doloris exortes. *a*, 247. 2. pulsus, cum tumultu, mentis emotorius est. *a*, 206. 5. *a*, 247. 2. ardores relictii, febre perfrigerata, mali sunt. *a*, 214. 1. murmur abortum præcordii dolores solvit. *a*, 208. 10. inflammatio suppuratoria est, quibus ante mortem nigra per alvum subeunt. *a*, 248. 2. tumor durus & dolorosus, pessimus quidem est si juxta omnes partes fuerit. *a*, 247. 2. tumores, & ex illis morbi. *a*, 206. 6.

Præcordiorum dolores ac tumores, si fuerint recentes, & non cum inflammacione, solvit murmur in præcordio abortum. *a*, 208. 10. *a*, 247. 2. pulsus & oris ventriculi dolor. *a*, *ibid.* quibus dolores, oris ventriculi, hi sanguine per alvum egesto servantur. *a*, 248. 2. successiones. *a*, 363. 2.

à Præcordiorum dolore febris acuta. *a*, 310. 11. doloribus quibus alvus paulatim subviscosa egerens, pauca stercoracea effundit, num etiam sanguinem effundit? *a*, 248. 2.

ex Præcordiorum doloribus tumores circa aures & alia suppurationes emergentes, maligni

- ligni sunt. *a*, 248. 2.
- in Præcordiorum inflammatione quando medicamenta purgantia, noxia. *b*, 130. 36.
- post Præcordiorum tumorem, biliosis spiritus magnus & febris acuta, abscessus circa aurem attollit. *a*, 248. 2.
- Præcordium qui dextrum dolent, sanguinem spumofum spuentes, de hepate ipunt, & multi pereunt. *a*, 254. 3. *a*, 255. 3.
- optimum est doloris exors, & molle, & æquale, tum in dextra, tum in sinistra parte. *a*, 206. 5. *a*, 247. 2.
- intentum cum febre acuta, & tumores circa aurem ex plurimis graveolentibus tardius excitati, occidunt. *a*, 244. 2.
- cedens, & gibbosum. *a*, 345. 25.
- dolorosum. *b*, 134. 47.
- ad Præcordium irruentes dolores, tum alias mali sunt, tum si alvos humectent. *a*, 248. 2.
- circa Præcordium quibuscunque dolores fiunt, absque inflammatione, his febris accedens dolorem solvit. *a*, 44. 40.
- PRÆDEBILITATORUM deliria pessima sunt. *a*, 240. 1.
- quam PRÆDICTIONEM Hippocrates approbet, aut damnet. *a*, 223. 6.
- in Prædictionibus prudentia adhibenda. *a*, 222. 3.
- PRÆGNANS coitu non utens, facilius à partu liberatur. *b*, 285. 7.
- pituitosa. *b*, 196. 45.
- multo tempore, & parere nequiens. *b*, 217. 103.
- corpore male habens ac biliosa. *b*, 195. 43.
- mulier siquidem masculum gestat, bene colorata est. *a*, 42. 42.
- cibi fastidians. *a*, 351. 9.
- decimum mensem perficere nequiens, & foetum corrumpens. *b*, 281. 24.
- Prægnantem quomodo cognoscas. *a*, 42. 41. *b*, 179. 94.
- Prægnantes quare cum virore pallidæ. *b*, 197. 51.
- cur debiles. *b*, *ibid.*
- medicamentis purgare oportet, si turget humor, quarto mense, & usque ad septimum. *a*, 37. 1. *a*, 41. 29.
- præagrotantes ante partus insuper rident. *a*, 260. 3.
- Prægnanti mulieri si ignis sacer in utero fiat, lethale est. *a*, 42. 43.
- Prægnantibus menses secundo, aut tertio mense prodeuntes, cur malum. *b*, 194. 40.
- ex casu, aut convulsione, aut plaga quibus dolores leviter fiunt, his in tribus diebus manifestum fit, an foetum corrumpent. *a*, 389. 37.
- plerisque stomachus uteri prope extat ante partum. *b*, 285. 7.
- tabescentibus quibus rubor in facie fit, stillationes de naribus sientes hunc advertunt. *a*, 259. 3.
- præcordii dolor. *a*, *ibid.*
- in Prægnantibus, difficiles tumores circa intestinum tenue. *a*, 260. 3.
- octavi mensis judicatio difficilis. *a*, 75. 2.
- Prægnantis lienosæ à quibusdam affectionibus, menses quales. *b*, 196. 46.
- suffocationis causæ. *b*, 196. 49.
- putenda exulcerata. *b*, 179. 95.
- menses profluos habentis curatio. *b*, 290. 27.
- vomitibus biliosis & pituitosis. *a*, 341. 14.
- foetum menstruum, aut bimestrem corrumpentis curatio. *b*, 280. 23.
- Prægnantium ex foetu mortuo, aut mox morituro, signa. *b*, 285. 8.
- morbi. *b*, 194. 40.
- PRÆJUDICATA quæ sunt, si crude judicata fuerint, recidivæ fiunt. *a*, 313. 1.
- PRÆNOSCERE volentem, quæ ediscere oporteat. *a*, 214. 26.
- PRÆPUTIUM dissectum, neque augetur, neque coalescit. *a*, 44. 19. *a*, 258. 3.
- PRÆSAGIENDI duplex utilitas. *a*, 204. 1.
- PRIMIPARÆ & quæ rarius pariunt, in partu & partus purgationibus, maxime laborant. *a*, 62. 11.
- quare sæpe ante decimum mensem exactum pariant. *a*, 70. 40.
- circa PRINCIPIA & fines omnia debiliora sunt. *a*, 34. 30.
- PROFLUVIA alvi apprehendunt, si defluxus à capite processerint. *b*, 145. 6.
- à Profluvio alvi quinam moriantur. *a*, 255. 3.
- alvi forti correpto, vomitus superveniens, bonum. *b*, 4. 6.
- alvi longo correpto, vomitus sponte accedens, solvit alvi profluvium. *a*, 43. 15.
- Profluvium ventris nominatur, quamdiu ipsum solum alimentum putrefactum secedit. *a*, 111. 19.
- PROMINENTIA ex utraque capitis parte duplex. *b*, 303. 1.
- ad PRUDENTIAM, sanguis inter omnia quæ in corpore sunt, maxime confert. *a*, 183. 20.
- PRURIGINOSA corpora post alvum suppressam in tabidis, mala sunt. *a*, 255. 3.
- Pruriginosæ affectiones omnibus, nigrorum egestionem significant. *a*, 265. 6.
- PRURIGO totius corporis, maxime autem testium & frontis. *a*, 349. 4.

ex Pruritu corporis, & cutis crassitudine post balneorum calidorum usum, hydrops. *a, ibid.*

PRURITUS totius corporis senibus fit. *a, 37. 31.*

PHTHISI obnoxios supra ne purgato. *a, 37. 8.*

PTISANA & milium levia sunt. *b, 80. 39.* quando non danda. *b, 121. 13.*

PTISANÆ sorbitio quibus inhibenda, & quatenus. *b, 120. 9.* quod hordeum aptum, & cur deglutientes non lædat. *b, 119. 7.* sorbitio quatenus, & qua ratione lædat. *b, ibid.* sorbitio & aquæ mulsæ potus, flatus excitat. *b, 127. 27.*

PTISANAM merito omnibus frumentaceis in morbis acutis esse præferendam. *b, 118. 5.*

PUBERTAS, seu annus decimusquartus, usque ad quadragesimum secundum, omnium morborum ferax. *a, 257. 3.*

PUBES. *a, 125. 1.* & barba tardior. *b, 351. 38.* juxta Pubem dolorosos, medicamentis purgare non oportet. *a, 216. 9.*

PUDENDA prægnantis ulcerata. *b, 179. 95.* prægnantium superficialio ac fervido ulcere affecta. *b, 177. 80. b, 198. 57. b, 227. 127. b, 270. 91.* in arctum contracta. *b, 252. 41.*

Pudendi pellicula dissecta non coalescit. *b, 5. 7.* pars obturata in puerpera. *b, 201. 68.* ad Pudendi ulcera pharmacum. *b, 295. 9.* in Pudendis obturatis affectus iis quæ à puerperii purgamentis non purgantur, similes. *b, 201. 68.*

Pudendo confert calida. *a, 41. 22.*

in Pudendo muliebri ascarides. *b, 261. 66.*

Pudendorum verrucis auferentia. *b, 296. 10.* ulcera. *b, 177. 77.* ulcera & pruritus. *b, 176. 61.* ulcerum curatio. *b, 210. 91.* sedis, ac capitis dolor, torporem & impotentiam inducit. *a, 242. 2.*

ad Pudendorum nigredines acetum utile est. *a, 272. 8.*

de Pudendorum ulceribus acribus, & inflammatis. *b, 227. 126.*

ad Pudendum muliebrem rubor, alvo tumefacta. *a, 259. 3.*

PUELLIS quibus erectæ cervicis spiratio contingit, uterum gestantibus, his mammæ suppurantur. *a, 260. 3.*

PUER ex calidis & humidis temperatus est. *a, 89. 28.* de matre in utero vivit. *a, 65. 22.* paulo ante trigessimum diem perditus, inarticulatus est. *a, 63. 14.* carno-

sus, sine ossibus. *a, 315. 2.* non laborat podagra, ante Veneris usum. *a, 44. 30.* in utero ex matris sanitate, bene vel male valet. *a, 65. 22.* nutritur septimo mense, aut nono, aut decimo, & voce firmatur. *a, 322. 6.* in utero mortuus, cum brachio dextro lateri adnato. *a, 350. 6.*

Pueri, & his ætate proximi, vere, & prima ætate optime degunt. *a, 36. 18.* parvi quicumque comitali morbo corripiuntur, ut plurimum moriuntur. *b, 146. 8.* hydropici curatio. *a, 172. 36.* in utero mortui signa. *b, 285. 6.* natura habitiores non pro carnositatis ratione etiam lac sugunt. *a, 266. 1.* sugentes, si multum mingant, minime anniculi fiunt. *a, ibid.* calculosi pudenda fricant ac trahunt. *a, 153. 23.* quidem à partu statim solito sunt majores, non ex augmento, sed laxo tumore. *a, 78. 3.* situs in utero. *a, 69. 35.* voraces & multum lactis trahentes, non pro ratione carnosii fiunt. *a, 266. 1.* matre violentam aliquam affectionem patiente, aut alimento deficiente, ante decimum mensem eduntur. *a, 70. 38.* masculi, mense tertio; foemellæ, ut plurimum quarto moventur. *a, 65. 20.* si debiles nascantur à parentibus robustis, uterorum angustia in causa est. *a, 58. 8.*

Pueris maturis ac perfectis, umbilicus qui prius patebat, clauditur. *a, 78. 4.* quibus alvus multum profluit, & bene concoquant, hi saniores sunt. *a, 266. 1.* quibus multum lactosum revomitur, his alvus supprimitur. *a, ibid.* febris acuta, & alvus suppressa, cum vigiliis, convulsorium est. *a, 240. 1.* purgatio est, si mulier elaterium, aut cucumerem sylvestrem comedit. *a, 367. 5.* quibus in dentitione febris acuta accedit, parum veluntur. *a, 266. 2.* quibus alvus in dentitione amplius subducit, minus convelluntur. *a, ibid.* affectiones quando judicentur. *a, 36. 28.*

Puero jam adulto si lapis gignatur ex terræ esu, dolor non adest ipsi, priusquam sibi ipsi cibum deligat. *b, 67. 28.* in genitalibus hærenti umbilicus non secetur, priusquam aut sternutet, aut vociferetur. *b, 285. 7.*

Puerorum elucescentiæ simul cum pubertate,

- te, in quibusdam mutationes habent. *a*, 361. 1. excrementum primum ad hydro-picos *b*, 141. 69. tussientium nutritio. *b*, 198. 56.
- Puerulos infantes educandi, & cibandi ratio. *a*, 284. 9.
- Puerum mortuum & lividum expellentia. *b*, 221. 110. exfecturus, quid observare debeat. *b*, 212. 96. in utero a matre alimentum & spiritum trahere. *a*, 51. 8.
- ad Puerum & mala in puerperæ utero existentia. *b*, 220. 108.
- PUERPERÆ febricitanti, & dolenti, quomodo medendum. *a*, 322. 6. recens enixa. *b*, 290. 25.
- Puerperii purgamenta sponte erumpentia. *b*, 211. 92. purgamenta pauciora quam oportet. *b*, 200. 64. purgationum mensura. *b*, 213. 98. purgamenta in grumos coacta. *b*, 202. 75.
- de Puerperii purgamentis, & his quæ post partum exeunt. *b*, 198. 58.
- ex Puerperii purgamentis, & ei quæ foetum corrumpit & ei quæ peperit, affectiones eadem. *b*, 213. 98.
- si quis PUGNAT, aut pungitur, aut ab alio ligatur in somnis, quid significet. *a*, 290. 20.
- PULEGIUM calfacit, & alvum movet. *a*, 100. 26.
- PULLI viginti diebus excluduntur. *a*, 71. 41.
- PULMO si nihil repurgetur, neque emitat, sed plenus ferveat in gutture, malum est. *a*, 209. 13. naturæ siccus, & quando gracilescat. *a*, 172. 37. rarus est ac tener. *b*, 68. 31. resiccatus, neque bilem, neque pituitam putrefacit, aut per sputum reddit. *b*, 14. 26. natura frigidus, & inspiratione perfrigeratur. *a*, 130. 5. contrarium corpori alimentum trahit: reliqua vero omnia, idem. *a*, 268. 7.
- Pulmone rupto, multi vitam degunt. *b*, 87. 3. suppurati ex pituita de capite destillante. *b*, 5. 10.
- de Pulmone puris eruptio. *b*, 50. 26.
- in Pulmone quibus tubercula fiunt, pus educunt ad dies quadraginta post ruptionem. *a*, 254. 3. tuberculi generatio. *b*, 35. 55. callosarum duritierum causa. *a*, 137. 14.
- Pulmonem suppuratis pus per alvum secedens, lethale. *a*, 255. 3. ad latus prolapsum, quid significet. *b*, 36. 57. brevi exulcerat, pituita de capite descendens. *b*, 86. 31.
- ad Pulmonem quibus vertuntur anginae, partim in septem diebus pereunt, partim evadentes suppurati fiunt. *a*, 251. 3.
- circa Pulmonem suppurationes habent, quibus in facie flores, cum alvo liquidiores. *a*, 254. 3. in omnibus morbis, gravedines, & sternutationes antecessisse & succedere, malum est. *a*, 253. 3. & costas dolores quando fiunt, sputum cito & facile expui convenit. *a*, 209. 13. aut præcordia dolores, si suppurentur, malum est. *a*, 244. 2.
- in Pulmonem aut ejus fistulam, cyceon aut farina cocta delata, hominem enecat. *b*, 69. 32.
- secundum Pulmonem stridor, & capitis gravitas. *a*, 344. 22.
- Pulmonis repleti signa, & curatio. *b*, 36. 56. aortæ valde inflammatae, livores foris circa costam habent. *a*, 253. 3. ambæ partes inflammatae quibus peripneumonias sit. *a*, *ibid.* suppuratio ex acuto pulmonis venæ tractu. *b*, 6. 10. ex humido quod glutinosum erat, generatio. *a*, 51. 9. tumentis præ calore, signa & curatio. *b*, 43. 7. structura & positio. *a*, 128. 1. lobi quinque. *a*, *ibid.* arteriæ fauciatae, & iis rupturis quæ conferant. *b*, 85. 1. erysipelatis, notæ, & curatio. *b*, 89. 8. varicis, notæ, & curatio. *b*, 88. 5. vasorum nutrimentum. *a*, 131. 10. inflammatio, & causa. *b*, 88. 7. affectus notæ, & curatio. *b*, 87. 4. morbi signa. *b*, 33. 50. ad latus prolapsi signa. *b*, 36. 57. suppuratio à venula aliqua pulmonis rupta. *b*, 6. 10. hydrops. *b*, 37. 59. tubercula, plerumque gibbosis. *b*, 351. 37. aortæ. *a*, 169. 27. morbis, sternutationes noxiæ. *a*, 209. 13. articuli convulsi. *b*, 34. 52. ruptio quid. *b*, 34. 51.
- ex Pulmonis suppuratione, & circa ventrem aliquando ac claviculam dolores, & anxie stertere, sputi copiam in pulmone significat. *a*, 237. 1. una cum corde inflammatione, totius corporis sideratio. *a*, 253. 3. inflammatione suppurati, seniores magis intereunt. *a*, 211. 18. inflammati morbis, quibuscunque abscessus

- sus circa aures fiunt, hi superstites evadunt. *a*, 210. 18. affectu tabescentis, signa. *b*, 31. 46.
- in** Pulmonis viam insueta delata, quare educi nequeant. *a*, 134. 7. morbis valde rubicundæ sanguinis stillæ, malæ sunt. *a*, 254. 3. fistula, aphtha. *b*, 32. 48. inflammationibus periculosis, abscessus ad crura, omnes commodi sunt. *a*, 253. 3. inflammatione, potionis ad vomitum ciendum, descriptio. *b*, 89. 7.
- PULSUS** in præcordio, delirium auturbationem significat. *a*, 206. 5. ac dolor in febribus secundum venam quæ est in collo, in dysenteria definit. *a*, 240. 1.
- ex** pulsu forti in ulceribus, sanguinis eruptio. *a*, 46. 21.
- PULVILLUS** inspersilis ad oculos. *b*, 230. 4.
- PULVIS** inter exercendum accedens in æstate corpus magis auget. *a*, 104. 43.
- in** Pulvere morari post exercitia in ætate, modico tempore, confert frigefaciendo. *a*, 105. 43.
- PUPILLA**. *a*, 54. 18. *a*, 124. 1.
- Pupillæ glaucescentes, aut argenti speciem referentes, aut cæruleæ, non bonæ sunt. *a*, 231. 28.
- Pupillam, & palpebras exulcerari quando periculum sit. *a*, 230. 28.
- PURGAMENTA** alba. *a*, 350. 6. ante partum non prodeuntia, faciliorem partum reddunt. *b*, 291. 2. partus ad caput, & thoracem, ac pulmonem. *b*, 201. 69.
- qui Purgantur non facile ad superiora, ad veratrum admittendi sunt. *a*, 37. 13.
- PURGARE** cum quispiam corpora volet, fluida facere oportet. *a*, 33. 9. oportet in valde acutis, si humor turgat eadem die. *a*, 37. 10. medicamentis oportet, ætate superiores magis, hyeme inferiores. *a*, 37. 4.
- Purgari** mulierem ex mensibus plures quam quatuor dies, & infra tres, qualem efficiat. *b*, 187. 15. qualia oportet si purgentur, confert, & facile ferunt. *a*, 32. 25.
- Purgatis** nimium senioribus singultus accedens, non bonum. *a*, 46. 41.
- PURGATIO** sursum, aut deorsum versus quibus conveniat. *a*, 275. 1. biliosorum lenis, quibus mulieribus utilis. *b*, 188. 19. sepiæ atramento similis. *a*, 341. 12.
- menstrua in scemella, diuturnior. *a*, 63. 14. inulta deorsum, quibus levis siderationis modo interimat? *a*, 251. 3. velut à carnibus assatis. *b*, 239. 14. mulieri puerperæ non facile procedens. *b*, 198. 60. per tres dies. *a*, 354. 16. puerperii, primis tribus aut quatuor tantum diebus procedens. *b*, 199. 62. si modica mulieri prodierit, dolor fortis corripit lumbos. *b*, 198. 59. si mulier biliosa aut pituitosa fuerit. *b*, 223. 118.
- Purgatione** ex partu moderate facta, venter manens, aut etiam status conclusus. *b*, 280. 21.
- ex** purgatione superflua, convulsio aut singultus accedens, malum. *a*, 40. 4.
- Purgationem** modicam post gemellarum partum tumor sequutus. *a*, 315. 2.
- Purgationes** celeres & perniciosas quænam significant. *a*, 245. 2. per veratrum semper sunt stabiliiores. *b*, 413. 1. si mulieri non prodeunt, neque horrore, neque febre accedente: in ventre habere existimato. *a*, 42. 61. si mulieri uterum gestanti prodeunt, impossibile est fœtum sanum esse. *a*, 42. 60. menstruæ à partu cur fiant. *a*, 62. 11. purulentæ, & compactæ. *b*, 210. 91. quæ post puellæ aut masculi partum diuturnissimæ. *b*, 213. 98. menstruas brevissimas trium esse dierum. *a*, 78. 5.
- ad** Purgationes infernas periculosa est vehemens tenuitas & eliquatio partium circa umbilicum & pectinem. *a*, 34. 35.
- ex** Purgationibus merace desinentibus, abscessus circa aurem exsurgunt. *a*, 218. 15.
- Purgationis** menstruæ ad faciem procedentis signa. *b*, 201. 70. multæ in partu signa. *b*, 197. 53. biliosæ aut pituitosæ qualitas unde petenda. *b*, 189. 23.
- Purgationum** menstruarum principium. *a*, 62. 12.
- PURGATORIUM**. *b*, 214. 100. *b*, 228. 1. uterorum, quum puero mortuo sanguis intus manserit. *b*, 218. 105. molle, aquam & pelliculas ducens, ac sanem subcruentam. *b*, 224. 120. si mulier non concipiat. *b*, 181. 105. si mulier ex partu non purgatur. *b*, 218. 105. quod sterilem purgare potest. *b*, 226. 23. molliens. *b*, 181. 105. tepidum. *b*, *ibid.* detrahens pur-

purgationem, ac sistens. *b, ibid.* mulierum. *b, 180. 102.* molliens, aquam, pituitam, & pallidos ac subcruentos menses detrahens. *b, 182. 107.* subdititium, si menses compareant. *b, 214. 100.* puerperii purgamentorum. *b, 217. 104.* mensium, & puerperii purgamentorum. *b, 218. 104.* mensium. *b, 226. 23.* ad omnia puerperii purgamenta. *b, 218. 105.* uteros expurgans, ac Sanguinem evacuans. *b, 214. 100.*

PURULENTA qui per alvum egerant. *a, 255. 3.* Purulentorum ex aure fluor. *a, 346. 28.*

PUS aut sanguinem si quis mingat, renum ulcerationem significat. *a, 40. 75.* optimum quale sit. *a, 207. 7.* mingens vesicam ulceratam habet. *a, 40. 81.* coenosum, & graveolens dum concutitur quibus prodit, plerumque pereunt. *a, 254. 3.* educit raucoed cum tussi & alvo liquida. *a, ibid.* educunt ad dies quadraginta quibus in pulmone tubercula fiunt. *a, ibid.* egerere facit dolor ad pectus & ad alvum progressus ex anginosis. *a, 251. 3.* in uteris, unde. *b, 275. 12.* ex carne purulentum ex sanguine. *a, 270. 12.* ulceris alimentum. *a, ibid.* aut aqua per nares, aut os, aut aures effluens, capite dolenti & vehementer laboranti, morbum solvit. *a, 43. 10. a, 204. 12.* si purum & album fuit suppuratis uistis, evadunt. *a, 46. 45.* si in suppuratis aut hydropticis sectis aut uistis effluit omnino moriuntur. *a, 44. 27.* diffusum in inferiori ventriculo, non generari. *b, 8. 12.* per nares, capitis dolorem solvit. *a, 243. 2.*

Pure ex vesica erumpente tuberculi, quod circa vesicam est, solutio fit. *a, 256. 3.*

Puris major aut minor copia, quomodo in suppuratis cognoscatur. *a, 255. 3.* sputus, causa. *a, 122. 23.* eruptio, senioribus magis expectanda est. *a, 212. 22.* educationem futuram lateris dolor cum febre significat. *a, 254. 3.* purgatio sursum, ex sanguinis vomitu. *a, 48. 78.* sputum. *a, 248. 2.* eruptio e pulmone. *b, 50. 26.*

circa Puris generationem, dolores & febres magis contingunt, quam facto jam ipso. *a, 34. 47.*

ex Puris sputo tabes & fluxus, malum. *a, 45. 16.*

PUSTULE latae, non valde pruriginosae

sunt. *a, 363. 2.* in lingua, capite vulneratis. *b, 310. 26.* ex lassitudinibus. *a, 341. 13.* ulcerosae, plurimae vere fiunt. *a, 36. 20.* in cruribus, coxis, lumbis. *a, 394. 52.* pruriginosae, calidae, velut igne ambustae per totum corpus. *a, 384. 23.* quibus in febribus per totum corpus erumpunt, lethale est. *a, 240. 1.* nocturnae viris in meridionalibus civitatibus frequentes. *a, 148. 4.* velut culicum morsus ante febrem. *a, 359. 33.* serpiginosae supra inguina ad laterum molitudinem & pubem sistentes, alvum male affectam significant. *a, 264. 6.*

PUSTULARUM inferne in tibia dextra, item manu dextra curatio. *a, 315. 2.* eruptiones velut ferro lancinatae, habitus tabem significant. *a, 255. 3.* circa oculos eruptiones in virum refectionibus, alvum prorumpere faciunt. *a, 245. 2.* Pustulas per corpus lactans quaedam ubique habebat. *a, 315. 2.*

PUSTULIS rubicundis prodest aqua frigida. *a, 272. 10.*

velut a Pustulis corpus quibus rubescat. *a, 246. 2.*

PUTREDINES in pluviarum multitudine plerumque fiunt. *a, 35. 16.* albae ac mucosae, minus quidem occidunt, magis autem revertuntur. *a, 228. 21.*

PUTREFACTIO ex igne sacro. *a, 46. 20.* ejus principium. *b, 64. 25.*

PYLORUS. *a, 125. 1.*

PYTHOCLES aegrotantibus quid daret. *a, 356. 23. a, 389. 38.*

Q

QUADRAGENARII primum in foetibus judicant. *a, 76. 8.* secundi & tertii completivis. *a, 77. 9.*

QUALITATES primae & secundae ab alimentis irrigatae, augmentum capiunt. *a, 53. 13.* primae, homine moriente, in suam naturam revertuntur. *a, 117. 5.* primas neque medicinae proprium esse fundamentum, neque hominem laedere. *a, 12. 22.* secundas non semper similes esse. *a, 94. 4.* secundae primis sunt fortiores. *a, 13. 27.* secundae terrae etiam insunt. *a, 119. 11.*

Qualitatum secundarum excessus & secretio,

tio, hominem laduat. *a*, 13. 25. secundarum facultates, omnium malorum homini causa. *a*, 15. 34. primarum cognitio, de diæta scripturo necessaria. *a*, 79. 1.

QUARTANA correpti, a magno morbo non corripuntur. *a*, 368. 6. securissima omnium & facillima ac longissima est. *a*, 305. 3. post pilorum defluuium non ultra annum. *a*, 368. 6. correptus, stupidus sedatus est. *a*, 339. 5.

Quartana æstivæ plerumque sunt breves. *a*, 33. 25. hybernæ, leniter in acutos morbos transeunt. *a*, 242. 1. sanguinis è naribus eruptiones, ægre judicant. *a*, 363. 2. magis fiunt his, qui triginta sunt annorum, & senioribus. *a*, 213. 24. extra annum vigesimum quintum, & quadragesimum quintum, haud diuturnæ. *a*, 123. 29.

Quartanam indicant nigræ in urina nubesculæ in febribus. *a*, 262. 5.

à **Quartanis** qui corripuntur, non ita valde à convulsionibus corripuntur. *a*, 43. 70.

in **Quartanis** malæ sunt, egestionis valde rubræ, æruginosæ. *a*, 265. 6.

QUERCI folia in suffitu uterorum. *b*, 266. 82.

QUIES cerebri, sapientiæ in homine causa. *b*, 151. 1.

QUIESCERE statim in corporis motu, quum incœperit dolere, lassitudinem eximit. *a*, 34. 48.

QUINTANA febris pessima omnium est. *a*, 306. 3.

R.

RAPHANUS humectat, pituitam diffundens sua acrimonia. *a*, 99. 25.

RAPUM æstuosum est, humectat autem & conturbat corpus. *a*, 100. 26.

RARITAS corporis ad perspirationem, quibus amplius aufertur, saniores sunt. *a*, 268. 6.

RATIO ossium. *b*, 308. 15.

RATIO actiones plene absolvit. *a*, 4. 15.

Ratione sola in morborum curationibus uti non licet. *a*, 28. 2.

secundum **rationem** omnia facienti, si non secundum **rationem** fiant, non transire oportet ad aliud. *a*, 34. 52.

RATIONINATIO in morbis, ex fortuita occasione initium faciens, non est reprehendenda. *a*, 27. 1. quid. *a*, *ibid.*

RAUCEDO cum tussi & alvo liquida, pus educit. *a*, 254. 3.

cum **Raucedine** sputa viscosa, sanguinolenta, mala. *a*, *ibid.* colliquatio in hepatico, malum. *a*, 255. 3.

Raucedinem cum tussi, ex infania sit discessus. *a*, 257. 3.

Raucedines ad hyemem fiunt, si æstas sicca fiat & aquilonaris. *a*, 35. 13. post æstatem siccam & borealem. *a*, 154. 28. & gravedines in valde senibus non concoquantur. *a*, 34. 40. vere fiunt. *a*, 36. 20.

Raucedinis seu obscurioris sermonis causa, aëris obscuritas. *a*, 156. 38.

RECIDIVA quibus post longissimum tempus. *a*, 342. 15. quibus sæpe contingit, his si semestris tempus transierint, tabes coxendicum leniter accedit. *a*, 241. 1.

Recidivæ minus his qui ex capitis gravedine, ac raucedine laborant, ubi febre correpti fuerint fiunt. *a*, 364. 3. in quibus ægrotis fiant. *a*, 202. 9. frequentes per eadem, circa judicationem sanguinolentæ, nigrorum vomitum faciunt. *a*, 240. 1. *a*, 261. 4.

Recidivam cum sudore in febre significat urina cruenta in principio mixta. *a*, 262. 5. faciunt, quæ relinquuntur in morbis post judicationem. *a*, 33. 12. aut sudorem significat urina in febre densitatem habens divulsam. *a*, 263. 5.

Recidivas faciunt, etiam tempora. *a*, 145. 7. in **Recidivis** mutationes profunt. *a*, 368. 6.

RECORDATIONEM sensibus sæpe mala perperis, & veluti læsis, fieri. *a*, 271. 1.

RECTE se habentium probatio, unde petenda. *a*, 365. 34.

circa **REFECTIONEM** magnæ in principiis sanguinis eruptiones, alvos humectant. *a*, 250. 3.

REFRIGERANDI, aut calfaciendi corporum per balnea aut alia exteriora modus. *a*, 14. 29.

REGIONEM altam, planam, ventis expositam & aquosam habitantes, eorum formæ quales sint. *a*, 161. 56.

Regiones in medio Solis exortu sitæ, cur omnium fertilissimæ. *a*, 155. 32.

Regionibus ubi montes adjacent ad austrum, in his squalidi austræ, & morbosæ affiant. *a*, 93. 2.

Regionis pinguis, aquosæ & mollis item nudæ & asperæ quales incolæ. *a*, 162. 57.

Regionum singularum naturæ, & situs quomodo cognoscendi. *a*, 93. 1.

REGIUS morbus in febre ante septimum diem accedens, malum. *a*, 240. 1. in febribus. *a*, 39. 62. alter qui popularis dicitur. *b*, 106. 40. alius sive arcuatus. *b*, 106. 39. primus qui bile commotus, æstatis tempore maxime corripit. *b*, 105. 38. cum rigore ante septimum diem accedens in febre biliosa, solvit febrem. *b*, 136. 54. & singultus si quinto die in febribus ardentibus accedant, lethale est. *a*, 202. 8. in febre ardente accedens, non solet amplius exudare. *a*, 200. 3. acutus est, & celeriter occidens. *a*, 199. 7.

Regio morbo corripiente motos, malum est. *a*, 244. 2. laborantibus, hepar durum fieri, malum est. *a*, 44. 42. affecti, non ita subtili sensu præditi quibus singultus sunt, his alvi erumpunt. *a*, 257. 3. laborantibus commoda. *a*, 388. 35. in Thaso laborantibus quænam profuerint. *a*, 302. 2.

ex Regio morbo fatuitas, mala. *a*, 244. 2. abunde colorati, moriuntur. *a*, 238. 1. splenicus. *b*, 27. 35.

in Regio morbo subfoporati. *a*, 220. 22.

Regii morbo qui a splene sunt, nigriores sunt. *a*, 314. 1. curatio. *b*, 79. 33. nigri signa & curatio. *b*, 26. 35. ab hepate ad subalbidum colorem vergunt. *a*, 314. 1.

Regium morbum quinam incurrant. *a*, 249. 3. quænam denotent. *a*, 264. 6.

RELIQUIÆ ex mensibus in uteris. *b*, 271. 3. quæ RELINQUUNTUR in morbis post iudicationem, recidivam faciunt. *a*, 33. 12. *a*, 343. 18.

REMEDIA duo certissima ad omnes impetus morborum declinandos. *a*, 297. 10.

REMINISCENTIA & prudentia ex cerebri bona temperatura. *a*, 126. 3.

RENES. *a*, 125. 1. urinam percolant. *a*, 133. 3. ex nervis dependent. *a*, 133. 1. circa Renes dolores à crapula. *a*, 315. 2.

in Renibus venæ ruptionem, sanguinis spontanea mictio significat. *a*, 40. 78.

Renum generatio. *a*, 52. 10. forma & depositio. *a*, 128. 2. *a*, 133. 3. affectiones, & quæ circa vesicam consistunt, operose sanantur in senibus. *a*, 43. 6. venæ. *a*, 133. 1. affectiones non vidi sanatas supra quinquagesimum annum. *a*, 317. 8. affectiones easque acutas quid significet. *a*, 46. 35. ulcerationem, sanguinis aut puris mictio

significat. *a*, 40. 75. dolor. *a*, 361. 1. affectiones & morbum fore longum, significant bullæ in urinis superstantes. *a*, 46. 34. dolor repentinus cum urinæ suppreffione, quid significet. *a*, 262. 5. tertius morbus, nephritise. *b*, 94. 17. quartus morbus. *b*, 95. 18. morbus quibus fortasse continget. *a*, 257. 3.

de Renum quatuor affectibus; atque primum de calculo. *b*, 93. 15.

in Renum affectibus, sanguinis cum urina, mictio. *b*, 94. 16. dolore, medicorum error. *b*, 94. 15. morbo, victus ratio. *b*, 95. 18.

RENUTRITIONES in extremo existentes, periculosa sunt. *a*, 31. 3.

REPLERE aut evacuare, multum & repente, periculosum est. *a*, 34. 51.

Repleri cibo, quam potu est facilius. *a*, 33. 11.

à Repletionem fit convulsio. *a*, 44. 39. quibus caput dolet ac gravatur, quid iis accidat. *a*, 111. 18.

ex Repletionem quicumque morbi sunt, evacuatio sanat. *a*, 33. 22. febris. *b*, 59. 19.

Repletionem facientia maxime pituitosa. *a*, 178. 57. repentinam inducit panis calidus. *b*, 123. 18.

Repletiones cur hyeme quam æstate minus graves. *b*, 59. 17. ad extremum progressæ, difficiles sunt. *a*, 31. 4.

Repletionis quodnam sit signum. *a*, 110. 16.

REPOSITIO per vinctes, commodissima. *b*, 372. 85.

Repositionis articularum digiti modus. *b*, 374. 91. alius modus. *b*, 374. 90.

Repositionum omnium optima. *b*, 336. 4.

RES non naturales medicis vulgo dictæ. *a*, 2. 6.

RESECTA penitus circa articularum digitos. *b*, 369. 79.

RESPIRATIONES luctuosæ in acutis affectionibus quæ cum febre fiunt, malum. *a*, 45. 54.

Respirationi quæ recta cervix fit, mala sylvestria cocta profunt. *a*, 100. 28.

RESPONSIO ferox ex moderato, malum. *a*, 216. 6.

RESURGENTIBUS ex morbis quibuscunque, si quid doluerit, isthic abscessus fiunt. *a*, 38. 32.

REVELLERE oportet, si non qua oportet repant. *a*, 363. 2.

qui REVOMUNT nigra, cibos averlantur, deliri sunt. *a*, 216. 9.

REVULSIONIBUS quando intro utendum. *a*, 287. 6.

RIGENT una cum sanguinis effusione, quibus alvus supprimitur. *a*, 250. 3.

Rigentes, & qui vix convertuntur, & qui intus conversi sunt, & quæcunque alia omittuntur, mala sunt. *a*, 362. 1.

Rigentibus insuper, vocis interceptiones, lethales. *a*, 246. 2.

RIGOR in quibus infestus sit. *a*, 259. 3. in phreniticis, pessimus. *a*, 215. 2. morbosus, quomodo & quando fiat. *b*, 65. 26. si incidat, febre non intermittente, ægroto jam debili, lethale est. *a*, 38. 46. continenter vexans, corpore jam debili existente, lethalis est. *a*, 237. 1. una cum judicatione aliquatenus horrendus est. *a*, 249. 3. ex partu aut abortu. *b*, 176. 59. cum distentione nervorum in posteriora, occidit. *a*, 237. 1. in oculorum distortionem, febriculoso, lassato, perniciosus. *a*, 217. 11. *a*, 245. 2. ex potu multo, malum. *a*, 45. 7. à febre ardente occupato accedens, solvit febrem. *a*, 39. 58. *a*, 203. 11. à superiore ventre, febris ab inferiore magis. *a*, 367. 5. quibus, his urinæ suppressio. *a*, 237. 1. de Rigore, dolore, & febris per caput, maxime ad tempora & ad sinciput. *b*, 21. 16. quibus ex Rigore febres cum lassitudine, his menses muliebres decurrunt. *a*, 220. 20. quibus febris lassatoria, menses decurrunt. *a*, 260. 3. cum capitis dolore exolutiones, perniciosæ. *a*, 237. 1.

Rigorem habere ante partum, & partus citra dolorem, malum. *a*, 260. 3. circa judicationem, & fortassis in tertianam aut quartanam transitionem significat. *a*, 262. 5. indicat urinæ sputo similes subsidentias aut limosas habens. *a*, *ibid.* significant urinæ tenues, cum aliquantula nubecula in medio consistente. *a*, 269. 3.

ante Rigorem, urinarum suppressiones, si ex bonis fuerint, & alvus egerat, & foemi adfint. *a*, 361. 1.

Rigores unde, & quando vehementiores fiant. *b*, 12. 22. incipiunt, mulieribus quidem ex lumbis magis, & per dorsum ad caput. *a*, 43. 69. *a*, 364. 3. necessario febres minores aut majores consequuntur. *b*, 12. 22. æstuosi aliquatenus perniciosi. *a*, 216. 8. *a*, 237. 1. ex subfriabilibus liquidis alvi

egestionibus vesicam & ventrem occupantes, dolorosi. *a*, 218. 16. multi torpidi, maligni sunt. *a*, 237. 1. in febribus quibus sexta die fiunt, difficulter judicant. *a*, 38. 29. *a*, 237. 1. ante partum, quem febris est sequuta. *a*, 308. 5. quotidie in febribus fientes, febres solvunt. *a*, 33. 63. febriles frigida frequens usus inducit. *a*, 40. 17. mitigat calida. *a*, 41. 22. continui in acutis, pravi sunt. *a*, 237. 1. ex dorso molestiores sunt. *a*, *ibid.*

ad Rigores fortes quæ progressa sunt, non valde mitigantur, nisi prope vigorem. *a*, 361. 1.

Rigori ardor igneus supervenit. *b*, 2. 3.

ex Rigoribus parvis sudoribus qui perfrigerantur, malum. *a*, 238. 1.

PIPHÆI montes. *a*, 158. 45.

RISUS & tristitiæ causa, ex elementorum temperatura. *a*, 125. 2. immodicus insanix signum. *b*, 405. 1. & lusus ex cerebro contingunt. *b*, 149. 16.

ROBUR & augmentum corporibus ex temperato. *a*, 13. 26.

ad Robur quænam optima sint. *b*, 82. 44.

RUBICUNDIS valde, frigida convenit. *a*, 273. 11.

RUBOR & tumor in pectore ab anginae de-tento accedens, bonum. *a*, 47. 49. in facie si prægnantibus tabescentibus fiat, stillationes de naribus fientes hunc aver-tunt. *a*, 259. 3.

Rubores in facie solvit alvus turbulenta. *a*, 264. 6. circa aurem ex prægresso dolore, in febribus fientes, signum quidem sunt erysipelatis in facie futuri. *a*, 244. 2. in pectoribus, in peripneumonicis siccis qui pauca concocta educunt, sublatis, perniciosi. *a*, 254. 3. circa nasum, alvi humefcentis signa sunt. *a*, 244. 2. in lateribus, in morbis crassis. *b*, 112. 50. in manibus ac pedibus, perniciosi. *a*, 238. 1.

RUCTUS acidi quibus postridie fiunt. *a*, 112. 22. acidus in diuturnis intestinorum levitatibus accedens, signum bonum. *a*, 43. 1. *a*, 315. 2. quibus adfunt, & flatus, strepitus, & elevationes ventris, his fit alvi exturbatio. *a*, 241. 1.

RUCTUM acidum habentes, non ita valde pleuritici fiunt. *a*, 44. 33. acidum quænam maxime faciant. *b*, 82. 44.

Ructuum ac flatuum consideratio. *a*, 223. 7.

RUGAS in facie levigantia. *b*, 261. 67.

RUMEX calfacit, & alvum movet. *a*, 100.
 27. reficit, & per humiditatem secedit.
b, 84. 49.
RUPTIO in futuris quare cognitu difficilior.
b, 307. 16. circa futuram, ejus dissolutio est.
b, *ibid*.
 à Ruptione venarum crassarum, tabes periculosissimæ sunt. *a*, 255. 3.
Ruptiones quid, & quomodo in carne fiant.
b, 9. 16.
 à Ruptura, febris non amplius corripit, quam tres aut quatuor dies. *a*, 175. 48.
Rupturæ quomodo fiant. *a*, 183. 18.
ex Ruptis capitis ossibus quænam difficillima cognitu sint. *a*, 258. 3.
RUTÆ vires. *a*, 100. 26.

S.

SACER morbus, cur illis ipsis quibus sic vocatur, neque facer, neque divinus existat.
b, 143. 3.
Sacro morbo laborantes, quare sensu omni priventur. *a*, 184. 22.
ad Sacrum ignem non exulceratum frigida uti oportet. *a*, 41. 23.
SAGITTA percussus juxta inguen. *a*, 355. 20.
 in superiorem ventrem percussus. *a*, 360. 35.
SALIS grana, in non purgatis à partu. *b*, 199. 63.
 in fissuram frontis inspersio. *b*, 22. 18. Ægyptii usus. *b*, 217. 101.
SALIVA si in peripneumonia non probe purgetur, prædicendum est, nullam spem vitæ reliquam esse. *b*, 47. 18. sicca est, & alvum sistit. *a*, 100. 26.
Salivæ generatio. *a*, 52. II. quibus multum, & cibi fastidia sunt, & oris ventriculi morfus, his vomitus fit. *a*, 241. 1.
SALSA secedunt & urinam cient. *b*, 84. 49.
SALSAMENTA siccant & attenuant. *a*, 98. 19.
ex Salsamentis, pisces percæ appellati valde sicci sunt. *a*, *ibid*. siccissima quænam sint. *a*, *ibid*.
Salsamentum Gaditanum, aut saperda in aqua inter cutem. *b*, 100. 28.
SAMBUCI folia alvum movent. *b*, 22. 19.
SANA habentes corpora, dum medicamentis purgantur, cito exolvuntur. *a*, 34. 36.
SANATIO, contra sentientem non consentire affectioni. *a*, 367. 5.
SANGUIS sursum quidem, qualiscunque fuerit, malus est. *a*, 38. 25. si ex vulnere aut vena effluerit in supernum ventricululum, necesse est, ipsum in pus converti. *b*, 2. 3. multus è naribus erumpens, solvit dolorem fortem in locis infernis. *a*, 203. 10. *a*, 321. 5. & lac, alimenti sunt redundantia. *a*, 269. 8. menstruus conturbatus, & ter in mense comparens. *b*, 204. 83. humidus, bonus. *a*, 269. 10. quando nominari iuste non mereatur. *b*, 17. 4. ex naribus fluens, in quartanis, malum. *a*, 48. 3. vere ab imbribus supervenientibus augetur. *a*, 119. 13. unde erumpit, aut erupturus est, in his frigida uti oportet. *a*, 41. 23. mulieri prægnanti, mense decimo prodiens. *a*, 350. 6. quomodo, & qua ratione pedibus torporem inducens, ab aqua frigida ad seipsum revertatur. *b*, 156. 2. natura calidissimus. *b*, 12. 22. morbum faciens, dolorem facit. *a*, 174. 45. in uteros prægnantium à toto corpore descendunt. *b*, 194. 40. è sinistra nare. *a*, 344. 21. cum abundat valetudinem vitiat, & qualia mala inde nascantur. *a*, 248. 3. à cibo & potu nimio abundare incipit & corrumpi. *a*, 249. 3. corruptus qualia symptomata inducat. *a*, *ibid*. autumno paucissimus fit. *a*, 119. 14. serofus. *a*, 263. 2. per nares, aut os, aut aures effluens, capite dolenti, & vehementer laboranti, morbum solvit. *a*, 43. 10. in febribus quartanis, ex naribus quibus fluxerit, malum. *a*, 48. 3. in somno intro magis fugit. *a*, 367. 5. non est natura calidus. *a*, 131. 10. intro fluens ex crassarum venarum vulnere putrescit ac suppuratur. *a*, 11. 19. abunde undecunque in febribus profluens alvo in refectionibus à morbo humectat. *a*, 242. 1. à partu, si mulier sana est, aut sana est futura, statim congelatur. *a*, 62. 12. menstruus, ubi quinque aut sex menses in utero moram traxit, putrefactus fit pus. *a*, 61. 7. biliosus è naribus. *a*, 140. 10. quibus multus fuit ex naribus, parum quibus prodest. *a*, 368. 6. è naribus effusus in febribus, quibus aures obsurduerunt, morbum solvit. *a*, 39. 60. cordis torporem & delirium inducens, tarde ad seipsum refluit. *b*, 156. 2. quomodo inter omnia quæ in corpore sunt, ma-

maxime ad prudentiam conferat. *a*, 183. 20. *b*, 15. 28. cum genitura, quando excernitur. *a*, 55. 2. de naribus destillans, sterminatione fiente, in febrile incipientibus. *a*, 241. 1. quatenus morbos in corpore generet. *b*, 56. 10.

Sanguine partes quædam plenæ, quædam exangues. *a*, 181. 11. per alvum egesto quinam ferventur. *a*, 248. 2. multo effuso, convulsio, aut singultus accedens, malum. *a*, 254. 3.

de Sanguine, quomodo & cur amplior in corpore generetur. *b*, 56. 10.

Sanguinem fluentem in uteros, post semen illapsum, cur primo paucissimum ac modicum esse oportet. *a*, 63. 14. silens medicamentum. *b*, 140. 66. profundit surditas cum capitis gravitate. *a*, 244. 2. ex naribus fluere mensibus deficientibus, bonum est. *a*, 41. 33. spumofum quicunque spuunt, dextrum præcordium dolentes, de hepate spuunt, & multi pereunt. *a*, 254. 3. *a*, 255. 3. profundunt, morbi derepente mentem percipientes cum anxietudine. *a*, 243. 2. spuuntibus quid conferat. *a*, 254. 3. moventi mulieri, mensibus erumpentibus solutio fit. *a*, 41. 32. si alicui detrahere conducit, solidam alvum facere oportet. *b*, 140. 65. si quis mingat, & grumos, & urinæ stillicidium habeat, partes circa vesicam affectæ sunt. *a*, 40. 80. *a*, 46. 39. & pus si quis mingat, & squamas, & odor gravis sit, vesicæ ulcerationem significat. *a*, 40. 81. de venis trahito in capitis dolore. *a*, 175. 49. spumofum quicunque spuunt, his ex pulmoneeductio fit. *a*, 40. 13. aut pus si quis mingat, renum aut vesicæ ulcerationem significat. *a*, 40. 75. quicunque vomunt, sine febre quidem salutare est. *a*, 46. 37. quibuscunque de venis auferre conducit, his vere venam secare convenit. *a*, 47. 53. qui sua sponte mingunt, his in renibus venæ ruptionem significat. *a*, 40. 78. ducentia. *b*, 167. 29. & subbiliosum, ructum acidum facit. *a*, 319. 3. ventris expellere valens suffimentum. *b*, 220. 109. effundit alvus, a præcordiorum doloribus paulatim subviscosa egerens. *a*, 248. 2. profundunt, capite gravati. *a*, 219. 19. effundentes. *a*, 242. 2. purgantia. *b*, 181. 106.

large profundunt, quibus ex lumbis recursus fit ad caput. *a*, 220. 20.

Sanguineorum habitus. *a*, 125. 2.

Sanguini cor fons est. *b*, 53. 2.

Sanguinis è naribus eruptionem, quibus expectare oporteat. *a*, 304. 2. eruptio quibus fit alvo suppressa, & insuper rigent, num alvus intestinorum levitate corripitur, & obdura fit, aut ascarides insunt, aut utrunque? *a*, 219. 19. quibus eruptiones plures, his temporis progressu alvi male afficiuntur. *a*, 249. 3. grumi in utero coeunt. *b*, 173. 36. spuitiones juvenibus fiunt. *a*, 36. 29. è naribus fluxiones, pueris senioribus fiunt. *a*, 36. 27. stillæ pusillæ, malum. *a*, 238. 1. egestio quibus multa facta est, his lac dare, malum est. *a*, 43. 64. eruptionem è naribus in quibusnam magis expectare convenit. *a*, 206. 6. fluxus ab articulis, à partu, aut labore corruptæ. *b*, 235. 7. è naribus larga eruptio in febribus ardentibus multos servavit. *a*, 302. 2. magnæ in principiis eruptiones circa refectionem alvos humectant. *a*, 250. 3. de naribus stillationes in morbo acuto, cum oculorum rectitudine & motu veloci, nihil boni. *a*, 245. 2. è naribus erupturi signa. *a*, 220. 20. eruptiones in judicatoriis perfrigerationibus, fortes, pessimæ sunt. *a*, 219. 19. *a*, 249. 3. ex naribus eruptio, ab abscessu, brevi liberat. *a*, 39. 74. eruptionem quænam significant. *a*, 220. 21. eruptiones, statis temporibus fientes, siticulosæ, difficiles, ac exsolventes. *a*, 219. 19. *a*, 250. 3. vomitus ex partu, causa, & curatio. *b*, 174. 46. *b*, 202. 72. narium fluxio, vertigines ab initio solvit. *a*, 250. 3. eruptionem ex supernis locis maxime expectare oportet. *a*, 206. 6. eruptio quibus contingat. *a*, 247. 2. eruptiones ex contrario, malæ sunt. *a*, 219. 18. stillationes undecima die fientes, difficiles sunt. *a*, 220. 21. *a*, 250. 3. egestio, surdis, in acutis, post sanguinis eruptiones & nigrorum egestionem, perniciofa. *a*, 249. 3. fluxio horrorem efficit. *a*, 248. 2. & puris subcurrenti ac lividi, in peripneumonia, & pleuritide primis diebus sputus unde. *b*, 15. 29. detractio, humoribus inclinantibus, quibus conveniat. *a*, 365. 3. è naribus & mensium eruptio,

simul. *a*, 303. 2. parvæ comparentes fluxiones, in morbis longis, perniciosæ sunt. *a*, 250. 3. de naso & lingua missio. *b*, 44. 7. è naribus fluxiones, meridiionalem plagam incolentibus familiares. *a*, 149. 6. è naribus fluxus, febrem ardentem solvit. *a*, 203. 11. fluxionem inducunt dolores in lumbis. *a*, 248. 3. fluxiones largæ, ex lumborum dolore. *a*, 248. 3. è naribus eruptio. *a*, 365. 3. è vena fluxus, aut per ulationem transversam, aut dissectionem supra ac infra, utrinque avertitur. *a*, 175. 49. venarum suppressiones quam faciant. *a*, 370. 7. eruptio, capitis ac colli dolorem solvit. *a*, 242. 2. fluxus ex utero. *b*, 262. 70. è naribus eruptiones quarta die ægre judicant. *a*, 319. 3. larga profusio quibus expectanda. *a*, 249. 3. eruptiones, capitis dolores solvunt. *a*, 220. 21. eruptio hyeme, in febre vehementi. *a*, 380. 15. auctio quando contingat. *a*, 127. 8. eruptiones, calida frequenter utentibus, invehit. *a*, 40. 16. pro femine aut lacte emissio, unde contingat. *a*, 127. 6. fluxus, si a quarta die fiat, diuturnitatem significat. *a*, 260. 3. eruptionem, inducit collum dolorosum. *a*, *ibid.* fluxiones vere fiunt. *a*, 36. 20. eruptiones inducunt, frigida velut nix & glacies. *a*, 41. 24. è naribus fluxio in febribus ardentibus, quarta die, mala est. *a*, 241. 1. vomitus in cerebri corruptione. *b*, 17. 5. eruptiones quos morbos solvant. *a*, 220. 21. eruptio magis expectanda est junioribus triginta quinque annis. *a*, 212. 22. destillatio repentina in morbis acutis æstivo ac autumnali tempore. *b*, 135. 51. de naribus destillationem futuram expecta, si manus tremulæ fuerint. *b*, 134. 48. fluxiones prægressæ quænam signa sint. *a*, 249. 3. multitudo quibus in febribus undecunque erumpit, his in refectionibus, alvi humectantur. *a*, 38. 27. eruptiones largæ ex naribus plerumque liberant. *a*, 313. 1. vomitus in sterilibus non parientibus, ad conceptionem prodest. *a*, 260. 3. valde rubicundæ stillæ, in morbis pulmonis, malæ sunt. *a*, 254. 3. eruptio ex forti pulsu in ulceribus. *a*, 46. 21. fluxiones soporosæ. *a*, 265. 6. de naribus fluxionem quando expectare oportet.

a, 213. 25. larga è naribus eruptio; morbo regio in Thalo laborantibus profuit. *a*, 302. 2. è naribus fluxio, furditatem ex febribus solvit. *a*, 244. 2. fluxio, spinæ distortionem, ac spirandi difficultatem solvit. *a*, 249. 3. è naribus stillæ frequentes quibus profluant. *a*, 221. 23. frequens defluxus quibus ulceribus conveniat. *b*, 292. 3. ab interna cubiti sinistri vena detractio in lienis morbo à sanguine nato. *b*, 104. 35. fluxiones in morbis longis apparentes, perniciosæ. *a*, 240. 1. corruptionem quæ significant. *a*, 250. 3. ex partu vomitus. *b*, 202. 72. cum urina in renum affectibus missio. *b*, 94. 16. fluxio quibus plerumque contingat. *a*, 241. 1. detractio in perfrigeratione torpida, mala est. *a*, 250. 3. fluxiones ex alvo suppressa. *a*, 249. 3. à Sanguinis eruptione si febris soluta fuerit & menses comparuerint, in utero concipiet. *a*, 233. 34. ad Sanguinis grumos acetum utile. *a*, 272. 8. citra Sanguinis multi ex naribus fluxum, quinam liberentur. *a*, 248. 2. ex Sanguinis eruptione ad dysenteriam transitus. *a*, 303. 2. eruptione larga ac frequenti quibus nigrorum multorum sit egestio, hi suppressa alvo, dolorosi, sanguinem profundunt. *a*, 220. 20. vomitu, tabes, & puris purgatio sursum. *a*, 48. 78. repentina auctio, animi perturbatio. *a*, 183. 20. eruptionibus quod aqua inter cutem corripuntur. *a*, 366. 4. perversione, totius corporis subversio. *a*, 184. 21. sputo, quando quis sua sponte curetur. *a*, 122. 25. fluxu delirium, aut etiam convulsio. malum. *a*, 45. 9. eruptione larga frequenti quibus multa sit alvi cum nigris egestio, hi alvum dolent. *a*, 249. 3. eruptionibus quarta die sientibus soporosi convulsi moriuntur. *a*, *ibid.* eruptio, ne, pectore suppurati. *a*, 226. 14. sputo puris sputum, malum. *a*, 45. 15. fluxus è naribus, mentis motio. *a*, 339. 8. in Sanguinis eruptionibus viscosa egestio, nigris variegata, maligna est. *a*, 264. 6. fluxione multa, aut singultus, aut convulsio mala est. *a*, 250. 3. post Sanguinis eruptionem, nigrorum per al-

- alvum egestio, mala. *a*, 249. 3. defluxum quæ ulceribus convenient. *b*, 293. 3. eruptionem, nigrorum per alvum transitus, malus. *a*, 219. 18. eruptiones & nigrorum egestiones in acuto surditas, malum. *a*, 249. 3.
 ad Sanguinis grumos acetum utile. *a*, 272. 8.
 SANI quomodo & cur homines degant. *b*, 58. 16. eorum curæ suscipiuntur ut sine morbis degere possunt. *a*, 28. 5. ac sapientes quomodo generentur. *a*, 91. 34.
 SANIEI augmentum. *a*, 127. 8. in pleuritide, subcruenta mictio. *b*, 48. 21.
 Saniem cruentam, ex uteris educientia. *b*, 267. 85.
 Saniosi fluxus curatio diuturna. *b*, 239. 15.
 SANITAS, res preciosissima. *a*, 285. 14.
 Sanitatis & morborum signa. *a*, 269. 10. exercitatio quænam sit. *a*, 366. 4.
 SAPA calfacit & humectat, ac subducit. *a*, 99. 23.
 SAPIENTES secundo ordine & constantes cum mansuetudine qua ratione fiant homines. *a*, 90. 30.
 SAPIENTIA ex doctrina accedit. *a*, 24. 3. medicinæ copulanda, & medicina sapientiæ. *a*, 24. 4. præsentē sanitatē auget. *a*, 124. 1. res est omnibus cognata. *b*, 401. 1.
 Sapientiæ in rebus humanis magna utilitas. *a*, 23. 1. cum Medicina cognatio. *a*, 124. 1.
 Sapientiam ac motum, membris præstat ær. *b*, 146. 7.
 Sapientissimi & memoria valentissimi quando sint homines. *a*, 90. 29.
 non SATIETAS, non fames, neque aliud quidquam bonum est, quod naturæ modum excedat. *a*, 33. 4.
 SATYRIASMI, pueris grandiusculis fiunt. *a*, 36. 26.
 SAUCIATORUM magis aut minus signa. *b*, 306. 15.
 SAURÆ, vimineæ texturæ ad repositionem articularum. *b*, 375. 92.
 SCAPULARUM luxatio facilis. *a*, 132. 4. de Scapulis. *a*, *ibid.* *a*, 165. 11.
 Scapulas alarum modo eminentes habentes. *a*, 364. 3.
 SCARIFICATIO subter cucurbitam quomodo fieri debeat. *a*, 22. 7.
 SCIENTIA & opinio. *a*, 19. 3.
 Scientiæ, quatenus servire dicantur. *b*, 402. 1.
 SCIPIONE quare nonnulli utantur. *b*, 360. 58.
 SCORPII marini fel in pefso. *b*, 219. 108.
 SCREMENTIO frequens, si sane & aliud quoddam signum adfuerit, phrenitidem indicat. *a*, 214. 1. *a*, 246. 2.
 SCROTI aqua repleti, sectio. *b*, 40. 69.
 in Scroto & tibiis tumor ex aqua intercutem. *b*, 98. 24.
 SCYTHÆ quare Nomades vocentur. *a*, 158. 44.
 Scytharum forma. *a*, 157. 43. & Ægyptiorum gens utraque inter se sibi similis est. *a*, 158. 44. foemina infœcundæ. *a*, 159. 48. famulæ quare divitibus fecundiores. *a*, 159. 49. ventriculi omnes, maxime vero inferior alvus humida. *a*, 158. 46. corpora humida esse, partium corporis ustio declarat. *a*, 159. 47. corpora quare fluida ac lata fiant. *a*, *ibid.* mulieres quare infœcundæ. *a*, 159. 48. mulierum corpora præter modum fluxa. *a*, 159. 47. gens quare fulvi valde coloris. *a*, 159. 48.
 Scythicæ gentis viri quare infœcundi, & ad Venerem omnium impotentissimi. *a*, *ibid.* regionis situs. *a*, 158. 45.
 Scythicorum curruum descriptio. *a*, 158. 44.
 Scythi hyems fere perpetua. *a*, 158. 45.
 SECESSUS siccus, ac perustus quibus fit, & os siccum, & progressu temporis etiam amarum fit, & alvus sistitur, itemque urina. *a*, 114. 27. electrum referens. *a*, 344. 22. non putrefactus quibus per alvum secedit tabescente corpore. *a*, 113. 25. liquidus ac putrefactus quibus per alvum abit. *a*, 114. 26. liquidus ac crudus, milium solidum in oleo coctum sistit. *a*, 314. 1.
 SECTIO velox vel tarda quando commendetur. *a*, 21. 4. aut ustio dextrarum partium in pleuritide, periculosior. *b*, 50. 26.
 Sectiones quæ, quibus locis convenient. *a*, 21. 4.
 in Sectionibus, gladiolis acutis ac latis pro partium adfectarum differentia utendum. *a*, *ibid.*
 SECUNDA ex umbilico hæret. *b*, 203. 76. quando appelletur. *a*, 61. 8. non statim exiens post partum. *b*, 203. 76. in uteris relicta. *b*, 204. 74. mulieris, cum vermium carniū capitibus in pefso. *b*, 216. 101.

Secundæ ante editum puerum, partum reddunt difficilem. *b*, 283. 2. cum puero exeuntes, partum facilem efficiunt. *b*, 283. 2. in uteris relictæ causæ. *b*, 203. 76. extractio. *b*, 284. 5. non decedentes. *b*, 175. 52. non secedentes. *b*, 177. 82. ut excidant quid faciendum. *a*, 42. 49. ad Secundam expurgandam. *a*, 322. 5. *b*, 202. 74. *b*, 290. 27.

Secundas relictas quæ mala consequantur. *b*, 203. 77.

ad Secundas expellendas. *b*, 167. 29. educendas potiones. *b*, 219. 108. educendas & menses, itemque foetum enectum. *b*, 218. 106.

Secundarum expulsorium quod uteris infunditur. *b*, 220. 108.

SEDES elapsa. *b*, 301. 4. seu intestinum re-ctum elapsum. *b*, 301. 5. quibus evertantur ac procidant. *a*, 232. 32.

in Sede denigratis, calida convenit. *a*, 273. 11.

juxta Sedem dolorosæ suppurationes, alvum turbant. *a*, 264. 6.

Sedendi modus, in deligatione manus. *b*, 313. 4.

Sedi confert calida. *a*, 41. 22.

Sedis & pudendorum ac capitis dolor torporem & impotentiam inducit. *a*, 242. 2. dolor in longis perniciosus morbis, lethalis. *a*, 239. 1. ex partu doloris curatio. *b*, 223. 114.

SEGNITIES ac otium humectat, & corpus debile facit. *a*, 103. 37.

SEMEN genitale ab omnibus corporis partibus procedit. *a*, 156. 36. *b*, 144. 4. masculum & foemineum utrique inesse sexui. *a*, 57. 7. viri quibusdam mulieribus in utero putrescit. *b*, 192. 31. per somnum & interdiu emittens. *a*, 372. 8. viri sexta aut septima die emittentes mulieres. *b*, 192. 31. in morbo crasso per coitum ejaculatum, subruentum ac sublividum. *b*, 112. 50. utriusque parentis ab omnibus corporis partibus progressum, ad formam in utero recipiendam condensari. *b*, 52. 1.

de Semine. *a*, 133. 1.

Seminis viarum spatiositas & amplitudo unde fiat. *a*, 56. 4. per somnum in febribus effusio. *a*, 374. 30. collectio ubi

fiat. *a*, 137. 17. in tabe dorsali per somnum profusio. *b*, 33. 49. & urinæ in pudendo, diversi meatus. *a*, 55. 2. per somnum effusionem, solanum cohibet. *a*, 100. 26. per somnum à muliere effusio. *b*, 259. 59.

SEMISIDERATI ex cerebri defluxionibus post annum quinquagesimum quomodo fiant. *a*, 148. 4.

in SEMITERTIANA, anxietas, & vomitus, & simul horror febre incipiente. *a*, 393. 47.

SENES juvenibus plerumque minus ægrotant. *a*, 34. 39. podagra non liberari. *a*, 226. 15. facillime jejuniū ferunt. *a*, 32. 13. quomodo & qua de causa hyeme & vere, capite derepente calfacto, morbo sacro corripiantur. *b*, 147. 11. frigidi & humidi. *a*, 90. 28. æstate, & autumno aliquandiu optime degunt. *a*, 36. 18.

Senibus sunt spirandi difficultates, & varia alia mala. *a*, 37. 31. modicus est calor, quapropter paucis fomitibus opus habent. *a*, 32. 14.

in Senibus valde, quare defluxiones fiant. *a*, 154. 27.

SENIORES septem annis in febre convulsionem non corripiuntur. *a*, 250. 3. cur suppurationibus, & convulsionibus minus obnoxii, aut certe non adeo fortibus. *b*, 11. 20.

Senioribus nimium purgatis si singultus accedat, non bonum est. *a*, 46. 41. fientibus pueris quid fiat. *a*, 36. 26.

SENSUS in homine, quinque. *a*, 126. 5. maxime circa thoracem. *a*, 139. 22.

Sensibus exposita, à quibusvis facile cognosci. *a*, 277. 1.

Sensuum actio per somnum libera, bona. *a*, 284. 12.

SEPIÆ testa tusa vino imbuta in pello, puerperæ recens enixæ. *b*, 290. 25. ova in uterorum morbo. *b*, 159. 8. *b*, 246. 28.

SEPTIMÆ quarta index est: Alterius hebdomadæ octava principium est. *a*, 33. 24.

de SEPTIMESTRI partu quomodo certo quispian cognoscere possit. *a*, 74. 1.

SEPTI transversus positio. *a*, 128. 3.

Septum transversum. *a*, 321. 4. transversum ex flatibus rarius, & minus dolet. *a*, 18. 41. transversum pertusum, perfectumve esse, lethale est. *a*, 44. 18. transversum, ejusque positio & venæ. *a*, 135. 10. trans-

- versum inter, & ventrem pituita conclusa. *a*, 47. 54.
- supra Septum transversum dolores, qui purgatione opus habent, sursum versus purgatione indigere significant. *a*, 37. 18.
- in locis supra Septum transversum spiritus densus inflammationem aut dolorem significat. *a*, 205. 4.
- SEPTENTRIONALIU aquæ. *a*, 148. 5.
- SERI potus in capitis dolore ad dies septem. *b*, 19. 12.
- Serum lactis inter butyrum & materiam caseosam medium locum obtinet. *b*, 63. 25.
- SERMONIS facultas, quæ à spiritu est. *a*, 54. 19.
- SERPENS, Arges appellatus, per os adulescenti ebrio ingressus. *a*, 359. 32. derepente conspectus, pallorem cum virore inducit. *a*, 144. 4.
- Serpentis semen in suffocatione uterorum. *b*, 235. 7.
- SESAMOIDES. *a*, 276. 1.
- SESELI Massiliense. *b*, 220. 108.
- SICCÆ, & quæ difficulter humectatur in partu, curatio. *b*, 197. 54.
- SICCITATES, ex anni constitutionibus, in summa pluviosis, salubriores sunt. *a*, 35. 15.
- Siccis omnibus, calida convenit. *a*, 273. 11.
- Siccissimum maxime resonat. *a*, 53. 16.
- in Siccitatibus febres acutæ fiunt. *a*, 35. 7.
- SIDERATIONES repentinæ cui perniciosæ sint. *a*, 217. 10.
- SIGNA quæcunque febri se opponunt, & non abscessus significationem habent, maligna sunt. *a*, 241. 1. recrudescens calicanei vulneris. *b*, 318. 13. in quartis mensibus, expurgationibus menstruâ impeditis. *b*, 184. 4. in muliere cui menstruæ purgationes ad sex menses occultantur. *b*, *ibid.* omnia maxima quibus fiunt, morbo ad sanitatem tendente. *a*, 200. 1. maxima ab initio fiunt, brevi perituris. *a*, 202. 8. lethalia & vitalia. *a*, 367. 4. ante dies judicatorios duplicia. *a*, 347. 29.
- Signis bonis omnibus contingentibus, homo non morietur. *a*, 209. 14.
- ex Signis malis, si unum aliquod ad spiritum accesserit, peribit homo priusquam ad decimumquartum diem pervenerit. *a*, 209. 15.
- in Signis malis qui morbi levantur, & qui in bonis non remittunt, difficiles sunt. *a*, 238. 1.
- SILPHIUM Lybicum. *b*, 220. 108.
- Silphii facultas. *b*, 138. 59.
- SIMI propter nasi fracturam. *b*, 338. 30.
- SIMILAGO & alica cocta, fortia sunt & alunt. *a*, 96. 12.
- SIMILE transire ad simile. *a*, 61. 8.
- SIMILITUDINES bonis medicis parium errorum ac difficultates. *a*, 372. 8.
- SINAPI vires. *a*, 99. 25.
- SINGULTUS in meracis vomitibus, malus. *a*, 261. 4. in pleuritide quid significet. *b*, 48. 19. ex volvulo, malum. *a*, 45. 10. & oculi rubicundi ex vomitu, malum. *a*, 45. 3. ex sanguine multo effuso, malum. *a*, 40. 3. *a*, 250. 3. ex intestino recto, & utero inflammato, accedit. *a*, 42. 58. ex hepatis inflammatione, malum. *a*, 45. 17. senioribus nimium purgatis accedens, non bonum est. *a*, 46. 41. fit à repletionem, aut evacuationem. *a*, 44. 39.
- Singultum quæ judicent. *a*, 217. 12.
- à Singultu detento, sternutationes accedentes, solvunt singultum. *a*, 43. 15.
- cum Singultu vocis interceptiones, pessimæ sunt. *a*, 215. 3.
- in Singultu ac spiritu, delirium, lethale. *a*, 239. 1.
- SITIS, in acuto morbo, præter rationem soluta, malum. *a*, 216. 7. *a*, 238. 1. intus relicta. *a*, 363. 2.
- Siti correptis cibi & labores detrahendi. *a*, 285. 13.
- sine Siti esse, tum in pleuritide, tum in omnibus circa pulmonem morbis, bonum. *a*, 252. 3.
- Sitim non habere, signum bonum. *a*, 209. 15. ac repentinam repletionem inducit panis calidus. *b*, 123. 18.
- Siticolosi non valde in febris ardentibus quanam sint. *a*, 39. 54.
- Siticolosis lac dare, malum. *a*, 43. 64.
- non Sitire quænam faciant. *a*, 365. 3.
- qui non Sitiunt in medicamentorum portionibus dum purgantur, non cessant priusquam sitierint. *a*, 37. 19.
- SMEGMA ad caput exulceratum. *b*, 20. 12.
- SOL aquas illustrat ac castigat. *a*, 149. 8.

- & ignis ficcant. *a*, 102. 36.
 Solem aliquid pati videre, quid & quos morbos significet. *a*, 287. 5. Lunam, atra, in somnis pura atque agilia solito more videre, singula bona sunt. *a*, 286. 4.
 SOLANUM frigefacit, & semen in somnis effundere non permittit. *a*, 100. 26.
 SOLITUDO Scythica. *a*, 158. 43.
 SOLSTITIA utraque in exhibendis pharmacis periculosa. *a*, 154. 30.
 Solstitium æstivum. *a*, 128. 11. hyemale. *a*, 127. 11.
 SOMNI in repletionis principiis longis ac dulces, & quando jucundi esse desinant. *a*, 110. 15. profundi non turbulentis, firmam in morbis acutis judicationem significant. *a*, 242. 1. jejunum attenuant & frigefaciunt, si non longi fuerint. *a*, 103. 37. soporosi, perniciosi. *a*, 243. 2. hyeme & vere longissimi. *a*, 32. 15.
 Somnia venerea unde contingant. *a*, 55. 2.
 Somniculosi ut plurimum sunt pueri, qui dum sugunt multum lactis adsumunt. *a*, 266. 3. in febre sunt, qui sæpe cruenta ac cruda per alvum egerunt. *a*, 266. 2.
 Somniorum genera sanitatem significantia. *a*, 288. 12. judicia seu præsentia, quanti momenti. *a*, 286. 2. interpretum error ac ignorantia. *a*, *ibid.*
 in Somnis quæ exacerbantur, & quibus extremæ partes perfrigerantur. *a*, 371. 8.
 Somno sanguis frigeat. *a*, 183. 20.
 ex Somno sudor multus, citra manifestam causam fiens, corpus multo alimento uti significat. *a*, 38. 41.
 Somnolenti ac singultientes, nono mense, quinam fiant. *a*, 242. 2.
 per Somnum, actio sensuum libera. *a*, 288. 12. anima corporis munia subit. *a*, 285. 1.
 SOMNUS multus, in faucibus exasperatis, convulsorius. *a*, 218. 15. nocturnam sitim sedans, bonum. *a*, 41. 27. turbulentus & vigilæ cum oculorum rectitudine & motu veloci, in morbo acuto, nihil boni. *a*, 245. 2. visceribus prodest. *a*, 367. 5. ubi delirium sedat, bonum est. *a*, 32. 2. & vigilia, utraque modum excedentia, malum. *a*, 33. 3. quandoque dolorem capitis solvit. *a*, 243. 2. meridianus quibus ætate conferat. *a*, 92. 36. longior quibus conducat. *a*, 285. 12. in quo morbo labor rem facit, mortale. *a*, 32. 1.
 SONITUS in auribus & tinnitus in acutis, lethale. *a*, 243. 2. aurium cum visus hebetudine quid faciat. *b*, *ibid.*
 in Sonitibus in faucibus, dolores ad infernas partes, toleratu faciles. *a*, 218. 15.
 SOPOR num ubique malus? *a*, 216. 8. *a*, 243. 2. quibus fit spumosis prodeuntibus, his febris exacerbatur acuta. *a*, 217. 12. cum Sopore anxioso lumborum dolor malus est. *a*, 249. 3.
 Soporosa, anxiosa, dolorosa præcordia, frequenter parum spuentia, tumores circa aurem habent. *a*, 221. 23. *a*, 243. 2.
 Soporosi, num aliquid convulsorii habent? *a*, 243. 2. in principiis evadentes, cum capitis, lumborum, colli, præcordii dolore, vigilantes, num phrenitici fiunt? *a*, *ibid.* ab initio exudantes, urinis concoctis ardentes, perniciose habent. *a*, *ibid.* anxiosi, præcordium dolentes, parum vomentes, abscessus juxta aurem habent. *a*, *ibid.*
 Soporosis torpescit liquida egestio, pessima est. *a*, 264. 6. delassatis, surdis factis, alvo erumpente, si rubicunda egesta fuerint, circa judicationem, profunt. *a*, 243. 2.
 SORBA, mespila, corna, & quæcunque alia hujus generis poma alvum sistunt, & acerbæ sunt. *a*, 100. 28.
 SORBITIONES, febrientium, & non febrientium. *b*, 81. 39. cibos sufficientes conicientibus non sunt dandæ. *b*, 81. 42. in febribus quando dandæ. *b*, 132. 42. dulces ad sputum sursum excreandum conducunt. *b*, 47. 17. si non purgata alvo dederis, lædes. *a*, 47. 67. inconuenientes morbis incrementa præbent. *a*, 9. 12. & pituitam, tetano laborantes, morituri per nares revomunt. *b*, 45. 13. debilibus post cibum dandæ. *b*, 81. 44. in omnibus morbis dandæ. *b*, 80. 38. ex alica & præsana fortiores. *b*, 81. 42.
 Sorbitionibus pitæsanæ in morbis acutis quando utendum. *b*, 124. 20.
 ex Sorbitionibus quascunque ad secessum dederis, tenues, percoctas, ac dulciores potius quam saliores aut calidiores propinabis. *b*, 80. 38.
 Sorbitionum invento naturæ imbecilliores ini-

initium dederunt. *a*, 9. 11.
SORDES siccae valde dolorosae sunt, sed cito judicantur. *a*, 230. 28. officinae fullonum in suffitu. *b*, 235. 7.
SPECILLORUM praeparatio. *b*, 287. 15.
SPECILLUM quibus à pure coloratur, velut ab igne, plerumque pereunt. *a*, 254. 3. contusiones ac fissuras non explorat. *b*, 306. 11.
Specilli stannei & plumbei in corrigendis uteris usus. *b*, 287. 15.
SPECTRA falso imaginata, multis mortis causa fuerunt. *b*, 156. 1.
SPHAGITIDES, seu jugulares venae. *a*, 134. 7.
SPICULO retrorsum infra collum percussus. *a*, 355. 20.
SPINA gibba ex casu. *b*, 351. 39. dorfi, magis frigida aggravatur. *a*, 271. 4.
SPINAE dolor, ex calore à cerebro. *b*, 17. 5. dorfi cognitio in omnibus morbis multum, in gibbosus vero plurimum momenti habet. *b*, 353. 41. Ægyptiæ fructus. *b*, 170. 29. concussio vehemens. *b*, 357. 50. distortionem, ac spirandi difficultatem sanguinis fluxio solvit. *a*, 249. 3. vertebrarum numerus. *a*, 127. 7. obliquatio multifaria. *b*, 354. 45. medulla ægrotans. *a*, 229. 26. medulla quando maxime resiccetur. *b*, 93. 14. natura. *a*, 132. 2.
in Spinalem medullam per venas, ex capite fluxiones. *a*, 188. 10.
Spinali medulla fauciatu moritur. *b*, 2. 3. medullæ frigida inimica. *a*, 40. 18.
Spinalis medulla neque multum pinguis, neque glutinosa habet. *a*, 50. 5.
in Spinam, velut formicas de capite descendere, videri. *b*, 33. 49.
SPIRANDI difficultas in fluxu rubro. *b*, 233. 2. difficultates senibus accidunt. *a*, 37. 31. difficultas in febre non intermittente, lethalis. *a*, 39. 50. difficultas interdum à gibbo. *b*, 351. 37. difficultatem ut plurimum inducunt ulcera proserpentia circa fauces graviora & magis acuta. *a*, 267. 3. difficultas unde. *a*, 137. 15. difficultatem potus uberius inducit. *a*, 223. 5. difficultatem & spinæ distortionem sanguinis fluxio solvit. *a*, 249. 3.
cum Spirandi difficultate & lateris punctura intestinorum levitates in tabem desinunt. *a*, 256. 3.
SPIRANTES difficulter, ex putredine, multa cruda educentes in tabe, perniciose habent.

Tom. II.

a, 255. 3.
Spirare bene, tum in pleuritide, tum in omnibus circa pulmonem morbis, bonum. *a*, 252. 3. bene signum bonum. *a*, 209. 14.
SPIRATIO longa, medela assiduorum oscitationum. *a*, 318. 3. brevis, non potantibus, & vix potantibus medetur. *a*, *ibid.* bona in omnibus morbis, magnum momentum ad salutem habet. *a*, 246. 2.
Spirationem erecta cervice inducunt, anginae. *a*, 212. 23. bonam & facilem valde magnam vim habere ad salutem in omnibus acutis morbis. *a*, 206. 4.
SPIRITUS corpus brevi implent. *a*, 183. 18. quibus velut contrahente quodam in fine fiat. *a*, 247. 2. densus dolorem significat, aut inflammationem in locis supra septum transversum. *a*, 205. 4. si frigidus è naso & ore exspiretur, valde jam perniciosus est. *a*, 206. 4. frigidus lethalis est. *a*, 246. 2. magnus in biliosis febribus acutis, juxta aurem abscessum facit. *a*, 240. 1. *a*, 248. 2. offendens in febribus, malum. *a*, 39. 68. qui densus & parvus est, inflammationem & dolorem in locis principalibus significat. *a*, 246. 2. qui cum suspiriis extra fertur, abortum facit. *a*, 259. 3. magnus, & per multum tempus, quid significet. *a*, 246. 2. quid in corporibus, & quid extra vocetur. *a*, 179. 4. rarus & magnus. *a*, 306. 1. omnis ab aqua. *a*, 67. 29. extendens, & urgens, & obscurus, lethalis. *a*, 246. 2. quibus retrahitur, & vox strangulatoria est, in his quid fiat. *a*, 217. 11. *a*, 247. 2. detentio quid possit. *a*, 104. 43. transitus extra ac intro juxta genituræ medium per pelliculam. *a*, 60. 4. hyemis & æstatis causa. *a*, 179. 5. omnium quæ corpori accidunt, author & dominus. *a*, 179. 4. alimenti principium. *a*, 269. 11. cum alimentis intra corpus assumitur. *a*, 181. 9. primum in cerebrum attractus, per reliquum corpus distribuitur. *b*, 149. 17. veluti his qui strangulantur præ manibus expositus, in vocis interceptione, malus est. *a*, 215. 3.
Spiritu omnia repleta. *a*, 179. 4.
ex Spiritu, seu aëre, omnes morbos oriri. *a*, 180. 6.
in Spiritu & sudore delirium, lethale est. *a*, 239.

X x x

a, 239. 1.

sine Spiritu aut aëris vi, nihil esse aut fieri.

a, 179. 4.

SPIRITUM magnum & frequentem habentibus, quibus morbus regius & febres acutæ cum præcordiis duris perfrigeratæ sunt, num his abscessus magni ad aures consistunt? *a*, 221. 23. nunquam consistere.

b, 145. 6. quænam emittant. *a*, 59. 2.

Spirituum malignorum qualitas. *a*, 362. 2. per terram exhalatio, ipsi frigiditatem inducit.

a, 68. 31.

SPLEN unde aquosus fiat. *b*, 206. 87. ex illodem augetur, & corpus contabescit. *a*, 171. 36. elevatus. *a*, 306. 1. & caput cur morbis maxime obnoxia. *b*, 57. 14. & caput partes maxime cavæ. *b*, 53. 2. magnus natura. *a*, 364. 3. durus non superne, inferne, rotundus, latus, crassus, tenuis, longus, minus capitis gravedine laborantibus. *a*, 364. 2. aquæ seu atræ bilis fons est. *b*, 53. 2. quibus deorsum vergit, pedes & manus & genua calida sunt.

a, 363. 2.

de Splene aucto.

a, 171. 36.

ex Splene febris. *a*, 344. 21. venæ deorsum tendentes multæ.

b, 55. 9.

in Splene magno ex dextris sanguinem erumpere malum est. *a*, 249. 3. florescente crustarum circa umbilicum, & in ipso usturarum usus.

a, 172. 36.

Splenem attenuantia.

b, 103. 33.

Splenes magni ac pleni, ex aquis lacustribus. *a*, 150. 10. parvi ad præcordia extensi, & ad manum submurmurantes.

a, 338. 3.

Splenicæ sunt in febribus longis, tenuibus, erroneis urinarum tenuium mictiones. *a*, 263. 5.

Splenici quicumque à dysenteria corripuntur, his longa accedente dysenteria, percutunt. *a*, 44. 43. *a*, 256. 3. quidam quibus pharmacorum potiones nihil proficiunt, iis morbus in hydropem degenerat. *b*, 75. 21. aliquantum quando fiant.

a, 145. 7.

Splenicis dysenteria accedens, bonum. *a*, 45. 48.

Splenicum quomodo purgabis, lacte, neque fero.

b, 35. 53.

Splenicus ex morbo regio nigro. *b*, 27. 35. & vitii coloris.

a, 395. 55.

Splenis dolor unde, & qua ratione ledetur.

b, 55. 9. ex calido & glutinoso, conclusis, generatio. *a*, 51. 9. ustio. *b*, 104. 35. primus morbus. *b*, 103. 33. suppurati causa ac curatio. *b*, 75. 21. aucti curatio.

a, 172. 36.

ad Splenis dolorem vehementem. *a*, 395. 57.

SPLENDOR omnis per quem oculi offendentur, fugiendus.

a, 21. 2.

SPLERIA vino imbuta in ulcerum deligatione.

b, 324. 27.

Spleniorum longitudo, latitudo, multitudo, crassitudo.

a, 280. 8.

SPONGIA combusta ad fluxum muliebrem cohibendum.

b, 262. 71.

in SPVENTIBUS impedimenta.

a, 365. 3.

SPUMA in comitialibus ex ore prodit ex pulmone. *b*, 146. 7. circa os in strangulatis aut suffocatis. *a*, 34. 43. mala est. *a*, 362. 1. in sacro morbo, unde.

a, 184. 22.

Spumosa florulentia in biliosis meracis alvi egestionibus mala.

a, 215. 3.

Spumosa mictiones una cum animi deliquio, convulsoriae sunt.

a, 218. 15.

Spumoforum sputus.

a, 366. 4.

qui Spumosum sanguinem vomunt, dolore infra septum transversum non existente, de pulmone vomunt.

a, 255. 3.

SPUTA crassa & non olentia, capitis dolorem solvunt. *a*, 243. 2. in angina, viscosa, crassa, valde alba, quæ violenter educuntur, mala sunt.

a, 251. 3. defluentia febricitanti in sudore, levia sunt.

a, 219.

17. omnia mala sunt, quæ dolorem non sedant.

a, 209. 13. suppressa in tabescentibus, mentem ad nugas garriendas emovent.

a, 255. 3. viscosa cum raucedine, saluginosa.

a, 254. 3. gracilium subarida in anginis, malum.

a, 251. 3. quandoque ori influunt, lumbricis latis ad hepar affilientibus.

b, 66. 27. in pleuriticis ac peripneumoniacis qualia esse debeant.

a, 252. 3. matura sunt, quum similia fuerint puri.

b, 136. 53. subarida frequentia, ex angina, cum tussi, lateris dolorem inducentia, perniciofa.

a, 251. 3. peripneumoniacis quibuldam biliosa quum desinere volunt.

a, 347. 30. rotunda mentem emovet, velut illi in Plinthio.

a, 368. 6. saluginosa, ac tussis quibus supprimuntur, his corpus velut à pustulis rubescit.

a, 246. 2. varia quibus in pleuritide statim ab initio,

tio,

- tio, & dolores valde acuti sunt, hi tertia die moriuntur. *b*, 48. 21. quæ in pleuriticis sint perniciofa. *a*, 254. 3.
- SPUTATIO** cruenta non feculenta, mulieribus quibus ex febribus dolor mammarum fit, solvit dolores. *a*, 260. 3. in phreniticis frequens, mala. *a*, 215. 2.
- Sputationes** penitus purulentæ in principio pleuriticis, lethale. *a*, 251. 3. in phreniticis cum perfrigeratione nigræ revomuntur. *a*, 215. 4.
- SPUTI** excreationes in febre, lividæ, nigrae, biliosæ, si quidem supprimantur, malæ sunt. *a*, 246. 2. copiam in pulmone dolor circa ventrem & claviculam significat. *a*, 237. 1. purgationes, cur junioribus difficiliore. *b*, 11. 21. in pectore pleuriticis strepitus multus & facies tristes. *a*, 252. 3.
- ex Sputis** biliosis, lateris dolor. *a*, 217. 12.
- in Sputo** bilioso lateris dolor præter rationem evanescens, perniciosus. *a*, 254. 3.
- Sputorum** graveolentiæ quum suppuratos mitius habentes sequuntur, eos recidiva occidit. *a*, *ibid*.
- SPUTUM** facile tussiendo rejicere, signum bonum. *a*, 209. 14. ita meracum ut etiam nigrum appareat, pessimum. *a*, 209. 13. in tabidis, ex puris sputo suppressum, mors. *a*, 45. 16. flavum, sanguine permixtum non multo, si in pulmonis inflammatione, in principio morbi rejiciatur, valde prodest. *a*, 209. 13. tabidorum. *a*, 225. 12. flavum meracum, periculosum est. *a*, 209. 13. quod viride est valde malum. *a*, *ibid*. in omnibus doloribus, qui circa pulmonem & costas fiunt, cito ac facile expui convenit. *a*, *ibid*. multum cruentum, in hepaticis, perniciosum est. *a*, 255. 3. tabidorum in igne gravem nidorem olens, lethale. *a*, 40. 11. *a*, 255. 3. facile educere, tum in pleuritide, tum in omnibus circa pulmonem morbis, bonum. *a*, 252. 3. omne non solvens dolorem, malum. *a*, *ibid*. in pleuriticis tertia die maturari, ac expui incipiens, citiores solutiones facit. *a*, *ibid*. magis educit vinum dulce, quam alterum. *b*, 126. 25. quatenus aquæ potus educat. *b*, 128. 30. in pleuriticis. *a*, 32. 12.
- ad sputum**, si unum aliquod ex signis malis accesserit, peribit utique homo priusquam ad decimumquartum diem pervenerit. *a*, 209. 14. sursum exscreandum, sorbitiones dulces conducunt. *b*, 47. 17.
- SQUALLIDITAS**, mala est. *a*, 362. 1.
- SQUAMAS** mingenti odore gravi, vesicam exulceratum significat. *a*, 40. 81.
- STATUARI**. *a*, 85. 15.
- STELLÆ** marinæ nigrae. *b*, 167. 29.
- STERCORA** varia diuturniora sunt, nihilominus autem perniciofa. *a*, 208. 10. quænam lethalia sint. *a*, *ibid*. per alvum expellentia. *b*, 141. 61.
- STERCUS** columbinum. *b*, 262. 67. quodnam malum. *a*, 208. 10. educitur, pharmacum nullum bibat. *b*, 231. 6. in sano corpore, secundo die à sumto cibo prodit. *b*, 61. 22. quibus per pulsationis venarum vehementiam, derepente per alvum secedit, lethale est. *a*, 251. 3. vomentes. *a*, 114. 27. valde aquosum, aut pallidum, aut viride, aut vehementer rufum, aut spumofum egerere, hæc omnia mala sunt. *a*, 208. 10. in comitialibus subit, dum violenter suffocatur. *b*, 146. 7.
- STERILES** ex magnis in uteris ulceribus. *b*, 184. 7. ex uteris ad medium lumborum progressis. *b*, 161. 14. ex uteris adglutinatis. *b*, 159. 6. ex uteris ad coxam decurrentibus. *b*, 248. 31.
- ad Sterilem** purgandam. *b*, 226. 123.
- Sterilibus** non parientibus, sanguinis vomitus ad conceptionem prodest. *a*, 260. 3.
- Sterilitas** ex uterorum complicatione. *b*, 159. 7. ex venarum retro aures incisione. *a*, 160. 51. in viris causæ quæ. *a*, 42. 63.
- STERNUTATIO** unde fiat. *a*, 47. 51. super-veniens, singultu fatigante liberat. *a*, 43. 13.
- Sternutationes** & gravedines in morbis circa pulmonem, & antecessisse, & succedere, malum est. *a*, 253. 3. in morbis lethalissimis profunt. *a*, 209. 13.
- Sternutatorium** secundas expellit. *a*, 42. 49.
- STILLATIO** de naribus in lateris dolore, mala est. *a*, 254. 3.
- STOLIDI** qua ratione nascantur. *a*, 90. 32.

- STOMACHI**, five gulæ generatio. *a*, 50. 3.
Stomachus palmos habet quinque. *a*, 127. 7.
STRANGULATIO in uterorum dolore. *b*, 268. 88.
Strangulationes ex mensibus, suppurationem faciunt. *a*, 259. 3.
 ex his qui Strangulantur & submerguntur, nondum autem mortui sunt, non reconvalescunt, quibus spuma circa os fuerit. *a*, 34. 43.
Strangulatio ab utero convulsiones antea non cognitæ, faciles sunt. *a*, 250. 3.
STRANGURIE senibus fiunt. *a*, 37. 31.
STRATUM durius, attenuandi vim habet. *a*, 107. 4.
STREPITUS de humeris in suppuratis concussis. *a*, 255. 3. sputi multus, in pectore pleuriticorum. *a*, 252. 3. ac sonitus ex flatibus in cavis ac amplis partibus, fieri solent. *a*, 17. 40. & odores, maximi vini, circa ægros fugiendi ac transmutandi. *a*, 26. 6.
STRUMÆ pueris grandiusculis fiunt. *a*, 36. 26. post annum quadragesimum secundum & sexagesimum tertium non fiunt. *a*, 259. 3.
Strumarum, pessimi colli morbi, generatio unde. *a*, 186. 5.
STUDIORUM humanorum vanitas. *b*, 408. 1.
STUPEFACTORIA sunt, quæ convulsorio modo exacerbantur. *a*, 240. 1.
STUPIDA, modo non morbofo, absque febre. *a*, 348. 28.
Stupidus est, cui vena in cubito quievert. *a*, 322. 5.
STUPOR ex plaga in caput, malum. *a*, 45. 14. attonitus seu sideratio quod à flatibus, & quomodo fiat. *a*, 183. 19.
Stupore detenti, opisthotono corripuntur. *a*, 217. 11.
Stuporis detentio. *a*, 217. 12.
SUBBLESUS. *a*, 380. 18.
SUBDITIUM omnis generis, purgare potentia. *b*, 289. 23. ad fluxum rubrum. *b*, 264. 75. menses & puerperii purgamenta & aquam ducentia. *b*, 166. 29. si catapotia non purgarint. *b*, 214. 100. acria sanguinem ducentia. *b*, 215. 100. uteros purgantia, & aquam ducentia. *b*, 182. 107. mollia quæ aquam ducunt, & mucos & pelliculas, & non exulcerant. *b*, 268. 84. urinæ rubra, in febre erronea. *a*, 309. 6.
Subditiuum. *b*, 259. 59. parere nequeunti, quæ prius peperit. *b*, 216. 101. puerperii purgamenta melius purgans. *b*, 217. 104. partum accelerans parienti. *b*, 217. 103. ad conceptum. *b*, 181. 105. *b*, 216. 101. quod uterum valde aperire potest, cum conclusus est. *b*, 217. 101. conceptum impediens. *b*, 217. 102. uterorum. *b*, 280. 22. quod secundam relictam eiecit. *b*, 218. 106. medicamentum. *b*, 290. 25. purgans, & molliens. *b*, 290. 26.
SUBLIENOSUS & capite gravatus. *a*, 333. 6.
SUBLIGATIONES linteorum duæ. *a*, 280. 8.
SUBLIVIDA, à ventre, suspecta. *a*, 218. 15.
SUBSIDENTIÆ urinæ crassiores in febris longum morbum significant. *a*, 46. 31.
SUBSORPATI, morbo regio affecti, non valde sentientes, quibus singultus, his alvus erumpit. *a*, 220. 22.
SUCCESSUM fortunæ magnitudo, periculosa. *b*, 409. 1.
SUDOR optimus quisnam sit. *a*, 261. 4. ubi in corpore est, illic morbum esse declarat. *a*, 38. 38. in his quibus lumborum dolor diutinus, cum ardore fastidioso ac nauseabundo, malus. *a*, 216. 6. multus cum febris acutis fiens, malus. *a*, 216. 7. febricitanti oboriens, febre non intermittente, malum. *a*, 39. 56. multus intemperatè fiens sano, morbum significat. *a*, 202. 8. cur quandoque calidus, quandoque frigidus. *b*, 13. 22. multus ex somno citra manifestam causam fiens, corpus multo alimento uti significat. *a*, 38. 41. multus, calidus aut frigidus, semper fluens, humorem abducere oportere significat. *a*, 47. 61. octava die in febre continua. *a*, 374. 2. in sideratis ex spiritus ægra latione accedens, lethale. *a*, 256. 3. frigidus in febre acuta, lethalis est. *a*, 202. 8. *a*, 261. 4. una cum febre fiens in acuto morbo, malus est. *a*, 261. 4. multus, frigidus aut calidus, semper fluens. *a*, 38. 42.
Sudore levati, plurimis in faucium sonitibus frequentibus, bonum. *a*, 218. 15. cum Sudore quinam moriantur. *a*, 43. 71. ex Sudore horror, non bonum. *a*, 45. 4. in Sudore sputa defluentia febricitanti, le-

- via sunt. *a*, 219. 17. & spiritu, delirium, lethale. *a*, 239. 1.
- sine Sudore quinam moriantur. *a*, 43. 71.
- Sudorem frigidum excludunt, quibus nigra per alvum prodeunt. *a*, 264. 6. futurum indicat urinā valde tenuis si densa fiat. *a*, 262. 5.
- Sudantes ex perfrigeratione recalescentes, malum est. *a*, 216. 8.
- Sudores in somnis, quibus boni. *a*, 247. 2. febricitanti si inceperint, quibus diebus boni. *a*, 38. 36. frigidi cum acuta febre fientes, mortem significant. *a*, 38. 37. in diebus judicatoriis fientes, vehementes, & veloces periculosi sunt. *a*, 48. 4. pessimi quinam sint. *a*, 202. 6. *a*, 206. 5. in febribus multos expectare oportet, cum æstas sit veri similis. *a*, 35. 6. morbos ægre aut facile judicandos, item breves, aut longos ostendunt. *a*, 32. 12. milioformes, & solum circa collum fientes, mali sunt. *a*, 206. 5. quā ratione in nobis, morbos ostendere possint. *a*, 6. 22. quinam morbos judicent. *a*, 201. 4. optimi quinam sint & celerime febrem sedent. *a*, 206. 5. omnes abeuntes siccant & attenuant. *a*, 102. 36. frigidi febricitanti accedentes, longam febrem significant. *a*, 202. 8. aliqui propter corporum exolutionem, aliqui propter inflammationis vigorem fiunt. *a*, 206. 5. non febrientibus cum colore circa faciem bono quid significant. *a*, 244. 2. qui cum guttis fiunt, & evaporant, boni sunt. *a*, 206. 5. in somnis, in faucium sonitibus frequentibus, boni. *a*, 218. 15.
- Sudoris ante febres in corpore generatio, unde. *a*, 181. 13. in febrientibus causæ. *b*, 12. 22.
- Sudorosa papulæ æstate accidunt. *a*, 36. 21.
- SUFFIMENTA ad os uteri hians aut distortum. *b*, 288. 19.
- Suffimentum expulsiorium, quod & sanguinem ventris expellere potest. *b*, 220. 109. ex cornu, funiculo lucernario, & phocæ adipe. *b*, 164. 22.
- SUFFITUS ad uteros. *b*, 169. 29. *b*, 179. 98. *b*, 235. 7. ad fluxus mulierum. *b*, 263. 74. ex hordei paleis, & phocæ adipe. *b*, 169. 29. ex lana accensa. *b*, 265. 79.
- SUFFOCARI derepente, & deglutire non posse citra tumorem, in febribus, malum. *a*, 247. 2.
- Suffocata pharmacum purgans longe postea datum, per successum exivit. *a*, 354. 16.
- SUFFOCATIO in mulieribus unde, & quibus frequenter accidat. *b*, 187. 16. in acutis, ægris attenuatis, perniciofa. *a*, 238. 1. repentina in febre occupato, tumore non existente in faucibus, lethalis. *a*, 38. 34. in dentium stridore, valde mala. *a*, 216. 6. ex mammarum ablatione consequitur. *a*, 188. 12.
- Suffocationes. *b*, 280. 21.
- Suffocationem vehementem, & spirandi difficultatem inducunt angina. *a*, 251. 3.
- SUGENTES pueri qui non probe aluntur, macilenti fiunt. *a*, 266. 3. qui multum lactis adsumunt, ut plurimum somnuculosi sunt. *a*, *ibid.*
- qui dum Sugunt, interim cibum assument, facilius ablactationem ferunt. *a*, 266. 2.
- SUGILLATIONUM, contusionum, cum effusione sanguinis, deligatio. *a*, 281. 12.
- SUILLÆ carnes robur quidem magis quam caprinæ corpori inducunt, multum autem alvo secedunt. *a*, 97. 15. carnes optimæ sunt omnium carniū. *b*, 138. 60.
- SUIS sylvestris carnis vires. *a*, 97. 16.
- SUPERALBIDÆ mulieres, humidiores sunt, ac fluidiores. *b*, 234. 4.
- SUPERCILIUM in febre non intermittente distortum, mortem propinquam esse significat. *a*, 39. 49.
- de Supercilio tenuia discedentia. *a*, 368. 6.
- SUPERFOETATIO quomodo fiat. *a*, 88. 24. quadragesima post partum die, excidens. *a*, 349. 5. nondum partium discriminationem habens, non intumescit, sed putrescit donec excidat. *b*, 283. 2.
- circa SUPERNAM partem, & intestinum tenue quibus dolores pertinaces ex mensibus alvos humectant, aliquantum cibos averlantur. *a*, 259. 3.
- quicquid SUPERNARUM partium dolor ad coxas, aut ad genua, & anhelatio fiens, omnia hæc solvit. *a*, 323. 6.
- SUPERNI loci qui sunt circa caput, si turgent ulcerum purgatio, vomitus, hydrops hæc solvunt. *a*, *ibid.*
- in SUPERPURATIONIBUS, neminem unquam ex uno solum humore purgato mor-

- mortuum esse. *a*, 118. 10.
 SUPINUM jacere, & manus, & collum,
 & crura extensa habere, minus bonum
 est. *a*, 205. 3.
 SUPPURATIO quibus contingat. *a*, 43. 65.
 ex igne sacro. *a*, 46. 20. quomodo à
 vulnere, aut ex hasta, aut à pugione
 contingat. *b*, 10. 18. juxta oculum. *a*,
 342. 16. si fuerit in altero latere solum,
 quid considerare oporteat. *a*, 210. 16.
 quibus de causis contingat. *a*, 169. 26.
 ex partium circa ventrem diuturno do-
 lore. *a*, 46. 22. aliquando extra pulmo-
 nem à ruptione & carne contusa. *a*,
 169. 26.
 Suppurationem quænam inducant. *a*, 259. 3.
 ad Suppurationem quinam frequenter deve-
 niant. *a*, 254. 3. qui morbi vertantur,
 vide. *a*, 209. 14.
 ob Suppurationem intermittentes febres,
 plerumque sudorificæ sunt. *a*, 254. 3.
 Suppurationes plurimas rumpi. *a*, 253. 3.
 circa pulmonem habent, qui in facie
 flores habent, & alvo sunt liquidiores.
a, 254. 3. magnas abducit, a veratro vo-
 mere rubicunda, spumosa. *a*, 261. 4. aliæ
 quibus diebus rumpantur. *a*, 209. 15. do-
 lorosæ juxta sedem alvum turbant. *a*,
 264. 6. quænam optimæ sint. *a*, 206. 7.
 Suppurationis diuturnæ signa. *a*, 253. 3.
 futuræ principium considerare oportet.
a, 210. 16.
 Suppurationibus & affectionibus omnibus
 circa oculum, num his dolores ad no-
 stem? *a*, 387. 30. confert calida. *a*, 273. 11.
 ex Suppurationibus, quænam perniciosæ val-
 de sint. *a*, 209. 14.
 SUPPURATUS, infernum ventrem ustus. *a*,
 359. 15. ante hydropem. *a*, 394. 52. quif-
 nam fiat. *b*, 5. 10.
 Suppurati ex lethargo. *b*, 43. 5. ex angina.
b, 24. 27. ex angina quinam fiant.
a, 40. 10. si secantur aut uruntur, aqua
 aut pure acervatim effluente, moriuntur.
a, 44. 27. ex pleuriticis quinam fiant. *a*,
 40. 8. quicunque uruntur, si pus purum
 fluat & album, evadunt. *a*, 46. 45. *a*,
 211. 19. superiore ventre, quibus modis
 fiant. *b*, 6. 11. qui fiunt, maxime ex
 pleuritide & peripneumonia, quid iis
 accidat. *a*, 253. 3. ex pleuritide facti,
 in quadraginta à ruptione diebus, ex-
 spuunt. *a*, 252. 3. quinam fiant. *a*, 203.
 10. *a*, 321. 5. ac tabidi, unde. *a*, 138.
 20. ex peripneumonia. *b*, 14. 24. quo-
 modo cognoscantur. *a*, 170. 28. quan-
 do fiant peripneumonici aut pleuriticici.
a, 169. 26. ex peripneumonia aut pleu-
 ritide, non moriuntur. *a*, 169. 25. ex
 pituita ad latus adglutinata. *b*, 7. 11.
 & tabidi ex bilis in thoracem fluxione.
a, 167. 18. inferno ventriculo, quomodo
 fiant. *b*, 8. 12. à convulsionibus, quo-
 modo fiant. *b*, *ibid.* qui futuri sunt, pri-
 mum fæluginosum spuunt, deinde dul-
 cius. *a*, 254. 3. ex pleuritide facti, si in
 quadraginta diebus repurgati fuerint, li-
 berantur. *a*, 40. 15.
 Suppuratis quibus dum concutuntur, mul-
 tus strepitus de humeris fit, minus puris
 habent. *a*, 255. 3. surditas oborta, cru-
 entam egestionem significat. *a*, 254. 3.
 caput quomodo purgandum. *a*, 170. 31.
 ex Suppuratis qui evadant, & qui non. *b*,
 31. 45. à pulmonis inflammatione, senio-
 res magis intereunt. *a*, 211. 18.
 Suppuratos mitius habentes quos sputorum
 graveolentiæ sequuntur, eos recidiva oc-
 cidit. *a*, 254. 3. fieri periculum est ex
 peripneumonia, quicunque in judicato-
 riis diebus non sunt purgati. *a*, 253. 3.
 Suppuratorum ex peripneumonia signa, &
 curatio. *b*, 30. 44. omnium cognitio ex
 signis quatuor petitur. *a*, 210. 16. supe-
 riore ventre ex pituita de capite, cura-
 tio. *b*, 6. 11. curatio. *b*, 140. 68. signa.
b, 5. 10. ex peripneumonia, secandi &
 puris educendi ratio. *b*, 30. 45. ex vul-
 nere & peripneumonia, eadem quæ ex
 pleuritide consideratio & curatio. *b*, 51.
 29. ex pleuritide curatio. *b*, 7. 11.
 Suppuratum quibuscunque quid in corpore
 existens quare significationem de se non
 præbeat. *a*, 44. 41. fieri ex pleuritide,
 non lethale. *b*, 48. 21.
 quicquid Suppuratur, non revertitur. *a*,
 364. 3.
 SUPPURANDI sunt ventres in morbis, ubi
 purganda matura fuerint. *a*, 387. 32.
 circa SURAM dolores, mentis emotionem
 faciunt. *a*, 215. 5.
 Surarum dolores maligni sunt, mentemque
 mo-

- movent . *a*, 238. 1. quatuor habeant . *a*, *ibid*.
- SURDASTRI perniciose habent . *a*, 243. 2. SYDERATI ab atra bile . *b*, 2. 3. cur toto corpore impotentes . *b*, 18. 8. dextra aut sinistra parte quinam fiant . *a*, 256. 3. quare oculis non videant . *b*, 18. 8. ex catiis ulcere . *b*, 310. 27. qui dicantur , & quomodo sideratio contingat . *a*, 253. 3. partem capitis anteriorem quare doleant . *b*, 18. 8.
- SURDI valde, in accipiendo tremuli, linguam resoluti , torpidi, malum . *a*, 244. 2. Surdis, in acutis, sanguinis egestio, perniciofa . *a*, 249. 3.
- SURDITAS . *a*, 388. 34. in acutis ac turbulentis consequens , malum . *a*, 243. 2. biliosis egestionibus superveniens , eas sedat . *a*, 38. 28. cum febre & dolor acutus ad latus quibus fiat . *a*, 259. 3. sanguinis egestionem solvit . *a*, 249. 3. & vomitus volvulosis, malum . *a*, 256. 3. quibus cum capitis gravitate , & præcordii intensione , sanguinem profundit . *a*, 244. 2. suppuratis oborta, cruentam egestionem significat . *a*, 254. 3. accedente ægritudine , & urina subrubicunda, mentem emovet . *a*, 244. 2. & urinæ non confidentes, valde rubicundæ, innatantes, mentis emotionem portendunt . *a*, 215. 4. *a*, 244. 2. & sopor post capitis dolorem cum ascaridibus , abscessus circa aurem exsuscitant . *a*, 242. 2. in acutis post modicam sanguinis eruptionem , & nigrorum egestionem, malum . *a*, 219. 18. in febribus alvum sistit . *a*, 243. 2. dolorem fortem in locis infernis solvit . *a*, 203. 10. *a*, 321. 5. ejus curatio . *a*, 357. 26.
- Surditatem ex febribus, sanguinis è naribus fluxio solvit . *a*, 244. 2.
- cum Surditate, vigilantibus, vomitus æruginosi in capitis doloribus insaniam excitant . *a*, 242. 2.
- ex Surditate leniter abscessus juxta aures fiunt . *a*, 220. 14. *a*, 244. 2. ac torpore de naribus aliquid destillare, difficultatis aliquid habet . *a*, 220. 20. *a*, 244. 2.
- SUSINUM unguentum . *b*, 167. 29.
- SUSPIRIOSUM quæ efferunt spiritum in febribus, abortiunt . *a*, 260. 3.
- SUTORES coriarii . *a*, 84. 17.
- SUTURA osse denudato in capitis ulcere comparens . *b*, 304. 5.
- Suturæ = literæ , quibus similes sint . *b*, 303. 1. capitis . *a*, 126. 4. quando T literæ similes . *b*, 303. 1. quæ literæ = respondeant . *b*, *ibid*.
- Suturarum læsio cognitu difficilis . *a*, 353. 14. multitudo ad sanitatem utilis . *a*, 164. 10.
- de Suturis capitis , & quod alia tres , alia

T.

TABES . *b*, 91. 11. periculosissimæ quænam sint . *a*, 255. 3. coxendicum leviter quibus accedat . *a*, 241. 1. altera . *b*, 91. 12. tertia . *b*, 91. 13. post ætatem siccam & borealem . *a*, 154. 28. quibus ætatibus maxime fiat . *a*, 40. 9. *a*, 255. 3. ex suppressis mensibus . *a*, 226. 13. ex puris sputo , malum . *a*, 45. 16. renalis ex nephritide . *b*, 94. 16. ex sanguinis vomitu . *a*, 48. 78. etiam autumnus fit . *a*, 36. 22. in siccitatibus plerumque fiunt . *a*, 35. 16. necessitatem habet , ut interimat . *b*, 2. 3. juvenibus fiunt . *b*, 36. 29. quibusdam ad hyemem fit . *a*, 35. 16. mulieribus ad plagam meridiionalem à partu frequentes . *a*, 149. 7.

Tabæ

- Tabe qui infestantur, si sputum quodcumque
tussiendo rejecerint, grave olet dum pru-
nis injicitur, lethale. *a*, 40. 11. *b*, 31. 46.
a, 255. 3. laborantibus quibuscunque ca-
pilli de capite defluerint, hi alvi pro-
fluvio prodeunte moriuntur. *a*, 40. 12.
a, 255. 3.
- à Tabe occupato alvi profluvium accedens,
lethale. *a*, 40. 14.
- in Tabe dorsali, genitura, si quis urinam
reddat, aut alvum dejiciat, prodit. *b*, 33.
49. difficulter spirantes ex putredine, mul-
ta cruda educentes, perniciose habent. *a*,
255. 3. dorsali seminis per somnum pro-
fusio. *b*, 33. 49.
- Tabem quænam præsignent. *a*, 246. 2. habi-
tus significant, pustularum eruptiones, ve-
lut ferro lancinatæ. *a*, 255. 3.
- ad Tabem transeunt suppurati. *a*, 40. 15.
- in Tabem desinunt intestinorum levitates.
a, 256. 3.
- Tabis occultæ generatio, ex fluxione in
medullam. *a*, 167. 18. periculum impendet
diuturnas curanti hæmorroidas. *a*, 43.
12. signa quænam sint. *a*, 237. 1. gene-
ratio. *a*, 188. 10. a dorsali medulla ge-
neratio. *b*, 33. 49.
- Tabescentes, statim urere oportet, caput
secare, & ejusmodi. *a*, 370. 7. vitent su-
periores purgationes. *a*, 37. 8.
- Tabescentibus spiritus obscuri, mali. *a*, 370.
7. autumnus, malus. *a*, *ibid.* lac conve-
nit. *a*, 43. 64.
- de Tabescentis & pulmonis affectu, signis,
& curatione. *b*, 31. 46.
- in Tabescentibus habitibus, cum febre, flu-
xiones ad gingivas & dentes comparen-
tes, malæ sunt. *a*, 255. 3. sputa suppres-
sa, mentem ad nugas gariendas emoveant.
a, *ibid.*
- Tabidam speciem quando inducat morbus.
a, 370. 7.
- Tabidi qui desperati. *a*, 226. 12. qui super-
stites. *a*, *ibid.* quando ex pulmonis tuber-
culis plerumque fiant. *a*, 254. 3.
- Tabidis autumnus malus. *a*, 35. 10. quibus
in mare expuentibus pus ad fundum si-
dit, brevi pereunt. *a*, 255. 3.
- ex Tabidis minime superstites manent, vir-
gines & mulieres, quibus ex suppressis men-
sibus tabes oborta est. *a*, 226. 13.
- in Tabidis præcordia in tumorem elevata,
pessima sunt. *a*, 255. 3. morbis longis
præcordia elevata cum alvo suppressa,
malum est. *a*, 248. 2. à capite fluentia,
ad nares converti debent. *a*, 225. 12. qua-
le pectus laudare conveniat. *a*, 226. 12.
post alvum suppressam, pruriginosa cor-
pora, mala sunt. *a*, 255. 3. capitis gra-
vitas, & aurium sonitus, postquam locum
acclivem conscenderint. *b*, 33. 49. venter
egerat quotidie. *a*, 225. 12. abscessus san-
guinolentissimi, optimi. *a*, 226. 14.
- Tabidorum curatio. *a*, 171. 10.
- TALI subdititii. *b*, 227. 124.
- TEDÆ pinguißimæ decoctum ad uteri con-
ceptionem. *b*, 288. 15.
- TELA obliqua, rotunda, oblonga, mul-
tum tenuia, acuta, levia, os sauciantia.
b, 306. 14.
- TELI sedes in osse. *b*, 305. 9. sedes in osse quid
vocetur. *b*, 305. 8.
- Telorum sedes in futuris cognitu difficiles.
b, 306. 15. sedes ipsæ in seipsis sientes in
osse. *b*, 304. 5. extractio, artis chirurgi-
cæ pars præstantissima. *a*, 23. 12.
- TEMPESTAS ex aqua & Etesiarum spiratio-
ne circa caniculam. *a*, 156. 36.
- TEMPORA collapsa, ex morbo, ægrum mor-
ti proximum esse significant. *a*, 204. 2.
quibus secantur, convulsio ex contrariis
seditioni partibus oboritur. *a*, 258. 3.
- juxta Tempora num ossium diruptiones con-
vulsoriæ sunt? *a*, 243. 2.
- ex Temporis dextri dolore, & capitis gra-
vitate, febris. *a*, 325. 3.
- TEMPORA quæ morbos judicatu faciles pa-
riant. *a*, 144. 7. etiam recidivas faciunt.
a, 145. 7. eadem aliis vitæ, aliis mortis
sunt causa. *a*, 77. 10.
- ad Tempora alia, morborum alii bene aut
male se habent. *a*, 35. 3.
- secundum Tempora, vere quidem & prima
æstate pueri, optime degunt. *a*, 36. 18.
- Temporibus in omnibus omnes quidem
morbi sunt. *a*, 36. 19.
- in Temporibus constantibus, si tempestive
tempestiva reddantur, morbi constantes,
& judicatu facillimi sunt. *a*, 35. 8. cum
eadem die, modo calor, modo frigus fit,
autumnales morbos expectare oportet.
a, 35. 4.

- Temporis constitutio pestilens.** *a*, 328. 3.
Temporum magnæ & frequentissimæ mutationes quid efficiant. *a*, 155. 34. mutationes maxime pariunt morbos. *a*, 35. 1. & virium, cognoscendorum ratio omiffa. *a*, 23. 11. varietates potissimæ sunt quæ naturas permutant. *a*, 162. 57. frequentes mutationes, mentis percussiones inducunt. *a*, 160. 53. mutationes mentem semper excitant, nec quiescere sinunt. *a*, 157. 39. anni differentiæ in morbis considerandæ. *a*, 235. 43. mutationes sæpe seminis corrupti causæ. *a*, 161. 53. constitutiones. *a*, 346. 27. mutationes circa generationem sentiri. *a*, 160. 53.
in Temporum magnis mutationibus, neque medicinæ exhibendæ, neque chirurgia tractanda. *a*, 154. 30.
Tempus & occasio quid. *a*, 27. 1.
TENDINUM distentio, perniciofa. *a*, 246. 2.
TENESMUS mulieri uterum gerenti accedens, abortire facit. *a*, 46. 27. est voluntas egerendi inevitabilis. *b*, 2. 3. ad dysenteriam transit. *b*, *ibid.* ejus notæ & curatio. *b*, 77. 26.
TENSIO in posteriora. *b*, 116. 60.
de Tensionis seu tetani tribus speciebus. *b*, 115. 59.
TENUES quinam sint. *a*, 313. 1. quæcunque præter naturam existentes, uterum gestant, abortiunt priusquam crassescant. *a*, 42. 44. qui in principio, cum capitis pulsu, & urina tenui, ad judicationem acerbantur, his nihil mirum est si & mentis emotio insuperque vigilæ accedant. *a*, 239. 1.
Tenuis existens & derepente siccus subsidens, ab evacuatione detentus, moritur. *a*, 174. 44.
à TERGO infra umbilicum fauciatus. *a*, 352. 11.
TERRA aspera per somnum visa, carnem non puram significat. *a*, 289. 12. ex asinorum pedibus derasa. *b*, 179. 98. semper plus aut minus in se aquæ habet. *a*, 67. 29. figulina tuberculis quæ ventriculi tunicis innascuntur, imposita, brevi resiccatur. *b*, 8. 12. figulina ad caput refrigerandum. *b*, 42. 1. Eretria ad refrigerandum in pleuriticis. *b*, 50. 27. vehementer tenera existens, fructus producere nequit. *a*, 66. 23. frigida & sicca est,
Ton. II.
- multisque motionibus obnoxia. *a*, 49. 1.
Samia nigra. *a*, 166. 29. similis ventriculo. *a*, 144. 5. siccitatibus squalida, volucrum genus abundat. *a*, 366. 4.
ex Terra nascentia terram respiciunt. *a*, 162. 58.
Terræ pars inferna cur hyeme calida, æstate vero frigida existat. *a*, 67. 28. odorem ex imbribus irruentibus, non ferentes in morbo crasso. *b*, 114. 53. frigiditatem inducit, spirituum per terram exhalatio. *a*, 68. 29. innumeras inesse facultates. *b*, 54. 5.
Terram nigram aut combustam in somnis videre, haud bonum. *a*, 289. 15. mutare in longis morbis, commodum. *a*, 367. 5. aut domum moveri videre, sano viro debilitatem significat, ægrotanti vero sanitatem. *a*, 289. 14.
TERRORES ac timores in insanientibus à cerebri transmutatione. *b*, 149. 15.
TERTIA die cohibiti in febre, si quarta exacerbentur, malum est. *a*, 239. 1.
TERTIANA exacta cito judicatur, & non est lethalis. *a*, 306. 3. exquisita in quot diebus judicetur. *a*, 241. 1. exacta in septem circuitibus ad summum judicatur. *a*, 39. 59.
Tertianæ naturam quæcunque habent, his nox molesta ante exacerbationem. *a*, 363. 2. & quartanæ, corpori à sole calfacto sæpe fiunt. *b*, 74. 17. in quartanam transitus. *b*, 75. 18.
TESTA combusta ad fecunditatem experimentum. *b*, 178. 92.
ad TESTEM dolor fortis irruens, tussim siccam solvit. *a*, 322. 5.
Testes & pudenda revulsa quid significant. *a*, 207. 8. *a*, 257. 3. intumescunt, peccus dolent, in rigoribus exudant, à veratro vomentes rubicunda, spumosa, pauca. *a*, 261. 4. affectos habentes, tussim siccam tussient. *a*, 347. 31.
Testis sinistri tumor ex febris modicis. *a*, 315. 2.
in Testibus hydropes pueris ad plagam meridionalem frequentes. *a*, 149. 7.
Testiculi. *a*, 125. 1.
Testium tumores tussim finiunt. *a*, 313. 1. tumores, febrem ardentem solvunt. *a*, 203. 11. prurigo. *a*, 349. 4.
TESTUDINIS marinæ adhuc viventis hepar in

- in pefso. *b*, 217. 104.
- TETANI** tres species. *a*, 198. 5. *a*, 115. 59.
- Tetano** laborantes, morituri pituitam & forbitiones per nares revomunt. *b*, 45. 13.
- in Tetano aquæ mulſæ tepidæ per nares in-
fuſio. *b*, 116. 59. cibi & potus interdum
per nares rejiciuntur. *b*, 115. 59. ex vul-
nere cibi potuſque quandoque per nares
redeunt. *a*, 198. 5.
- Tetanos** frigidæ frequens uſus adfert. *a*,
41. 20.
- Tetanus** ex vulnere. *a*, 198. 5. lumborum
in anteriorem ac poſteriorem partem di-
ſtentio. *b*, 136. 55. alius minus lethalis.
a, 198. 5.
- THEODORI** filio nona die in ſole verſato fe-
bris acceſſit decima die, ex denudatione
juxta os nullius momenti. *a*, 382. 19.
- THORAX** & ventriculus frigoris impatientes.
a, 271. 5.
- circa Thoracem, ſenſus maxime exiſtunt.
a, 139. 22. convulſiones ſunt difficillimæ
& maxime periculoſæ. *a*, 254. 3.
- in Thoracem fluxio biliola. *a*, 169. 24. flu-
xiones frequenter ſunt, propter frigus.
a, 166. 18. quicumque vulnerati, externa
vulneris parte ſanati ſunt. *a*, 255. 3.
- THYMBRA** ſimilia origano facit. *a*, 100. 26.
- THYMI** vires. *a*, *ibid.*
- in **TIBIA** varix conſpicuus. *b*, 298. 16. qui
ulcus habebat, & Attico uſus eſt, huic
puſtulæ elevatæ, rubræ, magnæ. *a*, 346. 27.
- Tibiæ** ulcera. *b*, 125. 23. *b*, 297. 12. oſſium
luxatio & curatio. *b*, 319. 14. oſſium ex-
tenſio. *b*, 319. 15. os alterum fractum. *b*,
322. 21. oſſa duo. *b*, 319. 14. os utrumque
fractum. *b*, 320. 17. conſideratio. *a*, 131.
1. oſſa cur diuturniorem cæteris pedis oſſi-
bus curationem requirant. *b*, 317. 11. ul-
cera prava habentia. *a*, 135. 42. oſſa qua-
draginta diebus corroborantur. *b*, 322. 21.
os internum majorem in curando mole-
ſtiam exhibet. *b*, *ibid.*
- circa **Tibiæ** malleolum ulcus. *a*, 358. 29.
- de **Tibiæ** oſſe. *a*, 165. 13.
- circa **Tibiam** aut malleolum ulcus. *a*, 383. 20.
- Tibiarum** tumores ex deſatigatione, cum
calore. *a*, 314. 2.
- TIBICINÆ** timor, noctu tantum. *a*, 358. 30.
a, 391. 43.
- TIMIDITAS** à deſidia & otio augetur. *a*, 161. 54.
- TIMOR** & triſtitia ſi multo tempore perfe-
veret, atrabiliarium hoc ſignum eſt. *a*,
44. 23. & triſtitia ex perfrigeratione, præ-
ter rationem, in convulſionem finit. *a*,
237. 1.
- Timores** aut convulſiones ex ſomnis in fe-
bribus, malum. *a*, 39. 67.
- TINNITUS** in acutis, & ſonitus in auribus,
lethale. *a*, 243. 2.
- TORMEN** circa ventrem ex aqua mulſa, mu-
lierem prægnantem arguit. *a*, 41. 41. in
alvo inducunt, humores liquati, & ad
alvum delati. *b*, 64. 26. infra umbilicum.
a, 142. 2.
- Tormina** à flatibus cauſantur. *a*, 182. 14.
flatus, & ruſtus acidi, ex cibariis inter-
dum non ſunt. *b*, 82. 44. quibus adſunt,
quæ neque medicamentis, neque aliter
ſolvuntur, in ſiccum hydropem firman-
tur. *a*, 37. 11. circa inteſtinum tenue,
in hydrope ſiccò ſui ſignificationem præ-
mittente, mala ſunt. *a*, 256. 3. circa me-
ſem, quandoque à porro. *a*, 372. 8. ſine
febre in hydrope. *b*, 139. 63. citra fe-
brem inferna purgatione opus eſſe ſigni-
ficant. *a*, 37. 20. una cum animalculis &
doloribus in longis inteſtinorum levitati-
bus. *a*, 258. 3.
- cum **Tormine** oris ventriculi dolores ven-
tris animalcula erumpere faciunt. *a*, 248. 2.
- ex **Torminoſo**, ſubſidentia limola ſublvida,
mala eſt. *a*, 220. 22.
- Torminum** in ventre generatio. *b*, 77. 27.
- TONSILLÆ**. *a*, 186. 5.
- de **Tonſillæ** morbis. *a*, 18. 11.
- Tonſillarum** ulcera in infantibus periculoſa. *a*,
266. 3. inflammationes pueris grandiuſ-
culis ſunt. *a*, 36. 26. morbi ſigna. *b*,
25. 30.
- in **Tonſillarum** ulceribus, ſi quid araneolum
eſt, non bonum. *a*, 266. 3. ulceribus,
poſt prima tempora, pituitam per os ef-
fluere, ſi prius non fuit, commodum eſt.
a, *ibid.* ulceribus majores pueri quum de-
glutire non poſſunt, his multam bilem re-
vomi, aut per alvum prodire, periculo-
ſum eſt. *a*, *ibid.*
- Tonſillas** deſillatione vexatas qui habent,
his alvus amplius ſubducta ſiccæ tuſſes
ſolvit. *a*, *ibid.*
- in **Tonſillis** quibus ulcera ſerpentia quando
con-

- confidant. *a, ibid.* ulcera si fiant pueris, memorabilis magnitudinis, ut deglutire non possint, salutis signum est. *a, ibid.* ulcera ætate facta, pejora sunt. *a, 267. 3.* ulcera multo tempore citra augmentum manentia. *a, 266. 3.* ulcera circa uvam proserpentia, in his qui servantur, vocem alterant. *a, 267. 3.* ulcera citra febrem facta, securiora sunt. *a, 266. 2.*
- TORPIDÆ**, & præsertim in motibus, multum exsudent. *a, 259. 3.*
- in **Torpidis** cum gravitate & acutis capitis doloribus convulsiones fieri solent. *a, 243. 2.*
- TORPOR** & egestionis alvi albæ in phrenitide, malum. *a, 239. 1.* in utramque partem cito translabens, malum. *a, 238. 1.*
- Torporem** & impotentiam quænam inducant. *a, 242. 2.* & delirium inducens sanguis cordis, quare tarde ad seipsum refluat. *b, 156. 2.* pedibus inducens sanguis, quomodo ab aqua frigida ad seipsum revertatur. *b, ibid.* capitis solvit muci per nares vel aures eruptio. *a, 285. 14.*
- Torporēs**, & sensus stupiditates præter morem fientes quid significant. *a, 256. 3.* ex rigore non valde apud seipsum sunt. *a, 215. 4.* & excrecentiæ ex flatibus in carnosis fiunt. *a, 17. 40.* & puncturæ pruriginosæ velut ab urtica, per caput discurrentes. *a, 234. 37.*
- TOSTA** aut assata alvum magis sistunt quam cruda. *a, 101. 32.*
- TRAGUS** sive olyra, levior est tritico. *a, 96. 12.*
- TRANQUILLITAS** morbi longitudinem significat. *a, 30. 22.*
- TRANSITUS** apertos esse oportet, veluti nares, & alia quibus opus est. *a, 363. 2.*
- TRANSMOTA** ex præsentis statu, ægrotanti opitulantur. *a, 177. 35.*
- TREMOR** in quibus difficilis sit. *a, 260. 3.* & anhelationes ex defluxu capitis ad cor. *b, 145. 6.* manuum ante febrem acutam. *a, 324. 1.*
- Tremores parvi**, & vomitus æruginosi, in perniciosos. *a, 238. 1.* ab atra bile, malum. *a, 239. 1.* ubicunque in febribus circa judicationem cessant, quid ibi efficiant. *a, 241. 1.* in febribus ardentibus, mentis percussio solvit. *a, 44. 26. a, 203. 11. a, 241. 1.* in vehementer phreniticis, lethales sunt. *a, 240. 1.* mente motis melancholico modo accedentes, malignum est. *a, 215. 2.* convulsorii fientes in sudoribus, reverti solent. *a, 218. 14. a, 250. 3.* senioribus in febribus fiunt. *a, 263. 5.* cur cum horroribus simul ingruant. *a, 181. 11.*
- TREMULI** quinam moriantur. *a, 246. 2.* manibus perniciose habent. *a, 243. 2.*
- Tremulis**, anxiosis, parvi juxta aurem tumores, convulsionem significant. *a, 250. 3.*
- TRICHIASIS** quid, ejusque remedia. *b, 140. 66.*
- TRIMESTRIS** puer omnia præ se fert, & lac tunc habet. *a, 323. 6.*
- TRISTES**, anxios, & se strangulare volentes mandragoræ radix sanat. *a, 175. 48.*
- TRISTITIÆ** ac decedendi à vita cupiditas. *a, 359. 31.* cum silentio, & hominum aversiones, quosnam occidant. *a, 257. 3.*
- TROXIMA** quænam sint. *b, 103. 33.*
- TUBERCULA** qua ratione à laboribus fiant. *b, 9. 15.* maligniora, quæ derepente disparent. *a, 320. 3.* in latere ab iisdem causis quibus in pulmone fiunt. *b, 9. 15.* quibus ad articulos, aut dolores ex febribus longis fiunt, hi pluribus cibis nutuntur. *a, 38. 45.* in febribus si pedem contigerint, quid eveniat. *b, 134. 49.* quænam meliora. *a, 361. 1.* vere fiunt. *a, 36. 20.* quibus fiant. *a, 47. 63.* circa inguen ex retentis menstruis purgationibus. *a, 61. 7.* in venis nascentia quomodo se habeant. *b, 10. 17.* circa aurem quibus circa judicationem exorta, non suppurata fuerint, his disparentibus recidiva fit. *a, 365. 4.* juxta aures in febrientibus, cum dolore oborta quænam hæc solvant. *a, 304. 2.*
- Tuberculi** in pulmone generatio & signa. *a, 254. 3. b, 8. 14. b, 35. 55.*
- ex **Tuberculi** intus ruptione quid fiat. *a, 45. 8.*
- Tuberculis** in corpore nascentibus, excretiones oportet considerare. *a, 33. 15.* ventriculi tunicis innatis terra figulina imposita, prodest. *b, 8. 12.*
- à **Tuberculis**, aqua inter cutem. *b, 98. 25.*
- de **Tuberculis**, eorum causis, & curatione. *b, 79. 34.*

de Tuberculo phymateve lateris. *b*, 90. 10. Tuberculorum & ulcerum majorum morborum deprehensio, & dissolutio magni est artificii. *a*, 22. 8. collectiones juxta venas habere qui solent. *a*, 273. 11.

Tuberculum circa vesicam. *a*, 256. 3. sub lingua quod hypoglossis dicitur. *b*, 25. 31. supra inguen sine capite, magnum, rubrum, ex mensibus non suppuratis. *b*, 185. 8. quibus in urinaria fistula nascitur, his suppuratione facta & eruptione, solutio fit. *a*, 40. 82. *a*, 47. 57.

TUMEFACCTIONEM quænam inducant. *a*, 177. 56.

TUMOR in cruribus hydropici, cum tussi, malum. *a*, 322. 5. circa uleus abortus. *b*, 293. 6. rubicundus, capitis osse denudato. *b*, 310. 27. in præcordio si non consolidat, & transgrediatur. *a*, 206. 6. in vulneribus fortibus non apparens, magnum malum. *a*, 43. 66. tuberculosus juxta hepar ad imum ventrem descendens, alvo multo tempore liquefacta. *a*, 386. 30. & rubor ab angina detento in pectore accedens, bonum. *a*, 47. 49. in præcordiis durus existens & dolorosus, pessimus est si per totum fuerit præcordium. *a*, 206. 6. à fluxu uteri sedato. *b*, 234. 5. ad genu dextrum ab exercitiis & mellis usu. *a*, 385. 26.

Tumorem juxta aurem faciunt, ardores comparantes. *a*, 264. 6. foris fieri in collo ab angina detento, bonum. *a*, 44. 37.

Tumores in præcordio molles & doloris exortes, minus periculosi sunt. *a*, 206. 6. *a*, 247. 2. laxi, boni: crudi, mali. *a*, 43. 67. in supernis palpebris relictæ, dum alia circumcirca gracilescunt, recidivas faciunt. *a*, 372. 8. aut livores in lippitudinibus aut ulceribus erumpentes recidivas faciunt. *a*, *ibid*. præter rationem allevantes, malum. *a*, 320. 3. circa aurem & convulsiones efficiunt, dolores fortes circa fauces. *a*, 247. 2. alvo suppressa, & nulla alia renovata, cito rumpuntur, & malignius est. *a*, 264. 6. quicunque alvo humecta levantur, cum doloribus, malum. *a*, *ibid*. circa aurem faciunt capitis succussiones. *a*, 242. 2. difficiles prægnantibus circa tenue intestinum. *a*, 260. 3. in pedibus, si iis ac-

cesserint qui partes sub oculis vehementer elevatas habent, aquam etiam habere videbuntur. *a*, 235. 42. circa aurem leviter fideratis, mali. *a*, 244. 2. molles & doloris exortes diuturniores dolorosis sunt. *a*, 206. 6. qui sub umbilico consistunt, minime suppurantur. *a*, 247. 2. in occidentalibus mulieribus. *a*, 150. 12. aquosi circa pedes prægnantis. *a*, 376. 6. juxta aurem in morbis longis pravi sunt. *a*, 240. 1. lividissimi à pedibus exoristi usque ad uteros, ignis sacri in uteris signa. *b*, 258. 58. in præcordio si viginti dies transgrediuntur, & tumor non confidens, ad suppurationem convertitur. *a*, 206. 6. quibus ulceribus apparent, non valde convelluntur, neque insaniunt. *a*, 43. 65. in articulis, & dolores absque ulcere, & podagricas affectiones, & convulsiones. *a*, 41. 25. in ventre minus faciunt abscessus, quam hi qui sunt in præcordiis. *a*, 206. 6. circa aurem aborti, anxietatem in præcordio sentientibus ipsos occidunt. *a*, 248. 2. circa aurem in longis morbis non suppurantes, lethales. *a*, 244. 2. in præcordio, in principio mortem brevi affuturam significant. *a*, 206. 6. somnolenti cum febre ardente. *a*, 238. 1. quicunque dolorosi sunt, & duri & magni, periculum mortis brevi affore significant. *a*, 206. 6. in dextris elevati, quando non valde maligni putandi sint. *a*, 346. 26.

Tumoribus in articulis frigida prodest. *a*, 273. 10.

ex Tumoribus sub umbilico quinam lethales sint. *a*, 247. 2.

Tumorum omnium diuturnorum circa præcordium & ventrem sentium, suppurationes considerare convenit. *a*, 206. 7. pertusio. *b*, 298. 15.

cum TUMULTU pulsus in præcordio, mentis emotorius est. *a*, 247. 2.

TURBATIO in corpore vehemens quibus sit. *a*, 46. 33.

Turbationem aut delirium significat, pulsus in præcordio. *a*, 206. 5.

Turbationes transitus sunt signum. *a*, 368. 6.

TURBULENTA à ventre, suspecta. *a*, 218. 15.

Turbulentæ ferocissimæ è somno excitationes, convulsoriæ sunt. *a*, *ibid*.

Tus.

TUSSES vere fiunt. *a*, 36. 20. quænam durissimæ ac violentissimæ. *a*, 369. 7. movet aquilo. *a*, 35. 5. post ætatem siccam & borealem. *a*, 154. 28. ex frequenti australium, & aquilonarium, ac nivolorum transmutatione. *a*, 369. 7. tussien-dique promptitudo quibus accedat. *a*, 207. 8. parvis ac recens natis puerulis fiunt. *a*, 36. 24. siccæ non irritantes quibus in febribus ardentibus, hi non ita valde sicciculi sunt. *a*, 39. 54. quibus hyeme, maxime austero spirante, leviter quinta die sedantur. 387. 31. movent frigida, velut nix & glacies. *a*, 41. 24. ad hyemem fiunt, si æstas sicca fiat, & aquilonaris. *a*, 35. 13. hyeme fiunt. *a*, 36. 23. laboriosæ contingunt locos læsos, & maxime articulos. *a*, 370. 7. siccas solvit alvus amplius subducta in his qui tonsillas destillatione vexatas habent. *a*, 266. 3. cum Tussi lateris dolorem inducentia sputa subarida frequentia, ex angina, perniciofa. *a*, 251. 3. ex tussi populariter grassante, febris. *a*, 387. 31. aut asthma gibbosi ante pubertatem moriuntur. *a*, 45. 46. **TUSSICULA** infantibus cum ventris turbatione ac febre continua. *a*, 361. 1. Tussiculæ cum sputatione, ablessum juxta aurem submovent. *a*, 221. 24. *a*, 244. 2. Tussient tussim siccam, qui testes affectos habent. *a*, 347. 31. ex Tussientibus, qui manibus laborabant, sola dextra resoluti cessaverunt. *a*, 346. 28. Tussientium puerorum curatio. *b*, 228. 1. nutritio. *b*, 198. 56. Tussim finiunt, testium tumores. *a*, 313. 1. neque sitim adesse in hydropse oportet. *a*, 225. 11. **TUSSES** ac sputa salsuginosa quibus supprimuntur, his corpus velut a pustulis rubescit. *a*, 246. 2. in sugendo infantibus infans, uvam majorem efficit. *a*, 266. 2. potu acervatim irruente quare excitetur. *a*, 129. 3. & pruritus in pulmone in tabidis, unde. *a*, 170. 27. aridæ generatio. *b*, 50. 26. vehemens oborta, quam insaniam solvat. *a*, 203. 10. quando gignatur. *a*, 182. 16. ab iisdem fit & sedatur. *a*, 176. 51. hydropicis accedens, malum. *a*, 44. 35. sicca quibus est, his

non solvitur, nisi dolor fortis ad coxas, aut ad crura, aut ad testem irruat. *a*, 322. 5. si vexet hydropicum, desperatus est. *a*, 47. 47. *a*, 322. 5. qui Tussunt circa exacerbationes, & parum exudant, maligne habent. *a*, 240. 1. de TYPHO seu stupore attonito. *b*, 107. 42. alio omni tempore corripit. *b*, 108. 43. tertio. *b*, 108. 44. quarto, qui fit tempore pomorum. *b*, 109. 45. quinto ab humore in corpore putrefacto. *b*, 110. 46.

V.

VACUA qui fecit vasa derepente, præter consuetudinem quid ei conducatur. *b*, 122. 17.

VACUATIO vasorum. *a*, 31. 2.

Vacuationis modus à figura partis affectæ. *a*, 177. 55. intempestivæ non minora esse mala, quam repletionis. *a*, 11. 18.

in leviter VAGANDO deficientes medicamentis purgare non oportet. *a*, 216. 9.

qui VALENT corpore, difficulter ferunt medicationes. *a*, 34. 37.

VAPORES omnis generis à corpore in caput retruduntur. *a*, 186. 5.

VARICES calvorum, si non magni fuerint, furiosi fiunt. *a*, 322. 5. quæ gibbositatem solvant. *b*, 351. 27. insanis supervenientes, insaniam solvunt. *a*, 44. 21. virorum in occidentalibus. *a*, 150. 12. non magni fiunt his, quicunque calvi sunt. *a*, 44. 34.

Varix ad dextrum aut sinistrum testem, vocis gracilitatem solvit. *a*, 321. 5. in tibia conspicuus. *b*, 298. 16.

VASA angusti oris, subito inversa, cur aquam à se non dimittant. *b*, 70. 33. in morborum principiis non esse vacuanda. *b*, 123. 20.

Vasorum vacuationem factam, a medico non cognosci, ridiculum ac damnosum. *b*, 124. 22. vacuatio si talis fiat, qualis fieri debet, confert, & bene ferunt. *a*, 31. 2. emulgentium positio. *a*, 133. 3. ruptio, meridionalem plagam incolentibus frequens. *a*, 148. 5.

VENA ex sinistris partibus, in reliquis juxta eandem naturam, radices agit. *a*, 138. 22. per dorsum ac jugulum juxta spinam sparsa. *a*, 138. 18. crassa ultra aures. *a*, 136.

136. 13. sanguiflua vulneratus moritur. *b*, 2. 3. principalis in renes radices suas agit. *a*, 137. 16. principalis quæ cordi inserta venam magnam & arteriam asperam producit. *a*, 136. 14. sanguiflua difsecta non coalescit. *b*, 5. 7. crassa est in utraque mamma. *a*, 323. 6. in cubito cui pulsarit, insanus & iracundus est. *a*, 322. 5. principalis dicta, quomodo pulmonem & partes vicinas occupet. *a*, 137. 15. sub septum transversum extenta, qualis. *a*, *ibid.* sanguiflua. *a*, 134. 5. pudendum transiens, cur genitura ac spiritu sit referta. *a*, 137. 17. humeralis sanguiflua est, & plena, & ægre curatur. *a*, 136. 13. à vertice ad nasum. *a*, 163. 6. splenitis, ac hepatitis. *b*, 13. 23. crassa in caulem seu pudendum transit. *a*, 137. 16. splenis. *a*, 164. 8. secta, mulier uterum gerens, abortit. *a*, 41. 31. perusta sanguinem non emittit. *a*, 175. 49. sinistra laborante. *b*, 96. 20. Venæ magnæ situs & structura. *a*, 128. 1. circa aures in capitis morbis urendæ sunt, donec pulsare desinant. *b*, 19. 12. supra jejunum intestinum existentes, tenuissimum ex ventre & intestinis trahunt. *a*, 53. 13. circa cervicem & tempora elevata. *a*, 370. 7. hominis omnes in manuum ac pedum digitos desinunt. *a*, 63. 16. pudendum transeuntes in viris, in mulieribus in uteros tendunt. *a*, 137. 17. sectio quare quam longissime à locis dolentibus fieri debeat. *a*, 122. 22. *a*, 135. 8. capitis, totius corporis crassissimæ existunt. *a*, 63. 16. cavæ duæ à corde. *a*, 51. 6. cavæ & cor semper moventur. *a*, 51. 7. aurium. *a*, 164. 7. aliæ à vertice juxta aures. *a*, *ibid.* sectio, quibus morbis, ætatibus, quibusque temporibus, utilis. *a*, 127. 9. ac nervi, tenuissimi, densissimi ac plurimi in manibus ac pedibus. *a*, 63. 16. urendi ratio. *a*, 175. 49. temporum non confidentes, neque viriditas splendida. *a*, 362. 2. cavæ distributio. *a*, 164. 8. jugulares post cibum ac potum sanguineum statim attolluntur. *b*, 56. 10. temporales pulsátiles. *a*, 163. 5. in medullam spinalem tendentes. *a*, 137. 15. omnes in corpus distributæ, ex omnibus parti-

bus spinam petunt. *a*, 137. 16. quorum amplæ, & ventres & ossa, hi sunt qui tenues sunt. *a*, 313. 1. duplices à claviculis. *a*, 321. 4. utriusque manus à vena cava producuntur. *a*, 164. 8. juxta inguina processus. *a*, 138. 19. capitis, earumque per corpus distributio. *a*, 163. 6. *b*, 144. 6. respirationis. *b*, *ibid.* in sinistram cordis ventriculum, arteriæ in dextrum, respirationem operantur. *a*, 130. 7. sectio in diversarum partium affectionibus. *a*, 135. 13. secundæ ratio & modus. *a*, 22. 7. sectio lippitudinem, & anginam solvit. *a*, 323. 6. sectio & vini potus, urinæ stillicidium & difficultatem solvunt. *a*, 47. 48. *a*, 323. 6. in poplitibus in coxendice sanguineo sectio. *b*, 115. 57. sectio oculorum dolores solvit. *a*, 44. 31. multæ & omnigenæ ex ventriculo per corpus alimenti ferendi causa dispersæ. *a*, 122. 22. sectio si læserit dolores, juxta latus in febribus consistentes. *a*, 257. 3. sectio quando purgationibus in morbis comitialibus præmittenda. *b*, 131. 38. multæ ac frequentes per corpus dissentæ sunt. *b*, 56. 11. si pulsaverint in manibus, & facies sana ac robusta fuerit, diuturnus fit morbus. *a*, 202. 8. *a*, 322. 6. rectæ in fronte sectio, dolenti capitis partem posteriorem prodest. *a*, 43. 68. sectio dolores ex dorso, ad cubitos descendentes solvit. *a*, 44. 22. sectio solvit urinæ difficultatem. *a*, 44. 36. sub mammæ sectio in parachynanche. *b*, 45. 11. sectio aut medicamentum quibuscunque conducit, his vere venam secare, aut medicamentum purgans exhibere convenit. *a*, 45. 47. humerales. *a*, 164. 7. sectio non similiter solvit dolorem, si non ad claviculam pertingat dolor. *b*, 120. 12. temporum in febribus pulsantes facie sana, diuturnum morbum significant. *a*, 240. 1. circa costas. *a*, 133. 4. inter duas latas extremitates. *a*, 138. 21. ventris, per quas corpori alimentum venit. *a*, 135. 8. secundum aures incisæ, infœcundos reddunt. *a*, 55. 3. *a*, 160. 51. ex Venæ juxta patellæ partem cavam dolere, biliosi, serosi, ac saniosi humoris collectio. *a*, 138. 20.

Venam secare oportet quibus sanguinem de venis auferre convenit. *a*, 47. 53.

Venarum circa umbilicum pulsationes. *a*, 340. 10. in interna brachii parte, multæ & periculosa extensiones. *b*, 330. 39. atrox morbus, nephritide superveniente. *b*, 95. 19. radicatio hepar. *a*, 269. 7. pulsus quibus his plerumque sanguinis fluxio contingit. *a*, 241. 1. circa caput supervomitus quomodo contingat. *b*, 17. 4. ad inguina, femora, tibias & malleolos intrò sectio, infœcundum faciunt hominem. *a*, 164. 8. communicatio. *a*, 164. 9. quàm nervorum morbi leviores. *a*, *ibid.* usus. *a*, 136. 12. in latere affectio. *b*, 6. 10. germina unde pendeant. *a*, 136. 12. magnarum situs. *a*, 133. 2. jugularium palpitatio fortis, perniciofa. *a*, 246. 2. crassissimarum quatuor in corpore paria. *a*, 121. 20. *a*, 134. 6.

ex Venarum intus sauciatarum secunda rptione, sanguinis vomitus & mors consequitur. *b*, 11. 19.

per Venarum pulsationis vehementiam quibus stercois derepente per alvum secedit, lethale est. *a*, 251. 3.

Venas conspicuas habentes, ad conceptionem meliores sunt. *a*, 232. 33. eminentes habent & iracundiores sunt, ventriculo calidi, carne frigidi, & tenues. *a*, 366. 4.

circa Venas inflammationem ac multam firmitatem significat destillatio repentina, in morbis acutis. *b*, 135. 51.

in Venas à cerebro defluxus. *b*, 145. 6. juxta Venas tuberculorum collectiones habentibus frigida convenit. *a*, 273. 11.

Venis quæ in renes ac testes desinunt affectis, homo sanguinem mingere solet. *a*, 164. 7.

de Venis. *a*, 320. 4. crassis. *a*, 134. 6. in renes tendentibus. *a*, 313. 3. *a*, 134. 6.

in Venis crassis, vulnera magis lethalia. *a*, 227. 19. ac corde plurimum calidi infesse. *a*, 51. 7.

Venulæ in capitis osse tenuiores, caviore, ac sanguinis plenæ. *b*, 303. 3. cavæ per pulmonem tendentes, sanguine aut atrabile plenæ. *b*, 88. 6.

VENERE postquam inceperint uti, aut hircire, sanguis ipsis è naribus erumpit.

a, 365. 3.

ex Venere & potu, febris acuta. *a*, 335. 10. ubi Venere utuntur quibusdam venter inflatur. *a*, 364. 3.

ad Venerem cur omnium impotentissimi Scythæ. *a*, 160. 52.

Veneris usus in destillatione. *a*, 389. 36. post Veneris usum, corporis totius dolor. *a*, 352. 12.

VENTI quicunque relictis montibus ad urbes accedunt, quid faciant. *a*, 94. 6. quicunque ex terra accedunt, eos necesse est sicciores esse. *a*, *ibid.* ex mari in regiones illabentes, sicciores quodammodo sunt. *a*, *ibid.* non habentes unde alimentum trahant, plantas & animalia omnia lædunt. *a*, *ibid.* ex mari ac aliis aquis proficiscentes, ex omnibus rebus humiditatem ac tenebrositatem excernunt. *b*, 148. 14. occidentales, autumnum similes. *a*, 150. 9. & genitura in uteris signa. *b*, 260. 62. omnes qualem naturam habeant. *a*, 93. 4.

Ventorum ratio in genere. *a*, 147. 1. natura juxta singulas regiones. *a*, 94. 6. mutationes, cur comitalis morbi sint causæ. *b*, 148. 15.

Ventus in utero. *b*, 270. 91. aëris fluctus. *a*, 179. 1. in uteris. *b*, 265. 81.

VENTER. *a*, 124. 1. inferior a medicamento ulceratur. *a*, 351. 9. quod intelligi non potest, novit. *a*, 84. 12. à medicamentis non exulceratur. *b*, 68. 31. quibusdam cibum quidem concoquit, carnes autem non suscipiunt. *a*, 111. 19. & crura quibusdam, fluxu non procedente, aqua implentur. *b*, 207. 87. mulieri biliosa turbatus, non fortiter subeuntibus biliosis, & si fluxus ipsi succedat non fortis, bonum. *b*, 188. 19. quibus aqua impleatur. *a*, 47. 55. murmurans, inanibus ad egerendum surrectionibus, si augeatur dolor, difficile est. *a*, 218. 15. homini omnium animalium angustissimus. *b*, 354. 44. quibusdam inflatur ubi Venere utuntur. *a*, 364. 3. neque turbatus, neque purgatio procedens. *b*, 199. 60.

Ventre molli ac vacuo febris ardens. *b*, 132. 42.

à Ventre tenuia non sentienti prodire, ei qui est apud seipsum, perniciosum. *a*, 217.

217. 10.

in Ventre multiplex læsio quando fit . *b*, 125. 24. si mulier non concipiat , velis autem scire an conceptura sit , quid faciendum . *a*, 45. 56. tumores minus abscessus faciunt . *a*, 206. 6.

Ventrem & hepar à mulo percussus . *a*, 354. 17. in omni morbo mollem esse oportet , & iusta mole præditum . *a*, 207. 10. compactum vomitus solvit . *a*, 102. 36. ubi quis exoneravit , aut minxit , quare non statim potu aut cibo pro egestionis factæ copia , egerat . *b*, 56. 16.

circa Ventrem æstus vehemens , in febris , malum . *a*, 39. 65. durities , cum dolore in febris . *a*, 265. 6. & inguina quinam rubefiant . *a*, 257. 3. si quid commoveris , urina non concoquitur , sed absque sudore ac judicatione , febris ad multum tempus durabit . *b*, 133. 44. dolores fientes , sublimes leves sunt . *a*, 43. 7. tumores consimilia significant his , qui sunt in præcordiis . *a*, 247. 2. durities cum dolore , in febrilibus cum horrore , ad supurationem perveniunt . *a*, 248. 2.

in Ventrem decumbere , si quis non sit adfuetus , dum sanus fuit , quid significet . *a*, 205. 4. *a*, 258. 3. supernum defluxiones , in viginti diebus suppurantur . *a*, 46. 38. superiorem sagitta percussus . *a*, 360. 35. *a*, 381. 17. si sanguis effusus fuerit præter naturam , necesse est suppurari . *a*, 44. 20.

inter Ventrem & septum transversum quibus pituita conclusa est quid his accadat . *a*, 47. 54.

juxta Ventrem in febre palpitaciones , mentis emotiones inducunt . *a*, 248. 2.

Ventres quæ aquæ maxime exolvant , aut constringant . *a*, 151. 16. hyeme & vere natura calidissimi sunt , & somni longissimi . *a*, 32. 15. frequenter exturbari , pituita à capite influente , par est , si hyems frigida sit . *a*, 148. 3. in morbis quando subpurgandi , aut sursum . *a*, 357. 25. duri ac calidi ex aquis lacustribus . *a*, 150. 10. quibus dum juvenes sunt , humidi sunt , his senescentibus resiccantur . *a*, 33. 20. ut plurimum humectat lumborum dolor præcordiorum dolori accedens . *a*, 248. 2.

Ventris tumor à cibo copiosiore . *b*, 137. 57.

dolor à catapotio conceptus gratia sumpto . *a*, 354. 18. imi dolor à coitu . *b*, 282.

27. iuctus , corpore à cibis vacuo . *a*, 348. 2. profluvium . *b*, 77. 26. dolor nono anno ex gemellorum abortu . *a*, 393. 48.

subductiones quibusdam ex mensibus suppressis fiunt . *a*, 259. 3. structura & positio . *a*, 129. 3. doloris ad alium locum transitus citra febrem . *b*, 74. 15. male affecti & imminetium inde morborum , signa & curatio . *a*, 293. 6. generatio . *a*, 50. 3. animalcula erumpere faciunt oris

ventriculi dolores cum tormine . *a*, 248. 2. profluvio mortuus . *a*, 353. 15. dolor post partum in iis quæ abortum fecerunt , purulenta purgat . *a*, 259. 3. dolorem quid significet . *a*, 265. 6. purgatio quibus ulceribus aut vulneribus conveniat . *b*, 293. 4. moderata repletio , costarum sit directio . *b*, 357. 51. præter rationem tumores in morbis longis , convulsorii . *a*, 239. 1. tumor . *a*, 217. 12.

à Ventris turbatione , aut tussi , si cancer fiat , os amarescit . *a*, 323. 6.

in Ventris turbatione fabas coctas dato . *a*, *ibid.* dolore , frigida usus . *a*, 354. 18.

ob Ventris duritiem febres ardentis in occidentalibus . *a*, 150. 12.

Ventrium abundantia turbationem ferunt . *a*, 370. 7.

VENTOSITATEM flatuosam venæ sectione sistito . *a*, 322. 5.

VENTRICULI corporis duo , qui cibos suscipiunt & demittunt , & præter hos plures . *a*, 5. 17.

in Ventriculi os dolente lumborum dolor cum excreatione violenta , habet quid convulsorium . *a*, 249. 3.

Ventriculo inferno quando suppurati fiant . *b*, 8. 12. calido præditos , fortes potus ac cibi perturbant . *a*, 367. 5.

Ventriculum dissectum esse , lethale est . *a*, 44. 18.

Ventriculus alimentum transmittit , fecem retinet . *a*, 144. 5. humorem in se continens , propter sui figuram omnibus partibus expletur . *a*, 17. 40.

VER , saluberrimum & minime lethale . *a*, 35. 9. *a*, 312. 1. conceptui aptum . *b*, 288. 18.

Vere

Vere quænam mala accidunt plurimum. *a*, 36. 20. venam secare, & medicamentum purgans exhibere quibus oporteat. *a*, 45. 47.

VERATRI purgatio quibus & quæ insomnia habentibus conveniat. *a*, 287. 6. purgatio in pletoricis. *a*, 111. 18. purgatio in vere post fomenta quibus conveniat. *a*, 92. 36. purgatio à fomentis, desipientibus ac stupidis confert. *a*, 91. 33. purgatio per superiora quàm inferiora tutior. *a*, 276. 1. nigri in pleuritide facultas. *b*, 121. 12.

à Veratro vomere rubicunda, spumosa, paucæ, prodest. *a*, 261. 4.
ex Veratro convulsio, lethalis. *a*, 40. 1. *a*, 275. 1.

VERATRUM. *b*, 413. 2. quibus dare oporteat. *b*, 137. 56. ubi volueris magis ducere, corpus moveto, *a*, 37. 15. sumpturi, quomodo præparandi. *a*, 275. 1. periculosum est, sanas carnes habentibus. *a*, 37. 16. qui bibit, si citius purgare volueris, lavare oportet aut comedere. *a*, 367. 5. ad Veratrum admittendi quinam sint. *a*, 37. 13. *a*, 275. 1.

VERGILIARUM occasus. *a*. 127. II. exortus. *a*, 128. II.

VERITAS. *b*, 404. 1. ejus cognitio nulla, neque ullum testimonium. *b*, 412. 1.

VERMES stercorarii, in uteris suppuratis. *b*, 287. 13.

VERRUCÆ peniles pueris grandiusculis fiunt. *a*, 36. 26.

VERTEBRA quibus intro confidet & spiritus retrahitur, & vox strangulatoria est, qualis his in fine spiritus fiat. *a*, 247. 2.

Vertebræ in occipitio introrsum luxationes, pueris grandiusculis fiunt. *a*, 36. 26.

Vertebrarum in anteriorem partem perversio, quod ad urinæ suppressionem & stuporem attinet, lethalis. *b*, 384. 21. intortarum cum sputo sanguinis curatio. *b*, 385. 21.

VERTICIS, & temporum dolor sine febre. *a*, 235. 40.

VERTICULA spinæ in gibbum tracta. *b*, 351. 37. supra claviculam unâ cum magno fitem sunt. *a*, 132. 5. in latere obliqua. *b*, 351. 38. in repandum emota, esse lethalia. *b*, 357. 50.

juxta Verticula gibbositates non facile pel-

Tom. II.

luntur.

de Verticulis.

Verticulorum intro obliquatorum nullam habericoactionem. *b*, 356. 49. coarticulationis consideratio. *a*, 132. 3.

VERTIGO non febricitanti, purgatione per superna opus esse significat. *a*, 37. 17. quando fiat. *b*, 17. 4.

Vertiginem oculis adferunt Austrinæ tempestates. *a*, 36. 17.

Vertigines ex hæmorrhoidæ parum apparente obortæ, parvam ac modicam siderationem significant. *a*, 250. 3. in febribus ab initio, & capitis pulsus. *b*, 133. 44. senibus fiunt. *a*, 37. 31. cum capitis doloribus. *a*, 234. 38. in morbis longis apparentes, perniciosæ. *a*, 240. 1. ab initio sanguinis narium fluxio solvit. *a*, 250. 3.

Vertiginosos, medicamentis purgare non oportet. *a*, 216. 9.

VESICA. *a*, 125. 1. scabiosa, & urina viscosa. *a*, 351. 8. natura frigidior. *a*, 272. 6. dolorosa quibus fiat. *a*, 241. 1. intercepta, habet quid convulsorium. *a*, 219. 17. *a*, 262. 5. dissecta non coalescit. *b*, 5. 7. calculo laborat, quibus in urina arenosa subsidunt. *a*, 40. 79. vulneratus moritur. *b*, 2. 3.

Vesicæ generatio. *a*, 50. 3. dolor, si neque ab urina quicquam remiserit, neque vesica molliatur, quid significet. *a*, 211. 19. structura & positio. *a*, 128. 2. genituræ, & intestini recti laxioris partis situs. *b*, 353. 42. duræ & dolentes, penitus horrendæ ac perniciosæ sunt. *a*, 211. 19. *a*, 256. 3. duræ dolore, quinam pueri corripiantur. *a*, 211. 19. confert calida. *a*, 41. 22. partes affectas esse quomodo cognoscatur. *a*, 40. 80. partes ægrotare quæ significant. *a*, 46. 39. quibus tuberculum, quod mingendi difficultatem inducit, ad omnis generis figuras vexantur. *a*, 256. 3. quæ consistunt, & renum affectiones, operose sanantur in senibus. *a*, 43. 6. male affectæ, & imminuentium inde morborum, signa, & curatio. *a*, 294. 7.

in Vesicæ ac alvi egestionibus, qualia sint, inspicere oportet. *a*, 48. 79.

Vesicam pertusam perfectamve esse, lethale est. *a*, 44. 18. scabie affectam, fursu-

Zzz

racea

- racea cum urina crassa prodeuntia significant. *a*, 40. 77.
- circa Vesicam flatus medicamenti urinam cientibus expurgare oportet. *a*, 289. 13.
- dolor à catapotto. *a*, 354. 19.
- per vesicam quæ prodeunt, inspicere oportet, an qualia sanis prodeunt. *a*, 47. 66.
- purgatio, morbo regio in Thalo laborantibus profuit. *a*, 302. 2.
- VESTES quales hyeme ac æstate induendæ. *a*, 283. 3. pelliceæ fortiter compactæ, à seipsis comburuntur. *a*, 67. 27.
- VESTITUM album, & calceamentum pulcherrimum per somnum indutum videri, bonum. *a*, 289. 15.
- VICISSITUDO omnium rerum. *b*, 409. 1.
- VICTUS cibi ac potus, ipse sibi ipsi temper similis, securior est ad sanitatem. *b*, 121. 15. rationes quantum fieri potest cognoscendæ. *a*, 372. 8. rationem inordinatam quænam significant non febrientibus. *a*, 244. 2. ægrorum & sanorum inventionis, & ferini temperaturæ modus, idem ac unum quoddam inventum. *a*, 9. 13. modus ex solo corporis sensu colligitur. *a*, 10. 16. tenuis quibus adhibendus sit. *a*, 31. 10. una eademque ratio, non diu servanda. *a*, 30. 11. frigidi, debiles. *a*, 366. 4. rationem manluetam ac convenientem ægros magis lædere, quàm ferinam sanos. *a*, 10. 14. humidi omnibus febricitantibus conferunt. *a*, 32. 16. ad extremam tenuitatem progressi, difficiles. *a*, 31. 4. ratio in renum morbo. *b*, 95. 18. ratio in sanis primum exploranda. *b*, 121. 14. mutationes repentinae, noxas ac ægritudines inducunt. *b*, 122. 15. ratio, conceptui idonea. *b*, 216. 101. Scytharum ratio. *a*, 158. 44. transmutatio, viris etiam periculosa. *a*, 78. 3. permutati mala. *a*, 11. 19. eorum quibus ab initio ulcera non sunt in fracturis. *b*, 316. 7. tenues & exacti, & in longis semper affectionibus, & in acutis, ubi non expedit, periculosi sunt. *a*, 31. 4.
- circa Victus rationem, morborum intentiones ac remissiones febrium observandæ. *b*, 139. 63.
- de Victus ratione veterum, nihil memorabile existare. *b*, 117. 2.
- ex Victus ratione quæcunque contingunt, pleraque unusquisque prout præter consuetudinem victu usus fuerit, maxime annotat. *b*, 137. 57.
- in Victus ratione an æger cum victu sufficiat perdurare, donec morbus consistat, conjectandum. *a*, 31. 9.
- VICTU brutorum ab initio homines sunt usi. *a*, 8. 7. tenuissimo utendum est, quando morbus in suo vigore constiterit. *a*, 31. 8. extremè tenuissimo utendum est, ubi morbus peracutus est: Vbi vero non, sed pleniore victu uti licet. *a*, 31. 7.
- de Victu humano scripturum, quinque nosse oportet. *a*, 79. 1.
- in Victu tenui delinquentes ægrotantes magis læduntur. *a*, 31. 5.
- si non VIDEANT, debiliter affecti, lethale est. *a*, 239. 1.
- VIGENTIBUS morbis, nihil movendum. *a*, 33. 29.
- VIGILANS palam, calidior externis partibus: frigidior autem, internis. *a*, 66. 4.
- VIGILIA, vorax. *a*, *ibid.* si modum excesserit, malum. *a*, 33. 3. in exsatiatis cibo noxia est. *a*, 103. 37.
- ex Vigilia convulsio, aut delirium, malum. *a*, 46. 18.
- Vigiliæ parvis ac recens natis puerulis fiunt. *a*, 36. 24. senibus accidunt. *a*, 37. 31.
- Vigiliæ facere poterit, alvi egestio liquida & acervatum siens. *a*, 263. 6.
- Vigiliis infestati, derepente cum inquietâ jactatione, sanguinem fundunt. *a*, 219. 19.
- VIGORES morborum. *a*, 346. 27.
- circa Vigores omnia sunt fortiora. *a*, 34. 30.
- in Vigore morbo consistente, victu tenuissimo utendum est. *a*, 31. 8.
- VINA nigra & austera sicciora sunt, & alvum non movent, neque urinam cient, neque salivam faciunt. *a*, 99. 22. mollia nigra humidiora sunt, & inflant, atque alvum magis movent. *a*, *ibid.* dulcia nigra humidiora sunt: calfaciunt autem, & inflant. *a*, *ibid.* alba & austera calfaciunt, magisque urinam cient, quam alvum movent. *a*, *ibid.* nova quare alvum magis moveant. *a*, *ibid.* tenuia dulcia, & austera, & mellei coloris vestusta,

- tusta, quid faciant. *b*, 82. 44. acida, frigefaciunt, attenuant, & humectant. *a*, 99. 23.
- Vini albi, & nigri permutatio. *b*, 123. 18. potus & venæ sectio, urinæ stillicidium & urinæ difficultatem solvant. *a*, 47. 48. utilitatis ac detrimenti notæ ante Hippocratem ignoratæ. *b*, 126. 25. meraci, in flatibus, æstu, repletionem, aut torminibus, vires. *b*, 84. 52. potus, famem solvit. *a*, 33. 21. differentię, quomodo constituendæ. *b*, 125. 25. Thasii in febribus potio. *b*, 52. 30.
- Vinorum alborum ex uvis passis in febribus potio. *b*, 51. 30.
- VINUM Pramnium. *b*, 204. 81. diffusum, perfrigeratum & excolatum, debilius redditur. *b*, 83. 45. Cum quam nigerimum. *b*, 100. 28. *b*, 103. 33. aquosissimum lacte pueris salubrius. *a*, 153. 24. dulce, & mellis speciem referens, quales vires habeat. *b*, 84. 50. quare in capitis doloribus non sit exhibendum. *b*, 71. 2. meracum large haustum, hominem aliquo modo debiliorem reddit. *a*, 16. 37. Æginense dulce. *b*, 27. 35. Mendesium. *b*, 99. 26. & mel temperatissima ad hominis naturam. *b*, 85. 52. dulce ad diurnam vulnera commodum est assidue utenti. *a*, 272. 9. Siræum. *b*, 210. 91. fulvum & nigrum. *b*, 126. 25. meracius partibus circa intestinum magis prodest. *b*, *ibid*. dulce quales habeat vires. *b*, 125. 25. recens sub torculari expressum, & nondum excolatum, humectat, subducit, & inflat. *a*, 99. 23. calidum est & siccum. *a*, 98. 22. album vinosum. *b*, 126. 25. multum meracum, insanię causa. *a*, 339. 7. qui citra affectionem erga ipsum bibunt, his dandi sunt potus præparatorii. *b*, 80. 38.
- VIOLENTIA quid vocetur, & quod hæc maximum sit morborum principium. *b*, 62. 24.
- VIRAGINES quando nascantur. *a*, 88. 22.
- VIRGO lata manu sinciput percussa, moritur. *a*, 355. 21.
- Virgini calculosæ quid dandum. *b*, 179. 96.
- VIR, quum steterit jam corpus, siccus est & frigidus. *a*, 89. 28. muliere quare siccior. *b*, 183. 2.
- Viri boni & eruditi, populi sunt munimen-
- ta. *b*, 401. 2. animis splendidi & corpore fortes quando generentur. *a*, 87. 21.
- VIRILES ac animosi, leges avertantur. *a*, 157. 40. quando fiant infantes. *a*, 87. 21.
- VIRILITAS à laboribus crescit. *a*, 161. 54.
- VIRIDANTIS pallor. *a*, 342. 15.
- VIRTUTIS labor, stolidis insania judicatur. *b*, 413. 2.
- circa VISCERA dolores fortes in febribus acutis, malum. *a*, 39. 66.
- Visceribus somnus prodest. *a*, 367. 5.
- in Visceribus abscessum facit dysenteria in-tempestive suppressa. *a*, 256. 3.
- Visus quomodo fluxione turbetur. *a*, 164. 7. ratio. *a*, 54. 18. *a*, 163. 5. constitutio. *a*, 54. 18. obscuratur in vulneribus incusis in supercilium, & paulo altius. *a*, 258. 3. hebetudines senibus fiunt. *a*, 37. 31. unde nutriatur. *a*, 163. 5. quando extinguitur. *a*, *ibid*.
- cum Visus hebetudine aurium sonitus & narium gravedo mentem emovet, & sanguinem profundit. *a*, 243. 2.
- Visui caliginem obducunt Austri. *a*, 35. 5.
- Visum aut auditum per somnum læsa habere, morbum circa caput significat. *a*, 289. 12.
- VITA brevis, ars longa. *a*, 31. 1.
- Vitæ longæ quinam sint. *a*, 322. 6. omnes Theriæ sunt. *b*, 409. 1.
- Vitam hominis septem esse dierum, experientia comprobatum esse ostendit. *a*, 139. 1.
- Vivere qua ratione quis salubriter ac diutissime possit. *a*, 127. 10.
- ad VITILIGINEM & lepram. *a*, 322. 5.
- Vitilignes vere fiunt. *a*, 36. 20.
- Vitiliginibus, acetum ad solem calidum affusum prodest. *a*, 272. 8.
- inter VIGILANDUM siti levi somnus medela est. *a*, 366. 4.
- VITIS pampini, aut folia viridia in pecto. *b*, 218. 104.
- VITULINÆ eodem modo se ad bubulas carnes habent, quo hœdinæ ad ovillas. *a*, 97. 16.
- ULCERA in pudendis. *b*, 211. 92. *b*, 227. 127. *b*, 270. 92. cava repletia. *b*, 296. 11. calida gaudent: quia tegi sunt assue-
ta. *a*, 271. 5. temporum non secanda. *b*, 308. 19. quando inflammantur. *b*, 292.

2. suppurantur alterato sanguine ac calfacto, donec putrefactus, talium ulcerum pus fiat. *b, ibid.* ubi deligare voles, non prius pharmaca imponere oportet, quam ubi valde siccum feceris ulcus. *b, 293.*
 4. perfrigeratione sanantes, male agunt. *b, 324.* 28. fientia ac iudicantia febres & tubercula. *a, 314.* 1. *a, 365.* 3. quæ ægrè perlanantur, exalbidorum sunt. *a, 314.* 1. si curentur, imparibus diebus magis inflammantur. *b, 61.* 22. circumcircaglabra, maligna sunt. *a, 43.* 4. *a, 371.* 8. in tonsillis citra febrem facta, securiora sunt. *a, 266.* 2. exoriantur, si quis dum in purgatus est, laboraverit. *a, 367.* 5. quædam propter puris crassitudinem nullam de se significationem præbent. *a, 247.* 2. quædam, ne cataplasmata quidem ferunt. *b, 292.* 1. universa, nisi vino, humectare non oportet, si non in articulo fuerit ulcus. *b, ibid.* quibus in caput, & in aures, ac in reliquum corpus erumpunt pueris, hi fere à morbo sacro non apprehenduntur. *b, 145.* 6. in tonsillis multo tempore citra augmentum manentia, ante quintum aut sextum diem periculosa non sunt. *a, 266.* 3. quibus ætate potissimum fiant. *a, 227.* 18. tonsillarum in infantibus, periculosa. *a, 266.* 3. in utero à partus purgamenti putrefactus. *b, 199.* 61. quæcunque annuafiant, aut diutius tempore durant, necesse est os abscedere, & cicatrices cavas fieri. *a, 44.* 45. hydropicis in corpore fientia, non facile sanantur. *a, 43.* 8. si repurgantur pure albo, celerem curationem indicant. *a, 201.* 5. proserpentia circa fauces, graviora & magis acuta, ut plurimum spirandi difficultatem inducunt. *a, 267.* 3. post menses suppuratos. *b, 184.* 6. in tibiis erumpentia in lienis morbo. *b, 104.* 34. in tonsillis æstate facta, pejora sunt. *a, 267.* 3. in tonsillis circa uvam proserpentia, in his qui servantur vocem alterant. *a, ibid.* quæ luxationibus aut fracturis accidunt, quomodo curanda. *b, 387.* 25. cum fractura. *b, 349.* 34. in capite, cruribus tumidis, velut ab aquæ potu. *a, 19.* 13.
 ad Vlcera inflammata pharmacum. *b, 295.*
 8. vetera collutiones. *b, 222.* 111. in ute-

ro resiccanda. *b, 227.* 127. vetera in tibiis oborientia. *b, 296.* 12. commodum est vinum album, & nigrum frigidum. *a, 272.* 9.

Vlcerationibus voluntariis, aut involuntariis, calida convenit. *a, 273.* 11.

in Ulcere omni plerumque quod ventrem habet, in directum ad visum conspicua sunt omnia, tumore non præsentem. *b, 294.* 7. omni igne sacro accedente, corporis purgationem facere oportet. *b, 293.* 6.

Vlceribus frigida mordax. *a, 41.* 20. *a, 273.* 11. piscatorum, & cuniculosis, & depascentibus proserpendo, mare bonum est. *a, 272.* 7. quibus febrem supervenire commodum sit. *a, 228.* 21. percurandis species commodæ. *a, 227.* 17. capitis confert calida. *a, 41.* 22. capitis quæ symptomata inimica. *a, 228.* 22.

ab Vlceribus quomodo glandularum tumores generentur. *b, 61.* 22.

ex Vlceribus, rotunda subcava, exscindenda. *b, 293.* 5. magnis in uteris steriles. *b, 184.* 7.

in Vlceribus quibus tumores apparent, non valde convelluntur. *a, 43.* 65.

Vlceris callosi curatio. *a, 174.* 47. alimentum, pus. *a, 270.* 12. puri inflammati curatio. *b, 294.* 8. ferini generatio & curatio. *a, 173.* 41.

de Vlceris in capite curatione. *b, 307.* 17.

Vlcerum cicatrices, quibus nihil aliud mali adfuerit, ab arte opem ferre posse putandum est. *a, 230.* 28. curatio simplex. *b, 324.* 27. viæ quatuor. *a, 22.* 9. magnorum in capite & reliquo corpore inflammatio, septenario sedatur. *a, 140.* 23. eruptio capitis dolorem solvit. *a, 243.* 2. inflammatio, quomodo præcavenda. *b, 292.* 2. acuto spicillo incisorum, eadem quæ vulnery curatio. *b, ibid.* cognitio quomodo fieri debeat. *a, 227.* 17. ratio in his, quibus ossa fracta fuerint. *b, 325.* 30. nondum maturorum constrictio. *a, 175.* 47. & curatio secundum loca, facilis aut difficilis. *a, 227.* 19. uteri collutio. *b, 208.* 88. in uteris generatio. *b, 185.* 11. & quæcunque supra corpus eminent curatio. *a, 174.* 47. cicatrices caviore. *b, 293.* 5. in uteris curatio sollicitè adhibenda. *b, 200.* 65. ex casu, aut alio quopiam

- piam modo dissecatorum, curatio. *b*, 293. 6. purgationis signa. *b*, 293. 5. coitionem quæ impediunt. *b*, *ibid*.
 post Vlcera flexionem quæ adhiberi conveniat. *b*, 308. 19.
VLICUS quodcumque ex inflammatione tumidum non sedatur, non coalescere periculum est. *b*, 293. 6. quibus factum fuerit in utero, his febres & inguinum tumores succedere necesse est, & dolores in his locis. *a*, 232. 34. circa tibiæ malleolum. *a*, 358. 29. in uteris. *b*, 271. 2. in tibia. *a*, 150. 12. *b*, 297. 12. non sano, humidum est. *b*, 292. 1. qualis erit ante mortem, si periturus est homo. *a*, 205. 4. *a*, 257. 3. sub profunda carne. *b*, 294. 7. si prius factum fuerit, siue in morbo accesserit considerare oportet. *a*, 205. 4. si in capite fuerit, internas venas secato, si non febricitet. *a*, 321. 5. si solum in sinistra uteri parte factum fuerit, & mulier in utero concipiat, masculum magis enixuram spes est. *a*, 233. 34. circa Vlcus cui tumor obortus fuerit, ulcere non inflammato, quid huic postea accidat. *b*, 293. 6.
VLICUSCULA in debilibus erumpentia, lethalia. *a*, 174. 44. livida in debili enata, mortale. *a*, *ibid*.
UMBILICUS ex nativitate denigratus. *a*, 343. 20. per quem puer nutritur ac spiritum attrahit, solus ex omni corpore, utero adhæret. *a*, 78. 4. postremus ex uteris erit. *b*, 203. 76. spirationi destinatus. *a*, 60. 4. postremus omnium membrorum in lucem prodit. *a*, 71. 43. fauciat. *a*, 395. 56.
 Umbilici inflammationes parvis ac recens natis puerulis accidunt. *a*, 36. 24.
 sub Umbilico consistentes tumores, minime suppurantur. *a*, 247. 2.
 circa Umbilicum palpitatio, neque à cursu, neque à timore. *a*, 375. 3. tormina circa messem. *a*, 372. 8. quibus partium dolores, hi sanguine per alvum egesto servantur: non autem egesto, moriuntur. *a*, 248. 2. quibus dolores, qui neque medicamentis, neque aliter solvuntur, in siccum hydropem firmanantur. *a*, 37. 11. dolores palpitatorii, habent aliquid mentis emotorium. *a*, 248. 2. & pectinem,
- in omni morbo partes crassitudinem habere melius est. *a*, 34. 35. dolor corrodens. *a*, 386. 28.
 infra Umbilicum à tergo fauciat. *a*, 352. 11. dolores. *b*, 74. 16.
 supra Umbilicum dolor, & lumborum dolor, si medicamentis non solvantur, in hydropem siccum desinunt. *a*, 248. 2.
UMBRA & frigus moderate humectant. *a*, 102. 36.
VNCTIO calfacit, humectat, ac molliat. *a*, 102. 35.
VNGUENTUM Ægyptium. *b*, 159. 7. *b*, 240. 18. Amaracinum. *b*, *ibid*. Baccharium. *b*, *ibid*.
VNGUES & digiti si supra gravitatem lividi fiant, mortem evestigio expecta. *a*, 207. 8.
 Unguibus leprosis acetum prodest. *a*, 272. 8.
 Unguis instrumentum in foetu mortuo extrahendo. *b*, 284. 5.
 Unguium generatio. *a*, 52. 11. defectus, in pueris recenter editis. *b*, 283. 2.
VOLUCRES ex ovi luteo nascuntur. *a*, 71. 41. feminileges, sunt aliis fictiores. *a*, 97. 17.
 Volucrum & animalium partus, eadem quæ hominis, ratio. *a*, 71. 41. genus abundat, terra siccitatibus squalida. *a*, 366. 4. genera omnia ferme sicciora sunt quam quadrupeda. *a*, 97. 17.
VOLUPTAS sine spectris, in animi impotentia. *b*, 156. 2. ex coitu unde. *a*, 137. 18.
 Voluptates ex nulla alia re quàm ex cerebro contingunt. *b*, 149. 16. & illecebræ, à calida. *a*, 271. 4.
VOLUTATIO in pulvere, simillima luctæ efficit. *a*, 104. 42.
VOLVULUS in urinæ stillicidio accedens, septima die perimit. *a*, 256. 3.
 Volvuli à flatibus caussantur. *a*, 182. 14. autumno fiunt. *a*, 36. 22. generatio. *a*, 187. 9. *b*, 46. 15. *b*, 110. 47.
 ex Volvulis graveolentibus, in febre acuta, abscessus circa aures oborti occidunt. *a*, 220. 22.
 Volvulo amoto si febris hominem corripiat, desperatus est. *b*, 46. 15.
 de Volvulo arcuatus. *b*, 111. 48. hæmatite. *b*, 111. 49.
 ex Volvulo vomitus, aut singultus, aut con-

convulſio, aut delirium, malum. *a*, 45. 10.
in Volvulo molli, frigidum vinum mul-
tum, meracum, pro ratione dato. *a*,
323. 6. hæmatite, ore male olens. *b*,
111. 49. alvus inferna homini ſoluta, ipſum
occidit. *b*, 46. 15. arcuato, capitis, ex
tetragono medicamento, purgatio. *b*,
111. 48.

Volvuloſa moleſte procedentia, & vomitus
multi. *a*, 327. 9.

Volvuloſis vomitus & ſurditas, malum.
a, 256. 3.

VOMENDUM ſex menſibus hybernis. *a*, 283. 5.

VOMENTES nigra pernicioſe habent. *a*, 243.

2. ægre & moderate carnoſos deorſum
purgato. *a*, 37. 7. facile, & graciles,
ſurſum purgare oportet. *a*, 37. 6.

VOMERE bis in menſe conſuetis, melius
eſt, ut conſequenter in duobus diebus,
quam per majora intervalla vomant.
a, 284. 7.

ſi Vomit idem homo omnes colores, val-
de pernicioſum hoc eſt. *a*, 208. 12.

VOMITIO ſpontanea. *a*, 213. 25.

Vomitiones æſtate ſiunt. *a*, 36. 21. exiguæ
bilioſæ, malæ. *a*, 217. 10. & ferinæ in
quibus malæ ſint. *a*, 264. 6.

in Vomitibus bilioſis, naſus deſtillans, ma-
lum. *a*, 217. 10.

VOMITORIUM, ex aqua, aceto, & ſale.
a, 394. 53.

VOMITUS per vomitum quomodo ſedetur.
a, 176. 51. in vinoſo non ſedandus. *a*,
174. 45. conducit, fluxioni à capite ſuen-
ti. *a*, 174. 47. ſanguinis quibus eſt &
febris multa, & dolor circa mammam,
brevi moriuntur. *a*, 254. 3. ſponte acce-
dens à profluvio alvi longo correpto, ſol-
vit alvi profluviū. *a*, 43. 15. & ſur-
ditas volvuloſis, malum. *a*, 256. 3. bi-
lioſus in muliere bilioſa cui menſes mi-
nore quam par eſt copia ſiunt, bonus.
b, 188. 19. à profluvio alvi forti corre-
pto, ſupervenienti, bonum. *b*, 4. 6. qui-
bus fiat. *a*, 241. 1. quare attenuent. *a*,
102. 36. bilioſus quibus aderit. *a*, 213.
25. in capitis doloribus æruginofi, cum
ſurditate, & vigiliis, cito inſaniam
affore denuntiant. *a*, 215. 2. *a*, 242. 2.
quiſnam ſit commodiſſimus. *a*, 208. 12.
ſanguinis ex partu. *b*, 223. 113. bilioſus dy-

ſentericis in principio, malus. *a*, 256. 3.

in repletionibus etiam tertio repetendus. *a*,
110. 14. aſſumptorum per quatuordecim
dies citra febrem. *a*, 393. 50. lividus ſi
graveolens fuerit; celerrimam mortem
ſignificat. *a*, 209. 12. ventrem compaſtum
ſolvit. *a*, 102. 36. atræ bilis in vulnere,
lethalis. *a*, 174. 44. meraci, anxioſi,
mali. *a*, 216. 8. ſolutio: aquam calidam
bibendam dato, & vomat. *a*, 322. 5.
cum varietate mali ſunt. *a*, 216. 7. in
morbo nigro variæ ſpecies. *b*, 41. 71.
ſpumoforum à veratro multus, in lum-
borum dolore pertinaci, & ampliore al-
vi ſubductione, prodeſt. *a*, 249. 3. ſan-
guinis. *a*, 352. 11. ex tuberculi intror-
ſum ruptione. *a*, 45. 8. attenuat. *a*,
102. 36. æruginofus in pernicioſis jam
malus. *a*, 238. 1. bilis ex vulnere acce-
dens, malum. *a*, 258. 3. parvis ac re-
cens natis parvulis ſiunt. *a*, 36. 24. hu-
midioribus naturis conducit. *a*, 90. 31.
alvi ſeceſſum ſiſtit. *a*, 349. 4. ex volvu-
lo, malum. *a*, 45. 10.

Vomitum nigrorum quænam faciunt. *a*, 240.
1. mintha ſiſtit. *a*, 100. 26. moventia
in morbo hepatico. *b*, 102. 30. ſolven-
tia. *b*, 229. 2. plerumque ciet aqua.
b, 43. 6.

à Vomitu os & fauces vino aſtero col-
luantur. *a*, 110. 14.

cum Vomitu multo febris ardens. *a*, 377. 9.
ex Vomitu & largiore potatione febris acu-
ta. *a*, 310. 12. ſingultus & oculi rubi-
cundi, malum. *a*, 45. 3.

ſi id quod Vomitu rejeſtum eſt praſini fue-
rit coloris, aut lividum, aut nigrum,
malum eſſe putandum eſt. *a*, 208. 12.

Vomituum bonorum & malorum differen-
tiæ. *a*, 260. 4. nigrorum quodnam ſi-
gnum eſt. *a*, 245. 2.

Vomitibus utendum, ſi humidiores ſint,
ter in menſe. *a*, 107. 4.

ex Vomitibus anxietates, clangores, oculi
concretionem lanuginolaſam habentes, ſur-
rioſa. *a*, 261. 4.

in Vomitibus ſi quis ſiticolofus ſit, & ſi-
tis exors fiat, malum eſt anxioſis vigi-
lantibus. *a*, 261. 4. & perturbationibus
alvi, ſponte factis, ſi quidem qualia
oportet purgari, purgantur, conſert.
a, 31.

- a*, 31. 2. meracis singultus, malus. *a*, 261. 4. omnibus subputridi ac foetidi odores, mali sunt. *a*, 209. 12.
- VOX** clangorosa ex vomitu nauseabundo oborta, insaniam portendit. *a*, 215. 2. acuta, malum. *a*, 216. 6. *a*, 238. 1. si in convulsione in impari die solvitur, à magno morbo liberat. *a*, 322. 6. qualis est irascentibus, si talis fuerit non irato, ex natura fuerit. *a*, 370. 7. acuta, planctum referens, & oculorum obscuratio, convulsorium est. *a*, 246. 2. acuta clangorosa, mala. *a*, 216. 6. quibus cum febre deficit, & cum judicatione intercepta, tremuli moriuntur. *a*, 217. 12. *a*, 246. 2. quibus strangulatoria est, & spiritus retrahitur, & vertebra intro confidet, his in fine velut quodam contrahente spiritus fit. *a*, 247. 2. clangorosa cum mentis percussione mentem alienat. *a*, 215. 3. *a*, 240. 1.
- VOCIS** repentinæ privatio. *a*, 198. 4. *b*, 130. 37. exercitatio post carnis à laboribus colliquationem, commoda est. *a*, 113. 23. ex casu altiore interceptio. *a*, 356. 22. ex dolore interceptiones, dolorosam mortem inducunt. *a*, 246. 2. privatio & stomachi morsus in mulieribus, uteris ad stomachum allapsis. *b*, 184. 5. interceptiones cum singultu, pessimæ sunt. *a*, 215. 3. pectoris, mammarum, genituræ communio. *a*, 313. 1. interceptiones cum exolutione, stupore detinente, perniciosæ. *a*, 215. 3. *a*, 217. 12. *a*, 246. 2. articulata species tres. *a*, 126. 4. interceptionem quam solvant. *a*, 391. 43. interceptio quum febricitanti, decima quarta die accesserit, non ita solutio contingere solet. *b*, 135. 50. interceptiones cum sopore convulsoriæ sunt. *a*, 219. 17. interceptio, ignorantia, delirium. *a*, 391. 43. differentia ex meatibus. *a*, 92. 38. privatio ex ebrietate. *b*, 23. 22. interceptiones cum exolutione in febre acuta, sine sudore, sunt quidem lethales, minus vero quam cum sudore. *a*, 246. 2. interceptiones ex capitis dolore. *a*, 217. 12. *a*, 246. 2. interceptiones ex rigore, solvuntur tremore. *a*, 237. 1. interceptiones insuper rigentibus, lethales. *a*, 246. 2. interceptiones in febre convulsorio modo fientes, perniciosum. *a*, *ibid.* gracilitatem solvit varix, ad sinistrum & dextrum testem. *a*, 321. 5. interceptiones, in febre malæ sunt. *a*, 239. 1. interceptiones frequentes subfoporate, consistentes tabem præsignant. *a*, 246. 2.
- cum VOCIS** interceptione, capitis dolor repentinus. *b*, 22. 21. interceptione mentis emotiones, perniciosæ. *a*, 246. 2. interceptione capitis dolor ab ebrietate. *b*, 44. 8.
- in VOCIS** interceptione, spiritus veluti his qui strangulantur, præ manibus expositus, malus est. *a*, 215. 3. *a*, 246. 2.
- VOCem** quibusdam lumbrici interceptiunt. *b*, 66. 27. de pulmone edi. *b*, 68. 30.
- VOCE** quicumque destituuntur derepente, si sine febre fuerint, ipsis venam secato. *a*, 322. 5. si quis ebrius privetur, convulsus moritur. *a*, 40. 5. statim quibus necesse sit. *a*, 47. 58. destituti jacentes in febre continua. *a*, 239. 1. maxima quinam præditi sint. *a*, 366. 4. intercepta dolores ad præcordia in febre, sine sudore soluti, malum. *a*, 248. 2. statim privantur, & plerumque moriuntur, quibus percussis cerebrum concussum fuerit & doluerit. *a*, 258. 3. destitui, verum sentientes esse contingit fatuos ex morbo regio. *a*, 215. 4. destituti palpitantes per lotum num moriantur? *a*, *ibid.* intercepta acute insania correpti, ita affecti moriuntur. *a*, 261. 4.
- cum VOCE** tremula solutio alvi præter rationem, in his moram trahentibus diuturnis, pernicies est. *a*, 246. 2.
- VOCES** contrafactæ post medicamenti sumptionem, num pravæ sunt? *a*, *ibid.* asperas qui natura habent, his etiam linguæ subasperæ sunt. *a*, 313. 1. tremulæ fientes mentem alienant. *a*, 240. 1. quibus frangebantur ad tussim, horum plurimi ne febricitarunt quidem. *a*, 369. 7.
- VOCIFERATIO** affligit. *a*, 31. 13.
- VRBES** bene sitæ ad Solem & ad ventos, & aquis bonis utuntur, & mutationibus minus sunt obnoxia. *a*, 148. 3.
- VRENDA** quomodo quæque. *b*, 96. 19.
- Vrendi** aut secandi corpora, ratio. *b*, 51. 28.

VRINA aquosa quid significet . *a*, 249. 3. crassa, alba, in lassitudinis febribus quarta die aliquando prodit, & liberat ab abscessu . *a*, 366. 4. multam subsidentiam habens . à mentis emotione liberat . *a*, 368. 6. vetus ad fomentum uterorum . *b*, 247. 29. succo carniū bubularum asfatarum similis , in nephritide . *b*, 94. 17. velut asinina in puerperii purgamentis non facile procedentibus . *b*, 199. 60. ervum, ac lentium farinam referens . *a*, 339. 6. in febribus mutationes habeat, diurnitatem temporis significat . *a*, 202. 7. tenuis & biliosa , & vix tenuem ac exiguam subsidentiam habens , diurna est . *a*, 261. 5. aquosa & copiosior, quam pro eo quod bibi imperatum est, significat hominem, sed copiosiore potu uti . *a*, 224. 10. paululum stridens , quid significet . *a*, *ibid*. quamdiu fulva & tenuis fuerit, morbum incoctum esse significat . *a*, 208. 11. subrubra, & subsidentiam subrubram habens ac levem, si quidem ante septimum diem prodeat, septima die liberat . *a*, 261. 5. cineris specie . *a*, 392. 46. propter humores ammixtos saluginosa fit . *b*, 58. 16. eduliorum olidorum odorem refert . *b*, 68. 32. pinguedinem in subsidentia habens , febrem significat . *a*, 262. 5. cur rubra . *a*, 133. 3. genituræ similis . *a*, 363. 2. arenosa quibus fiat, & supprimatur . *a*, 257. 3. subrubra si fuerit , & subsidentia subrubra ac levis, quid significet . *a*, 201. 6. *a*, 208. 11. quæ ex indiscreta pinguedinem quandam habens exaquescit, celerem in febribus dimissionem significat . *a*, 261. 3. si quandoque pura mixta fuerit, quandoque subsidentiam albam ac levem habens , diurnæ tales sunt . *a*, 202. 7. cruenta exolutis cum capitis dolore, ex rigore, mala est . *a*, 237. 1. quibus clandestine allabatur ad pudendum, exolvuntur desperati . *a*, 256. 3. subrubicunda subsidentiam non habens, sed id quod in medio innatat, cum furditate, mentem emovet . *a*, 244. 2. in febre albam habens & levem subsidentiam firmatam, quid significet . *a*, 261. 5. cruenta in dorsali morbo tertia aut quarta die, hominem moriturum significat . *b*, 35. 54. cruenta ejecta . *a*, 343.

19. cruenta in principio mixta , febrem diurnam significat . *a*. 262. 5. bonam habens subsidentiam, derepente non habens, quid significet . *a*, *ibid*. subsidentiam habens, turbata desinens, quid significat . *a*, *ibid*. subrubram & levem subsidentiam habens in pleuriticis, securam judicationem significat . *a*, *ibid*. in febre densitatem habens divulsam, recidivam aut sudorem significat . *a*, 263. 5. si fulva ac tenuis fuerit, multo tempore, periculum est, ne homo sufficere possit, donec concocta fuerit urina . *a*, 202. 7. purulenta mixta, albam subsidentiam habens, solvit vesicæ duræ dolorem . *a*, 211. 19. in renum morbo qualis prodeat . *b*, 95. 18. qualis ab abscessu ad articulos, liberet . *a*, 39. 74. valde alba, pessima est, in febre ardente . *a*, 262. 5. velut ervi lotura . *a*, 341. 12. sputo similes subsidentias aut limosas habens, rigorem indicat . *a*, 262. 5. nubeculam rubram habet quarta die, quibus septima die morbi judicantur . *a*, 39. 71. concocta, ad judicationem febres solvit . *a*, 242. 1. rubra, uteris ad stomachum allapsis . *b*, 184. 5. alba velut jumentorum, quid significet . *a*, 262. 5. hominis sani qualis variis temporibus esse debeat . *a*, 296. 5. conturbata & genituræ similis in his qui alvum dolent ex nigrorum egestionem suppressa, mala non est . *a*, 250. 3. crassa albam subsidentiam habens, quid significet . *a*, 225. 10. valde tenuis, si densa fiat, sudorem futurum indicat . *a*, 262. 5. aquosa, aut turbata, friabili asperitate, alvum liquidam fore significat . *a*, *ibid*. tauri ad conceptum muliebrem . *b*, 181. 105. oleosa . *a*, 310. 12. humana ad uterorum os fovendum . *b*, 159. 7. vetus cum ferri recrementis ad imprægnationem . *b*, 215. 101. calculosorum, splendidissima . *a*, 153. 23. quanam sit optima . *a*, 200. 1. *a*, 208. 11. aquosa . *a*, 239. 1. in Vrina quibus arenosa subsidunt, his vesica calculo laborat . *a*, 40. 79. crassa existente quibus carunculæ parvæ, aut veluti pili simul exeunt, his de renibus excernuntur . *a*, 40. 76. si quid innatarit, dolore circa femur dissipato, mentis emotionem portendit . *a*, 215. 5.

Vrinæ suppressio & gravitas in imo ventre, plerumque stillicidium urinæ significat futurum. *a*, 263. 5. parvas subsidentias habentes in hydropicis siccis, malæ sunt. *a*, 256. 3. stillicidium ab iisdem fit, & sedatur. *a*, 176. 51. si sint crudæ, morbus in die judicatoria, plerumque recidivat. *a*, 203. 10. cruentæ, venarum laborantium sunt signa. *a*, 114. 26. stillicidium, & capitis ex utero dolores. *a*, 388. 34. bubulæ, in purgandis mulieribus. *b*, 226. 123. stillicidium solvit venæ sectio. *a*, 47. 48. *a*, 333. 6. stillicidium. *a*, 315. 2. *b*, 78. 29. *b*, 268. 88. *b*, 270. 91. *b*, 301. 4. stillicidium, & urinæ difficultatem, vini potus, & venæ sectio solvit. *a*, 44. 36. *a*, 47. 48. crassiores ac pallidiores, meliores. *b*, 133. 46. quæ minguntur à non recordantibus, nec commonefactis, perniciosæ sunt. *a*, 263. 5. quæ mutationes habent, temporis diuturnitatem significant. *b*, 133. 46. stillicidium futurum quid significet. *a*, 263. 5. tenues cum aliquantula nubecula, in medio consistente, rigorem significant. *a*, 261. 3. in peripneumonia, crassæ in principio, deinde attenuatæ, lethale. *a*, 254. 3. si ab initio non similes fuerint, ægre judicant ac inconstantes sunt. *a*, 202. 7. stillicidia in hydropicis siccis, mala. *a*, 255. 3. quibus in principio tenues, tales ne purgato. *b*, 133. 44. densæ ac conturbatæ, certum signum sunt doloris capitis, & convulsionis, ac mortis. *a*, 395. 54. difficultas unde. *b*, 16. 3. difficultatem vini potus, & venæ sectio solvit. *a*, 47. 48. quibus in principio nebulosæ, aut etiam crassæ sunt, tales depurgare oportet. *b*, 133. 44. quænam maturæ sint. *b*, 136. 53. lethaliore quænam sint. *a*, 208. 11. tenuiores ac nigriores, deteriores. *b*, 133. 46. indicant morbos, aut ægre aut facile judicandos. *a*, 32. 12. in abscessibus retro aures cito & modice maturefcentes, malæ sunt. *a*, 244. 2. aquosæ, alba innatantia habentes, num abscessus juxta aures faciunt? *a*, 221. 23. genituræ similes, febriles in dorsum distentiones solvunt. *a*, 251. 3. interceptionem dolorosam significant, ex dorso horrores frequentes. *a*, 217. 10. *a*, 237. 1. tenues & crudæ præter morem, in comi-

Tom. II.

tiali morbo laborantibus, morbi invasionem significant. *a*, 263. 5. cum rigore suppressæ, malæ. *a*, 220. 22. quibuscunque desperatæ sunt, his vehemens in corpore turbatio. *a*, 46. 33. quomodo morbos ostendant. *a*, 6. 22. inconcoctæ. *a*, 309. 8. stillicidium habenti, partes circa vesicam sunt adfectæ. *a*, 40. 80. cum rigore suppressæ, malæ. *a*, 237. 1. stillicidia in siccitatibus plerumque fiunt. *a*, 35. 16. cruentæ in exolutionibus ex rigore, cum capitis dolore, pravæ. *a*, 237. 1. stillicidia senibus accidunt. *a*, 37. 31. difficultates senibus fiunt. *a*, *ibid.* stillicidia autumnis fiunt. *a*, 36. 22. crassæ, grumosæ, paucæ, non sine febribus quibus tenuis prodest. *a*, 39. 69. interceptio in biliosis, brevi occidit. *a*, 263. 5. pulverulentæ, quid significant. *a*, 262. 5. transitus vitri speciem referens, copiosus, in convulsione profunt. *a*, 250. 3. decolores, nigra innatantia in medio habentes quid significant. *a*, 262. 5. pelliculosæ, & cum horrore subsidentes, convulsoriæ sunt. *a*, *ibid.* conturbatæ, velut jumentis quibus capitis dolores aut adsunt, aut aderunt. *a*, 39. 70. stillicidium intestino recto, & utero inflammato, accedit. *a*, 42. 58. quibus pellucidæ, albæ, malæ. *a*, 39. 72. nigra, nigram subsidentiam habentes. *a*, 307. 2. vehementer fermentatæ, rubicundæ. *a*, 216. 9. stillicidii in mulieribus curatio. *b*, 176. 57. non confidentes, valde rubicundæ, innatantes, mentis emotionem portendunt. *a*, 215. 4. ervi loturæ similes. *a*, 387. 31. stillicidium quibus fortasse continget. *a*, 257. 3. dolorosæ, malæ sunt. *a*, 216. 7. curationem indicant. *b*, 133. 46. nigra tum in viris, tum in mulieribus pessimæ sunt. *a*, 208. 11.

ex Vrinæ stillicidio quibuscunque volvulus accedit, hi in septem diebus pereunt. *a*, 44. 44. *a*, 256. 3.

Vrinam suppressit Aquilo. *a*, 35. 5. cientes in ventre & cito calefiunt, & calfacta marcescunt, ac liquefiunt. *b*, 84. 50. qui facile ejiciant. *a*, 152. 22. crassam efficit, bilis in vesicam conflens. *b*, 15. 27. non facile prodeuntem faciunt, biliosis alvus turbata. *a*, 265. 6. quænam cient. *b*, 83. 48. cientes succi quinam

Aaaa

sint.

- sint . *a*, 100. 27. ciens potio , frigefaciens ,
ac sitim sedans . *b*, 51. 30. juxta potio-
nis copiam mingere oportet . *a*, 224. 10.
cientia , ac bilem per alvum trahentia .
b, 52. 31. quæ cient , sicca sunt , ac frigi-
da . *b*, 84. 50.
- V**rinarum concoctiones , si in judicatoriis die-
bus concoctæ fuerint , morbum solvunt .
a, 201. 5. in morbis acutis ex perfrigera-
tione interceptiones , pessimæ . *a*, 216. 6.
perniciosarum & malarum variæ differen-
tiæ . *a*, 261. 5. crassarum mictionem re-
num dolor repentinus cum urinæ suppres-
sione significat . *a*, 263. 5. suppressiones
ante rigorem .
- V**rinæ tenues & crudas quicunque min-
gunt multo tempore quid in iis expectan-
dum . *a*, 208. 11.
- V**rinis multis derepente prodeuntibus , sol-
vuntur linguæ siderationes & dexterarum
partium . *a*, 250. 3. si quidem id quod
mictum est , purum fuerit , subsidentiam
vero albam ac levem habuerit , diutur-
nior fit morbus . *a*, 201. 6. purulentis
quando quis sua sponte curetur . *a*, 122. 24.
- I**n Vrinis , in quibus nubeculæ sunt , quid
considerare conveniat . *a*, 208. 12. pingue-
dines supernè instantes , araneorum telis
similes , damnare oportet . *a*, *ibid.* *a*,
262. 5. nigræ nubeculæ in febribus er-
roneis quartanam indicant . *a*, *ibid.* sub-
sidentia crassiores farinæ partes referen-
tes , prævæ sunt . *a*, 208. 11. nubeculæ ,
albæ bonæ sunt . *a*, *ibid.*
- I**n Vrinaria fistula quibus tuberculum na-
scitur , his suppuratione facta , & eru-
ptione , solutio fit . *a*, 40. 82. *a*, 47. 57.
- V**rinariorum meatuum positio . *a*, 128. 2.
- V**TERUS . *a*, 125. 1. inflatus . *b*, 197. 52.
si in coxam incumbens , suppuratus fue-
rit , necesse est curationem ex medica-
mentis , per lineamenta ipsi adhibere . *a*,
42. 47. vel ejus os ex partu ulceratum .
b, 203. 78. in anteriorem partem aver-
sus procedens . *b*, 232. 62.
- V**teri in lumbis incumbentes . *b*, 166. 29.
b, 265. 80. mollitoria . *b*, 267. 84. ge-
statio ultra decimum mensem quomodo
contingat . *a*, 70. 40. transmoti . *b*, 175.
54. *b*, 177. 69. *b*, 249. 33. ascendentes
ac suffocantes . *b*, 177. 81. ad cor pro-
gressi . *b*, 176. 58. genituram tertia die
eructantes . *a*, 282. 26. vas morbosum
est , si mammarum papillæ , & rubor
pallidus fuerit . *b*, 367. 5. omnium mor-
borum causæ . *b*, 231. 59. extra naturam .
b, 282. 27. stomachus à suffimentis hians
redditur . *b*, 288. 19. tumorum in partu ,
aut ex partu curatio . *b*, 197. 56. affe-
ctiones plurimæ ex flatibus fiunt . *a*, 388.
34. leves , & quomodo cognoscantur . *b*,
193. 37. sani interdum non concipiunt .
b, 191. 27. extra prominentes , & de-
pendentes . *b*, 267. 83. puerperæ inflam-
mati . *b*, 202. 72. extra prominentes mul-
to tempore , & inflati . *b*, 251. 40. oscu-
li complicati signa , & curatio . *b*, *ibid.*
ulcerati , & extremè foras progressi . *b*,
252. 41. frequenter prolapsi , quomodo
reponendi . *b*, 290. 26. à conclusionē ,
& callositate indurescunt . *b*, 287. 13.
stomachi præ caliditate genituram non
suscipientis curatio . *b*, 287. 14. magis
quam convenit hiantes . *b*, 161. 13. *b*,
191. 30. *b*, 271. 3. ulcerati , sanguis &
pus , & serosa sanies fluens . *b*, 208. 89.
apud hepar & præcordia . *b*, 187. 17. *b*,
266. 82. pinguedine læsi . *b*, 274. 10. trans-
moti prementes & strangulantes . *b*, 265.
81. *b*, 266. 82. suppurati aut post partum ,
aut ex abortu , curatio . *b*, 287. 13. puer-
peræ ad coxam , aut lateris mollitudinem
incumbentes . *b*, 166. 22. *b*, 242. 22. *b*,
243. 23. ab ulceribus inflammati . *b*, 188.
20. ulcerati , aut osculum exasperatum .
b, 280. 22. humore pleni osculum tumi-
dum , quomodo curandum . *b*, 232. 62.
ascensus curatio . *b*, 232. 61. descensus
curatio . *b*, 231. 60. ad septum transver-
sum & præcordia . *b*, 265. 79. sursum
progressi . *b*, 265. 77. ad vesicæ stoma-
chum . *b*, 188. 17. ad lumbos & coxas
conversi . *b*, *ibid.* in inguina , & urinæ
meatus incumbentes . *b*, 249. 34. moti
cum dolore . *b*, 177. 73. dolores , maxime
ad vesicam . *b*, 177. 74. prominentes .
b, 177. 75. ad stomachum allapsi . *b*,
184. 5. conclusi , mensibus non compa-
rentibus . *b*, 256. 50. orarum picato ce-
rato illitio . *b*, 250. 38. indurati os &
signa . *b*, 171. 31. ad cor progressi . *b*,
167. 29. *b*, 240. 16. ad sinistram partem
& coxam inclinati . *b*, 250. 35. commo-
ti aliquò allapsi . *b*, 252. 43. pituita im-
ple-

pleti . *b*, 160. 10. *b*, 204. 83. ad sedem
 conversi , & secessum secedere prohi-
 bentes . *b*, 249. 33. ad præcordia al-
 lapfi strangulantes . *b*, 240. 17. cir-
 cumversi ad dextram partem , puerperii
 purgamentis non fientibus . *b*, 249. 35.
 geitatio quare non ultra decimum men-
 sem . *a*, 70. 40. strangulantes , & stran-
 gulationes contingentes . *b*, 266. 82. con-
 clusi . *b*, 184. 4. *b*, 255. 49. gracilitas .
b, 277. 15. in partu valde ulcerati . *b*,
 211. 92. non conclusi . *b*, 257. 53. puerperæ
 in coxam incumbentes . *b*, 163. 21. fici ,
 & ad pudendum prominentes . *b*, 164. 28.
 suffocati . *b*, 163. 22. *b*, 167. 29. fixi . *b*, 164. 24.
 ab Vteri strangulationibus quæ vexatur , aut
 difficulter parit , sternutatio accedens , bo-
 num . *a*, 41. 35.
 ad Vteri purgationes quæ faciunt . *b*, 280.
 21. conceptionem fomentum . *b*, 287. 15.
 Vteris motis , menses non apparent , aut
 certe pauciores . *b*, 287. 13. transmotis me-
 dentia . *b*, 265. 79.
 ex Vteris ulceratis & puerperii purgamentis
 impeditis , mala . *b*, 200. 65. educentia .
b, 267. 85.
 in Vteris loco motis , pharmacum sursum
 aut deorsum purgans , quibus & quando
 exhibendum . *b*, 249. 33. suppuratis , aut
 post partum , aut ex abortu , vermes ster-
 corarii . *b*, 287. 13.
 Vtero confert calida . *a*, 41. 22. & inte-
 stino recto inflammato , urinæ stillicidium
 accedit . *a*, 42. 58.
 ab Vtero mulier debilis . *b*, 164. 26.
 ex Vtero affecto convulsiones , sive febres fa-
 ciles sunt . *a*, 260. 3.
 in Vtero habentes quæcunque a febribus
 corripuntur , difficulter pariunt , & pe-
 riculose . *a*, 42. 55. denigratis , calida
 convenit . *a*, 273. 11. habere mulierem ,
 quibus signis deprehendatur . *a*, 42. 61.
 mulierum , hydropis generatio . *b*, 70. 34.
 Vterorum ulceratorum signa . *b*, 207. 88.
 ex partu dolor . *b*, 204. 81. ad coxam
 incumbentium signa , & curatio . *b*, 242.
 23. *b*, 247. 29. fomenta per arundinem .
b, 180. 103. dolores . *b*, 177. 74. *b*, 177.
 79. *b*, 178. 87. obtortorum causæ . *b*, 183.
 3. inflammatorum signa . *b*, 253. 44. *b*,
 257. 54. *b*, 257. 55. corruptorum acvi-
 tiatorum signa . *b*, 258. 56. morbi cu-

ratio . *b*, 269. 89. ulcerationum ex abortu
 curatio . *b*, 209. 91. curatio . *b*, 210. 91. ad latus
 allapforum signa , & curatio . *b*, 172. 32. ad
 hepar converlorum signa . *b*, 241. 19. cir-
 ca latus inflammatorum signa . *b*, 241.
 20. ad latera allapforum signa . *b*, 242.
 21. distentorum causæ . *b*, 204. 82. col-
 lutiones . *b*, 221. 111. ad hepar acceden-
 tium signa , & quibus hæc affectio fami-
 liaris . *b*, 157. 3. fomenta . *b*, 179. 101.
b, 266. 83. levitas , unde contingat . *b*,
 271. 2. ex partu inflammatorum cura-
 tio . *b*, 164. 25. *b*, 203. 79. durorum &
 ad pudenda exeuntium signa , & curatio .
b, 255. 48. averforum notæ . *b*, 232. 61.
 ad medium lumborum progressorum signa ,
 & curatio . *b*, 161. 14. os humidius . *b*,
 163. 21. humidiorum & sicciorum cura-
 tio . *b*, 191. 26. à contrariis curatio . *b*,
 192. 33. vehementer exulceratorum si-
 gna . *b*, 209. 90. ad præcordia allapso-
 rum signa , & curatio . *b*, 162. 18. *b*, 240.
 18. grumoforum signa . *b*, 256. 51. foras
 egressorum signa , causæ , & curatio . *b*,
 250. 37. *b*, 291. 4. omnino foras egres-
 sorum , & dependentium signa , causæ ,
 & curatio . *b*, 158. 5. adglutinatorum si-
 gna , & curatio . *b*, 159. 6. strangulan-
 tium signa . *b*, 265. 78. os conclusum . *b*,
 172. 33. obliquorum signa , & curatio . *b*,
 172. 34. inflatorum signa , & curatio . *b*,
 173. 35. *b*, 176. 60. oris hiantis signa .
b, 174. 39. levigatorum signa , & curatio .
b, 174. 40. ad ventrem nutantium signa ,
 & curatio . *b*, 174. 41. ad caput conver-
 sorum signa , & curatio . *b*, 174. 42. *b*, 240.
 16. commotorum , & in loco non manen-
 tium signa , & curatio . *b*, 173. 38. *b*,
 252. 41. transversim sitorum signa , &
 curatio . *b*, 250. 36. penitus extra puden-
 dum elapsorum signa , & curatio . *b*, 250.
 38. *b*, 282. 28. ad crura , & pedes con-
 verforum , signa , & curatio . *b*, 252. 42.
 purgatoria , & dolores sedantia . *b*, 167. 29.
 ad Vterorum morbum sedandum . *b*, 175.
 48. dolorem . *b*, 268. 88. dolorem , in-
 fusile . *b*, 258. 57.
 in Vterorum dolore , strangulatio . *b*, 268.
 88. omni morbo medicamentum commo-
 dum , & urinam valde ciens . *b*, 165. 29.
 Vteros aperiens & purgans . *b*, 181. 105.
 propellere quævis occasio potest , si quid
 mali

- mali habeant. *b*, 249. 34. calfacientia. *b*, 232. 61. frigidos ac denfos quæcunque habent, non concipiunt. *a*, 42. 62. difficulter ferre octonos mentes. *b*, 74. 2.
 ad Vteros purgandos. *b*, 175. 49. *b*, 178. 86. convulsos. *b*, 176. 66. eluendos. *b*, 168. 29.
 Vterum gerentem mulierem ab aliquo acuto morbo corripì, lethale est. *a*, 41. 30. quæcunque gestant, his osculum uterorum clausum est. *a*, 42. 51. jam gestantibus ex fervido ulcere fluxiones dolorosæ, malum. *a*, 259. 3. gestanti mulieri, si mammæ repente graciles fiant, abortit. *a*, 41. 37. gestanti mulieri, si multum lac ex mammis fluat, debilem foetum significat. *a*, 42. 52. gestanti mulieri, si altera mammæ gracilis fiat, gemellos gestans, alterum abortit. *a*, 41. 38. gerentibus capitis dolores, soporosi, cum gravitate fientes, mali sunt. *a*, 260. 3. gerenti, teneſmus accedens, abortire facit. *a*, 46. 27. gestanti mulieri si alvus multum fluxerit, periculum est ut abortiat. *a*, 41. 34. seu locum in quo conceptio fit, sanum esse oportet. *a*, 232. 33. gestantibus ora fervido apthæ ulcere affecta, bona non sunt. *a*, 259. 3. *a*, 260. 3. gerens mulier, secta vena abortit. *a*, 41. 31. gestantibus saluginosæ juxta fauces fluxiones, malum. *a*, 260. 3. medicorum prædicendi modi varii. *a*, 221. 1. infantia. *b*, 281. 24. gerentibus, ex ferendo ulcere fluxiones, malum. *a*, 260. 3.
 circa Vterum quibuscunque ex abortu & tumoribus ad capitis gravitatem convertuntur, his in octo aut decem mensibus ad coxam morbus definit. *a*, 361. 1.
 in Vterum gestantibus saluginosa, significant post partum molestias ex albis mordacibus. *a*, 259. 3.
 Vterinæ in ventriculis durities dolorosæ acute, perniciosum. *a*, *ibid*.
 VtRE quomodo utendum. *b*, 373. 89.
 Vvæ morbus. *b*, 25. 29. ejus generatio. *b*, 18. 10.
 Vvæ albæ immaturæ succus in ulceribus. *b*, 294. 8.
 Vvam quinam majorem habere soleant. *a*, 266. 2.
 circa Vvam proserpentia ulcera in tonsillis, his qui servantur vocem alterant. *a*, 267. 3.
 VULPINÆ leporinis carnibus sunt humidiores, & urinam cient. *a*, 97. 16.
 VULPIS sterco ad imprægnationē. *b*, 227. 125.
 VULNERATI quomodo curandi. *b*, 80. 37. de omnibus apparentibus interrogandi. *b*, 306. 15.
 VULNERA recentia avertens ne putrescant. *b*, 295. 9. sanguinem fundentia, exudantia, maligna. *a*, 219. 18. *a*, 249. 3. quæ potissimum lethalia, & quæ non. *a*, 258. 3. quænam magis lethalia sint. *a*, 227. 19. ante tertium, aut quartum diem non movenda. *b*, 328. 33. in locis vilibus, sæpe molesta. *a*, 228. 20.
 ad Vulnera inflammata, cataplasmata refrigerantia. *b*, 80. 37. diuturna commodum est vinum dulce, assidue utenti. *a*, 272. 9. cruenta. *b*, 295. 10. *b*, 296. 12.
 à Vulnere, quomodo suppuratio contingat. *b*, 10. 18.
 ex Vulnere qui impotentes sunt corpore, febre quidem accedente citra rigorem sanantur. *a*, 256. 3. convulsio lethalis est. *a*, 40. 2. *a*, 250. 3. & peripneumonia suppuratorum eadem, quæ pleuriticorum consideratio, & curatio. *b*, 51. 28. bilis vomitus accedens, malum. *a*, 258. 3. aut fractura calcis denigratio. *b*, 383. 17.
 in Vulnere atræ bilis vomitus, lethalis. *a*, 174. 44.
 ex Vulneribus sincipitis cur cerebrum citissime, & maxime mala sentiat. *b*, 303. 3. qua ratione mors consequatur. *a*, 228. 19. quibus atra bilis, aut velut niger sanguis subierit, postridie moriuntur. *a*, 38. 23.
 in Vulneribus juxta futuras quid considerandum. *b*, 307. 16.
 in Vulneribus fortibus si tumor non appareat magnus, malum. *a*, 43. 66. *a*, 320. 3. sanguis concurrit. *a*, 367. 5. eos qui crassos nervos fauciatos habent, necesse est claudos fieri. *b*, 2. 3.
 Vulnerum quorum curatio non sit tentanda. *a*, 228. 20.
 in Vulnerum deligationibus quænam potissimum prosint. *a*, 21. 4.
 Vulnus, si sanguinem fundat, ulcus ne madesfacito, verum caput calida rigato. *a*, 322. 5. ex abortu. *b*, 210. 92.
 Z.

ZEA in suffimento, ad menses virgini ciendos. *b*, 290. 24.

COUNTWAY LIBRARY OF MEDICINE

R

126

H51

1757 v.2

RARE BOOKS DEPARTMENT

